Magistri Andree Grzymala vendit pro 3 fl ...
a° ... ...

legatus pro libraria artistarum per Magistrum
Johannem de Oswyaczym sacre theol.
professorem Custodem Ecclesie s. Floriani

Rękopis i jego oprawę wyrestaurował introligator Jan Wyżga w r. 1934.
Grzbiet, karty ochronne i wyklejki (których nie było) są nowe.

Incipit Antidotarius de medicinis compositis domini Thome episcopi Sareptensis ordinis premonstratensis.

Finito libro secundo opusculi mei quod non competit nominari de simplici
medicina quem meum aggregatorium voco / tractatum de medicinis compositis
scribere / permittens eas / quas medicine simplices componunt / et ponens
postea mixtim in locis suis quasdam regulas et notificaciones utiles
practicanti / quem librum voco antidotarium meum / in quo medicinas compositas
scripsi non tamquam meliores aliis non possit haberi / sed tamquam usu et experiencia
probatas antidotarium nicolai in notas preterire et acceptas / nunc meas voco
quasdam quasi nullus preter me scivit compositionem / sed quod non omnes eas compo
suit non occurrebat quod aliquis eas prius scripsisset vel legisset eas vel vidisset et
omnes uti volenti non sit tamen tunc sunt / dum modo ad peritiam artis medicine
peritia eas invenit efficaces / Causa autem / quare simplices medicine compo
nuntur / sunt plures / Prima est quia morbus complexionibus diversis tactus ut et
in cottidiana terciana quartana notis ubi est unus humor insufficiens et unus in
fectus / aut sunt plures morbi et contrarii in uno paciente ut tussis et defectus
appetitus / et cardiaca passio / et calculus in renibus unica medicina simplex
non potest sufficere ergo plures requiruntur / sive composito plurium propter morbum et
pridem morbi / Secunda causa / est debilitas medicine simplicis / non valet ipse
2 et complete operari illud quod indiget / Verbi gratia / Si materia morbi est in membris /
vel aliis partibus remotis debilis medicina virtute amittit antequam perveniat
illud venit / necesse est ergo ei ut alia medicina iungatur que faciat ipsam
cito transire ad loca illa / et ista habent appetitum ad membra percussa
pectatem / sicut piretibus et habent appetitum ad materiam morbi / sicut quedam
medicine cordiales adiunguntur medicine simplici contra passiones cordis
ordinate ut eam deferat ad cor / et hoc facit croceus / ut semine feniculi
defert medicine simplicis virtute ad caput / diuretica ad vias urinales / Ter
cia medicina simplex debilis est ad evacuandum humorem nocivum / quia licet
da polent / adiungitur sibi alia simplex medicina ut iuvet ad complen
3 operacionem suam / sicut turbit purgat cum 3 et aloe / Tercia specie mandi vel contra
mortem / Tercia propter debilitatem suam aloe non poterit virtute sua nisi addito
mastix et reubarbarum / ergo indiget adiutorio alterius que faciat eam contra
macie humorem in partibus remotis ut collegitur quod ei adiungitur / et turbit
ipse / Tercia propter debilitatem suam medicina aliquo solutiva parvum salvit /
ut succus rosarum / mirabolani / rubi / non operatur per unum dosis / multum evacuat
debiliter adiungitur ei scamonea cocta et rasurata / quia ipsa est fortis resolu
tionis et fortis attractionis / et est destructionibus omnibus quibus medicine
debiles acuuntur et fortificantur / Aliquando simplici medicine adiungi

una simplex medicina que membrum nobile armet et defendit et a nocumento protegat
No(ta) medicine et sit scamonea que est inimica cordi epati et stomacho imprimens eis nocumentum
cum malicia sue proprietatis vel complexionis sue malitie ideo ei adiungit cordiale
calidum vel frigidum et secundum quod ea requirit ut sunt rosa macis lignum sandali et similia
scamonea ezula — Item alia medicina habens in se malicia et nocumentum ut scamonea et ezu
la que tamen hoc quod solvunt et humorem nocivum evacuat nocent membris faciendo
laboriosam evacuationem et subversionem stomachi et faciunt se attendere et faciunt
cadere in fluxus ventris immoderatos et in dissenteriam propter corrosionem viscerum
quam faciunt ideo necesse est ut cum eis illarum ponantur res plures medicinales simplices
reprimendo dictas malicias et nocumentum quod sunt ille res et quomodo fit repressio dictorum
nocumentorum habetur plane in meo agregato capitulo de scamonea et in
capitulo de ezula et etiam de aliis solutivis medicinis ibi scriptis et si plures causas assi
gnentur quare medicine componi debeant ad istas reduci possunt et in eis reveniri De aquis.
de aquis — Ex pluribus causis fiunt aque distillate aliquando quia herba simplex (?) non potest
alicuius efficacie sicut herba sen et celidonie et aqua de foliis cotta (?)
est utilis et sicut est de floribus neni et de fragis et de multis aliis de quibus
sunt aque distillate. 2o quia aliquando requiritur quod est subtile in natura unius rei simplicis 2
medicinalis et non grossum et propter hoc cum distillatur aqua de mellissa et
de feniculo et de ruta quod melius in se et succus feniculi vel rute et huiusmodi sunt
grossiores substantie et fortioris resolutionis ita quod in quibusdam tamen oculorum 3o
aqua competit distillata ubi succus non competit. 3o quia aliquando herba et
succus a quibusdam dari non potest sumi propter horribilem eius saporem ut est
amaritudo in absinthio et marrubio et aliis similibus. Et ideo aqua eorum distillata
bene sumitur potest vel tamen alio proposito. 4o quia abilius et gentius potest aqua distil 4o
lata herbarum et florum potari cum sanari adversum pluribus sicut cyporum vel
aliarum penitus corpori quia succus earum et efficacius operatur quam aqua decoctionis
earum. Item 5o quia in multis causis misceto (?) cum vino in potu aqua endivie vel 5o
rose vel solatri distillata offert ubi herba vel decoctio eius competere non potest
propter tales causas et alias huiusmodi similibus utimur aquis distillatis. Notandum est No
quod licet aque distillate fiant communiter de floribus et herbis recentibus humiditate
humidatorum habentibus tamen aliter in necessitate fieri potest unde cum non habentur rose
tales recentes vel viole de quibus velles habere aquas distillatas recipi
antur res tales sicce ad quantitatem libre vel II et decoquantur in aqua fontis secundum quod
De sicce ... qualiter distillentur aque — res decoctionem sustinet parum et in illa aqua postquam est tepida componantur
res ponende ad quantitatem et sic stent per noctem in confusione postea distillentur
et predicto modo ex hiis causis stomachi medicinalis aliquando in aqua fundimus et distil
lamus. Item aliquando et et propter immediate et remote etiam in conficien
do infrigidamus aqua aliqua distillata et alia non frigida vel sicut habetur

mortariolum ereum vel ollam eream vel vas testeum vitreatum pone super eius orificium pannum lineum mundum et desuper pone flores vel herbas de quibus velles aquam distillare et desuper pone aliud vas testeum cuius fundum occupet totam latitudinem vasis inferioris cum prunis super carbonibus vivis sine fumo resolvitur humiditas herbarum et cum non possit ascendere resolutum super vas superius ponitur. Sed non est ita in tantum ubi tempore necessitatis in mutando eodem modo aqua distillatur in cypra vasis testei vitreati. Aqua distillata de herba et de floribus camille valet dolori capitis valet oculis cum fricatur et multis aliis sicut ipsa herba ad multa valet ut patet in meo aggregato. Aqua betonice valet capitis et multis aliis ut patet in meo aggregato et debet distillari herba et flores et quando flores eius sunt in virtute folia eius perdunt virtutem suam. Non colligo post flores et post recipies eius folia antequam herba crescit in stipitem et de foliis istis et floribus simul collectis distillo aquam et est usualis experientia bona. Aqua valet epicatis et stomachis. Recipe folia et fructus berberis et distilla in aqua. Hec aqua bibita confert distemperantie capitis et epatis et stomachi ventris et frontis et tempora ea liniatur et epar et valet calidis distemperantiis capitis et epatis et ventris. Conca linita si confricetur post accionem colorem. Hec prius potata sit confert potatis stomacho calefacto et ardori stomachi et eius nausee ex colera tante et sit valet in fluxum tum potata et linita et est in ea experientia. Recipe aqua cauls libras iiii et i xxx iiii ʒ i sulphuris ʒ camphore ʒ hec teneant et misceantur simul et ponatur totum in vase vitreo ad solem per xl dies valet hec aqua sanguinem cwilly in calore spiritum oculorum vocibus et cicatricibus oculorum et si sepe in oculis abluatur ergo aquam et sulphure distillo et quia uti ea volo admisceo camfora

Herba feniculi antequam flores incipiat accipe et distillatur quia confirmat sanitatem oculorum secundum quod in mesue dispensat quia incidit et abstergit et ponere veritate oculorum reddit et valet imponendo et exterius liniendo. Hec aqua cum madico aloe mixta in pelui pallidum vasis stantis pirtu oculorum tollit. Hec aqua cum aqua simplici mixta et potata ardorem stomachi tollit ergo cum aqua distillata de berberis do ad bibendum. Hec aqua cum aceto mixta et illinita tumorem et repentinam indignatorem membrorum tollit. Aqua rosarum valet supra posita in cardia cor et spiritus confortatur fluxum ventris stringit et calorem stomachi reprimit extinctus stad motoce cum ea super frontem tempora venas pulsatiles in maius et super volas manuum et pedum febrilem calorem reprimit et abstinere videtur. Infra nares hec posita lacere et spiritum animalem augmentatur. Hec est intrinsecus supposita et exterius uncta caliditatem stomachi et epatis et ipsa membra confortat. Aqua violacea infrigidat sicut rosarum et ideo confert frigiditatem. Sua distemperantias calidas extinguit et membra confortat. Hec violacea humectat et mollificat sicut rosarum stupificat et stringit. Plures eius virtutes vide in meo tractatu de violaceis.

Modo distillandi aquas herbarum quando non habet alambicum de firmo flobezhele

Descendit ad vas inferius positum

Aqua cammomille

Bethonice

Berberis

Sulphurine

Aqua feniculi

Rosarum aqua

Violacea aqua

Aqua eufrasie

[margin: aq eufrasie] ¶ Herba eufrasie v[idelicet] oculus. Eufrasie herba cum flore producit distillet[ur] q[ue]
maculam oculi non fortem quia reparat resolvit et dissolvit et per visum
clarificat et lacrimas contra fricationes stringit et est Rogerius. [margin: aq vitis] Item putat vites lac[rimas]
de ea ante recipiat et ad solem in vase vitreo cum stricto orificio ponatur aqua que
collecta oculis imposita et exterius illinita valet pruritum et ardorem oculorum
impedimentum contra ea clarificat et est Rogerius. Et alii dicunt quod valet verrucas
si ea sepe liniatur et fricatur. [margin: aq pro oculis] Item sumatur partes iii eufrasie partes viii
rosarum an[a] partes ii ante celidonie an[a] partes i distilletur aqua et est mirum
valet sicut aqua eufrasie primo. Item fortius abstergit et maculas fortiores
detergit. ¶ Aqua distillata de floribus fabarum attenuat cutem faciei et mundificat
[margin: de floribus fabarum] eam et dealbat et removet maculas coloratas et est Rogerius et dicit
quod decoctio fabarum facit hoc. Ego vero in gutta rosacea et maculis coloratis
[margin: aq de floribus persicorum] vel sanguineis in facie cutis de floribus persicorum aqua distillata faciei
utilis est. ¶ Aqua absinthii distillata fetorem oris et putrefactionem gingivarum
[margin: aq absinthii] vel sanguinem confert si ea os sepe colluatur. Si vero fetor oris est ex vitio put[redinis]
da in stomacho tunc hec aqua potata confert ut habetur in aggregato meo. Ipsa enim
desiccat venas et intestina ab humore colerico aperit opilationes epatis et
splenis et tollit fastidium cibi et colera tantum potata confert et si corpus
ea liniatur bis vel ter quod aliquis non libat[ur] prohibet corpus a pulicibus et
[margin: contra pulices] culicibus et est cimicibus contra quas si corpus succo absinthii ungitur ut alii docuerunt.
[margin: aq mente] ¶ Aqua mente distillata potata calefacit stomachum et iuvat digestionem confor-
tat stomachum frigidum et sedat singultum et prohibet ventum flegmaticum ut habetur in
meo aggregato. Et nota quod hec aqua salvie distillata facit quod aqua mente
[margin: salvie] licet aqua est appropriata magis stomacho. Et licet sic habetur in meo aggregato aqua
[margin: ruta] vel vinum decoctionis salvie sedat pruritum sive pudendorum virorum et
mulierum cum aqua eius distillata et est in hoc cum utilius et proprie.
¶ Aqua de absinthio distillata cum aqua berberis potata vel aqua endivie vel
[margin: aq acetose] cum aqua citonii vel aqua et gl[...] istarum aquarum sine aqua absinthii confert in
distemperantia calida stomachi aqua rosata similiter. Item violacea non sic, et debilitat
stomachum aliquantulum. Aqua rosata aqua acetose aqua de floribus albis nenufaris
[margin: aq nenufaris] citonii talis aqua ut corvino pedorum distillata alterat distemperantiam cordis
calidam propter eam potus vel in regionem cordis illinita et etiam pulsibus bra-
chiorum minus magis et non solum cordi sic valet sed etiam capiti stomacho et epati in
calida multum distemperatis. Distilletur bis aqua de melissa vel abrotano vel sa-
[margin: melisse abrotani satureie] tureia vel betonica vel maiorana vel pulegio hec aqua confortat cor
distemperatum infrigidatum et si herbe prius centies bis infuse in vino optimo me-
lior erit et si ad usum istius aque sumatur macis vel gariofili plus
confert vel dyamargariton vel plus gariofilatum vel lectica alsos[...]

ag melliloti — Optimum est. Aqua mellilot[i] omnium aqua boraginis / aqua buglosse / aqua capilli veneris
et polliciti / aqua endivie secundum experientiam ad epar calefactum / quia infrigidat et epar
confortat / et opilaciones eius aperit / et competit aqua solatri / et aqua cito
solatri — confortat / et aqua rostrum et aqua berberis et de pluribus generibus / aqua sal
vie et aliquam confert aqua rostrum et aqua berberis / aqua maiorane / aqua caville atque be
tonice / aqua tanacetii / aqua absinthii / aqua apii / aqua yreos et asari confert ydropi
tonice / aqua nasturcii aquatici / aqua apii / aqua yreos et asari confert ydropi
si de frigida causa / et si utatur tunc illa aqua distillata de pulvere ad ydropisim in fundo
que in fundo scripto ibi pulvis melius est. Secundum vino scripto vel et scripto
quod in hac causa plus confert succus herbarum calidarum apropriatarum ad hunc morbum / ut succus
radicis yreos bibitus vel herba comesta / ut nasturcium aquaticum quia aqua eorum di
contra ydropisim — stillata / et non audivi maiorem efficaciam in aliquo medicamine simplici quam distillato
herbe que anglice dicitur tamstope quam crudus bibitur quantum media testa ovi capit
vel quantum tota testa capit si pauper est grossus de famulo tuo tanta vidisti in me
ag solatri — Aqua solatri confert valde quia alterat infrigido / et confortat epar / et aperit opila
tiones eius / secundum experientiam bona plus confert succus eius crudus extractus cum
pro capud bibitum / et ipsa herba cruda et cocta cotidie comesta et si cum hoc
pro capud bibitum et ipsa herba abbatis per fortitatem et opilaciones aperiunt melior
paciens per librum dyamedon abbatis per fortitatem et opilaciones aperiunt melior
et circa usum dicti succi vel aqua sumat ʒ ss confert — Fit aqua distil
pro renibus et lapide — lata de apio vel petrosilio vel de philipendula de ammapesta et si circa usum
ag apii — talis aqua sumat ʒ ss de saxifragia crudo vel in mei plus confert / Et quod aqua distil
petrosilii — lata de raphani herba vel radice vel frage . i. de frutu fragarie multum
ag raphani — fortis / ita quod si quis eam bibit frequenter et multum movet dolorem et vul
nerationem vesice ideo non admitto eam nisi in parva quantitate cum vino vel alia
aqua amicabili ut permodicum acumen ibi ponatur
ag galline — Aqua galline distillata / est cibus potus et medicina / et datur multum debili
et ubi appetitus cibi deficit ut bibat ad nutrimentum sumi / vel ubi cibum
non potest gustare in alimentum melioris propter defectum virtutis digestivo hec aqua cito
digeritur et cum pauca virtute. Secundum plus consulo ad decoctum galliam ceteraz
in vitro obturato / et in alio vase cum aqua bulliente posito quam ad distil
landum carnibus galline paleburnii / quia plus secundum de nutrimento et melioris
sabuci — est sapor / Recipe flores de sambuco Rogerius dicit folia / et distilla aquam
que supra pos educit destio et intestinis fleu salsum et coleram citrina et
vitellinam / et est in Rogerio et cibus de floribus ille forte / et cum coquitur cum
brodio carnibus porcine recentes cospheny gnorice pleurite purgat et fleumata
dulce et fleumata vitreum fermentum Rogerium dicit de fleumate vitreo non video
hoc posse fieri propter eius minimam fortiterum et viscositatem / Et aqua clara
resolucionis talis sunt cum fiat quam fiat unguentum de albo vivia / et — de ag blanca
aqua resolucionis salis gemme an et sal misce et pone ad solem in
vase vitreo cum scripto orificio bene obturato et habebis aquam blancam

contra tinnitum aurium — qua mgr claudus dicit vale' contra tynitu' aurium si aui fruit y vel tres gutte
instillate / et pole est q vitrosi[tatem] in aure attenuant / q hec e acu
ta resoluta et attenuatia fortit' et penetratiua multum / Et ego dico cum
dium est valde abacute et corrosiuis fortit' ne auribus instillet' ppt' pi
culu lesionis instrumenti auditus / pnt in regulis de passionibus aurium hec'
/ Ego dico aq blanca nobis uti aduidend[um] admodum speculi q delectabiles
Nota contra q[uod] sit [illegible] — visum e aq poteta blanca / si pot' in pilum ptpt tu e' vides color f / z in
genuita rea hec' / q aqua acuta si in bosp' ciro ponat' vides / si in vase
ferro vel plumbeo ponat' et mag / Item nigella et infunde in aceto et pone
Nigella pro capite purgando — tem pcca pectat' et tet' et naribus attrahit / hec e Galiem in soda fra
hec in mesue de appat / de motus ut hic in mesue de appat fecit caput pu
ri cu mastice de mastice pipe et stafisagria sto gt soda fram / E vo
cu sico comt' i folioz pnt vidim in dolore capit / ex frio hnore et i
dolore d'em ex frio hnore vidi utilit' fiei caput purgamentu infra nares cu
pena / y gutte fuit dti instillarent' paciti iacenti sup dorsum / q pnaris et
os colliat hnor crudus quidam / In mesue de appat / caput purgium venit
contra ca / Item lac mulieris cu modico quimfon et distilla in aure et nare
ex ea pte qua e morbus deinde post horam distilla oleu viol' cu lac mulieris
In mesue et e Gabelis / Item olea de rosis et taoilla et aneto et instilla i
De capite frigido — nare pacietis et aure et si oz adde pm apium vz emigium frigide / Item
idem ibid emigince ca cap' hc / Item opi' croti cortices pnces tassie lig
nea pulueizent' et cu oleo ros' dissoluat' et fiat collirium et distillet'
ex eo i nare pte pacientis qua' corpus est / / Item ij gnus in ponde de cafora
cu aqua lattuce fit cap' purgium bon' in passionibus talibus capitis qua
repmit calitate sui tpat et sedat dolorem et facit dormire / hec i agrega
De pigmento — to meo ca' de camfora / Nota q pigmentu vot' potus fcus de spebus
Quid e pigmentu — aroticis / et melle et vino rubeo rubedine fortit' e pbastonem forte
De clareto — et bonu et aliqui et apponit aliqua ptem zucari albi duri pulvizati
Claretum — Claretu vo' vocat q fit de spebus aroticis melle et vino albo et clao / vel
de vino albo rubeo claro et pnam rubedinem hnte et aliqui appoint
aliquam aliqua pte de zucaro albo et duro pulverizato / Nota q adhuc vectu
e pigmentu seu claretu / ut cor spus et stom' et mebra spualia gfortat'
tu in dispoice hois qua est calitas nalis vel calor ualis e ipeditus
vel opressus fit' gonca / Quomodo hoies p[ro]sam p delicatis et aliqui p vana
gla visu eius hnt et aliqui uo ad utilit' corporis et aliqui ad lesione
Nota q fit p delicatione et p vana gla ut diuites et magistri solent
eo uti tur de aroticis p ciosis ut gariofil foliis indi ligno aloes ga
langa cinamo' zz' et spicanardi / Cum vo' fit p preparatione caloris na
lis et spus et de talibus aromaticis fit / Cum vo' fit gt morbu deliatum

ut ad menstrua provocanda vel ydropisim et fit de aliis tunc fit de herbis
appropriatis talibus morbis cum aliquibus aromaticis ut hic infra patebit. Nota quod
ad unam ollam vini vermiculi vel ad lagenam vini ladanus sufficiunt de pulveri- quo fit claretum
bus pro quolibet dispone clareti ʒ v ß si non sint fortia aromatica ut piper ga-
riofili et grana paradisi ʒʒ tunc ʒ ponere de cinamomo et aliis que sunt puri
in quantitate maiori et semper volunt quidam quod mel sit non partes et ad vinum
ad ii partes mellis sunt vini partes viii. Et hic ego dico ad pondus et non ad
estimationem mensure olle vini. Et si ponerentur dimidia quantitas mellis ad iiii
quantitates vini nimis esset. Et ideo alii dicunt ad sextarium vini hic ad lib. ii
vini ponere bis mellis quantitatem 1 sive quarta partis sunt. Quidam ponunt partem quartam
mellis et partes iii vini et sic secundum proportionem ponderis bene fit primum
claretum. Recipe pondus ponderis pulveris non sunt natura ut prius dictum est quod species
non sint fortes sive acuti saporis. Recipe cinamomi boni galange boni ʒʒ ib
boni spicanardi boni ana ʒ iii ii grana contusa grosso modo de laude. Recipe mellis
despumati lb ß et bis pulveris misceantur cum melle dicto. Recipe de vino
lb ii et paulatim fundatur ad mel et continue moveatur in scutella vitrea
vase alio non eneo quousque bis vel iii cum melle et speciebus incorporentur. Deinde
super ignem lentum ponatur et cooperiatur vas et cum bullierit ii vel iii bulliciones
de igne ponatur et stet coopertum usque infrigidetur. Et tunc totum bis mo-
-mat et ad saccum ponatur cuneiformi sacco in quo bis vel iii fit et distil-
letur pluries refundendo quod distillatum est ad saccum quousque quod exit
est valde clarum. Et si vinum est album solebant ponere modicum de croco
fundendo sacci quia colorem bonum acquirit croco et est cordis confortativum
de hoc quod in sacco remanet retinet aliquid in palato. Et quia facit
bonum quidam saccum ponunt in vino debili ex hoc multum melioratur
cum in vase pendeat per aliquod tempus notabile. Quidam ponunt saccum cum
predictis reliquiis ad vas aliquod ubi est cervisia et faciunt eam odorife-
ram et boni saporis. Et hoc scio per experientiam. Et licet modus conficiendi
claretum predictus sit bonus proportio tamen pulveris mellis et vini non est de
quantum modo competit quia prius est de vino ideo proportio prima dictatenenda est quo aliter fit claretum
proportionem debitam in isto secundo clareto pono. Recipe cinamomi boni ʒ ß
Recipe ʒʒ ib boni ʒ iii gariofili ʒ iii pulverizentur ut dictum est grosso modo. Deinde
ʒ ii Recipe mellis despumati ʒ iiii vini boni lb ii et fiet claretum secundo modo. Et si
vis plus facere secundum proportionem habitam in pulvere melle et vino et facere
quantum vis. Recipe si vis multum facere et debile adde plus de vino et
minus de speciebus. Recipe si vis fortius facere adde species fortiores vel in quantitate
maiori. Recipe ʒʒ ib galange ana ʒ i cinamomi boni ʒ ii gariofilorum

piperis longi an ʒ ß spicenardi foly indi gum padisi cardamomi an ʒ ii
mell. bom despumati ʒ xvi vini boni et fortis j olla fiue qua prter wratislas
vel londonens / et fiat claretu ut dcm est / R. mellisse ʒʒ lb emudati an ʒ i
casielignee mitt / riber cectore mdatis ana et pulue an ʒ ii grossa padi
si plis mcll an ʒ iii cipi carpobalsam xilobalsami spicenardi an ʒ ii
mell despumati ʒ xvi vini boni odoriferi et fortis ollam vna et fiet clac
tum et vz cu valer fuit in dispositione frigida et humida / ydropicis d. cu frigid fl
p frunt pulueres vel apiata et provocant urinam et cpis confortativi que
dulcia eleuaria vel claretu ty ppt nobiles et delicatas psonas q aliqui
vel pillas vel pulueres sumere volunt melius e cib aliquo subiicere qua co-
cos denique et cos facere desperare / obhac cum fit claretu p ydropice in
fri ca / R. ciamomi bom ʒ galange gariofilorum an ʒ ß piperis longi piperis
mag. cardamomi an ʒ iii an ß apy maiorati an ʒ iii fiat pulus grosso
mellis despumati xvi vini olla j fiat claretu et sic cu dcis pulueribus adda
pulueris recipte dyasenugy ʒ i melius et confert ydropicis d. fria ca vel ob e mel
ppt multa ca apitia que ibi sunt / Calculos ubi dispo pacietis e fria et
humida et passio e ex opilacoe ex sic humore si licet apotica bona / R. pul
veris recipti dyaspgi ʒ iii ciamomi ʒ q ʒʒ lb ʒ i nucleorum ceraso ʒ i fiat
cu melle ʒ ii olla vini fiat claretu q in apotica recepta dyaspgi
no licet R. ciamomi bom ʒ ii ʒʒ lb piperis longi galange ag ʒ ß an
maratri seminis petrosili seminis melonum mdatis an ʒ i

Nota / q clistere prime inventu est p industriam ciconie / que cu p9 cor...
pisciu egere no potuit / cu ibat in littore maris / et p9 rostru intigat egere
et no potuit / et adhoc plus stetit et no profuit ultra hausit aqua ma-
rinam guttur plenu / et clauso rostro in posuit ipm infra anu suu / et
ad intestina preciat aqua illam / et p9 iterum cu ibat sicut prius / et p9 cursu
cucit pisciculos crudos et siccos / et sic liberata fuit de constipacoe illa
Ex illo actu medici hoc videntes indicant hoc fieri in hominibus / et sic p'n
clistere fiebat de aqua marina aliqualiter calefacta / q actualis calitas iuvat cu
humidite admollificacoem fecu / et salsedo pungit intestina / et excitat virtute
expulsivam ad sua operacoem faciendu / p9 modu p industriam medicorum
ad aquam salsam posuerunt decocto herbarum mollificatarum / ut sunt malva
bismalva / branca / urtica / et mercurial / et violaria / p9 ad meliore mollifi-
cacoem addiderunt oleu olive / et cantabru ey acq remoll et resolt z ma
ad resoluendu melius / Postmodum cu no semp aqua marina hri posset
cu sunt contra constipacoem ventris ubi alia infirmitas vel defectus no assunt
Posthec fecerunt medici scdm diversas proprietates hom diversa clisteria
quedam mollificativa quedam acuta resolutiva quedam laxativa quedam
constrictiva / quedam mundificativa ulcerum intestinorum / quedam consoli-
dativa ulceru p9 mundificacoem eorum / quedam calculos qda colicas

1 q bazy decoccoe
e melle oleo
z cantabro posuerit
sal z sic fit cliste

et ydropicis quedam palticis quedam artetics et quedam litargicis et sic de alijs
in tam diuiso tenet oportet / et hanc utilitatem enumerat Auicenna dicens super
omnes medicinas valet clistere / nam expellit superfluitates et in testibus et
sto et dolore renum et vesice et in colica et iliaca passione et attrahit superflui
tates a capite / ut patet in litargicis et paraliticis per clistere curatis
Acutum clistere ledit epar si sepe mittitur / et inducit secundum Auicennam et aliquis
dicit ad palisim manuum et brachiorum / et est lesiuum ulcerum et intestinorum
et eorum excoriacionum ne ledatur epar vel intestina plus non lesa tunc aliquis
parce de clistere mollificatiuum / et dum acutum clistere mittitur debet epar confortari
per epithima super epar positum de frigidis stipticis / et paciens iaceat debet inclinatus magis
ad latus sinistrum quam ad dextrum

Infirmi et dolore capitis cum clistericatus appetit assellare / assellet et non retineat
diutius nam in veritatem quia motus fumi maioris motu per clistere posset rapi
ad caput et causare preciosum mortem / In alijs autem passionibus non retineat minus
diu clistere postquam appetit assellare / quia natura posset tepescere ad emittendum
/ et si sic contingat prouocetur cum suppositorio leni vel acuto si oportet / Guillermus
Cum forti non ponitur in clisteri mel / nec sal / nec pretacta [illegible] / quia sic calefaciunt [illegible]
In dissentericis et alijs ulceracionibus intestinorum cum fluxu ventris debet clistere mun
dificatiuum bis vel ter in die fieri / et successiue consolidatiuum clistere fieri post mundifi
catiuum [illegible] / et in ulceribus renum et vesice / et in colica [illegible]
Ad lubrificandum lapidem in renibus / et in vesica renum adherentem / et in colica extrema
dum retento clistere debet esse pingue et untuosum / libra [illegible] plus
de pinguedine et plus de herbis mollificatiuis et pinguibus ut sunt [illegible]
de pinguedine et plus [illegible] quam in alijs clisteribus ubi modicum est de pinguedine
plus mitual et malua / quia in alijs clisteribus ubi modicum est de pinguedine
et de agnorum [illegible] / De pinguedine consolidatiuo vitello ouorum debet
pomi et pinguedo caponum / idem

Circa dispositionem ubi non fit nimis ulceracio intestinorum / nec nimia siccitas ut in
colica de vitreo flemate quidam ponunt in clisteri pugillum tantum herbarum salis $\frac{1}{1}$
/ vel sal sit fortis salgeminis / mellis $\frac{1}{1}$ ℥ß olei $\frac{1}{1}$ ℥ iij ℥ß / Cum vero voluit plus
confortare et mollificare addit plus de oleo et herbis pinguibus et humidis
[illegible] plus resoluere et mordificare ponitur plus de melle et de sale /
Si voluit plus resoluere et mordificare ponit mollificatiua
/ licet ut [illegible] in uno clisteri ponit mollificatiua
et resolutiua ac mordificatiua sufficit / ut in calculi passione et colica dum modo
non sit de colica acuta non deficit minus dum insonata et acuta ubi mordifi
catiua non [illegible] solum mollificatiuum / tunc plus securum est primo dare
mollificatiuum et postea mordificatiuum salua [illegible] meliori / licet modus quibus
iacendi ad recipiendum infusionem per clistere est ut caput non sit de primatur et anus
multum eleuatur / tunc dilatatur de bilibus et cirubeseetibus imponi potest utilitas si
paciens ad latus iacet si mistere est / potest in suo opere usitatus Hedum usu

loquendi clistere aliqui sunt preinstructo per que medicina infunditur admistrentur alique
per viam in recta aliqui per canna facto annexa. hora clisterizandi melioris est
ut volunt auctores et experientia hoc docet hora fria ut in hyeme hora ve
spertina et in estate demane quia si in hora et tempore calido administrentur cat
inmissam commovetur et dolorem hec aut in hora non contingunt et medicina in recta
melius retinetur in hora frigida quam in hora calida ¶ Recipe radicum lactuce violarum
ana manipulos i bulliat hec in aqua et colatur addatur ℥ iii olei de papavere et nenufaris
vel de cucumeris et zuccari violati ℥ iii vel ℥ v syrupi violati et iniciatur vel
fiat clistere ex oleo violarum et aqua melonum cucumeris vel psillii et cetera valde bonum
et est servillum

¶ Recipe malve bismalve blate urtice et quod minuatur ana manipulos i decoquatur in tribus libris aque
usque ad ii et colatur addatur cassie i cucurbitis et hec colatur addatur butirum re
cens vel oleum olive vel sanguine porcinum recens ℥ ii et sal et iniciatur
hec i large parte calle istud humectat intestina et mollificat feces induratas
et sedat dolorem puncturam et mordificatum exsiccitate fecum et per instru
in se et inpollata et continua non acuta vel fortis sed non debet dari in de
cursu sed potius per grauatibus debilibus et convalescentibus constipatis exsiccatio
fecum continuit sic eo feces non expelluntur propter flegmata grossum in logacione
vel ex debilitate expulsiue virtutis tunc providens addantur aliquid mordificata
calida ¶ Et non de clistere mollificato et aliquantulum mollificato hoc in hoc secundo cano
de colica ubi colica contentionem fecum et est hoc dicta ubi si de clistere amoueatur
sal et aloe et solum mollificatum et abidem non ... ex unguentis de recta
humectatibus quia si perdunt clistere mollificatum magis confert clistere constri
ingens expulsiua est in se tarda ad operationem propriam et mollificantibus in clistere
non est ponere aliquid mordificatum ad excitandam virtutem expulsiuam
et sic hic ponitur sal et si est fetas intestiorum hic ponitur mel et succus
vinius de alio non de vilis herba mollificata posset fieri clistere mol
lificatum sed tunc deberet esse in quantitate maiori Et non mollificatum clistere
fieri potest sine aliquo mordificato vel acuto Acutum ad non sit generaliter sine
mordificato ut circa expellat nec sine mollificato aliquo ne sua
acuitate ledat ¶ Primum clistere mordificatum est aqua marina vel aqua sa
lita calefacta et in recta hoc clistere excitat clistere virtutem ad eiciendum
feces de intestinis purgat intestina et intestina et mordificat et sic stimulat
virtutem et humectat feces actuali humiditate sua ¶ Aliud est clistere cum
aqua et sale additur mel et catabris que resoluntur et tale est utile
pauperibus et in rure quia hec omnibus haberi possunt

¶ Aliud est clistere mordificatum in quo est ingens aliquarum herbarum que hic
habent in se acuitatem intensitatem vel bamaritatem hec absterguntur et
aliquantulum mordificat sicut absinthium marrubium hec manifesta ...

et domesticum secundum mesue secundum lenitatem dicit quod succus absinthii nocet stomacho
propter eius lenitatem et licet in meo aggregato ca° de absinthio et bletha secundum
lenitatem et malva mordificat et secundum parum mordificat et ideo competit in clisteri
mordificativo et de bletha licet et in meo aggregato propter lenitatem blethe quod
est abstersiva temperate est ea quia ventrem lavat et intestinas eius que intestina
et stomachum mordificant et magis quam stomacho et intestina sunt multi ... ad expellendum
et excitat et istud intelligendum est de succo et humiditate eius quia ... eius
ventris stringere secundum quod habetur ibidem

¶ Clistere quid est acutum est mordificativum / sed non e converso / ut patet in tribus clisteribus
mordificativis iam dictis quid est / et dicitur clistere acutum aut propter herbas fortis
caliditatis et fortis resolutionis ut sunt centaurea ruta calamentum nasturcium et huiusmodi
aut propter medicinas impositas laxativas acutas ut yerapigra et yeralogodion et
yera rufini que recipiunt acutas ut colloquintida et in aliquo cuius est elleborum et
in aliqua euforbium et si in aliquo medicina esset scamonea turbit et huiusmodi
... esset acutum clistere et istud est clistere acutum

℞ origani calamenti rute malve ana manipulum i decoquantur in iii lib. aque ad xxxviii ℥ ...
et addatur quantum aque tenue et apponatur cathartici quarte manipulum i et proiciantur et
ad consumptionem partis aque ... colature addatur mellis ℥ ii olei nitelini ℥ i et ʒ ß salis ℥ i mellis ℥ vi ß in quo
colature addatur ... et ... sal est minor vel maior salsedinis et acuitatis et mellis ad ℥ xvi
sal est minor vel maior ... abrotani nasturcii malve ana manipulum i mellis et olei
lib. xvi / ℞ rute arthemisie ... ʒ ß salis ℥ i ad minus / ℞ malve blethe rute
et calabri ut in precedenti ... olei violacei ℥ i et ʒ ß mellis ℥ i salis ℥ ß fiat
centauree ana manipulum i calabri ut prius olei violacei ℥ i ʒ ß mellis ℥ i salis ℥ ß fiat
clistere et imponatur yerapigre ... gal... et ... vel de alia medicina
secundum quod ma... ... et dispositio patientis requirit ℥ i lib. ℥ ii ... ut ... expedit
et ... liceat bina clistere largius / ℞ origani calamenti rute abrotani
absinthii ana partem i quassatur et decoquatur in aqua marina vel sale post addatur
cathartici et ... manibus et coletur colature addatur mellis ℥ iii olei violacei
vel ... ℥ iii sal gemme ℥ ii in ... et est Rogerii in tractatu suo
minori et dicit quod hoc clistere secundum intestina relaxat et feces in duritatis ...
et ... et quod ... in febribus ... et ... sed non ... ar
... in febribus ... non ... isto sed ... clisteri ... mollificativo et ... ali
quo alio acuto ¶ Possibile clisteri potest super antidotarium et compositio ...
... quod si feces ... et ... propter caliditatem et ...
intestinorum ... clistere nocet quia ... caliditate et acuitate intestina
plus calefaciunt et desiccant et feces ... vel parum ... et alia ...
redduntur magis ... et dura propter egit quedam ... medicus in ...
... et ... videns tu mollificativis unguentis et emplastris et
... pro ... gratia ... / ubi intestina sunt

fra et no inlti ssb9 et essent visctositatis impedientes egressum feni
bus posset cumpete sz si mollificativa aliq apponent esset melius
nec sufficit q vim cliste mollificativum perdat tale acutu p ut plres
est inventu Cliste lavativum que est q ordinat no sunt feces nec tes
educendas sz sunt humores educendos novios et sic fit in colica cliste
acutu ad evacuandum fleu vitreum educendum de intestinis ifecionibus et
q no qd in predictis passionibus sz colica et calculo administrata cle
steria dur lavativa ymo oe cliste q pmo lavativam evacuat humores
superfluos et novios di lavativum sunt seratum sc acutu si mollificativum
quia palisi et litargia sunt clisteria acuta lavativa Et quoniam colica eva
cuat novia p cliste sine acuitate ut cum fit cliste de viol z menciali
et endivia et aquis tenubus et succo ombus et cassieff et cleuarii de suco
ros et in ca fra cu herbis ca et yerapigra mundificativum est q intestis vl
pate si addat ei furfur tritici et trahat manibus colatur et iniecta
same abstergit et mundificat Item tysana simpx et iniecta facit sic et si
addat sur tritici vel mel facit sic et fortius mundificat si ea sit pont
vini si vel tysana sim x i. de ordea no excorticato q tune cortex
abstergit et catabus et mel vel zucarum et aqua decoctionis lenticule cu
cortice sua vel tysana etia cu mel sic mundificat et d. Rogerius in tracta
tu suo inion[?] Nto q quatuor sunt cane seu fistule quibus utimur in medicina
li operacoe Una e subtilis in qua aliquis liquor medicinalis aur infudit
et vocat siringa iuxta id. Cisg ad est ori siringa que queat Et est
alia cana etia subtilis cu qua callo vesice liquor infudit et vocat
aquibusdam algaria sicut vocat totu Rogerius in suo tractatu meon
vocat cam ubi agit de clisteri mundificato et est longe grossior p
dict Tertia cana qua infudit liquor adintestina et vocat cliste
et est longe grossior predictis duobus Et quarta cana e cana clisteri grossior
et longior qua adinvatum fundit liquor et vocat pessarium qua dicte
tria vz ad mundificandum excoriaciones et ulcera intestinorum et de q
idem cliste si p algariam iniciat i vesica mortificat fistulam in
callo vesice et hoc e contra dictis expositoribus hoc ad pbandum
dulcis quo Et nota q semp cliste mundificativum debet precede consolida
tivum seu sanativum ulcerum intestinorum quia ulcera no sanat nisi
mundificantur Primo cliste consolidativum post mundificativum assum
tu aqua pluviali lb ß et quatuor vitellis ovorum emulsis in ea dis
tpatis et tepide iniciat et si in aqua pluviali cocte fuerint rose sic

2a fistula
Siringa
Algaria
Cliste
Pessarium

fortius consolidat / et quia recipiunt sepius yctum et calefaciunt liquefaciunt ipsum et in
tysana miscet et ruunt et ubi quia ut dicitur in meo aggregato sepius uti
vel capite est stipticum et enat vulnera intestinorum et aqua ordei non decorticati
abstergit et mundificat sed cum tali aqua ordei ponantur plura consolidativa ut vitella
ovorum cruda et succus plantaginis vel quod rose sunt in aqua ordei prius cocte magis
possunt vero aliqui si componantur in dissenteriis primo utuntur quod clisteri mundificato si
omnino consolidativa porca ponunt plura mundificativa et pauca non consolidativa et
post mundificationem ponunt multa consolidativa et pauca mundificativa ultimo ponunt
solum consolidativa et tamen secundum tales generativa et est bonus modus operandi in [illegible]
super in regulis quo ordine fiet quo clistria

℞ aque pluvialis decoctionis rosarum siccarum ℥ iiij succi plantaginis olei rosarum ana ʒ i
vitelli ovorum cruda gummi dragaganti albi vel pulverizati ana ʒ i misceantur et
tepide iniciantur fortiter consolidat receptam et constringit tempore post mundificationem bona
et consolidationem in recepta / si non cessant fiat tale clistere constrictivum ℞ succi plantaginis
succi virge pastoris consolide burse pastoris cum istis aliquibus plures possunt dare [illegible]
sive ypoquistidos acacie et vitella ovorum et iniciatur per clistere / [illegible]
i in [illegible] de dissenteria dicitur clistere fortiter constrictivum ℞ malve bismalve mercurialis
ana m i caulis betonice salvie ana m ß mercurii [illegible] bactarum lau
ri ana ʒ iij catab' pugilli i mell ℥ et ß olei anati ℥ i sal ʒ vj fiat clistere
et reponatur colature yerapigre [illegible] ʒ vj vel si est fortis ʒ i et iniciatur [illegible]
sua large calide ℞ malve violarie ana m i et [illegible] ß [illegible]
[illegible] lactuce mercurii ana ʒ iij olei viol ʒ ii ß vel non ponit catab'
[illegible] sal ʒ vj ʒ i si est fortis vel si intestina eius non sunt multum [illegible]
[illegible] fiat clistere et in ponatur colature electuarie
rosarum [illegible] ʒ vj vel ʒ i si est fortis / Ansiferensi fiat clistere hic et est [illegible]
et [illegible] et [illegible] ℞ viol ℥ ij ℥ i malve m i prunorum
damascenorum [illegible] i ʒ vj bulliat hoc in aqua lib ij ʒ xv vel ʒ xvj colature
dissolvatur ℥ tamarindi et ℥ i manne et zucari viol ℥ v et iniciatur tepide
et cum appetat assellac' emittat et ultius et ultius non retineat quod nichil
retentione elevatur fumus ad caput et inducit [illegible] et aliquando mortem

Ambitarrica sine febre que est de splen [illegible] fiat clistere hic ℞ calamenti rute ra
dicis [illegible] salvie betonice ana m m ß pulvis collo quintide a
garici mercurii ana ʒ iij catab' m i olei costi ʒ iij mell ℥ ii ß sal ʒ vj
clistere fiat et iniciatur hoc et i large si patiens habet intestina debilia et para
ad [illegible] dimittatur colloquintida et in ponatur colature yerapigre ʒ vj
vel ʒ i si est fortis hoc clistere evacuat flegma attrahendo de capite et purgat cerebrum
et [illegible] et hoc est magna [illegible] morbi ℞ salvie [illegible]
[illegible] yspopi ana m ß agarici [illegible] nasturcii [illegible]
mercurii ana ʒ ij catab' m i q. mell ʒ ij olei anati ℥ i sal ʒ i vel ʒ
vj et fiat clistere et iniciatur hoc i large calide et post [illegible] clistere fiat
addit yeralode [illegible] ana ʒ ij yerapigre [illegible] sal [illegible] ʒ ij

Clistere convenit frigidum complexionaliter et siccitatem intestinorum et in colica contentione fecum dessiccatarum habet hic supponi clistere mollificativum Recipe endivie violarum etc. et est clistere
Recipe aque ℥ xxxvj in qua herbis vicibus sit cocta mica et dissolve in isto antidoto
et in eam castorei apponatur ʒ ß apium ana ʒ ß usque ad ʒ j et iniciatur per cli-
stere et si dolor est ventositate est fortis ut in colica apponatur opium quantitas ciceris
istud est in antidotario almansoris ergo apponatur in decoctione ana et morattu
/ et ubi est febris vel dispositio calida et sicca / et decoctione in quantitate maiori
puta ad ℥ vj vel viij tunc dare clistere hoc est ubi febris febris vel dispositio cali-
da et sicca intestinorum Et in grossa ventositate ergo sed humore resoluta vel
primo fiat clistere de aqua mellis solum post fiat aliud clistere sic Recipe eupatorium fum-
biis pugillum j decoquatur in aqua et in ea dissolve hec Recipe trociscis sanguinis dra-
conis cerusse de plumbo litargiri albi ana ʒ j opii attica ʒ usque ad ʒ ß pulvi-
zentur et cum vitell ovorum terantur et iniciantur per clistere ad ulcera intestinorum vel
in quibus est sanies grossa fetida et in quibus est sicut lota carnis et almansoris
Calculosi qui laborant complexionaliter grosso opilante fiat clistere tale Recipe malve bismal-
ve vel branc ursine vel mercurial ubi humor non sit ysopi artemesie vel ypericon
ana ℥ ß flores camomille flavre anisi peucedanii ana ℥ ß matricaria seminis apii feniculi pe-
trosilini macedonici ana ʒ ij catabri pugilli j mell ʒ ß sal ʒ vj vel ij olei
calidi quod est largo vel prout vel istud evacuat humores grossos opilantes et ag-
natos sedat dolorem et facit urinare et facit cum viscositatibus et arenas conveniet et
io vel eis quibus urina difficultate exit propter humores grossos opilantes ac si non
generant lapides in renibus vel in vesica
Laborant aliqui calculo in renibus et propter caliditatem et siccitatem renum non lapidem sed fort-
nec ipsi caret dolore magno et patiuntur manifeste calore superfluum et siccum sed
te quibus fiat hoc clistere Recipe malve violarie lactuce portulace florum flavre
ana ℥ j decoquatur in iij li aqua usque ad li ij furfuris apposito in decoctione et maiis
fricato hoc colentur et colature ponatur olei violacei olei camomille ana ℥ j cassiefistule ℥ mundate
ʒ j et hec misceantur et iniciatur j large istud evacuat renes et humores corrumpit mundi-
ficat et dolorem sedat vias urinales scilicet ureterarum renum et virtutem i ponis
porros urina et lapis de renibus ad vesicam transire et sic facit lapidem si est
in his transire et facit urinare
Pessarium ad provocandum menstrua de eisdem renibus fiunt decoctiones enemata tisinata
vel balnea ad menstrua provocandum de quibus dicitur in capitulis iiij libri mei compositi
quod in competit notam et in dicto libro iiij capitula de provocatione menstrui sic in sciendum
est quod qui per clistere mulierum vel pessarium iniciatur medicina de ce terminis et non ponatur
ibi sal sed oleum laurinum vel anatum sicut competit vel aliud aptum oleum secundum
quod oportet / Et non quod proprie competit pessarium quando ora venarum matricis sunt opilata
et repleta humore viscoso vel quando est retentio menstrui primitiva frigiditatem matricis

sy matia et tuc copetur apitia cala in pessario vel qn claudut^r constrictar
matrix ppt calitrem et sicutibus matricis ppt calitrem et sicci^trm matricis sy matia^r
tur apetur in pessario apitma fra de quibus hr plenius li^o iiij ca^o de victore cyro
io no facit cuius pessarii ad provocandu cy nisi in deo iiij li^o vel in libris maiore
prouidat de causis victoris cy ut sedm eam apponat cy tuaz u^r ad instruct illa
pessaria nisi ptpr quo plus dicit cy ~~ in noiam et asuetu^m mulieris patiens
de materialibus ad pessaria facienda adiciendu cy seu adrestringendum que minus
sumit hr in iiij li^o in ca^o de victore cy et in talibus in pr^o dti libri iiij hec
in no^a cy sucus herbarum et pulueris p pessarium i uiedi dicit bu inscri et no dicit
ee iurenda minus tenuis nec minus spissa
Nota cy de suppositoriis et magdaleonibus prouocatibus cy vel restringentibus dicit^r
in fra viam cy ibi suppositoria

P ulius olibani cu melle et aceto et storace mariti sit inuot pannum oculorum
asuet et capillis eo vngat^r instit et si cu aqua sciat^r dissoluere z humec
aunssu ottasior frigoris restannit si coungat hec in pltis roua de panno
rtapille zz fricatu cu vino albo sup cote quousque vinum fit turbidum
album vz rubori oculorum si gutta via oculis iponat ~ r te. pan ds ee popta
ad tolle maculam oculorum et tenebrositatem et hc ego truro et no appo
no rubori oculorum qm minus calimi et sicciu est

R^x instillagines fily feniculi titimori dungarstati cu aqua rosa fin
et cu albine oui frequenter agitato instillat^r et addat^r lac mulieris puellam
lactatis hc collirium reprimit materiam et sedat dolorem et si cu volius sop^m
prouocare addat^r aqua decoctionis papaueris vel lac papaueris et cu tali decocto
instillat^r instillagines et e^t mirabile et e liberatoris et e bonum valde
addideri lac mulieris puella lactate pg florum de triphilita puella pts oppor
te vel vetositate in collo vel int^r spatulas in oclo distillet^r et e in pltis
ibi tum obtalmia est posau^s in pltica mo vnd pla ~ in li^o z^o opuscul
in quert Gwilling ca^o de colica dicit cy isto collis fuit suppositoria
longa cu aliquo liquore que remouet colicam ventosam z humoralem
xomia^r ventosa fra R^x sal diui z ~ pulpe colloquintide dyagredii an^a z ij
puluerizent^r hc e puluis suppotorii albi si cu liquore fit collirium et i ponat^r
cu licinio
R^x aque aque rose z^r iiij aloe epatici z j tafore gu iiij cadi pulueriati z j
tuthie z ij sarcocolle gum iiij croci folia iiij fiat collirium et pg v dies
resina visum istud vz prurituum oculorum z rubori et lippidinum
R^x folia tfolia cum flos z oblongi admodum mirt et in medio foliorum
apparent macula rubea secata teni^r et cu stilo argenteo sup cote cu
aqua rosa plus pulueribus fricta quousque aqua fit turbida hec aq cont^a

sanguine oculorum et dolorem capitis valet et est trine. ego vero distillo aquam de herba ro
ta quae est de foliis et floribus et recipio partes iij de ea partes v aquae de rosis aqua et
duco super cotem mixturam illam cum lapide cristalli et marmoris et est colli-
rium bonum ad quod venit est de e folio ℞ pulvere collo quinque prunis confusi ..... cornu
ana confusi stafisagre ana ʒ ij balaustie piperis mastic rosarum absinthii
ana ʒ j decoque haec in aceto ℥ vj et ß usque ad ℥ ij colatur et tepide vel mo
derate fiat calide inde plures collutio oris et est mea resolvit materiam
ea dentes quae erat corruptum et incipit fluxum accipit ad dentes
et confirmat et stringit gingivas ne materia reuma recipiat et dolorem
mitigat et cum haec non sufficiunt in recitatis in magna addo opii grana
iij et tantum dyacastor ad stringendam maliciam eius
℞ origani calamenti ana ℥ j absinthii rosarum sicarum ana ℥ ß tantum ʒ ij deco
quantur in aceto usque ad consumptionem tertie partis et fiat oris collutio inde et
est mea. Item ubi sunt folia olive haec cocta in aceto si inde fiat collutio
bonum est et est magistri roberti anglici contra dolorem dentium et reputo
hoc bonum quod stypticum est et stringit. Ego vero decoctione aceto rosarum sicarum
hoc facio et aliquando cum decoctione foliorum prunorum prunorum i. glenlinum quem
vocamus atriciam et foliorum prunorum coctanorum et foliorum plantaginis quae stypti
cant gingivas recipiat humores fluentes et vias ad eas stringunt
℞ aristolochie piperis pyretri balaustie corticis mali ana et decoque in aqua
calida usque ad medietatem colluat os et diu sumpta in ore teneat² videlicet contra
dolorem et tumorem gingivarum corporibus flegmaticis plenitudines ... si prius
cum purgatione vel cum pulvere in fine scripta i ℞ purgatione ... gingivae
ut materia effluat melius et. Item recipe tantum maratri origani camille
rosarum absinthii coque usque medietatem et fiat collutio oris videlicet contra dentium
et gingivarum ventositatem. Ego vero cum decoctione foliorum olive prunorum p
norum et humor cum dentes dolet cum reumatica gingivae tangit et si tamen
inflatum ubi est de materia flegmatica prius evacuo illam cum purgatione vel cum
pulvere de purgatione ... in fine libri patet
Dragea grossa est ℞ seminis feniculi mundatum non confusi vel pulverizati ... quinque
℥ xvj liquoris mundate et mixtis admodum cum flagella de ligno ... cadunt
ℨ non in tali longitudine ... si longitudine unguibus primi digiti vel minus ℥ j ß
et ista est in anglia usualis et reddit potum post cibus masticationem et
decoctionem sapidum et resolvit ventositates stomachi et intestinorum et provocat uri
nam et acuit visum. Aliquando addit predictis ʒ ij ... et in prandiis poti
as ... et est ... magis diu post prandium ... potum ... collacione
tempore ... et vocat dragea grossa et aliquando loco liquoris ponunt
zucarum album in petiis prius mixtum. Item alia dragea ...

debilitatis R. seminis feni mundati ʒ xxxiij ʒʒ lb mundati et rosi ʒ j ʒß macis ʒ j
ij ʒß seminis peonie mundate ʒ j ʒß cubebarum confectarum ʒ ij ani confecti ʒ iij cori
andri confecti ʒ j et cum mica et est ad confortandum cerebrum et cor et iuvat digestionem
et expellit ventositates in stomacho et intestinis et provocat urinam secundum potum non
facit soporem fiat prima dragea grossa
Nota dragiam subtilem in lana prout ubi pulvis albus et cum confortatione digestionis
et cum disposicione item nota in lana l. dragea lavata Item quidam faciunt dragea
subtilem R. ʒʒ lb albi mundati ʒ j cinamomi ʒ ij gariofilorum ʒ ß macis ana
ana ʒ v fiat pulvis et cum xxxij ʒ zuccari albi pulverizati fiat dragea subti
lis que boni saporis et confortativa membrorum nobilium et expellit ventositates
Decoctiones et infusiones hoc ponuntur quia pauperes non habent unde emant
siropos vel alias medicinas de apotheca et notandum quod cum in decoctionibus
ponuntur radices folia herbarum siccata vel semina et flores ac cortices ali
quarum arborum vel radicum herbarum quedam herbe dure et solide sunt quedam
molles magne tenuitudinis non debent simul decoqui tempore decoctionis Sed primo
decoquuntur duriora ut radices semina cortices et postea herbe duriores ut sunt
artemisia et ruta et similia que sustinent multum de decoctione et postea molliores
herbas tenues ut sunt azarum capilli veneris herba endivie rostrum porcinum lactuca
et similia ultimo flores capilli veneris melliloti rosarum Et quidam flores sunt qui non sustinent
decoctionem sed in fine decoctionis aliarum rerum decoctarum debent imponi ad decoctionem et vas
coopiri deponi stabit aliquamdiu et sic stabunt flores infusi quousque decoctio infrigi
detur et cum manibus debent fricari et similiter ad decoctionem exprimi similes flores sunt
violarum et epitimi et flores citoniorum et flores ... et si sunt flores qui cum
suis seminibus colliguntur debent exprimi in fine decoctionis ut sunt flores endivie
suis seminibus ... Item cum siropi fiat cum decoctione alicuius capitis
scariole et rostri porcini Item cum siropi ... radices corticum seminum et florum pauperibus qui non habent
... herbarum scilicet radices cortices seminum et florum pauperibus qui non habent
emere in apotheca ... qui eis dat decoctionem cum modico melle vel modico
zuccaro ut melius conveniat et ut dulcedo mellis vel zuccari faciat aliqua
zuccaro vel melle conveniat et ... ubi autem zuccarum non habetur bibatur sine zuccaro et fiat magis
amare ... ubi autem zuccarum non habetur bibatur sine zuccaro et fiat magis
in quantitate decoctionis et plures Item multe hoc decoctiones sunt ponte quam prius de
licatis siropis Et quedam sunt digestiva humorum preparandorum Et quedam
sunt provocativa Et quedam ... et sic ad multa alia quam pro pauperibus sunt
Recipe ordinate R. absinthii herbe quam vulgares vocant ... cetera
in polonia et polonice ... et capilli veneris ana ... decoquantur in aqua
vel lixivio debili coletur et cum colatura caput lavetur ... singulariter
valet
Item R. betonice ubere capilli veneris et sticados citrini et fiat decoctionem ut
Item est lana et ... Et qui istis decoctionibus utitur utique ... pro
dyantos vel illud electuarium confectionis boni etc. et postea purgationem universalem

vel p(er)clarum capitis decoctiones ad lavandum cap(u)t magis competunt interius
v(er)o sumi p(er)nt an(te) purgationem Et no(tan)dum e(st) in ca(pitul)o rubrica lecti no(n) fiat nec
cap(itis) h(umor)ibus repleto Item no(tan)dum q(uod) decoctiones diu(er)sarum p(ro)positarum h(ab)et infra l(itte)ram
(con)scriptorum valent in dolore capitis

R(ecipe) mente capillis veneris scolopendrie palme aigrami satire betonice ysopi (pro)pilli maiorane et
(con)umbrosi h(er)bis pauco melle addito fiat decoctio p(ro) (com)plexionibus et si no(n) h(abe)nt
eme(n)da dyalag(um) dyatur(bith) dyatros vel s(imi)li(a) c(on)fortium q(uod) e(st) in meo antidotario c(on)-
tinet s(ed) si p(ote)nt galangam ʒʒ(iii) et pip(er) et baccas lauri et sem(en) f(enicul)i et siler
montani et fiat unus pulvis quo loco electuarium utatur an(te) usum decoctionis
iam d(ic)te Et ista valent ad calefa(ciendum) stomachum frigidum ad c(on)fortandum eius virtutem
digestiua(m) et si in eo h(umor)es sunt flegmatici resolvit et digerit eas ut
frigidus p(ot)est (con)pellat eos vel aliquo leni medicine nam(que) administrante / Et la-
xatia (com)plexionibus h(ab)et(ur) l(itte)ra l ibi laxatia Si v(er)o m(ateri)a est melancolica po-
nant(ur) cum predict(is) herbis aliquibus melissa buglossa camepit(eos) et radic(es)
f(enicul)i et apii et si apponet(ur) c(ortic)es epitimi sem(en) capparis et spica nardi melius
e(ri)t Et no(ta) aliam decoctionem digerentem melancoli(am) et addito pauco melle
et aceto ad 3(am) p(ar)tem aque et e(ri)t decoctio bona (com)plexionibus

R(ecipe) centaurie minoris flor(um) et foliorum m(anipulum) i et decoq(uantur) in aceto et aqua
an(a) lb i et ss et addito melle ad quart(am) simul omnia decoq(ua)nt(ur) ad c(on)sump(ti)o(n)e(m)
medietat(is) liquoris et colet(ur) et colata bibat(ur) calid(a) s(tomac)ho ieiuno q(uo)d no(n) apponit
aqua et bi(bant) sa(ni)t(ate)m in h(omin)ibus qui grossam h(abe)nt carne(m) vel qui s(un)t grossi et pecto(ris) s(ed)
forte ista decoctio v(idelicet) ad citandum appetitum impedimentum (con)plexionibus frigid(is) (et) bi(li)-
osis corruptis sciendum e(st) q(uod) p(ro)pter h(umor)es in ea(m) fundant(ur) parietes o(mn)i(a) p(ro)ced(ere)
cum digestiuus et purgatio(n)e p(ote)nt in 2o lib(r)o h(ab)et(ur) ca(pitul)o de defectu appetitus Si s(tomac)ho c(on)-
debilitet(ur) vel distepet(ur) vel ex (col)lera rubea (com)plexionibus R(ecipe) endivie citonie
lactuce cauille post portum ordei no(n) (de)corticati s(ed) loti an(a) m(anipulum) i fiat decoctio
et bibat(ur) ieiuno s(tomac)ho et si colera e(ri)t viscosa ut citrini vel vitellina dict(is) her-
bis et ordio addat(ur) radic(es) f(enicul)i et petrosilini et modicum de aceto nisi pectoris
dispositio h(oc) p(ro)hibeat laxatia in h(oc) ca(pitulo) h(ab)et(ur) l(itte)ra li ibi laxatia h(ab)et infra
(con)tra sicca R(ecipe) ysopi betonice cauille an(a) m(anipulum) i radices enula campane radic(es)
yreos an(a) maratri an(a) ʒ ss liq(ui)r(itie) mundate c(on)tuse p(ro)p(ter) melle ½ uvarum passarum
½ fiat decoctio in iij lb aq(ue) ad c(on)sump(ti)o(n)e(m) t(er)tie p(ar)tis aq(ue) colet(ur) et mane bibat(ur) ca-
lid(a) pectus calefa(cit) et h(umi)ectat et grossum flegma (ad) (ex)pulsionem habilitat et
mundificat pectus abeo et (com)pescit tussim ex colera eo catina et emendat
anhelitum R(ecipe) ca(n)cros fluuiales decoquat(ur) sub cinibus calid(is) (et) p(ost)ea lavet(ur) v(e)l aq(ua)
in aq(ua) ordei sine tysana et tunc abiect(is) corticibus q(ui) q(uod) e(st) in(tus) in integ(ro)
vel du(o)r(um) cum ordeo bene mundato in aq(ua) tam diu bulliant donec t(ota) ipsa q(uod)
ordeum resoluat(ur) et p(er) pannum lineum (ex)primat(ur) cora(m) decoctio digerit dicit
quidam (ex)pertus magister q(uod) h(ec) decoctio v(idelicet) vom(ere) apostemata spiritualium q(uia) mundificat

h
et consolidat et nutrit Ergo do ea ethicis et consumptis et ad consumptionem tendentibus ipsum R.
etiam R. ordei non decorticati ℥ loti an m j lactuce endivie plantaginis cetrach si he-
an m j liquiricie ʒ ß rase et contuse primum fiat decoctio usque ad consumptionem tertie partis
et bibatur frigida per aliquantulum vel in hyeme tepida et si addantur dragaganti albi
dyme gummi arabici et seminis bombacis melius est
R. palme camepiteos ysopi origani an m j eupatorii amisi absinthii berberis an
½ ß acori seminis apii rosarum an m j ʒ j fiat decoctio cum zucaro vel melle val-
de pauco vel pauperibus hec oppilat in causa frigida et disposicione ad ydropisim et si cum
de pauco vel in disposicione epatis
decoctio hec utatur patiens pulvere quem inveni scripta littera melius est in disposicione epatis
decoctio hec utatur patiens pulvere ... in causa calida R. endivie scariole epatice an m j iiij semi-
na et in disposicione ad ydropisim causa calida R. endivie scariole epatice an m j iiij semi-
num frigidorum maiorum et minorum rosarum an ʒ ij berberis spice nardi reubarbari mediani
corticis salicis vel fraxini an ʒ j ordei loti non decorticati ½ ij fiat decoctio colata
et possit zucarum addi vel vine passe in quantitate parva scilicet zucari ½ j uvarum passarum
½ ß et si possit emere dyarodon albis et utantur an consumptionem decoctionis esset bonum
R. artemisie valeriane mellisse origani florum ypericon ysopi an p. j melle
modico decoctio cum herbis fiat decoctio et bibatur calida certo tempore et in tempore quo
in deberent fluere si retentio eorum est ex oppilatione et humore frigido et si de eisdem mel
le non apposito fieret balneum fumigatio vel embrocatio bonum esset / et si posset emere
electuarium dyacalamentum et eis utantur an consumptionem decoctionis bonum esset / et si
electuarium dyacastoreum dyacalamenti et eis utantur an consumptionem decoctionis bonum esset / et si
fortius vis provocare menstrua herbas pone calamentum et marrubium et radice rubee maioris
et loco electuarii da ʒ ij de tiriaca magna sine opio cum decoctio scilicet vel optime
antido emagogum Rogerius in suo tractatu dicit mihi ea. ulterius cum decoctio
radicis feniculi petroselini sparagi calamenti minoris approximata tempore quo debent fluere solet optime
educit
impositura crine hec est cum tiriaca magna cum vino forti decoctionis rubee // educit cum
maioris approximata probatum est quibus ibidem cum mentastro et pulegio cum melsa coctum et pri-
balneum potatum probatum est cum castoreum cum piperis ... melle sumptum provocat cum et
sunt ʒ ij castorei et piperis an iij fiat pulvis hoc est cum multa in potum sumpta
probatum est et palma modicum meciuda ut patet in diversis capitulis in meo agre-
gato / R. radicis apii petroselini et feniculi herbe filipendule artemisie florum flamule
an m ß petroselini seminis apii seminis feniculi spice celtice melloris decoctionis de psicis de-
pellis an ʒ ij liquiricie rasi et primum contuse ½ ß uvarum passarum ½ j contuse aliquantulum
radicibus fiat decoctio et bibatur bis in die calida et si posset emere de aggre-
et utatur decoctio cum usum decoctionis utilius esset / et si fieret fomentatio in regione matricis
vinalium cum camomilla mellilota et artemisia an m j malvarum et foliorum salicis
an m j et ß bonum est
R. scabiose fumiterre buglosse plantaginis volubilis foliorum violarum an m j lappacii
acute arcciose cicoree an m ß decoctis in aqua cum modico melle et bibatur
omnino confert pauperibus patientibus pruritum et scabiem quia hec decoctio sanie

mundificat et si cum predictis utitur de mixtura cassiefistule mundate catholico et trifera
sarr' mixtis vel de aliquo eorum pro secundum cum morbi bonum est et si in
decoctione addatur semen epitimi cuscuta et absinthium ad mundificandum venas
sine sanie i venis melius est et si materia est grossa viscosa possunt addi ra
dices feni et petrosilini et similia diuretica ea vel similia de quibus habetur in tabulis
lib' vij et possunt addi liquiricie et cum passule utiles
Nota in receptis syroporum contra scabiem et ad mundificandum saniem vz decoc
co no propalata speciebus Item ubi in linea pz ibi porcio que valent ad sanie
mundificandum et scabie et pruritu pmodum potus non decocti Epileticus de
humore flegmatico paretibus R' polliculi petasilon ysopi ana m j plus nictamum
marat' cantand' sticados ana ana ʒ iij s pyonie mundate acoriter et pon
gusse ℥ j liquiricie mundate ℥ s decoquatur in iiij lib aq usque ad li j bibatur mane
calide et si est de melancolico humore addatur indus insani indus feni stolo
pend' ana ℥ ij semen epitimi cappare ana ʒ ij et sint hic iij decoctio colata et
si cum supra cum hunus decoctionis sumat de pulvere pro epilencia hic infra scriptis
linea pz melius et Epileticus qui epilencia est de sanguine lucido sumo de quo habetur
in li° iij ca° de epilencia R' violarum endivie lactuce ana m j portulace ace
tose epatice ana m s ordei non decorticati ℥ j sem' j cucurbite citrulli fris
lactuce endivie florum citoniarum florum viol berberis ana ʒ ij decoctio et bibatur
mane Et in usus speciebus dulcorine appone liquiricie mundate et pon gusse ʒ s
si e dines pt sumere de oxizaracre et sirupo violarum ana ℥ j mixtis cum ij ℥
vitte decoctionis sine liquiricie litargus sine paliaci et doloris capitis costo
humor R' primule veris salvie gariofilati vel amatice ana m j ysopi maiorane
rute ana m s sticados ana et ciriandos tunc indicis yreos ana ʒ iij piperis
nictam ana marat radicis enule capane feris sinap agarici epitimi turbit
ana ʒ ij liquiricie uvarum passarum feris pyonie mundate acoriter ana ℥ s castor
liq' aleos spicanardi ana ʒ j fiat decoctio colata ad lib iij et possunt ad
inul mitibus dari cum sirupo adque cum melle ross pf tria plaupres vi' n'tipeat
de predictis que habentur possunt melle apposito in ch... pula puta ad s item ij iij
vel v ita ut mel cum herbis decoquatur ut si az purgare puis pget R' lique
tum ut ij media corticis fraxini ut s apii ana ana ʒ s decoquatur lib iij j que
(?)inse vidore no forti usque ad consumptionem trium pr et bibat omni mane
et sero no contrario varno v coclearum calide et puis p iij vel p ij dies bis in
die vngetur splen cum ungento hic infra scripto linea v ungentis ad splen
speciebus p... cum febribus aut fiat sicut in li° iij habetur ca° de opilacione sple
nis et durite eius Alia decoctio in dolore splenis et aliqua durite
in dispositione ca R' camepitheos lingue cervine radicis feni endivie violarum
rost' portum ana m j medium corticis fraxini eupatorii foliorum semen epi
timi ... ana seminis endivie feris lactuce berberis florum viol ana ʒ iiij

duarum passularum ʒ j acquiriti sticados ana pilus motan florum citonie ana ʒ ij fiat
decoctio colata ad lb iij cui addatur sirupi capiti mei cum zucaro lb j et pro ij siml
bulliat et bibatur Si prius ungatur splen per ij vel iij dies et postea utitur de
coctione ungatur bis in die scilicet mane et sero cum unguentis pro splenetico hic inferius
scripto litera ibidem sunt v bonum et et uti trociscis ut in litera t habetur ibi trocisci et ibi
scripta litera ibidem ad splen confort fricatio agni casti semina ana ʒ in aqua calida et alii trocisci vero fiant
Nota quod in omnibus huiusmodi decoctionibus si desunt aliqua hic scripta recurre ad tabulas
capiti lib et invenies plura que hic non sunt scripta et recurre ad decoctiones hic
scriptas inferius litera s ibi siropus cum decoctionibus de quibus fiunt siropi possunt fieri
scriptas infra litera s ibi sirupis cum decoctionibus de quibus fiunt sirupi possunt fieri
sine zucaro et melle et sunt hic quasi sicut siropi
radicis feniculi petrosilini camepitheos ysopi artemesie ana quantum j amarapesce florum
radicis feni petrosilini camepitheos ysopi ana manipulum j florum
mellilati flammi filipendule burse pastoris ana quantum semis ana mirrat semina seminis
petrosili seminis cucumberis mundatis seminis cucumeris mundatis florum violarum florum
ut voragines fiat decoctio pro pampinibus cum aqua modico melle apposito in
decoctione dum habet decoquitur vel hec decoctio pro pampinibus cum opilationibus
aperit epatis splenis renum et vesice et educit ventositates et viscositates de
stomacho intestinis et dimensia et provocat urinam et disponit ad fractionem lapidis
stomacho intestinis et de mesentia et provocat urinam et disponit ad fractionem lapidis
stomacho intestinis et demesia et provocat urinam et disponit ad fractionem lapidis
[sic]
dantibus sirop spat ad hic et et dearnaria ut dyasenna et alia convenientia
pampinibus vel recipiat de predictis que habentur possunt et bibatur decoctio calide
omni mane et posset uti de pulvere calefactorum hic inferius scriptis litera p3 vel
de aliquibus ibi scriptis faciat pulverem quo utatur ante sirupos istos decoctionis
de aliquibus ibi scriptis fiat hec in stomacho vel in pectoralibus fiat hec
in ea flegmatica si materia sunt in stomacho et intestinis stomacho vel pectoralibus fiat hec
decoctio Rx ysopi quantum ij salvie mente radicis feni radicis petrosilini camepitheos
quantum ij ana matri seminis apii carui et plus e motan ana ʒ ij mell
ana quantum semis ana matri seminis apii carui et siniat prius ana sirupos
iij fiat decoctio colata lb iij bibatur mane et siniat prius ana sirupos
decoctionis omni die de ʒ et genciana i cum in prius petris sil immixtis adiungit
decoctionis omni die de ʒʒ et genciana et aliis herbis calidis et siccis ut sunt pule
ponderis ʒ j et post aliquam sinne de aliis herbis calidis et siccis ut sunt pule
gium polium origanum satureia serpillum et huiusmodi secundum optimam nostrorum sanitatum
et hec decoctio addigerendum flegma naturale super habundans in stomacho pectore et
intestinis et aliquando in tantum operatur quod flegma dissolvitur et sine alia medicina
expellitur omnia Si autem non sufficit hec purgetur cum yera picra galeni vel
cum flegmagogo de quo hic infra vel medicinas laxativas litera l ibi
laxativa Rx endivie citonie rost portulaci lactuce portulace polipodii vel
aliquibus earum que haberi possunt siniatur quantum iiij ordei non decorticati quantum ij et
rosarum violarum seminis endivie seminis lactuce iiij seminum iiij frigidorum maiorum mundatorum
ana ʒ ij liquiricie mundate et pro ij contuse ʒ ij vel iij fiat decoctio colata lb j et
semis bibatur omni die mane ad quantum vj vel vij calide in hyeme et in estate et
tempore calido valde intensa bibatur frigida Si autem fuerit citrina colera vitel
lina

addantur ad predicta radicis feniculi ℥ ij et maratri ℥ iij et rosmarini portum adhuc ℈
R betonice scabiose camepitheos camedreos radicis feniculi mellissophilium rute ma
iorane salvie thimi sepilli ana ℈ j sed aliqui ea pro sedum optinentur, ceterum
ita de omnibus sunt iiij lib. ℈ tamen foliorum sene epitimi polipodii mirobalanorum nigrorum
anisi dentur capra cimina foliorum boraginis buglosse ana ʒ ß ℥ ij decoquentur usque
magna usque ad lib. iij vel ij secundum quod fortiorem vel leniorem fieri voluerit
et cum herbis in decoctione eo apponatur melle ℥ iiij vel iiij et si parum de aceto
imponetur propter incisionem maiorem bonum est. hec decoctio suavis digerit
humorem melancolicum et fortius de agri ponere calamento abrotano et mediacaton
et plus appone de aceto forti et si curare possis oxmellisipum lex ad ij
lib. decoctionis sine melle pone lib. j siropi vel oximelle squilitici et fortius
operatur. ipsius ultima decoctionis vel digestio sirope digerit et purgat in fortiori
et ultimo cum valde forti vel oxmellisipum lex cum decoctione dicta
Decoctio ad tertiana vera est sicut decoctio iam dicta ad digerendam fleuma colericam
vitream digerens et in alia causa et est ubi multe herbe haberi non possunt
R citonie endivie vel rosmarini portum ana ℈ j ordei non excorticati ℥ ij fiat tisana
et est utilis et potest apponi modicum liquiricie
Decoctio ad cotidianam veram est sicut iam decoctio dicta ad digerendum fleuma naturale et
ubi multum haberi non possunt R radicis feniculi vel petrosilini vel ysopi salvie ana ℈ j
et cum pauco melle fiat decoctio
Ad quartanam veram est sicut decoctio digerens humorem melancolicum iam dicta et ubi
pauca inveniuntur conposita R calamenti et camedreos et radicis feniculi apii vel
petrosilini et cum pauco melle fiat decoctio R absinthii abrotani mediam cor
ticis fraxini ana partem j decoque in vino bono et da bibere per duos dies inter
pellatos tale quia digerit materiam aperit opilacionem et confortat splenem et
epar sine alio medicamine curat eius usus longos et quamque in breviori
tempore et e preparibus ordinata in potu aliquibus regie sed ad utramque quartana maior est
Decoctio in tertiana notha R radicis feniculi ℈ ß rosmarini portum ℈ ij ordei // notha
non excorticati ℥ ij fiat decoctio vel tisana et valet multum ut habetur in libro iiij capitulo
de tertiana notha / decoctio cotidiana vero hic non ponitur quia talis febris est multum notha
mea sicut in libro iiij habetur de cotidiana notha de quartana dico quod fiat in notha
ta ut habetur in libro iiij hec febris sunt conditionis humoribus ut sunt vualeb pristi inficto
mis ut se habitat. Et in herbis diversis habentes respectum ad humores diversos
Digestiva decoctione comuni dentur R radicis feniculi petrosilini brusci sparagi ce
terarum urine polliciti vel capilli veneris scolopendrie adyantos ceterach endivie ana ℈ j rosmarini portum ℈ ij florum boraginis buglosse violarum
ℏ ana matri cum semine melonum cucumeris citruli ana ℥ ij fiat decoctio
cum pauco zucaro et melle in duplo ad zucarum ista decoctio multum et di
gestiva est utilis valde. Et non decoctionum / siropi scripti in libro iiij capitulo

de febribus compositis et febribus erraticis R̷ scolopendre endiuie ana R̷ pilosselle
agrimonie violarie plantaginis ana m. i foliorum rubee ma. m. β decoquantur in sto'
[illegible] et bibat decoctionem collatam omni mane ieiunio sto' vz qr abiuit
educendo saniem mundificat vulnus et sanat
R̷ anantie [illegible] que eadem e millefolii [illegible] ana m. i [illegible]
i foliorum ru. ma. quartam partem manipuli decoque in vino et da ieiunio sto' omni mane
die adbibendum et sit [illegible] R̷ vel calefacto [illegible] decocto [illegible]
[illegible] est in distemperantia calide [illegible] salvie [illegible] ana m. i de
coque in vino vel [illegible] et bibat bis in die sto' [illegible]
[illegible] medicina per vna [illegible] in partibus [illegible] sic facit collo
quidam [illegible] et [illegible] Item [illegible] debilitatem suam medicina
aliqua [illegible] sicut rosa [illegible] oportet [illegible]
[illegible] adiungit ei [illegible] cocta [illegible] qr ipa
est fortis resolutionis et attractionis fortis et [illegible] ambo quibus [illegible]
debilis [illegible] fortificatur aliquando oportet [illegible] adiungi alia [illegible]
medicina [illegible] nobile armet et defendet et quoniam [illegible] medicine
et [illegible] que est [illegible] cordi et [illegible] et sto' [illegible] nocumentum [illegible]
[illegible] vel [illegible] malicie [illegible] adiungit cordiale [illegible]
vel [illegible] ut [illegible] lignum aloes et sto' vel mastix
et [illegible] et [illegible] sandal vel garofili [illegible] medicina aliqua [illegible] in
[illegible] nocumentum vel [illegible] que soluunt et [illegible] nocumentum [illegible]
aut nocent [illegible] laboriosam estuationem et [illegible] stoi et
faciunt [illegible] et faciunt [illegible] et fluxum [illegible] immoderatum et indigestia
faciunt [illegible] quia faciunt [illegible] illorum ponatur
[illegible] medicinales [illegible] ad reprimendum [illegible] malicias et nocumentum
[illegible] medicinales [illegible] nocumentorum [illegible] plane [illegible]
quae [illegible] et [illegible] sit repressio [illegible] et etiam de aliis solutiuis
aggregato in [illegible] de [illegible] et in [illegible] de [illegible]
ibi [illegible] et [illegible] assignatur [illegible] medicine [illegible] ad istas
reduci [illegible] et in [illegible]
[illegible] aque distillate aliquando [illegible] quedam herbe [illegible]
vna [illegible] et [illegible] decoctione vulnus [illegible] bis in die [illegible]
vel semel in hyeme et semper in [illegible] decoctiones bibuntur
[illegible] ad curam plagarum vel fistularum
bibuntur [illegible] decocto [illegible] ista [illegible] semper [illegible] ante istas
[illegible] semper vulnus [illegible] folium caulis rubei et nichil aliud fiat
R̷ pimpinellam fragariam betonicam violariam [illegible]
ana m. i foliorum ru. ma. [illegible] decoque in vino vel in [illegible]

scio capcorno vel aqua scdm qd condicio e pacient opis da mane cotidie
bibe ieiuno sto et folium caul desup ulceribus apponatur
Electuarium secundum modum quem loquendi est confectio facta cum melle vel
zucaram et aqua vel liquore aliquo ut est succus alicuius herbe vel aqua
distillata aliqua vel vinum sive succus malorum granatorum decoctis usque ad
supptionem liquoris et ultimo addatur cocturam plena et de pulvis specierum addito
et hiis mixto aliquando infrigidatur vel ingrossatur Cum mel vel zucaram cum
mel tamen vocatur ut habetur in meo agregato et apponitur ad asperitate
et siccitatem pulveris corrigenda propter saporem delectabile faciendum et ut
virtus pulveris melius attrahatur a membris et sic Gilbertus capitulo de lapide renum
dicit quod pectus siccus de addi mel vel zucaram ut virtus eorum ad partes notas
trahatur hoc faciunt propinque prius mel vel zucarum quod attrahatur virtutem pulveris
Et ordinatur electuaria aliqua ad digerendum materiam compellandam aliqua
ad deopillacionem aliqua ad ventositates carminandas aliqua ad membra alterandum
puta ad calefaciendum membra infrigidata vel infrigidandum calefacta
aliqua ad leniendum asperitatem membrorum ut pectoris et tamen plurimes
aliqua ad virtute digestiva confortandum et membra nobilia aliqua ad molli
ficandum pectus vel ventrem aliqua ad constringendum ventrem vel membra aliqua
aliqua ad provocandum urinam vel menstrua aliqua ad lavandum ventrem et ad [illegible]
[illegible] purgandum et ad alias utilitates que predicta possunt intelligi ut
[illegible] hiis pono quod electuaria dantur consimiles utilitates facit unum quodque
electuarium speciale 2m antidotarium Nicolai in principio cuiusque electuarium in
dicto antidotario denotatur Et modus dandi et dosis in fine in isto ve
meo antidotario et utilitates electuariorum meo scriptorum annotavi semper
tamen hic pro certa pono quod aliqua electuaria sunt calefacientia ut plures
dyacalamentum dyaciminum piperum et huiusmodi que recipiunt species multum cali
das et in quantitate bona vel plura aliter multa frigida vero sunt que recipi
unt species frigidas ut sunt rosata violata sandali pennia frigida et huiusmodi
et etiam dyapenidion dyadragantum trisandali Aliqua vero electuaria que me
dia sunt inter calida et frigida electuaria et dicuntur temperata quia sic cali
da dantur dispositis calide sic temperata temperatis sic sunt sani temperate complexionis
et qualescumque de infirmitate et talibus dantur pro conservacione sanitatis
et pro confortatione virtutis et etiam sunt dyamargariton et dyantos secundum
compositores Ergo in tali tamen utor dyarodon abbatis dyapenidion [illegible]
in hiis sunt quedam species calide sunt et tot frigide quod mediocria decipi
unt Nota de tempore dandi electuarium et de modo dandi electuaria alterancia
vel confortancia diversi diversimode senciunt et loquuntur Nam quidam

volunt quod possunt dari mane et sero et in medio prandii et maxime laudant propter mixturam ciborum et propter hoc cum pruine mell vel zucari cibus attrahit ad membra purgans presertim digerentia et ideo ubi oportet confortare digestiua partem et sedam appono in salsamentis et comedimus cum ciborum puluerem ad hoc confortare sine zucaro et inuenio utilitatem bonam Quidam dicunt quod omne electuarium debet dari ieiuno stomacho et non in prandio Sed in prandio et cum cibo bene competit sal sacerdotale et sal marcellini et hiis monetur hoc Sed saluo meliori iudicio melius est cum cibo uti puluere amicabili de speciebus digestione confortati bus sine quod compositum hoc est proficuum et salubre

Electuarium datum ad confortandum cor non calefaciendum vel sanum frigidum vel stomachum frigidum simul datum est ieiuno stomacho et sequitur potus uini et piperine in hyeme vel alius potus generis ut claretum vel decoctum de cordialibus herbis facta vel de hiis vel de rebus stomachi

Electuarium ad iuuandum digestionem cum potu conueniente vel sine potu confortatiuis tamen et non post prandium cito et non sequitur potus aliquis quod melius claudit et stipticat orificium stomachi et digestionem iuuat sine potu et malus modus est diuersorum qui post prandium dant diuersa electuaria et uinum desuper bibendum

Electuarium ad confortandum caput datur mane sine potu quia sic melius resoluitur paulatim fumus ab eo qui confortat quem potus impediret Electuarium ad pectus datur ieiuno stomacho sine potu et ideo diu retinetur in ore et sic retinetur electuarium confortans caput et fumus immediate pertransit ad caput debeat sed non ita diu sit pectorale Electuarium aperitiuum uiarum urine et menstruorum vel uisceris dandum est ieiuno stomacho et potus sequitur et hoc confirmans et piperinum si in potu aliquid mell sit vel zucari et sic datur dyacapparis dyacalamentum et huiusmodi

Electuarium ad constringendum uentrem dandum ante prandium et ante cenam ut confundo stomachi corpus faciat cibum diucius retineri et perdat superfluitates in uisceribus intestinorum hoc est propter ad intestina descendat dyacitoniton et plura que dantur ad digestionem prouocandam vel cibum retinendum danda sunt non statim cibo sumpto quia per cibi inuocationem perdunt uirtutem suam et utrius cibi preualet sed per primum intervallum post cibum et hoc uult Girardus in glosis suis

Electuarium ad laxandum ventrem conquassat datur ante auroram sine potu vel mortuo sol et non datur potus desuper et diu morando melius operatur aliquid aut datur desuper iuxtam calidam ut citius operetur et istud est ad bonum iudicium medicorum utentium paucis et medicinis cognoscentis

			dyacalamentum
Electuaria cordialia	dyatrium	dialida	dyalacca
plures dyarodon julii	dyanisum	Galangatum	dyacimimica
dyacamoron	dyapenidion	dyayris	dyacubebe
Gariofilatum	dyatrion piperion	dyaysopum	dyaberberis
leticia galieni calf't	Aromaticum confortativum	dyaprassium	dyalacca gilberti
		dyazinziber calidum	Electuarium frigidum per se
Electuaria stomachalia dyacasia longa	Electuarium pectoralia	dyaliquiricium	zucarum rosarum

dyamuscon calam
Electuaria cordialia fria
zucarum ros vel viol
dyacoriatum
oxizacarara tabul
zucarum ros tab
dyamuscon frigi
Electuaria cordial temperata
dyamargariton
dyarodo albis
letitia mea
dyaboriginatum
dyaboglossatum
Electuarium calidiss
dyaspagi bis
iusquiamus
Electuarium dulce
liconticon
filantropos

dyatrociton calim
dyazzucar
Electuarium stomacalia qui
sicut cordialia fraccet
dyacitoniton frigi
Electuaria stomacalia
temperata
dyantos
rosata novella
aromaticum rosatum
letitia mea
dyaboriginatum
dyaboglossatum
dyazzucar
zz condum
dyamargariton
pliris dyanthos
triasandali
letitia mea

Electuarium pectoralia
fria / dyapapaveris
dyamargaritum
pectorale glabri
dyamirbarum frigi
Electuarium pectoris temperata
dyapenidyon
pectorale mesue
dyazzucar nigri
Electuarium ca pepe
dyamusid dyagalanga
Contra pestilentiam
Electuarium calim men
Electuarium frigi men
Electi
& Electuarium laxatius
Lectuaria in lit l i l lybatica

Oxizacarus
zucarum viol
triasandali
dyacitoniton
dyamuscon
frigi dyam
beli frigi
lectuaria temperata
pepate
letitia mea
dyarodon albu
dyaboriginatum
dyaboglossat

dyarodon iulii patentissime vz artiatos asmaticos tussientibus et adora
Dyarodon iulii
que confert pectori vel pulmone conuaut stomachi debilitate confortat curans
pha cursio stomachi ad superiora sistit / dolorem mitigat cardiacos summo et medium / ydo
ninum modo reducit Recipe cinamomi gariofilorum antifoliorum nardi zzib carum
dactillorum omnium ana ℥ i ligni aloes nucis muscate ma marts zedoarie folii stomat in
aqua semis balliconis ana ℥ i singulas ℈ ii ossis eboris ossis de corde cervi ossis dactil
lorum coralli utriusque ysopi abrotani melo piperis maioris lento pannos ana
℥ i ss singulas limatur anni puri et argenti maris margaritarum preparatorum
et intrynnes iacincti berilli blatti bysancie ambre in balsamum omnium ℥ viii ss
q ros qui sufficit Conficiter sic carnes dactillorum acrinstulis mundarum et ossibus
diutere et cum stomate in calidissimo melle et modesme fervere subasse et tam
corpate simul et postea siliquis succo sma margaritas autem berillum et
quinta et corallum ad pulverem reducere et spumis cribratis in sufficienti radosto
mate per tota nocte conde / septi die in duo marmorea levissima teri diu
frica donec nullus sonus pulverem teriendo audiatur de inde ossa dactillorum qui
ta in testa fictili in crude et cum eborneo ossi teri donec subtilissime vul

nerem faciās tractās ante spēs terr. pl et cribratās et cū succo carnis
dactillorum et storace tpe et plus ossis dactillorum et eboris admixte deinde
margaritas plus cū rosco melle mixte sufficienti et sit auri et argentum
subtillissime limati confectioni adde adulti ℈ i vo' ambra et musci in calido
balsamo soluta sup funde et omnibus bn mixtis in vase conde et usui reserva
dosis eius e ʒ iij mane et vespe in vino
Dyacamoron aduersus horem de morte adiuta confortat asmatici artetici   Dyacameron
tussientibus ptisis et omem intellectus stem emendat et debiles limbos confor-
tat luxuriam prouocat et omne qd in dyarodon inlij laudatur. complet x ptes
confert q e li n ℞ gariofili ℥ ʒ lb an ʒ v et ʒ i et gna xvj galange spica
ossium dactilorum camphor an anni fructus an ʒ i ʒ ij et gna viij leucopi ma
ropi indalopi an ʒ i 2 ʒ ij viij liantue' auri et argenti pura mori oss
de corde cerui an ʒ ij 2 fermusti amb' rasure eboris an ʒ i et gna viij ⁊
qd datur de eo ʒ iij mane et sero cū vino
℞ cinamomi galange ℥ lb indatis mac an ʒ iij nuc mq gariofi cardo   Gariofilatu
moi an an ʒ ij croci ligni aloes mete oss de corde cerui cubebarum an
ʒ i. fiat puluis Et ℞ gariofilorum incisorum et in vino odorifero infusorum p
diem et nocte ʒ iiij et cū zuccaro cocto fiat cū aqua simpti zul mellis p
moneat de igne et moneat continue cum ptis et dum puluis iponitur et
ps impositionem pulueris moneat continue coagulet et cum spatulis in
pecias oblongos incidatur valet cor firm confortat letificat et stoma
et cerebrum et qd firm et e in sapore delectabilis Et no qd fiat ad hominem
duorum et no ad medicina tunc dimitti pnt mac ligni aloes meta et
oss de corde cerui qua et dalys etc et tu scis qd ad cyna pcdy subat lingua pt.
℞ ℥ f galange an ʒ ij cinamoi gariofilorum an ʒ iij croci ʒ i fiat puluis
et cū xv ꝉ l xvj zuccari fiat electuarium impetus ut decem est
Eleuarium qd di' leticia pantegni antiquus agak deuentu operica patre   leticia Galieni
qui sapor bonus pantegni est melancolia potent destruit 2 ocris mor-   primum
bos melicos emendat ma. mac. tristibus in qualz cū solliciti et
herosh remedium e Et no qd cspollet dyamargariton aut similiz electua
rio precioso ℞ succi pomorum dulcium odoriferum citoniorum aromaticorum et
matorum succi vini letici clar et odoriferi succi varagiis ul florum basi
licon uel pro uel balsamiti pibe et odoriferi an lib ij zucc. ul
atici in ngrio fca libri iij et zedoari xilo balsami chata ozimi florum
boraginis puluizati cortici cit' gōc mac macis storacis calamit-
an ꝉ v gariofon amb' musci an ʒ i coctaite sic sic de succi et
zucca diligent' siro ℈ i confice ego tn addo nrsinam eboris plās

separatim et loco siropi predicti suci uel ro. parum bullitudinem cibus aut ad
modum opilaciones corum et appetitum excitat et calorem naturalem renouat

Diotrio confortatiuum: R. gariophilis nucis muscate galange ʒʒ ʒ ß macis cardamomi an ʒ iij cla
mi ʒ vj mete petre zedoarij piperis longi menthe an ʒ iij cina
momi macis an ʒ j fiat puluis et zucari ℥ xxx fiat electuarium et si cum zu
caro in decoctione ponatur aqua mente distillata uel decoctionis eius est officiium
racius hoc confortat digestionem et retentiua stomachi et vomitum contra vomitum excitatur
et calefacit stomachum et dolores eius eius sedat qui e ventositate uel ventositate

Zucarum rosaceum: R. zucari boni albi lib ij florum rosarum rubearum li s... // et ? mem
flores cum foliis et cum zucaro terantur et in vase vitreo cum stricto collo po
nantur et ad solem xxx diebus ponantur continue mane et sero bene
agitando et istud vocatur confectura rosarum de qua si fiunt ?? pro i et tanta pe
sto et de alio vase tiro vitato bene misceantur istud e zucaro rosaceum
et vz ad debilitatem stomachi cordialiter et dolore eius cordialiter et ad dyarrea et ad
omnem fluxum uentris colerica siti colerica uel caliditer extinguit cor confortat
contra fluxum mane et nocte cum aqua rosacea alijs cum simplicibus fontana
Ladano fit zucarum uiol dyabongmatum dyaboglossatum et dyacoriatum

Dyamelosium: R. carnium pomorum domesticorum odoriferorum arborum li ß zucari albi li j et ß aq
ros ℥ vj aq buglosse aque endiuie an ℥ iij decoquantur fit zucari ?? ??
et cum ad sufficientiam coctum fit deponatur de igne et paliquo tempore moueatur et
1 dr antequam infrigetur addatur iste puluis R. ligni aloes cortices sic sandalorum
alborum et rub? ??? seminis ??? florum boraginis rubarbari cina
momi an ʒ j fiat electuarium dyamelon meum et vz debilitatem cordis et conquassa
lentum calore febrili pacientibus cum defectu appetitus et qui ad ethicam tendentibus
refrigerat et calorem naturalem et cor comparat ac stomachum confortat opilaciones
aperit et appetitum excitat

Leticia mea: R. suci buglosse suci mellisse aq ros an li ß pulueris de dyamargariton
℥ ij pulueris de dyantos ℥ j zucari boni lib ij electuarium mouendo continue
postquam de igne est depositum et postquam puluis est depositus moueatur quousque
infrigidetur et tunc in vase ligneo moueatur non cum pistello sed cum montorio
ligneo lato quousque fit puluis et tunc recipiantur perquales li confectio ???
et ß poloem vz panem tunc et incidantur minuti cum cutello uel cum electuario
cum aliquo calido puluizato spargantur super petre j ?? et fiat bona et equalis
mixtura et post totum ponatur ad ollam lapideam de damasco uel ad alia plenum
uel ad prouidendum et ponatur sic quod bene compactum sit totum et cum cap?? ???

recipe cum spatula longa recipiat[ur] quantum oz et si quis odoriferis facere in
musto pt bene fieri modo quoniam istud letificat cor et cerebrum confortat et pellit
tristiciam et vz tristibus melancolicis et non aliter vel bonum dyamuscum quod
volui plus facere aliquando loco aque rosate appono bonum vinum citrinum et loco
pulveris de dyanthos apponimus pulverem plus et isto loco letitie galieni
vel alfs vel letitie max facio mixturam de dyarodon iuly lb ß dyanthos
dyapenidyon ana quantum 1 vel plus vel dyamargariton vel dyacameron
quod est de unoquoque istorum lb ß dyanthos dyapenidio ana quantum 1 et facio mixturam
vz pani sine folia auri et de ista mixtura do ʒ ß et vini citrini vel vinacium
vel aliud tale ad ʒ ij do ad bibendum desuper

℞ dyagalange ciamomi boni ligni aloes cardamomi ana ʒ v ʒʒib piperis dyagalange
longi gariofilorum zedoarie ʒ ij et ß foly macis spice marc nuc muscate ʒ
j et ß ana anisos spice nardi mastix calami aromatici croci ana ʒ j
zucari boni lb xxxvj fiat electuarium et est dyagalanga mea et est efficacius ad
ea quod dicta sunt in dyagalanga in antidotario nicolai sed quia id. hic non possum
utor eo quia omnes apotecarii habent eius precepta et hic pulvis est pro nova[ur] est
℞ pireti indiani pleris motanum ana ʒ viij anthos sen // mea proportio
indatr ana ʒ vj calamenti ysopi ʒ vj ana salvie ana ʒ v ciamomi boni ga dyapiretro
lange ana ʒ iiij ʒʒib piperis ana ʒ ij gariofilorum cardamomi ana ʒ ij cu
bebarum sticados ana ʒ j fiat pulvis et ad xvj lb zucari ponatur ij lb pul
veris et sic fiat electuarium et est meum valens ad distemperantia capitis pectoris capi[ti] et sto[macho]
corporis stomachi et intestinorum ac renum et matricis confortat eos et resolvit flegma gros
sum et aperit opilationes et confortat membra principalia et nobilia et ventositates
resolvit et expellit stomachi et tortorum

℞ ethimarum cusancie pirit indati by indicis pyonie by indatis ana lb mell
despumati lb xx iiij misceatur sumatur mane et sero ʒ ß cum vino calido vel
frio plurizato in estate cum aqua ame vel multum quod virtutem capitis et stomachi
cum oculos et mediam confortat et habetur in meo antidotario quod fuit in assibus
℞ ciamomi preparati lb j galange ʒʒib ana ʒ ß matri carvi anisos ana ʒ ij stomachi colica
rute absinthii spicenardi ana ʒ j zucarum quod sufficit fiat electuarium et est meum
sed vel et ventositatis stomachi corporis intestinorum aliquando dimitto absinthium et rutam
propter eorum amaritudinem sed pono ad decoctionem zucari aqua rute et aqua absinthii ana
lb ß ad quam decoquitur zucarum cetera sine decoctionibus eius dyazzeos
℞ ʒʒib albi mundato pulverizato lb j ß zucari albi duri lb xvj fiat electuarium non
tabulatum sed per modum dyapenidion j sit laudabiliter movendo in vase dyara
meon liud va auri et argenti in pondus inti apponatur et detur mane
et sero in modum avellane post potum vini citri vel rosati vel conditi

Elc'm ad cōfortand' stom̄ frigidum ℞ ad elc'm ad cōfortandū stom̄ ℞ gar nuc mu. ana ʒʒ mac cardamoi an ʒ iij ci-
namoi ʒ vj an zedoarij ʒ j et ß ligni ʒ ij anisi ʒ j ʒ j ro ʒ j ciu ʒ j et ß zucari
lib iij spica no est q̄d aliud ℞ gar cardamoi ana nuc mu ʒʒ ciu ʒ j et ß zucari
ʒ iij feni fenu patz carui an ʒ j 1 zedoarij ʒ j 1 ciamoi ʒ iij spic ʒ ij ro
Electuar leticia Gal. ℞ ciamoi gar ʒʒ spic ʒ iij ut ij
s. ro ʒ iij nuc mu cardamoi mac xiloaloes spic cipi mastic asar an ʒ j 2
leticia alfosi ... gariofili muscate foly piperis longi et an ʒ j ambre musti ʒ ß ... anthofili aubliti marguitar
leticia alfosi q̄ valet sic leticia Galieni letificat aiam et melacolia z tri-
sticiam toll. et emūdat morbos q̄melia quibz laborat timidi et suspicios
℞ suci pomorum dulcium odoriferorum suci citoniorum maturorum odoriferorum suci
mellisse an ʒ viij suci boraginis suci basiliconis vel mauimie vini odori-
feri an ʒ iiij corticis et gariofilorum galle muscate mastic mac croci
cardamoi galange nuc muscate sem basiliconis storaci calamite le-
albi et ru an ʒ ij foly ligni aloes ossis de corde cervi zedoarij an ʒ j et foliorum
boraginis ʒ iij Conficitur ℞ v mirabil emblicorum v kebulorum terant et misce
pdict' misceant et addito aq ros ul ß ul bulliat q̄rousqz admediet li-
quor tunc colet et colature addat zucari albi dim̄ ʒ xx et decoqz usqz ad
coctam electuarij cum zucaro de igne deposito et leui moto antequam co agu-
let ponat de pulue' perlarum p'ciosarum ʒ iiij pipis longi calami aroma' an
ʒ j pulueris perle nacpte ʒ j mell ros colati ʒ iiij vini odoriferi et boni ʒ
xxx ij fiat electuar de electuar sumat mane et sero ʒ ij et desup decoc-
to bibat ʒ j et sene et ce. precipue q̄sens in hyeme et medijs temporibus et
in regione fria et i no mult' calefact'
Dyamuscocalidum ℞ pomorum dulcium odoriferorum het ß zucari albi lib j et ß vini odoriferi ʒ vj
aque mellisse aq buglossi an ʒ iiij et decoquit' sil usqz ad sufficientiam
et zucaro clarificato p q̄ quartā de igne deponit. antequam infrigidet addat
iste puluis ligni aloes gariofil mac cinamoi cardamoi an ʒ j ß spice
nardi croci rosarum rubrarum ossis de corde cervi an ʒ ß fiat puluis et unde
meu et valet cordiacis in frigida habitu et distrasia q̄fortat cor et stom̄
et capit liquido cum motorio liquido lato
Ad stom̄ frig ℞ zz. albi madati ʒ ij z ß gariofilorum ʒ j cinamoi nuc musca-
te mac ligni i. gum padisi an ʒ ij zucari albi li x fiat elcm̄ ad modum
dyagalange hic no ponit. ʒ ß pulueris ad lib j zucari ro lib zucari sit ʒ j
et no plus hic nimat dygonem... fios q̄fortat et calefacit cerebrum
dyazz. magnum q̄ facit contra raucedines et asperitates gutturis et
tonine pulmonis et confert asmaticis sicce tussientibus et sitim et

ga
ardorem stomachi potrit emedat plevreticos et epaticos mirabiliter emedat R' zz.ib Dyazz.ib
cinamomi sinci liquiritie dragaganti albi penidiarum seminis meloni citrulli cucumeris
et cucurbite mundatorum ana ʒ v mell. viol. quantum sufficit detur in modum avellane ma
ne et meridie et diu in ore teneatur
R' ana ʒ ß cinamomi macatri tum carui ana ʒ iij zz.ib calamenti bacc. lauri piperis Dyamsinamu
longi ana ʒ ij carvi cos spice nardi galange seminis apij ana ʒ i zucaro quantum su
fficit fiat electuarium et est medicina contra ventositates stomachi et intestinorum et est in hor
magis efficax quam dyaciminon et quam volo laxare pectoris dissolue ad ʒ iij istius
electuarij pono de ele quantum in medietate supposito ʒ i mixtis et quam submarella vel
in pectore et est preciosum sine fr. et operatur istud do sine alio respectu vini potus Dyacitonito calidum
R' carnis citoniorum elixatorum patorum et ᵗcorum lib viij mell. despumati lib
xvj sil decoquatur in igne mediocri semper cum ligno monendo aliquando post
admittatur et cum ad consumptionem aquositatis et ad bona spissitudinem quod sil si super cultel
lum vel palmam ponatur una pars particula si coagulat bene et sit cultello
separatur et cum est bene coctum et tunc de igne deponatur / de pulvere hic scripto / et
momentatur continue quousque incipit coagulari et tunc apponatur de pulvere
hic scripto ʒ iij et continue moveatur quousque species incorporeatur tunc fiat massa
vel fiat massa vel lamine late et incidantur in forma qua placuerit
R' zz.ib boni ʒ iij garofilis cinamomi ana ʒ ij granorum paradisi galang. mat. Pulvis ad dyaci
ana ʒ i fiat pulvis et est confortans stomachi frigidi et digestionem adiuvans ton calidum
et appetitum provocans et ventositates resolvens et consumens et est conferens stomacho opilato
Alia recepta ad pulveris ad dyacitonito calidum R' garofilorum ʒ i ß cinamomi Alius pulvis
ʒ i ß piperis nigri ʒ ß zz.ib ʒ ß fiat pulvis et sufficit ad lib xij citonium et
mell. mixti Alia recepta pulveris R' cinamomi zz.ib ana ʒ iij garofilorum ʒ iiij
et cum isto pulvere fiat dyacitonito ita quod ad ij lib addatur mixture carnis citoni Dyacitoniton frigidum
et melli ʒ pp ʒ xvj
R' carnis citoniorum stipticorum patorum lib una vini malorum granatorum ana ʒ
ij electorum ʒ ij vel succi lib ij rosarum recentium berberis dragaganti ana ʒ
seminis endivie cornilli albi et iiij seminum frigidorum ana ʒ i pulverizentur
et cum li j et ß zucari albi fiat electuarium et est medicina contra calidum et humidum
stomachi et pulmonis capitis cordis et epatis et datur bene in fe. sanguinea
s. in sinoca que de putrefacto sanguine in synoka que est de puro sanguine
et in quartana correctissima pcante et quam vinum malorum granatorum et vinum
vel succus reperiri non possunt fiant alia cum aqua simplici ponantur aq
rosarum ʒ iiij et aq plena decoctionem aceti fortis parum et fiat electuarium
et si desunt citonia cod. fiat alia quam quam possunt inveniri Electuarium rosatum
R' rosarum ʒ xv liquiritie rosarum ʒ vij ligni aloes sandali piperis longi ana
ʒ iij cinamomi boni ʒ v macis garofilorum ana ʒ ij et ß gummi arabici dragaganti

capi
sto
cordi
epi
putrefco
hnorz
qualesc
debilibus

dyadragag ca
lidum

an ʒ ij et vocat aromaticu nuc muscate galange spice an ʒ ij sirupi ros quan
sufficit fiat electu et vocat aromaticu maius rosarum descriptione Gal et e maioris
ve antidotarii et vz tantu stomachi defectione et omnia nutritionis cofortat et est qu
humiditate et mollificationem optimum medicamen et omnem putrefactionem in
eo corrigit cerebrum et cor confortat appetitum excitat et digestionem promovet qualesce
tibus et debilibus mire valet subvenit valet in egestione Ego autem facio sine
decoctione mixtionem pulveres dicte medicine recepte cum sirup ros admodum look et
remanio in predictis comendationibus efficatius sed non est ita delectabile Aliud ibidem
rosatum minus quod fuit apud nos ci p° est hoc R ros ʒ x ligni aloes sandal an
ʒ ij cinamomi ʒ iiij boni mastice ʒ iij ʒ ambre ʒ ij musci ʒ j sirup ros quod suffi
cit isto plus utor sine ambra quod ideo valet et e tamen et sine musco et
multum abhorrent eam et optime prodest qualescentibus et lenitur febricitatibus sed multum
desiccatus facio pulvere dicte recepte et sirupo pectorali tum zucaro admodum
look mixtionem vel recipio de isto eleuare p ij 2 p
dyadragag calidum vz tussientibus confecto flegmate et non valen | dyapendio 2 stat
tibus recte asmaticis empicis anelosis suspirosis et peplomenia // mixta bona
ad omnem coartationem pectoris stomachi confortat et digestiones promovat pleuriticos
coctio in aqua in fusibili ʒ ysopi ʒ iij fei gu ʒ ij amigdalarum pinearum mundatarum
seminis lini an ʒ ij cinamomi ʒ ij liquiricie et succi eius ʒ j R dragag
mucilagine dragagantis et tamen sufficit melle lento usque ad spissitudine
coq et post abiget deposito aliarum specierum pulveres appone et vsq
est ut mix mustati febricitatibus cum aqua non febricitatibus et vsi ussura dos
domi e crocem coloris propter crocum quod ipi apponunt et vocat ibi dyadragag cum vino non cholo
dyappuers vz asmaticis totano et tussi confalso et subtili flegmate tysicis et pu
plonicis et dormire valentibus non propter vapores calidos ascendentes ad cerebrum
R croci ʒ j ß sandali albi 2 an ʒ ij 2 ß succi liquiricie dragagant gum arabici an ʒ iiij pp
ricis albi pendij an ʒ xv amigdal dulcium purgatorum ʒ v seminis citoniorum
portulace an ʒ j sem. gum. mundatorum an ʒ j 2 ß · de omnibus ʒ vj seminis lac
tuce seminis malue an ʒ ij conficiatur cum sirupo violato
¶ R succi liquiricie ʒ x ysopi capilli veneris radicis yreos ciroti carui pipis an
stol rot amigdalarum amararum seminis nasturcij an ʒ v fiat electu cum zucaro
et melle et datur sero sicut mix istud aduenit sanie apostematis et humores
grossos aperiendo et stomachi et gutturi et e Gwilli et ego pro delicatis facio cum
zucaro sine melle et addo pineos et pendias an ʒ j et facio electuarium admodum
R amigdal ʒ v seminis fabarum seminis malue an ʒ vij ordei borraginis mundati
ʒ x gum arabici dragagantis an ʒ iij boli ar seminis citoniorum florum borraginis mel
seminis ʒ j fiat pulvis et mel addatur quantum sufficit et e Gilberti ca
de R pinei noui mundati ʒ xxxv cinamomi spice nardi cum marat proprati
an ʒ vj mel quod sufficit datur de eo mane et sero ʒ iiij valet asmaticis
tussientibus et ad omnem dolorem et siccitatem pectoris 2 stomachi et renum lapidis

fenugreci dissinteriam et stranguriam solvit secundum Gilbertum mundificativum
R amigdala dulcium et amarorum piniorum mundatorum seminis urtice farine lupi-
norum amarorum ana partes equales confice cum melle et da cum eo quod curat tus-
sim et ethesie capitulo de pyploma et valet in pleuresi et ypipimate quod mundificat
R ysopi mis piperis ana ʒ x pulei cimini ana ʒ vij carvi dactilorum cariarum pin-
guium passularum ana ℥ iij et ß ʒʒ ib ana carvi levistici ana ℥ ij mel carie quod suffi-
R ʒʒ ib albi mundati radicis enule campane mundate nucleorum fisticorum m
dactilorum ana ℥ ß piniorum mundatorum amigdalarum dulcium mundatarum uvarum passarum
sine acillis ana ʒ j liquiricie mundate seminis mundatorum malve gumarum ana ʒ ij
cardamomi ligni aloes nucis indice ana ʒ j fiat confectio R succi borraginis succi
uvarum passarum dulcium maturarum et pinguium succi pomorum dulcium maturorum
et odoriferorum ana lib. ß zuccari albi colatili lib j et ß decoquatur simul et dissolvatur
bene fiat cum nucleis et preciis pulveribus pro ut dyapenidio conficitur valet illud
restaurativum contra infrigidatos et desiccatos et melancolicos tristes et
est alfonsi et ego appono croci ℥ j
R spermatis seminis albi seminis malve dragaganti ana ℥ ß seminis portulace seminis lactu-
ce amidi ana ℥ iij rosarum cinamomi verbene ana ʒ ij sandalorum rubeorum car-
damomi seminis citoniorum acetositatis mundatorum ana ʒ j confice cum siropo viola-
ceo lib j et appone penidiarum in loco suo ℥ j fiat electuarium valet desiccat et consump-
tis cum dispositione calida et est alfonsi
R bulbi melle dispumati ana ʒ iiij cimini ana ana ℥ ij liquiricie ℥ j m li simul conficiantur
et est dyabulbum orbasii et valet ad tisim et ad omne reuma pectoris et ad dolorem
et constipationem toracis et maxime pleureticis et ad maturandum et ad purgandum
reuma ut ibi dicitur dyacatorma valens ad duriciem splenis et epatis
quod dissipatur in firmitate a siccitate et est in Gilbertina capitulo de ydropisi et
tu dic quod valet in yposarka R spice nardi cassie lignee mirre costi florum sq-
nanti cinamomi corticis citri ana ʒ ß fiat cum zuccaro electuarium et dissolvatur cum siro-
po [illegible] vinemetum Gilbertus dicit dissolvatur cum melle dispumato dyaculcle valens
ad ea que valet dyalacta R cubebarum ℥ ß cassie lignee asari mirre sq-
nati aristoli et ro ʒ j costi citri cinamomi spice ana ʒ ij mel quod sufficit
da ʒ ij apozimati de radicibus diureticis contra ydropisi frigida in calida
vero ydropisi adde dia conforti yapinus dyasandali zuccarum rosarum viol dentur
ʒ ß vel ʒ j et sequitur usus siropi R radicis feniculi petrosili capilli veneris
scolopendrie scariole endivie pollicaris et dyanthos eupatorii ana ℥ ß
epatice ℥ ij sandali albi et rubei liquiricie et succi eius cubebarum ana ʒ
ß rosarum viol seminum frigidorum ana ʒ ß zuccari lib ij vini malorum granatorum

lis ß clarificet² sirupus dr² cu decoccione flor viol et sem frigidor cu decoccione an
dyarcubarbarum vz destruccio epis 2tra opilacoi et digestioni hct Gilbertus
et iuvamentum vistrorum et tu dic vz ydropisi fr ℞ costi croci cinamoi spice
Gilbertus an ʒ j reubarbarum ʒ iij cassieffistule asari mirr squinanti aristol longe an ʒ ß
Dyarcubarbarum mel q̄ suffi² tu dic mel tamen dr² ʒ j vel ʒ ij cu apozimate de aniso vel ind
calidum libus et c in Gilbertina caplo de ydropisi
Dyarcubarbarum Abulcasis valens in tumata frigid² et calid² et ydropisi cale et cq mbg
frigidum calis cu dic epis ℞ iij semi frigidor scariole seu petrosilini apii an
ʒ ij ros viol flor citone se bombacis se citonior an
al. z m̄ spody santi rubri asari mastic mane croci an ʒ ij ß sandali
cassieffistule tamarindi corticis mirabol citonior rasure eboris an ʒ iij ß medulli
ʒ ij conficie cu sirupo viol sive cocto et si aus magis aoue an ʒ iij reubarb
scamonea ut in regulis hct² in principio practice
Dyaltea valet opilacoi epis cofortat² conducite et apati epis et splen simplenus
et adomen dolor et suspicione ydropisis et c in Gilbertina ℞ lacte ʒ
℞ costi spice cur. balsami xilobalsam asari cinamoi croci squinanti reubarbari
mastic aristol lo et ro an ʒ viij mirr genciane marrub anisi apii
poly garioff cim eupatori absinthii thimi cardamoi cubebarum an ʒ
Dyaspagi in mel q̄ suffi² da ʒ j cu apozimate ferri j diuri vel indig esto sacio
men de pdictis trociscos dgmeos et do ceptis ptem cu decoccione scenti dis
poricum paciencium ℞ semi spagi ʒ j croci garioff semi apii se
petrosilini pler ciclam piperis longi cinni costi capar spice nardi
an ʒ j cardamoi cipi cinamoi radic saxifrage semi petrosili mar
domei xilobalsami lapid lincis lapid iudayi lapid spogie an ʒ ij nuc
muscat milij solis semi melonis mundat se citrulloru mundatorum mi
mb et de isto pulue valet strangurie et calculos
Dyaspagi ℞ cinamoi ʒʒʒ an ʒ j et ß spice nardi ʒ j cardamoi ʒ ij garioff nuc mu
rum state croci cipi squinanti an ʒ j piperis longi et nig an ʒ j semi me
lonis ʒ ß lapid spongie lapid lincis lapidis iudaici an ʒ j semi me
ʒ ij semis cu radic cuti mori ʒ j et ß radic saxifrage ʒ ß se ma
tedomi ʒ j milij solis ʒ ij ʒ ß xilobalsami carpobalsami ana ʒ ij spagi
ʒ ij et ß dancos cinni dauci semistra an ʒ j ʒ ß galange ʒ iij zucari
q̄ suffiat fiat electuar vz calculos et ista recepta hct² in apotecis ʒ e
que et usuale et sit aquibus darii q̄ radic spagi ad iij pmb dar decoq
in aqua et in illa decoccione zucari zucaro apponatur et decoquat²
usq̄ qd suffiat et post pluries apponat² conficto mor

Cot pestilen
electu ipe i
fra rri

R galange cardamom an an ʒ ij ciamo boni ligni aloes nuc muscat
an ʒ iiij spice nardi zedoarii berberis croci an ʒ j macis ʒ j et ß boli car
meli ʒ ß zucari lib j et ß a xxiiij ℥ j istud e mirum contra pestilenciam cum
infecto e l. ex humido vapore corrupto et dispone fructum humorum et superfluitate
indigestarum ad corruptionem paratorum et possunt talia que communes homines emere pos
sent et in bene et non apposui ambram nec smaragdas nec rubios tamen
quia minus concedunt ista facultate propter ulteriores mediis Qui divites e ad podera
sic addat scripta et ista preciosa Posset tamen istud electuare cum aq ros vel
vino muscato de limone et de anani quia penitus in hoc non mirum concedit
Nota quod electuare predictum sit cum aq ros et vino malorum granatorum acetosorum
vel vino berberis si haberi potest si haberi non potest fiat cum aq ros et aceto vino
Si vero pestilencia fuit in estate s. in fine vel in principio autumpni et fortis
fuit ex vapore putrido calido corrupto tunc fiat istud electuarium R flores boraginis
florum viol berberis an ℥ ß semis lactuce se portulace se acetose cassorum
terre sigillate an ʒ ij pulveris de dyarodon albis vel de tria sandal ʒ j fiat
unus pulvis et de pulvere isto ad lib j et dicta zucari albi dimidii ℥ xxiiij po
nantur ℥ ij et fiat electuarium cum aq buglosse et vino malorum granatorum acetosorum
vel berberis an vel si haberi non potest cum aceto et aqua fontana etc

Emplastrorum aliquod e molle in herbis coctis cum pinguedine et tale
solet ex mollificatiu et aliquod maturativum et aliquod dolorem mitiga
tivum aliud e admodum paste tractabilis sicut fit de farina ordei et succo aliquo
et de farina et melle et aliquod emplastrum de farina e glaucium et digerentem
aliquod maturativum dolorem mitigativum et tumorem Aliud emplastrum durum e
de gummis et cera et pulveribus confectum et e quantum attractivum resolutivum et aliquod
consumptivum et de duris emplastris in antidotario Nicol sunt in apostolicon ceroneum
oxicroceum et q.m. dyaquilon habentur in mag antidotario et londoniis habentur
in usu in quibusdam partibus in apparatu non conficitur et dicunt quod e similis equalis
operationis ut apostolicon scilicet attrahe subtiliare et consumere et recipit eundem
humorem et eosdem morbos sicut apostolicon sed fortius operatur dyaquilon utrumque re
spicit membra et partes inferiores et humores grossos et induratos et ideo respiciunt
ambo artetica et podagram ex talibus humoribus sunt habet 2m compositorum auctoris
de more pessima Nunquam ponendum est emplastrum durum in aliqua parte corporis ubi
materia collecta multa et maxime si sit fracta Item non ponitur in loco ubi materia est
in fluxu quia fluxus augmentant In omni tumore et apparte ubi rubor apparet
emplastra sunt nociva quia siccitate acuunt caliditatem sed humida sunt in materia quia
(margin: scita) sua humiditate resolvunt et mollificant et caliditatem obtundunt Infrigerat

Pestilencia in estate

apatib9 empla humida nocent qr calitem nalem obtundunt et sicut empla ulcerum
calida et sicca nocent quia consumunt subtile et residuum reddit quoniam ingn
ul poros claudendo facit intus materiam putrescere secundum pessalanicos jungere
apponendum emplm sm pessalonicos nisi prius fiat linitio cu oleo ul vngo
epitimate et tu dit ullm emplm calidum attractium et consumptium ul fortiter
resolutiu mollificatiu et expulsiuum pone pt sive linitione tamen appone
emplm fortit resolutiu et consumptium sup apata dum et e dinitus sple
nisi prius in pte ma fuit mollificata et infecta tunc pt soluta consumenda
e ptre emplm et itm remolliatur et itm pt infecta consumatur ne isto modo
emisso leuioribus ptibus consumpte residuum minus indurescit
Emplm fanac vlnea | Emplis vlnere sanatiis utendum nimo est nisi cu contima mundificacione
asanie ne extinus vlnre clauso et carne generata interius fistulet. Item
dn no e emplis assentibus same ii pacientibus maturis
e emplis maturatiuis ubi mundificacio fit vlnere et sanies bona esse
pauca ma e in sanie gnutenda qr augmentabit saniem
Emplm | R' cinere stiptic caulium cu suco mesomanni fiat emplm
Emplm psilicus ortu capillorum pos emulsione R' farina lupinorum ℥ ii farina
fabarum cerusie thimiote an ℥ i folij mesomanni ℥ ii et ß aceti fortis quantum
sufficit fiat emplm molle
Dolori ca^l | R' betonice pte ii rosarum siccarum absinthij pte i pn contundat et cu vino et
pm de cantabro suauit decoquatur et addit mica panis albi in dicto vino
in sesa omnia sil commisceantur ad spissitudine empli mollis et vini quoniam
nec resistit ad remouendum dem emplm ul ad capt an pone empla fo
meta ad dolorem capitis acutis optimum R' cucumeri asinini absinthij
an pt i decoque in vino oleo et aqua et decoctione laua caput et herbas
pmodum empli appone curat dolorem capitis de cu ca et fria ℥ i ca pone
plus de aqua in ca fria pone plus de vino // Regule de mane supto elec
tuare confortato stoi sto9 in pn^b suauit et pos aliquam fortius uel tres
in vngat sto9 cu vnguento confortato ut nardino et pos hr emplm stoi
cale tepidum ponatur et p i horam an comestione det emplm depone et itm
sto9 fricet et vngat et tormin leue et leuir appendat sit madat
1 sto9 | ubi resz cibus de stomatho descendent et tunc sicut de mane fricet sto9
et in vngat et emplm apponatur et semp an horam p i horam aut supto
cibi de ponendum e emplm / de laude toronei hic pone qr d multis
et in diuis passionibus eo usus sum utile ut hic etiam in antidotario nicolai
qr vz pcipue ad dolorem spatularum et pectoris confirmatur et si fuit ubi humorum
frigidorum de cursus ime soluit dolorem suppositum Item schirosum mollificat
et valet ydropisi confectio causa et qi confert paciente de causa fria et sz te
matis ullum resistit / et h pessalanicis actus eius est apiri matuare

et respicit membra ut spatulas pectus stomachum epar splenem et matricem et humorem
qui respicit est fleumaticus et melancolicus et morbus qui respicit est opilacio et duri-
cies humoris et membri et dicitur compositor quia per in membro suo quod vz dolorem ylii renum
et vesice et quod competit in omni specie ydropisis racione inflacionis sed ita cum prius
venter cum oleis vel unguentis frigidis et ceronem super ponatur in // linatur
ca frigida liniatur venter cum oleis et unguentis calidis et supponatur [illegible]
corpus prius locus liniatur cum unguento mollificato in illiaca passione prius linia-
tur locus cum oleo camomille vel nardino vel costino vel agrippa et supponatur quia
humorem resolvit in dolore spatule liniatur locus cum oleo camomille vel nardino
vel laurino vel agrippa in dolore renum cum oleo anetino liniatur locus et suppo-
natur in morsu canis rabidi lavetur locus cum succo mente vel rute et suppo-
natur statim quia venenum attrahit et consumit in inflacione ex melancolica
vel fleumatica perdat materiam et apponatur quia humores resolvit et consumit et
minuit ad [illegible] in febre cotidiana ex fleumate naturali perdente materia indi-
gestiva et evacuata ponatur super stomachum quia materiam consumit et in melancolia naturali
digestiva materia et evacuata super splenem ponatur quia materiam consumit et splenem
prius remolliat hic ille pessulanus et ego compertus sum quod ceronem vz
in artetica passione et in podagra et cirogra non antiqua quia est ex fleumate
vel melancolia sive sit cum tumore sive absque tumore quia locus primus illiniatur
cum unguento facto ex oleo camomille et anatino et cera et desuper apponitur quia leniat
dolorem et durum humorem remollit et resolutum consumit in parte et in par-
te ipsa vero consumit et humorem fleumaticum resolvit et consumit et attrahit materiam
de profundo membrorum dolencium — Emplastrum ad stomachum
Emplastrum ad stomachum / Recipe cinamomi ʒ ii laddani cere ana ℥ i dissolvatur et cum ʒ ii
olei de mastice et malaxetur totum et ponatur super corium extendendo et
panno lineo subtili raro desuper ponatur et super stomachum ponatur confortat
et calefacit stomachum et excitat appetitum et istud ceronem stomaticale Gwilli — Gwilli
Recipe laddani cere resine ana ʒ ss thuris ʒ ii masticis ℥ ss cinamomi folii ysopi
ana ʒ ii [illegible] in fusi piperis gariofili ana ʒ resolutis gummis in
vino odorifero pulveres ei misceantur et malaxetur totum oleo masticis
et cera liquefacta omnia simul incorporentur et fiat cerotum stomaticale et in [illegible]
[illegible] et optimum // Recipe [illegible] i [illegible] ʒ iiii ss apii opoponacis
bdellii ana ʒ ss nucis muscate gariofili squinanti rosarum rubearum folii
spice nardi ciperi ana ʒ ii piperis ʒ i thuris [illegible] ana ℥ ss gummi in vi- — ad apta stomachi
no resolvantur odorifera et cera resina et pice liquefactis misceantur
pulveres addantur fiat cerotum stomaticale et probatum
Gwilli racio de dolore stomachi confirmato cum humiditate vel putrefacta cum [illegible]

Ad apa dure stoi

et sic ponit^r sup stom precedente digestione et purgatione et in unctione cum oleo nardino mastino de lilio vel costino

Ad idem

R' empli ceronei put namalis terre nove an ʒ j fiat emplm certam stomacale est e men quod ponit^r sup stom eo quod fit in puncto boni temporis cum nardino ʒ j duobus capitulo de egritudinibus stoi apa dur stoi fit hoc emplm quod fit de fortit dissolventibus R' seminis comini amigdalarum amararum decorticatarum bdelli stomace liquide et mirre et spice nardi et mastic et cipi et squinanti ceram resolvet^r in vino et alia cum eis agregent^r et fiat emplm sicut ille ego vero utor et raro et per breve tempus R' serapini armoniaci et aloe epatis nove terre an ʒ j / Cum ad stom fieri storacis calamite an ʒ ß spice nardi absinthii rosarum siccarum mente an ʒ ij excentie pm ad melius retinendum aliud fiat emplm cerotum sto fro et humida ubi sunt nausea dolor et defectus appetitus et e men et cum eo si vis an eu firmat^r tristi mei quod dolorem stoi fri melius est

apati collo stoi eplm

de farina fenugreci semine lini malvavisci et taville et vitalla ovorum fiat emplm et sup pone apa calm stoi et in ungat^r prius toto stomacho cum oleo ros et pm de aceto sicut in pectus l capitulo de epati calido stoi

R' galange gariofilorum piperis longi mastic spice nardi an ʒ ij cum lad dani armoniaci an ʒ j fiat emplm cum oleo nardino et e Gwilli addige stione confortandam et opilationes stomaca aperiendum et ego eo utor in fri

apit opilaciones stoi et empla x'tme poss^t

stoi et debili^{te} et in defectu appetitus cota fria et in debilitate contine utile cota fria ut tibum R' cum piperum amcos cinamomi tum zz^{ib} galange car damomi zeduarii piret costi an ʒ j ʒß bdelli sapini appopona^x mastic an ʒ iij liquefiat gumme et aq ros et plures apponat^r et cum pice et cera quod suffi^t fiat emplm cerotum vz quod fri tem stoi et e tulin

stoi fro emplm

R' absinthii taville mente ros mbarum an pt j pono emplm sicut in cala loco taville ponat^r mixtus in ca fria addat^r mastix et panis

Cor. Cantu s^a ^m emplm

cortus eg cal ego in ca fria pono menta ros parum absinthium mediocri et pane siliginis costu et aceto infusum et facio in sacculo primodum prius consutum in campa vero calida pono absinthium et ros et taville parum et micam panis albi sine fermento et aspergo saculo cum aceto et talem apponono R' pulveris carte combuste pilorum leporis combustorum et ebori cuius plurimum an pt j fiat ung pulvis et conficiat^r cum modico aceto et mica albumine ovi fiat emplm et ponat^r sup locum ubi cantur morbus plateari ego reputo quod tua aptior e quam que pos fiunt^r qua p empla cotermus supra Et quo pariat^r in pectore sub maxil la puncturas et pulsus sit tpatus ic e no velox R' cantabrum et decoque in vino et fiat emplm et sup dolore sedat et cu dic qu

por

resolvit ventosam materiam et consumit et dissolvit ventositatem que sunt cum dolore
Recipe solatri eupatorii ana ℥ v pistentur et cum farina ordei et mucilagine psilii
et aceto vini fiat emplastrum Gwilh[elmus] contra calefactionem epatis et eius apa
tam et adustionem posset fieri emplastrum de aliis frigidis et hic ponit eupatorium
cum frigidis aperit opilationes epatis et confortat epar et absterget absque manifesta
calefactione preterea habetur in meo aggregato et secundum causam vene ergo pono
cum frigidis aliquid de absinthio
Recipe farina ordei cipri et sticados omnium ℥ ij pistentur et cum et bamak et bolo armeniaco liniatur
Recipe ... ordei cum ... aqua ... forti et cum almasorem videtur quod ali
... de ... composita ... aqua vitis forti et cum almasore videtur quod ali
quid simile addi debet ut per modum emplastri molli super pannum extensum ad modum
pulte quod dicit quod liniatur desuper // Recipe fimi caprini lib. j amoniaci porrie vo
salice antiqui ℥ iij aceti forti ℥ ß pistentur simul et hic incorporentur et fiat em
plastrum ... ... // Recipe armoniaci ℥ iij armin dactilorum ℥ ij ß apium
amoniaci antiqui salice ana ℥ j pistentur simul et fiat emplastrum Item emplastrum
de armoniaco et stercore ... et aceto est forte valde in fortiori materia Iste
ibidem sticados ... desiccativum et cum aceto cocta apposita est bonum et ... ...
to cocta bonum est emplastrum et radix altee cum aceto confecta est bonum ...
no sunt fortia sed mediocria videtur ... ibi s. in fortiori materia
Item ad duriciem splenis Recipe sol... ℥ x bamak ℥ iij armoniaci ℥ vij disso
lvantur armoniacum cum aceto vini et liniatur splen videtur quod debeat esse emplastrum
molle ad modum pulte et est almasoris
Item antidotum almasoris ad splenem cum caliditate Recipe lignum salicis et folia eius
~~et comitates eius cipressi et cum aceto fiat emplastrum ego do cum oleo de flor~~
~~ibus~~ et comitates tamarisci et cortices et radices cappare et comitates
cipressi et cum aceto fiat emplastrum ego cum oleo de floribus salicis in qua
comitates tamarisci et cortices cappare sint decocte in ungo splenem
Cum fluxus ventris est cum caliditate ut sepe forti accipe rosas de quibus
distillata est aqua et calefiat cum aceto ita quod hic fuerit humectata et
per modum emplastri ponatur tepide super ventrem confert multum et sunt in fortiori
materia et dicit quod rose debent quatuor horis super ventrem stare Item secundum
pan[dectam] folia pirorum in aceto cocta et emplastrata eodem modo valent
Item emplastrum de pomis acerbis coctis super ventrem positum valet ego cum
succo absinthii et aceto decoque ea et calidum apponatur emplastrum
tale ut virtus eius penetret adiutoria et ponatur cum est frigidum et plures
talia emplastra apponantur Item cum fluxus fuerit ... virtutis constringentis
ut in lienteria Recipe ... absinthium ana ℥ j folia piri ... ...
... ana ℥ ß cinnamomi ... nasturcii assi in aceto ... ana ℥ j

Cont' duricie splenis

decoquatur hec in aqua pluuiali usque ad consumptionem aque et addito modico ace
to et laudano partes iij cere ℞ j ʒ ij ß fiat emplastrum cerotum in oleo mastici
vel si hec non habentur cum farina volatili fiat emplastrum cum melle et puluere latiri
no quod in corpore aque p. In omni specie ydropisis competit cinerem vine in flasco
nibus et ea calida liniatur pannus venter cum vnguento vel oleis fricus et cinerem
supponatur In ea fricta liniatur venter cum oleis vel vnguentis calidis et supponatur
In egritudinibus epatis pannus liniatur locus cum vnguento mollificato In inflacio
ne splenis per fricto pannus liniatur locus cum oleo camille vel laurino vel agrippa
Emplm ad prouoca- / dum urin In renibus cum oleo anatio superius sicut predictum est quod metasincrisim cum amo
gia imposito super umbilicum emplastrum et super renes tempore quo dicit fluere aquam prouoca
re aquam hec valent valeriana pulegium et calamentum et alia prouocancia quae sunt a me
castorum et debet fieri secundum alfonsum pro locali bibita et imposita et per suffu
migaciones vel cataplasmata et dum emplastrum ponitur intus fit nasale pro
correctione maris et pro eleuatione ad quantitatem fabe maioris cum oleo laurino
resoluta cum lana imponatur ut nasum prouocat aquam
Item emplastrum fiat de saxifraga et succo apii cum farina tritici et apponatur
super pectinem istud prouocat vrinam retentam et iuuat ad frangendum
lapidem et est Gilberti capitulo de lapide renum ego et vesice ego quo ad
lapidem frangendum ponam emplastrum super renes et dorsum si lapis est
in renibus vel super pectinem et pectinem si lapis in vesica est et ibi po
℞ absinthij seminis lini fenugreci ordei apii petrosilini an. manipulos ij
pulueris an. partes j ß conficiatur cum bona mente plus sine partes ij si
sint herbe terantur partes si sint sicce terantur cum aceto et ponatur super ven
trem ab umbilico usque ad inferiora stomachi in ea fricta addatur oleum
aque rosarum butirum vel axungia in ea ea addita aqua rosarum hoc emplastrum digerit
grossos humores febribus frigidis contractum est de passionalo parte de febri
bus et cum dicit si necesse est in stomacho vel intestinis iuuat
Premissa purgacione decoquatur stercus hominum in oleo camille in olla cum
fricta vel in oleo rosarum in ea ea et appone ad modum emplastri mollis aque cal mina
bilis sedat dolorem ℞ inulam magnam et decoque usque dissol
uatur et cum cera et oleo fiat emplastrum et pone super scrofula et cornu
patientem post antitica / magna est ni[illegible] ad hoc et ad omnem passionem
neruorum aque cal in vbi dicitur quod est vnguentum vel emplastrum molle et quod bone

sunt resolutionis valet arteticis quia attrahit a profundo membrorum materias dolorem
facientes sicut oleum in quo vulpis decoquitur in quo ut dicit Serapion capitulo de vulpe
dixit arteticis valeat ita quod corpus cooperiatur oleo et diu ibi maneat
sedatur dolor et nervos confortat renibus et intestinis aberrans usque ad dissolutionem
essentiam acarne et ad consumptionem vini
℞ Serapion apponatur bdellii armoniaci ana ʒ ß olei de spica ʒ i terbentine ℥ i
ß farine fenugreci et lupinorum quod sufficit fiat emplastrum et ponatur super apo-
durum vel super lobone ß pro his inungatur locus cum oleo de lilio vel camomille
vel anatio et dyaltea cum talibus et ego hoc raro apud durum non scleroticum
sed difficile ad impendium
℞ fimi columbini lib i sine ʒ xii florum camomille ℥ ii betonice ℥ iiii cantab ℥ ii
centaurei ℥ i decoquatur hec in vino albo subtili et in fine decoctionis addatur
℥ i costi pulverizati et simul pistentur et fiat emplastrum molle et est meum compositum
valet ad dolorem arteticam ex frigido humore et si humor sit in profundo membri dolorem
sedat et resolvit et consumit ac de profundo consumit humorem nocivum et membra
confortat podagricis proficit et sanat. Nota quod fecisti hospitali in sallis
seboree ℞ fimi columbarum lib i florum camomille ʒ ii bethonice ℥ iiii cantab ℥ i
ana iii costi centhauree ℥ i decoquatur hec in vino et oleo costino apponatur
resolvit humorem et consumit et consumit et membra confortat et aliquando appono ℥ i
costi contusi in decoctione et olei martini et olei camomille ana ℥ ß ad ma-
gis mitigandum dolorem et si minus molle est et liquidum et aliis et
vino minus ibi de lecto apponatur cantabrum furfur quod sufficit ad inspissandum
et est inter experimenta mea antiqua hiis usibus feci eo ℞ ad primum apud [illegible]
vel alibi semel emplastrum cum galbano super petiam extentum et appositum cum [illegible]
fuit maturatum et rupit ad vulnus [illegible] non minus profundum et locum ut
sunt mansiones in manu vel vulnus mediocre tunc folia porrorum [illegible] et
sucum infunde ad profunditatem vulneris in herbam etiam desuper appone et
liga non fortiter curat et si oportet renova inter experimenta mea antiqua
℞ picis navalis terre colofonie ana ℥ i terbentine ℥ ß olibani ℥ ii croci ʒ i fiat
emplastrum cito quod suaviter sanat vulnera et est meum ℞ armoniaci ℥ ß cere
albe compo apponatur olibani ana ʒ ii fiat emplastrum sanat vulnera leniter sana-
vit et est emplastrum meum album armoniacum et apponatur in panno et
quia debet purgari et accipiatur cera alba cum et olibanum pulverizetur et
cum aliis malaxetur
℞ litargiri pulverizati ℥ iiii olei rosarum ℥ viii aceti vini fortis ℥ ß vini odori-
feri

℥ j et postea decoquatur litargirum cum oleo paulatim continue movendo pistello post ponatur vinum et postea ponatur vinum acetum hoc est meum magistrum emplastrum et post quantum vini ammari et aceti ℥ iij calidum ex maiorem vel minorem ... dolor sit magnus et paucus ... non oportet propter spissitudinem tutus vz emplastrum firm confringitur et sucio apii timido et melle ad modum paste ego vero pono linire locum oleo viol et butiro recenti ana partes j iste postea ruptura in apacis apono in tenta istud ℞ mell ros et farinam ordei quantum sufficit ad spissi...nem quod purificat mundificat et sanat et si detineatur mala carne ... timeo appono modicum de allumine zucarino et non permittit mala carne ibi esse et super volvo ... appono non dyaquilon et sic feci in meipso et fuit magna carnis ... appono ulla pro mala ibi reperitur loco alumis pono pulverem olibani sed maiori quam iste istud est meum secretum

ad pilos et arteti cum calida

Nota in libro iij de apate talo de ruptura bubonis et apatum aliorum ℞ mustila gummis psilii ℥ j sed boli armeni cancrorum pulverizatorum ana ℥ ij ... ℥ j olei pulveris mg ℥ iij fiat mixtura bona ponatur ... super ignem lente et bene incorporentur in usum ... istud emplastrum vz postea emissionem pilorum cum psiliorum si apponatur ad prohibitionem ortus pilorum iterum de ... in fronte dolore arte ... cocolia ... vel vapore ... eius

Emplastrum ad prohibendum ortum pilorum

℞ farine lupinorum ℥ ij farine fabarum ℥ j mustilaginis psilii ad sufficiens fiat emplastrum prohibens nasci pilos ℞ ... colophonie armoniaci ana partes j fiat emplastrum quod appositum leviter evellat pilos emplastrum stercorum usque ad rupturam et in postea ruptura aliquod tempus ... ℞ vitella ovorum et bene de sale confice ... et apponatur ter vel pluries in die quia magis et magis denigrabit locum et maturescit usque ad rupturam bona confinente ... ℞ mell dispumati ... apii farine ... vel ... quantum sufficit ad faciendum pultes spissas bulliendo et tepide ter vel quater super pannum lignum appone et cum ... carne ... et cum pulvere ... sanatur ad ... postea quam ruptum est apud vz pultes hec ℞ ... apii ℥ j mell dispumati ℥ j farine ... vel ... quod sufficit ad faciendum pultes super ignem decoquendo et est meum emplastrum mollificat et facit et facit quod ... precedente emplastro

℞ mustilaginis seminis lini fenugreci radicis alter et florum melliloti ana ℥ ij litargiri ℥ iiij olei ... ℥ iiij mustilaginis ... aliquod dies ... ut ... postea ... semen lini ... cum sua decoctione quod ... ad ... aque ... decoqui et colentur mustilaginis per pannum et litargirum pulverizatum et oleum sit paulatim bulliat semper cum spatula agitando quousque litargirum bene resolvatur et incorporetur bene et postea paulatim mustilaginis apponantur semper agitando et bulliendo igne temperato quousque omnia incorporentur fortiter aliquod bulliat quousque ad spissitudinem bona et digno

deponatur et parum quiescat quousque sit mediocriter calidum et tunc apponatur   nove ℥ v et mouea-
radices yreos subtiliter pulverizati ℥ j terbentine ℥ j cere oleo de lilio vel camomille   ntur continue quousque efficiuntur et
et hoc est melius ad mollificandum et resolvendum apostemata dura sperlores crepitaturas et   malaxetur cum
et ad scrofulas et alias duricias et sedat dolores mundificat ulcera et vulnera
sanat dyaquilon commune usuale ℞ litargiri pulverizati subtiliter per pannum sericum ℥ j   dyaquilon commune et
olei communis veteris ℥ ij et hoc sit super ignem lentum coquatur donec litargirum   usuale
resolvatur etc ℞ mustilaginis seminis lini ℥ j mustilaginis malvavisci ℥ j misce-
antur cum predictis litargiro et oleo et lento igne coquatur sic donec in-
grossetur et aquositas mustilaginis consumatur postea ab igne deponatur et
continue agitetur cum spatula donec malaxari poterit tunc extendatur et
malaxetur manibus et fiat inde magdaliones magne et usui reservetur
istud valet in quibus melius valet non est ita efficax sed bene ad sanandum conficiendum contra
e diaquilonpno in antidotario meseu nota quod emplastrum oxicroceum ut habetur
in antidotario nicolai valet ad fracturam ossium et ad dolorem membrorum et apostemata
ubi molliri et resolvi debeat antiqui cirurgici solertiam illo solo utebantur
in omnibus casibus quod in non valet commune nomen cuius recepta hic pono dispensa-
tione ut est in meo ponderatum ℞ mirre mastice olibani terbentine galbani
ana ℥ j 2 ℥ ꝭ cere nove cum colofonie picis dure ana ℥ iiij galbanum et armo-
niacum liquefiant in aceto et picis postea liquefacta addatur ei cera et sic ponatur in
aceto consumpto et eis addantur terbentina et collofonia ultimo addatur mastix
et mirra olibanum et croceum pulverizata et malaxentur totum oleo laurino et
usui serventur ista recepta est in antidotario ℞
℞ iubere berbonice pimpinelle ana ℥ j decoquantur in vini albi quartis iij usque ad
quartas i colentur et solutis dum in ij bullit paulatim apponatur iiij ℥ cere virgi-
nee et collofonie lib j pulverizati et mastice ℥ j pulverizati et terbentine
℥ ꝭ fiat emplastrum et est optimum anglicum valet ad fracturam cranei et ad vulnera
alia sanada efficatur et dixit magister claudus quod vidit porcellum ad fracturam
cranei vulneratum et statim appositum emplastrum et dormivit et surrexit   Emplastrum de litargi-
curatus // ℞ litargiri ℥ j olei et aceti quod sufficit istud ut dicitur in fine pon-   rio
dantur et sanat cancros et veruas tepat in quocumque loco corporis fuerit
et non multum distat ab exemplo meo de quo dixi ad apostemata mala inpura //
Emplastrum quod aliqui brutbuch vocant ℞ pici armenici cum // habetur hic super-
ni leporini ana p[ondus] lib j ꝭ resine ℥ j ꝭ cere nove ℥ iiij et hoc liquefiat ista
et addatur ei ana ℥ iij mirre et thuris pulverizatorum terbentine ℥ iij et panni
linei intingantur et valet ad vulnera et dolores et inflammationes et in
disgregationes diversas ossium iuncturarum et lacertorum et est melius quondam

michil apponit et hoc nisi sanguis porci recentis et sepi hircini et cere an. part.
et in hiis liquefactis pannum lineum intingunt et apponunt inflatiuis et
doloribus et plagis. Recipe terbentine ℥ viij cere albe munde et noue ℥ iiij hiis ad
igne liquefactis ponatur super ea dimidia pinta uel quarta i vini albi subtilis uel
fumosi uel aceti secundum calorem et procedens in manibus olei et ros. pinecti mala
xa totum quousque albescat et post abiecto vino uel aceto iterum liquefiat et addatur
℥ ß resine et gummi abietis tenuiter vocatur hartz et arbor tan et ℥ iij succi beto
nice et decoquatur. hec simul ad consumptionem succi et iterum liquefactis addat lac mulieris
seu caprinum contendatur super pannum et plage apponatur. emplastra talia ungentum
lore mitigat in pectore vna ego utor eo pro exemplo mutata etc.
re et terbentine quando cere pono ℥ viij et terbentine ℥ iiij et de gumma abietis
i. collofonia ponere ℥ ij uel iij

Emplastrum molle vulneribus

Recipe succi foliorum ebuli succi apii cere axungie porcine olei communis uel
rosacei vini albi an. part. i bulliat omnia simul et postea adde farinam tritici
quantum sufficit ad spissitudinem pultis spisse et fiet emplastrum molle et commendabile
quod si vulneri superponatur quia dolorem mitigat saniem educit et sanat. Item
Recipe resine ℥ i gumma abietis tenuiter tam et gumma tenuiter artz de sepi
hircini sanguinis porcini recentis cere noue an. ℥ i liquefiat cera et
gumme et sanguis et conquassat quousque infrigidatur uel prope infrigidatur
et tunc addatur de vitellis ouorum crudis ℥ ij et simul bene misceantur et per
pannum lineum grossum comprimatur et usui reseruetur. de isto dicitur in sum-
ma de vngentis in quo multa eo curantur aliqua mirabiliter.

Epitima dicitur pannus lineus uel sericus aliquo uel succis. Sed quidam utuntur

Homines quidam nostri proponunt quandam de succis uel aqua distillata
uel vino et pulueribus de rebus aromaticis et sic procedo in operando aliquando
Epitima cordiale stomachale uel epaticum in tempore calido et estate et comple

Epitima cordiale stomachale et epaticum

xione calida dicit hominem pluriorem cum administratur pulueres aliquis confici
datum uel aqua rosarum uel alicuius de epatica ut succus buglossi uel aliquo
aceti quod facit virtute mediante petite Sed tempus est frigidum et complexio
frigida et humida pro confortatione cordis stomachi uel epatis non apponatur epitima
propter eius actualem humiditatem et proprie in mulieribus que multas habent hu
miditates ideo propter maxillas Sed plures que epitimate debent poni ponatur

Cordi et stomacho in dispositione frigida

ad sacculum lineum modicum vacuum et sacculus ille modicum aspergatur aceto et
pulueres apponatur et vllo modo humectetur. sacculus Recipe olei nardi ℥ ß vini odori
feri ℥ ij pulueris gariofili aceti forte vini an. ℥ i ligni aloes folia ana ℥ ß

viii

cordi addi pt marg ʒ ß si sto addi pt mastic ʒ ß sic omnia misceant et si spissum cordi ca. i dispo
R olei ros ʒ ß vini malorum granatorum acetosorum vel de berberis sint adda vini sitor ca.
ʒ iij aceti vini fort ʒ iij sandal alb ʒ j et ß ruin ʒ ß caffore pri misceat
et possz addi corallo albo et rubeo et lignum album et ruben Cor epitima qua
que competit ubi non videt excessus in corde calitatis vel fri
R pulveris dyamargariton pulveris dyarodon albis ana ʒ j aq ros aque
basilicone vel beraginis aut alterius herbe que competit ca cordial pt suci eius ana
ʒ j vel vini odoriferi boni ʒ ij folia ros olei nardi ʒ ij croci ʒ j misceat
et non que hic est in vz ubi distemperantia cordialis est composita ex calidis humoribus et frigidis
non quod suci absinthii maiorane mente borriginis buglosse endivie rosarum
et aliarum herbarum sine flore ca vel frorum pnt poni in epitimatibus sicut
aque eorum vel res sicce R rosarum siccarum fris basilicone ligni aloes
sandal in marg mastic garofil coralli rubei ana ʒ j fiat pulvis et
cu aq ros et aceti fort pro qua fiat epitima et est mirum valet in
debilitate cordis magna confirmat cor et utitur et si attenuato corpore sit Adde ceroti
et pulsus velocitas aliquis ß de talibus aqua galline distillate ad bib facere
du et electuaria cordialia propter alia
R amigdalarum dulcium decorticatarum farine ordei farine fabarum fiat pl
ms et cu aq ordei fiat epitima et limat facies de nocte et de mane la
vet facies cu aqua furfuris clarificat facie et est alimasorl
R oleo nardi ʒ ß vini optimi ʒ ij pulveris garofil marg ligni aloes folii
ana ʒ j mastic ʒ ij aceti vini fort ʒ j misceat propter hoc feci p filia
hillevinski que patiebatur magnum fluxum ac sic pdno decimum q
debilitate cordis patiebatur et febre et continua et difficultate anhelitus fuit
si propter dyamargariton cu dyagalang ana propter alii porporum pnotand
dyapapaveris dyamargariton ana sint ista epitima cordiale
R pulveris dyarodo albis pulveris dyamargariton ana ʒ j aq ros aque
fen ana ʒ ij ʒ j olei caville ʒ ß nuce gra dei mat fuit boro igne pbdato
R pulveris dyagalang ʒ iij suci apii suci absinthii olei olei nar
dini ana ʒ ij vini boni subtilis et odoriferi parum puta ʒ ij vel misceat
et fiat epitima et est mirum epar calefacit et confortat et dolores eius con
fra consa sine apa mitigat In caliditate epatis dispato confert hec epitima
R sandalorum ʒ j et ß spodii rosarum ana ʒ j caffore ʒ ß suci solat suci po
pulne ana ʒ ß spice nardi absinthii ana ʒ j et aliquis addit ciamom
ʒ j oleo ros ʒ ij misceant in mortario sine igne de predictis addita
cera possz fieri unguentum ß tunc plus apponet de oleo vel fiat emplim

addita fama ordei et tunc non oz addere oleum sed plus uti potest
Ad fluxum ventris — qua ungo R' rosarum petarum mirtarum de quibus rosis distillata sunt sed non constipant epitimate et emplo
1 consid' parat' ℥ j boli armeni olibani an ℥ ij fiat puluis et tunc ℥ j tyriace magne
bone ℥ ij ℥ j succi rosarum bone antiq et vini boni ℥ ij fiat epitima et linuat' in ventre
plures et tunc desiccet' iterum inde liniat' vel debilibus quibus possunt restitua dare
non possimus tunc isto et dyamargariton et tasandali pro confortatione plus probo
ut dicit' ut plures contra fluxum ventris que sunt in magna debilitate
dei curata sunt licet tanta sunt ventris debilitas et fluxus fortis quod dentata vel
tuam dissipabat' et sunt patiens s. ebria
Epitima soporifera — R' mesquini madragore opii an ℥ j tranit' et in aqua tepida resoluat' et liniat'
inde frons et tempora vel pannus intinctus eo fronti et tempori apponat' profundo
dormiet ymo quasi insensibilis reddit' et in voluens in confortat sana medica
in aceto intinge et comprime in naribus eius et spongia in deinde in aceto
Ad casum appetitus — intinge et comprime acetum aduas aliquis et spongia calida odorem confortabit'
et in pena intincta in eadem aceto naribus impone et prouocat sternutationem istud
e forte et non utor eis Consuesco tamen forti R' succi lactuce seminis succi
portulate an ℥ j seminis iusquiami florum viol an ℥ iij terat' et post cum succis misceat'
et epitimet' frons et tempora et infra nares inde liniat' et hoc e mem sternuz
ad prouocandum sompnum in indispositione calida et sicca // R' absinthium mete rosarum
an pt in masticis et pt decoquat' hoc in aceto citoniorum et de ista feci
decoctione fiat epitima super stomacum ante prandium et ante cenam simul dyacitonito
cum tal' cibo in citonia non habent' hoc in aceto decoquendum et dare post prandium //
De medicinis laxativis — Quaedam medicine laxatiue sunt ut potus vel potiones seu dyacitoniton
apozimata que hic ponunt' aliquis ut yeras antidotum nicolai et
aliquis sunt electuaria quedam sunt et potus laxatiue et cibus laxatiue et clarettum
laxatiuum de quibus hic dicet' de puluere laxatiuo habet' liber primus ibi puluis de pil
habet' liber primus ibi pillule de titulis habet' liber c de unguento laxatiuo
habet' liber v de mane dat' medicina ante ortum solis in liquida forma et de super non est
dormiendum // De electuario laxatiuo dandum e in aurora et si quis vult
ut citius moueat sequat' potus et post tertiam partem bibat' semel et post usum
electuariorum dulcium sequit' tunc potus calidus in parua quantitate Cum dat' electuarium
de succo rosarum dat' tyssana vel serum paruum vel tinsia ordeacea debilibus calidus
in hyeme et tepide in estate et semper in parua quantitate et non dormiat desuper
numquam det' medicina laxatiua nisi forte intus continue Numquam e dare primo
medicinam non fortem vel non in quantitate non multa et post alia vice iterum dare
completam qua nimis vna vice euacuare et vide in alphabeto doctrina pro
purgatione facienda ibi purgatio // Medicina laxatiua in estate et tempore in
actuali tempore calido dat' ante diem in hora sua et in liquida forma Insuper
non dat' post ortum solis et post dare electuarium circa media noctem et pillule
de sero attendenda sunt plura antequam dat' medicina laxatiua secundum artem

est purgandus qui est in balneo continue vel in aliquo forti exercicio non est aptus
purgacionibus Item pueri et senes non sunt apti similiter in nimis calida regione
vel in nimis frigida non sunt apti et tunc dic nisi comoda habeatur contemperancia sicut
ut sepius sicut in lituania et in polonia Item forti hyeme et in diebus canicularibus
et incepto tempore purgacionis // Ubi vero est debilis non datur laxativum propter aliquam co-
licam vel yliacam passionem non sunt apti ad purgandum per medicinam laxativam quia
de facili colica movetur Ex quo patet quod medicina laxativa data et debili colico dolenti
in splene concessum colica mota pungente et movente // Melancolicis et multum
macilentis et multum pinguibus non datur medicina laxativa nisi cum timore et cautela melancolicis
Sed flegmaticis et sanguineis et in dispositione media existentibus bene datur Item parum
consumentes de cibo et potu similiter et qui non habent superfluis humoribus et hii in
quibus non sunt humores corrupti non sunt purgandi medicina Item non consueverunt
medicina laxativa uti eis non datur nisi cum cautela et necessitate magna
multe sunt alie consideraciones circa purgacionem faciendam per medicinam laxativam Sed h'
propter pluralitatem non pono eas sed in alphabeto vide eas ubi purgacio de cibis laxativis
Avicenna Sed vero videatur quod sufficiens ad xxx pillulas de medicinam usque ad xx pillulas vel de medias
minus ducentem quia si evacuacio fit conquisita hoc est ad totam virtutem quia laxatis
cum turbit non et periculosum est sicut habetur in compositione magistri pess ego non do ad pillulas
xlzon unius modo est per cristeri de scamonea vel de ezula vel de turbit vel de spe-
ne potest una vincit et inspice cum pulmento vel cum pulmento mollificato ut sunt
olera de borragine bleta et spinargia et fiat olera cum brodio carnis bonum
vel auctum quod boni saporis sint et da sicut fortiorem paciuntur quia frigida
vel laxabit humores hii crassi sunt habet in frigida licet Item in gallo vel gal
lina laxabit humores pone polipodium rasum et parum contusum ad ʒ ß maratri et omnium... cibus laxatiuus
lina pone polipodium rasum et parum contusum ad ʒ ß et contra panis
ysopi ʒ ß sal parum cum brodio tali post instillacione quantitatibus contra panis
albi leuis et porosi vitell ovorum et post addi crocus et est cibus bonus laxativus
et purgans suaviter coleram rubeam et flegma grossum et ego pono ʒ ß poli
podii et ʒ ß radicis feniculi vel petrosilini de illo brodio sumo ʒ iij et porum alius cibus la-
debita ad ipsum pulverem de cimino et zinziberis et sale et croco et de ciceris et addo duo
vitella ovorum et facio sicut habetur ovum bulitum et est cibus laxativus boni saporis et
sic cottidie temporis curata est ut habetur in meo aggregato
Item de floribus sambuci cum pingui brodio carnium recentium per multum plurima
fit cibus laxativus et purgat flegma salsum sed quia mala est habet arbustum isto
ut habetur in meo aggregato ideo in cibo tali bonum est ponere pulverem de galanga
maratri et cinamomo Item multa sunt similiter per alia ad immixtionem in cibo
pacium ut sunt brodium gallinarum cum speciebus apponunt diagridio pulverizatum
agmus v usque ad vij resolutis cum brodio et hec dosis eius est secundum in mesue
ut habetur in meo aggregato sic ponunt ad olera frigida vel temperata ut sunt

lactuca citonia borago et spinargia Sz nō qm colicam vis educe quam
pricipr dyagradion enacuac tunc securius est pone psit rusticam vt sunt
trocisti mei de scamonea ~~cocta in pasta~~ sic insin gna pone scamoneam
et si nō habet nisi scamonea cocta in pasta vt apotecarii vtuntur et vis eo in
educe in cibo tunc sit in illo cibo plpa pruorum dastinorum vel pomorum dulcium
odoriferorum citoniorum et aq̄ ross vel herba endiuie vel citonie vel aliud simile
lenitio et caueat apium et alijs in cibo illo Item multi ponunt in cibo
~~illo~~ qui puluis fit de polipodio et folijs sene cum zz° cuio et croco pro
Et nō qd quidam cibi laxatiui et bruti sicut apertis medicis sicut homines qui
abhorrent medicinas laxatiuas sicut quidam abhorrent casem qui si
in cibis occulte ponatur recipit ipsum cum cibo sic natura abhorrens laxatiuas
medicinas et si eas recipit nō potest retinere Et nō qd qui vult dare
scamoneam videat qui sunt quibus nō competit vel quibus competit
det rectificatam et teri et cum quo datur hec in medio sunt aggregato quo
fructus vt cerusa vine vel vitis vel prunelle in simus arboribus efficiunt
laxatiue per insitionem scamonee in stipitis ramalis et in hoc fit fructus
talis sicut dici cibus laxatiuus eo qd comeditur Ideo de cibo laxatiuo dicatur nunc de
potu vel pocione laxatiua

De potibus laxatiuis — Potus vel pocio medicinalis laxatiua est multiplex aliquis vocatur pocio
aliquis apozima aliquis vocatur colatura aliquis vocatur decoctio aliquis
vocatur potus vt clarettum laxatiuum sed sub quolibet nomine pocio vocatur semper
est materia liquida que potui sit et ideo communi nomine sit dici pocio Apozi
apozima — ma vocat aliquis decoctionem colata vel vinum Omne apozima cum infusit aq̄
me medicinis vnitur cum tota sit facit e medicina aliquis dicunt decoctionem herbarum
vel seminum vel aliarum rerum sine melle sine sucaro vel vinum dicitur apozima
decoctio quae arida Potus laxatiuus proprie dicitur cum vinum qd de fructibus fit laxa
timus vt dicitur est in vite vel in arbore ~~aboz~~ arborum potius fiat sca
monea et omnes fructus sunt laxatiui et vinum qd de talibus fit Dicitur
posset in vasculo vbi vinum seruatur ponatur in sacculo puluis laxatiuus
vel vinum efficitur laxatiuum Sz communior modus est et aptior clarettum facere
Clarettum laxatiuum — laxatiuum Rx vini li xiiij polipodij mell dyssenati li ij cinamomi garioff
spice nardi galange an ʒ ij piperis ʒ j ß vinum mel et polipodium contusa
parum simul decoquatur vsque ad consumptionem tercie partis vini coletur et cola
ture addatur puluis grossus de speciebus alijs et per clarettum fuscat modo
qm et de eo detur scdm fortitudinem patientis plus vel minus et post eius
sumpcionem potetur aqua frigida et si vis fortius mouere potetur aqua calida
et petita vina licet bonum hoc sit tamen propter ventositates quas generat
mel et polipodium melius est si inflacionem et ventositatem in flomencia po
nerent vt marrubium anisum et feniculi absinthij

pozima purgans flemma valet sine sit cum fe. sine fe. R. absinthii
oz. j. q. indiuit purgat flemma et colera seminis feni petrosilini
api carui dauci an. ʒ j polipodion ʒ ß ego pono polipodii ℥ iij 2 de fortibus
an. ʒ ij quassentur et decoquantur in aq. usque ad lb. j colatam colature 2
infirant ʒ iij mirabol. embilicorum kebulorum et stet totum sub divo per noctem
mane detur totum tepide Si vero abhorreat fleuma recipe apponatur de mirabol.
kebul. ʒ v et de mane iterum colet et colata tepide detur istud valet sanis
in superhabundancia flegmatis super flema infrigidet et detur semel singulis mensi-
bus usque ad flegmatis mundificacionem precedente digestione 2 febricitantibus
s. cotidianariis de octavo in octavum diem precedente digestione usque ad
febrem finem et istud est fr. Rogerii suo more Et nota quod hic habet una sicut
fe. polmeon et istud est ex ij ℥ j et non plus Item R. polipodii quercini ℥ j azari
apud latinos est ex ij ℥ j et non plus ... admedietatem 2 aque decocte et colature ad
℥ j et ß decoquitur in aqua usque ad medietatem ... agarici seminis feni seminis petrosilini an. ʒ j et ß et sic
de hiis fit pulverem R. agarici seminis feni seminis petrosilini an. ʒ j et ß et stet
per noctem sub divo et mane per pannum exprimatur fortiter et tepide sumatur flegma
q. constancio ascribitur Et dolis polipodii et azari excedunt dosim datam Aliud apozi.
in capitulo de polipodio et capitulo de asaro in meo agregato
R. polipodii mundati ℥ iiij turbit ℥ j prunorum maniatum ʒʒ xb agarici dati Ad p. galli
an. ʒ j mell. ℥ ß decoquatur in lb. j aq. ʒ xij usque colatura ß agaricus ponatur
quando alia sunt admedium cocta et stet totum per noctem sub divo et stet per
noctem et de mane fricetur semel omnia cum manibus et exprimatur per pannum et
sumatur tepide et est meum secretum ad purgandum flegma . nota
R. polipodii agarici anthemidam maiorem anisum feni decoquitur in aq.
addito colature melle vel zucaro exprimatur si in decoctio ponatur colloquintida
vel radicis cucumeris agrestis vel ezula et magis lapatium vel si colature
addatur hiera secundum Gerardum et est in libro meo fo. vj a et tunc dicitur yera
purgatiua addi post colature vel aliud laxativum ut electuarium dulce vel aliud quod
flegma purgat / ß mel decoquatur cum aliis
R. polipodii mundati ℥ ß acthanasie maioris ʒ ij seminis feni ysopi an. ʒ j
decoquatur leviter aliquantulum contusa vel in sero vel in tinsia ordeacea vel in
aqua addito addito pauco melle et in colature detur de mane calide et
de prouocantibus qui vero post eum ... purgacionem ad ℥ j possunt viij vicibus
in decoctione predicta purgari sufficit ℥ j vice in colature addendo et hoc
dico fortibus est dandum et duo solvendis aliis vero sufficit medietas
colature ℥ j ʒ j yera et hoc tempore dandi super varato fortius vel igitur

R' suci absinthij ʒ iij aque passul ʒ j aq viol distillat ʒ ß misceat' fiat' mx
tum mane sit cuidam vel R' absinthij viridis sucosi ʒ ß terat' cu sem capm
ʒ ij vel iij et coopmat' sirupi viol ʒ j addat' expressioni et fiat' mane ista
fiant purgant colerã rubea ite R' expressionem cu sco capno mo pdco
et add expressioni electã de suco ros simpli ʒ j et da mane scamo e 2 bo ij
R' prunor damascenor x absinthij sim tr' an' ʒ iij seminis melon cit
lactuce an' ʒ ij decoquat' in lib' in sco capno si hēt' vel in aqua
simpli colet' et collatur' addat' cassie fistule mundat ʒ j et stet sub divo per
noctem et mane tepide det' si facilis est eductionis patiens fiant pgat'
hys si dur' solunt addat' de sco pdcto et decoctioni sine cassia fistula ʒ iij cor
tic mirabolis citrinor conditor et de mac macis omnia sil fricent' 2 colet'
itin et collatur' addat' cassie fistule et tepide sumat' istud colagogu dat'
in estate sanis in quibus colerã rubea superhundat singulis mensibus ad
pservandum ab egritudine que ex colerã generari poss et dat' etiam tercionarijs
R' reubar pulverizati ʒ iij et in simul pnoctem in ʒ vj // scl in septiana
aq mane cola colatur' addat sirop viol ʒ j vel pam de pulue zucari
fiant purgat coleram in sanis et febricitantibus ex colerã 2 pnens et debi
libus et delicatis convenit R' decoctionis ordei rost pontum vel endivie ci
torie ʒ iij colatur' addat' de suco ros simplici ʒ ij dr et mane bibat' fiant
solunt et purgat co cu fortiori addunt' ʒ iij

Ad purgandum coleram in naturalem dumsmodi fit apozima sedm qd diverso
humore colerã sit in naturalis qr aliqn infitiat' colerã rubea p fleu et tunc
in apozimate dant pom calida dimissima ut radix et semi fen' aliqn
infitit' p colerã nigra et tunc pom quia pluram humorem respiciunt
ut sem' epitimi et humg' et sic intelligendum est de mirabol quia ubi
fleu infitit et mirabol citrinos pnt mirabol indi et pistum modum 2 in
humorem iscrtu in humor infitiatem opz aliquid appatus indicatior vel
colatura pom' et etiam ponderis colatur' / no de hoc in lc q fine in pti
ca mea ubi agit' de terciana no ibi apozima nota pparibus de fumo
ter' suco absinthij et eupatorie mixto cu sco capno fiat apozima
put dicit' in ho in ca' de terciana notha et ibi capitulo de sa' emitura no
qr sanguis bonus no e de sa' evacuatus p apozimata sed p fleubotomiam
vel ventosam Sz cu sanguis e infectus aliqu alio humor tunc pgat'
sanguis et mundificat' p apozimata que humorem infectivum purgat
et pistum modum dicunt quida qr emagogum et colagogum ide sunt
sed quia cu sanguis infitit p co in apozima purgans co mundificat
sanguine et no vocat ipm colagogu et emagogum sed in ppe qr

emagogum est medicamen sanguinis educens et mediocriter [illegible] vel emoroidas p
norantis et educens quod hic non fit sed purgato humore colerico infrigidante sanguinem
efficitur seu remanet sanguis mundificatus et mundus ℞ polipodii mundi
ʒ ß foliorum sene sticados ana epithimi agarici ana ʒ i corticis mirabolorum indorum ʒ
ii uvarum passarum ʒ ii florum borraginis ʒ ii decoquatur hic preter epithimum et mira
bolis in aqua ℥ xiii usque ad vi ℥ in fine apponatur epithimum et corticis
mirabol postquam ab igne deponitur et in vase coopto stet quousque infrigidetur
et proximo stet discoopertum sub divo et demane fricentur cum manibus epithimum
corticis mirabol et exprimatur liquor et tepide coletur detur purgat coleram nigram
suaviter et potenter et si paciens non fortis est vel debilitatis detur mediocritas
cum pauco zucaro pulverizato ego do de illo apozimate ʒ ii in hora mela
colie sibo summo supto bene digesto quod tunc natura movet materiam sine humore
melancolicum et aliquando appono pulveris sene ʒ i vel plus secundum virtutem pacientis
℞ herbas diureticas quas habere poteris et decoque et decoque in aqua et
ante finem decoctionis pone sene et in fine epithimum et coletur et in colatura
pone corticis mirabol indorum ʒ i lapidis lazuli loti sicut in [illegible] assignato
docetur de lapide [illegible] lazuli ʒ i et fricentur corticis manibus et iterum coletur
et exprimetur et hic [illegible] in antidotario medicinarum secundum doctrinam mesue ubi
agit de medicinis solutivis lazuli pulverizatum non debet dari cum siropo spisso
vel cum electuario / cum apozimate quia sua grossitudine descendit ad fundum
sed debet dari cum siropo spisso vel cum electuario et post eius sumptionem debet
apozima sic bene in purgando operatur ℞ reubarbari boni ʒ ii florum violarum
ʒ ii corticis mirabol citrinorum ʒ i corticis mirabol kebulorum ʒ ß hec contusa in
lib. viii aque vel seri caprilis et per diem et noctem ponantur in infusa tunc
parum tunc sic buliat et ponatur totum ad vas lapideum vel vitreum et
stet coopertum quousque infrigidetur et dextro fricentur manibus et exprimatur
liquidum et grossum proiciatur et stet per noctem sub divo et ortu solis vel
circa hoc tepide totum exprimetur purgat suaviter coleram citrinam et
flegma quod patuit fuit colere in mistura urine istud est secundum quo usus sum
ad utilitatem bonam ℞ florum viol florum borragine ana lib ß fiat de
cocto ad ʒ vi in aqua resolvatur cassiefistule ʒ i et ß et tamarindorum ʒ i reu
barbari pulverizati ʒ i spice nardi ʒ ß et fiat dosis i ß [illegible] illud ego
[illegible] et satis istud resolvit / bulicum colere grosse et purgat
quod est in superficie in testinis et circa ~~venas~~ venas inferiores et mundificat
venas

fumi et oxizacare aporismo oxizacare acetose acetositate et paucitate ad oxi

et fumi lepr et scabiosi et lapsi sine molestia purgat et lenitive tenet

molle ℞ prunorum damascenorum xx viol scolopendrie epatice adyantos

capill veneris ceterach dragagant sum ligni iiij semi frigidorum maiorum

minorum mundatorum reubarbari ʒ ı decoctis fiat decoctio colata ad lib iij cui addantur

Electuarium laxativum — cassie fistule ʒ ij et tamarindorum ʒ ij et utatur eo patiens secundum virtutem medicinam

cum fuerit aptum medicine virtute et si per se fuerit bis pone ad ipsum medicinam

viol ad medietatem eius et parum post buliat ℞ vini lib xiiij polipodii et syrupo

disseminati an lib ij cinamomi gariofil spice nardi galange an ʒ ij piperis mell

ʒ ß vinum mel et polipodium decoquatur post usque ad tertiam partem coletur et

colature addatur pulvis et post coctum infusat modo quo et detur secundum forti

Aliud electuarium laxativum — tudinem patientis et post eius suppositionem potetur aqua frigida et si vis fortius

potetur aqua cala in petra romana ℞ pulverem laxativum qualem vis

non mali saporis ut yera vel coloquintida et pro sua amaritudine ad electuarium

non competunt in quantitate ʒ ij et mell lib j vini lib iiij et fiat electuarium et

sumat patiens secundum fortitudinem sua plus vel minus ℞ polipodii seminis an ʒ iij

cuscute reubarbari elebori albi et nigri turbit esule purgat asari an ʒ j

mirabolanorum emblicorum kebuli indorum agarici epitimi an ʒ ß ʒ ß coloquintide

Syrupus laxativus — hermodactuli an ʒ vi an dauci ameos marathri an ʒ iiij seminum citru

dos ana piperis longi et cinamomi boni an ʒ ij macis mastices rosarum spic

rum seminis endivie spice nardi florum boraginis violarum dragaganti an

ʒ ij zuccari lib ij fiat syrupus et in ponatur propter debito dyagridii ʒ iij

et per dosi ʒ ß cum dupla aqua ca et est melius ad purgandum humores

grossos et det pacientibus syrupus melius aptissimus cum melle post digestio

lib zuccari quod sunt p ʒ xvj ut mos e braccio ℞ nimialis violarum mal

ve agrestis solat sicut terre endivie buglosse an m j capillus veneris sco

lopendrie corticis lapatii acuti ceterach et dyanthos citonie apariti

an m ß prima damascen xx florum violarum rosarum boraginis seminis

endivie scariole lactuce portulace iiij seminum maiorum mundatorum an ʒ ß

mirabolanorum citrinorum verberis ordei seminis an ʒ ß sandalorum alborum et rubeorum

rasure eboris an ʒ vj mastices dragaganti an ʒ iij manna an ʒ iij mira

bolanorum citrinorum ʒ j et ß zuccari lib ij et ʒ xxx ij fiat syrupus et apponatur

propter debito dyagridii ʒ iij et fit dosis ʒ j sed cum duplo aque ca et est

melius ad purgandum humores calidos et adustos et debet enim prodesse

syrupus melius aptissimus cum zuccaro post digestionem

Electuaria sive confectiones laxativa
purgantia humores frigidos

Electuarium dulce bis
Dyacoob
Diaturbith laxativum
Electuaria Guilli
Benedicta
Karactica imperiale
Ad calidos humores purgandos
Morsellus electuarium
Psilicium dyaprunis

Dyarrubarbe laxativum
Electuarium de succo rosarum
Tryfera sarracenica
Electuarium nigrum sive mixta nigra
Cathalicon generale et fortes humores
Laxativa dragaga

Electuarium dulce. Recipe pulveris dyamargaritoni pulveris trium sandalorum pulveris dyagalange mece ana ʒ i et ß hermodactilorum albi ʒ ß turbith ʒ i ß fiat unus pulvis de quo pulvis ad ʒ xvi ʒ zucari pone ʒ i et ß pacine ʒ ß de scamonea cocta in pasta ordeacea non impone et dosis istius electuarii est ʒ iii vel iiii et est securum et melius est et securius si acciderit hec medicina contrarietas meatis lenioribus de scamonea Et nota quod hanc componere feci quia diurctica non bene competit cum scamonea quod dicitur retina auget et stimulat nocumenta per vias fortiter aperit et humores plurimum et ventuzare faciunt de hoc habetur in meo alphabeto littera d. ibi diurctica et propter hoc habetur plenius de hoc in agregato meo capitulo de scamonea Et illi qui utuntur electuario dulci in sua practica dicunt quod diurctica ad hoc competit ut faciat virtute medicine laxativum penetrare ad partes remotas et ad profunda membrorum et ideo contrarietas continet et hoc laxativum propter eligendum istius contrarietatis operantis iudicio derelinquo

Recipe specierum piperis nigri et longi ʒʒ ii cinamomi gariofilorum ana v masticis rosarum salis gemme carpobalsami celtice ana ʒ i saxifrage xilobalsami mirti foliorum cassie macedonici brusci cardamomi maioris galange hermodactili cappari ana ʒ ii polipodii ʒ iii turbith ʒ xxx zucari lib ß quod mel quod sufficit fiat electuarium et purgat coleram et flegma et vocatur electuarium dulce et glossa ut dicitur Nota quod apotecarii mel non apponunt quod conficiunt totaliter cum zucaro Item nota quod loco datis ad ʒ xxx vi de zucaro ponunt de isto pulvere ʒ i et dyagridii ʒ iii et sic acuuntur est pulvis quia fortis et de pulvere isto laxativo fit plus quam quarta pars et dyametica sunt ibi necnon multa quae faciunt fortiter mortificabis flemmam et vias aperiunt ultimum et faciunt scamoneam fortiorem cum indiget repressione ideo reputo quod purgationem ... non fit dandum illud zucarum nisi infortibus corporibus sed si ... alia data non movent dare de isto

Electuarium dulce

ʒ ß vel ʒ ij et cinsta ea post bibat et maneat satis competenti dosis praeparatae ʒ ij
et lb ij in ß zucari ʒ i ʒß dyagridii in pecia dyanrob h m cu ebis R ʒʒ ib albi
ʒ xij galange piperis longi ana ʒ iiij cum mac ana ʒ ij zucari lib iiij succi
citamonis lib ij et ß qualibus hec zucari ʒ ß ponitur de turbit Quando vis facere
barbarum pone ʒ vi et tunc de turbit et si sine reubarbaro vis facere patris pone ibi
ʒ xij scamonee ʒ ij ista propono de laxatiis in non placet ergo pono ad hec zucari
ʒ ß turbit et ʒ ß dyagridii et qui vole reubarbare pone loco turbit s. ʒ ß tunc po
de dyagridio ʒ vi et hec non est istud medicamen nisi in scripta per ameliti h m cum
laxativum stoico tale usum wrat ubi ad hec i electe dulce ponitur ʒ iij dyagridii stoico laxativum
pt fit ad hoc ʒ ʒ vi stoico ponatur scamonea cocte et bene preparate ʒ i et e laxativum
amicabile et securum ubi oportet et conveniunt R' elebori nigri ʒ iiij reubarbari ʒ i ʒß
piperis longi ciamomi ʒʒ ib turbit boni mundati garioffili nucis muscate ana ʒ
Electuarium Guilhelmi ad macis semine eti mastice epiti ana grana vi liquiritie mundate ʒ ij zucari lib s viij
vulta fiat electuarium cum pistillo mortario vel si in amora semel vel bis recipiat
sumatur ad modum nucis et bibat vinum purum in hyeme vel vinum limphatum
in estate hec stomachum confortat et roborat et ea a superfluitate flegmatica vel melancolica mu
desiccat et omnes sensus et intellectum clarificat et specialiter visum et memoriam pro
nat et facit in toto corpore complexionem invenilem et malas destruit cogita
tiones et valet ad tremorem cordis et pulsum eius et appetitum confortat hec i
Dyarrubarbarum laxativum in l° iiij petice Guillelmi de reubarbaro laxativum sic fit ad hec R ß xvj dyarru
et placentia barbarum tali vel fiat de quibus hec sol procedenti ponatur ʒ i dyagridii et erit la
xativum bonum cum cautela pro cronicis et pituitam prolongata post cenam non
tam purgandus R' triffere sarracenice electuarium de succo rosis simplicis post cenam no
ʒ ij mixte dosis una est de preparatis pro aliquis dies dyarodon abbatis rosarum
novella ana p i mixta non ad hoc in pillas hec vel fiat Quando cena vero precessit
no ponatur yerapigra si cena fuit nota pomi pt R' seme mundato tamari
di cassiefistule ana ʒ viij reubarbari flore violarum polipodii mundati ana ana ʒ iij
liquiritie pomdiaz cardi iiij sem mundati ana ʒ i zucari lib viij libra pro ob vel
xxij ʒ simmedo conficiatur sic R' polipodii mundati lib i matri ʒ i ʒß contunde ß
et in aqua lb decoque et cum decoctione colata et zucaro predicto siropi fiat ad
vim siropi decoctionem dissolve in eodem siropo cassiefistule et tamarindos ʒ
in fine decoctionis appone cetera superius scripta pulverizata et dabis eius e
ʒ i vel ʒ ß et valet hec confectio in multis egritudinibus in quibus fienda est
quibus naturalis ventris solutio vel vel primis et egris constipatis et datur mane in
dieta cum prandium vel post et sine mutatione dieta et purgat fleuma et
coleram et meliam fleumaticam salsam et coleram citellinam rubeam ...

mundificat pang(?) et sic ut stabios et mutat digestionem et lenit pectus et
ventositates concludit et quia tot in tantum valet et vocatur catolicon id est universale
Recipe prune mundate sintis ana ℥ ij iuiube boni polipodij boni mundati ana
florum viol ana ʒ j et ß liquiricie rase sem. melonum cucumeris citrulorum cucur-
bite mundatorum maioris carni ana ʒ j ß penidiarum candi dragaganti dya ysopi
ana ℥ ij et ß medulle cassiefistule et tamarindorum ana ℥ ij conficie sic Recipe polipodij
mundati et contusi aliquantulum radicis feni ysopi ana ʒ iiij bulliat in vj lib aque usque
ad lib iij et ad colaturam adde lib iij zucari et fiat siropus et in illo siropo dis-
solue tamarindos et cassiefistulam et iterum parum simul bulliat et tunc depone post-
deinde et appone penidias et dyadragant dissoluendo ea deinde appone cetera
puluerizata et bene incorpora et fiat electuarium sine confectio ad modum esse sorte et usui
reserva et quando vis lenire hoc magis adde dyadragagant et dyaysopo ana ℥ j grat(?)
vis inspissare et si magis tenue facere adde de siropo viol pectorali cum zu-
caro et siropo uiol pectorali cum melle ana pt j quando vis alternare
cum et siropo uiol pectorali cum zucaro et melle ana pt j quando vis alternare
et istud est meum ad omnia que continentur de catholicon et est valde efficax et
si quis usus fuit isto ad quemcumque lapsum preservaret tenerti infirmitatibus et
proprie ab egritudinibus que sordium humoribus solent generari
Recipe dyasene catholicon ana ℥ ij cassiefistule tamarindi ana ℥ j dyapinis cacorti
ti imperialis electuarium de succo rosarum tusse sore ana ℥ ß misceantur aliqui appo-
nunt yerapigra Galieni simplex ʒ ß cum flore cum muscat cum colera pro aloe et
colloquintida ac turbit que ibi intrat et dosis sic est ℥ ß vel ℥ iij si corporis et hoc
sine yerapigra Recipe corticis mirabolanorum emblicorum ʒ ij et ß turbit ʒ x zz(?) ʒ vj
ana ameos ana ʒ ij zucari ad pondus omnium detur mane ad ʒ ij et bibat post
modum tres ciathos aque calide et est quod cal purgat humores flegmati-
cos de isto aliqui non ponunt de turbit ad receptam nisi ʒ j turbit non ponunt
nisi ʒ ß zz(?) per modum istud vero exigentiam materie posset poni de qualibet specie
mirabolanorum posset addi de dyagridio prout competit et posset addi her-
modactilus vel agaricus quia ista non permutant colorem album vel nigrum [illegible]
li nota quod aliqui cum solo zucaro pulverizato ut decet ad pulverem album
et dyagridio faciunt pulverem laxativum alij addunt rosas et mastice et
hoc non quod laxatur quidem ponunt ad libram electuarium de succo rosarum ʒ j dyagridij
et aliqui ponunt ʒ iij et quidam ponunt ℥ ij dyagridij vocant tum medio
cum [illegible] ad ʒ j pillularum yerapigre simplicis vel budieri ponunt ʒ ij dya-
gridij et quidam ponunt dyagridij ʒ j tunc vocant pillulas cum medio [illegible]
quis ad lib j yerapigre vel budieri ponunt quidam ʒ iij dyagridij et aliqui ʒ iiij

2 tunc ponunt ad libitum .j. unc. cere 3 et vocant illud lavatum tn medio atri
nie et ista sit petitanti in illo loco necessaria sare et similibus petitati in quo
do me^na quia difficile est ultimum de atrie in pudicimis lavatis et per mung
ut hic supra per ibi electus dulce et hic in loc londonys et longe non lumbar
dia et aliis terris calidis

p   Ierapig. yere sunt in antidotario nicolai et virtutes et effectus eius yere
Una cum hoc quod purgant humores corruptos ut virida vel citrina
imperiale et humores confortat membra aperiend humoribus et consumunt humores ven
tuosos quos venenosos dicimus quia inducunt symptomata similia illis quae consup
constantin quod est adversum clarificandum licet de pulvere yera gal. yralogod. yere
constanti et yera albis possunt fieri pille de pulvere yera ruffini non debent fieri quia
ibi est elleborus et super elleborus non expedit dormire propter periculum suffocationis
Omnes yere debent dari cum aliquo liquore vel liquor bibatur post // et spasmi
ems suptom et hoc dico quia desicco fratrem est in melle 2 hoc ut medicina posset
medius penetrare quia frequenter yere accipiuntur in dyagridio vel alio atrie et for
tius laxent tn non debent dari senibus et pueris nisi sine atrie Sy^m mati z
press. in frio tempore debent oximel diuretica dari per .v. dies et per paucos quinque dies
oximel simplex et tunc detur yera ad laxandum sed in tempore calido non oportet opportetur
tin tempus sed sit medico placebit et tu dic quod medico placebit modum
quiritur hac nam non tenet nec in antiquis practice tenuerunt sed i casu
particulari aliquo Si in eis ponatur sal gemme vel quietico provocat vomitus et
ista e causa quare frequenter vomunt quando bibunt R^e. yeapigre 3 x pulpe collo
quint 3 iij 2 3 j dyagridii 3 j 2 s turbit sticados ana an 3 v misceat yera
magna e in loco pillerum cochiarum sunt et e aluna sorf et dicit valere ad do
lorem capitis et vertiginem capitis ex repletione et tenebrositate visus ex plen
ditate 2 adminicum aque descendentis ad oculum et ad epilenciam / yeapig
simp. si materia est in stomacho et medicina deturbit quae licet in sua ibi pl
ius deturbit et consumit si e in capite tn pillis de yerapigra per pillus

o   Picar in antidotarium nicolai sunt xvi. scilicet aurea ad // amnis pegabis
narangium adiantum athanasia dyabarum esdr. filonium rrusa aurea
nucleta mitridatum oppopira requies rubea trocisci triferam magna et
tiriaca Non quod opiatae antiquis debent fuit me^nc. incipientes opium
per modum postedonum extrusum est nomen opiata ad medicinas que
opium non incipint et tunc non vocant opiate quia consumunt opem magna

De capitis capit. vertig. visum

De me pegatores de cathario

et vocantur opiate non opiate .i. sine opio opiate Nota quod taliter opium sumunt
opiate sine opium recipiunt sive non sed constringunt membra fluxa .i. laxa sicut et
hoc faciunt racione stipticorum que recipiunt confortant membra debilitata et spiritus
et hoc racione aromaticorum que recipiunt consumunt reliquias medicinarum et eius
fumositates et hoc facit racione calidorum que recipiunt Nota secundum damascenum de rebus
purgantibus ventrem melius est propter malo medicine dimittere quam acquisita evacuare
quod residuum materie utique forte consumit sed debilis utique indiget opiata ut confor
tetur utique ad consumendum dictas reliquias medicinarum et male medicine dilute unde in
exitu balnei domus opiata ut utique confortetur et reliquie medicine vel medicine relicte
consumantur Nota sic etiam in exitu balnei datur opiata ad confortandum membra
sed non solum illa per que medicina laxativa transit in stomachum et intestina ymmo omnia
alia membra quia premedicina laxativa aliqualiter resoluta sunt vel apte
et constringuntur ne fumus malus ad ea perveniat Nota quod sic in exitu balnei
datur opiata ad consumendum non solum medicine reliquias petentes sed fumi venenosi
reliquias medicine ad membra non perveniat et suffocationem vel sincopim inducat
quia ut plurimum medicine laxative sunt venenose et ideo balneum primo quia ut
plurimum licet ut pori aperiantur et fumi illis sic exeunt et postea datur opiata
ut prius fumi non egrossam consumatur Nota quod excepto tempore necessitatis nunquam datur
datur opiata ubi materia est multum indigesta quia si materia est multa constringit
eam et sic prolongat morbum et si indigesta est subtile parte consumit et reddit
ptrada eam et sic prolongat morbum et sic etiam morbum prolongat Nota
dicit pars non consumptam magis compacta et sic etiam morbum prolongat non
tempore electionis datur opiata post purgationem ultimum vel particularem vel in fine
morbi cum reliquie morbi pauce sunt et ab opiatis consumptibiles Nota
quod tempore necessitatis datur omni hora non expectando purgationem vel digestionem
materie ut in materia furiosa et in sincopi et in colica passione ventositatis
et in dolore aurium quia in talibus timemus mortem in nimie propter nimium do
lorem quia virtutem prosternit et ideo in tali casu differre non expedit datur
opiata Nota quod opiate que operantur complexione sua ut metridata tiriaca
et huiusmodi dantur in fine morbi Opiate vero que operantur virtute specifica
sive virtute contra totam complexionem suam dantur in principio morbi qui respi
ciunt venenum vel materias venenosas ut in epilencia apoplexia paralisi
spasmo ydropisi et morsu venenosorum et aliquando in morsu canis rabi
di et in lepra et non solum in principio morbi dantur sed non in principio paroxismi
ut in epilencia Nota quod quedam opiate dantur contra venenum et tunc dantur
omni hora et quandocumque tanto melius quia quanto plus moratur venenum

in corpore tanto plus nocet. Electuaria opiata dantur ut materiam venenosam et si
natura est fortis de mane fiat balneum et in exitu balnei detur opiata in decoctione
alicuius herbe conveniens proportionata potus si vero est debilis detur sine balneo cum
aqua in decoctione alicuius herbe conveniens proportionata potus et post dormiat diu. Omnis
opiata est calida et sicca operationis consequenter recepta regime et in tertio. Non de opiata
in omni opilatione corporis melius datur opiata non opiata i. sine opio. Non de opiata
quia cum opio sit etiam fit in provocatione cum quod datur tyriaca magna melius datur
non de opiata provocat utilitatem in antidotario magna sine opio
anotatur et modus sumendi unius cum embroda dicta h' secundum compositionem. Amolatur. Nicolai
circa scilicet desiccat et respicit humorem frigidum in capite et partibus capitis. Atha
nasia frigit ventris et respicit sanguinem et membra eius sunt venas na
res os pectus intestina annum invenitur dyadiabani maturat et frigit et
respicit flegma fluxus catape et membra eius sunt catharracti sine mixtus
a dolores et morbos eius est fluxus lacrimarum. Chrisa cum incidit et ab
frigit et respicit humorem flegmaticum naturalem et membro est stomachus vel cum
stergit et apparatur sicut cottidiane et flebotomie naturalis multa confortat constringit
et et consolidat respicit humorem calidum fluxum ventris facies membra sunt
stomachus et renes et menstrua morbus est licentia dyarria fluxum cum emoroy
dis. Mitridatum frigit et resolvit ventositates respicit humorem flegmaticum
et melancolicum et etiam humorem venenosum quare leprosis competit membra
principalia et eius partes ut aures maxille oculi et dentes morbus specialis sunt ea
est sicut quartana vera species insunt congelat et stupefacit morbus est acutus
et paratus ut sicut terciana et ei apparatur. Rubea trociscata confortat i. frigi
dat et regionem spiritualibus prestat et apparatur sicut terciane cum colera suo acuitate
membra resolvit humor est sub colera composita et ideo valet cottidiane
de colera vitellina et membra sunt epar et cistis fel stomachus renes et intestina
morbus est terciana notha et cottidiana de fleumate salso. Tiriaca magna
incidit abstergit et aperit humorem flegmatica viscosum in stomacho ut inmice me
brum est stomachus et matrix generata ex fleumate viscoso morbus est indigestio
stomachi in composito humore et retento cum composita causa. Tiryaca sanitatem
conservat et naturalem calorem confortat et virtuti veneni et humores veneno
sos scilicet destruit medicinam venenosam dissipat et venenosos humores
ut in lepra epilencia paralisim non sine complexionibus desiccat et membra
confortat humor eius est venenum et venenosus humor et melancolia putrefacta
i. venenosum membro eius immediatum est cor vel mediatum spiritus et
calor naturalis que cor confortat et conservat ne coagulentur a venenoso fro
que sunt xii morbi quos respicit et quo conveniunt quibus datur scilicet in
compositione antidotarii Amolatur. Aut composita an secreta ypo. 2 po

opponi antidotum sit sicut paciens acuta abuna aut ad alia cum
missa circa si qualescumque sit dormiet si non dormiet morietur. Item signa mortis vel vite. Item ibidem si ad urinam pacientis acuta stati cum urinam emiserit
lac mulieris masculum parientis apponatur si lac supernatat et non miscetur
cum urina qualescumque sit. Si vero lac vadat descendit et miscetur cum urina stati
morietur et si paciens est femina lac debet esse mulieris parientis puellam. Et
causa huius assignatur quia calor naturalis pacientis fortis in urina facit fumum
non quod permittit lac descendere vel misceri et econverso quando lac descendit vel
miscetur stati signum est quia calor naturalis pacientis est extinctus vel multum
debilis. Pillularum multa sunt genera quedam sunt aperitive confortative ut
tive pille aromatice sine aloe quedam abstersive et parum motive
ut pille ... modeferentis quedam stomachum confortative quedam pectorales
quedam sunt lavative et multum sunt diverse tales et de talibus dantur regule
subscripte. Pille invente sunt quia aliqui abhorrent medicinam lavativam
in liquida forma vel in electuario propter horribilem saporem eius. Similiter ...
sunt pillas aut iterum pille educunt humores remotos a partibus remotis
ut de capite et pede et renibus quia diu stat in stomacho antequam resolvatur. Item
attrahunt ... partibus paulatim alia lavativa ut apozima electuaria
educunt humores a partibus propinquis ut de ... stomacho intestinis in ope...
...tio inventi sunt quia quidam humores sunt compacti sunt et viscosi vel inne...
fortes habent eos educere et in pillis generis ponuntur medicine attractive
ut colloquintida et opoponax et alie pille lavative numquam dande sunt
ventre constipato quia attrahunt humores ad stomachum et postquam attracta non habent
exitum propter constipacionem ventris forte et fierent corrosiones istorum et intestinis
suppositoriis vel medius ... cum clisteri mollificativo provocetur fluxum ventris
vel cum suppositorio vel cibis liquidis et mollificativibus mutatur dieta predicta
Pille lavative dande sunt de nocte paciens iturus est dormitum quia calor
naturalis de nocte propter clausuram pororum fortior est et propter sopnum et ideo
melius resolvuntur et melius attrahunt humores purgandos et eodem die su...
mede sunt pille de sero in prandio sumat diversa cibaria et in quantitate bo...
... cum erit amaior et aptior ad expellendum humores cum fetibus et medicina
... ante non comedat nisi panem et illud sit liquidum et mollificativum ut est com...
... cordibile vel aliud humor. Post sumpcionem pillarum ponat se paciens ad
dormiendum et non surgat quousque bene dormiverit nisi senserit in ventre ...
... et torsiones cum appetit expellet et amplius non dormiat inter expot...
se frigori inter multum moveat. Pille aquilis propter sim non put quia

tum glutinositudo similes sunt et quedam resistunt eas tum glutinositate propter et quedam propter
amaritudinem earum absorbent eas simul ideo dantur in duo sorbili vel
stomachi fiant pille que conferunt ad pinguitudinem capitis dentur propter
cum succo absinthii vel menthe et quia apotecarii sunt tedium sed facere
nona recepta pillas scribunt bonum est addere talia in ipsa recepta sed scribe
pro pillas de centaur. ʒ i menthe vel absinthii ʒ i fiat pilla de hiis et sic
de semine seu pro capite vel stomacho prout fieri potest Tamen dictum est
antiquorum scribunt non ut cum hiis temporibus non potest sic tolerari de pillis
confortatis que arduiter sunt ut pille mee arduiter sine aloe aliquis
que non ponitur propter multitudinem remedii constitutas et earum recepta vel
et si recepta scribatur apotecarii sciant tedium talem receptam ponere vel
inter qualia et quod aromatica sunt eis placet est non adulterandum hoc
potest sic sibi Recipe pulveris diamargariton vel pulveris plurisarcon vel diarodon
Julii ʒ iii fiant pille et pristinum modum possit fieri pille de pulvere recep-
tarum diversorum electuariorum confortancium et aperiencium sine alteracionum
et plus erit efficax quam si darentur electuaria quod in ʒ ss electis non est
pulveris pro xv ss usum aliquorum apotecariorum et in pille de pulvere
tali forma ipse simpliciter ponderat vel saltem quantum partem ʒ i et quia
de pulveribus potest et non cum humoribus vel pinguibus non est bona ad formam
ea expedit aliquid viscosum non notum apponere pulveribus et de pulvere
sine farina ordei vel avene ubi non licet vel siruper liquore vel gummi arabici
vel dragagantum sed qui scit artem cum quolibet liquore facit ad formam
bonam et cum qualibet pinguedine poterunt informari
Ille Gwillum in dolore capitis Recipe cerebri Recipe reubarbari ʒ ii masticis
stamonee cocte ana ʒ i fiat pille cum succo vitis vel apii vel
vino et dosis est ʒ i vel ʒ i ss vel ʒ ii secundum virtutem patientis et dantur in
media nocte et dantur formari per iii dies antequam firmantur Ego ille ergo
non do nisi ʒ ss et aliquando nisi quartam partem ʒ unius non quod pille de cochie
sunt multiplices in meseue de appropriatis sunt fortes capitulo de soda
sua et sic mahemet Item eodem capitulo per cochie galieni et sunt que
pille cochie Galieni conferunt sode capitis permutate et mundificant stomachum
et capud mirifica usus et sunt in meseue de appropriatis Recipe aloes oagdi
in citomo cocti pulpe coloquintide albe et levis masticis absinthii partes
equales et dosis est ʒ i usque ad ʒ ss et quod ponitur ante quam xii tota

recepta no(n) e(st) nisi ʒ i et s(ecun)da et in oppressione solet vel eadem(que) Item pille
cochie in Breviarii capitulo de dolore capitis galeate et hee sunt in 9o
almansoris capitulo primo et sunt fortiores quam pille cochie galieni et non
dare dosim quia ipsi ponunt sed nunc ut iam dixi R(ecipe) corticum mirabolo-
norum citrinorum ʒ ii pulveris sene aloes epatici epitimi corticum mirabolanorum in-
dorum an(a) ʒ iiii fiant pille et x et sunt melior administratione corporum qui
patiuntur tineam in capite R(ecipe) trifere sarr(acenice) ʒ i ß sene epitimi reubarbari an(a) ʒ ß aloe
epatici ʒ i fiat pille xxxviii et hee sunt ad idem sed pr(ecedent)es sunt meliores
R(ecipe) aloes epitimi ʒ iii mastices ʒ i an(a) masticis ʒ i an(a) seminis feni an(a) ʒ i
fiant pille in forma quam et sunt meliores non alias de aloe et mastice in
apparatu pr(edic)to dictarum et an(a) pomum ambre colloquintida sedata et sacab ex primo magno pil-
lularum de mastice et aloe sunt dolendum quod aloe ut patet in scripti sol. R(ecipe) ligni
aloes calami aromatici cinamomi boni foliis basiliconis cuscute ligni cardamomi
galange carpobalsami gariofilorum ysopi maratri mirro masticis nucis
muscati an(a) cubebarum piperis motani spice nardi an(a) ʒ i Gentiane ʒ v
aloe epitimi ʒ iii fiat cum aqua rosarum vel vino optimo in forma quam et
sunt meliores aromatice et sunt efficaciores quam pille aromatice magistri mundi
sunt melior aromatice et sunt efficaciores quam pille aromatice magistri mundi
ficando cerebrum et instrumenta sensuum ab humoribus grossis et putridis et in confor-
tando stomachum et digestiva propter maiorem opilationem et abstersionem et con-
tando stomachum et aliquando dimitte aloe et pillis aromaticis propter maiorem
stractionem corporum et aliquando dimitte aloe et pillis aromaticis propter minorem
datas vel plures ventris in debilitate capitis

R(ecipe) de pilla aurea lapis ʒ ß reubarbari ʒ i aloe ʒ i ß fiat pille et sunt ut pre- pille meliores aur(e)e
aptice in pomum ambre R(ecipe) corticum mirabolanorum citrinorum reubarbari an(a) ʒ i rosarum
petrarum ʒ i masticis an(a) ʒ ß aloes epatici ʒ ii fiat pille in forma quam .i. de ʒ
i xii et sunt melior contra dolorem capitis Cornelia pille aptice in pomo am-
bre valent prestant educunt digestionem vinam prevalent stomachum confortant
sensus acuunt sanitatem conservant perditam restaurant suaviter ducunt omni
etati et sexui conveniunt consumuntur omni tempore sine periculo absque observatione
dicta hec in pomo ambre
R(ecipe) gentiane indici radicis brionie indici an(a) ʒ i et ß sticados tiapicre
longi absinthii asari masticis an(a) ʒ i diagridii ʒ ß pille quibus utor
loco pillularum arabicarum fiat pille in forma quam cum melle passularum et
succo caulium vel feniculi et hee sunt meliores efficaciores administrando cerebrum
et venas capitis et salubriores sunt quam pille arabice quas sed non
sunt ita laxative ut in quibusdam receptis carum reperitur hec emigranee
et scotomie et vertigini et dolori capitis et sunt utiles et in dolore

do in die tria iij vel ad plus v non oportet precedentibus confortatiis sequentibus et
disponentibus evacuare secundum exigentiam materie pro dies ij precedentes
℞ abluti aloe ʒ xiiij corticis mirabolanorum citrinorum kebulis emblicorum bellericorum et in
dorum reubarbari masticis absinthii rosarum violis seminis agarici cuscute
manat' ana ʒ j fiant pillule cum succo feniculi et sunt prime purgant caput
epatice colera et melancolia et valent contra cataractam et caliginem
oculorum et visum custodiunt et dolorem aurium sedant et aliquam acuunt
totam receptam cum scamonea ʒ v et ß Set ego utor eis sine scamo
nea et si volle acuere eas addam dyagridii ʒ iij et sic ponitur pro ʒ j grana
vj erit tota recepta ʒ ij et ß grana xviij Nota quod in pillulis sine grana
te volo diminuto acuitatem de scamonea et acuo totam receptam sine quibus
pulpa colloquintide ʒ v et ß et ij pro ʒ j pono grana vj pono de cello
quintide grana xxxiiij licet enim dispositio mundificandi cerebrum et prohiber agnam
descendentem ad oculum grana non licet scamonea et gr de causa fiunt has pillulas
loco pillularum sine quibus et non volo que quantum sunt in usu ℞ corticis mirabo
lanorum citrinorum pulpe colloquintide rosarum absinthii masticis ana ʒ j cuscute cor
ticis mirabolanorum emblicorum kebulorum bellericorum siler ana ʒ j ʒ ij ʒ j corte
mirabolanorum indorum seminis florum violarum gentiane mundate gariofili ana ʒ j ʒ ß
agarici sticados seminis reubarbari epitimi eufrasie ana ʒ ij aloe boni ʒ xij fiant
pillule cum succo feniculi sicut quod de ʒ j fiant pillule xij et sic ponitur pro ʒ j grana
sex erit tota recepta ʒ viij et sunt mee prime contra dolorem capitis
purgando dupliciter superiores et visum confortant et valent cataracte id est
aque ad pupillam descendenti ℞ masticis cassieligni aloes cubebarum ana ʒ
j gariofili folii ana ʒ ß colloquintide agarici turbit hermodactilorum alborum
seminis sine mundate ana ʒ ß ellebori nigri ʒ j reubarbari ʒ j ʒ ß aloes
ʒ iiij fiant pillule cum succo rute in quo dyagridii ʒ ij resolvatur per
diem et noctem residat hec sunt Guilli et dicit quod valet ad
capitis pondus et noctem inflationem faciei rubeam nigram vel palida gruncturam cordis nationem
inflationem faciei rubeam nigram vel palida contunctionem cordis nacione
frigorum amicum ad hypostasim melancholicam vel falsi fleumatis vel colera vel etiam
quod descensus superiorum atque vel ad dolorem capitis sine sunt corona ca
vel tria et absque ℞ pro dantur hora dormiendi et non est illo pro dona
dum et dosis ʒ j vel ʒ j et ß vel ʒ ij secundum virtutem hec ille recepte
mihi placent sed dosis non ego dare ʒ ß in tria nocte et pro duabus
℞ yerapigre simplicis ʒ j ʒ ß turbit albi gummosi mundati ʒ ß patina
ti ʒ j dyagridii ʒ ß corticis mirabolanorum citrinorum kebulorum et indorum ʒ ʒ ij
agarici epitimi absinthii ana ʒ ß fiant pillule cum succo feniculi et sunt mee
ad purgandum caput et stomachum ab humoribus coleris fleumatis et melancolicis

et mundificat epar et mebr. spiritu[al] et instrumenta vitalia et sunt mee oca
sione antiquar passionum capitis et stomachi et oppilacionibus eius et in sub
stanciis quam pille mesue stomatice quas ad portatorum in ponder' licet eedem
non sunt hic et ibi // R' trociscis diarodon absinthij an' ʒ v tamarind' spica
mastici an' ʒ ij sal indi ʒ j aloes boni ad pondus omnium fiant pille cum aqua
foliorum eius et sunt mesue stomatice et digestionem confortant et odorem ore
faciunt bonum quod si ℞ ʒ j ponitur grana vj erit tota recepta ʒ ij sicut ego
est ʒ xxx ... et secundum potest fieri recepta de qua ... vel vj ʒ quod placet
R' agarici ʒ j pulpe colloquintide quarta partis ʒ j ysopi ʒ iij succi liquiricie ppssi
sinapi an' ʒ j fiant pille et sunt almasoris et dicit valere asmaticis et pectus
mundificat et tota recepta est dosis una et in potu cum aqua mell' hoc est
vel hiis cum ptisana et quare sumuntur vocis in potu omni die ʒ j hec ibi
R' asmaticis agarici an' ʒ iij radicis lilij celestis prassij an' ʒ j turbit ʒ
S. v yerapigre ʒ iiij colloquintide sarcocolle an' ʒ ij fiant pille et da ʒ ij mesue
mundificat pectus ab humoribus grossis et putridis R' carrabe lauri et
genciane liquiricie an' partes j fiant pille et informetur cum oleo lamino
ego ponerem succum liquiricie loco liquiricie R' agarici genciane an' ʒ j radi
cis yreos sarcocolle mirre dragaganti succi liquiricie an' ʒ fiant pille i for
ma grani cum succo caulium et sunt mee ad mundificandum grossis et putridis humoribus
et valet asmaticis et tussi antique et empic' R' agarici genciane an' ʒ radi
cis yreos sarcocolle mirre dragaganti pulveris yerapigre simpl' an' ʒ j
aristologia sarcocolle masticis succi liquiricie an' ʒ j fiant pille in forma
grani et sunt pocius in forma grani nisi quod sunt fortiores et hec recepta
^ pt dedi in apoteca vocatur et sunt mee usuales valent asmaticis et tus
sientibus et pectori et pulmoni contritis et ustis humoribus impeditis
R' agarici genciane an' ʒ j et ʒ turbit ʒ ij radicis yreos pulveris
yerapigre simpl' an' ʒ j mirre masticis gummi arabici sarcocolle aristo ro
an' ʒ j succi liquiricie ʒ ij fiant pille in forma grani et sunt mee fortiores
ad predicta et si ℞ ʒ j ponatur grana xij erit tota recepta ʒ ij et ʒ minus
granis ij et posset poni ℞ ʒ j grana vj et etiam medietas ʒ j et grana
viij R' mirre storacis calamite an' partem j olibani partis ij gummi arabici
opij croci an' partis ʒ fiant pille cum succo caulium hec sunt mee
contra catharrum ubi non est ... mee causa ... et sunt una p. omni
nocte per iij noctes post mundificationem ubi humor est in ca et si cum
mirre resoluta in aqua rosarum linatur nares et odoratur liquida
aloes oportet multum etiam contra antiquum catharrum R' semins ppmcris

albi se portulate candi penidiarum dyadraganti infusi ana ʒ j opii croci ana
ʒ fiant pille late et sublingwa et sublingwa teneatur una in vigiliis et
bona sunt ad preservandum de catarro antequam fiat et etiam adiuvandum ca
tharri actu consistente Et si est ca frid Rx storacis calamite mirre cipssi ma
stices thure laddani ambre ana ʒ j ligni aloes mundati unarum passarum mundatarum
ab acinis ana ʒ j et ℥ confitiantur cum ydromel et fiant pille late et teneatur
una sub lingwa et item alia que multum valet in multis causis et tussi pectoris
et aliis causis ventris et habetur in libro capitulo de ventre et contra debilitatem vi
Rx gentiane ʒ ℥ ciamomi ʒ ij aloe boni ʒ j mastices et ℥ pille deformatum
et sunt mee de genciana que valet constipationem bone et appetitum exci
tandum et confortant stomachum abstergendo Sed quando constipatio est maior Rx pillarum
de genciana aloe boni ana partes fiant pille Item Rx pillarum de genciana ʒ
j pulveris pro pulvere galange ana ʒ ℥ salis armoniaci ʒ j fiant pille
valent stomacho ubi sunt frigidi et viscosi humores quia resolvunt eos et expellunt
et stomachum confortant et sunt mee et quando non habetur bonum ciamomum pono loco
illius de galanga tamen bona vel duplum eius de cubebis vel medietatem
eius de gariofilis non quod quando gariofili vel cubebe ponuntur pro ciamomo non
valent constipationem sicut quando ibi est cinamomum vel galanga sed plus
confortat stomachum frigidum Rx aloe ʒ iij mastices ʒ j fiat pille cum suco solatri
valent et confortant et mundificant stomachum et conferunt fod capiti et
debilitati digestionis et appetitum excitat et sunt Bonifacii et habet videntur
ee pille de aloe et mastice primo quia nil plus addit ergo suum fecit
ponere Rx florum calamenti mirre tiliarum ana partes j fiant pille cum ciminum
infusione cimina et dentur in de tercio et tercium diem nil est efficatius
asmati ut dicit ignotus Rx penidiorum suci liquiricie candi ana ʒ ij dragaganti
gumi arabici amidi ana ʒ j seminum malve seminum portulace albi portulace lactuce se
minis melonum citrullorum cucumerum cucurbitis mundatorum ana ʒ ℥ yreos
mastices olibani mirre storacis calamenti seminum citoniorum ana ʒ fiant pille
cum mucillagine psilii et dragaganti et conficiantur cum oleo violarum et sunt
late et sunt pille mee sublingwa contra tussim et siccitatem pectoris et
renmatis et sunt expertata Rx opii ʒ j amidi ʒ ij croci ʒ iij fiat pille cum suco
lactuce et inficiantur cum oleo violarum ergo vero opii ponerem ʒ j et croci
ʒ j et amidi seminum papaveris ana ʒ ij et facerem pillas et darem pro dosi una
pillas iij vel minus quando ʒ j imponuntur Rx aloes ʒ j rosarum ma stices
croci dyagridii ana ʒ j gariofilorum ʒ ℥ et fiant pille et sunt de pomo
ambre Rx reubarbari mirabolanorum citrinorum aloes epatici polipodii quercini ana

ʒ ij bellicorum emblicorum indorum kebulorum ana ℈ ij ezule agarici seme thimi
epitimi cuscute absinthij ciamomi carui ana minus mastic ana ʒ ß
fiat pille cum suco absinthij et sunt in ponno amb. valent quod purgat
coleram ru. et nigra et vitellina fleuma R epitimi pulpe colloquint
polipodij ana ʒ x sticados ana ʒ viij centhaurie yerapigre agarici
sal indi ana ʒ v ellebori ni ʒ iij et ℈ j fiat pille operite ad quinque
melancias et valent ad lepram et melian et sunt alumasorum Item pille
purgantes melian et sunt alumasorum R epitimi ʒ xx polipodij aga
rici ana ʒ x ellebori ni salis indi ana ʒ v sticados ʒ viij magnetis ʒ
iij fiant pille et dosis est ʒ iij valent melie et timori ego vero mirabar de
de sal medicis purgantibus in quantum nobili sed addo aliqua non laxa
tiva confortativa resistencia cum eis vero quod dosis istorum pillarum purgancium
melian est secundum alumasorum ʒ iij quod nullo faciendum est
R mirabol indorum ellebori nigri polipodij ana ʒ v epitimi sticados ana ana
ʒ vij agarici lapidis et lazuli loti colloquintide salis indi ana ʒ iij suci eupatorii
spice nardi ana ʒ ij garioffili ʒ j yerapigre ʒ ij fiant pille cum suco apij
dosis est ʒ ij usque ad aureos ij et sunt parve et gostre da cum aqua cersei et
sunt in mesue antidotario Si pro ʒ j ponatur grana ij erunt in toto ʒ j ß et
grana iiij si pro ʒ j ponantur ʒ erunt in toto iij et grana octo et secundum tale
proporcionem poteris facere quod ʒ j volueris et quod pauci quod tota recepta est
magna s. ʒ lx quod est circa ʒ viij dosis excedit sicut mod. memini
R turbit boni mirabolis citrini aloe epatici ana ʒ xj rosarum mastic
spice ana ʒ ij et ß ana ʒ j et ß croci ʒ ß pille cum suco absinthij et sunt
pille mesue turbitate imore in unctorem menorum ponatur pro ʒ j grana
iiij et erit recepta ʒ ij et ß et grana ij et potest sic si placet R reubarbari
optimi ʒ j pulverizetur et cum suco apij fiat pille et dentur omni die in
aurora ʒ j cum ʒ j comunitis composito et vino decoctionis radicis apij va
let ad opilacionem epatis et splenis et ad omnem iteriam ex opilacione
et ad ydropisim et si excessus fluxus ventris fuerit semper procedat absens per
aliquos dies consulitur Item R reubarbari boni ʒ ß seminis endivie seminis
melonum citrulorum seminis apij eupatorij ana ʒ iiij agarici cuscute
seminis lactuce berberis ana ʒ j spice nardi ʒ ß fiat pille cum vino odo
rifero et sunt mee ad omnia atque pille consulitur hec in mediate precedentes
tes comedantur et do de mane omni die quinque cum potu sed tamen sequ
te et facio de ʒ j xv pillas et dosis est ʒ j R reubarbari optimi ʒ ß
seminis endivie seminis melonum seminis apij eupatorii ana ʒ iiij
agarici cuscute seminis lactuce berberis ana circa ʒ ij spice nardi sandalorum

albor sandali rubei spodij an̄ ca ʒ ij fiant pille cum succo solatri et sunt
mee secrete ad ydropisim de causa ca et ad opilacionem epatis et disposicionem
calida sine apertura et febres sanant dicunt per successionem et per virtutem materiam
morbi et opilacionem splenis et epatis aperit vias occultas et per similes um
disipat super vias strictas et grossas
℞ genciani ij puri ʒ ß ciamomi boni ʒ j gariofili absinthij spice nardi
rosarum mastici an̄ ʒ j fiat pille cum succo absinthij et sunt mee de ab
sinthio quod pertrahit viscosos et corruptos humores in stomaco et quod opilacionem
splenis et epatis et renum confirmat humoribus contra estuacionem stomaci et ca toto
corporis ut in lenta si solvit ea et cum ciro si lentam quod hic pati ardue
medici eos pati quod ca ca et curat et valet ad emendacionem appetitum confirmat
das humoribus et impedimentum et composicionem eos primo per ʒ oxon albi de kant
qua quidem medicus sarracenus destruxerat et addo aliquid ʒ j agarici et
aloe ʒ ß et sunt forciores et mundificantes caput et stomacum ℞ ciamomi op
timi ana agarici an̄ ʒ ij asari electi rubarbe boni longi aloes an̄ ʒ j
et ß gencian puri spice nardi folii eorum an̄ ʒ j aloe boni loti ʒ iij
eupatorii apij rusticie spodij an̄ ʒ ß fiant pille cum cum succo apij et
sunt mee apertive de agarico valent ydropisi de causa frigida et opilacioni
et splene vel epate ubi mala habitudo frigida cum fedo colore addo cum aliquid
scipticum frigida ut rosis ventreve in prima quarte ℞ agarici ʒ x succi eupatorii
rubarbe an̄ ʒ ij zuccari albi ʒ v fiant pille plures tenues porrige
eis omni die una quousque purgerat ad hoc quod nature sit de se dualis et non osti
pata soluendo fiant assellacionem et fecit alleviacio ex eis et conservantur
epar et aperit opilaciones hec in antidotario almasoris ego apponam
spodij et spice an̄ ʒ ß et darem pillas iij cotidie ut est vel una non mo
neret vel forte deberet sibi poni ʒ j pilla Ego per pauperibus has pillas
ordinavi ℞ ciamomi boni agarici an̄ ana xvj asari electi iij rubarbe
barbarum an̄ ana xij genciani puri mundati an̄ ana viij semina
apij rusticie spodij an̄ ana iij fiat pille cum succo apij sumat cum
alta nocte v et quam addit predictis corticis ezuli piper raphani matri
an̄ ʒ ß erunt per sanant laxative et sunt v sume prima una bis i septimana
si non laxative hic aperit opilaciones ℞ rubarbe ʒ iij succi liquiricie
succi absinthij mastices an̄ ʒ j reubarbe citrini ʒ iij et ß seminis apij
feni an̄ ʒ ß trociscorum dyarodon ʒ iij et ß yerapigre ʒ x confice pillas
cum aqua feni et da ʒ ij cum aqua casei in. desero et sunt necessarie ad
antiquas egritudines humoribus et putridis ulcerum putridorum et dolori
epatis et principiis ydropisis Nota trociscos dyarodon habetur hic infra

hiat ibi trocisci ℞ pulpe colloquintide turbit agarici et rasi ana ʒ ii
aloe optimi ʒ i mastic galliff [illegible] an ʒ ii max fiat xx iiij pille
cum suco potasilo ut sequitur et sit sermo [illegible] cum epilencia est co
quod flegmatico quod eius plurium accidit ℞ pulveris [illegible] ʒ iij suci
absinthii ʒ ii mirre pulveris yerapigre simul an ʒ i fiant pille i forma
qui et dicitur ʒ i vel ʒ ii pluries [illegible] hee sunt [illegible] occidunt vermes in ventre
et cito pellunt sed melius operatur plus quam pille ℞ reupontici reubarbari cassati
an ʒ ii mirre indici [illegible] quam ii fiat pulvis [illegible] pulvis et
suco plantaginis fiat pille rotunde [illegible] fiat xii pille equales
do ʒ i recipe omni nocte sumat pillas [illegible] iii [illegible] optimum ℞ bol
ter armeni balaustie [illegible] draconis [illegible] an ʒ i indici rubeorum
ʒ i et fiat pille cum suco plantaginis ut prius [illegible] ℞
ʒʒ piperis longi storacis liquide croci seminis iusquiami an ʒ i castorei
opii an ʒ i fiat pille ad quantitatem ciceris quarum dosis sit a dimidio aureo
usque ad aureum valent ad sedandum dolorem in colica cum dolor est
vehemens et timetur quod sirop suffocat et sunt l pille [illegible] alia
℞ sarcocolle ʒ iij turbit ʒ iij colloquintide ʒʒ an ʒ i et fiat sal // sort
gemme ʒ i dissolvitur sarcocolla in aqua rose et confice alia cum suco [illegible]
sunt pille sane et cito prosunt ad egritudines flegmaticas ad educendum fleuma
pone ʒʒ quam xii et habebit recepta ʒ ii et quantum xii [illegible] potest proponi
tante tali plures vel pauciores fiant ℞ mirabolanorum citrinorum reubarbari suci
eupatorii aloe an partes i confice cum aqua endivie et suco apii et fiat
pille et ʒ ii et sunt meseie valentes ad febres [illegible] et dolorem epatis
oppilacionem et ycteriam et sunt maiores pille cum [illegible] de eupatorio
maiores ad idem sunt ℞ mirabolanorum citrinorum suci eupatorii suci absinthii
an ʒ iii reubarbari ʒ iii et fiat mastice ʒ i croci ʒʒ aloes boni ʒ v fiat
pille cum aqua casei pone ʒʒ quam x et erit tota recepta ad ʒ iii
et aliquantum ista totalis recepta est de ʒ iii hee pille de eupatorio
maiores et sunt meseie ℞ ʒ ii corticis mirabolanorum citrinorum emblicorum
an ʒ iii mastice an suci eupatorii [illegible] an ʒ ii reubarbari ʒ v yerapigre
ʒ ii fiat pille cum aqua mellis et sunt meseie valentes ad mundificationem
capitis stomachi et [illegible] colore et confortant stomachum et [illegible] et aperit
oppilaciones corporis et valet febribus antiquis et sanat pruritum
et scabiem hee ibi ℞ mirabolanorum citrinorum reubarbari an ʒ iii suci eupatorii
suci absinthii an ʒ iii dyagridii ʒ v kebulorum indorum agarici collo-
quintide polipodii an ʒ ii turbit boni aloes an ʒ ii mastic rosarum

sal gemme epitimi ʒ ij ß ana ʒ j aggregentur cum electuario rosato fiant pille grosse
et dosis est ʒ j vel amplius et sunt mirabiles valentes contra antiquas et ad febres diuturnitate
et ad egritudines stomaci capitis et corporis et educunt superfluitates utrasque colere
et flegmatis et mundificant instrumenta sensuum ponit pauculos ʒ quartam iij contra
et tota recepta ʒ ij modo vero est ʒ xxxx contra recepta et pro vicesima recepte
totalis Recipe corticis mirabolanorum citrinorum kebulorum absinthii gentiane azari ana
ʒ j spice nardi seminis endivie ana ʒ ß reubarbari ʒ ij aloe epitimi ʒ iij fiant
pille succo endivie xlviij et informentur cum oleo violaceo et sunt mire ad consumen-
dum reliquias etiam mitte paulatim in hiis qui medicinas laxativas
non sustinent propter debilitatem corporis vel timorem fluxus et per duos dies uti
melo rosato vomella et dyarodon abbatis ana ʒ ij bis in die in tercio die dato
iij pillas cum sirupo rosato constituit post sumere ... non ad hoc mixtam bona in
lico vel ubi laxativa Recipe gentiane aristologie rotunde ana ʒ j assari seminis feniculi ... grossi
ana ʒ ij maturi seminis apii epitimi origani ana partes equales ʒ j fiant pille
in forma grani et sunt mire contra quartanam et melancoliam naturalem et dantur fortibus
precedente aliqua decoctione digestiva per ij dies continue in die accessio-
nis ante cessationem et non dantur nisi iij vel v. Et non quod attenuatur conspirate
et laborantibus ex sanguine colerico vel flegmate adusto non dantur quia nimis
calide sunt. Dicit quod si dantur in nocte in diebus continue per modum pillarum
plus utiles sed contra cum vino decoctionis date ante accessionem ut
valent quondam composita pro simili Recipe [illegible] reubarbari aloe epatici ana ʒ j scen epi-
timi ana ʒ ß gentiane ʒ ij ʒ ß spice nardi corticis cappari ana grana
xv fiant pille cum plantaginis et informentur cum oleo violaceo et
sunt mire contra quartanam secundum est ex sanguine adusto vel colera adusta
vel flegmate adusto et de ... dum nocte in diebus continue iij ...
in eisdem diebus clarum et decoctiones digestivas Recipe ysopi tirici ypericon
... thimi epitimi ellebori nigri coloquintide polipodii agarici spica
nardi coriandri aloe partes j fiant pille cum succo absinthii contra ypomo
Recipe pulveris benedicte simplicis ʒ ij apponatur armoniaci bdellii // ambre
iij ana ʒ j hermodactilorum alborum ʒ ij dyagridii ʒ j et quia quidam podagrici
sunt crapulosi in talibus est abundantia humorum frigidorum in corpore contra ... ad
de ad predicta quidam pulveris yerapigre simplicis ʒ j fiat pille cum succo ...
lx equales et informentur cum oleo lauri et sunt mire in ... predicta
usuales podagre et artetice ex causa frigida et si per ʒ j ponantur grana xij et e-
Recipe pulpe coloquintide agarici ana grana xviij ... appo// recepta fit una
ponatur turbit boni ana grana xv hermodactilorum alborum grana po-
gallice ... aloe citrini mastic ana grana vj castorei ...

spicenardi ana q̃ua iij fiat pill(e) xxiiij equales cum succo rute et i
formet(ur) cum oleo laurino et sunt mee et quod volo quod eas acutiores
in tota recepta dyagredii ʒ x et sic illud acuitur est pro tercia decima
in tota recepta et precedente usu istius mixture plus partes in dyagalange
dyatrion an(a) ptes i per iij dies mane et sero in quinto die do iij pillas vel
v et non plus et non acuitur iij et plus aliquando do ista receptam per pillas bu
dea et dyacapiis simplici an(a) ʒ i hermodactili dyagredii colloquintide mastic(is)
an(a) ʒ i cum succo bardan fiat xxxvij pillas et sunt mee podagre de ...
ca usuales et quia aliquando podagrici sunt in pectore et anhelitu impediti
do eis istas R(ecipe) pille i de agarico pectorales pille de budea simplici
an(a) ʒ ß turbit boni pulpe colloquintide sape an(a) ʒ xiiij fiat pille cum suc
co pororum R(ecipe) armodactilorum alborum ʒ iij aloes ʒ iij dyagredii ʒ i et ʒ
v seminis apii ʒ i ß confitiatur cum succo apii et sunt Gwilli nostri in nesue
recepta ad hoc s(cilicet) ad guttam calidam ... in pomo ambre pille artetice
et cum volueris eis uti per ʒ i scilicet ʒ i et brevis in pillas ʒ ij et ʒ i minus
quibus et sunt ... ad purgandum humores grossos et viscosos in artubus
et iuncturis et in renibus et vesica et in stomacho et in testibus et a capite pur
gant fleuma et melancoliam et sunt pille fetide in pomo ambre ... pille
ad artetica et sunt pille fetide maiores nesue R(ecipe) ß apii apponatur
armoniaci bdellii ... an(a) ʒ v turbit ʒ x colloquintide ʒ vj dissolvantur
gumme in aqua porri et fiat de pille dosis ʒ ij valent artetice et podagr(ice)
tis et ad omnem dolorem ... humorem et ideo in dolore genuum et dorsi
valent ... in nesue pillas fetidas maiores ad eas ad lepram et
morpheam R(ecipe) ß apium armoniaci bdellii apponatur an(a) ʒ ij et ß seminis
apii anicos ... seu harmel quod idem est an(a) an(a) ʒ i acori ... ce
calamenti soly centhaurie poly costi salis gemme an(a) ʒ ß aloes ʒ vj
colloquintide ʒ v fiant pille nesue ... ad dolorem iuncturarum et sciatica
podagra et ad dolorem iuncturarum et pro ... non pro qualibet ʒ i q̃ua vj et tota qu(a)n(titas) po(n)i(tu)r
recepta ʒ iij minus quibus vj et sic pro recepta maior vel minor fieri
pro ʒ ij potest optime R(ecipe) mirabolanorum nigrorum emblicorum bellericorum an(a) ʒ v ubi bdel
lii ʒ x storace ferri ... an(a) ʒ iij coralli adusti ... usti
i coclee seu testis ... coclearum quas peregrini portant an(a) ʒ i et ß
margaritarum et ß fiant pille per modum vel ad modum ciceris et po
tio ʒ ij et sunt de ... et optime et dicta ...
... patent ʒ i pondus q̃ua iiij per ʒ i erit ʒ ij et ß et sic pro
pro q̃ua duplicatur et ... potest optime in antidotario nostro pille de bdellio
maiores et sunt etiam ... ... pille de hermo
dactili et podagram et ad dolorem iuncturarum et ... ad ...
... et colica purgandam R(ecipe) hermodactilorum aloes an(a) ʒ v mirabol(anorum)

citrinorum turbit ana ʒ iij ʒʒib ʒ ij fiat pille cum electuario ro. R/ hermodactilorum
v scamonee ʒ ij et ß mirabolanorum citrinorum ʒ iij rosarum ʒ ij aloes ʒ x fiant
pille cum cathartico ros et da ʒ i et simul in antidotario mesue ego po
nerem p ʒ i grana iij et erit tota recepta ʒ i ß et dantur ʒ ß et ponentur ista
monica dyagredio et sic posset fieri recepta et duplo vel ultra quantum
pillas diversas in summa patet colligitur sic hic de aloe et mirra ana partes inxta
una vz contra pestilenciam sic non videt bernardus hac mirra de pestilencia curari
et dicit quod omnibus det summe dosis ʒ i usus meus est ut dosis fiant pille
Sed in recepta usuali medicina est hec R/ aloes pcesij mirre croci ana p
i fiant pille de iij. Experimentum frigidis dedit depredictis ana partes i in pulvere R/
non in pillis R/ pulveris de electuario meo contra pestilenciam aloes loti
partes i croci mirre berberis ana partes ß fiat pille et sunt mee et sumuntur
omni mane et in omni sero in mundificato corpore si indiget sume
sicut sic medicina sume cota et siccata dyspensanda cum R/ vel sine R/
R/ iiij seminum frigidorum maiorum et minorum scilicet cucurbite cucumeris citrulli
melonum mundatorum seminis lactuce portulace endivie scariole et
seminis papaveris albi ana partes i pulverizentur et confitiantur cum mucilagine
gumme pcesij et dragaganti et dum teneantur in ore et non transglutiantur ß
quod resolvuntur quousque transglutientur et sunt hec pille liberatorie capitulo de siti
Ego vero addo berberis et candi et erit magis delectabile et efficax et
in margine antidotarii nostri addunt ad predicta succi vite acetose succi mala
granatorum succi acetuosi aque rosarum aceti vini albi ana partes equales
et erunt magis efficaces ubi non est tussis pille sentrocisti contra sitim
et sunt gilberti contra sitim calefactis febricitantibus et viatoribus qui in via
aquam non possunt bibere R/ seminis portulace dragaganti ana ʒ iij seminis me
lonum cucurbite lactuce ana ʒ ij sandali camfore ana ʒ i cum aqua
rosarum et fac latas vel trociscos per nos tenuis et dum teneat sublingua
non recepit harum in pomo ambre et e sepciana recepta pillarum et geor
dat cum recepta que habetur in gilbertina capitulo de arteticha passione
et e fo. xv z xvj R/ tamarisci partes viij thimiamatis rubi thimiamatis camabi
thimiamatis ramulis rubei consolide minoris ana partes i foliorum rube F tectorum
p iiij corticis quantum et pulvis ligni fiat trocisci cum quibus desiccate
fiat xij pille de ʒ i cum melle rosarum de istis detur omni mane et sero
pillas i vel ij et sequatur potus albi vini debilis clari vel tinsia i valz
ad plagas sanandas et fistulas Sed ad fistulas antiquas profundas bibat
de supradicto potu allia que ut infra sequenti folio notatur linea p. ibi potus
ego appono anaciam et panicula ana partes et loco mellis rosarum pono succi
plantaginis scabiose bursa pastoris R/ cortices mirabolanorum citrinorum ʒ i reubarbari ʒ i
et ß fiat pille cum mucilagine psilii vel seminis citoniorum et dosis ʒ i ʒ ib

R' aloe ʒ j al ʒ ii pulu' collaquinte ʒ iiij turbit ʒ j cu' sirupo fiant pille 2 dosis pille q̄ tabar
est pilla j et e' in conto almasoris capitulo de fluxu ventris nota in lra t ibi in calidis
clautu et e' an clisteria declaracio ubi multas distinsias c ordinaco pille purgatiue
dumsa notata Item muria q fit sit succus citoniorum musoreid e' q fuit flora
media int' dultia et acetosa sumuat' et pmcta' sume' prdicu' et uos depotu lavato
rem et colet' et qi clam e' dcto recipe ad ptes ii et de zucaro' pte j pisto
et vini veteris pt j hec decoquat' fiamt' usq' fit ut mlep et ista
est sim' confortans stom firm et si in fine decoctionis puluerem qui
sunt h' scribuit' in sacto lineo imponat' et stad decoctione q' pimat'
admirad et magis confortas R' spice nardi galioff ciamoi an ʒ j mastic
ʒ j et opz ad vij ʒ nunc tota ista recepta puluerem apponat' si sunt hec
in mine et recepta duplicat' Item si stoq fuit cocaliter debilis R' succum cyma i ca ta
citoniorum acetosorum sceptiorum et fiat cu' zucaro sine vino uel cu' vino
malorum granatorum acetosorum et hec et ponat' ibi sandali et rose et spica
spica morca uel maiora secundum ubi est siccitas uel humiditas i distemperantia
Epilencie pentaphilon bibitus xxx diebus sanat t. p. idem d' de lectori Epilencie
ca cum vino bibita in petita nona hec q pilosella bibita pt uel cu'
vino c succus eius liberat et cu dic cu' decoctione de hns confert/ no in lra
c ibi clautu gt humoris fros et quo calculoss ydropice colice uel cis re
tente sunt additiones/ hec in folio ultio int' cc'puncta ante pomum Quartana
amb' et int' cc'puncta nra antigua q fit curat' Succus capsibarbasti
t iiij foliorum mediorum cu vino uel cinsta ctaze bibitus ante ascensionem et
post fortis crat ut bi calefiat et iacerat bi po cursum bi coopertus ut
sudet et e' coopertu et bibat' sic tribus diebus si opz et si ma' e' cu' aliquo quartane
pub digesta bi bonum est R' absinthii abrotani et mediani corticis
fraxi an pt j decoquie in vino et da bibe' calide p ii dies int' pellatos
demane et hec potus est meus digit materiam et opilacoem epis et sple
mis apit et quoz sine alio curat quartanam in pauperibus Item succus alia decoctio
calamenti sumptus cu' vino ante accessioz curat quartanam sim lilius
Ego do vinu decoctionis eius/ aliqui et quoz do in duobus ipollare
aqua decoctionis eius et camepit et scolopendrie addito vinu decoc
tionis asari bokari bibitum p viij dies continuos curat quartanam
int' cc'puncta nra nona Succus ciconie et succus capitis monachi
an pt j bibitus ieiunio sto curat/ vinu albium subtile decoctionis me
diani corticis albi salicis bibitum tciana cum mane resoluit mirabilit'
duriciem splenis et grossiciem eius/ idem facit ʒ j florum eius de pota
torum puluizatorum et cu' vino cum mane bibitus cu cal Potos si pocc

ua

ad sanandum ulcera nota in gilbertina li. 2o fo. xxxv et sunt ibi plures pocionum

ydropisis de frigida causa — de frigida causa valet succus radicis yreos et crudus bibitus omni die mane cum media testa omni postea cum oui sorbili omnem ydropisim de frigida causa curat

dicit liberator et dicit hoc esse expertum ego uero do cum sero capino vel cum vino albi subtili Item succus crudus herbe que dicitur anglice trowe sope bibitus ydropisim de causa frigida curat hoc ego expertus sum sed hanc herbam in polonia non vidi Succus solatri crudus post vel cum sero capino vel cum aqua eiusdem melius

ydropisis de causa calida — operatur ad talia cura si alia de adhibeatur remedia Item pauperibus melius comedere herbam illam coctam et crudam continue et bibere succum post vel cum sero capino semel in die et dietam tenere debita et est utile Succus radicis

provocat urinam — apii cum vino albo subtili bibitus soluit difficultatem urinandi Borax

dissenteric — cum vino dispato bibitus accelerat partum et est potens in ista experiencia Recipe de trociscis reuponticis ℥ i et da cum aqua rose bibere stringit sanguinem fluxum et ego facio trociscos solum modo de puluere reupontici cum succo plantaginis

cum mica ad pondus ii gall cum aqua frigida in balneo dat valet experientia pro aliis operantur Recipe mirra boli armeni ana ʒ ii terre sigillate ʒ ß cum modico

Casum et custod contra fistulas — vino stiptico bibatur contra forte casum et vehementem sputum sanguinis Recipe alia contra fistulas vidi vel secorum procede in vino humectatorum et terra cum i quarta vini albi subtilis et clari et da omni mane iii coclearia ad bibendum et folium caulis rubei super fistule super pone sine omni alio medicamine vel tenta curat grandi experiencia vidi in pertica pua mea foliorum rob nota in libro in trociscos ad hoc qui cum vino vel tisana bibunt Item Recipe aceti lib ß mell ʒ ii balaustie aluminis ana ʒ iii bulli aut hec simul ad medietatem aceti et de isto liquore imple fistulam quantum potes deinde moue patientem ut liquor in fistula lateat postea funde iniecta et hic omni die quousque liquor infusus exeat mundus sine sanie vel alia immundicia sicut fuit cum infundebatur et sic sanabis fistulam et sanata nec melior nec securior reputatur medicina aliqua quam ista ad curandum fistulas nec experimenta mea noua. Recipe musti albi non est quod

vinum rosatum ad multa — nunc est vinum ollas xii et rosarum rubearum odoriferarum siccarum lib iiii et mittantur rose in panno rosarum ut est ibi per quem farinam separamus consuetum et maneat ibi puluerem conprimendo liquorem de sacco et eidem musto apponendo apponendo iterum saccum infra mustum reponendo sic rose sunt ibi tribus mensibus et post saccum comprime ultimatim et amoue illud vinum valet languentibus stomachi calidi vel calide dispositionis et febricitantibus et digerit confortat cor confortat et stomachum et reuma lenit et dissenteriam aut sistit aut mitigat in fine tractatus minoris Rogerii de vino ab sic

het' Item vero quod pruriendum pedum hic et in regno possit fieri de aliis her-
bis omnibus hiis intrinsecus herbe imposite ut salvia ruta ysopus ante
massia flamma et similia

Ulcus super cutem ubi nova caro generatur aggregatur confert et grossum corpus de plumbo
ponibus ut in equis et grossum rusticis Item cinis apri vel cinis la
ete vidis vel cinis teste testudinis si locus mollis sit i unctus et pulvis illius
super aggregatur capillos generatur ℞ pulveris sine cineris lacte vidis alius
zucari combusti simul capri combusti avellanarum ana ʒ j cineris apri com
storum ʒ v fiat pulvis et locus mollis inde unguatur pulvis iste
super aggregatur in die nali et est melius ad generacionem capillorum ℞ pollicti pul. p. 9 gt cpi.
inidatae ʒ j viol florum alstol ross prunt' barbarum lauri sticados arabilitia
ti agalti ana ʒ ij betonice ffloris motan antheos seminis pyonie inidatae
ysopi ana ʒ iij pentafilon j ʒ ß fiat pulvis et bibat omni mane cum
aqua mell in qua ysopus est decoctus et hic est melius pulvis et post dat
aut purgacionem et post ipse adicit ℞ sticados ana ʒ x agalti ʒ ij ʒ ß
fflere motan ʒ iij violarum citrarum ʒ v fiat pulvis et sumatur cochlear
quam in simul ij mane vel iij et hic est almasor et mesue de appatare et
quando in dic si pulvis iste vel per se datur cum decoctione pentafilo philosella poli
tu dic si pulvis iste vel per se datur cum decoctione pentafilo philosella poli
terti et ysopi melius operatur Nota quod primus pulvis datur omni mane ut
cum cuscuta morbis decoctis quia inficit retinet me membris pluribus
et aliis cum decoctione hac ℞ ysopi lib j uvarum passarum j ij deco
quentur in lib iiij aque pluvialis usque ad lib j ʒ ß coletur et utatur
℞ calamenti origani pulvis betonice antheos ʒ j ffloris motan ʒ ij de firmitate capitis
ʒʒ. ʒ ß sal gemme ʒ ij zucari ʒ j fiat pulvis in cibo utatur sine
℞ pyonie generatorum inidatorum ffloris marian ana ʒ ij antheos // zucaro
ʒ j et primule veris anance betonice ana ʒ ij zedoarii ligni aloes
ʒʒ. ciamomi galangi ʒ ij cardamomi sal gemme ana ʒ j et ß ligo
do sal ʒ ʒ et ʒ ß pomo zucari lib j ʒ ß fiat pulvis et utatur coming
℞ rosarum nuc ß lib mustarde cardamomi mac ʒʒ. ana ʒ ij galang
piperis longi ana ʒ ß fiat pulvis in antidote mesue ante confectionem
de mana et dicit quod dosis est ʒ ij usque ad ʒ iiij et det dari per se
mense mellis cum tu sunt pulvis cum melle cocto mixtus vel zucaro
confectus et si addit zucari ponatur de pulvere ʒ ij tunc fiat dosis
ergo vero de pulvere dari ʒ ß cum ʒ j ʒ ß de zucaro pulverizato ad modum
pulveris albi vel dragee subtilius tunc vero ponimus de rosis alius
℞ eufrasie leguminis inidato ysopi marat ana ʒ iiij ffloris motan ad visum clarificandum

tiamor an polegij betonice foli primus petrosili anthos sticados arab
seme galange an ʒ ij mte celidonie maiorane zedoarij ubebe auri an
℞ eufrasie ʒ ij siler motan marat an ʒ j et ß tiamor ʒʒ lb tarm an
ʒ j zedoarij ʒ iiij gariofil seminis mte ʒ iiij croci ʒ j fiat pulvis et o mez ꝯtra adunm
co in cib et elect et e mez et aliqn dimitto sena mte nota in pomo
ambe pulveris preg'm ad clarificand visum et posset poni in isto loco
ultro coriteres mabol. cinn an ʒ j sicut ibi ponit et tuc in cibo
sed de mane utat p mod medicine / Ad curand litargia pulvis de
ꝯ litargia — boi albi naribus naribus cu penna data intita madat dnuss ꝯfert
mesue in appāte addit castorio et nigella cu calamo naribus di-
ce insufflandum / ℞ pulvis vere prion mudat ʒʒ lb tiamor gariofi
ꝯ palisi — lat an ʒ j calamenti ysopi maiorane nastrij anthos vnaz passar
an ʒ ß thimi epitimi siler motane prit mic muscat ligni alo
es an ʒ ij liquiricie ross cubebaz an marat piperis croci an ʒ j fiat
pulvis de isto utor in cibis in electe ℞ tuthie ppate suff mer
ad ꝯfirmand et sa — vite nemux an ʒ iiij aloes licij ana ʒ ij camphore pte sexta
nitate oculor — ʒ j fiat pulvis subtilissimus et incorporet pris cu aqua agreste et pg
cu suco sambuci et fiat col hic e filij zacharie ete mesue de appar
ad lippitu in oculi — et etiā in almansore e / Ad lippitudine qui no fuit sanies multa et est
almasore ℞ sarcocolle ʒ x zuccari ʒ iiij spume maris ʒ j fiat pulvis
ꝯtra adunm ℞ sarcocolla grossa fundat sup tam lat et desiccet
ad optalmiaz cali — in sole et tuat ad x ʒ de ea ʒ iiij amili vel amidi et ʒ j ʒ ß opij et
dam — e ʒ ß camphore et fiat pulvis ꝯfert ad fortem dolore et calorem
in obtalmia ca. inferior medicina dicit vale etiā ad lippitudines
in obtalmia sed de opio no ponit nisi ʒ ß / ℞ tuthie ppati ʒ x
ad acuend visu — zuccari piperis macropiperis et celidonie et / lenaza i radices celidonie
an ʒ j salis armoniaci ʒ ß fiat pulvis alcool et e almasoris
et in ponit oculis in antidotari almasoris ubi vide uide alium pul
verem ad id comendatum / ßm Gwilli y seminis feni p xiiij piperis lo
gi pt j fiat pulvis qua visum clarificat et ꝯfirmat et ventositat
resolvit et pg pisces ꝯfert comestio eius commedo in ta ca. et corpe
ad confirmand oc mundificato / ℞ tutie ppate marcasite thatamie auri vel argen
lat. et visu acue — ti corralli margaritarum cortic / er an ʒ ij fiat pulvis alcool i
dum — ponit oculis et e liliatore / ℞ tiamor boni marat an ʒ viij
pulvis ad clarifican — mic muscate eufrasie an ʒ vj galange zedoarij galange ʒ iiij
dum visum

piper montani gariophili ana ℥ ij fiat pulvis et est unus de melioribus eius compositio et usus
sum eo contra debilitatem visus confortatur et spiritus visibiles clarificat et utor
eo in cibo ut scriptum est et utor eo de mane in potu sed cum pauca aqua eufrasie
et feniculi distillate et tunc addo isto pulveri parum liquiricie propter sapientiam
pulveris et ad ℥ j pulveris cum ligni aloes bono ℥ j aloe et facio pillulas et ad optalmia li
℞ sarcocolle ℥ x nutrimenti spice aloes ana ℥ j fiat pulvis dicitur utor alius pulvis et vi
mirabilis noctes iij et cooperto ad hoc in forciori medicina oculis imponitur lacrime oculorum
et in meo agregato de sarcocolla hoc habetur de sarcocolla cum anullo et zuccaro
albo equali pondere ut dicitur in antidotario almasoris ℞ sarcocolle ℥ x
albo et pondere ut dicitur in antidotario almasoris ℞ sarcocolle ℥ x
et spume maris ℥ j zuccari ℥ iij fiat pulvis contra lipidinem confirmatus
et spume maris ℥ j zuccari ℥ iij fiat pulvis contra lipidinem et lacte mulieris resolute
non est multa Ego vero utor isto ℞ sarcocolle in lacte mulieris resolute
℥ j amidi ℥ ß zuccari albi dur ℥ ß fiat coll et oculis imponitur secundum
practicam cuius pulvis cum butiro imposita inflacionem tuberum et pruritum
oculorum tollit ß secundum cand petitum ℞ aque ros ℥ iiij aloe epatice
℥ j camphore gra iiij zuccari ℥ j et ß pulveris tucie ℥ ij sarcocolle
℥ iij nucis silia ℥ ut iij tenuit et ... cum aqua ros in corporetur
sic stet totum per dies quatuor cola et usum reserva istud collirium valet
contra diversos morbos oculorum contra lippidinem reputo esse ydoneum — collirium albi rasis
℞ cerusse ablute x ℥ sarcocolle gumme ℥ iij amidi ℥ ij dragaganti — maioris
℥ j opii ℥ ß fiat collirium et valet in ca ca oculi Ego pono opii
gra vj ℞ aloes epatici balaustie litargi antimoni pulveris melodi
ana partes j fiat plus ... cum aqua ros vel aceto in mittatur man
tidori almasori contra fluxum duarum thuris masticis omnia comminuentur
fiat intestina prope carbones fiat pulvis subtilissimus restringit fluxum — ad apud cerebro
sanguinis narium in pono ambre ℞ pulveris ... et ... ana
... et laddani partes iij
naribus in mittatur Ego pulverem istum cum ... partes j et laddani partes iij — lacrime
misceo et facio ... et in pono naribus et ... conficio
et ut dicit ... plus cum alia ... — ad dolorem
agregato meo ... ℞ calamenti ... salvie betonice anthos ana — capitis fri
partes ℥ j piper montani ℥ ij ... ℥ ß sal gemme ℥ ij zuccari ℥ j fiat pulvis
℞ dragaganti ... amidi ... lactuce portulate ℥ ... pono
ambre ℞ ... ... calamenti ana ℥ iiij ponda
li ... spodii ana ℥ iij masticis ℥ j ligni aloes ℥ j ligni ℥ j et ß
... ... mundatorum ana ℥ iiij

candi ʒ ij penidiar ʒ j et est in pomo ambre et e pulvis bonus cyto
aliquando pomo penidiar ʒ j / R' pinit mundati ʒʒ ʒ ij albi salis armo
niaci an ʒ j fiat pulvis et e in forcior medicina vz ad palisin lingue
vel impedimentum eius cum grat confectionibus flentis si lingua ea frica

Ad linguam et impedita ad loquendum

ri fricando gingivas cum eo crudat eas et gera eam cum tumores
et dentes et si cum fricatione eius talem fricationem sequatur colluco
ore ut dictum super ibi R' cistol ros piperis et sit melius et sit vera
valet dentibus lacrimas et fluxum malis ad oculos / R' liquam no ablu
ta comburre et in pulverem subtilissimum reduce et misce cum albe inc omni in
frorum tempora lineam et e in messe medicamine boni Quin cum pulvis de

Ad dentes

marmore albo combusto dentes fricas mirabiliter dealbat eos et detenet
cum cal / Item contra dolorem dentium / R' mastic thuris simap pinit ana
ʒ j, fiat pulvis in pomi ambre videlicet respolve quorum calefacit et stu
ista modum utendi non dicit in alio loco in pomo ambre / R' ossium dac
tilorum cortic malignat mastic thuris an coquatur in aceto vel vino
vel mosto quod sit de pmo et melle admodum medicinis et tale vinum
mittatur sepius tepide in ore et iaceat / R' auri candam ʒ j attin
ti combusti sal combusti alumis ʒʒ piperis an ʒ ß fiat pulvis valet pu
tredini et corrosioni gingivarum linguaris / R' liquiris mundati ysopi
calamenti passul mundat an ʒ v anthos nuce muscate baccarum lauri
cubebar an ʒ iiij cinamomi cala ara cum assitis albi an ʒ iij ma
ci ligni aloes seminis pyonie mundate rosar an ʒ ij galange an
cardamomi amcos ʒ j fiat pulvis et e melius quod fit reuma et pos
sunt fi' esse pille / R' rosar sandalorum omnium berberis citoniorum semis
coriandri ppati ciamiod boni ligni aloes an anthos an ʒ

Ad reuma et frigiditatem

i dragagante amidi semis pmeris semis portulace semis lactuce an
ʒ ij cadi ʒ iij penidiar ʒ vj fiat pulvis valet ad frigiditatem
reuma capitis ad pectus fluens cum ea vel subtilis et e melius
R' ysopi an calamenti liquiricie rase uvarum passarum mundat ab

Ad pectus et pulmonem

acinis an ʒ iiij maiorane radic enule capomi gumarabici lactuce
lauri cinamomi pinearum siccarum mollium bectonice semis apii nasturcii
calami arotici psilii miube amidi an ʒ ij ticai anisi radicis
semis semis melonum cucumerum citrullorum mundatorum betonie
capilli veneris dragagant flore violarum an ʒ j fiat pulvis vz
ad frigiditatem pectoris et pulmonis et oppilacionem eorum et mundifi
cat ea a viscoso et grosso humore et ventositates concludit et

c mel et subtiliat pectus et renes et alys fit pulvis bonus pauperibus — Ad tussim antiquam
et porris pectoralibus sequitur melius operatur R amigdal dulcium zucari
nim an ʒ ij speciei sei ʒ j fiat pulvis et da cum mel et c melle / — dolorem pectoris
R galange ligni aloes nucis muscate an ʒ iij an cardamomi an
ʒ ij spice nardi mastic zedoarii an ʒ j fiat pulvis et sit dosis ʒ j ij
pulvis et posset fieri collirium pulvis ʒ ʒ iij aloe pille et dosis sit iij pille
cotidie utendo et posset fieri dels et zucaro electi ponendo ad libitum — post cibos plures
p zucari ʒ j et c mel pulvis / R cinamomi boni ʒ iij galange pi
peris longi an ʒ ij cardamomi piret marat tuni an ʒ j fiat pul
vis cibo et etiam sine cibo utitur eo vz sto ubi sunt quoties fi
unt post cibos et [illegible] — pulvis valescere
et ventosi et c mel / R cinamomi boni ʒ j galange nucis muscate — ribus adultis
an ʒ et ß cardamomi ʒ j fiat pulvis et c Guillelmus et dicit vale
qualescentibus et lene et sebitatibus et adiuvat digestionem et [illegible]
[illegible] et ipse ep confortat et [illegible] calorem confortat et [illegible]
tales resolvit et consumit et appetitum excitat [illegible]
R piperis longi ʒ [illegible] ʒ vj fiat pulvis et c Guillelmus et dicit vale — pulvis de pipere et
ad acuendum et clarificandum visum et confirmandum et dicit sic hoc [illegible] — [illegible] adulta
et dicit ep [illegible] indigestionem corporis [illegible] post comestionem vel
[illegible] ʒ [illegible] galange nucis muscate
[illegible] R pulvis albis ʒ ʒ zucari ʒ
et pars de gariofilis apponimus [illegible] alia [illegible] alby Ego
fiat pulvis [illegible] R zucari albi et duri ʒ xv ʒ ʒ albi [illegible] ʒ ß tinna
vo sic facio R zucari albi et duri ʒ xv ʒ ʒ albi [illegible]
[illegible] boni ʒ vj an ʒ iij gariofili ʒ j fiat pulvis et c mel [illegible]
digestionem et confortat et digestionem dissolvit et [illegible] in hyeme sic [illegible]
in estate vero amomes gariofili et de zucaro [illegible] ʒ ij [illegible]
albi et [illegible] R ʒ ʒ albi ʒ vj galange boni [illegible] albi ʒ j ʒ zu — post cibos
cari albi et duri [illegible] R ʒ ʒ ʒ iij galange ʒ ß piperis [illegible] et
longi an ʒ ij et cinamomi tuni ʒ vj cinamomi boni ʒ j fiat pulvis
post cibos et c mel et aliquando apponis [illegible] ʒ ij vel [illegible] R zedoarii
[illegible] an [illegible] cardamomi ʒ ij ligni aloes calami aromatici an ʒ iij
piperis longi gariofili nucis muscate an ʒ iiij galange ʒ iiij ʒ ʒ
ʒ xvj cinamomi boni ʒ xvj an [illegible] an ʒ iij et fiat pulvis
que fieri [illegible] et utatur [illegible] post cibos et c [illegible] in hyeme
apud nobiles et potentes et apud debiles in [illegible] [illegible] ad

digestionem et confortat stomachum et epar et alia membra ventositates concludit et
provocat urinam et valet in estate fluxu et non dissipat in caliditate. R' de isto
pulvere ʒ iij berberis ½ dragaganti ʒ ß seminis melonum citrullorum et cucumerum
mundatorum sandalorum ana ʒ ij fiat pulvis et valet eis qui indi-
gent confortatione stomachi per eum in estate ... R' cinamomi boni ʒ iij ber-
Alius pulvis — beris ʒ j dragaganti trium ʒ ij ana ʒ ij fiat pulvis et est pulvis pro gen-
dispositionem debilem et qualitatem stomachi de caliditate et in estate pulvis p.g.m
ri quia mutat digestionem et acuit appetitum et confortat in estate forti calo-
rem. R' spice nardi squinanti calami aromatici ana mat' ... calorem ...
gt singlen — costi ana ʒ j croci ligni aloes gariofilorum aloe citrini ana ... mace absinthii
ligni ana ʒ j fiat pulvis utatur cum vino bono ana ʒ ij apii cassie
R' piperis longi et nigri gariofilorum ana ʒ j cinamomi ʒ iij et e agnoti
probo — ß fiat pulvis et est calidus. Ego addidi galange ʒ j macis croci ana ʒ
ij ... valet et confortat digestionem ... ʒ j ½ et ... ʒ
... ʒ ij ʒʒ lb albi mundati ʒ j zuccari albi ... ʒ iij fiat pul-
vis debilibus dosis sit ʒ j fortibus ʒ iij mediocribus ʒ j ½ sicut in
antidotario ... est mundificativus stomachi a superfluitatibus corporis
grossis et frigidis et humidis et confortativus ... sicut ille habet
cotidianam ... et multis aliis passionibus sit ... mense et in ...
aggregato ... in pectica ... lavat et aufert ventosi-
tates et valet colice et yliace et dosis est ʒ ij et dicit si loco zuccari po-
natur mel magis laxat et aliqui addunt masticem qua duodecim radi-
Contra constipationem ventris — cibus. R' carvi ana amoos seminis petroselini seminis apii asparagi brusci saxi-
fragie radicis ... calamenti polei ysopi ana ʒ ij spi-
ce nardi cardamomi galange ... piperis masticis croci squinanti cimini
ana ʒ ij ... corticis mirabolanorum citrinorum emblicorum bellericorum ...
galli ana ʒ j et ß seminis mundati ʒ j et ß reubarbari ʒ ß fiat pulvis
et est ... laxativus suavis et ... contra constipationem ventris ubi
... non sunt ... nimis ... et cali... humectatibus ... et
mollificatibus ... pro colica vel iliaca
nea. R' seminis mundati foliorum lauri ana ʒ iiij turbit ʒʒ lb ... petri
pulvis dominatoris — cinamomi ana ʒ iij ... ʒ ij mace rosarum piperis ... car-
vi ysopi reubarbari ana ʒ j salis gemme ana ʒ j masticis dragaganti ana
ʒ ß fiat pulvis et est ... laxans suaviter viscosos humores ... stomachi
... et grossas ventositates resolvit dosis est ʒ j et ... pro
... quia ... medicus describit

℞ galange ȝȝ lib. capi. acori radicis yreos foly calami aromatici ana ȝ ij ȝß galo- pulvis pro
camini zedoarii ana ȝ ß zucari ȝ j sal gemme ȝ j et ß fiat pulvis et c. in
pomo ambre. ℞ seminis cinamomi boni nucis mgat. uvarum passarum de co-
rinthia ana ȝ iiij marat' pleris macedon seminis petrosili ana ȝ iij acori eu- contra ydropisim de fri-
patorii camini ana ȝ ij ligni aloes radicis yreos betonice ana ȝ j ȝß ari- gida causa
stol ro. asari stophisagre ana ȝ j pinet reubarbari spice nardi spodii ana ȝ
ij mastici absinthii rosarum berberis sandalorum alborum et ro. ana ȝ ß
fiat pulvis et utatur eo mane et sero ȝ j cum vino albo debili vel cum
decoctione aque convenite et c. mor. ℞ asari cassielignee spice nardi squina-
nti matri ana cubebe camini ana ȝ ij galange cinamomi cardamomi ȝȝ lib.
ana ȝ j berberis rosarum sandalorum alborum et ana ȝ ß fiat pulvis et c. mor. ad stringendum ventrem
~~℞ asari cassielignee spice nardi squinanti marat ana cubebe camini ana~~
℞ seminis mundate ȝ xj aloe epatici ȝ iij ana matri ana ȝ ß piperis longi
cardamomi ana ȝ j fiat pulvis et c. mor. contra constipationem ventris vera
sed vomat qui vero compulsiva debilitatem cosito quoniam flacitico vel me- contra constipationem ventris
lancolico vel utrumque sit sicut in corpore sub dosi de ȝ j. ℞ seminis mundate
ȝ j aloe epatici ȝ ȝ ß fiat pulvis contra constipationem communem dosis est quod
medietas et sumatur post horam ante prandium et aliter addo aliquid cardamomi
ȝ j et aliquantum parum aloe ȝ j et seminis ȝ ß dosis tunc potest tercia pars dosis s. i.
ȝ ß circa ubi calor admiscet ut sicut in provinciali et in siro de cuscute
ȝ ß circa / ℞ ana betonice corticis capparis rosarum epatice marat ysopi ru-
ticea / ℞ ana betonice corticis capparis rosarum epatice marat ysopi ra-
dicis yreos absinthii reubarbari ana ȝ ß uvarum passarum succi liquiricie
ana ȝ j fiat pulvis de quo predicta provincialis sumpsit omni mane ante
usum siropi sui mundificati et restaurati et c. ut siropos generales
cibi siropi ad tussim cum febre et tysicis et ethicis et cum suspicionem lateris
capiti ante se cessit et sumatur in quadragesima iij baccarum lauri pede prius decoctu
in ungatur aegro splenis cum lanino et de altea et oleo viol. mens
in tonis predictis quod depilat splenem et mundificat medicamentum. ℞ seminis contra ydropisim de frigida
cinamomi boni nucis mgat. uvarum passarum ana ȝ iiij matri pleris
macedon seminis petrosili ana ȝ iij eupatorii camini acori ana ȝ ij ligni
aloes radicis yreos berberis ana ȝ ȝß aristol ro. asari stophisagre
rosarum mastici ana ȝ j spice nardi pinetri absinthii rosarum ana
ȝ ß fiat pulvis utatur mane et sero quantitate ȝ ß cum vino debili
vel sero capini in quo spice nardi cocta sit vel cum decoctione
salvie ysopi camepiteos ysopi et betonice et c. contra ydropisim
frigidam pro pauperibus sumatur ammisium matri et semen petrosili cimi

lucis et alijs que lenit [illegible] put R lapidis ematites [illegible]
ps tria cinamomi ps quarta fiat puluis probatus [illegible] rosarum
Ego vero dari in cibarijs istum puluerem [illegible] platearium
Ad sputum sanguinis et assati cinamomi an ʒ ij [illegible] lapidis ematites [illegible] in aceto infusi
plantaginis an ʒ ß fiat puluis [illegible] an ʒ j rosarum [illegible]
faccione vel mollificacione [illegible] et in apcione venae [illegible]
magno volumine vel corrupcione carnis R [illegible] tamen [illegible] non est [illegible]
cinamomi capparis an ʒ ß [illegible] cardamomi [illegible] solis ʒ ij ß
Pro calculosis galange [illegible] an ʒ ij fiat puluis et est in [illegible] spice nardi
no semine saxifrage petrosilini macedonici et [illegible] Ego pro
R cinamomi electi ʒ j galange [illegible] an ʒ ß cardamomi
[illegible] valet [illegible] et [illegible] digestionem [illegible] ʒ j fiat pul
[illegible] et [illegible] confortat et [illegible] et
Quartane disposicionem ad febrem putridam est [illegible] R an [illegible] motum [illegible] semins apij feniculi
petrosilini semine endiuie an ʒ iiij semen [illegible] maiorum [illegible] capil
lis veneris [illegible] eupatorij agrimonie semine polipodij spice nardi an
ʒ j [illegible] mastic an ʒ j [illegible] cinamomi boni ʒ iiij liquiricie [illegible]
ʒ ij fiat puluis valet cotidiane tertiane note quartane et febribus
putridis antiquis longi temporis et valet disposicioni ad febrem putridam ad
[illegible] per quam ad febrem sanguineam vel [illegible] et [illegible] ab
dropisi [illegible] et pro [illegible] reubarbare [illegible] et absinthium [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] et agrimonie sunt bona ad
hec [illegible] Puluis aperitiuus in opilacionibus [illegible] vitellina
vel [illegible] et [illegible] valet [illegible] et in disposicione eadem
R semine endiuie vel [illegible] reubarbare absinthij an ʒ ij melli
loti [illegible] cuscute an ʒ j gencian [illegible] agrimonie eupatorij an ʒ ß
Quartane febre fiat puluis [illegible] bona R [illegible] auree an
ʒ ij semine [illegible] epitimi agrimonie an ʒ j cuscute [illegible]
[illegible] cappare an ʒ ij spice nardi Gencian eupatorij an ʒ j fiat
puluis et est [illegible] quartana [illegible] et alia [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] apij cala
Ad febres antiquas et longi temporis menti [illegible] et mediocris corticis [illegible] media quan
titate [illegible] alijs R an [illegible] semine apij [illegible]
petrosilini semine endiuie an ʒ iiij semen [illegible] maiorum [illegible]
capilli veneris eupatorij agrimonie cuscute mastic absinthij semine
polipodij [illegible] an ʒ ij cinamomi boni ʒ vj [illegible] ʒ [illegible] fiat pul

ius et e mey ad antiquas fi· et longi tempore et modicu distat
apulie penultimo prcedente nisi q hic ponit absinthm custiute q
mundificat venas subtiles et grossas in quibus e spe in antiqz fi·
et ideo illo hic e fortor / R' pulueri ruitonitati cu succo nufaru et repor
et tu apo sunt ligistry succo arnaglossi· ul in qui albi et dicat corpus
q abscisa manu sanguie stugit / R' sanguis draconis olibani sar
cocolle aloe an pt j fiat, sanguis stugit carne regnat vlug gsse
lidat et ponit ipm rasy anticy et aly licet multi no utut· et c
gia antiq hic / O j gross corpibus q so·y puluis litargi vulneri p sudo
et lato impoite et stupa mda sup posita sonat replet locu carne ubi
fuit pdico magna carnis / It recipe thuris mastic psidy ossimymia
bol ethnos an pt j fiat puluis hic e carnis regnatis et e in ponio
Puluis litargi in bibat paruo aceto et cu oleo teat / amb:
by et cqt et admistat et e medicina gsolidans et carne facens et
e in antidoro almasore R' thuris anstol· ro· mirre mastic fiat pluis
et misce cu mica panis et uino et appone q carne regnat et in
petite roma Rogerius in opatice R' thuris mastic et rost an pt
j et fiat puluis R' aloe epatic ʒ j olibani ʒ y fiat puluis et e
mey regnat optime carne aliqn admisteo de puluis isto cu ungto
q mundificat ult p sunda et si no e ibi de carne mala et si no est
magna de pdico carnis so·y de olibano pulueri in pono et unge cu
albu corio inducto sup pono et suffice et aliqn de olibano mira
et aloe et e vald bona medicina / R' aloe balaustie litargiri
argti calce time no abluti et mundati pt j fiat puluis sup locum
aspgat cutem regnat in petite roma Ego cocenatom cutis cosi
cacone vel ostmacone dum corporis tuo cu pulue sine farina faba
tu aqua ros mixto et apposito loco coconato / It puluis ligi corosi
pumices q d· byrt regnat cutem in copiunt meis antiquis et
ego dico q iste e de carne aliorum lignorum stipticatis lucinum
Puluis sic fit in olla abtata argilla et in fimo vel adiguem
posita sunt buffones desiccati q pulurizari possint sed no gburant
ut qd desiccat in vbra adventum p9 in mortario pistando pul
mizent hic puluis si sup aspergat vulneri p9 cu aqua tepida
loto et p9 pano lineo bn desiccato et hoc semel in diem thenne
et bis in die in estate et p9 quam aspsus sit e sup volug iuvoluat

pluis adustus
pluis ·y sanguis
pluis
pluis gnans carne
cute rege nerat
//

volu[n]t cu[m] panno lineo p[er]ut qua[n]d[o] sanie leui m[od]o et p[ost]q[uam] mundificat et sanat
et si [con]tinue[tur] et cu[r]at cito q[ua]ntu[m]c[um]q[ue] plaga fuit horribilis et ita per
f[ec]te q[uod] vix cicatrix apparebit
It[em] pulvis valet ad ulcera et aqua m[od]o [com]p[ar]ata mea nona no[n] q[uod] nigr
Recoldus lubardus m[ihi] dixit q[uod] c[um] copia de pulvere bufonis q[uod] in eb[r]us
nocti[bus] [con]cordat carne sup[er]flua que nascit[ur] sup[er] pupilla oculi et
etiam in una nocte recipit aqua illius et sanie tota[m] edu[c]it s[ed] q[ui]a m[ihi]
m[u]l[tum] l[...] virt[us] ac[con]mat[ur] cuius malicia s[ed] pone sup[er] pulvi[s] [con]stu[m] clam[e]
vtor in oculis s[ed] in vulneribus cu[m] succo platag[inis] mixto muscei q[uod] sucus
cuius vsione rep[er]it et cu[m] hoc e[st] sanatus et cu[m] mixto aliqu[a]m aliquid
de melle apponi ro[s]sato

P[ro] restringe[n]do ventr[e] — R[ecipe] seminis acetose sal[is] rose berberis ligni aloes an[a] nuc[is] muscate
cimi[ni] p[re]parati amcos fiat pulvis vz in cibo adu[er]tmedium fluxui ventr[is]
et e[st] m[od]o leuius R[ecipe] pulveris [contra] lumbricos i[d est] libat [℥] ij in forti vel alt[er]i
℥ j et libat[ur] cu[m] musa cu[m] concludit lumbricos et q[ui]a cu[m] m[od]o e[st] pulvis

[Contra] vermes — iste in t[em]p[or]e calido et in q[uo] vrina est multum tincta musco enim
cu[m] zuccaro viol[arum] s[ed] q[uo] opt[imum] et aliqu[a]m alia in p[ar]ticul[a] morb[i] de p[ro]
[con]p[ar]uit ad vermes ventris et vesice [con]pellendo s[er]o ℥ j [con]t[ra] calid[itatem] p[re]un[c]t
R[ecipe] carui cimi cimi visti betonice mente polegij calamento lupinorum amar
orum an[a] ℥ j fiat pulvis sumat[ur] bibendo cu[m] lacte vel vino ca[lido] re[c]ipe[re] amb

Vz cap[ut] [con]tritiat in pillulis cochijs — R[ecipe] rosarum rubearum spice mastices xilobalsami carpobalsami cinamomi
cassie lignee azari an[a] ℥ j aloe opti[mi] ℥ xvj mell[is] q[uod] suffic[it] reddat[ur]
et e[st] p[ro]p[ter] et pulvis iste intrat in pillulis cochijs quilli p[re]ut h[ab]et[ur]
in ca[pitulo] de dolore capitis galieno et h[ab]et[ur] sup[er] pille cochie m[u]ltiplicas

P[ro] [contra] fistulas — R[ecipe] anatine f[e]r[r]i s[er]u[m] an[a] ℥ ß cinamomi boni ℥ j foliorum rubeorum tinctorum
℥ iij fiat pulvis vel pille cu[m] succo platag[inis] q[uo]r[um] dat[ur] p[ost] de alla
h[ab]et[ur] l[...] p[ro] s[u]m[m]at duas pillulas au[tem] potu vel pulverem in quat[uor]
in pillularum [con]s[tituen]t cu[m] inforunt[ur] paup[er]es de potu illo q[uod] potum so[lum]
[con]pant[ur] in aliis vbi no[n] oportit etc

P[ro] [contra] vermes p[ro]pulsi et alijs — R[ecipe] cimi ℥ j in ℥℥ iij [℥] iiij ℥ j fiat pulvis et e[st] m[od]o vermes p[er]ibus [con]du[n]
dis et p[ro]pulsione [con]fortat digestionem et claudit ventositatem

Aliu[s] pulvis — It[em] R[ecipe] cinamomi ℥℥ iij piperis longi et m[...] et foli[i] cardamomi an[a] fiat
pulvis [contra] vermes ad [ex]pulsione[m] et e[st] in pom[a] amb[re] [con]fici[untur] de gallantia
et salsamenta specialia

Alius pulvis

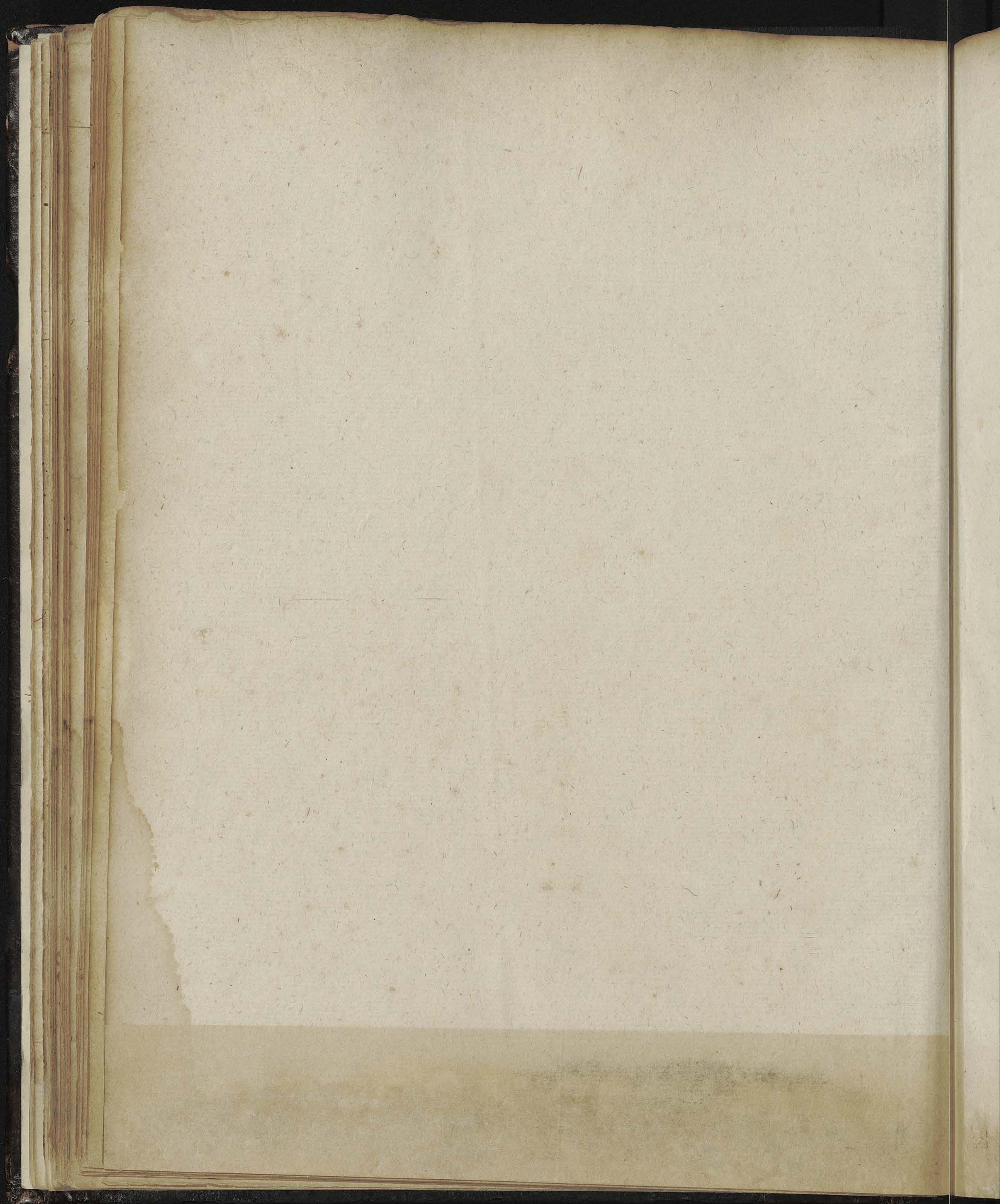
R̷ ʒʒ lb cinamomi galange gariofili nuc cardamomi foly piperis longi et nuc muscate granorum paradisi spicenardi fiat pulvis ego in albis spicenardi vel nichil appono Item R̷ cinamomi boni ℥ ii galange bone ℥ i cardamomi ʒʒ lb ana ʒ ß piperis cimi ana ʒ ii et ß gariofili triti ana ʒ i fiat pulvis pro cibo et sciendum quod prout ipse addidit cibaria addo aliquando plus de croco et aliam mutationem non facio in hyeme nec in estate sed plus vel minus eo utor secundum quod oportet / R̷ cinamomi boni galange mete ortulane

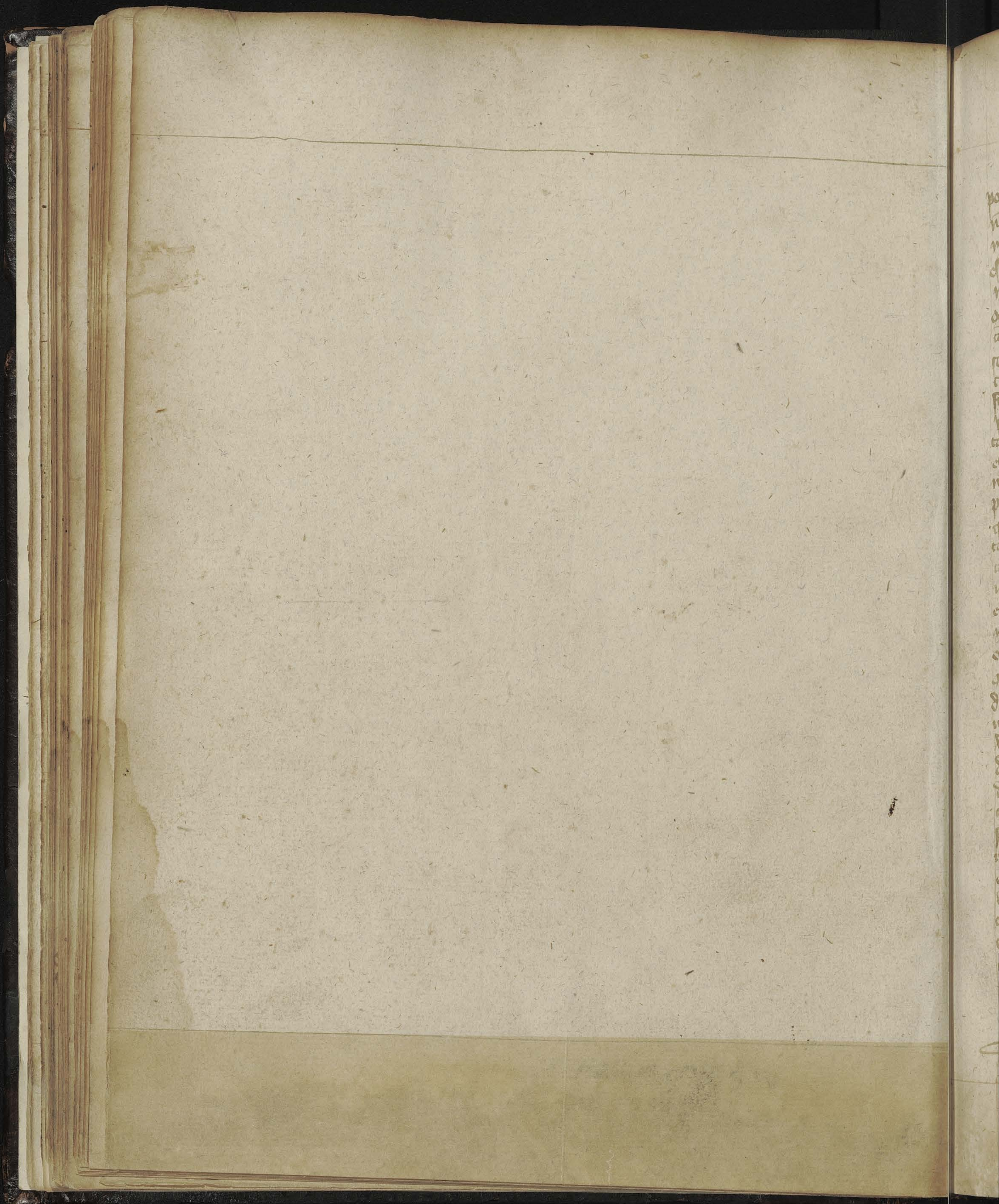
Pro cibo

ana ʒ iiii cardamomi maioris nuc muscate ana ʒ ii gariofili cubebarum cimi assi ana ʒ i cce ʒ i fiat pulvis videlicet ad confortandum virtutem stomachi et intestinorum R̷ petroselini foliorum viridium ℥ i pulvis mete portulace ana ʒ ii granorum et cum pane frictato tosto et in aceto infuso teratur appono aceto quantum sufficit ad faciendam salsam ad spissitudinem mell de fumo distillantis hec salsa firmiter stomachi confortat et excitat appetitum et digestionem iuvat et plurium ventris vel ventu consueti virtute convenitur competit precipue si pulvis addatur ad hoc genus et aliqui sunt qui addunt ad pisces ca allium piper serpillum et sal in ubi salvia serpillum sal piper et petroselinum menta fit salsa

Non quod iste regula de sirop habetur in pori scritto

In passione arteticea secundum Bovilli cavendum in paroxismo et ante paroxismum assumptione siropi acetosi vel oximell et significat magister et causa facit terre adnodos et eu elevare de corticibus de herbis consortibus et est sine aceto ubi non est oppotera vel ubi patiens paup fuit de corticibus sine zucaro aliquando quia facilius hec appone melle propri euntiam scio quod siropus vas non bis coctus et minus coctus et postquam per vii annum et ultra servatus in olla lapidea seu terra vel vitrea ut est alle de masto in fundo invenitur siropus candisatus et cum nobili candi febricitantibus vel debilibus sitim et calorem patientibus consuevi de oxizacarina et sirops viol aliquid candisatum et istud numquam credidissem nisi hoc vidissem et comedissem





2

Quando dolor capitis est ex constrictione
cerebri i. ex opilatione cerebri ut cum
pori cerebri sunt opilati quod similiter con-
tingere potest quod cognoscitur ex sonitu et sibilo
in cerebro contra in quo casu utendum
est deopilativis et apertivis ut habetur in
mea practica. Item in dolore capitis
contraria frigida non est utendum multum
calidis et dissolutivis quia si materiam dis-
solvunt et non consumunt extensionem ma-
teriam et dolorem. Si vero consumunt tamen multum
faciunt calida velociter consumunt subtiliores
partes et remanebunt partes materie magis compac-
te et sic accidit frequenter in opilatione splenis
et epatis. Unde fortis medicina mitius vel
multum calida potius apponenda est in dolore ca-
pitis contraria materia [illegible] tamen et perpetue
quia materia est sicca et mellita ut in quar-
tana artetica et splenetica. Quando dolor
capitis est ex capite [illegible] in parte vel prima
materia quod cognoscitur per dolorem continuum et maxime
et acutum et precipue in malleolis [illegible]
[illegible] medicis dimisse dissolutivis et attractivis
et non curatur maturativis quia per hoc possit ma-
teria inflammare et sic putrefacit pia vel
dura mater vel fiat apostema nervi sive
in collectione in nervo ut sit [illegible]
locus capitis [illegible] tamen in magno
dolore [illegible] maneat paciens in stricta
dieta et abstinentia a vino. Si dolor
capitis est ex plenitudine si sanguis non multum
abundat fiat flebotomia in parte opposita et est
regula generalis [illegible]
et si corpus est pletoricum et natura fortis
licet multum fluat sanguis ex plenitudine fa-
cienda est flebotomia [illegible] non frequenter quia hoc
contra vulgi opinionem est. Si fiat dolor
capitis in febribus in die critico nichil
apponatur [illegible] mitigativum vel repercussivum
quia per hoc crisis impediri et fortius natura vellet
se exonerare per fluxum sanguinis per nares.
Dolor capitis [illegible] sompnum et cibum
pessimus est et mortalis et prenosticum

[illegible] dolor capitis antiquus galeatus
[illegible] curatur et [illegible] prenosticum [illegible]
dolor capitis repentinus acutissimus
cum voce est pessimus [illegible] apoplexie
[illegible] idem dolor capitis [illegible]
[illegible] pessimus [illegible] et oculorum [illegible]
aut nimia submersio mortalis
est et prenosticum [illegible]. In dolore capitis
non apponantur [illegible] narcotica i. stupe-
factiva ut opium vel oleum mandragore
vel [illegible] nisi in desperatione cum
aliis in parte [illegible] poni ut [illegible]
necessitate [illegible] In omni
dolore capitis vitanda est constipatio ventris
et que tussim provocant et que fumosa
vel cum dolore ascendunt ad caput
[illegible]. Item si dolor capitis est continuus
[illegible] capitis
fiat fomentatio et regimen [illegible]
etiam continuatum quia [illegible] quod omnis
fomentatio [illegible]. Item secundum
Gilbertum in dolore capitis quod valet
[illegible] contra sanguinem vel [illegible]
coleram et quod [illegible] contra coleram vel
[illegible] contra sanguinem et quod vel [illegible]
flegma vel [illegible] contra melancoliam et quod
vel [illegible] contra melancoliam vel [illegible]
contra flegma et [illegible] non [illegible]
[illegible] in compositione bona medicinarum
[illegible]. Item in dolore capitis cum
ventre non est facienda fomentatio nisi
in declinatione [illegible]. Item in dolore
capitis [illegible] calida cum
[illegible] et [illegible] quod hoc est
ut medicina [illegible] ad profundum
penetret. Item secundum Guillelmum
in dolore capitis si materia faciens dolorem
continetur i. in meningibus i. in pia vel
dura matre in cerebro sentit paciens
dolorem in radicibus oculorum et visionem
si vero materia [illegible] in [illegible]
continue [illegible] sentit paciens
gravitatem [illegible] sub

cute capitis et tu dic si ma sit vapo
rosa int duram matre et cranenm
erit dolor in caput move et quiescit
te capite no sentit dolor si vo sub
cute exteriori craneum tegente si ma
sentit cum caput tangit ubi e ma
sterm sm Gwillmum cao de dolore
onali si dolor capitis continuus vel int
pollatus p medicina no cessat n alle
viat visus corrumpitur pugnat uno oculo
vel duobus vel cecitatem fit i dolore
capit cota ca et in loco in quo in ca sit
occipicium no i vingat tu unctis in
frigidativis ut e oleum ro tu aceto vel
unguentum ubi appo ad de acoritice quia
locus iste e multum frigidus et orit ibi
mutha raro incipiendum est in dolore
capitis cu sedatis dolore nisi i vehemens
dolor et tu dic nisi sola qualitas altera
da sit ubi vo e ma peccans cu digestivis
et evacuativis operandum e et post cum
sedatis et localibus remediis nisi do
lor sit incollerabilis iste no sedm G
willm cao de scotomia et vertigine
nichil est detius in dolore capitis
tu dic nocivum e quod inebriat et ubi
tu eis cediti et vinum acutum vel forte
no lymphatum item nota qd dolor ca
particlaris sive totalis sit aly corpna
sive spiore vico aly in spiore vico
et aliqui ex vento grossa vel vapore
grosso et vocat particlarem qui unam
ptem capitis sive sit cepta ps sive nec
dictas et dolorem voco qui totum caput
occupat qui dolor aly vocat ptt
cau cum aly galeatus ppt cau cum
et aly cephalargiam ut om di dmter
libro 3o ubi agit de cura egritudinum ce
rebri dicit qd nichil e detius i egritu
capitis et in oculis quam vinum sive
dolor sit cota ca sive cota qua
vinum debilitat cerebrum et facit supflui
tatem ad membra inferiora tristis

Ergo dico qd sive intellecta verba Avicenne
vel sunt omnino sed in quibusdam dispositionibus
fronte capitis et proprie ubi cerebrum est
forte et no e ventrica vinum cpatum
et modicum sumptum condit et confert
Nota qd no est concludendum vel assendendum
dolorem capitis ee ex sanguine quia est
in anteriora pte capitis nec ppt hoc
qd dolor est in principio e ex flemate et
sit de dextra pte vel sinistra quo admi
ciam vel colam quia sm Gilbertum cao
de dolore capitis paciente splene caput
dolet in pte sinistra ppt colligantiam et
epe vel costis pacientibus dolor est i pte
dextra ppt colligantiam et pulmone pacienti
ut in peripleumonia dolor est in principio et
rubor ingenuis ppt nimias eius motores
et ptra capitis compatitur toti corpori unde ma
gis cetere ptibus leditur ledit asinus
assidentibus eius sedm eundem Gilbertum
aloco no est sumendum certum signum de
spiori dolore capitis cause et proprie cu
sit ppt colligantiam membrorum afficitur ypo
tenuia pt ars dicimus posteriora capitis
dolencia iuxta itaque vena que est in
media fronte inter manifestum est qd
docet experimentus solius flebotomiam tange
Si dolor capitis est in veneria capitis i
de pnata ca dolor e continuus si e insto
e intpollatus si e ascribit tecana sive apa
te ce bn comune dolor in e caliditas fr
et quiescit cum calit fr declinat sedm
Almasorem vix est sup habundancia cole
in capite nisi in alys ptibus corporis
colera suphabundat sm Gilbertum cao de
do ca cinado e fractura cranei vel aliq
infirmitas capitis i pye matre vel dura
matre iudicium nam ad impanac cuius
hec sunt signa cum dolor capitis
lenta e fr et singulis diebus augmen
tatur et distorquet anguli oculorum ac si
spasmarent et quando videtur qd est
vim sichud in dolore capitis et empla

supposita desiccat calido et cum cordia repit
et sicca sunt signis cognitis cyminptico i[n] lin
quat cura ad cognoscendum an dolor ca
sit cu[m] ma[teri]a vel sine ma[teri]a vide si paciens stat
inclinatus capite et tenens inclinat caput
et subito illud elevat magis dolet et
sentit caput gravatum et turbatur sensus
quod distensio est cum ma[teri]a et tunc iuvat est laborat
et est bona sed cocta non resolvitur si non stat
inclinatus gemebundus et elevatur capitis
ergo non est dolor cum ma[teri]a et passus do
lor de tela rubea levi et subtili sine cali
inclinatus in dolore capitis si non tela rubi
lis applicata non fria possit mitigari statim sentitur
quod ibi est ma[teri]a composita peccans Item in
dolore capitis si plures purgationes provenit
de capite ad nares palatum et oculos
et postquam alleviatur dolor certum est dolorem
proximam esse si non alleviatur postquam dolor fit
quod ma[teri]a peccans est mixta ergo auctores di
cunt calida aromatica ut cassia lignea
costus amomum cyminum murra et alia
huiusmodi faciunt dolorem capitis sine quem
intellige quod hoc verum est conscripti verum
vel quia caput est repletum humoribus vel va
poribus grossis sed separate eis venientibus in
dispositione capitis sunt confirmant et confortant
caput repletum nota et siccitate cerebri
non convenit

In passionibus aurium nichil actualiter
frigidum debet apponi et cum hoc nec multum
calidum sed tepidum Item nichil grossum
debet poni nec impulire nec in collirio
sua grossitie oppilet et ab eo aures
non mundet Item nullum forte colli[rium] quod
dum dicitur morari in aure in prima
mordicat fiet dolor et ita magis fluit
vel humor Item sicut medicus non dat
medicinam sine digestione ita non collirium
imponi debet sine digestio confirmi
Item post purgationem subfumigationes et
inunctiones sicut sternutatoriis et

gargarismata demum Item quando
per syropum elevatur pillas subfumiga
tiones in victiones et cetera aurium una passio
in se pro nulla fit in utero et si oportet
sit sit liquida subtilis et tepida Item
si corpus plethoricum vel caput debeat purgari
in lacteolia remedia non ponatur nisi
sit purgator Surditas antiquitate
non curatur antiqua vero breviter cura recipit
et dicitur laborator antiqua est que est
duorum annorum Item surditas propter
tam additam in aure aut cicatrice
aut vermem non curatur vel difficulter
et raro propter nobilitatem loci
Item surditas propter aqua in aure quae aper
tura non alleviatur non curatur Item
surditas ex humore frigido grosso multum
et compacto cum magno dolore curatur
Item surditas ex colera citra cum curatio
ne cole frigide curatur et non oportet sunt
laboratorum competentem cum purgatio ad
materiam digerendam quod non indigemus me
dicina digestive quod ma[teri]a colerica est
subtilis et obediens ad purgationem
Item surditas de grossa ventositate
vel de humore sicco pauco non compacto sunt
curatur Item omnes passiones veteres
aurium sunt incurabiles vel saltem
aut difficiles vero aut quas ad
curandum misit ab Lempsta ca fuit Gilber
tus libro 3o cap. de surditate
Item in dolore aurium tynnitu et surdi
tate conveniat acuta et replecione inleta
quod semel vel bis in mense provocari vomi
tum si est ibi repletio sto[machi] et similiter vomitus
Item ex qualicumque causa fiat tynnitus propter
inunctiones debet poni ventosa cum trumentis ventosis
quia ad est ibi ventositas hec in Gilbertina
Item mitigativa sunt vero confortant
in dolore aurium et narcotica non indita
de sperata vel iuvare magis fit in dolore et
in intollerabili et fiat cum cautela bona

E passionibus oculorum regula generalis est quod in nulla obtalmia debet
fieri fomentacio circa oculos circa quartum
diem cum sit una de passionibus rumaticis
R. si obtalmia de calida causa de
particularibus convenientibus fiet flobotomia de
cephalica secundum mesue circa quem diuus et monum
obtalmia et ipse in sanguinea et debet
fieri primo in latere opposito et si adhuc
necessaria fuerit flobotomia fiat secundo de parte eadem
et aliqui dicunt flobotomie non sufficiunt scilicet
quod ramus fluunt ad oculos per arterias
et venas tymporales et frontales tunc
arteria abscinditur R. si sit quod fiendam materia
si corpus est plectoricum fiat flobotomia de cephalica
de parte opposita R. post quartum
diem vel in quinto die potest fieri fomentacio
super oculos solum ad pororum apertionem
et humositatis expulsionem R. In ca-
lida vel frigida sive materia sit forte
sive debilis potest fieri ventosa continue
la colli et melius super dorsum in cornua
capitis Si est de calida causa fiunt dieta
sicut in febribus continuis In nulla
obtalmia fiat fomentacio circa pedes
et tybias ante quartum diem / in principio
tamen est repercussivis sed non multum
fortibus ne materia repercuciatur ad interiores
oblicos et sit cum potente caritate et
cum repercussivum ponitur super oculos
primo debet eius non ponatur de bobus
vel stupa lini vel canapi propter odorem
rumitatem In calida causa ne moretur
emplastrum diu super oculos sed frequen-
ter renovatur ne actuali calore le-
datur plus quam proficit R. minuetur
Si materia sit furiosa et dolor acutus non
est incipiendum cum repercussivis sed
cum confortantibus et mitigantibus
dolorem secundum rogerium quod cum repercussio
in tali casu timendum est ne dimo-
tus dolor etiam si materia furiosa quia
cw dolor est vehemens incipiendum cum
quo confortat locum et alterat materiam
et fluxum humorum reprimit et dolorem
mitigant quia dolor vehemens fa-
cit humores ad locum lesum currere sed
prius incitatur magna tamen prius reper-
cussiva materia cum cantaela bona et fiat
evacuacio materie peccantis et postea cura
materia fiant localia remedia Secundum
Gilbertum in dolore oculorum si corpus
non est plectoricum bene incipiendum
est cum localibus remediis si plectoricum
est prius fiat minucio et purgacio et
postea localia remedia Secundum Gilbertum
hondum est ibidem aquo in tibio mdas
materia ad alia acuunq mundificacio tota
cura dependet si dolorem tollant
quia si dolorem non potest sustinere in
cipiendum est cum sedativis dolorem
quia dolor acutissimus et morans
non sustinetur Secundum Gilbertum ibidem
cum insistendum est localibus remediis
prius utendum est confortativis oculorum
in omni causa in principio augmento vero
et statu confortativis et dissolutivis mediocriter
scilicet mollificativis aut dissolutivis
tamen in dolore oculorum humorum rema-
tizante nulla fiat fomentacio Gilbertus
sed scarificacio fiat si corpus non est ple-
toricum si vero plectoricum et humores cu-
runt cum quando fiat scarificacio precedat
purgacio et operacio Contrarie repercussiva
sunt materiam calidam et mitigant eius
furorem Gilbertus si repercussiva utan-
tur talis materie calor eius fortior erit
debilia repercussiva ideo secundum gradum
caliditatis materie oportet eligere gradum
frigiditatis repercussive medicine ne
ipsa caliditas materie ducatur in dolorem oculorum
reumatizante humore nulla fiat fomentacio

circa oculos sed humore non reumatizante ?
in dolore forti bona est fomentacio cum aqua
decoctionis meliloti In omni dolore oculorum
ex humore et calor maior tum vel minor secundum
naturam humoris ut in Gilbertina capitulo de [illegible]
Quando lippitudo est aquosa subtilis mor-
bus est in principio et cum incipit ingrossa-
ri et dealbari tunc est in augmento et cum
lippa est multum claudens palpebras tunc
est status et cum incipit minui eius
grossicies tunc est declinacio. Item in libro
lippa que fit sinistra prius est mala sim-
diciam et libro Obtalmia que in hye-
me venit et cum precedentibus in hyde yer-
tibus tardius venit et tardius curatur
et est magis periculosa propter clausionem
pororum Que autem venit in estate et cum
condicionibus talibus cicius recedit Item in
libro Obtalmia male curata post se
derelinquit maculam telam et pannum Item in libro
Obtalmia aquatica in qua non sunt pre-
mittenda medicamina est pessima signum quod
est humor corruptus inbibitus est in tunicis
tunc corruptus aut quod venire in fine
capitis naturam administrant in libro Dolor
acutissimus in obtalmia prenunciat periculum
decriptionem cornee vel corrosionem et ulceracionem
tunc est cum eius insistendum in libro
In obtalmia nullam evaporacionem super
super oculos debet apponi nisi cor. mundi-
ficato in dolore vehementi dicta acuta
vel subtili ducere diete competunt nacoria
ea que naturam infrigidat et ingrossant
aliter in obtalmia non competunt

Si fluit sanguis de naribus sine fiat
fiat vi ut sine vi sincopis sive
sic sive fluat ex superhabundancia sanguinis
particularibus contentibus fiat scilicet vel eius
habundancia minuatur qua natura mittit ex
pelle et non extrahatur ad opponi et dimissi
si ideo non fuit nimia habundancia sed propter

acuitatem sine fluat sive ad extrinsecum
eius acuitate est expandendum Rogerius inferius
huius sive sine se sit fluit sanguis de
naribus vi ut vel sincopis non incipiat
fluxus nisi nimium debilitet et tunc
debet paulatim et successive incipi
et non subito Rogerius In fluxu
sanguinis narium vel statim post instar
ex vel post fluxum sanguinis corporis infir-
mantis sudor morte est in Gilberti-
na Fluxus sanguinis narium sine sit
creticus sive sit vomaticus non debet
omnino incipi sed si nimium fluat de
ipsum cum lenioribus ut cum succo
rosarum vel syrupo rosarum et lenibus desiccatis
positis super frontem Cum fluxus narium
per multum tempus duraverit ne ad manuum
vel desperacionem ducat omnibus modis est
sanguis est restringendus ut cum multa
inchoat que adiuvat nisi cum consilio
medicine ducere non potest Fluxus san-
guinis narium incipit cum empiricis et
ut rubeis rebus considerabis ut lapidem a
sandicis sit de base eius bibat vel
si iaspis in aqua ponatur et aqua
bibatur vel lapis manu teneatur et
naribus applicetur Fluxus sanguinis narium
propter rupturam arterie accidens difficulter
curatur aut in medicine nasi nam
curatur ut vult dampnum alma sic sapio
et alii physici de fluxu sanguinis narium circa
ut Gerardus Corpus non stringatur cin-
gulo nec alio nec collum panno
nec vel alia re nimia non inspiretur
quia fluxum sanguinis producit ...
nat amotus acuitas et apertum venarum
Fluxus sanguinis narium propter rupturam arterie
vero aut incipit curatur. Fluxus
narium qui se extendit ultra in libras
est malus et si ultra vim pessimus et
si ad xx Item vel xxiiij Item se extendit
moritur patiens et cum dicit lxi ex xxij

Fluxus sanguinis narium qui ducit co
lorem pallidum vel viridem aut lividu
aut fuscum morbus iudicator Omnis
fluxus cum frigiditate concomitantium
est morbus ducens ad sincopim est mortalis
Omnis fluxus qui subito venit et cum
impetu est malus iudicator Omnis flu
xus narium sanguinis qui est in alteratione
patientis est bonus iudicator et tu dic
si intus remaneat forte quod est alle
viato ad tempus et propterea vito destitit
Secundum mesue de appellatione medicine flu
xus sanguinis narium restringens conglu
tinatione et stipticitate sua sunt me
liores et tamen per eas sunt viciores Secundum
eum medicine fluxus sanguinis narium strin
gentes que stupefaciendo coagulant
et cauterizando stringunt suspecte
sunt quia stupefactive congelant spiritus
quosque et calorem naturalem extinguunt cauteri
zantes vero medicine post casum cru
stule fluxum efficiunt fortiorem ex
cedunt que infra nares ponet quia
dicit attone ulcera et post incentum cadere
debet naso primum vel stringi ut propellet
crustam priusquam veniret in pressior bona
mesue de appellatione

Terminatio in principio morbi
mala iudicatur Item terminatio
cum rigore semper mala iudicatur terminatio
sine rigore vel in declinatione morbi vel
post quam cessavit morbus semper est bona
etiam si crisitudo precedens vel decimas
fuit periculosa Galienus in pronosticis super illam
partem terminatio et et hoc est quia virtus
fortis et materia prima Et in epilepsia litar
gia apoplexia et aliis egritudinibus ubi
terminatio requiritur ad expulsionem fumi
vel vapor superfluum cerebri applicatur ter
minationes fortia ut per elleborum et
si non patitur patiens terminatione morte surgit
et istud supponit plures ingenii et experti
ante quam inciperet terminationem in

egritudine quoniam et periculosa videat hic in perticula
ubi capitulo de terminatione quibus valet et quibus
nocet terminatio et si aptus videat in meo
alphabeto capitulum de terminatione

Fit dolor dentium vel capitis de qua
cumque causa fit corpore
plectorico fiat flobotomia de cephalica contra
bus quibusdam et tu dic de parte opposita ter
si corpore non sit plectoricum et dolor
est ex causa calida aperiatur vena sub lingua
si est dolor de frigida causa non aperiatur vena
sed ventosa fiat in fontinella calli
Item in causa humida debet incipi remma
hec stagnus et tu dic unde fluit materia et
proprias vias et ibi secundum causas naturam vo
mitu pectoribus et restitutus Cum materia remma
tica a superioribus dentes superiores dolor
magis. tu dicit materia ascendit a parte inferiori
dentes ut asto dentes inferiores dolor
magis Cum quod dolor dentium est contra
malicia dentium patientium in radicibus fuit
vel in se humores corrumpit et tendit dolor ex
ex prima causa et quia est ex compressione alicuius
membri ut ex apate aut vel gingive
vel maxille sine cause et aliquando est
ex catharro et fluxu humorum ab aliis par
tibus ad dentes fluentium et dolor dicitur
ex causa nota Cum dolor dentium est
ex cibus vel potibus actualiter nimis calidis
vel frigidis vel ex sola innata caliditate
frigiditate vel ex contrariis vel ex confinctibus acetis
amarestis vel ex frigiditate extrinseca obvia
te non est dolor talius sicut quod est ex
humoribus et tu dic et facilius curatur ut
Gilbertus Cum dolor dentium est ex
vitio capitis tunc caput patitur et dolor
et facies mutatur in colore secundum naturam
humoris peccantis quia frigidus humor facit
pallescere calidus humor facit rubescere
in facie hec Gilbertus Unde apparet vix
in dolore dentium vel in calida causa et in
causa frigida in corpore plectorico vel non
plectorico quia non quam patitur secundum
materiam plures vel quasi materia peccantis

sine a dolor sed actu ipse sine antiue
oculta que vocatur spetalis licet ut dom
talia velit operentur appetitus tamen melius operantur
et non plectorico corpore quam implectorico
et melius in corpore mundificato quam non
mundificato Cum medicine appetitive
operantur applicande sunt in dolore dentis
in tali casu si medicine frigide non sufficiunt
ut portulaca vel papaver talia ut fructus
damasceni tunc apponende sunt medicine
tales que attractive operantur sed calide ut
in aqua rose aceto aqua pluviali et
huiusmodi secundum magistrum et dolor Alfonsus in
omni fluxu reumatico capitis sed tyriaca dilata
est operata propria ut Gilbertus dicit se
probasse et tamen dicit corpore prius mundificato
se non contra bona est Quando dolor est
dencium acutus cum reuma non ponatur
in medicamine calidum quia aperit et
subtiliat et mordicat propriter calorem
sit possibilis Alfonsus Et in dolore dencium
ex causa calida non conveniunt constricta et gentia
medicamina secundum magistrum talia et non fuit
ibi inflatio nec corrosio vel impetigo
intellexit ... vel ibi dolorem causas
dicit Gilbertus et si est dolor cum infla
tione acutus ibi est apud ... iuvans
et ligamentum dentis Item Gilbertus dicit
si dolor dencium est acutissimus cum
corrupcione dentis ... ibi ...
intelligat ... copleti mulieres que
in principio sine quantumcumque dolor est
acutus sed sine corrosione dentis vel
corrupcione et si in tempore ... ...
remanet ... non ... nisi dentis
corruptione in primo vero ... medicatus
debet amoveri Gilbertus Dolo
sanguine ... in dolore dentis
sola sufficit flobotomia si cum sanguine ...
dat cola ... purgat colera ... et
numero ... sanguinis et non ...
digo colera quia humor subtilis est
et obediens expulsioni laxativi
Dicit Guillelmus Frater indubitanter

et hoc voluit probare quod dolor dentis propter
eius putrefaccionem et corrupcionem
non curatur medicinis sed potius ex
tractionem et tamen dicit si corruptio fit in
sola dentis profunditate et dicatur quia
aliquando ... ... dentis putre
facta ita quod pars aliqua dentis cadit
et reliqua pars dentis remanet in
corrupta Et quando propter mutationem ad
... operatur in dolore dentis addatur
castorum vel piretrum ad frangendum
eius maliciam Dolor dencium ...
frigida ... flegmatica reumatizante ... capitis
si in ... dolor extractio dencium
si noviter est non tunc periculum ... sit
extractio dencium periculosa videtur in
... de appetitis

Asperitudo et ... lingue ...
... non curatur contingit aliquando
per pessimum tempus ... ... hoc ...
... et antiquatur non curatur
... ... remedium medicinalia
sunt ... ... et ... operan
di ... ut ... ... fiat
... ...
... et ... in loco ... ...
~~...~~ ... ... appetit
Eundem Rogerius asperitudo fiet
flobotomia de venis sub lingua ...
... ... sed quia ... lingua
non potest ... tunc fiat flobotomia de ce
phalica ... tunc apponantur ventose
... collum et ... ad ...
... et flobotomia dicta debet fieri ...
... et ego dico si sanguinis multi
tudo fuit in causa et virtus et etas
... ... tempus ut hoc ...
fiat Secundum eundem regimen ...
... ... vel suppo
sitorum Nichil actualiter frigidum debet
apponi nec in emplastris nec ...
... Rogerius ... ...
est ... ... in
medio ... ...

Reg. Nam est vitandum a principio
repercussiuis aliud ne ma repercutia
ad spiritualia sed cum dimisimus attritis
et maturatiuis ut e emplastrum defensiua
tunc et succo apii et auricula an
tiqua portina et succo uitri vel
psilium ros. Rogerius de ros. non video
nisi paruam in alia minus calefaciunt
Alii volunt quod intimus vitanda sunt a
principio dissolutiua et oportunius vitanda sunt
repercussiua et bene sed in augmento
minus utendum est repercussiuis
propter et propter dissolutiue in statu
dissolutiuis tamen t. p. Secundum morbi
de apparere interioribus corporis ut sunt
primi inclinans debilium et remota ad
splenda sunt medicamina in corporibus
fortioribus et dure fortiori et est
regula alia Jdem Mesue si est
sanguinea incipiendum a sanguinis
te et tu dic post flebotomiam et si est
ma colica debet euacuatio. colera fieri
et gargarismata de rebus magis
infrigidantibus quia in sanguinea vel
in succo solatri addantur. Camphora
et gariofilum et cynoglossa et psillium
et filia et potus similis infrigidantibus
ut ex rob sinicie vel lac sinicie et
aqua ros. Item consimiliter sinicie et aqua
ros. bibitur sublimi e innantium Si
est ex sanguine et sanguis in toto cor-
pore abundat fiat flebotomia communis cephalica
et basilica 2 et sophena si intus
tollatur omnes emulsiones fiat flebotomia
de ceterum eadem die capiant venas sub
lingua de ipse et non tardet sed
festinandum est adhuc cum plenitudo
sanguinis apparet omnes si colera cum
sanguine dominatur in corpore squinantiam
patienti fiat euacuatio colere cum me-
dicina laxatiua lenitiua cum flebotomiam
et post si necesse tollatur sed medicina col-
libet et plus alteratiua quia econtraria col-
lera aqua solatri et succus omnis ellu-
tiana cum ... utendum est medi-

camine maturatiuo Gentile vel lenitiui
et resolutiua dissolutiua multum in
gargarismatibus non debent ponere ut
staphisagria et senapi quia talia plus
nocent quam iuuent propter nimiam attrac-
tionem materie in ... et propter nimiam
confusionem materie resolute in toto succo
et hoc dicit platearius licet ista non
currant non comprimat quod squinantia bene
potest ... ut secundum ut tangit
eius intus est semper eius mala hec libator
Squinantia ut plurimum perimit completor
capitis et ventris Et non in filio inclinat
eas squinantie et quod aliqua est vel in
partibus ascendentibus de pectore
et toto corpore Secundum libatorem omnis
squinantia ut plurimum terminatur in iiij diebus
et si transit iiij dies videtur mala et
melica cuius signum est quod sentit
saporem ... in ore et tu dic
ut plurimum est tactus materie ut vel hoc
declarat et ad aliud locum transmuta-
re vel resoluitur vel ad sanitatem quia
disponitur et hoc quod licet fit in iiij die-
bus et non morte solutio fit tunc et
si transtat illud tempus i. quod non tunc
in iiij diebus in sanitate nec resoluitur
nec permutatur ad aliud locum concluditur
secundum eum quod ma fit dura et melica
Idem dicit quod sentimus tussim in squinantia
non completur in iiij diebus sed incohatur
in iiij diebus et tunc fuit generatur et si
generat quod alteratur patiens et dicit
quod ma est tractabilis ad sanitatem signum
est quod patiens magis appetit
coopiendum dum generatur et cum generatur
sanius alteratur Si squinantia venit
in ... continua in dextera vel si
sincopis affuerit vel vehementis diffi-
cultas conspirandi vel inspirandi vel
difficultas magna transglutiendi ita
ut potum reiciat signum sit vox
sicut raucula ita ut videatur loqui

en naribus si spuma est mors si lingue motus et emissio sicut apparet ut solet esse in equo fatigato si in lingua labiis oculis sit color niger vel lividus si sudor abundans fluit cum mutatione colli contractione capitis istorum est signum mortis et incurabile secundum liliatorem et tu dic quod plura conveniunt cum istis quia contingit et sine squinancia est difficultas pro loco glutiendi et tunc squinancia non semper mortale Si patiens conversatur bene et dolor alleviatur et bonum est hanelitum et bene potest cibum et potum glutire et somnus sit tractabilis non impediens nec lacrimis signum est salutis et bonitas morbi secundum liliatorem Inca sit per gargarismata ubi morsus celsi vel bati non habentur ut succus eorum habeatur sine sicut succus citoniorum pomorum vel pirorum immaturorum arborum vel silvestrium aliquando oportet uti repercussivis tamen ut in principio interius alius lenitivis tamen cum dolore aliquando resolutivis tamen et aliquando repercussivis cum lenitivis aliquando resolutivis cum lenitivis sive maturativis aliquando maturativis cum aperitivis et post mundificativis et abstersivis et postea medicina fistulatur et solutionem fomentare dispositione secundum liliatorem in squinancia flebotomia est flora de cephalica illius lateris ad quod magis dolor declinat Squinancia ut plurimum fit per materiam resolutam et per materiam dematoriam et ideo fit subito tardius fit per indigestionis et pastionem vaporum a partibus inferioribus liliator nisi tunica ipsorum corrumpitur lac post quantum cum sit squinancia in omni squinancia competit lac quia lenit abstergit et maturat liliator Secundum liliatorem in squinancia competit repercussiva alia possent et utique repercussiva suffocatio tunc fit ex acuto morbis et tu dic non competit interius quod repercussiva competit licet mucilago psilii et citoniorum sunt frigida et viscosa possunt tamen competere ad maturandum et impediendum cum aliis contrariis caloribus quia sicut alia ad habere virtutis maturant et rumpunt liliator sicut stercus pinguium et fimum et tu dic fimeta et alia que in capitulo de squinancia diximus et exterius maturant et rumpunt calida unctura cum sapone inducto secundum liliatorem ego sapone durum album cum oleo camomille et dialtea resolutivum bonum exterius repertum resolutivum maturativum et rumpens

Contingit reuma patientibus adveniant tamen omni tempore sollicitent et precipue cum patiuntur. Branci et coriza in valde senibus non maturantur vel cum magna difficultate et est ypocrisa quia est calidum caput quia calidum attrahit multum vapores ad cerebrum frigidum et precipue si bene sine lavare. Cui est caput frigidum et cor calidum sive stomachum calidum facilius reuma incidit quia vapores ascendentes calidi resolvunt humidum et frigido inspissant et cum humido resoluto venit infirmus et precipue si bene ad partes inferiores fit amplius. Reuma semper non fiunt secundum liliatorem et tu dic communiter aliquando tamen possibile est eos opilare Catharrus cum dolore capitis cum difficultate curatur quia caput videtur debile. Liliator In principio catharri ut lenitivis subtiliandum et incidendum vel dissolvendum ita ut aliquando oportet dare medicinam laxativam sine digestione ut tu materiam fluat ad guttur vel pectus et causa est quia multum membra debilia subiecta parata sunt ad ea que recipiunt materiam advenientem Secundum

aere cavendum est a fumo ventis
et radiis solis et lune et precipue cum
per fenestram vel foramen ingreditur
et vitet aquam frigidam potare quia
inviscat materiam. Confrigidantia sunt
bona et mala ventosa ea que ingros-
sant materiam cum quam ad profundum
deveniat ut facilius constringitur. Hec
ab aere flebotomia in catarro non competit
nisi in tribus casibus. Primus casus cum
catarrus est calidus et in calido corpore
et sanguineus sanguine quod ostendit plenitu-
do venarum et rubor oculorum. Secundus
casus est si catarrus est calidus et fun-
ditur descendens ad oculos vel fauces
vel guttur vel pectus vel pulmonem
aut ad costas et timetur quod fiet
in eis adcollectio. Tercius casus
est si catarrus accidit cum ... ab eo di-
cit in ... alia forte ... flebotomia et ca-
In catarro ... calida competit solvatur
... cum aqua ... primorum
et viol. et ... et ... si ... sit
in sanguine ... in catarro ca-
vel cum pillulis ... vel de ...
... vel cum pillulis ... et ... ala-
... in ... sint ... aeris propter
timorem suffocationis ... catarro ...
in principio medicari ... resolutivis me-
dicis ... aliquos ... ab aere ca-
de catarro in casu hoc et ... timetur
quod ad nobile membrum fluet materia ...
tius est uti ... diversivo et
absorbitivo ... per diversionem et ...
... que ... medica-
mentum ... diversione
materie possibile est ut fiat aliqua dis-
ruptio et fluxus maior quam ...
Gargarismata licet sint congrui uti-
lia in catarro ad ... materiam
angula et ... nobilibus
... pulmone et costis non

obstante quod materiam dilatet et fluere faciat
quia convertit materiam ad partem quam in ...
ad eas ... emittitur ... in ...
... ab aere fiunt suspecta ...
... competit in paciente ad partes
... nobiles ... 2° si materia est ...
provocativa 3° si catarrus est ...
acutorum et subtilium et mordicativum
4° si catarrus ... in
hiis cavendum est a gargarismatibus
diversivis et ... in hiis casibus
gargarismata agitant ... et ...
ad partes ... ab aere ...
... balneum aque dulcis ...
... quia maturat catarrum ut
... non ... in acuto et
calido catarro et ... est ...
... violarum ... et ...
... et effusio aque calide super caput
et super ... et ... subtiliativa ca-
tarri ... et grossa ponat bal-
neum ... quia caput lavatur et ...
... in ... constantinus et
... in dolore capitis ...
... omnis ... capitis
et ... medico in catarro et
precipue forti a balneis et ...
... nisi medicus boni ...
... in ... morbi ... et ...
... de causa ca appli-
centur ... cum aliquibus ...
et calidis dissolutivis ut tempore ...
... aliarum in ... materia sit
compacta et ut ... medicinam
melius penetrent. ... est ...
... causa apponatur calida ...
in plus et dissolutiva in ...
... et ... quod in ...
... et ... Cura
... competit ...
... In principio ... et catar-
ri materia ... subtilis et aquosa

et tunc incipit ingrossari et augmentum
et quando corrumpitur mediocriter est status et termi-
natur cum digesta. Dicit Liliator in catharro frigido
omnia utantur sint actu calida. Liliator
et tunc dicit in catharro calido aut comedat frigida
aut tepida in estate frigida in hieme tepi-
da. Secundum Gwillelmum valde utile est
abstinere a locutione et clamore in catharro
et reumate. Quando membra multa morbos ex
reumate patiantur. Splen secundum Liliatorem in-
non patitur sed quando splen non opilatur
nisi ex grosso humore materia aut flegmatica
est fluida subtilis aliter enim non flueret
vel veniret de capite ad membra alia. Alii
quod secundum Gilbertum fluunt humiditates cathar-
rales ad oculos et alias partes vicinas
vel ad stomachum pectus pulmonem et alias
partes remotas per venas preparatas i. occul-
tas. Interdum fluunt mediantibus venis
ad iuncturas et in diversis locis inducit gutta
sive artheticam passionem et interdum flu-
it per venas articulares et ibi inducit cor-
ruptionem et febrem.

Raucedo que durat per annum vel
amplius aut viro aut mulieri curatur
[illegible] Si raucedinis causa [illegible]
incidatur et post incisionem manet rau-
cedo incurabilis est [illegible]. Si rauce-
do veniat propter nocumentum in spondilibus
colli aut propter dislocationem spondilium a propri[a]
positione tam stantem vel viro curatur vel in-
curabilis est Liliator et contra eundem in
senibus raucedo non curatur nisi sit valde
novella. Si raucedo est ex reumate precedente
curetur reumate quia aliter non curatur et
in reumate et in raucedine non fleotomet. ~~flebotome~~
patiens quia vix aut numquam curatur.
Raucedo et plures in hoc conveniunt quia flebo-
tomia in raucedine tantum [illegible] raucor
dine. Et ego credo quando ex sanguine causa
curatur est per flebotomiam.

Tussis veniens propter ydropisim molesta
est secundum Liliatorem. Et ego dico
si est propter ydropisim et causa causa est incurabilis
nisi ydropisis in principio curetur. Tussis diu
continuata in senibus male curatur et si
sit sicca sive humida si sit morbus sive
accidens morbi. Tussis continua causa acu-
ta subtili atque distillante ad partes
subiectas si diu duraverit ducit ad inpos-
tumam vicinas pectoris et spiritualis et
et tussim vel ethicam. Continua et re-
gime que competit in tussi tunc frigida et
tussi competit calido. Tussis molesta
sive laboriosa que sompnum aufert cum
modica expulsione et inbocem? dolorosa
periculosa est et si sit in febre acuta mor-
tem signat. Cum patitur febrem et tussim
si si febris cessante remanet tussis signum
est residuum febris. Cum patitur tussim et
quandam continuitatem pectoris remanet
assit pectori subito febris putrida futuram
signat vel ulceracionem pulmonis. Omnis
tussis que commovet pectus sentit quod
spiritualia membra et spiritus impediunt
et non expellit causam nature debilis con-
tra mala est, quia ducit asperam as-
mata que dicitur a quibusdam ortomon
a quibusdam orthomia i. difficultas
aerem aspirandi et exspirandi cum sono
in gutture mortem signat. Dicit propter
magister Liliatorem. Idem Liliator dicit
quod tussis inveterata in febre vel continua fit tunc sed
non asperi. quia tussis commovet spiritua-
lia et calefacit et sic potius augmentat
febris pectus et sitim. Tres passio-
nes eisdem materialibus curantur scilicet ra[u]-
cedo tussis et asma Liliator et
ego dico propter convenienciam dictarum passionum
et medicaminum est valerianum aliquam
competit in cura tamen usitatur ad cu-
ram alterius. Secundum Rogerium ex
tussi fit emotinea passio ex qua
empima contempti tussis. In omni tussi
sicca vel humida quod nichil spuitur sed non in

omni tussi que sputo caret et tussi
ex siccitate. Quia alia est ex humiditate
valde liquida et minima humor sub-
tilitatem et fluxibilitatem nichil excreo
pt materia agitatur et applicand' sputo
expulsionem et quia natura nititur expelle-
re materiam nocivam fit tussis et quia nichil de
materia apprehendit nichil de eo expellit
et dicitur tussis sicca. Similiter quando materia
flegmatica est multum grossa in obediens
est expulsioni et tamen natura nititur expel-
lere eam et propter hoc fit tussis sicca secundum
secundum Gilbertum capitulo de pleumresi. Causa
non desinendo curat tussim ex frigiditate
siccitate catarrum. Et omnis tussis que
nichil spuitur est mala, humiditatem
consumit. Cum tussis vel asma fuerit
aquosa tunc consumit ea et sicca et
tunc dicitur si materia tussis est flegmatica aquo-
sa in humida. Et vult Avicenna de asperitate
quod in tussi humida non dantur desiccativa
nisi post maturationem materie quia in principio desiccativa
prohibent et ideo in tussi humida incidere
et asmate curatio materiam digestio et se-
cundum crasitatem in parte consumere humida
superflua et in parte ingrosso gravi si
tussis est ex flegmate frio globoso tunc
consumunt ea et humida ut diapendion
dyadragant talia in antidotario meo
et alia in asmate apponenda sunt cum hu-
midis et in hac causa utendum est sirupis
incidentibus et humectantibus et loch
eius operationis quia pulmonibus vel clava
vis custodiantur manus et pedes et
brachia ne infrigidentur quia provocant
tussim ut habetur in Gilbertina capitulo de pleu-
resi

Asma ex gibbositate naturali vel acci-
dentali vel ex corruptione pulmonis
vel tamen et vix anhelitus ut est in lepro-
sis nunquam curatur et est Avicenna et id
est de ulcere. Si lacerti in spiritualibus sint
corrupti vel lacerati difficulter non deteriorantur
nimis calida quia materiam ingrossant

sed cor, uniditio, dolor, putredo, multum calida sequitur
ubi competunt et cum resolutiva in asma-
te ex humiditate aquosa fugienda sunt. Non ad
inserviunt in asmate narcotica nec
aliqua restrictiva nisi materia sit victa et com-
pletto in spasmate nullo modo fiat bal-
neum vel fumigatio. Liliator et idem si-
me cibaria ventosa vitentur. Asma tussis
et emendo (?) magna magna con-
asma in senibus non curatur et omnis as-
ma difficulter curatur. Asma vero stoma-
chi vel matricis vel aliorum membrorum spiritualibus
distinctorum non curatur nisi membra ago-
prietur (?) vastificantur morbo eius remoto cum
asmate anhelitus et pulsus tremulus et ti-
more signum quia leue pulmonis est ple-
ne. In asmate anhelitu primus tardius
et frigidus signum est cito mortis nisi
qui est exsiccativus (?) cotion sine materia incre-
calis curat. Asma in qua patiens cogitur
ad elevandum se ut anhelitum suscipiat
suffocativum est et mortale. Et ideo in
tali periculosissimo est aliquis magister sive si-
tibus patiens vel medicina. Si cum asmate
accidit sincopis pessimum est. Asma ex catar-
ro in hieme incurabile. De bile catarro sanum
nunquam curatur. Asma propter desiccationem spon-
dilium spinalium non curatur et tunc dicitur propter
dislocationem spondilium. Et si asma diminuit
et antiquatur non curatur et si in principio as-
matis vel in asmate pauci et rarius (?) mat-
patiens non credat medicus cito morbum
tamen ex continuo morbus est et moritur per
exersimatiuum (?). Asma propter dislocationem vero
vel nunquam curatur. Asma cum fit in leu-
cofleumatia et ydropisi et propter dietam calida periculosi
est et mortale. Asmaticus continue est
in periculo mortis quia inter omnes cotidie
et minus dictum putredine lesum sit quod anhe-
litus fit suffocatus vel quod sinant desicum (?)
virtutum lacerti moventes ad anhelitum
quamquam multi dant sulphurem et arse-
nicum asmatico interius (?) solubili et ex de-
cisis faciunt cum pastis...

perpue in asmate de sputo non dicit' quia secundum
intent' quia secundum scriptores et auctores periculo
sum est et in asma de se semper sit periculosum
addere periculum periculo non est bonum Sputum
sanguinis cum allevacione et sine dolore
et labore non est medicandum quia non salubriter
operatur Sputum sanguinis cum tussi quando
vel cum tussi quando si diu duraverit ducit ad ptisim
Sputum sanguinis si repente venit melius sine
allevacione et duraverit periculosum quia si
non restringitur interficit propter nimiam evacuacionem
et si stringitur et vadit ad cor subito moritur
Si sanguis egreditur post ictum cum
vomitu et cum fe- dicit Liliator quod mortale
est et quod nunquam vadit aliquis sic pacientem e-
vadere Sputum sanguinis cum pustulis fistula
vel de fistulacionibus dicitur Liliator et tu dic quod cum
fistule sunt in pulmonibus vel carnem absciditur
non curatur et ponit inter sputum sanguinis
cum eius precedens Sputum sanguinis subitum
venit in pleuresi et peripleumonia non est restrin-
gendum quia non operatur ad bonum Omne
sputum cum sanguinis ex membris spiritualibus
corrosis vel ulceratis vix aut nunquam curatur
et tu dic nisi abrasio vel corrosio sit
parva et in principio sui ita quod non duraverit diu
Sputum sanguinis ex apertione vel ruptura
venarum propter multitudinem sanguinis quod non potest
contineri fit subito et multa est egressio
sanguinis cum incisione cor' et grossicie
venarum et vocatur rupcio secundum Gilbertum Sputum
sanguinis quod provenit ex corrosione
membrorum spiritualium non curatur nisi cola
vel salsum flegma humorum acuum vel mala
qualitate fit corrosio purgetur et alteretur
quia ne remaneret non purgata et quando
cola adurit sanguinem generatur corrosi-
one et sanguinem fluere secundum Gilbertum
vocatur diabrosis et ibi non competit storia
Sputum sanguinis proveniens ex resu-
dacione propter apertionem venarum ex subtili-
tate sanguinis et vocatur secundum Gilbertum

anastomosis curatur per stiptica ciule-
narum claudentia et pilla que in cibo
potu et medicina sanguinem ingrossant
et non cum aliis et cognoscitur talis
residacio ex qualitate sanguinis si clari
rubedinis eius et quod non multus expuitur
sed secundum paulatim parum et est in se subtilis
Sputum sanguinis precedens glorecto
cognoscitur per dolorem et gravedinem in
loco ut si est ex renibus circa prostatam
vel ad cutem et totum corpus gravatur et
omnes sensus sunt debiliores et propterea
de nocte et frio tempore et faciebus rubeis
quando est a stomacho et non est vomitus ad est dolor
in orificio stomachi et circa precordia propter col-
ligancia et adest fastidium et indigestio
et quando est ab epate est dolor dextre partis et
quando est a splene dolor est sinistre partis
et quando ab alia vena dolor est in spina
dorsi et sic intelligitur Si sputum
sanguinis est apertione vel apostemacione in
membris spiritualibus semper est cum tussi
et si tussis est modica est aptibus pungere
et si tussis est magna est aptibus removeretur
secundum Liliatorem Sputum sanguinis ex
apertione venarum propter fortitudinem expulsionis
augmentatur per acuta et salsa et ideo sunt
vitanda et tu dic quod comedenda sunt et que
est ex cola vel flegmate salso venas corro-
dente Si sputum sanguinis est propter apertionem
venarum ex mollicie et raritate corporis
corpus tunc est ex- constrictiva virtute
et per stiptica et glutinativa curatur
sicut monstratur in hoc libro dicitur de sputo
sanguinis ex apertione venarum et vitanda
sunt in cibo potu vel medicinis que
mollificant et rarefaciunt Generaliter
comedenda sunt omnia quibus spiritus calefi-
unt ut sunt vina rubea clara minimus
motus duplex supplex ... somnus
balnea et coitus tunc et sollicitudines
expue sanguinem acuunt et acuta et salsa

Item subtilitatem sanguinis causat spuitum sanguinis asserta(?) timeatur et ingrosse sanguinis et in aperione vena(?) propter ani... ine sanguinis hoc Wilhelmus dicit ... fiat in minuo ... duo ... fiat forte altero post ... et extinguentia ... et ... colam in ... vel salsum flem(ma) quae sanguinem ... ... in sputo sanguinis cum tussi ... et ... ... et semper ... aliquid lenitum ... tussim compescat ut diadragacanthum et ... quia ... timetur ... plus ... movet tussim ... quia ... sanguinem ...

... si ... apparet in pleuresi et peripleumonia ... dies non cessaverit tussis in tisim ... ypocras ... aphorismorum ... pleuriti... et peripleumonie sputum et saniem ... sed non ... empiici sed si paucis non ... et ulceratio pulmonis ... saniosa corruptio ... empi... empiici ... qui saniem ... ... corrupta saniosa pulmonis ... vel ... timetur ... ulcus pleumonis non ... timetur ... est cum tussi ... consolidacionem ulcus resistit non semper ... saniei ... est ... empicum quia ... est ... ... pectoris et ... medici ... indicant ... et empicum et ... vel tisicum ... mundificationem ... timetur et aliquando pleuriticus vel peripleumonicus et ... empicus ... sputum saniosum ... sputum sanguinis malum ... vocatur corruptio ... ... quae non ... timetur vel difficul... ... sputum saniosum ... vel nigrum malum ... quia signat malicia mortificationis vel adustionis et si fuerit fetidum malum ... signat

corruptionem in ... ... in empimate accidit sincopis pessima est quia signat mortem ... cum ... ... saniei ... empima cum tussi laboriosa et ... quae non alleviatur per expulsionem saniei periculosum est ... sputum saniosum ... leve album et cum tussi levi et modica et cum alleviacione febris et bonitate appetitus et bone forti... ... salutem signat et si ... signum mortis ... liberatorem ... ... malum et si ... mala ... signum mortis ... ... medici ... sputum ... ... et saniosum et distinguitur ... ... pleuriti ... ... ut ... non ... saniei si ... ad ... aquam ... ... flem(ma) ... ... non ... empimate pulsus est ... et ... et ... non ... indicatur ... apparet non ... ... ulceracionem pulmonis et ... nec tussim nec ... ... in ... ... liberatorem ... empima ... pleuritica putrida ... vel ... non ... timetur quia ... ... non ... cognoscitur ... Willelmus ... empimate ... ... aliquando ... ... competit ... mediana et ... liberatorem in omni ... et si ... ... Willelmum ... ...

et thoracis et ego dico quod clisteria sunt
in multis utilia et fricaciones et diversio
materie ad locum extremis superiore parte ad
partem aliam non nobilem. Indigentibus
materiam expiatur et est modus pellendi in
expirandum et cum lenioribus remediis et
paulatim procedere ad fortiora nisi time-
amus et de sincopi aut repentina suf-
focacione. Ibi enim conveniens est procedere
oportet subito cum fortioribus remediis. Et
quia convenit cum certitudine salutis
operis delinquat aliis omnium talis.

Enplomonia que post pleuresim.
Peripleumonia preveniat ut plurima
infra vii dies interficit aut transit
in tisim et indubitanter semper est
malum signum et periculum. Si peripleumo-
nia timetur per elongacionem materie
et viam urinales bona est timanda
et salubris. Peripleumonia ut plurimum
generatur ex flegmate et nichil accio
sunt similiter per se nec aliquid repercus-
sivum extrinsecus apponatur. Regimen ergo
in peripleumonia fere non est eadem cu-
racione pleuresis nisi quod in peripleumo-
nia debemus medicamina fortiora ap-
plicare et super pectorem patientem
apponere et debemus esse magis intenti
ut natura cum tussi mundificetur. Liliator.
Peripleumonia ex sanguine calido et
subtili id est colerico periculosa est colerica
enim materia acuitate sua interficit cu-
ius vicina cordi et medicamina infu-
dantur propter distanciam loci ad locum
non pervenit nisi postquam calefactum
est et sic iter eius ad infrigidandum
deficit. Avicenna. Peripleumonia
secundum Galienum est morbus difficilior
curacione quam pleuresis et propinquior ad
interficiendum et quia pulmo continui-
tatis pulmonis simul curatur sicut pri-
mo et 2a decomprimatur et quia
cor non patitur tunc calorem caris.

curacione quam plus sibi debetur in
sinistra Avicenna. Cum medicus peripleumonia
et casu absorcionis quam aptius natu-
re est inmunitum plenius aut asse-
quuntur inmunita pulmonis est
morbus ipse incipiens et non ab alio
quam precedit cum aliis morbis
acquiescat. Tunc est morbus ab alio ut
ea que fit per catarrum vel per pleu-
resim. Sed medici dicunt peripleumonia
vera a sanguine colerico ut sentit Avicenna
propria a mala plenitudine ut sentit Galienus
puta ergo in Avicenna causa de peripleumonia
non est magis certa dimittas secundum materiam et tantum
morbi habitus certa. Si materia peripleumonie
non resolvitur sed tendit ad generacionem
insanie quod cognoscitur quod in vii die-
bus non meliorantur patientes immo dolor
et tussis fit et difficultas anhelitus
maioratur nec per scolam vel sputum
nec palam sedatum minuitur dolor
et si virtus non sint fortis moritur.
Avicenna de pleuresi ypocrates dicit quod qui
pleuresim non resolvitur nec mundificatur
usque ad xiv dies permutatur ad quartam ad sanie
et tunc secundum Avicennam etc. causa admirata
apparet et ad eius impericiam et postea et
abstersionem et mundificacionem asthma et
virulencia et postea ad solutionem sanacionem vel
est de peripleumonia. Totum tempus est in quo
creasi nichil expuitur et illud quod
expuitur liquidum aquosum aut grossum
viscosum aut globosum tempore quod
indiget et tunc quod expuitur cum labore
ita tussi elevatur principium est morbi et cum
sputum prius liquidum et aquosum incipit
ingrossari vel grossum et globosum subti-
liari et minori labore eicitur est augmentum
quam sputum est album bene equale et
cum leni tussi et cum alleviatur et
faciliter eicitur tunc est status et cum tussis
et febris minuitur est morbi declinacio.

Si pn^m morbi e longu tota egritudo
erit longa et si pn^m est morbi est
breue tota egritudo e^t. breuis nisi error
accidit uel supersenat accus causis plon
gacionis Rone ma^e breuis uel longa
erit egritudo ut si e ex colera que e uelocis
motus et si tu sit qui remat cursus in uetus
et uirtus fortitudo terminabit^r ut pl^s in
xiiij diebus si vero ma^a e flua pro flegmatica
uel meleca terminabit^r in xx diebus et
aliqn plongat^r usqz ad xxx vij dies
et aliqn plus In ypocras dicit de plevre
si que cum pipleumonia in ma^a et non
terminande in aqua lz ge^r uenetiam in
pleuresi non ba uel dema fia apatum
quedam in xx diebus quedam in xl die
bus quedam in x^t ipso ruptuam sunt
et sicut sabet^r in prima teca decemp
mat si post ruptuam apat^s si in xl^r
xl diebus non mudificat^r tusit in
tysim Sicut in egritudinibus capitis et
uentres per urinam et sicut in egritudinibus stoi
et intestinorum per egestionem ita tpa mor
bi in egritudinibus pectoris et pulmonis
per sputum cognoscit^r in pipleumonia et
pleuresi salub' statu non e maior gdo
cum sicut in sp^e acute et ex tpo mag
e ma^a digesta et expulsio apta mag
appropinquat ad statum unde sit non sunt^r
statu quo adacti lebn sed quo ad
ma^e digestionem Nota duplex statum morbi
s' quo adacti uel quo ad digestionem ma^e morbi
usqz ad die qiutum d' conclusione R' pt
minuto in pipleumonia et pleuresi
de epatica pte opposite et si ma^a cet
in utroqz lato uel in utroqz pte pectoris
fiat minuto de mediana si utrqz 2 ceter
et alia pticulara quoniam et proprie
si ma^a e sanguis sedanus que vo' deba
silica opposite pte non pt fieri flora
uel sloiabua non sufficit fiat minu^o
de sophena eius de in latione

sup pipleumonia et pleuresi non pnuctar^r
patiens estipui sed leuit^r tencat' moll
et non cibet^r nec potet^r pm^m egess^u nisi p^r
gat^s uarstinus destabis uel sola melle
digestionibus et non cibet^r cpe dolore uel ma
li accut^s sed in tpe in qua solet le
optima fu ma^a colica in spncta
lectoria ad altitudinem in principio ca
nendum R^e mellilot^i s. flos flos
salut flore uiol. flos aton' au^n z
s' catabri mundati apuina cyf^s g.
in aq^e et aceto au^n ptc 1 decoqt^r
et colet^r et spongia inbibat^r et de
cantoe expressa applicet^r ad locum
ubi e uca resoluenda et fiat pluries
in die et non pnuttat^r spongia nisi
aliam ut paus bng cum eisd floribus
calefcta applicet^r si ma^a cet et sanguina
de sale et nulio fir sacl^s in sacculo
penite cum in ma^a uentosa impsito bene
calefactum ego ubi e sanguis fiat sola
um debet si in aquo fo sanguine si
cum sicut pg dom dema coliba si
vo sanguis cet grossus et q' coagulatus
nona et alo de floribus salut si ma^a
cet fria flegmatica pm^m liberatione sit ca
lectoria de uino et senatus feniugreco
et furfure etiam et in aqua bulliuit
addita aliqua pte acti et decocta
expressa sacculis applicet^r calidus
Nota de calefactiuis de pleuresi Ad
tamqz accu apat^s sunt uehementia
et acutiona tato erit status breuior
et empto uelocior et quato accu^i
sunt tardiora et lenora erit status
tardior et e egritudo Quado ma^a
declinat ad uias urinales in causa
calida pount^r cum aliis mundificatiua

seme melonu cucumer et spergi bursi
Si vero materia sit frigida apponat semen
feniculi petrosilini apii et mirabolani
cum materia indigestatur puncta dia
dia sit in cibo lenitiva moneta ut sunt
decoctio malve asplenes et qui per vias viri
nales danda sunt semina spergi benedicta
et huiusmodi in cibis quod exponit ipsi morbi
3 e sollicitudo habenda ad mitigandam et
sedandum mala acuta ut est fluxus lingu
bus fluxus ventris sincthomia ructus et talia
que solent in peripleumonia et pleuresi
evenire ut sunt dolor vehemens tussis
laboriosa angustia nimia sitis an
helitus fastidium cibi que tempore collectionis
sunt timorosa que maturationis suspecta
ta per emptionem sunt mollia et ex eis
quedam remanentia sunt magis suspecta
quia in et quedam corrupit pus et quod
uia hec omnia causa peripleumonie curatur
semine frumenti ceterum a nova spelta
sunt utilia in electuariis et sorbiciis
in hac egestudine et pleuresi tamen or
dinet alia in bonitate excedit farro
nalescencia pro balneum opportet ut melius
aliquid resolvet et indisolvet loco
apparet in corporibus pleni in principio
fiat flebotomia de basilica parte opposite si eg
tudo confirmata fiat de eadem parte ad hoc
si dolor ascendit, Si vero dolor descendit
fiat in principio confirmata competit
flebotomia de sophena eiusdem partis. Ita si hu
mores sunt fixi in corpore plectorico competit
flebotomia de basilica parte opposite in principio vel
parte eadem egestudine confirmata vel de sophe
na eiusdem partis si dolor descendit
et ascendit laxator Nulla forte me
dicina detur in peripleumonia vel pleure
si sed cassiafistula manna reubarbarum tama
rindi uiube bedegar buglossa viole
prima et huiusmodi sunt in approximate

sunt inclusi lenitiva et suppositoria bo
sunt aperitiva in pleuresi non competunt
nisi quando egestudo prolongatur quia fames
e periculosa salectoria et corporativa
sunt saluba et si precedat corpus non potest indi
ficare materiam materia cum cautela sub
fuit vomitum et operationem nature salubrem in
in quartuore fames dolor et sic debet for
ere et quarta fame et ad hoc minor imp
ta apparet et fames patente si signis sim
actus signum e presumitur corruptionem et mortis
et solet quando accidit sic fortiori impeto appa
re fames est fetida et maxima ut sup
sunt amorta et est incorrigibilis et
in nulla spes salutis agenda Si pleuri
pleumonicus urina sunt remissa et
pulsus velox et debilis egestio defectiva
et propter sic sputum sunt subtilia moi
patiens bibitur dissoluitur peripleumo
nia cum tussi et urina mittitur et
apparet nato infra mane et est ad bonum
aut sup mane et est ad malum bibitur
causa de pleuresi

Ypleurisi est pulsus serratus sed
in peripleumonia est undosus et si
malignus latere sunt incommutatur cautere
dolor et aliquid mitigatur vel recedit
et pulsus serratus non debent sunt
quia ibi non est apostema calidum seu pleuresis sed
e dolor ventositate. Pleuresis uo
venit senibus et si e eis non maturatur
periculum e et vanissime venit accidi
ciencitatibus ut pluries venit in iuvene co
pleuresis et in estate ex habundancia
colere et in autumpno consimilia et in hye
me cosputum laxator. Ut pluries ca
ancetedens e repleto totius corpori
ut plus capitis et potissime cum subi
to venit frigiditas in aere laxator et
ante potissime poni potest tamquam ducta
decursus pncia nimia calitus aeris
et nimis motus quoniam moneos et

dissolutus nimia potacio vini fortis vel
nimia potacio aque frigide aut ventus
borialis post meridianus consolidator.
Signa quia in pleuresi vera sunt fe-
bris continua dolor pectoris et difficultas
anhelitus et tussis et alia signa superius
posita et peripleumonia dicta sunt. Item vera signa
pleuresis vera sunt dolor lateris pungitiuus
pulsus serrinus et quanto pulsus lateris diffi-
cultas anhelitus tussis et febris sunt fortes signi-
ficat futuram mortem et si pulsus fuerit cum
hiis serrinus debilis completur malum est
dissensio secundum Gilbertum vrina in pleure-
si et peripleumonia cum ut plurimum fiat complexio-
nibus et pinguibus sunt receptaculum flegmatis debe-
ret vrina esse remissa et spissa vnde
quamque fit in sinus raro pinguis usque
ad medium regione set propter apostema in
spiritualibus natura intendit vrina et
fit russa vel subrussa distincte liqui-
da sine apposicione mane et spumosa
In pleuresi que ut plurimum fit complexionibus
calidis et raro compositis vrina est rubea vel
subrubea propter magnam ebulicionem humorum
que fit propter caliditatem loci et humoris et
liquida in superficie cum appositione magis
et si sanguine causa est magis spissa si colera
minus secundum Guillelmum in pleuresi
minus liquida est aqua ordei vel tysana
cum siropo vel cibo sed cum syropum
vel post per duas horas dari debet In pleu-
resi non vera est febris lenta secundum Gilbertum
sine materia fit pleuretica sive melica sed in
pleuretica tussis est continua et sitis prima in
melica sputum nigrum vel liuidum craco
sum et pulsus subtilis et primus et tardus
et tamen dicit quod non est febris acuta non est vera ple-
uresis secundum Gilbertum in materia comporta pleu-
resis et peripleumonie signa enim comporta
in sputo et accidentibus et qualitatibus sum
laudabile sputum in pleuresi rubeum
vel album leue mixtum vna vel duabus

tussibus eiectum et si cum nullis tussibus
laboriose eiciatur sputum grossum vel
si sputum differtur per maiores dies vel
vltra diminutionem morbi significat et
si protrahatur vltra eius eiectio debili-
tate virtutis significat et timorem mortis naturalis
succumbat cum materia eductionis Gilbertus
fluxus sanguinis narium usque ad quartum
diem bonum est et a quarto die usque ad vii
utilis est purgatio per sputum et a vii die
usque xiiii utilis est purgatio per fluxum
ventris scilicet dyarria Si propter frigiditatem
aeris vel temporis materia ad intestina re-
pellitur et eicitur mala dissenteria est febris
et mala accidencia et dilicessunt et in
ro ad bonum Gilbertus vrina rubea
apparens vel quia viii die venies semper
bonum signum est Gilbertus fluxus ventris
post viii diem signum est bonum Gilbertus
et tamen dicit propter generalis sine sanguine
pulsus fortis in pleuresi et in peripleu-
monia bonum significat licet sit in equa-
lis quia licet inequalitas pulsus
non est laudabilis quia ex compressione fit Gilbertus
Sputum sanguineum quod circa viii vel
x diem cessat in sanie et facile pur-
gatur bonum est quia cum differtur usque
ad diem xiiii in peripleumonia cum
per materia febris que lenta esse solet
vituperabile est quod in tisim cadit Gilbertus
Sputum liuidum vel viride pessimum dolo-
rosum malum est Gilbertus vrina nigra
pauca mala est vrina nigra et subru-
bea mala vrina tenuis alba pau-
ca sine aliqua variatione accidentium viciorum
materie significat et mortem Gilbertus In pleu-
resi magis sunt frenetici peripleu-
moniaci magis sunt letargici et hoc
ideo quia ut in pluribus pleuresis fit
ex colera et peripleumonia ex flegmate
Gilbertus In pleuresi et peripleumonia pulsus
debilis et velocissimis malum significat

et feditas coniuncta et cum cum lividitate
sanguinem spuit Gilbertus. Signum peripleumonico
accidit vomitus cum inquietudine et anxietate
languore mala Gilbertus. Fluxus ventris
apostematis dubium est signum tamen laudabile
Gilbertus. [illegible] vomitus in [illegible]
vel petore pessimum est signum Gilbertus. Si
apostema vel vesica impediatur non die criti-
co si venit et incedit et maturatur bonum
et cessat subito malum Gilbertus. Si
sit pleumonis in dextro latere et supplicat
apostema in dextro parte non die critico vel
tumor vel dolor licet sibi videatur me-
liorari in principio post crastino senciat do-
lorem in latere proximo scilicet dextro vel
sinistro et eadem die morietur et in eadem
hora in qua invasit eum egritudo Gil-
bertus. Nota peripleumonis et aliis apostemati-
bus interioribus membrorum meliorem vel
aptissimam nec coitus nec potus nec balneum
quod actu sunt ministrandum sed fomentationes
in mollibus calidis ministrandum sed
in [illegible] cum minus calidis et in ca-
sum cum magis calidis et potus nichil
salsum vel acetosum detur. Gilbertus
minime loquatur et submissa voce et
sit in obscuro loco nec apponet
fumo vento vel splendori vel pulveri et
qualiter caveat ab eo quod tussim provocet
Pleumonis inferioribus ypocondriis et
in latere sinistro minus periculosa est quam
illa que sit ex ypocondriis superioribus
aut in parte dextra quia virtus in parte
dextera est fortior et forte virtute non de-
cet nisi morbus fortis et in ypocon-
driis superioribus est periculosior apparet
propter nobilitatem partis et vicinitatem cum
nobilibus partibus [illegible] dicta Gilberti. Si
aut [illegible] Gilbertus [illegible] dicit
si cibas in pleumonis [illegible]
si subtrahas [illegible] morbo [illegible]
[illegible] minus subtili dieta

uti propter [illegible] Gilbertus. Venter est
constipato non detur tisana quia adimit
et minor fiet constipacio pleumonicis si
non purgantur in quatuor diebus tussiunt
in empimata et [illegible] evadit quia ad
hac die septimus solent incidere et
[illegible] et [illegible] Gilbertus. Si materia
pleumonis est colera [illegible] ascendit
et [illegible] competit flebotomia et sic dicit
Ypocras si dolor tamen post [illegible]
non solvitur sed confirmatur statim
fiet flebotomia Gilbertus. Si materia pleumonis
est sanguis descendit tunc competit [illegible]
et est racionabile si materia descendat ad
[illegible] et natura non sufficit ad e-
vacuandum eam [illegible] Si dolor fuerit
[illegible] Si dolor accidit in corpore
calido carnoso pleno cum virtute forti
et materia non [illegible] fiat flebotomia
et fiat [illegible] quod sanguis [illegible] co-
lorem et [illegible] color sanguis
[illegible] inferioribus [illegible] Gilbertus
[illegible] pleumonis [illegible]
la fiat flebotomiam et [illegible]
quantum magna flebotomia [illegible]
fiet flebotomia non solum pleumonicis [illegible]
nec sanguis in [illegible]
que est materia apparet [illegible]
si sanguis [illegible] ad locum apparet
[illegible] antecedens [illegible]
Gilbertus [illegible] apparet in pleumonis non
fiat minucio nec purgacio sed [illegible]
cum emplastris et sirupis Gilbertus et
cum dicit mollificativis et [illegible] intelligi-
in peripleumonia custodiantur manus
et pedes et brachia ne frigescant
quia tussis statim [illegible] Gilbertus
Indicator morbi grossior dieta
detur quia panis et vinum album detur
cum aqua tepida limphatum sed ante
[illegible] non et ego vidi in fine
morbi et [illegible] convalescencia

plenitico propter medicum vinum dic-
toriatum in pma quarta et psint parati
quia multum plior confortabatur ita et faci
lius corrumpebat ergo bo' an ysum vinum di
uretici activum immodificatum licet Gwillinus
in ca cala plenius praedicta immodificatum
sine purgativa ponit cassiam fistulam Gilbertus
hoc prohibet dicens quod licet utitur de plenu-
ris si conveniat cum cassia fistula sed non laudo
quia ultra modum in postrema tussim p
non dicimo dico minor ut sit medicamen
pectoris leniens potius quam tussis pro
vocativum

ysis fortis impressa vel diuturna non
curatur. Ptisis et tardius vel difficulter
vel forsan in .i. ysim. Quando non est diuturna
nec fortis impressa curabilis est sed diffi
culter. Ptisis cum ptysico est febricitans et
anhelitus et fetidus quae non solet fieri
et sputum super carbones positum fetet
et capilli cadunt et ungues curvantur
et fastidium adest tibi confirmata est
ptisis et non curatur et si fluxus ventris
supervenit cito moritur et significat
corruptio profundam et intrinsecam ad
esse. Quando autumpno circa pati incidunt
in ptisim et cum tunc patiuntur ptisici
et moriuntur quando folia cadunt
Ptisis in iuvenibus et adolescentibus
vel circa duodecim raro curatur vel numquam
curatur aliqui ut dicitur medicinae doc
tores dicunt secundum Gilbertum Dolium
sputum fetens super carbone positum
est signum incurabilitatis et mortis Gil
bertus ubi dicit fetidum sputum vel
anhelitum signat corruptio in substantia pulmo
nis et ideo incurabilis Non est fiducia
habenda in ptisicis eo quod recte loquuntur
quia loquendo moriuntur et moriendo
loquuntur percipere tamen quam materia eius aspi
ravit Gilbertus Sputum ptisici de
nocte recipiatur in pelvi et mane

aqua calida perfundatur et in superficie
appareat quaedam grossities et profunditas
putrida i. sanies remaneat mor
tem significat Gilbertus Ptisis per
senibus pueris et iuvenibus et cum nostris
Cum de sputo ptisici velit medicus
scire certe si sit sputum aut sanies mo
sanies in salsa natat et vulgo
quod sanies non sit ex imprimatur
palia signa tussis et plurima quae in con
imitate aut non fetet aut si fetet
tamen non sit aptior non fetet ita
sicut fetet sanies ptisicorum quae
super carbones posita fetet ut
tamen pulmonis putrefacti assati et est ex corrup
tione quae ad hoc loquitur quando sit
nemia ... dicit ut liberator in
plongabatur xx .iiii. annos cum ulcere in
uno ptisicorum quia eius quantitas sunt
mina valde ...tico et tumido
per ptisis extendi per xx vel xxx et ...
calido et sicco incurabilis est Rogis
nitto Secundum liberatori tisici aliqui ex
spuunt tussiendo partem pulmonis aliqui
partem venarum aliqui partem ... alii
lapides et tamen dicitur est
signum magnae et incurabilis
corruptionis in pulmone et anthera
antherna de lapidibus licet aliquibus
sit incredibile apparet tamen quod in
pulmone generantur

aliquis longo tempore patiatur
tremorem cordis et subito
veniat sincopis moritur Et qui
longam sincopim patiatur et co
lor faciei mutetur in livorem
vinosum vel nigredinem moritur

Si sincopis subito venit sine causa manifesta
et diu durat moritur. Cum frequenter
accidat sincopis ex causa occulta ut a sinno
malo venenoso vel oppressione vel opilacione
cordis ubi non apparet aliqua causa sincopis
manifesta medicus morbum non curabit arte
quia causam ignorat et tales sincop
e signum mortis subitanee. Unde ypocras
particula secunda dicit qui exsolvuntur frequenter
et subito absque manifesta causa repente mo
riuntur. Et sincopizantes pollebore non stim
tant tunc moriuntur. Et liberator in prima
plures sincopim patientes certius operatur
qui de causis prius investigavit sed
medicus qui subito venit ad aliquem
pacientem vel prelatum cum investiga
re potest vel per signa previa si evadat a
casu vivat ex causa ignorat. Et si aliqua
per malum sincopis apparuit ut
livor nigredo vel viriditas in facie
vel sine tali colore si pulsus sit debil
pulsus sine velox sine tremulus sine
tardus sit moriatur. Cum vero in sinco
pi prelatum assistens vel plures quorum prius
novit miliorem patiens deficiens investigare
videat signa distincta inter sincopim
et suffocacionem matricis hic mixta videat
et secundum ea cognoscit morbum et cum
eius in medicando procedat quomodocumque aliter
decipitur. Liberat aliquem de longa sinco
pi loquitur sine est satis dura et periculo
sa passio vel longa inter sicut non enim
sustinet cor tale apprehensionem vel
defectum caloris vel motus sine diu ve
uit vel per aliquando paroxismus est breve alto
quod aliquem longum vocant. In omni
sincopi competunt aromatica sed de calida
frigida aromatica si causa est frigida calida aromatica
competunt sed ut plurimum in causa frigida cum
calidis aromaticis pauca aromatica frigida ponuntur

ut melior fiat confortacio et in frigida
aromatica in causa calida ponuntur pauca
calida aromatica ut melior fiat pene
tracio liberator. Quando sincopis est
propter suffocacionem matricis non sunt appo
nenda naribus aromatica sed fetida ut sicut
fetidus paniculus combusti spongia et similia
descendat et inferius aromatica ut
matrix illuc trahatur quibus modis curabitur
aqua frigida non est proicienda in faciem sinco
pizantis scilicet qui comminuta fuerit vel
ex nimia replecione vel ex fluxu ven
tris proveniunt. Sincopis ex veneno
sumpto vel aere pestilenciali vel corru
pcionibus humorum corruptorum vel venenosorum
communiter est difficilis ad curandum li
cet quidam cum tyriaca velint curare
ad sciendum. Secundum liberatorem sin
copis et tremor cordis non differunt
nisi secundum maximum et remissum
quia in tremore cordis sunt debiles in sinco
pi vero sunt fortissime et vero de ipsa
passione et signa et in curacione
magna sunt communicacione. Sincopis
quocumque modo fiat sine post sit
consuetudo sine per consuetudinem alia
sunt. Guillelmus cum aspicientibus vocatur mors
temporalis et videtur apparens mors
ad tempus secundum Gilbertum etiam sincopis
est accidens alterius morbi magis est
pericitandum pacienti alienacio acuti
in sincopi vel cum est accidens cardiaca
periculum ponit aliter cum curandum est
de suffocacione. Secundum Gilbertum enim
de cardiaca passio sine tremore
vel pulsu cordis dicitur quod cardia
ca est ab alio membro quam a corde
confortandum est cor tunc medicus duos sit
medicus membri ne cor deficiat
Secundum diversos doctores hac ac
cessum digno vitrio est postremum

confert in debilitate cordis in cardiaca
passione et tremore et pulsu cordis
et in sincopi. Sed in hec omnia sunt
specialiter vel cum febre et tunc aqua
calida potetur in estate quia debilitas
cordis cuiusque ducit ad sincopim
Laudanum est valde in febricitantibus
acute et debiliter consimiliter in melan
vel fortiter moveatur quia commotum in mu
libus solet debilitas cordis accidere
que periculosa quia eam sequitur sincope
Et Gwillelmus dicit capitulo de debilitate cordis
quod debilitas cordis consimiliter elevato
fit cum a fera provocatur cor et sic
fit in infirmitatibus quando nervus movetur
fortiter Galienus inquit omnem debilita-
tem comitantem vinum aque fluviatilis mix-
tum corrigit et mitigat. Gilbertus
capitulo de sincopi concipit diarius proprie
casto excitante humoribus vel si febre
sequatur vel apud vel nimis alienetur
patienti vinum non detur. Sincopi con-
mitante inniat adonstra humidis
tenue ut si rose electuarium et similia
vinum mixtum cum zandalis et aqua
rosacea et cetera. Gilbertus Sinco-
pizantibus quibus competit vinum bonum
est ut aurum vel argentum Avicenna
plures contingat. Cardiaca
que est cum febre sine cum febre acuta
ut causon sine sit febre colerica lenta
sinthoma cum sudore dyaforetico et
dicit quod cardiaca est tremor cordis
et turbatio cordis pulsatio cum plenitudine
tate coadunata in pelliculam circum-
dantibus cor. Gilbertus Gilber-
tus Sinance fit cardiaca sinthoma
fit excitant humoribus subito et

repente astringentibus ad cor vel propter
sui acuto magis fit in acuta fe-
bre et in febribus interpolatis colericis et
per febre cum per consumptionem mala ma-
teria remansit et tunc ipso solvitur
vel fit auctoritate cordis et tunc
dicitur passio cordis et tunc
cardiaca proprie. Secundum Gilbertum
fit eo hoc quod defectu nutrimenti aliquod
cola et facit dyaforesim accu-
mulatione in exhalacionibus Sed in sin-
copi de exalatione spiritus accidit in
gaudio si cor sic constringitur subito et
fortiter ad retinendum spiritus per quam al-
teratum in corde moritur si
si non stringitur sic cor et patitur et
exalatum et tunc dicit paulatim per
remedia sunt spiritus ut magis con-
citatur ad eam provocatur Non tacuit
medicinam in vestigare et proprie
si in sincopi est pulsus parvitas vel
defectus et tarditas anhelandi quia ob-
livio est et cedi acuta et vel sincope
de omni bene sit vel sine ea materia quia
tunc est morbus proprie et non accidens mor-
bi et est proprie propter passiones cordis
et est periculosa et secundum plurimum mor-
talis. Cum mulier patitur retentionem ad
et cum sibi debilitas cordis ita ut non
moveatur vel loquatur et nescitur an sit suf-
focatio matricis vel sincope. Et suffocatio
matricis et pulsus est in multum defectivus
2 vel debilis vel formicans et facies
eius pallida vel facies mortu-
orum ipsam sincopi pati si vero pul-
sus non sit debilis vel diminutus
vel defectivus ut dictum est et facies
est sine intercapedine et quasi dor-
miens sciatis hanc non pati sinco-
pim proprie sed sincope proprie sola suffocatio

matice et pstaue dictam sciās qo c
opandum vinu in sincopi e utile
si sincop sit ꝯcomitative tuc dat vinu
cu brodio carniu ꝯ si ca sint ca det
vinu sim cu aq̄ fria Et si sincop
sint ꝑpt repletom det vinu arotica
puze s; in pma ep̄ te Siue defectus
vitute attit in debilitate cordis ꝯ
sincopi si e talis defcus vitute ꝯ
repletone huore abūdāto suffocat ꝯ ab
stine a invat s; in liliaton pruge
igr ꝯ paciēs ꝯ cibus paucus det paū
latim multi ei medici et alij no
distinctes int defcm vitute ꝑpt reple-
tom et defcm vituis ꝑpt in amcom
abūdant repletos et citius moriunt
et aliqui no moriret s; euaret
si no cibaret tales pacientes vide desup
plenu in alphao. mor ubi vtq defecat

Cap. v.

Ysophagus ulcāti

a cancra ꝯfint vel madat
ungeq; fuit vlno morte e dign
q̄ pte incipiat Secdm Rogin est
colligancia stoi cu omibus mebris
etia ppe nervosi q no e mebrs
q no patit pacient sto vult qdā
sentiut etc hore dolore et gaudi
ne omi mebrorum sine ca notabili
et cu stos sicat et eructuaros
duc ul tres fiant pluit ille do
lor vacuat et no alit Et Galn
in passionario dicit q podagr
ꝯfert vomitus Et Rogius dicit
q in omi sciatica passiōe valet
vomitus qua ꝯ colligancia quo
ꝯ acthe stos alienibus mebris
Secdm Rogin qn aliquis huor
calidus ul frius e impedit appeti

tu alpra calla data priot appetitu
qua lavat stom intius sicut
vasa cotius et e nota alios cu
dat aliq medicinale ad sine
dum in passionibus mem dimittit
in ore teneat et paulatim sus
glutiat Post sūptom med
mem no dat cibus ul potus q
minus cito descendit medicina
que ibi necia est ut ibi faciat
moram Et in passionibus sint mem
colia remedia ab ext ut no dentur
ad guttur sed utro collu ut int
scapulas si sit virgin sit emplm
q risz illas ptes tusit mem
sicut vna anglica tusit ante
p guttur Secdm rogin omis huor
calidus ul frius in ore stoi nupe
tit appetitu et tu si vadit in q̄te
i mala quali Omis huor calis
ul frius in ore stoi ꝯns dimis
sit liquidus diminuit appetitu
Gilbertus cao de fastidio cu de
fectus appetitus e ꝯ opilacone unde
no sentiet cibu accepto tuc co
cuic ꝯpi e hunda ablato appe
titus si diu durarit morte signum
diminius appetitus ꝑpt sicitate vel
eus malu e valde qua sicitas
talis e vitute appetitiua quasi
mortificans et in magno ꝯ
assu ei pduat Defectus appetitus
in omi morbo cronico pessimu
e debil appetitus in eisdem malu
sigt satis magnu qua mala
ꝯplexio vult et adequata et
diu durare no pt sine cibo Si
aliquis incipit no appetere cibu
debz eu comede q aliqu cibo

Immpto redit appetitus aut quia cibus
sumptus cum defectus appetitus re-
movet ut calida sumpta ut cape
zallica frigiditate removet que
appetitum impediebat vel frigida ut
acetum calam dispo(sitione) removet
que appetitum impediebat // Sicut
calitas ipse causat appetitum et
frigiditatis per accidens tamen utraque
qualitas in stomacho excedens appetitum
impedit Apetitiva autem ipse et dicte
prescripta non confortatis sed quia
abstergunt et mundificant vel intra
aliunde dissoluta evacuant In
excessu appetitus et appetitu medio
so solent dari in principio prandii pro vino
tuosa et butirum et ciboria pigrana
et acrius cum proprietate obtundit ap
petitum et removet acetositatem
in orificio stomachi acetum et acetosa p(er)
novit apetitum cum confirmo calido
e impediens est alia acetosa in
senibus destructo appetitu non e(st)
appetitus reparabilis sed appetitus
naturalis viget principaliter et specialiter
calor vero naturalis in senibus crescit
deficit et humiditas connexa in
eis humidat que siccitati appe
titiue virtuti resistit et confidit
eam et ideo appetitus diminutus malus
e(st) et minus reparabilis quia in membris
dicuntur ut cape alea piper excitat
appetitum confirmans humoribus impeditum
quia calefaciat et humorem grossa
subtiliat In acuto morbo de
structo appetitu pernessimum signum
e(st) et peius in morbis resolu
tiuis et remanentibus ut in dyssin
teria longa vel febre ethica et cetera

cum destructus appetitus est repulsio
et indignatio cibi, pro qua desidera
mobile est secundum stap in libro 30 in
destruum appetitibus tamen dicatur cat
e cala vel frigida cum humore e vitio
intelligit in ore stomachi et si est co
lera non solum in ore stomachi sed etiam
in fundo tanto peius est et ideo
aliquis purgari sine digestiuo
quia materia habilis ad expulsionem
propter sui liquiditatem ut cola rubea
vel quia materia est periculosa ut co
lera prassina et eruginosa sed
cola vitellina propter sui viscositatem
indiget digestiuo et expectari
potest purgatio absque periculo usque post
digestionem materie

¶ In febribus aduertendum sitis cum
arditate corporis e(st) valde ma
lum consiliator. hoc nullus vero ...
sciat nisi ore stomachi desiccato cum
omnis sitis acuto quique ab eo
quique abmaestis quique accumbigunt
patet quod in practica magistri cap(itul)o de siti et
ex alphabeto meo Et in febribus
tamen sitis vehemens sint et subi
to cessit sitis sic remanente et li
gua sint arida et magis morte
signat siliator et assignat
eam quia virtus sensitiua est
mortificata In siti contra calam sine
humore vero et sine apilacione (?) q
petit aqua frigida sumpta vel quanti
magna siliator. Et cola in sto(macho)
e causa sitis non debet aqua frigida
propter sed ... multorum seminum
vel syropo violaceo vel syropo
acetoso vel iulep vel in aqua pa
ris siliatory et causa est quia
idem dicat melancolica ... aqua

frigida desiccati inflammat colera vel calidi
tate intensa et convertit in ream calidam et
non penetrat sed opilat hoc cap⁰ de siti Iohannes
liliator in fine cap. de extinctione dicit quod in
extinctione que est ex forti valde et infla
mabilitate competit aqua frigidissima dul
cis si virtus sit fortis et materia digesta et
morbus sit in declinatione et non sit opilatus
vel apatus et quod vehementissime sitiat et quod
consueverit aquam bibere et quod tamen bibat uno
tractu quantum potest et similiter hoc agit
super regimento acutorum Ypocratis propter colam
non competit sompnus quia per sompnum
calores sunt interiora et augmentatur sitis
et in aliis causis calidis humoralibus
liliator et tamen dicit quod hic accidit in causis
calidis non humoralibus sed non ita perpe
tuum dicit calidi causa sed distinguendum
secundum suos proprios effectus et tunc distinctio
in qua causa sompnus non competit Item
tollantur et super dormire convertit et inducit
et humectat sicut primo cum fit et capitulo
de eo quod comeditur Et alfonsus dicit quod
in febribus coleris et in omnibus febribus adu
rentibus et in corporibus calidis et siccis
et attenuat tollantur nocent propter
rem salsam comestam et quod quodque non suf
ficienter bibit cum cibo bonum remedium
est bibere ut dicit gadietis vinum lymphatum
vel non lymphatum si stomachus est debilis
et similiter Gilling Et ego dico idem de
cervisia que plus tale sitim sedat si de
alio fortis vel debilis prout digestiva
virtus admittit

Ansia vel fastidium semper sequitur
materiam malam de stomacho replentem
et Gillinus dicit quod frigiditas inducit fastidium
et Gilbertus super fastidium cibum recipit mo
ret quia corruptio humorum vel ciborum
isto non potest recipi tamen semper addit alio
quem corrumpit et in corpore pre
dictum addit liliator Si nausea
vel fastidium eveniat colico vix a
morte evadit si flewmatico facilius Gil
bertus cap⁰ de fastidio Si in fastidio
sequatur nausea cum vomitu et hoc
aliqualiter prosunt innuendo frigi
ditatem et superfluitate stomachi et mo
bilitatem ipsius Gilbertus ibidem sed
cap⁰ de fastidio licet fastidium et nau
sea occasionem eius fiant differunt quia
quando nausea est impossibilis recipiendi
cibum et abhorret eum et movet na
sum quasi corrupti cum tamen est cibus co
ram eo quando cibum appetat
et est nausea appetitus vomendi sine
educatione humorum fastidium vero est corr
upti humoribus natum in ore stomachi
et corruptoribus tamen digestiva
quia appetitiva incidit Gil
bertus Semper et super omnia valet
puritas cibi et dieta tenuis et
contrarium cum prudentia Item liliator
eodem cap⁰ de fastidio dicit quod in
fastidio competit aer clarus et mundus
et sompnus longus et applicare pre
venire vel catulum ad stomachum ad confor
tandum Item ibidem idem dicit quod qui
dam remanet in pariete alteri et
ossificat et si sensum mutabis et obedit
de intellectu amatus non est quod tamen
tamen curam in alterando et evacua
do Item in fastidio competit leniens
vomitus ut materia non putrificat angu
stiosus vomitus commovet materiam et
ideo vel de facili non evomit fiant
clisteria et frictiones et medicamenta edu
centes per secessum Nausea fit fre
quentius ex humoribus siccis tamen ma
gis ad hunc fit vomitus frequentius

fit oppilationibus talis quia sup
natat libator capitulo de fastidio etc. ma
nausee vel fastidium semper sit humor re
plens os stomachi secundum Gilbertum omnium re
perit aliqui materia talis est in superficie ore
stomachi aliqui etc. cum hoc est humor innaturalis
peccans in spongiositate stomachi aliqui
in villis orificii stomachi vel spongiositate
stomachi vel interioribus corporis ut inter pelli
culas stomachi i. inter duas stomachi tunicas
in orificio oportet cito humores evo
mere si non aliud impediat et an
prandium melius cum spongiositate stomachi con
tra sumi cibum post prandium cum humore
in instruunt cum cibis qui in villis vero in
viscati humores vomitu educuntur cum me
diciis primo resolutivis sicut est
oximel diureticum et post provomitum
secundum post prandium humores vero inter
duas pelliculas stomachi inviscati edu
ci non possunt nec per vomitum nec per
secessum quia via ibi non patet ad e
vacuandum ideo incurabilis est nau
sea sine fastidium cum talibus humoribus
nisi forsan per vinum et cauteria et
ventosas secundum Gilbertum

Debilitas stomachi cum causa ignoratur
quod est absolute stomachi secundum libatorem
et dicit quod debilitas stomachi et nimis
sensus generis per hoc cognoscitur quod stomachus
leditur aquaticus vel calida vel frigida
vel humida et pacientes cibum non
appetunt et sentiunt ipsum cum quadam
titillacione intus vel tremore con
aliquando quantitates prime sunt impe
dicte digestionis in stomacho absque materia
signa sunt remissiora et debiliora
quando vero adest humor et materia peccans
signa sunt fortiora et magis manifesta
Gilbertus capitulo de debilitate dige
stionis in stomacho et ideo dico ubi

materia sentitur quando et ponderis in stomacho
et quandoque dolor punctiones vel gra
vitatibus et certa signa alia ut
dicam in locis suis secundum et eodem
capitulo omnis complexio ardentes potest
ut cum materia debilitat omnem virtutem
et hoc vult Damascenus libro 3o capitulo de de
bilitate appetitus et sic dicit omnis
qualitas prima excedens faciet
hanc complexionem malam cum
humor est peccans in stomacho debilitans
digestiva sic est in spongiositate stomachi
leviter et faciliter curatur quando humor in
viscatur in villis stomachi quod curatur et
non nisi post prandium quod in cibo mi
scetur circa duas humor est intus et
inter duas pelliculas stomachi nullo
provomitu vel farmacia curatur et
est gravissima curatio vel nulla nisi
per cauteria et ventoses et perpe
tuum incurata est passio hoc Gilbertus
capitulo de debilitate stomachi debilitas stomachi
indigestivo et dolor stomachi magna
quae in signis causis et cura generali
libator capitulo de digestione stomachi Gilbertus
omnis indigestio stomachi est mala et pro
cessit ubi est corrupta digestionis et
vocatur digestio corrupta cum cibus
in stomacho sit corruptus cum quis come
dit bonas carnes et pura sentit
eructuacionem fetidas et fetorem ma
lum in gutture ut ova putrida vel
fixa comedisset ultima indigestio in
stomacho palans digestionis non recipitur
ideo est indigestio et materia sentitur sic eorum
consuetudinem eructuacionem sicut scribunt
... passiones splenis calculi
colice arthetice passionem reumatice
et multarum aliarum cum eructuacione

Si animalis sanus patit' indigeon et
habeat os acetosum sig(num) e(st) q(uod) ma(teria)
putrescit et timor e(st) de residuo Si
sanus indigeon patiat' crapulosus
et in facie appareat postula diuersorum
colorum ut in aurora diu vin(um) no(n) pt
quia ma(teria) e(st) venenosa et corpus inmundi
ficat' no(n) pt ppt' crapulam sumpma
cibaria ut fungi et corrupta ut car
nes fetide vel pisces corrupti hec
debilitat vel corrumpit digestionem stomaci
secundum Gilbertum ca° de fastidio vbi
ponit varias consuetudines detestabiles
Ibidem dicit quod vnica indigestio non causat
morbum sed lenitatem digestiua ali
quant' impedit vel debilitat frequens
vero indigestio morbum generat diuersum Se
runt ut dicit Siluator qui dant ad
confortandum stomacum firmum et indigesti
na cala clauaria et p(ri)m(u)s vinum post
cibum quia causat ebulicionem stomaci et
faciat cibum descend'e indigestum sed
secundum eundem bene datur ante et cum cibo et
tu dic ubi cpar'e calefit et stomac
e frigidus cum cautela sumenda sunt
cala et eciam frigida et considera quod
dyacitonito et dyagalanga dantur
bene post cibum et eciam ante cibum secundum
dispositionem pacientis

Unguia scriptura superius ama
tricatiuis ut a consultus in
tracione apatis stomaci Siluator Nota
quod per tres florum doctores tenent quod
apat' stomaci cali sunt sicut de sangui
sunt de colera sic de contrariorum sl et cum
e quia rano e de prima cola apa
in stomaco et apata stomaci sunt periculosa cum
ca membrum e nobile cum quod e membra

uelit sensus Siluator ca° de apatibus
Raro sunt apata simplicia et ut
plurimum sunt composita ut de sanguine
et cola et aliquando e de sanguine in
plus et de cola minus aliquando ego
Siluator in eodem ca° enumerat apata
de cola et dicit de cola grossa
aguta e thensipula quod e apa vel
tennis vel conuolutus et trans
eius migrat et pstenta et sterpigo
est de cola subtiliori adusta et in
eodem tenet de cura istorum apatum
dicit in omnibus hijs videtur e si
in eo plus sit de sanguine vel plus
de cola et secundum hoc medicane
oz difficilis e cura apatis cali in
stomaco quia si sanus e in orificio stomaci
non mundificat' nisi per vomitum
et vomitus e motus conturbatis stomaci
et solucionem continuitatis augmentans
sic e inferius sanus tussiet periculum
que digestiua destruit et sic
conuersiua timor e de lesione
intestinorum per que tussit et sic
int' duas pelliculas e pessimum quia
via non pz educendi quare apata stomaci
de superiore fine non fiat nimus nisi
cura est nimis plectoricum Gil
bertus Nec sunt apponenda repressi
na in principio apatum stomaci de fine supe
rior sed e cum dyasontice ipsa dumy
ibidem Si autem apata stomaci de fine
in fine sic e intra stomacum per vomitum
exit sic e potius in pellicula ex
terior superficie processum erat'
Gilbertus et si est int' pelliculas
per vrinam mundificat' ca° de apatibus
stomaci vbi tamen Gilbertus dicit ca°
de fastidio quod humores inclusos
int' duas pelliculas stomaci nat' no

educe quia non potest ei via educendi et
sic dicit quod per urinam debet educi et
tunc dicit quod notabat quod incet provocatio
urine per secessum naturaliter potest educere corpus
sicut illos qui sunt in stomacho provocando
et illos in superficie [illegible] per secessum
et ideo possunt ibi educere corpus peran-
tem sic ergo per urinam debet mundificatio
fieri et ego puto quod utrumque est necessarium per
urinam primo postea cum cautione secundum in
sy libro conclusionem apa stomachi curatur
ad apa duram et ad collectionem summa
de apate stomachi [illegible] humore dicit
Gilbertus quod curatur per vomitum per secessum
et per vias urinales et ego dico quod
per resolucionem aliquando curatur quia inferiora
stomachi sunt dura grossa et spissa
et loca ampla et quia infirmus semper
debet medicinam et ubi [illegible] est
ibi curabile illud [illegible] ob [illegible]
[illegible] medicinam pati
non potest et ideo incurabile Gilbertus capitulo
de vomitibus stomachi et intestinorum [illegible]
[illegible] apa calidum apa de humore calido ut
de sanguine vel cola vel salso fleumate
sed omne apa quod saniem facit quia
ubi est putrefactio ibi est apa calidum ca-
lidus putredinalis unde de fleumate et
de melia fit apa calidum in meo alpha-
betho sicut habetur apa duras de materia me-
lancolica quod sclirosis dicitur nostra
est saniem quia non putrefit materia
illa dura et ideo cura non est per matura-
tiva sed per resolutiva et per consumptiva
[illegible] de apate stomachi in ista particula
loquor non contendit [illegible]
ad cancrum vel herisipila vel [illegible]
[illegible] quia de illis [illegible]
corporis contingunt non me intromitto

Non enim dicitur apa sanguinea vel
colericum fleumaticum vel melancolicum
quia apate est sanguis purus vel
cola pura [illegible] de aliis sed quia
tales humores dicuntur in materia apatis
unde in apate materie continuis genera-
[illegible] consanguine ubi multum est
de fleumate admixto si rubee et
[illegible] multum [illegible] sit apposita cola
albi ut vult damascenus libro primo [illegible]
2a capitulo quod et habet in meo al-
phabeto et apa est sanguinea in
unde si signa distincta cogno-
scuntur apa et materia in eo [illegible]
et si sit in apposita duorum humorum
predominantium erit cura composita per-
[illegible] humoribus inspirantibus
Sicut habetur in tabula [illegible]
[illegible] quod apa fit [illegible] fleumate
vel cola [illegible] predominante in cor-
[illegible] confirmato [illegible] est
patiens [illegible] in apate stomachi
epatis et [illegible] in hiis solu-
tiva competit vel medicina re-
solutiva vel evaporativa nam in
hiis [illegible] multum nocet [illegible]
quia humores [illegible] ad locum apa-
tis et apa magnum facit et
tunc dic [illegible] loquitur sic de [illegible]
nato [illegible] per medicinam atte-
nuantem quia doctores [illegible] quia in
apate [illegible] stomachi [illegible]
[illegible] cum aqua [illegible] et sy-
rupi ut de lactuca endivia [illegible]
ad [illegible] et mundificandum [illegible]
[illegible] debet fieri [illegible] ad
alleviandum et mundificandum

na evacuatio vel dicitur cum alle-
maciae bona est quia significat bonum post
quod natura est fortis ad expellendum fumum
de stomacho et est motus naturalis et morbus secundum
Siliator dicit quod eructationes si sint
naturales sive sine materia non sunt nocumentum
quia secundum quendam causam repellatur et medi-
cine aliquam partem eius prohibent et de
inde et frequentes eructationes male sunt
quia signum mali sunt et significant cum digestionem
corrupta et iterum male quia et mali
sunt causant cum maiorem indigestionem quia
motu tali frequenti et multum non per-
mittunt quiescere cibum ad digestionem et iterum
fortior est calor faciens eructationes quia
calor faciens ventositatem infirmus
id est predictum fortissimus vero calor est
qui consumit et resolvit ut fit in
estate et stomacho calido Gilbertus Singultus
emissit cibi omnio indigesti ut
in lientia et significat eructationes aceto-
sa signum est bonum quia significat stomachum calo-
rem aliquam perpessum qui potens est dis-
solvere et non consumere quia aliquo inna-
ture post fortificari vult ypocras in
aphorismis licet ypocras oxinemma id est ace-
tosa eructationes supervenientes prolongato
morbo bonum est licet calor intensus
et fortis desit in fumum resolvere liquida
et consumere resolutum tum faciunt hu-
ius eructationes ubi materie que
generant fumum grossum ut legumina
et sicut in forti et magno igne ligna
viridia pura humiditate resistentia
sunt cum malis fumi grossi ignis vero
agens Siliator et tu dicis quod dura
digestibilia et multitudo cibi et
humiditas nimia ubi in stomacho positur

licet naturalis calor stomachi sit forte ad comple-
xionem patientis comparando addita tria
est debilis et ideo non potest tum consumere
quantum resolvit

Si licet singultus mali Siliator
et tu dicis quod est molestia et mali
Singultus post singultum vomitat apa in la-
te dextro aut super humerum mors
festina significat Siliator Singultus
ante crisim bonus et signis apparentibus
significat bonum quia crisim facit post vomitum
si mala signa apparent malum quia
significat spasmum futurum Siliator Singultus post
singultum vomitat spasmus vel alienatio
pessimum Siliator Unde dicitur singultus
est propter apa epis sicut Guillelmus in collecta
de apa calo quia sic tertiat de emis
cum puerorum propter magnam repletionem
et humiditatem in eis parati sunt
ad singultum dum lactant singultus
saepe et senum Singultus accidit propter
stomachi eorum debile et humiditatem
communem in eo contenta Johannes filius Sera-
pionis Singultus accidit commordicatione
propter humorem collectum in stomacho aut propter re-
ceptam repleta in stomachum aut propter
corruptionem cibi et malitiam complexionis
sive Johannes filius Serapionis Singultus
ex humore contento in stomacho si natura ad partes
superiores evacuatur cum vomitu si
quod primo comedat raphanum et post bi-
bat aqua decoctionis aneti et salis et
si humor est submersus in tunicis stomachi
evacuamus cum pilulis yerapigre et pillulis
aloes Johannes filius Serapionis confert pulvis
mentae de aloes

omnis vomitus cruat per vomitum
si mala coexistit in stomacho qui est causa
vomitus Guillelmus et tu dicis vomitu sanguine

no et peyus tamen est pertinencior quia
Invomitu vomitu tamen quam eneciat que
pigmi vomitus sitis est comodo et
tremor labii inferius secundum Gwillinus
cum fleumatica in stomacho quantum patet ex
viridis color constrictibus et liberis in
stomacho incipit per viam indigestionis corporis
rem fleumaticam transmittat ita quod vidi
tas remaneat in humore sicut quatuor
patet hic non de dea cola pressima vel
erugnosa secundum fleuma quia viscosus
est et sapor eius est insipidus vel
acetosus secundum dicit Gwillinus et dicit quod
hoc vult Galienus in comento prosnosticorum
tractatu de vomitu Vomitus in febri
pestilenciali semper malus Item colica
passio que semper est cum vomitu et ana
strophia i. subversio stomachi superius cum vo
mitu continuo et omnimoda virtutis sen
saptorum quatuor est desperacione semper est mala
liberator. Evacuacio humorum sicut mors stoma
tus competit vomitus in ieiunio si in spa
ciositate stomachi tunc competit per purgacionem
quia cibus i. mixtus habet eum educit et
per in cognoscat per dolorem et sicut in cognoscit
per dolorem in medio stomachi Gilbertus tradit
quod quidam humores fleumatici sine
dolore et per vomitum mundificantur stomachus
cum humores nocivi purgandi sunt in
ore stomachi per vomitum competencior est corr
educere Gilbertus Item in febribus inter
pollatis cum principium diei horam accessi
onis confert vomitus et maxime vomitus
sanupelle et hic tractatu de nausea et
vomitu in Gilbertina et non ibidem
vomitus plures fortes et leves facit
...dic arcetica vomitibus signis digestionis
vomi sunt sicut est cum alternativa si vo
mitus fiunt in die arcetica signis digestionis
non apparentibus et tamen mala collancia

malum signat liberator Item vomitus
simplex i. unius humoris quia nimiam
habundanciam signat et sic sola
melica pessimus est commixtio ante
contrariis humoribus minus mala
est salvia viventia aliquorum pura
rem vomitum peiorum ubi diversi
humores simplicis sicut educti quod signat
plures malicias et diversas ma
sturbancias et sic est de via multa
plica ventris contineri in fluxu
ventris vomitus inrabilis confert
in passionibus membrorum que sunt
adiafragmate in super quia vomi
tus evacuat materiam antecedentem et
trahit ad materiam ad partem oppositam
membro paciente liberator Camen
debent vomitum debiles caput habentes
et pectus et gutture et macilenti et qui
non confirmant et qui cum difficul
tate vomunt et qui habent os stomachi
strictum secundum Gilbertus capitulo de cor
de flewmatico falso et in capitulo de nausea
et vomitu et tradit debiles ma
cilenti vel qui laborant iocula et
qui est tempus hyemale qui sunt
evacuati per fluxum ventris ulterius
inus liberator dicit quod omnis fre
quens vomitus est malus quia talibus
partes fiunt de stomacho suo cloaca
vomitus non fit nisi per os stomachi inferi
or sit fortis et pars superior sit de
bilis liberator et si dicatur in
passione colica fit vomitus et
tamen ergo stomachus est debilis inferius
et superius ad hoc dicendum quod si materia quas
stomachum est in eius parte superiori et
stomachus est fortis stomachus confortivum
sua expellit eam superius si ma

infundo cosua fortiter expellit infime
quia ad viam illam materia declinat Si
vero materia est in spacositate stomachi et est invol
ta vel male qualitatis stomachus cum sua for
titudine materiam qualitate expellit utrumque partem
supremam et infimam sicut portitor
cum gravatur eo expellit onus sine pericit
utrumque partem vel locum elegit ubi proiciat
illud Alfonsus vomitus sanguinis
non est sumendus quia timetur contritio
ac et bonum vomitus quamvis sit diffi
cilis propter materiae subtilitatem propter quod
vix non potest eam apprehendere et tunc
non infrigidanda materia cum potu congruis
qualitatis et aliis humoris infrigidan
tibus Alfonsus Cum quis vomit aquo
sitatem similem aque ablutionis car
nis tunc ratione vomitus est epa
ticus Gilbertus de colica passione dicunt
et alii comedat vomitum facere sit
in vase mortis pronosticare sanitatem
et ego dico quod qui utitur bono regi
mine digerit tali vomitu eo qui indiget
eo caveat ne vomendi incurrat eo
fine nimium vivit regiminis tempora et hominis
vomitus et servet ordinem aliquem est tunc
mae multiplicet vomitus vel violenter
vomat Sompnus longus vel vomitibus
quia sedat commotionem humoris et stomachi
Quilibet sudor vel quia dissolvit materiam
et sic valet fricatio fortis extremi
tatum et ligature fortes evacuatio vo
mitus est cavenda per vomitum aut est ma
teria in stomacho et tunc nimium faciat vo
mitum artificiale ad evacuandam
humorem tamen vomitum si vero materia
est parata stimulans stomachum ad vomitum
et non potest tunc vomitum quia natura propter
eius paucitatem ipsam non apprehendit

tunc per ipsum fiat vomitus quia cum
cibo talis materia emittitur et melius e
vacuatur vomitus in plaga vel percussi
one capitis signat tamen lesionem et
stomachum medullacionem capitis ac lesionem
et est malum valde liberator similiter in
vulneribus de dolore capitis quod est fractura
cranei et Si vomitus est ex humoribus
qualitatis in stomacho est continui nocumenti
vomitus aut ex humoribus ab aliis
membris effusus ad stomachum non est continue
lesione sed quamdiu sit stomachus in hora
donec cessant humoribus in eo Johannes
filius Serapionis libro 3o In vomitu regimi
ne vitanda sunt unctuosa et
pinguia ut oleum butirum et pingue
do porci et similia quia hec ea frictum
stomachi mollificant et totum stomachum quo
ad naturam retentiva debilitat de
vomitus vitentur ut si acuta tunc
vomitum vitentur calida si frigida tunc
vitentur frigida et sic de aliis evacuatio vomi
tuum de bono per vomitum fiat vomitus
tunc ne humore peccante educatur et
quando humor consistit in stomacho qui
est causa vomitus dicit Guillelmus similiter
quod vomitum vomitum et reparatio ut fiat
ligatio fortis adiutorum et coxarum
et potio ventose super epar et sple
ne absque scarificatione sunt valde
utilia et tu dic quod ligatio qualis
est remedium sed potio ventose super
epar et splenem cum ab illis mittitur
humor ad stomachum vel cum cor est plenum
sanguine per flebotomiam basilice et
salvatelle potio ventose tunc utile
est Item ibi dicit nichil est melius
in vomitu et in fluxu ventris et tu
dic si vomitus non venit a causa
primo tunc catharticum vel removeat et

ido dicat s[ed] p[ost] sompnum sentiunt se pa
cientes alleviatum et forte conve
dit posse ponere in balneo aque tepi
de decoctionis ysbaree scipturis et
p[ost] exitum balnei ungatur stomacus
et totus venter cum oleo ro[sarum] et cum oleo
de mastice cui p[ar]te mixta addito
modico aceti Gwillmus et tunc dicit
in vomitu sufficeret ungere stomacum et illa
qui sunt venter non ungatur venter et sic de
stomacho Cum vomitus est consequens omnibus partes
in stomacho sunt ibi sunt quantum sunt ab aliis
membris missi non debet vomitus stringi
nisi fuerit humores educantur quia
tunc vomitus et est Gilbertus nisi tor-
pet declinante natura tunc oportet plaga
tunc fortes ad interiora et corpora
et pelistria thoracis maxime mensis et sic
vomitum ne patiens deficiat
Par amlis habet et pueris acutis
sed adultis magis dicta est
quia opilat arterias grossi et duri
digerendos quia resistunt digestioni et
alienatis et sanguine aquosum
generantibus liberator dissolutiva
non sunt danda nisi cum aliquibus
stipticis quia caput est inter confortans
in tala distemperancia capitis id est confortantia tale
faciendo capitis unitate non debet dari stomachi
nia sed in passione uberata bis dat calida
vinum de zinziberis calida distemperancia capitis
sepius terminatur in calidam ydropisim Gil
bertus capitulo de passione capitis frigida diste
mperancia capitis cum humore vico fiat
in initiate ad ydropisim frigidam Gilbertus
Si distemperancia capitis est cum humore vico
prius digerenda est materia et causa humidans
superflua evacuanda et post hoc omnis
alteratione est agendum sicut in sola
qualitate pectore Gilbertus Nomina
capitis habentur in tabula generaliter et nomina
cum habentur supra Considerantur quod bene mista
yera et bene capitis sunt bonum et tunc
dicitur medicina liberatoria et in vehe-
nas capitis hec vacuant venas que de
vena cava in summa intrant ipsum
epar quas si ipse vel mesaraica essent
replete sucositate cibi digesti in
stomacho non posset medicina adeo hunc
tussitum et sic in alterando vel purga
do suaz operationem non perficerent Quoniam in
distemperancia capitis calida sine materia priva
te ad est opilatio epatis in siropis
et aliis infrigidativis addantur quedam
aperitiva calida aromatica radix api
succus feniculi capilli veneris et endi
via amalince hus et scabiosa secundum
liberatorem et sic aliquid frigida aromatica cum
multis talis pomorum sunt et distemperancia
capitis frigida Quoniam Gilbertus habet aliquid
post purgationem in distemperancia calida
cum materia post tertium diem purgationis bal
nea fiunt cum herbis frigidis dimiteret
ut sunt endivia lactuca ut habetur in
alphabeto meo lira ibi dimitteret frigida
cum quia balneum irritat calorem
in corde et confortat totum balneandum
estimando plethoricum sed Floriam pre
cipue de salvatella in dextra ma
nu et tunc perdunt eadem virtute et
cimpla et tunc dicit de Floria scilicet sanguis
multum abundat quod fiat cum de sola
qualitate tantum mala complexione
capitis tunc apponere cum unctionibus et
emplastris et localibus remediis operandi
est cum si vero humore est peccans et malam
complexionem causat et maxime est cum
digestiva medicina vel vomi-
tur simul et clandia alterancia

complexionalis et maxime mala et super sedes est ab
emplicis et unctionibus istis post purgationem
materie peccantis nisi talia sint que ipsa
impediunt in digestione medicine vel cibi et
non repugnet. Alfonsus. Contra calefactionem
epatis si reubarbare detur datur detur cum vel
decoctione cum sirupo violaceo vel oxiza
cara vel cum succo solatri vel plantaginis
quia ipsum purgat calefaciendo secundum Gil-
bertum cap. de distemperantia epatis sit mari
Item secundum eundem Gilbertum si paciens
distemperantiam calidam epatis sit manducans
et desiccatum detur tisana sinacemia de
mane cum aqua frigida et in meridie cassia
fistula vel diamoron abbatis vel sirupo frigido
vel oxizacara sirupo viola et hiemis. Si
distemperantia epatis calida est parva vel si sit
inveterata conceduntur pulli perdices pro
ancies capistres si vero non fuit inveterata
ta passio et fuit caliditas magna vel cum
febre tunc cibus dieta sit sicut in febre terciana.
Secundum Gilbertum mala complexio epatis calida
vel frigida humida vel sicca si non curantur
in principio sed prolongantur et diu durant
fiunt cause in ydropisim Johannes filius
Serapionis tractatu quarto cap. primo. Item si ydro
pisis prolongatur accidit eminentia umbi
lici et talis ydropisis est illis morbo
incurabili et si species ydropisis talis
curantur propinquior est sanationi que fit quedam
da que fit sicca vel curatur mala
complexionis epatis calida vel frigida nocendo
est alterationis in contrarium causam inducendo
est stipticis aromaticis confortativis consolidativis
nacionem secundum caliditatem epatis bene cum frigidis
frigidis in calida cum bene nisi sit spicanardi
et mastix et folium et hec illi et
tunc dicitur quod propter caudam cum intimus

Simmodo datur diamoron abbatis hec
ibi quedam species sunt tales. Secundum
Gilbertum cap. de distemperantia epatis ap
ta sophenia intime confortat apium
salvatelle in omni distemperantia
epatis et sophenie frigida cum cum hu
iusmodi et apata frigida cum rep
tana vera contraria vel cum melius
apium salvatella quam sophena
quia cum humoribus frigidis constringunt
et frigidis humoribus frigidis descendunt
In omni distemperantia epatis frigida appo
nenda sunt aliqua frigida aromatica
secundum in pura quantitate liberator. Et in
omni distemperantia epatis calida apponen
da sunt aliqua calida aromatica secundum
in pura quantitate liberator et tunc dicitur
pauca frigida ponuntur cum multis
calidis ne nimis cito calida subtilia
transeant sed moram faciat et
operacionem suam perficiat et respondit
aliquando frigida et pauca calida cum
multis frigidis ponuntur ut frigida melius
penetrare valeat et aliqualiter operari.
Item passulae cum acinis masticata
te et comeste appetitum removent
omnem debilitatem epatis et ipsum in
pinguant et tunc dicit non omnem pl
mus epatis vulpis comestus quando
amici sumuntur cum vino dulci
vel certo in amoda confortat epar
et sanat omnem debilitatem quam
eius consumitur sed cum eius fiat
Bwilling quod valent in distemperantia
epatis calida et frigida eius recendum
est in dispositionibus ex compositione
dubius et quando ignoratur causa
debilitatis Alfonsus et cetera

Ratione opilacionis epatis extensio con
tra ypocondrii sentitur. Gilbertus in
opilacione epatis dieta tenuis et
medicina apertiva et subtiliativa
et confortativa competit. Cum aper
tivis resolutivis et subtiliativis semper
debent apponi aliqua stiptica propter
membra et virtutem conservandam. Unde in
conservator est res que habet virtutem
apertivam et stipticam vel naturaliter
ut absinthium et sandali. Quia me
dicina composita cum apertiva et
stiptica separatim accepta propter
virtutem commixtionem. Epar est membrum
nobile et in operacione medicinali circa
membrum nobile tamen sit caveda scilicet me
dicina fortis et que cum violencia operatur
et quod membrum vicinum non ledatur per
media localia et si membrum vicinum
sit fortis sensibilitatis ut membrum primo
sit non detur propter alio membro medici
na male qualitatis ut scamonea tu
nalle vel euforbium. Gilbertus si post plenam
opilacionem epatis ex plenitudine fit commixtura
cum sanguine quarto habeatur ratio ex
cola. Liliator / Item ex aliis humoribus
non fit opilacio epatis aut inflacione
corporis aut commixtione cum humoribus
fiat. In opilacione epatis intus attinua
membrorum non potest fieri ut cibus pene
tret locum opilatum et ideo caveatur fluxus
ventris longus et fortis. Liliator et tu
dic quod ad membra tussis debet remitti
pt ad intestina ex quo cursus non propter opi
lacionem et hoc de opilacione porte epatis
intelligatur. In opilacione epatis
semper urina est tenuis quia humo
res cursum ad intestina et pauca
aquositas ad renes. Liliator. Stip

tica in opilacione epatis competunt scilicet
in prima quantitate quia omnes confortant
epar quod est vehementis virtutis ne
ipsum epar per abstersiva et resolutiva
dissolvatur. Liliator et tu dic propter
hoc prohibetur aloe nisi lavetur [illegible]
aquis quia dissolvit epar propter
eius naturam compositam. Flora de
basilica competit in opilacione epatis
licet inflaciant sed opilaciones [illegible]
et urina incipit inspissari quia
deopilat. Liliator / Multa quidem [illegible]
tamen debilitant epar [illegible] et
medicina competit in opilacione epatis
dicit Liliator / Tamen deopilacione epatis
competit flora de basilica et tu dic
[illegible] Rogerius dicit quod in
frigida distemperancia epatis vel opilacione
sit cum humore [illegible] post purgacionem
et post [illegible] [illegible] aperienda
est sophena [illegible] [illegible] pedis et
[illegible] cum humore [illegible] aperienda
est salvatella dextre manus quia cali
di humores ascendunt et frigidi humores de
scendunt. Item dicit quod yera pigra
datur pro purgacione in opilacione ex frigido
humore quia plus deopilat quam
aliqua alia medicina. Secundum Lili
atorem non est concludendum apostema ubi
est opilacio quia in epate fit frequenter
opilacio sine apostemate quia [illegible]
est opilacio et in porta epatis et ibi
[illegible] aliquando [illegible] [illegible] ubi
non fit ibi semper propter opilacionem apostema
apostema autem causatur in foraminibus membrorum
ubi materia clauditur et non habet eva
cuacionem facit corrupcionem violentam
et putrefit et fit apostema. Liliator. Tamen
de passione splenis et tu dic aliquam

tanta opilacio fit in epate quod ibi 2 fit capa
cibulum urina in opilacione epatis 2 splenis
2 tenuis quod nichil grossi de humoribus
potest transire ad renes sed solum aquosi
tas cum subtilitate sua sibi et cum
incipit urina ingrossari et inspissari
signat materie opilantis dissolucionem 2
fit de opilacione 2 sequitur hic ille Sum
liberator Gilbertum in principio opilacionis
epatis urina apparet mediocriter tenuis
confirmacione urina apparet composite tenuis
sed sine opilacio fit in principio sed confirma
ta sentitur dolor epatis post prandium quod
ante et sic circule mouetur non cessat a
pulsione et patris subastellus usque
ad ylia Secundum eundem 2 similiter sequitur
in opilacione epatis bulendum est quod cum
cum opilacione epatis fit distemperancia
epatis vel si opilacio est cum humoris vicio
et sic in humore conveniat signa adiuvat
et indicat secundum proporcionem causa et
tunc dicit opilacio epatis tunc distemperancia
in epate et raro est sine humoris vicio Et
pars facilius opilatur quia vene sunt
eius breuiores quarum si maior pars opilatur
dicitur quod opilacio aut quia et ita omnes
humores in epate generantur et maxime
melancolicus humor facilius opilatur et
quia vene epatis in gibbo et sua
spissitudine sunt strictiores fit opilacio
epatis et fit facilius opilatur pars epatis
superior et pars inferior facilius opilatur
quia humores facilius currunt ad loca
declivia secundum liberator Nota quod opila
cio non indiget ita fortibus medicinis
apericiuis sicut splen quia materia
opilacionis in splene est grossior quam
in epate et splen est membrum firmum

et siccum et porosum sine spongiosum
valde et multum materie inclusa est recepti
ua Epar vero est calidum et humidum
et magne mutacionis et natura in eo
uo est ita conpacta quare leuioribus
apericiuis contenta diafforesi Epar
quia est grossi corporis indiget sub
tili medicamine sed quia est nobile
membrum indiget confortatiuo Gilber
tus et tunc dicit quia est membrum in
nutritiuum indiget stipticis et si sint
odorifera sunt meliora quia confor
tant In opilacione epatis cauendum est
ne balneetur cito post cibum nec
multum ambulet vel moueatur nec
multum bibat hec enim post cibum cum
quia cibus digestus fit in stomacho sicut
cibus preuentus et transire ad quod in
digestum et sicut quod forti attraccione
cibum indigestum attrahit et tunc opi
lacionem epatis et longas egritudines
secundum Gilbertum Cacexia id est habitudo mala
dicitur corporis propter maliciam et corrup
cionem complexionis calide epatis vel
frigide et sic fiat acala sed asciadea
propter humiditatem ibi nimia frigida et opilacio
est epatis et ideo in alteracione et mundifi
cacione oportet procedere cum rebus mundifi
cantibus purgantibus materiam frigidam
et cum apericiuis opilacionem Gwillelmus
Nunquam competunt in opilacione
epatis repercussiones simul sed in diafore
sim et maxime secundum eundem competunt
in inicio fomentaciones vel emplastra
in opilacione epatis ex calidiori vicio nisi
prius sit digesta et aliquantulum
purgata Panis sicut consolida
sanguinis cum pulvere anisi vel
maratri de opilacione fortiter in

opilacione epatis de frigida causa
et si causa esset calida ponatur cum
vno scropulo pulueris diaplumm po-
deris eius de puluere seminis endiuie
vel scariole. Ego facio vero decoqui
aperitiua calida vel frigida vel vtraque
in ea composita in aqua et cum illa
aqua facio pastillum sic panis
est aperitiuus et sapor non erit
in contrarium sicut cum pulueres
apponuntur. In omni opilacione epatis
et distemperancia vel debilitate epatis
confortatiua in electuariis datur opiata non
opiata i. sine opio quia cum opio
Rogerius dicit capitulo de distemperancia
epatis hic in pluribus aliis casibus teneas
quod idem sentio. de mistrimis vel madra-
gora quod calorem naturalem extinguunt
Opilacio epatis inducit indigestionem indigestio
aquositatem ascites ydropisim vel capitulo
de apate epatis si in saniem convertitur ut
plurimum incurabilis et mortalis est Brunellus
inde hic cum doctores ponunt curam
per mundificacionem sanie ut Almansor
Johannes Rasis Gilbertus vel et alii qui cura-
tiuo est pro. In principio apatis epatis ego
emolliens cum diamania quia non attrahitur
cibi succositatis abrepe in fine apate
virgit attiua vitis epatis et inferiorem at-
trahit de succositate quod feces sunt
grosse et indurate et fit constipacio
Gilbertus apostema dextre epatis non curatur
nisi in principio post quam non sunt consima
cum incurabile est liliator. Dicit
apostema scliroticum curatur sicut apostema
scliroticum in quod fit premissoria me-
dicamina In omni apate epatis fluxus
ventris malus In apostemate epatis vrina
est spissa turbida liniens turbida

est propter turbacionem humorum et corporis deliqua-
cionem propter quod semper committatur apostema quod
calidum et licet propter hoc eius perturbacionem
et deliquacionem facit liliator. Et
licet vrine mixtionis et mortificacio-
nis liliator. Vrina est vitis de apate
epatis propter multas causas licet digestiua
sit debilis cum quia hoc et calitas tin-
git cum quia aliqua pars colera ad
miscetur. vrine liliator. Si tibi ade-
par penetret non impeditus papa-
tur multiplicatur vrina et feces sunt
pauca. Si vero contrarius non penetret et
multiplicantur feces et vrina sit pauca
idem est in apate calido epatis repercussiua
cum competunt vel opilat vel maturat vel conuersat
si ponatur in prima quia natura et cum aliquis
dissolutiuis liliator. ergo videtur quod sine
dissolutiuis non debent apponi Alfonsus
non ponit repercussiua quia sunt maturatiua
aduiciora debilitare sed alteratiua et
confortatiua ut membra fortius diuertat
super distrasiam licet epar sit mem-
bri hunc tria admundificandum sanguinem
de colera et melia scilicet tisim fellis et
splene inchil animus alii hic humoris
prius cave. apostema in epate quod scilicet minus hu-
dauit ita quod dicta membra sanguinem mun-
dificare non potest Alfonsus. Si apostema est
in sima epatis tunc competunt medica-
mina educatiua per ventrem Alfonsus
quia via est ibi ad intestina. Si vero
apostema est in gibbo epatis tunc competunt di-
uretica quia ibi est via ad vias vri-
nales Alfonsus et liliator. Contra diu-
retica danda sunt apostema in prima con-
tinue et leniora et sic paulatim
ad spissa et fortia est procedendum et sep-
tem diuretica aliqua styptica et con-
fortatiua apponuntur et cum calida

multa sunt diuretica frigida tamen pauca ca-
lidis aromaticis et si causa est frigida multa sunt
diuretica calida cum paucis calidis stipticis
confortativis aromaticis Alfonsus et liliator
Omne apostema quod incipit subito aut resol-
vitur totum aut resolvitur subtile vel re-
manet grossum vel convertitur in saniem via
te calore naturali in commutatione illa cum ?
in ventrem vincat calor innaturalis actuali
in conversione materie Guillelmus capitulo de apo-
stemate capitis Secundum Gilbertum in omni
apostemate capitis est urina turbida et livens
sed non est diuretica magis minus est pinguis
et minus colica et quo contrario hoc non
dicitur de livore dicam in capitulo de apostemate
capitis In apostemate capitis non sunt apponenda
nimis frigida nec nimis stiptica quia ma-
teria induratur et morbus fiet incurabi-
lis propter ydropisim que cito sequitur
liliator Item nec nimis resolutiva nec
nimis viscosa vel mollificativa sunt ap-
ponenda quia sequitur mors et remanet
Galenus videlicet de ingenio capitulo in concavitatibus
in diogene vero in apostemate secundum
quosdam in omni apostemate capitis competentia
materia diuretica adhibenda sunt
interius et diaforetica aperitiva et
resolutiva exterius ... distinctione secundum ...
in causa calida et calorem et causa frigida et hoc
habet veritatem in Gilbertina et tunc dicit quod apostema
est in summa aperitiva potius quam diure-
tica interius danda sed resolutiva
exterius dari potest per tempus suo secundum quod
apostema est in gibbo tunc ultimus competit
diuretica ut patet per praedictam notam per
ordinem Quando fiet fleobotomia in apostemate
capitis considerandum est si corpus fuit repletum
et carnosum et tunc debet fieri flebotomia de
parte opposita si non fuit talis

repleto fiat flebotomia de eadem parte et
hoc voluit omnes ut dicit Guil-
lelmus capitulo de apostemate capitis et ego di-
co quod constantinus Gilbertus Almansor
et generaliter omnes voluit quod flebotomia
fiat de eadem parte et liliator capitulo de
apostemate capitis prohibet fleobotomiam de
parte opposita Item in apostematibus capitis non
debent dari ventris constipativa quia
constipatio ventris et fecis retentio
est multum nociva ... debent dari
multum laxativa quia fluxus est multum
nocivus ... et debet venter mollis
seu largus teneri secundum Guillelmum vel
suppositoriis vel clisteri sed omne
apostema ubicumque fiat semper fit ...
sed materie per venas ad locum apostematis
et flebotomia emittit materiam contentam
in venis ... per venas equaliter
minuit vulnus si dolor accedit ad
fistula et postea statim non alleviat
aut parum flebotomia de cephalica convenit
est Guillelmus capitulo de apostemate capitis
Item ibidem apostemata capitis causa et frigida
exigunt emplastra maturativa tamen
venit ad finem et non resolvitur
prima mollitiva maturativa resolu-
tiva confortativa habent ... in
apostemate est in summa non debet dari diure-
tica sed evacuatio fit per ...
si in gibbo non debet medicina ...
tenue per ... sed diuretica ut
per venas urinales fiat mundificatio
liliator quia medicina ... est ... in
desiccativum et non habemus aliam viam
... apponenda sunt ...
super regione capitis habet in ...
... frigida liliator Constantinus
in viatico capitulo de apostemate capitis ubi
ponit curam apostematis capitis de frigida

causa dicit Galie. ad glauconem dicto
inveterata sine medicina curata ne-
quaquam eorum potui neque vidi alios
curare. omnes enim tales patientes fi-
unt ydropici et multi in breve
moriuntur. Cum capitur in gibbo inflata
sunt diuretica sed cum cautela ita
quod in principio dentur frigida ut sunt se-
mina maiora et minora et herbe
frigida et postea apii ad
indicas apii et post adiungatur fe-
niculi et petrosilini. deinde addenda sunt
asarum spicamardi radix rubea cum
patoria yreos et mirtus cum ydromel
le fiunt et [illegible] applicantur. Silvaticus
notat hic gradum fortium diureticorum.
Cum capitur duro epatis quod in sapientior
vocatur lapiditas epatis considerandum est
unde fit. si enim occupatur ea parte subti-
li prius soluta consumpta fiunt dura capa-
cia prius solutione subtilis non solvitur
sed remanet capax sed consumatur et durum
non mollescit prius et calidum plus
indurat neque perdit neque prius
curat secundum alfonsium. Si [illegible]
esto medico in principio cum non vocati
sit adhibenda cura quia ipsi vocati
tum curam non recipit propter hoc quod epar
[illegible] sui [illegible] et debilitatem mag-
nam non potest sustinere medicinam [illegible]
ca secundum Alfonsum

Quando est opilatio splenis cum
causa frigida cum calefactione epatis
difficulter curatur ad curandum quia frigida
nocent splenem et calida nocent epati
et tamen calida cum frigidis equaliter misceantur
et medicamen temperatum et tale non re-
curat sed nec splenem nec epar. Con-
siderandum est quod splen tamen cum aperitivis
et alterativis fortius potius quam
ut data fuerunt da post et quando epar
medicandum est cum frigidis alterativis post
sunt. [illegible] quam plorulia [illegible]
fortius secundum Gilbertum ego dans maximus
medicamen [illegible] localis aperitivus
splenis et frigidis confortativis epatis fortius
frigida alterativa et confortativa super
epar applicanda et super splenem calida
aperitiva. Contra opilationem splenis
considerandum sunt [illegible] de opilatione epatis
quia in multis operationibus in nobis con-
veniunt. Simplex medicina aperitiva
sufficit epi opilato splenem vero opilato
oportet addi acetum et quoque acetum squil-
liticum quia sine eo simplex medicina non
sufficit secundum quod habetur in meo aggregato
in fine ubi agitur de [illegible] aperitiva
Notanda sunt in cura opilationis splenis
medicina aperitiva calida et frigida sicut in
de opilatione epatis quod ut plurimum splenem quod
[illegible] splene spatium competunt aperitiva hec sunt
scolopendria capparis cortex fraxini
yreos ysopus [illegible] tamariscus
[illegible] tamariscus
optimum dicitur.
Impossibile est fieri ydropisim nisi precedat
fiat debilitas epatis utrumque habent illa
debilitas et ideo impossibile est curari y-
dropisim nisi epatis debilitas minuatur
et epar corrigatur ut dicit Gwill. in
capitulo de ydropisi. Leucoflancia et
yposarca cum confirmata est possunt curari
sed postquam confirmata est non diminuit ideo
asclites et tympanites postquam confirmata est
non curantur. Idem due species ydropisis
cum frigida causa curantur. due species ydropisis
cum causa calida non curantur. Omnis ydro-
pisis non fit cum sit confirmata nimia epatis sed
ex longa opilatione et debilitate caloris
epatis confirmata cum hoc concordat Gwill.

distrasie epis sicut nulla contraria cpar
ut humiditi nec humiditatis nec medicine
sicut naturalia nisi sit cum ipsum epar
sit fundamentum radix et minera humiditatis
omnium aliorum membrorum et ideo ydropisis que
epte destitato non est curabilis quia principa
lia non sunt Gilbertus ista ydropisis de calida
causa confirmata facit epar tale velud
est cum casu epis in complexione ita ut
ipsum ab epar non est epar et ideo dicitur
Gilbertus ydropisis de calida causa confirmata
per medicinam frigida non curatur quia frigida
cum quietata augmentatur nec per calida
propter cum cruciamentum et quia calida subtili
ant et consumunt et sic calor naturalis
exalat et humiditas naturalis consumpta
exalat et sic complexio epis deficit
non mutatur dicit epar sicut falsus de
natura denaturis non est Gilbertus omnis
ydropisis in acuta fit mala ypostasis
in prosticis et tunc dicitur pessima est et dis
suspulata mala propter cum quietate quia
frigida et humida debent fieri calida causa
ydropisis sine calida vero ydropisis tunc
fit male curatur propter dispositionem cum comple
xione epatis destructum Omnis aqua
ydropisis est mirosa et salsa quia contrariis
humoribus generatur Gilbertus si accidit intro
epis nimium in frigida tunc magis generatur
aqua ventositas in presenti tempore
in tempore longo et quanto magis
intro epatis est calore continuo dispa
ciato magis generatur ventositas in
presenti tempore Unde omnis yposar
ca fit leucoflancia in presenti tempore
in longo tempore et omnis asclites fit
timpanites in presentibus Gilbertus et
tunc dicitur quod sanitate epis sit maior

aquositas in ydropico quia dis
diminuit et ideo est quod in leucofla
cia maior est aquositas et
frigiditas quam in yposarka
Omnis ydropisis que sequitur
febrem continuam longam aut inexpli
cata et si sequatur causa dura in
ydropisis confirmatur non curatur Item
si remedia debita applicata ydro
pico non possunt nec adiuvare possunt
sunt et propter mala dispositio
phisicus non curatur non curatur Liliator
Fluxus ventris superveniens ydropi
co sine allevatione mortale fit
cum allevatione profluvii et buna
signum est bonum Liliator et tunc
dicitur si continuus allevato Cum in
posarka accidit pruritus in naso
et tunc hic apparet mollicies
in facie et manu sinistra mo
ritur ydropicus Ipsa die
Gwilliam capitulo de ydropisi Fit
tur anhelitus spiritus sudor capitis
et totius corporis ydropici mor
talia sunt signa et quod egerit
ydropici sicut sanguis coa
gulatus vel caro proximus est mor
ti Liliator Omnis urina ydropici
est rufa sicut et lucens superius
vel rufa superius et nigra inferius
mortalis Liliator et tunc dicitur
urina bicolor qualiscumque sit
est desperata valde Cum ydropico
supervenerit tussis tunc ydropisis
desperatum est et si cum ydropisi
sit dysenteria mortale et si cum
dysenteria accidit fluxus ventris infra
tribus diebus moritur Liliator in ydropisi

contingens aliquando in membris peior est
illa que primo accidit vel aliis mem-
bris sicut liatorie in ydropisi asclites
est contra peior post hanc tympa-
nites minus mala est yposarca sicut
et tu dicis leucoflancia quam liator
et alii quidam ab yposarca distin-
guunt et aliquando in asclitico aug-
mentatur caliditas continua corporis et
fit maior ventositas et siccitas
et vel per longum tempus asclites fi-
et in tympanitem et in hoc casu
tympanites detior est asclite. vlcera
ydropicorum non curantur sicut in ypocondria
quia secundum commentum vlcera non curan-
tur nisi desiccentur sed in ydropicis non
desiccantur ideo non curantur. Si melio-
ratur ydropisis curatur melius
secundum liatorie propter humiditatem et
tu dicis de frigida ydropisi hoc est hac
auctores communiter describunt ydropi-
sim quod sit error digestiue virtutis
epatis in qua virtute virtus vel virtus
corporis cum est debilitas est tunc ydropisis
et tumor seu inflatio est accidens y-
dropisis sed qualitas ledens operationem
digestiue virtutis epatis scilicet digestiua
immitatiua frigiditatiua et aliquando
expulsiua est morbus qui dicitur
ydropisis. Cause ydropisis antece-
dentes sunt multe, coniunctiones et motiones
sed propinquiores cause ydropisis vel
ones sunt due scilicet mala complexio
epatis frigida et mala complexio corporis
tunc ydropisi causa caliditas semper vel
communiter minus est causa frigiditas
vero corporis scilicet debilis calor cum vel

debilitas caloris cum semper est causa quasi
immediata et hoc vult liator et
Gwillelmus et plures alii et tu dicis
in frigida ydropisi et etiam in calida
sicut in tympanite et asclite est calitas
et frigiditas simul sed diuise quia est
vt formalis et est actu manifesta
et frigiditas est vt materialis et est occulta
et non manifestatur et in liatorie et
tu dicis in mediata causa est mala
complexio frigida corporis scilicet debilitas caloris
naturalis et causa antecedens est
caliditas in naturalibus et accidentalibus et
vtraque coniunctim. Item in asclite
et tympanite non est tumor nisi in
ventre et pedibus quia virtus debi-
lis expulsiua corporis non potest super-
fluum mittere ad partes superiores nec
potest virtus corporis immitatiua homi-
nis generare sanguinem nec expulsiua
propter hoc ad membra mittere quare
maneres in partibus superioribus et
cum hoc concordat liator qui dicit
quod in yposarca et leucoflancia ac-
cidit et communiter propter virtutis expulsiuam
corporis fortem et quia immitatiua non potest
debilitatur. Sicut in ydropisi de calida tunc
est tincta propter causam antecedentem vrina
in ydropisi de calida causa est tincta propter
causam antecedentem et si frigiditas non affuit
sicut in ydropisi de frigida causa non tingitur
vrina nisi forte affuit vel aliquando
frigiditatis virtus est debilis et ideo
vrina in ydropisi tincta non est tamen
propinquum corporis sit de calida causa scilicet dispositio tumoris
particularis vnde si tumor vel vlcus
et si vrina sit tincta est ydropisis
de frigida causa dicit Alphonsus magna distin-
cta corporis causa ydropisim minor ytericia

liliator et tu dic non omnis magna distancia
corporis sed debilitas corporis quia destat non
valet inter differentiam corporis mutativa purge-
gativa expulsiva / Resisti ydropicorum vi-
de in alphabeto meo ubi sit ubi habetur quod
in eis curantur sitis Si ydropisis sit de genere
tunc est yposarka et tu dic vel leucofla-
ciasi cum est de aqueositate tunc est asclites si
de ventositate tunc est tympanites / liliator
yposarka anasarka et leucoflancia
per eadem specie ydropisis reputantur liliator et tu
dic yposarka et anasarka eadem est species
leucoflancia est alia species secundum plures
Non omnis calor mediocris comparatur vento
vel ventositati Calor qui est medius inter de-
bilem calorem non potentem resolvere et inten-
sum calorem potentem resolvere et consumere
quia resolvit sed non consumit Alfonsus
In ydropisi de frigida causa calor naturalis est
maior in medio quam in extremitate quia ydropisi
et calida causa et sitis accidentalis est maior
tunc magis in ydropisi de calida causa est sitis
naturalis corporis maior et calitas accidentalis
maior liliator / ydropisis de calida causa
difficilius curatur si curatur quia ydropisis de
frigida causa quia in eo est complexio mala
frigida et calida sicca complexio mala diversa
et ideo indiget contrariis curis et est in
eo maior debilitas corporis quam in ydropisi
frigida liliator / plures in prima quantitate
competit in ydropisi et proprie in urina
albo mittunt in frigida causa et in calida mit-
tunt in brodio ciceris et si semina diureti-
ca ponantur melior est liliator et tu
dic in frigida causa diuretica competunt ut
[illegible] et anisum Et in calida frigida compe-
tunt diuretica ut semina [illegible] et
semina frigida maiora et minora ydropisis
de calida causa [illegible]
sed post cum calidis [illegible] et intra
et super [illegible] cum frigidis non [illegible] dissol-

natur liliator et tu dic cum sciptic(?)
[illegible] in omni ydropisi miscere oportet
tunc oportet valere calorem solius consumant
qui non est ventus quia resolvunt et
humiditatem et frigiditatem et fortitudinem
virtutis ad solum infirmitatis liliator
Si ydropisis fiat [illegible] ad debilitatem
virtutis tunc [illegible] in principio
cum confortativis [illegible] si fiat [illegible]
[illegible] magis in principio et [illegible]
actione si tempus non petit [illegible]
aliquam cum [illegible] materia digeratur
confirmantur morbi habetur Gilbertus
Causa [illegible] mali [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et diuretica humorum [illegible]
Causa vero [illegible] mali [illegible]
[illegible] medicina educans per urinam
et medicina educens per sudorem
et evaporacionem Gilbertus Causa
[illegible] est debilitas corporis et
[illegible] et [illegible] corporis [illegible]
quas [illegible] omnes [illegible]
[illegible] et est medicina [illegible]
et tu dic in frigida ydropisi [illegible]
[illegible] et medicina semper [illegible]
appositum de attenuativis diureticis
in speciebus ydropisis secundum Gilbertus
In [illegible] [illegible] in leuco-
flancia et yposarka et leucofla-
ncia [illegible] magis [illegible] evacuatio
per medicinam diureticam per ventrem
in yposarka plus [illegible] [illegible]
[illegible] medicina per urinam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Gil-
bertus [illegible] species ydropisis [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible] [illegible]
reputantur et tu dic difficilius cu-
ratur [illegible] in [illegible] [illegible]
aliquid et [illegible] secundum [illegible]
et tu dic in frigida ydropisi et ubi
non est [illegible] in ydropisi et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

consuetudinibus Ametinus purgativis intem-
perate fractis. sed Gilbertus et tamen
dicit quod debilitas virtutis corporis non susti-
net forte purgationem. prima medicina
laxativa valde placet et in parva quan-
titate primo una datur. non forte quam
Christiana (?) secundum Gwillelmum capitulo de ydropi-
si inducunt medicinam uti diureticis cum
sed in calidis ad removendum opilationem
corporis et tamen febris forte calidam rete-
tam in corpore quae non mandatur ad loca
sua propter opilationem corporis quae sic retenta
inflammat epar. ydropisis non inducitur
nisi longa mora precedat. Gilbertus
Quod in ydropisi frigida locum dictionis
in corpore intensum dissipatur sed id est
debili calor quod in calida vero ydropisi
dissipatur epar consumitur id est impeditur sua
vel propria operatione (?) naturaliter itaque per
illa epatis transfit et apparuit (?) poni
illius adeo quod calor illius consumitur
contentus sed cum spiritu exhalat et fit indi-
gestio vel corporis ex defectu caloris naturalis
corporis ut in Gilbertina dicit Gilbertus
quod multi ydropici de frigida cum confirmata
ydropisi curati sunt per pressionem longi
temporis ex speculativa confortatione
corporis et resumptione utuntur quae prime
dictarum etiam non valuerunt suscipere
et tamen dicit prima divinas evacuativas
non evacuabunt quia virtus corporis propter
debilitatem primo unde siccositas
[illegible] corpori suffocat eius calorem et
[illegible] generatur sanguis aquosus tendens
qui ad membra mandatur et si talis
aquositas frequenter remanet ad epar
et consumitur cum eo et sanguinem [illegible]
dus aquoso per longum tempus vel eo
generatur mutatur complexio epatis in
complexionem suam et aquose siccositate
vel sanguinis perdita et tunc epar
non mutatur dici epar quia complexionem
corporis non [illegible] sic in Gilbertina [illegible]
Gilbertus in ydropisi frigida non debet dari

vilem calida sed epatis calida quia
multa dissipat calorem corporis debilis.
In ydropisi non est intendendum continue
una medicina vel una operatione
nec ratio sit eius consueta quia consueta
natura non patitur. In modo tragedia (?) contra
[illegible] vomitus [illegible] usque intestina
liberatur. In omni ydropisi vitalis sit
hec medicina evacuativa scamonia
ezula [illegible] et nisi bene abluatur
et lavetur et preparata corrigatur
liberatur et tamen dicit semen [illegible] lan-
reola [illegible] sicut aqua citrinum
ydropicorum evacuant vitalis sunt
ne epar dissolvatur. Citrina aqua
ydropicorum evacuat cum securitate
bona si debile administretur. aqua ita
fiat aqua [illegible] ipsa urina [illegible]
[illegible] mediam corticem sambuci
et in [illegible] distillatur aqua de
radice sambuci et media cortice
eius et floribus eius et [illegible] 2
curat omnem ydropisim de frigida ca-
liberatur et tamen dicit non semper sed aliquando
curat. Quoniam liberatorum incisione
et ultimo cum non curatur tunc aliquibus fiat
incisio per duos digitos sub umbilico
de qua incisione vide ibi. ego non
utar incisionibus quamvis [illegible] dicit
quod melius fiet si quinque vel sex cauteria
fiant sub umbilico et in bursa te-
sticulorum ita quod paulatim [illegible]
do materia evacuetur. aquosa [illegible] plu-
res tali cura sunt curati quamvis curati
Secundum Gilbertum [illegible] medici
[illegible] duobus modis evacuant
scilicet per duos setones consutos super
regionem epatis et super regionem
splenis et alios per quatuor digitos
sub umbilico cum plotomio [illegible]
aperuerunt [illegible] et paras et
paulatim aquam [illegible] educentes

et volunt post primam decoctionem clarificatis
et misce sic curati fuerunt habita curatione
decimi medici inducti diminuerunt propter
periculum secundum illos et tu dic semper ex parte
febris dimittitur quia multi periculosiores
prevenit quia voluntur examinare fortiores
sic operantur Alfonsus In omni ydropisi ac
tuali precedentibus vilibus generatur Versus
cum oximelle decoctionem radicum diu
retice siropus et embrocationibus radix
medicinis laxativis quicquid dicunt dum
ydropici succum plantaginis omni
mane et dicunt sic curandos esse y
dropicos decoctio cassia et desiccatio
Gilbertus cum dicit secundum magistrum sic secundum docens
se in eo effectu et urina emittit exspi
rationem illa Gilbertus dicit compla dicta
in calefactione epatis valet ydropisi ca
lide quia utique valent ibi valent
secundum in calidi ydropisi Secundum quod habetur
in antidotario in leucoflancia ypo
sarka et asclite pro maiori curatione
et tu dic propter magnam aquositatem
sed periculosa est curatio urina est rubea
vel citrina tincta in asclite specialiter
in aliis speciebus ydropisis continue et sunt
pauca in quantitate et sepe incerta
cum debilitate virtutis mortem significat
Guillelmus sed dicit alexander tympanites
et asclites curati sunt per solas catar
ticas purgationes et sunt bona
turbith sarcocolle reubarbarum cum
viridi et mirabolani et aloe su
cotrinum quod non bene lotum operatur dissol
vit et tu dic bona dictus sed cum
poco magis et patiens vero communi
danda est Secundum liliatorem yposarka
et tu dic in leucoflancia magis
causatur propter defectum digestivum et propter
defectum virtutis digestive in mem

bris ubi sanguis generatur debebant
membri nutriendi Et asclites causatur
magis propter defectum sedis digestive
id est propter defectum virtutis in epate Et
timpanites propter defectum digestive
in stomacho quia ibi est prima digestio
secundum illos Sed tu scias quod causatur ydro
pisis prout habetur in tractatu secundum causa de
ydropisi Balnea ydropicis non compe
tunt nisi prius mundificatur corpus
et evacuatur materia cum medicina
liliator Secundum rogerum in omni ydro
pisi periculosis convenientibus fiat pur
gatio et ei in tympanite cum non
sit oppositione vel aquositate non convenit
nisi in casu quo colera grossa abundat
in epate opilationem et calefactionem
ut patet in cura tympanites super infra
ubi medicina est magis deopilativa
et alterativa quam laxativa Item in
ydropisi dicitur calida curatur dicunt medici
quod dicunt per urinam et tu dic etiam
infra ydropisim Item quod potius ad
liberantur quod subtiliam materiam
educunt et desiccant et consumunt extra
sed certe si urina multiplicatur et faciliter
emittitur et color urine cotidie
remittitur et si sic affirmat curari potest
sed ego volunt Gilbertus urina ydro
pisi rubea vel cum maius fallax vel
urina epatis est calefacta Gilbertus Cum
ydropicis febris est acutus et ydropisis
est morbus non attendatur ad curandum
morbum si ut dicitur vel continuet
Gilbertus et tu dic ydropisis cum sic est
incurabilis et ita habetur in octavo ca
de ydropisi

Inde epatis fit yctericia citrina uno
splenis ut plurimum fit yctericia nigra
Guillelmus Si yctericia supervenit emo
roide bonum quia natura mundificat cor
liliator et dicit quod yctericia cum duro
epate vel cum duro epate epatis est

mortalibus. Si ycteritia est accidens mor-
bi sint per copulationem epatis vel retentio-
nem menstrui vel emoroydarum vel
nimio fluxu ventris vel menstrui per
obviationem in morbo et post accidit
et hoc vult Gilbertus. Sciatis quod dum
ycteritia quanto urina viridia vel nigra
magis fuerit spissa vel nigra tanto
magis est epar forte et sanum et expul-
sione malorum et superfluitatum purgatur.
Damianus in 3o. Si ycteritia est ex oppi-
latione epatis aut cistis fellis vel splenis
que opilacionem consequitur non
curatur quia talis opilacio non remo-
vetur. Liberator in omni ycteritia secundum
Guillelmum fiat floia de salvatella
dextre manus que est inter anularem
et auricularem digitum sive fuit cum febre
vel sine febre per quam sanguis apparet
spissa colata vel nimium colata et
si spissa non fuit. Secundum Alfonsium
caveatur floia in omni ycteritia que
in quantitate colere quia sanguis
est frenum colere et oportet magis colere
acuitatem extinguere quam ipsam evacuare.
Item secundum eundem Alfonsium stufa et
tamisia et alia localia ad mundifica-
tionem cutis utilia sunt per mundificationem
humorem penetrant vel per repressionem
acuitatis colere si ycteritia est ex acuitate
colere et non ex habundancia. Vomitus confert
in omni ycteritia quod utrumque fuit causa.
Liberator et tu dic propter si colera habun-
dat in stomacho ycteritia non potest causari de
fluente propter sua viscositatem non est diffu-
sibile ad totum corpus sicut colera que
autem melia deducitur ad totum corpus.
In ycteritia nigra dicit liberator quod
humor [illegible] unde in fine febris citrine
et multus sudor in fine boni febris cotti-
diane est sudor modicus. Balnea lenia
calefaciant et attrahant ad cutem

bene potest competere per mundificacionem humorum
penetrant quia tunc mundificant [illegible]
cause ycterice secundum liberatorem reducuntur
ad tres causas scilicet ad tres venenosas
et tres calidas et tres frigidas et tu dic
quod venenose yctericie sunt calide vel frigide
et frigide et non moventur coleram sed solum
opilant poros epatis et cistis fellis
ex qua opilacione retinetur colera super-
flua in epate quam post nimis quanta
ad membra expellit. Ex [illegible] epatis
ycteritia procurare non dicitur nisi ab usu
[illegible] ad modum cathexia et spiritus cum
dicitur [illegible] [illegible] non quia
calorem naturalem [illegible] sed parvo
quia dissolverat id est [illegible] colere
naturali humido et qualitatis id est defectus
coloris patet [illegible] secundum Gilbertum capitulo ycteri-
cia [illegible] Gilbertina capitulo de ycteritia [illegible]
[illegible] de urinis yctericorum quia ad
curam est utile ycterici non valde inflati
sunt secundum ypocratem [illegible]
[illegible] in fine et causa est quia inflacio
est propter ventosa [illegible] materia ycterie est
colera que est [illegible] et calida que repugnat
tali inflacioni et tu dic non valde
inflatur ycteritia ex ycteritia scilicet aliud
quod tu scivisti horum ycteritium et
ydropicum de [illegible] [illegible] predicamus
[illegible] ab utroque morbo [illegible] curati
sunt sed fateor quod nunquam vidi hoc
nisi de [illegible] de [illegible] liberator
dicit si ycterico supervenit inflatio
et non resolvitur significat mortem.
Signa mortalia in ycteritia sunt secundum
liberatorem [illegible] [illegible] [illegible]
et remissio coloris urine alteratur
et in [illegible] et ablatio appetitus
et mollificatio [illegible] signa mor-
tis ut [illegible] loquatur. [illegible] sunt
bona signa valde que confortant
epar [illegible] cistim fellis etc.

propter alligationem et affinitatem istorum adinvicem
secundum Guillelmum capitulo de ycteritia et io-
niana ycteritia ex opilatione utriusque eadem
competunt secundum magistrum Cardonensem
si ycterus exit sanguine moritur ycteritia
in acuta si ante septimum dicit textus super
Galienum in creticis diebus habetur Gilbertus
ycteritia fit ex nimio vomitu vel fluxu
ventris movente coleram quae diffugit et
sic fit ex dolore quia dolor movet co-
leram ut vult Avicenna super Gilbertum non
quia curatur ycteritia ex opilatione pori fel-
lis versus stomachum de grosso humore Gilberti-
na Nigra ycteritia ex frigida causa curatur ut
opilatio splenis ex frigida causa et sic ex
causa calida curatur ut opilatio splenis ex
causa calida Gilbertus Communiter in omnibus speciebus
ycteritie cavetur Gilbertus et tamen dicit quod me-
lius et longius usus sanos distollat
secundum colorem citrinum inducat in eis ac ambra
aquosa materia ycteritie mandatur debet sa-
nari quia ibi est morbus et ycteritia est eius
accidens et sic aliquando est ex splene aliquando ex
epate quia aliquando continentur utrique et
atra sanguis dicit Gilbertus in cura ycteritie ex
calido cibo vel potu prohibet impedire redeundis
in venaciones et Alfonsus dicit quia po-
ros ... opilant et calor nativus extinguitur
mancavit ... caliditas adustivas
sanguinis resolvit et facit de sanguine
coleram sic diminuta caliditas facit fleg-
ma et melancoliam de colerica materia vel
sanguinea Gilbertus ycteritia nova et
agrestica id est viridis ... curatur ut
distrasia calida quia cum opilatione ...
indiceta quia in medicina Gilbertus
ycteritia nigra ex frigida cum curari debet
ut distrasia frigida quia cum opilatione
sed forti alterativo diminutivo et calido
diuretico Gilbertus omnes ydropicos curat
camisia nova induendo non lota stricta

si pacientis ea induatur intret stuffam
et sudet ibi Gilbertus tamen dicit in tractatu
eum ponit medium de urina ycteri-
corum vide in Gilbertina capitulo de ycteri-
cia quia valde est utilis Gravata
ycteritia et agrestica curanda est sepe
flebotomia de basilica in maiori vero flebotomia
de splenetica utriusque manus et de sophe-
na utriusque pedis competunt Gilbertus
in citrina et viridi valet multum succus
plantaginis Ozimatum (?) per se tactus (?)
in nigra vero valet potio de ramme
dicitur in vino cum modico melle et
stuffa multum iuvat Gilbertus de
splene duricie vel splenis sine
causa calida fit si ex frigida in veterata
durat in spatio unius anni in pluribus
vii annos vel x curatur Rogerius et
Gilbertus dicit quod curatur ante est in vena
bilis ante biennium curatur splenis et
melius curatur antiquus secundum aliquos est
quia recentis ut recitat Gilbertus
duricie splenis quae tactui aliquis
non cedit incurabilis est Rogerius
principium causa calida secundum Gilbertum
non debet ponere ubi duricies id est splen
remolliat nec debet ponere aliquid
fortiter dissolutivum ne dissolvatur sple-
nis ... apponatur Rogerius et
tamen dicit prudenti remollitivo apponatur
dissolutivum non forte Omnibus sple-
neticis et epaticis et colericis et ydropicis
aqua frigida est inimica Rogerius Co-
patitur epar spleni ut radix ramo
et fons rivulo et eius splen compati-
tur ut ramus radici et rivulus fonti
Gilbertus et tamen dicit quod si compatiuntur
propter colligantiam et tamen in poris
magnitudo semper fit ex omni multi-
plicata in eo opilante poros

eius Gwillmus et tu dic propter magnitudinem
que est ex ventositate inflativa et secundum
alios ex aliis humoribus fit opilacio et ex
opilacione magnitudo. Secundum constantinum
in viatico passio splenis multum assimilatur
passioni epatis et tu dic in opilacione
secundum poros suos et quia remollitur
et aperitur et debilitatur sicut epar. Eodem
modo splenis dicitur multiplicitur scilicet in
apate vel sine apate. Alfonsus sinaph
materia duriciei splenis est manifesta
et non latens sed apparens et fit cum
dolore manifesto tunc citius curatur et si
inveterata duricies facilius curatur quia se-
cundum Gilbertum causa calida sepius per dimi-
nutionem et indigestionem fit frigida causa vel causa
talis adusta convertitur in melanciam et
urina que prius erat tincta erit remissa
sed ex levi occasione mutatur ad pri-
maliam causam et eius signa scripsit
Gilbertus. Tota cogitacio purgacionis splenis
est pleniter secundum Gilbertum / omne membrum
ex quo generatur mittitur et ex quo mittitur
opilatur et ideo cum splen mittatur superfluo
melanco cito opilatur propterea quod superflue
humidat nec obstat quod etiam alimentum
opilatur quia frio humore et grosso et
viscoso fit opilacio et causa viscosa Gil-
bertus. Si splen est debilis deficiens
indigerendo sanguinem melancolicum in nutrimen-
do causatur opilacio splenis. Si splen
deficiat in attrahendo causatur ycteria secundum
liliatorem et si deficiat in continendo causatur
fluxus ventris. Dicunt medici duricies splenis
et eius apa est secundum liliatorem quia
duricies eius est duricies partis reflexionis
splenis quod vero est apa est duricies partis
splenis vera et non proterum curantur
apa splenis sicut apa epatis curatur
secundum Gilbertum sed fortior cum medi-

cinia splenis magnitudo splenis et
duricies splenis et opilacio splenis ubi
duricies et apa dure splenis magna
habent generaciam ut sic et ideo quando cura
convertitur unus illorum videtur causa alicuius
et ceterius cura inficitur. Causa aliorum
neticus non dormiat dedic. Omnes sple-
Gwillmus capitulo de magnitudine splenis quia noceret
vel nulla purgacio fiat sine pillulis vel
cum decoccionibus nisi prius cura medico
sit manifesta nec flora de palmacolla fi-
at nisi paciens sine carnosus et fortis
vivasti de cappari et vivasti de agno
casto secundum Gwillmum capitulo de inflacione sple-
nis de superfluitate humor dissolvitur omnem
duriciem et magnitudinem et grossitudinem
splenis et eius opilacionem aperit. Si
eius splenetici vitant et dicunt quod omnes
comedunt melior. Si splen induratur cum calore
et materie si duricies sit inveterata cum epa-
te et tussi ad est impossibile est ut curetur
in libro amico et tu dic si epar est dis-
positum in siccitate et humiditate splenis
duricies cum calore non curatur ex cura
amborum curantur. Duricies splenis
inducit maciem in toto corpore quia
melancolia multiplicata corrumpit virtutem
digestivam in epate quia corrupta
non generantur humores boni et deficit
nutrimentum membrorum liliator. Si
melancolia spissa opilavit poros sple-
nis induratur splen et magnificatur
ideo dicto paulo Si splen quandoque dolet
condolet epar propter conviciniam et quandoque
quod facit accidentaliter in ydropisim Johannes
de superficie tractat duricies splenis convertit
medicinas humides in virtute resolu-
tiva et pauca que deminuti super
natura est flos salicis quod lapidi-
tatem splenis curat ex thus pro modo
complicitate Johannes de Sancto medicum

fortes propter eorum appetitatem constrictos sunt
cortices capparis scolopendria fructus tama-
risci et commutatur cinis et flores et
folia salicis et semen agni casti et acatia
et succus acatie mirti et camepite-
os et armoniacum et omnia ista cum aceto
simplici vel squilletico miscentur consilia
sapiens et tu dic quod fursfur est resolutivum
cum aliis informentationibus et emplastris
De constipatione ventris // Apponendum
non est faciendo flobotomia propter hoc quod dicitur in al-
phabeto meo parte de n. flore de constipa-
tione ventris non dentur pillule et tu dic
lapacium quia attrahunt materiam cum dolo-
re. Constipatio ventris est nociva et tu
dic in multis consuetudinibus constipatio
ventris vel aliquid aliud imitatur poncta et
medicina sed non tollitur et ideo nota constipati-
onem non debent pro medicinas fortes ut
ventres fluxibiles reddantur. Regula
generalis omnis fluxus ventris cum pulsu
vermicoloso vel formicante cum pulsus non
confortatur propter bonum potum et medicinam mor-
talis est quia sequitur evacuationem spiritum vitali-
um. Omnis fluxus cum egestione consistens
vel post egestionem crescens cum male tolle-
rantur et non minuuntur mortalis iudicatur.
Si per fluxum ventris non fit alleviatio in
expulsione fit nisi ad modicum tempus et re-
cedens superfluitas vel restrictio fluxus
est molesta si diu durauerit mortalis iudicatur.
Omnis fluxus stomachi et intestinorum cum
nausea et vomitu est mala iudicatur.
Omnis fluxus cum nausea et alienatione
est mortalis iudicatur et primi dei fluxus
omnes in senibus est mortalis iudicatur. In
omni fluxu ventris casus appetitus
malus est iudicatur. Fluxus ventris propter stomachum
in die fit maior et in nocte minus fluunt
fluxus propter epatis magis fluunt de nocte

et minus de die iudicatur et vult ubi quod
fluxus epaticus intelligitur est magis
periodalis quia ea causa non est continua
et magis de nocte quam de die propter fluxum
humorum qui magis movetur de nocte
quam de die propter revocationem caloris ad
interiora et propter clausuram pororum
continet fluxus propter stomachum et intestina
sunt diurni et non periodales secundum
eundem iudicatorem sed cum non assignat
hec de libro x tertio de differentia nisi
velit eam intelligere per quandam distinc-
tionem fluxus epatici vide in alphabeto
meo quod fluxus ventris signa que in-
sinuantur. scilicet conversa eius quod evacuatur
et per horam expulsionis et per commu-
tationes dispositionem et per dolorem et modum
doloris. Si in fluxibus ventris appareat
pustule et subito desiccantur mala
iudicatur. In fluxibus ventris si dolor
advenerit circa umbilicum et partes
inferiores et statim sequitur egestio pro-
culdubio causa est in inferioribus intesti-
nis iudicatur. Si dolor est in superioribus
intestinis et longe post dolorem
fit egestio causa est in superioribus intesti-
nis. Omnis egestio nigra in fluxu
ventris sine colera sunt adusta sine
colera nigra adusta que putrida
super terram bullit sicut acetum
super terram effusum cum odorem
et malas qualitates miscet et vermes
fugiunt et musce putride moriuntur
mortalis est quia sequitur corruptionem complexi-
onem quod aliqui dicunt in latitudine
sanitatis vel declinatione morbi posse
esse ad bonum quia per eam veniunt
mundificationes et inde est valde bona
tollerantia et alleviatio pacientis
de nimio constrictibus est hoc quod ubi
talis corruptio non perit nec est
fluxus cum tollerantia nec alleviatione

causat et in comento sup illud amph
ypocr dissentia si accidat in mo
dicte morbo dz (excitas) dicit mor
tale quia talis dissentia no dif
fert a colericosso acuto quia nou
cuat extinsus in cor et velo mi
nutis intestinis et quia si medi
ibi premiat ibi pmane no pt
tm tu dic ad mundificandum et cso
lidandum et circa nichil e magis
timendum indissentia quam as
fectus appetitus appono sunt in
fine dicta secula aut appetitus
corrat et tu dic no simile s pau
latine vnum post aliud et in pma
quat tc qz intitudo ciborum aliqn
fastidium cibi cauat et magna
eius quantas visa saciat fluxus
dissenticus ab eo aliqn incipit
et terminat in malo qugz cx
Rogerius Si indissentia appare
at egro in nigre vel emgmosa in
omnibus est morbo Gilbertus Si
indissentia dat intestinis corat
quasi carnis frustra morte qz
carnes in illis dpte no pnt re
stitui sedm cometum sup id
amph Si dissentia habito car
nis intestinorum cgnat morte
e Circa medici dissentico cpatio
nem tm vlcationis intestinorum ad
herent accidunt infirmi qz nesci
unt curam debilitati cpis esse
finiendam Jo filius Saphie dicit in
Galienus et tu dic qz fluxus est
ex debilitate cpis circa plures
medicorum causas ex quibus disse
ntia pnt pt ignorant tendunt
ad eam ex corruacionis intestinorum
tm et errant quidam vo libros
antiquos legentes possent ad
quam opent causare i restrique

et studiu no vacantes s cpm et vari
tati dediti pmpnt in opacionibus
restrictiuas et consolidatiuas in
testinorum et no psciunt quoniam fluxu
ventris vbi a morbo et multas potius
et in sedacio corporis et cominutacionem
eius quoniam fluxu ventris confortet
cpar et tu dic cor et spus confortada
sunt et io in fluxu dcti cala vel cu
fe do ca paudili Si sit frigo calor dc
dyamargarito et muscis hoc officiis
et seruorum quoniam fluxu ventris colerico
re peccante liet cura ipa sit euacuac
tm virg pacientis cosuletur ut si sit de
bilis et insufficiens ad sustitandum
euacuacionem pmedicinam no purge
s s minus consorta medicina i medici
na et actu mala mitiga vel tolle
si potes Omnis fluxus ventris no p
medicina clamam et educcionem hu
morum diusorum premencus qui mlapli
ces et diusos humores expellit malus
est quia diuisam maliciam et humidanci
am humorum humidare in corpe signat
et ut plus no bn mundificat na
aliqn cu sit No t. p. Aplan sunt
remedia contra fluxum ventris pp
pilos que tu nosti et in qua causa
competunt hec ignomus accidit in
cis opat et plures defecit opacio
emadeo liceo est ex defectu siue
gtentine S vmbilicu medicini dz
pinedicamina supra pos si e sub vm
bilico defectus medicandum e p ptes
inferiores cum clisteris et suppositio
nis Rogerus licentia ex pcedentis dis
sentia incurabilis e secundum Rogerium
Gilbertus dicit incurabile lientiam q
e ex corrosione abrasione villorum intes
tinis si abrasio separat dissentena

processit et ego dico utrumque sit corrosio
intestinorum sive dissenteria sive alia re-
si villi abraduntur. lienteria que est corro-
sione non tristetur ut probit cum de lien-
teria. Non in quotidiano nisi quod in fluxu
ventris fieri sed colica divisa. Sed fluxus
ventris est ex acumine vel multitudine coloris purga-
te vel corrosiva substantia purgando
humor peccans antequam restringatur.
fluxus Alfonsus Rogerius vero cum stipticis
calidis vel frigidis secundum causam apponit mollifi-
cativis citrinum vel kebuli. Quoniam lienteria lubri-
cantibus et mollificativis intestina curantur
et ad maiorem digestionem cibis quia si debilis virtus
non potest cibaria digestibilia digerere multo
minus grossa et dure digestibilia. Alfon-
sus: Quoniam lienteria in augmento vel statu
vel declinatione [illegible] bonum est
quia signum est quod natura incipiat operari in
cibum et virtus retentiva sive petitiva et
et digestiva incipit vigorari. Alfonsus
ypo. in diuturnis lienteriis [illegible]
supervenientes prius non erant. Non omnis
humor acutus et pungens est colera vel fle-
ugma salsum vel acetosum vel yalina acetosa
intestina ulcerat sed si humor est multus et ma-
liciosus i. malarum qualitatum et perve-
nerit et frequenter advenerit fortius ulcerat. Unde
fleuma salsum vel acetosum ulcerat intestina
propter malam qualitatem fleuma vero non salsum
ulcerat propter [illegible] distillationis ut
in stillicidio [illegible] ut gutta cavat
lapidem. In fluxu dyarrico [illegible]
humoris tanto restrictiva non ponatur
nisi humore peccante purgato. Sed dyarri-
a [illegible] sive in colica pas-
sione periculosissima est. Sed [illegible] in fine
dyarriam [illegible] bona est mutatio dyar-
ria si [illegible] aut lienteria ad dissen-
teria sequatur. quia humor peccans est
acutus et malicia et multitudine sua intestina
[illegible] sed [illegible]
[illegible] intestina
[illegible] est dyarria in [illegible]

[illegible] vel resolucionem humoris sequatur et
sic fit humoralis [illegible] ex humoribus
[illegible] est omnis [illegible] vel per [illegible]
[illegible] Gilbertus [illegible] ex humoribus
[illegible] habundantibus purgentur humores
cum medicinis [illegible] humores as-
[illegible] Sed non [illegible] ut [illegible]
vel [illegible] et huius similibus secundum Gil-
bertum

Quando dissenteria est in intestinis
superioribus omnis medicina [illegible]
purgativa [illegible] danda et post
Gilbertus dissenteria in inferioribus intestinis
curanda est per suppositoria et clisteria et
non per medicinam per os data Gilbertus
[illegible] dissenteria est post in mediis inte-
stinis primo post purgationem fiat et post
clisteria mundificativa et [illegible] Gilbertus
Secundum Gilbertum dissenteria est morbus
acutus et in principio morbi non [illegible]
[illegible] et [illegible] in principio [illegible]
egritudinis est sicut status in aliis
morbis acutis quia in principio [illegible]
est sicut in statu i. nichil [illegible]
est et hoc uno die vel si oportuerit [illegible]
sit dieta subtilis valde [illegible]
[illegible] evacuatio [illegible]
tu dic [illegible] est ex humoribus peccan-
tibus in intestinis vel ex habundantia
sanguinis in corpore est hoc [illegible] ut
[illegible] quia [illegible]
intestinis [illegible]
[illegible] moritur homo quia [illegible]
[illegible] intestina non possunt pati [illegible]
et ulcerationem [illegible] secundum Gilbertum fiat
[illegible] dissenteria incipiat [illegible]
[illegible] evacuatio aliorum humorum
Gilbertus et [illegible] et [illegible]
humorum per [illegible] sit humorum aliorum [illegible]
[illegible] et [illegible] habundant peccantes
et est [illegible] illud [illegible]
[illegible] quamcumque plurimum
sunt colorum magis mala ubi [illegible]
[illegible] in principio et statu morbi [illegible]

extremes et plenu possit et ad bom
na vincere et sic indispositate abeus Secundum
Gilbertum. Secundum Gilbertum si in dissenteria est
dolor fortis et intus prestincus et tardolore
est via multa primo incipiendum est ab ena
cuatore humoris qui sedat dolorem cum
dolore amputado et confortat retencionem
tenasmum est propter casum intus pro dolore
intollerabile. Secundum vero via non est multa et
dolor est fortis incipiendum est cum medi
cina sedativa doloris preservativa secundum
Gilbertum et secundum [illegible] hec resolutum
ponit maniam in intestinis cum fumo et
vapore et tale est ciminum decoctum
in aceto et in patello positum et super
locum dolorosum positum et quidam
ponunt milium tostum vel ordeum
cum aliud non habent et valet. Hoc est
in casu ubi dissenteria est consuetudine
vel media aliud ponit Gilbertus hec
Recipe [illegible] malorum maciamorum planta
ginis et acetum et calefiant simul et
[illegible] intingatur et super locum doloris
ponatur et illud valet. Et in causa dolo-
rosa Secundum Rogerium generalis [illegible] quod in
fluxus dissentericus nec aliis fluxus
spontaneis incipiendum donec tota
materia sit educta vel pro maiori parte
aut fiunt nisi veniat debilitas vel
nisi sit communia acuta vel furiosa viole-
ta. Secundum dissenteria sit vel non cognoscitur
quia fluxus continet ordinate et inde
alleviatur non tunc nichil debet fieri
quia tenet periodos cursus videte ypo. Si-
ca quorum cursus sit et sed est equaliter non
movere ut aliud facere sed sine docti
conveniens ne impediatur. non nullum ad
interium apponam ut solum dicte ordina-
tionibus habet ubi Secundum dissenteria est sintoma
tica quod cognoscitur quia in ordinate
fluit et cum gravedine et debilitate vel
propter eius sinuositatem fiat in principio per
[illegible] cum mirabolanis [illegible]
et si dicti sunt humores adusti Recipe

dum est ad purgandum cum medicinis con
positis dictis humoribus appropriat ut contra
coleram et sanguinem adustum mirabo
litum et contra melancoliam adustam indi
contra kebuli contra fleuma et melancoliam
kebuli et indi et sic bellirici et emblici
qui utrumque purgant coleram et fleuma. Hec
Gilbertus dissentericis et proprie debilibus
qui cibantur debilibus detur modicum pro
una pura vel iii coclearia de pul
mento si gentis et cibentur pluries in
die ne virtus deficiat et bonum est ut
sumat cibaria que in parva quantitate
multum nutriunt ut sunt testiculi
gallorum et epata gallinarum pinguium
et vitella ovorum assata et quasi indu
rata et panis azimus cum riso et lacte
in quo ferrum calidum est extinctum et vinum
rubeum stipticum cum aqua limphatum [illegible]
[illegible] vel cum aqua rosarum vel plantaginis
et galline sunt bone [illegible] ut inter
de dissenteria dicitur et perdices et turtures
pari. Secundum non sit sic vel si est sic cocte in
cocte in aqua pluviali vel et milium coc
tum cum lacte et [illegible] [illegible] et
pistes pini assi et lentes [illegible]
cocte in aceto vel lacte vel aqua plu
viali habet liberator. Secundum Joh. [illegible]
superioribus et inferioribus in testinis [illegible]
est pinguedo propter [illegible] [illegible] que
est inter et propter [illegible] [illegible]
ad epar in inferioribus in testinis que [illegible]
sa sunt est [illegible] multa et pauca
caliditas ubi pinguedo ibi congregatur
et coagulatur [illegible] [illegible] [illegible] si pin
guedo cum egestione exit [illegible] quod
ulcera est in intestinis in inferioribus. Secundum
ego dico [illegible] in testibus cum de su
perioribus et mediis in testinis quando
[illegible] exit pinguedo cum colera [illegible]
ta per [illegible] [illegible] pinguedi
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible].

egestio sit pinguis et oligi facta et pingu
dinis intestinorum quia plus desiccat quam plures
pinguedine. Contra Gerardum Johannes serapionis mo
constringendi in dissenteria unguentum cum hiis que
humiditate inspissant ut cum sorbicio decoc
decoctionis vel farina ordei vel de milio Et
super ipsum gummi arabicum tostum et pulverizatum
spargatur et decoctio spinarum albi cum modico
amidi tosti. Alius modus est per stiptica que
ipsum propter membrum coadunant et porros clau
dunt ne recipiat ut fluxit ab eo tale ab hiis
nisi post purgationem humorum peccantium et cum mo
dico decocto remaneat quia aliter restringit
ad tempus et post erumpet fluxus fortior et
huius sunt prima coctiana et alia stiptica vo
cata et sanguis ut in ea tale utatur. Similiter et
in semina utatur tales Tertius modus est cum hu
miditate et loco humiditatis desiccat prout in
tabula 2a parte opusculi mei cum in opretur
novam intrinseca desiccantibus frigide et tales
et ibi dicuntur cum una res desiccat tamen
non est plus sicut rosa quam stiptica est
et sanitatis et tone frigide regulatio
sicut dictum est de aliis ibi dicuntur. Dissen
tia que fit per aliquas tales in tractatu isto
non sequar videtur indigentes pertitas
aliorum quia tam bonitatis alia prius in
Exemplum dissenteria quibus accidit comedi
tionem acuta laxativa dicuntur sunt isti
Sunt remedia contra eam ubi diuretica
ponunt in fine diureticorum et contra decoctione
malorum acutorum

Dissenteria epatica in principio curatur
Curatio autem in sermonibus in qua
Gilbertus Et in hac dissenteria appareat de egestio
nis vel sanguinosa mortis est. Thenasmon
corola si non frigidatur tussit in dissenteriam
si oppilatione cito tussit in colicam Gilbertus
Cum localibus remediis ubi ponenda sunt
frigida debet semper aliqua calida apponi ut
fiat resolutio ne fiat constrictio. Solutio Thema
smon si dum durauit durat durat ad coli

cam et yliacam et in sompnietate et
debilitate virtutis et mala tollerantia et ad
passionem capitis et sincopim propter continuitatem
Cum Thenasmon fit ex causa frigida
sicut colica vel yliaca ex acuta co
lera vel vitreo fleumate et tunc dicitur expulsiva
viscosa et si non fit bitumen unde propter omnia
indiget eadem cura in clisteriis et suppositoriis
fomentis et unguentis sicut ille passiones
Gilbertus et tunc dicitur hic operetur lavamina
et sessiones supernas calentes et unctiones
pulveris super intestinum eius cum quo
ubi fieri non potest scilicet in colica et yliaca
Internasmone dolor non ascendit ad
umbilicum sed est in longaone et circa anum
et pectine cum via dum coeunt mistici
lagenis restringatur thenasmus vel possint
cum mundificatio fit scilicet quia nec thenas
smon nec alius fluxus ventris ex humoribus
debent stringi nisi post debitam purgationem humo
rum peccantium Gilbertus Sanitas acuta
dicit in tenasmone de utique cum primo
debet fieri sessionem de decocto vel arena
et empla actualiter calida super ventrem et
pectine et pectore et lumbos et renes
ut sentiat actualem calorem ingredi
in profundo et ita fieri debet in colicam
Gilbertus

Contra dolores intestinorum sistit
in superioribus intestinis medicina
summenda est per os si est in inferioribus tunc
medicandum est clisteri et suppositoriis
si in mediis intestinis sint tunc per os
medicina datur et post clistere et per
oris colice et yliace agendum est ad miti
gandum dolorem contra per oppositum ad eva
cuandum humorem peccantem Et duces
sunt cum dolor et si sint in colo datur
medicina anima per os eius expellens
et permissa et non datur clistere de amaris
quia anima fugiunt et fit adnutrita
superiora ascendunt unde diventum est

quod libri qui in inferioribus intestinis paciva sumpta post vomitant plongonem et persimum decoctam in clisteri vomitant pistonem et post. Si vero vermes essent in aliquo medicina inferiori vomitant. Item clisteris decoctae cum vrapig pulvere tibiis papati. Si paraverunt vomitibus mane tibentur in ipse destem mit medicinam quia sic ad coniunctionem et perforat intestina sua continenti ab intestinis recipientes Gilbertus et quia sunt vermes vivis et sic intestina perforatis quod quod appareant carina capitum eorum et taliter patientes fiunt incurabiles idem secundum Gilbertum primo debent vermes occidi et postmodum educi cum clisteri et vero bene in equale vel dolor hemorrhoide tunc est colica ventosa forte et quando post usum fructuum vel herbarum Similiter gradus ventositas continetur inter duas tunicas intestinorum tunc est dolor vehemens et nichil ventositatis egreditur et non mugit post quod passionem de super loca doloris fiunt et sentit dolor uno loco et non movetur aliquo tempore. Similiter Sicut in colica vel dolore intestinorum ex ventositate si humor vero cum fuerit exceptis pembrociationibus fomentationes et sacellationes sic quod ventositas est quod sentitur aliqualiter resoluto noceret quia resolvunt unum vero et non consumit et sic dolor augmentatur. Alfonsus contra colicam et yliacam tantam et constipacionem intestinorum et tanta constrictio intestinorum quod stercora per vomitum et sunt anhelitum et totum corpus mortuum est ut philosophus rex foli sapiens dicunt ut dicit Galienus contra dolores et tantum intestinorum si super venerit fluxus ventris bonum est secundum liliatorem constipato autem ventre in hac egritudine semper mala et si parum quod valet debile statim et debilia vestia et passio dum durant in sincopim cadit et moritur forte statim et vesica fortitudo evadere potest cum timendum est accidentia quaedam solent apparere in colica

ut desipiencia spasmus sincopis frigus extremitatum sudor frigidus vomitus continuus omnimoda retencio fetris hec mortalia sunt et si pustula magna sicut faba appareat super ventrem scripti die moritur liliator. Si accidunt in colica sunt multum intensa ut dolor et inquietudo incipiendum est cum mitigativis doloris et resolutivis et finaliter cum narcoticis secundum liliatorem et ego dico ubi plenius in ea dolore educatum est apud eum clisteri quia sedat dolorem narcotica non apponantur nisi in magna necessitate vel in timore casus virtutis propter dolorem et in pura quantitate et bene impressa et parum morietur liliator. Nullus colicus potest aquam frigidam nec aliam aquam quanto magis possibile est liliator dicit nisi vinum de aqua bibenda nota bibat statim statim sed quantum possibile est bibat parum liliator. Item calefactoria inserviunt ad resolvendum et evaporandum et consumendum ventositatem faciendum oportet cibos cum [illegible] ne vapores ascendant et caput ledant et epar et sic oportet ne dissolvatur vel debilitetur et per vapores resolutos similiter et in aliis quanto magis potius medicinas laxativas exhibeamus liliator dicit [illegible] calefactoria et resolutiva debilia apponantur et paulatim procedatur ad fortiora si quod eis fit dolor maior statim ab eis est cessandum. Si sola est ventositas sine humoris vitio sola calefactoria sufficiunt si vero materia ingreditur materia plenius et post evacuetur et [illegible] quod propter timorem casus virtutis [illegible] dolore et non [illegible] sed statim cum clisteri evacuatur [illegible] vel utriusque et hoc fecit [illegible] Galienus. Si colica fit ex duro stercore dum retento primo mollificetur sicut quod cum emplastris et unguentis et cum renes et spinam dorsi et cum infusionem mollitiva ut cum decoctione malve bismalve atriplicis violarum et modico sale post clisteres fiat itaque

mollificantur. et post cum clistere alio euacuetur
tu sicut quo hoc feci. p. d. b. sine clistere
et illud medium hic in petica ponam post
illa clistera vel sine clisteri sicut ego feci
dico quod euacuat fecalibus feces remanentes ventositates
tumentes per calefactoria resolvantur. Quando
feces remanent et appetitus deficit in paci
ente et aquam frigidam bibit appetit pro
nosticum est quod colica remanet et propter hoc
quando est dolor et punctura in ventre tunc
est colica et si urina tincta fit quod non
dolor intrinsecus colica dicitur vitro
et inde plus in intestino secundum alfonsum
differentia inter dolorem colicum et dolorem renum
est quia colicus dolor est extendens super
umbilicum aliqualiter et subito totaliter
ad pectus et petenicio et ad dextrum et
ad sinistrum et mutatur per se. Dolor renum
est fixus in uno loco scilicet in renibus et urina est
tenuis in quo primo apparet quedam solosa
deinde arenosa et alleviatur aut per egressum
coli aut per egressum intestini alleviatur
per vomitum parum tamen secundum liberatorem ergo
dico quod cognoscitur per expulsionem urine
intestini alleviatur. parum per vomitum egestionis
constipato utrobique nocet. Nota in anti
dotario meo quod in colica sunt clistera
lenitiva et clisteria incolica et tortina et
dolores intestinorum non debet balneum aque
tum fieri extendentes nisi usque ad ylia sicut
quia et per finem cor spiritualia non le
dantur liberatur et ego cataplasma facio
modicum super extendens super umbilicum
et alicui talia sulphurea bona sunt
quia resolvunt quod non habent et aqua de
coctionis betonice ysopi origani mal
ve camomille rute et similium et sulphure
sit cataplasma bonum vomitus est super
malum signum in colica ut legitur quod per
mediorum superius intestinorum sit oppilata et ita sit
tus tussis non potest expellatur et si sit dum
durant timendum est per superiora sic emi
at et est mortis liberator colica vel cali
tas aeris vel cala cibaria vel medicina

vel labor fortis tales facies non causat
colica vel tortuam si non dolorem intesti
norum nisi quia inducunt mala complexi
one intestinorum calida ista feces de
siccat et indurat quibus inducit
et expulsioni nimia siccitati deficit
et ibi remanentibus fit colica. Alio modo feces
indurantur siccitate eius procurante ex
humore intestinorum et fecundalias i. ad
alia loca dimitta ut cum urina nimis
multiplicatur at sudor et euaporatio
humor in toto corpore per raritatem porosi
tatis consumatur. Unde ut plurimum in frigida
ta colica est consuetude viscoso et in ca
cala consiccitate et indurationes. Secundum re
tentionem siccitatis secundum supra cibus sup
teros raro fit tamen et certius solvitur
dieta accepta humida et si opus clisteria
humecta mollit intestinum dolore et
intestinorum sensibilitatem magnam sepe
in primo vel 2o die diuturne admittitur
et alii dicunt habas consuetudines pacien
tis quia in febre vii diebus mortificantur
alii in colica fundamentum post aqua
in intestinis calidis post fundamentum
intestinorum modicum illa hora consuetudi
nis vel sanitatis fenocet fecum
Gilbertus similiter in colica est ylaca debet
clistere mordicativum vel acutum nisi prius
perdat in intestina desiccantur consiccat
indurat et magis facit morbus Gilbertus
Secundum liberatorem colica in loco ultra
intestinis calefacit intestina et
desiccat et facit ad retentionem fecum
et earum indurationem. Si vero est subalte
in intestinis tunc pungit et mordicat
intestina et sic provocat ad expulsionem
fecum et Jo. filius Serapionis dicit capitulo de colica
passione quod hec aliquando consimilibus acute
mordicativis fecis in eis quod sit
intelligere. Si colica venit ad intestina
et siccitate intestinorum convenit pinguia

intestina et mordicat et provocat et in
velit hututem compulsiva Si vero intesti
na devenit desiccata et feces desicca
tas diuturnas pungit quidem et mordicat
acutiem sua intestina et resistit propter sicci
tatem intestinorum et fecum compelli non potest
feces quare fit motus intestinorum doloris
Si autem in colo sit colica fit dolor coli
cus Si in yleon yliacus fuit secundum quod Gil
bertus dicit dolor movet colam et dimi
nuta dolor dissolvit colam cola mo
ta pungit intestina desiccata et non fa
cit appellatur siccitatem in eis resisten
te addita fiat dolor dolori Secundum
quod habetur in Gilbertina in colica non est
estimandum tamen ex colam quia frigida
urina est tenta sicut accidit in colico
qui curatus fuit per balneum politanum in
sicut modum tingendi urina in tanta frigida
unus est quod dolor est intensus quia dolor
dissolvit colam quare urine miscetur et
tingitur eam alius modus quod calor diu
renes durant ut in quartana diurna frigida
contingit urina et tincta 3us modus est
quod capa est in quo neque carnes eius vel
loca vicinis commovetur cum cola et sparsit
tingit administranales quia urina
tingitur non quod decipiatur medicus in
colica per tinctura urine sed alia consi
deratione et colam cum colica eventa
ta assimiliat hec ille Secundum Gilbertinum
nulla laxativa in colica defluente vi
tiis datur nisi cum incipit assellare et tu
dit quia inferiori parte clausa medicina
recepta per in superiora humores a
traherent et cum non valet eos compelle
re non potest quando in superioribus intesti
nis remanentes torsiones et dolorem
cabunt Sed per clisteri potest medicina
laxativa dari ut in pratica mea habe
tur In colica ex frigida humore vero
humor indiget calefactione incisione
et subtiliatione et omnia alia ut dolor

forti et intollerabili sedatur et membra insen
sibilitentur et stupefiat et ideo in omni forti
actuali dolore operandum est cum stupefactiva
ita i. quantum vehementia doloris cum propter interi
pellationem doloris agendum est ad humoris
precantem evacuandum Gilbertus in multe
donibus posuit vel aqua frigida in multa quan
titate bibita et etiam super caput et ventrem
infusa Gilbertus hec non reputo securum quia
aqua frigida constipat et dumque ventrem
eius intus infrigidans ad colo aqua ca
lefiet et sic dolorem compellit ita i. cola
non sedat liliator hic prohibet hic quod nullo
aqua bibatur Nota quod in colica contingit re
tentum propter calidam desiccatam intestina et
feces et vel constipationem ventris et causa
ta in localibus remediis ab eo plus sit
quantitancia et instancia pondera super
renes calefaciunt intestina plus quam
ventre quia renes calefaciunt intestina
plus quam ventre quod est quia sicut compo
te dorsi est dictum quia compare ventris
in concavitate patet Cortus longior propter
casum vel percussionem super spinam vel
ubi lacti sunt mesi vel contracti subito vel
et est incurabilis hic Si cortus autem sit
propter humores non fiat constrictio i. non est ventris
strictio et siccitatis nisi precedat mundi
ficatio Gilbertus Gwillimus vero dicit cortus
et mollificatio si non paralisis longaconi
nus propter percussionem et casum et propter sicu
lam firmata non curatur a medico quia
nervi lesi sunt mesi vel contracti vel cor
rupti et signum talis cause est quod cor
tus subito advenit istius accidit in
valitudine Cortus autem ut plurimum fit
propter humores frigidum longationem generatim
et lubricitate aut propter frigidum longationis
nervos et lacertos paralizari hec paralisis
si sit confirmata non curatur Alfonsus
ubi capitulum longationis concedit et
post reverti facile curatur quod non

reuerti, etiam si manum vel non intrat vel
difficulter cum manus pulsu ingreditur
et statim manum cum nota egreditur medio
modo sed licet ad intrandum Alfonsus commendat
patientibus mollificativa et lenitiva ne co-
gatur corporis membra Siliator et tu dic cor-
dat digyria et mediocriter lenitiva ut fe-
ces facilius exeant durities desiccationes feces
difficulter exeunt et faciunt expulsionem
ne cum compressione et multum mollia et liq-
da nimis intestinum mollificant et
precipue cum exitus ani est consumptus et lub-
ricitate ani Siliator dicit quod exitus intesti-
ni aliquando fit propter humiditatem in bibitam
propter caliditatem et tunc est ibi pruritus mor-
dicatiuus et assiduus et tu dic si in colera mo-
ta resoluatur fleuma utique humor dum intestinorum
lacertis vel venis imbibitur et tunc fleuma
est mollificans et exitus ani et tunc co-
lera est ibi punctiua et mordicatiua. Et non
habeat emoroydes et apostema calidum codilo-
mata accidentibus fiet ragadie praeter fistu-
la pruritus et ulcera sunt passiones ani
cum exitum ani et eius pruritum et
emoroydes in titulum pono quia alia
vel plurimum cyrurgici sumunt ad curandum
et in tanto corpus non me confero

Omnia remedia in sedando dolorem
emoroydarum non sunt danda nisi pre-
cedat mundificatio per flobotomiam et farma-
ciam Siliator et tu dic si corpus multum
habundat sanguine Emoroydibus que sunt
vix aperte alia lenitiva intus et precipue si sit
moral sunt valde male quod dum magis
fiant oppilant et sunt vrine tu dic impe-
diunt sed que sunt retro non sunt nocive et que
exteriores sunt minus nocent quia magis
Jo. fi. Sap. Omnes sunt vel ani sunt difficilis
curationis et quamquam non curantur quod non tan-
gunt eas medicine sicut dixit vbi supra Jo.
et tu dic quod neque visu neque tactu potest bene
discerni et precipue si multum profundantur

nisi per instrumentum loquaci quod vsitatur. Et
quidam putant aliquando esse differentiam
qui emoroydas patitur eo quod vbi rubigo
est plurimus sanguinis parum et eciam
in operando vel has passiones non di-
scernentes et sciebas quod plures emoroy-
darum est aliquando sine secessu differentia in-
quam et si in assellatione exit sanguis
emoroydarum sit sine conatu quod non
est in tenasmone et exit in fine egestionis
et exeundo cum eis vel mixtum san-
guinolentum Alfonsus secundum diuersitatem
humorum peccantium ponuntur emoroydes di-
uersa nomina vt de sanguine dicuntur vue
quia ad modum vue videntur de sanguine
et de colera dicuntur morales quod sunt in
forma et colore morum cum incipiunt
primum rubescere de melancolia dicuntur verrucales
et quedam sunt de fleumate habent nomen et tales
sunt albe et molles et vocantur vi-
sice Siliator Omnes emoroydes sunt
difficilis curationis quod partes est occul-
ta et non potest honeste inspici et conspi-
ci ut expediret et quod illa pars est
multum sensibilis et multi dolores et
quia ipse locus est callidus et semita multa
vm et qui continuatur per superfluitatem
et propter medicine ibi manere non
capere in hiis qui assellat Si fluxus
emoroydarum superfluus fuerit evacuat
plurimus natura vel est bonum et numquam
tamen quod durat fluxus sanguinis ab ill
venis Alfonsus Siliator bonum tal
fluxus sanat in retentione emoroydarum
et lepre quia evacuat superflu-
fluunt emoroydes secundum ypocratem omnes
restringere periculum est vna que sit aptata
derelicta quia ex subita retentione sa-
guinis quia natura consueta expellere consue-
dinem passione possit generari et nunc
regula est quod plures emoroydarum vi[illegible]

factus non est restringendus et tu dic in
p(ri)n(cipi)o omnino n(on) p(er) plures porros nisi de
biliter(ur) quoniam dum cum tali fluxu bene
dormit et appetit et ite est fort(is) non
stringat(ur) flebotomia in manu de saluatella
vel in pede de sophena potius de cum
iudic(ii)s in omnibus quibus ult(imum) med(ium)
est utilis nisi cum ab eis emanat sanguis
multus cum debilitate virtutis et lapitate non
dep(er)ientur tunc flebotomia e(st) nociva
Guillelmus cum dinumeravit fluxum causa
debilitas vel p(er)iculosa t(unc) laxativa
in nodis dicis statim stringi ame
dico q(uod) posse et per processum temporis
aliquibus occis aperire ut fluat sanguis
propter quod infirmus non debilitet(ur) Guillelmus
et tu dic s(ed) p(ro)p(ter) sufficient(er) fluxus tunc
aperire non oz licet Guillelmus dicat
mensibus ... et alios violenti
aperiende sunt emoroides scio q(uod) hoc
periculosum e(st) sicut fuit s(an)c(t)i in nostro
tempore cum ... et Humberti ...
et extensio emoroidarum aut est ex
spissitudine sanguinis vel cutis vel
siccitate cutis intensa p(ro)pter ...
coruscante sanguis ibi fluere ex
re non pot(est) ... fit extensio et
si est ex spisso sanguine subtiliando
e(st) et sicut sit spissa subtilianda
et rarefienda est si ex siccitate cutis est
humectanda est cutis et cavant in hoc
aliqui qui timidas emoroidas
cum ... et calidis et stipticis volunt
desiccare Alfonsus et tu dic s(ecundu)m ...
... in ventre applica medicinas
et non ... folia pori interiorum
supra ... aperit potius apposita ...
... Gilbertus Omnia que desiccationem
et lenitatem stringunt valent in fluxu
emoroidarum Gilbertus et tu dic q(uod) ... stringunt
licet plus ... ad restringen-
dum emoroidas ... sine ...
ma vel ... ex eo inductum

quia licet intestina corrigat et ideo d(icitu)r
non d(ebe)t nisi reprimat(ur) eius malicia et ipso
eius ... in Gilbertina ca(pitul)o de emoroidibus
Patiens emoroidas caveat a frigore
et animo conatu ... et acribus
mediam quantitatem et ablutis ...
... aperit ut ... ponere aloes
et scamonea Gilbertus Emoroides non
quando fit alteracion nisi ex adustione
et acuitate in sanguine vel ... propter
allea cepis et alia talia que addunt
sanguinem grossum ... ut lentes carnes
bovina et carnes salsa et fabe et caseus ...
de isto paulo dicit emoroides i(d est) fluxus sanguinis
ani tactus p(ro)pt(er) acutos et ... humo-
res ... p(ro)pt(er) humores melicos quibus aut
p(ro)pt(er) acuta medicina et tu dic ...
causa ... aut humoris ...
... aut acumine ... in primo de talis
et subtiliando in fine ... medicina
cum in ea talia ... acumen humoris
... vel ... et in ea ... humo-
ris subtiliativa Alfonsus ... in causa
talia ... valent in ... menstrui
de ea ea et q(ue) valent ... valent
in ... Gilbertus ca(pitul)o
de ... ad ... que va-
lent ad provocandum ...
... que provocant urinam ... de-
... multa ... localia re-
media ponunt(ur) ...
distincta ... que ...
... et que ...
Alfonsus sanguis spissus vel grossus
opilans ... matrices ...
... in eo ... et
ideo subtiliare sanguinem et ... ab eo
et evacuare ... Alfonsus Item vita
re ingrossativa sanguinem et uti cibi
et medicinis subtiliativis ... Al-
fonsus ... et alii dicunt ...
... etate ... et etati ...

convenit ut puellis fluat in prima quarta
lune et iuvenibus in secunda et illis que
magis persistunt in etate media quarta
in senio approximantibus in quarta quadra lune
de quibus dicunt hoc verum luna recto re-
tentis mensibus nova luna accipit aliter fluxus
contrario accidit licet possibile licet videtur
consuetudo in dictis quia vidi aliquas mag-
ne etatis quibus fluxerunt omnes in prima
quadra lune et quasdam iuvenes quibus
fluxerunt in 3a quadra et ideo in reten-
tione cum non est providendum nisi secundum electiones
etates lune et mulieris sed secundum etatem
lune in qua consueverunt fluere sive sit
quadra prima sive secunda vel 3a Alfonsus
licet aliqui utantur pro aperitivis in principio
medicine quod Gilbertus non laudat et multi
in suppositoriis utuntur scamonea et
coloquintida quod non laudo propter corrosionem
matricis quia faciliter erit et si aliqua
lesa fuit per talem acutam medicinam in-
iungatur oleum rosarum vel violarum et butirum re-
cens sine sale vel brodium pullis lotum vel
sanguinem porcinum recentem vel aliud
humor [illegible] ad cognoscendum qualis
humor peccat in eis tum docuerunt doctores
considerant pannum intinctum in sanguine
emisso quidam quia si virtus bile inbuit
mulieri pannum lineum mundum in tali
sanguine et postquam pannus est
siccatus pannum lavare et videre si
qui vestigium in panno loto remanebit
humoris peccantis et ego dico quod utrumque
inspectio est utilis et non semel sed
pluries licet non sit delectabile inqualiter
ca in retenta retentione cum apium [illegible]
cum secundum Rogerium si fiat semel in septimana
primo suffumigium de calamento origano
[illegible] salvia arthemisia [illegible]
cimo bac lauri et postquam evaporatum fuerit
cum decoctione earum herbarum et tunc offeratur

et equalis mixtura cum magnosium
opio et tyriaca dyacassiron acuta
cum 3 i nigelle et 3 i mirre [illegible] et
mixtis [illegible] commixtura tali cum bom-
bace fiat suppositorium et in virgine consueto
menstruali et supponatur in retentione
[illegible] cum capitulum de ille [illegible] humores
dimissi sunt [illegible] matricis
vel retentus sit componatur medicina in
digestiva et purgativa medicina vel
si sit [illegible] fluente a colera componatur
digestiva ex [illegible] viol endivia et
feniculo apio et [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel succo scabiose vel succo lapacii
acuti quia hec mundificant sanguinem
[illegible] et agrimonia et [illegible]
cum cassia [illegible] tamarindis et
reubarbaro [illegible] et [illegible]
a [illegible] et [illegible] mundi-
ficant sanguinem et [illegible]
[illegible] ita quod in compositione [illegible]
[illegible] compone medicinas [illegible] et
[illegible] et [illegible] localia remedia
dia in [illegible] que solent per
suppositoria et pessaria fieri in virgi-
nibus [illegible] quia claustra pudoris vio-
lantur. [illegible] cum non fluunt propter [illegible]
[illegible] in toto corpore vel [illegible]
per [illegible] acutam vel vomitum et propter fluxum
et [illegible] cum non [illegible] provi-
da [illegible] non est unde superfluitas
illa fluere possit sed debet patiens
reduci ad corpulentiam cum cibo et potu
[illegible] ut sanguis [illegible] et [illegible]
[illegible] superfluitas et possit que
fluat et tunc si non fluit providenda
sunt [illegible] et [illegible]
[illegible] et fiat [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] eo tempore quo solet
fluere uno die et alia [illegible]

alio die et iterum fluat de sanguine ut
sufficiat debite quantitati ut Gilbertus
et tu dic quia talia fleobotomia multum debili
tat timeatur ne nimis fluat inmittatur
ca ca et fria fiat sicut in septimana sin
gin et est cauterisma de calamento et
aliis herbis calidis Gilbertus ergo in
ca cala cum herbis calidis aptitudinis
ponitur quasdam aptitudinis fricatis
vel paucas calidas et plures temperatas
ut camomilla mell capilli veneris
flamma. In difficultatibus cure redito
mus ut sunt vide Gilbertum cap. de ure
tro ut de judicio urinarum et in
ca. de nimio fluxu ut vide de judicio
urine quia utile est in fluxu ut ni
mio curanda sunt subtiliatia et
liquefacta sanguinis et aptitudinis et
diminutiva et acuta et attenuativa et
astringere motu et coitu et multo po
tu et cibo. Nullus fluxus ut istorum
curandus non timetur debet tamen videre
vide in regulis de fluxu sanguinis
narium de dissenteria de emoroydibus
et Lilium dicit quod fluxus ut non debet
restringi quamdiu tolerari est causa
et quamdiu potest tollerari et tu dic quod color
aliquando decipit. Dicit Lilium auctoritate
dicunt quod omnis fluxus sanguinis a
principio est subtilis et primus et postea
multo primus subtilis aquosus et
aliquando qui valent contra fluxum ut
ex multitudine sanguinis post fleobotomiam vel
contra fluxum ut ex acuitate sanguinis
et plura quod valet contra fluxum acuitate
sanguinis vel contra sanguinis subti
litate ut frigida in spissitudine et ingros
sativa sanguinem valet utrobique
et dicta et quedam alia remedia que
sunt contra fluxum sanguinis nimium
ex acuitate sanguinis vel contra ut ex
tali sanguine non solum humor naturalis
vel in naturalis causat fluxum de u
rina et humor corruptus quod oportet purgare

et ycarapigra et triferam cum competunt
ad hoc secundum quod est causa vel frigida per dietas
que medicine sunt aperitive ad cor
ruptos humores et ex quibus sunt corrup
ti humores sicut in meo Alphabetto de
medicinis solutivis. Secundum Gwillelmum de sub
tilitate sanguinis est una causa fluxus ut
et cola quod patet quia signa quod fluxus
ut sit ex causis et tamen in fluxu ut ex
causis vel ex humoribus purgantibus sicut et indis
tincte ponit vel Gwillelmus non debet scamo
nia nec collocinthida nec aloe nec polipo
dium quia vias et omnes venas aperiunt
et hoc quod humores educunt. Omnes causis
fluxus ut secundum Lilium reducuntur precipue
ad duas causas scilicet ad nimiam fluiditatem aquosam
subtilem indigestam aut ad nimiam ca
liditatem acutam et si sunt frigida danda
sunt que calefaciunt et ingrossant
in cibo et medicina et tu potes intelligere
in ca calida danda sunt frigida ingros
sativa tam in cibo et potu quam in
medicinis et est intelligendum ubicumque sunt
de ca male sive humoralem quia sic ali
quando ex debilitate virtutis retentive sive
humore viscoso et corruptiva venarum vel
vulnerum vel ulcerum aliquando que hec passio
est cum difficultate anhelitus est valde
mala et si cum hoc pororum est longus
moritur et per filosophum lamina ferri
applicata sit et si innatat ut non co
moritur et si iunit et aliqui ponunt ens
sum cum aqua repletum et aliqui fio
lam super pectus et aqua si movetur vivit
si non bullit et hec passio accidit per
gutatibus cum cautela fiat quod faciendo
nisi fiat ebrius. Si paciens est iuvenis
cum poma alba debilis medicine debi
lis dantur vel in parva quantitate. Suf
focacio ex frigiditate plures adveniunt quam
ex acuto sanguine et imperioris qualitatis

quia sperma corrupta sanguinis menstruis
quia maior est et prauior liberatio
hec vero competit in sincopi cordis
quia cor comparatum est aeri et
spiritui. in suffocatione matricis non compe-
tit liberatio et si propter retentionem cum
aliquando fiat suffocatio matricis propter tamen fi-
unt fluxibus ut Jo. filius Serap. dixit
se vidisse plures viduas habere passi-
onem semper quamvis earum non fuisset
retenta et non vidit eam accidere nisi hen-
tibus sperma quamvis earum cum retenta fue-
runt et concludit quod ipsa accidit propter rete-
ntionem spermatis et licet retentio cum multa
mala accidit inducat ut sincopi et con-
strictionem anhelitus et extudines plures
non tamen ipsa accidit faciunt amissionem
anhelitus ut spermatis retentio.

Suffocatio matricis facit casum
quem despectibus sincopis vnus est vn-
cadit et est quasi mortua et non sentitur
in patiente pulsus neque anhelitus et quandoque
suffocatur et moritur et quandoque post labo-
rem et desperationem sanatur. Guillelmus
et tu dic caute e tribus prositrac
cum mulier sentit dolorem circa partem
matricis et inquirit utrum sit precipitatio
et dislocatio matricis vel non opponat
obstetrix digitum infra vulvam vel collum
matricis intromittere possit et si collum et
os vulve dextra situata sit quod digitus
matricis ingreditur non est matrix dislo-
cata. Quando vero digitus inveniat resiste-
ntiam quod intromittere matricem non possit
scias esse dislocationem matricis que precipitatio
dicitur. Liberatio. quando matrix diu stetit dis-
locata et precipue si exiuit difficili-
ter curatur. Carne in vulneribus pes-
saria vel pessule facte ne claustra
prodeat violentur. Alfonsus in tali ulceribus
matricis primo mundificantur ulcera aqua
consolidativa ponantur. Alfonsus

Circa ulcerationes scabiei et pruri-
tus matricis est sicut in mor-
albis sunt et ideo quod pertinet ad cu-
ram predictorum in matrice valet ad cu-
ram eorundem alibi in corpore existentibus
curantur. contra quam interna corporis po-
st in retentionibus in matrice septi
corpus consolidamenta vel incarnantia
propter ulcerum curationem fiat mundifica-
tiones matricis intus sterilitatem vel
impedimentum conceptionis inducat Al-
fonsus fiat purgatio et quibusdam
rationibus mundificatis plus ad comple-
mentum operis cure ponuntur suppositoria in
pessaria medicata et bene illinita
qua liquorem in pessis circa melius
peruenit ad locum et diutius remanet
et non tamen spectat locum non sanatur
ulcera nisi fiet. Et in humoribus quibus
ulcus scabies et pruritus accidit
in matrice curatur passio que dicitur
priapismus id est contensio colli matricis
ad quod confortat desiderio ad coitum
sicut viri cum talibus humoribus hic com-
passione virge et desiderium forte ad
coitum et causatur ista passio per
amputationem humorum consuetum cum
et ex abstinentia mulieribus ubi gustant
sanguinem menstruum et si retinentur in stan-
tibus et gustant se ad actum aliud in re-
gimen studiose facilius curatur in mulieribus
et vero Alfonsus de cancro matricis
et de ragadiis eius et apostematibus
et vermibus in practica aliorum qui
volet inveniet ego non occupor circa
eas. Signa ventositatis matricis alii
est dicit Gilbertus causa tumorem
ventris et dolorem in regione umbilici
et aliquando est in parte dextra aliquando in si-
nistra et signa sunt ut in colica ex
ventositate et cura eius est sicut

mitacione et balneis bsen cutatis
matibus et in suffocacione matricis
est dom ut in colica leuitas a dom
e totum regimen et cura consistit in
dieta vetositatis non generante et medi
cinis ventositatis consumentibus ayola vlt
e difficilis curacionis et stat quinque
per iii annos quinque quod dum vivit et
q sit dum durat non recipit curacionem
et aliqui in hac consuetudine concipiunt
v finstia carnis aliqui agnoscitur sa
guinea vel sanguinis inlcis si perdit
hic labor et dolor aliquis convertit vetositates
inlta et est allenaco allequalis bunt
mola hmis omni replecione et medi
cinalia et vetositatis generatia cum
lier scinda magis vivit sana et
citius percessit liliator Si dossa aly
depilata vel magdalion fiunt de
folio garofilo ligno aloes et ci
nama laddano supponatur de nocte
e sinum sensit in naribus saporem
in ope apta est matrix et non concipit
si hec non sentit aut concipit aut e
fortis matrix opilata Alfonso Cum
impedimentum concepcionis in mulie est
co hmid scinpe cum humore vicio
relinquere aut ex alys sunt cum humore
victo aliqui sine humore victo Gilbertus
Cum impedimentum concepcionis e tpale ut
retencio eius vel humiditas matricis vel aliqua
mala complexio victa ca removetur sterilitas
Si vero ca sit stabilis et perpetua ut ma
trix cycatizata vel venitata vel comple
xio sicca et cala confirmata situata
non curatur Bodisperantia sperma cum diffi
cult sterilitas curatur Sibi Conpitur me
matrici curatur cum mulieres carnose ta e
gracilis magis apte sunt ad concipiendum
plus hac mulieres colice plus hac flem
consist fine e script pigwces cum hac e mig

apte sunt mulieres melire Si dossa alu
depilata supponita fuit cum filo cum liga
ta ad cinis ut cohi possit quando vadit
mulier dormitum sed post sompnum ut sapor
cinis more vel odore in naribus percipit
dicunt plures doctores signum e quod mulier
concipit et usus e inquitum si fiet suppositorium
de granificilis et alys animatibus vel
suffumigacio de odoriferis pessolla pfonita
vel cancius fit si molla cum fructo cui
cio in qua odorifera resoluta erunt
applicantur mulieribus per anale imposita
tunc alta commutas esse tooptorio alle
pforate supposita et ego dico quod hic
non est tamen signum concepcionis quia
sit clauditur matrix in mala e aly per
retencionem eius et per oplacionibus fortibus
matricis ubi contraria signa pono recitatis
Secundum Gilbertum mlto nos pregnatis
faciunt aborsum e hic quod non accipiunt
quod fuit desiderant et cum dic conpicienta
dicat quod res sit desiderata mo nocer
cis sicut non pregnatibus nocans est
si dantur. Cora pregnate non fiat men
na de aba notabili ut dico quod hec non
pt quod desiderio affligere frustra Si pregnas
appetat mala cibaria aliquatulum
satisfaciat ei ne prius eiciat supra
mis x mensibus e a i mense repara
cinotu corpore forti e asolitudine
nimia et alys accidentibus aie mal
e afairmatia e apliora propter tenerum
ligatura fetus in matrice in primis
mensibus ligata debilis non dum venit
ad suam fortitudinem in ultimis mensibus debi
lis e ligata propter eius maturitatem
e propter fetus gravitatem sicut in fructibus
maturis stipos debilit adherere arbo
ri et facilius cadit fructus sic fetus ma
tricis quolibet occasione cadit e ligata
non pt inniti adherere fortiter Similiter

et partum urina conferat constipatione ven-
tris et etiam eius laxatione vel ultra utrumque
nos. Gilbertus in prima causa ut non concipit carne
at abinspectione uteri difformes vel ei
fetus corporis conspecta post conceptum in mirae
forma in praesentia retinuerit Gilbertus
eciamque est calori vel motus vel stole
vel fantasie tamen utilitas hic requirit
fiat in tribus mensibus mediis secundum
Gilbertum capitulo de difficultate partus fetus
in utero materno per ydropisim est sic ma-
gnificato propter partum in corpore eius ca-
stus matricis et eius strictura compellitur
partus est bonus et bene mundificatur pa-
ciens si matrix debilitatur matrix
non potest se concernare astrictura unde
incipit et exit fetus et remanet secun-
dina cum eiciunt fetum mortuum educunt
mala et secundinas / et Io. in capitulo de mola
et de aliis debilitatur secundum Jo. Sa. Si
semina sunt sperma viri et mulieris sunt
inequali temperamento non fit generatio quia
quod unum sit contra alterum et dicit Alfonsus
cum unum inequale sit alteri aliqualiter contra
resistat unum per aliud et sit totum
dispositum ad generationem et ego dico si sperma-
ta sunt valde contraria ut mulieris in
ultimo humiditatis et viri in ultimo cali-
ditatis non coniungetur unum aliud sed po-
tius corrumpit quia talem forte aliquando
vidit potius quod digerit et siccitas in
viri semine tamen sit qualitas passiva
vel utrum humidum non potest vastare Si
est complexio mala membrorum generationis
debet corrigi sed si est repletio humore in
corpore post [illegible] debet corpus purgari de-
mundificatio [illegible] et alteratio secundum [illegible]
et hoc ut Jo. Sa. Sapiens et idem
dicit quod sufficiens purgatio super mala
complexione matricis est fumigatio fiat
quod fumus se perveniat ad os et

ad naris et si instat non est prohibito
in preparationibus corporis mulieris et dicit
siccitas et frigiditas sicut alii stringit
et claudit orificia venarum quod vapor
non potest penetrare et astringit et humiditas
matricis et extinguit vapores frigidi
et caliditas in matrice mutat et cor-
rumpit ubi medicus ut dicit quod vapores
eius attenuat et consumit quod non perve-
nit ad naris et obest naturae accidit in
mulieribus complexio mala matricis calida
propter sit contra caliditatem primi in utero
quod nutritur contra defectum hospitio quo-
niam cum invenit sibi deficit sufficiens vel
nutrimentum et quod ad est maturitas et
laxitas lacertorum quibus ligatur in utero
et dilatatio venarum et generatur prima
quod naturaliter nimium ultimus sustinere non potest
quam post ictus compulsiva in matrice
agit ad hoc quod potest cumulatio dolor descen-
dat usque inferiora et anhelitus est
bonus partus erit facilis et masculus
cum minor dolor cognoscitur et ubi
quod puer est tenuis et debilis quia
non movet se sufficienter ad exitum vel
matrix est debilis quod non potest compellere
ut debent vel non est dilatatio matricis
vel orificii eius strictum vel via exitus
est stricta propter sit difficilis femine /
et mulieres pinguiores magis labo-
rant in partu quia maioris liberatur
quod fortia medicina laxativa ponuntur
primo [illegible] emplastra vel herbe carmina
ligate ad coxam vel suppositorium
ad [illegible] partum non diu
ibi moriuntur ne forti contractione
matricem contrahant
Nutibus primis mensibus et in ultimis
mensibus propter de facili causa fit
aborsus in tribus primis sunt debilia

ligamenta quia non dum devenerunt
ad fortitudinem suam sicut stipes pomi
vel alterius fructus in principio est debil(is)
et in tribus ultimis mensibus ligamenta sunt
debilia propter gravitatem fetus et propter ma-
turitatem ligamenti ut in stipite fructuum
et aliorum fructuum patet maturis fructi-
bus cadunt fructus vel stipites propter cor-
ruptionem quia debiles sunt tante gra-
vitati Si mamille pregnantis gra-
cilescunt aborciet/ et si prius dextra ma-
milla gracilescit faciet masculum ab-
ortivum et sinistra plus gracilescit femi-
nam aborciet liberator et hoc dicit
in pronosticis suis quod quecumque tempesti-
tes habuerit mulier sive abortiva sive ab
men/ dum in mamille non gracilescunt non oportet ti-
mere de aborsu et si gracilescunt faciet ab-
orsum et est signum infallibile et ego dico
quod conspecto timore vel tristicia de aliquo
notabili malo subito incitato vel
percepta mulier pepit abortivum aliter
non a mamilla prius gracilata Si puer-
si fetus causa debito nutrimento nutri-
tur ad mamillas non mittitur sanguis
et ideo gracilantur mamille et significat aborsum
futurum vel fetum in utero mortuum/ aliter
quia debilis est et frequenter patitur in matri-
ce aliter facit aborsum contra leni liberator
maior est dolor in partu aborsivo quam in
partu naturali liberator Si mulieri pregnanti
supervenerit dissinteria corporis et fluor ventris
ut corrupcio aut non sanatur aut difficulter
liberatur Si venter multum fluat periculum est
de aborsu liberator Si in pregnante
mulierem dilatare fluat debilem fetum
significat/ et si cum hoc est gracilitas mamillarum
aborciet Signa aborsus continentur cum
signis mortui in utero videlicet hec in
capitulo de partu videntur Si oculus pregnantis
gravatur et alba oculorum propter fuscantur

et nares sunt nigre et anguli et labia
sunt rubea rubore nigro ad livorem
mortificatum hec significat quod fetus mor-
tuus est in utero

H esitetur dolor renum pacientes
vel xl annos non curantur secundum
ypocratem in pronosticis et hoc est verum si circa xl
annos passus sit aliquis dolorem renum
et hoc per continuacionem et ad habita sunt
remedia salubria cognoscuntur et non sic curantur
post xl annos natura in eo debilior est
et cum multi curantur quia prius dolor renum
cognoscitur et distinguitur a colica et yliaca
dolor est fixus et preterea superpositus patitur
quandam dormitacionem sed dolor yliacus est
deambulatorius propter ventum secundum liberato-
rem et dormitacio pedis in eo non est
et dolor non alleviatur post egestionem
sicut in colica sed permanet usque ad e-
dinacionem sanguinis secundum Gilbertum in dolore
renum contra tales fere passiones nisi nephresis
impediat et si dolor est contra fere tales
passiones nisi nephresis impediat Si dolor
renum est sine ... sufficiunt alterancia
sic cum ... passiones alterancia et evacua-
tiva in dolore renum cum renes primo co-
gnoscatur ut fluat renum ad renes a
capite vel epate vel splene vel toto corpore
et secundum hoc competitur est ad confortandum
membrum mandans ne mandet et ad renum
in ... intemperiem in dolore renum
cum renes ... non debet neque capiti
... nec oxisaccara nec oximel ...
... sunt ventrea loco digestionis
nec aliquis ... ad corpus per multos
anfractus ... que ... me-
dicine frangit et debilitant ad de-
sunt ... resistencie ut oportet
secundum Gilbertum Sed ego dico quod medi-
cine ... fortiores ... ma-
iori quantitate nec ... aliqua pre-
... propter longam viam ...

aliqua post eius inviata que prolongatam
iam non est conscripta vel lesa sed potentius
vel ad locum plurimat dolorem in capacitati
bus renum comuniter calida apponatur pauca
ca. et plura frigida in capacitate vero de frigida maxima
pauca ponatur frigida et plura calida Gilbertus
In apostemate renum comuniter calida inspicientur sunt et
sanies resolverit ozana fistulas in solida
tione Gilbertus Coeff de talibus quibus causa
apostema renum causatur apostema vesice et plura signa
utrobique conveniunt sed differencia inter ea ponam in
tractatu de apostemate renum et utrumque apostema
eadem diligentia curam nisi quod hic sit flora
de sophenia convenior in apostematibus vesice
sit flora de sophenia mitior Gilbertus
urina mixta spissa et post horam cla
renum vel vesice sequitur indigestionem Gilbertus
et tradit indigestionem // dolor renum con
ta antica antiqua et confirmata diffi
cultus et raro in dolore renum contra ca
lidis mitigatur et valent que dicuntur
in ca. ca. in calidis in tractatu et in ca
ca. sedi tamen maxime vel sine magno dolore
renum con ca ca vel frigida antica ratione
dicitur est ad capitulum de antica et catarro
quia ibi habetur quo membro mandante debet
confortari et quo fluxus debet intercipi
Gilbertus bona curam ponat indigendo
et purgando in ca. frigida tamen in materia melior
debet apponi que respiciunt humorem me
lancolicum et minuere sicca quam in ma
lencolica et hoc in herbis diureticis et
unguentis pomibus et clisteribus eius
dicta sunt in ca. frigida calidis sunt apponenda
in dolore renum con frigida ca. sine humore
vero post purgationem et cautia Gilbertus
et eadem est diligencia hic et ibi de flora
heremitis // bis in anno scilicet in vere et autum
no tempore inter polationes vel in omni
mense solis fiat vomitus et tum tempore
cholericum vomendi non sinatis ne mala con
suetudo acquiratur preservat a dolore

renum et curat secundum librum Gwilli. capitulo
de debilitate renum dicit multa urina et
sitis continua calefacionem renum significat
et secundum hoc non confirmatur obs quod potuimus
agere hoc est quod cito post obs est sitis et
urina sint alba subtilis quasi aqua
et raro in coitu permittunt tunc debilis
et plenius calefactione significat et conficit
talis ad ethicam Eodem eiusdem in
signa sint renum sint contraria iam dictis
scilicet paucitas urine et nulla sitis et
habitudo coitus non est confirmata et urina
licet sit alba non est subtilis nisi siccitatis
tarde fuerit admixtat et ego dico
quod calor in tactu et quod patiens sentit
calorem in renibus / et quod calida applica
ta nocent et frigida prosunt preter p
dicta calidi renum significat et contraria hiis
renum frigiditatem Sermo Gwillelmus in cap.
ponat debilitatis renum scilicet potentia
coitus ad quam sequitur attenuatio renum
aut condilatatio viarum per quas super
fluitates ad renes mittitur vel
congruiter mala cum vel frigida et dicit
quod hec est causa magis maxima quam
dicte prius de incapacitate renum si sic minime
et actu mitigantur et urina est
multa cum bona residentia aut sanie
alba sine fetore significat quod patiens e
vadet et evadit. Sed si urina est
alba tenuis et globassa cum sanie
fetida et sic non alleviatur nec accu
morantur signum est mortis liberator
Nec consuetudo prolongatur et urina
est alba et tenuis corpore macerantur
signum est incurabilitatis liberator
de apostemata renum in coitu / mala dicitur est
valde periculosa quia deficit eis
calor et humiditas addigerendum mate
riam et in finibus dum est ad renes
apostemata renum liberator / De apostemate
renum rupto saniens mittitur ad hoc

et ita ad intestina et secundum mala tractio
est ad vias urinales destinguntur ita
bona est tractio dicimus ita sit sanies
alba non fetida et actu moventur 3a
postema renum est quasi pondus suspen
sum cum paciens iacet in latere opposito
apparet et istud est unum consignum quod
apostema est in dextro rene vel sinistro
ubi ambo renes apparent tunc quando ia
cet in dextro latere sentit pondus
suspensum in sinistro rene et cum
iacet in sinistro latere sentit pondus
suspensum in dextro rene Notabile
est in apparet renum sanie sit ex causa
calida sive ex causa frigida quod urina sunt
tincta quia calor et spiritus et humores
colerici qui urinam sic tingere ad locum
dolorosum currunt nisi tincta vel mi
nus frigida superiori vel apposita urina
faciunt albam et crudam vel non
apparet in apparet renum nisi in prima
quantitate et tunc aqua multa sine mundifi
catione liberator sed semper apparet renum
sine ita eius sit calida vel frigida propter
nobilitatem renes et eius sub^te et ma
putrefactionem cuius putredinis vapor
ad cor per pertingere propter proximitatem
venae sed liberator Signa apparet renum
in tractatu scripta in primo apparet non
sunt multa intensa et in augmento intro
ducuntur et in statu manent sine sanie
in sui ulceratione et indeclinatione eius
et actu remittuntur et declinatio cognoscitur
per continuam eductionem saniose urine ista
sunt considerandum in apparet calido et frigido
et sanies quantum cognoscitur per augmen
tationem febris et maiorem dolorem et
gravedinem in loco et actu sunt fortio
ra et pulsatio est in loco et tunc appo
nenda sunt maturativa Signum apparet
frigidi est corrupti secundum Io. Se. Rap. est quod sa
nies est alba que exit cum urina et
equalis grossitudinis et non fetet et
dolor et similiter gravitas complete et quod vo
mat per vias urinales quia si vomat per
intestina male quam in male quando
si remanent in renibus et dicit Io. dicit
quod cum maturata fuerit cum spongiis
emplastrum omnino et cum emplastra apponi
maturativa ambo albi albunt fuerint sive
que provocant urinam ut semina agni
casti et alia et dicit quod ista duo ad
iuvat corruptionem et eductionem sani
ei cum urina et ego appono semina fru
et iiii semina frigida maiora mundata
in ea calida Si apparet renum sanie quando
tamen non rumpitur tunc Restinaud autem inst^r
ce clistere acutum et assidue fiant eva
porationes et maturativa appone Io.
Se. Rap. Kdu quartum sanies sequitur
forte inflammatio illa caliditas quo
ardens destat et inspissat sanie
ne currere possit et communi per vias urina
les et indurat et induratur in modum
lapidis tunc autem instru clistere quod
infrigidat renes et sedat inflammationem
sicut aqua ordei subtilis et lac et
persico in aqua cum quibus Io. Si tota
sanies evacuatur autem Restinaud consoli
dare locum nam si tardet fit egritudo
cum non est curabilis et dicit Io. et apparet rumpitur
signum est tremor in paciente et urina
exit saniosa sanguinolenta spissa
confusa saniosa et multa liberatur
plures in renibus vesica vel vias medias
inter renes et vesicam aliquando fit propter
sanie acre et pulmonem provenit
aliquando aliquando cum dissolvitur aliquando
ab humore in dictis locis genito provenien
te nimia quantitate vel mala qualitate et
concipit sicut est viscositas et
adherentia dicte loci tum separatur aliquando
propter apparet mali curationem et non mundifi
catiam aliquando propter acuitatem medicine

Vlcera renum eciam curant[ur] quia vlcera ve
sice uel vie medie quia membra car
nosum liliator. Vlcera renum et vesice diuti
na magis curabunt[ur] quia fistulata sunt
liliator. Circa vlcera renum vesice et vie
medie nota causas et signa curam et in
eisdem medicus Guill[elmu]s medicinam iniecit
in vesica per siringam magis proficere quam
medicina per os sumpta Guill[elmu]s et ea que su
muntur per os prosunt magis in vlceribus re
num et meatum cuius fiat secundum liliatorem
in vlceribus renum et vesice cibus et potus
et medicina utilis si fiat absque uel
cum modico sale et melle et non detur
aliquis cibus uel potus donec lac comedit secundum
et cetera. si possibile est. Ante omnia secundum
liliatorem mitiget[ur] dolor cum narcoticis
sicut est insuper opium mandragora et cetera
Et ego dico quod quod potest fieri cum alterati
bus et confortantibus et mitigatibus dolorem
sedatiuis narcoticis uel cum pura quod te
coris ut cum ros sandal et similibus hu
micantibus. Nota quod eisdem causis fit
apostema vesice sentit[ur] dolor in pectine et
perineo et apparet inflacio in pectine
ad modum apostematis et curat[ur] apostema vesice sicut
apostema renum nisi quod in apostemate vesice fit
stranguria et sophena interioris secundum Gilbertus
Lapis renum et vesice est morbus hic
ditarius secundum damasceni liliatorem causa
viscosa cocta sed non perfecte generat[ur] lapis
si remanserit humida coagulari non posset
propter humiditatem superfluam et si esset totaliter
desiccata non fieret lapis sed pocius puluis
nichil enim remanet retinet partes
ad inuicem coagulando nisi humidum
viscosum sed calor remanet subtile
aliquam aeria viscosa relinquit grossum
induratum Alfonsus liliator dicit

quod necesse potest fieri lapis si ab eius igne i
tas remoueat[ur] licet raro non vidi
hoc Cum materia est satis viscosa ca
lore agente soluit[ur] eius humidum
et fit adustio partem et aggregacio
et non permittit[ur] ad generacionem lapi
dis sed generat[ur] sine sint arene et
tunc non sunt signa in vrina lapidis
confirmandi Gilbertus et tunc dicit medicinam
decernimus in vrina est meliorem ut
post probabit[ur] Item Gilbertus dicit quod
si materia est viscosa sed calor
est fortis et confortatiuo et desiccacio
per dissolucionem humidi separant[ur] partes
et coagulant[ur] per coartacionem sicca
coagulata et conueniunt partes in
frusta lapidis et tunc dicit quod si materia
est frigida viscosa multum et calor
debilis stricte diu retinetur tamen et
tamquam compulsiua debilis generat[ur] la
pis in renibus uel vesica ubi materia
continet[ur] et remanet sed prius in
renibus maior est vesica Quanto
materia lapidis est viscosior tanto
lapis est durior et dissolucioni in
emptor Gilbertus Ratio ad generacionem
lapidis requirit[ur] materia humida grossa
frigida et calor agens liquefaciendo
et desiccando humidum et consumendo
liquida partes subtiles quia si materia
esset colica calida resoluit[ur] ab igne
a calido et non coagulant[ur] in lapidem
et si materia esset sicca quamuis frigida ca
lore agente puluerizant[ur] pocius
quam in lapidem coagulant[ur] nisi ei
misceat[ur] humidum viscosum quod partes
coagulant Guill[elmu]s et tunc dicit quod
si materia esset sanguinis viscosus in
renibus uel vesica repulsa patiunt[ur]

ab alijs vel & infra vbera sua / lapis in
renibus generatur frequentius in senibus et
pinguibus propter debilitatem expulsiue vir-
tutis ad partes remotas lubricatorum. Item in
macilentis pueris et iuuenibus frequencius
accidit lapis in vesica generari propter virtutem
expulsiuam forte. Et non quod sic dicta non
generatur eciam sic in renibus et illi in
vesica pati possunt lapidem. Cum vero
cura lapidis generati secundum lubricatorem
sit ipsum frangere et educere premeditatus
hoc tamen non fiat nisi corpus non sit ple-
toricum vel ventricum vel nimis extenu-
atum et quod paciens sit in bono regi-
mine et dieta gerenti et obediens. Cum
lubricatorie calculosus non accipiat medi-
cinam laxatiuam sed vtatur frequenter vomitu
ante cibum aliquando et post cibum aliquando
non obseruet horam vnam quia semper non
confert et ad frequentiam et ad cronicam
lapis eciam non generatur nisi duobus
modis vno si flegma viscosum admi-
sceatur cum sanguine flegmatis per partes eius
conglutinari possit aut cum ... licet
pulverizabilis et non lapidificabilis alio
modo ... generatur lapis ...
vna lapidis sed hic non est quia cibus
est melius sed quia indigestio vomi-
tiuus cum eo flegmatis tandem generatur et ista
ratio concordat cum racione Guillelmi superius
posita ibi vero ad generacionem lapidis ra-
ro generatur lapis in senibus sed generatur
reliquum in flegmate et causa est quia ca-
lor in eis raro ad hoc est sufficiens
lubricator. In pueris frequentius generatur lap-
is quam in alijs etatibus vere etatis
est in eis fortis calor et in eis est reliquum
de flegmate vorax (?) crapula et indigestio
et mali regiminis et in eis lapis fre-
quentius quam in alijs etatibus et est

vesica quia strictum collum vesice sunt
et materia ibi diu aggregatur et retinetur
quod veniunt ad pubertatem dilatantur meatus
et expellitur superflua in alijs etatibus
magis generatur lapis in renibus. Virtus
expulsiua in renibus et vesica est
fortis et vie per quas euacuatur superflua
sunt ample tunc vrina et grossa et
indigesta remanent in renibus et vesica et non
est lapis ... Virtus expulsiua
renum et vesice debilis et vie stricte
et materia viscosa superflua inclusa generatur
lapis. Item pueri qui lac sugunt
in quibus est calor naturalis fortis et mea-
tus stricti in collo vesice consimiliter
lactis et colacti viscoso et cum hoc quod
non in hora debita sed pluries debito
sugit lac in eis vrina ingrossatur
et lapis generatur ignotus. Sicut raro
aut numquam in apparatibus vinis humor
colligitur ad similitudinem capa ille tamen humor
sit colligi dicitur qui magis in apparatibus
colligitur durat ei quia calor impedit
coctio congelatur quod lapis diuersificatur in
colore ex humore predominante in materia de qua
lapis generatur cum naturales lapides sunt aquo-
sitas viscosa cum sanguine vel flegmate
vel colera vel melancolia et diuini humores
dominantes in colore lapidis preualent
et arene circa partes ipsius quantitatibus per-
cepte inducta admixta aut visco-
sa aut potu aque limose et quod
materiam lapidis generatur vnde dicit quod conspecta
que sunt arene coloris citrine ex
flegmate albe ex melancolia nigre et huiusmodi
quia dicit quod humor secundum formam suam
mittat arenam in lapide ignotus
Dum arenules in vrina arene colore
nigre et liuide sunt pessime et vt
quibusdam placet nihil est lapis

nisi coagulatio arenarum Gilbertus. Ideo sig-
[illegible] dicit in educcione materiam calculi
vitanda est medicina multum calida quia
cum [illegible] multum calidi addit in ma-
gnitudine. Unde arena in urina si mani-
bus fricatur et non dissolvitur nec minuatur
ex calculo est si vero fricata dissolvitur
non est de calculo sed est de humoribus. Nota
quod quandocumque sunt resolutiones arene
sunt in urina ex calculo et quoniam calculi
ut in dolore renum continua arterica
passio et ex adustione sanguinis ut in
febribus acutis ut quartana longa
vel [illegible] humores adurit
Gilbertus. Et cadunt arene insolubiles
dolore renum [illegible] arene similium
[illegible] et ibi residentes aut calculum
aut dolorem renum significant. Unde urina [illegible]
similium demonstrant materiam [illegible]
ut plurimum et locum tenet [illegible]
tum [illegible] et [illegible]
vel lenitatem [illegible] aliquis si
dicit Gilbertus. Unde calculoso [illegible] ultra
mingendi voluntas et difficultas que
[illegible] in periculo est ignotum [illegible]
si presentaciones et dysuria [illegible]
albi et [illegible] difficultas non solvatur.
Nunquam iudicatur aliquis calculosus ex
arena visa in urina ubi videantur signa
calculi distinctiva tamen arena fiat ex plu-
ribus causis ut [illegible] in [illegible] tria [illegible]
aliquando in urina sunt resolutiones que appa-
rent quasi arene si fricantur talia [illegible]
[illegible] tunc sunt arene si sunt [illegible]
[illegible] mollia sunt et sunt oblonga in
modum pilorum [illegible] Gilbertus. Significativa
lapidis vesice [illegible] cum urina est [illegible]
et discolorata lapidis [illegible] in [illegible]
vesice urina est [illegible] semper
[illegible] saniosa [illegible] cum sanguine

putrefactio Gilbertus. Calculosi [illegible]
[illegible] sunt [illegible] quia [illegible]
[illegible] patitur urina in colore alba
vel glauca in substantia parum tenuis cum
arena multa [illegible] lapidem [illegible] alba
significat [illegible] urina et glauca in
substantia multum [illegible] cum arena pauca et diu
turna significat lapidem [illegible] urina in
colore lactea in substantia conturbata et spissa
cum residet globosa [illegible]
significat lapidem [illegible]
[illegible] dicit Gilbertus [illegible]
[illegible] lapis [illegible] aut [illegible]
[illegible] in precisionem Gilbertus. Unde [illegible]
[illegible] et [illegible] apparent in
urina [illegible] quod calculosi non debent
[illegible] et sic [illegible] Gilbertus
[illegible] siringa imponitur [illegible] molli
fiat virga cum unguento et capi-
te [illegible] urina ele-
vetur et non impetuose sed leviter et
tortuose ut [illegible] operimentum volun-
do imponatur Gilbertus. Calculosi pre-
[illegible] membrorum
[illegible] Gilbertus et [illegible]
fiat et [illegible] aliter [illegible] / [illegible]
[illegible] contra calculum in vesica
[illegible] in [illegible] renum
et vesice et opilationem renum et
vesice in [illegible] vel calida Gilbertus
[illegible] dantur calculosi in balneo [illegible]
[illegible] dari Gilbertus. Prosunt
[illegible] et [illegible] apponere [illegible]
[illegible] quia [illegible] medicina
attrahitur [illegible] et ideo raro [illegible]
[illegible] nisi apponatur vel mel
[illegible] lapides
in renibus sed raro [illegible] non [illegible]
[illegible] lapidem in vesica et raro

nascitur tamen aliquis lapis quandoque in
renibus sed rarissime in vesica hoc in
tractatu magistri patet. Urine sunt etiam
his secundum Gilbertum quia urina non est [illegible]
viscosa post dissolucionem prius humiditas
adustiva non sunt coagulata et tunc
dicitur urina rubee quod causa tali et sic
intelligitur de arenis albis in vesica in
urina multa apparent et urina est
spissa raro inveniunt lapidem quod sic inveniunt
dolor et lapis inter alios vitanda est
nimia repletio cibi et potus et alia vi-
tanda sunt propter intemperantiam hec quia
plus nocet indigestio et mala dispositio
cibi et potus quam possit inveniri cura
medicaminum contra medicamina non
competunt si homo sit cibus et potus ordine
et quia de cibo et potu multum sunt
de medicinis patet ignotis Constitut
in viatico de colica in renibus generatur
fames quod si non purgetur per forte calore
vesice et in lapidem convertitur et dicit
quod autem hec insuperabilia semper sentitur
in generacione lapidis sit angustia urine
dolor continuus Item in medicando
lapidem primum [illegible] est si est in
renibus et si corpora autem humiditates hu-
moribus qui primo sunt purgandi et postea bal-
neandus est paciens bis vel ter in die
egrediente de balneo dandum est oppor-
tuna de diureticis Syringa sapiens
medicus non utatur nisi quando lapis op-
pilat collum vesice ita quod paciens min-
gere non potest et patitur intollerabilem do-
lorem et tamen inter balneo nec fomenta-
tiones vel unctiones et potiones de
diureticis conferunt et quando est opilatio
colli vesice ex grosso humore vel sanguine
coagulato similiter per sirupos [illegible]
[illegible] tali per syringam non intratur
corpori pletorico vel iuvenili vel cole-
rico contra sic pleuritico et in disposito

fracta dicit primo secundum Gilbertum et [illegible]
[illegible] semper per iii dies vel iiii [illegible]
[illegible] tamen mollificato et post v dies
ponatur ad balneum et imponatur sy-
ringa et lapis de collo vesice pel-
latur quia ibi potest mori sive [illegible]
usque ad xl annos secundum Gilbertum Nota licet
aliqui volunt quod syringa sit instrumentum
sive canalis fistula quo medicina
liquida [illegible] infunditur Et algalia sit
instrumentum quo virga et collo vesice
[illegible] medicina tamen Guillelmus et Gil-
bertus vocant instrumentum colli vesice
syringam ut hic patet in regulis
Quia medicus apposuerit remedia [illegible]
et contraria ad frangendum lapidem et eum
educendum et hec prosequitur vel plures
septimanas et paciens non sentit
alleviationem vel arena [illegible] vel
[illegible] cum urina egreditur tunc sciatur quod
lapis est planus durus non obediens me-
dicinis ut frangatur vel curatur nisi per
incisionem et postea tale [illegible] sine
[illegible] si non [illegible] perituram
et longam afflictionem [illegible] paciente
[illegible] hec Gilbertus passiones
virge et genitalium [illegible] sunt diffi-
ciles curationis quia ad loca declina-
[illegible] superfluitates et quia membra
sunt nervosa et multa [illegible] et magni do-
loris et [illegible] dolore [illegible] humores
adeo et quia sunt debilia membra [illegible]
[illegible] in eis superfluitates aggregantur
et non habent fortitudinem expellendi [illegible]
[illegible] superfluitates Scabies [illegible]
[illegible] aut non curatur aut difficulter
[illegible] per bonum regimen et aliqualia
remedia Scabies ulcerosa fetida
multas corporis partes occupans diffi-
culter curatur quia indicat malam
hec [illegible] et sic dispositio est
ad lepram curatur in aliquibus [illegible] aliquis

supfluitate corruptor humor
mundificando interiora membra transmittit
ad cutē et post facta expulsionē
cōpleta cessat scabies augmentari et
deficit sola operatione nature quod vero na
tura per se mundificare talē superfluitatē
nisi innate apte mediante scabies
aut ex solo sanguine non fit nisi alio humo
re corrumpente ipsum corrumpitur aut ex
colera ipsum penetrante et sua acuitate
sua vel quantitate excessiva corrumpitur
assumente falso per admixtionem eius
et est pro colera adusta vel admixta
aut ex melancolia adusta vel admixta et
secundum mixturam diversam humorum fit diver
sa scabies. Hec secundum Gilbertum. Medicina
ta ad interius subtiles humores causat
scabiē ut Gilbertus dicit supra quando
utrius yerapigra scamonea per adusti
onem humorum subtilium commedat carne
et cutē sicut sunt tocius scabiosis. In
scabie ex sanguine fiat post flobotomia si
colera vel aliis humoribus predat evacuatio
vomitum si corpus est multum pletoricum
predat flobotomia evacuationem Gilbertus. Cum
scabies humidat et adyafragmate
fuerit fiat flobotomia de epatica si adyafrag
mate superius humidat scabies fiat
scabies fit inimico de ceta Gilbertus
econtrario facio quod flobotomia in scabie
fit sanguis in causa vel multum humidant
in corporibus pletoricis subvenit ad
scabiē perit articulo viii quod concedit
sed causa veris est febre acute quod musce
ex aliis transferet in fine Gilbertus
scabies sicca nocua et ex colera citrina
et que tendit ad nocivitate multum
et ex colera rubea multum adusta et
ideo in hiis opiis vel alteratis et in lo
calibus remediis addere que humectat
Cum scabies difficilis curationis
est et patiens est fortis sunt sunt ex
flegmate falso sive ex melancolia de yerapigri
num post vel cum aliis per ore. In
scabie ex sanguine vel colera decoc
tio digestiva et apozima ad purga
dum coleram que sunt in antido
tario nicolai ibi decoctiones bone sunt
pamphilus et in scabie de flegmate vel
melancolia decoctio digestiva et apozima
ad purgandum ibidem scripte bone sunt
Cum scabie humida post flobotomiam ubi competit
et post purgationem humorum corruptorum
propter nobili valet balneum naturale
aqua sulphurea vel balneum de aqua
et sulphure artificialiter factum et aqua
marina vel pro balneo secundum hilatorem
et tu dic balneum aque dulcis in tale
tempore ut in scabie sicca et aque decoc
tionis violarum et malvarum avene suo
quod in scabie urgenta scripta de antidotario
nicolai competunt secundum eas scabiei. In
primitu considerandum est considerandum ad cu
rum come materia peccante considera
re loci vel membri quia aliter curatur
primitus morbo in matrice aliter in
ano et de aliis membris. Primitus
incarpit commala complexione prur
sete non curatur in talis complexio nec
sanificatur primitus de suo potiori et
accidit oculis cito remedium est
quod de aliis causis ex tuse cause
pustule que sunt lenes et leviter transeu
ntes quedam sunt ut puta carbuncula quasi
maxime venenosa et sunt periculose et
ideo antequam medicetur pustule cogno
scatur. Sed ne erret in mundificando
est consideratio in medicando curando
pustulas humidas et in quo membro sit
et pustule si sunt pure non negli
gatur sed curetur ne transeat in scabie
impetiginem vel serpiginem vel aliqua ma
la. Cum pustule curantur per viam mundi
ficacionis ana tunc mecum ipse cessum

et ad membra nobilia tristat secundum Iohannem
si autem mundificatur corpus sanguinis medicina
educitur humori peccante et apostema cum
unguentis resolutivis et mundifica-
tivis curetur ut sunt succus feni grece
succus buglosse aliter violarum vel semper
vivum portulaca netrus et similia. Sed pu-
stula mala subito veniat si acuta
febre sine in alio morbo sine apparente
causa non frangatur violenter vel aperiatur
ne materia eius venenosa mittatur statim
ad cor et moriatur eger. sepe enim con-
victione tali moriuntur egroti et ap-
parent sani. Apostema in morbo multi [illegible]
vel prope cor conductu cordi cerebri epati
vel genitali periculosum est. Omne apostema de
materia adusta venenosa ulcerans et
corrodentia ut antrax carbunculus
ignis persicus herisipila formica
miliaris dabtermia [illegible]
et super frigido malum est valde et si prope
membro nobili situatur mortale et si cum
eo est febris [illegible] ante miracle evadet infirmus
Si aliquod predictorum apostematum ad interiora
redit vel fumus eius venenosus ad in-
teriora i. ad cor ascendit moritur. Nulla
apostema repercutiatur de materia est venenosa ut
in emunctoriis creticis predictis vel si corpus
est plectoricum vel quando apostema est vicinum
membro nobili vel quando apostema venit per
modum crisis vel quando apostema est in generatione
saniei vel post generationem saniei est generata vel
quando materia est fortiter impressa. Apostema aliquando curatur
per resolutionem insensibilem et insensibile est
evaporatione et ista curatio est optima et aliter
curatur per saniem laudabile generata
et expulsam et hec est valde bona et
aliquando terminatur per induritiem et est valde
malum et aliter curatur et curatur in apostema
dure et est [illegible] malum. Apostema proveniens
a causa extrinseca ut a percussione nisi
corpus sit plectoricum potest solum cum
repercussivis curari. Apostema proveniens a causa

intrinseca et non potest quamvis sit ibi repletio
reflectere ubi vel particularis scilicet secundum
Rogerium in causa talia particula-
ribus convenientibus facienda est flebotomia et
et in causa sua si corpus est plectoricum
consulitur bene ex contraria parte fiat ut
nulla fiat et ubi flebotomia non sit propter ali-
quam causam ponantur ventose in parte
sonte et hoc sit fiat quod sanguis evacuatur
ad partes ignobiles et ubi sanguinis
alia membra non inferant lesionem
Si apostema est ex sanguine fiat flebotomia si vo-
lutur sanguine venit mundificatur sanguis
cum [illegible] per cassiafistulam et tamarin-
di et prunis et violis et similia et pro
sanguinis minuatur. Si apostema est in naribus
si debeat purgatio fieri et post flebotomia
fiat flebotomia per antipasim i. a parte contraria
Si autem apostema est confirmatum fiat flebotomia
per metasim i. ex eadem parte ubi est
apostema [illegible] ponantur calida
dissolutiva vel diaforetica que volumus
apostema dissolvere quia primis calida et
desiccativa possent materia apostematis convertere
in saniosam subtili consumpto et grosso derelic-
to in quo adiuvanda sunt aliqua
[illegible] et tu dic vel sint resolu-
tiva et parte calida et non multum desicca-
tiva. Idem dicit quod mala ad generationem
saniei in apostemate calido et in apostemate frigido
quasi sunt et [illegible] quod in
calido apostemate frigidiora ponenda sunt et
in frigido apostemate calidiora. Semper in principio
apostematis debemus uti repercussivis frigidis
et confortantibus membrum cum aliquo et
calido ad calorem membri conservandum [illegible]
berti et tu dic quod repercussivis uti
possumus et debemus non enim semper
utimur repercussiva medicina que appo-
natur si infra iii vel iiii dies non dimittitur
tunc ultra non apponam repercussiva
quia congelant materia et stupore

in membris inducunt ymo apponatur
calida et mollitiva que parant materiam
consumptionem habilem Gilbertus ego hic
facto statim per i vel ii dies in hoc
repercussiva sunt apponenda secundum Gil
bertum actu calida et ego dico tepida
et estate actu frigida Lanfrancus est
in cirurgia sua sanies ruptura fiat per
fistula inducitur Si propter spissitudinem cutis
ruptura non possit fieri aperiatur cum sagi
tella in loco ubi magis dependet Gil
bertus et cum dicit in loco magis maturo
et declivi ut sanies apostemate rupto
ut sanies liberius exeat et non permittatur
per via diu stare vel curam quia propter multos
sanies corrodit cum multa sanie debi
litatur sapiens parlatum quod eo medicina
est sanies quam materia est multum viscosa
vel ideo non bene fluit sanies apostemate rup
to apostema apponatur cum foliis caulium
vel lilii et porri confert Gilbertus Si
apostema fuit decorrupt humorum admixtis
cum simul in naturam venenosam tunc est
ibi fetor dolor pruritus ulceratio humor
deambulatio denigratio cauterizatio et
membra mortificatio et corrosio liliator
et Alfonsus dicit ubi hec signa sunt
cognoscitur apostema ex corruptis humoribus
in naturam venenum conversis Item dicit hic
liliator quod si in compositione apostematis ma
teria dominatur sanguinis color eius vergit
ad rubedinem non claram et si flegma pal
lida dominatur vergit ad albedinem cum quadam
citrinitate et si melancolia dominatur vergit ad nigre
dinem et quanto est malicia maior in
tali compositione tanto magis denigrat
et cauterizat et eam generat Nota quod in
nominando apostemata calidiora ex humoribus
videatur bene in alphabetho meo quod
vel ex naturali sanguine est apostema generatum
quia aliquod est apostema sanguineum acute
forme sicut spina et aliquod generatur ex
sanguine herisipila et sic videndum est

colera vel flegmate vel melancolia decem genera generantur
apostema Item non quod calida apostemata non sola
sunt ex sanguine vel colera sed et ex fleg
mate putrefacto vel melancolia ut in
alphabetho meo Item vide in alpha
betho meo habes dicta ut herisipila
et flegmonem quia nobile est sicut
hoc in summa Valasci apostema calida non
sola sunt ex sanguine vel colera sed et
ex flegmate vel melancolia cum putrescunt quoniam
omne putridum est calidum caliditate
putredinali et sic secundum enim dominum flegma
non putrescit et si ex eo fiet apostema non
erit apostema calidum sed frigidum et hoc mol
le et tractabile quod non fluit sanies
vel durum quod cum premitur non fluit quia
flegma non putrescit et hoc apostema per resolutionem
curatur apostema autem durum ex flegmate non
est calidum quia flegma non putrescit ut
in nodis et glandulis et ideo non fluit
sanies et curatur per mollificativa et reso
lutiva et consumptiva vel putrefactionem
de melancolia vero apostema fit non fluit sanies
ut sunt venter quasi sit ex melancolia grossa
valde non putrescente scliroses vel cancros
fit ex grossa melancolia non putrefacta et
ideo et ideo ista sunt apostemata frigida Sed
cancer qui fit de melancolia putrefacta tamen
sua est apostema calidum et omne apostema
saniem faciens est calidum et ego dico de
flegmate naturali vel melancolia naturali quod
in sua dispositione manet non fit
apostema saniem faciens sed quod corrumpitur
vel calcinatur fit apostema calidum in eis
ut cancer ex melancolia adusta et dicit
Alfonsus quod omne apostema calidum saniem faciens
fit ex sanguine vel aliis humoribus permixta
ex sanguine et colera et melancolia sed dicitur
apostema sanguineum quia materia sanguinis in
apostemate dominatur et dicitur propter coleram colericum
et propter flegma flegmaticum et propter melancoliam
melancolicum dicitur et sic de frigida mala
vel calida apostema calidum cum est apostema

Nota in fine agestigati mei quod
res maturativa debet esse temperati calor(is)
et sub viscosi consideratis caliditas desic
cant et frigiditas condensitante et
viscositas claudit poros et confortat
caliditatem naturalem In apatibus non debet
aliquis uti emplastris prime attractivis
nisi precedentibus maturativis et tunc dic
ut et mundificativis ponatur aliqua ma
turativa ut cum succo apii et melle que
mundificat. Ubi ponitur farina tritici
Auctor sollicitudo habeatur ad alterandum
digerendum maturandum et mundificandum a
postemata in locis purgatoriis ut sunt
bucca pudibunda ut sub ascellis in inguinibus
et collo quia natura ibi digestiva et expulsiva
est debilis et sub mamillis quia locus
est spongiosus et carnosus Gilbertus
Secundum intentionem Gilberti capitulo de esti
mena ubi agit de curatione bubonis si ma
teria fuerit subtilis calida intendendum
est ad resolvendum eam in vapores quod
cito fiat cum camomilla et aliis prout
dicitur in tractatu capitulis de morbis capi
tis et tunc dicit materia calida et grossa
virgam alteram de altea et postea apponatur
emplastrum de modico farine tritici et
de succo apii et de melle in duplo ad
succum et totum simul mixtum apponatur
et tunc dicit calidum et plus humidum. materia
calida grossa non debet resolvi sed ad
quam sanie agendum est sicut cum
materia frigida et frigida cum non est apata ap
ta resolutionem propter nimiam frigiditatem
vel calida propter suam grossitiem Sed in
dicto emplastro patet quod frigida materia cale
fiat et mollificatur et resolvitur
multo magis materia calida grossa et resol
vit sed quia materia non est multa nec multum
grossa in apate calido sanie faci
ente i in quo sit sanies si primo
pungitur humor putrans debilis fiat
flebotomia si particularia conveniant et si habun
dat sanguine et ventose ponantur in
proximo sed tamen apto et hic cum stat
fatione et post ponantur in percussi
ma calida ut spica nardi et Sed
propria sanies et quanta et quod nichil
actu frigidum applicatur quia vulnera
non curantur nisi desiccentur Dicit libe
rator antos carbunculus sacer ignis
et herisipila conveniunt in multis quia
materia omnium istorum est calida adusta pu
trida valorem indurans et ulcerans et
iam tussis de pessima est tussis
in naturam venenum Imprimis antiqua ulcera
sit sicca in materia sanguinea pessime in istis
passionibus fiat flebotomia in parte magis
proxima ut materia venenosa extrahatur
in materia colerica purgato cum mirabolanis
cassiafistula et similibus liberator secundum ulceratio
nichil actu frigidum supponatur sed calidum
quia frigidum est mordax vulneribus li
berator Gilbertus vitat flebotomiam in materia
non instat in venas Gilbertus iste pas
siones post quam devenerunt ad nigre
dinem et citrinum magis timeantur ma
xime in divina quia sperans liberator dantes
gradus sine fine nullo modo quod est
omni febri pauca evadunt nullus
tamen sine fine moritur Gilbertus tamen vant
te ecia dyafragma est punctura et
sudor sequitur finis mortis est in sortibus
maxime si in remotis partibus fuerit Gil
bertus si antrax sit prope cor dicitur
vel ore scilicet mortis et si diutius fuerit
antrax subito antrax deliberetur
et ibi non appareat mortis Item si
tamen apparet scalpitur et rumpitur periculosum
est dicit Gilbertus Imprimis cum apparet specta
tum sed si sustinet calorem malum val
de idem Secundum Gilbertum quod antrax post
ruptionem facit os amplum et vul
magnum in medio sanies sunt et si
labia in planum et sit ibi nigredo
et siccitas et fetor fumosus sunt
sit fetor malus et ut plurimum cito fit
in antrace et in omni apate venenoso

non est repercucienda materia i. non ponetur
repercussivum super apostema ne materia ad mem-
bra nobilia currat. Sed circa locum apostematis
subveniendum est frigidis ut cum oleo
violarum oleo rosarum succo solatri et pluribus. Al-
fonsus dicit ex oleo ro[sarum] non est apponendum
in anthrace carbunculo vel herisipila nec
aliud oleum quia inflamat igneitatem
eius in hiis apostematibus mansio humoris
et igneitas est affixa adunata et
profundata in membro sicut est in bubone
igne vel aque ubi igneitas est non fixa
nec profundata in membro sed in superficie i.
volatilis et ideo competit oleum rosarum competenter sed hec non
Rogerius dicit contrario est autem sine fe-
bre quia est sine febre tyriaca curat attractivam
prout hic in tractatu dicitur. Sed in Gilberti
tamen dicitur est melius ut melius solvatur et si
medicina sit benigna ut cassie fistule manna
viol tamarindi et prima attractiva autem
medicina nullo modo debetur ne ad interiora materia
apostematis venenosa trahatur. Cum effimera
fit in spiritibus et si distemperentur spiritus ani-
males localia remedia fiunt circa frontem
et tympora et circa caput si distemperentur vi-
tales spiritus fiant localia in regione cor-
dis. Sed spiritus naturales distemperentur localia
fiant circa epar et stomachum. Et si omnes
spiritus distemperentur localia fiant circa cere-
brum cor epar et stomachum. Sed effimera fit
de balneo calido provocetur sudor sine bal-
neo ut dicit Rogerius. Sed effimera fit ex sollicitudine vel
caliditate aeris vel labore vel ieiunio vel
yra vel gaudio vel coitu vel medicina
laxativa fiat balneum Rogerius. Sed si fiat
[illegible] non fiat balneum vel fomenta-
cio circa tympora vel frontem sed potest fieri unctio secundum
Constantinum et secundum Rogerium et si fiat effi-
mera sine [illegible] ex indigestione [illegible] contra
plectorico non fiat balneum ne ipsa currat
in putridam. Sed effimera fit [illegible] venetica
calida particularibus [illegible] fiat [illegible] de

apostemate si de frigida materia venetica fiat
non fiat [illegible] quia [illegible] augmentantur.
Effimera est ex indigestione ex frigida causa
quod cognoscitur per [illegible] eructuationes
non fiat [illegible] quia maior fit indigestio
Secundum Rogerium aliqui in principio dicunt medicus
non scit utrum sit effimera vel putrida et
tunc nichil immittet sed expectet usque ad
tertium diem tunc enim apparebunt signa
effimere vel febris putride. Propter hanc causam
differendum est balneum secundum Constantinum
in viatico usque ad declinationem. Effimera
est facilis curationis et difficilis cog-
nitionis dicit [illegible] tamen febris per Galienum
[illegible] sunt magis proni ad effimeram et
plus aliis leduntur si enim in eis [illegible]
[illegible] procedunt ad ethicam et tercianam et
quibus durat caliditas cito de effimera per-
veniunt ad febrem putridam [illegible] et de eis
per quos effimera composita est ut patiens
balneum ingrediatur si nichil alteretur
a dispositione sua tunc est effimera si sentit
[illegible] non consueta tunc est febris putrida
[illegible] balneum dicit almansor
si [illegible] non venit effimera est
[illegible] effimere [illegible] patiens
cibo bono [illegible] et subtilis digestionis [illegible]
[illegible] membra durat cola-
[illegible] sunt in principio febris et quod patiens
in principio [illegible] cibum [illegible]
[illegible] in aqua aut in vino ut sit magis
penetrativus [illegible] non [illegible] humidis
et non calentes [illegible] febre
[illegible] et sit cibus subtiliate dicit [illegible]
effimera competit evacuatio [illegible] in
paciente [illegible] repletionalis vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] solida
et repletiva dicit [illegible] omnis effimera [illegible]
sionibus anime curatur [illegible] passiones
inducendo Gilbertus [illegible] omnis effimera
ex repletione ciborum et potuum curatur
et solvi potest per vomitum et abstinenciam

bona id est antiquam ad tunc effimere accidat
medicus videat si corpus sit plectoricum
vel non et utrum causa sit antiqua vel non
secundum hoc fiat balneum vel flebotomiam
ut superius regule docuerunt. Avicenna dicit
Serapion quod si effimera ex nausea tamen sa
cietate continuatur cum prodit iiij aut
vj et tunc est si effimera vero pulsus eius
salvus est in eo Almansore dicit quod non sit ins
anum tum pro dicto Serapion preterito quod quando
urina et pulsus sunt boni signum quod sit
est effimera Avicenna et credit in subtilitatibus
et vocat pulsum bonum et urinam bonam pul
sum et urinam sanorum et ideo dicit quod multotiens
est in effimera timenda et pulsus diversus et
debilis et parvus et ideo si in sit accidit
tales pulsus et urina non debet medicus
quod non sit effimera quia non sunt boni Curandi
causa effimere ut plurimum est per sudorem et gnoro
sitate plenam sudoris nam non generosa
et non sit vehemens nec eius quantitas
et plurima si est plurima non est effimera In
effimera ex labore vel alio sic calefaci
ente secundum Almansorem esse balneare
si incipit nimium sed nullo sudet nec in
flammatur et vehementer anhelare cogatur
vel in tina sedeat et aqua tepida mul
ta perfundatur et perfricetur in locis arti
culorum et fricatione fricetur et molliter per
matur et post abstergatur et oleo violarum tepido
inungatur et sic fiat plures et plus vel minus
vel paucius secundum quod labor fuit vehemens
vel secundum quod paciens est debilis vel fortis
debilis enim longam effusionem aque et
in ea sessionem non sustinet et si parvus
labor fuit tamen unus vittis a balneis
sufficiens Alfonsus Secundum Almansorem
effimera ex potu vini forte vel ex
cibo transit in febrem putridam Secundum Al
mansorem si effimera ex multo vel grosso
cibo per plures dies manet ita ut
videatur esse synochus ac ideo non est

ex plaud dome sit acuta vincit sed apud
sanandus est synochus acutus et cetera sub
solvendo ex sincto fructum et incidendus
removit et postquam sit alleviata fiunt bal
neationes et aqua tepida et mora
balneum
prima in primo lavacro composita tu notandum est
contra balneatores patientum effimeram ob fluxu
diebus est ut apud Gal. sit fiat balneum et ne
balneo corpus calefiat et ne laborem
in eo aut debilitatem paciatur et si contigerit
ipsum in balneo sincopizare pati statim
est continendus quod observando est in omnibus
effimeris qui in balneo patiuntur accidentaliter
sincopizare licet tunc corpore humectatur
et opilatur ex aere frigido vel aqua frigida vel
aqua stiptica debilitata non tamen eiusdem
indicatio talis facit si effimeram Item
in corporibus resolvuntur vapores calidus et
humidus ut sanguineus vel vapor consimilis
per nimiam putrefactionem accidit sit putrida hec
secundum Johannem Serapionem effimera ex opilatione secundum
Avicennam intelligitur quod est in eius opilatione venarum
et orificiorum cutis In effimera ex dolore capitis
impetente et ex vino forti bibito sequitur
que in cura de dolore capitis ex eisdem causis
habetur in tractatu et hic supra in iiii de do
lore capitis Prima species ethice sit est curabilis
secunda difficilis tertia non curatur Rogerius Ethica
Aliquando ethica non fit nisi post sit effime
ram vel post putridam vel post acutam in post
sit ex acute Avicenna Ethica in principio
sui est difficilis dignitionis et in fine
sui est facilis cognitionis sed difficilis
curationis Avicenna Sed ethica non habet
paroxismos nec horas paroxismorum Avicenna
Sed antiquata incidit dicit quod ex ex ar
debere ethicam Cum longa
ethica confirmatur et capilli cadunt mo
riuntur et si fluxus evenit ut plurimum infra
tres dies moriuntur dicunt sit pu
trida continua est ethica vocatur ethica com
posita et male cognoscitur eius et

abc

male curat[2] alfonsus licet prima species
ethice sit et dicatur ab auic(enna) et aliis fa
cilis curationis cum difficilis curatur
quam praedicta secundum Gilbertum et tamen vide in
Gilbertina et ibidem habetur quod prima species
est facilis curationis et secunda species est difficilis
curationis et quod tertia species est incurabilis
tenetur propter hoc in titulum in
fe. ethica simpliciter sola competunt al
terativa et resumptiva et nisi aliquis ma
cies in corpore patientis ad presentem tunc et
cum fit curatio magis talis potest in tinc
tura dicatur in omni tempore fe. ethice
regimine in aere cibo potu et medicina
tendi debet ad frigidum et humidum sed in secunda specie
cum plus infrigidare et humectare et huma
ctare in prima et in tertia plus quam in
secunda alfonsus in omni specie ethice vitanda
sunt que calefaciunt et desiccant propter
caliditatem et siccitatem. caste castrum et propter
debilitatem virtutis multum et cautissime insi
gidantur propter debilitatem et paucitatem caloris
naturalis et omne cautissime humectans
naturalis et calor naturalis parvus et debil
is sufficeret[2] et omne quod virtus vel corpus resol
vit vel pluris vitus medicina lava
tiva vel resolutiva alfonsus in prima
specie vel est multus calor consumens vel multa
perdita humiditas restaurabilis quare dif
ficilius alterat et restaurat[2]. et ideo
difficilius curatur in tertia specie est tanta con
sumptio humiditatis naturalis in toto corpore
quod restaurari non potest et ideo est incurabilis
secundum Gilbertum in prima specie danda sunt
copiosius mixtura et post parvus
medicinalia et parvus tamen sunt infrigidan
tia et humectantia et resumptiva
secundum Gilbertum in aliis speciebus minstra
da sunt medicinalia ut syropi et
lenitiva unguenta vaporationes et bal
nea et parvus mixtura et secundum tamen
dicit in 2a specie habet fomenta sunt ad
commodum in tertia vero specie solum prolongandum
Summa est cum ethica fit quod cogitetur
pro tussi et titillacione vene non debet
balneum uti quod est nocivum in isto Gilbertum
dum cum fortiter infrigidare addatur quod humec
tat et cum fortiter humectare addatur
quod infrigidat quia sicca vel calida si ad
derentur poterunt dimitti exempla multum frigida
non multum moveret[2] propter membra spiritualia
quia fortasse noceret boni et anhel
tui dimitti exempla infirmi sint odo
rifera et non sint stiptica desiccant et
plus humidum medicinae prosimilari dimitti
exempla si nimis frigida sit debilitat
membra et si exempla diu moveret[2] tale
sunt et ideo semper removeatur[2] dimitti
si ethica fe. sit cum cotidiana dabis
adiungendum si cum terciana dabis cala
gogum sorginum et tu dicis si ma ca
sugia dispendat in patientem quod patientis
vel frigida consiliaret cum digestione p
recedenti Si ethica sit cum tussi vide ca
pitulum de tussi curie ad primam per tunc
tibi cum et cura eius est difficilis et
forsan incurabilis et quia tussis
cum consumptionem corporis et sic non curatur Si
alimaserit cito curari potest quia patientis
fe. ethicum si diu non durant nec calor
vel macies et siccitas corporis sunt
multum apparens Summa in acutis fe
competunt quod domus et arcus divers
vide de alphabetho meo ibi crisis
et si alphabethum non habetur primus
vide in meo almasorem ubi est habetur de
ca et de regimine Curatur acutas fe.
synocha et causon vel quae non dicitur non
tussit synocus et tertiana continua et tertiana
non interpolata potest usque ad xiiii tussi
vel et non ultra terciana nota non est
acuta nisi aliqua pleuresis vel melica
Curatur[2] aflora quae fit usque ad sinco
pim

ca(pitulum) abo

et de cura fe(bris)

C. ethica

nisi extitudo habeatur magna de constantia
virtutis quia signa aliquando apparent fortibus
et fallunt. Sunt liberatoria. Item si ampula est
non fiat floia donec ampula dirigatur nec
est ventose si sincopis. Unde omnia fiat libera
tor. In angmastico temissime est cibandus
quia status est continuus et quia adultias
cuius mis ultre debent et curatores de epag
mastico dicta sit grossior in homothe
no dicta sit mediocris nec ultra tenuia
et largior vel grossiore alfons commendat
synochi ut videntur et ad curam synoche
quia multa ibi sunt dicta commentia in
synocho augmastico nisi permittetur in
specie lenore non curatur patiens et ideo
alfonsus curam augmastici posuit aliis
relinquere quia raro in specie permutatur me
lior in epagmastico cura assumitur
secundus in homotenio licet sit dubium de
cura tu capitatur ut permittitur de epag
mastico subsib. sanguinea si pustule
appareant livide vel nigre vigens fortis
in ventre latimus in voluntarie difficultas
anhelitus et pectoris et apata in viis
anhelitus si patiens sopim sit senciat ag
gravatum omnia ista sunt mortis signa
ria liberator. Nota signa bona et
mala in acutis sunt in 10. almasoris
Ali sive secundum Gilbertinum cardius debet
esse attentus in considerando signa vite
et mortis et secundum ea prognosticando quod
si lacrimas involuntarias videas et pulsum
debilem et defectum et urina pauca
et livida et citrina et subcitrinam et
nigram et plura mortem pronunciabit.
Constantinus autem Galienus dicit quod in causone
est materia cura ad habenda unde ea sunt
consideranda scilicet quantitas virtutis infirmi
tempore infirmitatis et qualitas morbi
et hec patebunt in capitulo de causone
habet nisi causon corrupta colera nimo

sit in membris et si bene est signum predicationis
liberator. In causone conmultitudine colere
sit fluxus ventris vel vomitus colicus ex
nimia colera calida i. extensione colere sit
ventris constipatio. Gilbertus et tu dicit quod in
tertiana et aliis sunt sic. sic. curatur colera
fluxus ventris vel eius constipatio quod
videlicet eius non sustinetur diu. et cali
tas eius desiccat quod colera non expel
litur. Nota quod sic. continua acuta ex ma
iori parte sanguinis vocatur causonides
et est cura opposita contraria synochi et cura
causonis sit quod secundum habundantiam diversitatem
humorum fiat remedia fortiora. Nota
quod causonis et tertiane continue cura
est nisi quod in causone erit dieta subti
lior et alterantia sunt fortiora et conve
niunt in vigiliis est salberrimus et magis
nimie acute est tamen in causone et
tertiana continua ad sanguinis minuendum et
adminutur tussis in materiam coleraticam et sit
urina turbida sine spissa et si habent in
bene vel obscurum alienationem signat
sit urina rubicunda et subrubicunda et
tenuis pendente spissa augmentata mate
riam signat et alienationem maior si
nube nigra vel obscuram habet hec i.
Gilbertina Gilbertus capitulo de causone dicit
in tertiana non bene sunt meliora nutritiva
carnes digestibiles et pisces quam
fructus et herbe. Hic autem est appetibus
quanto potuerunt quia contribulus sunt
i continuis vero cavendum est appetitibus
carnibus et aliis. Causon est sic putro
sa et ideo materia cura est ad habenda i.
regimine patientis et proprie certa dicta
Gilbertus Causon alii est sic. acutissima
propter ea propter intensionem et adustionem
intensam ignis colere et propter hoc quod
materia sic situata est et porta est valde
in vicino cordis et propter hoc quod pluendo

est in breuibus fortissimus non habent certa
tionem et ideo fortissima est inflatio cordis
et corporis et ideo vocatur tenson quia non
petitur mandium [illegible] tenson comparatione
ad alias febres imputatur caloris et sicciore
complexionis et maioris malicie et acu
minis [illegible] ut omnibus oblatum sic maioris
febris et conditionis quia in reliquis febribus
de sanguine Gilbertus Constantinus in viatico
dicit quod in tensione et in omni acuta
cotidiane non debet dari medicina purga
tiua nisi in principio morbi vel [illegible]
Rogerius in fine tractatus agit de sin
thomatibus febrium acutarum dicit quod in die
critico non debet fieri [illegible] nec impedire
crisis sed fomentacio de aqua decoctionis
lactuce portulace solatri plantaginis
foliorum salicis et [illegible] si [illegible] nisi [illegible]
ta venter [illegible] non fiat fomentacio quia
urina augetur. In tensione bona e
urina [illegible] patens per medicinam leni
ut euacuetur [illegible] accidentium malicia
tum ut per hoc [illegible] accidentium malicia
que solet accidere in hac febre [illegible]
quasi in principio quam in statu et in statu
ut post ut tibi [illegible] medicina detur [illegible]
accidentia mala que inserta sunt in capitulo
de tensione et super veniunt aliis febribus
[illegible] acutis et ideo ad capitulum de tensio
ne recurrendum est pro remediis contra
sinthomata talia febrilia [illegible] per capitulum
acute non solum necesse est medico ut sepe
videat sed ut semper assistat in principio
almasoris [illegible] paroxismi semper in loco
ubi est [illegible] febris ibi est dolor ut si est in
stomacho vel [illegible] epar vel omnia alia
membra spiritualia ut in renibus ibi est
dolor Gilbertus et [illegible] in statu
caloris [illegible] loquitur [illegible]
to [illegible] febris [illegible] ut [illegible]
tanto magis erit urina tincta Gilbertus
In terciana secundum Gilbertum per urinam

no est indicium [illegible] vel bonum nisi comparatione
fiat ad complexionem corporis quia in
sano [illegible] epar calidum [illegible] in terciana vri
na [illegible] que in alio corpore
significat [illegible] et in [illegible] sano erit
urina [illegible] et in terciana [illegible] citrina
que [illegible] et urina sanitati [illegible]
[illegible] secundum Alfonsum cognita urina
sani hominis eiusdem in terciana significat
super complexionem materie morbi et super [illegible]
eius vel decoctionem eius secundum Gilbertum
que sunt [illegible] morbo sunt [illegible]
signa et iudicia [illegible] morbi [illegible] et
[illegible] cognoscitur In terciana [illegible]
paroxismus est debilis et fortis et fortior
et fortissimus et est status morbi et mitiga
[illegible] dimittitur [illegible] et sunt
et alii [illegible] paroxismo sed ultra
paroxismos non [illegible] si [illegible]
[illegible] morbi augmentum [illegible]
postea [illegible] per medicinas morbum
[illegible] si [illegible] paroxismum [illegible]
nichil [illegible] de medicinis [illegible] morbus
sit in statu [illegible] consolet [illegible] in bono
regimine et [illegible] paroxismum [illegible]
[illegible] et mitiget accidentia mala et
[illegible] paroxismi [illegible] aliquem
et si sit [illegible] compulsio [illegible] debi
tas [illegible] medicinas que [illegible]
[illegible] et [illegible] fine morbi [illegible]
[illegible] quia si non sit [illegible]
[illegible] Alfonsus [illegible] terciana [illegible] est
acuta propter [illegible] subtilitatem et caliditatem
est magna et [illegible] propter [illegible] for
titudinem sed [illegible] quia [illegible] est leuis
et quia ipsa [illegible] dantes [illegible]
tempus etas complexio regimen [illegible] la
bor tale et [illegible] complexionis et
venit cum rigore et [illegible] cum sudore
et [illegible] per [illegible]
et in illo anno multi [illegible] terciane
absque omni dubio [illegible]

3

Cruando in tertiana vera materia est fortis et materia
pauca competit bono regimine in potio
num alterationibus paucis et confortationibus et
attractionem mitigationibus sine medicina
purgante vel laxante tamen materia
cum in quolibet paroxismo parte materie evacuat
et sufficit postea ad completam mundificationem
faciendam. Non oportet in tertiana purgare
non oportet compositione purgare materia et totaliter
aliquid materie est attrahi nec aliquando in
intertiana vero vel quando accessio non debet dari
medicina laxativa secundum Gilbertum et dicit
Alfonsus quod morbus est tunc inobediens
et materia sufficit ad materiam compellendam
et pro medicinam laxativam calefiet materia
et colera quoniam non est mota nec corrupta
posset moveri et naturam turbare secundum motum
Intertiana vero statim non datur nec post
quoniam se revocat atque autem colera et ubi
prohibetur in calefactione corporis et in omnibus eius
distinctionibus Gilbertus et ideo prohibidae in
rabel in tertiana si materia est repre vel rea
epar vel in spiritualibus Quando aprie flora est
neglecta fit post cum a paroxismo videtur nec
pollatio si non timeat debilitate
et quod ad sanguinis emittationem et eius
adustionis prohibitionem et dicit de epatica
si materia est in corpore et si in spiritualibus deme
diana et statim post minutionem datur et
levativum sive ut siruppus rosarum vel viol vel
acetositatem. Quando materia est in stomacho vomitus emittit
colericus si est in intestinis vel in corpore digo
eius tecta et quod maxime in stomacho primo
vel post gestionem et semper est hec secunda acuta
et patiens sentit in corpore punctum propter
sanguinis et colere mixtionem dicem propter
custodiamus quod adustionis vel in adie
corpus immineat mundificatio reparationem
ad obediendum nec adrepugnandum morbo
nec in illo ad datur cibus nec medicina
nec natura impediatur gestantium Quando materia
reperiatur digesta aperte non est expectandum
adiuvam vel quin accessionem evacuare
ad statim evacuetur ne materia perbulitionem
incipiat ad caput Rogerius. Quando materia sit
in orificio stomaci vel sursa per signa dicta incitata
tu cognosces si sponte et natice vo
mitus non venit nunc natura in die sequenti
Lum datur sirupus per digestivo in
tertiana semper apponatur aliquod apparatum
membro in quo est materia ut si colera sit in
corpore et fiet in pectore effusionis de aqua
et aqua addi quando si purgandus sit
delicatus purgetur cum decoctione facta ex
herbis sive reubarbaro et aliquid ad
datur cassiafistula manna et tamarindi vel
cum sirupo viol et reubarbaro quia tu
calefaciendo non datur nisi cum aqua
vel succo sive herbe vel sirupo vel
decoctione secunda secundum si sit fortis paciens
et materia est in stomacho vel intestinis bene datur
materia bullat ortum quoniam confinendo solvunt
dicit Gilbertus capitulo de febre tertiana notha
per minoratam typi id est rigoris vel frigoris
et eius cessatio augmentatio caloris
post typum et creticus sunt signa dige
stionis materie in omnibus sicut predicta ne
pollata tamen in vera tertiana quam
in tertiana notha iii ad ii horas cibo
careat ante accessionem et post accessionem
vel paroxismum ii vel iii horas competit
sumere cibum rasis ego dico ante paroxi
smum bonum est sic abstinere sed debilibus
datur cibus quando calor in corpore incipit
et in pedibus rigor consistit si fortis
cum elevatur vel cum pacem confortationis
vel est ordeacea cum aqua sic post
paroxismum generis et post per ii horas
fiat rasis quando separatur epythimatibus
est in tertiana cum sandal et aqua
rosarum hoc fiat decoctione quando venit arbe
est variis decem inferti calor et ar
dor si plus est gaudium desmo cucurbite
vel cucumeris cum pelle vel succo mala
granati et dyssenia etiam ad bibendum

Postquam terciana cessaverit cotidie ad horam
in qua vexatur eodem regimine sicut prius
usus et interim a balneo vento et sole
est abstinendum et ego pluries vidi non admirans
quia hoc regimine valuit nisi quandoque
consistit error empiricorum medicorum dicentium
de duplici terciana sunt duae terciane
quia in duplici terciana quae cottidie est
paroxismus venit et sic continua et sub
tiliat dietam quia non impedit [illegible] non ca
petit fortior est enim dieta strictissima impedit
ta quam in continua et ideo cibus sunt
grossior et copiosior quam in continua in
continua vult cavendo enim duabus tri
anis medicamina que continue competunt
inserunt inter tu impellat quia natura
est quod vasa in loco ubi materia est continens
[illegible] ponenda sit ut in tractatu
dicitur. Cavendum omnes terciane sive
terciana sit simplex sive duplex vel composita
a potu aque frigide et materia in paroxis
mo incidit enim materiam et splene op
pilat et magnificat et sudorem prohibet
[illegible] si in die malo vel in die in
vel alio [illegible] non fit ad bonum
[illegible] fluxus ventris cum colera superfici
[illegible] colore vel nigri malum est valde vidi
magister Gilbertus [illegible] dicit
constituimus ut dicit Gilbertus capitulo xi primi
libri quod duplex terciane cottidiane et
quartane periculose sunt propter debilitatem
affligendi et materie multitudinem sepe incidit
alienacionem et frenesim propter acuitatem materie
et asthma humorum. Terciana notha cum
acutis accidentibus [illegible] administratur est
maxima per plures [illegible] vel plurimum et est
mala et non [illegible] terciana [illegible] est
et [illegible] hoc dicit Almansor in libro ix ubi agit
de signis mortis [illegible] Inpericata continua
notha quia inflammacio est maior et [illegible]
tas materie minor et aggravatur colera

et frigida inducit calida et attenuatur dic
ta et cum aggravatur calida et frigida minuatur
si inflammacio est minor et [illegible]
materie maior Gilbertus et dicta sit grossior.
Inpericatum nothe continue maior est
calefactio tamen sanguis admixtus et grossi
cies materie est minor et tamen admixtus. Flegma
calefactio est minor et grossicies materie ma
ior Gilbertus [illegible] vel [illegible] sit quartana
notha continua de melia [illegible] adiusta
tamen enim dissipant membra et [illegible]
[illegible] patientem Gilbertus et tamen dicit
propter materie maliciam sed notha inpolata
fit [illegible] ut patet in tractatu Rogerius
dicit in uno capitulo quo sunt nothe continue
sunt et quo [illegible] continuus et
quo [illegible] ut [illegible] continue sed quodam modo
[illegible] et breviter hoc dicit vidi in Britannia
Johannes de Sancto Paulo ubi cottidiana no
[illegible] capitulo de tercia [illegible] inpolata dicitur
in principio. Et non de forcia soluta sed
[illegible] in sirupis lenitivis et solutivis
lenitivis et clisteri lenitivo et [illegible]
[illegible] [illegible] ad iii [illegible]
sine paroxismos et lac acetosum de
quo abstractio est [illegible] de dicta sub
tili et datur propter statum et [illegible] om
[illegible] in fine eius et de commutatibus ani
mi et testiculi gallorum [illegible]
[illegible] Gilbertus capitulo xi primi libri dicit
duplex [illegible] non [illegible] racione afflictionis quia
accessio duplicatur ad [illegible] et ideo
propter materiam non [illegible] duplex quia ut in
capitulo de duplici terciana ostendit quod [illegible]
[illegible] duplex [illegible] sed tamen non propter hoc [illegible]
una enim inflammacio est et non duplex [illegible]
de terciana notha dicit quod vomitus post
prandium est [illegible] magis [illegible] et de solu
tis que appropinquat equalitati ut si
ropus acetosus cassiafistula et [illegible]
et alii [illegible] et dicit clisteria
in principio [illegible] magis [illegible] quam solu
tiva alia [illegible] terciana [illegible] [illegible]

in uno paroxismo p[ro]uomitu[m] uel fluxum
ventris q[uia] m[ateri]a est subtilis et digestio
in urina app[ar]et in p[ri]mo die uel in 3o
aut in 4o uel .a. et tu vides q[uod] in in
rigore et statu cu[m] sudore plurimo no[n]
dubites p[ri]ma[m] esse t[er]tiana[m] interpolatam
uel ca et uera et ip[s]e in p[ri]n[cipi]o nisi in
flamas sit uera et simplex q[uia] q[uan]ta[m]
Cottidiana in q[ua]tum ea[m] fo[r]me d[ic]it[ur] febris cotti
diana est longa et magna que ple
ru[m]q[ue] uel moritur in senibus et est ma
la et morte suspicio[n]em fo[r]m[at] s[ecundu]m d[e]
magistris li[bro] xo et ibidem in glosa cotti
diana si nu[n]q[uam] evadit q[ui]a ob s[ua]i no
cume[n]tu[m] pariat[ur] fle[uma] n[atura]l[is] febris i[d est] cottidia
difficilis est ex[tra]ctionis p[ro]pt[er] eius
uiscositatem et grossitiem et viscositatem
et sunt colita raro incurr[un]t[ur] q[ua]m tam
a uera cottidiana raro incurr[un]t[ur] uel
pollata clausina poro[rum] sive fortis [et]
humiditas multa cu[m] qua putrefit uel
plures et continua liberatur Si in p[rinci]p[i]o
paroxismi veniat spontaneus vomitus
et in fine sudor signu[m] q[uod] m[ateri]a no[n] e[st]
multu[m] grossa n[ec] viscosa et pori no[n]
sunt multu[m] clausi et io signat p[er]
consuetudine[m] esse b[o]ne et salubre liberator
Si sponte no[n] veniant vomitus in
p[ri]n[cipi]o paroxismi utile e[st] ip[su]m venire
et no[n] violent[er] p[ro]uocare q[uia] q[uod] cohors
allevabit[ur] patiens et abreviabit[ur] eg
ritudo q[uia] m[ateri]a antecedens subtilia[tur] [et]
minorat[ur] Alfonsus in omni cottidiana
interpolata competit vinu[m] p[ro] potu i[d est] me
sa q[uod] iuvat ad digestionem [et] ad confortan
dum [et] ad grossi humoris subtiliatione[m]
s[ed] s[ecundu]m q[uod] fle[uma] n[atura]le in cottidiana cav[et]
q[uia] plus calefac[it] uel dulce fle[uma]
uel salsum s[ecundu]m fit vinu[m] mag[is] de
bile uel mag[is] lymphatum et sit
semp[er] albu[m] subtile clarum et non
multu[m] forte q[uia] s[ecundu]m Alfonsus

Liuo in corpore humano humidat fle[uma]
n[atur]ale q[ui]a in eo humidet aliq[ua] spes fle
gmatis in n[atura]lis Gilbert[us] auc[tor] eo fili
In cottidiana no[n] est exinanire violent[er]
uel fortit[er] q[uia] tales exinaniti corp[us]
calefaciunt sup[er]fluu[m] et febre[m] augme
tant Gilbertus dicta alia competit
omino agit[ur] ad remo[ti]o[n]e[m] antecedentia
causam et alia tu[m] causa antecedens
e[st] amota nec indiget paciens humore
pu[r]gato n[is]i alterantibus et confortati
uis et uentrem bonis qualibus eius
dicta p[re]dicti quibus in tractatu dicet[ur]
Diuturnosa est febris cottidiana et ma
le curabilis mirabilis p[ro]pt[er] longa[m] affec
tionem que uirtute multum diruit [et] re[s]pi
ciendi et mutandi impedit et tempus
medicandi i[d est] quo medicine d[e]bent dari
in initio et ip[s]e initio in materia agit[ur]
et tempus bene e[st] et g[e]n[er]at in compe
tentionis Alfonsus et tu dic q[uia] s[i]
et ea antecedens sunt q[ua]n[do] q[uia] co[m]plexionis
sunt calide et sicce co[m]plexionis et m[ateri]a e[st] sic
et humide complexionis io q[ue] valu[it] p[er]est
noctem alti[us] go st[ar]e go difficilis
est cura cottidiane et d[ic]itur diutur ead
diuturnosa p[ro]pt[er] sp[ati]um bene in palatos
et q[uia] assidue corruptionem et debilitati
onem s[er]u[i]t adq[ui]a[m] sentit[ur] accu mala ut
pulsus cordis sincop[is] recessus appetitus
et s[ecundu]m eundem d[ic]itur q[uod] in infrigidatio
si et digestio humoris contra sunt periculosi
ori insistendum est et aliud dimittendum
Fle[uma] q[uod] sup[er]fluit in cor[pore] aut
delinq[ui]t et no[n] regit ip[su]m et tu heat
excitatione[m] aut s[i]c[u]t per calefacto putrefit
cum fumus putridus cor petit et q[uia]
sic aliq[ua] corrupti fleuma q[uia] q[uan]tu[m] complex
incurrentibus eq[ui]no putrefacto fit fe[bris] cot
tidiana p[ri]ma sive u[er]a e[st] maioris et
p[ro]pioris et paroxismi q[ua]n[do] non p[ri]ma sit
notha u[e]l ip[s]a no[n] p[ri]ma multu[m] admittam
declinat d[ic]itur curant media q[uia] in

pria° cytudinis phibet cibu et in statu
appropinquat virtutes virtute deficie cibat
egrotum sm dispr' curant primo p absti
nentiam in pn° morbi debent infirm
ad virtute defm et post ppt virtute defm
cibant et replent in statu morbi qm
virtus cibu no pt digerir qr virtus quata
plus cadit conplexione et accidunt
ei cathamis nausea vigilie et angusti
e et tremor labiorum inferiore ppt dolo
rem oris stoi hec sumpta st ab avicen
ca° de cibacoe febricitatium Gilbertus d'
m° de terciana vero interpolata in regione
calida cum incidente tempore sit eis
ma terciana consumit et desiccat et hoc e
abstinere cum fit et p. q. fe. destruit corpus
quida p abstinencionem colam augmentari
contendat qp no admittit ymo dixit qp p
abstinenciam tercianam curat fe. et ista viam
vidi aliquos grossos et fortes homines tene
et aliqui pfecit fz raro plures p tale cole
abstinenciam vidi homines debilitari ymmo
nr p homine asstimatos et Gilbertus dicit
qp qm pati st ut in eis curat cola et pati
ad putrefaccionem no debz fit abstine quia
in eis cola acuitur et putrescit et tales fua
m'di st tamen in die paroxismi quia in du
cendi st tamen in die paroxismi quia in du
interpollacoes febres flecti ut in pluribus fri
unt hodiernis infantibus mulieribus replec
tom nauseatiua patientibus et co'citantibus
et balneatibus st post repletionem et ventilacio
plecom in quibus cathari adstrictionem et
putrefit in eo dicitur Nota qp interpola
tis febribus motus sanguinis e ab horis noctis
horis noctis usque ad horam tercia diei et hora
cole' citria usque ad nona hora et hora me
lancol ab hora nona usque ad terciam
noctis hoc intelligitur de horis in die artificiali
et hoc vult avicenna. Gilbertus ca° de
typis febrium fuge: typus cottidianus rigor
terciane et horripilacio est typus quartane

De typis febrium

et sit typus est actus fe. interpolatarum
concomitans secundum ad ventrem eorum et
no secundum morem vel necessitatem eorum vnd
eo qp in pn° signat i. indicat
utrum ma sit ca. vel fria et utrum paroxi
smus sit longus vel brevis secundum commo
monem et utrum ma sit pauca
vel multa vel d' typus ab accione
sua vel analitica vel assignat qr bmd
pcadit vel pmittit et aliud solvit
hec Gilbertus ca° de divisione febrium pu
tridarum aliud ad fe. alias dicit rigor
differt a frigore qr in rigore sentit
paciens qi in carne cicut acus
vel spine pungentes fz no pmanet
hec dispo dum eo honi fuit tali z
subtiles acuti vapores sursum dis
solucionis de frigore aut sentit egs
qp mo vel aliquis frigid coagulans
et contractionis membra ipsorum dicit ca°.
dicit qp calor fe. putride e fortissimus
pungitiuus ita qp manus corpus tangens
et scintillas ignis sentit prcia
tis et quatit magna angustiam ppt
grossitudinem fumi putridi qui frialiter
dissolui no pt ipse ibidem qp corpus in
fe. putrida no mundificatur omo appa
rente sublevam fz remanet in corpore ma
le qualitas ppt quas utrum redeunt
accessiones et tu dic qp in terciana
pura e maior mundificacio quia in aliis
interpolatis idem ad idem in fe. putrida plus
mouentur sistoles quia dyastoles et
ppt hoc e in eo s. sistole maior constrictio
ppt necessitatem expulsionis fum putridi
ipse ibidem quamquam p dicta signa p q dis
fert a putrida a non putrida occultatur z
no pnt constari medico de effimera
vel putrida et tunc oz expectare cursum
vel motum eius usque ad tercium diem
vel 3m vel 4m et tunc apparebunt signa
putride vel effimere vnde papit

Constantinus quod balneum differatur usque ad declinationem. Cum in principio cotidiane vel pluries fleumate more stomachi sint plures confortativo vomitus faciliter provocetur ut humores in ore stomachi per evacuentur et post detur digestivum humoribus qui sunt in fundo stomachi vel alibi profundius et sequitur evacuatio per medicinam purgantem convenientem et si fiat pluries paulatim quia non materia tota digeritur quia est multa et grossa et viscosa nec ulla mitius evacuata propter fortem evacuationem sustinere. Unde ysaac de febribus capitulo quod sit febris non propter rei corpus fleumatis naturalis nisi egrediatur a loco suo naturali ubi ebullitionem est et conbustionem sumit colorem innaturalem et putrefit et quo fumus putridus emanat quod febrem facit putridam. Amore tamen ubi agit de cotidiana fleumatica dicit cum supplevimus febris in diebus subtiliatur materia propter febrem et contra illud si morbus non habet statum est remotus licet dieta subtilis ... gar consuetudini sit ultimum ... in principio declinatur ad statum in grossationem et gradatim usque statum subtiliatur cumque perficit ... diebus ... non sit semper subtiliationem quia illa debilitat et addit in debilitate virtute stomachi et quoniam longius maiorem subtiliationem minus quam subtiliatio in ipsa magis sit necessaria quam in continua. Unde damascenus ... ... grossiore et in ... non est malum si flemmatici dentur. Sed Rogerius dicit quod si cotidiana est ex fleumate naturali particularibus convenientibus vel corpore convenit plectorico fiat flebotomia quia credatur in omni cotidiana continua secundum alios. Sed dicit quod in cotidiana incipolata vel non grandit flebotomia propter fleuma secundum continuam regula non est quod per tandem in continua purgationem usque tota materia vel multum materia morbi sit digesta secundum aliqua pars est digesta quod appellatur et ... ... indigestivus procedatur et primo humoribus digestis

et solutis gradatim cum fortioribus ascendendo quia materia est multa grossa viscosa ... pluries purgatur sit ut non subtrahatur subtile et remaneat grossum et ne ledat stomachum per fortem vel multam medicinam. Vomitus non debet dari in materia actu frigida quia laboriosus veniret nec post vomitum detur actu frigidum quia faciliter veniret spasmus ... nichil in humano corpore actu frigidum nisi fleuma vitreum. Et tu dic ... in cotidiana de vitreo fleumate est frigidissimus quia in aliis cotidianis quando ... manus et pedes tempore frigoris et ... frigoris intendatur ponatur in aqua calida vel in ... vel vino et aliquando ponitur eger in balneo calido quia magis operatur medicus contra typum quam contra morbum. Rogerius in cotidiana de fleumate accessio ... et gaudet calefactio ... vel balneum et in ... febribus non debet dari medicina vel vomitus ante ... vel ... accessionem. Rogerius in cotidiana de fleumate salso non solum purgatum quia plus ... humorum inficiente quam humorum infectorum ... in ... qualibus ... considerandum est quod ... complexio cum humore inficiente conveniunt et ideo est ... indigestivo dicit calida in maiori quantitate ponit frigida in minori et in purgativo dicit medicina purgans coleram quod in maiori quantitate et medicina fleuma ... in minori et sic in cotidiana ... de fleumate dulci. Alfonsus. Si vero cotidiana vero accidat accidat vomitus vel fluxus ventris ... in medicinis ne ponantur aliqua ... ...

confortancia ut propter debilitatem epatis ut
semine eufforbie et propter debilitatem stomaci
masticis et anisum et propter debilitatem
splenis et eius grossitiem radicis apii
et scolopendria. Damasc. dicit cap. de fe-
bre cotidiana contra dolorem capitis fiat embro-
cacio capitis cum camomilla et manuum et
pedum immissio in aqua calida et ligaciones
earum cum fricatione et contra frigus in principio
paroxismorum fiat cum herbis calidis embro-
cacio et tunc dicit Damasc. in febre cottidiana
de fleumate salso dicit materia de statu
digeri cum sirupo frigido ut cum sirupo ace-
toso vel oxisaccara et in tempore frigido cum
herbis frigidis propter calorem inflacionem et
radicibus calidis propter infrictum. Gilbertus et
tunc similiter vel semper est secundum diversi-
tatem plus etc. sed in regione frigida di-
cunt regule de contrariis febribus dicentis
qualibus in hac se materia que est in parte dige-
sta dicit in parte evacuari et non expec-
tare completam digestionem materie ne natura ma-
teriam fatiget et non possit postea sufficiens
esse ad expulsionem totius materie. Gilbertus
Damasc. non dicit dari medicina laxativa
nec opiata. Gilbertus quartana que secundum
naturam est liberat ab egritudinibus melancolicis
ut est mania et epilencia et ut plurimum est
salva et quando non accidit error non addit
sed cum perdurat tamen aliquando per duos annos
Damasc. estimaverunt quidam quod melancolia
naturalis non generat quartanam quia non
putrefit sed non est sic in corpore ansultando
quod dispositio est contra humiditatem ut
putrefiat quando miscetur. Ypocras
Damasc. indicando in quartana nocet
nutrimentum crudum indigestibile nec gros-
sum nec constrictivum sed per contrarium
resolvens grossum subtilians et ven-
trem solvens quod facit humiditatem caliditatem
et humiditatem. Damasc. in quartana non
dat. Galen. fortis medicina sz debilis et

paulatim. Gilbertus non dicit in hac materia opia-
ta nisi materia sit prius parte purgata. Gilb-
ertus in omni quartana de sanguine est
acerbior et salubrior de colera de
fleumate. Item quartana regula-
riter durat per annum quia sicut acute
terminantur motu lune sic cronice secundum
motum solis et raro incidit quartana
mania et melancolia lepram ydropisim vel
spasmum et quia in omni paroxismo pur-
gatur et indigestatur tota materia. Item quar-
tana de melancolia cum dulcedine splenis vel epatis
vel apate corporis est pessima et ducit ad y-
dropisim. Item est egritudo longa vel mor-
talis. Item in quartana non dantur nimis
frigida quia magis indigestant ut nimis calida
quia sanguinem adurunt ut de stamacia
sed mitem sicca quia augmentatur materia
ardens cadet propter hoc ignari sunt medici
qui dant assata et carnes frigidas
et sale indurata et olera frigida et fructus
Alfonsus. Opiata sunt bona
non admittantur. Prevenit sit multa cura
fecerint. Quartana secundum Gilbertum est
causa difficilis et a pluribus ignorata. Non
dicit medicina laxativa in principio nec post
nisi materia digesta. Item et non est attendendum
quibusdam signis digestionis nisi permaneat
sine mutacione vel nisi continuentur quia
signa digestionis sunt fallacia et medicina
attractiva. Item non dicit fortis medicina
purgativa vel multa sed et sed nec subti-
lius purgetur et quod grossius est adurit
et per hoc prolongatur morbus et aliquando de
curabili fit morbus incurabilis. Item
quia materia sicca frigida et sicca et distincta
sed est calida et sicca oportet cavere omnia calida
et sicca in materia aduritur et oportet semper
consilium calida et humida et admixtiones
vrine et aliqua frigida ut per accessionem
sed ut sunt mitem frigida sz cum lapatia ut
borago atriplex et spinargia cum lacte

amigdal' idem in quartana non est cum
medicinis p[ro]b[at]a ut habet hic sup[er] 1 q[uar]ta
lib[ri] regalis et hic infra ca[pitul]o de corruptu
militer et ca[pitul]o de q[uar]tana causa est
medicine calide et sicce que in libro
p[re]ticulis ponunt[ur] p[ro]p[ter] quandam obviacionem non
cum[m]uni ut cum plus nocet frigus tunc
calidam dant[ur] et cum calor plus ledit
tunc dant[ur] frigida istud est s[e]c[un]d[u]m Gilbertum
considerandum et inspice medicinas causa[m] antidote
et egritudinis et tu dic quod ad medici
nas meliores intellig[itur] quo ad tam acci
dentem quia cotidie ipse hoc facit cum
frigus est intensum et accidens multum
ledens calida ingerunt ad hibendum tot[aliter]
nocumentum et contra distrusionem sepius
accessu frigida adhibet contra nocumentum
caloris similiter cum est aptus morbi a
dieta stricta et subtili cum in hoc mor
bo status sit remotus ideo cavent qui
carnes et vinum prohibent usque ad xxx
vel xl dies quia virtus nimis debilitat[ur]
et non potest morbo resistere Alfonsus tamen
cavent qui nimis grossa dant in principio
morbi vel nimis multum de cibo quia
pro certo virtus opprimit et non potest agere in
morbum et prolongatur egritudo ut inquit
Alfonsus Secundum quod malitia quartane est in
membro aliquo sicut cum splen[e] dicunt
aliqui quod respirat et consortet Illud me
bis ut scaralia pisto ubi est malitia et
particularia quidem et sicut de aliis Alfonsus
dicit Almasor non enim est talis tremor
in aliis febribus sicut in quartana et
ideo ad febrem quartanam signandam
dispositio tremoris sufficit Idem dicit
qui pulsum solum novit solum per
pulsus parvitatem debilitatem raritatem
et tarditatem cognoscere potest cognoscere
quando febris incipit quod est quartana quia
ad tantam oppressionem predictorum conditionum
non provenit pulsus nisi febre fluentica et
post vel nisi alia deterior alio contra
dicit quod calor in quartana est maior
quam in cotidiana secundum ad calorem tamen
non non provenit Almasor quartana
solet evenire plus longam sicut in tempestate
tabus et in autumpno et senibus et meli
cis et hiis qui sicce et sicut laxi
go visu multi sunt et tu dic quod
cum hiis conditionibus quartana sed
de melancolia naturali tunc est vera et pura
quartana Almasor cum in quartana
urina est rubea et spissa et corpus
sunt rubeum et vene plene sunt ex
co basilica in ea principaliter minuendus est Idem
dicit medicina moneris in solutiva
in septimo die post sicut laborem de data
Alfonsus vero dicit in sexto die ut post la
borem sicut in inter principio consortetur
per diem unum ante laborem solutionis
Almasor dicit in eodem libro co
solutionis quod virtutis prohibendum diem
accipiat aceto veniet ad hibenda est sed
vomitus in die accessionis est dandus
Idem eger nimis soluto paratur
labores et vigilias et assuescat sem
per solito quieti et sopori et corpus
quiescendum est ideo aqua calida super
eum fundatur effusior copiosa vel
in ea sedeat in balneo quoque mitte
tendum est in quo tamen sudare non debet
Idem si sicut et cum accidentia restit
ata fuerint et urina bona signa
est quando vero signatur quod eger est
vehementer evacuandus quod si sepa
ratum sunt non permanebit sicut Idem si
ultra xl dies prolongata fuerit sicut post
hoc quod dum prius cotidie dyacon pi
peron dandum est ad quantitatem
unius secundum corpus est maior et tunc

caliditatem dicitur medicina aliqua
calida sed semine cum sit acto sepe ei t
bibatur et apozima de epytimo et mel
bolus inde eis quia dicitur cum ... inicia
et vomitus in principio paroxismi cum syro
po acetoso et aqua tepida provocetur.
Alia causa dicitur in glo super 10 Alia causa est in
quartana si sit flebotomia fiat vel si
sanguis sit turbidus statim constringe
et cole coco multum et si non est turbi
dus statim constringe et annumeratur
ea idem in principio quartane subtilis
regimine non e laudandum nec ... sed
attenuandi cum ... attenuandi
bus ut e tyriaca maior ... et silia
et physica per quod azarum et sorbicia calida
non non sunt tunc ibi ... cum ...
statim consuetudinis subtilia regimine
et bina provincia tamen ... et ventre
mollificata si ... sunt ibidem ... signa
digestionis ... apparuerint calidum
ingrediatur ... sepe tamen et
tyriaca inde ... polacionis et
medicina de assa fetida sed alia causa
dicit quod medicina de assa sed ... dicit
quod ... vel ... dormitionem et desuper dormi
at et dosis est sicut avellana Alia causa
est quod balneum ingrediatur et intelli
git post signa digestionis et sumitur in
eo sed non inde accessionis Quarta-
na notha euriosa ut pessima sed non
sit ut dicit Gilbertus capitulo de quartana melica
et hic propter necessitatem talis cole pati
tatem et superfluum calorem humiditatem
sinctum vomitus ante paroxismum quo
tiens ... sit aut alleviat paroxi
smum aut eradicat cum autem
idem quartana sanguinea velociter
sit curatione scilicet ... argentum

quartanariorum in principio superpositionis inclinet ad subtiliationem usque ad 3 superpositionis sed hic quod ... consumitur si moratur
materia et alleviat eius post hic ... vi ...
...tur in ... bonis ... et mo
...tur morbus cibandi eius mollibus
et pellis et qui non moratur morbus
cibandi sunt in fortibus ut sunt carnes
gallinarum et anetum et edorum et
omnium mollis carnis ... in illa
quartana dicitur aqua frigida simpliciter quod
sua actuali frigiditate officia ... clau
dit et humorem melius retinet ... diu
sum et indurat et sic ... sicut dicit
Gilbertus et omni quartana confert
si ... ... cum aqua decoctionis
sem ... et ... in nocte quarta
nis tollit sanguineis et defluenti
passo confert adde aquam decoctionis
4 sem frigidorum ... Gilbertus
capitulo de duplici quartana notha dicit quod
simplex quartana notha affligit ... a prima
hora ut sanguinea in aurora id est in ho
ra sanguinis et colera hora tertia et
usque hora nona ... que est defluen
tia media nocte sed quartana duplex no
tha non sit affligit ... hora sed ...
in una hora ... id est alia ... de ea in
singulis qualibus ... operatur ...
...ll competit secundum Gilbertum dicta
in quartana continua nisi quod sit paris
grossior et medicina sicut in cottidi
ana continua nisi quod ... magis
subtiliare materiam morbi Rogerius
et Alfonsus ... hoc sed quartana
continua solebat perdere ad ...
aliquam ... dicta et magis
ingrossandi in ea quam in aliis con
tinuis et post 3 dies pedes fomentandi

sicut in aqua decoctionis sinsiberis mar-
rubii viol. ros. absinthii et nasturcii
oportunum est ulterius sicut in croni-
ca Gilbertus in quartana continua
utatur tisana toto tempore maxime usque ad
xx diem sed in ea debent decoqui radi-
ces feni. et petrosilii et similia quia quartana
continua notha secundum quod inflammatio
est maior et turbiditas minor au-
gmentatur frigida et minuatur calida et atte-
nuetur dieta et e contrario augmentatur calida et
frigida minuatur si inflammatio minor et
turbiditas magis maior et dieta sit
grossior Gilbertus in quartanis in-
terius continuis maior est calefactio
cum sanguine admiscetur et grossities
magis et minor et cum admiscetur flegmati cale-
factio et minor et grossities magis ma-
ior Gilbertus utrum vel numquam sit quartana
non quartana de melancolia naturali adusta te-
cum disparent urina et interstitio pa-
cientium Gilbertus et tunc dicit propter mate-
rie maliciam Sed non interpolata fit go-
ca ut patet in tractatu Rogerius dicit
in brevi tractatu quod scilicet note continue sunt
et quomodo separantur ab aliis continuis et quo-
modo videntur ut vere continue sed quia quodam-
modo confuse et breviter hec dicit Gil. in brevia-
rio suo de sancto paulo ubi de cottidiana
notha continua et de tertiana et quartana
notha distincte tractat dicit Gilbertus
quod quintana et sextane etc. non dicuntur con-
tinue interpolate scilicet erraticas quia ipse ob-
servant paroxismum suum et interinum inter-
polationis certum et certum tempus Gilbertus
Gilbertus in scilicet erratica aqua est danda
sunt diuretica in omnibus post digestionem
danda sunt digestiva et post purgatio

et contra Gilberti digesta materia purgetur
secundum exigentiam humorum peccantium sed
plus ponatur contra meliorem quam
contra alios humores Gilbertus scilicet
materia est simplex simplex medicina debetur
indigestiva et purgativa si duplex
sit vel triplex medicina duplicatur vel triplicatur
medicina Gilbertus et tunc dicit non
in quantitate triplicatur sed in qualitatibus
appropriatis humoribus ita ut si sint duo
humores peccantes sint due me-
dicine evacuantes

De dolore capitis. Multi multas causas
causas doloris ponunt quibus intel-
lectum confundunt. Nam libator ponit
iii causas generales et bis scilicet mala complexio
diversa solucio continuitatis et utroque par-
ticularis divisiones causarum intrinsecarum
doloris capitis ponit xii et post hoc
ponit causas extrinsecas xiii et quia
operi meo quod michi competit brevi
quo brevitati et facilitati intendo tacta
pluralitas tot causarum et materiarum multitudinem
non competit ideo de quibusdam hic causis
doloris capitis et curis earum pertractatur
ad libros tamen auctorum scilicet Almasoris Gil-
bertum et Guillelmum ubi de singulis
tractatur causas alias remitto et in hiis
que in hac materia pertractabimus hic et
ad regulas quas in hoc libro quarto premittendum
medico remittendum. Dolor capitis aliquando
est morbi accidens sive sinthoma
ut tunc venit in tertiana vel causone
et accidunt post apostema in cerebro calido
et cura eius est cura morbi unde pro-
venit et dolor capitis tunc est mor-
bus proprius autem est quando causa corrup-
ta ut est percussio vel abinacio etc.

corpore et materia eius est commixta aut
est corrosiva acris resolutiva aut frigida acris
constringente aut consumptiva acris dessiccativa
minus cum humiditate multa aggravativa sed
plures teneant quod humiditas sola sine materia
non facit dolorem. Dolor capitis cum calidi-
tate venit et causa corrosiva sola id est sine
materia quia tunc caliditas sua in capite generata
sua corrosione dissolvit humiditatem in
capite et dissolvendo complexionem mala
inducit et cognoscitur dolor corrosivus
sine materia per hoc quod caput sentitur calidum
sine gravitate et dolor acutus secundum
intensionem caliditatis et facies et oculi
rubescunt et frigida applicata confortant vel
[illegible] interius prosunt et calida obsunt
et patienti subveniendum est cum solis
alterativis frigidis nisi passio sit diuturna
tunc aliqua calida miscenda cum frigidis ut
profundius medicina frigida penetret
ad alterandum unde licet discrete dicit
oleum rosarum cum aceto et cum aqua et
cum aqua rosarum mixtum super nuche mistum
dando cito dico quod debet apponi debet
esse tepidum ut melius intret et sunt oportet
esse discretor igitur patiens in cibo
frigido ut est succus [illegible] et ordei seu
pultes avenarum lac amigdalarum si non
dormit lac papaveris in qualibet est
cibo usualis [illegible] et comedat fruc-
tus frigidos ut prunna damascena
[illegible] pira coctana et lactucas
et portulacas cum aceto et cucumbi-
tas conditas cum agresta et vinum granatorum
acetosorum utile est in cibo et potu
mixtum et bibat aquam decoctionis
berberis vel tisana vel [illegible] de ordeo
decocte non humilita et in ungatur lo-
cus doloris sive sit per hoc anterior sive
in alio latere capitis sunt sed non certum

patet ut patet in regulis cum unguentis
frigidis. Et dicit [illegible] quod in
[illegible] calida [illegible] deinde cum frigidis
unguentis et emplastris repercussivis vel
in quarto casibus [illegible] si adest fit tamen
dolore capitis tunc repercussiva fit multa
prohibent quia vapores [illegible] non possunt
exire et tunc aceto aceto et aqua rosarum [illegible]
sodam sedant. Secundus casus est quod soda est
propter vapores acutos in capite iam
receptos qui proveniunt acuitate totius
corporis vel alicuius membri ut accidit
apostemate vini fortis vapor igitur
[illegible] ad caput ascendit tunc super locum
vaporum receptorum debet fieri resolutio cum
et adaptionem appositam dimissio [illegible] fiat
cum oleo camomille vel decoctio eius fiat cum
[illegible] 2o fit [illegible]
apposita et permutationibus factas per
impositionem aque rosarum cum camphora [illegible]
in eis intinctam et naribus impositam
Tertius casus est quod soda est consumpti-
humorum et tunc fiat decoctio humorum [illegible] et
evacuatio quia ipsam sodam sedat
[illegible] casus est cum soda est propter vapores
in capite contentos non aliunde provenientes
et tunc resolutiva sunt vana ut [illegible]
est [illegible] et dolorem sedant bonum alte-
rativum et resolutivum in cum calida est pannus
intinctus in succo apii et solatri cum
agresta et oleo rosarum [illegible] capitis
[illegible] appositus quia dolorem removet de
[illegible] et calorem expellit et est Gil-
berti et [illegible] apponatur tepidum [illegible]
[illegible] alterat et dolorem mitigat plumis
sandali albi et rubeorum [illegible] et spodii
cum succo solatri [illegible] temporibus
appositum et fronti. Item [illegible] et [illegible]
pora cum oleo rosarum et aceto mixtum [illegible]
[illegible] et [illegible] alei [illegible] ʒ 1 aceti ʒ 2 [illegible]
pulverizate ʒ 1 et [illegible]

et habetur in vino aggregato ca° [illegible] aloe florum
a [illegible] capitanis in oleo rosarum late inferius
bis [illegible] unguenta et naribus imposita
bonum est sternutatorium Gilbertus [illegible]
dicitur quod sic bene alterat dolorem et mitigat
oleum violarum et oleum de floribus salicis sunt
[illegible] in distemperantia calida et si sic
ponatur [illegible] semen [illegible] et [illegible]
[illegible] et humidum [illegible] et [illegible]
[illegible] opiata bona [illegible] violarum et
rosarum pusillati vel sic bona sunt aqua rosarum
in ore frequenter tenere et sapere [illegible]
bene et odorare flores rosarum violarum nenufaris
bonum est et quia [illegible] inferius [illegible] odorando
[illegible] [illegible] attrahendo bonum
est remedium Sed prima [illegible] quod [illegible]
[illegible] tamen frigida non competunt
sed oleum camomille et aqua calida confortan-
tia [illegible] dico de [illegible]
[illegible] et capiti accidit dolor [illegible] sola
[illegible] et cognoscitur per hoc quod [illegible]
[illegible] est alba et locus [illegible] dolens [illegible]
et aere [illegible] vel [illegible] alia frigida applicata
laditur et calidis consolatur et curatur cum
alterativis calidis et cibo calido et potu [illegible]
cum carnes castrine bone sunt vituline
et [illegible] et galline et aves
campestres [illegible] vinum bonum mediocriter
moderate sumptum et [illegible] bona bene
petit ad alterandum qualitatem malam fiat
embrocatio capitis vel loci cum decoctione ca-
momille [illegible] betonica maiorane [illegible]
[illegible] et [illegible] et ungatur
locus dolens cum oleo camomille [illegible]
[illegible] et postea si fortius oportet alterare cum
oleo nardino laurino [illegible] vel costino
et [illegible] et [illegible] de eisdem herbis [illegible]
[illegible] et [illegible] in vino decoctis [illegible]
[illegible] [illegible] camomilla [illegible]
[illegible] betonica [illegible] gariofolos

[illegible] est [illegible] et [illegible] vel
sinapi et nasturcii semine odoriferum
[illegible] camomilla [illegible] gariofo-
los lignum aloes cynamomum musca-
tum [illegible] et [illegible] utile est et
[illegible] [illegible]
[illegible] calidis [illegible] bonum [illegible]
[illegible] et [illegible] cum glutino dra-
gaganti fiat pomum et odoretur et
est in [illegible] ego appono laudanum
et [illegible] et pulveribus [illegible]
[illegible] cum succo betonice et [illegible] et
pulveribus [illegible] glutinum de-
coctio [illegible] appono et laudanum et
facio pomum ad odorandum Item bonum
est dyantos [illegible] et [illegible]
vel dyacalamenta et [illegible]
[illegible] camomilla et betonica
[illegible] in meo antidotario valde
bonum est Et nota quod [illegible] antiqua
frigida [illegible] calida frigida cum calidis
dolor capitis accidit aliquando [illegible]
[illegible] et cognoscitur per [illegible]
[illegible] corpore per [illegible]
vel vigilias vel [illegible] vel [illegible] vel
[illegible] vel coitum et angu-
stiam et alia [illegible] que [illegible]
in [illegible] vel capite [illegible] et [illegible]
[illegible] dolor capitis [illegible]
[illegible] Et cura eius est cum cibo
et potu temperate calido et [illegible] humido
et [illegible] et [illegible] alte-
rativis sunt [illegible] calida et [illegible] hu-
mida [illegible] ungatur igitur pro dolore cum
dyaltea et cum pinguedine [illegible]
[illegible] anatino et gallinaceo et
butiro recenti sine sale et [illegible]
[illegible] [illegible] capitis
cum sanguine [illegible] castrati [illegible]
sicut [illegible] solvitur [illegible] et
tactu aque [illegible] in [illegible] [illegible]

antiquus habetur quendam paciens
dolorem capitis grauem ex frigiditate sola
et aliis remediis medicine non proficit
et quidam expertus medicus super caput
eius totum pilis denudatum solidam
unius porci recentem extractam apposuit
et diu ibi permanens dolorem ex toto
sedauit et ut habetur in libro aggregato
talis operacio est tempore calida et conple
xioni hominis similis in caliditate et hu
miditate humidi et ideo in isto casu est
genus medicine et potest ex hac pinguedine
et aliis pinguedinibus predictis et
ceteri fieri unguentum generis et salubre
et dicit Gwillelmus quod non solum caput
in ungi debet sed eciam genitalia ergo
vero si necesse est alias partes preter caput
inungere scilicet cibariam pectoris et spinam
dorsi inungere sicut et alii musculos
in brachiis coxis et tybiis et de dieta
premediorum et alia cibaria restaurativa
fina et uina gallinarum et ova sor
bilia et in scutellata de caponibus
uel gallinis uel de carnibus edulinis
uitulinis castrinis porcinis recen
tibus et de olibus bonis ut est spinar
gia borago atriplex et bleta et sic de
bitate omnia que corpus desiccat et propter
euacuacionem contrariam et sic ut dicitur
est de est ex siccitate cum calidate sine humoris
uicio curatur potest dicitur est de dolore capitis
ex calidate sola nisi quod plus est intendendum
ad humectandum quam quando dolor est ex calidi
tate sola sicut in ethicis sed solet si dolor
capitis est ex siccitate cum frigiditate sine humoris
uicio curatur ut dicitur est de dolore capitis
ex frigiditate sola nisi quod oportet quod intendatur ad
plus ad humectandum quam ibi uel
operatur medicine ex medicinis illarum
in differenti sed causa dolor capitis cum humoris
uicio est ex sanguine peccante quantitate
sola et quia paciens sentit caliditatem

capitis cum gravedine et facies rubet et
tumescit et est humida et vene capitis ple
ne apparent et dolor est fortis quod caliditas
fugit in humidum et urina est tincta pinguis
et saliua est dulcis et afficitur magis
in hora sanguinis scilicet per iii horas ante diem
et per iii horas post quam diescit et habetur in tempore
equinoxiali intelligitur et si plenitudo san
guinis est in toto corpore et humido est sanguinea
et dieta larga carnium et vini precessit
et ad est quedam sompnolentia cum
indicatur quod dolor ex sanguine est et cura
eius est in primo fiat euacuacionem sang
uinis per flebotomiam secundum etas et virtus permiserit
sine alia particularia concurrant sine non si
tempus et regio et aer et humor quam in
occasiones fortes sunt flebotomiam secundum
etas et virtus secundum considerandum est
an sanguis habundat in toto corpore uel in so
lo capite si in toto corpore fiat flebotomia de
mediana et post de cephalica si vero in solo
capite super habundat sanguinis et in toto
capite immediate est ex cephalica potest exponi
et si oportet ex cephalica potest patienti ponenda
est et ventosa in fontinella colli sine
scarificacione et post descendendo alia po
ventose medietatem occupans et sine
scarificacione et sic ulterius procedendo quousque
perueniatur ut scapulas et super medie
tatem ultime ventose sine scarificacione
ponatur a dextris una ventosa et alia a
sinistris et ille due fiant cum scarificacione
tamen quia trahunt sanguinem de capite si
vero sanguinis faciat dolorem in occipi
tio incidenda est vena in medio frontis sed
in porcis et anseris ex qua apparet quod a loco non
sunt tamen signum humoris peccantis et
dolorem faciunt cum propriis non sit locus
sanguinis sed flegmatis ut quedam loca in mo
dum partes distinguunt et quia omnibus humoribus
apparent de hac plenius in regulis meis

de do. capitis vide. Si sanguis faciens dolo-
rem est in parte anteriori capitis provocetur flu-
xus sanguinis de naribus cum seta porci
fiat ventosa inter scapulas ut iam dixi
sanguisuga in summitate nasi ponatur post
Si in parte dextra sanguis facit dolorem
capitis fiat flebotomia de cephalica dextre manus si in
sinistra parte capitis de sinistre manus cephalica
minuatur facta evacuatione sanguinis fiat
cibo et potu et alteratiuis medicinis ut
prius dictum est in cura capitis calefacti sine
materia Sed notandum est si sanguis peccans
et ledens sit infectus colera non sufficit
sola evacuacio sanguinis per flebotomiam sed purgari
oportet coleram que sanguinem inficit
hoc est mundificare sanguinem per medicinam
purgativam et vocatur talis medicina a
Gilberto capitulo de cura doloris capitis calefacti co-
lera emagoga sanguinis mundificativa Sed
ut patet antidotum emagoga est medicina
sanguinem educens ut est medicina cuius pro-
cuius sanguinem educens Et sit dolor capitis
ex colera et cognoscitur per hoc quod caput sentitur
actu calidum non solum in superficie sed in
profundo et pauci sompni et sompnia
rubeorum corporum ut ignis flamme fulguris
pariter vel altius rubei ruboris et citri-
nitas in albedine oculorum et oris ama-
ritudo et aliquando sputum citrinum et asperitas
lingue et sitis magna et defectus appetitus
cibi et liquor qui per nares exit in gutture
pungitivus et urit et siccitas et stricturas narium
in parte narium et dolor est ut plurimum fron-
tis et partis dextre et est dolor acutus et
pungitivus absque magna gravitate et
si dolor augmentatur in horis cole scilicet ab hora
tertia diei usque ad horam nonam etc
ex colera dolor indicatur etc et hec signa
pro parte magna sunt signa cole in cor-
pore dominantis et superhabundantis et hec non
male ponuntur quia sicut habetur in
regulis de dolore capitis ... respondet

colera in capite nisi in aliis partibus cor-
poris superhabundet et urina est intensa et
aliquantulum tenuis et si tenuis fuerit
et in colore rubeus coleram attestatur
subveniendum est patienti cum cibo
et potu frigido et humido ut in cura dolo-
ris capitis calefacti sine materia dictum est
et lenificetur venter cum aqua prunorum
et sirupo violarum et electuario de succo rosarum et un-
gatur caput cum unguento Mesue quod est
in ... antidotario quod recipit oleum rosarum
aceti et aque rosarum et alkanna et dolo-
ris sedantia que dicta sunt supra Item cura
doloris capitis de calefactione sola utilia
sunt hic et modo opponendi sicut ibi et
evacuatur aliquando colera cum colagogis
ut Gilbertus et Mesue dicunt et ego cum
electuario de succo rosarum simul cum purgatorio in
bibitum et aliquando de diaprunis simplex stoma-
chica vel diagridio et de pillulis ...
de cortice mirabolanis et reubarbaro et in
meo antidotario localia remedia dicta
supra in dolore capitis calefacti sola
hic bene sunt utilia et multum est efficax
remedium si super caput ponatur istud re-
medium Recipe olei rosarum olei violarum ana ℥ 1
aceti vini boni ℥ 1 ... albi ana ℥
in camphore ʒ ß simul hec misceantur et tam
diu agitentur quousque pinguescat et
constringat et deinde hec super caput cum ta-
bula notatur quod ... dolori capitis ...
et multa localia remedia hic et in do-
lore capitis calefacti sola convenient
Item cum dolor capitis ex flegmate et
signa eius sunt quod dolor est gravis
in capite et temporibus et dolor non
est vehemens nec acutus et aliquando est
dolor extensivus quia flegma humidum
et inflatum ... et sentitur frigus
in capite et est pigritia et gravitas sompni
et fastidium et facies pallida et
subtumida et oculorum lenitudo ali-

adest et superfluitas urine multe post et
nares generant et insipiditas oris et
dolor aggravatur in hora flegmatis et ab
hora 3a noctis usque ad horam noctis no-
nam et urina alba et spissa et si pati-
enti accidant ut dicta flegmatica quotidiana
pruritus et etas tempus et regio frigida
humida tenere de flegmate indicatur dolor esse
et subveniendum est patienti sic sic pre-
repleto corpore et cibo stomacho et precipue
infrigido de tertio post digestionem sirupus [illegible]
sit dimittas cum melle in antidoto mo-
scriptus et dyanthos post ne. dyacatalago-
n i. mixtis et purgetur cum ierapigra ga-
leni simplici vel cum pillulis de yerapig-
ra simplici vel in medio actum aliqui dant
de ipsa ierapigra simplici ʒ ij vel plus vel
minus secundum quod est et virtutem patientis et
post purgationem lavetur caput cum decoc-
tione camomille maiorane [illegible]
betonice confert et alia que dicta sunt
supra in dolore capitis ex frigiditate competunt
Des si purgato flegmate remaneat do-
lor ex frigiditate sola de licita [illegible] fiant
remedia ut supra in dolore capitis ex
frigiditate sola. Dolor capitis quoque accidit
ex melancolia et cognoscitur quia est dolor
continuus et in parte sinistra ut plurimum
et facies et livida coloris fusci vel turbi-
di sunt et oculi sunt graves et
adest oris acetositas et solitudo vel tristicia
et hec cum signa attestantur super frigiditate
et siccitate dominante in capite vel toto corpore
et cum hiis adest siccitas in capite et tempo-
re et vigilie et corruptionis cognitionis
et dolor augmentatur post nonam usque ad
occasum solis et superfluitas [illegible] nasi
[illegible] non curat et sic subveniendum
est patienti si melior humor ex solo corpore

humidavit quod raro contingit. Vel cum alia sit quod
purgetur cum pillulis cocijs et suffumigetur
caput cum decoctione camomille calamenti
maiorane et addatur castoreum
et maiorana et fiat fumigatio cum pipe-
re [illegible] et castoreo et gingiber simul cum
sirupo acetoso et synapi hec ille sunt
quando generantur in dolore capitis ex melancolia
humor melius humidat in splene ex isto sa-
cio patienti post digestionem decoctionis [illegible]
seu sirupo Recipe polipodii rasi et pas-
sularum ʒ ij borraginis mellis buglosse
foliorum betonice ana azari sticados ana fo-
liorum sene ana ʒ j seminis endivie sme-
lattuce seminis portulace marrubii ana
ʒ j fiat decoctio in iij libris aque et
[illegible] usque ad libram ij colatur [illegible] colet
impone epithimi ʒ ß et misceatur cum aliis
et vase cooperto sic stet quousque tepida
fuit decoctio et tunc manibus [illegible]
[illegible] et post colet et colature [illegible]
addatur libra j mellis rosati colati in ista
et sirupo rosato et passularum sic bulliat et post
usui reservetur et [illegible]
ista mixtura ʒ ß Recipe dyasene ʒ [illegible]
dyapenidio ʒ ij mixtis vel de hac mixtura
Recipe dyasene dyanthos dyapenidio ana
ʒ ij mixtum et sit dosis ʒ ß et de sirupo
[illegible] de dicto sirupo ad ʒ ij cum duplo a-
que calide et si cum [illegible] dolor non minuatur
do pillulas hec Recipe [illegible]
[illegible] polipodii rasi
foliorum sene ana ʒ j masticis marrubii
epithimi dyagridii [illegible] ana ʒ ß fiat
pille ita quod xiij fiant ʒ j et sit dosis ʒ
j vel tres ß [illegible] et ungatur caput
cum dyaltea et oleo de lilio oleo [illegible]
ana [illegible] mixtis. Item pille [illegible] in
[illegible] de [illegible] bone

et pergula habetur quod cum humor melius
sit compactus et durus competit in medi-
cinis et dieta generatiui corporis tam
huius quam non opilant quod pro toto tempore
morbi conuenit Item tertio alia post
quam generatur persistit per tempus aut quod
uerendum est resolutiuis mediocribus et
non fortibus ne liquidiones et subtiliores
partes consumpte post de dieta reddatur quod
peior et morbus fiat prolixior Item
euacuationes fiant per partes et parua
te quia sic natura post euacuationem vna
donatur super maiorem euacuationem quod fit
si subito et forte fiat euacuatio alia
ratio est quod medicina euacuans habet ali-
quid secum lenitiuum et humectatiuum quod
hoc operationem eius bonam facit Item tertio
quod semper in medicinis et diete ponatur
que cor confortat et letificat dieta
sit tale temperata et humida in plus et
uitentur que desiccant multum et que
infrigidant et que opilant et in calidis
ponatur buglossa borago et aliquid
de feniculo et petrosilino et in condimen-
tis ponatur cinamomum 33 galange
et semen feniculi potus bonus tisana cum ci-
tera talia mediocris fortitudinis vinum me-
diocre album non acetum non nouum
et semen [illegible] aqua melius sibi com-
petit et aqua decoctionis passularum
et galange vel gariofilorum vel cina-
momi vel simile [illegible] si cum pinguitudine et
localibus remediis qualia dicta non sunt
tuatur fiat duo cantilatur capite vini
mit fretum et maturam in capite
parte anteriori inter duo cornua [illegible]
[illegible] dolor capitis aliquem ex contra
[illegible] talia si de humoribus

calidis puta de sanguine et colera
et tunc adiuuamen eius erit medicina
alteratiua et digestiua composita de
herbis et seminibus infrigidantibus
et coleram rectificantibus et sirupis
in hoc casu est conueniens oxizacara
sed sine uino et sirupus viol-
arum uel rosarum cum [illegible] si vena
affuit et medicina purgans coleram
sufficit quia sanguis non educitur
per medicinam laxatiuam sed per flebotomiam
et considerandum secundum quod hic est [illegible] habito
uero cum flebotomia detur parum uel sorma-
ria si aliud non proderit hic purgare
primo quam alterum non sufficit et si oportet
post flebotomiam faciendam quia sanguis re-
mouet colerici et colera purgata et refri-
gerata sanguinis alteratur uel [illegible] impossi-
bilis fit flebotomia si fieri debet et est
medicina bona et apta purgans
coleram in hoc casu electuarium de suc-
co rosarum simplex Et localia reme-
dia possunt que dicta sunt in dolore capitis
[illegible] sola Item dolor capitis accidit
ex corpore pleniter et melius et curatur
per medicinas dictas humoribus apparatis
ita tamen quod si unus humor plus dominatur
alio plus est apponendum de illis
medicinis que illum humorem re-
spiciunt dolor capitis quandoque accidit
ex colera et fleumate contra digestiua
et medicina purgans et localia
remedia fiant composita ex hiis
que dicta sunt in dolore capitis ex colera
et in dolore capitis ex fleumate ita tamen quod
plus apponatur de apparatis ad humorem
dominantem et ledentem et si unus corpo-

aliqui concordat et si dormiat extendo
curationes difficiles reperiendas et ad
libros antiquiores dolor capitis
ex ventositate factus aliqui accausa
contusa est sicut ex odore musti
vel vini novi et novi musti vel aliorum
ex quibus vapores replent cerebrum
et ipsum implent absque corruptione naturali
et faciunt ibi extensiones dolorosas
et patienti subveniendum est cum floribus
et ut odoret res frigidas ut sunt can-
phora rose secus sandali eius rose
et thure ipsum purgans et pars cum
aqua rose misceatur decoctio fortis
hec enim sua frigiditate resolvant
vapores et extensiones diminuunt et
alterant cerebrum ad suam complexionem naturalem
lenum ridiculo super caput vel scilicet
ponatur ne propter capitis clausuram nichil
de vaporibus laudantibus possit exalari
sed fumus frigidus viles fiunt
ut postea aliqua attrahantur aliquam in
ex ventositate astricte vel frigido desiccato vel
in testiculis vel matrice et signa huius
ventositatis est quod dolor est deambulatus
et ad eum tinnitus et sonitus denique
et quoniam quando crescit dolor est
fortis cum pulsatio et plus est de
dolore sto repleto quam vacuo et
curatio eius est ut cibis utatur laudan-
bilibus in substantia et digestibilibus ut sunt
carnes castratorum edi gallinarum et
pullorum earum et caponum fasiani
capreolorum perdicum et pinorum anim
agrestium vel silvestrium et pro condimentis
cibis et pro salsamentis ʒʒ galanga
piper nigro cinnamomum carvi et matrum
possunt et vitella ovorum mollicula
cardamomo cyamomo gariofilis
et pipere longo et croco possunt et
vini subtile acutum limphatum cum
aqua decoctionis gariofili et piperis
longi perdigestivo de dyalgamgis
et dyacim in mixtura cum est valde utile
ire calamenti et in auribus appono
de oleo nardino partes ij et de aliquo
laurino partem j mixtis. Item fumigatio
capitis et aurium cum decoctione camille
origani et ysopi bona et decoctio
contra ventositatem sto in antidotario
meo habetur bona est. Item dolor capitis
fuit propter fumum ventum grossum continuo
cum coitu caput et ablucione sepe cum
debili lixivio in quo calamentum origanum
nita et camomilla sunt cocta et in-
ungatur caput cum oleo nardino et la-
rino mixto. Item vero fuit dolor capitis
propter ventum calidum corpori timetur sic
dicitur est de dolore capitis causato ex odo-
re musti vel vini novi vel simile
nove habet pro supra dolor capitis ex
odore aromaticum frigorum curatur cum
oxidibus calidis odoriferis et cum calidis
cibis simplicibus et cum dominationibus calorum
ungerorum et tonicationibus et ablucionibus
cum decoctione calarum rerum ut dicitur est de
dolore capitis ex ventositate sto in precedente
parte supra dolor capitis ex odore rei
fetide curatur si naribus imponatur aliquid
de muscum fons rose et de isto in timpa
et frontes liniatur et ut dicitur dicitur in
3° ffo et proprie curat hunc dolorem
de oleo de salice impositum naribus et
fronte illitum et omnis fetor et omnis
putrefactio est abominabilis talibus secundum
plinium 2° methorum ubi precedentem differt

ido cum dolore co[m]positione e[st] p[ar]tes
sia[n]s et dolor co[n]tinu[u]s i[n]t[er]. Ste[t] da-
ciat[ur] pole[n]tam n[on] sinat r[ite] dole-
tur ut cu[m] viol[is] nenufar[is] s[cilicet] sabbuli
camphor[a]. Fiat aut[em] talis dolor se[cundu]m
Rasym[um] co[n]fundo vi[n]eto resoluto
albino potato vult[ure] pan[is] effici[tur]
sum[m]et[ri]a[m] et se[cundu]m Co[n]stant[inum] trale-
sandr[um] o[mn]ibus e[st] sinc[er]us candid[us]
p[ro]p[ri]us vel fiat cataplasma sup[er] to[tu]m
cap[u]t de fol[iis] & caulis cocti[s] vel de fo-
lijs trifoly et cu[m] aceto rubeo se
in[n]triet[ur] testiculi in mulier[e] vbera [et]
ge[n]it[ali]a simul fiat cu[m] aq[ua] vt sic d[e]-
sto' estudetes i[n]p[r]imat[ur] ad[m]i[ni]stra
se[cundu]m alios c[ur]at[ur] ut p[ri]mo dormi-
at plus so[m]no dem[um] intret bal-
neum et p[os]t accipiat cib[um] vt le-
nes vel caulis vel coctas vel e[con]tra
agresta & adoret ros[as] cap[h]oram
a[n]thea et fric[ent]ur pedes et manus [et]
it[er]u[m] p[os]t so[m]num plus balneet[ur] [et]
si vult qu[od] sic remaneat cu[m]
pacie[n]te so[m]ni bibat vinu[m] cu[m] multa
p[er]mixtio[n]e aque et comed[at] rapas
cum aceto et portulacas [et] lactu-
cas et coriandr[um] bona s[un]t se[cundu]m p[ar]te[m]
l. Dolor capit[is] p[ro]pt[er] re[u]m isto tal[is]
dolor e[st] aut p[ro]pt[er] humore[m] isto a[u]t
p[ro]pt[er] ventositate aut p[ro]pt[er] su[m]m[am] forte[m]
ass[i]duitate[m] ad cap[u]t. Regimb[us] d[omi]n[u]m
e[st] sup[er] in loc[is] s[un]t aliq[u]a[m] opilac[i]o[n]e
cerebri dolor capit[is] vt ex humore
sit opilac[i]o cerebri ex sup[er]fluitate co[n]-
ueno p[er]m[an]et et corrup[er]it talis opi-
lac[i]o co[m]pone[n]tu et subtilia co[n]stit[ut]a
in cerebro et curat p[ar]tes ap[os]t[e]mas
ap[p]licatas cerebro vt p[ro]fu[n]di[us] tam
oris narium et anim[e] et fome[n]tac[i]o[n]es
sup[er] locu[m] pacie[n]t[is] h[abe]t se[cundu]m Rogeri-
um in fine c[apitu]l[i] de dolor[e] capit[is]
Gilbert[us] dicat q[uod] talis opilac[i]o cerebri
dicitur ap[ud] p[ar]tes ap[os]temas sinas [et]
ego dico q[uod] opilac[i]o e[st] co[m]posicio
sic ap[os]teme talis q[uod] nec si co[m]posicio-
ca sine ap[os]teme co[m]petunt [et] i[n] illo ca-
su utor camomilla mellilolo betonica
maiorana feniculo aneto infu[n]di mal
so[lu]m appz cola' eo in ea q[ua]m aliq[ua]
decoquat ani[sum] et subdicat [et] in
casu tali [et] c[etera] cu[m] stu[pis] vel calca-
neis opilant cerebrum dig[est]iuu[m] ma[teri]a[m]
et euacuat se[cundu]m op[or]tunitate[m] i[n] l[ite]ra
et p[os]t i[n] vltim[a] f[iat] vel ep[ith]ima ma[teri]a
ponu[n]t[ur] res ap[os]temas fortiores et
ubi sola cola' et in ea adp[ro]dita
s[cilicet] camomilla mellilot[um] et citri-
poma plat[ea] et aceto folia salic[is]
viride acetu[m] vino vini [et] destinis
et stinge[n]t. Hoc sup[er] p[ar]tes et galis
et sputis vis[c]osos humores destinis
et signa eius s[un]t pruritus vel corro-
sio in nasi guttas calors et tene-
brositas facie[i] cu[m] pallido[r]e [et] han-
helitu[s] e[st] strangi et se[n]tit[ur] odor[em]
vini et comoco[n]i volutaria petit[ur]
i[n] ventre et intestinis et sub[r]ni[t]
pacie[n]ti sic si sub[it] puer[is] in[f]r[a] m[ansi]o[nem]
anos abstineat a[n]tibus dulcib[us] et
vnctuosis q[uo]n[ia]m talia ma[teri]a[m] vi[n]i
augme[n]tat et comedat carnes et dia-
res cu[m] aceto et agresta et tunc
fiat que in ca[pitulo] de do[lore] capit[is] vino
vini in p[ra]ctica l. et bi[bit] decoc-
tio[n]e vini i[n] destinis q[u]e [et] h[ab]et[ur]
in .1. c[apitul]o eiusdem l. p[os]t ca[p]m de terasime

et in aliis practicis de dolore capitis
vide omnium istorum quia qui compu-
tant causam morbi cum morbo
de galeata passione de emigranea
de dolore capitis ex coitu vide in
practica l. et aliis practicis de aliis
passionibus capitis qui vertiginem scotho
mia apoplexia frenesi vide in
practica l. et aliorum Si materia causans
flegmatica est tenuis et ca. incipiat
flegma eius ipsam ingrossando et
vias per quas venit consolidando cum dya
primo mane et media die et de sero similiter
do quantitatem unius avellane per vicem unam dimi-
in ore tenendo addendum vel aqua decoc
tionis papaveris seminis et rosarum
syropatis edulcoratis Item electuarium rosarum
recentis seminis papaveris dragaganti
ana ℥ i. seminis ligni cum arabici seminis
plantaginis ana ℥ ß fiant pillule
forma ciceris et iii sumat omni sero
Item aceto decoctionis rosarum et seminis
papaveris vel capitum papaveris supplatez
calefactum appositum et fiunt inde ...
tus pos et nares capite linteo
cooperto stufe in ea cala ... sed
remedium rosarum aceto primum appositum et
calefactum prodest prosunt et oleum
rosarum et aceto loco doloris apposita
vel illinita et prosunt ut mandraga
ola frigida ut lactuca portulata et
tysana similiter et apposita vide infra
ca. de reumate et catarro Si materia
causa est flegmatica tenuis frigida inci
piat flegma eius ipsam ingrossando
et vias per quas venit constringendo cum
dyacalamento et cum hiis pillulis ℞
laddani primi ℥ ß i et ß fiant

mastice ℥ i thuris albi ℥ i et ß fiant
pillule in forma ciceris et da unam quando va
dit dormitum dimissum in ore tenendo et si
nocet ad ... et ad maturandum materiam
aliquam de solo thure albo fit ... da
unam pillulam grossam vel 2a quarta parte
va de cum thure cum tria nocte
et illud de Rogerii Item prosunt
ligni primi gariofilum in aqua decoquatur
et syropetur cum pelle albo detur
mane et sero deluatur de primis sit
fiat i. de pomis cum ... vel ...
tum et odorare primi ligni calefactum
in ea ... pille frigida vel calida di
cunt valere hec pillule ℞ thuris al
bi ℥ ii seminis papaveris albi ℥ i fiant
pillule xii et da iii omni alia nocte
quia prosunt Item suffumigatio de
laddano et rosarum vel in utraque causa
prime de rosis et absinthio et si in aceto
decoquatur fortius est Nota suffumigatio
de campusunto vel sulphure ... valet
hoc et in alumine vito et si ubi est wt
quis caveat ne patiens sit ... vel
... pinguis et carnosus sic
sciendum quod pedes ... tenuare
... valet in causis oculorum dentium et
pectoris quia reuma fluit ad pedes ...
... dolor ... stomachi vel
matricis vel ventris ut in constipatione
fiat primo cura et remedium ...
quia causa soluta et remota cito capi
tis Item si de ca sit ex ... vel
... in cibo vel ... vel
potatione vini forte vel ex ...itate
frigida vel ... frigida vel ex forti odore
... prius dicto quia ... plura quam
scripta sunt hic vide in Rogerio ...
almasor et aliis practice ...

eius in practica l. Galieni plenius sit de curatione de tinnitu scotomia desinens. que sunt passiones capitis et inesse de appetit et aliis peticionibus inde

generatur aurium ut videbat

pluribus inuenit ex uentositate conclusa

Hec est dentia in capite resoluta consumi uel de stomacho ascendente in caput ex indigestione causata ex repletione uel cibo uentoso uel fumoso. Si uentositas est inclusa in capite continue est tinnitus, si ex stomacho est intermittens et stomacho repleto tinnitus aggrauatur. Si repleto et indigesto continuatur. In primo casu est opus purgatione uel capitis uel stomachi secundum opilationem aurium aperire et uentositatem consumere. Detur igitur dyacimi uel dyaanisi et in cibo utatur aniso maratro cymino et aliis uentositatem attenuantibus et resoluentibus et consumentibus et fiat fumigatio aure patientis cum aceto decoctionis origani cymini capilli ueneris absinthii ruthe et si hiis non curatur addantur post fumigationem ut instilletur oleum de amigdalis amaris in quo coctum sit anisum contusum uel cyminum uel ruta secundum primus fiat cum simili oleo amigdalarum amararum et si sufficit alia non addantur. Si uenit a stomacho maior est tinnitus post prandium quam ante et si est ex opilatione tibi solum contingat absinthia et dieta attenuata et sufficiat. Si in stomacho sint repleto humore corruptis resolutio ascendit ad caput uentositates causans purgetur stomachus de illa superflua repleto secundum quod materia dominatur calida uel frigida. Si enim materia est calida naturalis uel innaturalis ut putrida acuta uel incineracione uel

[illegible] aurium et tunc digatur materia cum syropo acetoso simul et aqua decoctionis radicis feniculi et apii et purgetur cum electuario de succo rosarum simul [illegible] iij et yerapigra Galieni simul [illegible] i misce et post fiat hec Recipe cymini uel anisi contusi ʒ ij vini maligranatorum uel malorum maciariorum ʒ iij decoquatur usque ad ʒ i ℥ et de illo tepido mittantur due gutte et obturetur auris bombace et iaceat super aliquid gordeum super aurem oppositam et illud est Rogerii Ego vero fatio cum operatione cum aceto decoctionis capilli ueneris et anisi et parum absinthii. Si vero caput purgandum erit et non stomachus dentur pille hec Recipe aloe epatice ʒ i maratri ʒ ij mastice ʒ i fiant pille xii equales et sumantur alternis noctibus 3 uel quinque precedente usu per iij dies de mane syropi violarum cum aqua decoctionis maratri uel radicis feniculi et utatur dieta ut 6° dictum est de cura doloris capitis et coriza. Si autem materia tinnitus frigida est in stomacho et est frigida sentitur frigiditas in auribus et digerenda est materia cum dyacimino et dyagalanga mixtis et cum syropo uel decoctione de calidis masticis dimissius et uentositatem consumentibus ut est in meta ysopo origano et anisum maratrum et cymino et post purgetur cum pillulis de yerapigra Galieni simul [illegible] i tria nocte iiij uel v summendo [illegible] xii pille fiant ʒ i. Si vero caput repletum sit de humore asidenti remedium submittitur secundum suffumigatio eius et [illegible] superius dicta in primo tinnitu calida decoctio cymino et oleo amigdalarum et fiat de [illegible] purgatione precedente

[illegible]

Et nota quod non stricte vel solummodo que predicta
sunt ad explenda sed secundum etiam alia eius si
milia secundum quod dictionibus variis contin
gat in textu. Aliquando est tinnitus aurium
ex debilitate nervi audibilis et tunc
omnis sonus fortis ledit nervum et non bene
audit nisi voces et sonos bene distinc
tos fortes et semper gemunt ut sibilatores
aliquales et sic subveniendum est patienti
evaporetur auris cum aqua decoctionis
absinthii rose et sticados citrini et instilletur
in aure acetum vel agresta decoctionis
absinthii sticados citrini et rose. Ali
qui addunt pulegium et rutam. Aliquando
est tinnitus propter subtilitatem spiritus auditus
et tunc fortificatur et magnificatur in re
mino et per repletionem nimis ledit et post
sopitur quod non sentitur et subveniendum
est patienti ut in aure instilletur due
gutte olei rose in quo decoctum sit semen
papaveris et semen mirtillorum et parum aceti
vini ad meliorem penetrationem. Alii
apponunt opium et iusquiamum quod sicut patet
in conciliatore prima si in quarto opium secundum primum
septimum. Aliquando fit tinnitus propter cursum strepitus
et tunc nichil est faciendum secundum magistrum
de Tornamira et ego dico idem si fiat an
tursum vel cum curso. Aliquando fit tinnitus
propter debilitatem nervi audibilis propter
senectutem et tunc subveniendum est cum
instillatione olei rose et aceti decoctionis
sticados et absinthii. Aliquando accidit tinni
tus qualescumque propter debilitatem complexionis
accidentalem tunc subveniendum est cibo et
potu restrictivo et confortantibus et
regimine debito qualescumque. Nota quod tin
nitus et surditas comfortati et com
prehensi propter diuturnus tinnitus prognosti
catur futuram surditatem quia patitur
dico ad eam transit de diuturnitate sonitus
in tinnitu aurium non vide in alphabeto.

mo ibi differentia tinnitus
Et patet in regulis de passionibus
aurium multe sunt surditates que
non sunt curabiles et quedam cum diffi
cultate magna de quibus hic non
ago sed curas eorum ad practicam libri 2
aliorum remitto. Curatio vero surditatis
ex complexione calida in anno maritato
complexionem calido humido cum stricto co
lera adusta preterit solum. Surditas
sicut ex doctrina auctoris colligi potest dicit
magister de Tornamira et dicit sibilator quod
cum humor calidus subtilis ut est cola
cum ea surditate non indigemus medicina
digerente quia materia est obediens ex
pulsioni ideo sine digerente statim eva
cuandus est elevare de suco rose et hor
si non fuit in corpore opilatio si autem
opilatio fuit tunc oportet digestivum re
cipere. Ego vero sicut modo curare ex
colera abundanti et sicut in cura ca
tinnitus supponitur dixi hic digerere pur
gare et dictare et si corpus est
plectoricum per flebotomiam secundum ... de cetera
et post purgationem fiat fumigatio cum aperi
tivis frigidis ut sunt solatrum folia
salicis lactuce rose et cataputie minoris
locus supra et circa aurem cum bombace
et lana intincta in oleo rose parte una
et oleo camomille parte una mixtis et
si oportet iniciatur tepida de ea de mixtura
cum lacte mulieris hec secundum bernardum
et secundum quod nam surditate a colera sit
sicut sequela tinnitus ex colera. Cum
est surditas ex humore frigido resolu
bili de stomachi digerente nam et purgetur sit
dum est de tinnitu ex frigido humore et
sicut dictum est de dolore capitis com
plexionate et localia remedia ponantur
sicut in tinnitu aurium ex humore

fro et secundum mesue oleum nardinum cum castoreo et oleum costinum et oleum iasemi et staphizagre et elleborus albus cum aceto instillatus vel licinio immissus proderit sunt qui ponunt pinguedinem an-
sere et anguille in cepa cavata cattarum ad quantitatem iij guttas tepidarum instillanda et
debet cepa cum predictis dimus ten et propter
surditatem ex ventositate grossa sine purgatione
curatur si in cibo et potu et elevationibus fumigationibus et unctionibus ponatur resolutiva
ventositatum sicut in tinnitu de ventositate
dictum est nisi quod hic fortiora resolutiva ponenda sunt quando ibi gravitas auditus
curatur cum digestiva medicina et purgativa
et cum medicinis deopilativis intus et
extra sic vocatur curatio de tinnitu aurium hic

Si dolor aurium est ex causa frigida // super
vel ventositate grossa ad curam eius
petunt que scripta sunt contra surditatem
opilationem vel tinnitum in frigida cum clisteria
cala et pillule et olea calida sicut milia
vel amatum canomille de lilio de amigdalis
amaris dentia et de oleum de cynamomo
hec sedativa doloris sunt bona secundum mesue
de appositis si cepa cavatur et impleatur
de uno predictorum olerum et sit in cineribus calidis
assatur et post oleum cum cepa contritum
et sucus exprimatur sive liquor magis
expectatur iubebit in sedando dolore extrinsecus
in brigedo et intus tepide instillando
dummodo ibi non sit apostema vel ulcus vel aliud
nisi sunt dolor aurium et fumigationes
sunt bone de aqua decoctionis radicis
feniculi camomille petroselini absinthii an-
et hec dicit secundum quod et tunc iniciatur cum
de predictis oleis vel due gutte tepide si
vero dolor est multum forte opium parum cum
panico croco et castoreo misceatur et
post non statim sit evaporatio aurium dolentis
cum aqua decoctionis camomille melli-
loti aneti maiorane betonice origa-
ni foliorum lauri vel aliquorum istorum cum
panico croco et castoreo opium narcoticum

non est administratum valet multum ad seda-
tionem doloris aurium et ego hoc utor in
quantum initio oleum aliquod predictorum et
post evaporationem predictam humidam appono
sufflationem factam de pulio silvestri pulegio
betonica vel absinthio et camomilla tor-
refacta vel de aliquibus istorum et dicit Gali-
enus utitur in mesue de appositis de dolore aurium
quod sanatur cum sinapi et vino cocto et
oleo nardino vel oleo nitri cepa in cineribus
contusa cum oleo vel butiro coctum pro-
ficit est sic ille sedativum dolore aurium in
ca ca est lac mulieris cum mulgetur prout vel
ex cum suco solatri vel aqua coriandri
humida et nota quod coriandrum humidum est
quo modo narcoticum ubi post ponatur
et raro similiter sucus iusquiami fortes
dolores sedat opium narcoticum et lactuca
agrestis secundum eius administrationem sua
bona est medicina similiter sucus solatri
et sucus thimarum bis boni sunt et sucus
salicis sed propter sucus et sucus madra-
gore sunt narcotici oleum de salice ab-
lutum cum aceto in quantitate equali usque ad
consumptionem aceti bonum est et non quod sit
tepide debet vinum quod predictorum inimici item
oleum rosarum partes ij olei amigdalarum dulcium partes
j aceto partes iij bulliantur simul decoquitur usque
ad consumptionem aceti cola et in eo tepidum
vel extrius ex lanis eo hec de mesue de
appositis de apostematibus calidis frigidis sunt febris a-
cuta sitis magna et dolor magnus acutus
valde et in iuvenibus propter nimia sensibi-
litate ut plurimum ducit ad mortem in pueris
et senibus non est dolor ita acutus aurium
tamen eius est sedativa et propter repletionem et
cum multa contractione sit vel prius cum
curatione sedativum quod oportet ego vero viscosa in
collo aliquando provoco fluxus sanguinis narium
et bona est scarificatio vel cum cassia fi-
stula tamarindi et electuarium de suco rosarum et
instilletur in aure in principio oleum rosarum ab

butirum cum aceto vel oleum est tepide et hore
p. n. vel iii dies et observetur regimen bonum
in bethomedica dolore quia ipsa ducit ad accidentia
mala ut est defectus virtutis sudor frigidus
privatio somni et sincopis et mors. Igitur
cum diligentia et auxilio aliarum petitarum
est circa curam eius laborandum post tamen dicit
instilletur in aure mussilago altee vel se-
minis citoniorum vel fenugreci et si apud nos
est vehementis caloris cum mussilaginibus addatur
adipem gallinarum vel anatis ac medulla
cruris vituli et diaquilon cum oleo camomille
et anatino bonum est et ultimo immi-
nenti est ysopus crocus et evaporacio in
humidum predictum in dicta aure et ex eo aliquid
frigidum apponendum vel per hanc tinctura caloris. Exem-
plum dicitur quod adiungit farinam ordei cum
rosis et oleo camomille et apponitur. Item aliud
Recipe farinam fabarum semen camomille semen
violarum decoque in aqua et oleo camomille
et rosis et unde illud magis accepto habetur
quod est de apparatu. Item ibidem Recipe farina fa-
barum et fac emplastrum cum succo caulis et
oleo de lilio et apponere resolvit et ma-
turat apostema in aure. Item ibidem Recipe y-
sopi croci quantum vis adipis galline
butiri loti cum vi. unguentum adipis anseris
mell olei de lilio ana tindem instillatur
bene de hoc et mittatur cum tenta et eo
optimus in cantu liniatur. compositus est ad ma-
turandum apostema auris et eius dolorem seda-
dum. Item ibidem tapa alba elixetur et cum
butiro bene teratur et apponatur hoc et vult
in calida frigida vel ubi est per calidum valet
contrariumque super calida et frigida valet butirum re-
cens si eo optime liniatur ut dicit Ro-
gerius et ego scio quod melius valet cum
bombace imposita quia maturat et
rumpit apostema proprie cum est in augmento
ipso statum vel in statu sic fuit in

pergiro alfonso et hispano accidentia
tibus. De sanie fluente ab auribus secundum
Rogerium primo purgetur caput cum oxi-
melle vel alia particularia quam post
fiat tenta cum bino bombace involuto et
in terebentina vel melle involuto et in-
ponatur quia resolvit et mundificat ali-
qui ponunt os ad aurem saniosam et
emittunt et intromittunt ibi anhelitum
plures hoc mundant saniem et maturat
relaxat post fugiunt saniem et comprimit
et reputatur compendium bonum sed
quia abhominabile sanie fugere vel in
anhelitu sit in mitte sacco decoctorum
cum malva camomilla et mellis et
per cannulam fumum vaporem illius in-
mitto et obtinuo aurem cum tenta frigida
de spongia in dicta decoctione calida intincta
et compressa et post aliam vicem pono te-
tam de spongia melle intincta ad
mundificandum. Nota quod sanies in aure
fiunt corrupta duritie vel apostemate et cura
tunc apostematis vel ulcere si non aliud de
elegeretur ad aurem amputetur illa deligatio.
Et ideo medicinas fortiores in fortiori
medicina et lilio malis practices
et proprie in apparatu de apparatu et unico
aggregato. De vermibus in aure. Ponatur
tua et Rogerius concavetur pomum
dulce et odoriferum ubi superius est et ca-
lefiat ad ignem et auri applicetur et
iaceat per totam noctem super aurem
illam et mane sic vermes invenies
in pomo aliquando ut quod est de apparatu vel
ut si vermis non exit in aure mittatur
cum medicina que pietate vermes ut
succus absinthii centaurea cum vino de-
coquatur et tepide instilletur. Alii de-
coquunt in aceto et reputo melius

De sanie in auribus

De vermibus aure

calamenti serpentis sicut hic operatur et dolorem
sedat et similiter succus eius et capparis et ele-
bori albi in vino cocta si in stillentur et
compositum et ibidem teneatur Balieny dixit vel
inuamenti in hoc esse si sulphur vivum et
calx viva et terantur et cum melle misce-
antur et in stillentur ego hoc non utor propter
nimiam eius mordicacionem et acuitatem sed
utor succo foliorum persicorum et alii utun-
tur eo quod gallice dicitur calcrage quod alii
vocant persicaria Postquam vermes necati
sunt et putrescunt et tamen ulcera coinciden-
tur in stillando in aurem hora post ho-
ram oleum tepidum deinde tenendo nares ut
spiritus feratur ad aurem fiat cum decocto et
ellebori albo fermentatur et iniciatur Re-
cipe oleum tepidum cum vino per misceatur
aurem cum instrumento apto ibidem teneatur dicitur
quod vermes occidit et dolorem mitigat
oleum de persicis oleum de amigdalis amaris
ana partes .i. succi foliorum radicis succi
apii ana partes .i. bulliat lento igne
usque ad consumptionem succorum et distilla
de ea in aurem mane et sero et teneatur ibi
non sicut hic dicitur de vermibus sic intelliges
de pulicibus qui intrant aurem sed frequen-
ter sine periculo exeunt si bombax
vel lana in aurem ponatur non compresse
sed in tanta carpinatos sic lana intrare
et cum lana exeunt et aliqui imponunt
de spongia sine lana quod humiditas motum
suum impedit et adlaterale formice va-
dit et sic exit de aure Si fiat fermenta
et os 2 nares clausa teneat et
super aure inque aqua iaceat ipsa aqua ex-
pellitur et alii tussitant et inclinat ad
hoc de fluendo per gradus impetuo-
se et velociter inclinat sed inclinat aurem
in hiis motibus ut aqua exire possit
et cum spongia sicca frequenter imposita et
mora in aure inclinata sicuti ex-
trahitur quia spongia attrahit et apponitur
sicut spongie ut extrahi possit ex extinc-
ta et aqua eius expressa et iterum de sic
alta imponatur et fugere aqua potest ho-
mo vel pannale sive instrumentum simile
bonum est et imposita bombacis ubi non
habetur spongia bonum est hoc idem de lappis
sed non grani vel lapillo in aure cum
fermentacionibus exeunt sicut de aqua dictum est

Eandem excessive de lappatis conservacio
sanitatis oculorum sit per regimen conserva-
tionem temperatam et mediocrem quo ad
superficie oculi tenuem et humor sunt
sunt sani et sunt mediocriter et licet ad
hoc et hortatur quod tenuitatem et complexionem
superficiei oculi impediunt ut sunt
pulvis fumus flatus asperitas ventorum et
inequalitas aeris in calore vel frigi-
dita nimia et aspicere in varietate varia ante
oculos ut aspicus vitri glauci vel
rubei et aspicere eclipsis solis et
quod debilitat ut fletus et sompnus
vel inebriam et vigilie et cibus et
potus grossis et turbidos vapores
generantes ut sunt caulis porri allea
fabe lentes et salsa et ubi anima
sanguine conturbata et non quod ex hiis
apparet quod cibi et potus in generabis oculorum
superficiem tenuitudinem et abstersionem
impediunt abierunt quia sunt aeris de
sero ad capiti et de capite ad oculos
et ad superficiem oculi per venas interiores
per ventos sic fiunt quidam vero tenui-
tudinem superficiei oculi et eius complexionem
impediunt exterius ut venti et aer dis-
persus et fumus et pluvia et aspicus
vitri colorati ut dictum est et hoc
sequitur quod de conservatio tenuitudinis superfi-
ciei oculorum sunt cibi et potus sanguinis

De aqua in aure

claram generantes . Item conseruatiuus sa-
nitatis oculorum est res que confortat spiritum
visibile in sua spera illustratiue et illuminatiue
et hoc facit herba feniculi et succus eius. Un-
de in mirabilibus dicit quod feniculum oculum ab-
stergit et visum clarificat secundum omnem
modum administrationis eius et serpentes
et reptilia diu degentia in cauernis
appropinquant feniculo et nutriuntur eo et confri-
cant et fricantur super oculos suos post-
quam exeunt de cauernis et vigorantur
visus eorum hoc demonstrat. Item visum
acuit et corroborat comestio ani-
malium de rapina et sorbitiones anim-
alium et ius serpentis et caro passerum et
imo instituti multi tum mille costi-
onum mac et mirabolani kebuli conditi sunt
comesti. Item frequens pectinatio capitis contra
vapores acutos spissos spiritus visibiles
impedientes sic valet. Item viridis res
vides ut gemma smaragdi lapis lazuli
et humor et in speculo claro diu inspice-
re spiritum visibilem confortat et fatiga-
tionem oculi remouet et sic est de aqua
limpida conspecta ut in fonte vel puteo
et frequens legere litteras mediocres spiritum
visibilem confortat et sanitatem oculi custo-
dit. Item conseruatiuus ab egritudinibus
oculorum est retinere alterationes in cibo que
ad egritudinem disponunt et hec palea-
tiua ca. vel frigida humida vel sicca et hec
quam maxime non est preseruans humidans et
humor sunt secundum Mesue iij actiones pi-
per ego dico garofili nucis piper longum mo-
tum cinamomum et plura que habentur in
tabula mea confortantibus oculis mitigatiua
sunt mirobolani psilii aqua rosarum succus sola-
ni portulace et similia desiccantium et temperatia
et pulvis rosarum et similia lenitiua est

albumen oui hoc secundum Mesue. Et nota secundum
quod habetur in meo aggregato ubi de dolo-
ribus oculorum albumen oui est congruus quia
infrigidat et destruit primo mordicationem
et hic ego dico quod mordicationem in oculis
leuat si vero oculi sint vel temperatum
pati complexionis alteratum humectans adhe-
rendo et et regimine in dieta humida restric-
tiua. Item de preseruatiuis ab egritudinibus
oculorum est quod materia est preseruans est superhun-
dantis indispone ut peccans possit consuetu-
do oculorum illam euacuare digerere vel re-
soluere vel constringere. Si materia habundat in toto
corpore fiat euacuatio humoris illius vbi
et si solum nimia sit in oculo fiat particula-
ris euacuatio. Uniuersalis euacuatio fit per flebotomiam
de mediana vel per resolutionem ventris. Parti-
cularis euacuatio fit per flebotomiam de ve. ca-
per pillulas capitis vel oculos purgantes per
caputpurgia gargarismata masticatoria
ventosas in collo cum scarificationibus
et cauteria et sunt de herbis que euacuant
et congruus singulis. Item fit rete submaterie
ab egritudinibus oculorum per dimissionem ma-
teriarum ut sunt dicte euacuationes per flebotomiam
et solutionem ventris etc. contra quemcumque
euacuat sit diuertit et per euacuationem in
parte vel loco ut dictum est de capitpurgiis etc.
contra hec diuertit et fricationes ventosis diuertunt
diuertit. Item fit restrictio predicta per resolutio-
nem ut per sarcocolla et succum feniculi secundum
Mesue de aspidate et fit per fomentationem aque
dulcis ca. temperate quia fumus acutus resol-
uit et euaporat et alii camomilla mell-
lot et huiusmodi temperate ca. cum aqua decoc-
tionis et de aqua tali fit resolutio bona

Ebetudo visus seu defectus ali-
quando sine re apparente impedimenti
in oculo ut solet accidere senibus et decre-
pitis quia ut dicit Avicenna omnis ho-
mo qui transit 50 vel 60 annos debilitatur

videtur quia instrumenta visus mutata sunt
in corporacione et complexione sua propter reso-
lucionem sibi corporis et ... insensibilem
caloris que in membris senum indicat
accessionem et humiditatis consumpcionem et cura
eius est ad hoc quod visus non sit debilis vel
quod non deficiat set ut tardius deficiat et
minus debilitetur et hoc fit per regimen de-
bitum senibus et per ea que visum confortant
et custodiunt patet in capitulo de conservacione
oculorum sanitatis et patet in usu habitu ubi
agitur. Deficit visus propter siccitatem corporis
oculi aliquando et tunc defectus visus vel
debilitas propter rem que in oculo ad
sensum non apparet ut cum nebula subtilis vel
vapor in oculo sunt et cura eius est
cum medicinis [illegible] acutis cum
resolucione mediocri ut est sucus feni-
culi [illegible] ut dicitur in capitulo
de conservacione oculorum sanitatis et fit
defectus visus propter rem adductam
apparentem in superficie oculi sicut
est albugo tela pannus [illegible]
et alia [illegible] et cura eorum habetur in
practica [illegible] in locis et capitulis suis
aliquando eciam fit debilitas vel defectus visus
propter humiditatem [illegible] ad [illegible] cerebro
et signa eius sunt quod defectus visus
maioratur post sompnum quia in sompno
materia plus [illegible] quam in vigilia
et cum hoc aliquando est lippitudo et oculi ap-
parent humidi et ante oculos apparent quasi
ut nebula vel aqua descendens et cura
eius est cum regimine desiccativo cerebri
et confortativo cerebri ne ad oculos humores
mittat et confortare oculos ne con-
cipiant et [illegible] humorum
cum medicina [illegible]
et alia [illegible] patet in capitulo de dolore
capitis [illegible] est. Et fit aliquando
propter vapores ascendentes ad oculos [illegible]

quando humores [illegible] sunt [illegible]
vel patet [illegible] est cura cum sirupo
[illegible] cum melle et dyalga-
[illegible] dyacymino et pluribus [illegible]
[illegible] vel [illegible] patet [illegible] et purgetur
cum [illegible] vel alio [illegible]
cura et alia particularia regimina et
confortativa [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] elevacionem [illegible] cum [illegible]
et [illegible] secundum [illegible] ego [illegible] dya-
[illegible] et mastice [illegible] cura sunt colica
vaporosa digerantur cum sirupo acetoso
simplici vel composito de [illegible] rostro por-
cino et absinthio et dyarodon albus
et sandalis vel rosis [illegible] et purgetur
cum [illegible] rosarum et mirabolanorum
citrinorum et aliis colagogis purgativis secundum
oportunitatem [illegible] et [illegible] passionis
et disposicionis [illegible] et confortetur [illegible] cum
[illegible] mitius et [illegible] et [illegible]
elevacionem vaporum [illegible] cum [illegible] rosis
et mastice et cum coriandro [illegible] cum aqua
rosarum et [illegible]. Fit eciam debilitas visus
propter [illegible] humiditatis in oculo
[illegible] ut digeratur materia cum dyarrhodon
et dyamargariton [illegible] et purgetur
cum pillulis [illegible] et post cum
[illegible] vel [illegible] fiat resolucio
materie [illegible] vel cum aqua feniculi [illegible]
et aque celidonie vel rute [illegible]
[illegible] et cum aliis [illegible] operacionibus [illegible]
[illegible] et mediocris resolucionis sine
in pulveribus [illegible] vel aquis [illegible]
fit debilitas visus propter siccitatem oculi [illegible]
[illegible] oculi acquisitam et signa eius
omnis [illegible] materie [illegible] ut
dicit [illegible] et ego dico post [illegible]
sompnus [illegible] et post comestionem propter
[illegible] et in meridie et [illegible]
[illegible] et [illegible] est visus defectus

maior et in vigilia propter continuam
quia sic desiccat et oculi videntur putri
et sentitur in oculis pruritus in fine
et remedio sedi et cum omnibus regi-
in cibo et potu et aliis humectativis
et restaurativis ut cum brodiis et mix-
carnium et vino dulci claro lymphato
condiantur cibaria cum hoc pulvere Recipe gala-
ge ʒ ii amomi ʒ iii cardamomi maratri
anisi ʒ ii croci ʒ ß fiat pulvis et cum
condiat cibaria isto pulvere vel non poterit ponat
ad unam partem pulveris et equalem partem zu-
cari albi dentur et conficiatur et utatur pruni-
is mundatis et psyllio et amigdalis
dulcibus et avellanis recentibus mal-
medicatis vel si sit recentibus ponatur ad aquam
tepidam per horam aliquam et decorticetur
et farina ordei avene vel et confici-
atur sicut comedat cum lacte caprarum vel
omnino vel amigdalarum vel cum bono brodio
carnium recentium vel gallinarum et bal-
neetur sepe in aqua calida dulci sed non
ad sudorem et hic propter digestionem conveniat et
oculi frequenter aperiantur in aqua frigida
secundum Gwillielmum ego dico in aqua dulci
tepida et sepe abluatur oculi cum aqua
calida decoctionis violarum feniculi et
malve secundum Gwillielmum ego cum hiis
semper pono feni et secundum eundem Gwil-
lielmum in oculis ponatur lac mulieris vel
asine et alii olei amigdalarum vel violarum
ego oleis dictis non utor sed solum
lacte mulieris ut exprimitur ab ubere
Et sic debilitas visus vel defectus propter
paucitatem vel debilitatem vel grossitiem
vel turbiditatem spiritus visibilis et sic
huiusmodi et de aliis predictis impedimentis
visus non contingit homo videt diminute quia
per fortitudinem spiritus visibilis et subtilitatem
eius videt animal in lumine claro et in
lumine obscuro ut cattus videt de die

et de nocte et econtrario propter debilitatem spiritus vi-
sibilis et bubo non videt in lumine multo
vel claro sicut in die sed in lumine obscuro
et parvo ut de nocte et aquila quia
fortiorem habet spiritum visibilem quam homo
maiorem claritatem potest intueri quia homo puta
claritatem radiorum solis Item per subtili-
tatem spiritus visibilis videt homo res parvas
ut athomos minimas et pilos sive capil-
los et huiusmodi res quas videt in claro
lumine videt et in lumine parvo ut in crepu-
sculo et quod sic videt dicitur quod habet visum
subtilem sive acutum et econtrario propter grossi-
ciem homo non videt bene res parvas vel tenues
sed res grossas et aliquas res grossas
quas videt in lumine claro in lumine parvo
ut in crepusculo non videt et dicitur propter hoc
quod talis habet visum obtusum seu grossum Item
habet spiritum visibilem multum et turbidatum
videt res visibiles remote et econtrario qui
habet spiritum visibilem paucum non videt nisi
prope cum hiis patet quod debilitas visus quandoque
propter defectum spiritus visibilis sive defectum
et in illis qui spiritum visibilem confortat et
in hiis qui eum subtiliat et clarificat
et in hiis qui spiritum multiplicant multipli-
cat et augmentat sicut habetur in ca.º
de conservatione sanitatis oculorum de ista
materia vide plenius in meo aggregato
alphabetico ubi visus videbis que hic
ponuntur quia sicut humor fella sed quod hec
magistre de appetitu et secundum Galienum abs-
tergunt oculos et acuunt visum et acuunt
collirium nostrum et oculorum custodit sanitatem
per longum tempus et tene confectionem perfecta et nostri
cum tanto de succo feni de primo ad spis-
situdinem mellis et recte de in vase vitreo
et utere quando ponis et confectionibus addi
de eius ad ʒ i de collirii ʒ ii fellis gal-
li vel perdicis compositionem de succo feni et
liquo valde commendo quia utor sed plus

No quando de visu confortant

[illegible]

Colirium optimum

operationes utiles ad visum emendandum. Col-
lirium habens acuit visum et sanitatem oculorum
custodit. Rx succi feniculi ℥ xl. succi rute ℥ xx
ponantur hec in ampulla vitrea cum melle bono
et claro ℥ xv et obturetur orificium vasis et
exponatur soli per tres menses et postea abiciantur
feces et declaretur et prout liquatur oculis ipsum
optimum est habetur in Mesue. Collirium filii Zo-

Colirium

zar. Rx fellis galli vel perdicis melli-
cacto i. aque mellis ana partes i. succi
feniculi partes ii misce et pone in oculis
Mesue acuit visum et confortat. Aqua

aqua distillata

distillata aqua feniculi adhil aqua rosarum rute
ana partes ii equaliter est mirabile in ab-
stersione oculorum et corroboratione visus
Sed quia adhil herba apud nos habetur po-
no de feniculi partes ii et de ruta partes i. vel
ponem vel ponem loco adhil eufrasia
quod sunt dicit Mesue secundum omnem modum
sui administrationis est mirabilis in extersione
oculorum et corroboratione visus et ideo plus
de ea in hac operatione quam de aliqua alia
herba narrat secundum Alfonsum Eufrasia
in illustratione visus videtur optime laudis
specialis et ipsa loco eam ponit adhil Alcohol

Alcohol seu pulvis bonus

i. pulvis subtilissimus et est zacharie con-
servans sanitatem oculi. Rx tucie preparate
munite ana ℥ iii aloe lucidi ana ℥ iii ca-
phore [illegible] tantum et miscentur postea in
aqua [illegible] postea in aqua feniculi sine
[illegible] vel in aqua infusionis si
male et sublimis habet in Mesue. Item aqua
distilla ad clarificandum oculos et visum q
in meo antidotario est notabilis. Item
pulvis de eufrasia in meo antidotario
ad confortationem visus melius confert que
[illegible] que subtiliat spiritum visibilem et ipsum
clarificat seu illustrat secundum Mesue de
appositione capitulo de [illegible] de defectu visus

no[ta]

post gloria nova [illegible] herba adhil et feniculi et
cubebe et fenuli conditi et mirobolani
condita cum melle. Nota quod cura
[illegible] de defectu visus invenitur post
gloria nova habetur in Mesue de appositione. Item et ro-
gerio et defectu visus et omnibus causis dis-
fusis habetur in Gilbertino. Confectio subli-
mis confortans sanitatem oculorum et confortans
spiritum visibilem in sanitate sua. Rx herbe
adhil ℥ ii seminis feniculi ℥ v. [illegible] cubebe
cinnamomi piperis longi agarici ana ℥ i.
pulverizentur. habet tunc Rx mellis despu-
mati lb. i. ℥ xii succi feniculi cocti et de-
purati ℥ ss coquatur usque ad consumptionem
succorum et postea pulveres addantur et serventur
in vase vitreo et detur de hoc ℥ iii ieiuno
et non fiat cena vel levius in tota [illegible]
et talimodo detur de mane. habet Mesue de
appositione. Ego vero recipio de aqua feniculi ℥
iii et de aqua eufrasie ℥ ii et de aqua celidonie
℥ i et succi feniculi ℥ vi et zucare albi [illegible]
℥ iiii decoquantur usque ad unum tertium cla-
riorum et tunc apponatur [illegible] pulveris
mei i ad clarificandum visum qui est in anti-
dotario meo ℥ ii et fiat electuarium de mane
mane et sero sumpere [illegible]. Et nota quod ob-
scuritati visus que accidit ab humiditate
confert usus confectionis cinnamomi
de proprietate sua quia clarificat spiritus visibiles
habetur in aggregato. Modo ergo video masti-
care plures in die cinnamomum bonum et ma-
sticum et cum cubebis in pulvere conti[nue]
sic optime visui prodest

D
Dolor oculorum fit multis ex apate ex
ulcere ulcera pustula fistula fluxu
lacrimarum ex pilis palpebrarum inversis
ex ictu ex vento ex fumo pulvere et aliis
humoribus. Sed primo dicatur de apate oculi quod
dicitur obtalmia quod congesta cura sit multorum
dolorum oculorum sine cura dolorum oculorum qui
ex diversis est causis. Obtalmia sic [illegible]
est apostema calidum oculi et dicitur obtalmia ab
obtalmos quod est oculus. Constantinus dicit
quod obtalmia est apostema calidum coniunctive
et forsan ideo vocant obtalmiam apo-
stema calidum oculorum licet quandoque fit ex humore
frigido quod [illegible] fit dolor sine humore
sit talis [illegible] separatur ibi cum dolore

calor secundum Gwill. in ca° de dolore oculorum G
willi9 sicut obtalmia cum apertio oculus
et palpebre oculorum donec aliquis cooperiat
totam rotunditatem oculi et sit aliquis ab
extrinseca causa ut a sole pulvere fumo percus-
sione et aliis huiusmodi que medico pacienti
pandunt et corpus eius sanum cum bono
regimine prohibendo que nocent oculis et
cum quiete et medicinis alterativis secundum
quod qualitates primas vicerint nisi corpus
sit pletoricum tunc fiat fleobotomia de cephalica
in parte sibi opposita quia fleobotomia secundum omnes convenit
in omnibus speciebus obtalmie et ipse cum
est de sanguine vel ex percussione tamen est do-
lor ex humoribus aut ex sanguine colera
fleumate vel melancolia vel ex aliquibus istorum
sit composite Si ex sanguine cognoscitur
ex signis vehementi rubore et apparitione
venarum in oculis in fronte et in flacione
oculorum eminente secundum Gwill. In sanguine vero
liberatorum dolor cum pulsatione et superfl-
uitudo claudens oculos in sompno et cura
eius ut fiat fleobotomia de cephalica communi
post quam pote lesi si virtus vel etas permiserit
si fleobotomia sit prohibita convenienti fiat ve-
tosacio vel scarpulas fiat secundum modum
dictum in dolore capitis ex sanguine et ceteris
de appositione in ca° de optalmia propter venas
meriores et arterias / Item debet servare istud
regimen quod valet in doloribus oculorum videlicet
quod ponatur in loco obscuro et quieto
et prohibeantur que oculis nocent ut repletio
cibi et potus nimis coitus multiloquium sicut
sunt allea et humor et vaporosa cibaria
et aquosa ut pisces et similia noctes et
venti sunt levis et utatur cibo pauci
nutrimenti sed laudabili de quo regimine specialiter
sunt sibi cibi actualiter et potentia frigidi
et ipse cum eius regimine vel agresta
renunciare acetositate et post cibum da coriandrum
confectum cum zucaro et aqua rosarum et viteri
vinum non in liberatorem potest uti gallinis per-
dicibus et avibus campestribus et aliis quas
Ergo vero quia carnes generant multum de
sanguine non dico carnes in hoc casu nisi
pueros pullos coctos cum vinis agrestis
vel pomis acribus et pedes et rostra
porci castrati sive mediocris etatis
et ordeum vel pultes avenaces cum
lacte amigdalarum dulcium et colacta
amigdalarum et uvas passas pruna
prunellas capillus bonus cibus est potus sit
cervisia debilis non habens de humulo aliquid
notabile vel vinum album clarum subtile
lymphatum aqua rosarum vel aqua borbare
et quedam dicunt aqua mellis debilis sed
bene cocta et fermentata Si vero indiget
evacuatione per medicinam solutivam fiat
secundum omnes cum aquis fructuum et violarum
et mirobolanis citrinis et fructu tam-
et tamarindis et cum decoctione capilli
veneris que in fine antidotarii et ego
vero obmitto consilia et quia multa
possunt bona quod patet est secundum evacua-
tionem per fleobotomiam et medicinam si dolor
vero impediat operationem et cum diversis
rebus cum fricationibus extremitatum
et ligaturis dolorosis et compressionibus
fortibus in extremitatibus / De localibus
remediis sciendum est quod si dolor
non est intensus procedendum est ut ia-
dictum et bono regimine et evacuatione
et diversione si vero dolor est fortis valde
de quia prosternit virtutes quod ratione
doloris humores currunt ad locum doloris
incipiendum est in principio morbi in omni
causa cum confortativis oculos et
repercutientibus dolorem in augmento et statu
morbi cum confortativis et sedativis et
quibusdam dissolutivis mediocris
in declinatione morbi cum dissolutivis
tamen igitur instilletur in oculos lac
mulieris lactantis puellam secundum Gwil-
li. ego dico puerum puella et super
oculum ponatur mica panis in

aqua ros et lacte mulieris mixtis primo
dum est tepidum illud est sanativum mitigativum
et doloris et mordicationis repercussivum Guillelmus
vero post istud emplastrum de foliorum solatri
foliorum cauliculi rubeae rosarum ana partes
1 1 bulliant simul in aqua et postmodum in patina
ordei misceantur et supponantur per modum em
plastri et est bonum attendat quod operator secundum
Rapianum est administrare medicinas que
materiam eorum acuitate et inflammationem
reprimunt sicut portulaca terra et supposita
et endivia solatrum aqua ros plantago
viol et psillium infusum in aqua ros et
omnia singularia vel coniunctim vel albumen ovi viol
conquassata et oculis imposita sedat
et digerunt simul maxime in augmento manifesto
et statu morbi apponantur aliqua de predictis
mitigativis cum aliquo mediocriter dissolutivo
ut est lac mulieris mica panis succi
viol et succi feniculi fiat emplastrum super oculos
primus imponere lacte mulieris et primum
de succo feniculi Guillelmus ponit eorum em
plastrum de pulpam pomorum assatorum
et cum vitella ovorum misceatur et primo
emplastri tepide ponantur super frontem
et oculus vel collirium maxime vel augmento
obtalmie quod declinatione morbi manife
sta ponatur dissolutivum de succi feni
culi et de primi ʒ j succi celidonie
sic parati ʒ ß et cum melle decoquatur
despumati melles tenuis est dos
una in sero cum vino supra non tenet et
posset sine demane si placet et est
maxime de apparatu subtiliat et resolvit
materiam ergo vero de eluarium istud re
maratum ʒ j pleris inatum conadi
parati ana ʒ ß fiat pulvis et cum ʒ
xij zuccari boni fiat eluarium et co
ronis de illa corporitate de succis et
melle recipe partes 1 2 partes in lactis
mulieris quod sufficit et in ponis oculis
quia subtiliat et resolvit materiam gros
sam et restaurat oculos ne fiat in
cis macula vel tela et cum ista sunt utile
est uti balneis aquaticis quia resolvunt
residuum materie fortius ad genera qualiter
quod per balneum non faciliter dissolvuntur et
ergo in fomentationibus oculorum et balneis
cum aqua tepida tala stis et remedium
optimum quia grossam materiam in palpebris
resolvit et acuitatem vaporum calidorum dissolvit
et dissipat et facit coalescere et poros
apertos tenet ut materia resoluta exalare
possit et debes plures in die facere Obta
lmia sit ex cola et signa eius sunt ut do
lor est cum punctura ac si acu vel spina
pungatur et inflatio non est pura multum
sed cum rubedine tecta ad ca
et lacrime calide sunt admittes et coro
rantes loca per que transeunt et lippa
inflato et tensio est maior quod cum o.
ex sanguine et cura eius est ut evacuetur
cola cum eluario de succo ros sum ʒ ij
vel iij secundum virtute patientis vel aqua
decoctionis prunorum damascenorum in qua
dissoluta est cassiafistula munda ʒ j pul
veris reubarbari ʒ j vel si patiens sit debil
ponatur pro nocte in dicta aqua prunorum ʒ ij
reubarbari primum contusi infusi et mane de
cola ca et sit regimen et dieta ut dictum
est in cura obtalmie ex sanguine nisi
quod hic dieta sit cum frigidis magis hu
da quia ibi et post mundificationem bal
neum aque dulcis et aque fonticarum dul
cis bonum est Et sit obtalmia ex fle
gmate et signa eius sunt inflatio
cum gravitate et primo dolore sed cum ex
et est absque rubedine et cum tangitur
inflatura cedit tactui et sit ibi cuma
et lacrime multe non spisse sed aquose
et si habitudo corporis est humida est pri
cula gravis et sic subveniendum est
patienti digeratur materia cum dyanthos

et electuario dyamargariton meo an(te) p(ar)te j et
purgetur cum pillulis de yerapigra simplici et
fiat postea super oculum emplastrum tale ℞ flor(um)
camomille flor(um) mellilot(i) ana ʒ j mucil
lag(inis) fenugreci ʒ ß floribus decoquantur in
aqua parte iiij usq(ue) ad consumptionem partis 3e
et postea colletur et cum colatura fomentetur oculus
et fiat emplastrum de floribus coctis et mucilla
gine et in vitellis ovor(um) coctor(um) addi
neu(?) et taliter p(re)parat(um) supponatur istud ma
turat et digerit materiam obtalmie postea quando
materia apparet esse digesta procedatur cum fome
tacionibus aq(ue) decoctionis mellilot(i) parte
ij et feniculi parte j et cum balneis et pota
cione vini dieta sit in primis tribus diebus
absq(ue) carnibus nisi sit debil(is) et bibat
aquam mellis et comedat illis diebus
farinam ordei et avene et amigdala
et uvas passas post illos vero dies utatur
pullis parvis avibus perdicibus carnibus
edulinis(?) et comedat cibaria cum cum
isto pulvere ℞ cynamomi boni ʒ ß ma
cis(?) cardamomi an(a) ʒ ij croci cubebar(um)
an(a) ʒ ß fiat pulvis et n(on) si oc(ulus) plu
res sumat pillulas in 3a nocte sumat
v vel iij ij diebus p(re)dictis cum electu
ario et in tercio die de mane et s(e)p(ius)
postea in digestionem sint fomentationes et
balnea utiliora q(ua)m ut vult Mes(ue) balneum
et potus vini puri et albi subtil(is) et
non forte est medicina generis Et sit obtal
mia ex humore melico(?) et signa eius
sunt dolor aggravativus et pruritus et
pauce lacrime et parva lippitudo absq(ue)
rubedine et inflacio non est magna et
obscuritas est faciei et si lentitudo est sic
cum macilentia est particularis generis Et ma
teria est ut digesta materia cum dyanthos
dyasene(?) et dya persico(?) et purgetur cum
decoctione purgante melancoliam que est in an
tidoto meo et pillulis fetidis de parte j

pillul(is) yerapigra simplicis parte ij vel ma
bulam(?) nidor(um)(?) et post p(ro) digestiono ad
electuarium sibi dicto digerens melius
q(uod) est in antidoto meo et post materia
digesta secundum Guillelmum cum sirupo de sticho
tis(?) et postea in mundificacionem bona p(ro) sup(er)
com(?) pillular(um) bina vice ʒ ij vel ʒ j secundum
vires patientis et prima p(ro) duobus diebus
p(ro) digestione sint electuaria p(re)dicta et in
mane tercio die in tercio die de sero
ß de pillulis sumendo Balnea aque dul
cis et fomentacio oculor(um) aqua dulcis bo(n)a
p(ro)(?) dicit etc Mesue q(uod) balnei impressio
in omnibus doloribus oculor(um) confert sed
prius evacuatio licet p(er) potionibus illud
dicitur q(uod) post balneum cessat dolor oculor(um)
intelligendum q(uod) balneum confert doloribus
colericis et melicis et tyrannus(?) q(uod) bal
neum in do(loribus) oculor(um) sanguineis et flegmatic(is)
resolvit et balneum etc in hiis residuum
materie post evacuationem debilitas que
ad hoc forte et difficilis est resolu
cionis et que ab aliis partibus fluit
ad locum doloris et que fluxum augmentaret
dissolvit et evacuat hoc secundum Mesue
de appropriatis ca(pitulo) de obtalmia Gal(ienus) in com
to super 1m aphorismum dolores oculor(um) po
tus vini balneum floria(?) et stimata(?)
solvit dicit q(uod) fomentacio cum aq(ua) cala
unde dum(?) sed plures est salubre in
dolore oculor(um) quasi si materia est pauca dis
solvitur et consolat et mitigat do
lorem ad tempus et propterea sit dolor ma
ior et sic infirmat fomentacio q(uod) ibi est
plenitudo humor(um) et si est solum plenitudo
sanguinis vel sanguinis et alior(um) cum
humor(um) cum sanguine ... mixtor(um)
competit per flebotomiam evacuatio si vero alior(um)
humor(um) est superhabundancia ut venas vel
in sto(?) in testis(?) pulmone pectore
et capite vel alibi tunc competit evacua(tio)

cum fumaria Si vero humores sunt in cor-
nibus quod in tactu cognoscitur quod dolor maior fiat
post fomentationem sed in toto non est plenum
talibus humoribus sed oculis vel aliquibus par-
tibus aquosis humoribus ad oculum fluxerint
tunc competit evacuatio per balneum quod ut
dicit Galenus super primum mundi in oculo quendam
et ego novi pacientem ad locum doloris fluere
dissolvit et evaporationes evacuat sicut
Galenus dicit se curasse Rome quendam
romanum nigri coloris tristis collis post
in balneo et dormivit tota nocte dolor
et per balneum curavit qui patiebatur ob-
talmiam ex sanguine grosso coagulato in
venis et iste habuit oculos siccos sed tunc e-
vant inflate et plene sanguine et propter
grossitiem et coagulationem sanguinis non
fuit ibi lippitudo humida vel sanguinosa predictum
illi iussit Galenus in balneum ut ipse refert
in eodem commento et vinum purum mixtum dedit ad
bibendum et dormivit tota nocte et dolor
quo diu prius patiebatur quievit quia vinum
propter coagulata dissolvit et propter motum sanguinis
citissime sanguinem coagulatum in venis
fuit dissolutum exivit hec ille In Regimine sic
habetur de fomentatione in dolore oculorum fiat fomentatione
aut augmentatur dolor aut minuitur aut per-
manet in eodem si augmentatur dolor in causa
calida fiat floia in frigida fumaria et utrumque
^ fomo fiat floia et si sic augmentetur dolor cessa
a fomentatione Si vero dolor minuitur insistas
fomentationibus quia solum fomentationibus per-
manet causa doloris dissolvi et evaporari
si aut an floiam et fumariam minuatur
dolor post fomentationem sola sed floia vel
fumaria insistendum est cum fomentationibus
quia per eas sine alio fit dolor solum
si aut permanet in eodem statu dolor dolore
post evacuationem per floiam vel fumariam
vel utrumque et fomentationes tunc debet apponi
collyria fortia et medicina fortiter dissol-
ventia tunc cum hic ponitur dissolventia
debilia et fortia in doloribus oculorum
dissolventia debilia sunt vitellum ovi
et similia mitte basiliconis maioris ube-
ne et solatrum et folia rubi et micapa-
nis tritici aspersa vino vel aqua
rosarum tepida apposita similiter fiunt similiter
cum farina similiter ederam terrestrem lilium similiter
pinellorum sarcocolla acacia mustum
aqua vitis sanguis pulli columbini
vel galli limata auri dissolventia
fortia sunt similiter celidonie similiter mel
balsamum camphora ambra composite omnes
sal et piperis gemma et omnes gumme
salis et omnia corrosiva ut patebit habetur
in Gilbertino circa obtalmiam Nota quod in
Gilbertino secundum Guillelmum post mundifi-
cationem sive evacuationem debitam inter alia
remedia localia ablutio faciei manuum
et pedum est utilis in sanguinea vel col-
lerica cum aqua decoctionis camomille
mellilotum rosarum violarum acetosi et
consolida minoris in causa flegmatica et
in primis id dicitur et absinthio in
calida melica vel aqua decoctionis foliorum tri-
absinthii rosarum viol et mellilloti et de-
sicca spumis dicta ablutio pedum cum O-
obtalmia fiunt quodamsi humoribus composi-
tum cum fiat composita vel comedicamus
dicit humoribus apparat in compositione de-
bita O obtalmia fiat acutositi in
ventosa de cum dyadasin et decoctione de
ysopo et origano et feniculo et fistico
embrocationem et fomentationem cum aqua
decoctionis de ysopo et origano et feniculo
et fistico embrocationem cum aqua decoctionis
florum camomille et mellilloti et emplastrum
super oculum est bonum de albo ovi et vitello
ovi hec de obtalmia dicta sunt sed plura
videri in libris aliorum si opus non sufficit
de post obtalmiam habetur in Gilbertino ut
sunt albugo tela pannus ungula et cetera
de quibus disparare disparat et in alium
fore et parva antiquitas dissolventia
medicamina que isto folio scripta sunt

in eius compositione et in antidotario ad hec sunt
collìria et plures. Dolor oculorum aliquando
fit propter obtalmiam et propter causas commu-
nicatas in primo huius capituli dictas ut sunt
et pulvis de que componitur tuthie ad usum
oculorum vel ad ambos et fiat cura prout
hic et in capitulo de dolore capitis communi-
ter convenit vel rubore tumet utique vel vul-
nus sicut compositis palpebrarum dictum est
eleuetur cum mastice et firmetur ut ma-
neant in situ suo vel si aliter fieri non
potest excellere et cauterizare locum ut
amplius non coeant. Si sit dolor commu-
nicatus oculorum pruritu curato curatur et
dolor. Sit autem pruritus oculorum secundum
Gwillelmum ex cura salsa vel adusta in
qua tantis attulis egit et accidit
pruritum secundum vero Gilbertum pruritus
oculorum aut venit compositionibus assimi-
lato sal prunelle et huiusmodi aut tactu
rei salsedine humoris vel acrime vel tem-
pus aut venit acuto humore aut cum
salsedine et utrumque curat consilio
dragaganti aut psilli aut seminis citoni-
orum aut mistilagio unguentum corporum per modum
colliri imponatur curat aut oleum rosarum
aut cum albugine loco apposita pruri-
tum oculorum curat sed caveat a siccativis
secundum Gilbertum. Secundum Gwillelmum digeratur
materia cum siropo de succo titimalli cum zuccaro
vel melle secundum conditionem temporis vel
etatis vel complexionis cum aqua prunorum
seminis et fumi terre et purgetur cum pillulis
cocie vel cum hiis pillulis que valent
ad salsum et pruritum. Recipe aloes cor-
ticis corticis mirabolanorum citrinorum ana ʒ i
florum rosarum rubearum ana quantitatem ellebori
nigri ʒ i fiant pillule et dosis
e ʒ i et fiat flobotomia de cephalica et ventose
cato inter scapulas et vitat cibos cepas et
cancedo a salsis acutis et bibat vinum
album debile vel bene lymphatum et caveat

acasco aliquibus et acutis et super zinziber
abluantur oculi cum aqua decoctionis fumi
terre et polipodii hec ille. Ego vero si pru-
ritus oculorum cum rubore et siccitate curavi
pro infusione dragaganti psilli vel sanguis
citoniorum et oculus in pomo si pruritus in
aqua frigida aliquando calida fomento et
fomento balneo et si hoc sufficit alia
dimitto. Si autem oculi pruriunt sunt
humidi et non ita rubei si fomentatio
aque calide non sufficiat pono in oculis
quod collirium. Recipe sarcocolle nutrite ʒ i aque mellis
vel camomille ana ℥ ß aloes pulveriza-
ti ʒ ß bene mixtis et impleui cum sex die-
bus misuit plures ex morituris pru-
ritu oculis instillere et est bonum et si
est sicut vero materia est magis viscosa Recipe
succi foliorum apii ℥ ii vini albi clari
℥ i bene misceantur et plures moue-
antur et decolato per quinque per diem naturalem et
fiunt incorporata oculos pruriente la-
va et in fine guttam instilla contra
pruritum et bonum est. Recipe vinum mei
decocta quod est in antidotario et in saltus
portuum marinis in aqua rosarum bene loti
ʒ i misce bene et impone optimum est in pru-
ritu oculorum et si ibi stabunt cedetur
et vero in pruritu ubicumque in corpore
de expressione oculi si sit humor crassus tumet en-
tum et si non sit humor distrahatur
materia ventosa in collo posteriori vel ca-
pite apposita et fiat emplastrum super
oculum de vitello ovi crudo et oleo rosarum
et postea si livor sub oculo appareat
ponatur emplastrum de absinthio et melle
vel decocta et cum cum modico oleo
camomille malaxata de pruritu oculorum
vide in pictura cuiuslibet manualis folio ia b
in fine et in coniunctura folio b
et in antidotario meo. Si contingat ex
obtalmia vel alio dolore oculorum

quod cessante morbo et dolore remanet
visus aliqualiter impeditus propter materiam ibi
derelictam timetur cum mollitiuis et dissolu-
tiuis debilibus uel fortibus secundum quod oportet
prout capitulo de optalmia dicetur et in capitulo
de defectu seu debilitate visus. Item in vino albo
subtili cocte ficatus fiant lignorum
tinge clari gutta i. ocello imposita ma
cula et tenebrositatem aufert quamvis
lenit humidum grossum lenit et abstringit.

Fimo de fluxu sanguinis narium

Fiat supra in tabula de angulis quod
vitandum ... ne fiat fluxus
sanguinis narium complexionis ... sit aliquantum
corruptum sanguinis et signa eius sunt
ut sanguis est clarus subtilis et sentitur
multum calidus et cura eius est per alteran
tia i. infrigidantia et ingrossantia sanguinis
in cibo potu et medicina dieta eius
sit summa ordei et amene et panis
lenis comitatus corti mirtilli su
mat vinum malorum granatorum vinum uel
aqua berberis acetum agresta humor bibat
infusam ... uel decoctionem sic
per summe ... ... squamosos
bonos uel luciam portam ...
et humor comedat cum agresta et lactucis
et portulaca et semper cum agresta uel
vino de berberis et ... ...
... et alia ... secundum fortior medi
cina et lac coctum donec ingrossetur et
ona ... et ego do acetosum lac et pa
pue de quo est butirum ... et ...
la gallinarum et hic si fluit sanguis
vico tibi ali dicunt quod ... ...
omni fluxui tali de medicinis sit ...
... rosatum ... et si ...
absque quod cognoscitur quod ad quod narium fluit
et sandali ... et pone super epar
pannum infusum ... et super ... et super
testiculos in viro et super mamillas in muliere
et hic plures secundum modum ... et cum cautela

secundum ... ne ... infrigidato Item
fiat ... sanguinis et hoc fit secundum ...
... primo ... opposita cum ...
tili et postea de eadem parte et stationes
fortes ... ... et ...
ventose sine sacrificatione super epar si
fluat absque uel super splenem si fluat
a splene et si ex ... fiat super utro
que et super simul secundum ... ego vero in
... ... ventosam sine
scarificatione ... ... stapu
las et tunc cum scarificatione ... et
... secundum ... ventose super ...
et calcaneum ... domestica que
... fiat ventosa super ...
... ventosa non ... et non ... in ...
fluxum sanguinis in ... per quas ...
... ... in ... et ...
utile est ut cum talibus fiat linimentum
super frontem et tympora ut ... ...
aqua rosarum cum camfora et aceto Item ace
tum cum albumine ovi mixtum. Item virga
pastoris i. folia eius ... et em
plastra super ... uel mamilla in
muliere et super ... uel splenem uel fron
tem in viro retinet fluxum sanguinis
narium ... fluat ... vena uel
arteria non sit rupta ... et huius ...
... ... apposita sunt retinen
tia fluxum sanguinis de naribus ...
... fluxus sanguinis narium
per medicinas infra nares aquo sanguis
fluat ... et ... medicine
vero infra nares ponende fluxum
sanguinis ... ... de
... sunt coagulative sunt ...
pulvis volatilis uel ... uel
... ... et dicit quod
conglutinative sunt ... pulvis qui
est ... ... et tela aranea

volatil molendini et pulvis qui est vi
cinus fumo et tela aranea et albu
mine ovi et succus porri et succus thuris
et gummi arabicum assa et draguntum combusta et
stipticitate fortis sicut ut rose et semi
nis et galle psidie balaustie et ypo
quistidos alumine et hiis que glutinat
et stipticant sicut sunt bolus armenicus terra sigilla
ta gipsum sanguis draconis de quibus quedam
componuntur secundum oportunitatem rei vel doctrine et
secundum convenientiam ad dispositionem pacientis fiat
pulvis valde subtilis et sufflet in
narem unde sanguis fluit et impleat na
sum ut habetur in regulis vel fiat tenta
et pulvere tali involvatur per quam intincta
fuit in succo morelle vel plantaginis
vel albumine ovi et aceto vel in aqua
camphore et pluribus hiis et intromittatur
et nasus impleatur ut predictum est pulvis
[illegible] addi tales est gallarum alo
es fumi volatilis molendini thuris
sanguis draconis alumis [illegible] an
partes i fiat pulvis et conficiatur cum succo
morelle vel plantaginis et ut hic ad
dictum est de hac fluxu patet in fortior
medicina habetur sufficit aqua [illegible]
vis et prius camphore distillatur in nasi
tella [illegible] in hoc quod succus stercoris
recentis asini instillatus fluxum sangui
naris stringit et dicit fortior medicina
compositus est hic in fluxu tali quasi
incurabili [illegible] [illegible]
i corticis et combure et tostas [illegible]
combure et istius pulverizatis in equali
pondere accepti adde pulveris thuris
tm quartum unum corporis cum prima an
[illegible] de ista mixta insufla in narem
unde sanguis fluit compositum dicit esse
fortior medicina ergo vero cum pulvere
f [illegible] combusti vel [illegible] [illegible] [illegible]
et pulvere thuris cum albumine ovi et

prius de aceto facto mixtam bene et de ai
[illegible] intinctam in nasum pono [illegible]
si necesse de [illegible] et fortior medicina
que fluxum sanguinis narium stringit
sunt [illegible] comestio [illegible] gallarum
et succus stercoris asini et succus azini
succus [illegible] succus porri et succus portu
lace et quidam compositum dicunt hec de succo
stercoris recentis apro naso immissis
quidam pilos leporis cum thure et albu
mine ovi miscent et immittunt ergo
vero pelle leporis cum pilis combusto et
de pulvere eius utor cum thure vel bolo
ar vel aliquo convenienti glutinoso et stipti
co et appono aqua rosacea aceto vel aqua
morelle vel [illegible] vel vino de [illegible]
succus [illegible] mastica [illegible] urtice [illegible]
[illegible] possunt sanguinem stringere secundum
[illegible] ergo vero compositus sum de ma
[illegible] predicte et si cum hoc manum te
neat et est istud compositum [illegible] sit
dicit quod sanguinaria manum teneat et
visa fluxum sanguinis narium stringit
Si fluxus sanguinis narium fiat com
[illegible] sanguinis quod cognoscitur per
repletionem corporis in [illegible] [illegible]
rem [illegible] et venas [illegible] et sanguis
plenas et plus quod subito sanguis
emittitur in quantitate magna et aliquando
[illegible] sincopis propter minuendam sincopis
missionem subito [illegible] et si usus sunt
vino et carnibus et aliis [illegible]
in quantitatibus et sunt in ocio absque
coitu et dolor capitis cum cessit [illegible]
[illegible] indicatur et [illegible] sanguinis
et [illegible] flobotomia de mediana primo
et postea de separata illius partis ubi fluit
[illegible] dextra vel sinistra vel sinistro
et si contingat narium fluit sanguis vo
lunt quidam quod flobotomia fiat [illegible]
[illegible] [illegible] eadem hora et [illegible]

sanguis multum quasi ad sincopim Ergo qui
non inbeo licet swelling quod stinctat Rema
bur sato ficus florum de epita deaem bethy
et alia bur de palmatella sinistre mangoz
pano burtosas et sacco distractionis pli
gatiis et alia localia remedia quiet
menta quantitate sanguinis per dixi
et in multis est hic et ibi cura nisi quod hic
fortior flosia saricida et dicta fortior et
ibi plus dempresentibus sanguine sunt
apponenda Et sic aliis fluxus sanguinis na
rum quoscumque mina venarum vel arteriarum Pre
sciendum est quod cum sanguis naliter continetur
in venis et ab eis non exit nisi propter
venarum vel eorum ruptionem et sic apto vena
rum multiplicat et est rupta aliis aperi
venis in poros suos per narem et sic resudat
sanguis ad nutrimentum membrorum aliis
aperiuntur ora venarum ut nec et sanguis
exit et sic fluit quod et emoroydes et
aliis sanguinis dein fluxus sic fluit et
predictis modis non dicuntur vene et arterie
rupi sed aperi fluxit dicitur in flosia vena
aperi licet ipse dicatur incidi vena vel
arteria rumpi dicitur cum per violentiam contusa
vel per gravationem vel sectionem vel in vulneribus
accidit sanguinis emanat et est cum per
causam intrinsica violenter fit vene vel
arterie continuitatis solutio vel accidit comula
tudine sanguinis quam nam in venis et
arteriis non potest contineri vel quantalita
tate sanguinis corrodente corrumpente et
incidente ipsas venas vel arterias isto
dicitur ipse vena vel arteria rumpi et quia secundum
tali tali solutione continuitatis vene et
arterie sanguis immoderate effluit
nec cessat talis fluxus nisi consolidatis ve
nis et arteriis vnde fluit sanguis io
ipse cura fluxus sanguinis nam ipse
rupturam venarum et arteriarum est primo
durante est desiccatum glutinosum
et consolidatum quod applicatur et perungit
ad rupturam licet altamencia et fluxum

multiplicatia in vyis sine adeuntam cooperan
cia Et in eis dappatus est admeditamine
tale Recipe olibani aloes ana partes 1 tere et
confice cum albumine ovi ut fiat sicut mel
et cum licinio imponatur et est bonum
dummodo rupta non sit arterie in radice na
si vel intra tunicam ut habetur in regulis
quia talis rupta non curatur quia medica
mina consolidantia ad rupturam non pertingunt
Item 1 casu dico si cum ruptura vene vel
arterie infra nasum ubi medicamen consolidans
pertingere potest utile est linimentum restituum
quod habetur in anothomie et est tale Recipe boli ar
gypsi pilorum fici barbe hircine ana partes
equales terantur cum aceto forti in vase
lapideo ut sit sicut mel et liniatur super
frontem et tympora et apposita stupa li
getur ita quod stringit quoquomodo et in musse
Ego vero ad consolidatum linimentum predictum
addo sanguinem draconis et ad linimentum frontis
addo succum plantaginis et farinam vola
tilem Ex sequenti odoratus consideranda quod est
multiplex defectus quia alius est
odoratus totaliter ablatus et non
ipse defectus odoratus sed privatio eius alius
quando deficit odoratus in qualitatibus sensibi
libus ut cum odor unius rei sensui offertur et
videtur odorari quod comprehendit aliud odore
et indicat rem ablatam habere odorem quod
non habet et tal defectus odoratus amissio
dicitur meditatas odoratus seu permutatio
Et alius odoratus impotens est vel obtusus
et res non odorent nisi excellentes sint
odores et talis defectus odoratus dicitur dimi
nutio et de isto defectu solummodo habetur itaque
de diminutio vel impedimento odoratus qui
fit quonocumento in ossibus nasi vel tor
tuositate et dissolutione forme nasi vel co
opitate vel volumine putrefacto aut carne
addita vel venta ad ipsa aliorum et curas
remitto De vero diminuto odoratu non est

spetuata vel antiq vel cura et fiat ex
mala complexione sive in a est
est cplexio cal mala ca vel fria Si
cala est tunc cferunt secundum mesue lava
re corpus et coriandro et sirupus p
parans ex oleo ros et aqua ros cum mo
dico aceti et similibus et alii miscet ca
phora et aqua decoctionis fructi secte
vel lynde cum cipero et e inuati sub
limis (et enapodario aceti est ultra
gerr mesue Si fuit ex mala cplexione
fria cferunt lavatio et emphoro decta
lauro et maiorana et spicanardo et
calamo aromat et similibus huius sirupo
nes parans ex oleo rosino et mtih
no et castoreo Si vero e mala cplexio
cum ma purgat ma primo et pra
fiant localia remedia predicta Si fuit
ex viscositate grossa opilacio fiat e
vaporacio cum aceto decoctionis origani
camfori sive maiorane mente cum
mille mellioti et aliis pitimis ca
lidis fortioribus vel debilioribus secundum
quod expetit et fiat caputpurgia et garga
rismata decetis qui solis enapoca
cionibus non curat Si vero sit defectus
odoratus ex nimia siccitate in parte an
teriori cerebri quod ut plurimum fit fiat ut dictum
est de cplexione mala fria sive ma
et ut plures dyaramon pipecon rim
dyanthos si fit calmus vel pes capis
antior sic pilus dividat in buga
pes illa cum oleo laurino costino vel
laurino nardino et storace et tym
pa et ma enapoacionibus calidis et
ceteris remediis ut dictum e de cplexione
mala fria Si vero defectus odoratus est
ex opilacione collatorum cura eius est
collatorum apire et gwillielmus dicit quod
gravem opilacionem apit et curat odo
rare nigellam etiam unum unum si pe
odorit laddanum cum pulvere nigelle

mixtis et sepe sustupat fumum nigelle
per nasum et os et fumum thymi et thymia
mi et colofonie et similium huius quod ille
Secundum mesue de appareat cura eius e aceta
pe nigella pro qua infusa est in ace
to et desiccata et contrita sicut alkool et
in misceatur cum oleo nucis Gwillielmus dicit cum
oleo ros et impleat pacientis os suum
et inclinet caput suum retro deinde distil
let in nasum de dicta mixtura aliq
gutte et sugat vehementer cum naso et postea
ne revolvat caput ad partem anteriorem
et inclinet sic apiens os suum et exie
dicit humiditas et sic ore apto sumat
vaporem aq ca pos ut melius exeat
humiditas pos et postea hoc lavet os
cum aqua ca et fiat hoc duobus quolibet
die ter hoc mesue pnt in meo aggregato
hic cura desiccatum aut enapoacio de
coccionis eius apit opilacionem narium
Gwillielmus in libro suo de simplicibus medicinis dicit
quod opilacio collatorum nasi prodest vel plus
a a re et hic habet in meo aggregato vel de

Terminato capitulo // pmetio
libatori motu naturalis cerebri sortis

ppt expulsionem nocivorum sicut sicut sin
gultus stomachi et tussis pectoris ita sternutacio
cerebri unde tales motus sunt motus morbi
si ne secundum Galienum cuto de morbo
la enim sternutacionis est duplex mala
scilicet vapor currens super plurimis ventriculorum
huius angustus nasi sive hoc fiat ex ca
lore resolvente vel frigore constringente et
efficiens virtus e expulsiva ex ventate a
virtute animali admonente cuius nocu
mentum et secundum hoc sive sternutacio
levat ex similitudine sive in egritudine sic removet
virtus animalis nocumentum et e laudabilis
et e motus naturalis Si vero parte fiat ut cum
provocatur artificialiter si nocumentum remo
neat predictum laudabilis e sed non dicitur

tunc motus nec Si vero in morbo et ex morbo venit sternutatio ut in pleresi et pipplomena et catharro in principio precipue erit motus morbi sinonomaticus et non motus nec et erit illaudabilis et talis dicitur morbus secundum eum quod ponat eius causam dicta quia est utilis et qui dicitur et nocumentis Secundum quod apparet utilis est post maturationem contra et post digestionem materie in soda frenesi litargia epilencia appoplexia et aliis estudi bus interiorum et est facilis utilis ad facilitatem partus et expulsionem fetus mortui et secundine et in suffocatione matricis licet ille Et non quod sine vicinitate et multiacione morbi et corpore mundificato valet sternutatio sine causa sine abarte fit ut capiti stomaco pectori et matrici quia natura aut fortis excitat virtus expulsiva omnium membrorum inualidum et licet e causa quare expellit secundinam et fetum mortuum ut supra dictum est Sternutatio dicitur et e nocu ua in principio catharri et difficilibus et magnitudinibus caternalibus pectoris pulmonis et stomaci et costarum et omnis digestionem scilicet completionem et est omnium predictarum estudinum et omnium mundificationem cor quare et quod in predictis nocet sternutatio non solum indigentibus cause nec in his sternutationem provocamus sed etiam contra ipsam prohibe et que sunt eam prohibentia tu dictam eius agendam licet vero dicam que sunt sternutationum provocantia ut eis uti valeat aduti licet quando non potest eam facere vel pigrescit Quedam provocantia sternutationem sunt ut medine solis et ventus acutus et fumus acutus et licet ab exteriori proveniunt alia sunt per os suscepta ut copia aciti sal por allen et sinape et vinum forte et acutum aliqua naribus porta provocant sternutationem inezero piper euforbium elle borus albus cum dico colloquintida castoreum pirites saxifraga auricula muris inguel la cuculum anisum stapium apoponac

alares simap inta silvestris et stella ualium Stringida provocantia sternutationem sunt rosa odo rate folia mirti cum aceto et succus foliorum vitis et salicis et remissar adomitu et solatrum et ciniapodi aciti licet in partibus talescas ad sternutationes provocanda que sunt licet quoque Cum vero sternuta est morbi vel accidens morbi nocitur causa prohibitiva sine cause ubi causa si est ex reumate causa eius est curare reuma si est ex superfluo in cerebro causa eius est cerebrum mundificare si est apoplexia vel pipplomenia tunc illi morbi et causa sternutatio quare omnia predicta que sunt difficilia ad dictos morbos et causas eorum in preteritis antiquorum et modernorum doctorum remitto licet vero dico quod prohibentia sternutationes sunt plurima et ipsis passiones animales ut gaudium ipse et timor sollicitudines et cogitationes secundum quoque et tu dic admiratio de re aliqua subita est fortis prohibens et causa huius est quia natura animalis que contribat virtute expulsivam divertitur ab illa excitatione occupata et intenta passionibus predictis animalibus alia sunt prohibentia sternutationes secundum gravitatem admirationis cause sternutationem sine stimulatorem virtute admotivum talem et hac fit secundum unum duorum modorum. 1 secundum causam materie vel eius fortitudinem Si materia est talis quod mittat ut a calore mediorum solis vel ab austro inprimente passibilitem cerebrum secundum quoque eius causa est prohibitiva fria ut est oleum rosarum et oleum de salice odorata et alia talis et effusa eadem super caput et in ambabus auriculis et fortitio aquam frigidam et fugere cum naribus et fricare cum ipsa lavare licet quoque habator dicit quod si est cum calore vinigarum narium et tympa cum oleo violarum rosarum et nenufaris et est ex frio secundum quoque curare cum oleis calidis sine mordicatione infusis super caput et

in naribus et in ambabus auriculis et
sorbiciones calide et balneaciones et ado
ratus camfe camomille et pomorum re
dolencium et spice et gallie cynstate
et xilobal et ligni aloes Albucasis dicit cum
oculo camomille et nigella et dicit
quod si fuit corruptio cum calo fiat subfu
migatio cum rosis sandal aqua rosarum et
aceto et si fuit corruptio frigida sub
fumigetur cum laddano et ambra et dicit
quod in omni corruptione melius est quod fiat
odoramenta cum subfumigacionibus et omnia
odoramenta debentur actu frigida calida et
dicit cum calida est frigida et est sine remina
re cor- indifferenter utatur cum epitimis
talibus ut est fomentatio capitis cum decoc
tione camomille mellilloti anthos au
marat spice nardi hec ille Ad mag
nificationem quam remedia sunt pluribus
ta primam divisionem ut sunt secundum ...
ficatores anim et commitati et con
fortationes nasi et fricationes gingivarum pa
lati et lingue et oculorum Et Albucasis
dicit quod scopum confricationis multum valet
et cum dit ligature dolorose brachiorum
multum iuvat et retencio anhelitus
et vitare tussim hec omnia sunt ad iuvan
dum quod ipsam sunt plurima

Item albificant farina ciceris
et fabarum et ordei et arundinum
et dragagantum et semina raphani et
amigdale dulcium cum corticibus si hec
pulverizentur vel aliquod corpus quod bene possit
et aspergatur pulvis lacte dulci et fiat
mistrantur vel quod fiat fiat linimentum spisse
et inde epitimetur facies in noctibus et
demane lavetur cum aqua calida decoc
tionis florum viol fabarum et furfurum
aliqui addunt camomilla ...
... hec in almansore Item fiat ...
... album ...

acetum citrinum simul mistrantur et inde
et demane cum colatura furfurum
vel semine fabarum lavetur facies de
albabit et panni qui per penitus re
manet et potest fieri boracis ʒ ii mell
ʒ i unguenti citrini ʒ iii hec cum his Item
adulam bonus pulverizatus cum auxun
gia porcina vel gallinacea bene mix
tus sine resolutus fiat unguentum
cum aqua rosarum et borax simul mixtum cocti
ne valet et fiat ʒ i aq ros ʒ iii bo
racis secundum eum addicis valet secundum
eundem si ad hec i mell mistratur
ʒ i boracis ut dicit Serapion sumatur sim
ul cum sanguine thami cum aceto
mixto et calefacto adulam valet de
nocte liniri et demane cum cola
tura furfurum lavari et valet si
sit nigredo faciei cera corrunbia
si recipiatur theodorico empiricum ut
dicit et contra adustionem faciei ex
sole in estate utendum secundum ... si de
nocte ... liniatur demane
ut diximus prius lavetur ubi dictum
si panem album sine mica in aqua po
sueris per nocte et demane faciem
laveris illa aqua cutem clarificat
hec ille Serapion michi tale debonare
dicit Sinape tritum et mixtum
melle et adipe vel oleo faciem
mundificat de lentiginibus faciei
fiat floia et utatur per v dies omni
mane ʒ i ... pulverizati cum
vero calido bibatur et per v die
s locus cum panno aq calida infuso
fricetur ut rubeat et desiccetur et
cum linimento liniatur Recipe farina
lupinorum seminis raphani amig
dal amararum cum corticibus seminis
raphani ... an pt i pul
verizentur et cum mustilagine fenu
greci et conficiatur et liniatur locus
per nocte et demane lavetur cum

aqua decoctionis furfuris habetur in 9° al-
masoris. Gutta rosacea propter dicitur que-
dam infectio faciei rubea que sic dici-
tur propter claritatem humorum prius cum egressorum
admodum rose que rubedine naturalis
caloris concedit cum claritate quedam
sed non communissimo dicitur infectio faciei cum ma-
culis rubeis et planis cum macie
flegmatis salsi propter hoc et eadem infectio a qui-
busdam vocatur flemma salsum. Infectio
talis faciei si est cum sanguine primo
scilicet primitus de cum decoctione aliqualiter
pustule certo sunt secundum Gilbertum et certo
continuit in multum saniem. Si est cum san-
guine colerico scilicet puncturas et pustulas et
mordicationes et cum aciditate loci et
pustule certo sunt propter aciditatem materie
et si sit aliquis non fiunt sanie. Et nota
quod gutta rosacea secundum Gilbertum quoque est
signum primum ad lepram et fit in naso
et partibus eius et circa in partibus nasi
propinquis. Cura eius est si cum sanguine
primo fiat flebotomia de cephalica primo post-
ea sub mento ventosa cum scarificatione
vel in summitate nasi fiat flebotomia vel sanguisu-
ga ponatur sittig et fridinus polito &c.
et cum sanguine colerico digeratur materia cum
oxizaccara et de sirupo de fumo terre
cum parte i maioris secundum Gilbertum. Ego
aliquando utor sirupo violarum et decoctione di-
gestiva que est in meo antidotario in ca-
pitulo ibi Rx endivie citonie etc. et Gil-
bertus purgabat cum in partibus cathar-
tici imperialis et tria ygrui? ego do
pillas electuarium de succo rosarum et trifer-
sarracenice cum parte i vel cum apozimate
purgante materiam colericam quod habetur in
meo antidotario ibi Rx prunorum de ... etc.
sequenti die post purgationem secundum Gil-
bertum fit flebotomia 3a die fiat cephalica

de fumo terre lapacio acuto et scabiosa
quas dicat et faciat. Ego vero facio fo-
mentationes faciei cum decoctione acetose et
scabiose cum flore albo et secundum emi-
nenti de cephalica ascendit optata de-
in parte rubee concavitate et tria parte
tynate et septimo die fiat flebotomia et
ventosa sub mento et priminationem in
summitate nasi dicit Avicenna. Bonum est
the sanguinem ascate ad oppositum
optatum possimus ut color distillat et
aliquando amaso propter vomitus mundificatio-
nem licet in Gilbertina plura sunt solu-
remedia. Ego utor unguento contra
guttam rosaceam quod est in meo antidotario
ibi Rx sulphuris vivi ʒ ß etc. precedente
digestivo flegmatis salsi et purga-
tione convenienti. Item aqua distillata de
floribus fabarum vel florum prunorum quod
fiat prout in meo antidotario habetur
ibi aqua de floribus fabarum etc.

Ad conservationem dentium plurimum
est ne homines superfluitates
cum dentes et gingivas sustineant
permanere et ne cibo et potu superfluo
utantur unde superfluitates ab den-
tes tristes valentes conveniunt et cibo
vel potu consumptione calido vel frigido utatur
nec continue utatur cibariis mol-
libus sed in omni prandio masticabi-
lia sumat ne dentes molescant
et usum masticandi perdant et ne
in una parte tantum oris comedant ne
pars non usitata non pigrescat et quod
hoc superfluitatis plures recipiat et
leda nimia multum ut ossa avella-
narum tibi cum dentibus frangere est no-
cumentum plura etc. secundum dentibus nocima
que conservatione dentium sunt plus

da que in principio huius libri in tabula de
continentibus et nocentibus sunt posita quia
hic non sunt necessaria rescribenda et quia
raro accidit quod circa dentes aliquid de
barys vel de superfluitatibus acutis vel
custinuss inveniatur in de generatione
dentium est ut pluries in die sc. de mane
et post cibi sumptionem laventur dentes den
tes cum vino debili non acro vel decoctione
palme vel alio consimili quo os abluatur
postea fricentur dentes et gingive cum
folys palme vel vitis vel mirti ut ex
fortius adherentia removeatur et post
hoc iterum ut prius os abluatur et si inter
dentes aliquid filosum carnis vel piscium
sponte remanent cum ligniculo obtuso re
trahatur cum fera ablutione oris et dentium
prius dictam et quia non habere optimum
est abluendi os sed cum panno lineo
aliquando aspergatur dentes omni die pluries
abstergat et mundificet modo quo potest
meliori dolor dentium quique accidit per
cocessum aliquam quo cum qualiter primarum sine
materia et dolor caliditate sola aliquando fit accidit
et cum altrationis fortis ut sunt rose por
tulaca et similia tunc cum applicatur
modo debito ordinato et secundum practica
constant galle pulverizate et cum ter
tino mixte dentibus applicate multum do
lorem mitigant sed ego cum aliis hoc
facto prout in dolore dentium multum de
mitigat sed ego cum aliis hoc facto prout
sicca materia primo modo approbat galienus
sine materia dolor non accidit dentibus et
rarissime de siccitate licet quidam
dicunt senibus accidere ego potius
in senibus debilitatem dentium de sicci
tate naturali dicam accidere quam dolorem
galienus sola pluries dolor in dentibus
recipitur cum cibus vel potus vel aliis alia ex frigiditate
complexione dentium et gingivarum quo

acute multum dentes et gingivas ca
gendo in invitat cum subveniendum
est cum calidis alterationis ut sunt piper vini
calidum decoctione origani urtice vel
pireti et similium hiis in practica consta
tim mirra cum succo menie mixta
et dentibus applicata multum valet et an
tea aliquis et similia fit et valent et
dam dicunt quod oleum calidum actu
in ore continue et ore tentum mittat
et masticare cum dente infrato vi
tellum ovi assatum calidum ego vero pono
in ore aquam ardentem et acetum de
coctionis pireti origani et piperis
cuius accidit dolor dentium a solutione con
tinuitatis ut a sanguine dulci et propter hoc
ne quaerit sunt in gingivis circa ra
dicem dentium ponderantur et signa eius
sunt tumor et rubedo gingive et
facilitas evacuationis sanguinis de
eis cum primitur cum subveniendum est cum
flebotomia de cephalica et postea cum brevito
sa submuito cum scarificatione sed vero
totum corpus est plethoricum et vene cor
et capitis plene sunt primo fiat flebotomia de
mediana et postea de cephalica et postea
de vena sublinguali et ultimo fiat ve
tosa sub mento et iniungatur dieta sub
tilia ut portulaca ordeum coctum cum
aqua vel lacte amigdalarum castanea te
nuis decocto cum aqua [illegible]
et similia levibus dentibus eius et applicetur
dentibus aqua rosarum solatri vel berberis
et alia humor frigida et sicca veraque frigida
cuiusque accidit dolor dentium a sanguine
acuto in gingivis circa radicem den
tis residente et cognoscitur ponderositate
et inflatione faciei et gingivarum et
est cum pulsatione et tunc cura est
cum medicina mundificante sanguinem
ipse eius acuitate ut cum electuario de

succo rosarum simul vel apozimate colagogo
quod est in meo antidotario in decoctione bra
dicat vel cum trifera sarr. secundum stomachum
et alios cum omnia sit flobotomia cephalica
et micro buccarum que est sub labiis et
sub lingua et hec sit statim et ponantur
sanguisuge ad radices dentium et ventosa
sub submento cum scarificatione ego vero
propter intensitatem doloris statim iubeo
fieri flobotomiam cephalice partis opposite et
contra ventosas sub in fontinella colli
secundum modum quem posui in dolore capitis
ex sanguine et contra cum alteratione sub
contingo vel refrigero acuitatem sanguinis
cum aqua rosarum et vino berberis vel
malorum granatorum acetosorum et solatro
scariola masticando vel aliter ad dentes
applicando et vino acetum quod inimicum
est dentibus sicut omnibus membris
sicut et nervosis nisi in una sola ubi posui
cum aliis vel inter medicinarum calidarum
fortius inspirat et penetrat et sic
bene sit collutio oris que scribitur in meo
antidotario de aceto et colloquintida prout
est contra dolorem dentis. Et si pro talia
alteratio non cura addo et oppono
de illis que appetunt dolorem dentium
curant vel fructus tamarisci et pulpa
colloquintide et radicis cornu cervi
combusti in aceto decoctis et radicis celidonie
masticata que curat appetat sua
ut voluit plinius. Et non quod si colera cum
sanguine multum abundat sine aliquo di-
gestivo datur cologagum ita ut si hodie
fit flobotomia cras danda est medicina colera
purgans et non potuit accessit gilbertus
et plures alii dolorem dentis ex colera sola
flobotomia cum sanguine et ideo sufficit
modus curandi iam dictus ad dolorem
dentis calidum ex sanguine. Item non quod
cum venerit ad patientem forte dolorem
dentis ex sanguine et non habetur flobotomus vel
ventosa interim fiat fortis et dolorosa
ligatio ad initium partis patientis
procedenti siccatione forti incipiendo in
collo sub sinistra dolente et sic inferius
procedendo et ibi fiat siccatio fortis alio
lo ligatur usque ad manum et circa manum
fiat ligatura fortis ad tempus bene
et aqua calidam sic fit distractio sanguinis
quod utilis. Dolor dentium accidens quem
ex flegmate residente in gingivis
circa radices dentium sine repletione
capitis et sine vicio stomachi et sine reumate
et tunc sola masticatio piretri vel zinziberis
vel cum ea dentibus tenere ubi est
dolor curat quia materiam dolorem dentis
tantum resolvit et educit et collu-
tio oris in parte dolente ex aceto decoc-
tionis piretri staphisagrie et origani
bona est et dici cauterizationem
calidam in parte dolente in ore tenere
et compone materiam resoluta. Si vero
caput repletum est flegmate et fluit ad
dentes quod cognoscitur quia caput vel
cum dolorem vel plenitudinem quandam
patitur et dentes superiores dolent
et vide plura eius signa in capitulo de
dolore capitis ex flegmate ut est albedo
faciei palliditas et actualis frigiditas
humoris fluentis et residentis et tumor
gingivarum sine rubore econtrario
et aliquando timor frigidum attestatur super
materiam flegmaticam et curatur sic purgetur
caput cum pillulis de yera pigra simul et
conforta membra mandante super caput
sinum de dyacolamentis et dyanthos
que cerebrum calefaciunt et desiccant

et consumit flegma ibi coniunctus et stupat
et stupat opiata ut antea albus vel dya
olibanum vel oxiata sumpta intrinsecus silic
onica et tyriaca cum vino calido distempe
rata in ore tenta quod multum valet secundum
gilbertum et garcias imitata utuntur aliqui
cum in calido de epilentia sicut supra scribitur
sed ego eo non utor sicut cum acciditi si no
cens accipitur adducens dolorem non mi
tigat et sic augmentat ubi aliis remediis
localibus utor potius simile capitur
cum calamento vel maiorana et sticados
citrino et pira fiant localia remedia
dentibus supra masticato ponitur et collutio
oris de aceto decoctionis pulegii collo quin
que habet in meo antidotario littera t.
ibi collutio oris de pulegio collo quinque ponitur
et bona est valde quia resolvit materiam
residentem circa radices dentis et materiam fluen
tem intercipit et vias stringit et desiccat
et dolorem mitigat et dentes confortat
et gingivas ne materiam fluentem recipi
ant et caveat ab incisione vel scarifica
tione gingivarum secundum gilbertum quia
materia per plus ... nutrit adducens
sic fiat intercipiendo ... cum fumo thuris
et gariofilorum per os sumpto et secundum ...
sectorum fiat de pulvere thuris mastic
spice et albumine ovi et temporibus appo
natur et ego facio strictorium in temporibus
parte dolente cum farina volatili pul
vere thuris laudano et melle rosato quan
tum sufficit ad faciendum pastam et au
tem pono ista pasta temporibus
... vel fomento cum aqua absinthii
distillata vel ubi hec haberi non potest cum
aqua decoctionis eius et secundum Roge
rium post ... de spinantia de incorpo
tibus materiam ...
accipe ad partes inferiores et glutine in
... thuris albi ad quantitatem ciceris
... omni ... de ...
dormitionem Ego vero do pillulas ...

et quando sit ... est ... laudani
... thuris albi ... partes .i. fiant
pille cum succo ... ad ...
...ad caput ... pro pauperibus ...
... et decoquantur
aqua ... aqua sit ...
resoluta ... et melle
fiat syropus vel decoctio et utatur
mane et sero ...
...
... aliqualiter ...
... adducens ...
materia ... dolorem ...
... ingrossari ...
... et lactucis comedendo cum
agresta et ... in polonia ubi
... est ...
... et composita cum herbis ...
et electis de succo rosarum ... partes .i.
sandali vel ... partes ... mixtis
et pille de aloe ...
... et rosarum quia in parte
evacuant et in parte materiam ingrossant
et ... et dicunt quidam ...
... quod si aceto decoctionis rosarum calidum
supra ... sit effusum quod fumus illius
per os receptum ...
Ego ... aceto et ... rosarum et fo
lia olive et ... ad decoquendum da
in aqua et utor fumo eius per os
sumptu et post decoctionem calidam ...
in ore ... dolente ... illud
intercipit ... quia subtiliter
materiam ingrossat et vias adducens
stringit et resolvit materiam in gingivis
residentem per actualem caliditatem gin
givas et radices dentis ...
et confortat et sic cum dolore dentis
... vel saltem mitigat et do
... mane et sero ... syropo
... in meo antidotario Et ...

restrictorum corrosi et bolo ar. et glutino dra
gag. et pt addi ad farina volatilis et
mel ros. curandor dolor dent. est
co. cum ca. tala et frig. quadam
compositione mala si oz purgare ca
put vel stom. fiat hoc secundum quod ma
teriam componita et postea incipiat ma
nus secundum aliquos cum sub frigido
or. cum fumo aceti cocti et sup lat.
effusi frango appono ros. et laddanum
quia acetum sive stiptic. nimis est
penetratum et de hac pillas sub lin
gua R. bdelii albi ʒ i semis pmar
ros. an. ʒ i fiant cum his pulverizat. et
suco fru. ad defendum virtutem medi
cinarum ad caput fiant pille equales
ita quod xii fiant de ʒ i pulveres in
tympore et fauca pt. lese vel dolent.
fiat restrictorum cum compositione debita
de restrictoriis dict. in causa ventica frig.
et in ca. ventica ca. et ut in particularibus
operationibus secundum opportunitatem doctam
fiat operatio certior et melior in do.
dencium pono hic malia in do. dentium
utilia in frig. ca. hec sunt malia pire
trum piper ʒʒ staphisagria cinamomum
costum mastix calamentum olibanum
asa f. castorium mirra sal gemma alu
me rotundi cortex cappar. cortex fenic.
cortex raphani allium origanum et
galba et ysopus In causa cala malia
sunt rose viole sandali portulaca ius
quiami psidie et balaustie nuces galle
endivia bo. ar. chimolea acetum secundum
plures Ego post raro non utor in do.
den. sed cum aliis opiata dentibus est
mentum ppi psilia et silia his adam
valent in dolore dent. co. ca. ca. vel frig.
quod non operantur compositionalibus primis sed ato.
spe sive appetitate et valent humor co
rone p. dca. et si corpus sit plectoricum

sed meo iudicio plus et melius operantur
cor. mundificato quia humorum humidam
impedito et similiter iasina sive pulvis
cornu cervi combusti usque ad albedinem
radix ca. tymalli radix aristologie ro
tunde asarum radix celidonie ra
dix titimalli radix aristol. sparsim
aspersi lacte viridis fructus tama
risci portulata quae sunt ut stupor
dent. et illud quod adheret pectinibus
alveari. hec secundum libri medicine
Secundum experienciam multa sunt
que valent in do. den. secundum diversi
tatem ut patet intus pan. et in
practica diversorum que hic non pono
intendens opus breviare Dolor
dentium accidit cum concito sit. cuius sig
num est quod dolor movetur de loco ad
locum supernis et infernis et ad latera
sive med. et curat. per localia reme
dia dicta in dolore dentium cum frig. sol.
et post cum vino decoctionis origani
et cum dolor dentium accidit cum dente
putrefacto in radice si fluit et sine
nocumento potest dolor removeri et post ab
luatur os cum vino decoctionis minu
ciabilis mater dolor dent. accidit
cum vermibus et in pri. ut hic in regul.
curat. et dicunt quidam quod fumus
seminis iusquiami et cepe seminis
pos recepto vermes cadunt medicis dentis
tel. sic curat dolorem i dentium co
vermibus co ca. ca. et frig. et id est vz
in utraque causa et Rogerius dicit fu
mum poni et per semen cepe ego
cu. ca. pono iusquiamum iusta. succum
absinthii post vel cum mirra mixt.
et si cum his ubi sunt non competit
vel non valent tunc secundum mes. ex
appar. pinus galla et euforbium

cum vino distempe^r et fo^a in ubi vinus
est in mittat^r si cum hijs non curat^r do
lor vinum cotrillat^r dentes fio/vel cu
pasta et farina tritici in forma dentis
porta et ita dentem Ego vero vtor
lac titimalli et radicem iusquiami ap
positam quia si alius dente sana tangat
facit cadere cuiusuo celsi in posito fo^a
min vel cum eo et farina tritici facta
pasta dentes emplet^r et cadet ex primo
cum est placatum

Congelacio dentium semper fit ex
causa frigida in radicibus den
tium impressa cuius cura per se et cu
vino ardente in ore tento et cu vino
decoctionis piperis pireti castorei et
talibus aliis et paulatim non subito applicatis
Stupor dentium fit ex sumptis pontici et
in matura comestis vel rebus aliis
stipticis vel acribus seu pontici sapore
et cura eius est secundum Gwillelmum masticare
ro portulacam cum amigdal amaris cruditer
vel separatim quia talis mixtura ex sua
contraria si ex calidit^{te} et siccitate amigda
larum amararum et frigid^{te} humid^{te} portulacae
humificando locum membri mortificacionem
remouet et stuporem et secundum Gwillelmum
masticare linguam piperis et post hoc statim
ablue os cum vino calido remoue^r stupor
dentium et congelacio Ego contra stupo
rem dentium vtor masticacione panis
calidi sicut de furno venit quia calor re
cedit cordialis et vitalis omni dum calidus
et caseum dum antiquum quia non nimio in
durat^r sed est masticabilis et resolubi
sine difficult^{te} hijs expertus sum et
quia potest quilibet habere cum eis aliquis
indulgebit et aliud masticatum bonum et
quia calefacit et stuporem remouet
et ea parte/dentes commouent^r aliquam
ex sumpt^{te} siua supsflua ita indicens den
tium que mollificant et laxant et tunc
competit purgare vel totum corpus vel

cap^s secundum quod oz et incipere flumen humorum
adducens potest sumpm^s dem est de dolore
dentium exponibus et stomatis et cala
mint et resolutis in vino addito pulue
thure et mastice in quantitate bona
fiat mixtura et applicet^r dentium inde
cibus et istud est optimum secundum plate
arium Item alumen rotundum puluerizatum
zatum et sal tostum pulueriz aliud sit in
fre fica inde dentium radices quia desic
cando humiditatem dentes confirmat et est
peticia Constantini et isto ego sumpter
Si vero sanguis humidas sit in eis fiat
peroia ut in dolore dentium ex sanguine
scriptum est et pulueris stiptici sit et
desiccati ad radices dentium applicet^r
Si autem dentes mobiles sunt ex corro
sione gingivarum tunc^r potest in ca^lo de corro
sione gingivarum dicet^r Sunt autem
si mobiles sunt ex corrosione vel putre
factione ligamentorum suorum tunc non est
cura adhibenda sed dentes fricatur cum illa^r
Item dentes aliquando ex cibo nimis calo
denigrantur et curat^r in primo cum hoc
medicam vel sal gemme vel sales quas
combusti spuma maris ana ℥ i cornu
ceruum combusti ℥ ii fiat puluis et inde
plures inde dentes fricetur Si vero
longo tempore quis vsus sint calidis
ex passione cibis et ex hoc dentes nig
ficant nigredinem profunditate dentium
hec abstersio vel fricacio non curat illa
si nigri fiunt ex adustione corruptorum
humorum tempore longo male curat^r sed
in principio curat^r cum purgacione
humorum peccantium et secundum dentium fricacio
de sale spuma maris et cornu cervino
combusto et etiam si petra sitor remouet
dentes fieri contingunt^r cum eo dentium

vmor gingivarum fit//Frigio
aliquando ex ventositate grossa su
gingivas et nervo attat et soluit^r talis

tumor ~~sperans accidit~~ cum gingiue fo-
mentur in vino decoctionis mellilotti
camomille centauree lini carpinati et
similium herbis fuerunt resolutiuarum et ego
post fomentationem talem linum carpinatum
decoctum cum predictis applico ad gingiuam
tumidam et permitto ibi iacere diu et aliquando
sedatur talis tumor cum solo lino carpina-
to in vino solo decocto sic tumidis gin-
giuis applicato. Aliquando fit tumor gin-
giuarum cum sanguine bono gingiuas
superhabundante et tunc per flebotomiam et
ventosas ut in dolore dentium cum sanguine
dictum est. Aliquando est tumor talis cum san-
guine corrupto et dicit Guillelmus quod
gingiuis sanguis corruptus emanet sub-
tilis et mali odoris et coloris et scias quod
hoc accidit quando a capite descendit ad gin-
giuas et dentes quo cum in loco
permanet putrefit et maturatur et per
tempus longam [illegible] et marti-
[illegible] continue manet et sic fiunt fistule
gingiuarum corrodit et talis sanguis
subtilis corruptus a gingiuis exit cum
gingiue premuntur vel cum res dura eis
obviat fortiter. Et post idem Guillelmus [illegible]
[illegible] cum trociscis de ar[illegible] et c.
quibus ego non utor sed cum puluere
facto de affodillorum radicibus et corticum
granatorum frico gingiuas et abluo
post fricationem talem gingiuas cum ace-
to et vino calido secundum doctrinam dicti
Guillelmi. Sed plures ego frico gingiuas
cum alumine rotundo pulverizato et postea
lauare facio os et gingiuas cum aqua ca-
lida et melle rosarum simul mixtis et sepe in
hoc [illegible] et utiliter bona et hec sunt
bona quando est talis tumor cum pura et
sine imperceptibili corrosione. Quando vero
est magna corrosio gingiuarum de predic-
tamentis nobilibus et denudatio dentium acci-
dit et fetor de gingiuarum [illegible] quod si totum
est [illegible] quod purgetur et si caput
solum est repletum humoribus ad gingi-

uas defluentibus purgetur caput prout
in dolore dentium de humoribus ad dentes
fluentibus notatum est et alia fiant
remedia incipiendo et impediendo flu-
xum [illegible] ut idem habetur. Ego purgo
cum yerapigra galieni simplici et
[illegible] in pillulis et aliquando cum pillulis
[illegible] absinthii rosarum ana partes [illegible] aga-
rici pulueris [illegible] ana partes
j aloe ad pondus omnium fiant pillule
[illegible] ʒ j puluere fiant pillule xiij equa-
les [illegible] bone sunt. Si vero gingiue
vel [illegible] dolores dentium tenuerit post
collutionem oris cum aceto decoctionis
collocata [illegible] ut prius hic scriptum
est [illegible] in aceto origani partes iiij
camomille partes ij absinthii rosarum ana
partes j et herbis tritis cum furfure
mundato a farina et aceto predicte de-
coctionis facio emplastrum et pono super
faciem inflationem tepide resoluit tumo-
rem et humorem [illegible] ita ut nichil
effluat et dolorem mitigat et [illegible]
[illegible] ut fomentatio de herbis
resolutiuis quia faciunt aliquando [illegible]
aut purgatione resoluatur materia in gingiuis
residens cum aceto decoctionis [illegible]
staphisagrie [illegible] et mirre et
magna parte [illegible] male resolu-
ta et contracta residua [illegible]
et desiccatur cum puluere facto cum
mirre alumine et balaustia vel cum
aliquo [illegible] vel aliis [illegible] herbis
secundum oportunitatem [illegible] Jo-
hannes [illegible]
medicine ad putrefactionem gingiuarum
et corrosionem dentium. Recipe aluminis rosarum ba-
laustie [illegible] masticis ana partes
j pulueriza et frica inde gingiuas
et radices dentium. Ego vero facio hanc
mixturam: Recipe aluminis rotundi puluerizati
vel sublimati ʒ ij masticis puluerizati

z i olibani pulverizati z s mell ros cola
ti ℥ ß misceat et lavant primo gingive
cum aceto decoctionis foliorum myrti vel
lini vel ibene vel salvie et plantag[inis] aut p[ro]p[ter]
p[ro] et postea desiccentur gingive cum parvo
lineo et post cum dicta mixtura fricentur
gingive et indices dentium quia hec
medicamina gingivitatem mala et car
nem mortuam resolvit removet et
mundificat dicta loca loca et b abstergit
et abstergit et desiccat et confortat et
carnem bonam ita indicat dentes generat
experientia scio hoc esse utile et sicut [?]
vo in gingivis sit multa putrefactio sa
niosa et dimittes seu dispositionis can
crosa vel fistula vertere ad mem[bra] [?]
et ad alia in petitum maiores inventa

[P]ustule sunt maiores quinque prime et
parve sunt in pluribus sunt de mela
colica vel sanguine colico et curantur
sed si corpus sit plectoricum fiat flebotomia
de cephalica si potestate quereant et p
ventosam in collo cum scarificatione et
purgetur cum electuario de succo ros[arum] per
dente bibi syropi viol[arum] et postea liniatur
locus postulatus cum melle ros[ato] et
aqua endivie vel vino granatorum vel
aceto bono Si vo corpus non sit plecto
ricum cum dicto melle ros[ato] curetur Si
vo pustule sunt magne ulcere vel ma
ligne vide capitulum de pustul[is] faciei
et alibi in corpore de Gilbertina li° 3o [?]
in fine Ego in prime pustulis no
malignis cum melle ros[ato] mixto cum
succo plantaginis lino locum pustulosum
contigwit et fluxum sanguinis [?]
et desiccat pustulas Si vero pustu
le sunt cur[?] de sanguine colico post
flebotomiam quam ex lino locum pustulatum
vel cum [?] vel vino albo vel
citrino vel ubi [?] vel ubi [?] non [?] cum
sanguine porcino recenti et oleo ro[sato]
ß cum pulvere mastic[is] vel dragagant[i]

admixto et hoc secundum Gilbertum et sunt
bona Ego vo pro pauperibus et in iure
facto de sanguine porcino recenti et
succo et succo [?] terre et succo plan
taginis vel succo solatri et parum de fa
rina ordei fiat unguentum ad hoc utile
Si pustule oris sunt ex fleumate mani
festo quod cognoscitur quia sunt albe et late et
labia et gingive sunt inflate et saliva
multa et purgetur cum yerapigra et lavetur
os sepe cum aqua decoctionis et [?]
vel melle et alume hec Gilbertus Guilli

[U]vula cadit [?] ex colico sanguine
[?] adiprim[?] vel [?]
et si talis casus uvule sit cum prima
vero et cum subtilitas partis superioris et ad
grossitiem et rotunditate capitis de per
dente secundum avicennam in li° [?]
alia non est nisi ut indicatur incidatur
Si cavendum est ne incidatur nisi sit
in dispositione tali quod ex incisione non sit
fluxus sanguinis qui constringi non possit
hec ille et Ego dico secundum ypocratem [?]
prostratis [?] et [?]
est mala et liberatur astringit [?]
mort[?] prima et fluxus sanguinis ut p
dictum est secunda dolor magnus [?]
runt humores et magnificant tumorem
uvule. 3a quia post uvule amputatam
[?] immanita sua amittitur [?]
alteratur aeris et sunt tale cui ad pulmo
ne perveniat et cor 3m quia res ad fortior
vero enim sunt super foramen anhelitus
sicut dicitur fistulatorum super foramine
fistule [?] immanitatem enim quia [?]
[?] stat super [?] ne aer [?]
[?] et qui homo comedit stat
super viam anhelitus ne cibus et potus
vadant ad vias anhelitus [?]
eius immanitatem quia [?]
sito descendit ad pectus et stomachum [?] ibi
remanet aliquid [?] et tunc expellitur

in statu[s] ca[usa] tumor[is] matio[n]is uvule q[uia]
ma[teri]a ad pulmonem vadens causat ibi tussim et
alia nocumenta. Contra ca[usa] tumor[is] est nec ma[teria]
ad stomacum vadens causat ibi nocumentum. Hec li-
beratur et licet nos liberator pl[ur]ies modos medi-
cand[i] uvula[m] ponat ad nullum eorum deo conse-
lum propter pericula predicta. Si vero uvula sit ru-
bea et tota tumida sine subtilitate in p[ar]te su-
periori quod sit ex sanguine. Dubium tamen quo est
sine mixtione colere propter calorem inbonum et ruborem
et ponderositatem salsam et quia facies est
tota rubens et tumida secundum Guillelmum et vene
oculorum et frontis apparent reple[te] tunc cura
sit cum flebotomia cephalica et ventosatione in
collo cum scarificatione et fiat gargarisma cum
dyamoro et aqua ca[lida] et si ... utor cum prudentia
te et prosperitate bona. Guillelmus facit garga-
risma cum aceto et aqua rosarum et bonum est. Iste
facit cum isto remedium. Recipe rosarum balaustie
ana ℥ i capsior ℥ ß fiat pulvis cum coclear[e]
pro pleno isto pulvere eleve[tur] uvula pluries
quod sit tumor eius minuitur et uvula al-
tera ac aliter superflua et aliqualiter desiccata
vel fiat gargarisma cum isto pulvere et a-
ceto secundum eundem Guillelmum et secundum eundem
Recipe gallarum balaustie alumen ℥ i ... ana
℥ i fiat pulvis et cum eo elevetur uvula
et postea fiat gargarisma cum aceto et melle
rosarum propter pauperes et in ... ubi ...
put localia remedia predicta. Recipe ... folio
plantaginis et folia salicis et folia ...
et rosarum et sic contundo cum ... uvula
et addito aceto et aqua facto gargari-
smo et ... grossum cum cocleari pro
ad uvula[m] applico et est ... si ... voluit
aliquando cadit uvula propter ... plenitudinem
ad ipsum ... et hoc vel in pulmonibus ac-
cidit et signa eius sunt ...
et quod sentit catharrum descendentem in ...
et vox efficitur rauca et uvula est alba
et fluens tendit ad albedinem et oculi
et cura eius est ut purget tunc ...
... in molli ... vel in pillulis et
vitia cum dyamoro ... cum vino ...

fiat gargarisma secundum complacentiam ... libera-
tor vero facit gargarisma cum dyamoro
et aqua calida addito alumine ... sale
asso mastice thure et melle et bonum
hoc reputo quia in parte stipticat et
stringit et in parte resolvit et desiccat.
Ego vero in principio in parte argumento
bono ut in causis ... expedit
facio statim elevari uvulam cum pulvere
... et piperis et calamenti et si ...
e ... reddit uvula ad locum suum
et detumescit quia hoc resolvit
... et consumit et
facio gargarisma si oportet cum dyamoro
et vino decoctionis ... et calamenti
et est experientia bona. Si vero caput
et stomachus repleta sunt humoribus purgatio
fiat debita et postea ... localia re-
media ... et ... ad
gallas balaustia et alias fortiter
stipticas in isto casu ... quia ...
... fit ... et ...
et tunc oportet ... ad mol-
lificandum ... et postea ad
resolvendum et postea ad consumendum et
desiccandum. Nota ... casus uvule
... quia valde bonum ...
... eius ... cum predictis illud
pone et si ... ...
... apparent sicut in dicto ca[pitu]lo
sunt posita ordinate.
Dicit Guillelmus quod fluxus salive
... ab ore ... semper
fit ab ... multiplicata in sto[mach]o per-
... et ... actualibus ...
di ... dieta ... ad ... eius ...
comedere ... et ... ut ... panibus
... et ... et assa-
... liquore et ... et ...
... et bibere vinum stipticum et
vinum ... et ... ieiuno stomacho et
masticare cubebas et ... medias
bonum est facere vomitum pluries
et ... confortativa di-

gestina ut dyaton pyperon dyagalange
dyazinziberon et rosata novella et purgetur
cum pillulis storace alexandrina secundum Guillelmum
Ego vero consulo quod aliquando est fluxus saliue
ne propter calorem resolutiuum cum sanguinis
habundancia est in corpore et tunc competit
flebotomia et abstinencia et usus ciborum constrip
tiuorum ut sunt lentes et fabe cum similibus
et similia hiis et aliquando fluit saliua propter
ulcera et fleuma et tunc competit flebotomia
et abstinencia absque flebotomia et digerere
materiam cum electuariis fleuma digerentibus ut
est dyagalange dyanthos dyacinamomi et hiis
et syrupus in quo coquuntur cum melle et
decoctione ysopi calamenti radicis feniculi an
et mundificetur et purgetur cum yerapigra et in
fine cum melle et in pillulis cum yerapigra similiter
et fricetur lingua cum saliua et aurea
alexandrina est bona et totum regimen utatur
ad calliditatem et siccitatem et precipue de
siccatiue os stomachi et cerebri

Grossitudo lingue siue eius magni
tudo aliquando est ex materia frigida et humida
multiplicata in substancia lingue et eius la
certis et eius signa sunt tumor eius sine
dolore dimensionis et retencio sputi et
saliue et ponderositas lingue adesse et diffi
cultas linguam plicandi cum loqui uellet
paciens. Cura eius est si corpus plet
toricum digeratur et purgetur materia fleumatica
et post ablue os et linguam cum aceto
decoctionis pulueris staphisagrie et cymi
ciminii [illegible] et frequenter fricetur lingua
cum puluere meo in antidotario meo ad lin
guam [illegible] puluere mundati [illegible]
saliue ab cum collutorio in antidotario meo
[illegible] effectus et remedium uide
super in regulis [illegible] et [illegible]
[illegible] capitulo [illegible] lingue et
ibi sunt gargarismata bona et frictiones
lingue utiles aliquando ex vaporibus [illegible]

ventositate lingua impletur et inflatur
et tunc magis est tumor et minus flectitur
secundum Guillelmum et ego dico quod lingua
et os sunt magis [illegible] et alia signa
sed ut predictum est et cura eius est secundum
Guillelmum purgatur ut predictum est ego
vero nisi corpus sit pletoricum non do me
dicinam purgatiuam sed cum localibus [illegible]
[illegible] dando dyacinamomi vel
dyacalamenti vel gargarisma de ysopo
maiorana et vino [illegible] adesset
causa tumoris lingue vapor calidus
ex sanguine calido et in tali casu [illegible]
[illegible] et precipue [illegible]
ca et gargarisma ex aqua [illegible]
et rosarum et in tali casu [illegible] aqua frigida
[illegible] calorem [illegible] qui calor
naturalis [illegible] vapor resoluit qui
causa tumoris. Si autem tumor lingue
ex vaporibus grossis sicut Galienus dicit [illegible]
Almansor in [illegible] quod aliquando
fit magnitudo lingue ex vapore grosso re
plente linguam et inflante et curatur secundum
Almansorem cum medicinis euacuatiuis
ut sunt pille cocie et [illegible]
[illegible] super ipsam linguam et gar
garismatis cum aquis et [illegible]
[illegible] euacuatur materia [illegible]
est cum vapore grosso seu ventositate
grossa et [illegible] sunt [illegible]
materie ventose. Et nota quod secundum eundem
Almansorem in [illegible] in fine capituli
de egritudinibus lingue dicit [illegible] tumor
[illegible] et ventositate est quod in ventoso cum
digito lingua sit tumens sine tumor
lingue [illegible] cedit tactui nec flectitur
in fleumatico cedit et flectitur

Item aliqui dicunt catharum et
[illegible] magis
[illegible] quod [illegible] caput [illegible]
[illegible]
catharum [illegible]
[illegible]

ad partes subiectas et catharrus dicitur secundum
eos descensus humoris a capite ad membra in-
feriora et dicitur catharrus a catha quod est fluxus
et reuma quod est fluxus vocatur catharrus
Et Gilbertus in libro tertio dicit catharrus
fluxus interpretatur unde catharrus quasi
ros vel aqua fluens in rebus interpreta-
coribus non specificatur fluxus accipitur pro
pectore unde dicitur catharrus est fluxus
ad pectus firmamentum in sua qualitate
vel dicitur fluxus humoris a capite ad partes
subiectas vel membra inferiora. ut dicitur
est unde ubi Gilbertus dicit si materia flu-
ens a capite vadit ad pectus dicitur ca-
tharrus et tussis et quia catharrus
quod fluit ad uvulam et gulam ad glan-
dulas dicit iii sunt species catharri cori-
za branchus et thisis et notum est quod
eedem species sunt species reumatis et corisso
motus eius dissipat imponendo reumatis
catharri prodit ponendo sicut in reuma-
te illam vel catharrum et reu-
ma eius ponendo et dicit si catharrus
distillat ad stomachum tunc nausea
si ad pectus causat tussim si ad pul-
monem facit sputum spumosum et si pa-
tiens spuit quod distillacione catharri
in tysim tussit patiens et moritur quod
sumptus et ista dicta sunt quod tussis est species
catharri Coriza quod dicitur a materia fluxus
humoris ad nares est species catharri unde
secundum Gilbertum coriza dicitur quasi ad nares
currens et quod sit humiditas in naribus
aperta arbitrium fluxus per canales ad
nares et eas opilans et alii dicunt
coriza est opilatio narium cum reumate sine
dicitur reuma quando materia fluxus sine catharro
quia fluxus humoris a capite ad partes sub-
iectas secundum membra recipientia valens
materiam fluxum denominatur morbus quod
reumate vel catharro procedens vero quasi
materia vires sine fluxus de capite ad nares
[illegible] ad est ibi reuma sine catharrus
quia fluxus ad est talis materie et est

morbus narium quia materia ibi recipitur et
ledit membra recipientia et est coriza
hac de causa in omnibus talibus et consimilibus
morbi recipitur ut membra mandantia
confortet ne membra mandat materiam quod
est ne materia fluat et percipitur ut membra
cui mandat confortetur ne materiam recipi-
at quia si membra esset forte non reci-
peret sed propter eius debilitatem fluxum
non potest resistere quia materiam necessariam
recipiat Et si materia sit fluens vadit ad
fauces ad est reuma sine catharrus
et morbus qui dicitur branchus i. per se vocatur
fauces et sic intelligendum est de dolore
dentium cum reumate de squinancia et aliis
morbis de materia reumatizante talis
sine membra recipientia sit pectus pleura
vel coste stomachus vel intestina vel iuncture
et ambo recipiunt materiam reumatizatam
non valentes fluxum resistere vel ulterius
eam pellere denominatur passio ut dicitur
a naribus coriza a faucibus branchus
a gutture squinancia a pectore pulmone
tussis a pleura(?) podagra a manu chiragra
a [illegible] dicitur ciatica a [illegible] artubus sine iuncturis
artetica Et quia reuma seu catharrus
est causa tot morborum dicitur a [illegible] materia
rerum egritudinum et non curatur morbi
tales nisi reuma seu catharro curato
quod manente causa morbi morbus non curatur
[illegible] causas vias fluit humiditas catharri
unde in regulis [illegible] vel catharrus
fit et causatur [illegible] acutis et acutos a
vino forti et forti [illegible] et balneo
calido [illegible] vento meridionali
et septentrionali ab odore forti calido vel
frigido forti humido ut de rosa viola et floribus
[illegible] recentibus [illegible]
vaporibus [illegible] et aliorum membrorum ad ca-
put ascendentibus [illegible] in ca-
pite [illegible] profundo et prolixo
[illegible] et [illegible] vel dormire
supinus i. super dorsum vel iacere sub
radiis solis et lune [illegible]

secundum aliquos aut quocumque sunt inlite ac
et multi modi quibus fit reuma seu cathar
rus cumque in sua materia ad quas aliquis
patitur rediens sit talis dissolvens humores
in capite et vias aperiens fiunt sepius
de rebus humidis comprimens super humi
ditatem humorum in capite cum superfluxi
bilitas seu lubricitas humorum in capite
ibidem residentium non valens et debili
tas virtutis retentive seu retentive
capitis ad multitudinem humorum impo
tens. Et secundum venerabilem operantes quinque
modis proceditur ad curam catharri
seu reumatis scilicet primum cum cibo
potu et aliis et phlebotomia nocumenta que
dicta sunt per alia causam equalem [illegible]
dentis vel humorum per evacuationem ma
terie per derivationem vel divisionem
materie ad locum ubi minus ledit per membrorum
confortationem sive fluxus restrictionem quia in
stipticando et confortando membra mandans
et membra cui mandatur et vias per quas
fluit materia ledens fluxum reuma stringunt
et non ipse sit in tali ordine modorum dictorum
mandando procedimus scilicet regimine bono
composito aliis incipimus cum evacuatione
digestionem materie non expectando propter magis
periculum vitandum ut patet in regulis et
etiam in precedente cura catharri ut nisi
multum distat vel aliquam per divisionem materie
incipimus cum restrictivis in capite est
tantum cum ceteris de appetitu dicit et sic
consolidis medicis cum cum digestionem materie
et eius evacuationem seu invisificationem
quam constringant restrictiva et cum causa
multiplicationis materie et post declinationem
impressionis et fluxus vehementis sicut
et carens arenti et catharrus ut dicitur cum
talis resolutus et cognoscitur per rubor
faciei et per sentitur caliditas in profundo
capitis et calidis leditur et sentitur si
militudinem cum vero vapores calidi ascendit

ad cerebrum per siccitatem cerebri cum humiditate inspissatur
et redeunt in humiditate subtile ca
lidam et descendunt post hoc et est ma
teria in reuma et catharro et tunc signa
calidi catharri absque signa addi
ta sunt subtilitas et acuitas ma
terie fluentis ita quod lacrime fluentes sunt ca
lide et cutem faciei mordicantes et
asperitas est in malis et pruritus et
quando materia est salsa est asperitas talis
pruritus et cura eius est alterando pri
mo per inspissationem materie subtil
sui et inspissationem materie subtil
tate proposito regimine bono alterativa
comedat panem ordei simul vel
avene cum lacte amigdalarum et amido
et penidiis que meliores sunt quia
cum in hoc causa quia ingrossant
sive inspissant plus et leniunt et
sine inspissat plus et leniunt et
cum maturitate et cum bene bono sit
et alia que simul que inspissant
materiam inspissant et potus sit secundum
aliquos aqua ordei cum 3 vero viol
vel syrupo de papavere post hoc digeratur et
alteretur materia sit incipiat paucis post
et mane simul aque decoctionis
florum viol ordei sucrati
[illegible] albi papaveris nigri et colonelle
hoc secundum Gwilli et odorat cum
pelliculis et aqua rosarum et fiat
pe... et unguentum nares interius cum
oleo viol et bibat mane et vespere
syrupum viol vel rosarum vel de papavere cum aqua
decoctionis ordei et diapapaver bonum
est valde quia materiam inspissat et
impetrat vigilias superfluas et si
materiam catarrum sic digestam purgare
de hinc sunt pille contra catharrum
calidum in meo antidotario vel clouarium
de suco rosarum dicitur vel colatura contra
catharrum calidum in eodem antidotario
ubi est ibi colatura et pillula tenuat
has pillas in ore quia cum curabia

dragag(anti) l(ibra) amidi ros(arum) sucu(m) liq(ui)r(itie) semi(n)is
citoniorum psilij an(a) p(ar)t(es) i fiat pillu-
la cu(m) mu(ci)lagine psilij ad modu(m) lupini
et q(ui)libet pillula in ore tenta resoluat(ur)
glutiat(ur) Post hec restringendus e(st) flu-
xus reu(matis) et catharri [illegible] pone ad
hoc gargarisma d(e) aqua ros(arum) aq(ua)
decoc(tionis) balaustie (et) p(er)ficer(e) ita q(uod) de his
aliqua ponat(ur) et aliq(uid) addat(ur) p(ar)u(m) cam-
phore et s(e)c(un)d(u)m om(ne)s p(ro) suffumigio (con)fert
aceti calidi decoctio ordei [illegible] ros(arum)
(et) vapor aceti effusi sup(er) lapidem molan-
ignitu(m) s(e)c(un)d(u)m alios sup(er) laterem calefactu(m)
et ego pono ad decoctione(m) cu(m) aceto ros(arum)
siccis et p(er)fect(is) u(e)l plantaginis folia
u(e)l semi(ne) et adiuvamentum bonu(m) restrictiu(m)
est rose aceto ca(m)phore p(ar)u(m) alij dicu(n)t a-
ceto s(u)o et istud (con)t(ra) rosas sandalorum
om(nium) an(a) p(ar)t(es) ii bo(li) ar(meni) p(ar)te(m) i fiat pulvis
et plicet (con)fic(iatur) cu(m) aq(ua) ros(arum) (et) p(ar)t(e) app(ona)t(ur)
camphore p(ar)s i et b(e)n(e) mixt(is) o(mn)ib(us)
addito glutino [illegible] adventu(m) d(e)
fiat po(mum) ad odorandu(m) et sup(er)ter(er)e cu(m)
app(o)sitione aq(ue) ros(arum) in qua resoluta e(st) ca-
phora reno(va)t(ur). Si v(er)o p(ro)pt(er) aliq(uo)d casu(m)
p(ro)pt(er) p(ar)t(em) in regulis hec oz in p(rim)o evacu-
are fiat evacuat(io) p(er) flo(bo)t(omi)a(m) u(e)l medicina(m)
solutiva(m) digestio(n)e n(on) (ex)pectando et si p(ro)pt(er)
aliq(ua)m p(ar)ticula(m) [illegible] n(on) poterit talis
evacuat(io) fieri fiat evacuatio loco flo(boto)mie
in fontinella cu(m) collo (et) ventosis q(ui)a ma(teria)
sic in p(ar)te minuit(ur) et in p(ar)te distrahit(ur)
et loco medicine solutive fiant diuisiones
que sunt mult(is) modis p(er) fricatores (et) ligatu-
ras fortes extremorum [illegible] ma(teria)
ad nares ne ad fauces fluat u(e)l p(er)
ca(ta)p(o)tia et gargarismata ne tussiat
ad gulam u(e)l pect(us) s(ed) gargarismata s(unt)
alij norma et flo(boto)mia ut in regulis viden-
du(m) q(uo)d et q(ua)n(do) hec in catharro fieri
debent et sic catharru(m) (con)si(stere) (con)siderando (et)c.
et (con)p(re)he(nde). Et eius signa s(unt) color fa-
ciei est pallidus frig(i)d(u)s sentit(ur) in p(ro)fun-
do capitis et fatiu(m) fri(gi)de sentiu(n)t(ur) et
leduntur a frigidis et iuvat(ur) a calidis

Et cura eius est calefacere caput cu(m)
pannolineo multiplicato multu(m) calefacto
et hoc (con)tinue quousq(ue) sentiat pati-
ens calore(m) ad p(ro)fundu(m) capitis p(er)-
venisse et sacellacio capitis bona e(st)
cu(m) meta s(ac)ra salvia maiorana ab-
sinthio et sale. Odoret leg(u)mina lo-
cis [illegible] spica nardi masticet
cubebas cu(m) mac(is) et nigellam (con)fectam
et mel cu(m) garioffil et masticatu(m) tu(n)c
(con)glutiat(ur) et si post sacellatione(m) caput
inu(n)gat(ur) pilis [illegible] cu(m) oleo nardino
u(e)l castoreo bonu(m) est. Et p(er) [illegible] sumat
cibaria bona calida ut annes castratas
et gallinas et aves campestres et
(con)diat(ur) cibaria cu(m) pulue(re) coriandri (et)
galanga cardamonio cubebe [illegible]
muscate cu(m) vino [illegible] et p(ar)u(m) liq(ui)r(itie) et
bibat aqua mellis u(e)l tinsia(m) [illegible]
q(ui)a plus calefacit q(ua)m ardea[illegible]
et nu(n)q(uam) p(ro)v(oc)at motu(m) humorum. Et [illegible]
d(icitu)r q(uod) cibaria eorum sunt pulmenta (ex)
[illegible] u(e)l furfure et melle et sorbiciones
[illegible] siccatas et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] in [illegible] que [illegible]
cave ut [illegible] est. Et sic cathar-
rus ex sup(er)habundancia humorum in capite
et signa eius s(unt) facies e(st) subrubea
oculi eminent potest et nares et [illegible]
[illegible] sup(er)fluitates et oculi lacrimat(ur) et
si humores sunt i(n) cali [illegible] s(unt) tales
et si [illegible] [illegible] et si corpus e(st) plectoricu(m)
ad est corporis [illegible] et si sanguis
habundat in toto corpe cu(m) tumore faciei
adest rubedo et alia signa que dicta
sunt dicta(li)ter dissolute et q(ua)n(do) humores
cali [illegible] u(e)l sup(er)habundancia humorum
[illegible] cura eius est p(er) flo(boto)miam de [illegible]
lica s(ed) p(re)clara (con)venient vel plu-
rit(er) [illegible] in collo ad evacuand(um) vel dist(ra)-
hendu(m) ma(teriam) in capite u(n)de [illegible]
in regulis q(uo)d (con)petit flo(boto)mia (con)petit

flcia in catharro si vero alii i. se humores
humidant si sine periculo sit pt digeri
ma et pungent. prout in dolore capitis
de humore dictum est. Si vero timeat de peri
Nota culo suffocationis vel quia materia ad gulam
pectus, pulmonem et ad aliam partem nobi
lem velit descendere, faciendum est purgatio
cito digerens materie non expectando si humo
res sunt calidi fiat ut supra dictum est in
cura catarri generaliter dissoluente si vero
humores sunt frigidi purgentur cum pillulis
de yerapigra vel pillulis auriis vel cum
pillulis meis de agarico forcioribus quas antidotario
meo pono digestivo dato si non
sit periculum in mora purgationis
de frigida materia signa sunt prout habetur dictum sicut
in dolore capitis ex humore frigido pono dictum
et eius digestiva sunt dyacitron dyacinzi
beron in meo antidotario cubebe gariofili
zinziber conditum sine gariofilis et lombarum
media fiant et dieta et regimen ut
supra dictum est de catharro et motu de
frigido constringente et sicut dicitur statim in
cura catharri ex liquiditate fluxibilitate materie
viscose. Et sic catharrus ex humido fluente
liquido et lubrico et eius signa sunt multitudo
superfluitatis per os et nares excrementi et
considerandum quod quod venit per os et nares est liquidum
non viscosum et citissime effluit et cura
cura eius est si necessitas cogit in principio
evacuare cum medicina solutiva sicut
habetur in meo antidotario et in regulis
vii et xi. ma Si necessitas non cogit in
principio evacuare incipiendum est cum maturativo
tunc fluente tandem ut cum panno multi
plicato lineo calefacto toti capiti appli
cato et iterum quantum est possibile
os clausum et nares ut cum panno lineo
calido multiplicato teneatur os et
nares ut spiritus sit conservatus et aer
frigidus non subintret et valde maturat
et arcet dicunt consumere adiutor calefactivus
capitis cum sale et milio calefactis per
modum sacculationis applicatus et alimaro
capite super vaporem aque in qua coc
te sunt camomille mellilotum et maiorana
et arctius cooperto capite panno lineo ne
vapor exeat ego camomilla et aliquo
predictarum herbarum appono sticados citrinum
et absinthium et pro aliqua parva rosarum
siccarum et mirtillorum in decoctione tali cala pa
nnum lineum et exprimo aquositatem a collum
in qua intinctus erat et calefacio pannum
ad ignem ut aliquantulum desiccetur et sic
calefactum applico ad os et nares modo
supradicto et do dyanthos dyazinziberos
in antidotario meo posite i. mixtas et ozi
gonas post talem maturationem do pillulas de
yerapigra vel alias ut supra dictum est in re
gulis et antidotario meo contra catharrum
frigidum sunt notata et post hoc valde
utile est odorare nigellam contusam
in panno raro lineo positam et si non
sit nimis perfundi valet valet et melius
decoctio odorando nigelle et odorare puniliga
in pigione et uti restrictivis in pillulis
et plus dictis in dolore capitis ex humore
frigido que habentur supra in capitulo de dolore
capitis ex humore et gargarisma ex vino
decoctionis mirre olibani et vinum
garit et suffumigium de storace pitta ali
bano et ligno aloes costo mirra et
nigella vel cum aliquibus collirys et mirra
resoluta in vino et aqua rosarum si meli
us liniatur nares catharro antiquum
stringendo et desiccando curat cura
si ore tenendo de stiracone bonum. Recipe
olibani mirre spice nardi ana partem
.i. fiant pille late ad quantitatem lupini
vel cicere parte fabe grosse teneantur in
ore et cum resolutum consumatur et dicit
Filius Zacharie ut habetur in arte quod cooperta
est spica sola in ore nocte retenta
nardi

pdicem vel seu catharricum stringit ego
semp addo olibanum vel vinca et sit ca
tharus continue gargarisma debili et desti
na capit et signa eius sunt inter sup
sluitas concurrit pos et nares ad est
lippitudo aliquar vel saltem lachrime et
spalie pectoris sepissime et cura eius e
in bugr cap pilis amot cum bugo
mastico qua mirabiliter caput confortat
et similiter decoctio in qua tempore pini et
non solum hoc e in hoc tam utile sed et in
catharro consiste vel subtilitate humoris
et ego do in prima qua ut prisa sit pona
nocte vel .i. qua grossius pro omni nocte
p iij noctes sic continuando et do ceteris cu
bebas confectas vel non confectas et macis
et dyanthos et aliqui ut platearius
et alij sciunt subfumigatores capitis
ad camomilla absinthio menta sicca
maiorana et pro decoct sicc et ado
rare lignum aloes et spicam nardi et
absinthium et thus et lignum pini gu
mosum plures sit medicina in catharro
convenient administranda secundum diversum
modum operandi in mesue et practicis aliorum
quod hic non pono causa brevitatis

Erudi Gwilli in cruces ex nos

Que in gula nascuntur in quibus
angustia sentitur cum difficultate transglutiendi
seu glutiendi cibum et difficultate anhela
di vocatur nomine communi squinantia et oes
provenit et sit secundum seu de saphe
alij de colera aliqui de flegmate et alij
de percussione et qui sit de percussione
vel sanguine eadem in cura utrumque
et competit flora de ephya et cauto
saco vel scarpulas vel dicuntur co
melia non sit squinantia liberator ty
dicit quod sit alij comelia et tunc ad
est in loco apparet humor et dulcius

et tardi afflicto et morbi prolixitas
et ubi est causa apparens e pondus
et aggravacio hic ille et quia ista e
gritudo est periculosa et quia male
terminationis cum nosig et et studiose
videndum de qua hac quo agendum
est ad eius curam quia e curabilis
an omnia respiracio sit regule designa
nacia in tabula hic sup posita est
nondum quod qualiscumque sit materia istius
apparet alij to colligitur interius et
quia in quodam folliculo inter ysopha
gum et trachea arteriam ponite et hec
est prima species et mirabilis secundum et
cognoscitur concomitanti dolore estuanti
ta et nullus tumor apparet exterius
et si ob apparet et interius nullus tumor
videtur et patiens solet digito locum
doloris ostendere ubi materia interius resi
det et collum est rigidum et lingua
rigida secundum liberatorem et adest vox
impedita et quies inspiracio et respi
racio et suffocat in triduo vel quarta die
et aliqui in prima vel secunda et ista
non est securior adveniat eius medici
sed periculum predicat asserunt aliqui materia
apparet in maiori quantitate colligitur
exterius et in minori quantitate interius
et hec est secunda species squinantie secundum
platearium et hec vix curatur et cognosci
tur minori dolore et leviores sunt et
facilior inspiracio et respiracione quod
in prima specie tumor aliqualis apparet
exterius aliqua materia apparet totaliter col
ligitur exterius et hec e tercia species squi
nantie secundum platearium et e curabilis
nec inficit nisi tumor admittit se dila
tat, phlegmone vel apparente tumorem
exterius cum sit levior vel nulla et

dolor est modicus nec adest difficultas
inspirandi nec aspirandi Et notandum
quod squinantia terminatur aliquando per resolutionem
exalationem et consumptionem materie et hec
terminatio est valde bona et signum quod opera
tionem per resolutionem et alleviatio secundum
liberationem aliquando terminatur per congregationem saniei
et hec terminatio est dubia si in spina fit
at ad interius mala est terminatio et periculo
sa si in spina fiat ad exterius ita quod
sanies exeat et mundatur locus apostematis
bona est terminatio alio terminatur hec egritudo
per permutationem que permutatio secundum messe
fit duobus modis quia materia apostematis aperiens
declinescit subito ad membra nobilia interius
cursit ut ad cor vel pulmonem ut in
dies quibus inficit sibi eius euadit vel collo
mitta si vero materia non subito sed paula
tim divertitur ad membra interius ea bona
est ut pleumesis peripleumonia vel tisis
si vero materia dilatescit in loco apostematis
et declinat ad manifestum corporis
id est ad exterius membra non nobile fiat
apostema exterius et Galienus dixit quod squinantia
plerumque permutatur in herisipila et
in usum persicam et quando interior materia
nes quando accidentur salute et de
clinescitur subito tunc in externo permutatio
petit celebri medullas et dominum nec
fiat hec in messe de apostemate de qua ipse
si alia signa salutis appareat laudab
est cum sit apostema sanguineum et colericum
vel solum flegmaticum si solum sanguineum
est apostema quod cognoscitur per febrem aliquando acutam
per rubedinem faciei propter et adest
oris dulcedo et plenitudo venarum et
urina colorata et tincta et spissa et
si in toto corpore fuit plenitudo sanguinis

tina consistet in stricta et tenui dieta primo
ita quod si infirmatur usque ad tertiam diem
non comedat nisi ydromel vel aquam
zuccari vel brodium pulli. prime post diem
tertiam utatur ordeato claro id est subtili succo
ordei cocti ut colata de pulla pura
et pura sumi post sorbitiones de farina
fabarum et amidum cum zuccaro albo et
mica panis sorbilia post v dies utatur
pullis et avibus parvis campestribus et rari
mibus cabelinis et vino albo subtili levi
vel multum limphato et non dormiet et
pluribus vina quia in magno vel longo
sopno timetur de suffocatione fo laborand
est cum evacuatione tria in alteratione et per
fectione aggregationis materie sed in istis
diversi diverso ordine et modo medendi pro
cedunt nam quando de apostemate dicat primo incipi
endum est a medicinis stipticis prohibentibus
agitationem et discretionem materie reuntizatae
et ipsam alterante ut gargarisma ex
aqua rosarum et aceti cum parte rerum
rosarum admixto vel de succo solatri et
semper rosarum liberator vero incipiendum
ce dicit cum gargarismo de dyamoron
et medico siropo mirtino vel violaceo vel
siropo de papavere. Bartholomeus dicit gargari
zando continue usque ad iii dies cum
tribus corticibus mali viridis et aqua cala
et sirupo rosarum vel cum aceto et zuccaro
aut cum aqua rosarum zuccaro et aqua
calida Almansor platearius et Rogerius
incipiunt cum flebotomia de cephalica et ego
sic incipio cum flebotomia et licet diversi di
versis de fieri flebotomiam in hoc casu incipio
a flebotomia de cephalica et postea facio unam vento
suram collo et inter scapulas pono
ventosas ad modum quo posui hec superius
in cura de dolore capitis ex sanguine et
non evacuato post primam flebotomiam gargari
smata predicta quia valde sunt necessaria nec

a la gota de basilica
cum sede parte

utor in hoc casu clistere nisi esset constipatus
nec facio flebotomiam sub d(e)venis sub lingua
licet Rogerius dicit eam et omnium p(er)
fectam quia proprio causa est ventrica tamen
predictis evacuationibus agitur planius conte-
gent et ista est opera melius in principio squinantie
de sanguine solum. Si vero colera in sanguine
sit habundans quod cognoscitur per dolorem
acutissimum et siccitas fortissima et colorem
faciei citrinum cum rubore et urina est
intensa et tenuis et oris adest acuitas
de punctura et mordicatione in loco doloris
secundum Avicennam oportet primo evacuare coleram
et postea fiat flebotomia et iterum fiat evacuatio
per medicinam extrahentem coleram a san-
guine et debet solutiva talis esse leve et
plus alterativa quam evacuativa et fiat
hoc si non tollatur per cum cassiafistula et aq(ua)
decoctionis prunorum et violarum solatri endivie
et lactuce et si oportet addatur electuarium de
succo rosarum quia valde utile est et debet
alterativa plus esse frigida quia si esset ex
sanguine forte evacuatione debita et al-
teratione perpinguis mata in principio morbi
i. per primos dies vel iij nisi colativa
non sinat ex aliquo impedimento tunc
clisteris habitis ratione constipationis vel altera-
tionis vel attractionis materie inferius quale
fiunt sic. Recipe violarum ℥ ij malve an(a)
prunorum ℥ vj camomille violarum ℥ iij herba q(ue)
que sufficit decoquatur scilicet viol. malva
et prima et colatura alia addantur et
inicantur tepide et appetat assellare non
retineat illud sed emittat et istud clistere
lenitivum et mollificativum. Et dicit Guill(elmus)
capitulo de squinantia quod in squinantia ex colera
in principio debet tale clistere fieri et postea
fiat flebotomia de cephalica et iam sepe debet fieri cli-
stere hoc quia nichil utilius est eo in hoc
casu si post aliquando addatur predictis mel sal
et alia ut sic mordicativum ad trahendam

materiam inferius et si sustinere potest interius
apponatur aliquando ʒ ß electuarium de succo rosarum
incipientibus postea fiat locale remedium
abortiva et conveniat prout habetur in tabu
la de regulis ne repercussiva potius
ponatur sed lenitiva et dolorem
unde plantaginis mixta bonum potius linire
cum oleo violarum et malva in oleo violarum
coctarum antheros(?) et interius
linitivum bonum est lac caprinum in talibus
cum sirupo albo camis et melle gar-
garizatum vel decoctio ficuum et fenugreci
cum pauco croco istud opera instat
et resolvit melius habetur Avicenna. Rogerius
vero bonum est lenire resolutivum et matura-
tivum cum cabrum in aqua et oleo coctum
fiat cataplasmatum sicut brancha
ursina et malva axungia porcina
recenti etc. et apposita bonum est lenitivum
et maturativum et debet fieri nimium
Spongia calida in oleo infusa tepido et
apposita prodest et statim quod habetur Avicenna
stercus album canis comedentis ossa
pulverizatum et cum melle mixtum sic
eo potius liniatur guttur et interius
gargarizetur est medicinam resolutivam
sublime et si cum tali stercore et melle
et succo cucumeris asinini liniatur
potius guttur est medicinam perfecta
habetur in medicina eius cum fortibus re-
solutivis uti debet in medicina et oportet
post quod cum opera poterit adiuvatur
cum apponenda sunt statim ut medicinis
medicaminibus lenitiva et aperitiva ap-
tiva sive ruptiva lenitiva sicut succus
caulium decoctio ficuum pulpa cassiafistule
decoctio passularum ficuum et mel
album crocum et liquiritie. Aperitiva sunt
sal armoniacum baurach stercus hirundi-
num mirra galbanum stercus canis

cinis pullorum yrundinum salitorum vel
recentium combustorum etiam omnium de isto aliqui
cum aliquibus supradictis linimentis po-
nant secundum exigentiam intentionem de
rebus mediantibus et dispositionem pati-
entis et quia de yrundinibus singulariter
et efficax ad hoc fit remedium secundum Gal.
Mesue pono hic quomodo comburuntur secundum
doctrinam Johannis Dap. etc. et primo pul-
los yrundinum decollari ut sanguis
fluat super alas eorum deinde pulverizetur
super eos sal et sic in olla vitreata
mittatur satis ornatim et cooperiatur et
sigilletur cum luto sapientie et ponatur
in furno et ibi sit donec comburatur
et cinerem redigatur. Hec ille. et quia
aliqui non apponunt sal ideo Gal.
dicit quod cineres pullorum yrundinum re-
centium vel salitorum recipiantur ad pondus .j. fiat
pulvis de isto pulvere cum melle si-
cut inunctio liniatur guttur et si intus
cum aliquo liquore gargarizetur et
bibatur reddat vehementia signa sana-
tionis et inde patet quod apud est ... postea
vero sanies in fine cepit patiens super
faciem suam positione et situ tali quod saniem
et liberius possit excreare et liniatur guttur
exterius cum melle et sale et frequenter gar-
garizet cum decoctione foliorum olivarum
salicis vel rosarum vel ipso aceto secundum Mesue
et fit etiam dyamoron cum croco est enim
facta bonum. Isto vero de gargarizandis
dyamoron cum melle rosarum et aqua de-
coctionis ordei primum continuo et iterato primo
in proportione tali mixture recipe mellis rosarum col-
lati dyamoron ana ℥ ij aque predicte decoc-
tionis ordei ℥ vj vel viij si sit sanosa
croci ʒ j croci pulverizati et cum aliis
misceatur. Hec dicta sunt de squinantia
curabili cum pleurisi ad saniem fiat.

permittet ad aliam locum maliciam et quia et
de causa non est fortis assumetur curam quia
valde laboriosum est et periculosum vel dico
si declarit sine manifesta alteratione ma-
terie sine squinantia consequente quia ut
plurimum accidit et cognoscitur per hoc quod fa-
cies est pallida vel alba os est inspic-
tis est levata dolor remissus urina disco-
lorata vel penitus colata spissa
tumor manifestus mollicies inflatio pa-
lme fiat apertio clistere in antidoto inno
scriptum quod dolorem capitis consimili fina
et secundum Guill. in statim purget cum pillulis
cocys vel fetidis vel medicine decur-
rit et sepe fiat clistere in principio quia
valent in dolore capitis consequente
et bibat per quinque dies aqua mellis
vel aqua decoctionis liquiritie et ysopi et
zuccari et comedat farrum cum aqua ca-
ni pullos coctos et vitella ovorum cum
mica panis mixta in pullis coctis
penitus reddat ad dietam laudabilem
sani. Hec ille. Mesue vero dicit in principio et
gargarizandum cum aqua et aceto decoc-
tionis rob mororum et dyamoron confortative
cum alumine et acacia et pluribus similibus
autem dicit de gargarisandum cum ydro-
melle et decoctione nucis et alumine
assatorum et thuris mastice et uvarum
passarum mundatarum ab arillis et colla
involuat cum lana intincta in oleo deco-
ctionis vel sinapi sulphuris et ca-
storei deinde postquam incipit crescere
ad augmentum gargarizet aqua
decoctionis fenugreci seminis lini u-
varum passarum mundatarum ab arillis
caricarum liquiritie mundate ficuum et
mellis et istud est maturativum vel ... vel
vel ... applicatum aliud magis
maturans recipe olei viol. butiri ...
fermenti dyaltee ana pt. j. misceantur.

istud exterius vel interius applicatum maturat
et agit ad ruptionem. Ego exterius isto utor
interius est abstersivum ad utrumque et ideo
ad gargarizandum commisceo dimiteriam
cum decoctione caricarum et fimeto in parva quanti-
tate addito. Ego ad gargarizandum cum
commisceo dimitrico appono stercus album
canis et pulverem yrundinum combustarum
sic pulveris yrundinis sicut et ad quantitatem parvam
contra stercus canis ad maturandum apo-
stematicam squinanciam bulliat in vino dial-
tea et marciaton et agrippa et lana vel
stupa lini in illa decoctione intincta tepida
apponatur super quod collum ea involvatur resolvit
et maturat et facit diafonesim experi-
mentator. Et nota quod Guillelmus dicit quod alima-
sor sapiens et amicus communiter in hoc quod garga-
rismus de stercore albo canis comedentis
ossa vel stercore ad similiter i. lupi cum melle
mixto et linito super gulam et collum multum
valet in squinancia. Et liliator dicit quod A-
rõ supervalent ad squinanciam stercus album
canis ossa comedentis et stercus lupi et
stercus infantis vel pueri comedentis lupi-
nos et cinis pullorum yrundinum si sicco-
ra dat super testam desiccati et facta pulve-
rizati et sic et sic cum melle vel decoctione
deducta interius vel exterius applicata. Ver-
bena trita et emplastrata sanavit pluries squi-
nanciam experimentator et galienus dicit
quod verbena ligata super tumorem squina-
ciam aperit et sanat et probatum est. scabiosa
gargarizata bibita et emplastrata squi-
nanciam desperatam sanat et probatum.

Curando autem posteriori cum humidi-
tate super plura positiva valeat sed
in omni raucedine posteriori competit dieta
humida lenitiva vel ova mollia pultes
avenarum vel ordei amidum vel frumentum
cum tysana cortium et diversa alia pure

qualitatis cum nocumentum vel sima hu-
da secundum eam siccitatis et calitatis
vel fricatis et vitare que desiccant
et exasperant et salsa et acuta et
ipsa Rasinado secundum cres. et alios
accidit posteritate causa acuta poste
sicca vel apulus fumo lento sicco
vel cibo vel potu recepto inducente
siccitatem et in principio in lecto vo-
cali trachea arteria vel fistula pulmonis
et istud cognoscitur indicio pacientis
et tussis sicce concomitantis et cura-
tur lenitivis humectantibus ut sunt
dragagantum cum arabicum liquiricia et alia
huius simplicia simplicia vel composita. Et
sic posteritate inflammante et exasperante
quod cognoscitur per punctionem in spiritualibus
contra exasperitus stercus pecolli qual-
itatem et corporis maciem et maturam
per infirmitatem vel calidam caliditatem contracti-
va et lenitiva humida ut sunt mucilla-
go psilii et medulla cucurbite et
cucumeris et semen earum mundatorum
et similia huius. Et sic posteritate
consequente ut a frigore exasperante
laceraca vocali et cura eius est exca-
lefactis et humidis lenitivis ut draga-
gantum collum cum inmanitate mea et
diapenidium et diacinamomum nigrum
vel puris mei lenitiva calida secundum me
sive sunt olibanum cum melle et passu-
lis et nucis et inuia et liquiricia cum
vitello ovi sed exper nutrio pono
ipse eius siccatum sed sicut et uvas
dulces et pomdas et pineas mun-
datas mellitas et zinziber et zinziberum
dictum et diazinziberos in antidotario
meo et borago et buglossa sunt
bona et composita cum aliquibus istorum
secundum exigentiam discretum et dispon

pacientes sive in extractionibus sive
loch sive in pillulis in ore tenendum
quarum resolucio consolidat. Et fit aliquando
invicem quod sanguine sive humore sang-
uinea venas descendere sanguis enim secundum
platearium humidans venas descendit
et quasi amicans vocis actionem tamen
tantum et fit impedimentum vocis quod tamen
cedo quod cognoscitur coitus aliquid tale
humida combustione faciei et venarum emi-
nencia ... omnis ... quod sanguis
quam ... vel aliunde conveniunt ...
cessat et quod non est dimminutus quam
convenit minime et eius cura est in minuco
de cephalica et ... dicta ... per sa-
guis quantitatem et tamen actualis et
humidus et quod ... ... quan-
tibus et fit invicem aliquid ... fluente
capitis superioribus distillare in tracheam
arteriam et fistulas pulmonis quod cognoscitur
per tussim humidam et per insufficienciam
oris et saliue humiditas et tamen in
cedo dicta consumitur et pacienti sub ...
dum est sicut in catarro defluente
distillare dictum est si vero est ex fluente
adherente trachee arterie et fistulis
pulmonis et non fluente a capite et
competit secundum quod cura resolutiva
et desiccativa ut sunt calamentum ysopus
et ... ... dya
calamento et facto decoctione in ... ...
radicis feni ... ysopus et melle
et aliquam et de ... ... dicto
... elettuarium et ... dicta
in pomo et ... ut in tussi ex
grosso fluente adherente dicit et
... de pillulis meis de ... ...
... quod sit in antidotario ... ...
... de corporibus ... quod ...

Iterum aliqui dicunt quod tussis est offen-
dicionem spiritus in trachea arteria
et forsan sic dicunt quod est motus tamen
quedam nisi et offensionem spiritus et me-
brorum spiritualium. Gilbertus in libro ... dicit
quod tussis est motus naturalis et actualis quam
tus tamen in spiritus ad expellendum
superflua spiritum nociva ... ...
tamen pulmonis virtute plurimus ...
et composita virtute actualis et spiritualis
... fit in ... et ... ad expellendum
superflua et nociva movetur membris per
totum ad expulsionem eorum et talis motus
vocatur tussis. Aliator dicit quod tussis est
motus virtute actualem et spiritualem ad ex-
pellendum nociva tamen spiritualia, unde dicit
quod sicut sternutacio est motus cerebri naturalis
non morbus ita tussis est motus pectoris na-
turalis non morbus. Avicenna in ... libro dicit
quod tussis est commocio violenta pulmonis et
pectoris vel voluntaria adveniens ex
nocumento contingente ... vel ...
via anhelitus vel pulmone. Et ego dico
quod tussis proprie est naturalis motus in pectore
et non morbus qualis est tussis que est tam
medicina conatu et alleviacione bona et
celeri et finali expulsione nociva vel per
... secundum quantitatem materie expellende que
salubris est et laudabilis quod fortitudine
virtutis expulsive et obediunt superflu-
itates expellende et mundificacionem spiritua-
lium faciunt non est immo morbo de pectore
nec indiget medicina quod aufert tale
motum vel impedit est causa morbi
ex superfluum retentione nociva. Tussis vero
que fit absque ... ...
... vel ... tali ... et ...
laboriosa amocione spiritualium ... et
... mala ... est motus innaturalis
et passio sive sinthoma ... ...
... est ... ...

Fit igitur tussis tribus modis. Primo per oppres
sionem et arctationem ut cum fit vitio
spiritus vel capitis tumore ut in ydropisi ex
apostemate ut in peripleumonia vel pleuresi vel
ex capite frigido pulmonis vel stomachi vel
mollis vel catarrho distillante de capite
et fit dicta tussis symptoma morbi agro
pretet licet tussis curato morbo cum tan
te cessat nisi curato morbo vel cessante
aliqua superfluitate delegata residuat
in spiritualibus membris et ex hoc fiat tussis
veniunt almansor et Gwillelmus in capitulo
tertio de tussi ponit plures curas de tussi
symptomatico ad quas recurrat qui voluerit ta
lia curare. Secundo fit tussis ex sua propria
materia pulmonis ut ex mala complexione
ca vel frigida sicca vel humida in ipsa cum
assueta vel ex humore grosso adherente et
ibi residente. Tertio modo fit tussis ex acre
motum exteriorem ut a frigido pulmone frigiditer
aere constringente cibo vel potu frigido a
cetoso salso vel acuto et aliis huiusmodi
ab exteriori asperitatem tamen pulmonis
inducentibus. Sed qualitercumque fit tussis vel est
sicca vel humida, et ideo de tussi sicca
vel humida hic tractare intendo et
licet distincte tussis sicca vel humida est
cum calida sive cum calida dispositione vel
cum frigida sive frigida dispositione. Ca
veat autem tussim patiens sibi ab
omni eo quod vel omnia pulmonis vel pectus
exasperat constringit vel nimis desiccat
ut sunt omnia salsa acuta acetosa et
pontica et pulvis et fumus et ventus
asper aer vel fumus vel humidus nocturn
us et aer corruptus et pestilentialis
talis enim aer subito intrans causat
tussim et difficultatem anhelitus et
post suffocationem et quamvis vetanda
sunt vel que causant tussim que

postmodum in suffocationem tunc tussis sicca
vel humida apparebunt. Primo dicendum
est quod fit tussis sicca aliquando fit ex pl
uvia vel fumo ingrediente in tracheam ar
teriam et fit tussis sicca sine calore vel
frigore et cognoscitur iudicio patientis
et curatur cum aliquo liquido lenitivo in
cepto per modum sorbicionis vel potus et
ova mollia cocta sorbere. Item tussis
sicca ex fumo fit quod cognoscitur in
dicio patientis et quia fumus sicca cum
siccitate sed aliquando calidus curatur cum
lenitivis frigidis ut sunt tysana frigidum
liquiritie tepide sorbendo et syrupus et sy
rupus violaceus et zucara violacea et dyadragan
tum frigidum et uti dieta frigida et humida
mediocriter ut pultes avene vel ordei
cum aqua ... et pane de lacte dulci
omnino vel amigdalarum. Item tussis sicca ex
frigido aere vel vento ingrediente tracheam
arteriam constringente et coangustante
superficiem tracheae interiorem quod cognoscitur
iudicio patientis et curatur cum calidis
et humidis lenitivis ut sunt sorbiciones de
decoctione ysopi ficuum et liquiritie cum aqua
pluvia et uvis passis vel cum aqua et
melle dimissis ficubus et comedere ca
et humida non solum actu sed potentia
ut sunt carnes omnium animalium gal
line pingues et capones et perdices
nes et de gallinas grossas comedat
cum ... et cardamomo cinnamomo et croco
et bibere ... vel mellicrato
Item tussis sicca ex aliquo superfluo post
quod non plene intrinsecus ... et offendit
tracheam arteriam ut mica panis vel
aliquid aliud tale quod cognoscitur
iudicio patientis et aliquando iudicio assisten
tium et cuius cura est si res sit pro
pinqua ut statim bibat aliquid calidum
si licet vel si expectet per aliquam particula
suffocationis fiat aliquid tale talium

cuma potus sp(iritu)m, d(e)portat ad vias sp(irit)ui
et clarificat vias meri ut similiter abi(n)cu
serit si v(er)o q(uan)titas talis rei maior
op(ertet) ponere patientem subito et fortiter
in collo et int(er) spatulas ut eiciat i(d)
Item tussis sicca aliq(ua)n(do) fit ex pipere sumpto
vel aliquo alio cibo potu vel medicina
recepta cnathea arteriam et cannam
pulmonis calefaciendo minuus et dessi
cando et tussim inducat et cognoscitur
inducto pariter et curatur cum frig(idis) et
humidis cal(ide)tem extinguentibus et altera
tibus q(uam) rone sicitatem mala et humor s(un)t
mucilago psilii et s(e)m(in)e citri more
et lactuca et portulata et pulpa cu
curbitarum et cucumerum et melonum et
syrop viol(arum) et zucar(um) viol(arum) et pultes
de aqua et farina ordei vel avene et
ordea pa et pira damascena tercuria
et poma p(ro)sicca et bibere tysanam simi
vel emulsia ordeata uo humilata et
vinum album clarum debibere uo acebu(m) v(e)l
fuosum et aq(ua) b(e)n(e) limphatu(m) et farin(a)
cu aqua et amidum comedere pt et pi
stes punos sinuosos recentes dulc(es) viti
et c(on)tinue ut s(un)t auselle p(er)che moroe
qui d(icu)ntur theutonice kauwperst (haselzne) et plas
que elevatur sine admixtione herbarum vel
medicina talarum et sine condito talarum
sp(eci)erum Tussis sicca ex p(ro)issione membrorum
sp(irit)ualium que fit ex contusione cor(por)is vel stoi
cp(ro)ssione tabida pulmonis sine concussione
humorum cognoscitur p(er) talem tumorem concar
tacone viam sp(iritu)s cat(ur) tussis h(ec) sicca c(on)
tra ut d(ict)um e(st) in dicto libro q(uo)d ex p(ri)mo dicitur et
curatur ista tussis curato tali tumore Tussis
sicca p(ro)p(ter) apa molle vel durum sive de
quo nichil effluit ad cannam pulmonis
vel e(st) medicina de ea sicut de tussi sicca
ex cp(ro)ssione sp(irit)ualium Tussis sicca p(ro)p(ter) sicci
tatem pulmonis fit et cognoscitur per h(oc)

q(uo)d nichil exspuitur et est cum dolositate et p(ro)
ximitate pulsus et est ibi constricto anhelitus
ut asma videatur et aliq(ua)n(do) et si diu dura
verit ad e(st) attenuato corpore et consolatur
patiens consumptione humidi levitate ut
sorbito de lacte amigdal(arum) dulcium
et amidum et alia que dicta s(un)t de tussi
ex pipere sumpto et est tussis fortior in
fame et siti et post sompnum et comesti
one et potu vini plurimi mixtioris aq(ue)
allevia(tur) et cura eius e(st) ut utatur dieta
humida sicut cum s(ucco) cu(m) succo ordei vel frumenti
vel farin(a) i(d est) sp(e)lta grosso modo fricta co
cticata vel cucurbitis portulat(a) et lac
tuc(a) et cum medo edi et pullorum altera
cu p(re)dict(is) herbis vel carnibus et bibat
tisanam ordeaceam debilem uo humula
tam cum cibo p(ro)siti tysana vel ligna
Item secundum Guillelmum ex tussis sicca e(st)
cu(m) f(ebr)e incipiente e(st) s(un)t (con)firmans demane
li (?) aque ordei et post iij horas
intret balneum tepid(um) aque decoctionis
viol(arum) malvarum et seminum eius et post hoc
bibet(ur) cum succo ordei z(uccarum) ut predictum est
de tussi et uti p(otes)t p(re)dictis cuali(bus) et
ante sompnum bibat cum iulep mucila
gine psilii in aqua citrullorum vel cucu(m)
bite resoluta et gumma in p(ar)tibus et re
gionibus frig(idis) aqua citrullorum vel cucu
bite uo homo fiat decoctio seminis
eorum mundata in aqua et de illa cu
iulep vel syrop viol(arum) et in die teneat
mon(i)e has pillas R(ecipe) seminis portulace
seminis cucumeris mundati an(a) p(ar)tes in
liquire succi p(ar)tes iiij conficiant(ur) cum muci
lagine psilii item amidore meo hoc
syrup(i) ad tussim cum f(ebre) Si v(er)o tussis
sicca ex siccitate pulmonis sit sine f(ebre)
p(otes)t sumere panem cum lacte ovino vel vac
cino dulci vel amigdal(arum) zuccaro albo
addito et p(otes)t tale lac cum zuccaro sine
pane bibere et comedere carnes animalis

portulacas endivias citrullas de lacte
et alia que supra dicta sunt de tussi sicca
calida nisi quod sit aliqua talia i. temperata
talia sint puris ibi vero frigida inter et humida
propter hoc et secundum Gwillielmum cibi conveniunt
sicut cum nucleo de vino acinorum maturorum dul
cium et cum vitellis ovorum et cum hac pul
vere Recipe cinamomi ℥ i cardamomi croci ana
℥ ß fiat pillule Ego vero do hunc pulverem
Recipe ℥ʒ iij cardamomi ℥ ß cardamomi croci ana
℥ i ana saccari rubei ℥ ii ... cinamomi cardamomi mundati
ana ʒ ij fiat pulvis et do diadragagantum
calidum in cibis meis et diapenidion
separatim et mixtim De tussi sicca que
fit constrictive et calide propter hoc quod vehementer
petit et anhelitus est magnus unus vero
post alium ut solent qui currunt anhelare
assimilantes motum et pulsum velocem
valde et consolatur in recipiendo et att
rahendo aerem frigidum et calido aere vel
fumo leditur et cura eius est ut mitiga
ret dictum est in tussi sicca constrictiva plo
rimus cum hoc et alia remedia sicut ut
ibi dictum est et inungatur pectus cum olco
viol et aqua sine mucilaginibus
psilii et bibat mane lb ß aque ordei di
ctionis omni die et post iij horas vel
iiij cibi sumpti teneat morsellum de pillulis
luthie quarum hec est confectio Recipe succi li
quiricie zuccari albi ana x ʒ A amili
dragaganti amigdalarum decorticatarum dul
cium ana ʒ v fiant pillule ad quantitatem ciceris
cum mucilaginibus seminum citoniorum Et
sit tussis sicca propter ulcus pectoris ... et
et signum eius est quod fit post sputum
sanguinis et sanies et absconditur
sputum et remanet tussis sine sputo
et corpus liquescit cum ea et cura eius
est in potu sumendo lac et alia que
dicta sunt in tussi consecutiva pulmonis
hec in dimissione aliena ... tussis

sicca alia sit ex catarro valde liquido
et subtili ita quod continue vel apprehendi non
possit ut expellatur et signa eius sunt
ut in catarro calido sunt de materia calida et
subtili et eius cura est cura talis
catarri ingrossantis et inspissantis manum
plicteum et alia remedia ponuntur que
in capitulo de catarro dicta sunt ut catharis
... et post hoc manum plicteum et alia
remedia ponuntur que in capitulo de cathar
ro dicta sunt ut catarrum cessetur hoc
manum unum plicteum et residuum
in spiritualibus manere et proinde conve
niri finalitate Tussis sicca aliquando
fit aliquando ex humore grosso et glo
boso in canna pulmonis fortiter adheren
te et licet non mutatur cum expelli per
tussim hoc facere non potest propter suam
fortem adherentiam et grossam
viscositatem et cum nichil expellitur
per tussim dicitur tussis sicca et fit in
ipsa constrictione et signa eius sunt oris
insipiditas et talia pectoralia sugge
runtur nisi forsan propter tussim calor
assistat et si aliquando aliquid expellitur
propter tussim exspuitur illud est flegma
grossum valde viscosum tunc fleuma
cuidum est ut sit in aere calido me
diocriter et utatur mellicraton et co
medat sorbitiones de vitellis ovorum
et vino subtili et carnes galline pin
gues cum aqua cocte sit ysopus et
radix feniculi vel petrosilii et utatur medi
cinis talis resolutivis et subtiliativis
ut sunt radix yreos radix feniculi ...
et ego do dyacalamentum dyanisum ana
partes i diapenidion partes ij mixte
et sumatur post decoctionem ysopi radi
cis feniculi radicis ... yreos cum liquiritia
passulas et pinearum et ... ...
et inungo pectus cum dyaltea partes ij

et ali pter vinu mixtu et aliquando de
in tantis noctibus iii pillas dragan
to pectoral lemonis vel fortioris
secundum quod est in antidotario meo
Et nota quod in hac tussi et dieta et
medicinis medicina declinare ex calida et humida
subtiliatia et lenitia Item tussis sic
ca propter debilitatem spirituum cognoscitur
principaliter vel passionum praecedentium quae
virtute et spiritus debilitavit et vel quando
adest corporis debilitas et resolutio
sine extenuatio vel consumptio et cura
eius est dietare patiente cum restaur
tiua dieta et cum medicinis restaurati
uis spiritus et spiritum et virtutem confor
tantibus dieta sit talis panis levis
porosus bene coctus pulli gallinarum
cum brodio suo condito cum vitellis
ouorum et cinamomo zinzibere cardamomo
et croco vel cum pullo colato cum ptisana
cum brodio cum speciebus praedictis et pul
tes avene vel ordei cum brodio gal
line bone sunt vel cum lacte amygdal
vel lac amygdal cum amido et
zucaro et carnes edulinae et agnel
line et vituline bone sunt elixate
et condite speciebus dictis oua mollia
spinargia borago atriplex bleta
cum brodio carnium recentium cum
bonis vel porcine vel cum lacte
amygdal extremitates porcorum
pisces squamales decocti aqua
ut sunt lucii perche crassiculi
et huiusmodi et bibat vinum album et sub
tilium vel rubeum clarum odoriferum
cum aqua ordei vel dragagant limpha
cum electuaria sunt dyapenidion
electuarium preciosum vel electuarium
regium confortant spiritus per odores de
lectabiles sonantes musicales pannos
boni odoris et consolatoria quae non

desiccant Tussis sicca aliquando est consan
guineis venas replente et extendente
comprimens extensione cuius offenduntur
spiritus et tussis et de illo quod est causa
tussis scilicet de sanguine melius exspuit
inuadine tussim et asma et
sicut equi et boves aliquando patiuntur va
nadine tussim et asma cum post
sunt rubor faciei in hominibus et
et plenitudo venarum et omnes dulcedo
et quod diu non fuit minutus nec san
guinis quem solebat fluere non fluxit
vel sanguinis narium emoroydarum
vel huiusmodi et cura eius est si corpus est
plectoricum multo habundans sanguine
flobotomia de mediana primo vel postea
de basilica de epatica ubi vero non est
tanta plenitudo sanguinis per totum
corpus sufficit flobotomia de basilica
Nota quod alie cause tussis sicce quae
hic non exprimuntur pertinent ad causas
praedictas reduci et secundum dictas causas
tussis ex talibus causis curetur Item
non tussis sicca ex siccitate et caliditate ex
se precedente curetur cum humidis
frigidis hic de tussi sicca dicta sufficiant
Vocatur tussis sicca aliquando causatur ex
humido vel humore ut dictum est tamen
humida tussis ex siccitate causari non potest
et ideo tussis dicitur humida quia humidum
exspuit et hic ulterius sit aliquando exspuit
sanguinem ut in emoptoyca passione
aliquando saniem ut in empimate vel
ulcere pulmonis vel apostemate rupto sanio
so in pectore pulmone vel in costis
ut in pleuresi aliquando exspuit humores
grossos digestos in pectore vel plus
existentes aliquando indigestos Tussis
humida sanguinem educens sanguinem

Tussis humida

contrarius predictis curatur curato morbo
huius ipsa causa. Si vero tussis esset
causa sputi sanguinis curetur tussis
secundum naturam suam etc. Et non quod secundum ypo
cras tussis cum sputo sanguinis est
mala valde sive egrediatur sanguis
a pectore sive a pulmone. Sed a pulmone
est peior et cura eius difficilior. Et
assignat causam declarat tales. Sciendum tam
en quia ubi est sputum sanguinis in
tussi a pectore vel pulmone est disso
lutio continuitatis cuius consolidationi resistit
et repugnat tussis et tunc dicitur cum sputum
sanguinis tale fit cum tussi et tussis
dilatat dissolutionem continuitatis et
augmentat eam et causa dissolutionis
continuitatis et sic recipitur cum est
altius et causa est motus circularis et
non curatur nisi similiter. Item secundum medicos
tussis cum sputo sanguinis ex pulmone
si durauerit causat saniem sanies
vero in membro spongioso quale est
pulmo dum retinetur dum retenta
magis acuitur et magis acuta
profunda ulcera pulmonis que difficul
ter curantur. Item pulmo ex officio
suo per vitam continuata habet sollicitudine
tolli ad inspirandum et respirandum
et sic dilatatur et constringitur successi
ve per dissolutionem continuitatis et tussis
talem constrictionem impedit. Quare tussis
cum tali solutione continuitatis ma
le curatur. Item caro pulmonis tenera et
rara est et cito passibilis et re
ceptibilis flegmatis et nutritur calido et
subtili sanguine. Quod igitur est tussis cum
sputo sanguinis vel saniei ex
pulmone acuitur sanguis qui eius est
nutrimentum ex tussi et super calescit
flegma recipitur putribile quo putre
facto tussis augmentatur male ergo

curatur talis tussis et propter tale diffi
cultatem cure tussis cum sputo san
guinis vel saniei a pectore vel pul
mone vel ulcere vel apostemate resultante
ad iuuamen pulmonis et instrumenta
spirituum remitto curam eius ex
ad perfectionem antiquorum sicut
ad Avicennam Almansorem Mesue et
Gilbertum et in Breuil. Quod ponitur
cura eius. Tussis humida fit ali
tu quando expuit sputum flegmaticum
digestum et similiter tunc non est morbus
sed motus naturalis et non debet impedi
ri nec alia cura indiget nisi bo
no regimine. Si vero non est bene digesta
quia est tussis laboriosa et est in ple
ne pectore vel canna pulmonis
ut solet esse in pleuriticis et pleu
monia convalescentibus et in senibus
ex dispositione senectutis et signa
eius sunt multitudo sputi et
habundantia eius et ipse post sompnum
secundum Breuil. Ego dico quod hec
sunt signa quod tussis humida est
ex superfluitate flegmatis in capite de
scendente ipsa pectore dicetur sed hec signa sunt
paucitas sputi per castrationem et
multitudo sputi per tussim et visco
sa et cura valet cum expulsione
eius in gutture resultat vel in pec
tore et cum talis materia commouetur
per tussim aliquando in tussitu sino car
nauseam et aliquando vomitum. Et
cura eius est regimen generale post
dictum tunc et mutetur patiens cum
bonis carnibus castratinis de capo
lo de lepore de perdice gallina et
auibus campestribus et conducuntur
cibaria sicut dictum est supra de catarro

qn co[n]ng[it] fri[gi]da[m] bibat medone[m] b[e]n[e]
desiccatu[m] mediocri[ter] in forti[tudi]ne / Guill[elmu]s
v[er]o dicat q[uod] bibat vinu[m] limphatu[m]
multu[m] et ego dico q[uod] valde p[er]nic[iosum]
tunc s[ed] dico q[uod] melliator uti p[otes]t
vino limphato cu[m] aqua decoctio[n]is
liq[ui]ric[ie]. Ite[m] nota[n]t v[er]o ubi h[ab]et[ur] c[er]visia
t[ri]tica clara et desiccata sicut in
polonia bonu[m] est potu[m] in hac
tussi. P[ost] digestio[n]e[m] utat[ur] sirupo de
liq[ui]ricia damasceni qui e[st] in suo
antidotario et i[n]venit[ur] in meo anti
dotario ~~...~~ et sirup[us] meu[s] pectora
lis cu[m] melle est bonu[s] ad hanc
tussim et e[st] in meo antidotario et
licet i[st]a sint bona t[ame]n in h[umi]da
tussi valent plus elevans p[ost] dige
stio[n]e[m] q[ua]m sirupus aly cito ressolvit
fleu[ma] et augme[n]tat. N[am] h[umi]das
c[om]pellendam ita q[uod] t[i]met[ur] q[uod]
de suffocatio[n]e. Im[m]o patiens in c[om]pel
lendo tussi laboret et ut[atur] dyaca
lam[en]tum et dyaireos et alia e
lectuaria in antidotario meo scripta
in[ci]sivada aliq[ua] adibere s[ed] q[uod]
m[ateri]a fleumatica multu[m] vel p[ar]u[m] est
viscosa et do p[er]ne[m]ariato e[st] pillas
pectorales meas fortio[r]es vel
leniores s[ecundu]m q[uod] op[or]t[et] q[ue] s[un]t in meo
antidotario et aliq[ui] de pillis de
yera pigra sim[plicite]r p[ar]te ij et succi liq[uiri]c[ie]
p[ar]te j mixt[is] et hoc vel q[ui]b[us] noctibus
vel v semel de et facio pect[us]
uingi cu[m] oleo nardino p[ar]te ij
et dyaltee p[ar]te j mixt[is]. Guill[elmu]s
dat p[ro] purgatio[n]e cu[m] pillis co
chie vel p[ro]p[ter] mel medicamine de
turbit dyagalang[a] et dyazz[ucar] et
dyacar-damomum et dat pillas
ij vel iij glucie da[n]s de s[er]o q[uan]do
h[ab]et c[on]sctio e[st] re[?] mi[n]ue stomac[hi]

liq[ui]r[itie] tim[i] l[ibram] opij an[a] p[ar]te j fiant
pill[ule] ad q[ua]ntitate[m] piperis removent
tussim impedientem somp[nu]m et
faciu[n]t dormire et mu[n]dificant pect[us]
et ca[n]na pulmo[n]is co[n]tra fri[gi]da[m] h[umi]da[m]
Guill[elmu]s / et tu dic si m[ateri]a e[st] fleu[mati]ca
q[uo]m[odo] si e[st] multu[m] c[on]parata plus de
siccare q[ua]m i[n]spissare vel subti
liare. Et sit aliq[ua] tuss[is] h[umi]da co
fleu[mat]e globoso grosso in pecto[r]e
et pulmone vel ca[n]na pulmo[n]is re
sidente de q[u]a t[ame]n patiens aliq[ui]d no
tabile c[om]spuit s[ed] cu[m] difficulta
te et laboriosa tussi / et eius cu[ra]
s[un]t et m[ateri]a q[ue] d[ic]ta s[un]t sup[ra] ubi de tussi
sicca co[n] globoso fleu[mat]e circa sup[er]
ficie[m] i[n]sita h[i]c c[om]spuit[ur] aliq[ui]d no
tabile ibi no[n] / et q[uod] ibi medica[m]i[n]a
erant magis subtiliativa q[ua]m h[i]c
et h[i]c mi[n]us h[umi]da q[ua]m ibi. Et
fit tuss[is] h[umi]da co[n]tra fleu[mati]ca cu[m]
rheumosa s[ed] no[n] de ita subtili et h[umi]da
sicut e[st] m[ateri]a de tuss[i] sicca cat[arrosa] co[n]
cattarro q[ua]m h[i]c t[ame]n c[irc]a ea grossi
cie q[uod] p[otes]t m[ateri]a app[re]hendi et p[er] tussi[m]
c[om]pelli p[ro]pter maiora q[uod] ibi no[n]
est et eius signa sunt p[re]ter sig[na]
tuss[is] sicc[e] co[n] cattarro nisi q[uod] ibi
nichil c[om]spuit[ur] p[ro]pter mat[eri]e nimia[m]
subtiliatio[n]e[m] h[i]c v[er]o cu[m] tussi c[om]pel
lit[ur] m[ateri]a aliq[ua]lit[er] i[n]grossata et cu[ra]
istius tuss[is] h[umi]d[e] e[st] cura cattharri
p[ri]mo / et p[ost]q[uam] cattarrus cessavit
mat[eri]a i[n]ta[m] de[r]elictam i[n] trachea
vel p[e]ct[o]r[e] et pect[us] evacuat[ur] p[ro]ut
sup[ra] d[ictu]m est / De tussi c[om]fleu[mati]ca re[?]si
dente in pecto[r]e vel pulmone et
ca[n]na eius et no[ta] q[uod] in tussi h[umi]da
cal[i]da vel fri[gi]da s[ecundu]m excess[um] de[c]lipat[e]
valet pulv[is] pulmo[n]is vulpis desiccat[us] in
calida an[te] cum sirup[o] mirtino in
fri[gi]da tussi cu[m] sirup[o] de ysopo et c.

Vera asma cum tussi et catarro
sed magna generatione materie
frigide et crude et iam dixi de hiis
duobus in summa licet de asmate predicto
hoc dicitur: aut asma difficultatis ae-
ris expirandi solum vel aspirandi solum
vel utriusque simul emittendi aerem et
attrahendi. Et generatur cum asmate et tussi
et ponitur difficilis anhelitus triplex
species una dicitur antonomatice et simpliciter
sic asma scilicet quando paciens cogitur ad velo-
cem vel frequentem anhelitum sicut qui
cucurrit vel laboravit fortiter solet et
hec est difficultas expirandi et est cum
sonitu sine orthomia. Secunda species dicitur
asma scilicet quando anhelitus est sicut inimi-
ci vel lapsi prope et in ista est difficul-
tas aspirandi sine attrahendi aerem et
est sine sonitu unde dicitur disma, sed dilat-
tant asma maliciam revelat. Tercia
species est composita ex asmate et dis-
mate et vocatur orthomia et in ista
est difficultas expirandi cum sonitu
in pectore et difficultas aspirandi
et propter istorum trium modorum laborat
quis dicitur quod sit asmaticus et propter hoc
dicit Bovillus quod in sermone asmaticis
bus omnes isti morbi dicuntur asma
Auctoritas ad nomen pertinet vocantur
regule in principio huius libri et cause
asmatis sunt multe valde prout in
libro hic scilicet omnia que aggravant
dyafragma aut pulmonem aut can-
nam eius aut epiglotum aut lac-
tos moventes cibaria pectoris cum
ista membra sint propter sonitum istius
passionis et cause asmatis ab ex-
trinsecis proveniunt ut est nimia aeris
caliditas aut frigus aut aer pesti-
lencialis vel caminorum vel minere
metallorum et fumus argenti vivi

ione aut cum argento vivo operan-
cium fiunt asmatici et omnia pontica
ca vel salsa acuta ut que sunt
cum tussi. Et venit asma propter mor-
bos alios ut propter catarrum tussi-
culariam et propter defectum aliorum mem-
brorum ut complexionem fortem vel propter
replecionem cibi epatis et propter
suffocacionem matricis et propter magni-
tudinem splenis et propter ... que
dyafragma comprimunt sicut passi-
ones iam dicte sicut passiones
iam dicte et propter pleuresim et
peripleumoniam etiam propter saniem
aut propter aliam humiditatem congrega-
tam in canna pulmonis aut in
venis pulmonis aut in concavitate
pectoris aut arteria aut
in epiglota et venit propter ventositatem
et propter malam composicionem in spiritualibus
membris sicut qui vel fracta et venit propter
opilacionem et ideo sine ma. hec
et quibus dicitur quod asma fit ex opila-
cione lacertorum pectoris ut in apople-
xia vel ex ventositate vel humore opila-
te vel paralisi nimia vel motu
necessitate multiplicanter trahendi aeris
ut in multis excitationibus apparet
aut ex debilitate virtutis lacertos pectoris
moventis ex qua debilitate attracto
aeris i. anhelitus aspiracionis mo-
tum diminuit et multiplicat ipsum ad unum
motum integrum vel plenum non sufficit
et fit talis defectus virtutis sepe
ex mala composicione membrorum spiritualium
ca vel fracta. Opilacio vero fit ex grossa
ventositate in spiritualibus membris vel
grosso humore et viscoso vel ex parte
... asma est ex catharro spiritualia

vel propter aliud morbum sine vicio alterius
membri ut stomachi epatis vel matricis
et sic de aliis vel in causis primis notetur cu-
ratur primus morbus ille sine vicium mor-
bi alterius prius et curabitur asma vel
consimilis morbi tali aliqua materia in membra spiritualia
labitur sic de licta et tunc curandum est as-
ma secundum conditionem materie peccantis. Asma
tamen ex qualitate mala aeris pestilentia-
li vel innaturali curatur cum mutatione
ad aerem bonum et rectificatur paciente
cum alterativis qualitatis male contrariis in
processu. Asma consimiliter vel caliditer vel siccitate
sine materia curatur per alterativa contraria quali-
tate nocive et in calido de inmadu-
et tussi tunc de predictis generis dicuntur
Asma propter humorem superfluum in membris
spiritualia opilate ut in pulmonibus curetur
et si sanguinis superfluitatis est causa signa
sunt rubor faciei et vene tumet
sunt eminet et anhelitus est magnus
et strepitus et pulsus plenus et ad est dulce-
do oris et alia signa ut determinatum
dum est et cura eius est minucio de
basilica cum appositione si secundum Gilbertum
apposicio est cum ventosa capitur et incipit
sanguis fluere et incipit digitus
apponitur super volnus et petra subito
amovetur tunc erit sanguis humidatio
et evacuatio sit maior. Item ventose inter
scapulas bone sunt quia minuunt materiam
morbi et adpter remota aloto mor-
bi distinguitur et regimine teneat ut
in rancedine de sanguine dictum est.
Asma consimiliter aquosa et liquida
frigida sola est sine tacthono curatur cum calidis
et siccis in dieta et medicinis et
bibat in cibis tritico cocto vel lac-
te caveat quia hec ingrossat et
sunt pectoralia et non augmentant
frigiditatem materie et pro condimento bonum est uti

in cibariis sicut in dicto tritico cocto et
aliis cinamomo nucta picta et aniso et
amido et secundum aliquos valet est pul-
purgare aquosos humores cum medicamine
determinat tunc recepta est in meo an-
tidotario ubi pulmo administrat secunda-
neat. Si asmaticus sit in periculo suffo-
cationis propter humiditatem tale aquosa
cum turbit resolvat humores necesse est
Dyacalamentum et dyamoros bona sunt
et pille de mirra cinamomo et mastice et
agarico ita quod de agarico sunt partes iii
et de aliis cuiuslibet partes ii et si tunc huius po-
sitiones et quia sine istis et innabil-
biles et emblici possunt intrare pillas
ad evacuandum materiam sed semper sunt cina-
momum mastix vel nucta picta appo-
sita. Alii vero solum volunt materiam de-
pendere et desiccando ingrossare. Sic
fiat mirra cinamomi nucta picta
cum succo liquiricie ana partes i. Sint
pille dulces de sulfure et arsenico vel
ista duo in ovo sorbili danda sunt
non proprio quia periculosum est
In asmate et tussi humida consimiliter
aquosa ego do dyacalamentum partes ii
dyacium partes i mixte et aliquando ad confor-
tandum cor et plus desiccandum addo
partes i dyamargariton et de partes ii
aristologie et genciane partes i vel quod
sufficit fiat looch spissum sic de pulvere
calamenti vel florum eius si habere possunt
minus grossum genciana succi liquiricie
ana partes i fiant pille late molles
teneat et suglutiat resolutum vel
fiant rotunde et sumat alteris noctibus
usque ad quantitatem pisi. Asma propter
flegma grossum viscosum et pulmonem
et vias spirituales sit tunc signum est

quoniam patiens moritur secundum Gualterum man
dit. sonus in pectore et cum iacet supinus
i. super dorsum et aer cum difficultate attrahitur
quia pectus et canna pulmonis non possunt
sufficienter dilatari et aliquando emittit aerem
et expuit fleuma viscosum cum difficultate
et tussi multa Et curatur sicut tussis humi
da ex fleumate residente in pectore vel
vel pulmone et si est multum globosum fleuma
curatur sicut dictum est in cura tussis de flegmate
de globoso sed in asmate de flegmate de
bent medicina esse calida et humida quia
si esset calida et sicca globosum fleuma red
deretur magis compactum et in asmate
de fleumate viscoso minus grosso quam glo
bosum est debent medicina esse magis cali
da et minus humida sed in utroque medi
camina debent esse subtiliativa Et ego
do in globoso dyasopum dyanisum et
aliquando addo diapendion vel dyadragaganti
gargarismum talem quod est mirabile modo
et istud look Recipe dyacalamenti ℥
i pulveris de dyanisi ℥ ii aristologie ro-
tunde mundate ana ℥ i syrupi pectoralis
mei cum melle quod sufficit ad faciendum
look et ad ungendum pectus Recipe
dyaltea et butiro recenti sine sale
ana equale bene mixto et do pulverem
gentiane cum dyaltea premodicum et est
magne efficacie hic et in asmate
de fleumate minus viscoso Si vero asma
fuit de materia calida vel cum febre fiat cura sicut
dictum est de tussi sicca ex calitate pul
monis et de tussi sicca cum febre Gual
terus quod utitur ad hoc dictus ab sanica
actuntur et si oportet cum pingui pinguedine
cum medicina et cassia fistula et reubarbaro

Sputum sanguinis a bono est
et a nonmune est et est tunc fit
in rasitatione i. screatione vel tussi et est

manifestum ad oculum quod gingiue emittunt
sanguinem et cura eius est sicut cura
tumoris gingiuarum de sanguine ut supra
habetur capitulo de tumore gingiuarum et fit
sputum sanguinis a palato uvula
vel a colatorio et est cum rasitatione
i. screatione et secundum almansorem
libro x quibusdam solet accidere sanguinis
mictio post cum interpollacione
ex quo nullum sentiunt nocumentum
ymo remedium i. allevationem et
ibi nichil est agendum sed sic ire di
mittendum et secundum Gualterum si istud
est modicum i. pro tempore nulla
sine medicina curatur si vero continuetur
fiat gargarisma cum succo solatri
vel succo plantaginis dissoluto cum
aqua decoctionis sumach et comedat
mane in ebarys sumach et por-
tulacas et fiat aliud gargarisma
cum melle rosato vel zucaro rosato vel
zucaro cum aqua decoctionis sumach
vel plantaginis et bibat cum ciba
riis vinum stipticum rubeum cum aqua
decoctionis sumach vel mirtillorum vel
alterius stipticum et sit aqua dupla
vel equalis ad vinum Et fit spu
tum sanguinis ex pectore et signum
eius sunt quod fit cum tussi et
cum dolore pectoris et exit paucus
sanguis et paulatim et si tussis
est grauis et sputum sanguinis est
ex tussi periculosum est prout dictum
est capitulo de tussi ibi tussis sanguinem
educentes et et prout habetur in consequentibus
de apparatu capitulo de exitu sanguinis
a bono ubi dicitur quod malum est talis
sanguinis egressio et peior quando
a pulmone et cura utriusque prima
quedam prima curam qui volunt
assimilare videant cum medio capitulo

contin(ens) ibi diffuse de ea tractat Quod
sputum sanguinis est a pectore sed
non propter tussim sed tussis est mo
tus nature ad expellendum sanguinem de
pectore. Contrarium videtur cum sit ex
catharro calido contra tunc curatur per mandragoram
de quo apparet hic. Si est ex residentia ab re
nibus epatis vel splenis vel pectoris vel
stomachi vel dyafragmatis vel matris sentitur
dolor in membro unde residat et retinetur
sanguis qui solebat affluere vel san
guis emanabat vel per anum vel per emoroydes
et curatur per flebotomiam cephalicam si superhundat
sanguis in capite et rubedo faciei
et dolor capitis hoc demonstrat vel de basi
lica si residat ab epate vel de salvatella
si residat a renibus splenis si a matrice
premat prius. Quia si emoroydes non
fluunt que solent fluere provocentur
si a renibus pectoris minuatur de basilica
et utatur regimine bono stricto sanguinem
primo generante et confortet locum unde re
sidat cum infrigidatibus stipticis
Si vero vero fit sanguinis sputum com
tinua venarum vel apertione vel non sit cum
ulcere vel ulceratione pulmonis quod significatur
per hoc quod non diu duravit et non cum febre secundum
Gwilhelmum tunc utilia sunt constringentia
orificia venarum qualia sunt zucarum rosarum
mel rosarum succus plantaginis acacia
coralli albi et rubei amidum dragagan
gum arabicum plantago consolida simphi
tum thimolea mirra cymina semen
plantaginis bolus balaustie psidie gal
le sanguis draconis hec vel aqua ex eorum
decoctione cum aqua pluviali vel plantaginis
conveniunt secundum Johannem de sancto paulo
in breviario suo et ego dico quod nunquam
tamen datur in pulvere cum succo plantagi
nis bonum est et sufficit ℥ j pul
veris ad ℥ j succi et ego addo ℥
iij mellis rosarum colati et confecta mixta

de pretereuntium probavi una et do mane et meri
die et post cenam ubi de sero iam descripsi
Si vero est cum ulcere pulmonis et febre secundum G
wilhelmum est incurabilis egritudo sed tamen
prolongatur et maltam morti aliquando impe
diri secundum eum propter servit dietam et
medicamina ad hunc convenientia Et fit aliquando
sputum sanguinis ex pulmone et signa
eius sunt quod sanguis est clarus rubeus
spumosus et paucus cum tussi sed rarus
sine dolore et sine hoc fiat corrosione
pure sed sanguis arterialis propter eius tenu
itatem hic supra dictum est et etiam in capitulo de tussi
ubi tussis sanguinis educitur. Si sa
guinis sputum veniat propter corruptionem vel
casum vel percussionem vel per hoc quod aliquis
clamavit sub ictibus hinc de nocte medicum
ad cavendum quod pertinet consolidationem vel ad residationem
vel ruptionem venarum vel ulcerationem vel
ulcerationem pulmonis vel pectoris Si pos
egreditur sanguis a stomacho hic fit per vomitum et
sic medicina alternatur patiens non det singu
Si vero aliquando alternatur non totaliter et
intestina retinet vel emoroydes illa pro
curentur et stringentia medicina non adhi
beantur. Circa de sputo sanguinis plura
et difficiliora videt indigare in textu domini
cum et mesue et apparet ex libro medi
cina et in Gilbertina videat Et non
habet multa scribantur in diversis libris ad
sputum sanguinis ego usus sum scriptione
de remediis hic dictis et de syrupo clemens
pillulis et pulveribus que in meo anti
dotario sunt notata

Empima fit cum screatus saniei vel
corruptione pulmonis saniosa hu
midata unde inter peripleumonia nam plen
titi sunt empici et tunc dicit Apollonius sed ex
putredine sanguinis ulceratur pulmo et postea non
consolidatur sed corrumpitur et sanies ex corrup
tione tunc est empima ut dicitur et ipse
dicit habet aliquid in ipse omne sputum sa
niosum empima dicunt quod patet in regulis
Et fit similiter in aliquo catharro et con
tharro tussis et cum tussi sputum sanguinis

et consputo sanguinis ulcera pulmonis
et empima et consumpmati tussis et
alii dicunt quod non distinguant ab hiis
dictis in similiter sicut quod empima sit de
humor a capite distillat in pulmonem
et fit quedam percussio in pulmone et
percussio in pulmone consistit et cotti
distillatione fit concavatio et perforatio
in pulmone ut cum gutta sepe cadens la
pidem cavat cotali repercussione et cava
tione pulmonis resultat quedam conca
vitatio concava sanies generatur et
generatur eius generatio et incitamentum corpo
ris propter magna in sanie mu
tatur et post effectum intimetur [struck] circa
que tussis dicitur curat que prima morte
indicatur et est empima varius et propter
quidem aliqui est empima cum plemonsi vel
peripleumonia cum ulcera et aperta talia
non bene mundificatur et curantur et tale
empima corpus male curatur Filiator
vero vocat empima sputum saniosum
in gravitate pectoris vel pulmonis consis
tentis eiciunt saniem vel materia sanie
ut si veniat a capite et a catarro vel
ab aperte pulmonis non mundificato vel ple
mesi ita quod sanies ad gravitatem pectoris
de illis sequitur et aliqui sunt ab illis
sanguine misto cum sanie quod totum
in gravitate pectoris vel pulmonis et
ideo dicit Filiator largo modo loquendi
omnis sanies aggregata in gravitate
pectoris vel concavitate pulmonis generatur
se ad ulcerandum et corrodendum substantiam pul
monis secundum Filiator Gilbertus vero ponit quod
empima est quandoque cum febre et quandoque non
Filiator ponit quod semper sit cum febre
et io pot febre lenta prosequimo empimatis
que maior est de nocte quam de die [illegible]
limus ponit signa empimatis gracili
tate colli que maior est de nocte
corporis macilentiam difficultate

anhelandi et tussim et quod facies sit
subrubicunda et orbes oculorum emi
nent sine tumeant et ego dico quod
si adest fiunt rubedo in maxillarum et
calor in volis manuum et pedum et
precipue post cibum sumptum quod vero non
est si tunc facies est subtumida et gra
cilitas colli et certa sunt ibi tone de
fectus intimenti quod quod debet intrare tussis
mutatur in saniem que non mittit ad se
endum ubi est materia Avicenna dicit tein
tingatur pectus cum filo intincto in
mixtura de pulvere boli ar et apparet
ibi est minima quantitate per dolorem ut si homo
iacet super unum latus si in illo late pec
toris sit materia dolor scilicet sanies non
generatur patiens nec dolet multum
quia materia residet et recumbit super
costas et appodiatur ibi sicut si vero
sanies sit in alia parte pectoris tunc
tunc est suspensa quasi in sacculo
appodians et attubens super pannicu
los lenes qui pectus in medio dividit
secundum longitudinem tunc sentit patiens
maiorem dolorem et gravius pondus con
gat causa propter [illegible] patienti ut super
partem ubi est materia morbi iaceat quia
sic minus dolet et melius dormit
et melius digerit materia et consumitur
Gentilis dicit quod predicta signa scilicet dolor
in uno latere pectoris vel utroque et gra
vedo et pondus et dolor sunt signa
ulceris in concavitate vel spondilia pectoris
et dicit si patiens sentit dolorem et pon
dus in utroque latere pectoris cum
volvit se de latere ad latus ulcus est
in utroque latere quando est solum in uno
latere in illo solum est ulcus et dicit
quod multociens tale ulcus est sine febre
et quando cum ulcere pectoris est febre non est
continua quia sicut in ulcere pulmonis
et aliquando est febris lenta sed non etica
sed est materialis vel humoralis con
tinua putrida vel [illegible]

venas et pulsus in ea est primus mollis
et latus primus propter frigiditatem materie
mollis et latus propter materie humiditatem in se-
ctica est pulsus subtilis et strictus Cum
empima incipit cum signis bonis pa-
ciente et materie morbi et loco ubi est materia
ita quod sit curabilis intenciones due erunt
una ad digerendum materiam et alia ad di-
gestam materiam expellendam et hoc fit
dupliciter quia empima est de materia
calida vel cum febre vel de materia frigida sine febre
Si vero materia est flecmatica in pectore et
pauca et virtus est fortis natura digerit et ex-
pellit sine alio medicamine bono regimine
servato Si vero sanies contenta frigida in pectore
est multa et natura fortis tunc aliqua pars
expellitur per tussim et sputum et per ali-
qua per vias urinales et aliqua per secessum
sicut secundum quod materia deligatur ad gibbum
epatis vel eius sima et possibile est pa-
cientem posse curari sine medico vel
medicamine bono in regimine non
erunt rupcio tutius erit quod medicus
adesset qui curaret naturam in operatione
sua si vero materia est multa et virtus debi-
lis fugiat medicus de illo infirmo et
se non intromittat quia materia vadit ad
cor vel ad vias anhelitus et utroque modo
suffocat visis pessigna bona quod empima
sit curabilis tunc secundum liberatorem quo
ad materialia curacionis eodem modo curare
de tussi humida et empima magna differenciam
generaliter ad curas dictas egritudinis
est recipiendum rupcio quia sanies
est corrosiva membri de residencia et
ipsum corrumpit si non expellatur ideo specia-
liter sunt hic aliqua de empimate appo-
nenda Si materia est frigida grossa in pectore
bona sunt dyaireos dyaysopus dyami-
sium dyacalamentum dyaprassium dya-
cinnamomum et similia medicina bona sunt
radix malve radix yreos squilla ari-
sto. ro. feniculi [illegible] petroselinum bru-
scus sparagus ysopus origanum calamen-
tum capilli veneris resina terebentina butirum

recens sine sale pinguedo gallinarum
oleum lini et dyaltea decoctio fenugreci
semen lini assum semine lobacis mel pi-
per navale pix navalis stercus columbinum
cassia lignea dactili pingues ficus sic-
ce uve eius de istis vero quedam sunt mol-
lificativa quedam subtiliativa quedam
mollificativa quedam calefactiva quam leni-
tiva quam mundificativa et quam abstersiva de
quibus artifex secundum oportunitatem docta
sumat aliqua et sic componat secundum quod
intendit vel materiam maturandam ad dige-
stam expellendam emplastrum ad mollifi-
candum materiam et subtiliandam materiam grossa-
tiam ut expulsioni preparentur Recipe dactilos
pingues ficus et radices bismalve ana
ana partes 1.1.3 et semis conquassentur et bulliantur in
aqua cum quibus coctis et expressa aqua vel que
addantur stercus columbini terebentine
resine ana ℥ semis et omnia sic pistentur
et misceantur cum mussilagine fenugreci
et mussilaginis seminis lini fiat em-
plastrum super pectus et hoc est liberatoris
Ego vero recipio radices lilii radices
yreos calamenti ana ℥ 1 hec in aqua ad
aque consumptionem cocte et contrite
addo dyalteam et picem navalem quantum
sufficit ad faciendum emplastrum molle et
cum volo fortius agere addo ad hec dacti-
los pingues et stercus columbinum et suffi-
cit et fero syrupum de ysopo ficubus liquiricie
capilli veneris radice feni et mellis et do
syropum pectorale cum melle quod est in meo
antidotario et do dyaireos dyaysopum
et dyacinnamomum mixta in materia preparata ex-
pulsioni per sputum si non mundificetur comple-
te vel si apparens videatur materia multum humidari
precedentibus digestivis mitius et cotidie
applicatis do in terra nocte iiii vel v pillulas
de pillulis meis agaricis pectoralibus le-
nes primo et post si oportet do medicinas
vel fortiores de agarico pectorales que sunt
in meo antidotario non invenientur Si vero
materia sunt calida vel cum febre et syrupus meus dentur z
pectoralis cum zuccaro sibi competit in
unguento pectus cum dyaltea et oleo rosarum
et purgatorie do sicut dictum est de tussi

vel asmate de qua dicetur dicta sit in causa
frigida ut in tussi dicta causa et quia est compo[sita]
egritudinis si composita frigida viscosa et cali
da corrosiva difficilis erit cura oportet
quod si cognoscatur compositio secundum eam fiat
compositio medicinarum de frigidis et calidis inci
dendo et expellendo

Peripleumonia dicitur quasi peripleumonia
a peri quod est circum et pleumon
quod est pulmo quasi circa pulmonem et est
apostema circa pulmonem lilator dicit quod est
apostema calidum pulmonis Gwill[elmus] dicit quod est
apostema pulmonis vel velaminis eius Gilbertus
dicit quod est apostema pectoris quod evenit ex distempran
cia pulmonis vel dyafragmatis vel co
starum et generatur est apostema circa pulmonem
licet communiter dicatur apostema pulmonis et
fit ut plurimum ex pleuresi in concavitate pul
monis vel circa pulmonem sive illud pleu
resis eius superabundantia ubi generatur sive de
capite vel aliis membris supervenientibus de legitur
vero enim Gilbertus capitulo de peripleumonia quod comple
xio pulmonis naturalis est calida quia quasi nutritur
sanguine calido cum illo spirituali sed ut motu
eius superfluus leniatur et eius caliditas
temperetur tusimissa est ei inter de pleuresi in
generacione humorum colericorum autem adveniunt pleuresis
ad pulmonem ad distillacione capitis et purgatione
re ne et ex sputo pleuritico arbitrari sit
inter ipsum et pleuresim Signa peripleumonie
qualia sunt hec difficultas anhelandi
tussis febris continua dolor gravativus circa sinistram
mamillam et retro inter spatulas usque
ad humeros vel in sinistra spatula rubor
genarum cum gravedine oculorum urina tincta
liviis distinctis Signa vero specialia su
muntur diversa secundum quod materia est calida vel frigida
et fit secundum plures sapientes ex pleuresi
ut plurimum ex colera aliquando fiat ex
melancolia Platearius vero dicit quod fit ex
ex sanguine et omnes quasi dicunt quod pe
ripleumonia et pleuresis ex eisdem causis fiunt
veniunt hoc et causas in capitulo de pleuresi
dicta distincte magis et in regulis et

non secundum Gilbertum in peripleumonia nulla
est punctura lateris sed gravedo sinistre
spatule Gwill[elmus] de cura generali dicit
quod peripleumonia vel est ex causa calida vel frigida
et dicit quod licet tales cause sunt quia
peripleumonia est egritudo per se incipiens
et non ab alia proveniens egritudine febris
continua fortis et constrictio pectoris et an
helitus fortissimus ita ut vultus inflatus
quod debeat suffocari tussis fortis asperitas
lingue cum nigredine et si iacet super
dorsum vel ventrem fit ei gravitas et suf
focatio maior quam cum iacet super unum
latus et cum materia est in pulmone sputum
est spumosum si est in pectore non est spumo
sum et cognoscitur materia cum qualis sit
ex sputo quia si est ex sanguine erit cum
sputo aliqua pars sanguinis et ad est
oris dulcedo et urina rubea spissa et
si est ex colera est sputum citrinum seu cro
ceum et febris et dolor et tussis est acu
tior et sitis et ariditas maior et
amaritudo oris maior et sitis plus ex
frigido attracto sedatur vel mitigatur quia
potu si colera est vitellina vel citrina
sputum est magis viscosum si est ex fle
gmate salso sputum est salsi saporis et facile
educitur si ex flegmate dulci sputum erit
dulcis saporis et albi coloris et facilis
excreationis Si peripleumonia est ex causa
frigida ut ex flegmate naturali erit sputum
secundum Gilbertum liquidum aquosum insi
pidum et facile educitur et febris est remissa
secundum Platearium et urina minus colo
rata si est ex flegmate vitreo secundum Gilbertum
sputum est globosum et insipidum
et subalbidum et difficile exspuitur
si est ex melancolia sputum est subglau
cum et pallidum vel nigrum febris len
ta urina remissa tenuis vel saltem
minus spissa quam cum flegmate est in
causa et dicit Platearius quod licet inte
sunt et peripleumonie in eodem febre modo
subveniendum est in eis et plures
in hoc sunt quod licet egritudo et pleuresis

eodem m° sunt curande unde almansor Gil
bertus et plures alii eos distincta cu
ram actua in pleuresi non posuerunt
vide tu in regulis quod oz diversitatem cu-
randi tum propter nobilitatem membri tum propter
timorem maioris periculi ad curam tu ipsius
primo considerationes aliquas primo con-
siderandum est qualis est materia morbi quia
aliter curandum est in materia colerica aliter in
fleumatica secundo considerandum est utrum mor-
bus sit curabilis vel incurabilis quia si sit
incurabilis et signa periculosa concurrunt
medicus non debet intendere ad curandum sed
pronosticare periculum 3° considerandum est si mor-
bus est curabilis quibus modis solet talis
morbus curari puta an per resolutionem
et consumptionem materie que curatio est optima
an per suppurationem a collectione et precipue
ad faucem an per relegationem materie ad locum
alium de quibus habetur in regulis quia si per
materia resolui et consumi sufficiat si vero tendit
ad generationem saniei cuius signa sunt in
regulis agendum est ad maturationem et apert
et ad eius rupturam et expulsionem et
post ad eius mundificationem et consolid
sanationem 4° considerandum quod tempus sit
tempora morbi que in regulis habentur quia
secundum illa tempora diversificari oz medicinas
inservire curato considerandum est quod ad cun
nae et neglect de tussi acapate pulmonis
in pectore aliorum et de pleuresi et epima
te et de catharro et tussi humida et sputo
sanguinis in isto libro frequenter recursus
est quia multa sunt ... que individuis
pri put perierit locus In primis si est consti
patiens provocetur venter cum sputo vel
clistere et fiat flobotomia si fieri oz sicut in
regulis habetur et agatur ad resolvendum
materiam cum calefactivo resolutivo ut in re-
gulis habetur et si materia non resolvitur vel
colligitur ad capa quod cognoscitur per [illegible]
vel tendat ad maturationem materie si materia
est calida multum vel tussis forti pt inunc
simili medicamine quia in parte sit maturatum
Recipe et lenitivum Recipe florum violarum [illegible] ami
di dragaganti [illegible] ligni [illegible] cytos
oro et est mesue [illegible]

cum aqua decoctionis ordei et liquiritie et uvarum
passarum potetur aut pluries in die et
pluries in nocte inungatur pectus cum
butiro et oleo violarum mixtis et in
testa cum calefactis et superponatur commu
subtile planum desuper et super totum pa
nnus lineus triplatus mollis vel quando
triplatus ponatur ad retinendum calorem et
si cum inunctionem fiat embrocatio vel
fomentacio sanans cum aqua decoctionis florum
violarum foliorum melliloti florum malue
et bismalue per se vel spongia in
decoctione [illegible] in bibatur et aqua aliquantulum
expressa et ad pectus et non permittatur ut
infrigidetur sed continuo est calida alia te-
pida applicatur lenit enim dolorem et
maturat materiam Item linimentum bonum Re-
cipe [illegible] quantum sufficit ad faciendum
unguentum olei [illegible] mussilaginis ordei et
malvarum ana partem i fiat unguentum cum quo
ut predictum est calefacto pectus liniatur
in die pluries et in nocte pluries Regi-
men et propter maturationem competit pa-
tienti aer temperatus et temperatus ad caliditatem
et humiditatem declinans et caveatur ab aere ob-
tuso et vento australi quia coarctat
anhelitum resolvendo humidum in vapores
et ab aere aspero et acuto et vento boreali
quia tussim exasperat et aspero et vapori-
bus grossis vel male qualitatis et quies
otium et sompnus et iaceat super partem ubi
est materia scilicet in dextra vel sinistra confert
et dicta sit sorbiciones electe amig-
dalarum dulcium et amidum cum zucaro
et ordeum et avene et uve passe cum
[illegible] lacte et poma dulcia assata cum
zucaro et sorbiciones de tritico in aqua
pluviali multum cocto addito zucaro
et sorbiciones de fabarum farina et ole[illegible]
cum lacte amigdalarum et zucaro scilicet blota
boragio et simile comedantur condita
cum butiro et post febre [illegible]
carnibus levibus et temperatis et instilla
de pullis gallinarum et mora [illegible]

et pisces assatiles cum prius posit aqua
decoctionis mici panis albi porosi
et bene vel furfuris tritici et colatur
addat dragagant cum dyacitri et liquir
et iterum coquat et colet et potet tu
vilis alexandrini in aqua decoctionis
cit et dragagant potet Postquam vero
sanies est generata quod cognoscit per remissi
one doloris et febris et per maiorem con
nedine in loco apatis ad inspiciendum
apatis egritudo est cum lenitiis et apri
tiuis minutis semibus det syrupus de
yssopo in antidotis mixtum ubi non est
vehemens febris vel calitas ubi hoc est mini
enim quantitatem et talis et de istis augm
tum vel detur syrupum de mirabolanis cum
candido modico cum aqua decoctionis yso
pi et faciat confectionem simplicem infirm
et post subito et cum impetu vertitur ad
aliud latus sicut rupi solet apa post
quam mundificata aprima et lenitiua
debito modo ministrata Rupto apatis et
sanie procedente per sputum sed sanies al
ba sunt recta et equalis et sic quando
et paulatim minuit et non est in
sanie aliquis odor corruptionis et
lenitas patientis et quies et iocun
ditas et desiderium cibi et bonitas
apetitum naturalis et spiritualis signa
sunt salutis et est curatio bona et
oz ut quibus nec iuvat cum cunctis c
tibus tepatis nec vertitur febrem
optima ipsa eradicabitur paulatim
Cum consumit sanies et locus patiens
mundificatur et non insistendum ad mun
dificationem sanei sed sciendum est
quod rupto apate cum conpellit sanies
per sputum ut dictum est et est valde bo
num quando vero incipit sanies in totum
tate corporis sine inhibitione cor vel
submittas generaliter caua epatis aut
transmittit per partem gemmam epatis
ad mistena aut per gilbum epatis

ad vias urinales et iste curationes
sunt bone et ad inuada quam cum
mundificatis quae per via tussiant per
quam sit conpulsio et mundificatio talis
in singulis locis aliquam rupto apate
sanies occultatur ibidem sed in loco apat
et dat aliquam tysanam eo quod non mun
dificat aliquam consumit multum ne declinat
ad cor vel vias anhelitus et suffo
cat sicut de sanie dictum est in com
pinate et hec curationes sunt ma
le Cum vero incipit sanie rupto apa
te in ea bonum mundificatiuum et ey
sana cum liquiritia et capillis
veneris et zucaro subtiliat et edu
cit subtiliter et abstergit et lauat
et ordeatum cum zucaro est cibus bonus
et magis cum farina fabarum et
penidys et de latte amigdal et
ordeo et farina fabarum et amenata
et poma dulcia assata cum zucaro
comesta et bene passe mulieres cum
latte amigdal item et quod cum zucaro
conditum est bonum pulmentum potus sit
mel cum alexandrino cum aqua ciceris vel
tysana prius dicta vel ydromelle et
non quod bono sunt ydromel potum
comelle et mixta aqua quod aliqui
vocant mulsam et et aliqui ponunt
ydromelle vel mixta parte i mellis
et parte viij aque et decoquunt usque
ad consumptionem tercie partis ergo quoque
pono partes xv de aqua et partes i mell
et decoquo contra per consumptionem Insuper
Insuper vero mundificationis ponantur
aliqua consolidatiua ad saniad colliq
et lat cruprum ut mulsa cum zu
caro sumptum confert ad hec quia sub
tiliat saniem ratione aqueitatis eius
et consolidat ratione viscositatis eius et
lenit et nutrit ratione untuositatis
eius et aqua decoctionis ordei et tam
nor[illegible] cum latte ad[illegible]

ꝯfert coriandre et cortex mastice et
gm ara. assn et seme platagis et
reubarb asss et reuponte sunt bo
et seria seua et lemona requa
pria sup ea cu alys mundificatiuis dre
sorcora sunt n. bolo arme lapis e
matice sam. dni. Et in ea flenitica
fria coct. pcedat s. pmo resolucio
et euaporacie faciendo cu calefactiue
fe ovobiu fenugra gtra finfin. tria
decoquat in aqua et in sacculo po
sita aqua copressa sacculo loco apat
aplicat. vl fiat decoc decoce cum
spongia ad modu quo dim est in
ma ca. vl cu spongia intincta in
aqua decoccionis camomille et melli
loti si sup locu apat fiat calefacto
adiuuat ad mundificacionem et silr
si locus linia cu oleo camomille et
cera noua iuuat Qm vo ma sit
resoluta et ꝯsmt bona est e taro
fiat ma colligi ad gnacom sanei
digerat et maturet sit intus dect
decoccio malue seccum seccaz daq
addita melle et si fortius fiet ad
dat radix lilij fenugreci et semi
lini vl omnis colshs leuius omi e
aqua mellis in qua passe cocte
sunt cotinus vngat pecto cu dyal
tea calefac vl in eo lana in bibat
et apponat et semp renouet et
apponat in die et ce in nocte et
no oz infrigdari ibi et si oz fier pos
sit emplm de malua bismalua
bruta vrtsna cocte in aqua et cu
butiro vl pinguedine cnatina
mixte aqua pus copressa cibus
sit malue blete atriplex portulace
de ordo et trico et amido et oma
mollia et fiat sicut elixe cu tysa
na et carnes passe elixe et ius
caulium et ysopi cu melle Et
non sedm liliatore qr pans in

ista egritudine dnino matia digerit
non competit quia azimus opilat et
fermentatus minus fistmat inpatuaz
et potus sit ydromel vl tysana
cu liquiric et ysopo sta vl in tria vbi
ꝯsincta e tinsia ttiaca clara d
fecata medioc vl debilis sedm
qr fe est fortior vl lenta et iaceat
sup latus infirmum et el pnt supi
dim est in causa calida Cu vo sa
os gnata e qr cognoscit ut dim e
pallemacom fe et dolore et ps
qr in loco apat est maior aggnaco
agat ad inptinam apat cu mata
timis sine lenitiuis et lauatiuis apitis
fimat yg metus fe radic lilij ra
dix yreos ysopi capilli veneris an
℥ v. seminum seccorum iij lupinorum an
avorum ciceris rubeorum an ℥ ß deco
quat fiat in ij vl aque vsqz ad
ꝯtitu v et addita et addico mell
℥ i. iterum coquat vsqz ad li. i. de isto
bibat mane et sero quia subtiliat
pellicula apat et agit ad inptaz
Silr sup locu apat ponat vnguen
tale in quo lana madeat fiat ℞
olei nardini ℥ i. radicis yreos fa
rina lupinorum amarorum maluarum
an ℥ ß auxungie porcine veteris qr
sufficiat ad spissitudinem vnguenti
et prius possit fieri embrocacio cum
aqua decoccionis eorundem radicum
et malue et ysopi et capilli vene
ris sit ius galli ordeacium cu
bnodin citrin portionibus de lacte
amigdal cu farina ordeacea et
modicum defructo et sit panis fer
tatis comede quia sustinet inptam
potus sit inprius dim e ydromell vl
tinsia et lb iaceat sup latus infirmu
dm et postea subito sr vertat ad latus
aliud sicut solet apud cirurgicos rupto apat
et sanie cocenuti pputum ꝯsmt
hus cum albis lenitiis et mundifica

ut sunt p brodium pullorum et gallinarum
cum modico ysopo et ordeatum cum aq
rum vel lacte amigdalarum et modico
mell Et si iam ablata debet caro c
dulma elixata et ova mollia et sor
biciones de farina ordei farina fabarum
et lacte amigdal et modico mell
et post decoctionem sicum siccarum amig
dalorum amarum ysopi quinque cum
melle modico et bn mundificatis et
in fine vel ante sim ponatur cum mundi
ficative iam dictis consolidativa que dicta
sunt hic supra in cap. de tussi Si vero sanie
pp sputum non exit sed tendit et declinat
ad vias urinales vel ad intestina
innuitur ut prius supra dictum est et prius
in regulis dicitur Si vero ad cor vel ad
vias anhelitus declinat et iam est
multa suffocat utrobique Et nota quod
tysana nutrit parum sed infrigidat et
mundificat, ydromel aquaticum scilicet
ubi multum est de aqua et parum mell
incidit et abstergit iulep alexandri
frigidat et nutrit et lenit quam potus
de l. i ʒ viij ʒ ij aceti parum decoquatur
usque ad ʒ viij colatum infrigidat et mundificat
et sine aceto minus infrigidat brodium pul
li prius nutrit parum sine costinguit et
adequat humores brodium galline confor
tat et nutrit lac amigdal cum semel
li vel zucaro est potus cibus et potus et
nutrit et lenit et abstergit et mundificat
et lac caprinum cum est multum cum zucaro
vel vel melle ubi non est febris e potus et cibus
mundificans et abstersivus ut supra
dictum est Et nota quod de medicinis hic non
posui quia de eis dicitur cap. de empimate
et in antidotario meo et in cap. de pleure
si dictum et si quis vult plura dicere in eisdem
inveniat multas medicinas mundifica
tivas pectoris et pulmonis cap. de tussi
et empimate cap. de pleuresi et cap.
de peripleumonia mundificato loco apate
vel in fine mundificationis eius apponatur
cum mundificativis stiptica aliqua et con
solidativa prius dicta supra in peripleumonia

de causa calida dictum est
Pleuresis est apa secundum Gilbertum
contractiva destruendo et sic colli
gente in dyafragmate vel pelliculis
costarum et contrarie sanguinis accid
tis et generante et sic in cyst in
lotis colligente aut concrescentibus
ad hec loca venientibus quos humores
loca recipiunt propter eorum debilitatem
et aliorum membrorum expulsiva forte
et materia hic coadunata liberatur quia
pleuresis est apa calidum lacertorum seu pa
niculorum seu velaminum interiorum costarum
circa clibanum pectoris et ista descriptio
est bona et brevis Causae immediatae
sunt quatuor humores scilicet colera sanguis flegma
vel unica secundum Iohannitium dicit quoniam pleu
resis fit ex colera pura vel sanguine colerico
vel sanguine puro super flegma vel adusto
ex quo fit apa in panniculis et lacertis dis
tinguentibus inter costas et propterea ita contin
uitatis costarum que tendunt sub pectore
sive ad pectus vel fit talis apa in dya
fragmate circa duas continuitates costarum
que tendunt sub pectore sive ad pectus
non vera pleuresis est contrarie putrefacta
et hec raro accidit vera est communia que
nimis accidit et fit talis apa in la
mina et lacertis contrario componentibus
pectus et distinguentibus inter costas et
communissimus cerebrum et continuant decalve
lamina et lacertis cum cute Secundum Gilbertum
vera pleuresis est cum materia apa coadu
natur in dyafragmate cum nulla materia
apatis coadunatur in lacertis vel pelli
culis vel carnibus circa costas non vera
pleuresis appellatur et semper in pleure
si est dolor unius lateris vel utriusque
pungitivus et tunc est in dextro la
tere vena incenditur et si fiat pleuresis
sine sputo et fit cum dolor ypocondriorum
per urinam magis purgabitur quia per
egestionem dicitur ille et quandoque fit ple
uresis fit ex colera calida causa vel ex
causa frigida et signa vero calida signa

Confert ea cum pro magna parte conveniunt cum
pleuresis dicitur in capitulo precedenti de periplo(monia)
et curatur eisdem modis sicut periplo(monia)
et modus curandi secundum auctoritatem ad
unam curacionem est sicut ibi habetur et Bernar-
dus eius et cura peripleumonia fere est eadem
secundum Liliatorem nisi quod in peripleumonia
debemus apponere super locum dolentem
et applicare fortiora ubique quia in
pleuresi quod non evadit aliis quibusdam
conceditur quod in pleuresi debent medi-
camina esse fortiora propter remocionem
partem parietem Liliator forsan vult
quod pulmo potest sustinere fortiora me-
dicamina quia non habet nimium sensum
et in pelliculis costarum et velamine usque
sensus tactus et doloris. Ideo cura pleuri-
sis utile est uti consideracionibus que
dicta sunt in peripleumonia et considerare
signa ibidem posita secundum materiam
calidam vel frigidam peccantem et in ea ab
inspicere diversorum causarum passionum
membrorum spiritualium. Si materia est san-
guinis fiat flebotomia prout in regulis
de peripleumonia habetur et si est coalye
humoribus fiat cura per resolutiva
vel maturativa et apertura optima
et sumere educentia et mundificativa
et ultimo consolidativa prout in capitulo
de peripleumonia habetur. Applicando contra
super locum apatis primo tempore lo-
calia remedia optima. Gilber-
tus dicit quod a principio docuit in primis
uti calefactionibus sine dolor sit gra-
vis sive intrpolatus et ponit in
aqua calida primo calefactionem ad dis-
solvendum dolorem et ad evaporacionem
faciendam spongiam infusam in aqua
calida et aqua expressa applicatam
loco dolenti quia generaliter fortiter aqua
contrariatur anime humori et si loco
aqua talia embibunt. Fiat hoc

hoc et humor calefactoria sunt vesica cum
vino vel bos vitrum cum aqua et post
ea docet apponere calefactorium siccum ut
quod humiditatem fuit et subtiliatum evapo-
retur et hoc sit secundo et orobo appositis
aqua et aceto calefactis applicat et
actualiter calis applicat. 3° docet appo-
nere calefactorium magis siccum cum milio
et sale calefactis et tunc dicit aqua et
aceto asperso et dicit Gilbertus quod ypocras do-
cuit calefactorium ad resolvendum fumum et
vaporem quia natura delegat paludes et diffu-
gendi dolorem apparet quod resolvere non po-
tuit et vult Gilbertus quod ypocras docuit
ordinem et modum calefactorum in ea ma-
teria sine causa et reprobat eos qui dixerunt ypo-
cratem simplex calefactorium simplici materia
et tamen diversa applicare docuisse ut illi
qui dixerunt primum calefactorium docuisse
contra colericam quia ipsum intutum sicca
frigida et humida est et secundum quod frangens
quia ipsum est frigidum et siccum et tertium
contra fleuma quia ipsum est calidum et siccum
et alii dixerunt in aliis terminis sed in
re simile hiis hii dixerunt quod primum cale-
factorium competit cum materia est subtilis et secundum
calefactorium cum materia est mediocris et tertium
cum materia est grossa et viscosa et compacta sed
hoc non est verum quia materia redditur per tertium cale-
factorium grossior et compactior. Unde vult
Gilbertus quod intencio ypocratis est quod in cad-
ta omnia predicta calefactoria ordine predicto
competunt. Unde dicit si per primum calefactorium
dolor sedatur debet iterum apponi sed non datur secundum
nec augmentatur per illud sed remanet
dolor equalis constat quod debiliter fiat e-
vaporacionem et tunc competit fortior eva-
poracionem ut est secundum calefactorium. Si vero
dolor augetur cum primo calefactorio tunc
est corpus plectoricum et fluxus est
acutus propter violenciam et debet tunc poni
tertium calefactorium et tunc dicit quod fiat
et flebotomia. Omittitur parvulus quod cor conva-

pectoralis et rupture fluxu et sanguinem
trahit ad locum magis trahit quare cura
ab vel movendo humores fluxus de materia
non ventizatam ventizatam desiccata in plen
resi vide in regulis de peripleumonia et pleu
resi. Si vero flora si competit vel seminatur
propter materiam antecedentem vel calefactionis propter
materiam iam in loco vel contentam et materia
lis pro corrupto a parte dicitur mundifica
tiva quedam sunt in peripleumonia ut dyadra
gantum dyapenidion dyaireos dyasprimeri dya
prassium dyamelicon zucarum violaceum zucarum ro
saceum syrupus de rumbe et syrupus in meo an
tidotario pleumoricis et tussientibus compositi
tate hec sunt de mundificativis et hec pro
de plemissi sufficiat vel [illegible] qui vero purga
re humores peccantes secundum diversitatem suam
et alia apponere medicamina sive tussi
one et alias petitas vel ad predicta hec
ante in capitulo de peripleumonia empimate et
tussi videlicet tertium capitulum Gwillermi de plen
resi quod forsan plus placebit quam ista
que hic dicta sunt

Ptisis est consumptio humiditatis substantialis
membrorum corporis consequens pulmonis
putrefactionem tamen in mediata est ulceratio pul
monis per fundata et et antecedentes prime cause
omnia illa que in pulmonis ulcere [illegible] si
ne sit catarro sive sputo sanguinis
sive apostemate sive ab aliquo alio et di
versi diversis de empimate de modo generationis
tussis vero Gilbertus dicit in generalibus esse quod
aliqui dicunt pulmonem consumere totam humidi
tatem corporis et desiccatur propter siccitatem
spiritus cum ulceratur et ponit Gilbertus quod in
ulcere pulmonis est dissolucio continuitatis
quare virtus pulmonis attractiva et pulsi
va deficiat quare deficiente non attrahit aerem
nec sufficiat ad mitigationem caloris in
nati in corde magis deprimatur vaporum
fumosorum in evaporositate generati in ipsa
vero non habeat mitigationem flamme nec
eventilationem fumi calefit in ipso spiritus

vitalis generatur calor consumens in ipso toto
corde virtute cordis per inspirationem et
impedita virtute cordis deficit et
operari in sua virtute et sic non digerit
nec corpori ministrat humores sed per nature
et qua propter accidit consumptio corporis seu
attenuatio consumptiva. Ego vero salvo
medico meliori dicam quod pulmo
ulceratus attrahit habet ad se magnam
partem materiarum nutrimenti membrorum corporis quod
in sanie convertit quod patet per hoc quod plus
degenerat sanies excitatur atque illo quod
sit totum quantitas pulmonis et cum hoc
quod sit ambabus sufficit intrinsecus ca
lor in naturalis tantum per putrefactionem et
generationem in pulmone et desiccat
et consumit humores naturales in corpore et sic
attenuatur corpus et nulla restauratio
deficit. Signa que ducunt homines et
aptos ad incidendum tysim sunt corpus
debile et aptum ad catarrum prime in
regulis de catarro habetur et collum
longum declive humeri elevati pectus
strictum tibie tortuose siccitas et
macilentia corporis. Signa tysis
confirmate sunt febris lenta magis calefiunt
et generatur post cibum quam ante adest
tussis molesta quando pectore sputum
saniosum et multum leditur aliquotiens
acri corrodente et quod non potest iacere in
aliquo latere et dolor adest spatule
sinistre et maxille sinistre. Cura ty
sicorum curabilium consistit in bono regimine
et amputatione cause precedentis ut
curare catarrum si ex catarro est vel
sputum sanguinis vel saniosum si ex eo
est vel peripleumoniam si ex ea est sic de
tussi et aliis de quibus dictum est et tamen
in mediatam amonere solutionem pul
monis cum medicinis mundificativis et
abstersivis et incarnativis et consolida
tivis de quibus dictum est capitulo de peripleumonia
plemnisi et empimate et hic est propter

dicat. Aer igitur tysicorum sit secundum mesue
desiccatius temperatus liberator vero ut q
sit multum siccus clarus mundus et sine
ventis et dicat ad hoc ut eligendi aerem mo
tem eligendum et altissimum dominatio tys
pendit q aer secundum situm terre efficit dis
temperatus ut montes alti et aspri p(ro)p(ter)
terrissimum fri(gidi) sunt distempati aere et
nocent tussientibus et tysicis ideo dico
pulmo melior iudicio q(uo)d considerandum est
cum tysicus sit cum fe(bre) forte sive humidus vel
cum febre lenta sine humore vero 2 vice
fe(bris) forte aliquibus propter aer et sicior magis
ty in cōcessu fri(gidi) propter tussim que
tysi est et augmentat vlcus sine
vlcus pulmonis amplius s(ed) clarus et
mundus aer dicit et ne propter putridum vel
in mundum amaior sit in alteratione corrupcio
nec tamen multum siccus propter fe(brem) forte et
propter siccitatem nimiam in toto cor(pore)
ptysim inducta si febris sit lente dicam
aer et conuenit temperatum in quatuor quali
tatibus quia omnes concessi nobilis
tamen quatuor qualitatum tysicus
nocimus et si debeat declinare ad la
tus alicuius qualitatis passive plus
declinat ad latus humiditatis quam siccitatis
sit enim cautus in medicamine tysicis
appositus et cibus q(uo)d restaurativa sunt humi
ditatis et nutritiva q(uo)d multum sicca non fuer
unt / Cibi convenientes tysicis secundum mesue
sunt cibi de facili digestibiles quique
et magis nutritivi ut sunt carnes galli
narum qui non calcaverint et aliorum pullorum
et carnes animalium animalium tenerorum et
carnes nouellorum perdicum et columbarum et
sunt hec parata cum iuribus q(uo)d tenent
aqua ordei et ipse que conueniunt indisposito
et ova tunc mel addo et cibo d(e)corticatis
et avellana ovorum sorbilia cum melle et
mice cum lacte in preparatu cum gallis et
similia panis sit bene coctus de simulagine
secundum mesue frumentatus et temperate salitus

secundum Rasis et secundum eundem carnes edulinae
vitulinae lactantes et iuvenes castrati
et cuniculorum iuvenum et conveniunt consolidaci
et conglutinativae. Animalibus vbi erunt desiccati
non multum siccitatis et conglutinativi ipse ut
contrimentates et rostra edorum porcorum in
ventrem arietum et castratorum et tritum 2
visum et farina ordei bene cocta et pul
menta concordes et cum nosit febris forte lectes
sunt magni nutrimenti et tenerum fluvi
ales obiectis communes si ablūat cum
aqua et tunc et cum dic cum aqua cola
ta vbi sunt emes et coquitur cum farina
ordei et byst. secundum mesue et tamen sit
lota et assati 2 sunt boni vel quamvis sit
cocti loti in aqua ordei secundum eundem
et in lacte cocti de quo butirum est con
tractum sunt boni blite 2 cucurbite et
similia cum lacte amigdal sunt bona et
pisces saxosi bene conveniunt. Potus
sit non febricitantium vinum album nobile
et in principio et cum pervenit ad tempus
consolidationis sit vinum album declinans
ad siccitatem permixtum cum aqua pluviali
s(ed) febricitanti potus sit aqua ordei et aq(ua)
pluvialis et rob mixti et syropus mu
ltus et syropus de papavere si intitulus cum aq(ua)
pluviali et aqua guatorum dulcium et
decocto in aqua ordei. Cum vero competit
post cibum et ante cibum motus temperatus et
sompnus sit temperatus et vigilie vitentur
et vitentur balnea nisi in declinatio
ne enim bona sunt si fiat debito modo
et vitentur lubricitas ventris quia iterum
de ieiunet et non permittatur constipatio per manē
et vitet ieiunium et in ancionem et
et repletionem similiter vtrumque enim malum
est dicadencia aut sint leticia solatium
et gaudium et res delectabiles videri et
sonus suaves musicales audire et
vitare iram rixam in invidiam et tristi
ticiam / Dehis que iuste convenit plura
nutrimenta tysicis sunt que sunt cibus vel potus

et medicina huiusmodi est lac non mutatum
tum et generaliter sive comedatur sive bi
batur et est medicina generaliter quia in
tysi requiritur mundificatio et abstersio conso
lidatio et incarnatio et hec in lacte
sunt nam serosa substantia est in eo que mun
dificat et abstergit et in eo est substantia
butirosa que incarnat et est in eo
substantia caseata que consolidat et de me
liori est lac mulieris femine iuvenis si
sugatur ne aliter sumptum ansimatur cor
rumpatur et post hoc melius est lac asi
num et post hoc lac caprinum quando datur
lac caprinum quod plus est in usu calefiat
ollicula nova et panno lineo mun
do imponatur sic quod lac cadens de su
per transeat per pannum et infunde olli
cule sic pastum zuccari boni pul
verizatum vel pulveris zuccari id est zuccari
rosacei et bibat omni die ieiuno stomacho
nec lac corrumpatur ut in stomacho coaguletur
Sed cavendum est ne adsit febris putrida
humoralis quia cito convertitur in humorem
corruptum et febris fortis fortior similiter lac
preparatum ut dixi cum torta panis
est cibus talis bonus quia bene nutrit et
virtutem roborat et hec duo scilicet plus
faciunt ad hec ipsum cum pluribus corporis post
sedum mensis non dormiendum est super
sumptionem nec alium cibum super ipsum reci
piat et quantitas dosis lactis erit secundum
virtutem patientis ut si debilis fuerit vir
tutem digestiva debet minor dosis scilicet ℥
iii prima die in crastino addatur ℥
ʒ sic in aliis diebus addatur ʒ i plus
quam in precedenti die et sic fiat quo
usque deveniat ad ℥ xii vel prius
amplius deinde paulatim de vomi
dum est ad hoc quod est sufficiens hec mesue
de lacte acetoso quod est cibus et medi
cina tysicis et quo patitur vult in
mesue de apparatibus item zuccarum rosaceum

est cibus et medicina ita quod potest presu
mi ut medicina debet cum patien
tibus licet enim magis inveniantur ipse quam
zuccarum rosaceum mutat et abstergit rose confor
tant abstergunt et consolidant confortant
alterando complexionem sua et aromaticitate
abstergunt concussio consolidant con
stipticitate secundum autem Galienum propter
dat zuccarum rosaceum singulis diebus in
quantitate plurima cum rebus medicinalibus
cibalibus et potabilibus secundum omnem mo
dum administrationis eius ita quod ex
tunc tamen parve suffecerunt plurimi con
sanati sunt sicut tamen post mundificationem
corporis si oportet aliter enim curatur in pulmo
naticis et dicit mesue nos damus
zuccarum rosaceum cum lacte tamen non fe
bricitantibus febricitantibus cum aqua de
ordei decoctionis cancrorum fluvialium
et aliis modis convenientibus et inveni
et medicamen utilius rempto ...
cum tamen vis abstersive non sunt rose
antique quia tunc sunt cotra ab
stergunt quando tamen vis plus consoli
dat quam abstergat tunc zuccarum
rosaceum antiquum est bonum unde aliqui
dicunt quod zuccarum rosaceum antiquum est
bonum unde aliqui valet tysicis
et verum est quantum ad consolidationem
mesue vero dicit zuccarum rosaceum tysicis
est optimum non tamen super ipsum annus trans 1. d3
ierit et verum est quantum ad abster
sionem conciliator dicit quod vinum est tysi
cis cibus potus et medicina et debet
album clarum debile aliqualiter
dulce quia abstergit et mundificat
et nutrit et velociter convertit calorem
et spiritum sed vitetur cum lac sumitur et cum
eis est febris putrida ptisana ordei
est cibus potus et medicina tysicis et
potest secundum conciliatorem dari sive detur lac
vel vinum sive non et ante cibum vel
post et in die et in nocte et omni

hora in qua fuerit debita et tunc dicit Damascenus quod pr[ima] mis-
ceat ut vinum dari non potest quomodo quia abster-
git mundificat et nutrit et infrigidat cholera
tysicis secundum liliatorem quia abstergit et mun-
dificat et nutrit et penetrat et est vehiculum
aliarum medicinarum et tunc dicit mixt. mel tamen
intelligitur et ydromel propter ypocras. Damascenus
maleus sunt cibus et medicina tysicis optimi
leves utiles quia abstergunt et nutriunt et
debent primo decoqui in aqua dulci donec inde
ora et cortice amara priuatur quibus amore ab
luatur corpus cancrorum in lixivio fluviali decoq.
et tunc fermentorum piscia decoquuntur in aqua
ordei vel tysana usque ad plenam decoctionem
et tamen comedantur et brodium bibatur
fluviali specie secundum liliatorem sunt cibus et medicina
tysicis quia abstergunt et nutriunt et si
sunt boni aliqui fructus ut prunae fisticia
sunt bona aliqua passe in nube sebesten et spica
nigal vine passe mirabile sebesten et spica
hec ille Johannes dicit syropus sunt boni
in tysicis etiam asmaticis et tussientibus
quia abstergit et mundificat leniter et
nutrit et sanguinem coniungit et consolidat et
fortificat virtutem et dicit eluaria talia
tysicis sunt dyatrium dyaris dyasopum
dyacalamentum dyapirsseum dyasyrupella et
lectuaria frida zuccaro rosarum zuccaro violarum dia-
gagantum frigidum electuarium restauratum dya-
penidyon sive speciebus dyarodon abbatis
multa alia medicamina ponunt ad curam
tysicorum. verumptamen modum et ordinem cura-
ndi curandi curabilem bene potest intelligi de
capitulo et quod secundum omnes morbus tysis for-
tis impressa vel diu durans est incura-
bilis illa vero que nec fortiter impressa
nec diu durauit nec est accentibus que
tenent periodum est potest sed non faciliter ideo
curam tysicorum in particulari remitto ad
practicas aliorum vidi enim curatos duos
quos novi et ambo fuerunt vere tysi sed
unus fuit debilis nec qui recidivit et
mortuus est alius fuit cum ulceratione

pulmonis et sputo saniosso sed non febri-
citabat multum et fuit corpus multum
consumptum et habuit tysim convenientem et
gratia dei post fuerunt curatus fortius u-
erat natura et obediens medico curam
vult mutare nuncas recepte sed potentia
mea antiqua

Sequitur de egritudinibus cordis

Capitulum de
apparentiis egritudinibus cordis
sunt debilitas cordis pulsus cordis
seu tremor et sincopis debilitas
cordis si fiat fortis efficit tremorem
seu pulsum cordis. tremor vero cordis
sincopim inducit sincopis quam ultimo
malicie et mortem inducit et iste
egritudines considerandum sunt hic tamen medias
hoc anteque. Bernardus Gilberti sincop-
pis dicit defectio cordis et coadunacione
spiritus in ipso superflue vel superflua con-
gelacione spiritum in eo primo moriuntur
aliquando tristes secundo aliquando moriuntur gau-
dentes et secundum istum modum loquendi ali
dicunt quod omnes cause sincopis possunt
reduci ad duas scilicet ad congelacionem spiritus
in corde et ad coagulacionem spiritus vitae
sive contra sive abinicio fuerit ea
sincopis sive sincopis sit morbus per se
sive accidens alterius morbi semper ea
immediata est intrinseca scilicet talis congela-
tio vel coagulatio in corde et semper
est cum commutatione cerebri et ideo quod defectio
cordis est ablatio sensus et motus
in corpore. unde liliator post talem defectionem
cordis cum commutatione cerebri dicit quod
sincopis est ablatio sensus et motus
in toto corpore secundum maiorem partem
propter debilitatem cordis. Tremor vero
cordis sive pulsus qui si frequenter
est solet sincopim inducere nominatur a
Gilberto cardiaca que passio curam
recipit sicut sincopis cum convales-
centis fiat licet non ita fortibus fiat
sicut sincopis similiter debilitas cordis
procedit ex quibusdam causis ex quibus si

corpus

hec cause in debilitate cordis sunt de
bilioris causis sincopis et ppt talem
quantitatem carum signorum et curarum pdictarum
cognitionem tamen volo sub uno ca° hic
debilitate cordis et de eius pulsu vel
tremore et de eius defectione breviter p
tractare vel potius remediis contra debi
litate cordis facilius et brevius de aliis
habetur cura/ et quia talis congelatio in
corde vel congelatio spirituum circa corde semper
est in dispositione calida vel frigida vel de
debilitate cordis confortetur vel calefiat hic
prosequor modo meo licet Guillelmus
libro suo primo non ponat curam debilitatis
cordis nisi secundum quod curatur confortatur unite
te super cor vel confortato elevato quoniam frigiditate
pcutiente cor et impediente motu eius
tamen quia frequenter cum debilitas cordis con
gelatione in corde quoniam ea resolvente cor
et consolidatione corpore vel in dyasfortico
sudore et in fluxu ventris superfluo colico
liquido ideo dico quod sicut prius dictum est de
bilitas cordis perdit vel agulatione spirituum
in corde moritur tamen quod in sincopi vel congo
alatione spirituum de corde moritur quando quando
in sincopi vero ponatur quod aliquis fuerit
in aere frigido vel supposuerit aliquid con
cessive frigidum et quod contali aere vel re
frigida proprie cor patiatur / debilitatem non
est estimandum quod cor primum tale sustin
pet et quasi mortificat vel congelet si
cut digitus vel alia pars corporis exterior
quia enim cor in optimo situ caloris et in
prae loco quod calidissimum sanguinem quod sit
subiecto corrumpitur cor non congelat sed
advenienti mala qualitate frigida ad ea
sibi horribili claudit se ne recipiatur
nocivum et sic se claudendo et secundum tem
nociva fugiendo fit congelatio spirituum
in eo et in perditur motus eius et fit
passio que debilitas cordis dicatur et
quod si primo tempore fiat talis cordis
constrictio tunc vero simul dicitur acci

dit sincopis et ablato motu et sensu
in corpore et mors sequitur vel plus
quando vero est sensibilius exterior vel interior
quae aliqualiter incipit cor aliter no
biliter tunc debilitas cordis quia aliqualiter
se constringit cor sed non intantum de tali debilitate
cordis ponit Guillelmus signa dicens signa
ra debilitatis cordis absque sincopi sunt
primus vel debilis calor in pulsu et
pectore et omnibus membris et pigritia et
timor et anxietas et sollicitudo et amaro
re sollitudine absque causa manifesta et tremor
cordis absque debilitate tali vel pulsus et
tarditas pulsus cum debilitate et dispositio
afflictionis anhelitus hec autem signa vel
plures vel pmaiori parte sunt debilitate cor
dis confortetur hec Guillelmus et credo quod eadem
signa sunt in sincopi confortetur cum talis
debilitatis cordis secundum eundem Guillelmum
vel utatur parcius bono vino claro et
odorifero absque aqua et comedat carnes
aliquas assatas aliquas coctas edi pullorum
columbarum castrati avicularum dualis perdicum fasi
anorum gallinarum et avium silvestrium vel ca
pestrium et non in aquis degentium vitul
la ovorum sorbilium et cetera frixa et condita
cum aromaticis speciebus vel sic hec recipe mac
spice nardi croci ana ʒ ß coralli rubei
margaritarum non perforatarum ossis de corde
cervi ana ʒ i et ß cynamomi galange mac
musti gariofili foly piperis longi carda
momi melegite ana ʒ ii fiat pulvis parvo
ubi vero est apotheca bona ego do sic recipe pul
veris recepte dyanthos pulvis recepte dy
margariton ana ʒ i pulveris dyagalange
ʒ ii mixtis ubi vero est copia istorum do sic
recipe cynamomi boni galange ana ʒ ii gariofi
macis ana ʒ i croci cardamomi cum ana ʒ i
ʒ ß fiat pulvis parvo et do de mane et
de sero dyantos dymargariton plurimis
vel leviter cum ana parte / mixtis et facio
eos odorari gariofili et lignum aloes vinasse
et dormire bene et cum delectationibus et confortationibus
tibus cor secundum suam facultatem de ta
libus confortatibus habetur in meo alphabetho

sollicitudinem et sollicitudine et sit in letitia et
gaudio quantum potest quoniam ad immediatas
curationes potest adiuvamenta sint secundum libro
dicto Almansoris inungere pectus cum oleo
nardino et emplastretur cum spica costo sa
ma cipo cinamomo gariofilis foliis menti
confectis cum vino et aqua citoniorum et
aqua malorum debilitas cordis calidi(tate)
signa sunt vehementia caloris in pectore
et magnitudo pulsus et velocitas et
frequentia et febris inseparabilis hec secundum
Almansorem libro dicto. Et ego dico quod
in debilitate tali cordis non est pulsus for
tis neque magnus sed velox et est cum calidi
tate debilitas absque febre licet frequenter
febris adest vel precessit et cura eius est cum
cordialibus frigidis ut sunt acetositas cit
roni malorum et acetose et aqua citrullo
rum et trociscos de camphora et em
plastrum pectus cum sandalis et aqua
rosarum et camphora et cum emplastrum fit
tepidum inungatur et detur in potu
aqua frigida et similiter in potu lac ace
tosum de quo butirum est extractum
et habeat in locis frigidis hec in libro dicto
Almansoris et secundum hec alia pro
ministravi diversa utilia. Aliquando accidit
debilitas cordis ex nimia resolutione
vaporum calorum et eorumdem superflua ex
pulsione et aliquando hec quod materia resolubilis
est rara est et raritas pororum ita quod forte
fit exalatio spirituum et inde cor debi
litatur hec patet satis in sudore dyafo
retico et in fluxu ventris colico et
in nimia evacuatione sive ex vulnere sive
ex fluxu sanguinis narium aut vel emo
roydarum vel fluxu ventris sanguineo quorum
signa patent et cura variantur secundum
varietatem causarum ut contra sudorem dya
foretica cum oppilativis pororum et cum
alterativis et confortativis frigidis aromati
cis cordialibus intus et contra menstru(?)
si ex nimio fluxu sanguinis est restringatur
sanguis(?) in talibus de aut de emoroydis
vel dissenteria ex fluxu narium habetur

et semper cordialia frigida confortantia sint immixta
sed aliquando fit debilitas cordis absque sin
copi cum evanuatione sicut liberator ponit
sincopi cum evanuatione sed intelligendum est
quod evanuatio aliquando fit propter nimiam eva
cuationem humorum per medicinam laxativam
aliquando per sanguinis evacuationem nimiam
ut in flobotomia vel vulnere vel fluxu narium
vel aut vel emoroydarum vel per vomitum ex
cessivum et humor aliquando propter nimiam re
solutionem ut in sudore dyaforetico vel
labore excessivo vel aliquando propter defectum
nutrimenti ut in ... vel fame ...
vel longa infirmitate consumptus et isto
ultimo modo intelligo quod cibaria resump
tiva facilis digestionis et boni nutrimenti
in parva quantitate per vices una sunt adiuvan
tia(?) de aliis causis evacuationis inde
est sollicitudo adiuvantium secundum quod eva
cuatio facta est ut debito modo restringatur
patientes confortentur cibis potibus et
medicinis debitis ut suis locis habetur
hic vero dico cum debilitas fit propter defectum
nutrimenti absque febre vel alio morbo
cibandus est patiens cum aqua galli
narum distillata cum brodio caponum
vel carnium bonarum recentium et vino
odorifero mixto quia vinum cito convertitur
in spiritum et sanguinem et brodium convertitur
et cito et faciliter nutrit do etiam cibo
dum gallinae in pasta cocte sine pa
stillis(?) et ovorum vitella sorbilia et comme
dat multum in hoc casu valet si gallina
vel pardix vel cuno(?) castratura lardetur
cum lardo et garofilis et assetur et dum as
satur aqua rosarum infusata et vino odorifero
aspergatur et postquam assata est satis per
modum tenuletur(?) per pannum mundum succus ex
primatur et sumatur et dico quod bonum nu
trimentum est sed eo inepto subtilius nutrimentum
gallinae aqua in vitro cocta sicut
hoc tamen que dicta sunt de debilitate cor
dis consueta(?) potest competentem hoc servato quod
talia sunt temperata et addantur tempe
rantia et resumptiva cum confortativis
quia siccitas et caliditas concedens(?)

hic noceret et sicut iam dixi de debilitate cordis
dico de tremore vel pulsu cordis seu cardi
aca et quod secundum diversitatem cause curetur cum
eisdem remediis sicut dictum est nisi quod dico
alisnac oz ut si est materia peccans que debet
purgari purgetur in utraque passione et in
paroxismo cordiace vel sincopis aliter est agendum
quia ante vel post quod in debilitate cordis
absque sincopi non est cum paroxismum non generat
ipse loquendo licet aliquando maiorem debilitatem cordis
sentiat paciens aliquando morte de sincopi
eo modo dico quod cognoscatur propria causa
an sit ex consolidatione cordis vel propter exala
tionem spiritus et utrum egritudo sit cum dispositione
frigida vel calida et cum sincopis sit defectio cordis
et virtutis utrum sit ex complexione vel rauitate
Et in tempore paroxismi antequam sit suciatur
sic aperiatur os cum cultello ligneo ut simul
coeant et nisi si est propter sudorem dyaforeticum
fiant fricationes manuum et pedum et
fortes ligature tibiarum et brachiorum ut
spiritus concurrant ad interiora et inclametur
et vocetur alta voce proprio nomine et trahatur
per pilos in barba vel circa tympora et secundum
aliquos datur alapa ad maxillam et omnia
hec sunt ad concitandum et reducendum spiritus
vitales ad exteriora membra que a calore
naturali et spiritu vitali sunt destituta Et scias
quod licet secundum omnes operantes et practicantes
in omni sincopi dum paroxismus perit aqua
frigida de alto in facie subito et super
pectus quia talis aqua sic proiecta for
titer confortat calorem et spiritum tamen secundum liberato
rem in tribus casibus non competit scilicet quando
sincopis est ex nimia siccitate vel quando est propter
repletionem quia infrigidat et opilat po
ros et sic augmentant causam morbi et
tertio quando est ex fluxu ventris et ego quando
sincopis est ex inanicione propter defectum nut
rimenti non competit aqua frigida sic proiecta
sine sit aqua aliquid simul sine aquis
rosarum vel alia quibus similibus scilicet in sincopi
ex siccitate nimia competit in facie proiectio
vini quia confortat et non infrigidat nec

opilat. quando vero sincopis est ex causa calida ut
ex sudore dyaforetico vel propter suffoca
tionem matricis vel ex subito gaudio op
time competit aqua frigida sic proiecta
Odoramenta que naribus applicantur
in causa frigida sunt odorifera calida et in causa
calida sunt odorifera frigida adiuncto sicut
in regulis habetur nisi quando sincopis est
propter suffocationem matricis tunc naribus appo
nenda sunt fetida sicut pannorum vel lane
combuste candele extincte ut fumus
fetidus per nares recipiatur et inferius
odorifera apponantur et fricationes suaves
Et secundum Gilbertum in accessu datur vi
num cum salvia et gariofilis quia statim
confortat et spiritus revocat vel brodium
galline si sit ex inanicione et cibetur
cum vino Et intra ceteris localia re
media stimulatoria ultra ponuntur secundum
liberatorem et cum dicit aliquis sicut fricatio
nibus factis ubi competunt et ut competit per
nocte sinapismis stimulatio et ego pono cum pe
nna galline aceto forti intincta in
ponendo naribus sic stimulatur ipsi mi
nus si sit debile appono super plu
mam intinctam pulverem ellebori al
bi scilicet radices et in pono ex paroxism
um et post deliramentis in frigida causa sunt
utilia que dicta sunt supra in debilitate
cordis consolatio et in causa calida sunt ibi habetur
hec competit et dieta secundum quod causa
morbi est calida vel frigida vel secundum quod est
propter inanicionem vel repletionem super
debilitate cordis scripta hic et locum
habent et observandum est et hoc modo secundum
Gilbertum si est plenitudo in toto
purgetur vel secundum Gentilem particularem
et naturam materie purgantis et si materia
est frigida fiat purgacio debetur yeracra cum
suco ... et si est repletio stomachi purgetur
per vomitum per competentia secundum quod materia est
calida vel frigida et si plenitudo est maxi
me purgetur cum clisteriis Si vero sincopis
sit cum alia infirmitate cum illius egritudine

est cura sincopis ex ca[usa] preveniens nisi quod
accidens in tali casu periculosior est cognitus
autem iudicium est fortius et quod sinco-
pi quod egritudini principali et semper in me-
dicando morbum confortativa cordis admini-
strentur ne cor sine iterum cordis deficiat
et localia remedia fiant et qua habent
fieri sub uno ca[pitul]o de debilitate cordis et
tremore sine pulsu eius et de sinco-
pi per tusses qui vult plenius videat istas
pas siones pagine bulcat lilium et Gil-
bertinam et ... et Guillelmum
ubi copiose de hijs stilla potest invenire

De passionibus mamillarum quedam

Cirurgicus delinque ut est apostema
facticia sanie fluentia vel induratum
de plenitudine vino generata ut glandule vel
nodi et ulcera fistule et cancri hic
vero de paucis tractare volo et primo de
tumore mamillarum qui accidit ex habun-
dantia lactis et eius coagulatione
et aliquando ex totali urbeantia lactis in mamil-
lis causatur non solum tumor sed etiam durities
et dolor et distinguitur talis ab apostemate
mamillarum quia tumor iste est equaliter
in tota mamilla cum quadam lividitate apostema
autem est in una parte tantum et curatur tumor
predictus amputando augmentationem tam-
quam causam eius et resolvendo duritiem nam
de causis moratur lac in mamillis moratur
autem lac in abstinentia et ieiunio et
potu et plorat quia sanguis naturaliter
vadit ad mamillas et convertitur ibi in
lac aut quia mulier concepit sine ergo
sanguinis generato per abstinentiam ...
moritur nutrietur et lac agendo
cum quo lac diminuit scilicet cum valde
purgativis ut sunt lentes fabe et acetum
aut cum fortiter infrigidatis ut est mustila
quod psilium succus plantaginis ...
... et huiusmodi aut cum talis fortiter

resolutivis ut sunt que in te agresti
aut cum multum stipticitatibus ut sunt
folia coriandri urtica et succus eius
et huiusmodi sed ad descendendum adoriaz
talis tumore mamillarum qui casta
vocatur apud aliquos ... si
lac est citrini coloris et mamilla ...
est calida tunc tumor est ex nimio calore
tunc fit sufficiendum est ... succi ...
... camomille aceti boni olei ros[acei]
ana parte i misceatur et panis lineus
tinctus desuper tepide apponatur si sunt
durities magna fiat primo embro-
cationem cum decoctione de vino aceto et
aqua et furfure et parum calefacta et
post pannum ut dictum est apponendo quod
de ... et infrigidat resolvit tumorem
et duritiem. Si vero lac est aquosum
et mamilla tota frigida et mollis vel non
multum ... tumorem et tota frigida
tunc sufficiendum est ... succi apii succi ca-
momille ... succi aneti ana parte
i mixtis et pannus intinctus in eis te-
pide apponatur vel decoquatur in vino lini
parum ad ... et incidatur minutim
et pone partem iii camomille partem i 2 ...
nulla in sacculo ligata decoquatur
et cum bene cocta sunt de vino illo fiat
embrocatio sic quod non sit nimis calidum
et facta embrocatione linum predictum ...
vino expresso desuper apponatur ista miti-
gant dolorem et solvunt tumorem. Et
... si post partum inflantur mamille
ex superhabundantia lactis in principio reprimitur
sic mamilla cathaplasmetur cum farina
fabarum cocta in aceto et i ung[uento] ... lini
autem cum cimino trito et oleo ros[aceo] mixto
in statu cum farina seminis lini et
melle mixtis. Item mica panis fru-
menti tritici in vino cocta et postea ad-
datur eis oleum anatinum et camomille
et apponatur multum confert. Scito notandum
est quod aliquando lac est in mamillis diminu-
tum et licet talis diminutio lactis non

sit passio vel egritudo mamille secundum aliquos
e(st) ex defectu in ea tunc ibi lac deest quari
et ad miniuendum puere adhiberi Patienti
ergo defectum vel diminucionem lactis cum h(ab)undare
deberet sit subveniendum est amonenda ut p(er)
dat que lac diminuunt et comedat cibaria
bonum et laudabilem sanguinem generancia ut est
bonus panis aliquantulum fermentatus ova mollia
carnes boni recentes porcine vituline an
etine aual vel castrati de capolo carni
tlo de capolo nuncin galline et pulli
carum capones perdices et alie aves ca
pestres pue usuales pisces squamosi
ludrarles et olea bona ut borago blete
petrosilium et feniculum et vinum bonum tepi
te sumptum et aqua lenpsideta si est forte
et ptisana cocta et risi cum brodio carnium
recenti et ordeum et farina eius et farina
fabarum et cerere et ficus sicce et uve dul
ces et ℥ alb cimano et feniculi radix
herba et semine quia in multiplicando lac habet
efficatia magna Si mulier sit multum
colerica et in regione ea et tempore estivo
pulvis cristalli bibitus cum succo bibitus
uberime multiplicat lac Si vero sit frigide
complexionis succus feni cum vino bibitus vel succus
pilosselle vel uber iuvene caprine pluries
tepefacte cum ebriosa Et curat acorum
quia aufert lac/ si contrapit et no provocat
quod non multa laborent non remanet ventosus
sit et plolam no faciat nec in brachio
nec in pede Item hec egritudo no sit secundum
aliquos quod mulier magnas habeat ma
millas quod in almansore libro nono dicit
quod mutris eligende est que ma(gnas) ha
beat sed mamillas in quidam contrare
si mamille multum crescunt et vidi plures
mulieres nobiles que perforte compressio(ne)
continua ita mamillas puniceant quod no
apparent cum strictis tunicis induuntur et
multe ventres mamille pendebant ut
sacculi de corio bacon sed lesina est talis
compressio et violenta nimis et mamillas

no ipse punificans secundum porcis forma ma
millarum destruit secundum media debet pnas
mamillas cum ac fre desiccativi ms
ut sunt acetum aqua rosarum bolus ar
cerusa terra sigillata et si fortius ve lent
lint facere cum fiat succus sempervivum re
vel iusquiamus secundum ad narcotica no 9
stilo secundum sempervivum fit ea complexionis suf
ficit ut supersint mamille fomentur cu
aceto et aqua rosarum et si oz addi ad
datur pira de bolo et acetum ctapula et
ovum Si vero sint frigide nec forme tenet
mamille aspergis cum aceto decoccionis
vite desiccat: non multum et stiptum sili
plorore pro medico distinctus de diminutalis
vel fins pain armedum secundum opti
tatem, tertio iuvetam ad mistindarum
accidit etiam in capitibus mamillarum
ita ea ipse pruritus et scabies et est
valde tediosum quia ibi h(ab)undant
viscose que oit cum tali scabie ad
hereat carnifica loco scabioso ut cum
dolore amonea ut aliqua reme
dia localia que solent adhiberi in
hoc casu et unge locum cum succo pla
taginis et nulle rosarum collate et ungu
ento de calce sanguine porcino quod
quod est in meo antidotario prepim et
adhiberi quia sedat pruritum et sanat
locum scabrosum et cum intellige si
sor vel no sint nimis plenis humoribus
et paciens abstineat a salsis et acutis
et aliquibus que sanguinem adurunt vel
adustum humorem generant Item si contingit
fistula in mamilla si per sedem si habet
sapiens et fidelis cyrurgicus curam
eius accipiat quod si talis no curat
vel si talis sine medicamine no
possit ne despolet paciens cotidie
bona cognita consistunt iuvenes paciente
et no sit ibi cancer vel alius morbus

ut si vel apa aliud impedimentum utatur potu-
in meo antidotario ad fistulas secundas
scripto et pille antiochen in eodem antidotario
bone sunt. Sed fistula non curatur nisi incidatur
magna pariete et tyriaca cauterio et
in personis conditionibus similis quia nobiles
et divites sunt hic cyrurgicus si fistula
est curabilis. Et scias quod fistula profunda
ta in nervo vel osse non curatur nisi nervo
vel osse, per nervum fistulatum vel per os fi-
stulata removeatur et quare si non potest sed
fistula in carne sola curatur si non ne-
gligatur

Et passio difficultas glutiendi
vel pluribus morbis aut inveniatur
complexionis aut ex apate aut ex volumine
secundum Gilbertum mutatur aut ex constri-
ctione signa sunt quod patiens paulatim
et cum labore transglutit et postquam
transglutit tussit meri et sentit in
stomacho non curatur nec sentit stomachi vel aspe-
ritatem in gula neque fumositatem vel
calorem sed adest siccitas et constrictio
meri et si cum frigiditate sunt humiditas
adest albedo lingue et salina vel
ra ad glutiendum secundum Gilbertum fiunt
sirupi de apio cum melle [illegible] coctos
et dyaneson et electuaria que ad
tussi dicta sunt competunt et mutantur
carnibus et herbis cum [illegible] conditis
hic Gilbertus liberator ego dicit sicut [illegible]
dyan dyacalamentum rosis [illegible] plimis
dyacimini piperon cum parte mixtis vel fi-
at syropus de maiorana bretonica ca-
lamento aniso asaro et marrubio in
melle et cum frigiditas sunt humida complexio
mala liniatur ysopus cum oximelle di-
uretico et utatur pro digestivo et purge-
tur yerapigra et pro locali remedio [illegible]
re [illegible] cal [illegible] nardi castoreum ci-
namomi cum parte I et decoquantur in
oleo laurino et costino et panni lanei

vel lana in eo intingatur et super collum
et inter duas spatulas ponatur hic
liberator Si fiunt propter complexionem
mala calidam eius signa sunt sitis
et calor sentitur in gula et asperitas et
fumositas calida et tunc [illegible] est ut utatur
siropis rosarum viol et dyadragantum frigidum utatur
pillulis contra sitim et calorem in meo
antidotario scripto et ego facio looch de
dyadragagant frigido cum modica parte si-
napis viol ita ut prius looch lac
acetosum sed in omni asperitate guttur
vito acetosa omnia ne tussim generet
tysana cum liquiricia facta bona est et dieta
lenitiva et humectativa ut in tussi sicca
propter caliditatem et siccitatem dixi bona est et
intollo et inter spatulas fiat inunctio
oleo rosarum viol fortificatum cum sandal
et mucillagine seminis cytoniorum
et seminis lactuce et portulace Si vero
colera [illegible] in ea purgetur cum electuariis
de succo rosarum Et accidit aliquando hec passio
[illegible] casu simile [illegible] ex
apate vel volumine [illegible] et tunc moritur mor-
bus vel impedimentum glutiendi venit
sicut in suis capitulo [illegible] hec et accidit
hec passio propter debilitatem virtutis ut cum
patiuntur aliquam fortes egritudines [illegible]
mitas aut quia fiunt sunt convalescentes
res nondum non [illegible] recuperantes
aut quia sunt senes et hii pre senio
curantur cum dieta restrictiva [illegible] secundum
quod sunt ad hoc in egritudine fortiter vel cronica
ta vel convalescentes Senes vero si con-
mo deficiant non est cura nisi mors Si
vero ex verme vel malo [illegible] accidit debi-
bilitas glutiendi curatur error et inter-
ant cum intrinsecus restrictivus et cum
electuariis et nichil lotale ponatur ad
collum quia virtute emendata glutiet
melius Et accidit hec passio propter re-
meri seu gule adherentes ut arista vel
parum ossiculum piscis [illegible] fixo non re-
sistit albo advenientis et tunc pungit et
cum dolore et aliquando est propter dolorem aliquis
quod nature ad vomitum voluit expellere et
tunc venit in meatu adherens et

impedit ne cibus glutiatur nisi cum difficultate
Sic paciente datur lenitivum pinodum loch 2
tissima dulce lenitiam talam bibat ista
solebat globosum adherere resolvitur et
de loco suo movetur et cristam etiam facit
situm mutare ut ad longitudinem meri situatur
aut tussis fluxat aut exitur etc.

Et stomachus membrum nobile est totius
corporis corporale instrumentum nutri-
tivum et mediatum quatuor virtutibus
naturalibus scilicet appetitiva sive attractiva retent-
iva digestiva et expulsiva appetitiva
est in eo ut materia sive digestivus attrahatur
et in eo recipiatur mamcom sive sanitas
hic retentiva receptum retinet ut in stomacho mo-
ram faciat ut digeratur digestiva receptum
et retentum decoquit et parat materiam humorum
ut ad pacem plenitas infirmitatis deportetur quod
benignum est et superfluum expellatur et illud
mitta ad intestina virtute sua expulsiva
Et secundum quod iste quatuor virtutes et earum opera-
tiones sunt impedite prout diversi stomachi
egritudines et primo dicitur de appetitiva
virtute sive de appetitu naturalis appetitus
inveniendi est non solum in stomacho sed in omnibus
membris corporis que deperditiones patiuntur
et restaurari possunt quia natura appetit re-
staurari et utique appetitus est naturalis pro tali-
ter et sensitiva sed plus proportionaliter et est appetitus
tibi quidam voluntarius sed animalis qui fit
per sensibile gustativum quidam vim similiter a
cerebro veniens ad os stomachi per quod stomachus sentit
suum mamcom et iste appetitus non est in
aliis membris quia in talibus huius simplex
desunt eis et ex hiis duobus appetitibus
resultat unus appetitus in stomacho compositus
naturali et animali qui est in aliis membris
membris non est et non est necesse ponere de isto
appetitu similiter in operando quia ut Iohannes
et Galienus et Bilbus et alii plures probaverunt
Omnes predicte quatuor virtutes augent proprieta-
tes dicit Iohannes in ysagogis dicit
naturalis appetitus viget proportionaliter et sensitive
calitatis movet et siccitatis desiccando plus
intendo receptaculum Et Gilbertus dicit capitulo
de bolismo per certo calor omnibus virtutibus

naturalibus deservit quia omnia virtutis opera
promovet aut velocius aut per calorem et
Galienus super tegni, erraverunt magister ysaac
et hole inde quod dixerunt virtutes naturales per
frigiditatem virgere verumptamen frigiditas aliquando per
accidens innat appetitum et contra appetitus
per accidens ut dicit Silvator capitulo de bolis-
mo quia frigiditas comprimit et agit actionem
compressionem stricturam et ita inducendo vacuitatem
inducit contractum et ita similiter et ita per accidens
innat appetere et sicut talem quod per se appe-
titive virtuti deservit Quia per accidens appe-
titum impedit attrahendo vapores quia
replet stomachum fumositate ita ut iam dictum
est frigiditas aliquando per accidens innat ap-
petitum non video quod frigiditas nociva sit
adhuc quod talis contractus fiat quia contractus
huius similiter a cerebro veniens ad os stomachi sim-
plicite tali in homine bene complexionato
appetitus qui est sic compositus et qui
in solo stomacho est dicitur qui est ordinatus et propor-
cionatus digestive virtuti in stomacho et animal
non durat naturali sed potius et genus in
venitur dicitur apud aliquos naturalis eo quod
illius cuius est conveniens et sufficiens
et non excedens et sic dicitur quod homo bone
et temperate compositionis et dispositionis non plus
appetit quam sibi sufficit et pauci sunt unquam
appetitus sic est qualis et naturalis et ut
in pluribus appetitus est diminutus vel excedens
sed quia aliquis excessus talis vel diminucio
appetitus non est ita notabilis quod homo
penitus manifeste ledatur ideo eius reparacio
non queritur et ideo hic intendo ponere de
excessu notabili et defectu notabili utriusque
appetitus quibus homo leditur manifeste
Excessus appetitus notabilis et ledens est
duplex unus est cum appetitus est forte et sic
excedens virtutem digestivam ita quod plus
recipitur in stomacho quam digeri potest et tunc excess-
sum sequuntur agravaciones stomachi excedendo virtutem
digestivam tibi ascendente ad caput quandoque do-
lor et efficiuntur eructuationes acetose et in
cibus non exitur sed ortum et non eam digerit
et contra multorum malorum in corpore causa est ibi etc.

digone negligit vel deficit non conn
git in sua digone et q eius nec
intetia vn Gwillus dicit ca° das
mate q indigestum est in sto 2 epate
remanet indigestum et dicit 3a sen
prim can ca° de eo q comedit dicit
incitudo multo et superfluo licet acci
dat vt in sto digeratur tamen tu digitur
in venis quia in ipsis remanet codi
gratum magis si mittens superfluum in
sto non digerat aliud est pocessio appe
tit in sto non solum nobilitas et ledens
sz ita est in animals et intestinis q tm appe
tit q sto nec digerit neque retine
et vocatur appetitus caninus qui sicut
canis avide sumens cibum i quantitate
sine digestione et retentione virtute proportionata
precedente evomit ipsum et post vomitum
statim iterum appetit et comedit sic 2
statim q quibus intensus et precedens appeti
tus inest comedere multum i illud non
retinet sz evomit iterum appetit inte
se et comedunt avide et vocatur ista
passio aplimibus bolisimus et est passio
turpis et plurimum nam molestans primo
in° sz qui appetitus est ita precedens q
cibum plus appetit q digestiva pt di
gerere et gnat patiens et ledit no
bilia et manifeste precedenti consideranda e
q qui accidit circa ea vel circa frigida calida
et sic dicte vt caliditas aeris vel toris
corporis tunc labor precedens sicut vigi
lie animi humoris ea et omnes iste re
duci pt ad duas causas in generali s. ad re
plecionem et inanicionem quibus subvenien
dum est per dispensacionem gnam i medicis
et dieta consimili ea precunt vel consimile
sola vel ab humore frigido in ore stoi
vel ab utroque sil et signa frigiditatis deficien
tia sunt siccitas faciei stoi et pu
rine oris eius et egestio liquida gnit
et alba et non est sitis et inest humidi
tas insipida et acetosa sodm q ma
est flegma acetosum vel insipidum vel
co ni et non est sitis sed ventris infla
et acetositas et si e ma ubi cinctudco
adest vel insipida vel acetosa 2 plus

pmutas et tarditas insi si adest dolor ture
tone doloris e equaliter frequens sz debilis
Si est compositus acer phor confortat stomachus
et proprie orificium eius cum calidis ad
vsitis vt oleo nardino et fatillacione
cum menta et pulvere galange et dicta si
calida facilius digestionis que frias licet pro
accidens precedit appetitum aliqui tamen
digestionem impedit et sic presumpto aliquo
frio ob stoi infirmitate prohibeat et calefaci
at stomachus vt dictum e et si e ibi humor fuius
prauus expurgetur per vomitum vel si sit aliquid
prohibeat expurgetur sodm ma est flegmatica
vel melica acetosa Si est ca causa repul
mus et manifestis inire et patet per ij
et assimet calidi stoi 2 cor et sitis
et debilitas corporis et constipacio ventris
et cura eius e cum frigidis medicinis confor
tantibus stom et totum corpus et liberatur
contra calore resolucionem inficit dari cibaria
dure digestionis vt sunt fabe cocte fium
tum coctum lentis cum aceto carnes bovi
ne fermentate et ova dura et humor q
ego non sequor in hoc cum quia in tali
appetitu dicto precessimo digestiva est
debilis ergo oz q cibi non sint duri di
gestionis sz boni ad retentionem et boni nutri
menti vt sunt carnes castratorum commi
nuti vt sunt carnes castratorum comi
tates porcorum et pullos et similia sum
in aqua sumpti vel in mixtis camini et
cociantur carnes cum agresta aut vino
decoquantur et inungantur cum oleo mirtino
et cera mixto aut cum oleo rosaceo aut cum
oleo mastico cum aqua rosacea mixtis 2
sandalis et cera et dicta sandali et
corpus infundetur vt in sudore dyasor
ticos fieri solet Si vero appetitus per aliqua
precedentia causa est valde intensus cum gto
vomitu vt caninus appetitus sic vel bolisimus
q idem est stom primus sunt causa que
prius dicta sunt in cura habeant nisi q cum
fortioribus alterantibus et confortantibus stom
et totum corpus in casu aliquo vt prius
Et nondum q licet caliditas stoi prohibebat
appetitum diminuere vel impedire per hoc q sto
attrahit vaporem et replet stom frantu
sitate et sic stomachus non sentiens inanitionem
tamen non appetit vel diminute appetit vt

supinus dixi tñ cum corpore caliditas sit ma
ior caliditate stomachi potest tum resolui de corpore et de
membris et toto corpore quia propter acutam gravia a stomacho
pruebra sit communis. Item in aucto stomachi et stomachus
recessime appetit non quod deterissime reparator
ad tantam operationem resolutionem frigidam precalore
et in auctionem membrorum sed in operatione adiutam
stomachi digestiuam propter quod digestiua de
facili per defectum que contraxerunt in Gilbertina
libro et Gwillma plures de canino appetitu
et bolismo haberentur similiter de appetitu in naturali et
medioso vide in alphabeto meo ibi appetitus
famis est appetitus calidi et sicci, sitis cibi
secundum avicennam appetitus cibi aut totaliter deficit
et tunc dicitur appetitus destructus aut est diminutus
ut cum quis appetit cibum debiliter vel
tepide et cum nauseat sunt contra, et tunc insi
que ex destructionibus appetitus est fortior, quia in
appetitu diminuti et iura destructi appetitus
sic est curabilis et si cum fortioribus medicinis
diminutus subiectus sufferre ista propter defectus appe
titus fit aliquod contrarium indicatur mala complexio
frigida in stomacho absque materia, et signa eius sunt
subtilis sitis minor stomachi et cum urina nec
tosa vel insipida aliquis et non est sitis et est
albedo lingue et calida cibaria et medicina
conferunt et frigida ledunt et cura cum calidis cibis
et potibus et medicinis ut dyagalanga et
dyaton pipion dyacalamentum bonum sunt et
ego do plures quod cor comparatur stomacho et comedat
carnes pullorum assatas vel carnes coctas
gallinarum conditas cum pipere zinzibere cimino et cardamomo
et galanga et bibat bonum vinum clarum odori
ferum et deambulet suaviter post cibum et
ante cibum habeat exercitium vel motum usque ad
calefactionem si aliud non impediat vel ion
gat os stomachi cum oleo nardino et la
urina mixtis et superponat emplastrum de men
ta sicca pulegio et salvia. Et cum sitis in
stomacho parvulo sunt una dua que completi in
et nitrosalis complexionis mala complexione frigida stomachi sic
cum acquisita et solum cum dictis electuariis
et potione vini decoctionis cimini et in
unctione predictorum qualitercumque sunt ibi ad
cum quod vero talis siccitas stomachi fiunt cum materia
preter signa calida data erunt quod sigillum apparentia
inititudo spiriti aquosa vel viscosa et ponderositas
et aguatio et assiduatio nausee et cibus
cito et quia indigestis destruxit a stomacho adm
testina et lenia cibaria bene digerit et
grossa et dura mala digerit et curatur
cum altitudinibus predictis et complexionibus et
et cum dicta dura sed precedente digestiuo
calidis et duris secundum quod materia est aquosa
vel viscosa purgatur decoctionibus et syrupi
ad terram et nimiam frigidam et antidotis meo
non tenuit purgetur cum yerapigra et apo
zimate in antidotario meo scripto. Sciendum
est quod licet intus appetitiua per caliditatem
et siccitatem operatur tamen cum aliqua qualitas
priuatorum qualitatum proportione et modo
debito non tenet operationem nutu compe
dit et cum siccitatibus procedunt potest esse cum
defectus appetitus et propterea sic est cum siccitate
signa sunt stomachi dura sunt prius nec sig
nimie siccitatis cum siccitate mala complexione
siccam stomacho indicans hec sunt proximitas spiri
ti et sitis et ardentes oris et aridatio corporis
et consumptio ut in ethicis solet apparere cum
subueniendo per calida et humida et unctiua et
medicamina et si humor fumus et siccus assumit
ut colera in excessu solebat et magna
do splenis et vomitus acetosus faciens
congelationem in dentibus et dolor stomachi proxime
an prandium cum subueniendo digerendo materiam
cum oximelle squilitico vel syrupo meo
apitima cum melle cum decoctione boraginis
buglosse foliorum seme cum liquiritia et una
passarum et utatur dyapenidyon per i dra
seme per se in mixtis et purgetur cum yerapig
acuta cum mirabolanis in diebus et lapide
lazuli vel cum decoctione purgative com in
septimum in antidotario meo ibi decoctionem
et bulle medicinas et modum agendi in
digerendo et purgando com in capite superius
habetur capitulo de dolore capitis detur aliquis
defectus appetitus contrarie sine materia indi
cative mala complexionem calidam in stomacho et eius
signa sunt cum urina calida furiosa et aliquando
calida pericitas palati lingue et totius
oris et calida nocent et frigida conferunt et
si cum calefacientis assumit mala complexionem siccam
stomachi indicantis erunt predicta signa magis

intensa et subveniendum est ei in dieta et
medicina alterativa frigida et humida. Et si humor
assistit calidus ut colera citrina vel alia in
naturalis secundum hoc materia digeratur et purgetur pre-
cedentibus concomitantibus alterativis et confortativis
frigidis et humidis. Sed si passio fuerit inveterata
oportet ea cum frigidis et sicca cum humidis aliquantulum po-
situm ut habetur in regulis de dolore capitis et
in tractatu de dolore capitis cerebro colerica ibi n et d
nocissima sicca et calida maxime hic contraria sunt
nota. Et nota quod licet virtus appetitiva vi-
geat tempore caliditatis tamen cum calor nimis domi-
natur resolvit humiditatem innaturalem vapores
qui replent fantasticum stomachi et sic fiunt
quasi in amicum non sentientes cibum non appetit
et quando calidus humor est in ea non solum resol-
vitur sed humidum in corporis ut dicitur
sed etiam resolvit virtutem stomachi et debilitatur
et sic non solum oportet alterare distemperatum
stomachum sed etiam purgare vel provomi-
tum vel provocatum et intestina digestiva
colere et medicina apiam ... incarnat
de dolore capitis cerebro colerica habetur de tymiama(?) aurea
et etiam in modo antidoti. Aliquando accidit
defectus appetitus propter congregationem humoris flegmatici a
cibo vel vini ad os stomachi et signa eius
sunt quod ibi non est nausea nec vomitus
et propter cibos acutos vel medicinas acu-
tas sumptas aut primum aut nichil in
cura sumptas stomachi flegmatici appetitus recipitur et cura eius
est ut abstersio et calefactio confortetur cum dyan-
thos cum musco et ligni aloes galange
et spice nardi et foliis et fiunt roris
et spica nardi et ... et embrocacionem cum ag-
rimonia capitis et embrocacionem cum ...
decoctionis menorum salvie camomille
sticados citrini et betonice et comedat
carnes assatas aromatizatas cum pulvere
nucis galange et aqua rosarum et bibat vinum
tyriacum stipticum et confortet stomachum
cum emplastro stomachi composito partem 1 absinthii
thymi partem 1 panis tosti et in aceto for-
ti infusi primum quod fiat mixtura bo-
nis et semper calidum apponatur et aut
quam infrigidatur renovetur. Et accidit
aliquando defectus appetitus propter quod comparatur
primum de ... aceto et quando venit inflatio
sunt opilate vel debiles in atthedo(?) ...
ni a lepre et signa eius sunt egestio
alba vel viridis et liquida et in ... pacior
ad cibum sumptum ... sunt vinis in
quantitate et corpus tabescit et maciescit et
discoloratur. Ergo et est prius in motu
et operacionibus suis et cura eius est
uti dieta calida aperitiva ut sunt carnes
assate et galline et alie carnes bone cum
petrosilino vel condite cum cinamomo partem 1
galange seminis apii cardamomi ana partem 1
piperis longi cimini galange ana ʒ 1 fiat
pulvis partibus utatur cum modo ... abbis ...
galange ana partem 1 mixtis utatur istis
pillis alternis noctibus in sumendo Recipe
pillulas aromaticas fiunt. Aloes ʒ 1 ciceris(?)
seminis apii rosarum siccarum ana ʒ 1 fiant de
hiis pilule de ... sit quod ix equales fi-
ant ʒ 1. Et nota quod ... debilitatem sple-
nis debilitati et opilati circa defectus splenis
ago alii et vires ... de croceis ape-
ritivas et ... cum unguento et alii
cum pillis prout dicitur capitulo de debilitate vel
opilacione splenis et de naso ... fractuum
et tamarindis comedat et bibat appe-
titus corruptus quando vocatur quod aliquis
appetit cibaria que non sunt nota
ut pregnantes et mulieres quarum corpora ...
sunt appetunt carbones argilla
unctum ... et alia talia et ego
novi quedam nobilem que sultim appete-
bat candelam de sepo comedere et prout
iste corruptus appetitus tantum in ... quod
in mulieribus corruptis humoribus sed
plus pregnantibus hoc accidit quia plures
solebant in eis corrupti humores con-
gregari et propter hoc si pregnata solebat co-
medere cibaria varia in ordinate ut fructus
et pisces et alia huiusmodi de facili corrup-
tibiles et convertuntur in quales sunt humo-
res priores vel quales in corruptio

humorum existentibus prava qualitate
et conditionibus, ratione qualitatis appetunt. Quia
appetitus est infectus et corruptus prava quali
tate mala humorum corruptorum in
ore stomachi contentorum. Et cura talis appe
titus est mundificatio corporis et principaliter
stomachi de talibus humoribus cum medicina
nota vel laxativa sive alia particularia que
mat et rectificare dictam et dare illa
que bonos humores generant et diminutionem
gustus per assationem condiscere aliquibus per car
nes salitas et per condimenta saporosa
in quibus sit sapor acutus vincens.
De vomitu medicina legitur in meo anti
dotario ibi vomitus licet et dantur electua
ria confortativa ante prandium et post ut
dyagalanga dyanthos dyamisculi et
aliqua dyacitoniton post prandium vel immediate
prandium vel cito post. Nota quod Rualphardus
meo diffusius legitur de appetitu naturali
et innaturali vel non naturali de appetitu consumpti
vo et inordinato et deficiendo et de di
minuto et corrupto appetitu et ideo
hic transeo subtiliter. Sitis est appetitus
frigidi et humidi ratione potus sicut fames
est appetitus calidi et sicci ratione cibi
secundum Aristotelem et sic accidens sitim, alia
est sitis naturalis et ordinata et propor
tionata indigentie nature, et sic homo bene
et temperate conditionis compositionis et aggregatus
non plus nec minus nec aliud nisi
quantum natura exigit sive et quod quantum potu appetit
et pauci sunt tales. Quandoque vero sitis
excedit indigentiam potus et quandoque
est diminuta appetitiva in sua operatione
et impeditiva diminutive potus et
est consumens excessive, principaliter homo multotiens
malum. Et primo dicitur de appetitu po
tus excessivo quia talis sitis ve
hemens et excedens causaliter stomachi in
mediate cum stomachus distemperatur in ca
liditate quia pluribus modis accidit, aliquando
est causa ira in stomacho ob stomachi desiccatione
cuius signa sunt oris amaritudo et
siccitas cum velocitate pulsus et anhelitus
distemperantia et cura eius est si patiens est
paciens ad vomendum ut colam evomat
et precipue si est in ore stomachi et sic fit vomi
tus vel cum syrupo acetoso et aqua calida
mixtis sed tepidum bibat et si non competit
vomere bibat syrupum acetosum et syrupum
violarum cum parte sua aqua frigida mixtis in esta
te, in hyeme vero cum aqua calida et oxizakara
confert et utantur dicta frigida et humida ut modo
loco capitis de colera dictum est. Si oportet pur
gare de cleuaris de succo rosarum vel apozima co
lagogum secundum quod opportunitas fuerit et necessitas.
Si sitis sit ex flemate salso in stomacho cuius signa
sunt salsus in ore et fumus siccus et calidus
in ysophago et cura eius de bona ratione
est digerere materiam et purgare cum medicinis
congruentibus talis humoris evacuationem prout in
tractatu de eo capitulo scriptum est. Dicit tamen Liliator quod
tysana calida multum bibita utilis est valde
quia ratione actualis caliditatis resolvit et dissolvit
humorem et digerit et ratione qualitatis
et substantie siti tale reprimit et dicit quod frigidum
bibita tysana colerem fecit et sic evacuat
materiam peccantem. Alii dicunt quod anisi come
stum sedat talem sitim, alii quod decoctio anisi
hoc facit, alii anisi confectum dant, alii
dant semen feniculi. Liliator capitulo de cotti
diana dicit magnum iuvamentum in siti
ex salso flemate est bibere simul aquam dulcem
calidam. Fit etiam quandoque sitis ex humoribus frigidis
in stomacho indigestis ex quibus fumus calidus
indigestus ob stomachi desiccat et curatur per evacuationem
humoris peccantis secundum Gilbertum. Si vero sitis
propter solam caliditatem stomachi sine humore vitio sive
hoc sit ex sumpto aliquo acuto ut est piper
album et alia huiusmodi notanda hic medici
nam laxativam siti inducentem. Aqua post legitur
aqua frigida fontana bibita sedat quia obvi
at caliditati et siccitati cum sua actuali et naturali
frigiditate et humiditate et oxizakara violarum bonum
est sumere et comedere lactucas minutas
et portulacam et similia herbas et super stomachum
ponere si oleum rosarum et cum succo lactuce

quia multum calefacit. Sed si post predicta minus
supra post sitis sedatur quod multum ponatur
et sicut est de caliditate stomachi propter acuti sa
poris supra ita dico si stomachus calefiat
in tantum ut stomachus [illegible] fiat ex clamore
magno vel vino forti antiquo bibito
vel cibis acutis sive salsis cum [illegible] vel
aliis specialiter vel calidum in [illegible] stomachi fa
ciente videlicet aqua frigida et humida que de [illegible]
[illegible]. Et fit aliqua sitis ex accidente ex
caliditate aeris et cursu vel via ut viatoribus ca
libus solet accidere vel ex forti labore [illegible]
[illegible] vel coitu in [illegible] enim potest quia sunt
[illegible] acuta sitis vehemens cum caliditate
totius corporis et repletione quibus subvenire
[illegible] quiete et aere temperato vel [illegible]
tendentibus et detur eis zuccarum rosaceum cum aqua frigida
ita quod in potibus sunt de aqua decocta de zu
ccaro et lac amigdalarum simul bibitum con
fert et zuccarum [illegible] bibitum et syrupus cum aqua frigida
et si quis pauper est non habens predicta re
media bibat tysanam simpliciter vel tisi
[illegible] debile non [illegible] aliquam
[illegible] vel aquam frigidam
bibat in quantitate bona cum pauco aceto
Et fit aliquando sitis vehemens [illegible]
et [illegible] desiccatur ut accidit [illegible]
[illegible] cum membra multum sunt [illegible]
ta et cum nimius [illegible] vel alias
[illegible] et [illegible] in corpore [illegible]
multum [illegible] subveniendum est eis cum
quiete et cibariis potibus et medicinis
humectantibus et restrictivis quia sicut
membra [illegible] et [illegible] per calorem et
humiditatem ita sitis [illegible] sedatur
per calorem et humiditatem [illegible] actua
sit [illegible] sedat talem sitim brodium galli
ne vel caponis [illegible] ovorum
sorbilium et comedere pullos [illegible] cum
multo brodio et panis [illegible] confert
non nimis calidis ut [illegible]
et [illegible] et vinum album clarum ut
est renense vinum bene [illegible] vel aliud
bonum vinum lymphatum si est forte et
[illegible] vinum in parva quantitate cum bro
dio gallinarum vel aliarum bonarum carnium

recentem bibitum confert multum et etiam vini clari
[illegible] cum zuccaro rosaceo si non est
constipatus. Et fit sitis vehemens propter nimiam
repletionem cibi et potus et horum signa
sunt gravitas stomachi et pigritia corporis
et indigestio crapula et dicit Gwill[elmus]
quod adest gravitas capitis et obtenebratio
oculorum et [illegible] et etiam sompnus cum pravis
et malis ymaginationibus et [illegible] qua
cibus est in stomacho est anhelitus spissus debilis
frequens et adest ventris extensio et inflatio
et urina apparet in eis turbida et est hic
sitis mendosa quia sicut homo appetit men
dose cibum antequam cibus preassumptus sit consumptus
[illegible] ita sitis mendosa stat in stomacho reple
tione potus quia utrobique non est vera [illegible]
[illegible] cibus vel potus [illegible] appe
titus et isto modo sicut bibuli qui nunquam sunt
sine repletione et eis non est consulendum quia
[illegible] tali [illegible] suo [illegible]
volunt [illegible] sed aliis est sub
veniendum per abstinentiam et per sompnum
quia si non addatur replecio repletioni in
sompno preassumpto potus digeritur et eo dige
sto cessat sitis talis. Et nota quod sicut
in appetitu cibi qui dicitur appetitus caninus
sive [illegible] stomachum aliquos
cibi superflue assumpti vomitus [illegible]
inordinati appetitus [illegible] quia post
vomitum [illegible] statim appetunt iterum
comedere ita etiam est in appetitu potus sed
[illegible] sitis quedam [illegible] que per vomitum
non sedatur quia statim [illegible] vomitum
iterum appetunt bibere et est apud [illegible]
tes turpis passio reputata [illegible] non
quod sitis mendosa est [illegible] scilicet crapula
et nimia repletione cibi et potus [illegible]
indigesto in stomacho [illegible]
et [illegible] indigesto in stomacho [illegible]
[illegible] et [illegible] laxantibus [illegible]
[illegible] educat [illegible]
[illegible] desiccat [illegible] stomachi et in omnibus
hiis non est dandus potus qui sitim non
sedat potus sed magis [illegible] augmen
tat et est sitis [illegible] non mendosa [illegible]
medicina bene purgato [illegible]

humorum per medicinam laxativam est desiccatio
in ore stomachi quare et sitis et si purgatio est
corrodens propter nimiam evacuationem humorum
bonorum erit sitis vehemens et in hiis non
datur statim potus nisi sit necessitas magna
propter debilitatem timetur damnum contra sitim zucaro
rosarum vel syrupo rosarum et tandem detur cibus ut ibi
paulatim resolvatur et si oportet damnum roe
tenendas in ore tenendas pillulas et sit
inglutiendo quod melius est resolutum que
scripte sunt in meo antidotario ibi pille
contra sitim. Fit etiam sitis corrodens propter
caliditatem pulmonis et spiritualium et signa
eius sunt quia caliditas sentitur in spiritua-
libus et quia cum omni motu forti vel levi
augmentatur sitis et non sedatur per potum
aque vel alterius rei bibite sed attractio
aeris frigidi cinnatica plus quam potus
et anhelitus est frigidus tunc quandam confe-
ctionem talem et curatio eius est frigidi ab
here aere frigido et recipere super os stomachi
putei vel super vas in quo est multum de
aqua frigida quoniam ipse superficies aque est
aer est frigidus et bibe syropum de papavere
vel nenufare et super pectus ponatur picia
infusa in aqua rosarum mixta cum campho-
ra et alia remedia que dicta sunt supra
capitulo de tussi ibi tussis confirmata et calidi-
pulmonis. Item fit sitis ex attractione
forti cordis ab hepate ut in ydropisi vel
renum ut in dyabete de quibus hic non
est agendum sed in suis capitulis. Item
fit non sedatur nisi morbus unde fit
curetur. Et fit sitis propter caliditatem et sicci-
tatem intestinorum et tunc febres sunt diuturne
tenute frigidi attrahit cui subveniendum est
cum frigidis et humidis in dieta et me-
dicinis ut supra dictum est de siti ex
caliditate sola vel cum electuario Gwillielmi quod
scriptum est in meo antidotario quia valde
bonum est et continue utatur cum
emplastro de violaria malva lactuca
et semine portulace cum emplastro. Si

tis aliquid non solum non concedit in-
naturalis et irrationabilis consistit sed aliquid
augmentatur vel diminuitur et fit. Hoc tribus modis
scilicet aut consumitur humor corrosiva in
stomacho aut cum defectu simplicis humidi ad
os stomachi veniente a cerebro per quem stomachus sen-
tit suam inanicionem sive sic fiat per
sensitivam in stomacho spiritum mortifi-
cante sive ex debilitate virtutis nervi con-
sitive et dispositione mala cerebri sive
compositionem stomachi dictum unum infirmante et de-
bilitate vel corruptionem membri ut infir-
metur vel maneat sine propter humiditatem
corrosiva humorum in stomacho quoniam semper sunt
sibi consolidantur signa et digeratur materia
cum digestivo debito et purgetur humoribus
peccantibus et imponatur dieta calida et sicca
ut carnes laudabiles assatae et frixae
et salsa et vinum bonum in parva quantitate
et bibat unam carnium vel piscium salsa
liquida et actu et odore et sapore lo-
quor et comedantur et condiantur cibaria
cum pipere sinapi cinamomo et ciminon
Si propter corruptionem membri aut propter passio-
nes animales curetur morbus illi et sitis
defectus removebitur. Si fiat propter defectum
spiritus in ore stomachi curetur ut dictum est
de defectu appetitus cibi propter humiditatem
et bibat vinum bonum purum et nectar
vel pigmentum et hec curant. Dummodo
non sit ibi sitis spiritum mortificans
quia in tali casu non est cura adhibenda
sed mors est pronosticanda secundum Gilbertum
vide in alphabeto meo plura de siti

De defectu appetitus cibi et de appe-
titu corrupto iam in capitulo precedenti
dictum est. Et nausea est defectus appeti-
tus cibi cum quodam horrore cibum reci-
piendi et fastidium est corruptio appetitus
ex humoribus corruptis generatum secundum
Gilbertum libro de cibis hic conscriptus est
dicendum nausea est secundum Gwilli[elmum]
propter confundendo os stomachi cum aliqua humi-
da mollificatione os stomachi aut

a debilitate intell(ectus) continue oris stom(achi)
et illa debilitas est a complexione mala
ca(lida) vel frigida et h(umi)da et h(o)c cu(m) humore vicio(so)
vel s(ine) ma(teria) vel mixtibili(ter) stom(achi) Post de-
ver(tatur) vel de(bi)lit(atur) d(icun)tur stom(achi) pelliculas ma-
nifesta que nausea(n)t Signa
nausee s(un)t abhorrac(i)o cibi et concussio
faciei et nasi q(uas)i nasi contractio vel gesti
co(n)pressio cu(m) cibus p(ro)icit(ur) i(n) potu a
tussiculandi cibi p(ost) masticacionem Gil-
bertus humores in ore stom(achi) contentes si
sint calidi signa eorum s(un)t sitis et
fumosa eructac(i)o defectus appetitus app(e)-
tit(us) vel dolor et q(uod) calor in ore
stom(achi) sentit(ur) et angustiac(i)o et arsura
et oris amaritudo adest Si humores
fri(gi)di sint q(uod) manifestati in ore stom(achi) vel e(ius)
villis appetitus et q(uia) sine siti ...
eructacio ... non sunt sed(ati) cu(m) fasti-
dio secundum Gilbertum Signa vero fasti-
dii s(un)t huiusmodi q(uia) aut e(st)
p(ri)m(u)m aut magnum h(o)c patet paciente
si vero patet(ur) fumosa(m) eructac(i)onem ...
sentit(ur) q(uod) cibus q(ua)n(do) in coleram si vero e(st)
eructac(i)o acetosa sentit flegma et in
stom(acho) p(ri)mus ... Si patit(ur) p(ri)ncipalis
vas dolorem et tremorem cordis resolucio-
nis ventris et dolorem capitis ... ...
e ... ... et si ista non sentit sig(num)
q(uod) stom(achus) e(st) in ... Si vero sentit do-
lorem capitis cu(m) vigiliis et alienacione
sig(num) q(uod) caput e(st) debile et si sentit
febrem et rigorem magnum sig(num) q(uod) tot(um)
corpus e(st) debile Subveniendo e(st) pacienti
nausea vel fastidium p(er)t(inet) p(ostquam) ca(usa) dicit(ur)
de debilitate stom(achi) cu(m) alteratiuis et evacuat(iuis)
humoris peccantis nisi q(uod) si sit in ore
stom(achi) ... liquidus p(ro)vocandus est
vomitus ... p(ra)ndium et si e(st) grossus et
viscosus humor incidendus et subtiliandus
e(st) et p(ost)ea evacuandus p(er) vomitum

p(ost) p(ra)ndium q(uia) cum cibo miscet(ur) in melio-
rem ... et p(ro)pter(ea) si humor esset in spasso
stom(achi) s(ed) si vero inter pelliculas humor
contentus sit cu(m) non sit ma(teria) educendi ...
ca(usa) de fastidio q(uod) ne(que) p(er) vomitum ne(que)
p(er) ... cu(m) ... evacuat(ur) talis nau-
sea vel fastidium nisi forsan paucitat(em)
et ... et q(uia) in ... humor ...
oris stom(achi) ... ... humor p(er) vomitu(m)
et no(n) nisi q(uan)do miscet(ur) cu(m) cibo p(ost) p(ra)ndium
... in fastidio et nausea regula ...
... ... assumat(ur) et de
aliis p(ar)ticulis plena cura queritur

Debilitas stom(achi) notat(ur) p(ro)p(ri)e in
in(teri)or(e) in debilitate appetendi cibum
in debilitate retentionis cibi vel potus de-
bilitate digestionis et in debilitate ex(pul)si-
onis Debilitas retentionis p(atet) p(er) vomitu(m)
quo cibus emitti(tur) indigestus vel p(er) egressi(onem)
cibi indigesti a(n)te ad(e)mptu(m) ut in
lyenteria et de aliis dicit(ur) p(ost) in ca(pitul)o de
vomitu et in ca(pitul)o de lyenteria h(i)c dicendum
de debilitate digestionis in stom(acho) digestio enim d(icitu)r
... ... in stom(acho) chili in epate chili ...
... et membris et digestio epatis est digestio
humorum principaliter et vide de aliis in meo
alpha(be)to h(ic) n(un)c agit(ur) solum de digestione
cibi stom(achi) que e(st) mutac(i)o cibi in stom(acho) ...
a p(ro)p(ri)a calore n(atur)ali stom(achi) ... solum qualitas
tate cibi ... ...
... p(rim)o ca(pitul)o ... ...
et viget ... digestiua in stom(acho) ...
et in humidis et plus indiget cal(or)e
quam virtus attractiva vel expulsiva ...
non indiget digestiua ... humidi-
tate h(ic) ... ... p(rim)o ca(pitul)o 3o doctrine
... ... viget digestio
in stom(acho) ... ... in suo
... libro ... ...
... ... digestiua non co(m)plet(ur)
nisi ... ... motus
... digestionem vide in alphabeto meo

ibi p que viget digio lia dicit ite
sedm auicen cum primo fen 3a cao de
eo q comeditur motus pos cibum si sunt
p mebra sanans et bene valens c addit
ut cibus suptus tenus ad fundum
stoi descendat et sic no impedit di
gonem sz iuuat q inducit qualem de
scensum cibi quiete ubi ut melius di
geratur et tu dic hic est ratio z no
est motus tal opacio inutile digesti
ue sz racionibus p hibitus ut ppauis
disposicom addigestiona et hoc accit
eis in quibus no est calor nalis in
sto suffi ns et patus ad digonem faci
endam quia excitat calorem nale
et fiat cibi descensus qui est ppa
bona ut fiat digio sz in ben sanis
et ben gxionatis nalis calor sufficit
sine motu tali addigerendum cibum
suptum et cibus in eis descendit absq
motu tali et hoc dico si cibus est m
ne gpetens in quali quan ter ha
gsta digonem in sto impediunt et debili
tant omnia que debilitat nale
calorem stoi qui e ca et auctorum
agens pur indigendo et omnia q
stom in quo fit digo asim gpoais
tpamto amutat et distpatu ndd
sine sunt qualitate cu humor vico
sine sine humore vico calor vo na
lis in sto debilitatur p talis conecu
ym excalen faciendum ul mnificam
p psiciatum ym de papanti ul p
humiditate ym suffocati ul p siccitate
humidum quo nalis calor indiget gsu
metum et sunt multa valde gtiora
et mtiora que modo p dco digonem impedi
unt debilitatem hic in meo alphabeto lia
dicit ibi digonem impediunt et hic
vo bonitati in interius de quibus dam
dicam impedit et debilitat digestionem in
sto gstit stoi sola hc e sine materia

vel humor vico et signa eius sunt sedm
Gilbertum dolor gravatis eructuas tala p
sunt sicca nocte et siccitas sentit in
sto et si est cu humore vico adest cum
p dicte acetosa eructuao et vomitu
ul secessus flegmaticus hi vo Almasori
adest levis tua ventris et eius inflato
et inlatione ventositate z logitudo sacois
cibi in stoi ore et sedm Guilli urina
est alba ul glauca et hora digonis
pulsus debilis et spissus et inquietudo z
gtinua revolutio delate adlatus in cibus
digei debz et secundi libatori adest in
sto pondus et gravitas agravacio z eua
eius e gn gstit te sola ut gfortit sto
in cibo actu et potencia calo bono vino
et cibus digestibilis modicu suptus quia
siccitas stoi no pmittit decoccionem multi cibi
ymo calor nalis depauptatus pstis
cu multo cibo gtingere sicut videmus
aliqua multa pro igne no poss ac
di sz poru ignis multitudine lignorum ex
tinguitur et dentur spes aromatice ca
lidis salsamentis et gdimentis et dya
galanga pte 1 dyantos pt ij et
dyatampipon pte iij et claretu mel
pigmentum bonum multum stom sum gfor
tat modicate suptum cu bucella pa
nis levis et digestibilis et inlingie
stom si siccitas e intensa cu marciaton
et alia localia remedia appone q
sunt in meo antidotario ibi vngent
et ibi epithima pstom et ibi plura pulveris
Si cu sicco distemperancia stoi adest
vicio humore gsistit pnt hic in regu
lis ubi ma est an in spacositate stoi
an alibi et in spaciositate stoi sit humor
pcams da digestivum syropum mecu
apitum cum melle qui hic in meo
antidotario cu decoctione mentu ysopi z
radicis feni et an usum syrop dumotam
hoc sumat ex dyagalanga dyan
thos dyantos ypon si no intensa
sit siccitas an pt 1 minor z pigre

tum yerapigra vel cum q[ua]ntulu[m] [con]turbit ʒ ij
et zinzar ut h[abe]t[ur] in antidot[ari]o meo et
alia sicut ut in s[er]m[o]n[e] distemperancia fri-
g[id]a iam d[i]c[tu]m est h[abe]t[ur] tamen nondum sic et
pari[ter] simil[iter] ad vomend[um] in p[ri]n[cipi]o fiat
vomitus cum aqua decoctionis seminis
atriplic[is] et aneti et radic[is] rafani
Si m[ateri]a e[st] melica digera[tur] cum dyagin-
gi[ber] longa et dyacimi mixt[is] et cum di-
gestiva decoctio[n]e s[cri]pt[a] in meo ante
ubi decoctioes et purgare in apozimati-
bus decoctioes et [con]scripti ibid[em] vel digera-
tur decoctione polip[odii] et [con]scripti ibid[em] vel digera-
ma[teri]a cum sirup[o] de borragine buglossa et
purget[ur] sic de floribus borrag[inis] flor[um] s[an]cti
radices viridis foliorum absinthii liq[uiri]c[ie]
mundat[is] uvarum passarum ab[sque] vel mundat[is]
an[a] ʒ ij fiat decoctio et in decoctione ..e
mirabolan[orum] indi ʒ j. fricet[ur] lento igne
et colet[ur] et colature addat[ur] lapis ar-
meniti v[e]l viribus ablu[i]ti et dat[ur] mane
m et coterat[ur] dyambra dyacamerom et
emplastr[um] cum absinthio camomilla spica
et oleo coste liniator . Aliquan[do] fit debili-
tas digestionis cum fri[gidi]t[a]te et humiditate absq[ue]
humor[e] vario et fit hoc ut plurimum et
signa eius sunt eructuacio acetosa
et inflacio ventris et cibus velocit[er] de-
scendit cum pauca alteracione et
paucitas sitis et multitudo sputo
et saliue et cura eius est ut cum pr[ae]-
digestiua medicina et purgacio[ne]
sicut ut d[i]c[tu]m est iam d[e] fri[gidi]t[a]te stomachi
sup[er] medicina et medicinis vitanda
s[unt] piper sinape cubebe cinamomum
et satis fit vinum bonum inbeu stip
tic[um] et i[n]ungat[ur] stomachus cum oleo costino
vel ruta vel vino decoctionis ciperi et ga-
lange Si vero [con]sistit cum sicci[tate] eius
signa sunt ut plurimum dicunt medici
an[te] prandium q[uod] sedat[ur] cum cibus ingressus sicci-
tas et [con]tinuacio ut solet ethica et
et sitis vehemens et magnitudo splenis
et durities et eructuacio acetosa q[uod]
in statibus fiunt sitis et [con]gelacio
et dolor stomachi an[te] comestio[n]em ipse et sic est

in humor[e] . unde ad istud vomitus [con]gelans de-
testantur et cura eius cura est medicina et medicinas
cum calid[is] et humidis et restaurati[vi]s humi-
ditate[m] et s[ecundu]m almasorem balneum in
tina in aq[ua] dulci tepida absq[ue] mora
vnde sup[er] eorum dicunt de dolore capit[is]
vel [con]posicionem [con]uallis duobus medicinis
vnum modum s[ecundu]m q[uod] particularia [con]venit et
pr[ae]ter hec ingeniari metuendo p[ro]ut d[i]c[tu]m e[st]
in cura de dolore capitis [con]sistit [con]sistit e[st]
n[on] q[uod] h[abe]t medicine debent hec inspici p[ro]
aptare [con]petitate h[ab]ent et respectu ad capit[is]
ut musty maioranna pyonia et capi- ¶
[con]petunt et stomacho galanga menta et citonia
[con]petunt et eis [con]petunt aliquando impedit[ur] et debilita[tur]
digestio in stomacho et stomachus e[st] debilis [con]similit[er]
stomachi sola et sig[n]a eius s[unt] calor in
stomacho sitis et eructacio fumosa ca. pala
cum [con]mixtis subtilia in stomacho cibaria adu-
rimunt[ur] defectus e[st] appetitus sive [con]tinuat
calida nocent vina et tincta et eius
cura est cum alterantibus et [con]fortantibus stomachum
frigidis ut s[unt] zuccar[um] rosarum vel viol[arum] s[ecundu]m q[uod]
e[st] [con]stipatus vel in venter mollis cura eius
e[st] tasendali et vtatur ordeo cum lacte amig-
dal[arum] et pultes auenarum cum coch[lear] lacte
... lacte p[ro]prio ... si ... plus insistari vel
sompnum p[ro]uocare et tasendali et dyaro-
don abbatis cum dyadragant[o] vel dyapeni-
dion et bibe cinsiam ordeaceam
decortatam claram in qua quanto minus
e[st] de humido tanto melius et conuenit
sal acetosum de qua butirum est conuenien-
tium et bonum est et mala granata
acetosa vel musti et lactucas minores
et berberis et [con]due cibaria cum aceto
vel agresta et abstineat acalis potabis
et potibus et actua[lite]r [con]petunt purpureae
in estate et metam mota [con]sp[ec]ies calas
et omne q[uod] potest stomachum vel totum calefacere
et sup[er] stomachum ponere lanam vel bombacem
intinctam in oleo rosaceo sandal[orum] et
aceto bene inuoluto et non si passio est in
intoxicata tum frigida aliqua talia sunt in
scrinda ut in abarys cardamomum ... ..tar

cinamo: ·i· h enim faciunt quod alie medicine
inlig penetrabiunt et et confortant
calorem naturalem stomachi propter quod fit digestio extinus
vero infirmetur bud cum succo absinthium
et menta vel camomilla cum ros et aceto
Si est cum humore dico calas stomachum et
digonem debilitas signa sunt pruritus sig
caliditatis contra ad e clavitudo oris et
vomitus colericus vel sucessus urina colata
tenuis et in stomacho est pondus et agrina
et causa eius est an localia remedia
purgare debet igitur sirup acetos per vino
et oxizakara et postea in mixtura per digesti
no vel simul aqua vel cum decoctione endi
me atque ros porta vel aliis herbis
et deinde ma digesta elevare de succo
ros ʒ iii vel plus si oz vel apozima co
lam educere que habet in antidotario nico
ibi decoctiones et post fiant localia re
media ut in distemperantia cortalis dicta
sunt // Aliquando debilitatur stomachus et digestio
in eo quod corporaliter et humiditer absque humore
vicio cuius signa sunt paucitas ap
petitus et multitudo saline et nausea ac
vomitus aliquando et punctio sitis et aucu
ato aliquando acetosa aliquando fumosa et fetida
et ventositates multe et causa eius est
non solum cum alcatimus succus ut tamen dictum
est in distemperantia simulier acaliter sed
sicut sitis ut zucaro ros cum aqua
decoctionis mirtillorum vel berberis Al
mansor vero dicit li° simplonum quod causa
eius est vomere et sinue et sinue in
potu ysapigram deinde elevare su
me desiccatio absque caliditer ut sunt ma
bol vel mirabolani kebuli et emblica cum
passulis contrite cum suis interioribus
et spodium // hic dico quod caliditas cum
humiditate debilitat stomachum et digestionem
sine humoris vicio ut hic non appetit floia
sed qui conscringue hec produce ysic bud
dixit Guillelmus floiam appetit hic ergo
ubi humor non est peccans salvo meli
ori indicio ut dan(ie)l sumat yeapigram

adcucuruarda sed so ·i· cum succis et sucis
alteritum stomachum et confortant dan ·ii·
zucaro ros vel siropus rosatum cum aqua
decoctionis salat' vel plantaginis et
oxizakara per modum siropi et elevatum
stomachum de vino malorum granatorum acetosorum
et zucaro quod quidam vocant oxizacara
tabulatum et elevatum in nuco anti
dote conte caliditatem et humiditatem septa
valde utile est cura sit condimentis
sitas cum insiator bona et mutat
pacieus cum ordeo sed et cum lacte
spinino et cum riso et lacte spinino
si in ventre sit fluxibilis et lac aceto
sumat comedat de suco astractum et butyro
et carnes leporinas boninas et de capo
lo conditas cum aceto vel agresta vel cum
aqua ordei cocti bibat postea cysana
scium cum ordeo et solat vel endivia
cum cibo bibat cinsiam ordeacea vel ubi
cinsia non est bibat vinum album debile
vel si forte est limphetur cum aqua sola
tri cortinus sup stomachum ponatur pecia pa
ni linei intincta in suco endivie so
lat et absinthium cum modico aceto vel
ros coquatur in aceto et sup ponatur
tepidum vel cum olo ros et sandal et
prim de camphora et prim de aloe et
prim de aceto fit linimentum bonum Si vero
hoc fit sine humoris vicio aut humor
ille est pinguis et tunc appetit floia
de vena matris de oculo et ut ammlarum
et amiclarum vel basilica de vena brachij
et hoc noc et aut Guillelmus ca° de debili
digestionis si vero humor sit colera digera
cum syropo acetoso et purgetur cum e
lectuario de suco ros et alia fiant ut
dictum est aliquando impedit et debilitat
digestionem caliditas cum siccitate sine humoris
vicio et hoc accidit frequenter cuius signa sunt
que dicta sunt secundaliter impedientia stomachum
et cum hijs est sitis vehementior et
vigilie et attenuacio et ariditas corporis
et siccitas oris et palati et sicuntur
paciente cum succo et humido dicta

et medicinis. Si hec e nonis q aliqu
in mala cplexione sta' siccitas est ma
ior qua caliditas et hec p pdim tunc
oz insistitur medicamina in plus hu
da et in mi' frid in damis mira can
niu uenenu ut castratoz et porcoz
cum pauc' herbis frid' humidis ut
sunt spinargia atriplex uiolaria
ul malua et domus prima damiste
uenacia 2 post ossibus et cutibus coctis
tis in pulmento factis cum brodio car
niu et uitell' ouoz uel aqua simili
et carne omnia gruta et sic in aliis
dietandi sunt pacientes ut plus
tendat ad humectandum cum cibariis
et potibus resumptis et datur eis
elevanda pres mei ul elevare ius
ul diapenidion sine speciebus ptes
et diadragant pte 1 mixtis ul dia
zucare uel mixtu bonu est Guil
lis vero in hoc tam dicit q balneu
aque tepide dulcis vz si no dest frac
in eo maxia magna et comede de
succo ordei et omnia spinguativa ut
sunt uina ceram' uinu dulce i quo
aliquid aque ponatur et sicce uue
tes et similia hec Guill' Ego ut
bonu dulce do uel balneu grado q
tal mala cplexio sicca et tune
eet q posset caliditas siccitati adq
ri et eet peius qua prius. Et di
cit Guill' q stes in toti spina
dorsi dampnanda sit cu oleo de nenu
far ul oleo de ppine si nenufar
est melius frin et hec no est cali
tas magna et simplex est siccum d
3o et hec est siccitas magna dungo
go stom et spina dorsi cu ptes q olei
violatei e tria ptes sanguinis porcini
cant' mistuli ambo humectat a uinu
infriat tpate et aliud e tpate calu
Cum vero calitas dicat' siccitati in
tali cplexione mala stoi absq3 ima

insistendum est cu medicinis et dieta
in plus infriantibus et mi' humectantibus
comedat paciens pullos coctos c
pomis acribus et pedes porcoz cu pul
tibus auenaz temissis ul cu ordeo z
aqua ul cum tysana et carnes pul
loz coctoz cu agresta ul aceto forti
in pna quantitate comedat et ova tremula
c aqua bulienti facta cu suco arance
ul limon ul aciei malozum granatoz
ul agresta comedat 2 pisces aspa
tiles de aquis currentibus munde ut ca
pule pche fundulli et silia et illa
q dicta sunt de cala discrasia sola
hec notentur nisi q hec intendunt melius
de siccitatia ne siccitas augmentetur
in cplexione mala et caliditati adiciatur
Si mala cplexio stoi cala et sicca sit
cu humore sit vicio cu sanguinis sup
fluitas ul habundancia cu siccitate
no gat in eadem ut frus humor penis
et mala cplexionem causas absq3 si
ul apate calidam cplexionem mala no
efficiat relinquitur q humor sit cala cu
digestiuu et euacuatiuu dom est hec
sup' ubi cura assignatur mala cplexionis
stoi cale cu humore vicio et similiter
ubi localia remedia posita sit ea
no oz eadem replicare. Et Almasor
libro diomd ponit debilitatem digestionis
in sto ppter debilitatem eius stoi cum
signa sunt q e cu vomitu phlegmo
et digeri spatiu cibum et gruat eu
q q e sup ipm et cura eius e cu
tussia magna cu stoma frini et
in unctio cu oleo nardino et emplastr
cum spica nardi cipe spinaute et
mastice et aqua citomoz et detur
electuariu de ligno aloes 2 diacitonite
no lapatiu et mastice multo
mastice et sume pulverem de rosis
mastice cipe et thure an ptes 1 bo
nu est et bibe simul stipticum. Hec
Almasor. Et dico ista bona sit in
dispositione oris stoi frida et humida

absq3 materia sed multi volunt quod sicut
iam debilitati stomachi et digestionis deo
dictum est de debilitate digestionis propter
debilitatem virtutis stomachi quia eedem sunt
cause videntur et eedem cure apposite
digestio in stomacho impeditur propter ventositatem
in stomacho inclusa cuius signa sunt rugi
tus et singultus et inter se eruc
tuaciones et illorum humorum fundacia
precedentes et consequentes sentit se
paciens alle matu inflacio est stomachi
et extensio secundum [illegible] causa de infla
cione stomachi tunc ventositas causatur in stomacho
propter debilitatem virtutis digestive aut dicitur
propter debilem calorem naturalem stomachi qui resol
vit ibi humidum insimul et ideo est sortis
quod possit sumere tale consumere esse videtur
quod sit in tali stomacho motus circularis quod
debilitas stomachi causat ventositatem et ven
tositas cum non sumat conmovetur in stomacho
qui requiritur ad complementum digestionis
impedit digestionem et subuenire medici
est paciendi tunc per [illegible] ventositatem
[illegible] generacionem et eius medicina cummi
tia ventositatis et si bona est et sa
[illegible] stomachum cum [illegible] et sale tale
[illegible] et quando ventositas non est [illegible]
[illegible] resolubilis cum [illegible] stomachi
[illegible] resolvitur et nulla [illegible]
ad expellit et quedam alia remedia quod
in ea debilitate stomachi supra scripta sunt bo
na sunt hic. Et sic debilitas stomachi et
digestio in stomacho propter longam abstinentiam
vel fastidium longum et vocat Galienus
tale debilitatem [illegible] dicitur ana
[illegible] molestia debilitas stomachi ex lon
ga abstinentia vel fastidio vel [illegible]
[illegible] quia talia signa declarant
[illegible] vel nullus est appetitus cordis et
omnium membrorum defectio et [illegible] et
[illegible] destitucio et potissime naturalis
[illegible] cessacio et [illegible] corporis
defectus omni igitur [illegible]
[illegible] confortacio cum cibo et varia

delectacione [illegible] et confortacionem
electuariorum exhibere utile est ut e
[illegible] dyarodo magnum mu
[illegible] minor dyanthos cum musco
[illegible] confortativum et [illegible]
cum [illegible] spice nardi mace
[illegible] ozimi [illegible]
[illegible] odorifero [illegible]
[illegible] et [illegible]
et cum zucaro [illegible]
[illegible] cum [illegible] aloe [illegible]
mastix absinthio [illegible] cum aloe
et [illegible] passionibus [illegible]
abstinencia [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
in quibus [illegible] sunt in [illegible]
[illegible] mastix absinthio [illegible]
aloe et [illegible] tale pulvis [illegible]
[illegible] galange [illegible] ʒ [illegible]
aloes [illegible] calami [illegible]
mastix [illegible] gallie
muscate avellanarum [illegible]
[illegible] cinamomi ozimi ana ʒ i
zucari ad pondus omnium [illegible]
ʒ ij [illegible] in omni [illegible] ʒ i [illegible]
[illegible] in pulvere isto [illegible]
[illegible] zucari cum [illegible] quia [illegible]
[illegible] in [illegible] utili et in utili [illegible]
[illegible] sapor cum dulci est in
utilis ut patet in melle [illegible]
ibi sapor [illegible] iam dicta plura sunt
que digestionem impediunt in stomacho ut
[illegible] que non sunt in stomacho [illegible]
per passionem vel per oppressionem [illegible]
[illegible] debilitatur ut sunt [illegible]
apostemata aliorum membrorum que impedi
menta sunt debilitas digestionis stomachi [illegible]
[illegible] ipsi morbi curantur. Item
aliqua sunt impedimenta [illegible]
[illegible] in ipso stomacho ut propter apostema in [illegible]
propter solucionem continuitatis in eo quo
[illegible] et ista impedimenta [illegible]
[illegible] est [illegible] dicta apostemata

et solucionem talis continuitatis. Ista sunt
impedimenta in stomacho digestionis propter eius
virtutes [illegible] malas ut sunt similiter cibaria
mala vel digestionis vel inordi-
nato modo vel quantitate nimia su-
me digestibilia et cibaria in stomacho fluctu-
ancia vel ventositates multa generancia et
dissolucionem mittens et potus quantitas ad
sumptum cibum comparata copiosissima vel di-
minuta et multus potus post cibum sump-
tum ut vinum sit sumptum et longa mo-
ra in uno prandio et comedere antequam
prius assumptus cibus sit digestus et fa-
mes longa et in amico [illegible] in
caritatis et aliis amicia [illegible]
consumpte et sunt ac multus motus post
cibum sumptum et omne quod corpus resol-
vunt de quibus habetur quomodo hec impe-
diunt digestionem in alphabeto meo habe-
[illegible] per bonum regimen [illegible] di-
de in primo libro de regimine sanitatis et in al-
phabeto meo ibi cibus et potus et digestio
Confortancia digestionem et stomachum sunt
secundum complexionem naturalem stomachi ut si naturaliter
habuerit calorem naturalem non forte cito
leditur a frigidis et confortatur cum temperate
calidis unde applicacio panni ad stomachum
ipsum confortat per calorem sibi similem
et galanga et menta mastix et cetera
patet habetur in tabula confortancium et plures
modos confortandi stomachum et digestionem in-
de in alphabeto meo ibi confortancia
digestionem. Si vero stomachus sit naturaliter [illegible]
multum de calore quod [illegible] [illegible]
facilius [illegible] sumpta vel [illegible]
cia dissipatur et ipsum confortat quedam
frigida ut rosa endivia acetum et alia
plura ut habetur in tabula confortancium
sic intelligendum est quod confortatur stomachus
per [illegible] que formaliter ab humido confor-
tatur per humida que formaliter leditur a sicco
Quia de defectu stomachi constituitur diges-
tione, ideo nunc dicatur de pas-
sionibus stomachi que sunt [illegible] [illegible]

stomachi compulsivi et primo de eructuacione
secundo de singultu, tercio de vomitu. Est aliquando
eructuacio motus stomachi ad compellendum
fumum indigestum vel superfluum et sic
non est passio stomachi sed motus naturalis sicut
tussis aliquando est motus naturalis ad compellendum
materiam nocivam a spiritualibus eructuaci-
bus aliquando est excedens modum et sic
tunc est passio stomachi et sunt species eius
plures nam quedam sunt fumose tales quia
sunt acetose quia [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] et quia sunt fetide et
omnes iste species aut sunt comitata [illegible]
plexione stomachi calida vel frigida humida vel
sicca vel ex humoribus sic complexionalis [illegible] vel
media sic est propter calitatem [illegible] [illegible]
cio et calor in stomacho et in ore et siccitas
oris et [illegible] et si cum hiis sunt colerice
[illegible] [illegible] signa magis [illegible]
et urina magis colerata et [illegible]
[illegible] in ore cum quadam angustia et
[illegible] Si vero sola qualitas calida sunt
curentur passio patet in cap. de debi-
litate stomachi et digestionis in eo complexionalis sola
[illegible] Si vero colerica est in cum digeratur
et purgetur patet in eodem cap. habetur de de-
bilitate stomachi et digestionis si vero fuerit
propter mala complexionem calidam eructuacio
acetosa hoc fit sicut secundum Gilbertum
calitas copiosissima stomachi poros aperit
et [illegible] et [illegible] [illegible] et
[illegible] stomachi vix relinquitur
[illegible] et indigestio in stomacho [illegible]
[illegible] per calorem debili [illegible] dissolvendo
[illegible] et non consumit et sic fumositas
acetosa [illegible] indigestionis et dicit [illegible]
[illegible] quod sic [illegible] sic acetum [illegible]
quod debilis calor ebuliens [illegible] et
eius partes calide [illegible] et alie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quadam
et cuius signum est quod [illegible] [illegible]
[illegible] stomachi [illegible] signa [illegible] et
eius est secundum Rogerium [illegible] in
[illegible] et unguentis [illegible] predicta [illegible]

Sed aduertendum est quod caliens acetose
eructuacionis causa est remota sed in
mediata causa est debilitas caloris na
lis in digerendo si quo dicitur scientia vult
quod maior est caloris nalis debilitas et
per maior indigestio si vero dicitur calida ut
faciunt medici qui secundum rogerium opan
tes sunt deceptii et ego dico sal
uo meliori iudicio si vero adhuc cali
tas fortissima fuerit apponi porro
stomachi et confortacionem quamuis calidam et actu
aliter in stomacho tunc cum parva alteracio stom
inti et fortius si vero iam caliens ab
sentis et remanet frigitas et debilis
calor stomachi ut dico calida competunt ad con
fortacionem digestionem et calorem nalem stomachi cum
sola dispositio et quo mala frigida stomachi re
manet cui frigida apponere est nocivum de
acetosa eructuacione ex frigida causa conditor
sicut acetositas est in frigidis apud ppt
indigestionem et per inertis calore digerente e
debilitato et signa eius sunt signa debi
litatis stomachi et indigestione eius confortatio
et si est mala eius complexione mala frigida signa
sunt sicut ibi vide omnia alteracia et
evacuatiua medicina sunt hic adhibe
da que hic in cap° de debilitate stomachi confortatio
hinc nisi quod hic appomimus eructuacionem
mediancium que eructuaciones sunt debiles vel
sufficientes quod fit secundum diversos diuersitate mala
ad hoc sunt hic mastix cinamomum galanga ze
duarium leuisticum maratrum piper nigrum et
longum amomos carui ani[illegible] maiorana
calamentum et istud est bonum Recipe mastic pl
uerizati ℥ i piperis longi et zeduarii ana
℥ i laddanum quod sufficit ad suavem masti
cacionem in cibo et in decoctio ponatur hic
pulueris Recipe galange ℥ i piperis longi et
nigri zeduarii mastic maratri cinamomi calami
aromatici maris ana ℥ i fiat pulvis de eruc
tuacione vide plura in meo alphabeto ubi
de acetosa fetida et fumosa pertractatur
hoc tamen hic sciendum est quod fetida eructua
tur fit ex aliquo sumpto corrupto vel

corrupti succos et cibos in stomacho ut
infamia nilum comestum corruptum
humoribus in stomacho conteritis qui purga
di sunt alia vero in nomine de a pas
sionibus abicis

Et singultus quidam virium conpelle
de nocivum de stomacho vel varie
vel fantastica nocivum comprehendens
et fit complexione cibi vel humoris vel
ventositatis sui fumi vel vaporis et tamen
manifestum est quod mittitur fumum vel non
nocivum compellere sed quia aliquando fit ex
inanitione ut post longam infirmitatem
que consumpte vel post evacuationem
fortissima ut post vomitum fortissimum
vel fluxum ventris fortissimum et dani
ente unicuique venit et videtur quod in
tali cum non mittitur natura nocivum
compellere cum non sit i. n. nimico sed
cum mittitur sicut quidam dicunt in
tussi sicca nichil est et tamen natura
mittit compellere aliquid nocivum fa
ntastica estimans ibi aliquid esse ad
compellendum fuerit complexione mala sicca
sicut aliqui dicunt hic ex lia ut dicit
quod singultus est quasi spasmus stomachi re
pleti vel in aniti vel aliquo humore
inanati Gwillus dicit quod singultus
est spasmosa disposicio adueniens stomacho
et ori eius propter repletionem vel inanicionem
vel mordicacionem vel grossam viscosi
statem contrudentem vel propter apa et in
die stomachi vel epatis vel dyafragmatis
Johannes de sancto paulo dicit quod singultus est
sonus violente commotionis stomachi con
spasmosa eius dispositione proueniens
et fit complexione vel inanicione
vel confortate vel potu frigido hic ille
buit in alphabeto meo quoniam sing
ultus est spasmo quietis et ingo
a spasmo dicit/ hic aduisit diuisi
modo dicta de causis singultus
omnes causis possunt reduci ad repletionem

contem et in anxietatem et mordicatiom or-
stoi et apa stoi vel aliorum membrorum et
complexione mala fiant sto Singul
tus cotiamtoe si vamtos est magna
et fortis non est curabilis sed e signum
mortis Si vero sit in anxio non mag
p medicina evacuativum vel fluxum
sanguinis provocans vel aliud evacuan
tem si fluxus restaurat et restringa
tur et confortatur detur pariter in cibo
potu et medicina et unione sigillum
Sicut Gerardus quod omnia educator
p medicinam laxativam non orf stoi
in anxieti et desiccati constituit unde spas
matur et e periculosum valde repre
in corpore nature tenui et macilentum
et in senibus curatur efficiatur plures
paucus in pura quatuor cum mo-
galline et offa panis in albi in
coque immo tincta detur et vinum tepa
tum et stom ungis cum oleo viol
dialtea et butiro vel panna intinguis
in oleo viol et super stom imponis
Sed ille Ego do vinum cum brodio gal
line ad adoptandum et ad come
dendum ego do vitellum oui sorbil
vel sucum pullorum et cotinue pono
super stom pannum lineum intinctum
in hac mixtura Rx sanguinis porci
masculi iuvenis vel porci castrati
scpi omnium vel vitulini lactantis an
et fiat nome [illegible] liquefiant et misceantur
bene super ignem Si vero singultus sit
propter apa signa eius qui sit propter apa
[illegible] et tudis vel dyafragmatis sit
se acuta continua et nausea [illegible]
[illegible] sitis et cetera sicut in ca de
apate calida epatis dicetur curetur apa
et curabitur singultus quod si apa curari
non potest nec singultus curabitur si est e
possibilitate vel sto potu curetur vel alia
tunica ea et ibi bene competit masticare

et simile galoff et dyaton piperon et
dyantos cum musto et pluris et cotig
cum unguentis ea unge stom Si vero
singultus sit e repletione cibi et potus
aut e repletione humorum vel e repleto
grosse ventositate Signa eius qui sit
e ventositate grossa sunt quod [illegible]
strata persistit et quod sentitur inflatio stoi
et aliquando persistit usus eorum que generant
ventositatem ut legumina et panis cali
dus vel frixo [illegible] repletionem compe-
tit vomitus et abstinentia et repletioni
competit purgatio provomitum vel secessum
[illegible] competit carminativa ventositatis ut
dyacimium dyacalamentum dyaton piperon
et similia [illegible] Si vero sit propter mor
dicationem in orificio stoi consideretur an ibi
mordicans sit cibus vel potus vel species
vel res aliqua supta post et talis
mordicatio cito amovetur per lenitiva sup
ta ut e lac dulce amigdal zucar
rosat zucar viol dyadragant dyapa
paucis tysana fto cum liquiritia et aliquando
potus aque frigide curat Si vero fiat
mordicatio propter humorem in orificio stoi aut
in sto quorum vapor mordicat orifi
cium stoi signa eius qui est e mordi
catione orf stoi sunt quod sentitur re
calorem acutum qui sunt vomitu
cole rubre vel viridis vel cole nigre
et post eius remanet in orificio stoi [illegible]
hic Almansorum et detur frigida et
humida in dieta et medicina et medi
cina si semper sunt lenitiva unde q
dicta sunt propter cibum vel rem suptam vel
mordicantem competunt et post [illegible] lac
tucis portulace lactis [illegible] piscibus
bonis [illegible] coctis et misceatur [illegible] cum
suco [illegible] confortantes [illegible]
[illegible]
cum [illegible] et [illegible]
oleum ross cum pauco aceto apponatur
vel cum vomitu evacuetur humor-

mordicatiuus cum sirupo acetoso et aqua
calida et aliquando aqua calida bibita solum
singultum ut Almansor et Guill. Con-
dunt. Si vero repletio fuit qualiscumque
qualiter confert ut paciens intrat simul
et fromm visum vertat in rem aliquam
et audiat aliquid subito vel ad actum
aliquem forte inducatur seu ad magnam tristiciam
gaudium vel timorem ista divertunt actum
ad alium actum et desinit actus singul-
tandi et in repletione cum dispositione
frigida bene competunt fricationes fortes cum
nitro et ventose sine scarificatione
ponite super stomachum et spatulas et sepius
longius et similiter. Hic liberator et reti-
ne anhelitum multum vel et ego dico sic
flare ad ignem continue bonum est
et postmodum modum ingredi possit re-
medium secundum dispositionem pacientis et
oportunitatem fiendi quia non semper res
de apotheca pari sunt

Vomitus secundum liberatorem est expul-
sio materie contente in stomacho per superi-
ora sive sit cibus potus seu aliqua composi-
tus vel fames vel humor sicut sanguis vel
flegma vel colera vel melancolia. Et secundum
Guill. iiij species vomitus quarum causa
fit sicut quando propter rem acutam vel flam-
os stomachi mordicatam vel propter multitudinem
cibi vel potus vel propter materiam malam
missam ab epate vel aliis membris propter
rem acutam suspecta postquam mordicat
os stomachi et commouet ad expellendum
quod in stomacho continetur per superiora cuius
signa sunt quod acuitas et mordi-
catio sentitur in stomacho et acuitas et pulsa-
tio sentitur in mei et in ore sive li-
gua. Aliud fit vomitus propter multitudinem
cibi continentem os stomachi. Hoc patet medico
pacientis quod nimis multum cibauit vel
potum se repleuit et illa plenitudine e-
uacuata per vomitum cessat vomitus

Si sit mala qualitas cibi cum vomi-
tus est vel cum sit qualitas acu-
ta mordicatiuus os stomachi quod cognosci-
tur per signa iam dicta vel est contrarius
laxum et debile factus os stomachi cuius
signa sunt quod est absque dolore stomachi
et pigre statim euomitur et saniem
et superiora melius retinetur vel e contra-
rio abhominabilis vel incipiunt ut
mixta vel quamquam casus dicat
Guill. capitulo de vomitu. Vomitus
cum cibariis acutis vel salsis et omnis
vomitus curatur cum vomitu si ibi
in stomacho materia nociua fuit et hoc vult
Damianus libro 3o capitulo de cura vomitus
absolute et tu dic dictum Damiani
esse intelligendum quod colera vel flegma
est cum vomitus in stomacho orifico et res
de qua natura indignatur. Si vero ipsius vomitus
est propter debilitatem virtutis continentis
orifico non per vomitum curatur vomitus
sed per superiora confortatiua inmiscenda cum
cibo euomit natura indignans et ab
hominis nocumentum sibi contrarium et cuius
signum est quod talia ac euecta cessat
vomitus et indignatio que prius
fuit et sic vomitus propter materiam in
stomacho generatam ex diuisio et malo regi-
mine ut cum cibaria male non fuerunt
que in diuersas malas materias
conuertuntur et sic generantur in stomacho cala
eruginosa et pessima et vitulina
et citrina et colera rubea ex distempera-
tis cibis et aliquando est materia flegmatica
vel melancolica sit in stomacho generata que
omnia conturbant stomachum et excitant
vomitum et signa sumuntur humorum
peccantium per hic statim dicitur. Item
fit vomitus propter materiam ab epate vel
splene vel a toto corpore ad stomachum mis-
sa que gravat stomachum et mordicat os
stomachi et signum quod est in ista causa

et alijs predictis quod angina vomitus de
veniat est commotio labij inferioris et
palati sicut est commotio et dolor in mem
bro mandante et si a splene missa
materia fuerit ad stomachum et vigiliis in ma
ximis primo materia transit modo secundum
quod humores sunt missi sunt diversa secundum
diversitatem humorum. Si autem materia fuerit
colera et amaritudo oris et siccitas cum
caliditate et punctura sentitur in stomacho et
defectus appetitus et illud quod expellitur
per vomitum et plurimum sunt liquidum et
non viscosum et est citrini coloris et
urina est tenuis et rubea et pul
sus velox. Si autem materia que evo
mitur est alba viscosa absque siti
et caliditate et cum [illegible] urina alba et
pulsu molli tardo et sapor in ore
insipidus et acetosus significatur quod est materia
fleumatica. Signa materie melancolie sunt quod
materia que evomitur est pontici sapo
ris mixti cum acetositate et cinis
sicca et nigra et turbida et grossa quasi
pacta in modum fecis et urina
tenuis glauca vel palida et pulsus
parvus et durus significat quod materia
est melancolica. Si vomitus fuerit sanguineus
manifestum est quod causa est sanguis. Si
per sanguis est coagulatus et dolor et
dolor et tensio fuit in epate vel in
splene signum est quod ab illis membris
missus est sanguis ad stomachum. Et si est
a splene sanguis magis niger grossus
et feculentus. Si vero fuerit vomitus sa
guineus propter rupturam vene in stomacho san
guis est magis purus et sentitur
in stomacho et in splene aut in epate non
habebunt dolorem nisi per passionem
et per vomitum ut avicenna. Platearius
qui caliditate sunt humores vitio. Et signa eius
sunt cala noxat et frigida confert siti
et siccitas oris et calor et ardor stomachi
et in vomitu non apparet humor colericus

quia nec est ibi amarus sapor nec
color citrinus vel viridis et dicit ille
quod sola caliditas in stomacho facit vomitum
per ebullitionem et cura eius est cum alterativis
frigidis et specialiter nitus et potius zucharo
rosarum detur cum aqua endivie et plantaginis
et sirupus rosarum mirtinus cum aqua decoc
tionis endivie confert et mala granata
acetosa et berberis et pulli assati
et aqua rosarum aspersa dum assantur et in
frigidabis et cum agresta comestio bona
est et bibere tisanam ordeaceam et non
forte vinum similatum sicut post et lac
acetosum. De quo benivenus est potum bonum
est et sumere fructus frigidos et stipti
cos ut mespile sorbe etc. Potius
alen rosarum cum modico aceto forti cum
zandal bonum est linimentum stomachi et sucus
solatri et succus virge pastoris et sucus
mure misceatur et pannus intinctus
ponatur super stomachum et utatur post
prandium stricte conradus consecto gravis
ille dicit quod vomitus fit confortatiue. Ex
humorum vitio si siccitas intensa sit
in orificio stomachi per constrictionem et per compressio
nem fiunt cibum inferius cursum et facit
flegmon vinum ita dicit si necessa sic
tas fuit in fundo stomachi vi constrictionis et
compressionis cibaria superius emittuntur
et vomitus siccus fit. Et signa eius
sunt calido stomachi et siccitas in profundo
stomachi sentitur nullius humoris habundancia
determinat vomitus et tradit quod cum tali
vomitu flegma non contingit habundare post
tamen aliquando aliquis per flegma vel cum
cibo communi per vomitum et tala vomitu
calidum reprimunt et frigida provocant. Et
cura eius est cum alterantibus calidis et
sunt dyagalange dyatonpipion dya
calamenti pulverem ducis penibus in anti
doto anno septimo cum cibis sumatur
bibat bonum vinum potius purum et
ungatur orificium stomachi cum oleo nardi
no et aliud fiet in vitio humorum fri

vomitu sicut dictum est propter hoc quod non potest
digerere aliquid manum nec pungere
nec aliquid aliud membrum circa ponere
Et fit ergo vomitus complexionaliter humiditate
et superhabundante in ore stomaci quia humiditas
retenta in orificio stomaci debilitatur et facilius
quolibet occasione cibum evomit et significatur
multa saliva in ore et nausea aliquibus
et etiam impedimentum appetitus et potus cibi
est debilis et cum cibo evomit aquo-
sitatem non viscosam nec saporem humoris
talis humiditas Cura est confortare stomacum medicamentis
tamen siccis superpositis et quia humiditas
cum siccitate aliquali stomaci eo tempore calidis
et multum sicca conferunt interius et exterius
applicando Confortativa sola non fit vomitus
Et fit vomitus ex debilitate naturali vel non
naturali oris stomaci Et signa eius sunt quod post
cibum sumptum difficile eum evomunt
unde quidam si post cibum sumptum moventur
evomunt quidam si videat vomentem vel
vomitum eiectum vel aliquid fetidam abhomi-
nabilem statim vomunt et si debilitas
oris stomaci et eius virtus sit retentiva
vehementer et continua cibum sumptum cito
vomunt et iterum cibum acceptum evomunt
et iterum vomunt et sunt inter motibus
cibum recipiendi et evomendi quasi continue
et aliqui cum dolore et aliqui sine do-
lore ut liberator dicit / Et fit vomitus
propter cibum laxativum sumptum cuius succo
acumine mordicant orificium stomaci et cum
vomitu Et fit ex causa percussionis
Et signa in hiis patet in medico prudente
vel astante cura eorum propter rem acu-
tam vel salsam sumptam vel mordi-
cantem os stomaci est dupplex quia aut res
mordicans est cibus vel cum cibo ancorum vel
per se aut acuta aut est medicina acuta
et primi cura est prohibere eam et dare in
dietas res ut sunt lactuce portu-
laca succo acri quinata cum lacte
amigdalino et comedere cibaria alia puri

camis pullorum edorum et puerorum por-
corum anni et gallinarum et confi-
ciatur ponatur cum agresta aceto
vino malorum granatorum vino de ber-
beris succo acetoso et similibus et bibe
tristiam ordeaceam non nimium humecta
tivam clarum desiccatam mediocriter
in fortitudine et vinum album clarum debi-
le et bibat limphatum cum aqua rosacea
vel aqua decoctionis rosarum vel mirtillorum
vel berberis et ponatur super stomacum oleum
rosaceum in quo sint plures mirtillorum
balaustie ana partes iii mastices, cipri
ana partes i aceti parum vel fiat emplastrum
Gwillelmi quod sic fit Recipe mirtillorum cor-
ticis granati cipri ana ʒ iii pulverizentur
et cum iiii ʒ farine ordei et ʒ iii
olei rosacei et parum aceti fiat emplastrum
et ligetur super os stomaci cum fasciis
Si vero vomitus est propter medicinam
acutam sumptam Liber complectatur quod
quod fiat patienti balneum cum aqua
decoctionis gallarum mirtillorum et
fructus nimpe et ce in balneo col-
lecto detur ei in potu aqua rosacea
quia cocta sint panicia granati
siccis et nux muscata et semen
basiliconis et dicit hoc non solum
valere contra vomitum ex medicina
acuta sed etiam contra plurimum ventrem
ex tali medicina Et ego dico quod
aliquis medicina laxativa sumpta
post consumptionem acumine solidum mordi-
cat vel stimulat orificium stomaci ad ex-
pellendum per vomitum quod in stomaco continetur
aliquis vero ulcerat vel excoriat stomacum
ut in intestinis facit tales dissenteriam
primo non bonum est remedium placare
quo ad stomacum modicum et curare
sunt in cura vomitus ex ulcere vel

volunt stomachi. Ergo vero apponentes intus
et potius in potu sicut prius dicitur
in cura vomitus qui est a calefacientibus sola et
sicut iam dictum est de vomitu contra-
rio acuta qui est cibus vel cum cibo super
ea nisi quod habet oz obmace maluc
medicine acute cum cibis qui sunt secundum
frangere malicia super et detur ad potandum
aqua calida decoctionis interioris corticis
granatorum et mastici vel sirupi rosarum cum
dicta aqua bene datur et est Bernardi et
ego do aquam decoctionis interioris corti-
cis castanearum et dragaganti et est operatio
bona et hec omnia in meo agregato
Cura vomitus propter multitudinem cibi et
potus non est astringendus vomitus et
evacuato superfluo cessat vomitus quod
si post evacuationem cibi et potus super-
flui remanet vomitus sicut fuit est
cum potionibus superfluis in stomacho contentis
qui primo vomitum moti stimulat
stomachum ad expulsionem faciendam et tunc
in principio vomitus cum potionibus non est vomitus
restringendus quoniam qui non gaudet de
oportunitate evacuationis humorum quorum
multitudo vel mala qualitas generabitur ipsa
distempat sed per longum vomitum. Si vero stomachus
stimulatur ad vomendum et vomit complete
vel laboriose tunc oz mane nam prout
dicitur supra in cura vomitus cum potionibus.
Si vero vomitus fit propter malam qualitatem
rei mordicantem os stomachi ut iam dictum
est de re acuta vel salsa mordicante
si est quantitas levior et debilis fiunt
os stomachi curatur cum stipticis confortantibus
os stomachi et vitare pinguia et unctuo-
sa et lubricantia stomachum. Si qualitas
rei superfluae est non recipitur abhominabilis
ut invisitus in cibo supra vomitum ci-
bo et invisa evacua cessabit vomitus
et si est aliquid indigestio stomachi propter ymagi-
nationem mali detur dyalugoga diamatheos
et cessabit indigestio talis stomachi. Et fit

vomitus ut dictum est cum potionibus malis
in stomacho generatis cum malo regimine et abusis
non bene convenientibus et signa humorum peccan-
tium dicta sunt prius et cura dicenda est
secundum diversitatem humorum peccantium. Et
primo de vomitu sanguinis est sciendum
cum signa prius sunt dicta propter dicta
signa de vomitu sanguinis est sciendum
quod sit ab aliis membris et vomitus in propo-
latus si vero est a stomacho est gtinuus ut
dissoluator et cura eius est ut in primo
fiat flobotomia de cephalica si sanguis venit
accipitur ad stomachum vel de epatica si de epa-
te venit vel de salvatella sinistre manus
si a splene venit post fiant fortes
fricationes extremitatum et ligature for-
tes ad votum et cetera et si ab epa-
te vel splene venit sanguis ventose
ponantur super epar vel splenem sine sca-
rificatione sed utiles et si est a stomacho non
ponantur sed si sit a stomacho sive ab aliis
membris bonum est uti zuccaro rosarum de rosis
siccis et sandali dyarodion et dyaspermi-
nis cum succo plantaginis et si rup-
tura venarum stomachi fiat passio dann
succo virge pastoris cum pulvere rosarum
et gummi mastici. Et si ab epate venit
dare succum virge pastoris cum pulvere
sandali et emplastrum stomachum post qua
cum dicto succo et oleo rosarum et pulvere ma-
stici in vinoissus cum foliis stricitis vir-
ge pastoris. Et si ab epate fuit sanguinis
missio ad stomachum confortetur epar cum sanda-
lis rosis spodio spica nardi et succo pla-
taginis vel oleo rosarum et sic membra ma-
dane oportunum sunt confortare stomachum quod
oz. Et nota quod si vomitus sanguinis est
propter retentionem quod non stringitur vomitus sed
provocatur quod et fiant ligature in coxis
et pedes ponantur in aqua calida et si ad a
prudentia quod autem fiat de flobotomia intus
illum dico si est propter retentionem eius
non dico non stringatur vomitus sed provocatur

emorroid pīt in suo ca° dicit et hic
ex dicto quod vomitus sanguinis corruptio
venit in stomacho vel propter sanguinem missum ab
aliis membris non est curandus ad vomitum
quamvis alii dicant quod maior fiet corr-
uptio venarum et maior delegatio sanguinis
ab aliis membris ad stomachum per vomitum attrahitur
ad stomachum a multis membris et propter hoc sicut dicit
in regulis confert vomitus mirabiliter membris
sub dyafragmate et Gal. in passion° dicit
quod vomitus podagricis et ysiacis dicit ca°
de passionibus stomachi quod stomachus consequitur colligan
tiam habet cum omnibus membris in omni passione
inveterata confert vomitus quia stomachus communi col
ligantia ab omnibus membris attrahit Si vero colera
fit causa vomitus sive sit in stomacho generata sive ab aliis per
missa est ut mundificatione stomachi restringatur
vomitus et non cum ut vult Gilbertus et hoc
cum in regulis colera vero aliquando est infra
stomachum subtilis et tunc si non timeatur de de-
fectu syrupus acetosus cum aqua calida et post
tepide sorbeat illa mixtura et vomat quia
sic acumine colere obtundetur et vomitum cessa
bit vel per curinis et sic vomitus si vero colera
e vitellina vel citrina oportet addere aliqua dimi
sima ut radix feniculi vel cucumeris dimissis
multa aqua calida et provocetur vomitus si vero
timeatur de defectu virtutis sicut regio e molli confor
tetur stomachus cum quibusdam stipticis et acumine
colere reprimentibus ut sunt vinum granatorum ace
tosorum et succus berberis et agresta Et secundum
Gilbertum syrupus de mirta spodio succo citoni
orum et syrupus mirtinus cum stipticis ut
sunt mastix bolus sanguis draconis et
dentur poma stiptica ut sunt mespile sor
be citonia farina ordei milii tritici
carnes asse pulli perdices aceto infuse
et si constipatus fuerit in ventre oportet provocare
fluxionem ventris cum clisteribus quia non oportet ista
via claudi et via inferior apta et dispo
sita possit iam digeri cum syrupo viol vel aceto
so et purgari coleram cum colagogo a Gwill
vita de croceo de mirabol citrinis cum barba
mirtilli et tamarindis Gilbertus vero dicit
coleram rubeam purgandam esse cum mirabol
citrinis vel reubarbaro et cum contra ponatur

emplastrum mollificativum de malva cocta
cum auxungia vel sanguine porcino et
succo plantaginis et post detur infra non
cessat et post purgationem Gwill dicit
quod detur bis in die scilicet prima hora an cena
unius trociscorum stelle cum ʒ i sirupi mirtini
vel sirupi de agresta vel aceti vel vino stip
tico vel limphato cum aqua cisterne
vel aqua decoctionis plantaginis et
mutatur assatis conditis cum berberis et
sumac agresta et vino granatorum et
danda sunt iura mirtillorum decocto
si non colera prassina vel eruginosa
tamen vomitum cum isti humores sunt
pernitiosi acuti adusti malorum accuti
nam avicenna precepit quod purget per vomitum
non prohibeam et ut Rogerius in uno
tractatu quod tisim parceniosa purgat
cal Gilbertus vero ponit medicinam vomi
tivam ad coleram adustam sed ea non utor
propter eius fortitudinem sed isti Recipe cassiafistule
mundate sirupi viol an ʒ i succi
radicis lilii ʒ ß olei communis ʒ ß sal
gemme ʒ ii ista cum aqua misceantur et
de ista mixtura sumat tepide quia securum
est istud et sine dolore facit vomere et
si fortius volo agere loco cassiefistule pono
turbit ʒ ß et loco succi radicis
lilii pono succum radicis yreos et copi
feno Si in contrarium aliqua oportet preparare
inferius nunc e prius ut vult continue
cum fine et humidis temperatis emplastrum et
detur syrupus cum viol cum sirupo acetoso
et alcanna coleram prohibens utrumque et
earum malicia reprimendo et post detur
trifera sarac cum reubarbaro quod si propter sua
pravitatem non potest competenti copul
sio usque digeratur sicut frequenter accidit
tunc in mediate detur trifera sarac cum reu
barbaro cum syrupo viol et aqua
cucumeris Et non quod si colera e missa
ab epate confortetur epar cum ungue ad hoc
emplo Gwillum Recipe sandalorum rubeorum
rosarum rubearum ciperi mirtillorum calami aromatici

ut dc²

mastic aū ʒ ß spic ʒ j et ʒ j de mastice
ʒ j olei ros ß ʒ iiij fiat emplm pulverizan
da et pulverizanda et cera oleis liquefiat
et omnia sil bn mixta Ego vo c
par conforto sit R sandalorum rosarum spic
nardi aū ʒ ij spodij berberis absinthij
aū ʒ j pulverizent et cum succo porti
lace ʒ ß et olo ros ʒ j misceant in mo
paru intincto sup epar ponat ruo
permittat ibi calefieri ß plures removeat
et plures reponat Si splen in sto cons
ca vomitus tunc dca sig sit ac si vt
ab alio mebro ut accipere p modum
revulat ul abcepe ul a mebro ab
et tunc ma adstringenda est mebri
madanti ut confortando capiti ne madet
put in ca° de cataro et reuma dcm e
et in caplo de dolore capitis convenit
ad mam in sto convenit si sit viscosa di
gerere et subtiliare cum oximelle compo
to ul syrupo meo apitivo cu melle et
aqua decoctionis radicis raphani feris
aucti seris at plurib et p olei et
p9 vomitus provocat cum oximelle co
posito ul scillitico et aqua decoctionis
Si vo ma esset fluida fiat vomitus
ut iam dcm est indigestivo et hor
sima c in orifitio sti et paciens sit
apts ad vomitu Si vo ma flegmatica
sit in spacio sti usque fundum declinans
q cognoscit p dolorem et gravedinem
tali pte sti digerat ut dcm est si
est viscosa et urgit cum ycra pigra
ul electuario dulci ul flegmagogo pur
get in aut meo ibi decoctionis liud
Si est liquida flem purget cu pul
ne declinabit ʒʒ et zucaro ut in dicto
antidot het ibi pulvis liu p et q
fortet sto9 cum ciperi galanga ma
stice thure oleo nardino et cera fi
at emplm et pns inungat orifi
cui sti cu oleo nardino ul ma
sticino et intg sumat mane dyaga

langum et dyanthos et pp pudinum
diatrionton cu specibus calid seu Si vo ab
epe venit ad stom flem confortet epar
ne madet flem confortet et ponat
sup epar emplm tale R absinthij mucil
mirtilli calami aroti mastice spic
nardi spodij aū ʒ ij fiat pulvis et
cu cera q sufficit et oleo ros fiat em
plm et ligetur sup epar bn cu fascia
Si a splene venit confortet splen sit R ro
api cortic capparis calami aroti radic
con mucil apriss aū ʒ ß succi absinthij
succi enapolatoris aū ʒ ij ... ʒ ij
dissolvat armoniacum in aceto forti
et cum oleo et succ bulliat et cera addita
et liquefacta fiat emplm et est Gwilli
et dicit q hoc emplm confortat splen
et dissolvit eius duritiem et aperit eius
opilacones et debz emplm ligari sup
splen cum facia et si liquores seqn
cum non sufficient debet addi in qte
sufficiente Ego aut appono emplm
in duritie splen et ungem cum dyaltea
ptibus duabus et oleo anatino pte j
mixt Si a vomitus venit ppt humore
melancolicum in sto causa cuius signa dcast
cura eius est ut dicte cum dieta ca
et humida subtiliata ... ul vinc
tuosa et digra ma cum syropo apitivo
meo et cum decoccione radicis feni tamen
ptis boraginis ul buglossa et pt poni
ad syropi dicti p te j una ps syropi fali
tici et det dyagalanga et dyasene dya
thos aū pte j et purget sedm Gwillm
cum decoccione mirab. indorum rubarb
sene pitima mirtill et polipodio et
fiant pns clistia ut ma trahat purg
... et fiant localia remedia que
dca sunt quare vomitus est confluente
a splene misso q ista ma non sit
fundat in sto nisi splen pariat
et io illa localia remedia valent si
a splene sit humor ad stom missus sive
non Nota caplm de vomitu in ttio

tinctam e libro Jo. Bapt. circa notabilia
sunt ibi de vomitu contrarii de vomitu
cum sanguine de vomitu cum colera nigra vel
de vomitu epatico de quo facit mentionem
Gwillelmus circa de colica passione et cetera sic
supra in regulis

Ex dispositione mala stomachi aliquando
forte et inmoderata expulsio stomachi
inferiora et superiora sic quod colica pas-
sio dicitur secundum Rogerium non vero hec passio
colica quia semper de colera quia passio
accidit aliter sed quia vitio sit et intestinorum
que antiquitus vocabantur colicis vel co-
licis Gilbertus vero dicit colica sive
colicis est passio stomachi et intestinorum
a colera furiosa fumosa potissime ex
[illegible] qua de nuitur est autem acutissima
passio et omnibus acutis velocior ita ut
unius diei spacio terminetur et est hec passio
secundum eundem cum ulterius conatu agendi
ita ut interdum coniungitur pacientes cum
intestina ulcerate cum [illegible] inter hu-
mores et spiritus [illegible] cum summo conatu
laborat natura in expellendo nocivos humo-
res acutos pungentes stomachum et intestina
cum multiplicatur expulsio et inordinate
expellitur per diversa loca per ventrem scilicet per vomi-
tum et propterea si humores diversi sunt
in causa et sic ex colera furiosa [illegible]
dicit admixtum [illegible] cum humoribus
hec passio non est ita periculosa hec
Gilbertus Cause istius passionis sunt
plures aliquando accidit ex hoc quod aliquis
iacuit discooperto ventre de nocte dor-
miens et infrigidatur stomachus ex sua frigi-
ditate remanent cibi recepti indigesti et
turbatur humor et turbatur natura et generatur
et incipit expellere illud cum [illegible] Et cura
si forte est ut evacuentur cibi corrup-
tus per levem vomitum et evacuatione
facta fiat embrocatio stomachi cum mi-
ca decocta in vino et inde supra sup-
ponatur et provocetur sompnus quia opti-
me confert et detur dyagalanga cocta

cum gariofilis et bibat super vinum
decoctionis gariofilorum et mastices
et post stomachus et venter inungi cum oleo
nardino acuto cum pulvere masti-
ces et gariofilorum Item sit confectio
multum ciborum est laudabilium si sua
multitudine gravior natura et turbatur cito
sustinens quantum tamen cauta non valens
receptum digerere et incipit cum impetu
expellere utrumque per superius et inferius
Et cura eius est evacuare eos cum
leni vomitu et post sompnum inducere
et dare electuarium et alia que dicta
sunt de ea que sit confortativa Et sit
propter cibos receptos non convenientes
nature vel propter cibos corruptos in stomacho
qualitatem mala generatur stomachus et incipit
eos expellere ordine vel modum non
servans debitum Et cura eius est si
nimis sit fit et natura sit fortis et
passio non multum molesta fiat le-
nis vomitus ut humor corruptus pe-
nitus stomachum evacuetur et confortetur stomachus
cum dyamethos dyagalangis et
cum vomitus lenis levis et cum
educatur et post cum confortativis stomachi
calidis confortetur stomachus magis et cetera
et intestina stomacho propinqua si vero na-
tura multum debilitata et nimis debili-
tata non provocatur vomitus sed solum
cum confortantibus insistendum est
Et sit aliquando propter coleram furiosam ef-
fusam ad stomachum vel ibi creatam generatam
sed aliquo casu motam stomachum et in-
testina pungentem et turbantem
que eiciunt in hoc pacientes ut nec
vomitus provocetur nec ventris fluxus
sed bibat aqua frigida primo in parva quan-
titate et propterea si aliis patiens sitis
dicat pacientes et ardentem eam de-
siderat et consueverit eam bibere et post
detur in parva quantitate si consti-
terit plus dicit enim Gilbertus in

fluxum ventris colico sive epatis aqua
frigida bibita est nocumentum magnum si
est sic. Ergo darum zuccarum ros aci
atum cum pulvere cristalli cum aqua
pluviali vel plantaginis et sirupo
de spina cum aqua pluviali et ractio
stomachum cum succo solatri et succo absin
thii et succo lactuce cum plagellis
vitreis in eis emplastrum spongie re
movendo et darum lac spermatum ad
comedendum et cottana et mespilas
et berberis et diuturnum pacientum
prout dictum est in defectu appetitus de
colica dictum est Almansor vero in libro
divisionum posuit ad curandum vomitum in
passione colica de colera effusa super
flue ad stomachum que peyor est aliis
tamen ut paciens aquam frigidam bibat
et insidat in stomacho quousque calefiat
et tunc ipsam evomat et qui cum
vomitu tali est fluxus ventris superflue
quem quidem ducit ad sincopim et cadit
pulsus dic eius causa est in primo cum
incipit bibere aquam calidam et nullo
cum facilitate vomit quia cum ea
egreditur plus de colera cum autem pervenit
ad hoc vomitus ut cadat virtus et super
fluit evacuatio tunc ligentur utraque
adiutoria et crura et insideatur stomachum
cum nunc post do ipsam super eum et
effundatur super eum eius aqua frigida
et dai ei in potu et aqua ros quatuor
pirorum vina vinum per aliam et
si item vomit da aquam frigidam bibere
et insidat in stomacho donec calida fiat
et tunc vomat ipsam quia item si
cum colera educit et tunc item
da ros quatuor pirorum cum cinis vi
de vomitum alleviari et minui
tunc da ei bibere aquam sine succo
pullorum coctorum super quem fundatur
parum aque rosarum sine succi et

parum vini et de super totum pulveriza
pulverem de spodio loto armeniace et
ros sicce et istam operacionem ita diu
tibum recipiat et non eum reiciat da
ei in potu vinum et cooperi eum et
dormiat nam vomitus sedatur et hec
est cura passionis vel dicto in Jo. filius Serap
dicit maximum nocumentum est in hac
passione provocare sompnum quia in eo
egrediendo resolvuntur unde dandum est
zuccarum ros et odorare ros et herba
delectabilem et pressio delectabilis ad
provocandum sompnum et emplastra Et
si passio fuerit forcior da cuminum
tortum cum aqua decoctionis spermatum
et galle et si spasmus venit in manibus
et pedibus et cruribus submergi pa
num in lacte calido et appone in locum
spasmatum et ceratum humidum bonum est
apponere et si infirmus cibum abhorreat
ita ut famem vel ... non sentiat
cibaria cum cum fructibus stipticis pre
aquosis ut sunt mala citonia mes
pile et sycomina et pira et uvas passas
cum agresta masticet hec ille Cum
dic tu abhorreat paciens cibaria con
venientia et desiderat alia cibaria contraria
non tamen ei negandum est desideratum sed quod
desideratum nimis obest cum rectificatione
bona dandum est rectificatur cibus grossus
quem digerere non possit ut caro bovi
na vel aliquid tale sic mitigatur in agre
sta vel vino granatorum et masticet ipsam
et succum recipiat et sic ingeretur in aliis
ut cum desiderato cibo ponatur de illis
que sunt adiutorium prompcium meliorum
quo medicum oportunitate invenerint

Via dolores perstringunt venter intu
tus et ledunt membra ubi sunt
et impediunt operationes eius quo
de dolore stomachi nunc dicamus Dolor autem
stomachi fit propter malam complexionem eius sive sit
vel humida vel ex grossa ventositate vel
humor ledente stomachum multiplicatus frigida aut

sua mala qualitate aut cibo potu superfluo
vel qualitate mala habente aut aliquo medio
recepto ut est venenum vel venenosum vel
medicina laxativa non habens vel ex separatione vel
solutione continuitatis / Aviator vero dicit
quod stomachus non sentit dolorem nisi propter malam
complexionem diversam aut propter solutionem contin-
uitatis cum est quoniam quae praedicta sunt ad ista
duo reducuntur / Dolor stomachi ex qualitate
vel qualitatibus sine materia vel ex qualitate vel
qualitatibus cum materia curatur sicut iam
dictum est de debilitate stomachi. De cura applicantur ano-
dina id est mitigativa doloris et talia proprie sunt
quae calefaciunt temperate et subtiliant tem-
perata caliditate quae consimilis est naturali calori membri
dolentis et sic propter convenientiam naturalem membri
dealbat et iuvat naturalem calorem membri
digerere materiam causantem dolorem et subtilitate
sue substantie cum naturali calore nam quae est
causa doloris sua virtute resolvit et rare-
facit et poros aperit et facit egredi per
fumum et vaporem id quod facit dolorem
et huiusmodi sunt in medio aggregato in fine
doloris ubi virtus sedativa doloris proprie est
et huiusmodi sunt camomilla mellilotum et
oleum anatum. Aliqua dicuntur sedativa
doloris quae solum alterant qualitates innaturales
ut caliditatem innaturalem oleum rosarum vel
aqua rosarum acetum et similia frigidissima calo-
rem extinguentia vel medicamina stupo-
res educentia quae dolorem causabant
vel ventositate ledentem exinanita ut sic
quod fit in dolore stomachi et etiam in colica
Si ventositas est in pauca cum calefacto-
rio dolor removetur et ista magis proprie
dicuntur medicamina curativa egritudinis
quam sedativa doloris sed illa quae dolo-
res quae intuentes supprimunt proprie sedant
vel mitigant egritudine manente vel dolore
non totaliter amoto proprie dicuntur sedativa
doloris / Si vero alicuncia non curant sed
proprie mitigant nec dolorem totaliter
auferunt etiam sedativa doloris bene dicuntur
i. colica ut dictum est de capitulo sua

stiptica partes membri confortando et mali-
tiam qualitatis ledentis minuendo. Alie
vero stupefaciunt membra dolentis non
sunt sedativa doloris sed sensum doloris
auferentia / Dolor stomachi aliquando accidit
ex ventositate quae ventositas ut plurimum
accidit et fit propter defectum virtutis stomachi
digestive et signa eius sunt inflatio
stomachi et eructuatio fumosa vel aceto-
sa secundum quod ventositas est cum calore
vel frigiditate et singultus et rugitus sic
cum humiditate et ut plurimum est cum frigiditate
stomachi vel debilitate et cura eius est cum
vitatione eorum quae virtutem digesti-
vam debilitant prout habetur capitulo de
debilitate stomachi et cum dieta et medi-
cina ventositatem consumente et stomachum con-
fortante ut sunt anisum maratrum
amcos semen motanum milium sinapis
citrinum bacce lauri ciminum calamin-
tum ysopus menta apium et petrosili-
num cum et petrosilinum herba in
dis seminum et similia his et decoctio
piper nigrum et longum zedoaria galan-
ga calamus aros cardamomum zinzi-
ber gariofilus mastix spicanardi cina-
momum et similia his de quibus secundum
quod competit potest uti patiens in cibis
condimentis emplastris et unguentis fomen-
tationibus et sacculationibus. Allexan-
der dat pulverem in potibus et condimen-
tis. Recipe thimi ℥ iii galange cimi-
ni ana ℥ iiii cinamomi piperis longi ma-
cis ana ℥ iii cardamomi seminis a-
pii menthe sicce ana ℥ ii gariofili fiat
pulvis de mane bibat dyagalanga
dyacimino dyatrionpipereon ana pondus i
mixtis et sequatur potus vini puri o-
dorifere in quantitate parva vel decoctione
aliqua de herbis supradictis et speciebus
in prandio utatur pulvere predicto ante prandium et post
licet multi dicunt dyagalanga et dya-
ciminum plus conveniunt de dyatrionpipereon

in fine comedi propter stipticitatem suam et si
fiet dyacitoniton cum pulvere pabo poco
melius / de sero quando vado dormitum
cum precedente paliquat homines bene
datur dyagalange et dyacinimum vel dyam
sum mixtum et sequatur potus ut de
mane fomentacio cum predictis herbis
super regionem stomachi valet mane et post
desuper et ponatur fomentatio sacculus sac
cenlg in quo sint milium mica ab
sinthium anisum et cimini et sal et her
cala apponatur et desiccata regione stomachi
possit ibi locus ungi cum oleo
lamino et oleo anatmo cum parte
mixtis et oleum nardinum et costinum
bona sunt et super locum unctum ponatur
emplastrum meum contra dolorem et frigiditatem
stomachi in antidotario meo Et nota quod non oportet
semper tot operationes facere in cura isto
sed aliquando cum cibis debitis et potu et
pulvere predicto in cibis et de mane et sero
ad quantitatem ʒ ß cum vino sumpto et cum
pastillo predicto sufficit in medicus sciens
quod videbit necessitatem et oportunitatem fa
ciat plura vel pauciora propter debito
ministeri Et si cum ventositate est humor
opcaturus digeratur et purgetur secundum quod
est Item nota in antidotario meo emplastra pillas
pulveres trociscos et unguenta contra
dolorem stomachi ex frigiditate et ventositate quorum
usus sine experiencia longa utilitatem valeat
in remediis / Item in antidotario meo dimisi
Alvrasdi damasceni et aliorum qui
sunt sollicite et difficili cura agere medi
camina composita continent utilitatis magne
et accidit dolor stomachi propter solutionem continuitatis
et signa eius sunt dolor cum punctura
et cibus in stomacho parum moratur et quan
do nimis mittit ad superposicionem stomachi et
vomitus Et cura eius est secundum liliatorem
ut cibetur cum lacte acetoso depurato bu

turum est constrictum et cum intestinis vi
tulorum et edorum coctis et cum aceto q
diuris et utatur tali sirupo Recipe orizabbatis
ydromell ana lb j ß citoniorum absinthii
ana ʒ j decoquatur et fiat in sirup et detur
sirup mane et sero cum aqua ordei
et absinthii Ego vero propter nimiam acu
itatem absinthii quibusdam de loco ab
sinthii cum sirupo aquam absinthii disti
llata in quantitate prout oportet de mul. detur
yerapigra ʒ ij cum dicta aqua secundum
liliatorem sed ego non do yerapigram nec
aliqua medicina in qua ponitur ezula
vel scamonea de mul. omni die utatur
duas vel tres de istis pillulis Recipe draga
ganti gummi arabici masticis ana partes j
fiant pillule cum succo absinthii secundum
liliatorem Ego vero si sit sinthoma saluco
continuum seu ulcera et putrefactionem pelli
stomachi do pultes de ordeo mundato vel
avena cum lacte amigdalarum et parum
de amido et appono zuccarum et do car
nes pullorum et edorum elixatorum in aqua
pluviali vel parum de plantagine de
quo cum eis et medulla ovorum sorbilia
et do ydromel bibere in quo rose et parum
de mirra sint cocta et cum sirupo de mel
rosarum colatur cum aqua decoctionis
plantaginis et psilii Si vero sit ibi
ulcus putridum perfundatur et corrumpetur
pellicula interior stomachi et operationes
maiorum illud remitto et dicit liliator
quod in antiquis doloribus stomachi succo
pallibus non inveniatur inmaniatum sicut
in hac re Recipe succi mente ʒ ß succi absin
thii ʒ ij galange ligni aloes xilobal
sami ana ʒ ß fiat pulvis de quo sumatur
omni mane cum ovo sorbili
Ego apponerem galangam macem et
cubebas cum predictis et darem cum melli
crato vel vino decoctionis eius

Secundum Gilbertum apa sit
in sto hoc est apa sit stoi diversi
scdm locum qz aut sit in spaciositate stoi
intus aut sit in superficie stoi exterius
aut sit int pelliculas si est in spacio
site stoi intus hec sunt signa antegra
nam continet apa intus exterius int
duas pelliculas aliq̄ sanguinea collecta
et apa faciens emittit tum vomitu
et secibus superflua quendo sentit in
sto Si in superficie stoi exterius hoc e
in tunica sua exteriori seu pellicula
sunt apa hec sunt signa tumor ap
parit et ulceratus nec vomitus qz aliq
sanguinea apatis admixta qn aut apa est
int duas pelliculas stoi pdcas no apparet
hec Gilbertus Et tn dic hec signa no ap
parent sz qz aliq sanguinea apatis in
vomitu emittit sicut qn est i spa
ciositate stoi nec tumor exterius sit
apparet sicut qn est in sup
ficie exterius nec vomitus adest sicut
duobus pdictis sz ad est nausea tn nā
vellet educe mām nocuā et no pt
quia scdm Gilbertum tunc de fistulo
humores malos contentos int duas
duas pelliculas no pt educi qz
eius via no pz educendi alii scdm
locu diversum ponunt apa in sto
ut dicunt apa est in orificio stoi vel
in spaciositate eius vel in fundo eius
ut ps appebit et utrobiqz sunt apa
stoi intus vel extra aut erit ex colera
aut ex sanguine aut ex fleumate aut ex
melia aut ex compositione humorum plurium
Si apa calidum erit stoi aut e colericum
vel sanguineum aut compositum ex colera et
sanguine currente ad orificium eius vel ad
spaciositatem eius vel ad fundum eius pvenit
Si ex colera est tale apa dolor a
cutus e in pte stoi ubi e apa et sitis qntitas
acuta adest et si est in ore stoi appeti
tus diminuit et si e in pte inferiori desiit

digestio et erratico cibi superfui et aliqn qn
apa est in ore stoi appebit exterius e
minentia sz hoc no accidit nisi apa sint
magnum et est vomitus et sitis cum os
amarum et urina est rubea clara et
pulsus velox et durus Si vo e ex sanguine
apa signa sunt dolor in ea pte
stoi ubi e apa no ita acutus sicut
ex colera sz est gravatus et fervimus qz
caliditas agit in humido et os dulce
sit et minor tm sitis sicut qn est
ex colera et vomitus adest ? qntitas
et urina est pinguis spissa et rubea
et pulsus velox sz mollis de eminentia
apparente in apate stoi calo dico
qz si sit intus infra inferiorem pelliculam
in ea pte qua sto coniungitur caro et
cutis exterior superiorem stoi et apa
sunt magnum eminentia appebit Si
vo apa sunt in ea pte stoi q e sita
admitionem corporis sive sit in sto
sive int pelliculas stoi sive in sup
ficie pellicule stoi interioris tunc no
erit eminentia apparens quia profundat
admitionem corporis interius et tunc no
sz tumor stoi ostendere si usqz ad pie
et superiorem stoi i ad ptem sz stoi
que carni superiori regionem stoi coniungitur
quia si occupaverit apa concavitatem stoi
no erit via recipiendi cibum potum vel
medicinam interius et sic omnes virtu
tes stoi destruuntur et no posset ho
vivere in tali clausura stoi sz qn apa
est in sto in pte que carni coniun
git que est in superiori regione stoi
est eminentia ut dictum est et sic e
in pellicula exteriori stoi et pterior
pte coniuncte carni ut dictum est Si
apa est magnum apparebit eminentia
et possibile est tunc qz apa fierent
exterius Si sanguis sit in ea sta
tim fiat flebotomia de vena mangna dextri
q e int anulare et ps fiat vomitus
cum aqua calida pura si si pt vel
cum aqua de coctionis viol anti

et semis atplic et sirupis acetoso q
Bwillms c° de apate stoi calo li
liator vo si ptclaria quit ncbet m
primis sei floiam et omo phibz b
vomitu et d° omnia dut lenita mix
tis cum stiptic et nichil p'ro dissolu
tiu dt et sit dicta cibus ut ordiata
amena cum amigdal. spimargia lactu
ce amid lac amigdal poma cocta
cum zuctao pna mata et sirop in
leb bibat et omnia dut actu de mde
m p'n° ponat hoc emplm sup stom
R platage portulata absinthij an
pte .j. gsta cu aqua ros dmde ncte
tali sop R absinthij endiuie semo
le lactuc an ʒ iij m ci scim siroz
maioz diagug ligi vmdate ordei
an ʒ j pore xxx pais zuctar li .j. fi
at sop de mde pinget sit distipo
m pdco sop et aqua ordei que cu
sop bibit ʒ j et sop cassiaf mm
dat et dt ante diem et de isti mo
tua dt quorum mdigmt et no q
no qp de cassiaf pondo c stiptor de
pond rez pnta absinthij 2 f ʒ 0
pons stdm suam mdnstiam pt podo
gens mrenir stdm qp parati potit
queire et ego sirupi absinthim dpono
m sba sua ad sirup ppt emis aarm
apnt cos qui abhorrent amara
qz si na abhorrat medicina aut
cam ncur no ampliet cam ad
ulti cum ut experimt lo m tali cau
pono ad sop aquam absinthij distil
latam m quat qua adiutur ab
sinthij valeat fiat recopensam pg
vsim sop et anatuacom aliqlem
liliator ponit sup stom tle emplm
R absinthij endiuie stuole malue
ros ana ʒ j mastic ʒ ß faine ordei
ʒ ij gquassent fortit et bulliat et
ʒ ij gquassent fortit et bulliat et
fiat emplm et si fortas volu ma
turare addimg suam api 2 auon
giam galline vel anat si apacau
tiparet addmo spicam nardi et
dattilos hrt liliator in apate calo

stoi Bwillms dt ptibais ussz ad fi di
mitiom sumat patiens sucum ordei ul
pani ul auene et si est nimis debilis
sumat aqua pullo ul edi cocto cu
lactuc portulat cucumbit cdriua 2
silibg ul cu agresta ul cumo de gnat
Cum vo fi mimi cepit ul si mfirmi
tas elongat comedat carnes pullo
et edi et arict anal ul castrati et
gdiant cu cardamomo cinamo 2
croco et cu dic et vino de berberis ul
gnatoz ul agresta ul aliquo mstra
timo coquat cu lactuce ul agresta
et alys gmoi et ponit stati m p'n°
ut vngat sto cum oleo ros et modi
co acete et sup locum dolo sum hc em
plm R farine fenu greci 2 seminis lini
2 maluauisti pt j olei de camomilla q
sufficit et vitell ouoz et fiat clisti
x° li .j. aqua decoctois viol 2 iij ʒ mell
2 iij ʒ mell 2 iij ʒ oli viol 2 aliquulo
salis sal sumat sop de cytoneis 2
de mito et dragiesta ul sumat cu
aqua decoctois citoniorz ul berberis
Pro mollificatio R ʒ iij aque decoc
tois endiuie ul lattucarz ul viol
m qua dissoluat ʒ ij medulle cassiaf
et colatu sumat trociscos mos deros m
aute meo m fine et rursum quat
sumat trociscos stelle ul bedelly qui
m coch aute sunt cu mlep et sop
ros et aq decoctois rosar Emplm
addigom et resolutom humodi apate
stdm eund fit sic R sermis lini
pmguedmis anser ul anat ul
galline an ʒ j radic maluasti de
cocti et aliquo sepati bn pistati bis
omnia sil bn m corporet et si mdige
mspissai mspissset cu farina tritici
ul silig 2 addat mfine ʒ iij mell
et ponat calm sup apa hrt Bwill
et cu dic put hrt marglis semp
cu matatius apponat aliqua stip
tica Item semp psidea psigna cel
cum cum plus sit apud sanguem

vel calidum vel eius et secundum mistura in-
digencias et in hoc casu conveniunt in hoc capitulo
ad presens sic apparet secundum studium quodam
modo exemplare ista considera et similiter
verius disposicionem pacientis et apostematis si
est inabilis appone de hoc scripto que
competunt et alia appone vel modum
mutat prout racio indicabit Et dicit
rasis libro divisionum de quadam specie apostema calidum
stomachi pluries accidit in ore stomachi et commu-
tatur ad apostema durum vel ad collectionem sa-
niei et dicit signa apostematis calidi in stomacho
sunt sicut et apparacio apostematis et sitis et
cassus appetitus non et vomitus Et dicit
quod eius cura est flebotomia et vomitus et ex
[illegible] de dolore stomachi propter apostema calidum et dicit
apostema [illegible] accidit in stomacho apostema flegmaticum
et apostema melancolicum in stomacho non accidit [illegible]
cyrencius i. inde morbus propter quod non accidat
nisi per apostema calidum cum sit per liquorem
apostematis calidi sic supra remanet pars gros-
sa compacta indurata et dicit quod apostema
calidum stomachi terminatur ad apostema durum vel ad
collectionem saniei Signa Gilbertini si apostema
stomachi est colericum intra sentitur ardor in-
tollerabilis dolor acutus sitis intensa
et saltus et pulsus nimius tenditur in loco
apostematis et adest quando vomitus et siccitas
et siccitas oris et lingue pondus et tumor
stomachi debilitas inspirandi et deglucien-
di et cum stomachi defectus [illegible] Et si sit
ex sanguine omnia signa sunt eadem
secundum remissionem Ait Gilbertus idem dicit si
apostema est flegmaticum erit tumor maior
et mollior et dolor minor quando [illegible]
sitis modica aut nulla saliva [illegible]
[illegible] toto corpore pigricia stupor-
issime et mobilitas [illegible] [illegible]
et sic remissa Si vero melancolia dominatur
est stomachi et actualis [illegible] [illegible]
in stomacho sentitur et adest [illegible] acuto
sa et maior stomachi quando est sic [illegible]
te et saliva [illegible] [illegible]
[illegible] et grossum [illegible]
quod in capitulo stomachi et [illegible] si sit in
fundo stomachi quoque desistit [illegible] [illegible]

[illegible] et tunc semper semper est cum
fluxum quoque desistit expulsiva tunc
semper est constipacio Ait ille Gilbertus
cura eius est ut usque ad quartum diem
nichil obmittat fiat flebotomia de [illegible] et [illegible]
dat lactucam portulacam cucurbitam
endiviam bletam [illegible] furfur amig-
dal citonia [illegible] ciceris [illegible] pullos
perdicis [illegible] campi lac amigdala
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]
poma [illegible] cocta pira et cocta
[illegible] [illegible] et detur sirupus rosarum vel vi-
olarum vel sirupus de succo solatri et [illegible]
et cum [illegible] succo [illegible] [illegible] cassia [illegible]
[illegible] et zuccaro [illegible] coctum Item appone
de fimo [illegible] contra usque ad
[illegible] Item Recipe olei rosarum violarum [illegible]
[illegible] et aque [illegible] [illegible] succi
lactuce portulace [illegible] [illegible]
[illegible] violarum solatri arnoglosse croci
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in loco apostematis vel bombicem
intingue in hac mixtura et sic ap-
plica in estate [illegible] ter in die in
hyeme vero bis in die in nona Et
non [illegible] in [illegible] [illegible] stomachi in [illegible] [illegible]
medicamina in [illegible] non [illegible]
nobilius isto [illegible] [illegible] aliud [illegible]
[illegible] et efficax valde ad idem Recipe
croci [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] polipodii ana [illegible]
[illegible] cum oleo rosarum quod sufficit Item in
[illegible] fiat emplastrum zandali rosarum [illegible]
pulverizatis additum oleo rosarum vel [illegible]
to vel ex aliis supius dictis si [illegible]
Si [illegible] quod cognoscitur [illegible] [illegible] ad
saniem tendit apponatur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
niei [illegible] dolor [illegible] [illegible] [illegible]
secundum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
di cum vitellis et apponatur [illegible]
[illegible] [illegible] malva et axungia
porcina misceantur et apponantur per
modum emplastri Ait sic [illegible] [illegible]
in apostemate calido stomachi secundum rasis libro

dicitur signa apparent stomaci plenitudo scilicet
sicut levis multitudo sputi cum etiam ap
petitus et inflatio stomaci absque dolore in
tactu hec ille. Item quarto hec signa
apparent stomaci, hepatis stomaci et humoris stomacus
que declarant hic modicum inter signa
secundum Gilbertum dicit ratio hoc dicitur
tio de dolore stomaci quod apparet quamquam primum
accidit in stomaco apparet plenitudo et tunc
dicat cura cuius est ut detur ei decoctio
aloes et alle meticum tibi et abhominaciones
vomitum iam vel iterum faciat vomitum et
emplastrum cum tunc vitellis et apiis et
seminato et spica usque ad cum aceto hic
ille / Liliator in capite suo stomaci dicit
in primis fiat emplastrum de absinthio
rosis camomilla et apio et parum addamus
et valens materie malua similiter spica
spicanardi mastic thus similiter et semen
semine lini et prolongaretur et cum nimis
durum addimus minimum bdellium armo
niacum et album et utatur tali sirup
de absinthii simul tantum similiter ysopi capilli
veneris ana ℥ ii mastic thuris spica
nardi rosarum ana ℥ ii mell rosarum et panis
zucare ana lib. fiat sirup et in predicti
caciones in eodem sirup distempetur ℥ ii picra
pigra vel ℥ i et detur cum aqua decoctionis
ysopi et absinthii et sedatur dolor cum
camomilla et mellilotis et anxungia sine
predictis emplastri et unguenti vel lane etiam
et apponere hec Liliator et licet hic sedatur
dolores ponitur ultimo quibus operando
solet apponi. Et quamvis apparet plenitudo
curatur salubriter et per solutionem secundum
dyasforesim Faventia et in prosequendo in
ultimo quibus et omnino vomitum vitando
fiat in principio debitum regimen indicata utatur
patiens plus in colatura similiter et non
diu oleo amigdal dulcis ad mixtis vel
lacte amigdal quo plus utatur vel
lacte avellanarum aut butiro recenti
aut brodio pulli et carne cuius ita

et expressa in brodio vel brodio ciceris vel
tisani vel tritici et ponitur dulcibus granatis
minus et zucare repletis et assatis secundum
Gilbertum iste sirup est ei potus et medicina
quam oportet uti post secundum consilium Marsilii
carnem spicanardi api calami ana cassie
ligne mastic cimini absinthii pontici
ana ℞ i decoque et decolatur et zucare
quantum sufficit fiat sirup de isto post bibere mane
et post prandium et in cibo suo pro potu
hoc semato quam post prandium bibit bibat
cum aqua decoctionis ysopi et absin
thii quam in cibo bibit cum aqua de
coctionis ysopi mente et rudis similiter
fomentetur aque locus in aqua decoc
tionis seminis apii dauci cimini maiorane
florum camille mellilotis mente rute
seminis lini fenugreci malue et calami
dactillorum et post fomentacionem intingatur
lana incolata et apponatur calide et
parum linum in quo dicte herbe et semina
sunt contrita minutim super lanam tales
applicetur et non permittitur super corpus
infrigidari sed pluries renovetur in corpore vel
quo hec non sine parum linum quam in
dicta decoctione sunt immersus et expressa
aqua de facilitate et postea triplicatus
et quadruplicatus calidus apponatur.
Si in istis potest materia resolvi et similiter
consumi et exalari optima est cura sed
vero fortiori resolucione indigemus fiat
resolutiva de quibus ut in Gilbertina
habetur. Item satiria et abrotanum cum
fece sine liquore per modum patella
comis applicetur. Consumit ista similiter
dilectum expedit resolutivis si autem
per dyasforeticum materia consumi non potest sed
tendit ad collectionem sanici tunc apponatur
aliqua resolutiva cum aliquibus maturativis
ut cinamomo oleo et vino coctis et appo
nitis vel cum sebo vel cum corticis cum vino
et oleo coctis fiat cum lana intincta

emplm est fortius maturatum pone emplm
de radice lilii branca ursina cum vino et
oleo cocte Maturato apate et rupto
mundificativa medicamina ministranda sunt
ad educendum saniem secundum viam ut convenit
pro quo sciendum est quod saniem emperte
cum vomitu quod in sparositate stoi vel
eius orificio e egesta tysana fiat de
ordeo cocto cum lacte caprino et ibidem
decoquatur licium cum acra emula de qua
pendis orobus una passa uncias duo bal
sami et zucare et si cum difficultate exit
sanies decoquatur ʒ i tymeae ter vel quater in
diebus interpolate cum decoctione salvie ...
d. ad mundificationem sanei decoquatur mulsum
cum pulvere ... vel ... mirre et da
ta ipse vel cum vino ... mundificat
... secundum Gilbertum Si apa sit in spa
rositate stoi vel eius orificio Si vero sunt
in fundo vel superficie stoi interiora e
rumpit sanies ... ad eius mundi
ficationem predicta et valens Si vero apa
sunt inter pelliculas stoi stoi oportet saniem
educi per vias urinales et vinatur ad
hanc apationem ... dare in cibo
et potu diuretica ut feniculum sparagi
... petrosilini et aqua ciceris et
aqua melonum et possit uti sirupo ...
... sirupo ... cum melle ...
cum aqua decoctionis radicis feniculi petrosili
apii ana ʒ ß seminis feniculi seminis melonum
seminis citoniorum radicis uncias ana ʒ ij
mundificat eum ... et si sit superiori ...
decoquatur diapenidion ʒ ij dyadragagantum ʒ i
misce ... ß et ponatur potius super stom
et hoc emplm de camomilla mellilotis
malve ... ... sui absin
thii sui apii ana ... fiat emplm
cum oleo camomille parum et parum de aceto
et parum de farina ordei et cum predictis
herbis et herbis succorum decoctis fiat de
coctio de qua fiat potius embrocatio

sup stom et hoc si in pelliculis sunt
apa in parte carnis et cuti propinquiori co
lligantibus quia tunc iste medicine
adiuvant per ... ad apa Si vero apa
sunt interiori parte stoi usque profundita
tem corporis potius nichil fiat sed
solum intus per potum et cibum et medi
cinam fiat apa° post mundificationem
sanei secundum Gilbertum ad consolidandum
ulcus apatis dandus est aqua plantagi
nis decoctionis ... gallarum
et zucari Ego in fine mundificationis
do aqua decoctionis mastic rosarum gra
nata et pilosella cum melle rosarum co
lato in parte tria et ista sunt bona
quando est in sparositate stoi in fundo vel ori
ficio sed quando est inter duas pelliculas stoi
sanies ponatur in fine mundificatio
nis ... cum predictis mundifica
tivis in parva quantitate cum paucis
diureticis Si vero apa flemoncon san
guineum vel coleriu sunt in superficie stoi
exteriori et in parte contigua carni et
cuti apparent tunc ... apa fiunt
apa potius alibi incurrit propinquis
sima in principio ubi competit repercussio quod
raro sit propter timorem delegationis ma
ad membra ... vel resolutio ubi
potest resolvi vel maturari et saniem mun
dificare et post consolidare nisi quod ... propter
nobilitatem membri ... impone de
bitam secundum naturam apatis et stom con
fortative ut ... de apatis ... eius
ad ... Gilbertus dicit quod de
meliori ... sit in stomacho apa quod du
rus est quam flegmon et post signa
eius de structura que supra in hoc
capitulo posita et tum destructam ...
... flemonem apatis non potest sed ...
... potest ... Almansor libro ...
dicit apa durus stoi parum accidit ma
... et non accidit nisi post apa stoi
calidam et dicit si ille apa valde ...

fiat ei emplm cum fortit' resolutiuis
ut sunt seme caulium amigdal amare
cortic capparis bdellium storax ligd a mirra
spicanardi mastic ciperi serapinum ita
qui resoluat' iusquiamo cum eis et alia
aggregent hec alie i unit phic dicit q
cum resolutiuis curandi et ut apa pleuriti
sti Ergo vo cum mollificatiuis in plus
et resolutiuis et minus ago primo z pos
q̄n ma incipit obedire remollicioni tunc
tum oppono plus resolutiui et vix p̄te
molliti et sic facit in quodam aurio
qui et ethicus et consumptus sunt corh
apatem et semp plus resolutiuum intus
conforto stom ut nat fortius agat mol
litum continue est q̄n duricies manifeste
continue eminet dyaltee p̄tem et ali
nardi 2 p̄te et dyaltee p̄te 1 mixte
emplm ad hoc desup duriciem appone
dum e Rx emplm ceroni p̄tes nania
l te nanie an p̄te 1 mixte et intus
do dyapenidion electuare regin z dya
galang an p̄te 1 mixte et hec q̄n
paciens sit ad modum consumptus et
attenuatus appetit ut consumptus do pillas
de yeralpig sim' simi ligneis an pre
stant doriono pille de quibus duabus
noctibus dimiss in 3a nocte dant
iii ad minus ul v ad plus et ceteris
fiat ut in apat sto plevritico co
cepto q hec no sit sanies sz presso
lucion ma in summi ad consumpcione
sunt consumit' p apa si deus voluit
¶ de in alphabeto meo de athano
sium epis ut etiam ostendat
quo passionibus epis eveniat et quo
cur salubres sunt cohibende Passio
nes epis sicut debilitas epis mala
complexio ca frigi hu sic sicca vel
cum ma opilatio epis apa epis
ydropisis yeticia fluxus sanguinis
epaticus Debilitas vo epatis aut e
conmala complexione ca hu fri sic et hu
cu humor vicio ul sine humor vicio
ul oppilacione ul apate ul fluxu
sanguinis ab epate Signa debilit
epis in se e sm Gwilhelm consito sibus
aq ablucionis carnis recentis vnde
et apaucitas appetitus et extenuacio
corpore Si debilitas epis sit calida
su calida ca sine materia et vrina tincta
et sitis et defectus appetitus et siccitas
lingwe Et si fuit cum ma cor 9 z fa
ties citrinat' ul color rubeo mixt citrino
efficiat' sitis et fetor et amaritudo oris
et sedum almas ho dicitur z se z siccitas
ventris et asperitas lingwe z sedum alios
pondus et dolor sub costis posteriore
lateris dx Et Rogerius dicit q̄ pa
ciens sentit indispositionem oris dum sit
vnum et punctuam sub dextro ypocon
drio et sm Gilbertum fastidium et
breuitas sopni et dormit ore aperto
et ad e nausea et si duraverit et
augmentata fuit facies color citrino
efficit' yeticia apparet et sequit' velu
primitus et gnacio sicut' sub dextro
ypocondrio et si e calida paciens v
vrina cum p̄dictis signis et intensa z
tenuis cum spuma vilera et aliquando
aliquando tercia co gimostionem colle et
eius dissolucione ut in yeticia z albe
cetera erit citrina et dolor pungitiuus
eit in epe dyscolodico toto corpore
et extremo et si sanguis est peccans
venie tumescunt et alia sanguinis signa
que dicta sunt in dolore capitis co sa
guine hec Gilbertus si fleu peccat sua
habundancia signa sunt vrina est
alba ul vrina albe et grossa co
admixtionem humor pingues et cum
co pacitate humor et tenuis q̄ mesel
coco cu vrina insert gravitas z dolor
et dolor sub dextro ypocondrio et
indigestio et tensio tota epar z maior

p9 cibum et si indigestibilia vel inflativa comedat et fructus contra medium yporon dium in profundo distemperancia capitis ex calido sola est sola est curanda cum cibis potibus et medicinis alterativis ut sunt pisces petrini squamosi mobiles ex nu da aqua lactuca mala granata prima damascena lac acetosum ex agno butirum extractum et pultes avene et ordei coctum et pulli gallinarum perdices et parve avicule campestres et si est debilis cum aceto vel agresta vel vino malorum granatorum condiantur et sicut in dispositione stomachi etc. et in distemperancia capitis ex ca lido sola dieta est prius sicut hic gaudet in hac libera vinum si digestiua est debilis vel si consuetudo aliter non permittit sed debet vinum est album debile vel limpha tum ad debilitatem bonam diligenter dantur pro potu sirupi acetosum vel oxizakara cum aqua ordei Ergo do ptisanam or deaceam debilem non expulsatam vel ti sanam similiter cum confecta post addatur sirup cum et vitet vinum et omnes species calidas et omne quod calefacit caput et totum corpus ut est motus fortis coitus et in et ciba cum via porcionali calida et cibaria gros sa et male digestibilia et interfinia sunt interiora animalis et que sint superfluis putredinis quare cum libera vitare omnia indurata et carnes mutilinas secundum Guill. magister tamen est agrestibus cum melle sic et post uti paltacione facienda zucarum rosarum vel zucarum violarum cum sandali cirodon albis dyadragante et sirup viol rosarum oxikarum sirup acetoso secundum Guillielmum sed quia non est manifesta recencius non do eum sed sirup acetosum cum oxikare potu hic quia plus infrigidat quam sirup acetosus sed quando non possum hic oxizakare nec sirup rosarum aut viol tunc utor sirup acetoso similiter cum aqua decoctionis en divie ciber. in antidotario ricorde sola tri et trocisci de berberis in antidotario meo

consueuit et secundum Gilbertum succo endivie scariole portulace plantaginis cum sirupo frigido potenter Guill. dat decoctionem et ponit super epar tale epitima ex sandalis al et in rosis an ʒ sed gum me dragagantis semine portulace spo dii an ʒ ij te distempera cum aqua rosarum et pannum in eo tinctum sepe super ep ponere Ergo utor rebus istis ysupo que alterant complexionem mala calida et appetitum valet ergo succus spinarum su cus endivie scariole citonii epatice acetose sandali farina ordei casura eburis camphora spodii spicanar di et aliquibus istorum secundum optimum in linteum fricto sup epar emplastrum vel epitima et remoueo sepe ne calefiant promotu magnum cibus epar calefacere ut vis medicamenti me lius penetret appono tepida et si ceci inflammacio capitis forte appono pro ducta actu frigida Si vero adsit gonor rea sanguinis est percucienda uene et calida tunc fiat flebotomia et dentur sirupi et decoctiones constringentes florum tol. ut de succo endivie et que sunt dicta et decoctione cucu merum et memisar et aqua psilii et purgentur colera qua sanguis vacu detur et cassie fistule manna et tamarindi viol primo et post appono reubarbare et post prima elector de succo rosarum similiter et tunc addatur decoctio endivie et aqua cucumeris et solat Guill sic purgat coleram in calefaccione capitis cum manna res aque decoccionis prunorum et tamarindorum ʒ iiij pul veris reubarbari ʒ ij vel ʒ j et ß libera purgat cum trifera sarracenica reubarbata Et Guill dicit calor de distempera capitis calida hic est propria trifera sar et Rogerius et Gilbertus sic passio est in vertice gaudent clavium

desiro vosi. Et fit debilitas epis co ma
9 fra la gxione fra sine ma et signa eius
sunt frigus sub dextro ypocondrio sentitur
et facies discoloratur et est quasi livida
et pura est sitis et pulsus parvus et
vrina remissa. Secundum Jo filium Sarap
pter sitim paucam et appetitum cibi
intensum dicit quod in principio non est
sed cum prolongatur talis gxio mala
evadit patientem sicut cum corrumpit sa
guinis qui est in epate. Et secundum Al
masorem hic dimissionem est cum dissolu
tione ventris et malicie corporis et
motus faciei et cetera. Sed simul hic si est
cum qsta mala gxione epis fit
mala gxio lienda secundum Gwill. vero
color totius corporis et albus vel palidus
et subtil vrina alba vel pallida vel
glauca. Et cura eius est ut vult Gil
bertus ut vitet potus frigida grossa
dura indigestibilia ventosa frigida et
sic dieta ut in frigida stoi dictum Et
secundum Almasorem cura eius est cum (Eua[?])
que incisivam epar in cibo et potu
et medicina sicut piper calamentum
ʒ ʒ conditum et vinum lactis piperis et de
vnctio et empla cum ciperi spicanardi spi
ca mastice costo et vino odorifero
Secundum Gwill. inbz omni mane sumat
cum ciminello composito vinum de tro
cistis et rubarbaro. Vnius gsteco et de
re spicanardi mastice succi eupatorii
succi absinthii primus sumatur cum au
ʒ i reubarbari ʒ et fermentur trocisti post
decoccionem vini et fiat super epar
emplastrum Recipe mastice spica
nardi calamenti crocici squinanti nra
mum cum ʒ ß dissolvatur mastix
et mirra in vino et misceantur
cum aliis et fiat emplastrum Johannes
filius Sarap. prohibet hic potus cio

et prohibet sumus et in medulis canides
aquosos et dum dicionis digonis
quia ab aliis recedunt et bene vine
passe castanie et avellane tamen
apparet mediate vel Ego vero in sola
distpancia epis fria hec est sine
humoris vicio vel alia passione e
dica iusto cum dieta ca in cibo et
potu ita quod semper apponatur cum cibus
si post non sunt hec aliqua que epar
confortant ut odorifera et quantitati
eius succiant ut stiptica et sic cum
pardo in medicinis intus vel de
mistiadis et do dyanthos dyaga
lang mixtis et facio trocistos de
pillis aloe sine acotis ancrs rant[?]
meo potrem et succi eupatorii et
absinthii cum pt et cum pille ir
dur ad pulverem omnia sed bene miste
ant et tantum et promitto sstom
quonsq cocis fiant trocisti forti
cum oleo nardino et fit trocistus
ponderis ʒ i et do cum de mane
cum elevarum non hic cum vino ode
nsero et foco desup pax bibere &
cocbm et super epar appono epitima
que in antidotario meo scripsi ad epar
frigidum vel in vnctio epis vtrisque cum
oleo nardino la laurino anetino
vitelino et emplastrum de vita vino
rem meta et absinthio cum mastice
rodo et oleo nardino Item bonum est
Si est cum humoris vicio et humor sit fleu
cum signa sunt dicta digerat secundum gil
bertum si est divites cum dyamargari
ton dyacamon dyadon Iuly dyan
thos aciatus cum pulvere ligni aloes
Et ego non recipio pillas acotas in
antidotario meo absque genciana et
absque aloe cum zucaro facio electua
rium utile Pauperibus vero dat Gilbertus
dyacompipon dyaciminum dyacalam
tum Ego do dyagalanga ut prius dixi
secundum Gilb. cum eluarium et ponam
potus ciminellus diureticus Ego do

syp mell apium cu mell' cu aqua
decoctionis maiorane menti. z ysopi
et fen' et puncto m̄am digestam cu
ycapigra gall' sim'. et sine acute
de stamonea vl succo flengogl qui
in antidot' meo ibi decoctorib Gil
bertus tcio dic dat amra alr' su
ysopo opio et tu dic iaro fit hor
antidot' su opio et fiat bancari i
aqua decoctois maioran apij mete
mete origani arthomesie et absin
thij et decath decoctoe addit spica
dos utroq' fit bona fomentao. epis
et emplet' cum aromo vl dyarda
rastis et tu dic iaro hec' hor s;
pmo ungat' cum olo nardino et
est ut pmo dixi et wt. unm gilbtus
q' sedo dic p9 apiat' sophena in
femis et cu hec' in urglis liberatore
purgat m̄am fricam cu pillis hyp
R' reubarb agarici aloe turbit
an 2 j lacte spice narde plore
endiue mastic' folioz mete ab
sinthij an z j fiant pille cum aci
mell' et. p9 x dies sine gestione
dent' admixq an z v usq; ad z j 2
in cito no dari z j. purgata et
pomo aloe lota Guill'9 purgat
hec in m̄a melita cum decoctone
cona̅bl' kebli reubarb sem' optio
ros et scolopendria a mell ros vl
zucaro ros vl cu pillis scotic' al
kindij vl fetid. vl pnij. S; m̄a sint
melita cuiq' signa sunt digrat'.
cum dyagalang' et dyasine an
ptes' mixt' et cum oxille sim'
vl cum decoctor admelicam m̄am
in antidot' meo ibi decoctonis z
purget' cum decoctor sine apozimate
ibidem scripte vl cum decoctone Guil
helmi iam dcti addit mi̅ab' indie
p kebul vl cum apozimat' v ant'
meo ibi decoctonis R' folioz sen

polipodij eccl' a addant' ros spica
nardi an z j. S; distempet' e par
gelinditi' sine humor' vicio signa
eius sunt tuor fiunt tuor qua
in distepancia fra sola et molli
ties egionis a cut' et pauca
sit' et vrina alba clara ad spissi
tudinem vl mediocritate tenens
et acetosa eructuaco. hec gilbtus
S; vo' est distempsia epis absq;
m̄a signa eius sunt S;m gilbtu
gnitas in epe. color faciei corrupi'
et labia et lingwa albescit et
spasmus euadat epar siccitas in
lingwa vrina subtilis et tenuis
egio pauca et sicca et corpus
macilentum et siccu hec ille. In
iste dispositonibus sedm doctorem
opandum e cum giro et semp gfor
tata apponenda vi g. si siccitas sit
cum frigiditate cum calis et humidis
succurrendum est in cibo et potu
medicina si siccitas e cu calitr
succurrendum cum humidis et fris
similia qualit' actiua supplhit
vl excedit tunc cum tpato calis
et fris et cum humidis vel siccis
in dimo et ellenacoe sup distepu
qualit' passiue que petat ozirdu
et' ad tpamtum S; ad est humore
vicin. et ille humor digerat'. z purg
get'. cum medicinis sibi conuenientibus
ut dcm est Item si cplexiones
distempanciaz sunt coposite sig
erunt gposita simplicibus distin
ctis conuenientibus et si distpancia
sit gposita et sit cum humore vno
vel ut plures humores diuisi per
cent medicine digestiue z eua
cuacoinis erunt composite ex
medicinis simplicibus humoribus diuisis

99

147

apparatis Et non quod cum videmus epar
humani et non apparet nobis infirmitate
aliqua causa manifesta tunc dicimus quod
debiliter epatis Et ego non intelligo
debilitatem epatis nisi aliqua mala
complexionem dominante in epate vel ligatio-
nem vel deopilacionem epatis Et ego dico quod
aliquis venit aliquo naturaliter debili
sicut in aliquo est cerebrum naturaliter
debile et non per aliqua mala ac
quisitam et si dicatur quod complexio
est mala dico quod in comparatione ad com
plexionem epatis vel cerebri temperata ma
la est sed in comparatione ad suam natura-
lem dispositionem est bona et illa reducta
ad veram temperantiam est erroneum
et nocivum

Opilacio epatis est secundum liliatorem
seu coartacio vel clausio viarum
que sunt in epate seu pororum seu fo
raminum que sunt in substancia eius de
quibus vide pores et foraminibus vide
in alphabeto meo littera e ubi epar est
quarto tale etc Et dico quod quatuor sunt
tales pori in epate iii in concavitate
epatis et unus in gibbo epatis ut hic
infra patet / Fit aliquando autem opilacio
pororum que sunt viscositate et dulcedine
grossa et ita additur opilans opi
lanti grossiciem et stipticitatem partis
eius cum advenit coadunacionem et coadu
nando sic partes claudit poros et
sic opilat aqua frigida et ideo Galienus
reprobat eos qui post fructus nocivos frigi
do dant aquam bibere ut frigiditate stoma
ca opiletur et fructum in stomacho morari faciat
ut digerantur dicens aqua de se est
opilativa sua frigiditate et fructus opilat
sua viscositate et dulcedine grossa ita
ut addatur opilans opilanti et
nocet Item opilat aliquid poros

sua grossicie et ita substancia frigida et stiptica
coadunando partes eius cum advenit
acetositas et contra hic ad acutum
ad modum quo adunantur in digite
et sic opilant balaustia galle et
mirabolani indi citrini sicut quod dicunt non
debent mirabolani kebuli qui parati sunt
ad opilacionem epatis splenis Item o
pilant dulcia propter nimiam eius
attractionem quia vis dulcia in ultro
questionis ordinem atque ad fundum
stomachi procedit quamvis cibus communis acceptus
sive quod patet per vomitum post cibum in quo
ultimo dulcia eiciuntur erant enim in fundo
stomachi per fortem stomachi attractionem et sic opi
lat zuccarum et mel Item opilant
viscosa que fortiter adherent et non
resolvunt ut sunt caro porcellorum
et pedes porcorum ista opilant re
plendo Item opilant grossa licet
non sunt viscosa ut sanguis grossus
spissus et melior humor iam grossi
ciei sive Item opilat grossa vitellum
cum humiditate viscosa Item aliquando plu
res cause opilacionis occurrunt in
una re sicut in melle dulcedo et
viscositas in ficubus et dactilis cum
dulcedine et maior viscositas Item
in placenta sunt tres cause scilicet
viscositas et grossicies et similiter dulcedo
placente addit ad est et contra pes ca
opilacionis propter quod secundum Avicennam quod tam
sanguis quam flegma et melancolia multitudo
sua opilant et plus dico non solum
humor multitudine vel grossicie opilat sed et
chilus sive in venis mesaraicis sive
in poris epatis sive in venis et corde
epatis venis / sic et opilacio epatis
per viam compressionis ut cum ita aliquid
eius pororum et ita venas epatis arte
comprimit Item dicit aliqui licet non
accidit in poris est aliquid nascens una
excrescencia que opilat aliquam venam

epatis et pori naturaliter sunt stricte et tunc
faciliter in qualibet causarum predictarum fit
opilatio epatis Et fit opilatio epatis
propter superfluitatem retentam epatis et aliorum mem
brorum vicinorum ut cistis fellis splenis
et matricis Hec sunt dicta de causis opilationis
in generali Modo in singulari dicitur de
opilatione maiorum pororum Et primo de opi
epatis latione pororum epatis que porta epatis vo
catur que propter hoc faciliter opilatur ut
dicit liliator quia humores faciliter currunt
ad locum declivem et tunc dicit propter hoc fit
opilatio porte epatis et vene misaraice
que recipiunt cum chilo frequenter grossam
viscosam materiam cum stiptica [illegible] un
tum hominis sunt generaliter mali regiminis raro
transit chilus ad epar sine errore aliquo
vel impedimento notandum licet hominibus non
hec accipiunt nisi cum excessu dolore
sit nobilis vel pulveres sunt opila
ti in duabus viis ad epar et hec inscitur
de quo magis est dolendum unde non
competit eandem opilationem inscitur et
fluxum ventris cum ex tali opilatione ac
cidit utitur stiptice cum cibo et medicinis
stipticis et curant quia stiptica opila
tionem que est causa fluxus fortificant
et augmentant Et non opilatio epatis est
prima et causa multarum egritudinum ut apparet
in epate vel ydropisi ytericia fluxus
sanguinis epatici passionis colle
yliace et similia huius Gilbertus dicit quod
opilatio epatis est morbus officialis est enim
vicium factum in poro epatis Quatuor enim
sunt pori epatis in quibus accidit opilatio
aut in porta et misaraicis aut in gib
bo aut in via ad cistim fellis aut in
via ad splenem Item autem opilatio fit in
primo poro qui est in syma et qui con
iungitur misaraice porta epatis ultime misaray
cis tunc succus cibi in stomacho et intestinis
digestus non attrahitur ad epar et fit, si
hec egestio liquida multa et ad lienteriam
disponit et est extensio in dextro yppocon
drio et istud est signum quod cum opi

latione epatis signa vero opilationis
venarum et concavitatis epatis misaraicarum
specialia sunt egestio multa liquida ut
dictum est et indigesta et sentitur ten
sio et gravitas in loco et inter epar et
stomachum et urina est valde tenuis re
missa et pauca et desiderium vini et
[illegible] sompnus pauci et indigestio
et corrosio intestinorum et pondus et
gravedo inter stomachum et epar Complexio dis
[illegible] [illegible] que ad epar non pervenit
color faciei et corporis est fedus et hec
multi dicunt esse cause opilationis
porte epatis et venarum misaraicarum
ut dictum est tunc ut plurimum cum chilo gros
so vel humore viscoso et ut plurimum est
complexione Et secundum Willelmum (?) signa ma
terie viscose sunt hec sunt urina
non tincta sive non colata spissa et
tunc dicit tenuis et habitudo corporis soli
da pallida et livida et desiderio pedes
inflantur et pulsus erit primus debil
Et tunc dicit tardus cum quadam
mollicie et non est sitis et desiderium
adest appetitus et sputum insipidum
multiplicatur et quandoque est nausea et
quandoque vomitus hec ille Et cura eius
est uti talibus [illegible] subtil et subtilia
tionis grossiciei et incisivis re
grossiciei viscositatis et dieta sit primo
imposita consumans que primum cuius
est eo quod insipit et intus sit sine ali
qua lesione vel violencia multum est
aufert materie et facit novum melius
super aliam partem dicitur et non permittit
materiam crescere et debet et cibus secundum
Gilbertum subtilis in substantia et levis et
minus calida qualitate et medius
in quantitate prebere una et frequenter post
digestionem in stomacho cibi prius accepti Secundum
Willelmum comedat carnes castratorum
et [illegible] avium edorum caponum et
perdicum avium campestrium pettilinum

feniculi anetum bona sunt p adiuncto
ea cum cicerbis coquendo et in pastill
et vitellis ovorum comedat et bibat
vinum clarum odoriferum et purum vel
mixtum cum aqua endivie et citoni
si sit ad cet [illegible] ille panis sit bene
coctus fermentatus et aliquantulum salitus
sed in quantitate parva comedat caro edu
lina et capolo et cuniculo inveni
bona est uva passa cum [illegible] comest
bone sunt et avellane assate et
super modum valet (passe) viridis [illegible] co pt
[illegible] pte iiij salvie pte ij mete pte j
terantur simul et cum modico panis as
sato et in aceto intincto bene terantur
et cum vino de pulveribus p salsamento
in [illegible] ante sive post [illegible] et comedat
cum cibo in principio prandii Et secundum Almasor
prohibende sunt tibi res grosse et viscose
ut sunt pultes panis azimus piscis
[illegible] casus et omnia que habent gras
siciem et comedat ea que habent abster
sionem et apertionem ut [illegible] ordei et
fabas et [illegible] [illegible] et [illegible]
gallinarum cum ysopo vel petrosilio coc
to vel cum endivia solat vel citoni
si opilato sit cum [illegible] vel calidius magis
et dirigatur via opilans hoc con
[illegible] subtiliet et mundat cum oxi
dimitico squilitico sedum [illegible]
et purget cum [illegible] vel theodoricon
Secundum Gilbertum emplastrum bonum ma
turativum est farina tritici cum oleo
et [illegible] si apponatur Item limace
cum melle cocte et mixte cum fari
na lini [illegible] bonum est Item emplastrum
de radicibus affodillorum et [illegible] pass
et ficubus siccis coctis in [illegible] vino
et oleo bonum est et [illegible] et alia
plura ponit Gilbertus [illegible] de apate epis
et ibidem quod in antico [illegible] de dyaltea
et marciaton mixtis [illegible] dicit Gilbertus

quod in maturato apate et rupto mundi
ficativa danda sunt ut dyamisi dyas
pmaton dyaçinis dyacominum dyalacca
vinum [illegible] quod habent [illegible] cum [illegible] de
absinthio et spicanardi [illegible]
[illegible] apa est in zima mundificata
sed [illegible] ad vias matricis [illegible]
mundificet et ideo Gilbertus ponit [illegible]
[illegible] mollificativum Constantinus in
viatico dicit per ypostasim in urina
cognoscitur apa esse maturatum et debet
[illegible] purgari et mundificari [illegible] qua
ta [illegible] apa est in [illegible] cum apozimate
de agarico et [illegible] [illegible] vero apa est
in gibbo purgari et mundificari debet
cum diureticis per vias urinales sicut
sunt [illegible] maturativum [illegible]
[illegible] absinthii et hoc dico si apa [illegible]
[illegible] est in gibbo et saniem facit
si sanies ad cutem et ad carnem tendit
[illegible] fiat sicut [illegible] de apate
[illegible] hec super [illegible] Gilbertus dicit
quod eger purget cum apa est in [illegible]
cum decoctione [illegible] polipodii
et [illegible] et mundificato apate [illegible]
in fine mundificationis fiat emplastrum
consolidativum super [illegible] de spicanardi aloe
et mastic cum aqua pluviali
Et idem dicit de apate in lacte epis
[illegible] p omnia hec Gilbertus et [illegible]
in apate [illegible] in gibbo [illegible] quod plus
per vias urinales quia [illegible] via
[illegible] est et localia [illegible] pom
da sunt ut ibi apa [illegible] epis ac
cidit [illegible] quod apa [illegible] epis
ut in [illegible] resolvitur quod [illegible] sub
tile et residua [illegible] redditur
[illegible] et [illegible] et hoc est quod dicit
Guillelmus [illegible] Galienum quod omne apa
quod non subito [illegible] aut resolvitur
totaliter aut per subtilis resolvitur
et remaneat [illegible] aut convertitur in
saniem et venenum et hoc in [illegible]

Alius apa dicto epis accit ex humore
humore humido melico fiio z conpacto z
est sclirotica sicut apa dictorum splenis
et ideo est difficilis ad curandum et
in principio et ideo sicut habet in regulis
considerada est causa dum epis z sic
hoc agitur ad curam vel dimittere e si-
cut Signa epis melancolis in ape
sunt secundum Gilbertum sentitur ponde-
et aggravacio sub dextro ypocondrio
aviditas in pocionibus et loci apati-
ducitur faciei et corpus est citrini co-
loris quod est fit lenis quod non c
fit urina est minus colata et minus
pinguis cum cinerino colore linea z
pro... corpus sed si est in gibbo signa
sunt ut quibus dictum est et si est in
sima cognoscitur per signa que post
dicta Guillelmus dicit quod singultus ad est
et sitis non vehemens et tussis appetitus
sine nausea et sine vomitu et uri-
na est glauca et subtilis et pulsus
primus astrictus et durus Et curacio
est secundum Guillelmum est flebotomia de saphena
eiusdem partis vel si corpus est plectoricum
cum altius sine quare parte et tu dic
quod per diametros flebotomia non est facienda
et dicit quod Guillelmus pars trahatur de sanguine
et mundificetur sepe cum decoctione iuiube
nudi sene optio et reubarbe z intinguatur
locus cum oleo nardino mastiano
et rosarum mixtis cum modico aceto et
emplastrum in apate flentico post deinde
apponatur sed addatur pulvis farine fe-
lini et fenugreci et florum vel herba ca-
molli et meliloti habet ille dicta sit
ut supra in cura apate flentica mi-
quod borragine et buglossa utatur plus
et minus utatur fine quia ibi Jo fi9 Sap
dicit sic quod cum medicinis simpli-
cibus que subtiliant grossitudinem
et apiunt et abstergunt sicut absin-

thium fusumbrium mastix nucis radix
rubee radix pyonie succus eupatorii
que z confortant epar radix centau-
ree maioris quando bibitur et quando ponitur
continue et radix anaglosse et foliorum
eius succus seminis eius et corticis
radicis lauri quando potus bibitur cum vino
ciminatis dimidium aceti et decoctio lu-
pinorum amarorum et farina eorum quando
ponitur continue et radix sparagi
quia abstergit et mundificat omnia
viscera et subtiliat omnes humores
grossos et viscosos et polipodium
baccarum et lacca et camedreos ua-
lde incidit grossitiem humorum z aga-
ricum quod aperit et incidit ... v.
quando ponitur desoper resolvit cum faci-
litate plus quam aliqua medicina z de
medicinis compositis sunt metridate
tiriaca et athanasia et dyacurcuma
dyalacca dyacostum confirmant que Jo
fi9 Sap capitulo de lapidibus epatis z dicit
quod habet que non confirmant male compoti-
onale sed in fricacionibus ubi humidat
humiditas cum pauca caliditate et
potius mollificant oleum de liena
et oleum amigdalarum dulcium z ca-
rnem et bdellium et medulle z
adipes et necesse est misceri cum
quibus ea que provocant urinam sic
sunt dauci semen bauce ple-
...sel seu anisum petrosilinum ysi-
zeleos et confortant cum hiis que confor-
tant stomachum sicut cominum vitis
et rosarum et aloe que sunt potius
habet Jo fi9 Sap Et nota quod apud di-
vinum epis non fiunt semper neque
continuam sicut apud talem epis
Et ideo ratio cura eius est mollificare
mollificantibus resolvere in fine et
confirmare cum cum paucis z parvis calidis.

incipio mollificationem et resolutionem et postea
cum fortioribus caveris ne per resolutionem
et consumptionem partes subtiles per quas
remanet fiat conparatio et durior. In
alsonsio (?) unguentum et mollificat primo
cum oleo camomille parte i. dyalteo parte
ii mixtis et resolvit cum oleo camil-
le parte ii et oleo amatio (?) parte i
mixtis et postea cum dyaltea et cum
predictis mollificat et resolvit cum
origano et ysopo et aliis consimilibus
et ultra in resolutivis ponit gum-
mas. Et fit apud aliquem cum mi-
nerale (?) et creditur quod fit in corpore propter
approximationem et vicinitatem epatis
quod non est verum secundum liliatorem. Sed non
est cum eo sicut cum apostemate epatis
sed cum cura eius et cura apostematis
epatis in gibbo est una secundum eum. Et
tu dic in hoc creditur sibi quia probationes
urinales et medicina dicti et non prevenire
et contrarius repercussiva et resolutiva et
maturativa sibi modo apponuntur. Et fit
apostema in siphac circa epar vel
prope epar et tunc secundum liliatorem urina
est turbata et dolor est usque umbi-
licum. Et cura eius est sicut cura
apostematis in sima secundum eundem. Et nota
sicut capitulo de opilatione epatis scrofosa (?)
et conparatio humoris durum est opilatio
epatis est cum duritie que durities
curatur vel ibi habetur et est plus circa
apostema durum epatis nisi quod facilius curatur
opilatio talis quam apostema durum epatis
et cum remissionibus medicinis et cum
medicamentis super positis capitulo de debilitate
et de distemperantia epatis colericorum (?)
melius. Et quidam ponit apud epatis
ventositatem sicut liliator quamvis potest
curam eius in ventositate ponatur.

super locum apostematis sive scarificationes. Et po-
ne sanguisugas super eundem locum cum
unguento camomille sinapis (?). Et ungatur
cum oleo de mirta vel signa et cura costa (?)
epatis super capitulo de opilatione epatis ibi signa
ventositatis opilantis. Et nobilis (?) nota quod
Guillelmus capitulo de apostemate epatis sentit quod raro
apostema epatis convertitur ad saniem cum plena mun-
dificatione et sanitate infirmi, ymmo secundum
plurimum et quasi semper infirmus moritur eo
quod natura in tam notabili et tenerrimo
membro propter nobilitatem sive operationis ad
totum corpus saniem tam ulterius longo tempore
sustinere non potest et tam talis dispositio neque
per naturam neque beneficio medicine possit in
brevi tempore removeri. Sequitur conclusio
considerationis et tu dic rei considerate quod sit
incurabilis et mortalis et hoc similiter
credimus et absque dubio habet Guillelmus
et tu dic quod maxime de apostemate epatis et
sanie quando aperitur sapientes medici
ne sanies multa exeat quia si ulcus epatis
fiat magnum et sanies multa verum est
quod hic dixit Guillelmus quia antea moritur
eger quam plene possit epar a sanie mundi-
ficari. Si vero parvum fuit ulcus et sanies quanta
pauca cum natura potest evacuat statim ruptio
apostematis per vomitum saniosum vel secessum post
ruptionem apostematis in gibbo munda e natura cum
medicinis confortativis naturam et mundificativis
id est saniem educentibus prius positum quia recipit natura
quod raro medici in maturanda tenent viam
strictam et quia raro apostema epatis in saniem
convertitur nisi cum apostema est magnum et
per consequens multa sanies generatur ideo dixit
Guillelmus quod quasi semper infirmus moritur cum
apostema in saniem convertitur.

Dicunt aliqui et concedunt quod ydropisis
est error digestive virtutis in epate
tuorum membrorum quamvis liliator vero dicit
est error virtutis conversive in toto corpore sequens
mutationem virtutis digestive in epate Gilbertus
vero concordat constituit quod ydropisis est error
virtutis notabilis sequens mutatione in epate et

Vt q notabil ponit ad dictam intus digestione et constatiue in viatico dicit ex itus in epe mutac sucu cibi i sanguine lentos humores in quibus alii tres humores sunt desient sangis indigestus quatr q9 membra male mutimi vn totum corpus tumescit Et fit ydropisis et dicit liliator licat faciis et alie pt corpl tumescant no ppt hoc est ydropisis nisi tumor ille sit ex debilitate virtutis digestiuam epatis Et dicit q ydropisis in qua est vlis inflatio corporis que dr leucaflancia vel yposarka vel anasarka q idem sunt scdm omne va ydropisis ppria in hac sepe spe ydropisis primo et pncipalr patitur epar et qua vero vnica in toto corpe erit i est distatia et in hac spe que est dicta ca iming ma la est qua alie due spes que sunt dicta ca scz asclites et typanites Et dicit alfonsus ou sanguis crudus idigestus simus aquosus ad membra transmittit tamen nutrimentum carnis et tale nutrimentum ppt sui cruditate et aquositate no pt psic membris vniri et solidari tunc membra tumescunt et inflantur et est ydropisis et hec sentit dubus galieni virtutibus nalibus Et alie due spes ydropisis que sunt dicta ca cer scz asclites et typanites no generant eodem modo sicut prima spes sed vnaquaque spes h3 modu spalem sue generacionis Et liliator dicit q autores volunt q prima spes leucoflancia causet in medicine ppt errore tercie digestionis sine ppt errore virtutis vnitiue membrorum Sed scda spes scz asclites ppt errorem virtutis immediate membrorum et vesice Et tercia spes scz typanites ppt errorem scdi generatis man i vapore que epar vastare no pt et tu dicis q virtus q causet ydropisis errorem digestione virtu tis no subito causet sed plongum errorem digestione virtutis in epe et in membris

paciuntur longa opilacione longa opilacione et debilitati calore naturalis epis et cum hac concordat Gwill9 ppt multa pluia tum ydropisis et ppt sit adiuctam ydropisis vel causa et ppt lapsum que epis aliqua passi fieri ydropisis dupl duplic et diffuse tractant in suis petitis sicut Gwill9 et Gilbertus Ergo vo in hac pte brevitati aliquantulum intendens dicam primo de prima spe aliqua et de duabus spebus de tali causa gsqt que sunt leuia et secunda fortiora et et difficiliora et aliorum dicta doctorum et eorum peticias remittendo Prima spes ydropisis que ad nus dupl de noiatur prius leucoflancia aleuco gce q est album latine et flancia q morbus de albo flancia yposarka ab ypo q e sub et sarka q e caro q sub carne vel anasarka quasi intra carnem eo q tumor est in eis ex causis vsq ad magnam extensione cutis ut in leucoflancia sed ma est cadentis vtro bique et error in epe et membris vel vtrobique scdm eos qui volunt q hec tres leucoflacia yposarka anasarka sunt una spes ydropisis sed in compulsiua est fortior leucoflancia quam in yposarka vel anasarka etro tumor maior et sic no dicit quodus aut generandi ydropisim fiam scdm liliatorem e condigestiua epis no pt chilum in humores pfecte gnare nec epar sz virtutem sufficientem bn segregato superfluam aquositatem ab humoribus gnatis sic purgare nec expurgare expelli et tu dicit pncipalis debili ty tunc aliqua superfluitatis fit et humide mittitur ad totum corpus et tu dicit cum sanguine sic gnato et aliqua pars remanet in epe et quia

illa ps que valet ad totum ad corpus
non umble et in dic mebri 2 na non
pt eam qnte et solidac in na mebro
io magna porcoz iam mittit ad cp 2
ita est de ciribus et vesica scz qz nia teno
est umbul in sba 2 na membroz ul
no mundificant membra a supflua e9
aquosit missa a remittit ad cp pte
te supflui te snde et hnde magnaz
co qz sr abeo mudificari no possit 2
ita ab omibus mebris dca supfluitas
regurgitat ad epar et qma epar
quando hnons et in significado sup
flui aquositem fiiam aquosaz
a sanguine mo plus est in expellendo a debil
pmeatos debitos supflui et vocum
inna qz pt et qntit istam mam
vaporum et p porosittem et foramina
resudat usqz ad pelliculas intestina
qtinentes que syphat et mirak appel
lant et ibidem includunt et agg
gant et tunc tuorum ventre et
aliqum est tota humiditas fria ibi
inclusa ut in vesica quasi balneum
meis et tunc no est ma bilis y
dropisis liliator et tunc aliquum qz
primo tumescit venter et pera pedes
et p9 totum corp9 eo qz na multi
aquosit ma quata ad omnes ptes
eius expellit eam Gilbertus dicit
qz primo inflant pedes qma hu
ines qmes descendunt ho vent tto
pto m cor9 inflat et inguez testiculi
inflant dicendum est igi primo de
ydropisi de fria causa et p9 de
ydropisi de cala ca et primo de leuto
flantia q2 porte cansis tunc et
signis leucoflantie cum que
differat ab ea yposarka ut iam
dtum est tu pauca addens yposarca

apparate de ydropisi de fria causa finio
complebitur Causa vo leuto flancie sunt
cause que qrunt ad eius qstitucionem
iam sup dicte sunt Signa aut leuco
flancie scdm Gilbertum sunt tuor
vlis hoc est tuor ventris et qtum
corporis superiorum et inferiorum et hoc
fit ppt virtute expulsiua que fortis
quia epar no dum multum debilitauit
a sua virtute io de longe expellit et
cutis est alba moll et lucida ppt hu
orem album inclusum et extensionem
magnam et cedit tuor in expssionem
et facit cauitatem ut tu tangit pasta
et paulatim reddit tuor et hoc quia
ventositas ab aquositate resoluta sunt
vapor in sba mebri 2 mo ut pz
in mco alphabeto ibi inflaco et ibi tuor
et ad est pigricia ad motu et ssim
sompnolentia et stupiditas et nimia
mollicies tocius corporis et sompnia
de aquis et balneis et frequens fluxus
ventris ex indigone et aliquum ex indis
poicoe oris stoi est appetitus et sitis
insufficiens ex indigone et opilacone
ut pz in mco alphabeto ibi sitis ydro
picorum et vrina est in pncipio alba
pigra et quasi carapos et in augmento
statu et qsimatoe ppt multam opilacom
efficitur tenuis hoc scdm Gilbertum Et no
qz ista signa discernit ydropisim ab infla
cone ventris et corporis ex indigoe stoi
sola vi nominat Gilbertus ca de hydropisi
qz ex indigoe stoi et ventositate diffundit
aliquum inflaco p totum corpus q sicut ydropisis
et talis inflaco est cu fluxu ventris 2
cum sr et sic sunt amo porig scz vng
nuclus melius inflatum ut leucoflantia
cu sr tricana et fluxu ventris cottidie
usqz ad iiij sellas Et q vidit ipm no ee
ydropicum sz ex indigestione multum infla
tum digessit mam cum decoctoe lybare
firaz et multum qualosilacia 2 dat

incabula citinis et sebul solutus est ven
ter et ductus ad balneum sulphurin
annis curatus est Curatus est igitur talis
per digestionem et evacuationem levem et stupha
hec sunt verba Gilberti in canone predicto Et
non contrariatur regule de ydropisi in tabula
que est in principio huius libri videri debet
et considerari ad curam procedatur Inprimis
igitur sciendum quod cura in ydropisi in
iii consistit in bono regimine sex rerum non
naturalium ut regimine utatur in lento placatam
ad caliditatem et siccitatem Et secundo in medi
cinis confortantibus epar et eius opi
lationem aperientibus et tercio in evacuatione
materie sive hoc sit per medicinam purga
tivam humores per secessum sive per vias uri
nales sive per resolutionem in vaporem
et sudorem ut per balnea siccas et humidas
panis sit levis porosus de farina or
dei vel speltis hec vel de siligine et
utatur eo dt in regulis hec carnes
avicularum dulcis arietis comedat
de edo capriolo lepore et capriolo et com
dat perdices et alias aves preter agra
pestres ursiales et gallinas et capones
et hec omnia assata plus competunt
quam elixata propter humiditatem contrariam
et aqua acquisita et parce potet vina
et parce bibat sit potus eius vinum sub
tile forte ut e nebola vinum grecum vinum
persamen bonum vinum de sto porrino et
huiusmodi et quia in quibusdam regionibus
non est copia vini et aliqui si vinum habeat
pauperes est pauper bibat sero capinum
non est copia vini et aliqui si vinum
habeat vel omnium in quo coctum sit
semen feniculi vel radix petrosilini Et
liberatori dicit quod lac multum valet si bi
bat sero et mane et si posset abstinere
alio potu optimum esset secundum eundem
et secundum alfonsum potu bibat clarum
brodium piscium vel citrum non viscosum
in quo cocta sit radix petrosilini

vel meta vel nasturcium crtulanum vel aqua
ticum et dico quod per experienciam bonam quod
inter herbas omnes nasturcium aquaticum
prevalet per modum cibi et medicine quia
provocat urinam crudum comestum vel coc
tum ita ut plures sine alio medicamine
curantur pauperes usi ipsius et per abstinen
ciam magnam a potu talem cum suo
nasturcium aquaticum in hac cura et propter
pre aperit et resolvit et consumit attractas
sua subtiliat et constringit tamen in tantum quod
cura et hec dicit Gilbertus Conveniunt
carnes cum aleis et sinapi secundum Gwillelmum
et pulvis et pro condimento secundum eundem vel
Recipe piperis nigri et longi ana ʒ ß cardamomi
ʒ ii Cyminum galange ʒ ʒ an ʒ i croci ʒ i
fiat pulvis Ego vero addo cum cinnamo
rabarbaro galange ana ʒ i Omnia epar
confortant et digestionem iuvant et simul
attenuant Gilbertus per digestionem in utraque
ydropisi secundo dat oxill squilliticum vel iaspi
vel oximel factum cum radicibus feniculi petro
silini apii luvistici enule spargi brusci
calamento origano gariofilato in quantitate
mica corticis ebuli sambuci et affodilli
et purgat cum lenticula ezulata vel sero
dactilata vel yerapigra et ducat ad septe
pellas dicens quod modica interpolatione dare
hec sic purgationes Non ut hec in
regulis aliquid digestio materie non potest so
phisticari ut ponit Gilbertus et quidam oxill
quod purgat sed non ut dicit sed eo non
utor secunda alicuali purgatione secundum
tercia dicit fiat stuffa cum herbis atte
nuativis et aperitivis ut sunt feniculum
origanum calamentum ebulus sabucus
urtica prassium pancracio policaria fo
lia salicis et tapsi barbati decente a
stuffa unguentum aurea capo sine o
pio cum vino decoctionis cum feniculo
Ego appono gariofilat hec predictis

tursa sua et in eis ꝙ scdm enim bn
competit sol in mense. flora & vena
sub talis tamilla pedis dixt cotinus
nl fiat clist' ꝙ magis tomedo coag
pulsa 2 ʒ ꝗ yerapigra balnea sulphu'
a competunt et sicca ut in arena ma
rina sepeliat' iij diebꝰ tamclaibꝰ et
in vento posite bonum sepius fiat bo
est Item omni mane bibe vrina cap'
nigre nl omnis nigre in spicanardi
cocta' sit adequatitate vini coclearie
educit p orina et ventre in tala ydro
pisi et ego dico in sua ydropisi &
tam dicunt ꝙ potatio vrine ppe
villum innat sola sanina potata
i. vinu decoctionis eius bibitiu multos
curauit ꝗ melius est si addant' radi
petrosili corticis radicis fraxini et
tamarisci et folia scolopendrie cula
ructe et galose plusquam de alia z
si addat' cum decoctionem ezula et bonum
lapdatus ꝗ Gilbertum ꝗ liliator
p delicate aqua destillata sambuci corticis
mediis et foliorum eius curat ydropisi
sinam et scdm eundem satillaco bona
e aboc sol aduuilia cum sale costo
nl salce mad ꝗ in lixiuio dq
sal et vitro resolutu est bonum e si vet'
appon' Item emplm attenuatiu
bonum est cotauilla mellolote aloe
costo et spicanardi puluizat' & vino
fortissimo cocti et aceto addere ꝗ
at emplm sup ventre cum farina ordei
liliator dicit ꝙ curauit ydropisim
de sua cura curat sto capud cum spica
nardi et dicit se coptu ꝙ succus
radicis yreos cundis quando media
testa omni capit de mane supius ipse
nl cum vino sorbili ꝑul dubio omne
ydropisim curabile curat de sua
dia ꝗ ꝗmet' educat em coctidie cum
cocthoe cum iij ul iiij sellis aquas

citina et aliam medicinam non indigemus
het ille Ego vero do cum vino claro albo
in quantitate una dragm succi in quatuor ꝑ9
dosi et aliquando cum pero sapino dixit cocta
et non do coctidie euacuacionem tale ꝗ
duobꝰ diebus consortem epar cor et
stom et in tercio die do dragm succi et
non vidi medicinam efficaciorem quam sit
succus bibitus cundis quando testa omni
capite herba quam auctor vocat' trinspe
dicta in meo herbario antiquo in papiro
het' et cum sol flam cognime tue sit
curatu digno tam medici quam alii
obstupuerunt Gwillus dicit ꝙ probatum
e in omni ydropisi de sua cum succus
cucumeris asinini nl aqua q eius
tamelis nl ampull' contnet' desiccet'
ad sole et inde fiant pille ut cicer
grossi et vna pilla in media nocte
sumat' et post eam bibant' iij ʒ vini
decoctionis iuribare et melius vᵈ
die expellit aquam totam et curat omnem
ydropisim suam Et tu dic ꝙ sit
z sol totam aquam educere non est tutu
s op9 liliator ponit penaciacod
bona psudorem ut panis ponat' in
forno vel panis cothur sit ꝙ pati
ens calorem bene pt sustine' Et ego
inuoluo p ede ventre et brachia cum
foliis sambuci nl ebuli ul in ungster
be sile sambuci foliis misi pura est
et vestit ipe tiam cuttam pazo z
scio ꝙ hec attenuat humores crudos
flemuticos non solum in ydropisi ꝗ
in podagra inflatis pedibus resolu'
eos sicaut et contrahit vapores re
solutos quidam vocant deam herbam
gevlegfiss' vocant ꝗ ideo Jo sans bap
utile e ydropico ut breui sicor'
paciens in aquibus et tu dic ꝙ sis
si vires sufficiunt ut humiditates grosse
in ventre et tyble mit syphak et in
rak resoluent' et subtilient' et post

hoc fiat calefco ventre a sole talo absq
vento et cu custodia et coopimto capis
ne ledat calore solis et cu dic custo
dia pectore et spulim calefco cu p sole
penetret usq ad profundu corpore cu
equalitr quo usq desiccet quasda hu
iditas quasdam attrahit ad supficie
corpore et subtiliat humiditates gros
sas ibi gtentas et gtentas et gsu
tat virtute dialem in corpe et augme
tat calore in natu qz qma calor
solis facit placitas et nutrit eas
et matat sanctis et generat humores in
alys corporibs et facit et facit debili
bs redire virtute et sanitate redire 2
oz ut hec calefco fiat cu sol stat
sup caput et cu dic homis enti h
ille et ponit ide Jo Serap q infirmq
debe iace sup dorsum sup arenam
nuda pter caput et corpus cooperiat
arena qma arena cu p sole calefit
gsiccat et sugget humiditates h
ille Johannes fili Serap et plura ibi dicit
de in unctionibs et pulverizationibs sup
corpus et ego dico q stare cont sole
calidu capite et pectore coopto e utile
plures medici et sectatores francos fa
ce et administrator et vento came qz
in arena sic poni est laboriosum 2
no amicabile qma si ibi debet poni
nt arena et corpus unsg 2 sup q
ponem cca corpus folia ebuli ut
commendat Alfonsus in leucoflancia
et yposarka utile fomentare renes
pectine et petroncon .i. locum ut vi
sica et anu cu aqua decoctionis
moris gallinae et nastirj vino carp
et post fomentacionem ponat herba p
modu emplastri sup dca loca et hc co
nsulit Gilbertus et ego hc vale dico p pue
cu ydropisis est gs hc q renes et

vesica no bn se mundificant a supfflu
itatibs que in eis sunt De yposarka
que scdm Gilbertum curat ut leuco
flancia dicit ppt hc q actua sunt
in hns divisa

Dns yposarke tunc scdm Gilb
tum q est dissipacio cfistr 2
siccitate vn in ea cadit gtas cpis
que nalis est humiditas et ubi ista
gpulsiva est debilior quam in leuco
flancia vn no trasmittunt supflua
usq ad cute sicut in leucoflancia
s sub carne retinet vnde yposar
ka d abepy q est sub et sarca cao
q sub carne ul anasarka scdm
alios abana q e ing 2 sarca cao
q. inr carne similar ydropisi pedes
inflant et caa est mali odore
cu compresse fumu et vento inc
clusi et cuts e q videt pallida et
squalida humido vlis et q nigra
sta et maylis et urina est disto
locata et mediocrit tenuis vel
mediocrit spissa et quz livida
et tincta colore et caropos et
s macie pallida livida tenuis me
diocrit vn in cum spe ydropisi
fiat apus et longo tpe pacit uri
na alba spissa et obscura cum gda
pturbacione cu livido et subcitrino
colore hec Gilbertus Scdm Gilbertum
cadit cura leucoflancia et yposarka
que iam dca sunt sup usq ad stuf
fam et opiata data pus stuffam d
clusive pus hc vo vlt q in yposar
ka apiat vena que cu ypostasi
s in leucoflancia no s leucosi pont
sup ws et bn pt apte sloca de
vena subcavilla dextri pedis potius
et hc semel in mense vlleucoflancia

et yposarka Item in leucoflacia est
maior frigiditas ma[teri]e peccantis et maior
humiditas et maior virtus est epatis et
membrorum in leucoflacia quam in yposarka
Et ideo secundum hoc magis oportet intendere
in yposarka ad confortacionem virtutis
expulsive et magis (?) oportet apponere quam in
leucoflantia et in leucoflantia plus
intendendum ad evacuacionem humoris seu
humiditatis peccantis et ad resolucionem
patterniata et pseudorum eductiva
quam reductiva quam in yposarka secundum
Alfonsum Item secundum Gilbertum in
leucoflantia magis competit eva-
cuatio termina(?)to evacuatio in
yposarka magis competit con-
fortatio Et nota quod diffuse tractat
Gilbertus et Liliator de ydropisi de cu-
racione ubi quod hec debet curari et in
libello de urinis ydropicorum quod
pla Et nota quod si ydropisis sit cum fe-
bre indiget cura duplici quia duplex
adiuvacione ut Marsilius habetur
Tympanites est corrupcio humidi-
tatis et multa ventositas tamquam causa efficiens
cuius debilitas epatis et virtutis
eius digestive et mutative unumque
venit talis debilitas sive ex
indigestione stomaci ut volunt plurimi
sive ex colera retenta in epate propter
opilacionem calefaciente et calore naturali
exalante frigescit Secundum Gwillelmum
causa tympanitis antecedens est debili-
tas virtutis digestive stomaci sive
hoc fiat propter mala complexione
stomaci sive ex colera retenta ita quod sic
in indigestione casus tendit ad corpus
causa vero coniuncta secundum eundem est
ventositas cum aliqua humiditate
superflua non expulsa per loca debita

sed incipit in quibusdam concavitatibus
epatis et tendit ad concavitatem que est
inter intestina et sifac et tunc dicitur quod causa
coniuncta et immediata est mala
complexio epatis frigida virtutis eius dige-
stiva et mutativa debilitatem
Albucasor dicit quod tympanites fit
ex aggregacione aque pauce que
descendit inter intestina et ventositatis plurime
et antecedit eam inflacio ventris ut plurimum
et fit propter caliditatem epatis et urina est rubea
et est difficilis resolucionis et curacionis et
curatur per lenem solucionem ventris sive cali-
ditatem multa urina fiet et aqua curatoris
et inflacione epatis fiet alia Et signa
eius sunt preter signa communia omnibus spe-
ciebus ydropisis et ei appropriata sunt secundum
Gwillelmum egressio umbilici plurima et
extensio sifac Et tunc dicitur magna exten-
sio dura et membrorum corporis arefactio et
asperitas et cum ventris percutitur sonat ut
ut vel vesica inflata plena vento et
patitur est appetitus eructuacionum et
allevatur per eam et per egestionem ventositatis
inferius et non inflantur pedes in tympanite
ut in aliis speciebus ydropisis et est eius
pulsus longus et velox et tunc dicitur ten-
dens ad duriciem et tunc dicitur multum tota
propter asperam vel caliditatem multitudinis in epate
propter retencionem colere superflue in epate
et quando urina non est tincta fiet lazapul(?)
las grossas et colla et brachia gracilia
Et cura eius est in principio quando est cu-
rabilis fiat clistere sic Recipe florum camo-
mille mellilotti viole ana manipulum j canfi ma-
rini seminis paucis ana ℥ ii decoquantur
in aqua et colature addatur olei anethi
et olei camomille ana ℥ j salis ℨ j et fiat in
recto li. j. large resolvit enim ventositatem
cum humiditate admixta sive cali-
ditatem et aliquantulum ut in clistere Gwillelmi
Quando autem tympanites fit cum maiori ca-
liditate tunc fiat clistere tale Recipe foliorum
camomille mellilotti ana manipulum ß ana marrubii

semis endiuie florum citonee semis lac
tucarum capi spice iiij semini frigorum maiorum
an ʒ ij cata ut in porri fiant et curia
tepide resolvunt ventositate ut dictum est
de porri et pro urina Sup epar ponatur
emplaustrum ex succo absinthij solat et plantagi
et sandal et ros et farina ordei et paru
de aceto sup stomachum secundum Guill. Item fiat e
naporaco cum melio furfure et sale
aliquantulo et stomachum circa sal in cibo
pungat cum hijs pillis de reubarbaro ʒ
ij cum anisis anisi an ʒ j colloquintide
turbit scamonee ʒ ß conficiatur cum succo
enapoaton et detur ʒ j vel ʒ j ß ʒ ij secundum eundem
Guillelmum et dic quod appetitum confortant
epar et stomachum et resolvunt ventositatem
expellendo humidum Ego vero scamoneam
colloquintidem et diagridium reputo nimis mag
na non dormiat in die et parum comedat
et digestibilia vinum album clarum cum
aqua decoctionis seminis feniculi vel anisi
bibat et carnes gallinarum pullorum
caponum perdicum et aliarum avium ca
pestrium et carnes edi et capestrati ca
strati iuvenis et sit ut plurimum assati
et quod coquitur cum feniculo et petrosi
lino condiantur cum vino de granate et
berberis vel agresta vel aceto et cinamo et
cardamo et croco et hec est cura Guill.
cum est ad calidum cum epar vel frigidum et ponit
aliam curam tympanitis quod est absque
calidite manifesta epatis et sine frigido quia
qui vult sanare videat in sua practica et
quia rarissime hoc evenit curam eius
hic non pono et quia tamen cura est
caliditas epatis commixta parva quo hic pono
ego curam posset addendo gelidus de calore
ventositate terminatibus quia si esset
caliditas manifesta epatis vel frigidum et nimis
de sive in dieta et medicina Ego vero
dico quod multos expertus sum tympanites
curare aut confirmationem et eius antiqua
rem solum cum dyarodon albus ma
ne summendo ʒ ß et sepiebant potus

succus solat ad quantitatem medie tesse
oris cum sero caprino parum et meri
die et de sero cum summendo de dyaro
don albus cum sero caprino in quo
spicanardi cocta sit et iubeo comedere
tirudi et coctum solatrum pte ij et petro
silini pte j et quidam pauperes curati
sunt solum cum decoctione succo solat omni
mane bibendo cum sero caprino et herbam
cum petrosilino coctam comedendo et
teneo ventrem non constipatum maneat
et cum hoc et aliquid de medicina evacuativa
aliquando ad epar appropriata confortativa sive ca
lefactiva noceret cum isto de dyacapparis
sine scamonea tempore sanaret an ʒ j
sirupi acetosi ʒ ß misceantur ministrantur
et in mixtura addantur reubarbari
boni pulverizati ʒ ij ß et dicta mix
tura detur ʒ iij vel iiij cum sero
caprino de mane si paciens est ad
evacuacionem dispositus et continue per
ij dies usus dyarodon albus et succi
solati ut dictum est in tercia die de
mane dimitto dyarodon Et do
in pillas de ista recepta et succum
solat de semper bibat ut solebat Recipe
reubarbari boni pulverizati ʒ j seminis
endivie seminis acetose spicanardi
pulverizatorum an ʒ ij pulvis recepte
dyarodo alb ʒ j maratri ʒ j reubarbari
succe sine scamonea ʒ j et ʒ ij fiant
pille quod tres faciant ʒ j in pondere iste
pille confortant epar aperiunt eius
opilaciones et purgant animales et per
secessum evacuant materiam nocivam
Item in antidotario meo scripsi pillas
utiles quas feci et quibus usus sum
in ydropi de cala cum Sedum vero liberato
item fiant super ventrem scarificaciones
cum melio cadill et millilotis et
pauco furfure et ordeo fracto assate
et fiat hoc frigide et si ventositas
est de ea fiat scarificaciones vent cum
sale assato vino mixta hec liberator
et in die caveat ne propter hec epar

calefiat et morbus augmentetur et aliqui
super epar ponatur unguentum confortans et a
calefactione prohibens. Ego vero cum medico super
posito unguento almasoni de bammate cum oleo et
melle et foliis nucis ad cohibendam vento
sitatem inferius et cum masticatione thu
ris et cum continuatione priore multum
alleviat patientem

Ascites est ydropisis de qua tela corporis
dicitur superflua et pauca ventositate
sonat propter hoc venter et venter semper plenus
tum manu percutitur sicut sonat coale
coale ascitis cum venter dicitur et inde dicitur hec
species ydropisis ascites et eius causa
efficiens coniuncta est frigiditas epatis seu
debilis calor eius quod propter hoc liquor non
valent digerere vel mutare nec superflua
comparare possunt et. Causa vero an
tecedens est calor extraneus quod nunc fa
cit et calor eius naturalis exhalationem efficit
et sic frigiditatem epatis in naturalem in ducens
Si vero alie et antecedentes concurrunt
commestio mellis et aliorum calorum super
tota vel appositorum calefacientium epar
et resolventium vel exsiccantium vel sic vel
apud calorem vel tela superflua in epate
retenta semper causa coniuncta est frigi
et in hoc concordant plures doctores
Causa vero materialis coniuncta est humidi
tas aquosa cum pauca ventositate
de epate resolventes vel tussimosso advacui
de epate resoluta vel [illegible] que est materia mirabilis et sincera
tatem que est materia mirabilis et sinceri
fit frigide per dimitiem epatis magnam
vel apud duritiem epatis et per ycteria
secundum Gwillelmum et signa eius sunt secundum
eundem Gwillelmum ipsa levis gravitas ventre
et in die mollities et tument manus
et pedes vel patientis moventur dilatatur ad
latus auditur sonus infra ventrem quod solus
aque motu et in die in ventre semper
plenus et pedes et venter inflantur
et colla et brachia gracilantur propter debili-

tate expulsive et propter defectum boni
nutrimenti et pulsus est frequens et aliquando
mollis propter aquam superfluam multipli
catam et urina est tincta quia utique
spongiat colorem ab aquositate sanguinis
Et nota quod almasor ponit quod quando
comparatur calor epatis tunc omnes curis
opposita contraria epati calido et contra
ydropisis ut cum aqua endivie et suc
co acetoso et cum eradicatione cum absinthio
una vel plura et aqua cicadarum et vina
sti deberberis sunt boni et sic dantur
almasore nisi medicinas epatis Gilbertus
vero post talem sirupum ad alterandum et cura
tionem Re succi scariole lb. ii et zz ad xxiiij
succi apii succi petrosilini ana z xv iii lb.
succus decoquatur z i et ss coquatur et
succus decoquatur et infusione decoctionis ad
radicis esule et infusione decoctionis ad
datur rubarbarum z i et ss et colet et colatae
addatur zuccarum et fiat sirupus et
detur bis vel ter in septimana ad quanti
tatem z ii vel z i et ss cum duplo aque de
coctionis masticis et seminis feniculi et
apii aperit enim et laxat leviter et
aptus operatur. Item Gilbertus cum et cum omni
cura incidit dicens quod hoc sirupo curatus fuit
nepos abbatis clarevallensis ascitis
Rogerius vero quod digeratur materia cum oxiza
cara et emungitur cum cum tirsera
cone nubata et dicit quod tympanites
et ascites sub eadem diligentia curantur
nisi quod in tympanite plus est agendum
ad confortationem epatis et ad ventositatem
resolvendam et consumendam. In ascite
vero plus agendum est ad quam sal
sam resolvendam evacuandam et
consumendam et dicta secunda erit in
ascite quam in tympanite. Et nota hic
quod almasor et plures ponunt asci
tem inter omnes species deteriorem aliqui
vero ponunt tympanitem deteriorem asci
te Gwillelmus vero dicit ascitem esse deterior-

typanite quo ad eius cam antecedentem scilicet
opilacionem fortem cum talibus conterere vel
superfluitate in capite interea et typanites
lecior asthmate. quo ad typanites cum con
iunctum que est ventositas multa cum
humiditate mixta constricta intus inmixta et sursum
et ego dico quod ambe confirmate sunt fere
male quod neutra est curabilis sed perlongant
vitam pacientis in asthmate plus frequentius
quam in typanite quia ibi plus cad
it ancitate et ratio fl... in typanite
ubi est disposicio contrarie caliditati et siccitati
quam in asthmate ubi est disposicio humida
Est enim ibi humida ratio calida et humida
et in typanitate plus resolvitur de calo
re naturali corporis et humiditate eius plus
deperditur quam in asthmate et ideo dicunt
aliqui legitur in regulis quod propter pessimum
tempore de asthmate fit typanites confirma
ta et antiquata est peior asthmate
in utraque enim cum confirmacionem post lon
giori tempore si diligenter agatur competenter
mediti medicine pacienti et ministrorum
et in principio typanites intute paciens
contra forti facilius curatur quam asthma
ticus in suo principio quia in typanitate
est materia magis resolubilis et consumptibilis
in asthmate vero materia est magis fixa
et opilacio forcior Ergo vero do hic fit
in typanite dyam est dyaciodon abbatis
cum succo solatri et succo capno et succo
capsimi in quo cocta sit spicanardi alia
vice et cum mane bibit urinam capre
nigre vel cuius nigre in qua cocta
sit spicanardi in quantum convenit cum
coclear educit aquam asthmatis sulphur
per urinam et provenit et aliqui de in
fectum saratis reuberbarum ut dicit
alios asthmates et typanites tenan quod
propolas karariticas purgaciones ut
ad tristea sorte tamarindi mirabolani aloe
loco et ego hoc applico ad utroque quod oportet

purgacio sed plus competit asthmatici quam
typanitici et quod dicit propolas karari
ticas cas curari non intelligitur quod
alia medicina non sint utilia ad cu
ram sed catharticam secundum enim sic est
necesse quod sine eo curari non possit
et tu dicit de asthmate proprie et dico
quod asthmati magis competit medicina
resolutiva aperitiva per modum fomenta
cionis et emplastri super pectus et
renes et pyromon i. super locum
intus de virelia et cum quia prohar
maturitur renes et vesica ad mundi
ficandum se de superfluitate quod superflui
tas ibi manens est specialis causa
asthmatis antecedens et continuans ag
gravans et sunt ad hoc bone me
dicine hec simplices de quibus fiat
composicio secundum oportunitatem i. vcutam et
convenienciam pacientis mellilotus floris
camomille flamma capilli veneris et
iiij semina maiora frigida in quantum
propria et fiat ista istud remedium
pluries in die modificatur secundum que
per formam quia efficax est Et
non quod liberator quod liberator dicit causa
de mala confortior corporis quia est ita
tanta curatur ydropisis de sicca eo cum
est confirmata sicut de ydropisi de
calida causa. quod non video tamen quod in
calida ydropisi ut corporis longi plo
caditur quod in frigida ydropisi tamen in frigida
ydropisi et hec sine sic et apparet calo
uniformius curatur sed pro calida parata et
sicca in dieta et medicinis in cala
vero ydropisi contra frigidam conveniam cum
oportet calidis uti et propter caliditatem aucta
ducitur in vel colicam convenientem in corporis
oportet frigida ad hibere que tamen difficilior
et plurior erit Tamen quia
secundum plures doctores ydropisis

de cala causa confirmata prout habet in
regulis et si ambe erunt curabiles
difficilius curatur de cala causa secundum
dictum eiusdem liliatorum

Albertus dicit quod yctericia est
immutacio coloris naturalis cutis
in non naturalem ut in croceum viridem vel
nigrum et tu dic quod colera naturalis adusta
diffusa per venas liliator dicat quod
yctericia est vilis cutis defedacio propter
errorem sexte defedative digestionis
Et sunt tres species yctericie crocea vi
ridis et nigra et quando natura mittit
ad cutem coleram sine ebulicione
et putredine defedatur cutis vilis su
marla et tal defedacio cutis vocatur
yctericia morphea vero facit maculas
et est propter errorem tercie digestionis Sed
liliator quod dicat sine ebulicione notandum
quod non est ibi conversio sicut in hec
nuptla et quod dicit sine putredine notandum
quod ibi non est putrefactio humorum vel humor
ibus ut in febre putrida sed colera naturali
vel adusta Cause yctericie exteriores et
interiores sunt multe valde sed generaliter
sunt ille que coleram augmentant
vel adherent vel inundificant epatis vel
cistis felleis et debilitas attractiva superflua
impediunt ut est opilacio in epate vel
poris cistis fellis et debilitas epatis
vel cistis fellis non valent secundum
disiccacionem de colera rubea vel adusta
vel propter destructionem splenis materie vel emo
roydarum vel valencium se mundificare
a superfluo aggravante Et nota quod ycte
ria crocea semper est ab epate nigra vero
ut plurimum est a splene propter tamen proveniens
ab epate unde Bwilhelmus dicit signa yctericie
nigre que vero fit epatis et opilacionem
innatam coloris in ipso sunt yctericia
citrina seu crocea et viridis urina perdit

Et dolor est lateris dextri sub costis et
gravitas et urina citrina vel viridis
accedit urina nigram Et tu dic
quod tunc in splene non est dolor vel
duricies vel tumor Cum vero nigra yctericia
est a splene propter opilacionem pororum suarum
ad intestina et ad stomachum redundat natura
melancolica ad epar et epar ipsam non
sustinens vel generat transmittit ad mem
bra cum sanguine ipsam que cutem
denigrat et plus denigrat quam
yctericia nigra ab epate proveniens de colera
multum adusta et ista yctericiam nigram
non perdit yctericia crocea vel viridis et
non est in ea dolor epatis vel sub costis
sed dolor grandis tumor vel duricies est
in splene habet Bwilhelmus et tu dic quod
omnis vero yctericia est in membris ab epate
sed quod diversa natura ad membra cum san
guine missa quia aliquando ad membra
cum sanguine missa quia aliquando cum
colera rubea mittitur et sic crocea ycteri
cia aliquando colera adusta et sic yctericia
viridis Et aliquando colera magis adu
sta et sic yctericia nigra ab epate et
sic corrosiore a melancolia ab epate ad mem
bra transmissa que sibi transmittitur a
splene et ideo dicunt communiter doctores quod
ipsa est a splene Ex eadem racione dicitur
yctericia emathice vel ab emoroydis quia
de illis transmittitur materia yctericie ad
epar quando se mundificare non potest a super
fluitate sua sicut splen ideo ad epar
remittit melancoliam unde fit yctericia quia se
de ea non potest mundificare Cause yctericie
particulares sunt accidentes plurime
scilicet morsus canis rabidi vel scorpionis
vel animalis seu vermis venenosi Et
signa sunt manifesta quia ipsa et ista
subito advenit et infert dolorem
et lesionem in membris simul notandum

venum ut wt. Gwillius Gilbertus vero
dicit quod urina icteritiorum qui suspicatur
venenum est viridis et si habuit ipso
statim post valitudine caloris
naturalis super venenum / si non habet ipso sta-
tim habet mortem / eo quod calor naturalis
non potest dominari veneno / et cura eius
est que est contra venenum sumpto secundum
liliatorem est ut in primis utatur tyri-
aca et metridato deinde utatur a-
cetosis sicut est sirupus acetosus et
malorum granatorum. Constantinus secundum
Gilbertum in tyriaca confert quia
resoluit et dispergit venenositatem ad
cutem et facit evaporare et vitare
medicinas laxativas quia ipsa a-
trahunt ad interiora. Et secundum almanso-
rem potatum cum oleo amigdalarum dul-
cium vel adiectionem cata propter venenum
et idem lac sic bibitum vel in morsu
venenoso secundum Gwillelmum / et post hoc
vinum granatorum in aqua endivie
vel citonie quod melius est similiter
et clistere cum aqua seminis i. bliti vel
cauliculi et oleo olive / vel violarum et furfu-
re et modico salis et medulle
cassiafistule et bonum sit ibi fuit fe-
bris non et regatur sicut icteritius cum
febre et mundificatur cum urbare secundum
Gwillelmum et tunc dicit si venenum iam
est dissolutum et evaporatum deinde cu-
tis parte verberata ad mundificationem
colere que parata est effusioni ad mem-
bra colera. Si vero colera te non descen-
dat tendamus ad confortationem epatis
et cordis cum statim cum frigidis aromaticis
alteratiuus et ad mundificationem cutis
et stuffis et carnisia ut predictum dicitur
cum ictericia citrina dicitur. Et non quod
contra venenum sumpto vel morsu animalis
venenosi non causatur ictericia nisi citrina
vel viridis quia propter caliditatem et
dolorem movetur colera que ad cutem
diffunditur. Sed si vero venenum non cale-
facit nec coleram movet sed opilat
et infrigidat et calorem naturalem extinguit
et per hoc fit aliquando ultra temperamentum
talium corporum potum vel medicinis
calidis dispensantia colera movetur et
ad membra ac cutem transmittitur et
fit ictericia. Et cura eius est cum
alterantibus frigidis et confortantibus et
agatur sicut dictum est de calefactione
epatis de cotidiana sola et post agatur
cum stuffis et balneis ad mundifi-
cationem cutis. Si oportet per hoc non
calefit ergo ut sepius fiat de gu-
lmaniam in aqua et in illa aqua
intingo camisiam sutam de panno
novo non loto nec dealbato et con-
iunctio aqua et sicco adiguam de-
situm et interim cum conple super-
petia in eadem aqua tincta et
compressa sicco corpus totum preter re-
gionem epatis et post siccationem faci-
endum camisiam parietem talem
multo bene cooperi contrahit enim cole-
ram dealbate sine calefactione epatis. Et
fit ictericia ex opilatione epatis aliquorum
pororum cistis fellis exceptionis fro-
tum opilationibus superius dicta sunt
in cura de opilatione epatis et cura ic-
terice et curat illam opilationem cum me-
dicina digerente i. calefaciente et subti-
liante materiam frigidam grossam prout
habetur in cura de opilatione epatis et hunc
evacuacio primitum. Si oportet et post hoc
cutem mundificatio cum stuffa de herbis
calidis apientibus et per primum de linaria
et fricationibus et camisia ut dictum est

superius. Et fit ictericia ex colera habundante in
epate et hoc fit multis modis. aliquando fit ex hoc
quod porus eius qui vadit versus cistam
fellis est opilatus et sic colera superflua
in epate non potest transire ad locum suum
debitum et propter hoc necesse epar ab ea nimium
distemperari secundum dispositionem suam naturalem
quod ibidem remanens generat ex ea
generat multe ex pelle superfluum et
nocivum et transmittit cum sanguine ad
venas membrorum coleram illam superfluam
que diffusa ad membra usque cutem
descendat et isto modo habundat
colera in epate et si porus epatis non
sit opilatus sed porus ciste fellis qui
est ab epate solet coleram recipere sit opi-
latus. Quando vero porus predictus ciste fel-
lis non est opilatus sed porus ciste
fellis versus stomachum vel porus versus inte-
stina sit clausus et opilatus tunc
colera non transit ad stomachum nec ad inte-
stina prout natura ordinavit sed regurgi-
tat colera ad epar et sic semper habundat
et causatur ictericia et omnes isti modi
ictericie causantur sicut ictericia ex
opilatione epatis et pororum ciste
fellis ut dictum est. Aliquando pori
predicte non opilate et colera ciste
non fellis transmissa per naturalem dis-
positionem mitti solet ad hoc tamen
est habundantia colere in epate quod ea
generatur et leditur natura sustinet ea-
dem propter transmittit eam ad mem-
bra que cutem descendat et fit ictericia
Et signa istius ictericie sunt quod co-
lera egreditur cum colera et secundum
Guillelmum non obstante tali eva-
cuatione colere ictericia non minuitur
et urina apparet spissa et rubea et
aliquando viridis absque febre. Et secundum Gil-

bertum cura eius est per abstinentiam ci-
borum et evacuando coleram que
mittitur ut omni mane recipiat de-
colata medulla cassiafistule et tamarin-
di in sero capino vel cum aqua decoc-
tionis seminum frigidorum vel herbarum ut so-
latri scolopendrie citoree vel lunarie
que valde utilis est vel detur trisan-
tali sanatrinica omni mane et post
hec mediante acri cum pulvere reubarbari
cum succo lunarie pro noctem infusi
et potest purgari cum cologogo de
mirabolanis citrinis post hoc potest dari si-
rupus secundum Gilbertum et datur post
purgationem propter duo scilicet malitia ma-
teriei antecedenti que aliquando digestionem non
antecedenti et propter nimiam habunda-
ntiam compositionem et propter nimiam habunda-
tionem ex colere transmisse ad epar asto-
et propter habundantia colere in epate generatur
post predictam evacuationem materie antecedentis
propter maiorem quantitatem i. propter coleram in
epate contentam Siropus tal utilis est pre-
gestione de succi solatri lunarie citoree
ana partes ℥ iiij et si est opilacio succus fu-
mi terre addatur ad quantitatem ℥ vj rasure eboris ber-
baris et spice ana ℥ ij zuccari quod sufficit
fiat sirupus et est Alfonsi. Ego vero aliquando
do solum sirupum factum de succo lunarie et
zuccaro et bonum male generat acetosum
et aliquando do pampinos succum lunarie cum
quantum omni testa capitis cum sero capino,
et dicit Gilbertus quod succus lunarie vel cap-
pilli veneris curat ictericiam Electuaria
generalia sunt zuccarum violarum diapenidion
sine acumine triasandali zozarii
tabulata et zinzabarum sirupus cum aqua
decoctionis lunarie et citoree bona est Gil-
bertus curata dat si est sine febre predictos
porcorum et pullos succo unde ac be et
cuminum vel aceto et pisces saxa-
tiles de flumine ut lucei perche darsi
et similia herbis et de oleribus spinargia

deficit tunc dicitur et est splen debilis et
accidit talis debilitas quandoque ex causa calida
quandoque ex causa frigida Et signa eius calide de
bilitatis splenis sunt corruptio coloris
ad nigredinem et conturbatio albuginis
oculorum et subnigrior splenis sentitur
manifesta caliditas et urina est colorata
spissa secundum fratrem Guillelmum Gilbertus vero
dicit si debilitas splenis est ex distemperancia
cale in splene urina est colorata et tenu
is et adest amaritudo oris et sitis
et gravitas in regione splenis et calor
quasi a profundo emergit et adest nau
sea et vomitus extimitas (?) faciei et totius
corporis et egestiones sunt citrine quandoque
liquide et quandoque spisse et totum corpus
calescit et macrescit et debilitas splenis
sit causa aut magis a difficultate curatur
quia calor nimius in frigido grosso durum
quasi lapidificatus non facile extinguitur
secundum Gilbertum Et contra debilitatem splenis
localiter absque materia est ut confortetur sple
num oleo rosarum mixto cum capparis (?) cypero
zacaro (?) et succo endivie citrine et absin
thei et aliquantulo aceto vel succo acito
secundum fratrem Guillelmum Ego addo aquam fa
brorum in qua ferrum ignitum extinguitur
Si vero colera sit in causa in splene secun
dum fratrem Guillelmum purgetur cum reubarbaro cum
epithimo polipodio vel solum cum reubarbaro
et aqua calida ego vero do oxizakar
partes ii sirupi absinthii mei compositi in
antidotario meo partem i cum aqua decoc
tionis endivie capilli veneris et camomi
lle et rosarum et aliquando addo ʒ ii aque de
coctionis fructuum ad lib. i pondere aque decoc
tionis fratris Guillelmi precipit fieri flobotomiam de
salvatella manus sinistre et quod comedit
vinum album forte bibat in quo aqua
apponatur ego vinum album flavum debile
in quo est aliquid de vino granatorum
malorum vel de vino berberis et comedat
comedat castratos edi et carnes anatis
et pullorum et plura cibaria cum agresta
vel vino granatorum vel berberis vel ace

to vel pulvere speciarum qui sic fit secundum fratrem G
willelmum Recipe cinamomi ʒ i cardamomi ʒ iii cap
ri (?) ʒ i Ego pono de cinamomo ʒ ii et de car
damomo ʒ iii et de croco ʒ ii et ʒ ß et dat cum
sanctis (?) nonellam (?) in qua sit aliqua
pars trocisci stelle Ego do rosate no
vella partem i et dyarodon albis partes ii
mixtas et aliquando addo partem i oxizakari
tabulati Et sit debilitas splenis
ex causa frigida et signa eius sunt corruptio
coloris corporis magis quam in causa calida
cum ab [illegible] cum lividitate vel
limiditate albuginis oculorum et casus
appetitus eo quod nichil de melia (?) ori
stomachi mittitur cum splen non trahit ipse et
regio splenis sentitur tactu frigida et urina
secundum fratrem Guillelmum est turbida clara superius
Gilbertus vero dicit urine splenetice
non ille que sunt spisse ad nigredinem
[illegible] sed ille que sunt tenues et radiose
communia caliditer et tenuiter quas quidam
vocant fenestrata quidam singulata
quidam perforata eo quod in una parte illius
urina apparet tenuior et clara quam in
alia parte melia aut naturalis substantie sua
[illegible] constringuntur urinales meatus
ut non nisi per tenuissima valeat ex
calari et in tamen frigus sit alba [illegible]
glaucia in colore contraria naturali vel
in naturali quod melius innaturalis pertinet
colori et facit urina citrina vel sub
citrina Si autem in urina sint nebu
la nigra pessima est quia sic splen
ad [illegible] et quanto urina nitidior sunt
in spleneticis tanto [illegible] deterior
Si autem multa sunt in effusione sicci
tate epatis sit Epar enim siccum cupi
ens humectari trahit plurimum de succositate
[illegible] in stomacho ab intestinis quia uri
na sit multa et secessus paucus [illegible]
epatis sit [illegible] quia epar [illegible]
vel [illegible] humiditatem [illegible]
[illegible] et mittit eam ad intestina

quod urina est pauca et strictissimus uelox
secundum Gilbertum et cum debilitate splenis
propter frigiditatem est fricatio regionis cum ma
nu et conquassatio et cum fotu et unguento
cum super regionem splenis cum hordeo
cocto. Recipe succi absinthii ℥ iij aceti
℥ ij armoniaci ℥ j bdellii apponatur
sapini ana ℥ ß liquefiant simul et cera
addita quantum sufficit fiat unguentum cale
facit et confortat splenem et aperit vias
eius et dilatat et removet eius de
bilitatem et ventositatem magnae siue scarificat
ponitur super regionem splenis confortat
eius virtutem attractiuam. Dieta eius sit
uinum sit potus et cibus carnes dicte in
ca tala cum caulibus et porris coctas
et assate carnes bone sunt et in pastill
et condiantur cibaria cum vitellis ouorum
et parum aceti cum hiis speciebus. Recipe piperis
nigri et longi ana ℥ ß cardamomi cap
parum gariofili nucis muscate folii ga
langae ana ℥ j croci ℥ ß fiat puluis
secundum Gwillelmum et si est una flentica
vel melancolica partium in splene et humidas
secundum eundem purget cum pillulis fetide
sotice alkindi vel cum tali decoctione.
Recipe ellebori nigri ℥ j reubarbari ℥ ij
dissoluantur cum ℥ iiij aque decoctionis
primorum sene epitimi colentur et hoc totum
non datur et posset dari solum reubarbarum
cum vino puro et erit utile nam hec
medicina confortat epar et splen et aperit
omnem opilationem intrinsecorum et mundificat
earum venarum et removet debilitatem
splenis in hac causa et bonum est
non datur nunc in die hec secundum Gwillelmum.
Ego vero in una flentica do Recipe mensem
apium cum melle et dyacalamentum cum dya
sene et purgo cum yerapigra simul vel
cum flengogo ad ductum sene et elisterio
et flengoge bonum est. Splen opilatur
in uno eius poro vel pluribus simul et quando

opilatur pluribus simul non sunt signa mani
festa opilationis nisi quod dolor vel grauit
do sentitur in regione splenis quando
vero nullum opilatur signa patent ut infra
dicetur. Et opilatur aliquando ex frigido humore
aliquando ex calido et aliquando ex usu ciborum me
lancolicorum grossiorum et uiscosiorum et dulci
uiscosorum ut mel dactili et huiusmodi et aliquando
ex potu aque frigide et primo dicam de opilatione
porarum splenis ex humore calido vel frigido quia
hec opilatio ut plurimum accidit licet aliquando
accidit ex grossa ventositate. Splen dico
opilatur aut in poro qui vadit ad stomachum
aut in poro qui vadit ad intestina aut
poro versus epar per quem recipit melancoliam
superfluam in epate generatam. Signa eius. Et
qui vadit ad stomachum sunt secundum Gilbertum
quod appetitus deficit eo quod melancolia non
ad eum mittitur que appetitum debet excitare
contrictione melancolie. Splen inflatur et fit
durus. Signa opilationis pori splenis
qui vadit ad epar sunt quod totum corpus
discoloratum eo quod melancolia retenta in epate
et non recepta a splene mittitur per totum
corpus et urina aliquando ex admixtione melancolie
dispositionem ad liuiditatem vel nigredinem et
aliquando ex grossitie melancolie sit inceptio
earum urinalium opilatio ut nichil cola
tum conualeat et est urina clara
tenuis et discolorata radiosa congu
lata et fenestrata dicta de qua dictum est
supra capitulo precedenti. Si opilatur autem porus
splenis qui vadit ad intestina signa
eius sunt quod venter fluit eo quod melancolia
que de splene mitti solet ad intestina
ad retentiuam virtutem confortandum non
mittitur et ex melancolia in splene retenta
fit urina alba tenuis et lucida clara
et radiosa et aliquando ex admixtione
melancolie spissa turbida et liuida ob
scura vel nigra et adest dolor tumor

De opilatione splenis

sub sinistro ypocondrio vel duricie multa
p(ro)to(rum) in splene et gravitas et pigricia as
sunt et dissolucio corporis et attenuacio
et debilitas Eructuaciones acetose spu
tum acre facies alba pallor urina
alba et color livida et gravitas maior
post cibum sumptum et indigestio et nigitus z
tursio et quando ascendunt montes vel gradus
vel scala descendunt curva et si aliqui diu
fatigentur difficultate anhelitus patiuntur
propter oppressionem spiritualium amittunt rab
humore ponderoso in eis Si vero dicto po
rus usque intestina opilatur fleumate visco
so habundante in splene signa sunt urina
alba et tenuis et propter opilacionem viarum
urinalium aliquando spissa sed non clara vmo
turbida ex admixtione fleumatis et tumor
sub sinistro ypocondrio et duricies et
tu dic vel mollicies quam ex fleumate vmcal
licet splen et tu dic in anteriori splenis
et duricies et tumor in parte superiori dic
regionis crassior prima et eructuaciones
sunt insipide et fumose et sputum in
sipidum et habundans et tu dic quod porus
sit usque stomachum apertus et non opilatus quia
si talis porus opilatus nec opilaciones
dic nec sputum insipidum ex fleumate in
splene habundante sed et dolor gravedo
et tumor maior eo quod flen contentum
non sed neque usque stomachum neque usque intestina
Et non sunt hic dicatur de poro splenis
opilato usque intestina fleumate grosso vel
viscoso in splene habundante sic pro
z epar porus splenis usque stomachum et porus
usque epar. Item nota quod quamvis dictorum po
rorum splenis sit opilacio colica in
nali viscosa quando splen ea repletur Eius
signa sunt posita in practica capitulo de debilitate
splenis ubi splen repletur colica hec
secundum Gilbertinum Curacio opilacionis sple
nis communa calida digerenda est una secundum
Gilbertinum cum oxizakare et non detur
post duriticia quia subtiliores partes

primo educuntur et una magis reddetur
compacta et propter hoc si in splene dur
ties sunt quod sunt eius opilacione
misce quando opilacio est prima et quando acuta
et quando cum duricies diu sunt oxiza
kare post ungatur contra regionem sple
nis cum pinguedine et cum cenamon cu
butiro vel cum oleo viol vel cum dial
thea et oleo violaceo vel cum oxiza
kara bibatur aqua decoctionis vel
infusionis florum borraginis et viol
Ego vero appono aperitiva fortia ut
sunt eudnie stivale semine et florum
citorie et aliquid confortans speciem
splenis ut rosa vel berberis in
prima quarta et contra cum oleo viol z
butiro pulverem saundalorum et contra
de mane usque ad ortum solis per dist
sed pergendo per loca montuosa vel
sedebit et brachium sinistrum moveat
ut folles movet hec secundum Gilbertinum
et de crocum usum oxizakar dari
debet diadragaganti dyapenidion et
zucare viol quia pectoris vo mollito
splene si fuit durus purgetur materia
opilans que calida est cum electuario de
succo rosarum aut triasandali vel cat
tarico imperiali aut debet reubarbaro
aut dyareubarbaro Et tria die
fiat balneum cum foliis brictis et
metilla eparica malva fenu absin
thio z folio in multa quantitate et ex
euntis a balneo affeatur membra cap
cistata vel ungimentis cum decoctione en
dinie stalopendrie septi die fiat flebotomia
de basilica sinistra brachii quamquam de
salvatella sinistre manus que propria
est in hoc casu Item quamquam aperiatur
sophena sub cavilla sinistri pedis
interius et balneum dicat ut refert
Gilbertus quod aperire venam secundam sini
stra uteri vultu vel de hoc non confido
volunt et Gilbertus z alfonsus ut

clistere colagogum omni septimana semel fiat Et ponatur quidam super regionem splenis sanguisuga aliquando ibi ventosa scarificata Et nota quod quod dictum est semper intelligitur de maiori parte scilicet quando opilacio est de calida causa cum duricie Si vero duricies non sit non oportet uti resolutivis Sed solum agendum est cum alterativis frigidis et aperitivis ut sunt oxizakara cum aqua decoctionis seminum endivie cucumeris cucurbite citrollorum et melonum et florum citonie et tamarindorum parum et aqua fabrorum parum propter siccitatem et debilitatem splenis et dyarodo albus est bonum et aliquando addo citrum pro dyadragante propter pectus et compungo manum ut dictum est et inungo regionem splenis cum oleo rosarum et oleo de floribus salicis ana ℥ i parum aceti scilicet ʒ ii fuerit absinthium in aqua fabrorum scilicet in qua ferrum extinguitur et hec bene commisceantur et tepide applicentur et teneat ducta que est apertiva et non multum calefaciens mediocria minus infrigidans propter naturalem complexionem splenis frigidam Et nota quod hic confert huic capitulum de opilacione epatis quia in multis operacionibus ibi signata hic prosunt et documenta similiter quando opilatur splen communiter frigida sine duricie scilicet flegmatica vel melancolica quod sepe accidit quarum opilacionum signa hic predicta sunt Et cura eius est cum aperitivis talibus mediocribus et fortius que alterant complexionem malam et dirigunt naturam proprietatem et sorbus valens epati et spleni tamen de opilacione epatis scripto hic breviter et purgacio sepius dictum sorbus et valet quia sed non oportet hic notare quod si materia flegmatica opilat plura dicuntur in digestione et purgacione ponitur quia plura resoluunt et cum hiis aliqua que resoluunt melancoliam propter naturam splenis et si materia est melancolica que opilat oportet ut fortiora apertiva apponantur in

digestivo que proprietatem habet ad splenem ut sunt squilla scolopendria cappares et que dicta sunt in capitulis ibi proprie splenis specialiter competunt apertiva etc. Et similiter nondum quod si cum opilacione splenis sit duricies non debent fortiter apertiva vel diuretica dari nisi precedit mollificacio splenis ut hic supra est narratum et etiam in capitulis Item nota quod in opilacione epatis sunt ponende medicine simplices apertive epatis et splenis que etiam sunt non ...ud. applicande Et quia ut dictum est quod aliquando est opilacio splenis sine signis manifestis sed dolor cum est in regione splenis et tunc si prima est opilacio i. si non est manifesta quando inicium manifesta opilacio splenis dicitur opilacio prima et incipiens si est de ventositate grossa valet fricacio cum manibus fricantibus in regione splenis et iungere oleo laurino et si aliqua suspicio sit de materia indurata inter vel compacta addatur etiam parum dyaltee et vidi in cum dolor splenis cum tali opilacione ... in cum tali unguento completum remedium Et fit aliquando opilacio splenis de ventositate grossa cum signum est aliqua contrusio vel tumor splenis et motus si sunt in sede splenis secundum rogerium de potu aque frigide in cursu et splen et humores compunguntur et fit opilacio et aliquando prolonga cum mala consuetudine ut prolonga terciana vel cotidiana vel quartana longa et aliquando prolongo usu ciborum grossorum vel melancolicorum quia cura est sicut cum est de... opilantibus et vicium splenis de ventositate fit aliquando de cibis et potibus inflativis opilativis et signum est statim vel cito post sumptionem eorum et ipsis subtractis cessat dolor et opilacio et aliquando patitur splen de vicio ipsius splenis et tunc adhibitis predictis cibis et potibus inflativis vel aliorum adhibitis permanet

dolor splenis Et curatur opilacio et dolor
splenis ex ventositate secundum Gilbertum
per electuaria diap. fomentaciones ventoses
et emplastra diuretica aperitiua et vento
sitatis carminatiua humiditas sunt multa por
ta de ventositate stomachi siue de dolore stomachi
et ventositate et ventosa posita super sple
ne siue scarificacione multum confert vento
sitati splenis Ego appono vesicam
bubulam in qua est decoccio diureticorum
scarellato cum milio et sale Et quia ut
plurimum ad opilacionem splenis precipue lon
gam sequitur et durities ideo post quam
dictum est de opilacione splenis dicatur
de eius duricie Et fit durities eius
ex reliquiis longe infirmitatis et precipue
quartane et longa opilacione et est aliquando
durities per totam regionem splenis aliquando
in parte eius usque stomachum aliquando in parte
eius usque umbilicum uel pectinem Et
aliquando forma eius est rotunda aliquando
oblonga quoque in vna parte spissior et
in alio parte tumor Signum autem duricie
est manu cum tangitur Gilbertus dicit quod
splen eisdem causis coagulatur et induratur
quibus repletur Unde induracio splenis est
ex humore indurato et coagulato in ipso
ut in loco eius opilatus et ex quolibet
humore ipsum replente potest indurari precipue
cum est ex melancolia propter eius frigiditatem et
siccitatem que induracionem conueniunt propterea
habet ut plurimum induratur ex fleumate vi
scoso dum per calidum partes liquide consu
muntur et remanet grossum induratum
ut lapis in vesica induratur et generatur et
precipue modo post longas febres et
egritudines cronicas fit splenis
durities Ex colera vero licet raro fit du
ricies splenis per calidum eius nimie fa
cientem humidum et naturales vias membri
poros claudit ne humidum intret et
quod intus est de licitum est sicut fimus et durum
ut per calor. col. fit coagulatum resol
uere/ De sanguine vero si fiat induracio

splenis ut idem Gilbertus vult rarissime
accidit quia ex utraque qualitate generatur
induracioni eius sicut melia in
frigiditate et siccitate conueniunt eius
induracioni Et non in regulis dictum
est apud splenis et duricium sple
nis Et cura eius est duricies secundum
Gilbertum sicut cura opilacionis eius
Nisi quod in opilacione aperitiua magis
conueniunt et in duricie magis conueniunt
mollificatiua dissolutiua et purgatiua
et attenuatiua et consumptiua Dieta
spleneticorum est panis bene coctus
et fermentatus et ceruisia ordeacea et
clara sit potus et vinum pannum non
forte album clarum uel si limphatum
de limphetur cum aqua decoccionis
feni cappare et utatur carnibus di
gestibilibus ut castrati arietinis
anatibus edulinis de capula gallis
perdicibus et piris ambobus campestribus
et clauis brodio piscium uel ciceris et
feniculo symarcha bliete borragine
et buglossa petrosilino atriplice
et si ex colera uel cum febre ut
potest scariola morella malua endiuia
et semina frigida diuretica et aliis
similibus quod causa requirit Et est abstinen
dum a dulci viscoso ut est mel dactil
le ficus et grossis et indigestibilibus
ut est composita de grano tamen et
carnes et pisces indurato sale
et ab unctuosis et acribus uel acidis
ut sunt carnes bouine leporine
et alarte et acasta et piscibus et
precipue a viscosis et ab inflatiuis ut
sunt faba pisa rape et rapule vasa
in quibus comedunt et bibunt sint
de genesta fraxino et salice et ta
marisco dicta habent super in opilacione
epatis ut hic supra in opilacione sple
nis Sed aduertendum est quod duricies
est ex humore frigido compacto et coagulato

De duricie splenis

competunt calida temperate cum quibusdam
incidentibus aperitivis temperate. Si vero est
durities ex calida repletione tunc cum
calidis temperate ponenda sunt quedam
frigida aperitiva ut in dieta iam positum
et ante predictum vitet se paciens
a calore forti qui impediat et post
cibum quiescat et non sit in motu et
utatur leticia et vitet sollicitudinem et
solitudinem et iram et tristiciam et potum
aque frigide omnino. Et curatur durities sp-
lenis ex causa calida sive complexione co-
lerica est sicut curatur debilitas splenis ex
causa calida vel repletione calida ut dictum
est de debilitate splenis nisi quod hic stip-
tica non competunt que dicta sunt superius
super capitulo precedenti de opilatione sple-
nis cum durities ex causa calida. Si est
induratio splenis ex causa frigida absque
apostemate et absque febre cum primo ex-
mollificetur cum dyaltea et butiro
ad solem vel ignem vicino sto vel fiat
unguentum tale: Recipe seminis lini fenu-
greci ana ʒ ii ß ficuum siccarum uvarum ana ʒ
iii. infundantur per noctem in aceto et in
eodem aceto coquantur et exprimantur.
medulla post contritionem eorum cum decocto
aceto et expressioni ~~eorum~~ addatur alu-
minis ʒ i et sal coquatur usque ad
aceti consumptionem et tunc addatur cera
quantum sufficit et fiat unguentum et
est bonum splenis mollificativum.
Mollificato splene dentur diuretica:
Recipe radicum feniculi scolopendria camepi-
teos boraginis ana M i ... brun-
sci tauri ana ʒ ii dicte corticis cappar-
is ... tenuiter tamarisci spice nardi
ana ʒ i. fiat decoctio in lb iii aque usque
ad lb duas et cum lb i fiat syrupus cum
succaro et modico aceto et cum lb i

de aqua simplici vel vino quod paciens
bibat scilicet album debile clarum et me-
diocre sed tamen non si materia est melancolica
bene stat acceptum. Si vero est flegmatica
ponatur loco scolopendrie ysopus.
Purgetur cum apozimate flegmagogo
leni quod est in antidotario meo ibi decoc-
tiones et apozima. Si melancolica materia
peccat purgetur cum decoctione sive
apozimate ad purgandum melancoliam
nigram in eodem antidotario meo
ibi decoctiones et cum dyasene vel
cum pillulis de quibusque quibus in anti-
dotario meo. post purgationem vel
[illegible] splen per iii dies et crepita appo-
nantur dissolutiva et consumptiva
emplastra quorum unum est tale: Recipe
malvavisci i reclamne et teratur grosso
modo et in vino et oleo putrefiat
et postea decoquatur totum et coletur
et colature sine expressione addatur pul-
vis radicis capparis costi absinthii
artemesie rute agreste partes i et ana
addita cera fiat emplastrum. Item emplastrum
de apostolicon valet diacatastolis. Item
emplastrum ceroneum valet sicut in antidotario
habetur et in antidotario meo sunt
emplastra convenientia et in [illegible]
medicina plura efficacia et Gilbertus
ponit quod emplastrum de terbentina cum
pura parte olei et pura parte farine
ordei confectum super primas leviter sple-
nis duritiem solvit. Item sedum
cum de seminibus diureticis et stercore
bovino et caprino cum modica
subtili farina milii et succo radicis
ebuli confectum et multum valet. Et
non plures de emplastrum dissolutivum
et consumptivum removent ne primam
quantitatem subtilem consumat ultra
debitum et residua post compacta reddat

Et nota q semp remollitia dr ptr
d' diuretica purgativa et q supra
vult pla ad duriciem splenis in ca°
de magnitudine splenis et eius c
cum dure

Secundum Gilbertum remolli
cio splenis fit ex distensi
flevmatis ad ipm et eius poros sub
intrantis disponentis ipm secundum substa
submollicie p humiditatem infusa
si tm ipm omio repleuit extrudit
quodammo admodum sacci repleti
pq modum indurat Et eius signa
sunt Et eius signa sunt humido
flevmatica et mollicies splenis in
tactu ut substa splenis videat recede
tactui et alia signa que prius po
sita st de repletione splenis ex
flevmate ca° de opilacone splenis Et
cura mollicies splenis secundum istum
Gilbertum e dicte manu cum comitell
et purget cum yerapigra vel alio
sili et tria die fiat stuffa de herbis
diureticis ut ciperis calamento
tymo marrubio et silibus et post
ea stuffa abstineat et detur cum
vino decoctionis cipi vel alterius concave
supti die apiat sophena sinistri pe
dis interius et tunc fiat sacellacio
sup splene cum cum sale tosto mi
lio et avena et pualet hic sal
tostus in vesica enea positus et fiat
empla descripta in agregato meo
vide et ad libitum opare

Magnitudo splenis aliqn est
tumor moll' de humore flevmatico
et tunc cura eius sicut dictum est
precedenti de mollicie splenis aliqn
est splenis magnitudo sicut tumor sple
nis ex ventositate Et signa eius
sunt ptrr appetitus tuorem ut in
opilacone splenis de ventositate dictum
et est tensio sub latere sinistro absque
absque apacitate duro et cum premit et
dolet et si fortiter premit pruerit ex
eo crepitacio et rugitus secundum Gilbertum
Et aliqn est magnitudo dura que
non est apa et e magnitudo et indura
ptcom in corpus splenis et si apa est
apercio duricie est in vna parte tm
ut hec in regulis Magnitudo sple
nis dura que sed apta curat ut
dictum est de duricie splenis Nota q
aliqn est talis magnitudo splenis
secundum Guillm cum fit aliqn succedit
febris aliqn est sine febris et non consequi
le febris quod est cum febris agritudinem est
ad curandum febris curat et non negli
gere aliqua apponi magnitudini
splenis ut vaporat splen cum aceto
calido et ponat sup splenem
pannus lineus vel filtro infusum
in aceto decoctionis caolle mellilot
ros et absinthy et sumat sirop
acetosum cum decoctione cappar
vel acori citonie endiuie et sem
lactucarum et sumat aliqn dya
rodo albus vel rosatam novellam
Cura eius post febris finem cum est
vaporatio splenis cum aceto calo
decoctionis rute calamento azari
et cappar ponat sup splenem
filtro infusum in eodem aceto se
pe ap pendens et an cenam et
bibat oximel compositum vel sirop
acetosum cum aqua decoctionis cap
paris azari et mellilotorum et sumat
trociscos de cappar que sunt
in antidotario meo scripti sumat
cum sirop acetoso et aqua citonie
et endiuie electuarium sumat dya
cardomum vel dyagalange Elec
do dyarodum albus et dyagalan

an pte j mixte cu vino albo odorifero imp
tis aqua simi vel aqua decoctionis semi
lattuce vel endivie vel flore citorie qui
edat carnes coctas cu feu et conditas aceto
et pulvis qui sic fit Rx cinamomi ʒ j car
damomi piperis longi galang an ʒ iij cu
ʒ ß fiat pulvis Ego loco galang pono
galangam Cura magnitudinis splenis
sine fe. 2 est qui non immediate sequitur
fe. ut iam dictum est et dicitur e nova sin non
antiqua est vel sumat omni mane vinum
de tiorisse de agno casto vel j tiorisse
de capparis que scribitur in meo antidoto
cu sirup acetoso de zucaro et si homo
est multum pletoricus vel sanguine habundans
fiat flebotomia de salvatella manus sinistre
et bibat vinum album sine claro et com
edat carnes digestibiles ut sunt ca
strine et alie et aves campestres vi
tando aves cu longo collo et aves
degentes in aquis et militas 2 ven
tuosa et dulcia et viscosa et bonum e
carnes in patellas coctas et brodii
lentur et tum et pisces et vitella
ovorum et alia cocta et nuces 2sicq
sittas et tu dic cu sinap vel alia cala
visto tenuis fleum diminuo et pisces bo
nos assatos et cu pulvis pdto et ace
to conditas et vino et aliqui hic addunt
in pulvis galang et pip nigri et
ʒʒ et fiat embrocatio in aceto calo i
quo cocta sint armoniacum 2 nuces
tamarisci cappari et semine endivie et sca
nole et flores caoile et mellilotum 2
cappari et absinthium et filtri pt impo
in eandem decoctionem et splenis appo
plures in die an prandium et an cenam
Quando magnitudo splenis e antiq
et dura ut solet post quartanam 2 longas
oplaciones egritudines Cura e ut sua
vini de tiorisse de cappari ut dictum est
prius et tu in antidoto meo vide eos

et fiat emplastrum diarmoniaco et tu dr
cum alijs ut scribitur in antidoto meo
emplastrum contra duritiem splenis Et
non quod semper an appositionem aliquorum
medicaminum dissolutivorum vel consump
tivorum splen duru mollit et dictum
est in regulis cao. de dolore splenis
Et Gwillis ponit unguentum tale ad
mollificandum duritiem tale splenis,
et oplaciones apiendum 2 ad magnitu,
dinem eius diminuendam Rx suci eupatorij
absinthij fari citorie aceti an ʒ j
armoniaci bdelli appononatur semper
an ʒ ß pinguedinis anseris anatis
galline an ʒ vj vel an ʒ j resolvitur
in aceto et zucarum et post addantur
pinguedines 2sil sup igne lento de
coquatur et fiat unguentum et meditur
de scona sicut qua Gwillms utebatur
et alij ponunt diminuo de non pono
quia cu alijs cicabilit magis tussim
2 utilit Rx aqua fabrorum pono semper
ter in medicinis splenticorum prout
in capitulo de passionibus splenis posui
Cura magnitudinis splenis ventosi. que
que fit ex inflatione cuius signa in principio
huius ca. dicta sunt et prout dictum est de
oplacione splenis ventosi. Grossa
et vino tiorisse de cappari et tiorisse
de agno casto et vaporatio cu decoctione
ventositatem carminantium et vitare ven
tosa cibaria prout scribitur in sciatica ca.

Part² cum splen et alia membra
et dicit Gilbertus quod apud splenis
tumor² sicut apud epatis nisi quod in epate
splenis dure est fortiori medicamento
ta Rx Jo. sap dicit quod non sit il dura
lapidis propter grossiciem humoris qui venit
ad ipsum et fortasse fiat in eo flegmo
1 apud de sanguine qui e qui in eo formatur
sit

et acute plene sanguine Et signa apa
tis splenis ex primo est contactu quia
duricies incipit et ideo cum dolore qui
accidit in fistula et in spatula sini
stra et si magna fuit apa suspirat
paciens in spiracione veloci frequenti
et incisa sicut qui qui plorant
et evenit propter continuitatem et continuita
tem splenis et dyafragmatis nam
quando pectus dilatatur et movetur cum
eo splen apatis et quando est flegmo
accidit ebulicio et dolor cum gravitate
et tensione Et signa apatis frigide
splenis sunt secundum eundem Jo. Rapini
quia in latere sinistro in regione splenis
est durities et si est fleumatica materia e
minus dura et si est melica est sine
ebulicione et magis dura et tunc dicuntur
signa replecionis splenis fleumatice vel
melica sunt considerand capitulo de debilitate
splenis cum replecione humorum opilacionum
capitulo de opilacione splenis Sed in apa
te splenis ventosa est gravitas sple
nis cum duricie forti Signa apa
tis splenis ventositate est inflacio
et oppressione splenis propter ventositatem
sitate et cognoscitur per hoc quod ibi e
extensio vel tumor absque gravitate et
ipsa ventositas compellit tactum vel quod
tamen non est durum ut apa flecmaticum
melicum non cedit tactui ut in apate
fleumatico Sed durius tactui resistit ut
vesica plena vento Cura apatis sple
nis ex sanguine est quod a primo fiat flebotomia
vene basilice et vene manus sinistre
i. salvatella deinde detur aqua solatri
et aqua apii et aqua extremitatis tama
risci et aqua extremitatis salicis et a
qua endivie cum extremitatibus cap
paris [illegible] et syrupus acetosus Item
Jo. Rap. liberator dicit si passio sple
nis est de calida causa ut quia ma
teria aut apa calidum aut est ex quo

desinit cum calore et siti et febre et sublibus
tamen in primis si particularia gravi
unt fiat flebotomia de basilica sinistre
partis vel de media de salvatella sinistre
manus deinde digeratur materia per sirupum
de endivie scariole lactuce portu
lace ana ℥ ii cortices capparis costi
genesti tamarisci scolopendrie ca
pilli veneris rosarum ana ℥ i seminum frigidorum
minorum mundatorum ʒ ii aceti ℥ ii
vel in zucari quod sufficit fiat sirupus
materia digesta purgetur sic Rx florum
boraginis florum viol. polipodii
q. an ℥ ii decoquantur et in decoc
tione tepidum cortices mirabolanorum cit
rinorum et indorum ana ℥ ii fricentur et
tollatur et similiter in aurora Et ego
apprebo (?) ... Sed ego pono
de polipodio ʒ ii et de agarico ʒ ii et
de cortice citrinorum ʒ v et indorum ʒ ii
Et nondum dico quod aliquis sirupus
et purgacionem splenis est mollificandus
et etiam post purgacionem et est mollifica
tiva bona secundum liberatorem istud Rx
medulle vituli et cruri pinguedinis
galline anatis porci vetris amig
dalorum dulcium olei zizanii ana
partes i cere quod sufficit fiat unguentum
et regio splenis eo ungatur Ego
utor oleo de floribus salicis cum
sanguine porcino recenti et oleo
... et pinguedini capponis quia
hec mollificant et non calefaciunt super
flue et hoc est hic notum Et cura
apatis splenis ex materia frigida est sicut
cura duricei splenis ex materia frigida
de qua habetur capitulo super capitulo de duricie
splenis in capitulo de opilacione splenis
et in capitulo de ~~opilacione~~ magnitudine
splenis et ibi multa hic considerand
quia in multis conveniunt hic egritudines

et tunc cave. Et signa apatis splenis
communia frigida dicta sunt hic supra. Circa primo
primum in isto capitulo advertendum cum consistit
quod melius resolvit et [illegible] est stipticum
ut habetur in regulis. Verumptamen reso-
luta non debet esse melius cata me-
nus fortiter resolvat et precipue in
apate flegmatico quia subtilibus partibus
consumptis remanet pars non consumpta ma-
gis compacta et Jo. filius Sapiens dicit
quod hoc medicamine consistit valde [illegible]
[illegible] sine apate duro splenis [illegible]
lapiditas dicitur Recipe scolopendrie ʒ i
polei ʒ ii reubarbe ʒ ii croci ʒ i se-
[illegible] absinthii ʒ ii spodii lacte an ʒ
iii fiat pulvis et detur decoctio pondus
ʒ ii cum [illegible] acetoso [illegible] dicit quod
valet decoctio scolopendrie cum succo ta-
marisci et tunc dic folia tamarisci et
[illegible] scolopendria de-
coquantur et bibatur decoctio cum
[illegible] acetoso sunt decoctiones [illegible] iiii
[illegible] medium vel
[illegible] radix agni casti et tunc dic
cortices vel [illegible]
[illegible] in aceto vini forti per
diem [illegible] et detur omni mane ʒ iii
cum [illegible] acetoso [illegible] et [illegible] Jo. [illegible]
[illegible] resolvit lapiditas
splenis non [illegible] fortioribus [illegible]
[illegible] resoluta non negligas
apponere mollificativa et [illegible]
[illegible]
[illegible] splenis
apate duro hic Recipe medianum corticis
salicis fraxini partes i decoque in vino
et da ieiuno stomacho decoctionem bibere post
mollificato aliqualiter splene et
post usum decoctionis per iii vel per iiii
dies etiam ungatur mollificativo ut
dyaltea cum tercia parte olei laurini
vel cum oleo de floribus salicis [illegible]

[illegible] et dyaltea in duplo et [illegible] tali
in [illegible] apponatur emplastrum de floribus
salicis cum fimo caprino dissoluta
in aceto forti quia resolvit et consumit
resolutum [illegible] hic [illegible] est [illegible]
et experiencia bona. Item experiencia
docet quod scolopendria bibita cotidie
splenem attenuat et desiccat secundum
Richardum et [illegible] in magnitudine
splenis [illegible] est bona et tunc
dic si decoctionem [illegible] corticum salicis
et fraxini et detur scolopendria for-
tis [illegible] in duricie et apate duro
splenis et precipue valet decoctio
[illegible] et in locis ubi capparis et
tamariscus non habetur. Et [illegible]
et [illegible] post mollificacionem
splenis sicut habetur in capitulo de duricie
splenis [illegible] est et dicta hic et ibi
[illegible]. Et [illegible] quod in apate duro et
splenis duricie post mollificacionem bo-
na evaporaciones et resoluciones [illegible]
embrocaciones et fomentaciones [illegible]
[illegible] cum aceto decoctionis [illegible]
[illegible] scolopendrie tamarisci
et absinthii et [illegible] sunt utiles
et [illegible] mollificata et resoluta [illegible]
que non evaporat et consumatur [illegible]
[illegible] et forte valde emplastrum [illegible]
[illegible] fortiori medicina [illegible] et
fimo [illegible] et aceto [illegible]. Et fit
aliquando ut splen paciatur [illegible]
[illegible] et non [illegible] magnitudine splenis
[illegible] in magnitudine est
[illegible] splenis [illegible] apate
non est [illegible] in parte splenis. Et
[illegible] talis apate est sicut [illegible]
[illegible] splenis [illegible]
[illegible] splenis
[illegible] in apatibus et [illegible]

grossi vaporatio confricture decoctio
cum aceto et aceto quia ipse subtiliat
resolvit inedibilitatem que est in splene
et inedificat grossitiem eius et tu
dir evaporatur facit Et secundum eundem
dicit solus hac vaporatio cum decoctione
aceto vini decoctionis calamenti flami
al vite hamarum cappare florum agni
casti et tu dic foliorum vel florum salicis
vel foliorum fraxini camilli et inde
cipressi et tamariscie et si non assit
febris vel calitas impediens addet ali
quid armoniaci Et non est in capitulo
de opilatione epatis Sed ventositas grossa
habet que hic valent et in capitulo
de ventositate stomachi et ventositas sub scalsia
in reparacione splenis posita secundum
plures doctores nobilis utilitatis
sunt et fortior medicina habetur tiriaca
lica dyatesseron i. descriptionem lacte
lami mira et aristol cum cum melle
confecte et datur in potu quenti aurem
i. bonum est et tu dic pone loco
mell' sop et da eis decoctione ysopi
mani cum eos et camapiteos

Ventris constipacio multis modis
accidit sed ad quinque modos
vel causis dici potest scilicet ad calitatem
et siccitatem intestinorum ad dimissionem
humorum a alia loca corporis ad intestinorum
constrictionem propter stiptica sumpta sine sumen
tibus potus medicina ad fleu grossi
congregatio intestinis et vel ventositate
grossam ibi contentam a ad debilitatem
virtutis expulsive quantumcumque intus
illa debilitat Calitas et siccitas ali
quid est naturalis in testiculis et tunc operandum
est ad meliorandam complexionem inte
stinorum cum cibo potu et medicina humec
tante et non sedandum in caliditatem vel
si et aliquid infrigidante et sic competit
mercurialis spinargia blete malve

cum violaria vel lactuca vel por
tulata et potus ordeacij i. optimus
sit melius decoctio et pullus tenuis
decamera et sanguine porcinum incras
et piscis assatilis de fluvio currente
mundo et cassia et poma assata
et zucaro viol' et sirop viol' et cass
asse invidata cum sero supta Item
fit constipacio ventris propter cibum po
tum acrem vel sicut vites medicina in
testina calefaciente et desiccantem z
tunc oportet vitare talia et causa amo
ta et b usu huius humidorum et amovebitur
constipacio Et si aliquis oportet vitare la
borare in regione ca et sicca et
in tempore cala et sicca et ubi potus
nisi vinum vel aqua et tunc vinum
est melius lymphandum et cum zucaro
viol constipacionem obviandum Et si consti
pacio fortis accidit cum cassiafistula ℥ vel z
alocpaticum pulverizato ℥ i mixtum et
resolvit ventrem resolvit et feces z
expellit et sit dosis ad minus pes quarta
dicitur mixture dosis maior pes media
dosis media sit pes tria dicitur mixture
Et non quod sine naturali desiccatione et
calefactione intestinorum sunt accidit ut
dum est de potu contra vel medicina
siccis dum retinet et indurerit utile
est mollificare ventrem cum unguento
humectante vel emplastro mollificante
ut cum malva cocta et violaria
cum sanguine porcino vel oleo
viol et dicit apponi tale emplastrum sub
umbilico et sup renes et clistere fiat
mollificativum de eisdem iam dictis z
parum sal apponatur et eveniunt neonon
et imperiti medici cum tali constipa
tione eveniunt torsiones et
dolores colici putantes colica ex
humore frigido vel grossa ventositate z
ideo cum clisteribus emplastris et ungu
entis calidis depravantes operantur quia

qua morbi magnificant Secundo fit constipatio ventris propter divisionem humiditatis ad alia loca que humiditas solet fluere ad intestina ut patet in dyabete ubi propter fortem caliditatem renum attrahitur ad renes humiditas et sic fit constipatio ventris propter multos sudores et propter multos labores corporis resolventes et humiditatem corporis in vaporem resolutam per raritatem pororum exalare facientes et quod est humiditatem ad intestina prohibentes unde dicitur quia sudor et urina et egestio ad invicem sunt ut uno istorum multiplicato aliud minuitur Tertio fit constipatio ventris propter stiptica sumpta ut quia coctana et alia similia et tunc vitanda sunt stiptica in potu cibo et medicina et mollificare ventrem et expellere feces cum clistere mollificativo vel cum decoctione mollificativa vel pulvere de aloe et sene qui est in antidotario meo vel suppositorio si sufficere possit Quarto fit constipatio propter grossitiem fleumatis in intestino longo prohibentis exitum fecum et sic prohibet ventositas grossa ex fleumatis grossitate constipationem tunc digerendum est fleuma grossum et purgandum sicut cum apozimate sive decoctione sicut patet in antidotario meo habetur ibi decoctiones et clistere in qua sunt resolutiva fleumatis fleumatis in principio bonum est Et quia tales fleumatici et vere tales constipati sunt ut habetur in ~~colica~~ tractatu de colica ex fleumate grosso Quinto fit constipatio ventris propter defectum virtutis expulsive et huius defectus aliquando est causa quod cistis fellis non mittit coleram ad intestina ad excitandum virtutem eorum expulsivam vel nimis pauca mittitur et eius signa sunt difficultas egressionis fecum et egestio alba et ventris inflatio et vomitus colicus et urina citrina habetur secundum Gwilhelmum tractatu de colica ex retentione fecum et est aliud

virtutis expulsive defectivus propter quatuor defectivus puta propter diminutum calorem et diminutam siccitatem in intestinis quia sicut in virtutum patet in alphabeto meo patet virtus expulsiva augetur per calorem et siccitatem et sic senciunt Avicenna et alii et Johannicius libri plurimi ut Avicenna ysaac et constipati eorum dicant expulsiva virtus viget per fortem et humidum Si virtus deficit per quatuor diminutas eius fortitudinem in intestinis cum talis et sic curatur Si vero colera non mittitur ad intestina dicitur quia aperit porum cistis fellis usque intestina sicut in tractatu de opilatione epatis dictum est Et non quod hic sunt convenientia suppositoria simplicia ut de sapone duro et de lardo in aqua frigida induratum et sic [illegible] cum sapone melli imbuta vel composita de melle et sale et aliquando cum stercore murium acuatur aliquando cum pulvere yerapigre quia virtutem expulsivam excitant et pulvis de aloe ut habetur in meo aggregato usque ℥ i. detur cum sero vel cum brodio piscium vel cum [illegible] ordinata in pila quantitatis feces movet et expellit et hoc quia virtutem expulsivam excitat et confortat et poros cistis fellis aperit et movet coleram et si addatur et sene provenit et pilule [illegible] in meo antidotario scripte et sunt utiles et non comedo sed cavendum quod multi faciunt ligare super umbilicum testam maiorem plenam ventris quia expulsivam non confortat sed retentivam debilitat et aliquando ulcera quod [illegible]

Lienteria secundum quod loquitur est fluxus ventris ex lenitate fecum et intestinorum utrumque lenitas fiat unde dicit quod alie non est lenitas de lienteria et alii volunt quod lenitas non sit de specie morbi et ideo diffiniunt lienteriam sic lienteria est exitus cibi [illegible] et in intestinis in eadem et qualitate et quantitate qua

sumptus est propter defectum virtutis retentive
vniversaliter defectus talis fiat. Et fit lien-
teria aliquando ex mala complexione frigida
stomachi et intestinorum virtutem digestivam
fortificantem vnde cibus exit inoperatus id est
in nullo digestus et signa eius sunt
dolor stomachi et fortis appetitus vnde multum
de cibo sumit quo calor debilis dige-
stive virtutis suffocatur et eius cura
est per contrarium ut patiens vtatur cibo
potu digestibili actu et potentia calido
vnde in hoc casu [illegible] animal caro
melior est castratina quia calidior et
siccior caro capreoli caro leporina
et caro cuniculorum bona est de ambobus
licet non sint multum calide quia
tamen digestibiles sunt et bonum dant
nutrimentum [illegible] perdices turtu-
res cappo gallina passeres vtiles car-
nes sunt. Item Constantinus dicit cum pulue-
re hoc vt confortet calorem naturalem et
malam complexionem et frigidam alterat
Recipe ciamomi boni ʒ iii galange [illegible]
cardamomi gariofili piperis longi ana
ʒ i fiat pulvis ciamomi [illegible]
mastici cassie ana ʒ i fiat pulvis bibat
vinum [illegible] stipticum in quantitate
moderata et signa eius sunt nimia
liquiditas egestionis cum cruditate cibi
emissi. Et cura eius est ut iam
dictum est de cura lienterie ex complexio-
ne et frigida nisi quod plus ad
[illegible] est [illegible] vnde [illegible]
[illegible] bene ad pulverem [illegible]
[illegible] sit siccior quam [illegible]. Et
fit lienteria ex humore [illegible] in
stomacho et intestinis et [illegible]
fit multiplici aliquando ex colera acuta
pungente et mordicante stomachum et
intestina quando cibus [illegible] non
digestus. Et fit quod ex tali colera
corrodente villos stomachi et inte-
stinorum [illegible] et quia dicti villi

corrosi non restaurantur fit lenitas et
planities in intestinis ut cibus
in eis retinere negat et per lienteria
[illegible] post dissolutionem quia ibi
est lenitas intestinorum et defectus.
Et talis lienteria non est curabilis
quia villi qui sua asperitate virtutem
retentivam confortabant sunt non
restaurabiles. Et signa colere sunt
ardor calor et punctura in stomacho et
intestinis et vrina non multum tincta
nisi cum dolore. Item egro aliquando est
tincta colica [illegible] quando comitatur
colera et quod adest corrosio villorum
[illegible] per dolorem cum cibus ibi [illegible]
sit. Et cura lienterie ex colera pun-
gente antequam villi corrodantur est
ut acuitas colere reprimatur cum vi-
no de berberis et granatis et succo
citoniorum acetosorum et agresta et aliis
cum stipticis coleram reprimentibus ut
sunt farina ordei mespile sorba
citonia pulli perdices aceto confecti
lac amigdalarum dulcium cum modica
parte aque eiusdem frictum alia
pars aque sit pluvialis. Quando vero est
comitante colera purgetur cum [illegible] diadra-
gagantum et ʒ ii [illegible] mirabolanorum
citrinorum secundum Gilbertum. Ego vero do [illegible]
nas damascenas quia coleram
educunt et post stringunt vel [illegible]
de succo rosarum purgo pacientem dando
ʒ ii cum aqua rosarum plus vel minus
secundum exigentiam cause et dispositionem
patientis. Gilbertus vero tercio die
post purgationem dicit fiat stuffa bal-
nearum constrictiva ex rosis plantagine
et similibus et ponatur in stuffa [illegible]
[illegible] et umbilico [illegible] et [illegible]
[illegible] cum albugine oui [illegible]
et [illegible] loca in uncta cum rosis

et farina fabarum et dicit quod in causa
frigida et in causa calida confert tyriaca data
cum succo mente secundum Gilbertum Et si
lientia constringit viscosos villos stomachi
et interiora et instituta et lubri
cante Et signa eius sunt egestiones
flectice pure mixte flegmose cum cibo
indigesto emisso et aliquando sunt com
mutaciones et si est propter magnam
temporis lientie bonum est ut supra dictum
est in regulis Et dicit secundum Gilbertum
quod evacuacionem ex materia cum iera pigra
vel burdia vel hac decoccione speciali
lienticorum Recipe agarici polipodii
colloquintide polipodii seminis feni cy
nami ana partes .i. Kyro pono ʒ i
et decoquantur in aqua colentur et
colata tempore provecte ʒ i citrinorum kebulorum
et iterum colentur et mane consumatur Item
alia specialis decoccio lienticorum secundum
eundem Recipe polipodii ʒ iiij de
coque in aqua et in colata resolue
agarici turbit hermodactili ana
ʒ ii et dimitte per noctem subdimo
mane colentur et dentur et secundum
eundem dari posset istud Recipe
polipodii amisi marath ana partes
i masticis pariter in decoctione
harum dentur ʒ ii et si ille minus for
tis est sed tunc da ad evacuandum
flegma lienticum causans
cum isto Recipe radicis feniculi ysopi
ana ʒ i fiat decoccio tunc Recipe agari
ci turbit ana ʒ i et sed cortices
mirabolanorum kebulis ʒ iii
ponantur hec per noctem in dicta

decoccione et mane colentur et
dentur quia statim est facta
purgacione dentur electuaria confor
tativa medicina dispositiuum
flegmatis et consumentia vapo
res resolutos consumentia ut
dyacimini dyatrion pipereon et dya
margariton et dentur in potu a
que decoccionis masticis macis
cassie lignee et cinamomi vinum
rubeum stipticum bonum est
dant vinum limphatum et
dant acrumina ut cepas poros
allea sinape et salsa et postea
provocat vomitum cum aqua
calida in quantitate multum bibita et
post purgacionem fiat stuffa de
iacea nigro capso barbasco ro
sa camomilla et metastro et
pomentum ab alueo secundum dominum
Gilbertum dentur muclera vel atta
nasia cum vino decoccionis nu
ce adriana etiam meridatum
cum aqua decoccionis olibani
summi solet esse remedium et
si in fungatur lienis toto ante et
retro ab ore stomachi usque ad
villa cum melle despumato et
sinapizetur cum masticis sinap
thimus et mente vel tyriaca
inficiatur cum succo mente
in fungatur ante et retro et istud
scio esse efficax sed pauperibus a
liud est bonum scilicet sina

pessima dieta sit pullus etc. Finis
istius capituli licet in sequenti folio
sup ibi Et sit licentia quod aparit
stoi et intestinorum sine dolu etc.

Et fit lientria ex apate stomachi et intestinorum
siue ex rehumate vlcere vel corrosione et quando ex
aliquo istorum villi stomachi et intestinorum sunt
consumpti tunc cibus recipi nequaquam potest set
delectu sua apatia tenet vel aliquo fine
non lientia non curatur Si vero villi illi
si consistunt tunc racione apatie secundum gil
bertum calor naturalis ita dissoluitur
et ex tactu cibi cum apatie creatur dolor
et ex dolore tangitur natura et deponere cibum
in apatiam et sic fit lientria secundum apa
te curato patet in capitulo de apatie stomachi
dicam et patet post dicetur de apatie in
testinorum curabitur lientria Et nota
quod si apatia non fuit in stomacho sed in intestinis
solum et precipue si fuit in intestinis
inferioribus cibus per partem magna
patet i digestus et non erit proprie loquendo
de lientria Sed si in superioribus intestinis
et precipue si prope fundum stomachi fuit apatia
cibus indigestus aliqualiter et est lientria
Sed verissime est lientria cibum receptum in
digestum deponit sine expellit propter
apatiam in stomacho quia racione apatie non fit
digestio cibi propter quia calor naturalis
dissoluitur et deficit indigestio et racione
doloris et stias quod signa apatie intestinorum
sicut Gwillelmus assignatur capitulo de fluxu
ventris Sed notat in fluxum cum sanguine
et sanie secundum hec infra ponetur signa
apatie sine sanguine et sanie capitulo de apatie
intestinorum Nota quod in Gilbertina capitulo de
dyarria in fine sunt pille contra valentes
valde lientrie secundum eis non sum
usus quia valde fortes sunt et de
cas valet contra omnem fluxum ventris
et maxime lientrie et dissenterie Et
in regulis dicam lientria ex corrosione
non curatur stias quod multum fit corrosio
in intestinis aliquando fit corrosio seu corro
nato in intestinis ex colera acuta et
tunc in loco corrosionis est dolor et punctura
et ardor in intestinis et egestio est colerica
et sciptura non possunt secundum magis sunt secunda
acuitate colere ex unguentia Aliquando fit corro
sio ex fleumate salso et adest dolor in lo
co corrosionis sed non ita acutus sicut ex co
lera et egestio cum fleumate non tincta et est
cum eo vetositas plurima et fit borborismi
et catharm Aliquando fit ex nigra colera in
intestinis et signa eius sunt punctura assidua
et egestio nigre que effusa super terram bulit
et odor egestionis est ut aceti odor et hec
ex corrosio si antiquatur non curatur secundum Alman
sorem Et tunc dicit quia malitate villos
stomachi et intestinorum abradit et ideo quecumque
corrosio et abrasio intestinorum quando fortis
est et diu continuata est incurabilis et
per quod lientria ex ea causa secundum quod fit corrosio
corrosio et precorrosionem dissenteria et post
dissenteriam lientria et talis est incurabilis
ideo bonum est medicum investigare interrogando
de dispositionibus precedentibus lientriam

[D]iarria est fluxus ventris simplex

cum operatione cibi et potus emissione
absque sanguine et sine excoriatione et
ut plurimum est generalis et propter multitudinem
vel acuitatem vel subtilitatem humoris causata
Contingit tamen aliquando acuitate humoris nullo
precedenti ut cum quis discooptus iacet
de nocte dormiendo in fluxum cadit et
cum luxus virtutis debilitatur Et multitudine
cibi et potus propter humores generatur natura de
ponit cum fluxum cibaria digesta et pre
cipue si quis comederit substancia ut
sunt turbide carnes cum brodio pinguium
carnium et precipue porcorum Et licet humor
non sit causa fluxus diarrie in dictis casibus tamen
cum natura turbatur et movetur manet causa
colera vel fleuma resoluitur et expellitur
cum digestione et plurimum vocat dyarriam
fluxum generalem Cum dyarria fit propter
multitudinem ciborum et potuum habet post modicum

pacientis quod immediate precessit multitudo
cibi et potus quibus natura gravata comovit
se. Et cura eius est abstinentia minuatur
igitur dieta et quiescat. Si vero est ex acuitate
vel salsedine ciborum vel subtilitate corporis
per indicio pacientis quia talia comedit
Et cura eius est cohibere frigida et humida acu
mine et salsedine contingentia et contra subtilita
tem et cohibere cella stiptica. Cum dyarria
fit ex defectu virtutis retentive sine materia sed
humore vitio tunc non est admixtio in e
gestione alicuius humoris nec precessit multitudo
cibi et potus nec acuta vel salsa sunt
percepta vel iacuit de nocte discoopertus
vel nudus vel minus quam discoopertus. Et
cura eius est secundum Jo. de sto. paulo cum stipticis
datis per os si in superioribus fuerit / superio
ribus fuerit in testibus vel per clistere si fuerit in
testibus inferioribus ut cum rosis volatura gum
mi arabici spodio mirtillo sandalis et
ematites vel aliquo istorum pulverizatis
detur cum succo plantaginis et accatia
sia et dyacodion secundum eum bona sunt
Et emplastrum super ventrem ubi est causa fluxus
sed in intestinis superioribus vel inferioribus
de rosis mirtillis et acatia temperata cum aqua
rosarum et succo citoniorum et dactilis sorbas
et mespilis et citonia et pira ad comedendum
Et non quidem Jo. sunt illius opinionis
quod virtus retentiva viget per frigus et siccum
et ideo volunt curari virtutem per talia confortare
Sed secundum haly damasci Johannicii et plures
expertos medicos et secundum rei veritatem
nulla virtus naturalis operatur per frigiditatem sed
omnis operatur per caliditatem licet pacientes
frigiditas adiuvet ad operacionem virtutum natu
ralium ut in alphabeto vivo ibi virtus vi
get per calorem naturalem et per se virtus retentiva
viget per caliditatem et siccitatem ampliore
caliditate vnde salvo meliori iudicio in
dyarria ex defectu virtutis retentive danda
sunt stiptica calida cum regimento ci
borum de isto pulvere recipe cinamomi boni
galange nucis pere an ℥ iii cardamomi

musscate macis an ℥ ii galange cu
beborum cumini assati an ℥ i croci ʒ ß fiat
pulvis et salsamentum de pecto
silio mixta et salvia et cum hoc haber
in meo antidotario si vero bonum est
cum isto pulvere et cibentur cum pullis
assis carne nova et perdicibus et gallis
et caponibus et carnibus arietis vnius
anni et capriolo et lepore et cuniculo
et tritico asso et rizo. Et non quod car
nes asse meliores sunt quam cocte
Et ego dico quod in pastillis carnes
cocte sunt valde utiles quia confor
tant proprie si predicti pulveres appo
natur et utuntur vinum et bibant
vinum rubeum stipticum si habent potest ubi
non est vinum cervisia de tritico melior
est quam de ordeo quia plus nutrit
et plus adheret et minus consumitur est
potus Et cum pulvere de dyacitonito
cum speciebus et de mane et sero dya
margariton et stomachicon et utilia
emplastrum super stomachum et intestina su
periora sed ubi est debilitas virtutis re
tentive et sub umbilico si vero
est debilis de minuta salvia absinthio
et rosis bonum est Et fit aliquando dyar
ria ex colera pungente et stimulante
naturam quare fit fluxus et eius signa
sunt punctura et ardor in intestinis
vel stomacho in utroque et egestio exit cum
caliditate manifesta et aliquando cum arsura
et cura eius est per frigida et humida
acumine colere contingentia et non re
quiritur quod semper sint potentia humida sed
actu frigida vero cum actu et potentia
frigida Et pulvis constrictivus datus cum
aqua rosarum optimus est colera acuta
recipe psillium et proprie eo quod pisse et est
cingulose et sucarum rosarum bonum
vinum frigide danda solum zucare et rosarum
post ipsum lac amigdalarum in quadragesima
bona ad bibendum contra colere a
cumine colere et fluxum et in vem

in hoc mitas bonas opaciones quoniam
boni humiditate actualis satisfacit
desiderio bibendi et confortat patiens
in hoc multum vidi in humectando in
testina et stomacho per que tussis contigerit
acumine colere quod fuit causa fluxus
et sic in morat fluxum vel aufert tercio
tertio ione ross confortat spiritus et restringit
Et spito humiditas lactis et humiditas
rosarum provocant sopor qui est causa
magna confortationis virtutis et cessationis
fluxus et sic hoc remedium ivvem esse
tamen et sitire quod aliquid in una cosi
bitione habebat effectum et si optebat plu
res dare cito per dnos. ad finem bonum
sine alia medicina et vidi ceptum me
dicorum in tali fluxu dare tasandal
cum diapenidion et profuit plus co
ptius sinum vale tasandal ptes ij
et dyngingi ptes j mixte quia cum
hoc quod confortat epar quod utile est in
omni fluxu ventris plus acumine
colere reprimit et fluxum sedat Et alii
dyarria comiter colere intestinis et
stomaci fundo Et signa sunt amaritudo
oris et sitis et egestio colica liquida
et cura eius est purgare colericam super
fluam et contingere eius malitia
quia cum colica est in motu vapor co
ca resolutus et acus acuminis et mali
tie et datur bene hopus ross et orizaka
ra cum ptes mixte et tasandali ptes
ij et dyngingi ptes j mixte et purgo
datur electuarium de zucco ross sine co
no fuit stomonica vel colacagon
sine apozima ad colericam purgandum quod
habetur in meo antidotario Et non quod
cura tamen primus et mabol ut habetur
in cap. de licentia ibi generaliter colerie
fit licentia hic bene sed locum et alia q
que ibi habentur Ego vero sicut purgatore
premedicinam vel cruciata magna

per colere purgam sive medicina cum
tali tempore fit ad minimum vomitus de zu
caro ross ad comedendum et lac amig
dalarum desuper bibendum et cessat fluxus
omnium hoc solo et dieta debita et de mac
medicine et sero de tasandali solum dicta
istorum et panis azimus porosus bene
coctus levis nisi cum lacte amigdalarum
coctum per dnos cocta cum vinis agrestibus
pisces assatiles ut perca crassula cum
agresta vel vino de berberis vel quatore
acetosore dina semindina cum agresta
comesta potus sit si habeant post vinum album
clarum debile ut est vinum muscatellum vel vi
num rubeum clarum stipticum vel vinum aliud
bonum mesale quod si sit forte limphetur cum
aqua ross vel plantaginis sed non bibat
multum si vinum non habetur bibat tipsa
ordeacia debilem et non humulata
Et sit dyarria cum fluxu capitis
veniens ad stomacum et intestina descendentis
Et signa eius sunt quod egestio est ampu
losa et spumosa et catharrum capitis
Et eius cura est curare catharrum prout
habetur cap. de catharro et reume et curatio
que ventris fluxum faciunt capiti purga
to unde mia fluit et reume resistito
in hys per quos mia ad stomacum et intestina
fluit Et amata atanasia vel micle
te vel rubea vel metridatum sunt nam
humorum reumatizantes et prosunt Et
fit dyarria cum fleumate in testina lub
cante et signa eius et cura habentur
cap. de lienteria ibi lienteria cum fleumate
fit Et fit dyarria cum humore melico
niali humidante intestinis Cuius sig
sunt egestio est plumbei coloris vel glauci
Et cura eius est purgare melico
niam sive optimum et mabol Et
fit dyarria cum colera nigra que est
generata vel cum adustione humorum Et
signa eius sunt dolor in loco pa
cienti et ardor et sitis in tali cau
egestio est viridis et colerica prassina

vel cinigmosa et coagulosa quia educitur
sine corrosione et sine dolore et sine
sanguine et sine siti. Hec Gilbertus et dicit
vel Gilbertus capitulo de dyarria et vidi talem
egestionem cum modico sudore viscoso consi-
stenti in omni tempore diurno et nocturno
nascit eger post multum tempus purgato-
riorum et augebatur talis egestio et sudor
[illegible] et minuebatur [illegible]

Dissenteria secundum quod loquuntur
est fluxus ventris cum egestione san-
guinea corrosione vel ulceracione intestinorum
et non competit hec diffinicio vel descripcio dis-
senterie epatice quia illa non est proprie dissen-
teria quia non est ibi scissio vel corrosio
dicitur enim dissenteria a scindendo quia intestina
scindantur ulcerantur corroduntur. Set similitudinarie
dissenteria epatica dicitur dissenteria quia in ea est
egestio sanguinea sicut in vera dissenteria et
causa antecedens humorum multitudo sufficiens
per intestina et sic aliquando est fluxus dyarrie
primo et postea hec causa coniuncta dissenterie est
acuitas humoris intestina a viscositate per flu-
xum pendente denudata corroduntur scin-
duntur ac ulcerantur et dolor ulceris
stimulat naturam ut quod est in intestinis
expellat et sic est fluxus ventris sanguineus
cum corrosione et iste est morbus quantum
ad ipsam scissuram intestinorum que est solucio
continuitatis et in ipse est morbus officialis vel
compositus secundum Gilbertum et consideratur fluxus
ventris dissenterie secundum diversas condiciones consi-
deracionibus proveniunt ad curam eius diversam. Con-
sideratur primo qualis est humor peccans flu-
xum causans an sit colera an fleuma salsum
an melancolia adusta. Gilbertus dicit quod humor
dissenteriam faciens quandoque est peccans quan-
titate quandoque peccans eius qualitate et
sic dicit est colera naturalis vel adusta vel pras-
sina sanguis adustus in natura vaccini quandoque
aut fleuma salsum vel acetosum vel naturale
corruptum vel melancolia adusta et secundum
hanc scitur qualis debet medicina curativa

ta primo prima antecedentem vel coniuncta
et postea qualis debet medicina et consti-
pativa et consolidativa et ista est cura cura-
tiva morbi. Prima fuit cura appropria-
tiva cause morbi. Secundo consideratur locus pa-
ciens et lesus scilicet an corrosio sit in superi-
oribus intestinis vel in medijs vel ultimis
sive inferioribus et secundum hanc consideracionem
scitur an medicina per os danda sit
an per clistere an per utrumque ut habetur in
regula. Tercio consideratur res egesta cum san-
guine et humore peccante que corro-
sionem denotat sicut emittitur et secundum
hanc consideracionem scitur an facilis sit
cura dissenterie vel difficilis vel non
curabilis sit fluxus. Et secundum hanc
quidam ponunt dissenterie tres species. Prima
cum egestio est sicut lotura carnis quia
de et est de intestinis superioribus et
facilis cure. Secunda species cum egestio est
sicut rasura pergameni et est de medijs
intestinis et difficilis curatur. Tercia species
est ut cum egestio est ut frusta carnis
vel petie oblonge carnis vel cutis
spisse et est de intestinis inferioribus et
est incurabilis sicut sentit Johannes de sancto Paulo
in suo breviario. Gilbertus tamen dicit quod
inferiora grossa intestina propter sui
grossiciem pati possunt sine magno
sui nocumento rasuras et ulceraciones
et tunc dicit si corrosio tanta sit ut [illegible]
vel corticeis et petie pure oblonge
de [illegible] intestinorum egeruntur magna
[illegible] lapsus et cura est difficilis et si
fiat per acuitatem humoris perforacio vel
de predicto naturalis [illegible] intestinorum et
multo magis [illegible] incurabilis est
quia caro intestinorum vel villorum cor-
rupta et abrasa vel consumpta non
restauratur. Similiter ut habetur [illegible]
egestio ut lota carnis aliquando est et
in ista tria consideraciones veniunt quod si
sanguis egestionis est permixtus sit quod

de superioribus venit in testes in longa
cum via melius se commisceat. Si parum
est mixtus cum egestione et superioribus
scitur quod de inferioribus est intestinis. Verum tamen
brevia via sanguis non potest egestioni misceri.
Si mediocriter mixtus est sanguis scitur quod
de intestinis mediis. Si vero sanies egi-
scitur quod iam est ulcus in intestinis. Et si
sanies multa et feda iam ulcus est can-
crosum et dicitur ulcus cancrosum et non curatur quia
medicina non potest ad eum pertingere et etiam
propter maliciam et saniem que hic continue
fluxum emittit compellitur. De hoc habetur
in regulis. Quarta consideratio est ad cognoscendum
si dissenteriam precessit alius mor-
bus vel ipsa dissenteria precedit quia aliqui-
bus precessit cathartica alius pleuresis
alius dyarrea alius colica idest colica
passio et secundum hanc considerationem sicut
precedens sive antecedens est morbus [illegible]
et est remanens ut quidam catarrhi [illegible]
tur. [illegible] morbus ita quod [illegible] curato
sola est adveniunda dissenteriam cum [illegible]
medicis quia primum morbum non sunt ut
removeri. Sicut Gilbertus dicit quod dissen-
teria aliquando fiat de sanguine adusto
in novem venarum [illegible] ab aliis plu-
ribus doctoribus sic tractatur et estimo quod
talis sanguis corruptus in intestinis resi-
dens corrumpit aliquam partem superfi-
ciei sive latera interiorum intestinorum et
ex tali corruptione fit primo postula
mala et post ulcus saniosum. Et alii
doctores de dissenteria tractant
saniosa undique sanies quia [illegible]
et videtur sufficere sine expressione
sanguinis adusti predicti quia si primo
[illegible] est curabilis et si de sanguine est
incurabilis. Ego vero non estimo quod talis
dissenteria scilicet de sanguine corrupti et
in novem venarum [illegible] curabilis sit

eo quod causa venenosa materia ulcerans
et perfundans valde in intestinis non bene
mundificatur. Nec dico pro eo [illegible] carne
intestinorum restauratur et ideo [illegible] suppo-
tam omnem dissenteriam cum sanie mul-
ta et feda vel semper curatur. Aliquando dissen-
teria saniosa dummodo non sit ulcus can-
crosum quia tale ulcus non curatur sicut
habetur in regulis. Gilbertus dicit quod in
causa sanguinea in principio forti conve-
niens flobotomia fiat particularibus convenientibus et ubi
colera et adustio sit in causa. Et ideo vero
dico ubi sanguis aberrans ad intestina
transmittitur sive ex multitudine sanguinis
in corpore contracto hic contingit sive ex
mutilatione manus vel pedis sanguis
redundat ad corpus et de corpore transmittitur
ad intestina propria [illegible] flobotomia. Si
dissenteria est sanguine adusto resi-
dente non fit flobotomia nisi ut antidotum
[illegible] auferat. Ne aberrans sanguis ad
intestina transmittatur et ubi colera
multa vel acuta multum est cum dissen-
teria non competit flobotomia quia sanguis
est frenum colere et per flobotomiam acutior et
furiosior est colera. Solutio melior in
dicto purgato fiat cum mirabolanis citrinis
in decoctione que secundum Gilbertum purgat
coleram et sanguinem adustum. Recipe cor-
ticis mirabolanorum citrinorum ℥ i et infundantur
per noctem in sero [illegible] et mane fri-
centur bene manibus et colatura detur. Deinde
[illegible] non colatum ad [illegible]
medietatem. Post restrictionem ad horam bonam
ponatur super stomachum vel super superiora in-
testina quod quasi quo ad stomachum idem
est quia sub stomacho sunt illa. Recipe emplastrum
de pulvere arboris in mirabolanorum [illegible]
[illegible] psidia balaustia et [illegible]
[illegible] cum albumine ovi distemperatis
quorum pulveris scilicet potiuncula et [illegible]
tibiala assignat Gilbertus et fit dissen-
teria ex multitudine colere effusa ad intestina
que primo in suo transitu [illegible]

humores viscosos adherentes intestinis citra
dyanriam et post intestina denudata sunt
de viscositate adherente que propter contrari-
etatem et acuitatem colere tunc colera in
suo transitu intestina corrodit et vlcerat
quibus partem substantie emittitur cum egestione san-
guinis et fit dissinteria Et scias quod hec in sua
consideratione talis humor est in intestinis su-
perioribus aliquando inferioribus aliquando in medi-
us dico si est colera in superioribus intestinis
hec sunt signa egestio est citrina sine colerica
nisi sanguinolenta aquositas cum colera
mixta et egestione cordiali calore sine
aufertur quia fetor in superioribus intestinis
corrodatur quod dextris egreditur est sicut
lotura carnis recentis et propter longam viam
cum egestione in illam permiscetur similiter ar-
dor et punctura sentitur in superioribus in-
testinis et dolor circueus paracentem
in loco illo dum post dolorem fit egestio
secundum Gilbertum Si vero colera esset pu-
rissima et egestio in parte viridis et in parte
sanguinolenta et si colera esset eruginosa
egestio est in parte maiori cum dicto viridis intestina
et in partem sanguinea et post corrosionem
continuatam exit sanguis et post sanguinis
vlcerationem fetida exit sanies Et cura
eius est bibere oxizakara et comedat su-
cum sumac portulace amene vel risi et
cum infusione mirabolani citrinorum vt dictum
est in cura dissinterie quo sanguine adusto
purgetur et infusione mirabolani sufficit secundum
Gilbertum ad v pillas vel plures et non
secundum Gilbertum cassiafistula valet hic valet
in sanguine adusto dicit dictus quia laxat
et fluxum facit Et ego dico quod hic
non datur clarificato de sucio rosarum propter sto-
machum vel diacodion quod recipitur secundum
si non apponitur tunc acuitas oportet quod re-
ciniet quia purgant coleram et restringuunt
vlcera et constituere moderate Ergo vero
premedicando in principio purgandi solum vel re-

primas de mastice vel conserve que
purgant coleram et stringunt et
que non habent conserve de succis humec-
tatas in aqua pluuiali vel de rosis
bonum est et cibo sint cum pullibus de ave-
na vel ordeo cum lacte amigdalarum dul-
cium et in fine mundificationis cum risi
et lacte lacte amigdalarum pullos coc-
tos cum capolo vitelli et aliis similibus
vtitur constrictis et eius fetida mundificatura
Et nota quod si colera esset acuta rependa
da est vt dictum est in cura de dyarria et me-
dicina ibi constituere et cibi constitutiui
et mixta ad dissinteriam exceptio vel purgan-
do et stringendo et cibando dictum sunt
in dyarria ibi cura propter acuitatem colere
et ibi cura eius que propter multitudinem co-
lere nisi quod hic requiritur consolidatio
corrosionis vel vlceris intestinorum
qua ibi non indiget Et nota quod assa-
ta non competunt hic valet et in dyarria
et colera mixta vel acuta Constitutiua
bona in ea talia sunt hec placenta
de portulaca rosarum sicut sandali et equa
coctaria mespuli sorbi spica ca-
stanee coralli bolus armenicus sandali balau-
stia galla mirtilli cupule gla-
dium cupule rosarum et semen rosarum et
semen plantaginis cortices granati
sandali terra sigillata simuar a-
caria consimiles sunt pro potionibus plu-
ribus empla epitimata vngenta et in-
iectiones per clistere purgatorie fetida
et mitigatorie doloris de aqua sedatorie
vel mitigatorie doloris vide in regula
da secundum Gilbertum diacodion atana-
sia et mercita mixtis et aliis
iuncte rosarum cum bolo armenico et sandali dictum
est bonum et si non valeat ponatur
modicum de mastice et bibat propter pate
aquarum et patria dicit iuste cum
gallina parata vt hic mihi habetur

pg ifectom adhorum bona pona
sup stom. l sup supiora intestina q
idem 2 qua sibstio sunt illa hor
emplm de pulue anello 2 dmatuoz
ross simplicio psidia balastia 2 paz
tianom apponat cu albine om
disspat quoz pulus valet potatus
et sup cibaria spsus hec Gilbtus Et
ego cu zucaro ross et pulue masticis
in pria quat item efficacia bona
qua ross stringit et confortat masticis
stringit conglutinando ventrem cu bo
lo et sand forti opat et dat cu
istoz cu suco platagims vl ro po
stiptico Ego dico cu aqua ross mix
tis aqua platagims Et no q
stiptica medicina pos immeda
danda sunt statim pg medicinam mo
disticitiam cu qua det cibus scdm gil
btum et ro e qua aliter cibus stipti
cam medicinam impedmt ne libe
admistra tusirit Ego tn salvo
melior iudico dare cibum qm sit
mitimus et stipticus sunt constitunis
et prodigom copulsione emus de
sto dan fortiora stiptica medicina
sit plus confortat na et constrictio fluxus
pruat et plotati remedia ponit
Gilbtus vt pedes paciens dum sunt
stiptica ponat in aqua tepida sal
sa vbi decocta sit herba que voca
vesta bonis Ego coptus sum in
dissetia pone pedes pluries in du
in aqua modicat calam decoctois
radic silices Gilbtus 2 pg stiptica
data iubet balneum fi in aqua de
cottois veste bonis platagims
tale camelodi sunt et alioz cibus
stipticoz et in exitu balnei offert
regimen cu atanasia et inclutis
aliqualit vel dyarodion conficat cibus

de gallina optimus in hac cu qua optime
nutrit et confortat et constringit et spisso
sanguinem quat et bonum no fluidum
generat gallina vetus antiqua pinguis
et decoquat in aqua pluuiali et tu
dic si no habet vl aqua aq qmus et aq
ps agreste vl aq ross apponat si aq
sint pro pluuial addat agresta
et ross in pria quat et coquat sib
usq ad separacom ossium et tedat cu suo
brodio disspato et colet et colat ad
det mica panis azimi sic cu aq
pluuiali et vitell ouoz addant et
conspgat iste cibus cum pulue de cinamomo
galoffe bolo ar et san d dragage
et melior etc et ego gallina cu
vinis acribus et aqua decoquo et po
gtero et cu vitell ouoz et mica pa
nis ia dca cpono azimi incipl ad
do et e amicabil abus pluries et alia
constrictiua ia dca delectacom cibi aufe
runt Potus eoz sit vinum rubeu
stipticum lumphatum sic forti cu aq
ross vl platagims Cibus consolidatus
scdm Gilbtum est lac caprinum in quo sic
candens e extinctus qi vt d prosi
tas lactis que e subtiliatia et incisi
na pte aufert Et butirosa sba
lactis armus cole cotinguit 2 casca
ta omnes sba consolidat vlnera 2 inspissat
bistca in intestis et constringit ventrem
max si cap mutat hrbis stipticis 2
si paciens cibum no gustaverit accipit
vl abhorat deinc pria cocta cu
vitellis ouoz et lacte amigdal
et modicu croco fiat pulmentu spissu
et adhibeat Ego do sumi pria lac
amigdal cu vitellis ouoz et
paz croco. et est pulmentu delectabile
et risi cum lacte amigdal 2 aliqu
do lac spucol cum riso vl vitellis

ouor vel ova sordida cum agresta
et pullo cocto in aqua pluviali et
in fine pono agrestam et est bonum
hec dicta sunt de dissinteria ex colera naturali
in superioribus intestinis. Si vero fuerit colera
prassina vel erugmosa pertransiens superi
oribus intestinis purgetur cum trifera sarr(acenica)
quia ut dicitur in tractatu morbi ypocondri
yaci colericos purgat. Et ego cum pillulis
damascenis et mirabolanis citrinis et cum
barbaris purgo eos cum pro modico ap
pozimate et cristallus pulverizatus et datus
in potu cibo et medicina est optimus
quia est frenum colere et eas destruit secundum
Gilbertum. Et ego dico quod si margarite per
forate et non perforate dantur utile est
et croci, (corr. saxifrage?) bona est. Facta purgatione
et malicia corum correcta fiat sicut in
aliis dictum est super de colera rubea. Si vero
est de flegmate salso purgetur cum mira
bolanis citrinis vel kebulis vel cum bellericis
et emblicis quia ambo purgant coleram
et flegma. Et in aliis fiat sicut dictum est
post ubi dicitur quod oportet ita fieri ubi sit colera.
Si vero dissinteria fuerit ex duris (?) temporibus
fiat purgatio sicut in regulis dicitur, et
secundum Gilbertum ℥ vel ℥ et ß mirabolanorum sufficit
cum aqua pluviali vel rosa vel sero
caprino provocati preparata et delicate decoquantur
colatura nectitur (?) et grossa tota sedat. Si
vero fuerint ulcera intestinorum superiorum
post purgationem aliqua medicina constric
tiva detur. Prohibetur medicina mundifica
tiva propter os stomachi. Illud adhuc valet
aqua ordei et brodium ciceorum et aqua
piscium salsorum. Secundum Guillelmum medicina
mundificativa sanei ulcera vel aparte
de intestinis in fluxu ventris intestinorum et
hec decoctio rhei barbari ℥ i pulverizetur
et in aqua decoctionis dimitt(e) vel su
mat dimittatur per sex horas post colletur
et colatura dulcoretur cum ℥ ij vel in sirupo de
nenufare vel sirupo rosarum et detur cum die

summo mane. Et ego pro mundificacione et pro
regimine cibi pultes tenues ordei cum
modico mellis rosarum et mica panis et
brodio cicerum et cum brodio caulium cum
modico salis et aqua decoctionis ordei
et fabarum et farina fabarum cum lacte
vaccino et de aliis bonis addito mell(is)
rosarum. Et fit dissinteria circa intestinorum
inferiorum et signa eius sunt dolor et
corrosiones ab umbilico inferius et
quod appellatur pus et emittit sanguis
et quedam mussillagines cum rasuris
cum egestione non mixtis et post dolorem
cito emittitur sanguis et egestio et post con
tinuationem ulcerationis exit cum sanie
sanies et aliquid grosse corpora, id est partic(ule)
plus solide quam sit de rasura per carnem
sunt sicut cortices, id est partes breves et
spisse aliquantulum sunt sunt partes abla
te vel sicut fila grossa et tale significat re
solutionem partium intestinorum vel corporis et non
curatur secundum plures. Et cura eius
est curabilis cum pro evacuatione materie
cause corrosionis et ulcerationis et post
purgationem mundificetur locus a sanie
quod ulcera non curantur secundum ypocratem nisi sicc(entur)
et non siccatur nisi a sanie mundetur.
Post mundificationem sanie consolidativa
aliqua cum constrictivis et sanativa
vulneris apponatur. Cessato fluxu so
lis sanativis utendum est primo quod per
clisteres educatur materia peccans et ulceratio
et fluxum faciens secundum Rasim (?) peccan
tem ita quod si colera sit in ea fiat de
infusione mirabolanorum et aqua ordei
et aqua decoctionis portulace et
citonie et plantaginis. Purgata
colera fiat clistere mundificativum de
tysana albi spisse aliquantulum. Hec cum
melle rosarum ℥ j. Si curatur secundum Gilbertum
et secundum eundem consolidanda et si plus

zoit post clistere quod in recto fuit et
in alio colore et quolibet tuo ita vidi
est clistere quoniam ma est que fieri debet
et fiat et vel quater per extra intervalla temporis
quo usque illud zoit sit sicut dictum
fuit non infectum spumie vel sanguine
zetur et signum quod villosa intestinorum
sunt bene mundata et quoniam secundum op-
timitatem rerum vel nocive inductarum et
secundum dispositionem diversam patientis di-
versitas est operandi vel complura cli-
steria mundificativa hic ponam
Aliud mundificativum est de aqua
vitella decoctorum in aceto usque ad
diviciem et resolvatur cum parte cinis
aceti et addita aqua et ordei fiat
clistere Aliud mundificativum de pepi
girtum ita ruces et ligetur et ad
datur album rosatum et coagulatur et colatur
et ego appono in aqua ordei quan-
tum sufficit et tepidum iniciatur pro
actus magis mundificat istud
magis lenius et solidat et prohibet
ab ulceratione Aliud est mundificativum
de draganti albi distempati cum vitello
oui et tysana et lacte mulieris
Item scripsi capinum cum aqua ordei
non excorticati et melle despumato mun-
dificat et decocto lenium et fenugreci
cum melle est laudabile Item Gilbertus
consolide et dyacodion ana partes. s. re
solutis cum succo plantaginis fiat
clistere vel atanasia cum colo succo
vel succo corrigiole vel aqua pluvi-
ali vel de aqua decoctionis psidiorum
vel balaustii vel aliorum restrictivorum
pone decoctorum ibi materialia in causa
vala in isto tractatu Item secundum Gilbertum
tyriaca in recta cum aqua rosarum addi-
to et musti et nunc stringit autem
forsan dicere mestici ubi scriptum
musti Item de pulveris spodii et coalli
utriusque ana partes. s. et sanguinis et cara-
be et cum vitello oui crudo et succo
consolide minoris fiat clistere et tepide
iniciatur ego recipio de malibus rusti-
cis in causa ca secundum contrarietatem
in lentibus et genciana ad pacientes
aliqua et decoquo in aqua pluvi-
ali et addo aliquos succos constrictivos
et mitto in ea per clistere Item Gilbertus
pulveres de tertio liquidissime bene cocto
cum lacte caprino addito mastice et
bolo ar- seni dys et gallarum ana partes
fricatur et non secundum eundem quod in dysen-
teria non oportet fistula clisteri profundum
intestinum ne impetuose truditur ne
villosa intestini ledat sed leviter quod
tor quando in ponere cannam et liniatur
cum oleo vel bombicino aliquo ut
facilius intret Item fimus pallebitum
intestinum receptus de prima generosa
super pruas posita stringit illis facies
fimus agwille tincte super posite prius
Gilbertus Item secundum eundem fiat emplastrum
sub umbilico ita tamen quod umbilicum
superior pars emplastri contineat de pice
et pulveribus constrictivis vel desiccativis cum
succo plantaginis et aceto albumine
oui et panno inducte et renibus et per-
tinentibus applicetur Cum vero fallit flevotomia precat
in dissenteria in inferioribus intestinis vel
in dissenteria adusta vel diversis humoribus
multa adusta vel diversi humores
sit fiat purgatio ut habetur in regulis ibi
si dissenteria est sincomatica nisi quod
post non datur medicina sed infusio mun-
dificat per clistere et purgata materia mun-
dificatur ita quod in clistere mundificativo
ponatur que resistunt flevotomiam vel melius
vel diversos humores mundificat ulcera
ubi prodit cum constrictivis et stiptici
magis fortis quoniam in tali colerica et
si est ibi colera prassina vel eru-
ginosa quod valde nocivum est clisteres

purgatis ponatur pulvis cristalli qui fixum est corpus aliquis tersi [illegible] possit cum aqua ordei bene poni contra quod in dissenteria que in medijs intestinis est secundum Gilbertum primo fiat purgatio per medicinam supradictam post et postea fi aut cetera remedia que dicta sunt supra nam [illegible] [illegible] [illegible] fiat

Dissenteria epatica dicitur dissenteria quartum dissenteria vero simpliciter licet in hoc quod minia est egestio sanguinea sive fluxus ventris sanguineus sed sine excoriatione et vulneratione intestinorum et ideo describitur dissenteria epatica est fluxus ventris sanguinolentus absque excoriatione intestinorum et fit aliquando ex nimia habundancia ~~cibi~~ sanguinis in epate vel toto corpore Et signa eius sunt rubor coloris et venarum repletio et in hac dissenteria epatica sunt signa contraria quam in alia dissenteria reperiuntur ut fluxus ventris sanguineus vigilie siccitas dolor capitis consumpcio corporis sed hic dicit Avicenna quod etiam in omni assellatione exit sanguinolentus prius et in assellatione dolor et orificio sentitur in intestinis licet non sit in epatica Sed sanguis exit multus simul et cum in potu est prius sicut de vena incisa propter frigiditatem intestinorum per quem transit coagulatur et conglobatur exit et sic fit magna interpolatio et cum dolore capitis et quedam dolores ypocondrij et cum nullo dolore intestinorum vel parvo licet Gilbertus liliator vero dicit quod in dissenteria epatica aliquando est egestio sicut ~~egestio~~ [margin: lotura] carnis sed quando est propter debilitatem epatis sanguis vertitur ad nigredinem et est coagulatus et si vero propter venas apertas vel fractas est sanguis multus clarus et venit subito et velociter Et si fuit propter corrosionem est sanguis violentus turbidus et venit

paulatim Et si est propter apostema quod est in parte exeunt sanies cum sanguine Et non potest inter eam et dissenteriam intestinorum distingui nisi quod in hac dissenteria est sine dolore intestinorum et cum [illegible] et post digestionem apparet quoddam primo licet liliator Et quia idem liliator dicit quod non sufficiat per duas valere species et curas harum dissenteriarum et cetera quoniam ut dicitur in regulis imprimo quando curatur antiquata et in senibus incurabilis in hoc modo opusculo breviti-tudinis et brevitatem amans non pono hic nisi unam curam in generali huius fluxus qui est sanguis ab epate fluens ad intestina sive hoc sit propter habundanciam sanguinis in epate vel in toto corpore Et signa habet supra signa posita Si enim habundat sanguis in toto corpore et non indigent membra recipere plus de sanguine sanguis habundans superfluus in epate et quando per venas miseraicas transmittitur ad intestina et fit dissenteria epatica cum sanguine et dicta per Gilbertum ut supra dictum Si autem vene opilate sunt per quas sanguis transire debet ad membra sanguis retentus in epate superfluens ad intestina mittitur et fit iste sanguinis fluxus ventris epaticus Si commutilatione pedis vel manus vel brachij sanguis quod solebat mitti ad dicta membra in epate retentus tanquam onerosus mittitur ad intestina et fit dissenteria epatica et in istis causis contra una et eadem est cura scilicet abstinentia cibi et potus ut minus de sanguine generetur Et flebotomia per quam sanguis qui superfluit minuatur et hec fiat tanto tempore et totiens quousque [illegible] ad fluxus cessationem etiam

Tenasmon est conatus cum volun(tate)
magna egerendi sine effectu
Est enim passio intestini longaonis
sicut colica est passio colon intestini et
yliaca est passio intestini ylei Et fit
communiter causa aliqua sicut constrictione al
terative et infrigidante longaonem sine
hoc quod aere frigido vel balneo frigido vel
sessione super lapidem infrigidatum sicut lib(er)
atore Et cura eius est quod primo emendet ut
sedeat in balneo aque dulcis calide et
inungatur cum unguentis calidis ut est
oleum laurinum et similia que calefa
ciunt et aperiunt quia nocumentum est
constrictione primum et ego propter hoc in
balneo pono herbas calidas aperitivas
sicut serpillum origanum et similiter solu(tivas) li
nitivas camomilla mellilotum et ane
tum haec enim calefaciunt et aperiunt sana
nt et dolorem mitigant et superfluitatem
resolutam consumunt Et fit comedi
acuta ut scamonea euforbium et
pulpa colloquintide et similia quia in
intestino suo aliquid de tali acumine
bibitum in longaone vel impressum pu
gitur intestinum vel sanguis exea et
provocat ad assellandum et cum non sit ma
teria ad egerendum ut nisus assellandi
sine effectu et quoque sit ibi impressio
ut excoriet et sanguinis guttas
emittat Et cura eius est mitte te
pidum per clistere acumine extinguentia vel
lac dulce butirum sine sale et ag
arimine cum in fusione dragaganti
aqua effusionis psilii et post in aqua
dulci temperate calida sedeat ut sanguis
exalat Rogerius dicit in aqua
decoctionis tritici et furfuris solvitur
~~Rogerius dicit in aqua decoctionis ut~~
~~sal~~ et quidam primo faciunt cura
cinsma post clistere probatum et non dt
hic clistere ex multa quantitate ß pauca
et plures infundatur et si est excoriatio
fiat oz in extinguentibus acuitatem
vel aliqua consolidativa apponi
de membris sanie ibi non fuit et est succus
plantaginis in hoc bonus cum pauco
melle vel liniator vel autem ut loco lini
atur cum oleo vel oleo et oleo
et mussilaginis dragaganti et gum
mi arabice et ponatur in balneo et sedeat
cum spongia posita in aqua calida decoct
ionis aneti Et fit secundum liber propter
aperta et tu dic in longaone et fit ma
gnus dolor quatenus et est propter ulceram
et est ibi calor ardor et punctura et est
propter emoroydas tumentes quibus curatur
curatur tenasmon Et fit tenasmo se
cundum colico et lubricone longaonis et
fit clistere tale hic Recipe malve bursa pa
storis bismalve absinthii ana manipulum i
decoquatur et in colatura fiant medius
furfuria tritici et item coletur et apponatur
olei violacei ℥ ß et clareatum de succo rosarum
℥ ß et iniciatur lib. i. Ergo dico hic ß per
vice una Rogerius addit salis gemme ℥
ß Ergo minus sal propter excoriationem si sol
vatur optimum est si non solvatur ponatur
ad balneum aquaticum et post balneum
aquaticum aque dulcis calide a bal
neo extrahatur mica tosta vel ligneis
et scripti dic fiat flora de sophena
camomilla pedis extimus hec gilbertus et
alfonsus dicit quod si in tenasmone exoriata
cientie ad ipsum longaonem est excoriatio
et humores vel sanguis et saliua sanguinis
et non oz ut clisterizare nisi cum eo quod
sedebat mordicationem et etiam quod ad
hereret interiori superficie longaonis
prohibens ipsam superficiem tangi ab humo
ribus mordicativis acute quoniam descendunt
ipsum longaonem et tale est hoc Recipe
℥ xxx cerebri excoriati ℥ xxx rosarum ℥ iiii
℥ x adipis nunc cuprum absque sale

ʒ ꝑ decoquat͛ in tribus lib. aque donec
residuum sint iiii cocta et colet͛ et
tunc lib. ß decoctionis colate clisterizet͛ et sic
inflato vel sic addat͛ olei ros. ʒ ß Et
unum istorum non assit alium ros. non
apponat͛ et scriptum est istud a Jo. Ro. Ra.
pro dissenteria ca. et bombax intincta
oleo viol. ß in aliquos sup ponat͛ Ego
inveni in libro Et remedia superius po
sita contra tenasmone commedianda a
cuta sunt pro magna parte conveniunt Item
ß in Gilbertum de sapo anetino et
rapino et auxungia galinacia anser
ina vel anatina resolute addito
oleo ros. vel viol. et cera fit unguentum
de quo licinium inungat͛ et imponat
contingunt summum colonum in capite
longaonis et sedat pruritum pu
turam et dolorem et istud est scienti
simum receptus experimentum per Albertum
de ligno pini gummoso et cinno au
et aneto et colofonio super prunas pro
utile remedium est Eutatisim de aqua
decoctionis furfuris et altee scripsit supra
dest multum Et fit tenasmo de fleumate
viscoso in longaone fleumate cum sua fri
gestugit et constrictus resistit et cum a pro
fleumate generat͛ et constrictus fit conatus et
voluntas assellandi Et signa quod tenas
mamo est de fleumate sunt gravedo et
ponderositas sentit͛ in inferiori intestino
et frigus et egestio est mussilaginosa et
quod cum nimio conatu assellandi est
aliquis bene rupturam unde aliqui gutte
sanguinis exeunt cum egestione Et cura
eius est ut si in stomacho et intestinis super
habundant fleuma ut per dicta di
gestiva oximel diureticum vel Bopo
nocis apirinus cum melle d audito
et inco scriptis et purget͛ cum flemma
gogo in antidotario vel ibi decoctionibus
vel decocto dicto ca. de lientia ad

purgandum fleuma scriptis quod cum de eius ma
gis convenit sunt pacienti Si vero
in superioribus intestinis non erunt super
fluitates tunc solum in clistere fiat cu
ra in quo sint ysopus cavill et
radix feniculi decocta et colata addat͛
furfur et fiat͛ manibus et postea colet͛
et illius colate addat͛ butiri sim.
ʒ iii et misceat͛ et ß sicca una ʒ iii Et
nota quod non dicit clisterei confundari inferi cu
ra fit in ultimo intestino nec cum ut
iacendo fiat sedentem vel ypocondria ß
sedendo fiat͛ sub umbilico Item invi
dificari potest per clistere in quo una aliqua
de decoctionibus purgatibus fleuma dicta sunt
ca. de lientia fleumate purgato fiat re
media localia scilicet eutatisima de aqua de
coctionis ysopi artemasie cavill
origani et saliorum sambuci et ut cum
post assellationem et statim potest apponere lana
vel pannum laneum qui prius fuit intinctus
in aqua decoctionis aneti et desiccatus
et calefactus ad maxillas capitis et desuper se
deat quia mitigat pruritum et appetitum
assellandi Item fumigatio de ligno pini et
est semper dictum bona est Et sedere nudo
ano super asserem de pino pinguem ca
lefactum bonum est Et ego vidi quendam
pati tenasmone qui post emissionem
fere digesti emisit fleuma viscosum album
quasi una massam ad quantitatem ovi pui
gallini et nichil fecit nisi quod comedit
pirices et panes azimos et bibebat
vinum rubeum scripturam quorum et post fiat
cum eo panno calido statim albus panis
calidus ano apponebat͛ et desuper sede
bat et post cenabat͛ mundificabat se
cundum de fleumate superfluo intestinis i
nferioribus et ideo non volui apponere ali
medicamine Item de episcopo puleio o
ximo quibus fiat subtilis et ang... e...
sit et intestinum voluntarie emittit͛ quasi
ensuatum erit et pulmus desuper assetur͛
et reverteret intestinum inaudibili dolore

mittigat et intestinum confortat Et est
Gilberti similiter secundum Gilbertum confortat
si lumbi et renes ungantur melle te
pido et aspergatur super loco inuncta pul
uis colophonie nastutii origani polei
ysopi et fustia ligetur Gilbertus sedat
pannus super scrotum plenum furfure cali
di coctum in vino confert Si colica est
in ea tunc saccus in aqua decoquatur
et desuper sedeat multa sunt remedia
localia In libro Gilbertina et Gwillelmo
et in aliis partibus Si vero in tenasmone
est dolor vehemens amplius sopitum
tunc secundum Gwillelmum aptum licinium al
bis Recipe croci thuris mirre licii ana ʒ
j opii ʒ ß resolua Recipe in liquore pu
ta in aqua rosarum vel lacte dulci
misceantur et cum ʒ ß istius mixture
cum panniculo lineo fiat et supponatur
sedat dolorem et soporem inducit et
scias quod soporiferus est de melioribus rebus ad
tenasmone

Iuxta sit dolor intestino colico su
periori scilicet in yleo aqua intestino
dicitur passio yliaca sicut sit intestino
colico aqua dicitur colica passio inuen
cia semper est dolor et tortura ventris
Secundum Iohannem in Serapionis de yliaca pas
sione haec passio accidit cum opilatur
intestina colica a capite vel secun
daro aut humoribus grossis viscosis
dicit enim Galienus possibile est ut gros
situdo et aqua multum et coartatio
fomici constringant meatum intestinorum
ita ut non descendat in eo aliquid nisi
vineis cum autem extremo est intestinus
et motus forte incipit ab inflationibus
tunc secundum retenta in intestinis vadit
ad superiora quia inferius egredi pro
hibetur et sic si aliquid intestina opilans
prohibet ventositas egredi et tunc petit
egredi per superiora et per huiusmodi opi
lacionem intestinorum et fiunt ac recreatim

ventositas fit motus intestinorum horribilis
Et fit etiam talis motus intestinorum contra
liud compulsionis eorum et est quod sic
que fuerit bonum sed et non est intelligendum
quod stomachus trahit ab intestinis illa quae prohibentur
exire inferius sed intestina ea ad superiora
compellit et stomachus ea in motu recipit co
rpus sicut patet quod opilacio intestinorum est causa
yliace et colice sed ista opilacio contingit
causa prementis aliquid conversiti sicut plenitudo
fecibus egredi inferius prohibendi aliquid
conversitas grossa eius et egredi prohi
bente aliquid contrarie naturali vel accidentali
intestinorum quae minuit ea et fecibus in
eis desiccat sic quod expelli non potest et
bruerit sine sic ventositas vel qualiumque
sine humor intestina desiccantia et com
stringentia sicut aqua vel humor viscosus egres
sum fecibus prohibentia fit dolor et tortura
intestinorum Et aut de omnibus dictum quod sic
est colice cum multum sit non est dubium quod
opilant intestina et homines opilacionis
fecibus egredi non potest sic haec prima prima probat
fit ergo motus intestinorum dolorosus propter ve
ntositatem et feces retentas et isti dolori ad
ditur alius dolor ex morsu humorum quia
mordent et corrodunt intestina que sunt
multum sensibilia et ideo est ibi magnus dolor
dolor autem desiccat et calefacit et mouet
coleram que desiccat et calefacit
intestina et prouocat et fit ibi bellum
inter pungitum et mordicatum ventum
a ad expellendum fecibus expte vma
et opilatorum et sterilitate fecibus egredi
prohibente Et preter alia et sic multum de
causa fit in quocumque loco ventris fit
dolor Et ideo dolor et tortura ventris
absque fluxu in signis causa et tunc
cum dolore stomachi et precipue stomachi colica vel
iliaca ut plurimum quando Rasis autem nomi
nauerit Et fit cum talis dolor aliquando
cum ab ex similiter liberatorem ut sic cibi vel
cum tali vel similium Et carissimi suppeti

cali ut aliquando puerum nascitur per ipsum sima
pe fit ut sit turbide persita circumvertit
et huiusmodi Et signa patebit medico particule
Et cura est abstinentia a talibus et contra
sumere ut clistere fiat reductivum ad sedem
Et fit iniuste aliquando ex capite inter-
stinis et dicit Gwillelmus quod capud qui
dicit yliacam vel colicam semper est capa
calum ad quod semper sequitur febris continua et
est cura eius impossibilis propter quod cognoscitur
do fuit confirmata et ut plurimum fit in gracilibus
et superioribus intestinis Et eius cura est
quasi incurabilis est in principio si medicus eum con-
siderat et hoc usque ad septimum periodum in
die certo Et signa talis capitis sunt secundum
Gwillelmum febris continua fit et vomitus coli-
et maxime inflammatio et dolor in superio-
ribus intestinis et pulsatio in eis et
fit aliquando ita fortis vomitus quod infirmus
vomit stercus et fit anhelitus eius fetidus
et eructuatio aliquando fetida est et corpus
et fetat aliquando et infirmus est cum quedam
et revolucionibus continuis et propterea cura
talis capitis difficilis est valde ideo non prosequi-
tur eam nec curam colice vel yliace et
ex tali capite quia talis dolor et tortura
intestinorum non curatur ideo capud curatur de
eius cura habetur in Gwillelmo et libro particulari
complane Et fit yliaca sive colica sive
dolor intestinorum vel tortura propter vermes
de intestinis Signa quod vermes sunt causa
doloris et passionis intestinorum sunt quod prius
sit talem dolorem repletio nausea
et circa ventrem hora ieiunii est mor-
dicatio et accidit eis sompnus profundus
et aliquando quasi syncopis et quasi dispositio mor-
tis et gravitas colorum et siccitas narium
et pruritus narium et oris odor et cetera
ut odor vermium testatur habet Gwillelmus
liberator vero dicit quod in sompno garriunt
et patiuntur stridorem dentium et masticant
sicut haberent cibum in ore et habent sompnia
terribilia et excitantur terribiliter et cum inqui-
etudine et [illegible] patiuntur

pruritu narium dolor et clamorem et
emissionem saliue et egreditur lingua
ac desiccatur ab die plus quam de
nocte et sequuntur multa mala accidentia
que habentur in libro capitulo de vermibus ubi
dicit quod non generatur ex cibo quem nullum
animal solum mittit secundum Galienum
de simplici medicina nec ex melle generatur
vermes quia in utraque qualitate generatur
per [illegible] nec sanguine quia huius-
est bonus quo natura indiget generantur
[illegible] ex flegmate et cibis
flegmaticis et [illegible] fluitantibus gr-
[illegible] ut sunt fructus [illegible]
et [illegible] Cum enim flegma
putrefactibile sit et in intestinis putrescit
illud putrefactum a calore putredinali
suscipit spiritum animalem vermes generantur et
intestinis superioribus generantur vermes
longi [illegible] seu lubrici
[illegible] in medijs intestinis generantur vermes
[illegible] lati et similes cucurbite et vocantur
[illegible] vel cucurbitini in longaone
generantur vermes parui ut solent in ca-
[illegible] et hij mali valde et ma-
[illegible] in ano pruritum causant vermes
longi in yleon et in colon pungendo
magis dolorem causant Et cura doloris
ex vermibus occidere et educere Primo debent
occidi et post educi ut habetur in regulis
[illegible] primo [illegible] tribus diebus
lacte caprino in cibo propter [illegible] dul-
[illegible] delectantur vermes [illegible]
[illegible] et non ledunt ut
causant dolorem morsibus eorum Post ma-
[illegible] in [illegible] offerunt [illegible]
vermes que propter [illegible] lacte [illegible]
accipiunt et propter famem et post
dulcia aliqua amara [illegible] ut
cum lacte vel melle [illegible] aloe vel succo
persicarie [illegible] vermes [illegible]
sunt [illegible] aloes [illegible] absinthium
apponatur nigella persicaria folia
persicorum et cortex [illegible]

tamen teutonica matricaria decoctum
et occidit eos Et dicit liliator quod
zeduarium tritum cum brodio vel vino
potatum procul dubio omnes occidit Contra
quos vermes educuntur tunc pulvis confectus
ex parti scilicet corallorum ʒ x seminis ʒ v zucari ʒ vi
fiat pulvis de quo sumatur ʒ ii si in su-
perioribus intestinis vel cum yera pigra
Si vero sint in colo educantur cum clistere
resoluto de amaris et imponatur
yera pigra Vermes evacuat et effica-
citer secundum liliatorem aloe succus marrubii
succus cucumeris asinini agarici
confectus pulpa colloquintide et carthamus
et yera pigra et saponis mollis si ponatur
in clistere vel ponatur super umbilicum
interficit vermes Post illa quibus evacuatis
cessabit dolor colicus vel yliacus pro-
vocatus Et utatur bono regimine
calidis et siccis que putrefactioni re-
sistunt et in tempore cristudinis ciba-
ria sint bona panis in quantitate
vinum bonum sit potus eius Et possit
allium coctum in cibis comedere quod
omnium vermium destruunt et vermes ex-
pellant secundum Guillelmum Et non quod de
dictis materialibus fiat aliquod decoctum
vel sirupus aliquod clistere aliquod emplastrum
addita farina lupinorum amarorum
super locum ventris ubi vermes ponitur
aliquod unguentum quo fit ventris in
ungitur venter aliquem cum felle tauri-
no et succo absinthii ventre ungatur
omnia hec vermes occidunt dicta secundum
liliatorem Et pulli columbarum et alie
carnes bone et condimenta et salsa
fiant cum pipere gariofilis zeduario
galanga et tunc dicitur cinamomo et car-
damomo et sit torsio et dolor ventris
et intestinorum sine colica sed yliaca
de ventositate grossa
Sequitur capitulum de ventositate

Ventositas prurientes sibi locus
Sequentur dicit eius signa sunt
secundum Gilbertum cum ipsa ventrem inflat
et distendat et vagatur cum sonitu et
est cum rugitu et gurgulatione et tunc
dicitur si ventositas est generata secundum et
eructuationes fiant et allevietur pa-
tiens per eas Et dicit propterea si fuit ve-
tositas in superioribus intestinis et quod
per motum et agitationem ventositatis tor-
quetur intestinum sicut torquetur corda
et tunc dolor tunc valde grandis Et secundum
Guillelmum signa coartationis ventositatis
vero tunicas intestinorum est dolor ve-
hemens intestinorum circa sint sicut in regula
Et sit aliquod dolentem vel aliquid pungi-
aliquod dolenti vel sicut de cibo cocto
inflato vel sicut fabe milium et rapa
hec quem sola abstinentia a cibo et di-
gestione celebrata solvitur et quando mo-
dica ventositas est et sua grossitu-
dinis quando multum et solvitur cum
fatellatione de milio et sale vel de
avena et sale vel alio calefaciendo
vel de ysopo origano calamento cimi-
nio anisio et aliis semen Si vero ventos-
itas complicatio cibi communis boni
sunt ut confectionibus vel herbis supple-
candum que iam dicta sunt remedia
competunt Si autem ventositas pro-
veniat nam quod resolvitur paulatim
Signa eius sunt quod sedatur cumque
dolor et post duas vel tres horas
iterum movetur et cumque dolor non sedatur
evaporationem vel calefactionem sed ma-
gis augmentatur eo quod calor et
virtus evaporatorii resolvit flatum in
fumum et non consumit et in tali casu
dimittere evaporatoria et procedat re-
mumptum quod medicus vero administrum

et ignorat an sit ventositas commixta
vel cibo assumpto vel resolucione flatus pa
ulatim imponat calefactivum seu eva
poratorium de milio et sale vel aliud
ut dictum est super locum dolorosum et si non
allevatur dolor per hoc sciat scilicet quod
paulatim resolutus esse in tantum purge-
tur medicina dicenda vel ex ea cli
stere in qua vedeca est resoluta et ubi
porta sit aliqua ventositatis con-
minativa et si post hoc non cessat dolor
tunc iterum pone evaporativum et gestet
ac dormiat patiens inde post
purgationem et cibo si fieri potest ab
stineat per tempus aliquod et utatur
remediis que super scripta sunt de
ventositate inigilosa vel eius pel
liculas stomachi et assidue assumat cy-
minum in colica ventositatis inclusa
inter pelliculas intestini stomachi et
quod non debent ad intestina applicari
sicut ibi ad stomachum secundum Gilbertum
in dolore colico ventre ex ventositate
prodicat peccaria tam intus quam
extra et sanguinem de vino in quo cor
ta sit pettaria et balneum et empla
dyasoricon post purgationem dicte secreti
bona sunt et bonum est balneum
de herbis calidis ut menta origanum
polegio ysopo et aliis ventositatem
consumantibus Et in exitu balnei of
ferat cyatra cum vino decoctionis
gariofili et piperis longi et pone sacco
tam super locum dolorosum sine fric
ficatore bonum est Et in unguento lo
cum cum oleo de ypericon et costo secundum
Gwillelmum ergo cum oleo anetino et
camino in vngto et sacco bonum
et saccellato cum milio furfure et
sale confectum in sartagine bona

est et comedat carnes bonas et
bibat bonum vinum et purum et con-
ducit ciborum cum pulvere Recipe piperis
nigri ʒ ij cimini macerati longi an-
ana ʒ j galange zedoarie cinnamomi
bonum ʒ j et semis fiat pulvis Et sit co
lica sive dolor intestinorum conflicte
frigidissimo scilicet vitio viscoso crudo et
hoc sit ut plurimum secundum Gwillelmum et
secundum eundem signa eius sunt fa
cietas nausitativa pruritus et se-
rinet et ventositas omnis et multi
plicat eructatio et nausea et dolor
est fortis et sudet sudore frigido et eius
urina est alba spumosa valde Secundum
Gilbertum dolor eius est maximus ma
gis quam varatinus et dolor ma-
ius et laboriosus et color faciei pallidus
vel plumbeus sitis nulla motus nimius
et pigritia et labor nocturnus est ma
ior et egestio nulla vel spumosa et viscosa
quasi ad modum clarie ovi cum gemi
natissimum et cocte pecten tingit
pilose Et cura eius est ut hora
paroxismi fiat clistere tale quod levat et
fit in forti dolore colico et febricitati
bus recipe aque decoctionis blete li
j vel li ss sal ʒ j olei viol ʒ ij inciatur
tepide et si sunt absque febre potest addi
ad pondus pucillo furfure et ʒ iij
mellis et plus de sale et loco olei
communis violis ponatur olei communis ʒ j
Aliud clistere fortius quod administretur si
per lenitivum dolorem non sedat Recipe fices
citrinos xv bismalve blete catalis
ana m j sal ʒ j olei communis ʒ iij secundum Gwillelmum
Gilbertus ponit ad clistere mollificativum
tale Recipe malve vel semen lini vel
fenugreci decoctionis li j et pone ca-
talis tritici vel ordei et adde melle
et oleum vel de proprie radices

bismalve in tisana simul addito oleo
et melle sit clistere mollificativum post
hoc competit clistere mundificativum tale
Rx malve bismalve mercurialis an
m. i. addito mell oleo et sale et cola
tur ponatur bened[icta] scamoniata vel
alia medicina competens et post hoc
fortius codit decoctionem ante colocinthidis
sinthij centaurea palma et oleo
et sal gema et mell addit et me
dicine imponende ℥ ß et in ictar
li: j. i. ℥ xij Item implicatur sacculo
furfure et vino et coquatur in tibus
partibus olei et cera parte sui tunc
exprimatur oleum et inicitur per clistere ß
Gilbertus Istud ultimum est lenitivum
et resolutivum Ego vero primo pono
clistere tale Rx malve intnal
blete caull an m j. cutabi m j.
mell ℥ j. olei anati ℥ ij sal ℥ ß
Istud sedat dolorem et mollificat
materiam i ventositatem subtiliat et
abilitat ad exitum et post tale clistere
addo ad idem ysopi et the[riace] anti
an m ß et sal sic ℥ ß fiat clistere
post hoc facio tale Rx malve blete
an m ß ysopi pitule the[riace] anti
an m j. sal ℥ j mell ℥ j et ß olei
anati ℥ j 2 ß et catabri quagill
j et colatur addo bened[icte] simul
℥ vj et in forti ℥ j. sive scamonia
vel alio amanum vel loco bened[icte]
aliquando in pono istam medicinam
Rx turbit pulverizati subtiliter ℥
ij ℥℥ vel pulverizati ℥ j agarici ℥ j
puri anti hermodactili an ℥ j
mastice ℥ j turbit et ℥℥ distemporatis
colatur aguricis pmetze dancus
hermodactili decoquatur cu alijs

sit quod per suo tempore imponatur scilicet petre
et dancus apius et agaricus post me
dicinam decoctionem aliorum educit ista me
dicina flegma grossum et ventositates
sedat et sedat dolorem et causam doloris
amputando Gwillus dicit quod suppositum
de collio albo de quo fit in meo anti
dotario ibi collicum ad colicam ventosam
et causam que est ventositas et fructus fle
xuionet et tu dic pluries in usu
Sed ego reputo valde corrosivum et
ulcerativum quia propter recipem de illo
pulveris ℥ j et ponitur in aqua viol
et succo citoniorum vel pirorum vel musci
lagine dragagant vel mastice et cum his
pulvis cet hijs mixtis et infusis usque
ad desiccationem tunc cum eo et cum mell fiat
suppositorium et utitur eis Ego vero utor suppositorio
de melle facto conato cum sale gema
pulverizato Gilbertus vero ponit supposi
toria commelle in cuius decoctione fit
et addit sal thami vel sal gema vel
salis nitri vel piretri vel ellebori nel
esula vel titimallum seu scamonea
secundum exigentiam materie et scribit de hijs ista
quam scribit uti volunt Empirici quibus
aliquando utuntur sicut sticus lupi et que
sunt in thezauro pauperum et in Gilberti
na et alijs practice que ponit Gilbertus
et alij quibus non utor Rx polipodij
mundati et parum contusi ℥ ß ysopi se
minis feniculi cimini an ℥ j sal ℥ ß
hec in gallo antiquo ponant et
decoquatur in multa aqua usque ad
dissolucionem ossium et colet et brodium
bibatur feces et humores fleumaticos et
ventositates grossas resolvit expellit
et dicit plura ad colicam diversam in
practica manuali practica mea et in alphabeto
meo // Hic non pono ea que localia re
media utilia et levia hijs appono

//oleum fetidissimum vel butirum vetus mel
rancidum forte et sal ut(ri)usque equaliter
et bis geminetur simul et coque ad spissi
tudinem et lana vel filum vel vel pannum
laneum intinge et comprime et calidum sup(er)
locum doloris appone. Ego addo ci
minum vel origanum vel aliud tale. Item oleum
vetus acetum forte et axungia antiqua
simul coque et fac sicut prius dictum est.
Item vesica cum suco rute plena calida
apposita bonum est. Ego in vesicam
pono decoctionem herbarum calidarum ut
pentafilon origanum ysopi rute et similia
hiis. Et dicit Gilbertus quod in colica ven
tosa prodicat (?) pruina tamen intus cum pra
... in stricta. Item vile sed utile reme
dium locale recipiatur de superficie terre ubi
animalia mingunt et calcant pedibus ut
in stabulo ante presepe unam partem
lata et calefiat et appone loco doloris
multotiens probatum est. Hec Gilbertus. Sed nota
quod hec remedia competunt in colica ve
tosa. Sed in colica coleric(a) flegmatica
melancolica per clistere evacuato flegmate
residuum flegmatis resolvitur in fumum et sequitur
dolor colicus ventosus et hec hic ponuntur
ad eius complementum. Et si fit aliqua colica
vel yliaca et dolor et etiam venter ex
retentione fecis sine constrictione dicto de spi
cato et talis retentio fit multis causis.
Et post Guillelmus ... retentione fecis
sed reduci potest ad tres causas principales in singu
lis ibi retentio fecis et ibi si colica
fuit constrictione dicto // Et potest dici quod cali
tas et siccitas intestinorum sunt re
tentiones fecis et tunc dolor colicus
vel yliacus per totam intestinorum con
tinuationem fecis indurate accidit. Cura
eius est mollificando et humectando in
testina intus et cetera quibus humectatis
mollificantur fecis et apte fiant ad expul
sionem et ipsis expulsis cessat dolor ex
earum retentione causatus // Dieta igitur sit
humectans ut brodium de carnibus

porcinis recentibus et atriplices et
violaria et lactuca cum decoctione brodio
cocte et bibere ad cibo tamen sit carne et
... de bile non humulatam (?) et
et presti sed vacuo de mane bibere. Et
sophi ... tu tysana similiter et come
de. Et cucurbitas coctas in brodio
predicto quia infrigidant humectant et
libricant. Et de carnibus agnelli
nis et porcellinis coctis et de edu
linis coctis et pullis gallinarum
coctis. Et vitare omnia que intestina
calefaciunt et desiccant tamen in
medicinis aliis quam in cibo et
potu et medicis alibi ... dispositio
requirit humectationis et aliqua de i(n)strin(sicis)
alibi ... ab extra competit emplastrum
mollificativum super ventrem
et ... super renes et ren
... de malva viola lactuce
branca ursina cum parum ... decocti
parum in aqua et expressa postea
aqua apponatur sagimine recens
porcinum et bene misceantur et
super pannum extendatur et apponatur
locum dictum. Et si etiam dictis non
fit expulsio fecis propterea quod for
sitan debilitur vel tepide laborat ad
expulsionem fecis tunc remedium est
vel cum clistere mollificativo et
mordificatione simul vel in ...
aloe pulverizata cum infusione bro
dii porcini vel alterius liquoris ad
hoc apti ut est aqua casei vel
brodium ciceris // ~~ad hoc apti ut e~~
~~aqua casei~~ // et huiusmodi et addatur
aliquid ad aloe ~~ptl~~ 3am partem pulveris
sene et est pondus aloe ʒ ij et
pulveris sene ʒ j. Et hoc clistere
mollificativum et mordificativum bo
num est in hoc casu. Recipe malve
bismalve violarie ana m j ...

canalis est utilis ubi hri pt cantabri
pugilli .i. azelle ʒ .i. Sal. ʒ .i. olei viol
ʒ ij et colatur addatur cassiafistule mundate
ʒ .i. in qua resoluta sit aloes ʒ ij fiat
clistere et iniciatur tepide h. i. ego impe
trando bis fui clisteri laborans tunc
quia multa clisteria calefactiua et desi
catiua quidam sibi ministrauerat cre
dens quod colica erat ex fleumate vel ex
crassa ventositate et indurant et desiccati
tam feces quam intestina quapropter
augmentabatur morbus colicus quia ex
retencione fecum induratarum fuit et ex
doloribus sic fuit venter prostrata quod clistere
predictum mollificatiuum et mordificatiuum
administrare non potui. Sed tamen mollificati
uis et lubricantibus abutitur et ex
laborans tamen confortantibus utitur inter
entibus frequenter. Et non quod in tractatu de
constipatione ventris supra posito continetur
multa que hic conveniunt scribere quia in causis
et cura constipationis ventris continentur
multa que in causis et cura colice
vel doloris ventris continentur. Similiter
habetur tamen constipatio ventris non sit ac
quam accidentio fecit ut hic noto

Exitus ani et capitulo longaonis
est involuntaria egressio recti in
testini et fit ex causis multis ali
quando fit ex nimio conatu assellandi
ut in tenasmone et tunc curatur ces
sat conatus ani tenasmon et tali
curacione annecto. Et fit aliquando
propter casum vel percussionem super spon
dilia dorsi ubi nervi et lacerti lon
gaonis sunt lesi sicut per fistulam
in longaone dum lacerti sunt quasi
corrupti et in hiis casibus exitus
ani non curatur ut habetur in regul.
Et eius signum est secundum Avicennam
quod continuacia eius est manifesta et
[illegible] sub capitulo longaonis tamen

manum pellatur et non ascendit et tamen
eius ponit Avicenna in fleoma et purga
tione per decoctionem mirabolanorum et in balneo.
Et fit exitus ani propter frigiditatem superfici
ei(?) longaonis quare intus contenti
na deficit et non exit et signum eius
est tamen quod sedet super lapidem frigi
dum cum corpus intrauit qualitercumque hic
evenerit quod indicio patientis cognoscitur
et sentitur actualiter frigidus in ano et
iniciatur calidus applicatur et ledit calidis//
Et cura eius est ut dieta sit calida et
condiantur cibaria cum speciebus calidis et bibat
bonum vinum moderate et comedat dige
stibilia et vitet frigida et que sunt du
re digestionis sicut dictum est in regulis
et ceteris multum humida et lubricantia et fiat
tamen emplastrum de herbis calidis ut de mu
ta calamento mentastro satureia pi
retria et semina dicta similiter petrosilini et piretro
et ceteris super spinam dorsi calefaciendo
ut calor possit ad intestinum peruenire
postea sedeat super predictas herbas in
vino coctas et non pruniatas herbas
ibi infrigidari sed plures aliquando et dum
remouentur herbe ponatur pannus laneus
vel filtrum in decoctione calidus et desuper
sedeat et si est intestinum dispositio humi
da possunt fieri fomenta de herbis eisdem ca
lefactis sine liquore et ad anum appli
catur et super sacculum sedeat et semper hoc
fiat et possunt inungi in unguento capitulo
longaonis tamen oleo costino anetino
laurino nardino et possunt desuper
spargi puluis de mirra et thure
et nucis cypressi et colophonia et
storace sicco Bactrino et si non habentur
omnia sumatur aliqua eorum euitatissima
decoctio herbarum reiciatur in ano primi
tus sedeat paciens in aqua calida de
coctionis sulphuris et salis ut
in aqua calida muliere(?) evaporent et illi quia

intimet stipticis multe in localibus reme
diis competit eis in predicta decoctione sedere
aliquotiens. Ego vero vidi cum fuit
lotus cum decoctione caulis absinthii et
furfure et hic qui in tantum debilitatus fuit
tempore longaonis et magnificatum [illegible]
ita ut ingredi non potuit sine resoluti
onibus et aliquando oportuit addere adhuc mal
vam ut quod expressum erat aliqualiter mol
lificatum facilius posset introduci. Quando
vero non dimittis vel magnitudo talis erat con
tetabar cum fomentatione de [illegible] clara
tepida et aliquando cum fomentatione decoc
to talo decoctionis absinthii et mente
vel calamenti vel moracane vel salvie vel
[illegible] et ista valent contra materiam [illegible]
[illegible]. Et nota quod in coitu cum propter humo
rem [illegible] vel lubricantem post in
desiccationem humoris petunt pro formatione
si superiora intestina humidant eo vel [illegible]
si inferiora intestina humidant tali
humore remedia iam dicta competunt. Si autem
plus [illegible] vel frigido humore coitus cum
solet evenire [illegible] de iste [illegible]
hic [illegible] modo meo. Et nota ea que
post ponam de precipitatione matricis vel
ad paralysim eius hic etiam possunt competere
[illegible] hoc quod ibi aliquid est contra mat
[illegible] propter [illegible] vel propter difficul
tatem partus quia hic non [illegible] locum.

Pruritus in ano contingit [illegible]
nit propter vapores acutos in
tempore longaonis vel bibitos [illegible] propter
vinos fortissimos ut sunt vinum in
vasto antiquo [illegible]. Si sit propter tales
acutos humores vel vapores [illegible]
[illegible] in oppositum secundum liliatorem et
evaporentur [illegible] in bibita et fiant suppo
sitoria ~~in bibita et fiant~~ [illegible]
dolore. Ego vero do digestiva et purga
tiva humoris calidi sive sit colera sive
salsum fleuma humidans et corpore et
post hoc infundo [illegible] aquam [illegible]

[illegible] perfecte [illegible] fiat in ea et [illegible]
quia humiditas aque [illegible] [illegible]
et actualis calitas facit evaporare et
non concedo impositionem [illegible] stipticorum
ut sunt [illegible] plantaginis quia [illegible]
[illegible] poros vapor magis acutus [illegible]
[illegible] et intimet in ano. Quando autem de
aqua [illegible] non sufficit fiat fomen
tatio vel [illegible] in aqua decoctionis [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] de
[illegible] in meo antidotario. Si autem pruri
tus fiat propter vermes minutos fiat
suppositorium de lardo et manet ibi pali
[illegible] et subito [illegible]
[illegible] liliator. Ego vero [illegible]
[illegible] vel absinthii vel aliquo
alio vermes [illegible] importo [illegible]
[illegible] quibus [illegible] cessat pruritus
et post cum aqua salsa [illegible]
mundifico [illegible] caput [illegible]
[illegible] accidentibus vermes intestinorum
et eos [illegible] hic super [illegible]
vel [illegible] de [illegible] vermes [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]. Si autem fiat pruritus
ani propter ulcera vel fistulas [illegible]
illa si sint curabilia et [illegible]
cessabit pruritus. Et nota quod in alpha
beto meo [illegible] de vermibus et [illegible]
et in [illegible] et [illegible] de eis
[illegible] non possum [illegible] aliqua
[illegible] in capitulo de colica [illegible]

//Aliquid
Mordedo fit [illegible]
[illegible] que sit [illegible]
[illegible] cum longaone [illegible]
[illegible] in quibusdam viris et
mulieribus propter expulsionem grossi et
[illegible] sanguinis [illegible] ad mundifi
cationem et alleviationem [illegible]
[illegible] supplevit natura [illegible]
[illegible] venas [illegible]
[illegible] natura easdem venas claudit
[illegible] venas [illegible]

in matrice claudit et quando hec vene fluunt debito modo preservat homines a multis egritudinibus quia ex tali sanguine curantur ut mania melancolia quartana lepra morphea et malum mortuum quia sanguis talis si diu remanet ad venam et corrumpit. Et quando fluunt debito modo non est tunc egritudo nec cura est adhibenda pro medicina quia operacionem nature utile impedimit et ad egritudinem preparat aliqua disponit indisposita. Quando vero fluunt et natura indiget sanguine tale compelle nam propter emoroyde que sunt emoroyus a bemoy quod est sanguis et roys fluxus dicitur unde propter quando fluunt dicitur passio emoroydarum vel emoroyde vel emptys quasi excessus venis quoque in ano per mittunt dolores et passiones cum per ea sanguis non fluit sicut quando minus fluit vel fit ex libro consideracionis emoroyde que non fluit sed aliqui addunt quod sunt fluxi de emoroyde. Cum vero fluunt dimit vel excessive necesse est ~~[illegible]~~ nocumenta et in hiis que tunc sunt et non fluunt. Cura passionis est pro medicina adhibenda. Signa istarum passionum per se patent. Signa inflacionis et irritacionis emoroydarum secundum Gilbertum sunt precedens gravedo renum punctus navium dolor dorsi et pectinis et tunc dicitur dolor vel gravedo illarum partium et ex piccione et tenasmo et ponderositate gravedo corporis gravedo et pigricia corporis et pallor. Causa emoroydarum constricta est capacitas meditantis cita supra et propter stomacha collo ... et dolor que venas illas aperiunt. Causa inferiora est humor ad istas qui multiplicatus descendit ipsius

et rumpit venas. Et si ipse sunt ex sanguine sunt ut vene rubre et vocantur vene. Si sunt ex colera sunt ut puncta ... matrice cum parte rubescunt et vocantur mortales et sunt quasi ex sanguine et colera. Si sunt ex fleumate quod raro fit sunt sicut vesice albe et sic aquada vocantur. Et si sunt ex melancolia sunt dure aspere ut verruce et vocantur verrucales. Cura emoroydarum in tribus consistit scilicet in sedando dolorem in aperiendo quando debet fluere secundum cursum nature si natura caret non fluere ... apiat et tercio cum immoderate fluunt in restringendo fluxum excessivum. Cum in ... vene ~~dex vel~~ aliqua earum tumescunt et non fluunt et pacientes in eis sentiunt dolorem aliquando descendit sanguis ad tale unam venam vel duas et cum natura non mittit compelle quia si hoc esset tunc sicut omnes vel quasi omnes simul ... sanguis superflua in casu tali laborant ad mitigacionem ~~[illegible]~~ dolorem vel venas tumentes reponendo. Hoc est tumorem removendo quia tumore amoto redeunt vene ad locum suum naturalem aut florum farine vel farinatum decoctum indigemus quia non est ibi plenitudo ~~[illegible]~~ requires unde statim apponi pannus flancus lancus intinctus in decocto calo aceto expresso et stat hic supinus et sedeat super tale pannum supinus sedat dolorem et reducit venas intus. Item recipe flanci pannum combusti pulverem ad quantitatem unam et psidiam et commisce ad unum vel capud ad mulierem combustum vel pinceam id est corticem combuste ad equalem quantitatem et locis emoroydis pulvis super aspergatur quia potentes emoroydes desiccat infra duas noctes. Recipe ad mitigandum dolorem emoroydarum bona est fomentacio cum a... dec... decoccionis ... mellilloti absinthii

thy et tapsi barbati p̄modo empli ħre ca
te plasmet' et alia plura remedia loca
lia sunt ut mamibus coquat' in vino
fomentent' bene cruentes cum vino et ħra
apponat' Item bombax in tincta vag.
decoctione aneti apponat' sed fomentacio
hec sedant dolorem Ego utor olo ros
cum vitell ovorum et mica panis albi z
mbro aliqn unge' vnceas cum olo violl
cum olo amatio et cera nova bona misceo ℓ
Nota tn qd si vult' sanguis hundar tunc
primo fiat flo'a de epa dextri brachij
Item Rogerius sz Avicen̄ medicinit diett
de vena sub cavilla pedis extinus z
tu dic si sanguis multus hundat fiat
primo in brachio et postea sciptis v pede
dextro Et no qd idem Avicen̄ dicunt
ponit curam et emoroyde stimulies
et no fluentes sustinens compolagio sa
le intro sal gemme decoctis in vino z
tu dic qd sit ul abrumpit ul desteram'
Nota no en̄ omnes emoroyde tumores
ul dolorem cantes aperiende sunt sicut
pz exiam dictis ubi dolor sedat' z ceterum
sunt sic ego nom in homine h' plu
res Sicut qd magna cas hunt apertas
et buxit sanie sz si quis sunt h'
fluxum emoroydas et no tunt p pro
do ut solebant aperiende sunt Sz pg
sz in libiatore fiat flo'a de sophena del
masior dc qd flo'a de basilica gerit
omnes spei emoroydas deinde medisi
cet' corpus si sanguis tali hundat tunc
tinsta? sanat rubarta et si sic sunt lira
nes cum laudra et theodoiton empisto
Jo de sco p̄. dc purget' cum mirabol
citrinis in ea cala in ea sira Erullig
dc purget' sic R mirabol indorum
j' emblicorum ul kebulorum ul simul epi
timi sm tr' and z ß alia laudg z'
ubi ħr ponit' z correctas mirabila
grosso mo' pstent' z decoquat' in
ℓ viij aque usqz ad' iij et in sine de

coccione addat' aliquid et stravent'
et stet subdmo puettem demde
det' colata' et poss dulcorari cu
suco ros et si sinus' paciens nollet
decocto fiant pille sic R ellebori
nigri turbarij an z ß seme epitimi
z j mirabol. indorum et kebulorum an
z j' fiant pille addito aloe adpodo
medicis aliorum et sunt mee hec
mundificacio et apitmie emoroydarum
deinde sedat in aqua decoctionis ps
sij origani calamenti pori blete et
silium hys z in ungat' locum cum aloq
felle ul lacte sicg et si talia loca
lia remedia no gerint apiant' cu
sagfuga ul cum flo' r nova cum no
nacula si emoroyds .i. bona tales e
magificati hec libator Sz ego de
incisione no consulo ppt' piculu no
imminet ut pz in regulis ubi fit ne
no de inspatore n' adiuto dicit Alma
sor z alioru sic loquentu quia tunc
fuit fortoria incisionem sustinentia
sed mundificatone et flo'a localia reme
dia apitma fiant Et no qd difficul
tas conpressionis sanguinis pluvias
cum e ppt' spissim' et viscosi' sanguis
aliqn conspissim' cum aliqn constrati'
ponas cum coartante Sanguis
spissus p sop et decoctiones subtiliandus
est et p medicinam educatur sanguis
viscosi mundificada est spissitudo cum
p suptiliatia extinus ponenda iam fit
et cum ardutas seu siccitas remone'
p humectancia extinus Contra spis
situdinem R mellilot cimoill ana
ptem j. calabri pt ij coquat'. hec
in aqua dulci usqz ad consumpcionem
pt' tre et fomentant' emoroyde cu
deca decoctione sepius fiant' et in sine
decoctionis apponat' herbe cum

cantabro pmodm empli et cum emplm
amone. liniat cum olo ccroill et sed
gne portino tracti et pinguedine anatis
pt s mixtis Cont siccitate cutis atte
dend est q omn siccitas e cu caliditate
in moroyde io gmettancia deut tede
aliq ad siccitem fiat ss fometao loci
cu aq aliq cala ista fometacio et loco
desiccato iungat ~~loco~~ loco cu olo viol
sangue portino tracti et pinguedine
anatis an pt s mixt hec eni humec
tant cute et subtiliat Si vo siccitas
cutis est cu dispo fria ut in qmbodia
multis invenit tunc fiat locione cu
aqua tepida et loco desiccato iungat
loco cutis dinu cu dyalter olo cao
nulle et pinguedine anatis an pt s
mixtis hec eni mollificat cute humec
tant et subtiliat cute et disposita fa
gunt et subtiliato si nata inti oo
pelle pruinas cum sanguine sup fluu
mada est na cu medicina inti 9 z
qotig vel alcopate ℥ 1 pulveris seme
3.17 ß nucis anbre maiorane ℥ ß
fiat pulvis et bibat de mane cu sero
cap no vel cu vrina apit cum eius
vos emoroydas sanant et si in hac
fiat cotinus emplm de rapa tincta ition
cum olo caoill vel lamino iniat adapi
com caro et hec due operaciones humect
in meo aggregato It sedat panes
in aq decoctione pssii oiganii cela
inti pori blete et silm huius hec lidiator
et iungant emoroyde cu olo amigdal
am aro vel selle a qno vel lacte sic
et fiat emplm de sirtre colubrino im
clas psteroz galbano bdellino capho d
appallto medulla cum suco tituali pul
pa collogntide sale inti centaurea
maiorana aluie zucao hec liliator
de simbodam huius amicabilia ℞ it
ad faciendu emplm apitum et dimitte

titiballe et collogntide et que inlem desiccat
z alume zucarino et si cu talib9 non
apiunt vel liliator q mediante q ego
inlem vito vel q sanguisuga apponat
q ad mitto poris ipe venas tumentes
qua sup eas Item decoque maiorana
in aqua et vino apposito et cu decoctione
fometur locus et p9 herba apponatur ad
apicem eare ut sedat dolorem z sacit
ea detumescere ut dem est de sedantibus
dolorem eare vel tumore cape mtiore
ipe in pulvere huiusmodi attulloze pie s pl
pistenti et appona pmodm empli apit
cum venas eas et cu hoc qtoidat emal
lis et si cape mfundat in actto sylitico
plus opat et Costantis in viatico
vel si in ungat cu olo ros z aloe mixto
apiunt Si vo emoroyde diu fluxerint
et debilitet paciens et no bn digestat
nec appetit cibum nec bn mict et
timet de ea utitur sperandum est ad restringend
eas in pte magna aliqua cu apta
delicta inst illa alia pt fluxit q pfla
xum eius de eam utitur timi Volu
plures docti ut si pticlaria qmemant
fiat floia quida spina dicuntur de
basilica z pt9 de cepha vel sophena
et hoc vero est ubi est habitudo sanguini
et plenitudo sanguinis et casu utitur
no timeat ad restringendum igitur emo
roydas si floia no sit vel si sit pt
eam vel p9 evacuacionem humorum opera
tus si talis est qui ea sustine pt deut
pos si disposito pacientis est calida vel
cu fluxo z cala rasendali ipse via
una p rsortacionem ops et zucaro ros
p via alia adeor et epar confortandum
et dissipam calorem altandam et ali
qualis restringendum et possit bib
sirop ros vel mitum et de cortice
dulcis sirpus ut de plantagine z
ros et si dispo pacientis e fria uta

digmarsiatorum plures et decoctione vel
sirop de stipticis talibus de quibus habetur in
meo antidotario Et non omnia dicta sunt
ad restringendum emorroydes dissolutiam
valent ad restringendum emorroydes E
morroydes ut habetur in regula hic tamen ponam
aliqua remedia berberis cum isto et bibitum
confert Item semen acetose bibitum et lac
primum bibitum valet est et medicina et
cibus et potus et eo utatur utiliter Item eo
coagulum leporis cum vino vel aqua rosarum
bibitum dispositionem patientis valet similiter
in cibo sumptus valet Item emplastrum
de sticados capite silvestri desiccati oliba
no et pilis leporis minutissime incisis
vel pulverizatis et succo virge pastoris
et corrigianti gum. ara. bolo ar. san. dra
mastice et mumia efficaciter emorroydas
stringit vel oz omnes predictas res recipe
pro dracma una sed aliquas de eis secundum
oportunitatem accipiantur .i. vel .ii. vel iii de
eis vel albumine ovi commisceantur sufficit
aliis Item clistere bonum ad hoc est de aqua
decoctionis umarii desiccati ut habetur in
meo aggregato et inde ut patiens
sedeat in aqua decoctionis talis umarii
virge pastoris et plantaginis cinancie
et absinthii vel aliquorum de eis et facio fo
mentum venas fluentes quas volo stringere
cum tali decoctione et post super eas aspergi
pulvis epaticie cum modico olibano
pulverizatum commixto Item antella ovorum
cum oleo rosarum mixta si cum penna liniantur
vene non exit sanguis de eis ut dicit
quidam compilator Ego addam pulverem
de pilis leporis et dicit idem si luto ca
mine liniantur stringit Et ego dico non
de omni luto camine vel platee seu
viarum sed de luto aqueo cum aqua que
super ipsum steterat recessit et apparent
ex desiccatione solis et venti quasi quedam
pinguedo super natans in superficie
talis luti .i. impetu luti superiori cum

non est virtus infrigidata stiptica et consoli
data et plantaginibus est bonum remedium
et si pauper possit in lumine virgam
pastoris vel plantaginis et ad dexteram
tale lutum statim emis vel herbam
bene grossam bonum erit et similiter
talis vel herba grossa per se valet
et thimolea et sic valet et circa
aliquos propter restrictionem urine illos
primitus ex vaporibus talibus et contra
et aliquos aliquam fluat quibus sub
veniendum prout dixi in capitulo de primi
tu in ano et unguentum meum de calce
in antidotario meo de calce bonum est
hic et precipue cum per fluxionem remansit
quasi stabiles vel fissuram stringat ei
pruritum et sanat

Etenim quod per naturam est fluxus
secundum a xiiii anno usque
ad xlviii annum vel si mulier sit san
guinea vel colerica vel percolerica usque
ad annum l. quia in tali tempore fluere
secundum naturam consueverunt dicit tamen Silva
tor aliqui citius fluunt aliqui tar
dius secundum diversitatem complexionum Notan
dum quod non secundum etatem dictam similiter
et similiter retinent menstrua naturaliter sed
competenter et purgantur et utiliter vero
si fluunt in talibus aut paucis tunc
fluunt in illa que melius habundat
sanguine aut complexione propter naturam et
nocumentum Gilbertus dicit quod naturaliter
effluunt ex xii anno usque ad l a
nos et ante xii annos et post l
annos naturaliter retinentur et ultra xii
annis et infra retinentur actualiter et
tamen dicit non in pregnante quia tunc naturaliter
retinentur sanguinem menstruum ad nutri
mentum embrionis et fetus et nisi
in melius laborantibus in quibus pars

fluunt et aliquam inter in quo non fluunt
quod propter multitudinem lactis vel propter fluxum
naturi vel emotonda(rum) occasionem Si
dicatur quod retinetur albissime dicitur quod
vinaceo est ibi nimie quod poros quam
retencio sit dicto et constipato propter acuita
vel nomina vel fumum et penuria ubi
humiditas naturalis est constipata non propter
dicitur quod in eis quod retineatur est non
fluunt est in eis nimia quod est est et io
vel fluunt quod non retinetur Cum nimia quod
adest i. sanguis menstruus et non
convertitur in usum ut in mulier et preg
nante cum corporali dispositione talem fi
fluitas meretrice commota debet compelli
si non compellitur dicitur ipse quod retinetur sit
hic sit spissitudinis sanguinis sive viscosi
tate coleris vel fleumatis sive constrictor
humorum melius poros et orificia ve
narum matris opilate sive sit calidi
sive nimia poros dictos dessiccante
et condensante sive frigida sive nimia fria
poros constringenti sive aliquis stipti
ca in matricem dicitur cosdem po
ros coartante et in istis causis sig
et quod hic ponatur si vero constrictio o
matricis venit ragadibus nisi conse
quente callositas vel corrupto de
relictis sive callositas dura fiat p
dictorum pororum clausio cum ista non
sunt bene curabilia nec retencio propter
ista curabitur Si vero in matrice sunt
apa curabile dictos poros claudens
et cum hoc sunt retencio quod curato
apate curabitur patiens dicitur tor
tali Signa qualia retencionis quod
secundum Gilbertum sunt dolor et agravacio ab
umbilico usque ad vulvam et dolor
renum et spine dorsi et dolor frontis
et colli et dolor inditibus oculorum et in
flatio palpebrarum et quantitas orifici
et fastidium in nalis appetitus cibi et
quantitas amarorum et acutarum Si sanc
guinis sit causa retencionis quod urina

e quasi sanguinea et quasi ipse quod sanguis
turbosus cum urina exit et hirundo ap
paret sanguinea et repleto sophena et
purpureus calor palpebrarum secundum Gilbertum secundum
Gwillelmum signa spissitudinis sanguinis et
frigiditas eius sunt multitudo pinguedinis
et corporis mollicies et usus rerum frigidarum
et viscosarum et grossarum humorum vim opila
di Et cura eius e comedere quod sanguinis
spissitudinem et grossitudinem subtiliat
ut sunt brodium ciceris et pisorum vel quod sit
coctum cum vel anetum vel feniculum vel ysopo
petrosilium et in condimentis cum carnibus bo
num est Carnes castratorum et capolo
galline et pulli cazaneus campestris
panis sit fermentatus levibus porosis poris
sit vinum album subtile clarum ut renen
vel astralicon non tamen durum vel acerbum
Diacalamentum partes ij dyaspermi partes j
mixte cinsia ordeacea competit similiter
ta competit et in condimentis cinamomum
maratro cum 33 sunt bona et acetum
parum apponatur quod subtiliter sive frigido faci
at quod penetracionem aliorum ut sanguis
subtilietur Gwillelmus dicit vinum album
subtile acutum confert valde Sop api
tinis in melle in antidotario meo optimus
e et potest ad hoc fieri decoctio secundum diffi
tionem patientis apparata et purgacione fleumatis
sanguine ingrossatum fiat Recipe polipodii
quod ut habetur in antidotario meo ibi decoc
tiones vel decoctio 3 ij yerapigre theodoricon
composito quod ego compositus sum cum ʒ j decoctionibus
capilli veneris et feniculum et ista medificatio
si potest pluribus ante tempus quo quod solet
fluere Sanguine subtiliata sit cum ista
agaricus camepitheos camedreos cao
nulla capilli veneris et dyanthos
acteval empotorum cinamomum coriandrum
feniculum quia folia genciana yreos acori
ysopus sticados polium scolopendria ace
tum madit et subtiliato sive frigido facit
alias medicinas subtiliatas api
tinas penetrare ad locum ubi operari

deberet cristeris prout sunt in aliqua addictorum
scandam ubi sirop[us] non habet[ur] sicut dicitur
vel quia paciens pauper est et post s[ed] pulmi
degimbodam in cibis digerunt et flebotomi
tiliant sanguinem purgatione decoctio poli
podii et ysopi dari potest illi qui in apoteca
nec habuerit non potest et si cum polipodio adda[ntur]
corticis esule in parva quantitate plus laxa
bit et fleuma plus purgabit, et pillule plu
res super sunt & aloe partes iii cum partis i
dyagridii partis i ß pro et post et ceteri
tempus quia fiant remedia localia aperta p
norant quia post clisma cum subfugatores sub
positoria et passaria quia post ponuntur sed cum
aliis Gilbertus vult quia negrossitiem sanguinis
fiat apro sophene internis et postmuralla
tempore destinendo est sanguis in aqua
tepida Ego vero habet iubeo fieri sanguinem
subtiliato et mundificatione sanguinis stra
post digestiva firmata postea Rogerius dicit
quod in causa calida potest fieri flebotomia de epatica
et in qualibus cum secundum eum bene ponitur vento
sa super renes secundum liberatorem in principio
Si parcialia quecumque fiat flebotomia de utraque
basilica post cum antecedente de medio &
utraque saphena post cum conclusio et ut
rtha aera vero inferiora et ego dico si mulier
esset sanguinea et multum repleta sanguine
posset habere flebotomie competenter et aliquando opilatur ori
ficia venarum materia peccaverunt viscosa et
signa colle sunt secundum Rogerium quod sentiunt
in profundo matricis puncturas et arsuras et
urina est multum colorata et pinguis et tempore
quia colica compellit superfluitates et iii vel
iiii diebus sibilitat ex diffusione talis super
fluitatis cum citrinitate palpebrarum et secundum
eundem digerenda est materia cum oxizacara
purganda cum colagogo et in medio antidoto
est adhibet apozima bonum et tria die
fiat balneum de herbis frigidis aperitivis ut sunt
endivia et scariola rostro porcini folia
salicis folia vitis et semperviva et acetum abal

mo offerat[ur] ei iubere tirtastatu et
muses cure an[a] ʒ i habet Rogerius
et habet multum insisto ad pronosticandum
quod defluxum superius sicut quia sanguis
est multum in causa nec presupposito
via secundum penitentiarismata de herbis p
dictis et flebotomia in pede in parva quantitate
primas diversas ut sanguis trahat[ur]
inferius et aliquando retinetur quia flebotomia
viscoso orificia venarum materia opi
lante et signa eius sunt urina est
discolorata et pinguis et tempore quia
flenticitas et mucilaginositas eunt
ut superfluitates liniuntur palpe
bre et tussit habet Rogerius Et
cum dicit signa qualia superius posita
habet et propterea inveniuntur Et cum eius
est ut digeratur prout superius dictum est de
grossitie sanguinis et inspissitudi
nis que causa sunt retentionis quia que
sicut habetur in regula flebotomie est cause
spissitudinis et ideo indigesto et san
nato cadere est et ibi cura habet tamen
ponatur polipodium quia aperit venas
valde secundum Gilbertum et hic conceditur in
dieta calidiora quia ibi ut vinum piper
per sinapis allea et huiusmodi et hec flebotomia unguis
petit quia ibi nisi post mundificatione
confirmatum et aperta localia reme
dia sunt habet fortiora vel calidiora quia ibi
redemptum lenioria perdunt fortiora et
quia ut plurimum retentio quia accidit ex obstructione
fluxus ora venarum materia opilante io
hic pono localia remedia proptores
et doctores vista sit igitur iste modus
procedendi in curando Primo fiat[ur] quo
tempore hunc vel quia quando paciens solebat
quod et habet fit suo per xvi dies ante incipiat
bibere digestivum et purget digitorum stra
et hoc fiet primo infra octo dies postmodum
fiat stuffa addat[ur] opiata in 3o die
stufe post per tres vel quatuor dies dat[ur]
entarisiniatibus aperitivis talis et tibie
stringuntur ?? die forti ligature vel
in aqua calida pedes et tibie ponantur

ad tinhedinem sanguinis inferius et in nimie
te tempore etc si apparuit et non sufficit
fluxit appareat sophena initio conspi
cie detur tyriaca farre magna sine opio
ad ʒ j cum decoctione arthemisie vel sabi
ne et pro illo periodo nichil initio pos
sit fiat plus secundum consilium cum subfumigationibus
vel emplastrationibus vel suppositoriis mine
na et que provocant In secundo vero post predi
ctum iam dictum est nisi quod loco tyriace
magne detur antidotus emagogo vel
circa illud tempus detur minus de tyriaca ste
nima quorum recepta habentur in meo
antidotario et in alluminasore antidotorum
quia fortes sunt in provocanda que cat
causa frigida / localia remedia sint hec
nasturcium fiat decoctio malve vel rubee
ma vel faba lupina semper apposito pul
vere cinamomi hoc modo plures feci utro
hec propter timorem coronationis mag
dalconile et amoneat integra fiunt
at calefiant loca et apponat alia
pessaria sicut pata sic bulbite ut athit
decepta coloquintida et ceteris sicut coapere
de cepa tolerata que ceteris sicut
tali Ego cum plus comedo emplastrum
de farina ordei et succo lunarie frequen
ter appositum et aliquando addo succum solat
et endivie vel acetose vel plantaginis
ita quod semper in emplastro aliquid sit acu
ti fortis ad stringendum virtute aliorum
et penetrativum Et non in aggregato
meo te acoro quo scilicet in ycteritia si
non remedierit cum evacuata me
dicinalis et localibus remediis dare fiat
stuffa et fricatio et commista ut post
dictum est Et sic ycteritia ¶ Item in
dosis alcei mundate appellatur filo duc
to premedium suppositorium secundum filum ad coxam
ligetur ne matrix trahat illud initio et
colligi non possit Sucus rute bibitus pro
vocat que Item vinum decoctionis origani
provocat que et ipsa emplastrata vel suffu
migata confert hec in frigida causa citorra
supposita potentur educit que et tandem
in frigida causa citorra supposita potentur edu
cit que et tandem // in causa calida Item vinum
decoctionis calamenti vel pulegii diptamni
vel savine que provocant in causa frigida Radix
acori rotundi inmidetur et laretur cum in
stribus ellebori albi et sit maneat per diem
et noctem post colliget elborum et radicem a
cori in viridi oleo communi vel laurino sup
ponatur et maneat ibi per totam noctem
dum dormit et dum vigilat fortiter pro
vocat que et fetum mortuum expellit Gil
bertus idem facit radix apii cocto pata
de farina nigelle cum succo rute mixta
si medetur fiat suppositorium provocat que Item
morsus gallie etc et emplastrum que provocat
Ego succo eius utor cum bombace fa
ciens suppositorium Item fomentum de de
coctione galliterici arthemisia satirrye
et succo est bonum ad provocandum que in
causa frigida et melissa ac alie pre
dicte herbe bibite conferunt Item succus vini
herbe predictorum cum mirra mixtus et
suppositus que provocat Si autem humor melicos
or avinare matrix causa compaccionem o
pilat arterias aliquando quia sunt tanquam sig
num quod maius pondus et aggravatio
maior sentitur ab umbilico usque ad
muliebria quam ex aliis humoribus et uri
na est discolorata et tenuis quandoque spi
guis et nigra livens in circulo Et tempore
que expellit quedam corpora circa um
bilicum Et cura eius est ut detur e
cum arteriis que est flente opilata
nisi quod indigeo ponatur dyasene me
lectuarium et in sirop vel decoctione po
natur de epitimo semine siticados arasto
lopendria et alia que melancoliam humorem
respiciunt et in purgatione vel apozimate
epiti et semine et sticados aca et
cortices mirabolanorum indorum et ellebori nigri
apponatur Et non sit cum opilantis compo
sita ex diversis humoribus et indigestia
et purgativa medicina componatur ex

A+
Via

de emplastro
fiat iterum
ffysicie

rat
+

rebus pectentes humores respicientibus
puit hec in regulis localia remedia
ut cucurbitula sub singultum supposita et alia
huiusmodi multum hic que ut que dicta sunt
hic supra ibi localia remedia Ponunt
Rogerius et quidam alii quod uterus quod aliquis
sit cum mala complexione calida matricis sive ma-
oracionarum matricis desiccato et condensato
Et signa eius sunt quod non sentit ponderis
nec aggravacionem matricis et
urina semper est tenuis et tempore quo parum
valde et nichil emittit superfluitatis hec
ille. Et Alfonsus dicit quod ob colore est
citu et precessit dieta calida et sicca
vel aliqua calida et sicca fuit in ma-
trice in recta et appetit paciens coitum
et plus delectatur coitu quam alias temporibus
propter siccitatem et caliditatem matricis et cura-
cio eius est utatur dieta frigida et humida
ut pulles et brodia carnium in quibus
cocte sunt herbe frigide et humide ut lactu-
ce et cucurbite et sumat sirop viol et
tysanam et vitet calida et sicca et iniciatur
per pessarium humectancia ut decocto lac-
tuce mirtilli portulace et florum cito-
nie et melliloti Et vult idem Rogerius
quod quando retinetur propter frigiditatem seu humorositatem
cuius signa sunt secundum eundem quod uri-
na est semper discolorata et tenuis et
pauca ac nullas superfluitates compel-
lit tempore quo et paciens fastidit coitum Et
cura eius est cum cibo potu et electuariis
calefacientibus vinum in hoc casu pigmenta-
bile confert et hic plures suffumigaciones
et cucurbitulamata de herbis calidis odoriferis
et alterata complexione matricis removebitur
ca retentus quod Et accidit licet rarissime retencio
quod propter scripta in matrice in recta que quedam
dant propter nimiam humorositatem et laxitatem vul-
ve et accidit aborte quod talis humorositas
removetur cum purgacione humiditatis sup-
erflue et cum suffumigacionibus et supposito-

riis et in unccionibus factis de herbis ca-
lidis et siccis odoriferis calefaciendo
et desiccando matricem sine corrosione
opilacione vel coartacione ubi scrip-
ta non sunt locum per dominum

Sequitur dicendum est quod retencio quod post
naturam est morbus qui accidit de-
ita fluxus quod quando est preter naturam mor-
bus est et dicit medicus quod quando fluunt
tempore debito et in quantitate debita
est utilis purgacio superfluitatis et
preservacio a multis egritudinibus que
contingunt quod post naturam solet evenire
detestissimus et nocivus fluxus quod
contingit ut sicut causa sit quando co-
pia multitudinis sanguinis in toto corpore et
nimia quantitas eius adunatarum dura-
cio quia propter fluunt quod ultra consuetum
naturalem in quantitate sanguinis emissi
et indiscontinuitate emittendi et licet
apud fluxus non sit nociva corporis san-
guinis emissio quia non quanta multitudine
sanguinis inde allevatur tamen post
modum contendit in quantitate et tempo-
ra fatigatur et leditur et membrum
patitur et totum corpus preter naturam
alteratur unde medicus conveniunt sistere ut
stringatur et hoc non subito sed pau-
latim Et signa habundancie et
multitudinis sanguinis in corpore sunt
secundum Gilbertum plenitudine sanguine-
am corporis et per repletionem venarum
et per multam sanguinis effusionem
et quod semper multum fluit et tunc dicit
quod precessit dieta sanguinis multum
generativa et cum non continuatur et
Gwilleus dicit quod corpus est forte et
color corporis est secundum naturalem dispositionem
et non debilitatur paciens et tunc dicit
unum est in principio fluxus sed continuato
fluxu si ultra quantitatem debitam
sanguinis fluat et ultra debitum

tempus alterabitur patiens et leditur et
debilitatur et tunc forsan non erunt
signa prius predicta scilicet plenitudo venarum
in toto corpore nec similitudo plectoica
et precipue in antiquo fluxu quia
continua consumatione fluxus sanguinis
in corpore est diminutus et in venis
patiens macilenta sed in venis
sophenis potest apparere tumor vel pleni-
tudo sanguinis propter sanguinem ad
partes inferiores decurrentem et idem
considerandum est cum fluxus cum quo
plus de sanguine emittitur quam
solebat sicut in principio et tunc signa
prius dicta inveniuntur scilicet est habun-
dancia sanguinis et non est fluxus
restringendus quia natura indiget eva-
cuatione eius cum autem fluxus du-
ravit ad hoc deducta est natura ut con-
cedat et patientem ad defectum vel
malas consuetudines ducat In primis
igitur tunc fiat flebotomia de cephalica vel
secundum Guillelmum de salvatella manus
dextre si uterus fuit fortis vel de sal-
vatella manus sinistre si uterus fuit
debilis secundum Gilbertum particularibus
g'cutibus fiat minutio de sophena
interius vel de cephalica et ego repu-
to minutionem meliorem de cephali-
ca vel de salvatella quia magis divertit
sanguinem a matrice et sophena
trahit sanguinem ad partes inferiores
unde ad provocandum menstrua cum hoc aperitur Non
consequitur quando est fluxus cum nimia
multitudine sanguinis in toto corpore
non indigemus alia cura nisi ab-
stinentia cibis sanguinem multum
generantibus et moderata quantitate
cibi et potus servata et minutione
sanguinis quia multitudo eius a-
purata que fuit causa fluxus

menstrui in morbati cessat talis fluxus
Sed quia aliquando in principio fluxus est so-
lum cum multitudine sanguinis et corpus in
fluxu natura valens sic commovetur de
superfluo impetuose et aliquando transmittit
sanguinem ad matricem et prevalet illa
dinatio et cursus sanguinis per quandam
possessionem et dominium et venarum orificia matricis
iam aperiuntur fortius ex quibus causis
fluxus cum non cessat sanguinis multitudine
superflua iam emissa quia propter utile
est per fluxum fiat derivatio sanguinis
a matrice sicut fit per ventosas et confor-
tetur matrix et orificia venarum eius stip-
ticare vel claudi ne ibi sanguis flu-
at ne in consuetudinalem fluxum cum
derivatur ideo ponatur ventosa in
radice mamillarum id est submamillis
sine scarificatione quidam dicunt quod
ventosa debet esse magna quod totam
mamillam concludat et teneat per horam
unam Gilbertus vero dicit ponatur ven-
tosa super renes et lumbos cum scari-
ficatione dieta sit pauci sanguinis
generativa ut sunt olera caules bo-
rago lentes lac prunum pisces
siccat avena ordeum castanee glan-
des sorbe mespile et similia syrupus
stipticum bonum est cum aqua pluviali
decoctionis plantaginis rosarum siccarum
myrtillorum spodii balaustie et similium stip-
ticorum fiat secundum quod habetur in regulis
stiptici debet et suppositorium fiat de sacculo
ad formam digiti in quo sit pulvis
istorum scilicet pulvis cornu cervini combusti
pulvis carte combuste ana partes item pul-
vis corticum glandium partes ii in
ungatur sacculus oleo rosarum et impo-
natur et moveatur ibi amaglossa bibi-
ta et in cetera contra fluxum cum
antiquum de ca cala est optima

medicina ut habetur in meo aggregato
ibidem medicis ac cedule pessarie et suppositorie
te fluxum qui antiquum abstindit et
in meo aggregato habetur de acacia ita
fiat pastale antiquum fluxum qui tollit
et berberis(?) genest(?) et bibit hec facit et
radix nenufaris cum croco florum si bibatur
cum vino nigro confert ad hoc et tu
dicit quod vinum nigrum stipticum sicut est
in kalabria ad hoc bonum est et vinum
album subtile et debile posset competere cum
dicta medicina ut virtutem suam faciat pro
funditus penetrare. Item sessio in aqua
decoctionis tamarisci confert ad hoc et
omnis ligni eius suppositio hec in meo
aggregato in capitulis suis. Item cen
taurisma de rebus stipticis ut sunt folia
quercus vel cortex vel fructus eius fo
lia plantaginis folia virge pastoris et simi
libus conferunt. Cima(?) stringit qui istis(?)
corallus bibitus qui retinet. Item acaci
a pessariata qui retinet. Item radix
et semen nenufaris ... in lecto(?)
fortiter retinens vel supra et nota
quod hec medicina competit in causa
multitudinis sanguinis iam dicta primo
et rem dictam et etiam in fluxum qui ex
acuitate sanguinis, ex liquiditate vel subti
litate sanguinis et non ex sola multitudine san
guinis et fit fluxus sanguinis nimius ex
acuitate et fervore sanguinis stimulante
naturam ad expellendum naturam sanguinem et
aperiente orificia venarum matricis et cognoscitur
per sanam in orificio matricis dum sanguis
emittitur et quando parum emittitur et solet
in inguinibus et in inferiori labio esse seu
sine excoriatio et calefactio et dolor et punctura
in capitibus mamillarum ex colligatione
matricis ad mamillas et color sanguinis
est citrinus et niger vel flavus sive
igneus et modicum expellitur sed cum
magno impetu. hec Gilbertus. liberator

dicit quod adest calor et punctura et sitis
Et cura eius est acuitatem sanguinis re
primere et extinguere cum decoctione
prunorum, violarum, tamarindorum, cassiafistule,
reubarbari et tendit in dieta et me
dicina alterante regimine sit frigidum et
humidum et sicut contra acuitatem sanguinis
laborantibus est cum alterantibus et purga
tivis medicinis quia colera acuta
est causa acuitatis sanguinis et medicinis
purgantibus coleram ut cassiafistula
mannide prima reubarbari et
alie simplices vel composite electuaria
vel decoctiones hiis dicti sanguinis acuitate
sed cum colera acuta immiscent si
dum fiat lavatione et purgatione
debita si colera habundat propter acuitatem
in pessimum venis matricis catapo
pia data cum suco plantaginis
vel in aqua rosarum confert et sucus
plantaginis per se datus confert si la
pis ematites fuerit mann(?) cum
suco plantaginis ita quod succus in
bibus sit datus potum fortius stringit
et posset idem in pastale in pom
Et fit fluxus ex subtilitate seu
liquiditate sanguinis et eius sig
num quod parum est quod emittitur et
paulatim et clarius rubei coloris
tenuis valde et sentitur calor in
profundo Guillelmus dicit quod signa eius
sunt debilitas totius corporis et
siccitas eius et morditacio in ori
ficio in coitu eius et talis fluxus
frequenter ducit in ydropisim et in ethi
cam et finaliter in mortem nisi subve
niatur. Cura eius ingrossare
sanguinem et inspissare. Dieta igitur
sit sicut de fluxu sanguinis ratione
ex acuitate sanguinis et quod dictum est de acuitate
sanguinis quo ad eius repressionem
hec conferunt quia sunt extinguencia

acuitate colere vomere cum sanguis sit
acuitate et inspissant sanguinem
similem claro rubeo et hic non dicit
sed secundum Gwillelmum in subtiliatio sanguinis
cum flegmate vel mundificatio purgativa
tum et tunc dicit si sanguis sit nimis sub
tilis per se et non admixtione sicut a
quositatis sed vero sanguinis sit aquosus
et subtilis per admixtionem sicut a
quositatis tunc oportet mundificare sanguinem
affluentem aquositate per medicinam purgativam
ut cum medicinam detinebit ... et ...
mundificato sanguine et inspissato ces
sant ea que fluxerunt propter sanguinis
subtilitatem et liquiditatem et si propter
consuetam deletationem sanguinis ad
matricem ad hec fluxerunt ea fiat
localia remedia que dicta sunt super
cum subtilitate sanguinis fluxerint ea
tenuitas et caute sunt fortes ad re
stringendum ea turbida quia sunt aluminosa
sorum et sunt in antidotario meo sit
aliquando ex fluxus ex corrodente pungente
et balneas convenientes aperiente et eius
sunt sunt per pars emittit et exit
cum punctura et ardore et ea sunt
citrini coloris et probatur si pannus lineus
albus mundus in sanguine emisso tin
gatur et siccus fiat et postea cum aqua
abluatur remanet enim in eo resti
gium coloris color citrinus et signa
que hic super dixit Gwillelmus de
subtilitate sanguinis hic inveniuntur
et cura eius est sicut dictum est
de acuitate sanguinis sed reprimere a
cuitatem colere et evacuatione super han
dantem coleram et postea cum localibus
remediis stringe fluxum que dicta
sunt et non oxizacara et siropus rosarum
et mirtinus de citoniis et similia hec
competunt ad alterandum et colagoga
sicut decoctionibus mirabolanorum citrinorum et
reubarbari mirtorum et decoctis in aqua
decoctionis prunorum et plantaginis
et mirtillorum ad purgandum

et bibat vinum rubeum stipticum bene lim
phatum cum aqua pluviali vel cist
ne secundum Gwillelmum et tunc dicit cum aqua
rosarum vel plantaginis et comedat carnes
coctas cum lactucis portulaca vel capol
lis et comedat eas cum agresta vino de
berberis vino de malagranatis et similibus
sic stipticis per quod animus ubi colera
mbra est ea fluxus teneat et confortet
epar continue cum ... in oleo
rosarum et aqua rosarum cum quibus sandal
rubeus pulvis est admixtus cum
pauco aceto et ego do ... sandali post
ad confortationem epatis ... una ... zuccaro
rosarum ... confortatione per una alia Gwillelmus
dat rosarum ... continue quandoque
et zuccaro rosarum antiquum quod liberet post
vel inviter ... Et fluxus ex superfluitate humoris
... ... in corpore et natura mittit
et expellit eos cum expulsione consueta
sanguinis et sunt alba vel rubea vel
pallida colore et faciunt plus ... ad dest
debilitatem epatis et totius corporis et eius
urina est remissa cum multis superfluitatibus
ad humiditatem et albedinem tendentibus
et ut plurimum talis fluxus est post alias
infirmitates ... secundum Gwillelmum Et cura
eius est sumere dyamargariton plus
aromaticum et cubebas confectas et mundificare
corpus cum mirabolanis ... mirtorum et decoc
tionis in aqua decoctionis ...
... ... et
mellis rosarum et mirtillorum vel mundificatur
cum medicamine detinebit dissoluto in
... decoctione et post mundificationem ponatur
super epar tale emplastrum ad confortationem eius
... nucis cypressi absinthii masticis ...
... rosarum sandali ... ana ... fiat pulvis
et cum oleo nardino et farina fabarum si
... vel cum farina ordei addita modico
aceti fortis ... fiat emplastrum et ponatur
calidum super epar confortat enim epar multum
et iuvat ad restringendum fluxum eius

Et non habet nos facimus florianum vel pluri-
bus dimittimus medianam quia non est apta ad
alia membra dividi ut sanguis sine lesione
membrorum. Sed cum dieta et purgatione et
localibus remediis cura perficitur. Comedat
panem azimum bene bene coctum carnes
bene nutrientes et sanguinem bonum generan-
tes castratinas arietinas edulinas
vitulinas de capolo gallinas capones
perdices et alias aves campestres usu-
ales et lentes bis coctas et rizum et
amilum borraginem et pulmentum de farina
fabarum tritici et ordei et ova semidura
et condiantur cibaria cum cinamomo preparato ℥ s.
cardamomo nucis muscate macis gariofili
piperis longi et rotondi et bibat vinum stip-
ticum rubeum vel ubi non est vinum bibat
cervisiam tritici et comedat post prandium
dyacitoniten cum speciebus et fiat ei enti-
tisma cum decoctione psille sticados citrine
amarace absinthii et foliorum olive
tamarisci et mirtillorum et sumat post
coagulum cum vino rubeo stiptico vel ci-
nere cum quo si fortius coagulum leporis pu-
tet in vino aggregato. Item Henricus Gilbert
hec pille valet et equaliter ea fluxus
quod et videt quod hec magis sunt appropri-
ata in ea causa. Recipe thuris masticis mumie
cornu cervi combusti coagulum leporis
ana ʒ j. fiat pulvis de pulverizandis et
fiat pille cum succo consolide et dentur
mane et sero in nebula. Item ad bi-
bendum decoctionem hanc ~~columbine~~. Recipe p-
imule veris consolide pedis columbine
sive sanguinaria amarace sticados citrine
salvie maiorana ana ℈ j. nucis muscate
rosarum siccarum cubebarum gariofili nucis cipressi
olibani masticis ana ʒ ij. decoquatur in aqua
pluviali vel in aqua decoctionis foliorum
olive vel mirtillorum consolide par et co-
latur addatur mel rosarum pro tertia et sic bene
misceantur usus eius cuius usus continuus
est efficax remedium et amicabile. Item

fiat emplastrum super regionem matricis et
renes tale. Recipe absinthii rosarum siccarum ana
℈ ii amarace salvie mente sicce
~~consolide~~ consolide parum ana ℈ ij
decoquatur hec in vino stiptico usque
ad consumptionem vini deinde. Recipe olibani
nucis cipressi cimini masticis
boli armeni ana ʒ ij. pulverizentur et cum
herbis bene contritis misceantur et iterum
sic in patella super ignem pone
addito quod sufficit de oleo nardino
fiat emplastrum molle et super pectine
et renes ponatur talium confert
multum trocisci de carabe. Sunt for-
tes in restringendo ℈ et emoroy-
das et sunt in antidotario Almansoris
et in meo antidotario et plus confert
in ℈ rubeo quia hec trocisci
de bolo qui sunt in antidotario meo
bene hec competunt et si ~~hec~~ fiant
pille hec ponere nisi quod boli ar-
meni addit ʒ j. et non ponitur vna
ʒ ij ut Almansor de trocisci de carabe
sed pro quo de ʒ j cum decoctione predicta
et post ʒ j et ad plus ʒ iij. ℈ autem
nia melior est cum fluxus ℈ et signum
sunt quod color ℈ est lividus et 2 fa-
ciei sine pallidus et macies corporis
maior et suspiriosus et male cogita-
tiones. Fiat cura ut dictum est cum
cum fluxu e in causa in clemaris
nisi quod dyasene et dyapenidion
addantur illis et in purgatione po-
nitur ℈ mirabolani indi et in apozima
te sine decoctione purgatione opti-
ssime et inducta sit aliqualiter pur-
gatione et minus sicca quia ibi
localia remedia prima ponit precise hec
sunt que ibi sunt. Et sit eo de-
bilitatis virtutis contentive sive retentive
et propria causa sunt sicut liberation
valiter est dislocata et debilis et ca-
cochimia et male collat. Et sim

Rogerum sanguis exit in nali color
et tn dic qd nllus est humor in causa
s; solu est debilitas virtutis retetiue
matris Et cura eius est scdm Roge
riu sicut in commenta s; pone hic
emplm sup regionem matris Rethine
mastice mete rosa sandal ross an
pte j viol in modi pte confice cum
suco plantaginis et vino acotico
et sic eos pone sup renes / et ego
dico ea que dixi sic ca° de dyarria
hic sup in pulue parabo et potu
et eleuaren et emplis bona sunt
hic hoc tm dico si debilitas virtutis
retetiue matris esset corali ter ini
ficiente poros matris et calore
nalem exalare faciente ut accidit
in dyabete virtute retetiuam
debilitari tunc cura cu stipticis
sicut Jo de sto paulo ponit
sus in dyarrea et ego dixi Johannes
posui hic sup ca° de dyarria Et
fit aliqn fluxus qr corrupta venaz
et eius signa sic in moderata cotita
effusio sanguinis et quaz exit san
guis in color nali quaz saniosus quaz
tirris scdm Rogerium Et cura eius
est p flores de cepita vel de salina
tella deco manu s; p tedaria gute at
et medicina astringentia sanguinis
co solue intus sumendo et extra sup
pectus et renes ponendo et iniciat
medicina consolidans et conglutinans
ptes ruptas et venas ross ?
acaciam cu bolo utile est dari mo
potu scipiat qui ducit ad locum pa
ciens virtute medicine scdm Roge
rium eleuaria vrbaia cutetasmata
que dixi sic cum consulti tur vel acu ter
que dixi s; cum consulti ter vel acu
sanguinis bona sunt Ego dico qd
medica ad cura eius sic stiptica
facta cum quibusdam stipticis talis
simus plantago in posttidus bolo

|| fra sic ut ross

sang dra Calida thus mastix ypoticum
simphicon consolida paruauma colym
stdm oportunitate in vena sumetur aliq
et fiet in vetro et suppo p bice dulsa
sic ut antiqus hilitus ross acetosa por
tulata cl coreyden cu consolida sorte
et consolida minor facie sic electro et
cutetisma de fris stipticis bonum est ut
plantago folia oliue puor pirozs ii
ota pastoris cu consolida sorte Et fit ali
qn corruia corrupta acuta saniosa
ut solet contat in matre et hic cogno
scit qua qr cu sanguine qr exit sanies
et virulencia et eius cura est curare
vla matris vrul p unct dequo hic hic
infra p9 scripsi amplius

Suffocacio matris est scdm liliatore
ascensus matris usqz ad supiora
scz usqz ad dyafragma ppt vapores
corruptos venenosos ppt qd accidit compsio
spualiu et sincop et ablaco spus et motus
in toto cor et tn dic pter motum
cordis pulsatile et pter motu anhelitus
qui motus totalit aufert non pot vita
manere Rogerius vo dicit qd suffocacio
matris no dr quia passio uel spetas
matris sed quia mulier vidnt cotali
passione suffocari Et Gilbertus describit sic
cum Suffocacio matris e passio q compsio
est spualium ex vicio matris cogressa Et
fit aliqn ex corrupto spmate ppt eius
retencoem et hoc accidit aliqn puellis ad
ultus que cibo nutriunt bono ? lecto et
ocio in cogniti manentibus sed ut plim
accidit viduis spma habentibus que viri c
porito carent vapores ein venenosi quali
male nc horribil cotali spmate retento
in matre resoluuntur matrix vo volens se
rel horribili vaporem ascendit usqz
ad dyafragma ut dcm est Et scdm Gil
bertum fumus ul vapor talis venenosus
sum in matre resoluitur petit cor s
dimittitum et motus spus ? vite impedit

et cor agravatum fumo tali agregat ad
intius in natura calore et spūs ꝫ admodo
vim ad replendum debent fumum unde fit
sincop et in corpe q̄ destitucio ab opacō
cord et dicit q̄ alij auferit anhelitū
et ego vidi plures ob clausum hn̄t sed
ꝑpares anhelitū hn̄t motū et aūtū
Signa suffocacōnis matr̄ꝫ ꝯspiracioꝫ
ca fuit cum p̄ paroxismū vel casū p̄sente
dolor ab umbilico usq; ad inlicina
et cadit subito et repente et stat eciā
paroxismus p̄ unam horam ꝫ primo do
lor in ventre cum brachio vel brachijs
ventre ꝯstringit .i. regionem matr̄ꝫ et ca
pite inclinato et depressio usq; ad ge
nua et eciā ventre et cum genibus ꝯprimit
et primo dolor et stridet dentibus
et quasi mortua cadit et distinguit̄ hec
passio ab epilencia q2 hic non est spu
ma in ore et ab apoplexia quia non est tanta
difficultas et angustia anhelandi et
ante suffocacōnem patit̄ stomacum et
vertiginem et dolorem capitis et sentit fumū
nocivum ascendere ad superiora et si vocet̄
ꝑ nōīe bene intelligit s; respōd̄ tamen post
s; p9 paroxismū de omnibus recordat̄ q̄ non
fit in litargia Gilbertus dicit q̄ p̄ hec dist̄ ab
alijs speciebus sincopis quia in ea ē ma
ior inflacio et debilitas et eciā p̄uat̄.
sp̄o s; non motu h̄m non sentiendo p̄ cere
imt̄ tremj manibus eciā p̄uat̄ motu
ꝫ sp̄o Signa q̄ suffocacō fit ex spermate
cognoscit̄ p̄ hec .n. puelle vel vidue
plectorica cum carnj virilis ꝯsortij et q̄.
q̄ sibi non accidit̄ nec passionem aliqua
nec dolorem vel calorem vel frigiditatem sentit
nociva Et cura eius est s;m Rogerium
ut frequenter fiat flobotomia de soffena ꝫ q̄ s;
aut scarificacōnes in anterioribus et pos
terioribus tibiarum et singulis mensibus
de alta epicarum flobotomia fiat et sit medi
ta sincera .i. pauca quantitas et parum san
guinis minuatur et ista fiunt ad p̄suad
atasi ꝫ ad amputacōnem humidatis spermatis

que sunt causa suffocacōnis matricis
In paroxismo vero et cum ex spiracioꝫ tam
fiunt ꝯstrictiones fricaciones fortes extremita
tum et ligature fortes adiutorij
et coxarum ut fumus retrahat̄ applicati
bus ad partes inferiores et ponat̄ ad
nares fetida ut fumus panni ad
usti vel pilorum adustorum vel lane
vel galbani vel sayr et huiusmodi q̄
talis odor matricem applicabus facit
descendere Et econtra ponat̄ inferius
p̄ modum fumigij si fieri potest vel p̄ suppo
q̄ attrahit matricem ad locum suum
et similiter fiat cum penna acuto in
tincta et naribus imposita ꝯfert
quia motus talis matrice deprimit
et si per sternutacō non p̄uocat̄
aspergat̄ penna post intincta pulvere
ellebori albi vel piperis vel castorij
et ꝯfricet et cum vertitate pertractu
pilorum capitis vel aurium bonum est
Et fit suffocacō matricis propter in
retencio aliqua signa sunt gravedo
precedens pectinis coxarum et renum
et physicus q̄ fit p̄ intervalla non re
pente vel subito et cum accidentibus pol
lut̄ passio Et cura eius ē in
passione localia remedia sicut
que prius dicta sunt de frigidit fricacōne
ligatura sternutacōne ꝫ applicacōne
fetidorum et aromaticorum in loco suo
p9 paroxismū et in tempore intervallo
agat̄ ad p̄uocandum cum s; q̄ causa
retencionis fuit supra Et fit
suffocacō matricis propter humores cor
ruptos in matrice calidos vel frigidos
et si humores sunt calidi sentit̄ pun
ctura et arsura in profundo matricis
et sentit̄ calor febrilis in corpe ex
diffusione vaporum resolutorum et
diffusorum p̄ membra Et cura eius
si vena clara ꝯstant fiat flobotomia de

cephalica mitigatur secundum Rogerium et
vel per digestivo conizatur et purge-
tur colagogo et hoc fiant con
paroxismum In paroxismo vero fiant
localia remedia sicut prius dictum
est Si suffocatio matricis est propter humo-
res frigidos corruptos in matrice
sentitur frigus et agravatio in
matrice in profundo et inde resol-
vitur quedam frigiditas frigida concurrens
ascensus per spinam dorsi sentitur
quasi typo cottidiane vel quartane
secundum Gilbertum Et tunc eos dige-
rere [illegible] cum [illegible] mero apto
cum melle vel oximelle diuretico
et purget cum theodoricon episto
secundum Rogerium secundum liliatore purge-
tur yerapigra vel ydrologodion
vel theodoricon empiston vel yerapi-
gra quia ista sunt aptos ad
humores venenosos sed purgatione
fiat stuffa de herbis talis et
conceti astuffa dicitur vel datur cum
vino decoctionis [illegible] et zucari
sicut in calido humore fit stuffa
de frigidis herbis et offertur conceti
vibra [illegible] vel [illegible] et
ista fiat con paroxismum in paroxismo
fiant que dicta sunt supra

Precipitatio matricis dicitur quando ma-
trix movetur ad dextram partem
vel ad sinistram sine conatu
procidenda sed non et fit pluribus de
causis humores matricis relaxantibus
fit aliquando precipitatio conservante [illegible]
humores relaxante ut cum mulier
sederit in loco frigido vel [illegible]
frigido vel [illegible] frigidis et si vento
frigido se exposuerit vel ceciderit vel
frigido [illegible] conatu levandi [illegible]
vel egrediendi multo et subito co-

natu et conatu tali prius inferius dicte
et fit aliquando conservatur difficultate partus quod oportet
cum sexu et fit sicut [illegible] humoribus frigidis
in matrice relaxantibus humores vel lacertos
matricis et fit sicut paralisis ipse enim humores et
lacertos humectant et mollificant Et
fit conservatione cum agravatur matrice
Et ut Rogerius quod fit aliquando [illegible] humoribus
calidis agravantibus matrice [illegible] re-
ut casus et conatus et difficultates partus et
[illegible] patientis Et
tunc precipitationis vel casus matricis
[illegible] est sicut tunc cum
[illegible] humoribus nisi quod non [illegible]
digerere et purgare Si solum localia
remedia apponere si est curabilis Si
vero contrarius [illegible] ut dictum est
in suo capitulo Si est [illegible] calido vel frigido
signa sunt et tunc quantum ad digestionem
matricis et purgationem eius sicut dictum
est in precedenti capitulo de suffocatione matricis
localia remedia hic ponantur Signum
matricis [illegible] paralisim eius Signum
eius est quod [illegible] et sine dolore
Et eius cura est [illegible] humoribus [illegible]
[illegible] humores et lacertos et mollifica-
tibus digerantur humores calidi vel frigidi
ut dictum est in suffocatione et humores
aquosi [illegible] possint purgari
cum medicamine [illegible] et stuffe
fiant de talis vel [illegible] vel frigidis [illegible]
[illegible] secundum quod [illegible] et dextra
[illegible] sicut in suffocatione matricis
[illegible] imponatur matrix si prius ma-
[illegible] cum vino decoc-
tionis salvie [illegible]
[illegible] castorii et hoc si [illegible] fuerit
frigida et [illegible] sicut [illegible]
vino [illegible] casus matricis vel eius [illegible]
propter talis humores licet hoc Rogerius
[illegible] Si vero ita esset tunc [illegible]

herb' cum aqua decoctionis decoquat' vel
fiat de eisdem cuttitasma et fomentata
matrice et inde porta ad os vulve po
nat' pecculus descripticis fiat ut de pla
tagine congriola folys olive primoru
pirorum vel quod magis convenit fiat pecu
lus repletus alteribus dicte fomentationis
Et ponat' ventosa magna sine scari-
ficatione sup pectine et inguina sem
aliud sem liliaton sed maillis et ut
quod in pluries fiat vomitus et imponat'
dicta tala et pecta et tu dic quod ex frio
et humido ut plurimum et ubi liliatore 2
pastigna matris est reponita ponit sup
os matris lana in tincta in vino decoc
tionis mastic nuc cipressi ypoquistidos
boli ar et si premedicamina stiptica
matrix induraret' mollificet' 2 rectificet'
ut in omni conitu dictis ut evado vero no
in coitus sed diversio ad partem dextram vel
sinistram est praecipitatio si ad os vulve
descendat licet non coeat vocat' praeci
tatio quia locus suus naturalis non tenet
et in ista praecipitatione si est ex relectione
in provect' quod sic pessionibus aquatibus.
digerunt' et purgent'. et fiant stuffe
et dent' opiate ut dictum est et post hoc
fiant localia remedia si cuttitasmata
descripticis matrice confortantibus et fetida
inferius sub fumigata vel supposita sine
imposita pirastale et ad nares odorifera
ponant' et caveat coitum et purgue
in equali ut descendendo per gradus et
assimilatione et habeat dietam digestibile
et animum letum et si in sinistra parte vel
dextra matrix declinata fuerit' dua
notabilit' fiat emplastrum sem liliaton
de mustilagine fenugreci seminis lini
et misceant' cum medulla cruris vituli
et axungia gallinacea Ego unge
facio ex cum dyaltea olei ciroille oli
de lilio olei ana pt/1 · misce 2 initio

si ad ptes rect

propter pessarium iniciat' istud sumere ciroille
mellilloti malve ana quod j radicis
lilij quod ß mustilaginis lini fenugre
ana 2 ß cantabri quod ß decoquat'
hec in iij li aque usque ad li ij 2
colate' addat' olei ciroille pingue
dinis anatis ana ℥ j et perpassa
ut lb ß pro ut vina iniciat' et
post quam exiccatum fuit intinga'
lana in decoctione tali pinguis 2
supponat'

Locca scabies et pruritus fit
in matrice coma quod salsa
ut est flen salsum quod sua sal
sedine corrodit et ulcerat et sca
bies generat aut pruritum aut co
lera adusta que sua acuitate
corrodit et pruritum et scabiem
generat aut fiunt per cam apata sa
niosa non bene mundificata Et non
que dicta sunt de ulceris scabie et
pruritu matris et que dicunt' in
signis et cura etiam competunt dictis
passionibus quia vulve enim vel loca
vero quedam sunt cum multa humiditate et eius
propria sunt fetor malus et intolle
rabiles 2 ardor cum prurito 2 cursus
inficiat amatrice humiditatem quod continue
et convenit cum humiditatibus quod venenosum
quod vide vel nigrum vel liuidum indige
stum mixtum aliquando cum sanguine aliquando
cum sanie Et cura eius ut dieta sit
laudabilis nutrimenti et digestibilis ut
carnes castratine et gallice prue a=
nes campestres et plures dicte et
olea bonum sanguinem generantia ut bora
go buglossa petrosilium feniculum lac
tuca portulaca et similia et condiant'
cibaria cum ciaomo et cardaomo
cipro galange longo pipe anisi vel
maratri et croco cum aceto granatorum
vel berberis vel agresta et potus sit
vinum album limphatum et fumat

epi. de succo ter. et pauper sumat succum fu
ter. et scabiose cum sero caprino et deinde
purgetur cum colagogo et flecmagogo secundum
~~purgatione~~ cum decoctione prunorum
semine epitimi polipodii agarici et corti
cibus mirabolanorum citrinorum et kebulorum violarum
aut maratri seminum malorum florum iudorum
vel cum electuario de succo rosarum parte .i. et
triferie sarracenice parte .ii. muliebris pauper faciat
decoctionem polipodii et fumo terre et scabio
sa et feniculo ista superia intimus p.
gant magnum accidente quia sua mala
tudine ad matricem currebat. Sed secundo plures
si oportet fiat localia remedia sepe in
matricem iniciatur tepida aqua decoc
tionis plataginis fumi terre scabiose
collate cum additur mel rosarum colatum
ut sit ad decoctionis in quarta parte
3 vel 4ta et postea clistere in uteru intrat
panes sic sit mediciam ad locum
ulceratum ponat et ibi aliquantulum
quiescat et postea emittet in lectum
et permittat vas aperire absque torsione
aliqua et hoc fiat de die et de nocte
fiat suppositorium in lectum hoc ungentum
℞ farine ordei ℥ .i. pulveris falinis
℥ .i. mell rosarum collati ℥ in bene simul misce
aut mundificat abstergit et non permittit
nigla carnem crescere et istius si deus
voluerit proficiet bonum opus. Ego vero isto
utor utiliter quando spero prout sed quando non
sunt de talibus facultates et oportunitates
in ulceratione matricis humida et ubi
humor fetens cum solum cum bibitione
tunc sic ordinare decoctionis consolida
pauper et ad fomentacione matricis et
mulierum ex aqua decoctionis consolida
paupere tracta est hec passio quia dici
in paupere non habet quia mundificatio
est. ulcus quod patet quia suppositorium per decem nichil
famen potest fieri Sed oportet consolidare
vel in carnare ℞ mell rosarum ℥ vi nuce
cipressi thuris minium gummi ana ℥ 1/2
pulverizentur et bene simul in corpore
et cum licinio vel naistali suppositur

et est similiter. Ego vero in pauperibus
vel ubi non habentes utilio suppositorium de
lana vel bombace illinitum cum succo
plataginis millefolii succo consolide
minoris ana partem .i. mell rosarum partem ii
et si oportet ponatur de pulvere olibani
quartam partem unius partis predictorum Sed vero
ulcus non est cum multa humiditate erit
ardor et pruritus maior quam in
humido et non bene collicabit et
erit fetor cum quadam acuitate et
quod manat commatur cum sanguine mali
coloris mixtus cum veneno vel sanie
Et cura eius est dictarum sicut superius
nisi quod plus frigidis et humidis uti potest quia
in priori tamen et vinum debet plus lim
phari et medicine detergentes et purgantes
magnum accidente quod solet currere
ad locum ulceratum debent plus
respicere coleram et acuitatem humoris
unde dantur bene oxizaccare parte epi.
de succo ter. cum zuccaro parte una ~~muliere~~ et
purgetur cum parte una electuarii de succo
rosarum et 3 parte triferie sarracenice et in localibus
remediis herbe frigidiores mundificative
plus sunt apponende quam ibi unde bene
ponatur hec simul flores camille rosa fo
lia plataginis consolide paucis ana in
quarum decoctione epi. rosarum ponatur
quod sit cum zuccaro albo Et non quod
si sine ulcere sit scabies vel pruritus
in matrice predicte curantur sic cum
humoris peccantis habundantia si vero
non indiget purgatione precedat
cum potu succi fumiterre vel scabiose
cum sero caprino et cum fomentatione et
insessione aque decoctionis fumiterre
scabiose ~~fumi~~ vel salvie Et non quod
ex predictis humoribus salsis et acutis
accidit in mulieribus ex tensio colli matricis
sicut contendit similiter in viro et sic
cum desiderio coitus et tunc dicitur satyri
asis et si est sine desiderio coitus
tunc dicitur priapismus Sed

dicit liliator satyriasis est continue ere-
ctio cum desiderio ad coitum priapismus est
talis erectio sine desiderio coitus et utroque
modo accidit decollo matricis erectio

Mola secundum liliatorem quoddam frustum
carnis enorme quasi sine figura
quod quidam vocant petrum quidam carpia et
generatur ut globus carnis a mola a gilberto
vocatur ydropisis matricis signa sunt tumor
ventris quia mola in matrice generata causatur
est enim in mola causa tumor ventris sicut
in pregnante aliquando maior et creditur ab
ipsa muliere et ab aliis multis quod mulier
mola habens sit pregnans sed cognoscitur
quibus signis quod iste tumor venit subito tumor gravi-
de paulatim habet tumor quoque in parte
recedit quoque in parte augmentatur in
pregnante continue tumor crescit Item motus
mole quod movetur inordinate quia
pluries fit uno die et non tenet proportionem
cum motus pregnantis est certis horis Item
mola aliquando non movetur nisi manu premat
Item in mola pressiunt cum inordinate flu-
xa vel totaliter retenta sunt in pregnante
pressiunt cum ordinate in mola ergo sunt
molles et extremitates digitorum In
mola prolongatur tempus s. ultra novem menses
vel x et portatur per annum vel annos in
pregnante autem non sed quia habet tumorem
ventris et cessat [illegible] et sentit motus et
mamille [illegible] et cadit appetitus [illegible]
[illegible] mulier sicut in pregnante secundum liliatorem
venit est [illegible] quia in pregnante et pedes
sunt molles valde creditur a quibusdam
quod mola habens sit pregnans sed [illegible]
tas sit quod non sit pregnans cum mulier que
multum [illegible] et carnis viro [illegible]
[illegible] ad istam consuetudinem et fit [illegible]
et ut plurimum ex spermate multo mulieris
sine coitu [illegible] effuso quo ibi
multo cum retinetur [illegible] Gualterus
[illegible] sperma corrumpit sanguinem menstruum re-
tentum vel sanguis talis postea corrumpitur et
ex spermate et sanguine tali fit quedam massa

carnosa vel quedam massa aquosa in
ventositate Gilbertus dicit quod sit quedam
[illegible] aquositas cum ventositate
coagulata in matrice et cohortata aug-
mentato et extenso matrix tumescit
et venter et fit secundum aliquos conve-
niente cum sola ita quod [illegible] corpori
et [illegible] in quandam massam
et crescit et in die venter tumescit
ut venter Signa mole sunt [illegible]
[illegible] in quibus cum in pregnatione
mola conveniunt et [illegible] in quibus
cum ea differt Et cura eius est quod
est curabilis quod [illegible] dieta
et [illegible] ut [illegible] in [illegible] et
postea fiat [illegible] de malva [illegible]
[illegible] [illegible] et origano et [illegible]
matricis et [illegible] cum herbis
[illegible] hoc fiat [illegible] et
bibat omni mane decoctionem diuretica
de apio feniculo origano calamento cum
sirupo [illegible] in antidotis [illegible]
[illegible] cum [illegible] diuretico vel cum
sirupo liliatoris de [illegible] et calam-
to origano [illegible] et aliis [illegible]
[illegible] per [illegible] fiat et postea [illegible]
[illegible] uti ante sirupum vel decoctionem
dyanthos dyacalamenti dyaciminum
[illegible] digesta materia purget cum
theodoricon [illegible] quia est contra
corruptos humores et [illegible] ut [illegible]
fluat et postea [illegible] cum aloe [illegible]
[illegible] et erit efficacius [illegible]
alta die [illegible] cum herbis diure-
ticis supra dictis in decoctione et sirup
vel cum pulegio dyptamo ruta foliis
lauri [illegible] melissa et [illegible]
[illegible] [illegible] in ventosam [illegible]
cum aliis [illegible] vel [illegible] aq.
[illegible] sanguinea vel frustum carnis
et [illegible] [illegible] et patiens alle-
[illegible] bonum est et [illegible] iterum [illegible]
[illegible] et si continue [illegible] expulsio

sanguinis vel torminis sufficiat dimisse sig-
num est bone curationis Sed vero nullo
predicta pro prima vice alleviatur paciens
vel aliquid vel modicum de quo non est
consolandus procedatur ad fortius massam
illam dissolvendo et expellendo fiat
ergo cutatisma cum aqua decoctionis
pulegio arthemesie origani cala-
menti et serpentarie et pluries pre-
dictum est expellitur in ea sedeat quia
educit fluxum terminus mole et
educit fetum mortuum Item valent
trocisci de mirra et de almasiz et de
in antidoto meo simul cum vino cum
aqua decoctionis carnis dattillorum
et fenugreci et vitis quod educit mo-
lam et fetum mortuum Et trocisci Gwil-
helmi de Congenis cum eadem decoctione
sunt efficaces ad molam et fetum mor-
tuum ~~eiciendum~~ eiciendum Item serapinum
apoponacis mirre galbani ana ʒ
iiij aze fetide ʒ ij confiantur cum aqua
vitis et fiant hic trocisci et dentur
unde et ego feci in trociscos drag-
meos et dedi primo unum et alia
vice ij et post feci pessaria et subfu-
migaciones secundum liliatorem de istis vel de
ceteris que educunt fetum mortuum per
se hec sunt elleborus niger pulpa colo-
quintide ellectorides sel tisane pro liqui-
da mirra aza fetida galbanum Item
succus porrorum cum vino bibitus fetum
educit Idem facit satureia cum
vino potata Item potatus succus
s. herbe ruthe cum vino vel cervisia
per plures dies mane et sero educit
per sufficientia fetum mortuum sicut habetur
in experimentis antiquis quedam que
duobus annis portavit molam quam
alii dixerunt fuisse fetum mortuum
fuit liberata secundum predicta medicina tamen

vel non mole vel fetus ab ea exeat
ad hoc per aliquos dies bibat apium
distemperatum cum vino et aliquando cum
cervisia donec sit sana et perfecte mun-
datam sentiat

Eius qui cuncta creavit
disposuit ad generacionem huma-
ni generis virum cum femina natu-
rali desiderio convenire in coitu ex quo concipi
posset de quo fetus primo fieret et
postea homo fructus proditur quod pater ge-
nerat et mater nutrit in utero
et proprio tempore mundo parit et
nascitur homo puer Aliquando tamen huius
conceptus scilicet vir vel mulier in coitu
conveniant concepcio multotiens impeditur scilicet si
complexio est mala viri vel mulieris
et membrorum generativorum corporalis dis-
posicio est inepta de eorum membrorum
vel etas inepta generacioni Item
vir aliquando possit cum alia muliere
generare et uxor de eo non concipit
et eadem uxor posset concipere ab uno
alio ita quod vir de se non est sterilis
nec uxor eius de se est sterilis sed
complexiones et spermata non sunt
proporcionata convenienter ad conceptum
et generacionem Desiderat mulier quod
non concipit ut habetur in angulis et
sunt quod Io. sic Sap dicit ita quod
complexio mala matricis fortis est
causa sterilitatis si non est fortis est
causa difficilis et tamen dicitur sterilitas tempora-
lis et non perpetua quando complexio
corrigi posset Et dicit quod complexio
mala matricis et spermatis mulieris
frigida facit eam sterilem id est non
permittit generacionem fieri quia femine
viri in ea extinguuntur sicut semina

in terra nimie humiditatis putrefactum submergitur.
et sicca complexio eius mala impedit im-
pedit in impregnacionem quia non dat nutri-
mentum concepto quo indiget sicut acci-
dit semini seminato in arida arena ubi
humorem non habet quo nutriatur. Complexio
vero frigida constringit orificia venarum matricis
et non mittit sufficiens nutrimentum
semini viri et calida complexio mala impe-
dit impregnacionem quia sperma viri adu-
rit sicut semina seminata in terra sol-
calore aduruntur. et in regulis habetur
raro accidit mulieribus mala complexio
calida. Et alfonsus dicit quod ut plurimum est
ex humiditate vel siccitate in eis impedimen-
tum impregnacionis et ex siccitate et frigidita-
te minus. Et sicut hec impedimenta sunt
in muliere ita et in spermate. est ma-
la complexio impediens impregnacionem
quia si est vehemens in ea malicia comple-
xionis calide propter adustionem non generatur.
si est frigida complexio mala est crudum
et ineptum et similiter est ibi siccitas
nimia spiritum seminis non expandit. nec
mittit in gravitate matricis. et si
est ibi nimia humiditas fluit et cadit
et non moratur in loco generacionis. hec
Jo. filius Zacharie. In muliere sunt singula-
res defectus quare non concipit quia et ut
plurimum non concipit quia menstruum retinetur vel
minus fluit vel in matrice habet nimiam
pinguedinem vel apostema vel cicatricem
vel peccus sive molam vel nimiam
humiditatem et hic defectus semper est cum
humoris vicio secundum Gilbertum et fit propter
nimiam lubricitatem matricis ex humore
viscoso lubricante matricem vel ex colori-
tate matricis ex multo coytu ut in
publicis sicut meretricibus. Et signa
quod est ex mala complexione matricis
frigida hec sunt et hoc sine humoris
vicio frigidus sentitur in profundo matricis
et facies eius est discolorata et habet
fastidium coytus et aliquam abhominacionem
et pauca fluunt menstrua et pauci sunt pili
circa muliebria adest pigricia et urina

est discolorata et tenuis et pulsus tar-
dus et tarde in coytu emittit sperma
suum et si siccitas cum humoris vicio cum
predictis signis adest in regione ma-
tricis pondus et agravacio. Si vero comple-
xio mulieris et matricis impediens
sit mala calida hec sunt signa. Sen-
tit in profundo matricis calorem et
puncturam palpebrarum et ardorem et
amaritudinem oris et sitim continuam
et pauca fluunt menstrua et propter appetitum
et delectacionem coitus et cito emittit
suum sperma in coitu pulsus velox
et urina est et tenuis et si est
cum humoris vicio cum istis signis adest
in regione matricis pondus et gravacio.
Si humiditas matricis est impediens
quod sepe est cum humoris vicio ut habetur
in regulis signa sunt quod matrix est
mollis et humida et totum corpus est
molle et digiti et menstrua sunt aquosa et sperma
tabescit et adest pigricia et nulla et
nulla sitis et pulsus mollis et postquam menstrua ma-
trix remanet humida et secundum libratorem
semper a matrice exit quedam aquositas
et matrix est lubrica et ut plurimum ista
disposicio est cum habundancia fleumatis in ma-
trice et ideo quando appetunt coitum non mul-
tum delectantur. Si siccitas matricis sit
conceptum impediens Signa eius sunt
quod menstrua sunt pauca et mulier quasi nichil
emittit de suo spermate in coitu et labia
sunt sicca et fissa et urina tenuis et
matrix sicca interius et corporis attenuacio
est et siccitas oris et lingue et sitis
continua pauca sunt menstrua aut nulla et
pauci pili circa muliebria et pulsus strictus
durus et si est cum humoris vicio in regione
matricis est pondus et agravacio. Si nimia
pinguedo totius corporis est impediens
conceptum signa sunt quod mulier est in corpore
et habet grossitudinem repletam et colorem albi-

et pulsus est tardus rarus et lenis propter
stricturam et occultationem ultimam Cumque mulier-
is non est pinguis in corpore toto ymo in
pectore scapulis brachiis et coxis
est macilenta Sed sub umbilico et
regione matricis est pinguedo multa
ita ut crescit ultra mensuram descen-
dit inferius et ambulantem cum ambulat
est strepitus et ledit ventositate orificio
et matricis et retractione fetus
et constrictio orificii matricis apparet tactui
obstetricis Et hec sunt signa quod mulier
non concipit propter pinguedinem in orificio
matricis vel in ipsa matrice circa testi-
culos eius Et cura cum est pinguedo
totius ut attenuatur habitudinem corporis
cum dieta sicca paucis nutrimenti et
labore et exercitio et vigiliis Cura
vero eius est quando solum est pinguedo
in regione matricis et matrix est
uti attenuativis ut iam dictum est et
[illegible] et penetrativis et suffumiga-
tiones et pessaria et emplastra in
quibus attenuativa sunt ut ea que in
principio istius libri tabula 2a scripta
sunt Nota ad remedium mala
complexionem matricis frigidam Unde
est quod complexio mala frigida matricis
aut est cum humiditate vel siccitate si est
cum frigiditate cum humiditate tunc regimen
tendat mulieris ad caliditatem et siccitatem
et localia remedia ut suffumigationes
pessaria emplastra fomentationes con-
fortativa unctiones et emplastra que
in matrice vel circa in regione matricis
apponenda sunt sunt confectiones calidis
et siccis et habent proprietatem aromata
et sunt odorifera et aliqua stiptica
quia hec cum hoc quod complexionem eius
reducunt ipsam et matricem confortant
et roborant et convenientiora sunt abrota-
num anetum calamentum cinamomum
betonica maiorana menta mellissa
origanum salvia sticados timum et

similia hiis hec matricem calefaciunt et de-
siccant et mundificant eam et confortant
et iuvant ad conceptum propter quod in uno
aggregato in capitulis suis simplex
valet in regione mulieris galanga
cinamomum cardamomum cuminum spica nar-
di cubebe gariofili macis mastix et [illegible]
ca sicut aromatica stiptica et hiis vel ali-
quibus eorum secundum optimitatem utatur
operator artifex ad complexionem malam frigidam
et humidam alterandam et si cum humore
viscoso frigido fuit et humido peccante diger-
atur humor et purgetur cum medicina
convenienti Sed mala complexio matricis est
frigida et sicca tunc ad ipsam removendam
conveniunt in dieta et medicina calida et humida
vinum mera carnium recentium quod petunt
et et carnes cocte cum [illegible]
triplice et malva et petrosilinum
et carnes in pastillis cocte et bibe-
re [illegible] vel vinum non multum forte
[illegible] odoriferum et malva [illegible] et
[illegible] urtica in multa quantitate ponatur
cum predictis herbis calidis et dyalcea
et [illegible] recens in unctionibus confe-
runt et similiter pinguedines anatis
gallinae et similia hiis et si adest humor
melius peccans digeratur et purgetur
cum medicina convenienti Sed complexio est
mala calida matricis aut est calida et humida
aut calida et sicca Sed primo minuatur epi-
ca et post sophena et si opus non fuerit
[illegible] ungatur dieta siccans et
utatur agresta berberis vel aceto et
vino granatorum acetosorum et fructus
[illegible] que infrigidant sicut [illegible]
et cibaria sint pauca nutrimenti bone
[illegible] et localia remedia sint con-
traria et [illegible] frigida et sicca ut [illegible]
endivia spica acetosa corallus plan-
tago et psilium Sed vero complexio
mala est calida et sicca regimen et dieta
tendant ad frigiditatem et humiditatem et
alteretur matrix et regio matricis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]

cum rebus siccis et humidis ut sunt viola
ria et flores eius et prima damasce-
nencia spmangra amplex rerosa cu
cumeres et cucurbite citrulli lactuca
portulaca scilicet psillia et humor et si calor
est peccans vel falsum fleuma digerunt et
purgent medicinis congruentibus Demum vero
mulier post quam omnia mala calorem vel frigus
humidam vel siccam impeditiva separat ad
concipiendum reducat complexionem suam ad
temperamentum debitum altitudo et humores
peccantes evacuando et consimiliter alia impe-
dimenta removent et si minus fluunt restringant
et sic alia impedimenta que non sunt
perpetua sed temporalia sunt et removibilia
parte removeant tamen sollicito studio
et fideli secundum Gualterum ut conceptus fiat
Deinde sic disponat ut complexio viri
sit contraria viri mulieris et tunc dicit non
habendi continue et quod abo tempore absti-
neant a coitu Nam hoc confortat mat-
ricem et confortat eius virtute retentiva
et in viro agit ad spermatis meliorationem
et ambo tempore coitus non sunt ieiuni
nec ebrii nec crapulosi quia tunc sper-
ma est digestum fluidum et non aggregatum
in loco conceptionis sed lubricat et fluit
alibi secundum illum et tempus eius ut sic con-
veniat cibo digesta ut solet
in bene se regentibus post media nocte
post actum dormiat sic in sopno sperma
melius in matrice aggregatur in loco
conceptionis et quiescat ut dicit in alpha-
beto meo et ut dicit ibidem si vero post super-
fluam egestionem et urine emissionem
fiet et de tempore cum in vere magis fiet
quia tempus est calidum et humidum et corpora
sunt plena propter multitudinem nutrimenti secundum
in alphabeto meo Cum vero mulier concipit
ut dicit Gilbertus orificium matricis clauditur
semper oris et dicunt aliqui quod sic clauditur
quod nec stilus nec acus posset intrare et
hoc ego intelligo de partibus horum dum
matrix sint amica ad recipiendum sperme

sugendo attrahit sic quod virga et vulva
sicca reperiantur et hec accipit et vir
et mulier in sine coitus si sint pol-
luti et dissoluti et sic audiunt ut
sperma retineat et propter hoc orificia
eorum sunt constringendo clauditur sperma
viro conservato propter tempus aliquod pregna-
ciacie hec clausa est matrix ali-
qualiter et aliqua clausa non sunt
ante conceptionem sed tamen non sic fortior
sicut statim post susceptionem seminis
et calor et pruritus est maior
in ore matricis quia prius sunt
et in fine coitus sed si concipit hor-
rorem secundum Gilbertum capitulo de dolore
matricis ex aborsu et istud iam dictum
est de horrore sicut ore matricis et
siccitate intra et matricis et clausura
orificii matricis est eiusdem signum quod
mulier concipit Item quidam quod
primo in pregnacionibus urina mulierum
est citrina vel ad albedinem declinans
habens in medio suo circulum vel ba-
lans carpinatos vel talis urina
impregnacionem signat Alii dicunt
quod urina pregnantis est prius sub-
tilis quam alia mulieris citrina et quoda-
gra ascendentia et descendentia
Et dicit Gualterus hoc secundo capitulo de
urinis quod athomi sunt resoluciones
albe minute residentes in fundo
in urinis mulierum cum conceperunt
preter consuetam naturam vel si continue
sicut bombaci carpinato pregna-
te sunt Et dicunt aliqui hoc solet
apparere mense primo vel secundo alii dicunt
quod athomi et iste resoluciones al-
be sunt pinguedines in parte inferiori
residentes ad modum lotium candi-
et post modicum tempus conglobantur
signat mulierem concepisse Et ego
dico quod athomi in urina sunt signa
conceptionis ad citricitatem et humiditate

matrix et ad conceptum significanda
ideo non alia signa distinctiva z appa
ta impugnacionem inveniatur z dubium est
pathomos vel prosolucos albas de
conceptu indicare Et hec avt. Gilbertus
qui opiniones diversas ponit de vrinis
pregnacium Alia quedam signa sunt
concepti et in pregnacione processu
temporis ut livor sub oculis vel super
in continuo circa oculos et hoc cito
apparet et pregnacio ad motum z fasti
dium et appetitus malorum ciborum et
hoc fit propter corruptos humores et
capita mamillarum denigrantur z et
mamille indurantur et contrahuntur z
mulier aliquantulum discoloratur z cutis
tumescit Post quam cum est de concep
tu videndum est an sit masculus vel
femina per signa a doctoribus tradita
masculum significat bonus color pregnantis
quamvis licet aliquantulum discoloretur et
conceptu et mutacionem seu alteracione
que fit post conceptum tamen in masculino
conceptu est color magis vivus et
pulcher quam in femino concepti in
quibuslibet mulier et pallida et
maior inflacio mamille dextre et
inspectio capitis mamille quod papilla
vocatur tendit ad nigredinem et sanguis
fluit de mama dextra et motus
tumor corporis est levis et inflacio
ventris est maior in latere dextro
et quantitas eius ibi est maior quam
in sinistra parte et venter elevatur super
umbilicum circa os stomachi et cum incipit
movere sine deliberacione aliqua prodest
pes dexter z primo ponit gressum
pede dextro et dexter oculus magis
movetur quam sinister z dextra mam
illa circulus incipit ingrossari z pulsus
est maior in dextra et cum sedent et
surgere vult ponit manum super dextrum
genu ut surgat et ista sunt pro
hoc quod cum concepti masculino plus

plus est in pregnante de bono calore natu
et de sanguine bono quanto in corpore quam
in concepti femino et ideo signa in dextra
parte inveniuntur z virtute et calore maiore
prevalencia Sed in concepti femineo sunt signa
hiis contraria ut motus tardior color
turpior tumor ventris maior in parte
sinistra circulus grandis fit et papilla
nigra et quando surgit primo movetur
et manum sub genu sinistro ponit
cum vero surgere et appetitus vel desiderius
ciborum maior et pulsus debilior z
in motibus tardior et pigrior ad
actus motus Et nota quod a primo concepcionis
usque post primum regimen pregnacionis
debet ordinari post quam mulier con
cepit sit in quiete ne per motum con
cessum vel laborem femine conceptum de
struatur z mutatur z bonis cibariis et
potibus et sit in leticia Sciendum est
labile est fundamentum generacionis humane
Nam primis diebus ut placet doctoribus
tenet accepcione femine sit albu
ut lac et per ix dies post fit sanguis
et per xij dies sequentes consolidatur sanguis
ut fit quedam massa et per sequentes
xviij dies effigies formatur et secun
liamenta figure corporalis et tunc z
embrio post in tempus sequens augmentatur
fetus et sic vitam et animam vegetativam
Sciendum est quod sanguis menstrualis in
pregnante in tres dividitur z partes una
distribuitur ad nutrimentum embrionis z
fetus et alia pars delegatur ad mamillas
ut fiat ibi pro suo tempore generato lactis Et
tercia pars que est quasi superfluitas
duarum aliarum partium remanet in ma
trice usque ad horam partus et tunc
expellitur et est mala quia De prima
parte recipit fetus suum nutrimentum
per umbilicum et de umbilico mittit z
ad epar fetus et non ad stomachum et habet
fetus aliquas virtutes z operaciones

nales in utero matricis scilicet virtute receptivam
sive retentivam nutrimentalis sive et digesti
vam et in mutationem et superfluitates ex
pulsivam / Propterea sciendum est quod se
cundum obstetrices que multos fetus
vivos et multos mortuos deprehenderunt
receperunt receptum est quod infra pannum in
qua fetus involvitur in utero matris sunt
duo alii panniculi quorum unus recipit sup
fluitatem humiditatis digestionis scilicet urinam ne acuitate
sua tenerrimum corpus fetus tangeret inme
diate et lederet et alius panniculus recipit
superfluitatem tertie digestionis scilicet sudorem et pro
pterea non est in eo superfluitas grossa per
digestionem quia non utitur nutrimento grosso
et solido sed ante tempus partus de matrice
aliquid humiditatis exitur ad stomachum et inte
stina a bepe ut natura assuefiat se ad emen
dandum superfluitates per vias debitas ad
stomachum et intestina cum nutrimento solidiori
tum oportet nutriri post partum et iste superfluitates
contente usque ad partum retente purgantur primo
in hora partus per secessum expelluntur / De
tempore quo primo habet vitam animalem
et motum sensibilem diversimode sentiunt
doctores quidam volunt ut quinto mense
vel quinto primo sit tale sensibile et locale
unde dicunt secundum quod motus talis primo ap
paret iudicabitur de tempore partus ita ut si
pregnans sentit in utero fetum moveri in
principio vel medio vel fine quinti mensis partus
est in septimo mense in principio medio vel
fine videlicet si sentit motum in medio
quinti partus erit in medio septimi et sic
de principio fine est intelligendum Si vero motus
vitales sentiuntur in quinto mense partus et
in nono mense et in principio vel in fine
vel in medio secundum quod motus fiat in quinto
et licet aliquando partus differtur usque ad de
cem vel xi mensem quod raro fit in x^mo men
se vel nono Si autem fiat in sexto men
se vel octavo non fit partus ad bonum magis
talibus de primo motu pueri aliter sentit
et locali in utero matris / dicit enim

super illud luce in mense sexto missus
est angelus gabriel et sensibilis motus
vite non habet infans in utero matris
ante sextum mensem in quinto autem
mense aspirantibus aliquantulum moti
bus quorum patitur infans adesse et
motum et in sexto mense dat natura ei
motum sensibilem et localem et secundum hec
motus in quatuor vel in quinto mense
est motus in utero matris conformibus
motus per quos motus indicant me
dici de tempore partus / Quando quidem de opi
nionibus motus predicti cognoscitur pregnans
regimine ordinato et caveat a coitu
quia coitu frequenter fit difformitas
in principio et quandoque fit abortus et
in principio conceptionis desistunt se
minibus corporis ungatur quatinus et asalti
et aliis in angulis dictis et cum
oleo nardino vel masticino confortetur
stomachus cum incipit in ordinatum mo
tum habere et fiat sirupus de mirta musta
ta cassia lignea ligno aloes mas
ticino cardamomo galanga spodio
rosis cipero custuta et modico semi
ne citrulli cum zuccaro de predictis et floribus bo
raginis et buglosse vel foliis succ
clarinis et de manu et sirupo ad bibendum
liliator dicit quod dicitur tum asserit vel
fructus odoriferi et post cibum utantur
pira coctanea malagranata avellanis
assis castaneis et ciceribus et stomachum
ungere oleo nardino bonum est si mala
aliqua appetat dentur ei propter fructum
desiderium si sunt valde mala ignorantur
quo possunt sophisticari correcta et cum
veniat partus fiant embrocationes
plures de aqua decoctionis camomille
mellilotorum et malvarum in quantitate
bona et inungatur corpus matricis et
circa umbilicum et pectorem et renes
cum oleo camomille oleo de lilio dyaltea
et pinguedine anatina porcina vacca

vel butiro sine sal. et possit ungi cu
aromatizatis tum spica garofilorum lig
no aloes et quanto mulier fuerit sic
cior tanto fiat unctio fortior et
pluries hec enim dispos[ueri]nt lacertos ma
tricis et ipsam matricem et muliebria
ut mollificerunt et dilatentur et
aperiant partum et possunt bombax in
tincta in tali unguento impo[ne]re pluries
ipse tempore partus et psilicant stiptica
ea ne dentur ei et dicunt quidam
quod pira nocent si sunt in domo
stipticitate sua et pari ratione rose et
omnia stiptica, decentia purgatis
dentur amoniaci et non moveat se
in hora partus de latere ad latus sed deam
bulat si potest per gradus altando et
descendendo vel si hoc non potest deambulet
in plano et simul tamen fiat Signa au
tem instantis partus i. temporis principii par
tus sunt torsiones et in pulsiones
in ventre et aliquando toto venter cont
rahitur ad stomachum ut aliquando conatur vomere
et divices eius et maxime circa umbilicum
et est amoritas et muliebria principis
inflata incipiunt humiditates emittere
de diversis modis eam tractandi hic taceo
tamen quia alii tractant hec ad quorum
doctrinam talia remitto tamen quia obste
trices opere per experientiam talia
sciunt Si vero partus tineat et difficulter
talis videatur tunc difficultas quare
aliquando ut est illis quae in anno xiii
conceperint concavitas matricis et muliebrium
facit in partu periculum quia materie
he strictos et debiles virtutes sunt
expulsivam et compulsivam et materia
est debilior et artior quia si adulta
et ne puer cum matre pereat ibi
mollificativa et lenitiva et
per balnea et ungenta muliebria

non potest dilatari satis antiqui
media precisione partus pervenie
runt et si in tali membro stricto
post partum fiet cicatrix dura val
le esset mulieri amplius non gra
vi quia partus secundus periculosior
erit quam primus et idem est indi
cium si puer est nimis magnus
vel habet magnum grossum ca
put Si vero difficultas partus
propter debilitatem pregnantis vel ma
tricis sive sit consumpta paralitica
vel qualiqua infirmitate gravatur
agendum est contra quia consuetudo
et fortificanda est mulier prout consue
tudo illa permittit Et remedia
fiant in balneis ungentis pessariis
prout fortitudo sua et consuetu
do admixta permittit et aliquando
fit difficultas pariendi propter pri
vationem oppilationem orificium matricis
quia sicut habetur in regulis ma
gis laborant in pariendo pingues
quam tenues sive macilente et
ea est propter oppilationem quia calor
in eis est debilis et parum habent de
spiritibus vel ventus in eis debilis
est ad fetum expellendum et subveniendum
est ei ut intret mulier tina bal
neari in qua sunt herbe calide
attenuative et subtiliative quia
decoctio earum est partes materie in quas
agunt separare et liquefacere ut partes
nimis apposite separantur et fluant
et primo cum lenientibus ut cum
decoctione tacille mellilotti et ysopi
et postea cum ysopo cirolla eupatorio
et yreos et postea cum ysopo et ca
lamento et polio et fusfure et de
mulier secundum liliatorum lib. dicendum

ad facilem ptum faciendu in die aliquo
ciens intre balneu an horam p'mese
ptus s3 no dt in eo diu sede et vult
q in lr ibu sud heat locu qr pinguie
do no pt subito et in pvo tpe leqsfei
et amor ab orifico matricis s3 p lon
gu tpus et paulatim Et si ps qua
mulier pinguis cepit ipa ab impingua
tibus abstineret ut na p pte magna
pinguedinem in ea attenuerat et qsime
nt vtile est valde pinguedine opi
lante amota et adhuc ptus i vetre
difficil fieret remedia pdca i eutita
smatibus vnguentis et alijs ut q non
oz mollitis fortibus uti sicut ubi e
siccitas et duricies orificy matricis in
in ea Dz ptus est difficilis ppt in na
lem modum egrediendi ut tum pes
primo comincipit obstitrix lz reponere
pedem et preuentre arge ut puer
situ in vtro heat nalem Primo sic
dictum e q ptus nalis e in fine a
mens ul in ix mense ut plurimum et aliqn
in decimo mense et dt caput pueri co
me et facies usq trum tenebre sym
liliatore et ps egredit colluz ps hu
meri et debet tene brachiis cotensa
sup latera si alio modo egredit' iterum
supius ul pes primo coit ul manus
ad faciem heret in nalis egressio
sed si an septimum mensem ul in octavo
mense ul ps 10 mensem egredit' in
nalis dr egressio Sunt et quedam
cotinue causa ptum difficilem et dr
ptus difficilis qn come no pt z mat
fetus egredi et mat laborat i labore
et dolore sustinet i intendo copelle fe
tum et morat' in tali dolore z angu
stia longo tpe quia in ptu facili
est dolor sicut in ptu difficili Calor
acris reddit ptum difficilem cum est
cotessimus virtute in mulier copulsiua
et retentiua polluit z in puero virtute

debilitat et sic nec mat pt suffi
cient' copelle' nec fetus ad cotu
se fortit' movere in quo casu po
nenda est mulier in domo ubi aer
est rectificatus et fiat fetus fructus
sed et qfortatiu et cibaria infrigidant'
et clarifica fria qfortancia dein
ei et alta sed ita virtus reparabit' in
matre et ps qfortatiom virtute
cum medicinis localibus non ca
lidis s3 tpatis admiret' Aliqn
frigidas aeris est in ca que mulierum
et os matricis qstringit z coartat
vias matricis tunc subueniendu
est cu fomentationibus et i vnctioni
bus et pessarijs ut dcm e sup
de calis hrbis z apritiis multis z
pariformibus mollitis et lenitiuis
ut dcm haz aut cocco sibi
no pt s3 sed dt sym q mulier
est disposita in matrice et vrtus
eius Et sit aliqn ptus difficil
ppt spissitudinem et fortitudinem
secundine que no facilit' rupit'
et cognoscit' ista ca sym liliatore
p hoc q alie cause dte cotionis
ul intrinsece note no appet et
in hoc casu subtiliada est forma
tu hys que dixi de pinguedine
opilante Et sit difficilis ptus
ppt hoc q fetus est mortuus
vn licet na' in matre nitit' co
pelle' tamquam sibi gravans pon
dus in matrice tum quia fetus
no pt invat ad cotum nitit' mat
vare et no pt fetus mortificat'
colongo ieiunio vom pl cocasu
vel pcussione colentis fluxu co
multis herbis supth que hoc faciunt
et cosmi eo q maturam debilitat
mulierum ul mulierum Et signa fetus
mortui sunt q mulier no sentit
motu fetus et in eo die ps mor
tem fetus os mulier fetet et ita
umbilicum sentit' dolor maxi

et facies eius est discolorata et appe
titus sibi deficit et adsunt vigilie
et continua singultus et tenasmo
et dolor in pectine hoc totum fit
ex compressione facta ex fetu mortuo
circa partes inferiores hoc Gilbertus li[bro]
dicit quod ad est et attractus vaporum
combibitur ad superiora et hinc sub
veniendum est ut fetus mortuus
expellatur succus rute potetur cum
succo artemisie Item saturea
potetur et herbe venit cathaplasma
inmittatur lac caninum bibatur cum mel
le mixtu et artemisia ligetur ad
coxam quodlibet istorum secundum Gilbertum eicit
fetum mortuum idem dicit quod cum
plus firmum ab umbilico usque ad ge
nua de artemisia cocta fetum mor
tuum expellit et similiter decoccio efficax
cocta ad fetum mortuum educendum
superius dicto de mola et eadem similiter ex
pellit et quia plures ad acce
lerandum partum ex oppilacione et strictu
ra aliquali viarum in producendo muli
eres indigent remediis preter
ea que in hoc supra posui de fetu et
matibus balneis unctionibus et pes
sariis hic ponam aliqua ut quis
eligat operans secundum oportunitatem
inventam in rebus utendis et
in muliere paciente Secundum Gilb
ertum mulier balneetur in aqua de
coctionis violarum malve fenugreci
lini absinthii artemisie et ab
eo exeunti a balneo fiat in
uncto ab umbilico usque ad muliebra
cum butiro dyaltea et arrogo et
si mulier aperte et posterius superior re
nes et dorsum et tunc suffumige
tur spicanardi et costo ad aperi
tionem et confortationem matricis et detur commixti
a balneo vinum decoctionis arte
misie et costi in quo dissipatum
fel tauri ad pondus ʒ ii acce

lerat partum Similiter ubere potatus et
vinum sicut partum accelerat et quod pro
cat similiter porrorum bibitus cum aqua
tepida item quod de sinu sit circulus testa
omni tempore mirabiliter partum accelerat
Gilbertus alias dicit quod sic fetus mortuus
educit et idem facit secundum eum succus
dictami mitti in hoc conveniunt quod borax
cum vino potatus accelerat partum Gilbertus
ponit quedam secreta et curialia que
remedia dicit quod malva subtincta
scilicet malvam occultam nam invadi
partum et pena voltur sub iecta pedibus
parturientis facit parere Item dicit si
mulier cingatur corrigia cervina
ex occulta na[ture] iuvat partum idem facit
cilamne sub muliere strata quia cito
facit parere secundum de amori cito alias dicitur
quod polipodium tritum et super pedem em
plastratum facilius partum quagmetes in circum
tenta facit hoc idem facit lac alterius
mulieris bibitum ut dicitur Item corallus
coxe alligatus facit hoc Similiter pulverizatur
serpentina post partum sicut remedia
que sunt scripta ad educendum fetum mor
tuum et balnea et embrocata et
alia que conveniunt prout ad partum acce
lerandum est dandum obstetricibus intim
quis modus operandi manualiter ad
eius ad eius educcionem prout experte
solent operari Regimen vero parturien
cium est ut utatur vitellis ovorum
mollibus et iuribus gallinarum pingwium
et de gallinis seu pullis consuetis sed
quibus conditis cum speciebus aromaticis
et croco et bibat vinum boni odoris
non tamen nimis forte vel sapientium et
hec dicta est sibi competens ante partum et
post et quies et confabulacio dulcis et
suavis mulierum dilectarum et quia post
partum solent in quibusdam mulieribus
dolores et lesiones mulierum remanere
re que debilitant et constant fiat

+ Item radix altee et bulita in vino vel aqua co
quantur cum aqua oleo terantur

emplastrum de vitellis ovorum in aqua cocti
et suco artemesie et cimino pulueriza
to et hoc si febricitet decoquatur cepe
in aqua et terantur cum cimino et vitellis
ovorum et fiat emplastrum et sola cepa
cocta et cum oleo frixa valet Item recipe
anell ros olei ros an ʒ ß vino vitel
lum cum crudo misceantur emplastrum
sed hoc est bonum in forti dolore cum fe.
emplastrum fiat de mica panis albi in
aqua pluviali cocta et cum vitello ovi as
sati et oleo ros mixto et emplastrum bonum
est et licinium aloes ad renas moue
q. valet cum dolor est fortis Et
si mulier non sit bene mundata post
partum solet esse alii dolores quidam ut
in colica i. torsiones et contorsiones
in matrice ut in colica intestinis
et quidam vocant eam colicam
matricis sicut molam vocant ydro
pisim matricis et in tali casu oportet
mitigare dolores qui intus persunt
et mundificare matricem prout tu scripsi
in quadam epistola quadam afamoso medico
tamquam desperata derelicta et quia ibi
fuit arma mala et mala tollantia
et debilitata interius scripsi curam in
mea pratica sed hic non pono eam
causa brevitatis

Iuxta de partu fetus vivi nunc
dicatur de fetu electo mortuo sive
de parente et eius et aborsus sunt multe
contusiones puta nimius coitus casus
percussio super capud matricis et ulcera eius
causatia sibi vehementer desiccati et illa quam
prohibent quod non deductione fetus vel
timor et cursus et ira et tumor et
nimia attenuacio corporis ut post fe
vel ut in febre consumtiva deficit enim
ibi nutrimentum fetus aut quia grepit
ad annos pubertatis aut accepit
aliquid violentam medicinam vel laxa
tivam vel ploiam et tonitrua et

fulgur et omnia que subito corpus
commovent et ventus borealis post
meridionale sit commovent hac
pacientes commovent hoc ventosi
tas in matrice est causa aborsus
intrinseca et debilitas matricis et
eius lubricitas consumendo superflua
et humor in matrice stimulans ad
exitum fetus vel matricem vel per
compressus Signa earum conti
gnorum patet de se et per relacionem
pacientis Signum ventositatis matricis
est quod aborsus fit in tribus primis
mensibus Signum humiditatis matricis
vel humoris currentis ad matricem
vel humoris in matrice contenti est
quod aborsus fit in tribus mensibus
mediis Signum debilitatis matricis
et matris est quod aborsus fit in
tribus ultimis mensibus et propter mul
dam signa ventositatis matricis
sunt prout dixi in capitulo de ventosi
tate matricis in ebstetrica persufla
cionem matricis et rugitum in ea et
torsiones et dolor deambulatem
in ipsa Et subveniendum est pacien
ti statim cum senserit se gravidam
vitare omnia inflativa et vento
sitates generativa et utere in ciba
riis cimino maratro piper zz
meta et petrosilino et comedat
ei eluvaria attenuativa ventosi
tatis ut dyatimo dyaciminum dyagala
ga mixtis et fiant ei stuffe et
fomentaciones de herbis ventosite
consumantibus ut tundantur
to caoilla et feniculo et pt de
eisdem cataplasma fieri super re
gionem matricis Et ipsis quod
potest fieri cum regimine bono in dieta
et cum condimento cum aromaticis

attenuatis ventositatis sicut stuffis
fomentacionibus seu emplastris super
regione matricis fit cum serenitate
bona aleviatur enim matrix propter illa lo
calia resolutiva que in principio concep
tionis et per omne tempus indiget virtute
sua retentiva confortantibus et conserva
tivis et si propter dolores vel propter timorem
aborciendi debent talia fieri fiant
cum cautela quod non sint nimis
fortia neque nimis multiplicentur
sed si cum resolutivis ponantur aliqua
stiptica ut absinthium sticados
citrinum cum aceto infusum et tor
tum melius operabitur cataplasma
de siliere et cimino ut iam dictum est
preparato in aqua decoctis bonum est
et filatum cum cineribus valde est
bonum hic Gilbertus capitulo de vento
sitate matricis Et quia aliquando ventosi
tate matricis partes distrahuntur vel simul
matrix comprimitur et est dolor fortis
ut dolor yliacus si mulier non esset
pregnans oportet cum fortissimis attenu
antibus ipsum dolorem et ventositatem vin
dicere dolor aufertur Si vero pregnans
esset eo tamen ut dictum est agendum
Item propter signum dictum de suffocacionibus
in matrice contingentibus aborsum signa
sunt sicut supra dictum est capitulo de pregnatione
ibi signa frigide complexionis matricis cum
humore vitreo et signa suffocacionis
matricis ex suffocacionibus matricis capitulo de
suffocacione matricis Et curatio eius
est preservatio ut mulier que consuevit
facere aborsum in tribus mediis in
fimbus ex suffocacionibus vel humiditate ma
tricem lubricantibus ante conceptum mun
dificetur adiectis humiditatibus vel humori
bus quia medicina laxativa data
pregnanti esset potius causa aborciendi
quam preservandi ab aborsu utatur ergo antequam

concipiat oximelle diuretico cum decoctione
artemesie calamenti et rute vel sirop
mei acetosi cum oximelle quod habetur
in antidotario meo et utatur dyantos
dyatamon et purgetur cum benedicta
vel theodoricon episto post hoc mundificetur
matrix in aqua mollis in qua de
cocta sunt calamentum absinthium origa
num radix artemesia sticados citrinum
ruta folia lauri semine feniculi ameos
spica nardi et iniciatur per pessarium
et decoctione decoctionis ℥ iii et regio ma
tricis inungatur sepe cum oleo lauri
no masticino vel nardino costino
et anatino et possent emplastrum desup
poni decoctis herbis talibus attenua
tivis ventositatis et humorum corruptis
Et dieta sit tenuis et desiccativa utatur
et frixis et utatur forti exercicio an
tequam et sic preservabit si deus vo
luerit Signa autem scilicet quod in tribus
ultimis mensibus solet aborciri mulier
quod matrix et mulier est debilis sicut
quod frequenter et debilem eam matrix pati
et mulier attenuatur vel corrupta
et conmalis accidentibus anime Et sic
remedium est ei antequam concipiat
per tempora longa cum dieta nutri
tivi et corrupta odorifera et ad
do leticiam et solatium et utatur le
ticia galieni dyatamon plusquam dya
ntos dyagalanga meo et est
in antidotario meo et huiusmodi confortati
bus cor et cerebrum et corpus et stomacum et facie
suffumigacionem perlabit cum aqua de
coctionis mellisse palme nucis done
spica nardi et inungatur regionem ma
tricis cum oleo nardino in quo cocta
sunt galanga et modicum de rosis et mastice
Si enim prohibetur et plura huius mat et mat
sunt confortate et fortificate species est ut
cum conceperit cum eodem regimine in die
ta et medicina locali potiori gubernata

vitabit aborsum si deus voluit Si vero
predicta non intersit mala agatur iterum
ante conceptum ad removendam malam
complexionem matris siue sit cum humoris vi
cio siue sine humoris vicio prout dictum
est in precedenti capitulo Si non sit nocom
getur matrix tunc est mala complo
adequata et situata et ei competit
non nube quia sicut dictum est in re
gulis de facili tamen abortit

Debilitas renum aliquando est ex prima
generatione siue creatione et talis de
bilitas totaliter non tollitur per consilium
medicine sed aliquando per bonum regimine
melioratur complexio renum vitando
que renes debilitant quantum possibile
est de quibus hic dicitur et pariter
vitatur cibo et potu et eluacionibus re
staurantibus quia quidam in hac dispositione
renes sunt attenuati et patientes de
bilitatem renum sic quia apti sunt
pati ad passiones renum et dolem
causa et cum aliquando passiones eue
niunt aptius dolent quia ex sola de
bilitate renum tali dolor non est sed
renes deficiunt in operationibus suis
et non solent tales dici esse absque
dolore quia sine passionibus dici
ce non potest debilitas que renibus
aduenit propter naturam aut est ex
qualitate sola aut ex materia cum ma
la qualitate et aliquando ex materia tali
fit apostema et vlceratio et lapis in reni
bus de quibus dicitur in suis locis
hic dicitur de dolore renum et debilitate
eius ex qualitate siue materia vel cum materia
vel ex frigiditate cum materia vel sine materia
absque apostemate vlcere vel lapide renum
vnumque sumat illa qualitas complexionem
malam tamque sine ab extra siue abunt
renes immutat et debilitat eccessiuus
labor siue sit equitatiua siue coytus
et alia similia que debilitant et

consumunt et spermam renum attenuat
sic facit fames nimia et egritudines
acute et continue diu continuate et
nimius vsus diureticorum similiter ex cibo
potu et medicina nimius calefa
ciente vel infrigidante acute siue et
et ex humoribus acutis et vaporibus
pungitiuis ex humoribus grossis visco
sis opilantibus renes debilitantur
et dolorem patiuntur quando dolor et de
bilitas renum est ex mala complexione
cum materia vel ex sanguine vel colera
vel flegmate vel melancolia vel ex grossa
ventositate sic et ex qualitate sola al
terantia frigida contra caliditatem et ca
lida contra frigiditatem remedia sufficia
unt sic et cum materia oportet non solum altera
re membra patientes et confortare sed
et materiam digerere seu alterare et eva
cuare Ex sanguine sit causa doloris
renum signa sunt quod calor sentitur
in profundo et repletio est vene eo
plethore ex toto orina est pinguis
et colorata Colere signa sunt ar
sura et punctura in profundo dolor
acutus et pungitiuus circa renes
et inflatio potius ex toto et vrina
est intensa et quandoque spissa ex ad
mixtione colica humoris et inde sunt
resolutiones in modum pilorum gra
ciles et plures in inferioribus partibus
vrine quam in superioribus et tempore
paroxismi totum corpus calefit
inflatur et precipue renes et ab ea
calefactio sicut siccitas et rubedo
oculorum et hec eadem signa sunt
in distemperantia ex qualitate sola nisi quod
non est pondus et aquatio Ubi vero
colera est causa doloris est aliqualis
aquatio et pondus in renibus Si sit
sine materia doloris hec signa sunt frigus
est in profundo renum et sentitur et est
aquatio et pondus membrorum dolentis

et urina est pinguis alba et reso-
lutiones sunt in ea in modum
pilorum et si humores sunt compacti ap-
paruit mustilagines et resolutiones
in modum pilorum et si dolor est cum
sola distemperantia frigida non sunt tales
resolutiones neque est pondus et agitatio
Signa melici humoris causantis do-
lorem renum sunt urina est glauca
vel livida vel ampullosa quia spis-
sa commixtio humoris melici
longas resolutiones continet sed
non est talis admixtio urina erit
alba et dolor agitatus et diffusus
et ponderis in renibus sentitur et
dormitatio ita renes in spondilibus
dorsi Et si non est ibi humor vicium
sed distemperantia frigida sola eadem sunt
signa que iam dicta sunt in signis dolo-
ris complete vel melica et signa
doloris colera ca si humor vero sunt
signa dicta in signis doloris cum
calida nisi quod non erit ibi pondus
neque agitatio neque resolutiones in
modum pilorum sed antiqua dicta
doloris renum curatur primo videndum
est si cum ea reumatica vel sine reumate
cum distemperantia calida vel frigida cum
humore vel sine et a quo materia reumatica
fluit aut a capite vel epate vel sple-
ne vel a toto corpore ad renes et sic
variatur cura doloris renum Si materia
fluit a capite caput patitur curetur
primo et ideo ut habetur in regulis
quod primum curetur sit confortando caput
ne mandat materiam et incipiat
fluxus reumatis et sicut dixi de ca-
pite ita dico de splene vel epate ut
prius curetur sit ita membrum mandans
ut incipiat fluxus reumaticus et post
postea cum malem continuam medicinam
renes puri postea dicetur Si vero fluxus

reumatis est a toto corpore ad renes eius
signum est quod est agitatio omnium membrorum
et est vilis repletio humorum vel humoris
et tunc est incipiendum a bona pur-
gatione corporis et postea omnia membra
confortentur in dolore renum cum sanguine
si corpus est pletoricum minuatur de epatica
eiusdem partis et sit dicta eiusdem re-
nibus et ponatur super renes aliquid
cum modico aceto et pannis li-
neis intingatur in succo solatri
vel plantaginis ad alterandum com-
plexionem malam calidam et fiat
flebotomia sophena interioris eiusdem partis
et utatur zucaro rosarum et aliis frigidis
Si vero materia peccans fuit colera
et sit cum reumate videatur ut deinde
est unde fluat et membrum mandans
confortetur et incipiat fluxus removeatur
diuretica et aperitiva quia reuma
provocant unde non datur in hoc ca-
su oxizacare neque sirupus acetosus neque
sirupus de quinque aperitivis cum zucaro
neque aliqua similia ne reuma augmen-
tetur sed digeratur materia cum dyaprunis
et sirupo violarum et rosarum et aliis frigidis ut
sunt lactuce portulaca rosarum por-
tium malvus et similibus et inungantur
renes cum oleo violarum et rosarum et pannis
infectis in aqua decoctionis solatri
et antea super ponatur secundum Gilbertum
et ego dico in succo solatri ad partes
ii et aqua rosarum ad partes i et aceti fortis
ad quartam partem unius Si autem est sine
reumate digeratur materia cum oxizacara
et purgetur cum electuario de succo
rosarum Si vero corpus non est pletoricum
et cum non est materia peccans multa
tunc indiget digestivo vel pur-
gativo vel sed utatur electuario et ali-
bus frigidis prius dictis scilicet dyaprunis
etc. et ante localia remedia fiat

clisteri colagogum ad faciendum purgatorium
~~purgatorium~~ particulare .i. partis patientis
et tertia die post bonum purgatorium si corpus
est plectoricum vel post particularem si non
plectoricum fiat stuffa de herbis frigidis
ut de violaria solatro et citorea plantagine
et malva et foliis vitis contra stuffa
conferat ʒ .i. [illegible] de rubea trociscata cum
vino mixto lymphato cum aqua de
coctione [illegible] secundum Gilbertum et [illegible]
date ad quantitatem avellane cum vino et
aqua frigida vel [illegible] confert et aperiatur
sexta die sophena [illegible]
parte quod si in utraque vene dolet de utraque
sophena minuatur uno die de una
altera die de altera Et ego dico cum
colera est in causa non facio minutionem
nec in brachio nec in pede quia san
guis est frenum colere in causa non facio mi
nutionem nec in brachio nec in pede quia
sanguis est frenum colere et per minutionem
magis furescit et movebitur colera
Sed super locum doloris stuppas canabina
in tinctas in hac mixtura ℞ succi lac
tuce succi solatri et portulace ana ʒ
.i. albumina ovorum [illegible] pulveris sandalo
rum [illegible] ana ʒ ß misceantur et
tamdiu stuppa sit [illegible] ibi [illegible]
postea cadat vel quod minime desiccetur et tunc
si dolor non cessavit iterum de [illegible]
apponatur Si dolor est ex causa calida fri
gida fiant inuncta et localibus ut dictum
est circa dolorem ex sanguine et circa
dolorem ex colera [illegible] digestivum
nec medicinam evacuativam [illegible]
minutionem [illegible] et alia
[illegible] dari [illegible] ad digerendum materiam
sed ad complexionem alterandam Si dolor re
num est ex frigiditate sola sine humoris vicio di
catur tunc calidis cibis et potibus et renes
inungantur cum oleo laurino anatino
[illegible] costino [illegible] et cum aliquo
[illegible] addatur cera et fiat unguentum

et unguento calefacto bis in die inungantur
renes vel sine cera stuppa in aliquo
mixto predictorum calida apponatur et
utatur electuariis calidis ut diagalanga
dyacalamentum dyatrionpipereon et dya
[illegible] Sed ego dico caveatur ne per electua
ria calida vel aperitiva vel diureti
ca provocetur urina quia urina
[illegible] per dolorem attrahitur ad locum
doloris agitur [illegible] ʒʒ [illegible] et ziziba
[illegible] et dyaziziber [illegible] vel
cum dyacalaminto vel cum dyarodo [illegible]
vel cum pluribus Si vero dolor est ab
humoris vicio et cum urine [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ne [illegible] si est [illegible]
[illegible] ut habetur capitulo de [illegible]
[illegible] et catarro et si est aliud membrum
et aliud [illegible] et fluxus inci
piat et si corpus est plectoricum
[illegible] humore vel humoribus plenum vel
[illegible] digeratur materia cum
oxi[illegible] et [illegible]
[illegible] cum pluribus et oleribus calidis
ut sunt blete [illegible] malve nasturcium
[illegible] decoquatur et [illegible]
[illegible] in [illegible] aqua decoquatur et
comedantur et inungantur cum
dyaltea secundum Gilbertum Et ego [illegible]
[illegible] et [illegible] herbas
[illegible] et cum dyaltea oleum nar
dinum vel masticinum admixto et
aliquando utor isto ℞ olei anatini olei
[illegible] ana ʒ .i. olei nardini
ʒ .ii. mastic pulverizati mirre pul
verizate ana ʒ .iii. [illegible] et fortiter incor
porentur et addita cera fiat unguentum
istud enim alterat digerit humorem
peccantem in renibus et confortat renes
et dolorem mitigat Si vero non sit
causa acutiva digeratur materia cum oxi
melle diuretico vel cum [illegible]
aperitivo in antidotario meo et purgetur

cu vndica sine sit ca nutica sed no
sedm Gilbrtm Si no corpus none
plectoin pungit pticlanter cum
clistei ydragogo et hoc ofert sine
sit causa nentica sine no 23 dr
qm e nna fiat stuffa de herbis ca
lidis ut de calamento origano ysopo
salbenistico et silibus decocte astuffa
ofrat contra alex cum vino de
coctione seu Si vo est causa nen
tica wt Gilbtus q stuffa fiat de
calamento de calamento origano et
cum alys talis herbis et decocti
ofrint contra alex cum aqua de
coctionis them ego vo no stuffa
nec entatissima nec balneu grado
nentizate ma qz ona clea nen p
nobit et augmentat pg opiata
datam sm Gilbtn scripti dic apien
da est sophena cotior subtenalla
pedis et idem dicit q omi niest
in tria nel in qnta. t ultra qnta lu
ne debet fieri eadem flora ut dicat
q sup renes det fieri ventose et
scarificatoris et pg det in vngi r
nes cu melle calo de spirito et
sinapizet cum pulue seu petsili
apn dana 33 carui spica nardi
therie mastic et absinthy et de
sup ponat stuppa capitia madata
et minuti massa et dicit idem q
vidit sup omnia localia vale cur
nes comede vulpinas et in vngi
enes cum pinguedine eius Et
no q in tpa nec pellationis hec p
dca facienda sunt in tpe vo porissimi
laborandum est ad mitigandum dolo
rem et aliqn utile est ut fiat clistere
colagogum ut ydragogum si e cum
humor vicio Si vo est cotalitr so
la ut sitate sola, altatina danda
sunt initio et cotinue et hec altatia
sunt anodina ut cu aliquibus anodinis

t mitagatiuis doloris, quis i fortissio
dolore oz aliqn apponi cum altatiuis
sup locum dolentem narcotica quia do
lores psistunt in tuteris et liliator dicat
ca de apate renu ubi est dolor attolle
omnis ordo ppnet vnd apatg pt ca
pinni dolore sede in aqua ubi cocte
sunt malua bismalue coriandrum
et ppner et emplm pom sup locum
dolentem de farina ppnere albi z ordei
et modico apio et ego dico q in polo
nia et regionibus frigidis utitur homines
ppner nigro no so in medicinis
sz z mabo quia no est tante frigida
te et malicie sicut in ptibus z regio
nibus ultra talis excepto q sedado
dolores fortes tante uteredium sit
narcoticis et in quantum modica dando i
causa tala utor firis pnus dicte abo
et dolar ppnimo q e cibus sanorum
in polonia quia humectat et in fiat
et pnorat sopnu et sedat sic dolo
rem Infra vo dispauaria utor ab
co localibus dicte hec sup in cura doloris
renn cofirtis sine ma et facio pannu
lineu intingi in aqua decoctionis
capille anett et capitum ppneris sine
semine et aqua copressa e pano
aliqualiter adigne desiccato involuitur
tollu pano illo q pnocat sopni z
inungantur renes intinus et tympa
et tympa pnt hec z in meo aggregato
in morn poxisimi labori ducere
mel cibet quia in forti dolore no
sunt et hec si diu duarint paxisme
si vo brevis esset no det in eo cibari
Et nondu est q aliqn est dolor re
nu ex opilacione renn sine humore vi
cio si ex grossa ventositate sicut inveu
to in ep et remedia que an opilacon
ems eo ventositate dca sunt hic hic
locum et in ca de dolore stoi ubi dolor
ex ventositate hic z plura utilia sz hic
pt cogme cpete entatissima d malbg

uulnus scripte Et non preter signa calid
et siccitatis renum hic posita in regul
deis habet.

Postema renum fit ex humoribus
collectis in eis quos renu...
illic madauit ut expellent propter bi
nam quos pro debilitate sua expel
lere non possunt ita quod ex forti membro
mandare et debilis membri recipiente
fit humorum mundati recadunt aliquando
in uno rene aliquando in duobus habet
Gilbertus Et dicit liliator quod renali
quando apatitur propter gibbositatem eius
et aliquando propter grauitatem eius aliquando
propter paruitatem eius et tunc est magis
dolor propter magnam sensibilitatem pa
nnuli et aliquando propter bo... quod
sunt partes adiacentes renibus et
aliquando fit apa in via media inter
renes et vesicam et aliquando apatitur
vesica et tunc est dolor fortis ut pa
tientes propter sensibilitatem magnam
vesice sed non prosequitur istam divisionem
apatum in tractatu suo sed solum de
apate renum de calida causa uel de
frigida causa curam ponit secundum Al
mansorem apatis renum curatur tribus
modis aliquando siccatur id est resoluitur et
consumitur et sanatur eger aliquando ma
colligitur et in sanie conuertitur et cum
vrina emittitur aliquando ma induratur
et tu dic quod ut plurimum hoc fit ex
apate calido male curato id est corrigens
derelictis propter defectum complete mundifi
cationis et quia et quia subtiliores
partes fuerunt caliditate suppressa consumpte
et relicta partes compacta et induratae
effecta Et ideo dicit Almansor capitulo
de apate stomaci parum accidit apa duro
stomaci nisi post apa eius calidum hic ex
dicendum et sunt plures id est pone
do apa renum in causa calida ut ex sa
guine uel colera uel ex causa frigida ut ex flemate

uel melia Signa quando apatis renum
secundum Almansorem sunt ut in principio
cunt febres primo non habentes per
oxismo manifesto cum horripilacione
et sentit infirmus id latet quasi
grauitatem suspensam circa renes Guil
helmus dicit manifesto paroxismo
cum rigore uel horripilacione non sentit
et post tempus videtur quod circa epar sit
aliqua eminentia et impedit vri
ne exitus Et Gilbertus dicit capitulo de
lapide vesice et renum quando tangitur
locus apatis in renibus rotundum durum
ut nux Si apa est ex sanguine
signa eius sunt calor in profundo
et pondus et aggrauatio et sophene
extiones repleto et dolor capitis
vomitus et nausea sed acuta et vri
ne denigratio et quando vrina exit
est rubicunda uel subrubicunda ali
quando sanguinolenta aliquando saniosa
quasi sero aliquando in fine crisis tu
dic in ruptura apatis fit vrina sy
anos cum lineis subtilibus et ali
quando dolor in spina dorsi habet
Gilbertus Si apa est ex colera hec
sunt signa cum predictorum signorum d
tristes sentiuntur punctiones et ardore
in profundo et exitus est colica et vrina
est multum intensa tenuis quasi li
mpida quod vides Et si colica in
stat cum vrina est aliquando spissa
ex hoc habet Gilbertus Et curatur apa ex
sanguine sed primo fiat minucio
de sophena ex illa parte parente et
si sit constipatus fiat clistere de malua
bismalua violaria nenufari oleo
viol cassiafistule et tamarindi et similia
in potu aqua herbarum frigida et
fructuum et seminum eorum ut sunt
endiuia lactuca portulaca prunia
malagranato cucurbita cucumeres
citrullorum et melonum dulcamara

cum zuccaro viol et dieta sit tenuis
et sicca ut tysana spissa vel ordeum
decoctum cum lacte amigdalino vel
si non bene dormit cum lacte papaveri
no vel malagmatum communia dia
mastica et similia et secundum Gilbertum
omnia que competunt in apostemate calido
possunt competere in apostemate calido renum
Ego nolle hic in principio ponere localia
apostematis aliqua repercussiva et ma
xime apostematis confirmata ne terminus
materie recipiat ideo et illud epitima
appono super locum apostematis Recipe succi
absinthii succi solatri ana ℥ ss pulveris
sandalorum pulveris ros ana ʒ ii
camphore ʒ ss aceti vini ʒ i et
laxativa sint zuccari viol vel ros
sicut qui est constipatus in ventre vel
intestino et diacatolicon simi
zuccari catolicon quod habetur in suo
antidotario et plura in capitulo de apostemate
epatis et in principio apostematis et angustie
et in statu et in declinatione con
siderare est utile semper salvo meliori
iudicio si materia apostematis non potest resol
vi sed remanet iam fixa et in an
guinto apponemus hanc resolutivam
dyasoricum aut materia in fine
resoluta valent quod notum omnibus
curatoribus apostematis calidi curato post
alacionem(?) generaliter resolutivum est
fomentacio cum panno lineo in a
qua decoctionis camille mellilotii
foliorum urtice et foliorum salicis Et
si quis de hoc desperat vide super
capitulo de pleuresi talem fomentacionem et reso
lutoria ypocratis Si vero resolvi
materia non potest propter eius ulteriorem
que naturam agit ad collectionem
et ad generationem saniei nunc natura
parte medicine fiant emplastra
et unguenta ad hoc facientia
ungatur eo loco cum hac mixtura

Recipe olei camille olei de lilio olei anati
dyalteae ana partes i misce et apponatur
emplastrum hoc Recipe farine ordei ℥ farine
seminis lini farine fenugreci ana ʒ ii
foliorum malve bismalve cocte in
aqua et aqua expressa ana ℥ ss
farine in oleo camille parum coquatur
et postea addatur malva bismalva
minute incisa et simul misceantur
predicto modo ponantur alia maturati
va prout oportunitas de rebus habebitur
et dispositio apostematis indiuebit(?) Et Gilbertus
dicit quod emplastrum factum ex malva bis
malva branca ursina violaria cocte
in aqua et trite cum axungia galli
nacea anatina anserina et butyro mix
tis mitigat dolorem et maturat apo
stema et secundum Gwillelmum sepe medicus
fiat cum decoctione seminis lactuce
florum citonie endivie florum viol pororum
cassiafistule manne tamarindi et reubar
bari Cum sanies est generata livor est
fit et dolor minor et melius con
stat sed remanet gravitas in loco apo
stematis et tunc si natura agit quod apostema rumpa
tur sentit sicut Si natura prevenit hoc
facere iubet facere naturam precipiat infirmo
ut ascendat et descendat per gradus
inequales et si potest sine lesione
modicum et pluries saltat cum tali mo
tu frequenter apostema rumpitur Et iuvat super
locum apostematis ubi sentitur gravitas
cum manu fricare et aliquantulum premere
Cum vero incipit urinare quasi sangui
neum vel aliquid saniei tunc rumpitur
apostema Et alia signa vide in regula
Tunc abstinere motibus et fricatione et
pressione cessandum est et mundificanda
est natura Et secundum Gwillelmum dandum est
mundificativum urinabile et consolidativum
via alta continue usque ad sanitatem
restitutionem et secundum Gilbertum capitulo de
apostemate epatis apostema talia debent mundifi
cari

et in fine mundificationis fiat emplastrum
consolidativum super locum apostematis liberatorem
vel quod in fine maturationis ad
empla maturativa descendentibus cum aqua
mellita vel cum radice lilii et sem[ine]
et fenugreci cum oleo alanno addantur
axungia spicanardi et lacta quae abstergunt
et mundificat vel fiat ut sem[per]
cataplasma et in cibo ordeacum et avena
cum lacte amigdalarum Spumarga applicetur
amidum brodium carnis pullorum. Et
secundum Gulielmum mundificativa sunt aqua
mellis in qua ponuntur semina apii
et lacturarum et cicer sandali
et gumi arabici et dentur cum trocisco
alkekengi. Et nota quod mundificatio
apostematis epatis de ca[usa] ca[lida] superius de-
clarata de apostemate epatis dicta hic locum
locum et hoc dico de apostemate in gibbo
bo quae mundificatur per vias urinales
et hoc est hic necessarium quia maximum
ad intestina malum est ut habetur in
regulis ibi si apostema renum rupto
et ibi signum apostematis salubre. Et
nota quod in illa regula datur cognitio
si apostema rumpatur ad salutem. Et sit
apostema in renibus cotolca cuius signa
dicta sunt supra et cura eius est
sicut iam dictum est nisi quod flebotomia non
fiet quia sanguis est sicut colera
nisi patiens valde habundant sanguine
tunc fiat flebotomia de sophena cotion[is]
partis patientis et apponantur fortiora
repercussiva et dietetur cum dieta
multum frigida et post humida et actu
et in purgatione cum predictis
aquis decoctionibus herbarum frigidarum
fructuum et seminum frigidorum cassiafistule
pomi et eluarium de succo rosarum. Et
sit apostema renum conomia frigida vel con-
fluente vel melius si confluente ma-
ior est agravatio et manus po-
dus cum contensione membri et sentitur

frigus et algor in profundo et
ad est denigratio et quandoque quia
do urina est discolorata quandoque
turbida quandoque lucidus cum grossis
resolutionibus et pilis et febris
remissa qua quamquam est de materia
tala. Et conomia melica signa
sunt quod est cum maiori agravatione
loci et ponderis et ariditate et uri-
na apparet mediocriter tenuis
et discolorata et calor est lentus
et febris remissa et urina quandoque pin-
guis quandoque nigra habetur Gilbertus
et secundum eundem cura est ut fiat
flebotomia de sophena cotion[is] partis pati-
entis si indiget vie aliqualiter
prius digesta et fiat clistere idra-
gogum et fiat ei plus cura sicut
in apostemate epatis et in frigido humore
et in cura ista valent eluarium
duel cum dyacitonito et mithridatum cum
zuccaro vial au. Eluarium duel
cum dyacitonito frigido et inungatur
locus cum dyarrogo et dialtea
emplastra fiat de spica marrubio vino
aniso pluribus dactilis caricis
omnibus tritis et cum succo apii
et modico sale et oleo anatino
vel medulla vituli vel butiro vel
axungia anseris et cetera
autem etiam in flebotomia et melica
via valet cauterium in popliticibus
vel flebotomia de sophena dicitur sem-
qualiter sed rupto apostemate si sanies
multum fluxerit oportet festinare in consoli-
datione habetur Gilbertus. Et mitti
videtur sicut superius dictum est oportet
mundificare cum medicinis urina
provocantibus sed hic prius plura pon-
tala mundificativa quia in ca cala
in ungatur locus cum oleo nardino
costino radille et emplastretur cum cau

et radicibus lilii et semine lini et semi
cucurbite et hoc si sanies non bene flu
xerit. deinde emplastretur cum armonia
co et sapone et bdellio et fiat sapo
de absinthio ruta et radicibus
lilii et seminibus fenugreci et lini mundat
et curat et melle et sero caprino
et purgetur cum polipodio sene
epithimi et sero caprino et in die sequenti
materia flegmatica materia pone que flegma
purgat. Si materia est melancolica pone
que melancoliam purgant et fiant
clisteria in adipibus. Item cum
sero caprino et melle rosato et semine
[illegible] cum nigella et meliloto
anthos tunc et sticados utraque lavativa
sunt. liberator Gilbertus vult quod
clisterizetur cum ordeo lacte et oleo
et ut sedeat in aqua decoctionis
ordei et malve quia iste medici
ne subtiliant et cicatrizant et
si sit sanies nimis grossa dampnum
[illegible] solatur absinthii bene cocti
et colatur post detur lac asininum
vel [illegible] quia multum medicatur.
volumus [illegible] medicato da lac
vaccinum quod multum valet sive vul
nus sit exterius sive interius secundum
Gilbertum.

Item liberator de apate renum
quod apa saniosum [illegible] sit
in renibus [illegible] in vesica [illegible]
via media inter renes et vesicam
et tunc per apa saniosum vel de apa
te sanioso ulcus sit sequitur quod
ulcera sunt in renibus et in vesica
et in viis mediis inter renes et
vesicam quas vias alii vocant
emunctoria renum et non solum sunt
ulcera talia de talo apate sanio
so in renibus vesica et viis mediis

dicta sed etiam sine apate sunt ulcera
in predictis locis [illegible] acuta
et corrosiva ulcerantia et corro
dentia. Et hec sunt cause intrinse
res exteriores [illegible] sunt casus
et percussio et similiter liberatio nimia
coitus et medicine acute supra
et nimius usus ciborum acutorum
et salsorum. Signum quod ulceratio
tribus dictis locis est emissio sangui
nis vel saniei per vias urinales
Sed si ulcus est in vesica tunc sa
nies exit cum urina et sentitur
dolor in vesica et pectine urina
cum difficultate emittitur. Si autem
ulcus est in renibus vel viis
mediis inter renes et vesicam tunc
sanies emittitur mixta cum urina
et hec differentia in hoc quod si ulcus
est in renibus tunc sentitur dolor
in [illegible] dorsi [illegible] can
dam et in dorsi circa [illegible] nodo
Si ulcus est in viis emunctoriis tunc
in nodo [illegible] non est dolor sed intrinsecus
inter renes et vesicam. Et si ulcus
est in renibus quod egreditur [illegible]
cum urina est ut quasi pellicu
cula carnosa [illegible] vesice egredi
untur cum urina corticeus vel
squamosus et dolor in ulcere renum
in ambobus lateribus renum est gravi
tas et dolor est in coxis et are
nosa [illegible] in urina et rubea et
urina exit sine difficultate In
ulcere vesice sanies facit residentiam
in urinali et est separata ab urina
et [illegible] tunica vel arenosa sunt
alba. Curatio ulcerum vesice et renum
consistit in dieta et regimine bono
et in mitigatione doloris et confortatione

mebri cum mundificatiis et consolida
tiuis vitet² cause iuctionis et cotio
nis vlcerum que dicte sunt et vitet
paciens repletionem cibi et potus
et morte forte et salsa et acuma
et acetosa et que sunt vehemente
dulcedinis et vtat² paciens cru
nato et ordeo cocto cum brodio car
nium recentium vel lacte amigdal dul
cium et omnibus sorbilibus et gallis cocte
et pull gallinarum pedibus et ambo
pius capestribus et pisces squa
mosos de aquis currentibus mundis et
pyeis mundati et omnis pass sine no
ceubus secundum liliatorem quia lacti
cinium sicut bibat emisionem ordeacea
defecatam et per simulatam et lac
est cibus potus et medicina communis
quia mitt abstergit mundificat et
consolidat vtat². eo ut dicit² in regulis
Item tysana fortificata cum liquiritia
et omnes pass et vis e potus et
medicina quo admediocialia, i p'is
si paciens est constipatus fiat
clistere de leniatiis ut de malua mer
riali lactuca cassiafist et prunis et
ordeo cum pauco sale et pauco mel
le et loco violis oleo tavolle an
pt ff et liliator vult quod fiat vomitus
ante cibum et post quia mirabilit prodest
in passionibus renum et vesice et meatu
rarum quia attrahit materiam cum vo
lente ad locum patientem ab eo et
si ptrlaia quaut fiat flora de
basilica et sophena cotinus in
vlcere vesice de in mea pteriius pgr²
de inde mundificet locum secundum con
gruitatem humorum conmundificatiam
sit secundum liliatorem aqua ordei ydro
mel acquation decotio ysopi pssi
yreos capilli veneris lac e sume

mundificatiuum vulneris in regulis quo
sunt² Item vulneris mundificata in
cap° de apatt renum et sim quod Guil
helmus vult aqua mellis decoctiones
sp'is endiuie vel lactucarum vel cito
lee capi et citery sardotal 2 sp'is
altee et malue in qua dissoluit²
trociscus alkekengi vue vina bo
est et alia vice sume trociscu
s de bolo consolidatiuum bonum est R bo
boli arabe, acacie balaustie
gundara yposticidos an. ʒ j 2 ℞ sp'is
apij inspinani an ʒ j. fiant troci
sci cum suco mirtillorum vel vberum
vel simmak et si vlcus et sanies
fuit in vesica vtat² cum lacte p
purgatum collium album quod sic fit
R cerusse sarcocolle thuris gum ara
amidi apij san dra fiat collia
cum mustilagine altee et i vtat²
prius mundificatiuum consolidam et
post consolidatiuum et sic fiat mul
ticibus quia sicut dicit² in regulis
plus proficiunt sic in cietta qua
supta pos et eq° supta pos plus
proficiunt in vlceribus renum qua pti
sice in certa ergo cum mundificatiuis
ponem qua certa fira mundata
in ma ca. 2 sume apij et radices
yreos in ca fira et cum omnibus
aliis consolidatiuis ponem consolida
sarcocolam

Lapis in corpore animalis generat²
in pluribus locis ut Gilbertus
tangit cap° de lapide renum et vesice
aliquando in stomaco generat unus et eiicit²
per vomitum aliquando in intestinis et
eiicit² per secessum 2 aliquando in pectore

et eicit² ptussim et quida volut
q sit gnet² in plone et eicit²
ptussim et aliqn in cpe bon
et aliorum aialium morbidorum 2
ille no eicit² et aliqn in iunctur
ut in artetica passione in pedi
bus gallorum et in capite buffonis
et spetiem et ille et no eicit²
et aliqn ut plurim in renibus
et vesica et quida eicit² cum
urina quida p medicinas dissol
uit² siue frangit² et si quis
inter aia eici no potuit in
naturam medicine fractus et dsso
lutus eicit² et de tali lapide
in renibus uel vesica tractant
doctores et laborant curatores
quo paticibus dat subveniri sz
aliquos ad curandum morbum pro
dat² queus est sine pambula
sine quibus medicus scire et
utiliter no potest opari Scie
dum est igit² q scdm q docto
res antiqui et moderni conuer
tunt sunt tres in mediate et famo
se generationibus lapidis in renibus
et vesica s. materia multa viscosa
et hec est una mali et calor de
siccans illam mam p consuptionem
liquidi et hec est causa efficiens
et strictura meatuum in quibus
multa ma viscosa retinet² et
hec est una cooperans ad generatione
lapidis et posset quarta causa
poni debilitatem virtutis expulsi
ve / Ca for. lis scdm alfonsum
s. qualitates renum et vesice induc
rerum qualitates s. rubedo 2 cali
tas dant lapidi rubedinem et
siccitas et albedo vesice dat lapidi

albedinem cum ut insis lapidis in aliis
causa ma flegmatica viscosa et sic
patet ysaac de urinis Cause im
mediate sunt multe ut cibus gnans
humores grossos et cala supra aduen
tia humoris et crapula indigesta
faciens et plura alia de quibus di
cet² postea quis dicat² quis sit vita
da calculosi Item sciendum q non
solum licet eisdem solum causis gnat²
lapis / est unus generatio et alio lo
co gnat² lapis unus et alio loco alt'
lapis potest unus in arena alter
in vesica Item alit in sene alit'
in puero et alit in iuvene et alit'
in viro et alit in muliere et scdm
diversitatem locorum in quibus gnant²
lapides et etatum diversarum in quibus
gnant² et diversarum dispositionum me
brorum in quibus gnant² potuit²
lapides generationis diversitate et
p q quod sunt gnati conditionum diversa
hec enim cognoscuntur p arenam
expulsam cum urina in calculosis
et p lapillos eodem m° expulsos
Quod gna lapis sit in renibus et
quod in vesica et sic ut Gilbertus
Gilbertus dicens potissima signa lapi
dis renum et vesice sumunt². exami
ne in urina / s. in ea. s. in spa
rencies cum tali rubei sunt colores
2 s. in spa som d' inutat mam in
eis ratione in arene rube sunt
cum gna° lapid e in renibus Et ve
sica est membrum som et album et
mam lapidis in ea gnetur s. in sua
form d' inutat in arene in ve
sica tamq alio gnationis lapid
precedentes sunt albe Item scdm
etatem et sexum variat² gnatio
lapidis q2 in pueris gnat² vesica

et in sene et in iuvenibus in renibus
in puellis et in iuvenibus raro in re-
nibus frequenter generatur. Et secundum qualitatem
diversam ut unus est durus valde
alter frangibilis unus magnus alter
parvus unus planus alter asper sive
angulosus de rubeo et albo dictum
est supra. Et primo dicatur quomodo lapis
generatur in renibus secundum Galienum in
tegni generatur materia viscosa frigida recepta
quam cum calor dissolvere vel di-
gerere non potest mittit cum aquosi-
tate sanguinis ipsam propter suam
viscositatem liquefacere et expellere
adherentia per vias urinales remanet
talis materia in concavitatibus renum
que parve sunt verum licet calor
renum sit debilis aliquem ut in se-
nibus per continuationem calefactionis
consumit paulatim liquidum et de-
siccat ipsum in parvos lapillos et
in unitate et rubeos ut dictum est
prius secundum formam sui coloris propter
magnam moram quam facit in
eis sicut enim tres concurrunt ad
generationem lapidis in renibus scilicet materia
multa viscosa calor desiccans
et liquidum consumens et strictura con-
cavitatum et meatus adherentiam
per quos non potuit transire materia
ista viscosa. Alfonsus dicit sicut generatur
in lapidem in renibus quando adveniunt
renibus materia grossa cruda frigida vi-
scosa et multa si virtus renum ex-
pulsiva est debilis et concavitates
eorum et vie adherentia que proxi-
mitates vocantur sunt stricte vel in
natura sua vel in operatione ad [illegible]
me viscose dum materia cum expelli

non possit sicut ibi mora et preca-
liditatem fortem renum vel in me-
mbris vel debilis in senibus liquefit
aliqua pars eius et desiccati-
tur adherentiam sicut terra vel
pix que grossa est materia et
manens cum liquefactionem cum
liquefit facilius fluit et aliqua
pars desiccatur per caliditatem
consumitur in resolutione sua et
remanet in renibus grossum
et compactum et caliditas ignea
renum illa desiccat paulatim
et coagulatur et in naturam lapi-
dis transit per continuationem longam
et cum caliditate ignea renum
secundum Johannem secundum Rasis est mala com-
plexio renum calida et complexio
mala calida est propter colicam ad
renes venientem aut sic ipsa
sanguineum et cum dicit aut propter
calida sumpta ut cibaria acu-
ta vel medicinas acutam vel
consuetudine adveniente ut febre acu-
ta vel longa quartana et ci-
baria que sanguinem adurunt
et humores alios et quod breviter
quando renes ultra temperantiam
calefiant sive sit labor vel
motus excessivus sive aliud
quod tangi sit et ista est via genera-
tionis lapidis in renibus propter
caliditatem fortem igneam in membris
ut plurimum quam etas est calida et
sic complexio sit colerica magis ad
hoc operatur. Et pistabiam quatuor
sunt concurrentes generationis lapidis scilicet materia
viscosa et calitas fortis et viarum
strictitudo virtus expulsiva renum
debilitas et posset addi ut qui-
busdam placet amplitudo viarum

cpis p quas viscosa aquositas
sanguis adiuncta delegatur Et
dicit id alfonsus quod quando dicit quod lap
est ex toto talia non intelligit quod sit ex
colera vel sanguine tum ex eis lapis
non fit ut voluit plurimi sed intelli
git scilicet quod fit ex distemperantia renum
colera vel sanguine sunt ex mala
complexione renum, cala et tusse
quod ex colera per caliditate potius adiun.
resolvetur et consumitur quam coagla
retur in lapidem ut patet in regul
ibi initio ad generationem lapidis et
ista est generatio lapidis in renibus
ad modum quo fiunt lateres de terra
humida viscosa per fortem caliditatem
ignis et iste lap non contingit pue
ris ut vult 3o fen 9 hap quia corum
aquositas viscosa que adiuncta
venit est humida et fluxibilis mul
tum et calor renum in eis est fortis
io expellitur a renibus adversitatem
non remanet in renibus tamdiu
quod ibi posset coagulari in iuvenibus
si accidit propter grossorum et cruditatem
repletionem multam cum forti calore
secundum gilbertum raro accidit iuve
nibus quia fortem habent digestivam
et poros amplos et ego dico quod
multitudo ciborum et quantitas corum
excessiva consumit digestionem corum
et prevalet viscositas et cruditas
materie in eis ita ut temporibus nostris
multi iuvenes calculosi patiuntur
in senibus vero licet calor in eis non
sit fortis vel ignea sed debilis quod
tum materia viscosa cruda frigida
et multa est in renibus corum et iterum
renum expulsiva in eis est debilis
non potens expellere eam adversitatem
licet vir adversitatem gravitate

sint ample remanet tum in gravi
renum et prolongatam calefactionem licet
non fortem propter viscositatem suam
que maxime habilitat eam ad naturam
lapidis constipata paulatine et expulsa
subtiliori parte eius coagulatur de
materia et in lapidem convertitur et iste modus
generationis lapidis est sicut lap qui
generatur in aquis terrarum de limosis
viscosa aque cum partes viscosiores
et grossiores fundo et lateribus vasis
sunt continentes adherent et per continuum
calorem licet non fortem sed temperatum
vel tepidum in lapidem vertuntur
et isti lapides renum sunt rubei sem
ad rubedinem tendentes non propter
caliditatem sed propter rubedinem renum et
sunt primi in generatione lapidum
vesice propter strictitatem gravitatem renum
in generatione lapidum vesice ad concavitatem
mitatem vesice Et Gilbertus dicit
quod rarissime non generatur lapis in
senibus propter amplos poros in comparatione
ad poros puerorum et liquiditate materie
fluctus et habundantia humiditatem
in eis venit hoc accidit temporibus nostris
pluries tamen quia crapula sunt et
precipue in regionibus frigidis ubi appe
titus est fortior et consuetudo replendi
se cibariis multis et variis non desi
sed continuatur tum quia in generatione
ad superfluitatem materiam viscosam crudam
in eis generatur virtus expulsiva
renum est debilis ut superius dictum est
expresse lapis in vesica generatur ut
plurimum in pueris quia in eis concurrunt
tres principales cause generationis la
pidis scilicet multa materia frigida cruda vi
scosa et hoc propter crapulam et gulo
sitatem corum unde 3o fen 9 hap dicit quod
puer sugens lac propter hoc quod plus

in debili et pluries inordinate su-
mit lac efficitur calculosus et unde
propter si lac sit viscosum ut re-
peritur aliquando in nutricibus mali-
ciosis vel morbidis sive dis-
positis in pueris est calor forte
naturalis secundum Gilbertum ab humiditate
spermatica tertio in puero est strictura
meatuum a spaciositate vesice usque ad
extremitatem virge ubi expelli debet
urina cum enim materia cruda viscosa
descendat ad renes corporis venit que
in eis est liquida calor renum
ipsam adhuc liquidiorem facit et
subtilem et virtus expulsiva re-
num est fortis quare materiam subtilem
et fluxibilem expellit a renibus et
transmittit ad vesicam et ista est
causa quare in pueris non generatur
lapis in renibus quia materia ibi
viscosa adveniens non ibi moratur
diu sed cito expellitur. Cum vero materia
viscosa cruda ad vesicam venit
que ex sui compositione nervosa est
frigida et parum sanguinis et caloris
habet sua secundum Joh. secundum Bap. in
ea est cavitas multa et concavitates
ample in quibus aggregatur et col-
ligitur materia frigida et viscosa et secundum
Gwilhelmum et nativitatem licet
calor in puero sit fortis ad ex-
pellendum tamen de vesica superflua
quia materia multa est collecta in spaciositate
vesice et collo vesice et meatus vir-
ge est longus et strictus propter mea-
tuum stricturam tam viscosam materiam
et tam multam expelli non potest
transit igitur urina pueri per illos
meatus strictos et remanet visco-
sa materia in vesica in qua materiam

agit calor continue paulatim
resolvendo de materia illud quod est
liquidius quod expellitur et grossum
compactum induratur et co-
agulatur et convertitur in naturam la-
pidis et scias quod calor ibi non
est igneus et fortis sicut in renibus
quia frigiditas nervalis materie cause
et frigiditas vesice contractus ob-
tenditur. Cuius calor et spacio-
sitate vesice non coartatur vel
unitur sed spargitur et ideo tepidius
agit ibi quam in renibus et
materia in vesica collecta residens
propter frigiditatem loci condensatur quod
propter prolongum tempus calor agens
in tale materiam subtilem resolven-
do convertit ipsam in lapidem
qui est albus ratione loci quia
vesica ad sui formam commutat
materiam ita ut sicut vesica est
alba ita et lapis est albus
seu ad albedinem tendens et est
durior lapide renum quia de materia
magis viscosa tamen aliquando est fra-
gibilis cum scilicet cum materia non est ni-
mis viscosa / cum vero est ultimate
viscositas erit lapis durissimus
ita quod frangi vel resolvi non pos-
sit tunc medicinis et talis lapis
non curatur nisi per incisionem / et
lapis vesice est aliquando magnus
et iste modus generationis lapidis
est sicut lapis a.m. aquis
cinerum generatur de qua dictum est
Et nota quod multi sunt homines et
mulieres qui non habent lapidem
in vesicam quia licet in eis ex-
pulsiva est fortis et meatus per
quos expelli debet materia viscosa

cum urine sint ample et propinque
in mulieribus quia collum vesice
earum est amplum et breve val-
de et propter eam hanc dicunt multi
quod mulieres et puelle non habent la-
pidem in vesica quia amplius pos-
set superfluitas viscosa coagula-
ri in vesica que de renibus ad
vesicam venit compellitur/ verum-
tamen nostris temporibus inveniuntur mulie-
res habentes lapides in vesica et
opilationes in collo vesice propter
materiam viscosam valde ita quod non
obstante quod collum vesice sit am-
plum et breve tamen fit obstruitur
et opilatur viscositate materie cal-
culose quod exitus urine eis dene-
gatur et causa huius opilationis et
etiam lapidis in vesica earum est
crapulosa repletio et comestio
fructuum et grossorum ciborum
et inordinatus modus et ordo
sumendi cibos ex quibus in eis
fit materia indigesta et multa
materia cruda et viscosa et propinque
in eis qui habent calidos renes
in quibus accidit sicut supra ius-
tum est dictum quod materia veniens
ad renes est liquida et caliditas
renum liquefacit et mittit ad
vesicam et sicut supra patet Item
notandum quod licet dicatur quod arene rube
sunt a renibus et lapis vesice est
durus et magnus tamen vidi mulierem
que cum quadragenaria fuit habuit
per multa tempora arenas rubeas in
urina aurei coloris que post la-
borabat in calculo gravissime
et finaliter ab ea exivit lapis
magnus planus et durus rubeus

cum sunt ad albedinem tendentes que
signa sunt lapidis in vesica preter
rubedinem in super attestabantur do-
lores eius super lapidem de renibus
et super lapidem in vesica de quo
lapide expulso indicatum fuit
ab alfonso et discipulo et scripti
eius quod arene rubee de renibus
venerant ad vesicam et quod per tempora
multa post arenarum multarum cum urina
expulsa fuit post vero aliqua rema-
sit in concavitate vesice et adhere-
bat vesice super quam venit alia
materia viscosa et arene et sic per
multas mixtiones et decoctiones con-
tinuas in vesica per caliditatem vel suffi-
cientem vel debilem fiebat ibi la-
pis ille et istud non erit mirabi-
le sicut habetur in practica Gilbertina
a sorte aliquorum nigrorum lapis
nichil aliud est quam coagulatio a-
renarum Et dicit Gilbertus quod in
scopulis maris patet hoc in tempori-
bus asperis in quibus inveniuntur petre
indurate et lapidate ex arenis
et conchilibus composita sit cum hoc plu-
res in littore maris quod arena
sic conglobatur ita aliqua vir et
induntur lapides quasi et vidi
sic lignum pecium per multos maris
fluxus et refluxus in lapidem con-
versam permagna parte alia parte ad-
huc lignea consistente et vidi et
in terra pecia parva ad formam ligure
serpentis in lapidem quasi conversam
una parvula parva sub uno eius cor-
nu que cornua sunt non duri vel
lapidem quasi/ Quocumque sit de-
nique dictis iterum quod calculus patiuntur

doloris renum alii cum dolore fatiga
sequitur in urina rubee arenule appa
rent et post expulsionem arene se
quitur dolor alleviatio et plures
vices sunt arene albe in urina inhe
rentes cum signis calculo apparent
Et ut cognoscatur quando lapis est
in renibus signa ponam Cum la
pis est in renibus dolor est vehe
mens in spina dorsi et anchis
et videtur sibi quod continue pungatur
Hec Liliator Sed vero Gilbertinus
urina tenuis et alba cum are
nis rubeis precedunt Urina lactea
lapidem in renibus significat si cum
gravitate et dolore renum cum
punctura et dolor ani et ancharum
et dormicionem pedis ex parte renis
infirmi et urina exit paulatim
cum ardore virge et arenoso sedi
mine et gravitate testiculi eiusdem
partis et ista sunt lapidem confirmativa
Sed Liliator cum urina est turbi
da spissa et cum arenis multis et
subito efficitur tenuis cum dolore
illarum partium procul dubio lapidem
significat generatum et tu dic in lapi
de renum arene sunt rubee et dolor
est renum et spine dorsi et prius
dicta Sed in vesica est lapis arene
sunt albe et dolor in pectine et
alia signa que dicentur / Postquam
lapis cognoscitur generatus si vide
ant arene multe cum urina spissa
dissolucionem lapidis significat Gilbertinus
si lapis est in renibus pars illius partis
ubi est lapis est stupidus et spina
dorsi ex illa parte dolet ex passione
cum difficultate urine et sedimento are
noso et si lapis est in augmento are
ne cotidie augmentantur Sed vero

in statu et confirmatus est lapis
cotidie diminuuntur arene et tunc
urina fit lactea et perpetue si
in veteranis fit ut dicit Gilbertinus
quod urina est lactea ex sanie admixta
et saniem fieri ex hoc quod lapis est durus
et magnus meatum destruendo et solucionem
continuitatis faciens et habentes tales
urinas quandoque mingunt compunguntur
et in fistula dolore acuto ex quo cogno
scitur in loco lapidis solucionem
continuitatis esse factam et in regulis nostris
tres regulas de lapide contra seniorem
Johannem Filium Hasp in renibus est
maior quam lapis in vesica propter
amplitudinem loci in quo generatur
et propter pravam moram quam facit
in renibus et est mollior quam lapis
in vesica quia minor est viscositas
et propter adustionem humidi precalidum
igneam que in vesica non sunt ex
sunt in lapide aliquo de renibus
expulso Sed lapis est in vesica dolor
in pectine et in pyttonico et semper
appetitus virge et mingunt cum diffi
cultate et cum mingunt appetunt
assellare et exit anus et si sunt
in puericia patitur pruritum in radice
virge et virga erigitur et tangit frequenter
cotidie radicem virge et dolor ali
quando interpellat aliquando plus aliquando minus
et lapis vesice est durus et ponit
se in via urine et est peyor quam
magnus quia inducit dolorem
intollerabilem Hec Liliator Gilbertinus
vero dicit quando lapis est in vesica tunc urina
est lactea et spissa cum albis arenis
lapidem confirmatum significat et dolor
est in collo vesice et in virga et in
pectine et gravitas et defectus
coxarum et tibiarum et lapis in vesica

est maior et durior quia lapis in
renibus propter amplitudinem loci ubi
generatur et propter longam moram quam
ibi facit et propter maiorem viscositatem
materie eius et propter ignis calorem
temperatum quo fit decoctio et congelatio
materie sine adustione Et nota quod Gil
bertus dicit quod lapis est in vesica eo
forte significat quod ... et quod lapis est
in renibus propter hoc quod dolor est in pe
riteneo et pectine et ventre inferiori
circa pectine

Triplex dicitur cura lapidis scilicet
preservativa doloris mitigativa
et lapidis fractiva et eductiva qui
timet in currere lapidem in renibus
vel vesica ut preservetur ne lapis in eo
generetur vitat illa que lapidem generant
et augmentant ut sunt cibi grossi
sanguinem viscosum et fleuma generantes
ut carnes bovine porcine vaccine
non asse sole carnes porcellorum ca
prine pisces viscosi sine squamis
et bestiales tritici coctum et panis
azimus et pasta azima et cibaria
facta de farina tritici vel siliginis et
panis non bene coctus et fructus aquosi
recentes et dactili et ficus et lac et
caseos recentes et similia habentes materiam
viscosam generantes pisces saliti indu
rati et siccati carnes similiter salite
induratae aves degentes in aquis
et que longa habent colla et caules
sine aliis compositum fabe pisa milium
et huiusmodi que duresunt digestionis et
ventositatem generant et nimia quantitate
cibi et ordo in cibis sumendorum ut
cum ante digestionem accepti alius accipi
secundum avicennam canone primo fen 3 capitulo
de eo quod comeditur dicitur esse nocivum et
omnis repletio cibi et si bona fit cum
indigestione fit materia lapis cum vitandum

nocivum
et cum vinum grossum dulce quia opilat et in
flat et est nutrimentum grossum in se habens super
fluitatem et est viscosum et ventosum et vento
sum et similiter omnis cervisia nova non defecata
et que est turbida vel in defectu et precipue
triticea que et defecata est magis viscosa
quam ordeacea similiter vitanda sunt frixa et
adusta pinguia et nimis sicca ut crusta
panis quia cito in coleram et materiam adustam
ad convertuntur et aromatica ut allia porri cepe
et acuta ut piper sinape et similia habentes quia
adurunt sanguinem et humores aqua limo
sa et alluminosa et medo dulcis multum no
cent similiter sopnus post repletionem et precipue
in meridie et retento urine cum natura
appetit urinam expellere et constipatio ventris
et breviter recapitulando vitanda sunt cruda
grossa viscosa quia ex eis generatur materia
lapidis et dulcia et viscosa et unctuosa
quia meatus strictos opilant et faciunt
materiam lapidis diu manere in loco suo genera
tionis et acuta et nimis calida quia adurunt
humiditatem in renibus et causant malam comple
xionem renum calidam que causa est calida
ignee que causa est efficiens lapidis
in renibus et nimius calor coytus vel mo
tus localis mala indispositio indutus
et vita ociosa diuturna vitanda est quia
est causa retentionis et multiplicationis super
fluitatum nocivarum Postquam preservandus
vitaverit que vitanda sunt sumat que
sibi prosunt Sit igitur panis eius levis
porosus fermentatus aliquantulum salitus et potus
eius sit vinum album clarum non forte vel
limphatum cum aqua fontana et aqua de
coctionis ... vel aqua distillata ...
vel raffanum ... de aqua radicis vel
foliorum raffani sit ... ... vel
... de aqua ... quia amicabilis est ...
apponi ad aquam fontanam mediocris et
sit vinum sine calore et sine acuto sapore
et defecatum recens non pendulum coctum

gallinas et pullos coturnices perdices perdices
phasianos castratos et alias aves per
nas campestres usuales carnes castrati
iuvenis de capola vitulo edo et decoquatur
cum petrosilio feni vel aneto et come
dantur cum salsa facta de petrosilino sal
via et menta comedantur ova in qua bul
liente fracta vel cum petrosilio et diureti
cis speciebus confecta et sorbitum cum vino al
bo debili et vitellus ovorum fixum et castrata
de aqua decoctionis ciceris rubei et vitell
ovorum fractum et brodium piscium vel ciceris
et olera sint borago spinargia petrosi
linum blete et feniculus vel anetum pisces
sint saxatiles petrosi arenosi de munda et
currente aqua decoquantur cum aqua et
vino et sale vel cum aqua et aneto et
petrosilino et lac amigdalarum factum
cum aqua decoctionis radicis petrosilini
vel feniculi bonum est et vina passa sunt
bona et in hieme pura in estate pura de
mastica herbis que sunt in distribucione cla
tala rennum et per condimento sit pulvis
talis Rx ʒ iii ʒ i cinamomi boni ʒ iii
cardamomi minoris galange bone piperis
longi ana ʒ i croci ʒ i fiat pulvis
et ei qui timet in renibus de calculo
addatur predictis seminis melonum mundati
ʒ iiii et sit dieta ordinata frustrata fiat
levis vomitus semel in mense vel in
duobus mensibus ut mei antecedentes mini
minuatur et ad renes sine mundificentur
aliquotiens cum clisteri temperato de vomitibus
et clisteribus habetur in antidotario meo in
locis et bis in anno si indigeat scilicet
in vere et autumpno mundificetur corpus cum
medicina levi secundum quod humores habundant
et secundum quod persuademus ad eam disposi
ciones veniunt ista enim preservant ne lapis
generetur in renibus et vesica si deus vo
luerit dum tamen materia non fuit calculosa
et si hec fuit adhuc preservat quia cum
dicta sunt erit tardius et levius in eis

generetur et per ea melius adiuvari que fieri
poterunt procedetur Quanto maligno la
pide tempore doloris agendum est ad dolorem
tollendum vel saltem mitigandum
quia dolores possunt interficere cum
urina difficulter exit vel denegatur
et dolor fortis quia ylicaque et est in pecti
ne et virga et pecteneo et ex aliqui
passionibus vesice opilantibus aliqui
colapsus est virga vel collo vesice opi
lante sive passionibus opilantibus po
ad sit clisteri evacuans supposita in ite
stinis et vias opilatas clarificat et
mollificat postea fiat encatisma
in aqua calida decoctionis herbarum scilicet
malvarum bismalve virgine caroli
planne arthemesie leuistici et m
tricarie ubi habetur est bona in clisteri
et in encatismate et confundit abal
neo. dragaganti ʒ i cum vino decoctionis
seminis petrosilini vel ubi non habetur clau
sum vel oximel infusum vel clavarii
dulcis detur et sucus crudus radicis apii cum
vino albo claro subtili per balneum
locum doloris desiccatum inungatur cum oleo
camomille anatino et oleo de lilio an
pro et si tamen apponatur et fiat unguentum
bonum Si vero encatisma non potest susti
nere propter debilitatem vel non habet optimam
adhoc fiat fomentacio pluries cum aqua
cum vel predicto herba et utilius ad
hec et si iniualis et preparatio in oleo
et vino decoquantur et fiat cathapla
sma super locum dolentem melius confert
et balneas et unctiones et empla
et confortativo sunt apium plures de iterati
et hec sunt cum maiori securitate
facienda Secundum liliatorem ad mitiga
dum dolorem in calculo statim utatur
oleo de malva seu alcee seminum lini
fenugreci maiori et campi in eos cum
ana li ß et ista ponatur in pectine

et embrocet[ur] loc[us] frequent[er] et p[ost] exitu[m]
a balneo utat[ur] tyriaca usq[ue] ad ℥ i cum
brodio ciceris et recens tyriaca est melior
quam vetus et fiat emplastrum sup[er] pecti-
nem de malva bismalva semine al-
tee semine lini cancrum butiri recen-
tis ana ℥ i. et si istis dolor non mi-
tigat[ur] provocet[ur] vomitus cum semine
raphani et atriplicis aut mediana[m]
corticis sambuci q[uod] valet p[ro] sedan-
do et mitigando dolore[m] et est ad renu[m]
lapidis. Item fiat clistere cum malva
viol[a] mercurial[i] et furfure blete et oleo
viol[arum] et yerapigra secundum industriam
operantis habet illi. Cum vero in ca-
sua sen tua lapidis in vesica sit
do. mitigat[ur] Recipe florum camille melli-
loti aneti ana fasciculum i. caules ad
quantitatem cum semine feni greci semine lini
ana ℥ iiij olei camille olei aneti ana
℥ iiij ... decoquat[ur] et in aqua et
herbis sedeat patiens et semina cum
oleis remisceant[ur] et ponant[ur]
in balneo et dicit q[uod] p[ro] horam an[te]
balneum et p[er] i horam p[ost] balneum debet
ungi femor[a] pecten renes et geni-
talia. Esto vero de dictis seminibus et oleis
et cera faciam unguentum cum quo partes
dicte ungant[ur] si vero est et si mare ma-
rutica ad locum doloris ... Cum vero
lapis est opilatus mollificanda est
virga cum dialtea vel sanguine por-
cino recenti et quibus balneanda cum
aqua decoctionis malve mercurialis et
naturo et ptisana ungat[ur]. et si pro motu
et grossitie lapis ad spacositatem
virge vesice tunc oportet cum siringa
lapidem repelli et sic posset fieri si col-
lum vesice sit opilatum humore viscoso
vel sanguine coagulato et inguli
habet. Cum siringa uti convenit et quomodo
non sciet ... siringa ponat[ur] fiat

vide cum
bo ole
magis no
dat

clistere ut predictum est quo expedito iaceat
patiens sup[er] dorsum et elevent[ur] cru-
ra ... in ... et siringa ungat[ur] et leniter
in ponat[ur] ut habet in articulis. si
sit in collo vesice sic compellit[ur] lapis
ad spacositatem vesice et expellit si ibi est
humor grossus vel sanguis coagulatus
vel sanies spissa quem dissolvere non
... vesice illuc ... Cum vero
lapis in virga et est prope collum vesice
... est opus ... sine dolore magno
et precipue si lapis est angularis et asper
vel lapis est prope ... sine ... extremi-
tate virge ubi siringa non habet locum
... et ... et
... mollificet[ur] virga et
preparet[ur] ...
fortis et in plano saltare ut ex
tali motu lapis compellat[ur] et in pu-
eris qui habet ... non ...
... virga pueri et lapi-
dem contrahet in ... posset hoc et
fieri. Et si lapis est magnus ... virga
... non ... et opilat collum ve-
sice ubi iacens sen residens ...
... ad ... repellit[ur] et postquam
lapis vel ... vel ad ...
repulsus sunt utile est ...
aqua decoctionis ... seminis api-
... et ... et ... ad pro-
... et ... de super-
fluitatibus mundificanda. Cura vero
lapis qui de eius fractione et con-
... quod ... grossa et
... lapilli sunt in renibus et
aliquando in vesica et ...
dolores plures et fortes ... mi-
tigatione est iam dicta. Cum ...
... et lapillorum ... et
... de lapide maior et ... par-

con

tam in renibus quam in vesica Et est secun
dum quod lapis causatur in renibus sine
arene licet materia earum prius sint frigida
grossa viscosa permixta cum renum et superflue
liquidioribus partibus eius materia renum
est calefacta et adusta sicut materia terre
nec lateris crudi est frigida postea secun
dum coquitur et aduritur efficitur actu
calida et in renibus est mala complexio
complexio calida que perdit calculus
lapidis in renibus facit et ad hoc
aliquid est in renibus colera de corpore effusa
que renibus calorem imprimit dispositionem
contra quam tunc materia ponitur doctoribus
de lapide in renibus ipsi prestant cum
sicut contra cum lapidis calculum vide
Wilhelmi in uno tractatu lapidis concausa
calida cum urina arenosa cum urine
color est intensus et arene sunt rubee
dicetur materia tunc dyaprinis et de coctione
herbarum ut scolopendrie capilli veneris
semen frigorum radices sparagi apio semen bru
sci semen petrosilini et digesta materia
expurgetur tunc clarate de succo rosa
cea terra die fiat stuffa in aqua de
coctionis malvalis foliorum salicis absinthii
foliorum vitis tormentille plantaginis ac
redule et burnette gariofili abalneo
efficiatur rubea rectificata admodum ambe
lam cum decoctione scolopendrie et cu
dinie seperti die fiat florum de sophe
comus et fiat unctio super renes
sive super locum dolorosum in passione cu
populeon et aceto et super ponatur em
plastrum de quatuor frigidis semen arcedula por
tulata atriplici sandali semen seu po
tiosili pulverizari et distempare cum vino
aceto et succo malvale fiat cauterium
in poplite fiat clistere colagoga singu
lis xv vel xviii diebus cum singulis
sumptionibus cum vero dormitum est tum
modo castanee dyaprinis ~~electuarium~~ de
electis

succo rosarum ante prandium id est mixtis hec illi hec
~~ille~~ enim arenas in renibus grossas
grossas et lapillos per vos dissol
vunt et evacuant et complexionem
malam renum corrigunt et humorem
colericum qui ibi est evacuant et reni
compulsiva confortant non est enim de
spectare electis de succo rosarum lapide
educere humores colericum meri dena
vel possunt ornarari lapides vel la
pillos frangere et colericum digerere et
renum malam complexionem alterare
Et species quedam diuretica et herbe
ad educendum arenas et lapillos
possunt et balnea et alia localia
remedia vias mollificant aperiunt
et clarificant ut melius compellantur
Cum causa frigida lapidis non solidi
lapidis est in vesica coacta frigida quod
materia que a renibus ad vesicam est
veniens vel sunt frigida vel viscosa
sed quia in vesica fit de vesica
grossatur et efficitur frigior quam fuit
in renibus in renibus qui ibi calidita
renum alterationem recipit Et in vesica
residens et infrigidata grossior
consistit inquantum calor continue a
gat licet separatus prius in pulvis
capitulum dicitur efficitur arena
alba secundum naturam suam sic fricare vesi
ce in qua generantur et aliquando lapil
li et arene per compelluntur in qua
forte compulsiva ut in viris et
in quibusdam mulieribus ad hoc su
ffragatur amplitudo et brevitas colli
vesice sed in pueris ut plurimum genera
generatio accidit ut dictum est prius et
licet et licet et aliquando raro v
quibusdam mulieribus propter malum
regimen signa quorum scilicet arene
albe et lapilli in vesica sequuntur
sunt dicta Si vero tales lapilli vel

ad albedinem tendentes et cum
non sufficiunt expellunt sed a
gregantur in vesica opilant meatus
urine et difficultatem ingrediendi fa
ciunt et dolorem dolor enim mitiga
dus est ut supra dictum est circa mi
tigationem doloris mitigato dolo
re Gilbertus dicit maxime in equali
mixtura electuarii ducis philantropos
vel iustini et licontripon post usum
electuarii detur oximel diureticum vel
squilliticum cum aqua tepida et
purgetur cum benedicta tertia die fiat
stuffa vel cucurbitatissima cum aqua
decoctionis radicis seu petrosilli a
pii dauci careni saxifrage et mi
lii solis cocti cum balneo offeratur
et cum electuario sine opio ut cumel
lan vel tyriaca cum decoctione saxi
frage milii solis et semel in die capiatur
apoplexia intimis singulis mensibus
fiat balneum et sequatur dicta opi
ata et in tertia vel quarta etate utere
flebotomia de saphena et singulis xv die
bus fiat clistere ydragogo fiat can
terium in tinne intimis licet ille
Et nota quod huiusmodi lapilli primum franguntur
et educuntur et humores viscosi sol
vuntur et educuntur post crassium et viscidum
secundum in primo non utor licontripon et alia
electuaria lapidem frangentia secundum dicta apposi
tum sop meo optimo in anti
dotario meo cum decoctione ciceris
et prius fiat vomitum ad evacuandam
materiam antecedentem et clisteria ut
in preservatione circa dicta fiat quia licet
minuat adventum et cum materia resolu
ta fuit et expulsa immediate vesi
cam cum unctione lenii vel sal
cum si non potest per syrupum mundifi
catum Et quando iste operationes sufficiunt

ad fortiora non ascendo de lapide vero in vesi
ca magno et duro ad resolvendum vel non
me intromitto quia aut non curatur aut
cum difficultate vel cum incisione Nota Johannes filius
Serapionis ponit plura ad frangendum lapidem
et Avicenna et Gwilhelmus in suo antidotario
et Almansor et plures alii medicina
composita simplicia vero hic pono aliqua
scilicet cinis scorpionis cinis caude tinke
scilicet animalis sic vocati cinis cet cinis com
bus cinis cinis leporis cinis testudo ovorum
de quibus exeunt pulli sanguis hirci mit
ti cum vino et diuretico per vi menses
saxifraga semen rodus et herba filipe
dula cucurbita aqua distillata rafani
aqua distillata fragarie lapis iudaicus
lapis spongie petroleum balsamum
pulegium cinis leporis acorus et lap
somus qui de cabulo exeunt Et non
infortior medicina ex quibusdam istorum
compositum unum medicamen quod et ipse dicit
resolvit lapidem in vesica et facit exire
ut lutum album multa scribuntur et multa
dicuntur de resolventibus lapidem confirmatum
durum et pauca sufficientia inveniuntur etc.

Multe sunt cause que prohibent
urine debitam egressionem sicut la
pis et ossa que sunt in collo vesi
ce et verruca vel caro addita de quibus
hic non ago nisi quantum in capitulo de
lapide dictum est Secundum de impedimento mingendi
quod est de humore grosso opilante pauca
pauca cum humoris grossi in collo ve
sice fiunt opilantes mediocriter
stranguria in qua passione urina ali
qualiter impeditur ne plene emittatur
et aliqua emittitur vel patiens gut
tatim mingit emittitur enim quia tali
tas in membro vel humore pungit et
excitat ad mingendum sic quod retinere urinam
non potest Secundum grossitiem humoris opilantis

impedit ne lib[er]e vrina emittat[ur] aliq[ua]n[do]
h[umor]es opilant i[n] t[antu]m q[uod] ad tempus nec
vna gutta vrine emittat[ur] licet appetat
paciens mingere s[ed] post p[er]alia vice lig[a]
t[ur]m difficultate emittit eam et ista
passio vocat[ur] dissuria i[d est] i[n]voluntaria vri
ne retencio Et t[er]cio mo[do] vrine egressio
no[n] solu[m] impedit[ur] s[ed] tollit[ur] et totalit[er] de
negat[ur] p[ro]p[ter] opilacio[n]e h[umor]u[m] grossi et
h[ec] passio vocat[ur] stra[n]guria i[d est] vrine total[is]
retencio vel eius egressionis total[is]
denegacio Et dicit liliator ablacio
vrine si diu durauit morte[m] signat et
si auferat[ur] vrina et sup[er]ueniat tenas
mo infra vij dies n[is]i sup[er]veniat fe
bris sanatiue i[n] materiam opilantem et meatus
aperiens In istis passionib[us] dicit q[uod] valet
clisteria et entatis[m]ata et fomenta[cio]
nes cu[m] aqua decoctionis herbar[um] subtili
ancium h[umor]es et vias aperiencia et vrina
p[ro]vocancium et in ca[pitulo] de lapide renum et
vesice precedenti multa adh[uc] i[n]veniunt[ur] ibi
tu[m] vrina difficult[er] exit et in tabula
in fine istius libri de operacionib[us] medicinar[um]
simplicium h[ab]ent[ur] p[ro]ut inveni[tu]r et cor[um] passi
onib[us] conveniunt et vitare oplatiua cibaria
et grossa et vti vino albo claro no[n]
forti s[ecundu]m q[uod] opilacio e[st] forcior et maior
vte[n]du[m] e[st] forcioribus aperientib[us] s[ed] ordina
to mo[do] vt p[ri]mus leviorib[us] vtat[ur] paciens
medicinis aperientib[us] resolutiuis vel mun
dificatiuis et post[ea] paulatim forciorib[us]

Sicut aliq[ua]n[do] accidit involuntaria vrine
retencio sicut in dissuria et
stranguria vt p[ate]z in ca[pitulo] p[re]cedenti ita
q[uo]q[ue] involuntaria accidit vrine emissio
qui de nocte in lecto mingunt dormiendo
p[ro]p[ter] ymaginacio[n]e in sompnis vt cu[m] vid[en]t[ur]
eis q[uod] sint in loco vbi consueuerunt min
gere ideo e[ni]m ymaginacio[n]e sicut p[re]cip[i]t[ur]
virtuti expulsiue vt vrina[m] expellat

et solet hoc fieri in pueris qui p[ro]pt[er]
hoc v[er]gis vbe[n]t[ur] cessat ymagi
nacio talis dum sit in loco mingunt
quia laceratus vesice qui deserviunt
retencioni virtuti est mollificatus
et tunc vocat[ur] paralisis vesice cui[us]
est vitare frigida humida et vti cali
dis stipticis vt sunt mira mira
cimi assa p[ro]mus ac[e]to restri[n]gen[tes] nox
cupressi mastix olibanu[m] nasturcium
assa mirra laudanu[m] lignu[m] aloes
garioff[ilus] macis cubebe cardamo
mu[m] galanga cinamom[um] maiorana
salvia satiriugia anantum ab
sinthiu[m] ex hoc aliquibus fit conus
co[n]ciens p[ro] cibo et p[ro] electuario ex
quibusda[m] fieri p[otes]t fomentac[io] emplastrum
vel vnctio addita cera et oleo ali
quo Et p[otes]t cu[m] quibusdam p[re]dictorum
talis stiptica poni vt ossa mira
bol[ani] et lapides assati et in aqua ros[arum]
extincta et pulverizata vel alia stip
tica frigida sunt in alphabetho meo
h[ab]ent[ur] s[ecundu]m optinuitatem i[n]venta
apponi p[otes]t et vitare diuretica et
multi[tudi]nem potus Si vo[luntas] no[n] retinet
vrinam et no[n] fit p[ro]p[ter] ymaginacio[n]e
p[ro]p[ter] frigiditate[m] et humiditate[m] vel p[ro]p[ter] mollificatione[m]
laceriti vesice qui virtuti retentive
deserviunt et tunc vid[et]ur q[uod] sit acca
liditate vna immia forti aquosi
tatem abcepe attrahere vt pat[et]
in diabetica passione et tunc e[st]
~~abg~~ sitis intensa et sicut bibit[ur]
aqua vel aliq[ua] potus q[uod] statim
vel cito emittit[ur] et p[ro]pt[er] hoc dicit[ur]
diabetica passio que e[st] inmo
derata vrine emissio

Sicut e[ni]m dyampnes vt dicit
Gilbertus i[n]voluntaria vrine e
missio p[re]sertim sicut in diabetica

est inmoderata urine emissio, et 2a
passio fit in pluribus modis. uno
quando egritudinis acuitate urine stimulatur ut
cito emittatur et vocatur ardor urine
secundo calidis muttis aut constrictione debi
litate musculorum vesice et est iterum retentio
debilitatis et fit accidit male in dictis
ambulantibus in nive et glacie et tem
pore multum frigido unde in senectute inter se nec
dit vesice quasi paralitica quare est incontin
gibilis et fit aliquando cum urina involun
tarie egreditur et non ex voluntate quia
in sensibiliter contingit communia relaxacione
neruorum et lacertorum colli vesice quare cum
amiserint humiditatem amittunt retentiva
virtute et similiter conpulsiva et ideo insensibiliter
eam emittit et talis mollificacio in
vesica contingit accidit sepe ebriosis et pueris
propter nimiam laxacionem humiditatem neruos
nervos et lacertos et aliquis humiditas eius
non tulsit sicut in ebriosis quando tussiente
ebrietate urinam retinent sed in bibitis
in lactis colli vesice humectatis eos
propter naturam et tunc emissio urine involuntaria
luntaria durat quousque tollatur talis
humiditas in bibicio. Cum dapne est
ex acuitate urine sequitur ardor in
...us et punctura et fit secundum diuer
sitas aut propter acutos humores et
cura eius est ut detur ordeato a
menato amidum cum pinis coctarum
portulaca cucurbita et humor et urina
vino grosso cum multa aqua et lac a
migdalarum dulcium bonum est coctum et
usi cum eo et in mixta tercia s... forte
potum bonum ubi vinum non habet et vi
tet ... et multum cala et ... fecto
habet secundum ... valet hic multum et
contra calorem ... et contra stranguria
... ... : ... portula
ca lactuca ... ... et melones du
... fac ... et da cum ... ...
et fit cum humoris vicio digeratur ...

cum ... et pungetur cum eleuatis
cum rosis tercia die fiat stuffa cum herb
bis et stipticis et foliis ut sunt planta
go virga pastoris rose folia coctani pu
rorum nigrorum et acacie et pirorum et con
cuta astuffa constringunt dum ... rubra
... et ... cum decoctione
rosarum et thimi et ... die apiatur
... continue sub ... pedibus et
potest fieri entatisma et fomentaciones
de predictis herbis stipticis pluries et detur
mixta de ... uel aliquibus ... ...
... non ... rosis uel dya
rodo albis et ... et mixtis et
posset fieri ad eleuatis ... de ... stip
ticis et in ... de ... ut ... ...
rosis ... et emplastrum cum predictis
stipticis et aliis super renes in dyabetica
passione sed hic sit pertinens tunc vero dyap
nes fit involuntaria emissio urine si
at cota fria ducta sit cala et si sit
humidita cum ... ducta sit cala
et ... et si solum ... sufficit ut
in eleuatis predictis entatismate et empla
stipticis ... in alphabete
... hic stringunt et ... ...
... et confortabunt uirtute vesice
retentiuam sed ... humoris vicio digeratur
... cum ... uel cum ...
... de palma ... maiorum et
nuce cypressi emitismo ... et ... ...
cum ... et tercia die fiat stuffa
de predictis herbis talis et aliis stipticis
ut ... et ... et ...
astuffa fiat detur tyriaca cum syrupo ...
te tepido uel cum vino decoctionis ...
castorei et hoc singulis ... diebus ...
... purgationem sed non quod in ...
etate non est ... tyriaca nec
in aliquo corpore ... et quia
dyabetice passionis cura ... fit ... omnis
... multum cum cura istius passionis.

continet hic non pono capitulum speciale de ea quia hic videatur aliter et specialius ut tamen eius hic videat Gilbertum Gwillelmum et liliatorem qui satis de tractat. Et nota quod liliator dicit quod stranguria est involuntaria urine emissio guttatim. dyabetica passio est involuntaria urine emissio in magna quantitate et ideo dicitur dyabetica passio immoderata urine emissio et tamen dicit involuntaria et dyarrea est secundum Alfonsum involuntaria urine emissio sed non immoderate ut in dyabete nec guttatim ut in stranguria

Dyabetica passio dicitur secundum liliatorem immoderata urine emissio Et dicit Gwillelmus quod dyabetes quam dyarream vocat proprie est ex caliditate renum concedente attrahente humiditatem a membris sibi mittentibus et per hoc debilitatur retentiva continere illud quod attractum et confortatur expulsiva et multiplicatur tunc hoc voluntas mingendi continue continua in continuo et per hoc patet quod dyabetes non est involuntaria urine emissio in quantitate magna prout dicit liliator in principio capituli de stranguria Et dicit liliator quod dyabetes sine siti et multa urine emissio aliquando est ex frigiditate corporis et virtute contentive seu retentive debilitate et ideo continuo fluit ad vesicam et mingit in quantitate multa nec talis dyabetes est ex ardore renum propter talem concedentem cum nulla signa concedentis caloris vel sitis in renibus appareant Item nec vicio vesice fit talis dyabetes cum vesica intelligatur et retineat humiditatem urinam nec nisi [illegible] et quanta multitudine urine compar compellat sed quia ad eam propter fluit urina multa ipsam [illegible] et retentam propter compellit Gilbertus quod talis dyabetes non est vicio renum vel vesice sed propter frigiditatem et debilitatem corporis et in hoc differt talis dyabetes a dyarrea quia in tali dyabete emittitur urina immoderate id est in nimia quantitate in dyarrea vero in parva quantitate id est in minori quam in dyabete in utraque tamen passione mingitur frequenter fit et secundum Gilbertum aliquando dyabetes ex calore seu caliditate renum attrahente virtute forti ex attractiva et tunc urina est alba et tenuis et una causa est caloris renum diffusio et eius eductio per urinam quia commora in membro coloratur et dicit Alfonsus quod hoc patet in cisterna defluente naturali est urina tincta propter moram talem in renibus in quibus coloratur urina Secunda causa quare urina non tingitur in dyabete est quod colera quae tingit urinam ad alia membra dirigitur et ex eius ereptu a viis urinalibus fit urina discolorata ut in frenesi quia materia ad caput rapitur et dicit quod calor naturalis corporis qui proprie urinam colorat et ex debilitate et frigiditate et siccitate corporis redditur urina alba et tenuis Et fit dyabetes aliquando ex humore et tunc oportet quod materia digeratur et purgetur ante localia remedia et aliquando est sine humoris vicio sed ex sola caliditate renum et tunc est sine pondere et quantitate renum et cum alterativis remediis curatur et cum dieta convenienti [illegible] capitulum

Scabies est infectio cutis cum
pruritu et ulceratione vel cum
utroque ex superfluitate humorum corrup-
torum provenientibus vi nature ad par-
tem cutis transmissa et est aliqua sicca
et aliqua humida et variatur secundum naturam
humorum peccantium. Si sanguis est infectus
scabies cum eius superfluitate provenit
est cum pustulis saniosis et rubescit
locus circa pustulas et est multum de sanie
liquida in pustulis et est pruritus multus
et quia colera sanguini admixta mor-
dicat et pungit quare appetitus est
scalpendi sed cum dulcedo sanguinis est in
membra delectatio dum scalpitur. Sed dum
sanies generatur et continetur in pustulis
est dolor fortis et aliqualis tumor circa
pustulas et apertis pustulis et sanie flu-
ente alleviatur dolor et cura eius est
ut fiat flebotomia secundum constantiam in
vena de mediana et quod communis scabies no-
bilis curatur vico splenis et epis
flebotomia de cephalica est et multum confert
et post debet dari oxizacara syrup-
osa et syrupus de fumo terre cum parte i ad
alterandum sanguinis intensionem et
scoleram adiunctam sit et post bene
sanguis mundetur cum cassiafistula tama-
rindis et modicum de electuario de suc-
co rosarum simpliciter et ubi syrupi predicta
mundificativa non habentur bonum est
~~mund~~ alterativum et mundificativum com-
mune sibi habere unum tamen de
seri retonce seri solat aut parte i su-
ci terre parte ii mixtim bibatur cum
sero caprino et sit dosis seri quatuor
testa omni capit et sit dieta aliqualiter
stricta et de hiis que sanguinem
generant non multum et caveant
a vino et cum potu calefactivo et
a speciebus multum calidis que sanguinem
adurunt ut sunt gariofili synapis allea
porrum et cepe in declinatione morbi
fiat balneum de foliis salicis foliis vitis
et parum de malvis vel de violaris et
utatur unguento in antidotario nostro. Sed
ex colera provenit scabies ubi non est sup-
habundantia sanguinis que non excedit te-
nua sanguinem inficit sed colera quantitate
superhabundante tunc signa hec contraria
sunt hiis. Sanies est sicca vel cum parva hu-
miditate vel sanie et locus scabiosus tumescit
et est punctiva et ardens dolorosa et
pruritus est acutus et fissure sunt sicce
vel parum humide et cura est cum dieta
frigida et humida moderata quantitate et non
oportet hic facere flebotomiam quia sanguis est
serenum colere inficit corpus et flebotomiam
quod hic non pono et ideo sit farmacia ma
digeratur et purgetur sicut dictum est in
cura scabiei ex sanguine infecto quantum
pro colera nisi quod post plures purgationes
quia ibi et ibi plures alterantur quia
hic et in localibus remediis facta
evacuatione quod meo sibi predicitur non
dico quod hec scripta sola utilia sunt
sed alia que colericum digerunt
et alterant sanguinem et que coleram
purgant hiis conveniunt et ad unguentum
album et citrinum addo oleum violarum
vel sanguinem porcinum quum ex colera
scabies est sicca multum ideo oportet plus
humectare. Sed scabies ex flegmate sal-
so vel adusto quia aliter de flegmate
non fit scabies. Signa sunt scabi-
es humida ulcerosa cum latis pustulis
et cum latis ulceribus et quasi squame
cadunt de loco ulcerato et flavescit
squama vel albescit et cum locus scal-
pitur coronatur et est cum minori pru-
ritu et sanie quam cum est ex san-
guine sed plus habet de sanie quam

cum est excolia et est scabies in superficie
ulcerosa et grossa et lata Et cura
eius est si corpus est pletoricum fiat
flobotomia prout in capitulis habet Si non e
pletoricum digeratur ma. de succo fu. oxi
melle diuretico uel sirup. imo. apitho
cum melle que in imo antidotarii habet
et oxizaccara an. ptes .i. et purget cum
yerapigra simplici ʒ .i. cathalico ʒ
ii reubarbari boni puluerizati ʒ .i. mix
tis bibat in aurora cum suo decocto et
post tria die balneet cum herbis de
coctis s. in aqua sicut cum lapacio acuto e
enula campana malua violaria fu
terre ypericon scabiosa folijs vitis uel sali
cis post mane sicut est dilucatum per ii dies
dyapenidion dyasene dyanthos albus
ana ptes .i. et bibat de sirup. sirup. de succo
terre cum decoctione hac Rx florum borage
fu terre scabiose capilli veneris ana m.
.i. foliorum sene epitimi anisi ciminis
in seminum frigorum maiorum mundatorum
unarum passarum liquiricie mundate purg
gruse ana ʒ ii et tria die vtat de
hac mixtura ʒ ß de mane cum scioca
primo dyacatholicon cassie fistule ..
ana ptes .i. pulueris seme reubarbari pul
uerizati ana ptes .i. et ß misceantur et
vngat locum scabiosum cum vnguento
albo et vnguento citrino ana ptes commixtis
et si oz. venit digestiuum purgacio bal
neu cum elevare decoctione et mixtura
de catholicon etc. prout exigit vel requirit
Si scabies e co.. pigra sunt
quia scabies qui sicca et tendit ad nigre
dinem et pustule et scabies sunt dim
sita uel cum pruritu vehementia et cu
s. imisti laborante de scabie ubi sunt
quasi verrucae dure et sicce multi
plices scabiei Et cura eius est
ut digeratur cum oximelle diuretico
uel sirupo imo apitimo cum melle oxi

melle squilitico et de succo terre ana ptes
.i. uel cum decoctione ysopi scabiose
fumi terre enule campane campi .. lig
..e .. ana .. ~~...~~ .i. florum borage
florum sene epiti et maratri seminis
api et corticis capparis ana ʒ ii vnarum
passarum ʒ ii liquiricie mundatis et gruse
ʒ ii mell. ... .i. hec decoquatur in
ii lb aq. ... ad lb ii et erit pro
paroxismis boni digestiuum Item de
aborigmatum dyasene dyapenidion
bona est mixta uel post vini istorum
et purgetur cum apozimate ad purgan
dum melancoliam scripto in antidotario
.. et idem .. decocto digestiua
per paroxismis in ea melius strata purga
ntur omni mane quarta est imo
gallica de hac mixtura Rx sene mun
date florum borage anisi maratri si
leris modicum ana ʒ .i. epiti ʒ ii fiat
puluis et misceatur cum ʒ .i. et ß catho
lico et ʒ ii yerapigre et bibat de sirup.
succi fu terre et succi scabiose cum suo
decocto et inungat locum scabiosum
cum hoc vnguento Rx radices ellebori
albi recentis et lapacii acuti ana ʒ ß
sanguinis porcini recentis ʒ .i. conterat
vitrio et sine aqua cum sanguine com
misceatur postea et fiat vnguentum cui addatur
ʒ .i. vnguenti albi et simul omnia misceantur
Probalneacione uel stuffa Rx malue
bismalue paritarie ... auene scabio
se lapacij acuti foliorum ebuli uel
sambuci fumi terre ypericon betonice ana ptes
.i. decoquatur in aqua et in eius par
tibus bene in quo sit v uel vi ..
fure .. mundati . decoquatur
in hac aqua balneetur locus scabiosus
et fricetur post cum herbis et post cum
sacculo et fiat hoc pluries quia multum
mollificant scabiem et grossitiem et
duriciem eius et leniunt cutem et

mundificat et aperit poros cutis et quod
alant fumi arsenici et cum sulphure citrino
hoc feci in eo qui habuit scabiem in-
curabilem. Et nota quod pluribus qui suspi-
cabant de lepra quorum quidam habebat no-
dulos corrosos in manibus et in super-
ficiebus corrosiones et quidam siccam scabiem
per totum corpus infecti qui curati et cu-
rati sunt ut patet in antiqua practica
completa. Quedam species scabiei que vocatur
vocatur a quibusdam quia ubi insidet membro
est quasi excoriatum et est ibi humiditas ad
modum roris et est ibi dolor aliud asperi-
tas sicut in loco excoriato ex fri-
catione vel combustione dum cum tangitur
est dolor talis dolor est in ista sca-
bie et curatur cum succo plantaginis ℥ i
mellis rosati ℥ i vel ℥ i et sic in unum confecto
linitur et dolor lenit et mundificat et
consolidationem cutis complet. Item de-
calor? quod unguentum dicitur et aperit po-
ros. acetum si scabies? coctum in panno
lineo ligatum et ad ignem calefactum
ut poros penetrat et si eo tempore talis
locus pluries linitur et hec in particulari
sunt dicta. Nota quod malva ad diversam
scabiem curandam valentia sunt fumus
terre buglossa borago scabiosa lapa-
tium acutum celidonia enula capparis
elleborus albus vel niger decoctio fit vel
de aliquibus eorum vel succus vel decoctio
quibus apponuntur flores boraginis bu-
glosse semen epithimi polipodium anisi
maratrum et si oportet apponere aliqua
frigida ut viola scariola citonie citrulli
addiantos capilli veneris et huius
plus vel minus secundum quod quantitas
scabiei et causa materie calitas re-
quirit et in unguentis dicitur ad scabiem
competit sulphur confectum cum aceto
vivum confectum cum oleo laurino
porcinum butirum et oleum tartarum

aloe litargirum olibanum et gipso et in multum
sicca in scabie in unguentis competit sicut
dragagantum gumi arabicum gummi pinorum et cum sale
infusa et malva bismalva cum sagimine
porcino recentis cum sale et de ipsis solum
fit unguentum multum humectans. Et nota quod
materia salsa nitrosa commixta grossa facit
scabiem et quanto materia est grossior
est scabies grossior et secundum quod materia
est magis vel minus salsa nitrosa scabies
est cum maiori vel minori pruritu quando
vero pruritus est salsa nitrosa vel acuta
commixta sed subtilis et secundum quod materia
pruritus est magis vel minus nitrosa et
pruritus acutior vel minus acutus est et
tamen scabies quando pruritus propter comedunt
de rebus salsis et malos humores generan-
tibus et de hiis qui sanguinem adurunt
vel flegma et colericam nutriunt. Et bo-
tiraria? si in quantitate excedente sumatur
per continuationem longam causat scabiem
et pruritum quia natura compellit humores ad
ustos ad cutem et hec supra sunt con-
dicta Galienus libro de morbo et accidenti
ubi et dicit quod quia materia est grossa nitrosa
multum scabiosi multum se scalpunt et
quia est multum viscosa materia fit corro-
natio? et per eorum scalpere non cessat pru-
ritus eorum et tunc dicit de pruritu sine scabie
quod est communiter subtili fumosa sed non est
grossa quod expellatur non potest per se natura non potest
te expellere foras et propter hoc accidit
quod pori cutis sunt clausi sordibus vel materia
viscosa compulsa ad naturam ad partem cutis
interiorem et ibi adherente. Hoc autem dicimus
patet in pruritu oculorum in lippositate quod materia
compulsa et adherens in superficiei cutis pal-
pebrarum tantum magnum pruritum et si tamen
aqua calida fricantur lavantur cutes sine pal-
pebre oculorum et fomentantur et materia ad-
herens removetur et pori cutis aperiuntur et
fumi grossi retenti subtiliantur et consumuntur
et sedatur pruritus et sic est de pruritu

in toto corpe qui est sine scabie si paciens sit boni ingenii in cibo et potu et bal neet plures in aqua cald dulci hoc mag num prestat remedium Sz si balneo se ponat in loco calidissimo et pontificat se fortit licet pruritus videat alleviari pg madu tus plus patiet pruritu qua p violentiam calorem resolut ma grossa in cor et movebit qui sunt in cute et attrahe adventum et propterea si hoc habundat malis humoribus corruptis fiunt pruritus facies generant Et no in hoc li c ca de dolore oculorum sine de obtalmia de pruritu oculorum Item de pruritu in ano et de pruritu in scripti ca de pruritu emoroydarum het ca de emoroyd et in ca de ulcer uel sca bie narium het de pruritu whe seu narium et remedia ibi scripta Sz pruritu vge vilis eiusdem accidit in papill sine capitibus mamillarum et de hoc het ca de passionibus mamillarum et fit pruritus in digitis manuum cum na fumi salsum uel acutu ex adustione ad extrema transmittit et remedia adhuc pruritu sunt ut prius dicta sunt pruriditas corpore si corpus habundat humoribus salsis uel acu te adustis ex combustione et accidit in manibus pruritus magnus et corrosiones cutis propter vermes qui dicuntur sessiones qui sunt pui valde et quasi rotundi albi cu rubeo capi te et extrahantur cum acu subtili cum acu eos extrahe no pt propter cutis de sione in grossitie aut propter corrosionem stam lavatur manus cum aqua salsa cala et moriuntur et cessabit pruritus et corrosio et possent hic poni remedia que scripta sunt ca de pruritu ani et ca propter vermes et hoc de pruritu mic suffi ciat et unguentum de calce in antidota rio meo valet

Secundum Rogerium et e pg caplin de scabie quedam infectiones accidit in cute levis corrosiva Sz diversimode secundum diversitatem colere quarum una dicitur impetigo que dicitur herpes impetigo q serpens in longum et fit de colera tenuis sibi transmissa ad exteriora vel mebrorum t insidet inficit qu colera est grossior et transmitti ad exteriora et mebrorum t insidet et corrodit p poros cutis angustos et facit g quasi grana pressima in cute et vocatur formica milare qr quasi milii grana sunt pua et quidam hanc infectionem vo cant herpes milium et herpes gru losus et omnes hee infectiones sint ex eadem causa prima ut dictum est ex colera et p eadem remedia curant et curant hee infectiones tamquam corrosiones ex cutis ex cibo et potu calis et rebus que calidum generant et aug mentant qu infectio est pua et ma parva curo cas humido locum cu aceto in quo gummi arabicum est resolutum et qu no hec gummi arabicum recipe gum ceresor uel prunellorum damascen vo ma esset multa et infecta magna digeratur ma cum oxizacra ptr y et post fumiterre et succo solat z sicco citoriis et purget cum elactuario de succo ros ptr y et terra p3 tursi sars uel yerapigra sz oz terra uel grita si at floria depura uel alia terra pedium pom ma ita ut distrahat sanguis a loco infecto pt qu nobile membrum p floriam no ledat et fiat unguentum de Rx radicis lapparii acuti et tran et cum sagimine porcino porcino re centi misceant et p iii dies sit to memat in qnte quarto die de totum si sufficiat et p pannum exprimat et expressioni addat terra quatuum sufficit fiat unguentum Rogerius dicit admivetata sanguine valet hic unguentum Rx alumis de pluma thuris an ptr i pulverizent et misceant cum axungia porcina vetusta et argento vivo extincto et addito succo absinthii fiat

unguentum et valet hoc contra impetiginem in
veteratam secundum enim adeuctatem serpiginem
idem dicit vale unguentum factum ex coridalibus
lappacii acuti et axungia vetusta por
cina et argento vivo et mixto et
extincto et idem dicit quod contra herpetem
miliarem vel ambulosum non oportet fieri
purgatio sed particularibus convenientibus
fiat flebotomia de die tertio vel quarto fiat
balneum et sudant fricetur corpus
ut per attractionem calorem balnei
aperiantur pori ad evaporationem superflui
tatum colericarum et tu dic hoc videlicet in
petigine et serpigine cum materia est pau
ca Et cum est multa in herpete milio
purgatio de flei et in balneum sicut
in serpigine vel impetigine et nota
quod quanto colera est subtilior cito curatur
morbus et quanto colera est grossior
et cum humore grosso tanto est mor
bus prolixior et hoc Willelmus liliator quidam
dicit quod in predictis infectionibus est materia
venenosa ideo cum studio bono sunt
curande Ergo in omnibus istis an co
rationem bono regimine imposito et
facta flebotomia vel purgatione si oportet limo
locum infectum suco lactuce solatri vito
ree et plantaginis et si locus est co
rrosus facto ut supra dixi cum aceto
resolucionis confecti et si oportet unco cum
hoc unguento sex calcis lote nonies ℥
i sanguinis porcini veteris ℥ iii ar
genti vivi extincti ℥ s fiat unguen
tum sine igne

Pustule prout habetur in regulis
non sunt negligende sed curande
et considerande de quarum materia sunt va|riete
vesice prius in cute secundum liliatorem cat
et in quo membro fiunt pustule ut
vesice prius in cute secundum liliatorem
aliquando ab extra fiunt ut per applicationem
aliquam acutam ut est capsis vel ...
eris et aliquando ex percussione vel la
bore et propter negligentiam abluendi
corpus sine tuts corporis sordibus que
ibi adherent et materia superflui humoris
infra cutem retenta et adunata propter quod
incipit et facit pustulam sed primo a
postema et sic aliquando ex sanguine et sic
ruber cum pruritu cum calore et dolore
Si sunt ex colera habent caput acutum
et in colore citrinescunt et est cum calo
re et punctura forti Si sunt ex flegmate
sic albe vel flavee et late cum squamis
et pruritu Si sunt ex melancolia sic nigre
vel livide coloris et sunt dure et habent
ad modum pustitumam et tu dic quomodo
... et curantur pustule secundum gene
ra ... ex complexionibus fiunt prout sta
bi... et curantur cum est ex sanguine vel cole
ra flegmate vel melancolia De pustulis in oculis
hic non pono sed remitto ad peritiam aliorum
et habetur in hoc libro capitulo de obtalmia modus
curandi pustulas oculorum cum fiunt
ex humoribus De pustulis in ore cum frequenter
sunt ex colera apponunt aliqui pro conpicua
am docti vel crudi cum suco plantagi
nis quidam ponunt vel rosis ad idem
suco et sic esse facto et est bonum et
aqua rosarum cum suco dicto et zuccaro
albo bonum est ... sal ... ...
De sunt pustule in ore sine loco pustu
latus et regimen trucant ut dictum est
de stabre de colera et in hoc posui verba
ta in de pustulis oris ideo quod committitur
ibi videatur

In alphabeto meo litera A ibi apa habetur
quid sit apa et quo sex sunt cause
materiales apatum et sex cause accidenta
les et que sunt ex corporibus fortibus et quo
ex sanguine subtili vel grosso vel equali
vel inequali sunt diversa apata et quo
ex colera diversa generantur apata et quo
ex flegmate et quo ex melancolia et que sunt
apata aquosa et que ventosa et que sunt
apata fraudulenta De apatibus ...
membris ... habetur sunt
super in locis suis ut de squinantia de

apate stat epis et sic de aliis // Hic agendum est de apatibus extrinsecis hoc est in carne posita ut sunt apa ascellarum vel in inguinum vel in scapula dorso manum vel pede vel alibi ubicumque collectiones fiunt aboso et sunt aliqui ex sanguine aliqui ex colera aliqui ex fleumate aliqui ex colera nigra aliqui ex pluribus humoribus composita ut antea et in quadam alia Gilbertus dicit quod apa est inflacio preternaturam ex humoribus effecta nam inflacio ex ventositate sola secundum eum non est proprie apa quia sic inflat ventus vel latus sola ventositate sine apate et si cum ventositate et humore facta est inflacio secundum eundem vocatur collectio et dicit quod cum constantinus dicit quod apa est grossitudo vel inflacio quam propter superfluos humores membrum patitur grossitudo dicitur quantum ad humores inflacio quantum ad ventositatem et ego dico quod extrinseco non apa dici potest tumor vel inflacio sive sit ex humoribus sive ex ventositate sive ex aquositate et sic aliqui dicunt ydropisim et mola esse apata Et nota quod signa per que cognoscuntur apata sunt plura et diversa cognoscitur apa ex ~~actu~~ tactu ex dolore ex colore ex forma ex signis humorum concomitantibus // si tactu mollities signat apa ex fleumate lenitas sanguineum duricies melancolicum asperitas colericum signat apa // ex dolore cognoscitur apa quod dolor infixivus signat apa ex sanguine pungitivus colericum defixivus fleumaticum agravativus signat apa ex melancolia et alienativus dolor signat apa ex ventositate ubi tactu tumor non cedit dolor putrefactivus sive corruptivus signat apa ex fleumate salso // Ex colore cognoscitur apa si est ruber color est apa sanguineum Si citrinus colericum si albi fleumaticum Si nigri vel lividi sit color apa melancolicum Ex forma cognoscitur apa quia forma acuta et strita

ut forma spine signat apa colericum calor colere materiam elevat et sua subtilitas partem ad modicum contrahit quare capud apatis est multum acutum forma apatis est multum acutum forma apatis obtusa et lata signat apa sanguineum vel fleumaticum uterque humor quia multum habet de humido facit apa latum et obtusum sed quia sanguis plus de calore habet apa sanguineum minus est latum et obtusum quam fleumaticum calor enim elevat formam apatis melancolici est communiter humor sed vere sicut remanet depressum unde sit obtusum Sed nota quod aliqui apa acquirit sibi aliquam formam ex membro ubi est ut patet de apatibus epis quod si est in latere longitudinali est apa in forma longum. si est in gibbo epis in parte enim concava erit apa humoris sericeum vel lunare non simpliciter nec cum cornua sunt intus depressa et sic est apa ex plenis obtusum et rotundum est apa dilatatum non propter humorem melancolicum qui siccus est sed propter nervos in longitudine et latitudine directos quibus insidet in apostemalis Componunt quidam signa humorum de quo est apa et sic ex talibus signis vel accidentibus concomitantibus cognoscitur quale est apa et ex quo humore Si dicatur apatis est ex sanguine ad est ibi rubor in flaci elevacio calor elevat dolor infixivus pulsus humectatio et mollities in tactu plenitudo venarum Si est ex colera ibi est citrinus calor acuties in forma dolor pungitivus forte ardura forte strictas et duricies contractio secundum latitudinem et elevacio secundum altitudinem et hoc cum pulsatione forti Si ex fleumate erit apa album vel pallidum molle dilatatum pruritus dolor et

litas
aliqua est ibi misshi. Si est commota
erit apa lividum vel mixto vel alius
et ad est ibi gravitas in membro et
erit in forma apa contractum et ob
tusum et non quod cum plures humores
currunt ad constitucionem apate tunc erunt
et signa composita et secundum compositionem
signorum iam dictorum sciri potest compo
humorum apate hec secundum Gilbertum Si
apa fit ventus fumus est inflatio
sive tumor preter naturam colericus vel
humoribus et de tali apate hic ago
Cum in aliquo membro fuerit super-
fluitas humoris quam non sibi as
similat eo quod naturaliter similiter si humor in
eo non sit superfluus in quantitate sed est
malus sua qualitate membro illi quod non
assimilat sibi eo quod naturaliter et si virtus eius
compulsiva sit est fortis compellit illud
humorem apostema cum vero ille humor vel
humores venit compulsionem membri for-
te ad aliquod membrum debile illud membrum
debile non valens ipsum apostema compelle-
recipit eum et ibi colligitur in quanti-
tate ut apa ibi cito fiat Similiter
membra nobilia habent sua emunctoria
propter a superfluitate eorum compingunt et
sic sub ascellis colligitur superfluitas
cordis et fit apa et similiter quod ad
inguina suam superfluitatem transmittit
et fit apa qui dicitur ~~apa~~ bubo et magis
commune est ut capud bubonis et in bu
bone magnificare dicta generacione
apostate colericum in dictis emunctoriis
vel aliis locis aptis ad recipiendum
materiam apatum sanie facientem compedit
pedit ponere modum generalem curandi
ea in principio quod tumor vel inflacio
apparet ante omnia fiat flobotomia a parte op
posita si particularia conveniunt et si sanguis
est materia apate non oportet purgacionem
facere Si vero alicui humoris peccaverit
fiat evacuacio debita et ubi propter causam

urgentem fieri non possit flobotomia ponantur ven-
tose in fronte proximo loco apate cum
cautela prout habetur in regulis donec
reprimatur materia et membrum confortetur prout
habetur in regulis ut sit materia districta
aut repressa a membro confortato non permanet
ad apa Secundo si repercussiva apposita
per iii vel iiii dies secundum Gilbertum ergo
dico per i vel duos dies non minuitur
tumor sed indurat vel magnificatur ces
sandum est a repercussivis et utendum est disso
lutivis et resolutivis et consumptivis ut si pol-
est fiat apa per formam exalacionem et hec
terminacio valde bona est Tercio si materia apate
est grossa aut multa fuerit et materia tepida
fuerit ad compellendum fumum et vaporem de
materia tunc maturetur patet materia disposita est
ut fiat ibi collectio saniei ergo nunc materia
cum medicinis maturativis et dissolutivis
non ponatur non consumptiva, licet quidam
cum maturativis apponunt dissolutiva quod
non approbo/operaciones. n sunt sese impedien
tes Quarto maturato apate si natura
propter suam spissitudinem rupturam facere non
potest nunc per incisionem aut emplastrum aut
ungentum ruptoribus vel cum fasciculo
in parte decliviori ut materia et sanies
effluat libere et hoc non fiat subito sed
paulatim prout habetur in regulis et si sani
es est viscosa et male currens cum me
dicina saniei subtiliativa nunc natura
prout habetur infra in particulari dicetur Quinto
effluxa sanie et mundificato ulcere si natura
non sufficit ad claudendum vulnus et reple
dum tantum modo nunc cum medicina tamen
generative Et non quod immundificato ulcere a
sanie claudatur ne ibi aliquo eius an
gulo cavo mala nascatur prout habetur infra
in particulari dicetur Hec in generali dicta sunt
de cura apate cum apparuerint signa
tumoris preter naturam quod timetur apa fieri

Si sit cum sanguine signa sanguinis hic
sup. ibi signa sanguinis Sed quia sa
guinis sunt diversas dispositiones et secundum
eas sunt diversa signa remedia in par
ticulari hic volo ponere diversa apa cum
sanguine et eorum curas ordinatim Quando
apa apparet rubor non clarus sed ad purpu
reitatem vel aliqualiter fuscedinem quandam
tendens et est latum et in profundum
positum et est ibi pulsatio et dolor non est
intensus tunc significatur quod apa est cum san
guine equalis substantie et equalis complexionis
et vocatur flegmon et si accidit iam dicta sunt
magis intensa et mollities minor tunc
est apa cum sanguine equalis complexionis
sed inequalis substantie quia grosse substantie et est
tua' ... quod eadem nisi quod aliqualiter
contrarietur fortiora remedia et contrarium accid
erit aliqualiter fortiora remedia et
contra grossitiem materie aliqualiter
magis subtiliativa ponuntur Primo quo
fiat flebotomia de parte opposita si particulari
a quarum vel ventose ponantur
in fontibus maioribus proximis apparentis
post hoc in angulis deinde extinguatur
ardor quia flegmon intemperatur. cum his
dictis igitur intimus extinctione ardoris
decoctio primiorum ordei prunorum psilli
semen scariole et huiusmodi deinde
extinguatur ardor et virtus in cibo
ordeo cocto cum lacte amigdal
borraginis cum aceto. et deinde det
pisces parvos saxatiles recentes cum
aceto vel agresta secundum quod sanguis
est grossus vel clarus et alienatam
sine pigritie et bibat vinum album
debile vel vinum limphatum et post me
sam postea bibat cibo prius dicto de
strenuitate tysanam cum liquiritie fortifi
catam vel julebi vel syrupi rosarum vel viol.
cum multa aqua fontana et hic sumat
posset deinde mane cum quantitate dupla

aqua ad syrupum et syrupum tuorum et de
propinquo intuita apponam repercus
siva hic in hyeme calida et in estate
tepida. fiat igitur emplastrum consolativum
spinea in principio et radice altee vel
foliis malve Gilbertus vel sic fiat
emplastrum de farina ordei et succo
plantaginis vel aceto primum bulitum
vel folia plantaginis primum in aceto
bulita et apponantur tepida bis
vel ter in die hic Rogerius vel secundum
experientiam oleum rosarum cum bolo ar
menico et primum de aceto stupa intincta
in hac inviscatur et tunc applicatur.
aliquando addo pulverem sandalorum
medicante vero sunt repercussiva sed hec
ut secundum optimitatem intentam medicam
operatur aqua frigida vitellum ovi et
tum dicit albumine ovi acetum portu
laca coriandrum vel solatrum in principio
in principio/ et conponit usuales oleum
rosarum cum modico aceto continuum
in aceto infusum vel aqua frigida
et ego dico in repercussivis non pono
narcoticata et propter fortia ne
membro concutiens stuporem accipiat et cum
frigidis aliqua calida pauca modicate
pono quia frigida repercussiva calid
nate temperatur ut sunt absinthium
spica nardi mirra cypressi folia cau
lis et pono cum eis pauca fria
ut rosarum portulaca et huiusmodi cum frigido
per repercussiva non non repercutitur sed
tumor crescit scitur quod iam apa est in
augmento et crescit ubi apa si fieri
potest quod non pervenit ad collectionem tamen
resolvitur materia apatis in fumum
vel sudorem et consumatur vel vocatur
evaporando et hoc fit cum medi
cinis dissolutivis et consumptivis et super
apponuntur cum dissolutivis aliquando molli
tiva ne subtiliori parte consumpta reliqua
pars reddatur compacta sic ponit
Gilbertus ad resolvendum materiam sume.

ipm apa R rutam apm domest
ta et emoroidaz origanum et cala
mentu centauream absinthium satu
riam bismalua et malua cata
bu et oliu et vinu coque hec in
simul incipiat lacus apatis et po
iunge te in oleo laurino vel alio
vngento/ptra fiat emplm cu pu
dictis tritis et cum butiro vel sa
gimine mixtis et in patella calefactis
/malua dissolventia sunt caolla
mellilot anthasa salsa agreala
aqua cum aceto/vinu albu ca
lidu et silua/ hec liliator/ego vo
apatu lacum in vngo cum oleo
caolle et sagimie porcino et
po in aceto decotionis caomille
origani et picaire et mte et mal
ue et cantabri/et pono pannu la
neu, siamit fondo et siccatu eo
madido et calo tucomm et po pannu
talem expressu aceto et pono ad
lacum sinidn et hoc fico ordme
predo plucies in die Si cu ista
dictis resolutur apa et evaporat
bona est apatis curatio velilr Si
aut nec sic solutur tuor nec de
crescit sed magis augmentatur et dolor
persse et molestie persuit qd ad sa
niem tendit tunc cessandum est
abistis et procedendum est ad maturan
dum apatu maturatiuis medicinis
R. semmis lini fenugreci radicis
altee absinthy an ptes 1 coq tere
et addito melle in patella bn in
corporetur et talem apponatur talem
Item aliud emplm faciens sanie
in apa matiuus R maluam
bismalue brancam vrcinam et
axungia pista et add butiru
recentu et lac salicis et linatis
et fiant pultes et sup pone hec
duo empla sunt [illegible]

liliator vo bismalua conandus an
xungia porcina gallinacea oleum
olive farina tritici ordeum et simulta
et hoc matys talibus et cristis vteri
in apatibus de sanguine fit R. olei oli
ue ptes 1 aque ptes ii farine tritici qd
sufficit sil bn misceant et bulliant
pm ad spissitudinem pultis et tepid
apponatur Item R farinam tritici et
misce cum folys maluaz in aqua
coctis et aqua expressa tritis addito
lardo minuti in ciso et aliqui sim
farina solu de malua lardo faco epla
et est bonu ad maturandu apa et po
ruptuam si sanies no est bn dige
sta ad maturandum et mundificandum
maturato apate si pst rumpatur bon
est et mittatur saniem sine paulatim
si vo pp spissitudine crudus apa no
rumpitur si alit fieri no possit apiat
cum sagitulla in loco mage mage
decluio tu Si cu ruptoria medicina
apire potest arcabiliter no apponatur sed
medicina saluberrime faciens ruptura
Si ex farina tritici et mell ross et
suco apii fiat emplm ad modum pa
ste hoc feci in me sicius apate talo
sub ascella dextro quia dolorem intensu
expanne et vapore inclusu sedauit et
apa rumpit plus vitellu ovi cum tanto
salis mixtis et appositu rumpit apa
talem Item farinam ordei et farinam
lupinorum et cu terebentina misce et appone
rumpitur apa talem de sanguine Item
oleu de caolla axungia porcina
noua vel vetus sedm ibi caliditas e
maior vel minor et farinam frumti
sil coquatur admodum pultum et tepid
appone et addo aquam in decoctione
mixta Item olei olive ℥ i mica pa
nis albi ℥ vi sil in patella calefiat
et tepid sup pone et ego in bubone
in sanguine famuli mei de mediolano

vidi inpturam bonam cum medulla sti
ptis sorge combusta in oleo alme toc
tum pmodum emplr appone tepide p9
qua inptura est apa et sanies sfluit a
gendum est ut mundificet et consolidet
volung sn ulcg cavitate mala pssunt
mundificat apa sanguinea cum pulvibus
sicce et farina ordei et mell ros si tota
cis in micta imponat et si timeat q tuo
in t labia utraque app lividitas in
pte aliqua ad dtas plures appono mo
dica depulveris alume zucarin sup os vel
nerf appono diaqilo cum succo por
rinio et oleo ross malaxatum vel
psi sine oleo et succo hec mundificat
et sanat et si oz carnem regnare la
to dlris pone pulverem olibani sz in
maiori qte Et sit aliqm apatu rubor
et calor et dolor forti cuius sor est
pirimidalis cum acuto capite cuius
acuitas est sicut spina et licet plures
dicant q apa cognoscit et colera
p formam acuta ut spine e forma di
ctam hic q apa pt ee co sanguine
in tali forma et hoc scdm summa ro
landi de cirurgia qm de apa est de
sanguine equalis complexionis sz sub
tilis sbe et in hiis no est diversitas
in re quia q Gilbertus vult apa calida
hns acuta forma et hoc vult Rolandus
apa sanguinea, co subtili sanguine
hoc est co sanguine collico et talis ds
portionem nuc deviunt apata nisi p
na pravalitate est de siccitate forti et
pauca sanies generat in eo et illa
est ppt caliditatem et siccitatem et est pauca
compacta aliqua et grossa et tale
apa cum paucis repercussivis Si no
est aliud impedimentum removet si
ad saniem tendat cum malva cocta
aqua et aqua expressa sagimine por
cini recens apponat cum mixtura

bona et p9 inpturam pulvis de farina
siliginis addat ad maturam patum ut
plures et farina ordei scdm usum co
pte cirurgici Et no sicut hec in re
gulis de quibus quatuor hoz pt fieri
apa calida co fra ria dicat ce calida
apa cum nra fra putrescit et fa
cit saniem et in apatibus calidis co
fra nra s co flevit vel melius vel
scdm alfonsum venis de sanguine
flevitico vel melico codrio pro
dit in curandis reprimendo p vl
purgando et p9 resolvendo et p9 ma
turando et p9 mundificando et p9
consolidando et sanando sz malva alia
sicut cum est co ma fra ad oppone
tiam dicitis qua que supius dixi de
apate sanguineo i ubi sanguis in nra
apate dnat repercussiva in nra fra
sicut spicanardi absinthium mixtum
si folia caulium et cum hiis aliqua
fra repercussiva pone debet scdm tali
atorum ut coriandri vel portulaca
vel ross et plia Et sciendum est q
sicut Galienus in regulis hic primo pur
gat hoc et p9 fit floia et p9
repercussiva apponit et hoc intel
ligit de apatibus que fiunt sanie
no dissolutus repercutiat sit ros succi
absinthii succi cauliculi succi platag
acti boni pulveris spicanardi pul
veris nucis cipressi an 3 z ista sil
pn bulliant et pano lineo intincto
suprius tepide supponat Si vo ria
in duobus diebus no diminuit cessa a
repercussivis et ubi dissolutis ro
sursum intra et decoque in vino z
appone et potius adde in decoctione
potoz intam et cimin aut mica
panum cum et sursum in vino coq
fomentet locu cum dicto vino calido
et iis grossas pnd empl suppo

et secundum Gilbertum ego cum aqua
salsa calida in aqua cocta fuit ruta
ebulus centaurea pono pecias pa
ni linei et fomento prius et pannum
appono talem et hoc pluries et ali
quando addo malvam et ysopo Si vero
per hoc non dissolvitur sed dolor crescit
et apostema augmentatur scitur quod iam
natura tendit ad generationem saniei matura
go cum maturativis Recipe fimi tercie
generationis an. gumbi similiter anxun
giam porcinam misceantur utrumque
in mortario et durius corporis antiqua
malvam apium colyns vel aliquorum
eorum fiat emplastrum et super pone prius
et addi lubricum tritum et tertium mastica
tum et appositum confert et precipue in
parvis apostematibus Similiter succus ebuli
succus porrorum cum axungia vel
lardo et farina seminis lini coquatur ad
spissitudinem et fiat emplastrum et super
apponatur calidum omnem collectionem du
cit ad saniem secundum Gilbertum vel fo
lia caulium contusa cum pinguedine
sub cineribus cocta apponantur vel
cepa granata oleo repleta sub
cineribus assetur et supponatur Item eo
cepa sit cocta et lubricus tritum cum
et fimo fiat emplastrum Si apostema
post vincere non impatitur animam ut
prius dictum est et mundificatur ut post
dictum est de apostematibus sanguineis nisi
quod magis calida hic sunt ponenda
quam ibi De aliis apostematibus calidis
ut de herisipila lupo igne persico
et cancro hic non pono curas Sed
ad peticiones aliorum eas remitto eo
capitulo de antrace de quo eo causa
hic tracto antrax est apostema calidum
compositum materia scilicet ex sanguine colerico
et melancolia veniens secundum formam virgula
tam scilicet variam lineam citrinam
aliam rubeam et tertiam nigram fiat
in principio apparet ut pustula ad formam
lenticule unius coloris aliquando monstra
alba ad fuscedinem tendens et cum
scit est in principio apparens ut levis co
gnoscitur antrax per hoc patienti
videtur quod filum multum sit et ad profundum
pustule trahitur et in medio capitis
apparet quedam parva depressio quod quodam
filo tractu ad profundum trahitur Et in
medio collectionis sentitur aguria
et pungens quod bulliens propter grandinem
materie et quia est antrax semper est
solus id est sola una pustula vel una
parva apostema in principio carbunculus vero
non est solus et parvus nisi quia
est ex sanguine corrupto sed postmodum
nigrescit propter adustionem sanguinis
grossi et comburitur ut carbo propter
quod dicitur carbunculus sed antrax quia est
de colera magis ideo profundius ca
uat quod non facit carbunculus sed magis
est de melancolia secundum Gilbertum et secundum
hoc vultur carbunculus et ex pluribus
signis cognoscitur quod apostema apparens
in principio sit antrax Invenit in hoc
pluries ut praeclaris invenientibus
apostema hoc est antiqua ulcera est
sed fiat flora eradicantem partem prius
sed in regulis quia nunquam facien
da est flora ex parte opposita quia
posset materia trahi ad membra nobilia ego
non vidi ubi pessimum floram nisi
antrax nisi antrax erat in uno labore
vel sub luminibus in coxa et vena in
pede aperitur vel ventosa ponitur
in proximo fonte inferius et si mali
dispositionis sunt antrax timor esset
quod materia venenosa putrefactionem flore
movetur et posset de loco carnoso trahi
ad locum nervosum et venas cerebri
cum

quod periculosum esset. vero serenus est dimit
te. Floriam ne venenosa mam i venas
eius tristat dictandus agit(ur) est pati
ens cum pane azimo et aqua secundum
Gilbertum et ita locum apate cum suis
contingerat(ur) incisio ut cum suco pla
taginis suco capreolorum vite suco menin
te iuncalis et malorum granatorum
acetosorum vino vel vino berberis
Ego cum quibusdam aliis appono
lac mulieris et modicum de suco cauille
ad mitigacionem doloris et vino oleum
rosarum viol(arum) et omnia olea prout hic
in regulis secundum mentem Alfonsi et
ad mitigandum dolorem et venenosa
materiam educendum secundum doctrinam
Gilberti deplumet(ur) gallus in posteriori
bus et ponat(ur) anus galli super apa
et sugat(ur) os galli viciissim ut
rogat(ur) sugere parum et mortuo
uno gallo et altero inflato alio
cocktum apponat(ur) et quanto plures
moriunt(ur) tanto peius est signum
quod signat ibi multum de via veneno
sa. Item in dolor(e) intollerabili decoq(ua)t(ur)
radix lilii in aqua cui(us) et supponat(ur)
item bibat scabiosam et saturegam
vectus tepidum supposi(tum) optimum est ante
rupturam et post vicinum quoniam consumit
et apa maturat et emundat est certa
probata et presta dicit(ur) post cum vino tepi
do et bis vel ter parum de empl(astro) po(natur)
super apam et cum desiccat(ur) ponat(ur) alia
vicibus usque ad rupturam apat(is) et
si est longum ante desiccabit(ur) et q(uo)d i(n) pul
verem quater(ur) sine semine et sanabit(ur)
Item zaphirus e specialis in ante si du
cat(ur) in circuitu et post diuturne desup(er)
teneat(ur) hic Gilbertus Ego inter multa
que vidi nichil melius sermo et effi
cacius in hoc sine floria vel pisacor

quam pone super ante emplastrum factum
de vitello ovi crudo et tantum de sale
mixto et ponat(ur) pluries in die prop(ter)
re ina empl(astri) in dimitt(itur) et prop(ter) hec
ne continua longa mora super
de fiat apa istud ante rupturam
valet et post rupturam potius ali
quid et post rupturam tiriacato uno die
tum deo emplo tunc fuit plures
de farina siliginis vel tritici cum melle
despumato vel cum melle rosarum colato
et suco apii simul bulite usque ad spis
situdinem et apponat(ur) per modum em
plastri molli super panniculum linei
extensum tepide bis vel ter in die
istud mundificat ulcus et sanat in
fine apparebit unus folliculus s(ed) indic(a)
matic apat(is) venenose quam ele
vat(ur) et dolorem adhibet(ur) et est caro
immunda in vulnere quod si paciens no
luerit sustinere quod extrahat(ur) timens de
eo dolorem hic ponat(ur) emplastrum a
plico quia extrahit ipsum et si est
necesse regnare tamen ponat(ur) cum
pulveribus dictis de pulvere olibani ma
stic(is) vel aliud quod carnem regenerat
ut hic(?) incarnatur inde ibi pul
vis et si vis cicatricem facere subtile
in unge locum cum unguento citrino
vel appone emplastrum aplico. Dicta
paciens autem cum sit dictis et sic
corpore et frigidior quam si est sim
sit comedat ordeatum amigdalatum
cum lacte amigdal(arum) vel iure pul
lorum ubi fuit lactuca et solatrum
et bibat tisanam ordeaceam te
nue vel de aqua cum ficis et sor
bicium de vitellis ovorum et aceto
et aqua comedat et panis sit
lenis porosus bene coctus et et si
sit sine si(ti) pulles coctos carne

et pisces assatiles squamosi de aqua
dulci vitari munda citri et pedes
comitates alias porcorum et hircorum vitz
grossa et calida et repletionem cibi et
potum et motu qua calefacit 2 vitz
iram et tristiciam Nota quod plura vidi
apata calida post rupturam sicca et tin
da vlcerata que curata sunt cum emplo
meo nigro quod est in antidotario meo
et multa vlcera possunt cum lenibus
corrosivis curari 2 antiqua et sicca si si
debet velle bonus operari que quecumque
concupiscentia vel voluntate nimis bona
vel non curantur vel cum corrosivis cum
bus et doloribus non nimis ad curam
pacientes dimittuntur quorum curam in practica
mea prima multis docuit

Postematum frigidorum quedam
sunt coflegmatica et quedam corpora
que coflegmatica sunt sunt mollia et tan
tibilia sine calore et quedam sunt dura
et quanto ~~que~~ sunt duriora tanto ~~tanta~~ sunt
frigidiora et primo agatur de apate fleg
matico molli cum in corpore venitur tumor
mollis sine calore et sine rubedine et
sine dolore ut quando materia non est in nimio
et cordis et non inveniuntur signa ve
rositatis tunc scias quod apa est flegmaticum
cuius cura est ut fiat cum fomentacionibus
resolutivis cum aqua marina vel salsa
calida Ego in eo mellilotum et camomillam de
coquo et cum tali decoctione facio
locum apatis fomentari pluries in die
et in fine fomentacionis pannum lineum
intinctum in dicta decoctione pono super
locum apatis et ibi permitto desic
cari liniator vero quod fomentacio fiat et
pannum intincti supponi de lanonia ma
gis est resolutivum addito aceto et
si sit non resolvitur materia et apa non
evanescit sed augmentatur tunc appo

est maturativum tale Recipe radices lilij fenu
greci seminis lini ana ℥ 1 et bulliant
in aceto et aqua et fortiter terantur
et misceantur cum sinapio et fiat
emplastrum et est liniatorium Ego vero
primus pono locum cum dyaltea parte j
et olei laurini parte 1 misceantur et postea pono
emplastrum predictum vel aliud virtute
simile sciendum quod emptitas nimium debet
indeclinatoe aut competunt reso
lutiva fortiora ut est oleum ana
tinum costinum laurinum nardinum et
si in decoctione ysopi camomille et cen
taurie vel pice addatur sal et sul
phur emplastrum bonum erit resolutivum
si vero fiat fomentacio et pannus lineus
intinctus desuper apponatur Et si accidit
in tali apate dolor quando accidit
nisi quando materia morbi fuit in nimio vel
corde tunc fiat fomentacio in loco doloris
cum aqua decoctionis aneti et camomille
et mellilote et post herbe decocte calide
desuper apponi et oleum camomille et
aliud anatinum similiter mixtum mitigat
dolorem si eius loco parietis talis unguentum
vel si cum eisdem oleis cera quod sufficit
addatur et fiat unguentum Et nota quod in al
phabeto meo habetur quando de flegmatico duri
cies sit apa durissimum et quando infla
sit tumor coflegmaticus dicitur ab apate
ventoso vel aquoso vincitur hic dico
quod apa flegmaticum aut est molle aut
durum et inter de molli dictum est et
de apate flegmatico duro nunc dicatur
et sunt tres modi talis apatis unum
dicitur nodus et aliud glandula et aliud
scropula et non dicuntur nodi et gla
duli nisi quod nodi sunt parva apata
dura victoria et glandula sunt
apata maiora in spaciositate carnis
ut collo et inguine solent fieri et

tam nodi quam glandule causantur ex flegmate
coagulato et castrato sanio in his
morbo vitet paciens repletionem cibi
et potus omni tempore continueque cibi et
potus sint boni substantie et qualitatis et mi
tet ciborum et potuum flegma generantium continuationem
Et una cura talis apostematis est in
principio ut apostema fricetur et fortiter postea comprimatur
et tabula fortiter ipsum comprimens desuper li
getur et istud est liliatoris. Ego vero cum
sit apostema cera pura sit et in principio solum
cum saliva ieiuni liniendo postea cum armo
niaco et si fortiter tangatur cum fri
catione forti cum in partibus dyaltee
et in parte oleo laurini et sicco quod bo
num est / Alia cura est talium apostematum
cum medicinis cauterizantibus secundum
liliatorem sed ego illa cura non utor. Tertia
alia cura est per mollificationem apostematis
bonum est apponere emplastrum de gummis que
resolvunt et consumunt sicut in cura
de duritie splenis habetur / quod tota
aperiatur et nodus vel glandula cum
sua bursicula totaliter abscindatur et
extrahatur. Sed ista cura non utor quia
ad cyrurgicum opus hec pertinet et sunt cy
rurgici qui hoc nesciunt facere tamen ne
nervum vel cordam ledant que circa talia
apostemata sunt et sic extrahatur totum apostema cum
sua bursula ut nichil inde remane
at de ipsa et postea cura vulneris appo[n]en
da est si aliquid de apostemate vel pelli
cula sua in qua includitur remanserit
iterum redibit tale apostema. Iterum fit apostema
durum ex flegmate quod est maius quam
glandula et hec apostemata duram sibi an
nexa adherentia nimio et propter hoc
dicuntur talia apostemata scrophule quasi scrofi
cum porcellis suis que quedam apostemata
habent magnam curam ponit per flebotomiam
in principio et post digestivum ut est

ex mixtura diureticorum et purgationem
cum medicinis de cimbus zinziberis et
zucare que sunt in meo antidota
rio. Compositius tamen cura raro curatur
nisi artem cyrurgicam modo curam
ipsarum sunt non prosequor. Liliator vero
dicit quod inter alia medicamina
resolutiva scrophularum sunt hec
radix lilii radix cucumeris agre
stis stercus capre stercus albi que cadunt
de arbore cum maturitate. Farina fabarum
amigdale amare alumen sina
pis semen urtice sulphur vivum fex spu
maina aristologia squilla fenu
grecum calx nasturcium serapinum columbinum
ovis bdellium armoniacum
galbanum opopanacum resina de istis
vel aliquibus istorum potest fieri unguentum
addito oleo resolutivo ut anetino ca
momille et lini / Specialia medica
mina resolutiva apostemata lapidosa id est
durissima sunt axungia gallina
anatis vulpis lupi tacti leonis
vulturis et aquile et similia hiis et
pinguedo ciconie ardee et gruis
et medulla cruris vituli ovis et hyrci
et de gummis armoniaci opoponacis
bdellium galbanum sagapinum pix navalis
mastix storax calamita et
laudanum et de hiis vel aliquibus istorum
potest fieri unguentum vel emplastrum addito
oleo resolutivo et duracus et apostema sunt
in loco nervoso / et apostema / reperitur
cum eo acuto Et nota quando
talis duricies sola est dicitur gla
ndula Si vero sunt plures durities
tales scilicet dicuntur scrophula vel scrophule
generantur scrophule in renibus vel
carne dura vel molli et porosa
ut est caro colli ascellarum inguinum
et ideo in istis locis solent plus

generativi quia hec loca sunt emunc-
toria nobilium membrorum ut cerebri
cordis et epatis per que superfluitates
de quibus talia apostemata evacuantur
sive emittuntur.

De febribus tractaturus di-
co quod sicut competit in ar-
te medicine practicanti quod
sit febris divisa ut secundum divisiones
febrium diversa curatio valeat haberi licet
multi divisionem de diffinitione febris sen-
tiant ut Gilbertus recitat et de
calore febrium disputationem affirmant
tamen secundum sane sentientes febris
est calor extraneus cor impetens et
calorem cordis dissipationem faciens quoniam
tunc calor qui cordis per venas et
arterias ad omnia corporis membra mittitur
toti nocet corpori et actiones naturales
Ysaac libro suo de febribus dicit febris est calor extra-
neus adveniens cor accedens naturalis calor cor-
dis convertitur a[?] primo et per venas cor-
poris membra diffunditur vel dispergitur ut ex vita
[?] necesse membrum enim recipit in
ea qualiter sicut dispensatione unde calefacit
et urit ea quare toti corpori febris accidit
naturali sedito nocente et dicit quod actiones naturales
que postea ledunt sicut appetitus cibi sompnus se-
dere ambulare et alia huiusmodi hec enim de fi-
unt et mutantur propter febrem ideo quia febris ceterorum
morborum est molestior quia ceteri morbi uni
tantum conveniunt membro non toti corpori ut po-
dagra ydropisis melancolia huiusmodi hec enim est
febris diffinitio. Diversitas febrium Ysaac sumitur
secundum tria que sunt in humano corpore in
quibus febris habet diversitatem sicut in libro tria
spiritus humores et membra solida. febris in
spiritibus est effimera febris in humoribus
quedam est in sanguine non putrescente qualiter
sed quantitate sola ut est synocha que est continua
quia est in venis inflammatione sed non est putri-
da quia sanguis non est putrefactus et quedam est in

humoribus putrefactis et vocatur febris putrida sicut
est synochus de sanguine putrefacto in venis
et ideo est continua et febris tertiana de colera
rubea in venis et cottidiana de flegmate et
quartana de colera nigra cum hii humores sunt
corrupti in venis sunt febres continue putride
interpolate et quedam febris est in membris
solidis ut in carne pinguedine nervis ve-
nis cartilagine et similibus hec ut dicit
Ysaac dicitur ethica et composite febres
plures de compositis humoribus et divisiones fe-
brium plane et compositiones hic [?] possunt per [?]
[?] in certo tempore et in libro de diversa
febrium Galieni et in tractatibus magistrorum
exponuntur plane et a Gilberto plurimi
copiosius hic de febribus breviter perstringo
secundum quod in spiritibus sunt vel in humoribus
vel in membris solidis i. de febre effimera
de synocha de ethica et de febribus putridis.
[?] tractatu Almansoris dicit Rasis effimera fe-
bris non habet paroxismos sed est unus paroxismus tamen et
febris effimera cum est talis fit ut recitat Aman-
[?] certo [?] prima et dicit a Gilberto et aliis
quod effimera est febris permanens ex principali dis-
temperantia spirituum et est vero distemperantia aliquando
in spiritibus animalibus qui vigent principaliter in cere-
bro aliquando in vitalibus qui principaliter vigent in
corde et aliquando in spiritibus naturalibus qui
principaliter vigent in epate et dicit Liliator quod
multitudo causarum febris effimere reduci potest
ad iiij causas scilicet ad calefacientia corpus ab extra
vel infrigidantia corpus ab extra et poros cor-
poris claudentia vapores retinentia et hec est secundum
[?] prima secunda potest esse cibus vel po-
tus vel medicina corpus calefacientes tertia
potest esse motus animalis et corporalis ut ira
[?] Et quarta causa potest esse apud magi-
strum [?] et apud [?] Alfonsum non [?]
[?] effimeras [?] suorum [?]
sunt [?] sunt [?] et sic po-
[?] et [?] in hac
parte et dico quod effimera fit ex super-

calefactive corporis resoluta et propter hoc fit ex
coitu superfluo deambulacione vel equitacione
in calido tempore et ex labore forti diuturno et ex
balneo in loco calido aquatico vel arenoso
et ex medicina laxativa vel inflamativa et
resolutiva et signa huius ex motu excessivo
sunt lassitudo corporis et membrorum et aru-
ditas oris et sitis et tussis sicca propter consumpcionem
humiditatis in corpore et caliditas maxima in
et pectore in corde tamen tangitur et urina tingitur
propter fortem motum et percipitur in capite
collo et spondilibus dorsi sentitur calor et
sudor primus aut nullus propter resolucionem
et desiccacionem propter quam est insitum expellendi
superfluitates pulsus primus propter casum virtutis
subtilis propter resolucionem et inanicionem ar-
terie velox propter multam virtutem attende
aer et ista causa precedens laboris vel generacionis
effimeram faciens Et cura eius est quiescere
et vitare omnia que calefaciunt resolvunt
et desiccant et ideo aptissimo euitando balneo
do que febrilem calorem temperant et naturam
confortant ut syropus violarum rosarum mixtus zuccare
rosarum et rosarum mixtus et dyacitoniton et dya
longiratum mixte et lactucas et por-
tulacas et fructus infrigidantes et humecta-
tes ut sunt pira damascena vernica
et malagranata musa et acetosa et crussa
et hordei et de pomum codoniorum assatum
in quo ponitur zuccarum rosarum deinde assatur
et postquam infrigidatum sunt datur et sunt
et cibi boni et digestibiles dantur sed
in prima quarta multum nutrire ut sunt vi-
tella ovorum sorbilia et testiculi galli
et carnes pullorum et carnes edi bone
sunt pisces per in scopulosis de aqua currente
inde sunt gentes et lac amigdal-
lorum aliquo parte lactis humectare est cibus
potus et medicina quia infrigidat humectat
et sompnum provocat et potus eorum sit
vinum album clarum debile vel multum
lymphatum vel ubi consuetudo bibatur

cervisia ordeacea clara non fortis desicca-
ta vel modicum humulata vel melius
alleviemus ad dictorum plenam parciens
et refrigeretur aer cum herbis et frondibus
frigidis in domo ut cum foliis salic-
cum vitis rosarum plantaginis ciconea et
similibus et cum desiccatur renovetur ponitur
Postquam aer est rectificatus et dic-
ta per bona imposita est et confortacionis
usus est tunc fricacionum sicut caput col-
lum et spina dorsi et omnes iuncture et
post fricacionem ungantur dicta loca cum
oleo camomille parte una et parte j olei violarum mixte
et postquam febres sedata sunt tunc utile
est ut totum corpus perfundatur aqua tepida
multa et percipiunt spondilia et iuncture
quia si in eis fit spasmi in forti motu
et labore iuncture admovere fricatur et ideo
sentitur aliquis dolorem in iuncturis et per
aquam tepidam in aqua pedes patiens
in tyna ponamus mitigatur dolor ille
et sedeat in tali balneo non diu ut non p-
mittatur ad sudorem plurime et post bal-
neum corpore desiccato panno lineo
inungatur totum corpus et percipitur frons
collum spondilia et iuncture cum oleo viol-
arum si tempus est calidum et complexio ni-
mis calida sit Si tempus non calidum vel
complexio est calida tunc ungatur cum oleo
camomille et hec ego reputo utilius tamen
dieta predicta et alteratis medicinis dictis
et rectificatione aeris et dicta fricatione un-
cione et balneo aque tepide pluries
iterata curabitur paciens si deus voluerit
Et non effimera ex ambulacione et
equitacione vel pugna vel labore ali-
quo forti et coitu eodem modo curabitur
sicut iam dictum est quia in hiis
super calefit corpus et resolvitur sicut
in coitu Item dico de effimera quia
balneo in loco calido in domo balne-
ari et de balneo arenoso sub sole

quia in utroque fit correctus per calefactio
nem resolutionem et consumptionem humiditatis
in corpore Sed in balneo arenoso est ma
ior desiccatio quam in balneo aquatico
ut in tinis et ideo in tali effimera ex arenoso
post balneo oportet plus humectare quam in tali
effimera ex balneo aque calide Et in effimera
ex medicina laxativa quia super calefacit
corpus et resolvit humores et spiritus et ipsum cor
fit omnia que dicta in dieta rectificatione aeris
alterantibus medicinis unctionibus et balneo
conveniunt ad curam nisi quod oportet primo sedare
fluxum ordinato uno et plus stipticis et
frigidis uti in alterantibus et dieta unde
dantur zucarum et sandali et berberis
et agresta et similia et ponatur super stomachum
lana intincta in oleo nardino vel simili
et expresso prius oleo et calidum apponatur
et non tepidum quia tepidum nec allisitat
et resolvit virtutem et sic potest eadem lana
poni super cor et caput secundum Avicennam Ego
appono super stomachum calidum aliquando rosas confecti
stratum cum pulvere mastices et rosas siccas
vel semine anisi partem i et super cor et caput
appono epitimia ex odoriferis stipticis
frigidis ut sunt sandali camfora berberis
et similibus Et sic effimera ex opilatione fit
in cute corporis et fit hoc multipliciter
fit enim talis effimera ex balneo aque frigide
et frigiditate aeris et ex tali frigiditate actuali
pori cutis clauduntur et condensantur cutis et
vapores superfluitatum qui deberent per poros
exalare retinentur quia ut dicit Avicenna
confrigeratio et balneatio ex aquis frigidis coar
tantur pori et condensantur et vapores fumosi
coartantur propter opilationem pororum datam in cute
quare accidit sic et frequenter pervenit ad
putridam quando s. vapor sit inclusus et a
cutis fumantibus enim vapor putridam non
facit secundum Avicennam et tunc dicit quia va
por fumantibus putretonem absque appropria
tione accidit et tunc potest esse pu

trida quia ipse vapor putrefacit humo
res Et signa eius sunt secundum Avicennam
quod in tali febre corpus cum primo tangitur non
est vehementer calidum sed vero magis
sentitur cum continuando tangit sentitur
calor elevari et secundum Io. secundum Rapini
magis gravatur caput et membra et urina
est alba et declinat ad citrinitatem propter
hoc quod calitas in eis non complevit
citrinitatem urine et pulsus communiter est
parvus et gravis et velocis parvi propter
calitatem admixtis submersa Gilbertus
dicit quod color faciei est bluidus vel
lividus propter frigiditatem comprimentem sanguinem
et arcentem in maioribus venis que ad in
terius tracuntur et est facies subtumida propter
superfluitatem retentam per opilationem
cutis et urina est alba propter frigiditatem
secundum spissa propter superfluitates retentas in cu
tes cum urina per viam enacuationis
Signa effimere ex frigiditate actuali abin
ante corrupit et cutem opilante ut
sunt aqua frigida aer frigidus vel poten
tialiter ut sunt aqua stiptica vel venenum
ut [illegible] et opium sunt cutis stricta
et coniugata et color cutis bluidus vel
lividus vel obscurus facies parum tumet
propter pororum opilationem unde fit frigus interius
denariis aut parum aut nichil post
et sequitur post illud erit secundum visto
secundum constringitur enim arbum et meatus
opilantur et si meatus non opilantur
tunc erit catharum propter compressionem
stomachum in cerebro intimus corpus frigescit
et desiccatur secundum Gilbertum Et cura eiusdem
effimere secundum Almasorem ut totum corpus
nisi febris prohibeat perfricantur similiter lac
tuca portulata scariola cerosa et pru
na Est alia consideratio ut fiat restau
ratio deperditi et conservatio radicalis humi
ditatis et hoc fit [illegible] [illegible] ut

sunt testiculi galli caro edulina galli
na et humor que faciliter convertuntur et di
geruntur et in sanguinem boni faciliter
convertuntur et hec omnia predicta pertinent
ad curam eorum et est alia consideratio
ut medicina precedens in febre putrida evacuetur
sed propter debilitatem virtutis eo ethica oz quod me
dicina evacuans sit debilis ut in 2a
in prima specie ethice fiat evacuatio cum
decoctione viol. prunorum mann. cassia fis
tularum tamarindi addita modica quantitate reubarbari
et si in 3a specie sunt dimittatur reubarbarum
et utitur zuccarum ros. viol. et dyaca
ntum syrup viol. digestivo Si prima spe
ethice associata sunt febre cottidiana acci
piatur succus scariole succus lactuce ana
partes 1 succi mente partes 2 succi apii quantum
partem unius partem unius parte bulliant
parum cum zuccaro et exprimuntur et istud
sit pro digestivo Et pro evacuativa predictis
succis addat aliqua parte pulvere cum sub.
polipodii Si 3a species ethice sunt apin
amonicatur quia minus calefacit hec
Gilbertus Ego pono succum feniculi radicis
ad minuendum succi mente vel pono pul
verem ysopi 3 y cum succo scariole in decoctione
eiusdem et rosarum portum et
non quod cito an paroxismum nec in principio
eius nec in statu detur ei cibus quod horis
principii et horis status sunt hore meliores
in domo edendi ergo in declivi medio al
ternationis ibi quo cibandus est laborans febre
interpolata cum ethica et quod et est 2
in Gilbertina ca.o de febre ethica hic in
venitur dico quod per iiii horas an paroxismum
detur tysana et in principio paroxismi detur
aqua calida ut provocetur vomitus et post
ea cibetur et detur medicina evacuativa
in tempore quietis febris et digestiva et fiat
aliqui evacuatio per vomitum levem ali
qui per pocionem aliqui per clistere aliqui

per medicinam laxativam debilem Et nota
quod tertiana est cum ethica materia eva
cuanda est proportionalis febre ethice
scilicet colera que est calida et sicca
sicut et illa propter hoc facilius curatur
quando vero cottidiana est cum ethica
difficilis est cura quia materia purgan
da non est proportionalis ethice quia fleuma
est in qualitate et viscosa ad eius dige
stionem et purgationem requiruntur calida
et sicca medicamina et hec febrem
ethicam confortant et augmentant et quod
ethica indiget restauratione et repleta
et infrigidatione et humectatione et febris putrida in
digent eo quod evacuat et minuit ca
et sicca ut dictum est in principio de hac
febre et p. sic sic habetur hec in ethi
ca cui associata est febris cottidiana
Et nota quod in paroxismo nec datur
digestiva nec evacuativa medicina
aliqui in hac febre ethica composita ad
sunt accidentia quae magis adsunt tunc
et magis periculum afferunt quia ipsa
febre ut sunt sincopa cardiaca sincop singul
tus fluxus ventris asperitas lingue
ethice arteie et vigiliarum instrumenti
et sudor dyaforeticus et alia de quibus
in febribus causone dicetur quia plu
ries in ea hec eveniunt Et dicit quod hec
in medio almansoris libro x.o ca.o de sinco
pa comglo. naturali syncopa febris cum
hec species duarum que est defecti
nis minima quantitate sine precedente
hant vocatur medium sincopam sim
pliciter v syncopa de multo sed syncopa
coputrificto et dicit quod syncopa est om
nia et non putrida et plus effluxu
et eius cura est flora usque ad sin
copam virtute forti cum Et contraria
quam ponit Rasis in libro x de febre

sanguine est de fe[bre] sine putredine z dia
inter fe[bris] ex sanguine sine putredine
et dia inter fe[bris] ex sanguine sine pu
tredine synoca que est sine putre
dine est quod in synocho c in urina ordi
narius et in pulsu est densitas et syno
cum continuitas semper aut est fluxus
ventris aut vomitus secundum glossam z tu
dic flosam aliquid continuitas dyarriam
aliquid vomitus aliquid sudor Et synochus
lz iij species secundum Jo[hannem] secundum Sapim et non
synocha et in synocho continua sinces in
synocha non vult Gilbertus dicit ca[pitulo]
de fe[bre] sanguinea quod urina in synoca licet
sit spissa ex sola propter claritatem in qua
accipit coniunctionem nec videtur tenuis cu
ius tenuis non sit et signa huius fe[bris] su
nt per repletionem et multitudinem coctione
et potationem et percibum et potum et multum
sanguinem generantem et per repletionem san
guinis pro[pter] corpus quare vene sunt
plene et pulsus fortis adest facies ru
bet et oculi rubent et mollicies est
totius corporis et gravitas capitis et dolor
frontis acutus et tenebrositas oculorum
et plenitudo pulsus et mollicies et
corpus tamen tangitur apparet dispositio ad
sudorem et est multe aliquid perturba[tio]
ut ad frenesim videatur paciens disponi
et facies apparet rubida et ore dul
cedo et cura eius secundum Gilbertum et
multos alios minue sanguinem usque
ad sincopim quia secundum eundem Gil
bertum in syncopi totus calor
et spiritus aggregatur in corde unde re
frigerantur membra et sanguis et fe[bris] ex
tinguitur et hoc debet fieri in principio fe[bris]
in statu et augmento flebotomia facienda
non est propter timorem casus virtutis
secundum Gilbertum et secundum eundem hec fe[bris]
fit propter multitudinem vaporis calidi superflu[i]

resoluti a multo sanguine coartato et
non habente eventationem vel respirationem
nisi per mediocritatem venarum ad cor
de subtractione sanguinis usque ad
sincopim in hac febre multa conveniunt
ut Gal[ienus] Almansor et plures scriptores
eos Sz liberator dicit videtur magi
strationis fiat flebotomiam in his viribus con
sideratis una et non paciens magis
inquit diligo quod egritudo dimit
tatur aliquantulum quam si mors in eis
putantur quia signa fortitudinis virtutis
aliquando fallant et ideo virtute stante et
aliis particularibus convenientibus fiat flebotomia
mane et sero et in his viribus et si
flebotomia fuit neglecta non solum in adv
se quacumque hora venit secundum Galienum de
ingenio conferuntur sanitatis si par
ticularia conveniant fiant ventose inter
scapulas si capsula non affuit quia
secundum hec in regulis nisi digesta
capsula nec flebotomia nec ventosa ponuntur
Alfonsus in principio si virtus est fortis
dicit fiat flebotomia decepita debet habere
et multum extrahatur de sanguine sed non
usque ad sincopim et infletur dominus
tamen infrigidantibus aquis et frondibus
et facies et regio cordis et pul
monis ac capitis ponatur tamen aqua ros[arum]
et rosarum et endivie et debet sucos
malorum granatorum ad pedes et manus
extrahatur sanguis fracture fortes et obi
zacar bibi potest vel tysana sine ...
si multum siciat decoctio prunorum
et sic constrictus eius ob... et sirup
ros[arum] et zucaree ros[arum] et tysanna sit
alio cibo si virtus est constrictus et si
de sero fiet clistere cum malva vio
laria et mercurialia et prunis et or
deo et pile parum et alio violis cum
dieta frigida et humida propter et in
cationes facere in ante cum farina

superiorum amarorum et furfure et aqua
calida et in uncturis cum oleo camille
et oleo de radice lilii et post declinationem
fiat balneum aque calide ad evaporationem
materie subtilis retente et ut vapores
superflui evaporent. damascenus dicit quod
cum dicitur effimera ex opilatione non
intelligitur nisi ex opilatione orificiorum
et venarum venarum intimis et tu dicis non
comprimatur opilatio cutis ut iam dixi
et accidit hec febris sic inclusis in homine
repleto et non fit sufficiens resolutio
et prohibetur aspiratio propter opilationem meatuum
et coartatio fit vaporum plurimorum
unde caliditas crescit superflua et inflammatur
spiritus si fiat ex opilatione inflammatio
in sanguine erit febris sinocha sinocha non
propter putredinem sed propter inflammationem
et ebullitionem ipsius sanguinis si vero
propter opilationem fortem et diuturnam
fiat ibi putrefactio erit febris putrida sinochus
et sic fit febris putrida ex aliis humoribus
propter opilationem cum ibi fit putrefactio
et humor opilatio humorum fit aut
eorum multitudine aut grossitie eorum aut
viscositate eorum. Et fit opilatio orificiorum
venarum ex parte coartationis vel corruptionis
ibi nascentis et utrumque fiat opilatio
intimis per quam vapores continentur
et inflammatur spiritus fieri potest effimera
Si autem inflammatio est in humoribus ut
dixi est erit sinocha vel putrida Et
non quod effimera ex opilatione venarum
venarum plurimorum parum permutatur in
febrem ethicam quia corpus est multum de humoribus
et hec effimera febris est difficilis
ad cognoscendum quia cum solutio
est principium febris de humoribus et hec
febris remanet quinque usque ad decem tempore
et ultra si sunt opilationes fortes
et fit clausura porrorum de forti cum

ab extra et si sunt pure opilationes cito
curantur hec febris nisi sint error et
hec febris vadit quinque propter fixam opilationem
que est causa quare fiunt
et plures proximi intimis
sint quod signa principia non sunt
calor solis et hec effimera multociens
permutatur in sinocham et humorum opilationem
et si ergo hec quod ipsa sit putrida
et signa huius febris effimere et
cum fuerit hectica fuerit in quarto canon
avicenna qui vult quod hec ibi videbatur
et dico pauci sunt qui curant
hanc effimeram quia ut plurimum
antiqua medicorum cum cognoscit
efficitur putrida et tunc debetur ei
cura putride et non effimere // Et fit
effimera febris ex passionibus anime in quibus
spiritus movetur ad exteriora secundum aliquos
ut est angustia tristicia
cogitatio solitudo studium intensum
cessimum et timor et obstupefactio
et tiror et secundum alfonsum in hiis
est magis contraria in cognoscendo
actum et signa eorum et in materia
de qua facies est discolorata vel
ad citrinitatem tendens et oculi ad
interiora pressi et ad clausionem
declivi et pulsus parvus et debilis
et urina est acuta ita quod quando
mittitur sentitur cum mordicatio et
acuitas et hec est propter innata caliditate
submersa in interioribus et motus
eorum est ad interiora hec secundum damascenum
et secundum hali Et cura omnium est
in dura actu a contraria passioni
ut est leticia solatium delectabile

confabulato et opaco delectabili et vitac
solitudinibus et solitudine et illa que
distrant tristant vel calefaciunt
Sit ergo dieta eorum frigida propter febrem
et calitate submersaz et humidam et
digestibilem propter virtutis debilitatem et rectificatur
odoriferis rustris et vestibus et cibariis
et bibere vinum album clarum et melius
lymphatum quod secundum damascenum est medi
cine bonum et ego do eis syrupum viol
et dyacitoniatum per alteracione et super
regionem cordis appono epitima ex
rosis recentibus vel humectare florum
borraginis ana ℥ ij sandalorum rubrorum seminis
portulace seminis lactuce seminis basiliconis
ana ℥ j contrita et cum aqua borragi
nis vel buglosse et modico aceti
et modico vini odoriferi misceantur et
post febris declinacionem balneetur in tyna in
aqua dulci delectabilis continue propter temperamentum
secundum Jo. secundum Rasim docuit parum humec
tetur et in vngatur corpus paciens cum
oleo frigido et humido ut est oleum violarum
vel nenufarum et damascenus dicit multum
placet in vnctionem post balneum cum frica
cione olei enim est ei magis innatum
quam balneum secundum vero Almasorem balneum
aque dulcis competit cum effusione multa
super caput et corpus et quantitatem minorat
in fucum eorum et acutositas eius et pono
ne confirmetur et tamen dicit quod nobilitet conf
fortis et quod in balneo et post bal
neum caveat ab aere frigido et vento
Et sit effimera de ira vel gaudio et
non de motu spiritus adinteriora i producta
passionibus anime quod ut philosophus sit fe
bris quo ad motum spiritus adinteriora licet
sit 2 vel aliter aliquam ponit Gilbertus
ponit dicit enim tristicia et angu
stia sunt motus spiritus ad opposita videlicet
motus spiritus adinteriora contra eam

rei spiritalis et tamen dicit sine voce apprehendi
aliquid delectabile sive in voce intencionem
dicit aliquid offensivum et motus adinteri
ora contra desperacionis rei desiderate
vel dubietate et difficultate rei habende con
separatur et propter vehemenciam et impetuositate
talis diuisi et opposita motus acquiritur
calor communis in substancia spiritus et sit febris
effimera hec Gilbertus et damascenus po
signa et causas effimere ex angustia
vel tristicia simplia et videtur comprehendere
motum in eis ee adinteriora et 2 ad
opposita dicit enim quandoque accidit commo
tus spiritus adinteriora et conglutinacione
eius in eis propter superfluitatem febris spiritualis
i effimera 2 post dicit accidit quandoque
consulti nec est sicut propter rem cogitatam i
separatam et non adeptam motus la
boriosus spiritum calefaciens et febri
ficans laboriosum motum vocat motum
spiritus ad opposita scilicet adinteriora 2 exterio
ra et tamen dicit non fit hic sed nunc
ad exteriora movetur spiritus per spem non
adinteriora per desperacionem et difficultatem
habendi rem cogitatam Et sit communi effi
mera dicit damascenus in disposicione
ire propter multam superfluitatem motus
spiritus ad exteriora calefaciens superflua
spiritum facit febrem effimeram et signa
eius sunt rubor faciei nisi timor
cum ira prohibeatur et alii citrinantur
facies et inflantur ut post sompnum solet
inflari et oculi sunt rubei tendentes
ad exterius propter vehemenciam motus spiritus
ad exteriora et quandoque accidit eis tremor
propter motum humoris aut debilitatem
virtutis et vrina est tincta et non emitti
tur acuta calida accidentalis et pulsus
grossus plenus frequens Et cura eius
est ut quiescat et letificetur 2 comedat

et balneetur in aqua tepida et inungatur
cum oleo plurimo et tunc dicit violarum plus
confert in urceo quia talis balneatio et
cibetur cum cibis frigidis et humidis et prohi-
beatur omnis actio. haec dicit damascenus et dicit
Alfonsus quod cum ira insurgit timor
vel verecundia tunc non est rubor per-
manens in facie nec est magnitudo
in pulsu et omnes fiunt causa quatenus
ad partem timoris sistit in effimera
ex angustia. Et nota quod secundum damascenum effi-
mere ex gaudio signa similia sunt signis
effimere ex ira nisi quod sunt oculi gaudentes
in facie sua et non insurgunt et pulsus
non est ita frequens sicut pulsus iracundi.
Et causa effimere ex gaudio est prepara-
tionem eius que est ex ira haec ille.
et secundum eum secundum Serapionem in effimera ex ira
prohibetur vinum et balneum quia vinum
concitat iram ex proprietate sua et balneum
adiuvat ad putrefactionem materie et
attrahit eam. Cum quis in sole diu
stetit sine aliquo tegmine calor capitis
amplius aliquam regionem cordis. Unde
caput quandoque leditur est dolor in capite
cum pectus leditur est sitis amplior et
anhelitus magnitudo et desiderium attra-
hendi aerem frigidum et sive capitis sive
pectoris quandoque ledatur calor solis spiritus
inflammatur et fit eius effimera. Similiter
si quis suscipit cibum vel medicinam
potentem calidam multum ut ponnum allium
piper aza fetida vel eufurbium aliud
nimis supposito calore sedi et epie super
calefactorum calefit cor et spiritus infla-
matur et fit effimera et in tali eius fit
calefactio spiritus naturalis et in primo
animalis vel vitalis et secundum quod superfluus
diversos spiritus super calefaciunt fit causa

nis eius. Primus igitur sit calefactio si cor-
pus eius leditur infundetur cerebrum cum
embrocationibus frigidis et tunc dicit ponatur frigidis
non actu frigidis ne pori claudantur et
fiat in cerebro maior inflatio fiat
igitur tepidum quod apponatur. Sed pone
frigidum ut rosarum [illegible] violarum planta-
ginis cassora et psilio et oleo
rosarum cum modico aceto. Post dicit magis
valet quod oleum super nimium infrigidetur
quod si fiat constringetur ut caput magis
dolor doleat propter clausuram poro-
rum et si sic fiat amoveatur et
fiat ut dixi embrocatio actu tepi-
da et in unctionibus et embrocationibus
fiant quousque eius debilitavit. Cum
vero lesio maior et super calefactio
in pectore fuit et ibi fiant dicta
remedia prius et precipue quando
in capite licet utrobique fiant haec
sicut quando lesio est in capite plus
fiant de localibus ad [illegible] capitis quam
regioni cordis. fiunt tunc utrobique et
nutriantur cum frigidis et humidis dige-
stibilibus et sirupo violarum vel rosarum et
[illegible] si omnino bonum est. Et
post quando eius debilitavit vel contrario
convenit balneetur in aqua cala
tepida et fiat [illegible] effusio aque ca-
lide et tunc dicit potare calide super ca-
put et quia secundum damascenum haec [illegible]
tat et eius resolvit et tunc dicit vapo-
res debiles [illegible] inflammati
resolvuntur et secundum eundem plus
confert in hac eius balneum quam
in vino [illegible] post egreditur
quia in [illegible] caput cum oleo
rosarum vel nimphario haec ille. Cum vero

tibus calidis vel medicina calida non solu-
tiva ut a[illegible] vel vinum forte
potatum sic eciam effimere calide fiunt in-
terius infrigidancia ut aqua endivie zuccare
rosarum vel violarum et succus fructuum frigidorum
et olea frigida ut lactuca portulaca sirupus
violarum rosarum oxizacara sirupus acetosus
cum decoccione frigidorum seminum et herbarum et
ea que provocant urinam et tu dic in
lotura ventris et super stomachum et epar frigida
appone et humida primodum epithimata vel
emplastra vel unctiones Sed plus ego utor
epithimatibus quia in unctione sua viscositate
aliquantulum poros opilat et retinetur in-
flammacio quia non evaporat et emplastra
calefaciunt et calescunt cito Et nota
quod in capite et pectore in effimera ex
calore solis vel balnei frequenter apponuntur
epithimata quam unctiones vel emplastra
propter causam tamen et licet cor habeat se primo
inflammantur spiritus vitales tamen non est ne-
gligendum cordi apponere infrigidancia con-
fortativa et humectancia Et dicit Gilber-
tus nec in unctiones nec epithimata
fiat nisi digestione completa et tandem
cibi sumpti et dicit quod valent in cale-
factione capitis valet hic et tandem quod valet
in calida distemperancia stomachi valet hic
Et sit effimera ex potacione vini fortis
et ascendit de stomacho fumus igneus tales
calefacientes et desiccantes superflue et
dolorem capitis causans Et cura eius
est ut dictum est de cibo calido sumpto et
rectificare aerem cum frondibus et flori-
bus frigidis et humidis et localia ap-
plicare remedia prout in capitulo de dolore
capitis ibi dolor ex calefactione vel fu-
mo et ibi dolor ex potacione vini for-
tis Et nota quod in effimera de cibo ca-
lido vel medicina calida dictis
vel de potacione vini fortis non competit

vinum nec balneum secundum Alfonsium de
mari tamen dicit sic cum effimera ex vi-
no est cum ebrietate et forsan indi-
gent solicitor et floia et ventus et
precipue qui paciuntur dolorem capitis
et ideo ut ingrediatur balneum post
declinacionem Sed Almansor dicit quod pota-
tus debet ex aquis fructuum frigidorum
vel aqua frigida non impetuosa sed
paulatim et cum febres sedata sint
ingrediatur balneum et moram fa-
ciat in loco temperato et multa aqua
super caput fundatur et ego dico cum
spiritus tam vitales quam animales et
naturales rectificantur per alterativa sumpta
et per localia contra eius contra apposita
nec balneo utor nec floia lenia
quamquam fiat ventus ut libius va-
pores exeant vel consumantur Et
sit effimera ex cibo grosso vel mul-
to secundum Almansorem secundum [illegible] sit effi-
mera ex repletione ciborum manifesta
quia ex tali repletione vapores mali
eveniunt quibus calefiunt et inf-
lammantur spiritus et precipue in corporibus
colericis et in hiis qui stricturas habent
poros et qui post repletionem utuntur
coitu vel balneo et cum eo
quod super calefacit et vapores mo-
vet in stomacho tunc dic grossiciones
eveniunt Et signum talis
repletionis est tumido stomachi et
quamquam dolor et inflacio ventris et
nausea et eructuacio fumosa vel
fetida et licet Gilbertus ponat
pro signo eructuacionem acetosam
Aluredus dicit effimeram non ge-
nerari cum eructuacio efficitur
acetosa et adest tensio ypocon-

driorum

et rugitus ventris aliquando in superiori
bus intestinis aliquando in inferioribus
Et cura eius est ut evacuacio fiat
superflui per vomitum vel per secessum et si
fiat sponte evacuacio curat alia cura
non indigebit Si vero non exeat cura
nunc autem fit videlicet ut si nausea fiant
in superioribus intestinis provocetur vomi
tus cum medicina vomita ut habetur in meo
antidotario ibi vomitus Si vero rugitus in
inferioribus intestinis et nausea prima
provocandus est venter et cum suppositorijs
et clisterijs et cetera ut apparet fiat absti
nencia magna et post evacuacionem cibe
patus pauco cibo et digestibili et signum
quod satis est evacuatum est quod appetitus cibi
redit Et dicit Gilbertus quod in tali re
plecione generatur sanguis crudus qui
si in venis moram fecerit corrumpetur et
putrefiet propter quod generatur febris que tunc ca
venda est nisi evacuato sanguine sed tamen scito
quod sanguine existente crudo et indigesto
non fit febris quia natura indigeret et
ideo Alfonsus utitur evacuacionibus in tali
replecione cibali et cruditate sanguinis
et mundificat sanguinem per vias inte
stinorum et per vias urinales ab aquositate
cruda sanguinis et dicit quod cum sanguis facile
convertatur in putridam et febris est contur
bans et generans sincopis timentur et
considera in regulis dictis Amaury quod
sunt plures periodos et dicit Almasor
que est maxima et quod sine evacuacione
non oportet cooperiri donec febris recedat
Et fit effimera ex apostemate dicit enim Avi
cenna quod febres que fiunt apostemata
iniciorum sunt febres putride et aliquando
associatur febris putride tali febris ethica et
non sunt de numero febrium effimerarum
sed febres que fiunt apostemata corporis

apparencia magis que sunt in carnibus
mollibus ut in inguine vel sub ascella
vel sub aure ut plurimum sunt effimere
verumptamen si persistit in tali apostemate re
plecio fit febris putrida et ideo dicit Ypocras
in bubonibus omnes febres male preter
effimeram et ut plurimum effimera fit
apostema sanguineum et quandoque fit erisipe
lam et similia ei habet Amaury et secundum
Gilbertum habet effimera non curatur
nisi prius curetur apostema et cognoscitur
in tali apostemate est effimeram per rubo
rem faciei et aliqualem tumorem et
pulsus magnitudine et aliqualem
velocitate et sic habet febris aliquando aug
mentacionem sanguinei quia ut dicit Gilber
tus si materia bubonis fuerit talis sub
tilis resolvenda est materia in vapores
et sic dissolvenda et dum apostema san
guineum sic curatur quo curato cessat
effimera si materia non fuerit talis tunc
oportet intendere ad generacionem sanguinei et
per hoc notatur quod aliquando in bubonibus
est effimera racione doloris ad genera
cionem sanguinei et aliquando racione doloris in
generacione sanguinei ergo ad curacionem effi
mere ex bubone est ut materia apostematis
resolvatur vel sanies generetur et edu
catur Et Gilbertus dicit quod materia resol
vitur per unccionem cum dyaltea primo
et postea apponatur emplastrum tale de
cipiatur farina tritici et succus apij
et mel in duplo ad succum et totum
super ponatur Ergo vero prius resoluto
pone embrocacionem vel fomentacionem
bone cum aqua decoccionis florum
camille melliloti violarum et fo
liis salicis et sinsuci et paris acuti
cum habet decoquatur sic enim quandoque
resolvitur materia quod sine sanie quandoque

materia evaporat et curatur apostema
et si. Si vero persolutum de bis apli
catum non minuit dolor apostematis et
tumor persistit quia materia est fixa et gros
sa et tendit ad generationem saniei tunc
secundum Gilbertum fiat emplastrum maturativum
sic de fermentatione et cum herbis crescentibus in
anglia grundeswilie et avancia
portina et fenugreci et semine lini
fiat emplastrum et superponatur et si nucha
est valde dura coquatur cepa et in
plicatur dyaltea et apponatur super cineres
decoctionis cute propter cineres amota sil
terantur et apponatur. Ego vero maturo
bobonem cum malva florum caville
aut parte I decoctis in aqua et aqua
expressa addo sanguinem porcinum
varius vel lardonem ubi est durior
est maior et incidendo cum cutello
ut solet ista madii sil mistio et
tepide appono et scio esse bonum
experimentum in hoc quod maturat lenit dolorem
et si saniei generatio est spissa et
cutis est spissa oportet aperire cum re
subtiliante cute et rupere et est
ad hoc bonum medulla stipitis sorgi
quod simile est milio nisi quia stipes
eius est stipite milio maior in milio
et grana et comburitur illa medul
la et cineres eius cum oleo communi
vel caville miscentur et apponatur
cum stupa lini sub similis modo de
mediolano aliis remediis non
proficientibus aperituram apostematis ob
tinuit rupto apostemate mundificetur cum
emplastro de succo apii super dicto dicit
enim Gilbertus hoc emplastrum curabit
vulnus per se et forsan cessabit febris effi
mera omnino non indigens alia cura
et si febris perseverat signabis quod non est
effimera quia non durat ultra tertium

in diem de hoc invenitur est dicit effimera
ultra tertium diem non durare et dicit
aliquando febris effimera cum bubone sine
generatione saniei vel ante generationem sa
niei et febris non curatur nisi curato bubone
et bubo durat plusque per iii vel iiii dies
antequam saniet. Ymo antequam rumpatur
vel aperiatur. Sed ego dico salvo meliori
iudicio quod effimera propter bubonem in prin
cipio antequam sanies generatur est propter dolorem
et si apostema resolvitur mitigatur dolor et
cessat effimera et si non resolvitur apostema
sed tendit ad saniem in generatione saniei
fortificatur dolor et per consequens febris et non
remanet effimera sed transit in febrem pu
tridam et est mala febris de qua ypocras
dicit febris in bubonibus mala nisi sit
effimera. Si vero ante generationem saniei
in bubone non fuit effimera sed ratione
doloris de generatione saniei causatur si nisi
iiii dies rumpitur apostema et sanies exit
possibile est cessante dolore cessat effi
mera quod si ultra dies iiii tardat exi
tus saniei sine dubio effimera tran
sit in putridam et propter hoc aperio apostema
si febris effimera appareat vel si dolor fortis
est aperio etiam si effimera non appareat ro
gatu pacientis sicut effimera laborante
cum dieta pauca et digestibili frigida
et humida et prohibeo vinum et balnea
et omnia calefacientia et facio fieri fle
botomiam ut quidam volunt nisi fiet
in pede eiusdem partis quia supra
predicte parti timetur mala propter mem
bra nobilia que ledi possent. Puto non
semper apte exponitur experientia illa curatio
cum esset per dyamiturus quod aperire
sapientes non admittitur sed utor re
solutivis sed expedit vel maturativis et
mundificativis iam dictis ubi oportet et
post aliqualem eductionem saniei mbro

ut balneetur non propter effimeram sanari con-
sistente cessat set ad hoc quod materia sanio-
sa subtilietur et currat et melius vrine
vndisfiet et vndisficatum bannum est
vnguentum de sauina oleo vel cum melle rosato
et est in antidotario meo Et fit ex dolore
effimera propter dolorem in bobone ut
in dolore capitis dentium oculorum narium
et aliorum locorum ut in colica lapide vel
renum dolore vel artetica passione dicit
enim damascenus quod dolor quoque calefacit
spiritus adeo quod spiritus inflammatur et fit
sic effimera et Gilbertus dicit quod propter do-
lorem spiritus moti sunt multiplicati
et coartati et fit sic effimera Alfonsus
dicit quod dolor commouet humores et
spiritus et acuit eos et precipue coleram
et subtiles spiritus Et cura eiusdem
effimere est curare dolorem vnde caveatur
et uti dieta debita sanorum nam consue-
et precipue secundum quod dolor est ex contin-
tia vel plenitudine humorum vel ex com-
plexione mala calida vel frigida Et fit
effimera ex vigiliis Et cura eius
est quiescere et dormire et caput
infrigidare et humectare et cibi sint bo-
nos humores generantes humidi tamen
et sit aliquantulum et bibere vinum temperatum
moderate quod secundum damascenum sine timo-
re bibat ipsum nisi sit dolor capitis
et balneum humectans confert et vnc-
tiones humectantes et in die infrigi-
dantes hec damascenus Gilbertus dicit
quod ex vigiliis superfluis resoluuntur spiri-
tuales et superflue calefiunt et fit effi-
mera et spiritus calefacti calefaciunt
humores a quibus intenditur vrina vnde
in principio vigiliarum que superflue sunt
est vrina tincta et si diu sit fit ru-
bea i. indigesta Cum vero vigilie con-
tinuantur et ultimantur fit vrina sub-

tilis et alba et faciens subtilis propter si-
ccitatem humorum quia per vigilias
desiccatur ex solicitudine et alba propter
defectum digestionis vnde in sic effimera
propter vigilias fit vrina subtilis et
alba et faciens in eo est tincta quia
calor convertit ad exteriora tempore vigiliarum
propter vigilias non digestio intus debi-
litatur et fit granato grossicie vrine[?]
quare tunc sit faciens et faciens ci-
trinescit propter coleram motam ex motio-
ne temporis vigiliarum et oculi grauantur
quia caret nutrimento et quia spiritus
qui solebat eos implere et sustentare con-
tinue resolutus est per vigilias et
pulsus est paruus propter causam predictam
Et dicit idem Gilbertus quod cura huius
effimere est prouocare sompnum cum fricatione
pedum ut [illegible] asten-
sus vaporum et caueat a vino forti
quia desiccat cerebrum et intendit per-
petuas vigilias facit ut recitat
Galienus de quodam notario qui hausit
vinum forte in exitu balnei et
incurrit perpetuas vigilias et come-
dat acetum et comedant que spiritum
ingrossant et humectant ut sunt
lactuca et portulaca et similia et
ego do lac seminis quia infrigidat et
spiritus ingrossat et sompnum prouocat
et dyapapauer confert et secundum eundem
decoquitur semen lactuce portulace
papaueris in lacte mulieris vel psillio
et coliandra in dextro et inungatur
tympora cum spiritu et caueat medi-
cine narcotica sicut opium et
similia hec Gilbertus Et fit effimera
ex sompno et quiete secundum damascenum
dixit quod spiritus et vapores calidi qui
in vigilia et motu solent resolui

retinet et coartat et calefiunt spūs
superflue et sanat sic solebat per ex-
quies et sompnus superfluus plus
quam consuetum et apparet in corpore post
sompnum resolucio vaporosa et quando
dicit resolucio vaporosa pulsus Et
cura eius est secundum damascenum sudare
in balneo aereo et ablucio equalis
cum aqua calida et paucitas cibi
qui sit infrigidans et humectans et dare
temperatum et non bibere vinum Et sit effi-
mera ex fame secundum damascenum eo quod
vapores in corpore cum non inveniunt
nutrimentum coartantur et in et calefiunt
spiritus et fit febris effimera Gilbertus
vero dicit defectu in corpore nutrimen
to concremato calor interior agit in
spiritum et calefiunt superflue spiritus et fit
sic effimera infirmi apparet cutis pro-
pter multum colore consumptus ad exterio-
rem et oculi concavi propter consumpcionem humi-
ditatis et pulsus debilis et subtilis
propter organi mancionem et velox propter
necessitatem attrahendi aerem urina tincta
propter multum colorem in tamen toto sanguine
fit colica urina fit colica Et cura
eius ut statim sicut communiter philosophi in
terius et tamen dicit multum intensus quoniam
contracta sunt membra radicalia
et desiccata et calor innatus est debi
lis unde cibus cum humectet et ...
et suffocant calor naturalis si nimis
fame affligit pacies prout ordi
nata panis cum sapore simplici
et tysanna ea que tamen sunt diges-
sta post in balneo temperato et tamen dicit
aque dulcis quod tamen cavat ne multum
calefiat et communiter cavat ne sudet
tali balneo membra radicalia humec-
tant et dilatant et tunc detur
ei cibus digestibilis subtilem
sanguinem generans sicut est caro per-

nanum avium laudabilium et pulli galli
ne et piscis per aquam petrosarum
et similia et vinum eius sit subtile cla-
rum et tamen dicit non forte damascenus vo-
luit preter quedam hic dicta ut
super caput eius sudat primo aqua
tepida et sedeat in ea ut humectat
corpus et inungatur corpus cum oleo
violarum rosarum vel de cucurbita humectat
enim corpus Et in sic effimera posi-
tum damascenus cura est dare in potu
aquam frigidam et aquas fructuum frigidorum
et propter conservatorum et humectatorum corpus
cum diligencia et si possibile est fiat
balneatio cum aqua frigida hec damascenus
Alfonsus philosophus balneum aque fri-
ne poni cutis claudatur et vapo-
res calidi interius reclusi fortius ign-
iuntur et cibat infirmum cum succo
fructuum frigidorum et pacies dum sitit
et famem sustinuit et tamen inter se
cum tysanna alba et post cum cibis lau-
datis digestibilibus et subtilem san-
guinem generantibus

Ethica etica est calor contra natu
ram fixus in solida membrorum radi-
calium ut sunt cor vene arterie nervi
et ossa et consumit humorem com soli-
lem et prohibet eorum operacionem hec
diversis pro tres sunt collectio et est
in species prima est qui calor contra natu
consumit humorem naturalem que consistit
in solida parvarum venarum liniator dicitur
quod prima species quod per calorem contra naturam
humiditatis radicalis cordis et mem-
brorum radicalium consumitur et tamen dicit
unior eius pars est sicut hec consump-
cio sicut consumptio olei in lampade

perflamma. Et secunda species secundum Avicennam
est cum calor contrarius consumit humiditatem
in carne que humiditas perdita potest per
cibos reparari. Sed secundum Damascenum tertia species
est cum calor contrarius consumit humiditatem mem-
brorum quibus membra imbibuntur per modum nutrimenti
quam humiditatem Liliator et alii vocant cam-
bium quia secundum Damascenum ista humiditas
est similis olei quo ignis imbibitur et lichinus
in lampade. Et secunda species est secundum Avicennam
quando calor contrarius perfundatus est in membris
solidis et consumit eorum humiditatem radicalem
cuius restauratio est impossibilis. Quia me-
diante vita naturalis est secundum mensuram humiditatis
radicalis in quolibet individuo proportio-
nate proportione duplici secundum quod dictum est
in tractatu causarum longitudinis et brevitatis vi-
te. Et secundum Damascenum consumptio huius natura-
lis humiditatis est similis consumptioni humiditatis
naturalis de qua fit lichinus et cum in-
flammatur membra radicalia et precipue cor
est ethica et calitas eius quamquam pro-
ducit ad ethicam sed non est ad ethica
simpliciter nisi cor inflametur inflammatione radi-
calis humiditatis consumptivum. Et dicit Avicenna
quod prima species transit ut plurimum ab effimera
sed in alie species sunt pro maiori parte post
febres inaltas humorosas putridas et
dicit Liliator quod febris capit aliquando transit
sine febre precedenti ut tristitia angustia
et nimia fatiga vel labor nimio
Et Alfonsus dicit cum talibus primo fit
effimera et post ethica et si contristatia
et humiditas aliquibus sine febre consumitur in
corde et ethicus inducitur talis ethica
est ut ethica senectutis ut sine febre
precedente vel occasione et pulsus eius
est primus et tardus et urina crassa
et tenuis. Signum prime speciei sunt
quod maior calor est in arteria quam in
locis vicinis et fit est equalis calor
uno tempore sicut alio i. ante prandium
sicut post et secundo vel tertio die sicut
prima et talis est est debilis et non
multum perceptibilis et non est siccitas
notabilis in corpore ymmo prima species potest esse
sine siccitate apparente ut vult Galienus
de diversitate febrium et ideo dicit quod prima
species est difficilis cognitionis sed cum
cognoscitur est facilis curationis. Et
Gilbertus dicit quod circa prandium est
maior calor. Secunda species secundum hec signa
siccitas in cute apparet manifesta et
pulsus velocitatur et post cibationem
magis calefit cutis quam ante et
precipue in volis manuum et plantis
pedum et humido recepto contrariatur
calorem sicut fit in calce viva cum
spergitur aqua latens igneitas in
ea tunc excitatur. Et signum tertie
speciei ethice sunt oculi graves cutis
arida et tensa et tympa plana et
venter adheret dorso ac si ibi non
esset intestina et pulsus est cadens
varius et durus ad modum corde tense
et urina est pinguis spissa pro...
ut quasi oleum et cum proicitur super
alveum lapidem non facit sonum a
spissitudine sed pro mollitie ut oleum effunditur
et aliqui sumunt signa febrium e-
thicarum plurimarum sicut in prima specie e-
thice resolvitur pinguedo debilis coa-
gulationis i. facilis resolutionis et
urina redditur aliquantulum pinguis
unctuosa. In 2a specie resolvitur pin-
guedo fortis coagulationis reso-
lutionis difficilis et in urina
est una tela araneae in superficie
manifeste unctuosa. In 3a specie

resolvitur humiditas substantialis membrorum
totius corporis et fit urina in colore
et substantia ut oleum et secundum quod sunt senien-
tes in contentis urine ethicorum est
diversitas secundum tres species febris ethice quia
in prima specie dicunt quod in urina
pinguedinis apparent substantiales et lon-
ge partes ut solet fieri de cortice
tritici cum multum mollitur / et in secunda
specie apparent resolutiones furfuree
id est ad formam corticis tritici grossi
et lati et in 3a specie febris ethice appa-
rent crinoides resolutiones in uri-
na secundum ad formam [illegible] tritici fracti
vel quando molitur sic quod in partes consimiles
dividatur / Unde voluit hic quod in prima
specie fit minor resolutio pinguedinis
et membrorum et in 2a maior et in
3a maxima et dicit Gilbertus quod tales
resolutio pinguedinis et membrorum
et tales untuositates in urina vel
apparentibus decore corporis sicut palidorum de-
coctorum corporum / furfures et crinoidarum
possibile est evenire in non habentibus febrem
ethicam secundum superius dicta et respectum de
quibus untuositatibus et resolutionibus
diverse sunt opiniones et Gilbertus diffi-
nit eas [illegible] hic non disputo de eis
causa brevitatis sed in alphabetho
[illegible] unde vide ubi urina
[illegible] contenta ibi pinguedo / Ad
curandum febrem ethicam in prima vel
secunda specie que curabiles sunt [illegible]
sunt simplices id est non adiuncta pu-
tridis febribus vel humores materiam vel
tam parata ad putredinem et si paci-
entes sunt obedientes et non haben-
tes aliud morbum et medici sunt
periti incipiendum est in regimine or-

dinando sit quod aer corporis clarus temperatus
ad humiditatem et frigiditatem tendens ut in [illegible]
decursus aquarum dulcium solebant
poni et ubi hoc non habetur rectificatur
aer in domo humectando pavimentum
cum aqua frigida fontana et aspergatur
et in pavimento ubi non calcatur ponatur
frondes salicis folia nenufaris rose
et si dives est viole loco cum aqua
rose et aspergatur pulvis grossus sanda-
lorum et custoditur loco [illegible] et
frigore multo et lascivia et vestes
patientis aromatizentur cum aliquibus
odoriferis predictis [illegible] et actualiter
humidis et caveat [illegible] ne talia
fortiter desiccant ut rose et camfora
adorentur. Abstineat si cerebrum habeat
[illegible] quia totum corpus desiccant [illegible]
in istis [illegible] moderate ac ut aer
humectetur [illegible] et [illegible] in prima
quadam [illegible] et confortacionem
et in secundo plus cum [illegible]
et mediis alterantibus et confortantibus
secundum Gilbertum sed in febre ethica [illegible]
[illegible] et humectantem tendens
in prima et secunda specie sit cibus plus [illegible]
[illegible] ut capo pullus edulia [illegible]
tes porcorum et vinum lymphatum in
tertia specie sit cibus minus [illegible] et
magis [illegible] et humectans quia
in prima ne sit paciens [illegible] lac-
tis [illegible] farina [illegible] fari-
na ordei vel avene cum [illegible] vel
lacte amigdalarum Rogerius dicit farina
tritici cum lacte caprino vel amig- (lacte)
dalarum et potus eius sit ptisana cum
lacte [illegible] vel colata
furfuris [illegible] que optima est et
[illegible] dicit quod testiculi galli valet

quotiens in e[ius] sinuat[ur]. Alfonsus vero
dat ciserem [?] non simulatam ordeacea
propter timorem debilitatis digestiuae in stomacho et
ego do vinum album multum limphatum
cum aqua fontana et cum aqua nenu-
faris distillata vel cum aqua decoc-
tionis lactuce et cibus bonus e[st]
maior sed minor frixorum maceratio cum
lacte amigdalarum cocta admodum placet
et secundum Gilbertum lac caprinum vel azini-
num tiliarum [?] est quia sicut ligat [?] humores cum
elevationem combustiuo sitim restaurat
ut elevationem resumptam consumptiue
supplet vices dyadragagantum in desic-
cationis concauitate supplet vices zucarum [?]
rosarum sed si venter est fluxibilis co-
agulatur in lacte lapides fluui-
ales ardentes et si multum fluxibiliter
patiens non detur lac propter butirositatem
eius que est fomentum caloris febris
secundum illos. Et ego in secunda specie non do
lac, ideo quia calorem se augmentat
nec in prima specie quia alia nutri-
menta magis possunt que dicta sunt
secundum in ethica fine sed do tale lac et
confert multum et tyseris confert ubi
non est sed oleum fixa vel tpata [?] cum
lacte amigdalarum cocta conferunt
ut borago lactuca portulata cyto-
nia spinargia [?] et scilicet et pisces
asparales cocti boni sunt et cordeantur
cum succo malorum granatorum et cum diu-
misorum de cibo vel sopo sed de testi-
dibus vel ranis vel limacis de quibus
tradit Gilbertus et plures alii pro
cuisto [?] hic licet sint restaurativi
alii sunt abominabiles in secunda specie ethi-
ce sed in 3a vero specie quando vult eis uti propter
quod nunquam assumpsi ad curam aliquam
personam in specie 3a nec assumam
et sit regimen patientis ad sompnum
et quietem et letitiam et vitet ira
tristitia et vigiliam et ieiunium. 7
longum de elevare sunt dyadragagantum
dyapenidion tamsandal [?] zucarum rosarum
elevarum [?] pro mei [?] et quidam dat
de ea pro modum ysta demane dat
dyadragagantum dyapenidion et in
media die dyadragagantum cum tasan-
dali et de sero elevarum pro mei
zucarum rosarum datur quando non est constipa-
tus nec fluxum inundat tamsandali
nec eque calefiat dyadragantum propter pectus
et elevarum propter mei vel dyape-
nidion datur ad restaurandum humiditatem
et sicut propter compertit zucarum rosarum si
patiens est in ventre minus molli-
ter zucarum competit zucarum viol.
quando est constipatum et sic dico de sirup[o]
rosarum vel viol. et secundum in Almasorem coti-
die balneum ingredi debet ubi a
calore non leditur et sedebit per aliquas
horas in aqua tepida decoctionis
viol in unguendis est Rogerius vero
dicit quod de tertio die in tertium diem fiat
patienti balneum tale Recipe caput et pe-
des arietis et avena decoriata de-
coquantur donec dissoluatur et in
eo balneetur tepido et exeunte a bal-
neo cum desiccatus fuerit ungatur spi-
nam dorsi pectora et annecto usque
ad os stomachi et super pectus et totam
et circa brachia et latera et tibias
hoc unguento Recipe axungia porci-
na recentis aut gallinacea sive
anserine butiri recentis sepi hircini
olei viol ana ʒ i et cere albe novelle
et ab igne depone et apponatur
gummi arabici dyadragagantum pulverizati ana
ʒ i et incorporetur fiat unguentum
Gilbertus vero tale facit balneum

de viol(is) folia salic(is) et vitis spinne malve solatrum an(a) parte i decoquantur in aqua tepida fricentur. Cum autem in quo balneo sedeat ethicus ter in die sed non sedeat in balneo ita diu quod pulpe digitorum incipiant corrugari et in exitu balnei paciente desiccato inungatur cum unguento predicto de cerotis ponna et misi quod Gilbertus ponit dyaltheam anxungiam et pinguedinem gallinaceam et ana tinam et anseream cum aliis supradictis. Avicenna vero in quarto canone dicit de melioribus unctionibus est oleum de cucurbita de psillio de nenufare de salicibus et de viol(is) hec predicta sunt divisa de secundum quod caliditas et siccitas corporis est maior vel minor. Non enim alleviari potest ut recitat Rogerius ethica sit aliquando a frigiditate impediente digestionem et siccitate subtrahente nutrimentum quia ethica cognoscitur per urina discolorata et per debilitatem totius corporis et pruritum ut et per acutos ab evacuacionibus et curatur per medicinas calida et humida in cibis potibus et electuariis et fomentibus dulcibus hec ille et tunc hec ethica est frigida et ut plurimum est in senibus et vocatur ethica senectutis et non curatur propter lapsum se similem et prolongatur vita per preparata calida et humida in dieta et medicina et licet raro tamen hec aliquando accidit ante senectutem tunc possibile est curari hec Alfonsus et Avicenna in 3° de hac ethica senectutis tractat ubi ponit signa et curaciones eius in quo fieri potest et concordat cum predictis hic supra ibi de ethica senectutis. Et Gilbertus dicit quod ethica composita et non dicit

ca composita scilicet que est ex putrida cau ta sed que sibi ethica est scilicet putrida assosciata utriusque ethica sunt incidenta et cura tal(is) febris ethice composite est valde difficilis quia febris ethica indiget eo quod impleat et humectat et febris putrida indiget eo quod evacuat et incidit et desiccat et signa talis febris et quod cessante febre putrida paroxismo remanent signa ethice et oportet cognoscere cuius speciei sit febris ethica et cuius speciei sit febris interpollata et oportet in tali cura ut vitetur omnis error in medicando. Avicenna cum tales febres composite requirunt considerationes aliqua vna consideratio est ut quantum ethica in ducat quantum et sine ut tussicula letitiam coitum laborem quietem vigilias sompnum et propter de aliis alia consideratio ut insistatur quod calorem comburentem reprimat et siccitati obviat et hec sunt intencia medicalia ut tyriaca que infrigidat et humectat et est non cum dimittit cuius febris cessat calidum balneum ingrediatur in quo moram faciat donec sudor egrediatur post quam sudor egressus fuerit cum oleo tepido fricando ungatur donec multus sudor egrediatur. Deinde cum aqua calida abstergatur et indutus egrediatur et dormiat quousque iterum sudet hec Avicenna. Damianus vero dicit quod debet cooperiri pannis aptis donec sudet et cum febris declinat ingrediatur balneum cum aqua ad caliditatem declinante et cum aere calido et embrocetur super ipsum aqua de decoccionibus tussilaginem et aneti et fricetur corpus cum eis que abstergunt poros et mollificant eos et infundatur cum aqua calida valde et oportet ut balneum aque sit prius sumptum et postremus aereum balneum et ungatur cum predictis oleis et caput et collum

in cibus lenibus et acetozatis et tunc
non oz hic sudores uti ut in effimera de
coytu vel labore sed mittam que ibi dicta
sunt competunt hic et vinum vel cinsia
ut ibi dixi n. quod hic non oz tantum
limphari vinum sicut ibi Gilbertus
vero dicit quod in hac febre conveniens est ocius
quod ambulat calore adactiora ut balneum
et cooperiendus est multis pannis do
nec sudet et declinante febre balneum
competit temperatum ad calitatem declinans
ut consolidat si quid materie fuit de-
lictum et non materie febris tamen hic febris non
fit de humoribus sed materie opilante cute
et hoc est proprie locum in effimera
ex opilacione cutis propter sordes poros
claudentes et perfundantes sicut in
hiis que sine ablucione sunt et consue-
verunt balneari et dum non sunt bal
neati et dicit Gilbertus quod post bal
neum aquaticum si vires permiserint
uti post stuffa et hoc est loco bal
nei quod diucius vocant aerum et dicit
quod vinum in hoc cum debet esse aquo
sum est coctum quia resolvit superflui
tates intimas et ambulat ad exteriora
sudorem provocans et est medicina
humorum sed et ego dico quod stante febre
vinum sit albus debile limphatum
aliquantulum sed febre cessante competit vinum al
bum sine aqua vel vinum coctum cu
cio ut dixi est Ego vero aprio talis
effimere utor abstersivis ut cum pan
no vel spongia in aqua temperata
ad calitatem declinante intincta et quam
non totaliter expressa abstergo latera dor
si spinam cum collo et musculis
brachiorum et tibiarum et cooperitus pan
nis quiescere facio et si sudor venit
pura fuit opilacio et sufficit post
declinacionem febris balneum aquaticum
competit ut dixi est supra dum
taxat et Gilbertus Si vero sudor non

venit facio abstersionem alia vice ante
tempus quiescendi in aqua decoctionis
camomille et melliloti et hic est opus
utilis et securus Et effimera propter
sordes in cute eius poros opila
tes ut solet fieri in hiis qui non
utuntur ablucione et consueverunt balne
ari et dum balneo carent ipsum
dant in hiis opilacio in cute Et eius
cura est in abstersione predicta et post
declinacionem febris cum balneis ut de febre
opilate dixi et aliis ut dicta nisi
quod hic oportet uti abstersivis ut sunt
amigdale amare farina fabarum
furfur et semen melonum cum hiis
que diucius sunt fricaciones in decli
nacione febris et vinum sit plus mixtum
et balneum fiat pluries et cibus
cum eius diucius infrigidantibus
et humectantibus Item fit effimera
ex opilacione cutis propter balneatores
in aqua aluminosa et sulfurea et aliis aquis
mineralibus stipticis ex hiis fit vehemens
clausura et constrictio pororum cutis et
vapores per hoc in corpore comprimuntur et
tunc dicit aliquando acuuntur et inflamatur
spiritus et faciunt febrem effimeram et in
hiis cutis est aspera in tactu et denigrata
et pulsus est parvus et
debilis et multum velox et non est
in eis attenuacio corporis ut perfun
dacio aclorum et urina est tenuis
et cruda eius cura est ut de opilacione ex
siccitate dixi nisi quod vinum non ge
datur nisi post maturam et vehementem
opilacionem pororum cutis et oz ut
regimen et dieta sit subtilior
quam in illa et in balneacione aquis
calidis vel aeris sit mora maior
et in unctione humidacior hic
diucius et ego in principio humecto

cute cum tepida et post inungo cum oleo
viol et camille partes 1 mixtis et in
declinatione febris balnea grado et
dietam dispono sicut iam dictum est
et fricationes suaves grado et abst
go cum abstersiuis temperatis ut cum
aqua decoctionis camille mellilotis
et folijs vitis et secundum hoc fit. Si in hab
itu fere creatur sicut fit consumptione nisi
quod illi plus morantur in tinea et
in uncto in corpore est multa et leuis
donec cutis leuetur et resoluatur
materia superflua in corpore subtracto
nutrito et ideo ut utatur cibis
digestibilibus cum equalitate et vinum
non datur nisi durities cutis sit pau
ca quia proprietas vini est ut super
fluitates expandat et excitat
calorem et cum non in regulis
quibus corporibus et quo induratio
efficit fere effimeram. Et sit effi
mera ex calore cute adnirentem
et constrictiue et sit opilante po
ros eius ex multa opilatione vel poros
retinet in corpore inflamatur spiritus et
sit fe. Nota quod calor aliquis caput
vel totum corpus superaleffacit in tantum
quod spiritus calefiunt super fluxe et fit
fe effimera ut illi qui sub sole st
stant diu tempore calo dixisto dicetur
propterea in loco suo. Hic vero quidam
intelligendi sunt quo vel caput
vel totum corpus sit calefit et febris
effimera fiat secundum ptimationem calore
super corpus desiccatur cutis corporis
et arsfat et cedantur pori eius et
uestio claudium et sit cutis aspera et
dura sicut ex aere frigido secundum hic tempore de
inguat. Et eius cura est in dieta
frigida et humida propter impressione calore

et propter fere et quiescit in aere frigido et
exercitate cute cum aqua tepida
multa exercitatione sine balneo cum
suavi manuali fricatione et multiplica
tione fit fiant balnea aquatica et
inunctiones et dieta sicut dictum est
hic super in cura opilationis evagis
septicis vel quod hic tibi et potius ad
frigiditatem plus tendat quia ibi et potest
hic uti fructibus frigidis et sirop ace
toso et malagranatorum vino et lympha
et abstersiones sunt bone cum aqua de
coctionis foliorum vitis propter vel cum viol
et non si cutis opiletur per inunctionem
seminum de natura ut est in stringens
et opium quae Gilbertus dicit vera
frigida cura est in abstersione de aqua
decoctionis camille et camepitreos
et aceto modico fit forti apposito et
dictate parentes sint molle et sub fri
frigide et cassiafistula apponitur bonum erit
ad euacuandum materiam de fricibus
et ad altandum corpus et si sit fit non
cessauit secundum premissorum sint fiat et
dies flebotomia de mediana de ven brachij
et purgatur sicut supra vel quod ius pille
a quo tote sint palatus et endivia
et citona et malagranata musa vel
acra comedat sicut sanguis fugat et li
bertis sine expetit sicut post sucus eius ex
pulsus est et syrup Gilberti altaua
pervinca propter genus bonum [illegible]
frigorum minorum mandatis foliorum viol
plantaginis citone endivie an partem
1 et 3 sandalorum rubeorum ros an 3 1
prima purga dyamastinum decoquitur hec
in aqua et fiat syrup loco viol po
nere solatrum et viol exercitat
et ob stoi debilitat ille syrup
vel aliquis ei similis infriat et potentior.

ignitate sanguinis et ducat per vias
urinales aliquid decoleraci post flaviam et
extinctionem igneitatis sanguinis dari
potest in cibo primum destemnia cruda et
cocta et semina frigida in aqua infusa
et lac amigdal. et lac papaveris albi
albi vel nigri in polonia et tysona
et rostrum porcinum et lacte amigda
lino coquitur potest et si prius sit
paries ad provocandum sompnum quod patet quod
hec quod adest sopnolencia et clausura
palpebrarum quod fit propter nimiam humiditatem
sanguinis tunc non detur lac papaverum
et trahantur vapores inferius per pociones
pedum in aqua calida decoctionis ca
momille et mellilloti et fricentur planta
pedum cum sale et aceto et fiant
lociones manuum et crurarum in decoctione
herbarum frigidarum ut sunt ut solatri
foliorum vitis saliorum salicis citonie
et huiusmodi hec alterant et trahunt vapo
res inferius et provocant sompnum si vi
gilias patiatur et quia multa accidencia
mala accidunt in hac febre ut dolor
capitis vigiliis stipacio fluxus ventris
dolor stomachi et alia de quibus capitulo de ca
sone dicetur per singula ideo contra accidencia
que in hac febre accidunt quere eorum
remedia in dicto capitulo de causone

Simonis est febris continua de san
guine corrupto inter venas et
secundum Gilbertum diuisa diuisa spacio
Galienus et aliorum quando sanguis corrumpitur
dicendum est quod aliquam sancho corrumpitur
per coleram sanguinem alterantem ali
quam ex ipso calefit et corrumpitur quia
subtile ipsius adheritur et destruitur
angustie vel propter eius malam qua
litatem et si natura vincit super expel
lit enim si in viam cutis ut per fluxum
sanguinis narium vel emoroydarum
vel si natura non sufficit ad expellen
dum eum tunc in aliquo loco coar
tatur ipsum et generatur apostema quod flegmone
dicitur quandoque vel istorum natura potest facere
et tunc sanguis manet inter ve
nas accenditur per calorem communem
et destruitur a calore naturali et generatur
et partim putrefit et fit ex
eo febris putrida que dicitur sy
nocus et habet iii species prima dicitur
augmasticus id est stans in augmento
secunda species dicitur epaugmasticus id est stans
in diminucione 3a species dicitur homoteny
id est in eodem tenore stans In prima
specie natura est debilis et ideo plus
putrefit et dissoluitur quam sumi
possit et ideo febris continue augmentatur
et signat maliciam morbi propter maliciam
et naturam continue debilitari et per consequens
deficiet In secunda specie natura est fortis et
ideo plus dissoluitur quam putre
fit de materia morbi et consumitur quod dis
soluitur ac ideo febris continue minoratur
et significat naturam super morbum dominari
et est species bona salutis In tercia
specie est dubium iudicium de salute
vel morte quia natura non videtur do
minari super morbum nec morbus
super naturam quando putrefit dissoluitur
et consumitur et quia natura non potest totum
dissoluere putribile ideo non mundi
ficatur natura febris continue agit per
putridinalis materia et dissoluit
et consumit plus quam putrefit
et homotenos transit quandoque in epau
gmasticum et tunc continue diminuitur
febris usque ad sui consumpcionem Si vero

matia morbi dicit(ur) tunc tusis
sc(ilicet) homotenus v(e)l augmastica et d(icitu)r
ad mortem. Et dicit Gilbertus q(uod) i(n) hac
febre sanguis continue putrescit omnibus
horis licet in aurora in perceptibilit(er)
q(ua)ndam q(uo)niam non vera h(abe)t(ur) p(ro)pt(er) hoc
q(uod) tunc na(tur)a e(st) confortata et s(ecundu)m acce(ssionem)
motus putrefactionis in sanguine videt(ur)
aliqualit(er) impediri. Signa synoche
sunt eadem quia cum synocha que sup(ra)
dicta s(un)t distinctiva signa s(un)t synoche
q(uod) pulsus est vermiculatus et continuo co(n)
in lator eius dilatacio p(ro)pt(er) desiderium
in expellendo fumum putridum et urina
fetet et lucet ex putrefactione sanguinis
s(ed) liuor apparet manu apposita et uri
na est spissa. Et dicit Gilbertus q(uod)
syrupi et electuaria synoche conveniunt
synocho quia in paucis variat(ur) cura
in utroque s(ecundu)m magis et minus q(uonia)m in
synocha plus debet colligi de sanguine
quam in synocho et dieta sit tenuis
non comedens nisi panis lotus et
tysanam et si opus d(icitu)r scariola et
citonia et solatrum et lac amigdal(arum)
et crumma trita et cocta et teri(tu)r
in aqua infusa et lac et semina de(cem) frigi
dis maioribus excorticatis sunt bone
et dicte herbe cum lacte amigdal(arum)
cocte. S(ecundu)m Gilbertum non ingrossetur
dieta nisi virtus debilitas h(abe)t(ur) requi
rit et cum dic ne virtus cadat dat(ur)
tysanna spissa et pultes de aue
na vel ordeo tenues et p(er) brodium
pullorum et aer infrigetur ut dictum est
in synocha et veniendo est ad curam
synoche tunc quo ad medicinas q(uod)
ad dietam ut synochus curet(ur) et quo
ad curam mala remedia require cu(m)
de causone ap(er)t(iu)s in hora quiete s(cilicet)
in aurora d(a)t(ur) s(ecundu)m aceto(s)us aq(ue)
decoctionis prunorum et viol(arum) et ordei

et in sero et in nocte d(a)t(ur) syrup(us) de cor
ticibus fructuum scriptis in synocha. Et
dicit Gilbertus q(uod) synocus putridus ali
q(uando) fit ex sanguine colerico acuto ali
q(uando) ex sanguine fleumatico acuto aliq(uando)
ex tali sanguine cum mediocr(ite)r acuitus
et in omnibus hiis primo fiat minucio
sanguinis cum tollerancia virtutis et non
tam sicut in synocha inflammativa. Si vero
sit sanguis est subtilis colericus ut dictum
est in frigidis addit(ur) eis q(ue) virtutem le
nit(ive) mollient sicut syrupus viol(arum) cum cassiafis
tulamarinde et pruni. Si aut(em) sanguis
sunt grossus fleumaticus in frigidis syrup(is)
addant(ur) subtiliata ut e(st) marubium a
nisum ego vero appono capillos veneris
et acetu vini fortis et endiviam et
scariolam. Si sanguinis sit mediocris
sub et acuitus cum syrupo addant(ur) minuc(io)
et mana et dieta sit tenuis q(ui)a
sanguis e(st) subtilis et minus tenuis
qui est grossus et mediocris mediocrit(er)
dietet(ur). Cavenda aut(em) ut vult Gilbertus
dicit non ponunt dieta nec cura(m)
causonis et synoche cura(m) nisi q(uod)
in synocha sit tale colagogum ex p(ru)
nis nigris florum viol(arum) cetamara
amore minuc(io) absinthium bulliat ...
in aqua vel melius in sero caprino
et in colatura resolvat(ur) cassiefis(tule) ℥ i
tamarindi ℥ ß et mane ℥ iii et adda(tur)
zucara et d(a)t(ur) mane cum aq(ua) tepida
est enim utilis et precipue in synocho
est de sanguine fleumatico h(abe)t Gilbertus

Causon e(st) f(ebris) acuta continua ex
colera putrefacta in venis sinceris
et arteriis p(ro)pinquis cordi. S(ecundu)m vero
[illegible] causon f(ebris) d(icitu)r et causa
nota e(st) q(uod) e(st) in cardine eo q(uod) prestat

sinistri corporis inmundi fit enim ex colera pu
trefacta in subtilissimis venis omnibus stomachi
pulmonis et epatis que vicine sunt cordi
et consimiliter hoc dicit Avicenna et propter hoc dicitur causon
a terciana vera continua differt sicut Gilbertus
causon et terciana continua in dispositionibus
similiter conveniunt quia ex colera putrefacta in
venis et in materia utrumque secundum actorem et loco
diverso in quo colera putrefacta est diversi
tas inter causon et tercianam continuam
et est causa quare terciana que est ex colera
putrefacta in venis remotis a corde et non
habet pausam vel quietem causon autem in ma
teria que ipsa non est quietis ab afflictione
secundum quandam afflictionis est remissior propter hoc quia
in terciana dicta materia est contenta in venis
remotis a corde et affligit materia for
tius directo in tempore duro et ita per
in dicto est fla quies i. maior remissio
de afflictione quam in causone. Et vult
Gilbertus quod ut plurimum causon fiat in
iuvenibus et tunc dicit quia in causone est
quod colera rubea in strictis et subtilissimis
venis et arteriis cordi propinquis plus
arctatur plus inceditur et adunatur et
tali in vertione colere fit febris acuta
continua et sinochus est acutus ignis
et pessimus et quia talis incensio co
lere nimis inflammat cor ob stomachi et pl
monem dyasistolen cuius calidissima sensu
mariti corporis unde accidit sitis fortis
dolor capitis et typore in sopnietas an
xietas et asperitas lingue et aliquando
nigredo cordis tremor oris stomachi pectoris
et ardor et desiccatio pectoris et tussis
siccitas et constipacio ventris tinnitus aurium
et rubiditas faciei rubor oculorum et
tremor corporis et instabilitas desiccatio
palati despiracio et alienatio et
pulsus est magnus et velox et

frequens et frequenter accidit alienacio in
augmento vel statu et sunt hec accidentia
in causone que sunt multum molesta
et que ut plurimum accidunt aliquando
accidit vomitus colere et habundancia
superflua in corpore vomitus colericus vel
fluxus ventris colericus. Et non inconvenienti
na plures differencias inter causonem et
tercianam continuam vult quibus est vnamque
urina vrasone est rubicunda intensa
valde et tenuis vel subtilis lucens
et scintillas ac micans velud ignis
et licet sicut aqua pura tenuis
est nisi per bullitionem redditur turbata
aliqualiter ita urina in causone per ebul
litionem humorum secundum fervorem debet vomi
bilis turbari urina tamen quia in causo
ne ignitus calor attenuat et consumit
fumositatem resolutam in venis sub
tilissimis non oportet tunc urina fumus
cum possit urina reddere turbulentam
sicut in terciana continua ubi dicta materia
est in maioribus venis contenta oportet
fumositas que urinam reddit turbulen
tam et ideo ignitus calor in causone
reddit urinam sic lucentem et claram et
micantem quod turbacio ex ebullicione in
ea non apparet quia consumitur cum tali turbacio
in urina tali clarificatur ut recitat
Gilbertus in regula et tunc dicit plus
cognoscitur causon per sua accidentia quam
per urinam. Constantinus in viatico dicit
quod causon duobus modis dividitur unus
est purus et molestissimus et est ex
a colera rubea pura acuta continu
na ut plurimum est in iuvenibus colericis
et in tempore estivo. Alius modus est
non purus nec adeo molestus et est
ex colera rubea et humore admixta
quam alii componunt de colera citrina Vlia.

timet quod aliquis consideret cocolica ut
na vel pleuresi falsa et dicit quod tr
actu sunt remissiora et secundum ista
ergo ad cuiusque petitionem ita si sic hec sit
molestissima difficile erit nam
purgare propter timorem defectus virtutis
et propter accidentia mala que plus quoque
timenda sunt et tremor et sincopis
ergo quoque contra ea agere qua contra
morbum dure unde multi evacuacionem
dimissa apparencia perdunt cum dietacione
frigida et humida stricta seu tenui vel
ad tenuitatem tendente et cum remedys
contra accidentia mala ut corpus possit
et malicia resistere. si tolli non
potest et eo corpore est quia hec consu
do est velocis motus ita ut in 4°
die vel circiter et non possit materia
morbi artificialiter digeri et premedi
cina evacuari nisi hoc tempus quo
habet operationes sicut in augmento mor
bi vel statu quod tamen est contra men
tem auctorum et doctorum Nam ypo
cras particula 1 amphorismorum in acutis passionibus
in principio raro farmaciis uti et Galienus
in commento super hec dicit in extre
mo acuta non nisi aliud non farmacia
est danda et in die prima vel ad
minus 2a et Alfonsus dicit quod omnis
egritudo acuta non debet dari pur
gatio nisi in principio vel declinatione
propter reliquias Et Gilbertus de eadem
dicit quedam assumat in consumme
vale usum elevationem lavationem
simplicium ut dyaprunus et similia
quod omnino prohibeo nam cum reducit
digestionem et non artificio nec opera
cionem impediri necesse actionem digestionis

stionis erit 1 amonem maxime cum
talia laxativa in summo sunt acutum
et adversa post acutum secundum quod patet
quod tertiam est cum dieta debita et cum
alterativis et confortativis tamen in primo
modo consumitur quia farmacia uti
sed ut debite pacientis dicitur tria ergo
medicum considerare scilicet qualitatem virtutis
pacientis et qualitatem morbi quo ad
virtutem sciendum est licet in acutis mor
bis tenuiter dietandi sunt et precipue
in augmento et statu tamen si virtus est
debilis quocumque tempore morbus fuerit
ergo pro confortatione et conservatione virtutis
amplius est cibare unde Gilbertus dicit
in defectione virtutis plus ergo dare cibum
cum enim virtus deficit nec tempus considera
et tunc dicitur quod est debilis et incipit
deficere hoc sciendum est quoque virtus
minus deficiat Et damascenus dicit
in hoc casu si cibas virtutem reficis
si subtrahis supple cibum morbo faves
Et dicit Gilbertus cum sic habeat virum
consumptionem corporis ergo hec ciborum
quantitatem pluriam in tempore afflictionis
Quarta considera est dispositionem morbi quia
sic est ea et pocius complexionis unde
ypocras in amphorismis humide diete omnibus
febricitantibus sunt sed hec sic est ma
xime calidatis et siccitatis ideo sed ingli
tate eius cibandus est paciens
cibo frigido et humido unde Galienus
in meta et cetera dicit ignorant
multi medicorum quod febri in eo quod
febris quaerit dietam et frigidam et
humidam et Gilbertus et dicamus quod
dieta febricitantis debet esse adversam
complexionem scilicet frigidam et humidam
plus reumpty sit quedam intencia

fria et humida que raro conveniunt febricita
tibus sicut herbe et fructus replent enim
venas aquoso sanguine quia dicit Avi
cenna omne quod aquositatem sanguini dat vira
dat eius putrefactionem quia cito putre
fit unde febris prolongatur et quamquam de
febre simplici fit febris composita et
ut Gilbertus ista veritas quod in terciana
vera continua et multo magis in causone
propter calorem consumentem in coadiuvantia cum
herbis fructibus friis et humidis bene conveniunt
ut refrigerent egroti et percipue cum qualitate
dietatur conveniant etas tempus et accidentia
morbi et eius brevitas sed in terciana
non vera et febre flegmatica non intermittente
non vera et febribus interpolatis flegmaticis
et fructibus friis et humidis contrariamen
te inter ... sunt cibaria digestibilia laudabilis
substancie ut caro pullina perdices et pernices
2o dietandum est eger secundum quod a principio mor
bi ad statum sit tempus breve vel non
si breve per illud tempus est subtilis dieta
et in minora quantitate exhibenda et plures
quia natura sit occupatur circa materiam mor
bi digerendam quod digestionem multorum cibi
vel grossi non potest satisfacere et dum aliqualiter
circa digestionem cibi laborat impeditur
in digerendo materiam morbi semper tamen
ut dictum est in prima consideracione videatur
quod tamen de cibo exhibeatur ut virtus non
deficiat sed fulciatur Si vero tempus ad
statum non est ita breve grossior cibus
dari potest ut in quantitate maior et ego
dico quod est considerare consuetudinem egroti
quo sanus consuevit et delectabatur insuper
in diversis non nisi parum dant cibi consue
ti et optati adiecta secundum qualitatem
morbi exhibendi sunt unde dicit
Gilbertus fructus appetunt infirmi et

est satisfacere quamquam voluntati eorum in
hac egritudine et in hora ciban
di est melior qua sani respective
consueverunt tamen consuetudinibus vel in
aurora quia tunc eo maior remissio
afflictionis vel cum est plures
in die et in nocte respective propter
virtutis confortandam hoc fiat hora
qua minus videatur affligi et hec
dieta sit mica panis ter lota
in aqua frigida tysana tenuis co
lata vel non colata succus malorum
granatorum syrupus mirtinus lac amigdal
dulcium brodium ciceris portulaca
lactuca brodium pure pulli in
qua cocta sunt lactuca ordeatum
avenatum cum simplici aqua
vel lacte amigdal vel lacte
semino si est sopitum procurare
de fructibus pira damascena var
ia vel ad aquam cassia malagra
na berberis et huiusmodi ita quod secundum
quod virtus est fortior et debilior
detur cibus subtilior vel grossior
quo admodum medicaminum multa
ferenda sunt primo considerandum quod
in ista egritudine causa est
putrefactio cum forti opilacione
agendum ad opilacionem faciendam
secundum liberacionem cum fricacionibus
...ibus et longis fricando pectus
et ventrem ?partem et partem que
magis dolet cum aceto albo
et oleo ... et aqua rosis 2o
... calor ... et
subtilitas cole ingrossetur et
hoc fit alteracione per digestivo
ex lentigine aque fontis portu
lace ... an ʒ iij

ros rubee omi sandal spodii flore
menufaris an ʒ 1 aq ros lb ß aq
fontis lb 1 et ß vini malignati ʒ iij zu
cari lb 1 fiat scopus calefactus et igne
lento et sine fumo decoquatur pungere
cum cassie vel tamarind vel cum
mirabol citrinis similibus et si est defluxio
salso addatur apii spargis brusci et
silia et in lavatio addantur mirabula
kebuli ego vero alterativa do ut non oportet
tet in discribendo manus morbi que ali
quam sunt que nutriunt et alterant ut
zucarum viol dyacitoniatum zucaro ros
oxizacarum syrup ros syrup viol syrup
de floribus menufaris cum quibusdam
aliis secundum oportunitatem in virtutem et
facultatem infirmi et facto de herbis frigidis
scop cum zucaro vel cum decoctione
zucari cum dulcoratina sicut de citoria
endivia epatica adyanthos palangie
lactucis portulace et huius et si timetur
de calefactione epatis ponatur sandali
rasura eboris rose et silia huius et
mel alios in intentione syropi et potus
et tibi est et amplius aliquid talium tene
dere potest de electuario ut zucaro ros
vel viol vel dyacitoniatum et cum dieta
debita et istis curato sine purgatione
reperitur n gilbertus dare aut curam
sine pro purgatione sicut in temptatione
ventris cassiam vel tusiam pancre
aticorum et forte propter eandem causam
propter quam dyasperinus primum ut hic
supra dicitur de opilatione faciendam
ut de corpore libere fieri corant facto
pectus dorsum brachia et latera fricantur
sicce cum panno intincto in aqua de
coctionis foliorum vitis sicut fieri in cura
nona et alibi cum utilitate bona
huius habitus considerantia sunt accum
mala que solent in hac egritudine

pneumonie frangere aerem prime cum fuerit
febris multum molestat ideo vitiandus
est aer eligatur domus super terram cuius
fenestre et porta sint ad septentrionem
et aperte in oriente et ad meridiem et
occidentem si sint fenestre claudantur
et si nulla nulla ibi est fenestra sed
ymus vel edificia alia ibi est aeri
aerarium claudentia tanto melius in
dicitur tota camera ab omni immunditia
et malo odore et pavimentum et parietes
bene aspergantur cum aqua frigida munda
et aceto in quatuor partibus quibus locis
desiccatis ponantur ad parietes frondes
salicum virentes et in pavimento sternantur
media folia spatule sicut acori et ita
lenis flores ros virentes flores virentes
herba citonii cum floribus sine folia
vitis viriti propter et sim et lecto sit
apparatus sit stramina sint recentia de
avenis et lecto de plumis non ponatur
quia calefit cito et calefacit sed sit
culcitra de bombace satis mollis et munda
et linthiamina recentia munda et
sit lumen in camera non splendidum
sed cum panno apposito aliqualiter obscu
rato et sit ibi quies et silentium vi
gilie in causone potest fieri ex pluribus
causis aliquando sunt propter fumum materie ca
lidissime et fumose qui fumus ad caput
ascendit calefacit et desiccat cerebrum cerebri
et facit vigilias cui sic subveniendum
est offerantur zucaro ros et alia alteran
cia frigida et ego zucaro viol do et lactu
cam et lac ppinna intinus frumenti
et exterius super os stomachi et super caput
et super frontem ponantur emplastrum de
farina ordei et succo menualis et
succo spinne et pnes ungantur loca
cum oleo viginis viol et non in die
artico et sint vigilie ex fumo reso
luto

superfluitatum necessitas ut in constipa
tione ventris et talis fumus caput
petens turbat cerebrum et facit vi
gilias cui subveniendum est cum
suppositoriis lenibus ut cum lardo vel
cum clisteri leni mollificato Gilbertus
dicit quod de zucaro et aceto fiat suppo
torium sive sale et pulvis scamonee
super aspergatur et dicit quod debet fieri
grossior vel gracilia suppositoria et
pulvis de ea sufficit ad pondus
ʒ i ß et dicit ea esse utilia acutis
febricitantibus Item dicit quod clistere
factum cum malva visciali et oleo et
sale sive furfure confert et phisici hic dicunt cassiafistule
ego do zucaro viol et ungo ven
trem inferiorem et posteriorem ei appono
in dorso cum oleo viol et pasta por
cino recenti et post pono ibi emplastrum
molle de violaria malva visciali
cum oleo viol confectum confectum et eodem
fiat etiam compositio ut feces molli
ficentur et in intestina et si illa non
sufficiunt mollificant feces ventris
humectando fac clistere de malva bis
malva ana m ij ß visciali violarie
ana m i oleo viol ʒ ß cassiafistule
ʒ i hoc lenit et humectat intestina
et feces et licet ponit in meo anti
dotario hic secundum doctrinam Guillielmi in
forti sed in clisteribus non ponitur mel
nec sal nec cantabrum sed lotum quia
eius calefacto cum aliis non nocet
et ʒ i salis ut excitet naturam ad expel
lendum materiam clisteri et feces et
Gilbertus tamen de frenesi ponit in clisteri
mel et sal et cantabrum hic in meo
antidotario clisteria sunt utilia secundum diver
sitatem dispositionis patientis fre
nesim vel constipationem Et sunt vi
gilie ex fluxu ventris et tunc detur
zucarum rosarum et siropus Item diaspermis

zucarum rosarum diacodion ana partes i mixtum
datur quia fluxum reprimit dolorem
capitis mitigat et somnum inducit
et hoc loquor de fluxu sinthoma
tico et non critico et fiat fomenta
cio circa frontem et tympora cum aqua decoc
tionis lactuce portulace semperviva al
bi vel nigri et similia Dolor capitis
sinthomaticus accidit in causon ex fu
matione morbi ad caput ascendente
vel constipatione ventris cui subveni
endum est ut iam dictum est et vigi
lias ex fumo materie morbi vel ex fu
[illegible] nisi quod hic debet fieri frica
tiones commutatum et proprie volarum
manuum et plantarum pedum cum sa
le et aceto ut volunt aliqui sed
non fiant fricationes nimis fortes
ne calefacto corpore augeatur per
fricationem calor fumus qui est
in capite lesus et dolor causa
distrahatur a capite et trahatur ad ex
teriora Et probat hoc quod videmus
quod quidam caput peplo ligant et strin
gunt quia licet ad tempus videatur
minor dolor propter modum compressionis
et spiritibus fluentibus ad locum ligatum
dolor est maior Et in dolore capitis
dicit Valescus Gilbertus hic [illegible] semen
papaveris semen lactuce ana partes i
decoquatur hic in lacte mulieris bu
litionem una vel duabus colletur
de isto unum coclear et pro ei inde
dari diaspermer in magna inflamatione
et vigiliis multis et in nocte cum
succo lactuce et portulace et semina
viridi et aceto potest addi narcoticum
aliquod ut mussilaginem papaveris comandre
vel mandragora papavera de liis ra
ro utor nisi [illegible] et papavera et
fiat emplastrum super frontem et tympora

Inter multa accidentia mala in causone frenesis
unum est valde mala et periculosa ideo
contra eam agatur sagaciter et sollicite
Primo enim fiant fricationes fortes
extremitatum et ligature non obstante
quod per hoc calefiat corpus quia hic oportet
fortius agere contra frenesim quam
contra febrem et ponantur pedes in aqua
calida et plante pedum fricentur cum
aceto et sale et fiat clistere in quo
sit cassiafistula manna et viola ut supra
hic tactum est ut et sic sumus in mania
sed evacuatur et in parte accipue dis-
trahatur post radatur caput si ista
non sufficiunt et in unguento ipsum unge-
tur virtualiter frigidis actualiter tepidis
et fomenta caput cum succo rape et
portulace vel cum succo apii et aceto
ad repellendum dolorem et non appo-
no super caput narcotica ut quidam
ponunt ad provocandum sompnum quia
poros cutis capitis claudendo et materiam
reprimendo frenesis fortior fit. Et
ne corasma capitis spissa reddatur
cutis et ne vapores exire valeant et
ne quedam sint posita in unguentis et hoc
et fiat dicit per lineas aliquas poni po-
ros cutis laxantes ut vapores exeant
et sic ponitur bene catulus in dorso
fissus super caput et gallus eodem modo positus
et pulmo calidus ut exitus abunde-
te sic super caput positus confert
et post depositionem eius liniatur caput
cum succo apii petroselini et lacte mulieris
petroselini in muscate et ad provocandum sop-
num super frontem et tempora sint re-
media ut hic dictum est supra contra
vigilias et de ad bibendum alterativa
sunt et confortantia et sompnum pro-
vocantia ut syrupus violarum una vice
et lacte amigdalino per vice alia et lactu-

cas comedat et portulacam et huiusmodi
quia frigiditer recipiunt plus laborant
in causone quod frenesis secundum Rogerium
Sepe in causone fit ariditas
et adustio lingue et sitis frequens
et hec patiuntur aliquando continuo calida et
sic eveniunt aliquando sicco speciali
et ideo secundum hoc ponitur localibus
remediis ad os et linguam et non
negligenter apponere remedia ad stomachum
vel ad pulmonem et epar. Unde
tantum et talis sunt patientes quod
ad linguam ponuntur primo remedia
ut aliqualis fiat consolatio. Gilbertus
vult quod primo lavetur lingua cum
aqua calida et vino quia hoc humectat
lingue ariditatem et mollificat
et resolvit superficiem lingue ad
extremum et postea abstergatur cum panno
lineo albo ergo cum panno novo
non melius apponi necesse tergo et
postea hoc lavetur lingua cum aqua ca-
lida et modico aceto quia hoc sor-
des et viscositatem amplius re-
movet et poros aperit lingue
et fumum ut vapor exeat post
hoc in ore diu teneantur penidie
vel candi et si habentur candi de
syrupo rosarum vel violarum vel [illegible]
quod solet inveniri in fundo vasi
syrupi quia syrupus est melius coc-
tus et diu stetit in cella lapidibus
magne efficacie comparata [illegible]
et multotiens lavetur os et lingua
cum aqua calida et aceto vel cum
aqua calida et vino malorum
granatorum vel vino de berberis
Et ro. si adsit strictura pecto-
ris vel tussis acetositatem acetum vel
vinum de berberis vel malorum granatorum

non ponatur quia sua frigiditate ledit et acetositate contrahat vias meri et hanelitus. Sed utrumque alia frigida humectantia ut sunt folia portulace in aqua frigida infusata et super linguam retenta conferunt. Sic competit pecia de pomo non dulci nec acerbo coctione mitigato sed multo plus infrigidat et humectat pecia et sic pecia de tyrsello cucumeris vel cucurbite de interiori infrigidante est posita in parvulo sacculo posita et in aqua frigida adaquata et in ore tenta super linguam. Sed si adest strictura pectoris non ponatur quia secundum Gilbertum sua nimia frigiditate nocet. Ponatur ergo coctio [?] pauca seminum [?] tamorum [?] vel bobatis [?] et malve vel lactuce vel portulace. Et non si est apostema confert frenum [?] prius quam finem ascendentem deprimat et compescat ut est syropus violaceus et decoctio de herbis frigidis et humidis frenorum [?] stomachi extinguentibus ut habetur capitulo de [?] stomachi [?] et super stomachum ponatur remedia localia ut ibi habetur. Et si ab epate venit frenum [?] vel de pulmone ponatur remedia frigida et humida ut in siti causali pulmonis vel epatis habetur. Sitis est unum sinthoma malum in causone. Que dicta de ariditate lingue hic competit et prius plurima remedia contra sitim hic vide capitulo de appetitu cibi et potus hic supra et ibi invenies. Est unum malum accidens in causone continuato vel appetitus continue [?] ariditas [?] per gutturis et alique lingue et palati ita quod vox i-

perdatur et efficitur penitus rauca ut vix verba intelligi possint. Cum sic subvenit fiat gargarisma cum aqua decoctionis ordei decorticati et radicibus liquiricie et apponatur zuccarum et fiat quod syropus tenuis vel decoctio spissa. Iste teneat pendentes sub lingua donec resolvatur. Et si est continuato et in lingua et palato ducatur cum lingua resolutum per locum exasperatum si ibi non continuato sed in gutture ponat sic paulatim resolutum inglutiatur. Item fiat in uncto amicto usque ad [?]taillas cum equali mixtura olei violacei et butiri recentis et supponatur hoc emplastrum. Recipe seminis lini malve bismalve et cum oleo violaceo fiat emplastrum vel fiat tale unguentum. Recipe succi semper vive et cum equali mixtura olei violacei usque ad sui consumptionem decoquatur et addita cera fiat unguentum quo dictus locus sit unctus usque ad furculam unge et caveat a salsis acetosis et acutis. Interius et quandoque sit fluxus sanguinis narium sinthoma in causone et cognoscitur esse sinthoma quia venit cum impetu magno et furiose et inde debilitatur paciens. Fluxus criticus qui venit [?] venit paulatim et paciens inde alleviatur. Licet Gilbertus disputationem faciat an in tempore debeat fluxus sanguinis narium sinthomaticus restringi tamen sic breviter dicatur si fluxus est in principio morbi periculosis quibuscumque fiat flebotomia sed non debet mittere in tempore sed debet moderari cum exhibitione zuccari rosati et syropi rosati

et quibusdam aliis lenibus confectionibus positis super frontem et tempora et super regionem spleneticam et epatis. Si autem fiat in augmento vel statu morbi sunt flebotomia aliis iam dictis modis debet fluxus quando causa consolidata patitur propter fluxum intercipere. Sic ille et tu dic quod ut cautius fiat interceptio videantur regule de fluxu sanguinis narium in primo huius libri posite et sic quoque in causone fluxus ventris sinthomaticus quando cognoscitur et sinthomaticus quia cum impetu venit et quanto magis fluit tanto magis patiens debilitatur ergo est quod est fluxus bonus et creticus quia paulatim venit et quanto magis fluit tanto magis alleviatur patiens tunc ergo est sinthomaticus precludendus convenientibus fiat flebotomia et tunc debet zucarum rosarum et syrupum rosarum si materia est colica si materia est flegmatica apponenda si sit vi nature et materia est fortis sufficit quod ipsa agat nec fiat flebotomia nec purgatio et hoc vult Galienus commento pronosticorum si creticus sit fluxus non debet fieri alia purgatio nec flebotomia nec palia medicina sed huiusmodi opportet eos iuvare naturam compellere si ipsa non sufficit vel si non est adhoc satis fortis unde dicit quod oportet ducere unumquemque maiori ubi incipit natura et per convenientes regiones unde contra hoc Rogerius quod iuvari debet natura cum aqua decoctionis prunorum violarum in qua resolvitur cassiafistula tamarindi et colatura addatur zucarum et debet in mane. Sic Rogerius et ego dico quando est fluxus vi nature sit paulatim et non moleste contineri

alleviatur patiens videtur quod natura fortis est et sufficit ad compellendam materiam morbi preter sua ideo tunc nichil faciam nisi materiam confortare. Sed si natura incipit compellere per fluxum ventris materiam morbi in die critico propter sui debilitatem tepescit compellere ...cum esset procedit quod fluxus cessat et ultimum dimittit et morbus non ex toto cessat tunc medicanda est natura ut Rogerius dicit et constipatio ventris est accidens malum quod solet in causone evenire et agatur contra ... sic super dictum est contra vigilias constipatione sicut predicti et in capitulo de constipatione ventris et in capitulo de colica ubi colica contratione fecit sicut remedia contra eam singultus quoque accidit in causone et tunc ut ... contra causa singultus tunc sic quia est propter inanicionem propter aliquam evacuacionem factam vel per fluxum sanguinis narium vel propter fluxum ventris vel propter vomitum continuum vel propter sudorem dyaforetum tunc autem propter vaporem acutum ab stomaco mordicante. In primo casu cum est propter inanicionem debet restaurari in cibo et potu et medicina ut sucus pullorum qui in aqua cum lactucis sunt cocti et sorbeatur de vitellis ovorum cum claro brodio pullorum factum et de zucaro violarum et dyadragantis et ... et unguentum stomachus cum oleo violarum et cera nova ... confecta et sicut Rogerius parum intinctus in qua

decoctionis violis ponatur ab oris stomaci restrictiva adiuvativa et emplastrum de semine lini dicunt hec super contra asperitatem trahere articulariter consistit secundum rogerium Si vero est singultus propter fumum mordicantem os stomaci constringatur fumus ille cum sirop viol vel zucaro viol et herbis frigidis supradictis coctis et inungantur de sirupo cum oleo violaceo vel pannis intinctis in succo lactuce et lacte mulieris super os stomaci ponatur et si invenerit necessarius alia remedia apponere propter dispositionem diversam pacientis vide tractatu de singultu capitulo hec super ubi plenius de eo habetur et si fuit singultus complectione ibidem remedia ad hoc dicta sunt In acutis egritudinibus evenit aliquando sudor diaforeticus Est enim calitas humoris furiosa fumosa dissolvens humiditates subtiles totius corporis in vapore et sudore resolvens cum calitas cordis magna virtus totius corporis consumitur et spiritus qua propter cardiaca diaforetica vocatur et semper incipit a regione cordis originaliter et apparet aliquando primo in capite et aliquando in orificio stomaci et venit a principio morbi ter vel quater in die et cito cessat et est tante malicie et periculi quod nisi cito curatur deficiat Oportet restringere sudorem tale omnino nam comparando cum sudorem futurum non curatur propter cum mortuus futurum est aliter sic erit cum moritur ponatur igitur circa nasum folia frigida ut rose viti salicis mirtifarum et plenius et dentur zucarum rosarum corralis et vinum malorum granatorum et mala granata acria et berberis et inungantur collum pectus spina dorsi stomacus vola manuum et plante pedum cum oleo ros ʒ j aqua ros ʒ ß aceti fortis ʒ ij camphore ʒ j. Et mixtis et possit fieri emplastrum

de succo solatri plantaginis et pulvere rosarum et sandalorum et coralli et ponitur super regionem cordis et stomaci et cum in fortem ista alia ponitur secundum oportunitatem inventam applicari et reiterant pluries in die cum cibo frigido supradicto subtilibus et levis et facilis digestionis et talibus cibis nos non nominamus melius quam cum cibus mittimus ut succum pullorum recipiantur cum agresta et cum berberis vel cum pulvere sandalorum et coralli et margaritarum et fit sorbitum de vitellis ovorum et vino de berberis vel granatorum acetosus et succo citoniorum et medulla sorbarum cum cibo mirabili confert et licet abogerio dicatur aliud sudor diaforeticus et aliud cardiacus sub uno tamen fit curatio utriusque et vero dicunt quod precedentibus convenientibus fiat flebotomia et postea fiat in introitu horum virginitatem secundum cum pacientis forti se infestit et forti dissolutione virtus dissolvatur vero consilio ad evacuationem faciendam vero Rogerius quod in se continua durat aliquando succorum coactum materie debilitatem minas et consumere spiritus vitales et in hiis cum dicit aqua rosarum vel aqua salicis vel mirte frigida in facie cum impetu proici ut retrahantur spiritus ut eorum procurat cor possit dilatari et apponatur naribus aromatica ut spiritus recipiunt et constringant vero alii secundum partem et cum impetu ut spiritus moveatur et fiant fricationes extremitatum fortes et frequenter et ligatura extremitatum ad extremitates fumum et ad omnia dicenda et hec valent an paroxismum

ligatur et in manu arotica et illa adiuvet
hec Rogerius. Et fit quoque sincopi ex
replecione et dissolucione multi naturali
in manducando et cum hec cura est absti
nencia secundum Gilbertum capitulo de terciana
nota. Et cum sincopi aliquando venit in
acuta febre propter nimiam evacuacionem ut
propter fluxum sanguinis narium et propter
fluxum ventris et propter sudorem dyafore
ticum in quibus fit debilitas cordis
ex evacuacione succurrendum est in proximo
ut iam dictum est quo ad fricaciones
et ligaturas et quo ad aspercionem omnis
restaurativa in cibo potu et confortativa
medicina ponatur ut hic supra iam
dictum est. Secundum non proficiat aliquid fricari
facie pacientis ut patet in capitulo de sincopi
hic supra. Et accidit in causone et
aliis febribus continuis aliquando in de
cretico aliquando non in die cretico quod
ex acualitate febris fit dissolucio
humorum grossorum qui dissoluti cum
urina descendunt ad vesicam et sic
opilat collum vesice quod non ipsa nec
urina exire potest ex quo accidit
in pectore magna et intensus do
lor ita ut pacienti videatur quod mori
debeat et non est dubium quin plures
mortui sunt quibus urine egres
so fuerat totaliter denegata cum
subveniendum est cum fomentacio
ne earum urinalium id est appetitum inferius
cum aqua decoctionis melliloti cao
mille flammule melliloti foliorum vitis
et salicis et si hec non sufficiat ad
dantur hec renuculis et in aqua
decoctionis omnium predictarum herbarum
ponere furfur tritica et misce ad spis
situdinem aliqualem et sic bulliant
usque ad spissitudinem emplastri mol
lis spissi et ponatur sub umbi
lico et usque ad anum et itaque
membra urinalia et pyconico
includantur et si cum denegacio
urine esset constipacio ventris uti
liter fiet clistere quod hic supra
dicitur contra vigilias ex constipacione
in quo posset poni flores flam
me et melliloti. Et accidit aliquando
ex febribus continuis et acualitate
febris dissolvatur humoris in capite
et descendat inferius humilitatis
et ad vias spiritus ita quod nec co
medere nec bibere possunt et visio
sicut anhelitus et fere suffo
cantur et vocatur Rogerius hoc
sinthoma parasmatis cum si in
eius fine appareat tumor sine
non succurrendum est et sic non appo
nantur repercussiva sed infrigida
et remollitiva et dissolutiva
utendum est et primo ungatur
locus cum butiro vel dyaltea et
postea supponatur lana succida que
dissolvit et aperit et facit humores
exire ad exteriora hec ille. Accidit
in febre continua aliquando tremor
cordis et puncto oris stomachi et quibus
cum subveniendum est secundum Gil
bertum quod fiat emplastrum de rosis
violis spodio et sandalis albis
pulverizatis apposita terra pu
vel media farine ordei et parum
camfore cum succo solatri vel
plantaginis et apponatur super
stomachum ipso stomacho in antico et si hec
accidunt ex debilitate vel dieta
nimis subtili ingrossetur dieta
cum amigdalis et aliis hec Gil
bertus. Nota quod Gilbertus non

facit de terciana continua in causone diu
sa cupla sed tamen unum quia causa est
eadem licet materia i. colera cum consistit
similis lenibus et propinquis cordi et
materia terciane continue s. colera rubea e
in venis remotis a corde et in venis
amplioribus et ideo causa terciane e. sicut
causa causonis nisi quod in terciana quia
afflicto est remissior et accidentia que morbo
accidunt sunt remotiora a periculo quia
in se sunt remissiora et ideo melius
patitur de terciana continua et medicus
potest eo minus facere et si debet fieri
flebotomia et purgacio melius sustinetur
quam in causone unde patet si causon
erit in iuvene et forti et terciana con
tinua esset in sene debili ita pericu
losa posset esse terciana sicut causon
et ideo considerentur hec particularia et
cum cautela bona semper agatur in
utraque febre quia ambe molestissime
et non sine periculo ut plurimum

et febris terciana interpolata
alia est simplex alia composita Et
terciana simplex alia est vera terciana
alia est terciana notha i. spuria febris
terciana interpolata vera est de colera naturali
i. de colera rubea cum qua plura parti
cularia concurrunt ut complexio co
lerica estiuum tempus iuventus et dieta
precedens calida et sicca Et cumque
colera est in stomacho non in venis oris
stomachi nec in venis stomachi que sunt am
pliores sed in ipso stomacho et si sit in
orificio stomachi sive in parte stomachi superiori
tunc sunt hec signa nausea vomitus colericus et sitis continua et amari
tudo oris et dolor frontis et fasti
dium si colera sit in fundo stomachi non
est vomitus sed nausea et fastidium

non tamen tantum sicut quando est in orificio et
amaritudo oris non est tanta et
egestiones sunt colerice in principio
accensionis et urina est rufa vel
subrubea tenuis et ista sunt signa
quando materia est in intestinis quia a fundo
stomachi continuatur intestinus et ad est
fundus fluxus ventris aliquando
Sed Gilbertus dicit quod materia febris non
putrefit in stomacho sed in venis porosis
eius ut in venis oris stomachi et natura
concussione sed ad propinquiorem locum
illam materiam putrefactam refundit
ad stomachum et illud et medicus cognoscens
hoc eam evacuare sequens et imitans
naturam vomitu sponte utrumque reperit natura
ducere causa oz et si materia febris non putre
fit i. in testibus sed in venis prope intestina
ut in venis splenis et in venis fel et in corpore
poris naturam materiam febris corruptam re
fundit ... et ideo medicus hoc
cognoscens naturam sequens in expel
lendo evacuabit per intestina et per uri
nam quo vel quid cognosceret medi
cus vide in regulis Si materia febris est
in venis ... vel in costis fellis ... pectoris
sentientur sub dextro ypocondrio uri
na est magis tincta quam si esset
in stomacho vel intestinis et erit cum spu
tiotica aliquando propter passionem epatis
ad spissitudinem tendens et erit
calor acutus per totum corpus et sitis
Si materia febris sunt in venis spiritualia erit
sitis maior quam potu aque non
mitigatur et ibi i. in spiritualibus do
lor / et si sit materia in renibus i. in poxi
simo dolor et quia aliquando in se pu
tridis interpolletur per interpolacionem
non distinguitur terciana febris ab alia fe
nit cum hoc sit una terciana et alia

cias in cottidie sit paciens affligitur
abrupcius medius reputatur cottidi-
ana hic ponatur signa distincta ypa-
terciane scilicet rigor et punctura membrorum
sensibilium videtur paciendi quod sentiat
in corpore quasi in acubus pungi et sit
ex humore colerico velociter se movente
in membris sensibilibus et sic est iste rigor
apparatus terciane secundum Gilbertum et in
tali rigore incipit terciana et terciana
tamen sudore plenio et dicit ideo Gil-
bertus quod rigor apparatus terciane est
sine frigore quia eius materia est
colera in prima in principio et si acci-
dat ei qualitercumque frigus hoc non
est nisi ex passione eo in putrido et
minima destitucione caloris In pulsu
vero sunt signa maioris terciane ap-
tum quia licet in principio paroxismi
sit pulsus parvus et profundus et debi-
lis in quibusdam aliis febribus
similiter in terciana cito mutatur in
magnitudinem et velocitatem secundum frequen-
tiam et est durus semper inequalis
et ordinatus nec eius velocitas
multum excedit non enim recedit
a pulsu sanum qui multum currit et
per equalitatem et ordinacionem dicitur pul-
sus terciane a pulsu febris flegmatice
quia in ea est pulsus inequalis parvus
in principio augmento et statu affligit ter-
ciana de tercio in tercium diem et movetur
in horis talibus hora tercia et durat
afflictio ad plus xii horis secundum Rasis
sepe viii horis tamen et quiescit xxxvi
horis vel plus et accidentia in ea sunt
dolor capitis sitis acuitudo horis
vigiliarum instancia constipacio ventris
et linguae siccitas et appetitus ex
fumo colerico et aliquando secundum fluxus

ventris talium / hec egritudo est
facilior curari nisi sit intempolatas
quia materia est cito resolucionis et
consumpcionis et ideo paroxismus et perio-
di pauciores Nam ultra periodos
non ascendit Similiter intus est in eu-
palma non enim multo tempore ascendit de ter-
tio quia quod quod consistit acuti ac-
cessit et egritudini et eius cui sunt
eiusdem nature / Similiter forma que
est fit et materia que est eo in non enim est
hic aliqua repugnancia in regendo
et medicando in flegmatica vero
fit materia ... et humida frigida et
viscosa que indiget talibus et siccis
maxime vel diversimode fit est ca-
et sicca ad contrarium enim frigida dicitur
et humida non enim hic uniformiter
agi potest ut in terciana ubi tamen
corrupte materie quia corrupte fit corrumpitur
frigida et humida Sicut dicit Gilbertus
curando terciam oz maxime ac-
cidentie que est colera naturalis
que tamen sit subtilis et valde
liquida et imbibatur in membris ob
causam impressam per frigida ut adeoque
et ordinatur ad disposicionem aptam
expulsioni et huius sunt semina
frigida et herbe frigide aperitive et
diuretice ut endivia etc et confor-
tativa corporis ut sunt sandali
et huius ... huius et zucare
fiat syrupus utilis et si sit consti-
patus ponatur ... et non ...
et si sit mollis in ventre ponatur
rosa et non mollis et si colera sit
multum liquida non ponatur capillus
veneris nec alia ... subtilia
tima et omnino ponatur ibi acetum
ut alie medicine melius in-

venas penetrat et alterat et resistit
febrili distrasie quia si non apponatur
prius syropus veniat syropus in venas ca-
lor stomachi dissolvitur in vaporem
calidum qui producens super materiam co-
leritam calefacit et desiccat et
maiorem inducat sitim maxime
cum omne dulce sit calidum inflamma-
bili hec Gilbertus et ego dico si
adsit ibi tussis quod propter acet-
um non sit ibi acetum ponendum in hoc
casu plus utor decoctionibus fructuum
pro digestivis quam syropis decoquendis
ut particularibus convenientibus
fiat floria de epitima decocti bruchy(?)
et Gilbertus hoc approbat et quod fiat
in die in ampollata et tu dic si ita
est ita quod vel corpus sit plectoricum
bene competit floria parcite
consistente timore forti et si sic non
solvitur digeratur materia cum oxizacara
vel syropo acetoso simplici vel
cum syropo facto de endivia citonia
lactuca et epatica cum seminibus frigidis
et minoribus et maioribus mundatis
rosis vel violis sandali et spicanardi
addito aceto vel vino granatorum et
zucaro albo et duro quod sufficit et
si adsit tussis fiat decoctio de prunis(?)
addito vino granatorum mustorum(?) et
modico zucaro albo ad saporem
ad conservationem meliorem et tu vide
in regulis quando datur syropus digesti-
va quod cognoscitur per remissionem
coloris urine et eius aliqualem
inspissationem purgetur cum electua-
rio de succo rosarum simul 3 1 vel cum
apozimate purgante coleram
que est in antidotario meo Gilbertus
dicit evacuetur materia digesta cum
pulvere mirabolanorum citrinorum in aqua

rosarum posita sub divo per noctem et ma-
ne detur colata delicatis vel ipsa
substantia fortibus vel pulvis mira-
bolanorum citrinorum ponatur in aqua rosarum violarum
et prunorum et stet ut dictum est per noc-
tem sub divo mane coletur colature
addatur cassiafistula manna tamarindorum et
detur vel detur reubarbarum cum succo plan-
taginis vel citonie pueris etiam
lactantibus potest dari urina decoc-
tionis reubarbari et eius potius medi-
cinis id Gilbertus ponit ad pur-
gandum coleram in terciana vera
tercia domus lavatum sit cum x sive
cophinus dyanubar(?) karacti(?) impe-
riale et electuario de succo rosarum ras-
sis quanta pes 3 1 scamonee cocto
cum tribus melle et aqua quantum
sufficit bibere potest bibere potest bibatur
solvit tercianam vel alleviat quo-
tiens post sumptionem medicine ab-
luat os cum aceto bis vel ter
et post ablutionem accipiat haustum
tysane hoc autem prohibet nause-
am et instantiam medicine in vil-
lis stomachi et post hoc bibat modicum de ace-
to ut os stomachi rigidum fiat et
forte adnituendum(?) post hoc sumat
de electuario boni saporis ad remo-
vendum saporem aliorum et ab-
hominationem et si timetur quod evomat
medicinam sufficit gomma et
panis assatus et aceto aspersus
ad os et nares teneatur et super
os stomachi succus mente et absinthii
ponatur in panno intincto in eis
et eius faciei aqua rosarum roretur
vel subito aqua frigida super faciem
spargatur et quidam sugunt agre-
stam masticatam vel pira acerba

vel malagranata atā secundum Gilbertus volunt quod masticetur sed quod nichil vel valde modicum tussyliciat septima die post purgationem secundum Rogerium ante horam paroxismi detur equalis mixta nuce tiriaci et requiei et totum sit ad pondus ʒ ij cum aqua tepida et septima die aperiatur alica epicaes et in die pannum dehat de sanguine quia non sit flebotomia nec ad evacuationem secundum sanguinis ne cibus propter tantam mansionem colle aduratur et si sit non solvatur sed tamen alterativis et confortativis et bono regimine tussis super purgatio per medicinas laxativas attractiva quia nisi error accidat virtuta conplete propter morbum dissolvat et consumet Et secundum Gilbertum tiriaca detur causa paroxismi sit conplexi et si ultra vij periodos durant sed scias iam sed et tiriaca noctem et ita cam agendum erit in dieta et medicina prout in loco suo dicitur de mitigatione accidentium quoque solum in hac sed accidunt ut est dolor capitis sitis et alia de quibus iam dictum est capitulo precedenti de causone secundum formam ibi traditam hic poterit operari nisi quod ibi in fortioribus con agendum in ibi sit incendium fortius et hic in remissionibus quia minus hic est incendium / Ex proprietatibus operationes contra tercianam sunt plures quidam dant ante accessionem sucum apii bibere et aliqui sed raro valde confert ubi videlicet

cum est valde fortis et super calefit corpus et concitatur natura fortiter ad expellendum per sudorem materiam sed operacio huius non est tuta quia ut dicit Gilbertus contra hoc passi accidito et ad caput fumus ascendens cavet febrem alii dant t(er) vel q(ua)ter ante accessionem sucum ebuli et levis su(per) capis necthe et dicunt quod co oculta virtute aufert tercianam / Alii ligant super pulsum tenuem apii et dicunt quod preservat ab Sed secundum Gilbertum hoc est aut dissipatio colerica aut deingnando colorem sed quia admodum duorum porcorum duorum dolorum maior deingnat minorem et alii stercorant in pomo dulci excavato in medio pomi assant pomum clausum superque cum percia prius incisa et postquam pomum infriata sunt dant medietatem pomi ad comedendum et laxatur cum hoc patiens et solvitur sed dico si natura est digesta confert quia coin purgat / alii faciunt tale emplastrum Rx savinam plantaginis radices urtice contusas pistas et mel et sit tantum de radice quod odor eius fortiter sentiatur illa sit sunt mixta ad spissitudinem bona et inducatur hoc mixtio panno ad latitudinem et longitudinem palme et ij horis ante accessionem applicetur pro nullo intermedio et hoc fiat in statu natura digesta et maneat ibi preter accessionem hoc est quam diu durat rigor vel frigus

et hoc vult Gilbertus sed petrus lucrator
conpunctator magnus vult quod post purga
tionem si febres non cessant et si materia est in
intestinis quod cognoscitur quia tempore ri
goris vel frigoris sentitur frigus po
natur tale emplastrum super ventrem et
cum conmina calefacta fuerit deponatur
vel conpunctalis operationes habeo re
pertorum vires usus diacytoniton et
est in medio amiditate et decocto de
corica et rostro porcino et ordeo
et liquiritia cum modico aceto et si in
isto non solvitur febris et in bono regi
mine in qualibet accessione datur in recepti
dine de morare sucus absinthii succus
violaris ana partes 1 et fit totum conu
testa omni capite et in duplo tantum de se
ro recocti et hiis utor propiis
quibus fuerit ubi syrup et electuarium et medi
cinas purgativas habere non potest ergo in
cantationes et carmina et scripta que
ca. non approbo nec admitto de primis sci
re convenit quod plectoria carnosi et soli
di habentes membra magis possunt in
hac febre abstinere a cibo et subtiliori
dieta uti hiis primis tribus diebus parum
reficiantur in die porci prossimo conti
nuatur cibo aut nullo et conveniens fit
de syrop viol viol et oxizacarum vel
panem in aqua loto et aceto parum
mixto et prunas rigis comedere vel
lactucas coctas cum lacte amigdal
aliis diebus uti potest ordeaco colato
vel non colato lac amigdal vel ave
nate et brodium cum matileti et
attenuati et coleiti et qui conversi vel re
iciunare non potest consueverit sed plures
reficii in die oz cibum dare tamen in
die paroxismi quam in die quietis
et grossiori dieta uti possunt vide hic
supra de ypsilationibus secundum intentum
et secundum de camsone ad formam ad
hic dirigendum est ergo nisi quod grossiori
et coproson uti potest cibo hic et pri
frio actu et potentia quam ibi Ego vero
die paroxismi ante paroxismum nichil
do per iii horas de inicio ne natura co
gnoscitur et ne impediatur ad expellenda
materiam morbi et prolongetur accessio
et morbus et ad crisim morbi acci
datur violenter cibum digerere non potest
quod occupatur operatione ad expellen
dam materiam et hanc operationem per
ficere non potest quia aliqualiter non potest
occupatur circa digestionem cibi et sic
duplicatur labor scilicet digestioni cibi et ex
pulsionis materie natura fatigatur
et ex eo multum debilitatur et plus
fluit de materia ad locum putrefactionis
in paroxismo sit nudus in lecto bene
coopertus pannis et in loco quieto
silenti et obscuro et sic maneat
usque rigor et frigus cessat et
incipiat corpus calefieri et in hoc
tempore nec cibus nec potus detur
postquam corpus calefactum est et propter
spissitudinem cutis vel sordiciem
eius non disponitur ad sudandum
vice natura sic fiat fomentacio secundum
Gilbertum circa pedes et tibias cum
aqua calida decoctionis viol ros foliorum
salicis foliorum vitis solatri psili et
filice vel cum aqua simplici calida et bene
fricentur plante pedum cum sale et
bene copiatur ut sudet et in ungat
ungento cpis cum pplicon et parum
dyalt mixtis et cum suco lactuce
et portulace liniantur frons et
tympora panno lineo supposita et
in eo madefiat sepius et suppo
natur et cum sudare cepit caveat
a frigore et a discoopertione multa
et non opprimatur multa coopertura

gravat eum nam et ad angustiam
ducat sit contentus levi coopertura ita ut
aer ad eum non pertingat et si non potest
continere quin brachia iactet sive atque illud
contra coopertura tunc linthiamine duplici
vel triplici cooperiantur et in isto tempore
sudoris omnem potum prohibemus si
fieri potest et si non potest prohibere patiens
detur aqua calida et non frigida quia
frigida aqua in hac egritudine precipue
splenem opilat et magnificat si fuerit
autem sudores potest dari sirupus aliquis
alterativus et confortativus ut sirupus de
malagranatis acetosus vel de malis
matianis sicut Gilbertus Ego vero
ad provocandum sudorem facio cum pa-
no laneo in aqua decoctionis foliorum
vitis et salicis abstergere pectus et spi-
nam dorsi et latera sive costas et
fricationes pedum cum panno consimili fa-
cio ad fricationem adhibita tepida
et cum fortiter sudaverit si constipatus
fuerit do unum haustum de ptisana
ordeacea dulci et non simulata
quatinus possibile est ad bibendum sicut
qui multi sunt in civitatibus Intusque vi-
ni do sirop acetosum cum aqua calida
nisi patiens talem abhorreat et
sudabit post haustum patiens
sudore plenius sed levi quia natura
consolata fortius expellet cum facilius
et caveatur ne subito infrigidetur sed agatur
ut paulatim cesset sudor et ca-
lor sed post sudorem et postquam ca-
lor in corpore moratur in pedibus
augmentatur lavare potest os cum aqua
calida et modico aceto ut mun-
dificentur lingua palatum et os
et ut fundi ibi recepti corrumpuntur et
detur cibus levis ut panis lotus

aqua cum succo granatorum acetosorum
mixtus vel lacte sicco amigdalarum
pinnis seu maioribus mundatis et
si sit pauper qui habere et similia habere non
potest lac acetosum de quo butirum
est extractum detur et spoliet tamen
pinguedine sua et fiat sorbitio de vitello
ovi cum aqua mixta et modico
aceto sorbendum et sit uno tali ci-
bo acetoso aliqualiter si non tussierit
vel uno cibo sine aceto si tussierit
sit contentus propter illa infectione pauperi-
bus vero avenatum de farina grossa
avene et aqua factum exhibeatur et
aliquam si spissitudinem habeat tale
pulmentum apponitur ei ptisana
ordeata non simulata vel quasi
tamen quod liquida sit ad sorbendum
et bibendum et post cibationem ad
horam aliquam ponat se ad dor-
miendum et dormiat bene et requie-
scat / In die vero quieti reficiatur
bus in horis consuetis sano sit tamen
quod bene hora mutet vel prandia sua
custodiat vel salata vel et potest coqui
de lactucis coctis cum lacte amig-
dalarum et de ordeaceo vel avenato
cum lacte amigdalarum factum et de
medulla sive pulpa cucurbitarum
ac vel pruniorum nigrorum cum
lacte amigdalarum et tali proportione
quod acetositas non sit fortis sed levis
et delectabilis si vero patiens esset
multum debilis datur sibi de succo
pulli nigri cum qua cocta sunt
lactuca vel pomum acrium qui-
bus coctis et pulli comedatur aqua
pulla cum sua aqua et succus

contrahat' et cohibeat' et secundum quod
debilis est paciens sumat sit aliquantum
spissior et plures tunc in die refi
ciat' sed pauca vice modicum det' et
in prandio bibat cervisiam odoratam
debilem sed claram defecatam bene
coctam competentem aut ubi cervisia non
habet' pro libito sibi tysannam sine a
quam ordei bibe cum cibo quia
digestionem impedit et bibat aquam
decoctionis prunorum vel brodium ci
cerum secundum doctrinam multorum ego vero
vinum album clarum debile concedo' vel si
sit homo fortior aliqualem dummodo non
sit fumosum vinum nec multum talem de
limphatum multum cum aqua fontis cocta
et infrigidata vel cum aqua endivie distil
lata competenciam vero tempore tempore calido et
in iuvenibus calidis dietam potorum de
fructibus et herbis sicut lactis amigdal
avenarum et ordei in positu alfonso
sine esu carnium et sine vino limpha
to sed in tempore frigido concedit carnes pulli
nas et vinum limphatum in diebus non
polatis et ego dico ubi est multum debi
lis concedo similiter pullorum et vinum limpha
tum et in tempore calido si fastidierit sumat
pullorum et pulmenta in die interpola
ta do de pullo vel cum lactuca ut
comedat alas collum pedes et de
coxa pelle remota et prandium cum
salsa do vini de berberis vel de mala
granatis acetosis vel agrestam id est succum
vine acerbe vel acetum vel succum aceto
se et aliquando de pedibus porcinis bene cocto
et pelle amota do cum vino potorum
et petrosilino si paciens consuetus est pul
menta et iusculla non deleabat' nec
consuevit comedere et carnibus utebat'

cum dilatatione condescendendum est consue
tudini et desiderio infirmi cum cautela
la cum correptione et preparatione
bona presertim quod in cura terciane ve
re videndum est capitulo de causone quia
multa ibi scripta sunt hic utilia

Febris terciana notha sit de cole
ra non naturali et ut in pluri
bus de colera citrina vel vitellina
raro aut depressa vel eruginosa
Et signa terciane nothe quod colera vi
tellina vel citrina mixta sit sicut
signa terciane vere ut cum affligit de
tercio in tercium diem et venit cum rigore
vel frigore et tremore et calore se
quenti et pulsus primo est parvus et
debilis et tardus et postea fit velox
et maior semper tamen est equalis do
lor capitis sitis oris acuitudo defectus
apetitus constipacio ventris et huius
remissiora quam in terciana vera
diversitatem tamen in quibusdam nam non
fit de colera non naturali et fit in omni
tempore anni et fit in etate iuvenili et
senili et mulieribus et in viris et
accessio durat ultra xii horas et
movetur aliquando mane in hora calida
aliquando in meridie aliquando in vesperis
aliquando in fine diei aliquando de mane
aliquando de nocte et nec corpus nec
pulsus mundificat' complete post
accessionem sicut in terciana et non
convenit precise cum tempore estatis et com
plexione ut vera terciana et durat
egritudo aliquando per sex menses et
est difficilioris eradicacionis et
cura quam vera terciana et amplior.

et grossior in ea dieta competit in
curando hanc f. quia morbus non e(st)
brevis et status est remotus similiter in
principio tamen consuetudinis non e(st) congrua sub
tilis dieta imponenda i(d est) paucitas
cibi ut in tertiana vera et dicit Auicenna
est subtiliativa in estiua propter viscositatem
et grossiciem materie unde hic secundum
Almansorem datur ordeatum cum lacte
amigdalarum facto cum aqua decoctionis
radicis feniculi et tysana cum
ysopo et cicer in decoctione et spica
nardi et pulli cocti cum lactuca
et petrosilino Et nota quod Gilbertus
distinguit dietam secundum quod regio
est calida frigida Nam in calida regione
dicit quod dieta tenuissima sufficit
ut in tertiana vera ut non estimo nisi
multa particularia teneret s(cilicet) quod esset re
gio calida valde et estas et passiones
colerice complexionis que raro con(tin)
gunt in tertiana notha f. hic competit
dieta plus subtiliari in quantum aliqua
pedes irint semper tamen grossior et
quasi colera pura ualis est femina
et secundum eundem Gilbertum pre ce(teris)
ratione frigida ergo uti carnibus leviori
bus ut pullis perdicibus et piscibus
squamosis et hoc in diebus ut pola
tonis similiter circa decoctione dicit
quod in tertiana non e(st) vera tenendum e(st)
a piscibus quia gutibiles sunt in
continuis vero a carnibus piscibus et
oleis et in notha tertiana concedunt
fasioni tinturis et pire amis sil
uestris et capestris et ius(ta) porri
et cominatis cum cum aceto vel a
gresta vel suco berberis vel limonum
et olera competit ut borago blitus
spinachie lactuca cum petrosilino
vel feniculo et vinum album clarum

debile bibendum est moderate bene sub
forti nam vinum et calefaciat quia possi
mo dicitur cibus vel nutrimentum quia
non cedit in nutrimentum corporis et sic
augmentum morbi materie et eo natura
gravatur et in expellendo materiam mor
bi et tunc dico quod in statu nec detur
cibaria talia nec repleat ex qua natura
in sua actione impediatur in omnibus secundum
Rogerium si particularia convenit fiat flo(bo)
et tunc dic prout in tertiana vera est f.
laxator ut quod post accessionem fiat
flo(bo)tomia et si patiens fuit pleuriticus vel
mulier vel tempus fuit hyemale vel
opilatio multa fuit tunc apponenda
sunt radix feniculi et petrosilini et
squinanti capilli lupuli et similia cum
digestio ad ea que in tertiana vera con
petunt et in purgatione addi possunt
mirabolani kebuli rubarbarum et dyagridium
et similia hiis et philonium sed nunc in
principio paroxismi et post nisi molestia
actionum impediret hec ille dicit ergo
... in die quiete dyarodo ab
bas ... et separatur usus syrup aceto
si cum ... in aqua ea et
hoc fiat in aurora vel in ortu sol
et post circa horam terciam cibetur et
est in principio morbi et eger est multum
repletus et est carnosus fortis sit dieta
strictior et si sit constipatus et dum sit
fuit fiat clistere de malva violaria
et aqua furfuris et modico de sa
le et oleo camille et colatur et addatur
cassiefistule mundate et sufficit ...
et imponatur libra j et fiat
in die quiete post cibum digestum
prior alleviabitur natura multum de sup
fluitatibus que intestinis sunt et sit
cibus in die quietis sucus pulli cocti
cum lactuca et feniculo vel brodium
pulli cum vitellis ovorum admodum

sorbicium et pt addi modicum aceti et
hoc fit in principio primo circa horam tertiam
et bibat vinum album limphatum
si est forte vel sine aqua si est debi
le vel tinsiam ordeaceam in qua non e
gumilis vel pmodicum de eo circa hora
vesperarum habeat cenam de lacte amig
dal facto cum aqua decoctionis radicis
feniculi et quatuor seminum frigidorum et de lacte
decoctis vel fiunt de mane de succo
pulli si placet quando vadit dormitum
si cibus iam de stomaco descendit possit
uti sicut de mane dyarodon albis sy
rupo pdo si acetoso si pauca hom
fiunt inter cenam et horam dormiendi
et cibus non descendit de stomaco sumat dya
rodon albis sine syrupo in crastino vero
i die paroxismi consulitur qua hora diei
paroxismus est venturus secundum hoc dietetur
v. g. si paroxismus venturus est hora
vesperarum tunc posset in aurora sumere
electuarium et syrupum et dormire de
super si indiget vel nisi de sompno necessario
impediatur dormiat usque ad ortum so
lis et tunc sumat electuarium et syrup
sum ut prius dictum est et circa horam
tertiam utetur cibo leviori ut tisicam
et cibo facto de aqua decoctionis tisicari
recentis et vitellis ovorum duorum
mixtis et tamen sit prius bulliat vel
sorbicium factum de vitellis ovorum et aqua
et aceto sumat et bibat tinsiam
vel vinum multum debile et sit cibus
vel alius cibus levis et tali proportione
ad grossitiem aliqualem nam non generat
et bene nutrit secundum quod patiens est
debilis vel fortis et quod status morbi
est propinquus vel remotus sit dieta
subtilior vel grossior copiosior
vel strictior de cibis hic supra dictis
hoc semper observato quod in die paro

simi levius dietetur et quod fructus et
herbe sine lesione non concedunt quia
non est tanta tensio et ardor
ut in tertiana vera et causon ubi con
ceduntur propter calorem consumentem con
cessive tamen quia in tertiana notha
et interpolata agunt ad putrefac
tionem et faciunt de facili simplicem ex compo
sita dicit enim damascenus quod aquosi
tate sanguinis dat eius putrefactionem
propter quod eius receptibilitate cito
putrescit unde ex prolongatur et quan
do facilius sit ex composita, hic
sit dieta convenienti et digestio ma
teriali cum apparuerint signa digestionis
materie que sunt remissio coloris
urine et eius aliqualis inspissatio
fleuma enim subtiliatum et dissolutum
forcius per colorem intingit et sic i
urina remittit colorem et inspis
sat eius substantiam supplet enim typum mo
tionis vel cessationis i. frigoris et ri
goris moratio notabilis et eius
cessatio et caloris augmentatio
et antecipatio sunt signa digestionis
in die interpollationis detur medi
cina evacuativa Gilbertus di
pingeret cum trisantalis sarcocolle et yp
maiori et buglossa in mel con. dicens
sit. Recipe trisantali sarcocolle ana ℥ ii electuarii
de succo rosarum ℥ i yeralogodion simul ʒ ss
et sit dosis una et detur cum syrupo
capillorum vel tysana cum vel tinsia
ca de mane et sit secundum fortitudinem
patientis vel eius debilitatem dosis est
maior vel minor vel alia medicina
composita cum colagogo in parte maio
ri et ydragogo in minori hoc si
nato quod si colera sit citrina lenoa

ponant in tisana indigestionem
dieta et si sit vitellina fortiora decoc
tisana ponat et in purgatione
vitelline plus respiciat materia fle
gmatica quam ricuatiatione co
lerica cum pillule et mec et in antidot
meo tunt reliquias febre triane
note sicut sunt utiles cito vel
post primam purgationem si febris non
cessaverit sit per j diem quiete et
per j diem labor de dyarodon al
bus et ros novell an per j minuta
et sequentur dracmae vinum sirrop a
cetosi simplex et si oz cum sirrop de
aqua decoctionis ordei radices
feniculi rostri porcini in qua ter
magna et cum sola ista dictor
vidi plures pauperes perfecte et dic
ta bona et in tertio die quod erit dies
quietis desuper do iij vel v vel vij
de dictis pillulis secundum fortitudinem paci
entis et cum usu dyarodon albus et
cum media dosi i v pillulis sit
purgatio et cum decoctione de rost
porcio multi pauperes de minatis
liberati sunt purgata materia septimo die
an accessione dedi inbri trociscat
3 i et semis amee allei 3 semis minutos
et post septimo die fiat flora secundum
Gilbertum et Rogerum et sic periclitari
si infirmitas prolongatur itaudo di
gestam et purgatam et optatam semper
floram non oz multiplicari Et Gil
bertus dicit quod medicatio triane
nothe colerica citrina vel vitellina
prius dedit aminendicationem triane
et sic plures aliis sciunt et sic
triana notha de colera prissima

vel eruginosa cum figura vrina
aubea vel pallidia in substantia te
nuis cum circulo unde vel sublimigo
et urina attenuata sic intersica multum
quam detriana colerica citrina vel
vitellina et sicut si cum vomitu prissimo
vel eruginoso et curatur sicut si
sit triana vera sicut Gilbertus ego
has colericas innaturales purgo porcio
perventi qua percepisti sit etiam
continuationis intestinorum et in primo
porcio carum malicia qua premedi
cina attinanz educo que medi
cine eas continent in tabula 3a

Unde dixi dixi de duplici
triana loquitur vocantes qui
dam duplicem trianam que in diu
sis diebus tertios vidus affligit
cotidie quia alii dicunt in trianas
quidam qui in uno die tertio bis a
fligit cum typo triane duplicem
vocat trianam quam alii vocat in tri
anas cum in veritate de disputatione
nomine non sit utilitas et medicatio
nis utriusque non distinguitur quia
qui de hiis tractant magis tuandi
duplicem trianam ponunt de duabus
trianis flevit dicit enim Rogerus
duplex triana fit de colera naturali
diversis locis putrefacta contra vasa
et dicit assimilatur triana prout invitatur
afflictionis et pluries quod paciens a
fligit omni die cum typo et frigore
et plus quod urina est rubea vel
pallidia in substantia mediocriter tenui
et grosso circulo obumbrato supra
et ita ut triana simplex sicut
ille Gilbertus in autem non vidi unum

tertiane sciencia in nocte tamen in medita
tione non sit diversitas duarum tercianarum
et duplicis tercianae sunt enim consideranda
generis ambe febres et tamen dic quo
ad materiam sed quia utraque est colera
naturalis in diversis locis putrefacta sed dupla
terciana dicitur a ii tercian principio in diversis
affligendi quia in diversis terciis diebus
redeuns facit singulis diebus unum
paroxismum ii vero terciane in quolibet die
tercio bis affligunt et licet unum diem quiet
quod non licet duplex terciana sed diversa quia
aliquando sunt due terciane in eodem die i ii
paroxismi in typo terciane quorum post
paroxismus sunt completi et aliquando tempore
licet bene in principium et paroxismum et paroxi
smum in illa parum interpolacionem veniunt
alius paroxismus in typo terciane dicuntur
sed componitur vel cadentes et non dicuntur
hec due terciane sed componitur quia eodem
ex materiis componitur i in uno die et
pluries duplex terciana non dicitur ad multiplica
materie quia sit terciana notha simplex
dicitur duplex terciana sed dicitur duplex ter
na ad multiplici motu vel afflictione fe
bris ut est terciana que est secundum eandem
tamen dicitur colera naturalis in diversis locis
putrefacta et vasa alio modo ii terciane
sunt affligentes in quolibet tercio die tamen
interpolacione unius diei que afflictio sit
prodit ut aliqua parte vel complete
perficitur vel fiat post paroxismum secundus
paroxismus incipit et iste ii terciane
dicuntur subcontinuates et tamen dicitur dici possunt
subintrantes hec secundum Gilbertum et
ubi ponit signa distinctiva terciane
duplicis sicut dicat duplicem tercianam
declarant rigor quotiens fuerit vel bis
in eodem die si rigor est primus et
calor est magnus et acutus magis
si bis in unum eodem die affligit et
incipit putrefactio circa calorem et diffi
niti sunt hora affligendi et secundum
complexionem et etate et regiones
et tempus diversificatur cotidiana i
urina rubea vel subrubea est et
tenuis superius minus tenuis accedens
ad spissitudinem superius obumbrata
vel obscura hec signant duplicem ter
cianam et idem dico de ii tercianis
quarum colera in duobus locis putrefit
curando duplicem tercianam vel ii tercian
considerandum est quod hora cibandi melius
est post paroxismum cum calor secundum ypo
cratem descendit in calcaneum item
considerandum est secundum quod status est
propinquior erit dieta tenuior et secundum
quod status est remotior erit dieta grossior
unde si virtus sunt fortes et continu
do bibens sufficit tysana et panis
cum aqua lota vel succus ordei vel
avene in die aut accessionis duarum
tercianarum nichil fiat de nutrimento
secundum Gilbertum in die autem inter
polacionis accipiat nutrimentis ut
sufficiat caveendum omnino est ne
aliquid detur cibi in paroxismo vel
cito ante accessionem tamen in duplici
terciana quia in ii tercianis prius si vel
fieri potest per ii hores si fieri oportet cibari
prius facit ut dictum est in fine
accessionis cum calor ad pedes
descendit si vero timor causus intus
rogat in paroxismo refrigeracio hora fiat
sanguinato Si vero sunt virtus de
ficior dabimus tisanam ordei vel
avene cum lacte amigdal vel

micam panis cum eodem lacte
Si vero fuit in estate vel septembri vel
in regione sicca dabimus brodium pul
li vel galline ubi coctum fuit vel
cum de agresta Contra paroxismum
vero vel infra si micam cum eius de
debilitatem timetur dabimus brodium pulli
et commutatur cum eius et carnes parvarum
avium et si desideret micam de perdice
coquatur cum lacte amigdalarum et
agresta ego vero de predictis carnibus
cum lactuca vel uvis acerbis coctis
facio colicium sive [illegible] sorbi
le ut facilius digeratur vel de vitel
lis ovorum fiat sorbitium cum vino
debilissimo vel magis aqua mixto
vel cum aqua et aceto vel si fieri
potest sit sophisticatum vinum sicut de
succo malorum granatorum post vel cum
aqua aliqua utili sed distincta
cibaria ciborum in hac febre sunt
malua lactuca portulaca cucur
bite cucumeres et melones
palestine ex hiis fit olus vel
[illegible] cum lacte amigdalarum vel
cum lacte maiorum seminum frigidorum
et vinum de predictis post comedi potest
et pira nigra et recensa aqua frigida
in [illegible] ut [illegible] tisana simplex
vera medicinalia sunt sirop ros
viol nenufaris oxizacara sirop
de floribus citonie et zucara ros vio
lis et citoniatum et vinum malorum
granatorum et berberis et dyadragagan
frigidum et similia hiis et si timeatur
de calefactione epatis habeantur siropi
cum aqua decoctionis endivie vel
solatri sandalorum plantaginis citonie
vel cum aliquibus predictis cum zucaro fi
at sirop et super epar ponatur epitima
de succo solatri vel citonie vel plantaginis
cum sandalo spodio spicanardi Et non
in hac febre interpolata cum materia sit extra
vasa et dolor tenetur in membris ubi por
ta est hec competit ut exterius localia
apponantur remedia ubi igitur sentitur
dolor tempore paroxismi in renibus vel
alibi cum ibi physicus cognoscit esse materiam
morbi competit micam ut fiat cum
aptis emplastrum confortans hec enim materiam
maturat et in parte faciunt localia
fiat igitur evaporacio cum spongia intincta
in aqua decoctionis camomille melliloti
et florum vitis et salicis et furfuris
vel cum aqua salsa foveatur locus vel
de eisdem rebus fiat emplastrum et apponatur
Sed ne per partem pororum materia resolvatur
indigesta sit excessive fiat eva
poracio ideo fiat moderate et post
quam hec facta fuit statim apponatur
aliquid confortativum stipticum ponatur
et ibi emplastrum de absinthio rosis
plantaginis spica et sandalo et posset
addi farina ordei et modicum de
bolo vel aliqua ex hiis vel similia
hiis Gilbertus vero post evaporati
onem in continuis quando paciens potest
nichil [illegible] recipe calamentum pulegium
mentastrum et bulliat in vino fortis
simo ad ultimum pone furfur in [illegible]
evaporet et apponatur hec super lo
cum doloris ubi est materia morbi sic enim
dispergitur materia et evaporet de loco il
lo hec Gilbertus si vero paciens fuit
fortis sanguineus vel [illegible]
plectoricus vel materia consistat circa epar
fiat flebotomia de epatica secundum vires pacientis

i ee faciendā in nocte cu in medita
cōne nō sit diversitas duaz tercianaz
et dupl' terciane sunt enim eiusdē
generis ambe febris et tamen dic quo
ad naturam sī quia utrāq; est ex colera
naturali in diversis locis putrefacta sī dup'
terciana dicit a ꝑ tercian̄ primo in diversis
affligendi quia in diversis terciis dieb'
redeuns facit singulis dieb' unum
paroxismum ꝑ vero terciane in quolibet die
tercio bis affligit et licet unum diem quiete
q̄ nō licet dupl' terciana sī diversis q̄
aliqn̄ sūt due terciane in eo die i ꝑ
paroxismi in typo terciane quorum p'
paroxismus sunt completi et aliqn̄ tpe
licet bene in ip̄m et p̄xi et p̄ox
sim p̄ illa pronam interpolacom̄ venit
alius paroxismus in typo terciane dicitur
sī composite vel accidentes et nō dicitur
hec due terciane sī composite quia eadē
sit materies componitur i in uno die et
plus duplex terciana nō dicitur ad implere
materie q̄ sit terciana vetha simplex
dicitur dupl' terciana sī dicitur dupl' ter
na ad dupl'ci motu vel afflictione sī
bili ut e terciana que e sedm eundē
tenē de colera naturali in diversis locis
putrefacta ex vasa Alio modo ꝑ terciane
sit affligens in quolibet tercio die tamē
(ter) interpolacone unius diei que afflictio sit
perdit ut aliqua parte vel complete
preterit vel tiat p' paroxismus sedus
paroxismus incipit et iste ꝑ terciane
dicitur subcontinuates et tamen dic dici pot
subcontinuates hec sedm Gilbtinum et
ubi ponit signa distinctiva terciane
duplicis sicut dicat duplicē tercianam
declarat rigor q'ti' fuerit vel bis
in eo die si rigor est primus et
calor est magnus et acutus ma'
si bis in (uno) eodem die affligit et
incipit putrefacto cum calē et dif
finite sunt hore affligendi et secundum
complexionem et etate et regiones
et tempus diversificat' cottidiana
tuta rubea vel subrubea est et
tenuis super ming tenuis accedens
ad spissitudinem super obumbrata
vel obscura hec signat duplicē ter
cianam et idem dico de ꝑ terciane
qm̄ colera in duobus locis putrefit
Curando duplicē terciana vel ꝑ tercian
considerand est q̄ hora cibandi melius
e p' paroxismum cum calor sedm ypo
cras descendit in calcanen Item
considerandum est sedm q̄ status est
propinquior erit dieta tenuior et sedm
q̄ status est remocior erit dieta grossior
Unde si virtus sint fortes et contin
do bene sufficit tysana et panis
cum aqua lota vel succus ordei vel
avene in die aut accessionis duaz
tercianaz nichil sumat de nutrimento
sedm Gilbtinum in die aut inter
polacionis accipiat nutrimentum ut
sufficiat eandem omnino e ne
aliqd' detur cibi in paroxismo vel
cito ante accessionem tamen i dupl'ci
terciana quod in ꝑ terciane preterit si vel
fieri pot ꝑ ꝑ hos si fieri oportz cibac'
prius facit ut dictum e in fine
accessionis cum calor ad pedes
descendit si vero timor casus virtutis
cogat in paroxismo refla' hor fiat
D anguinto Si vero sint virtus de
ficere dabimus tisanam ordei vel
avene cum lacte amigdal vel

micam panis cum eodem lacte. Si vero fuit iunio vel septembri vel in regione fervida dabimus brodium pulli vel galline ubi coctum fuit vel cum de agresta. Contra paroxism vero vel iustra si multum timemus de debilitate virtutis dabimus brodium pulli et comitantes eius et carnes parvi ami et si desiderat multum de predictis coquatur cum lacte amigdalarum et agresta ergo vero de predictis carnibus cum lactuca vel uvis acerbis cortex facio coliam sine cipuluncta farbile ut facilius digeratur vel de vitellis ovorum fiat sorbitium cum vino debilissimo vel magis aqua mixto vel cum aqua et aceto. Vel si febri sit sophisticatum vinum sit de succo malorum granatorum ipse vel cum aqua aliqua utili secundum distincta materialia ciborum in hac febre sunt malva lactuca portulaca cucurbite cucumeres et melones palestrine [illegible] sit olus vel cipulucum cum lacte amigdalarum vel cum lacte maiorum seminum frigidorum et vinum de predictis ipse comedat et et pruna nigra et recensa aqua frigida infusa [illegible] ut [illegible] tiriaca [illegible] vera. Medicinalia sunt sirup ros viol nenufaris oxizacarum sirup de floribus citoniis et zucari ros violis et citonatum et vinum malorum granatorum et berberis et dyadragaganti frigidum et similia hiis et si timeatur de calefactione epatis lavantur siropi cum aqua decoctionis endivie vel solatri scariolo plantaginis citonii

vel cum aliquibus confectis cum zucaro sed aut sirop et super epar ponatur epitima de succo solatri vel citonii vel plantaginis cum sandalis spodio spicanardi. Et non in hac febre [illegible] cum materia sit [illegible] vasa et dolor [illegible] in membris ubi porta est hec competit ut certa localia apponatur remedia ubi competitur dolor tempore paroxismi in renibus vel alibi cum ibi fiat cognoscitur et materia morbi [illegible] multum ut fiat cum aperitivis emplastrum congruis hec enim materiam maturat et in partem facit [illegible] fiat et evaporatio cum spongia intincta in aqua decoctionis camille melliloti et florum viticis et salicis et furfuris vel cum aqua calida foveatur locus vel de eisdem rebus fiat emplastrum et apponatur. Sed ne propter pororum materia resolvatur indigesta si consumpta fuerit evaporatio ideo fiat moderate et postquam hec facta fuit statim apponatur aliquod confortativum stipticum ponatur et ibi emplastrum de absinthio ros plantaginis spica et sandalis et posset addi farina ordei et modicum de bolo vel aliqua consimilia vel similia hiis. Gilbertus vero post evaporationem [illegible] pos [illegible] calamentum pulegium [illegible] et bulliat in vino fortissimo [illegible] usque in vino evaporet et apponatur hec super locum doloris ubi est materia morbi. Sic enim [illegible] materia et evaporet de loco illo. Hec Gilbertus si vero paciens fuit fortis sanguineus vel colligimus plectoricus vel materia [illegible] circa epar fiat flebotomia de sepatica secundum vires pacientis

et ad confortacionem detur statim sirup
acetosus vel oxizaccara vel aliquis
sirupus communis datis confortantibus in-
testinis et alterantibus sirupus et clarifica
tis digestiuis et congesta quod est materia
digesta quod scitur quia color urine
remittitur et substancia inspissatur et ob
umbracio siue obscuritas superius
inuenitur et circulus subtiliatur et quando
quia accessio anticipat quod solet est
signum curacionis in illo paroxismo
et certificacionis maxime si medium
accessio duplicetur non est verendum quia
ut dicitur dum morbus est acucior salus
est propinquior et sic digestione materie
percepta si natura sit non mouetur sed purgacione
quod non laudatur ante vii diem fiat
quod si sit detur aqua rubarbari vel cola
gogum vel mirabolanorum citrinorum cum aliqua
dicta in de terciana et quia intendenciam
accessus malum in hac febre sed urine
dum ponitur utrumque emicranti prout
expedit ad salutem unum sinthoma
est fluxus ventris colicus et Gilberti
intencio est maxime eius thesaurus adus
tiora et in vaporem resoluere de cuius
quo in aqua frigida sicut et sac
culo supponatur ventri actualiter
ita calidus sicut paciens potest tol
lerare aliquando accidit vomitus colicus
et intencio Gilberti est contra ipsum
agere cum confortatiuis stomachi ut cum
spongia aceto calido infusa et ori
ficio stomachi applicata et cum emplastro
de menta et pane tritici tosto et
coctanis et rosis cum aceto dissipatis
et contra constipacionem ventris utendum
clisteribus mollitiuis quorum unum est
secundum Gilbertum ut ipse in capitulo de fre
nesi ponit et est tale Recipe malua

bismalua mercurialis furfure lini
et fenugreci salis et castorei
coquatur in aqua et colatur ad
datur mel et oleum et iniciatur et
hoc dico si paciens frenesi catar
rum sine negat hoc ille. Sed ego
utor clisteri prout habetur capitulo de cau
sone hic superius et Gilbertus et hic
concedit suppositorium de sale et melle
et stercore muris alia supposita sunt
in capitulo de causone dicta et cetera enim
plus utile contra constipacionem quia
aut inuenimus emulti? sanguinis
et eius ebullicionem paciuntur frequenter
in paroxismo fluxum sanguinis
narium isti iaceant in locis frigidis
obscuris et super stramine ne calefi
ant et tudie super meos viridis
et super folia aceri vel salicis vel
vitis si habeantur et predicta circa eos
ponantur et vrantur frequenter fortes
cum aqua rosarum et aqua nenufaris
et utantur dicta frigida et in
debita quantitate secundum vires complexionis
sionis et quod frigidis stipticis et cu
stodiant ab ira et ab omni quod
calefacit superflue Nota quod de hiis
iam dictis accidentibus capitulo de causone
dictum et cetera de aliis accidentibus quod
terciane accidere solent et cuilibet
habet tali accidenti primarii per
superius in diuersis capitulis ubi morbi
sunt positi ut capitulo de fluxu narium
et capitulo de vomitu et capitulo de fluxu
ventris et sic de aliis ubi plenius
habetur de ipsis quia hic de eis
agitur prout accidencia sunt et nota
quod secundum formam traditam in
capitulo de terciana vera interpolata

simplici est si perdendum digestis
confortatis mundificatis et oparc(?) z
nesione hic specialiter posito in terciana
et de terciana duplici in hiis enim est
longior afflictio quam ibi et
virtus magis debilitatur et tempus
medicandi vel minuendi strictius
et cum maiori cautela et solicitudine
hic est agendum

Cottidiana vero interpollata
est scilicet facta ex fleumate naturali
putrescente extra vasa cum fleuma
putrefactum spargitur super tota lecitu-
carnis emittit fumum putridum
corrumpentem complexionem naturalem cor-
dis et inflamantem calorem naturalem
eius quem virtus cordis nititur expel-
lere ad membra qui veniens ad
membra ea inflamat unde fit secundum
quem est calor continuus a corde per venas
et arterias perductus totum corpus
inflamans Et modus eius affli-
gendi est sic quando in paroxismo
est paciens piger et sompnolentus
et grauis in toto corpore et sunt osci-
taciones et aliquando alicaciones et
est os insipidatum et saliue habun-
dancia et ebitudo sensuum et
stupor et erucaciones plures et
fastidium cibi et hec sunt propter habun-
danciam fleumatis quod est causa una
antecedens quam perfecit alia ca-
usa repletio et ocium et incipit paroxi-
smus in hora fleumatis vel in fine diei
et post sentit frigus in pedibus
et manibus et post in spina dorsi
et sic horripilacio et rigor et fri-
gus longum per totum corpus et est
calor non fortis et diu durat hic

dicit Almansor in hac febre plus tarde
accidit calor et plus calescit corpus
et etiam inflatur et postea calescit quod
postquam multo... sensum fuit mani-
festatur et sic in toto corpore equaliter
sed non est fortis ut in terciana et non
est in corpore punctio ut in terciana
nec sitis nec vehemens inspiracio
et dicit Jo. fig. bap. quod in cottidia-
na vera non est sitis propter fleuma
propter putrefactionem et tunc delectatur
putridinali ... sitis Et dicit
Alfonsus propter frigus et calorem im-
primis perceptum in corpore in uno pa-
roxismo cadunt incipiunt medici
quod sunt plures paroxismi mixti et
dicunt secundum eam una de pocius complexionibus
febribus et nascuntur alia. Accidentia
vero concomitancia secundum hanc sunt
dolor capitis cum gravitate et precipue
in occipicio ubi sedes est fleumatis
et in digestio et quando maior post
cibum acceptum et dolor stomachi hilator
dicit grauis et tunc dicitur quia semper
est ibi multum de fleumate. Ideo in omni
paroxismo est dolor stomachi. Ideo secundum
Constantinum in viatico habet secundum
frigus sequitur et dolor stomachi et pre-
cipue orificii eius quia ibi multum
est de fleumate et est cum pauco sudore
post longum vel calorem lentum et est
sudor quasi viscosus in principio morbi
Gilbertus dicit quod adultis est cum multo
sudore et semper est cum sudore stomachi
quia stomachus locus est fleumatis et secundum
eum pulsus est in principio paroxismi tardus
rarus debilis mollis qui post in
augmento paroxismi addit in fortitudine
et magnitudine non absolute sed

in comparacione ad motum paroxismorum
i. in comparacione ad pulsum i principio paroxi
smorum et semper est diuersus et inequalis
et sicut alias dixi que sunt accidentia
morbo sunt signa medico et est in
regulis cotidiana / De urina que est omnium
designus / dicit Gilbertus urina in
hac febre est subcitrina et spissa pro
terminum in quibusdam pallida quia flegma
naturalis urina intus est tenor quo
cedit febre et cum concord. in febra quidem me
diocriter spissa urine autem melior
maius coloratae sunt / quia sicut albe vel
turpos et spisse et in parte et tur
bide et dicit quod actualiter urina i tenui
spissa cum flegma naturale si grossiori corpore
durat fit cum urina spissa vel medio
cre spissa cum flegmate incipit dige
et cum urina compelli et tu dic quanto
urina est magis tenuis et alba
que conditione signat tanto periores
gnificationes est urina et si melius colo
ratur urina in cotidiana febre tunc
non est vera cotidiana sed notha de
flegmate dulci vel salso et quod dicit vri
nam in hac febre in prima vocat deyke
et distante i. cum pars superior fit spis
sior quam inferior et e contrario et sic dicit
ypocras intellexisse quod in aforis
dicit quibus quibus urina distante
sunt hiis perturbacio valida fit et
non est secundum quod quidam dicunt urinas
distantes secundum colores ut si urina in
nocte emissa est pallida et alia de
mane emissa citrina quia hec urine
nullam perturbacionem in corpore signat
/ inpinitas in urina est quedam ob
umbracio vel perturbacio quam visus
breuiter non potest penetrare hec ille secundum
Gilbertum cum flegma putrefactum resol

uitur in vaporem calidum calore agen
te naturali vapor ille ad cor veniens
cor inflamat et inflamato corde
calor naturalis cum calore extraneo cum
illis vaporibus calidis taliter putri
dinali a corde emittitur ad totum
corpus sed antequam totum corpus in
flammetur predicti vapores calidi
sive calor febrilis interius operatur
et resoluit flegma non solum putre
factum in vapores sed et non putrefactum
resoluit in vapores et illi vapo
res sunt frigidi i. non calidi / tales vero
vapores admitiora scilicet diffundantur
in quantitate maiori et in quantitate pura
et exteriora calefaciunt interiora sed
frigidi vapores ad exteriora sunt pe
netrantes in maiori quantitate quia
membra illa sunt eis porosiora
in frigido et corpus eos tali tempore
frigescit quia licet tamen frigidi va
pores ad membra exteriora penetrant
quia calidi sunt pauci et frigidi multi
io per dominium frigidi corpus disponunt secundum
suam naturam / Postquam vero agente
natura vapores calidi augmentantur
et multiplicantur per fortem resolucionem
et expulsionem suam a dio hic vin
cunt calidi vapores et ad exteriora
membra missi durant frigidis et effi
ciunt quod totum corpus calidum est licet
calore non intenso et quia va
pores frigidi sunt difficilis resolucionis
ideo in febre cotidiana vera diu du
rat frigus in corpore tempore pa
roxismi / et quia ut dixi / in principio
quidam vapores calidi cum frigidis ad
exteriora membra penetrant ante
quam extra frigidi durant calides

aly vapores cali pueniu̅t malos
pungunt mebra ssblia p q̄ue
tusermit ucl aque pleme et rigore
facuit et sic infrigore et rigore
cat tremor q̄ui est motus q̄uib
oreis q̄pono et q̄uia nā coti
diane sit est fria q̄uida vistosa
io diu retinet calore et ppt hoc
in poxismo calor febrilis diu du
rat et q̄uia fleu̅ fluctuat in sto
et pp natat et ad est fastidiu̅
et nausea/ Et q̄uia fleu̅ nāle
dissolutu̅ est eius insipiditas
ades pueit et facit os insipidu̅
et ad est salme q̄uida
pigicia et sopnolencia ad est ppt
frietem umcatem sup mebri
et ppt vapores fros ingrossa
tes spus aiales adē tum multo
sudore aliqn ppter multam māni
dissoluta acalore et subtiliata
in vapore/ Et pulsus in pn̊o e
tardus rarus et debilis q̄uia
fri vapores cu̅calis ad cor p̄ue
entes motu̅ cordis et artia
pediunt et diu durat pulsus tar
ditas et debilitas q̄uia illi va
pores fri sunt difficilis resolu
cois Nota in alphā̊ meo
q̄uo pulsus est dn̊is et in eg̅t
et hz cottidiana vra xy home
in magno labore et vj horis
in labore minori q̄ dr placet
et hz vj home in vā q̄uiete
et ca q̄r ita in breui tempore
inpollat fri q̄r ita cito ac
cessio redit est q̄uia licet in
accessione fleu̅ putrescit p

calor q̄uidem eius q̄sumctem
manet et cessat calor qui est
febris no tn totalit remonet
calor aura in cuiata ymo ibi
q̄ueda calitas ut solet pellet i
cinibus calis mrum ps q̄sūpcom
ignis et in fumo dui ptu ignis
q̄sup eʒ ucl amocom ita q̄ past
parus q̄tractom est ibi q̄ta
calitas licet pua que eu dispo
sicem ad facilem calefectom forte
sic corpus est dispositum adrecipien
dum noua inflamacom p calor
delictu in mā in cuiata ps accessi
one cottidiana ideo cito denouo
redit accessio licet potius frigus
ps pcipiat ptpus longu et ppt
vapores calos sic delictos in cor
pe vel q̄uiete dr q̄ in accessione
ve cottidiane plus no hz indisi
cat nec corpus sui mebr ubi est
mā morbi et ppt hoc dicat auic
q̄ sfleumatica no eradicat qui ibi
sunt reliqe occulte q̄uia cottidia
na cito redit et q̄r plongat pcxi
sinij plenius hz in meo alphā̊
lrā f Cognito q̄ sfri cottidia
vā pmodu affligendi et p accu
cā antecedent et p accu cā q̄uiete
videndu e q̄ agendu est in p
oxisimo in pimis pt i in pricipio
accessionis agere ad deopiladu
poros opilatos cutesfiant g fri
cacones ita ventre et latera et
dorsum, aliqn fuant, aliqn for
titer, aliqn cu pannis asperis,
aliqn cu manibus, et ps ponant · Cura

pedes et manus in aqua calida decoc-
tionis camomille mellilot(i) et panno la-
neo in dicta decoctione intincto spina
dorsi sit tractata dicitur et hoc calefacit et pannus
lineus quadruplatus valde calidus ap-
ponatur pectori et provocetur. Facilius vomi- provocare vomitum
tus sic fieri potest cum decoctione raffanorum et
ydromelle cum syrupo acetoso, alii
dant ℥ ii succi mediane corticis sam-
buci. In principio paroxismi non est vo-
mitus provocandus quia materia in illo est indige-
sta secundum Alfonsum nisi patiens re-
pletus esset vomitum recepto cibo tunc
bonum esset ut post talem cibum ille evomeret
quia eo remanente augmentatur passio. Sed
post [illegible], Almansor in libro x° dicit quod
ante accessionem festinandum est ad
provocandum vomitum sed non ad cogen-
dum [illegible] fieri vomitum facilius et pro-
hibeatur cibus et potus omnino et precipue
in paroxismo et si appetat eius ut
aquam frigidam bibat nullo modo detur sed aqua
calida detur quia ut dicit Avicenna in principio
paroxismi resistit rigori et frigori
et extinguit sitim et tunc dicit cum actua-
li caliditate resolvit flegma et fit aliqua
evacuatio flegmatis et alleviatio pa-
roxismi. Sed post vii dies est securum
hoc facere quia in principio morbi quia
materia magis est indigesta et distem-
perata in principio posset calor debilitari
et si detur in principio melius est detur cum
syrupo acetoso vel cum aqua mellis
in qua aliquid sit masticis et quandoque
aquam solam dare, et si adest do-
lor fortis capitis embrocatio de camo-
milla competit secundum Avicennam et impressio ma-
nuum et pedum in aqua calida et liga-
ture fortes extremorum et non fiat in-
unctio cum aliis resolutivis quia em-
brocatio tamen subtiliativa in principio.

consuetudinis et cum humor est in corpore
ambulatio plus confert, in fine vero
accessionis secundum [illegible] liberationem provocandus
est sudor sic aqua calida in vesica cere-
a ponatur et vesica plantis pedum
applicetur. Cito vero in principio morbi hoc
non fiat sed cum flegma est subtiliatum
et digestum natura solet cum sudore
[illegible] paroxismum finire, quod si propter spis-
situdinem cutis vel sordes in cute
sudor non bene exeat abstergo lava-
pectus et spinam dorsi cum spongia
intincta in aqua decoctionis camomille
mellilot(i) cum quibus modicum ponatur
de aceto. Si vero constipatus fuit cum
suppositoriis iuvetur, si adest sopor in
paroxismo et post ipsum in principio
excitetur et fiant fricationes et li-
gature ut dictum est. Viso quid a-
gendum est post paroxismum, secundo
ordinanda est dieta, sed non qualia Cura
debet dieta et etiam medicina contra- Dieta
riam accidenti, id est contra humorem peccan-
tem, et alia contra febrem. Unde in
principio cum agitur oportet ad ablationem
accidentis oportet ut in dieta et
medicina digerentia sint incisiva et
subtiliativa et calida [illegible], sed
post ablationem accidentis secundum Gil-
bertum in dieta et medicina alterantia
debent dari magis frigida 2° in principio
morbi dieta debuit ad caliditatem
ut pulli gallinarum cocti in ii partibus
aqua et tertia parte aceti vel agre-
ste addito ciamo et croco secundum
33 [illegible] in fine decoctionis et tysana
id est succus ordei et ego ordinarem coctum
cum brodio pulli et lac amigdalarum
cum aqua decoctionis radicis feniculi
in quo efficaciter compositum [illegible]
et si oportet grossius dari intinctum

propter infusionem sanguinis vel propter tempus
sanguinis vel propter complexionem sanguineam
sunt aves preter campestres et
perdices et plures alie et concedenda
dantur carnes edorum et agni anima
lis et carnes iuvencis arietum vel
castrati et porci primum salici cum
petrosili et boraginie et primo de
cucurbita dissipata cum aceto pisces
boni sunt quia lucii dantur sed non
nisi cum aliis mixture non valent et
tunc condiantur cum herbis et speciebus
calidis Olera sunt nasturcium eruca
synapis et urtice tenues et dentur
cibus per quatuor horas ante paroxismum
vel quod in quatuor horas post accessionem
secundum Gilbertum et vitet cenam et
dietam multum humidam et perspice
offas quia multum humectat unde
quod experiencia bona in venire non
potest eis refici refectione sufficienti
bus in die propter occupacionem quadam
sed nisi cetera manifesta morbi itaque
in ii ultimis horis [illegible] quietus [illegible]
dus est ita quod prius bonus nota accen
[illegible] cetera initium [illegible]
vomat [illegible] paroxismus in prin
cipio laboris i. post vii horas la
boris [illegible] dentur aliquid alterativum et confor
tativum sicut syrupus acetosus et zucca
rosarum ista enim digerunt materiam et non
addunt in tantum [illegible] de quo
sit cavendum et si dicatur quod zu
carum rosarum constipat dicendum Gilberto
quod est non constipatur vel plus
nisi propter fleuma quod in ventre
humidat nisi zuccarum rosarum primum
dissecat et reducit ad equalitatem
et Alfonsus vult quod in iiii or
horis post primi laborem dari debet

digestivum ut post iii horas superioribus
valeat est mirum et potus sit vinum al
bum clarum subtile debile vel lympha
tum secundum fortitudinem vini [illegible] vinum cum
hoc quod confortat et digestionem adiuvat si
[illegible] eius flegma incidit et resolvit
Digestiva medicina primo debet lenis
dari ut syrupus acetosus cum aqua
decoctionis radicum feniculi et oximell
simplex [illegible] usu dyagalange dy
antheos [illegible] et hoc in iuniore tempore
in iuniore vero calida debet oxizaccara
cum aqua decoctionis feniculi vel petro
sili et liquiricie Si vero sit in iuniore vel
[illegible] datur dyacalamentum dyazinzi
ber dyacimum dyacompipion secundum Gilbertum
et [illegible] usus oximell [illegible]
vel syrupi mei apii cum melle cum
aqua simul et vult Gilbertus quod syro
p in estate datur actualiter frigidus in hye
me actualiter calidus sed quantum ad op
[illegible] et ego expertus sum in hac
[illegible] datur semper calidus actualiter quia
melius actualiter calidus et citius in digerendo
de fleumate operatur sicut est in terciana
pura ubi [illegible] competit dari frigidus actualiter
Gilbertus nondum ubi materia posita est
et primum hoc datur cum [illegible] aliquid quod mem
brum respiciat et confortat ut si materia
est in stomacho datur cum aqua decoctionis menthe
et [illegible] Si in spiritualibus cum tysana
in qua sit ysopus et liquiricia Si materia
est in capite datur cum aqua decoctionis
seminis apii eupatorii Si in renibus
cum aqua decoctionis maratri brusci spara
gi et [illegible] cum aliquibus que habent
[illegible] proprietatem ad membra in quo
posita est materia secundum optimitatem
[illegible] de quibus confortantibus membra [illegible]
in tabula habetur ante tractatum

viso q materia est digesta q scit' p hoc
q urina est magis et si prius fuerat
tenuis p maiori inspissacionem eius
et si prius fuerat spissa p hoc q ten
dit ad medioritatem et p hoc q quantitas
urine augmentatur et q accessio anti
cipat et frigus minus et calor maior
et prolixior quia prius fuit fiat pur
gacio non forti s3 levis quia forti
purgacio superflue corpus calefaciet
et addet in febre Si materia est in stomacho
fiet purgacio cum yerapigra gal
uel cum pulvere de turbit qui est in anti
dotario vel cum decoctione aliqua
convenienti et eodem modo fiat si materia
in testis vel epate vel splene ad yera
pigram et si materia est in renibus cum
benedicta simplici purgetur et si cum ezu
la acuetur in prima quartana quia materia
est multa Et Gilbertus ponit decoc
tionem hanc R polipodii agarici a
sare corticis sambuci et ebuli ebul
am 3 i coque in aqua consueta redeat
ad terciam partem et colature addatur q
tum i mell et coquendo incorpora et
tepidum sumat hora tercia ante accessi
onem et dicit hic apozima est generis
Et quia multi sunt medicinas amaras
vel apozimata recipere non possunt si in
cuius agritudo est cum aliquis modo fiat
purgacio talibus ut dicitur pulveris 19
R mastices maratri ana cinamomi ana pt
i addita ezula sufficit et zucaro et
et tu dic ezule q3 et dicitur cum brodio
vel ouo vel quocumque alio et ego
dico q zucaro cum brodio gallie vel
carnium ubi est pinguedo nausia
provocat s3 cum brodio ciceris vel lactis
amigdal vel sero qui non facit
Et dicit idem Gilbertus q clare cum

pt fieri eis convenientis quod valet
flemacis p conservatione sanitatis R
R polipodii non multa quantum mundati
et triti et in vino infusi p ii vel
p iii dies et bulliat aliquantulum
cum addatur mel vel ut dulcoretur huius
pulverem cinamomi 3 3 galange et
specierum minus calarum et vinum sufficiens
et fiat colatura clarum more quam
usuali et si vis laxare pt add
agaricum et ezulam et si materia est
in intestinis add turbit et collo
quintida et si est in splene add sene
et epitimum et condimentis flematicis
et quibusdam confortatis et aloe ad
pondus omnium possunt fieri pillule que
utiliter purgant hec Gilbertus et tu
dic si materia est in renibus convenienter
purgatur cum benedicta parum ezula
ta i ad 3 ii benedicte simplicis corticis
ezule rectificate q s3 de rectificacione hec
in meo agregato capitulo de ezula
et tocasci de ezula in meo antidotario
sunt utiles pacientes medicinas la
xativas ad mediam flematicam purga
dam cum plures materia in parte bene di
gesta et expulsa fuit possunt hec
in regulis et opiata sumatur circa
cum calida bis vel ter in septimana
sit data ante horam accessionis
tunc agritudo est contra febrem p
maiori parte et contra materiam anteceden
tem p minori parte ita videlicet ut anno
sit dicta debemus ad fortem plus
quam prius 22 medicina vel minus
calida quia prius in sirup et electuario
danda sunt et modicum est utendum
purgacionibus quia ipsa febris parte
materie debilitate sunt et parte opiata
plures data consumit et dicit Gilbertus

ulti p9 purgatōm laudant bal
nea multi aūt bibūt esse noīa
q2 incitant febre plus stuffe no
ceut quia sup̄fluē calefaciūt et
addunt in estudis difficiam et si
ī ma est coparata dicant cam p
balnea et stuffas potentissie usol
ui hīt ille haut viam sequit Ro
gerius in pte dicit eni tractādie
p9 purgatōm no credo balnea
sz stuffam leue defolys petrosili
niete lauri et absinthy conti a
stuffa dēt anca alias cum vino
tepido multu lunphato et si sit
no solut fit pt ex bus vel ter diu
an accessioz equal mixta muse
ence et ance alleo et licet hic
hoc est post purgatōm nobilis
matie pfcaut optat uti frigido
nbg cont febre in ulin fris et
hūidis ut lactuca et cucume et
silibg hic uti no qrit quia gi
nerant sanguīe aqsu cito qua
bilem in mam putridinalē et fc
cottidianam plongant et fiunt
dissimilis fc oppoita ut hic sup ca
de causone ubi dēt q fructy et her
be fri et hūidi queūt ppt nimia
inflamatōm sz h' no et dicos
v agit de cua fc flentica no
fira et hūida no admittit ymo leni
ta solutiua psilet dīs ab homo
q slc est aque prunoz et tama
rindoz et sliu et desiys que de
bilitant et solunt subtile ab hor
ro hīt ille Et ego dico q in ante
cottidiana fc no e opg media in
pri et nece est in opando calis
fris mistū ne fnis morbg plon
get et no uti nimis calidis ne
fc ut'polata in qtinuam trāsat

multa sut copiuata quibg qdā arte
cantes utunt et curant frequtr
sz arte pite utunt quibusdam opa
coribg pticlaribg utilit spaupibg
in cam ubi medicie d apotec sun
no put sez d agarico asaro ebulo
ezula geciana polipodio sticados
aliab put in meo aggregato patet
in suis capitulis

Cottidiana notha est ex flemate
acetoso vl vitro vl ex flemate
dulci vel salso et desius dicat. bu
iuter sigillatim Cottidiana notha
ex flemate in nali fleu aut in nale
fit q p corrosum calitat adueie
tis in mutar fleu nale in qualita
calam ult fmd opanda et hc fit
dupliat aut eni in mistret fleuti
nali supfluitas cole que amara
et fit ex insipido et amaro in qde
equalitr effcit fleu salsi sapors
quia si amam dicant et to fiet
amaz et si insipidu dicatr et to fi
eet insipidu Ex ex amaro et isipido
in tlr equalitr q nllu coz dicat
resultat in flemte sapor salsus itē
p9 hoc q colera no mistreat fleuti
pt fleu adun facilit in ptibg eg
tristbus calitr decoctee ppt eg passi
bilem que ptes aduste in mutant
alias ptes insipidas et fit fleu
salsum plus fleu dulce pt quan
vel decoctoe sanguis corrupti
et calefacti supfluē et quauti
fleu in sapore ut fire vel siue ad
mixtioē sanguis fleu nale acqrit
in se calitem et ebulit et ebulicōe
donica et fit adipsit putridinalē
dulcedinem ut patet in fructibg d
sipidis cum putrescunt dlcescunt

notha

2°o fit fleu(ma) in n(atur)ale p(er) accidentem
frigiditatem invenientem fleumati n(atur)ali et insipi
do et est hic intelligendum quod frigidi
tas hic accipiat(ur) ut plures auctores
loqui solent p(ro) debili calid(itate) ut cum
fleuma n(atur)ale ebulliat calide debili et
remissa complementum ebullicionis fit acetosum
Omnia enim fructa dulcia ut dicit
Gilbertus cum ebulliunt ebullicione debili
acetosa fiunt et ego dico quod non solum
ut patet in pomis que n(atur)aliter deveniunt
ex dulcia quando sol calor sufficienti
maturescunt p(er) frigiditatem aeris i(d est) p(ro) debi
lem calorem aceti fiunt Sed vinum
quod est maturum dulce n(atur)aliter et
actualiter p(ro) debili ebullicione sine ca
lefactione fit acetosum et aliquando accii
dencione fit fleuma acetosum p(er) admix
tionem colere nigre que est acetosi
saporis et in mutat fleuma in saporem
...sui / fleuma vero vitreum non vitri
appellatum n(on) in n(atur)ale dicitur p(er) accidentem
frigiditatem n(atur)ali fleumati invenientem nec p(er)
commixtionem alicuius humoris ut de ace
toso dictum est sed solum tensi et simplici
et frigiditate sua propria accessiva ... Gilb
ertus dno nobilia ... dicit non ...
in ... auctores novam cottidi
ane que fit a fleumate non n(atur)ali ex
parte sue nisi in specie fleumatis cottidi quod
est vitreum et dicit quod in corpore ...
vel reperitur actualiter ... nisi fleuma vi
treum ... posui ut ... cottidia
narum nocharum considerent diligentibus
ad amputacionem ... Cotti
diana fiat a fleumate acetoso quod fleuma
solum est a debiliter caloris in ebullici
onibus ut dictum est et non est ibi ad
ministerio colere nigre signa sunt ut de fleu
mate n(atur)ali nisi quod frigus est aliqualiter
maius ... et calitas minor

in paroxismo et sapor acetosus est
in ore Et in dieta et medicina
agendum est ut in cottidiana vera
nisi quod aliqualiter plus declinabi
ad latitudinem caliditatis quam in cottidi
ana vera Si vero melia sit mixta
fleumati n(atur)ali et collor fiat fleuma
in n(atur)ale sed acetosum tunc tunc hoc
quod in dieta et medicaminibus plus
ad caliditatem declinabitur et ut in
digestiuis et in aposimate
purgante addantur hiis que dantur
in cottidiana vera sicut epitimum sticados
arab et alia que respiciunt melan
coliam in aliis vero pardatur ut
in cottidiana vera de fleumate n(atur)ali
et sufficit hic est sicut de cura cotti
diane a fleumate acetoso hic dicit
ex de sicut cottidiana de fleumate vitreo
et est scriptum in folio scripti huius
scriptum ibi requiratur et post sicut de fleumate
vitreo scripsit de sicut a fleumate dulci
et durat usque ad sicut quartana dige
ratur materia cum sirup acetoso et a
qua decoctionis sicut capilli veneris
vel mellilot vel digeratur tudoxi
melle cum aqua decoctionis viol
primorum et herbarum frigida vel cu
sto ... ... polietri
capilli veneris ... ypericon
... petrosilli apii ana 1
... xxx ... ana ad
... fiat siropus in ...
tempore ... digeratur cum
... et oxizacara ana ...
... vero ... oxizacara
solo quod ego non laudo ... indi
get ... aliquo
quod respicit maiorem fleumaticam ...
in hoc tamen plus competit siropus

actiosius quia excitatur quia plus
incidit et in hoc insistat et si quis
uti velit oxizacara ponat cum ea
aquam decoctionis seu radicis vel ali-
cuius alterius incisivi in herba seu
vel radice in prima quarta et hec
non secundum Gilbertum apud propter pressura
tionem faciendam est minutio secundum
virtutem et etatem et post purgationem
quinto die vel iiii mihi ut fiat minutio
quia minutio est prima evacuatio san-
guinis Rogerius vero salvatellam p-
ripit de cephalica quinto die post purga-
tionem / digesta materia quod cognoscitur
per hoc quia accessio est fortior et prolixi-
or et maior gravitas capitis et
urine maior quantitas et spissitudo
et decoctionis predicti sirupi cassiefi-
stula et tamarindi addantur ad
mundificationem sanguinis et post pur-
getur cum mixtura colagogi et ydra-
gogi sed plus pergitiva melancolia
ad respicere sanguinem inficientem
quam fleuma inficientem unde quidam pur-
gant cum ℥ i et ʒ de electuarii de succo
rosarum et cum ʒ ʒ yera pigre mixtis quidam
purgant cum decoctione viol. prunorum
mirabolanorum citrinorum kebulorum bellicorum
et si hec non sufficiat regulam predictam
nisi vellet ponere aliquam electuarium
parum valde de kebuli bellici quidam
purgant cum oxi— benedicta sed Gil-
bertus non laudat benedictam nisi materia
sit in renibus vel stomacho vel sit tempore
hyemale / Et non secundum quod materia est
in loco ergo in medicinis aliqua po-
nere que respiciunt locum illum ut
si materia est in spiritualibus quod patet per urinam
et alia que sunt signa hic sup-
posita sunt ponuntur in decoctione

ordeum et prima fructa maiora mundata
et si in matrice vel renibus semina
competunt non mundata sed contusa et
sic intelligendum est si materia est in
stomacho vel corpore et illa que respiciunt
illa membra ponantur cum illis medi-
cinis que ad curam constitutivis
ponuntur post purgationem tertio die secundum
Rogerium fiat stuffa de foliis salicis
plantaginis quinquefolii memite tormentille
solatri lactuce portulace foliis seu
et petrosilli cocti et stuffa confortatur
equali mixtura iuxta tiviasitate et
autem sed in calido tempore sola iuxta confortatur
Gilbertus vero non admittit balneum
nisi in cottidiana vera patet per hic
supra de cottidiana vera et multo
magis hic erit veniabile prohibenda
vel ubi Gilbertus abnuit balnea
et stuffa circa de cottidiana consequente
dulci post purgationem si aliquis rema-
nserit de materia dat mihi ui trociscos
statim cum prima quarta in dieta eius
et post fiat minutio ut hic superius dictum
est et quidam digesta materia dant
vomitum mirum quod hic non laudo
quia materia insistens non habet debita
evacuationem provocatum in falso fleumate
porus competere vomitus quia hic est
tamen si necessarium non est in ore stomachi aut
si eger faciliter non vomit aut si
patiens est gracilis aut attenuatus
aut debilis aut in caelo melius la-
borat aut est tempus hyemale pro-
hibendus est vomitus Gilbertus circa
de cottidiana consequente falso et
sic cottidiana interpolata non con-
sequente falso patet in primo huius
capituli dictum est et eius signa

fuit pulsus est aliqualiter velox et spissus et sopor in oris [illegible] et ad est cimitus urina et quiditas capitis et est in dispositione media inter dispositionem tercianae veræ et dispositionem cottidianae veræ et incipit paroxismus hora diei nona et tempus afflictionis est inter horam motus colerae et horam motus fleumatis et fit sit in ea primo frigus et calor magnus cum multo sudore propter quod quidam dicunt eam esse duplicem tercianam et quidam ponunt differentiam inter cottidianam hanc et duplicem tercianam quod haec affligit tempore brevi quia si xii horis in summo labore duplex terciana affligit tempore longiori quia ipsa prima aut ullam sed nullam Gilbertus vero prohibit quoniam quia ut dicit salerno in fleumate non subtiliat sed ingrossat et viscosum magis facit quare cum cottidiana vera prolongat accessionem magis quam duplex terciana multo magis in se de fleumate salso et vero ambiguum signum est de pluralitate afflictionis et haec quiditas est inter [illegible] nec auctoritas solvit haec Gilbertus verum dicit urina rubea vel sub rubea in substantia mediocriter tenuis in superficie accedens ad spissitudinem in cottidiana de fleumate salso putrescente sed cum reliquis circumstantiis si cum salsedine oris dolor capitis cum siti fastidio et abhominatione cum gravitate lumborum et totius corporis et cum paroxismus cottidiano maior inciperit cum rigore et cum parvo frigore vel nullo quoque cum rigore et si materia putrescit in spiritualibus vel circa stomachum disponit urina ut iam dictum est et facit hoc urina apparere et

aliquando est cum hac dispositione in fundo tenuis et superius spissa / Cura huius sit in dieta digestione et medicina purgante simili modo sed fieri potest in fleumate dulci nisi quod ibi ad siccitatem aliqualem declinabitur propter humiditatem sanguinis et fleumatis hic declinari potest ad equalem humiditatem plus quam ibi propter siccitatem colerae et siccitatem compositi ut lactuca viol. et portulaca et huiusmodi humida et frigida in maiori quantitate ponuntur et dicta humidior consistat quia licet coleram sanguinis non mutat et sanguis corruptus fleuma inficiat et propter hoc medicamina ibi posita conveniunt cum aliis similibus quae coleram alterant et expellunt cum haec immediatius coleram inficiat fleuma et sed sua accidentia fortiora et frigida et humidiora hic competunt

Febris cottidiana duplex seu composita fit ex duplici fleumate vel vasa putrescente et separatur a cottidiana simplici vera vel non vera per fortitudinem et diuturnitatem afflictionis et maiorem coloris [illegible] et quoque per duorum paroxismorum continuationem et quoque paroxismus in uno die bis typico et non est aliqua quies intra perturbationem quia semper est umbra super subtitulo et tales febres eveniunt ut cottidiana simplex interpollata vel continua et est valde difficilis cognitionis cum propter continuam afflictionem et virtutis debilitatem et accidentium malicia et cibandi et medicandi

tpius inceptam et quia difficilius
eradicatur et q̄ nunquam mundificatur

Febris cottidiana continua fit ex
flegmate naturali putrefacto intra
vasa et est urina remissa vel sub
missa p̄ter ꝑ spissa et sterulenta et
q̄ perturbata et in superficie liuida
ex distrasia membrorum urina est sic
colorata et ex flegmate ad inferiora
inspissata quia calor non potest dissol
uere et turbatam et sterulentam red
dit et ex calore putrido vapore in
urina emissa fit liuida vel ut
dicitur in regulis urinalibus in continu
is febribus putridis semper est su
perficies urine liuida viridis vel nigra
et ibi causa liuoris assignatur
in hac febre continua calor secundum morbum
in horis flegmatis maior et post
facit apparere mota et lenta in
horis flegmaticis sine typo i sine
frigore vel rigore et pulsus est
mollis latus et tardus et equalis
quia quamquam fortis quamquam debilis sunt
bilbrum et grauitas et compressio
palpebrarum et turbatio oculorum sed
tamen calor faciei et ventris
inflatio et nausea et urina
est ut dictum est nisi quod in corporibus
senibus quibusdam est valde remissa
ita quod quamquam cum calorem febrilem
est sufficientem decipientes

Febris cottidiana notha
ex flegmate vitreo fit non ex
qualitate adueniente flegmati naturali
et ipsum infrigidante ut dictum est de
flegmate acetoso dulci vel salso
sicut hic in suis locis patet
secundum conditionem suae febris et frigus
sua ꝑ continua cuius signa sunt
in hac febre frigus fortius quam aliqua
alia cottidiana et maius frigus fit
in statu quam in aliis temporibus et ar
sit paulatim frigus et post paula
tim decrescit et sequitur calor debil
paulatim et calor non crescit ad
mediam vel infirmam aliarum cotti
dianarum et invadit hec febris post me
diam horam noctis et fit rigor cum
maximo frigore et dolor maximus e
circa lombos ubi continue ma et i
egestione apparent mustilagines in
modum vitri liquefacti vel albumis oui
crudi et adest grauedo capitis et
corporis et in digestionibus dolor stomachi
et intestinorum fortis et tensiones
et torsiones et dolor renum et
grauedo partium inferiorum et pulsus est
debilis et tardus quam plus quam
in aliis cottidianis et breuiter omnia
accidentia frigoris sunt intensiora et
accidentia caloris sunt remissiora ita
quod nunquam est calor febrilis magnus
in hac febre / hec vis adcumputa
dam cum accidentibus sine matur
morbi perdatur sed plus dieta debita
imponatur oportet enim in hac febre ut dieta
plus tendat ad calidum quam in
aliqua alia cottidiana ideo pulli gal
linarum cum pulegio origano et
menta et croco et piper zinziber vel pi
pere vel uvis passis fasianis perdices
coturnices et aues parue campestres
conpetunt et vinum ꝑ corpus cum pura
qualitate et aqua mistratur si tamen in
stet oportet secundum Gilbertum post ab
lationem et antecedentis status febrilis

caloe in membris sit dicta fiat ree
febris sit in declinacione ad calitem
aliquantulum x hora cibandi teneatur
modus ut de cotidiana dictum est
et in principio paroxismi calefiant extremi
tates corporis ut in reumaticis habetur
quia valde est magna consolatio
ne remissio intensi acutus
digeratur materia euacuanda cum subtili
atis et expellentibus caliditates ut
est oximel squilliticum vel saltem
cum oximelle vel sirup facto cum cali
dioribus herbis ut sunt enula ca
pana rasina origanum calamentum
et radices petrosilli feniculi et apii
et semper in digestiuo et apozi
mate pono ysopum quia incidit
flegma et digerit et euacuat et quia
ut plurimum flegma vitreum et digerit
et euacuat est in intestinis quia sit
in membris a calore naturali remociora gen
teri educitur per clisteria Gilbertus vero
post clistere tale primo decoquatur
in aqua malua conandrum folia
... ebuli et apii et in fine
addito furfure coletur colature ad
datur sal et oleum et aliud vnc
tuosum ut pinguedo porci et in
iciatur ... fiat fortius si ut tali
... ʒ benedicte ezulate dispergatur
et iniciatur vel imponatur blanca
vel walagodion et iniciatur et hoc
dico si materia est in intestinis quod cogno
scitur per fortes dolores et in tensiones
et ventositatem intestinorum haec Gilbertus
Ego vero ad euacuandum materiam de intes
tinis facio tale clistere Recipe malue
bismalue ysopi ana m. i origani
radicis feniculi radicis petrosilli vel
apii maioris ana m. ß seminis feniculi

seminis apii plenum mortarii men
ana ʒ ij cantabri pugillum i cola
ture addatur mel sal et oleum la
urinum vel costinum quod sufficit et
imponatur benedicte simplicis et yerapi
gre simplicis ana ʒ iij corticis ezule
rasificatis et puluerizatis ʒ j omnia
simul bene incorporentur et iniciatur
per clistere Si autem materia non est in ma
stris sed alibi et est cum mediocri
per os superius euacuare tunc dige
sta materia quod cognoscitur per augmen
tum caloris in paroxismo et
per remissionem frigoris et per ...
plicacionem vrine et eius turbu
lenciam seu spissitudinem que accidit
propter flegma vitreum iam liquefactum
et cum vrina emissum purgetur cum
benedicta ezulata vel electuario dul
ci cum dosi debita secundum vires
pacientis et horis in horis quintis
vel cum hac apozimate Recipe ysso
pi calamenti radicis apii ana ʒ ß
agarici ʒ ij turbit gnosi et
rasificati ʒ ij pulpe coloquintidis
ʒ j corticis ezule preparate ʒ j masticis
ʒ ij ana ʒ j fiat apozima colatum
ad quantitatem duarum ℥ et da medie
tatem cum oximelle ℥ ß ad dulco
randum vel si vires patiuntur
da plus ibi expedit alii dant
theodoricon ypericon Ego purgo
cum puluere de turbit in anti
dotario meo scripto addito mo
dico de ezula preparata facta eua
cuacione competenti fiat dieta tene
stussa et rarefactissima cum herb
tabis et cum saluia serpillo
calamento origano ...

politana mecastio marrubio et fo
lys ebuli et sambuci decocti et suf
fa dt tysana cu decoctoe cu ame
ti meltc et salme Et no q Gilb
ty narrat pr quedam cmassre qui
yliacam patiebat colera vitreo
sine fe fz cum dolore intollerabili
omnibus medicis initio et potis mech
psficientibus cum sola polictaria ibal
neo Alfonsus ponit in cotidiana
fleuma vitreo in intestinis curatis fil
optime p9 purgacionem vl clistere vbi
expedit de aqua in qua cocte sit
policaria ysopus et satureia et
ypicium Cotidiana notha intro
lata ex fleumate dulci est fe fca
ex fleumate in nali in quo aquisita
est dulcedo aut p ebulicionem putre
facientem ipm aut p sanguine cor
ruptum commixtum ipi fleuma nale
ipm corrumpentem ut hic sup dix
et signa huius fe sunt plenitudo
pulsus febrilis et vrina est spissa
rone utriusqz humoris f. sanguinis
et fleumatis et in colore russa vel
subrussa aliquando ptom humida aliq
no p quo sciendum e fm Gilbt
qd fleu dulce putrefit in nuca
vel spiritualibus reddit vrinam spissa
et apporta mani ptom humida
Si vero in alys ptibus putrefiat
erit vrina russa vel subrussa et
spissa ptom fz no distincte huius
tu inequali et in pria fbrad e su
pt in nuca su spiritualibus su in
alys ptibus et sapor in ore est
dulcis et accu calor febrilis sut
remissiora quam in cotidiana
ex fleumate salso fz intensiora q cocti
diana vera et qua in notha ex
fleumate acetoso et actu frigoris
sunt remissiora quam vocotidi
ana aliqua ptir qua cocti
diana ex fleumate salso dolor ad
est capitis agrauatus et eructua
cones fetide quales solent ved
re ex ouis comestis et sapor
ouorum corruptorum sentiunt et
ad est abhominacio et egestio
est fortit fetida et inflatio
est laterum Et affligit in hora
fleumatis et sanguinis i in ultia
pte horarum fleumatis et in pa
pte horarum sanguinis incipit p
oxismus cum pauco frigore
aut nullo cotidie dein invadit
cu forti dolore et p9 sequitur
sudor multus et dolor frontis pci
pue et si ma est in spiritualibus
tunc grauitas est pectoris et
quedam ostipacio et tussis aliqua
hum Et si ma sunt in nuca
sub vmbilico est grauitas qdam
et inflacio cum dolore et grauitas
geminum et coxarum et quasi in
flacio Et eius cura sit p dieta
magis frigida qua in cotidiana
vera et minus declinans ad cali
quam ibi ut sunt pulli gallinarum
farina ordei vel auene in brodio
pullorum lac amigdal frigidum cum
paucis vdiribus fcu ad subtilia
cionem fleumatis et sorbicium de vitel
lis ouorum cum aqua et aceto
frigidum et brodiu aceti et aquaca
pei no saliti cocti cu modico de
vitellis ouorum et p9 sit tinsia
ordeacia debilis clara et defecata

et cauens humulo vel per hunc
modo vel mediocriter limphatum
ita quod plus sit limphatum quam
in coctidiana vera. Digeratur materia cum
sirupo acetoso et aqua decoctionis
radicum feniculi capilli veneris et vel
bilosorum vel digeratur cum oximelle
cum aqua decoctionis violarum puerorum
et herbarum frigidarum vel cum isto si-
rupo. Recipe violarum citrulli pollicaria
capilli veneris seminum feniculi ypericon
radicum feniculi petroselini ana manipulum 1
prunorum xx prunelle silvestris
ana ℥ iij addito zucaro fiat
sirupus. Confirmato tempore secundum Rogerium
cum oximelle et oxizacare ana
partes 1. In tali vero tempore cum
oxizacare sola quod ego non lau-
do quia semper indiget cura an-
tecedentis cum humoris sit aliquis qui re-
spicit materiam flegmaticam cum in
hoc casu plus competit si-
rupus acetosus quam oxizacare
quia plus incidit et cum hoc
infrigidat. Et si quis velit uti oxiza-
care ponant cum ea aquam decoc-
tionis radicum feniculi vel alicuius
alterius incisivi in herba seminum
vel radice in parva quantitate et
hic non secundum Gilbertum approbo
propter perfectionem facienda est minu-
tio secundum virtutem et etatem et
post purgationem certo die iterum
iubet ut fiat minutio quia
minutio est evacuatio propria san-
guinis. Rogerius vero solum flebotomiam
precipit decipitur quarto die post
purgationem. Digesta materia quod

cognoscitur per hoc quod accessio est
fortior et prolixior et maior
gravitas capitis et urine maior
quantitas et spissitudo decoctionis
predicti sirupi cassie fistule manne et
tamarindi ad mundificationem sed
confirmatis addantur ʒ et postea pur-
getur cum mixtura colagogi et
ydragogi sed plus purgativa me-
dicina debet respicere sanguinem in-
ficientem quam flegma infectum. Ideo
quidam qui purgant cum ʒ 1 et ß
de electuario de zuco rosarum et cum
ʒ ß yerapigre mixtis. Quidam pur-
gant cum decoctione violarum puerorum
et mirabolanorum citrinorum kebulorum belli-
ricorum et emblicorum sed hii non servant
regulam predictam nisi tollerent
multum ponere de citrinis et parum
valde de kebulis bellericis et embli-
cis. Quidam purgant cum oxi-
lax et bindea sed Gilbertus non lau-
dat bindeam nisi materia sit in reni-
bus vel stomacho vel sit tempus hyemale.
Et non quod secundum quod materia est in loco
oportet in medicinis aliquas ponere que respi-
ciunt locum ut si materia est in
spiritualibus quod patet per urinam et alia
que mox signa hic superius posita
sunt ponuntur in decoctione ordeum
et semina frigida maiora mundata.
Si in renibus vel renibus semina
competunt non mundata sed contusa
et sic intelligendum est si materia
est in stomacho vel capite et illa que re-
spiciunt illa membra ponantur cum
illis medicinis que adiuvant confirmandis

ponitur et post purgacionem tercio die
secundum Rogerum fiat stuffa de folijs
salicis quinquefolij tormentille solo
tri lactuce portulace folijs feni
et petrosili et coniuncti a stuffa os
sint equales inmota inter trocisca
te et aure sed in calido tempore sola inira
offic Gilbertus vero nec balneum
nec stuffam admittit in sed cotti
diana vera prout patet hic super capitulo de cot
tidiana vera et multo magis hic ro
nabilius est prohibenda vnde Gilber
tus idem omissis balneo et stuffa
capitulo de cottidiana ex fleumate dulci
post purgacionem si aliquid remansit de
materia dat nilvam trociscatam cum
oximella quater in successione et post fiat
inminco ut hic supra dictum est et qui
dam digesta materia dant vomicam me
dicinam quod hic non laudo quia materia
infixa non per debitam euacuacionem
per vomitum sed in falso fleumate possibile
competere vomitus quam potius hic
et si materia non est in ore stomaci aut
si eger faciliter non vomit aut si pa
ciens gracilis aut attenuatus aut de
bilis est aut in capite melius laborat
aut tempus hyemale prohibendus est
a vomitu Sicut Gilbertus capitulo de cotti
diana ex fleumate falso dicit et fit
cottidiana interpolata ex fleumate
falso prout in principio huius capituli dictum
est et eius signa sunt pulsus ali
qualiter velox et spissus est et sa
por in ore est falsus et est tymnitus
aurium et grauitas capitis et est dispo
sicio media inter disposicionem terciane
vere et disposicionem cottidiane vere et
incipit paroxismus hora diei nona

et tempus afflictionis est inter horam
motus caloris et horam motus fleumatis
et sit in ea primum frigus et calor magis
cum multo sudore propter quod quidam dicunt
eam esse duplicem tercianam et
quidam ponunt dictam cottidianam
habere et duplicem tercianam quod
hic affligit tempore brevior scilicet xii horis
in simili labore duplex terciana af
fligit tempore longiori quia ipsa
puram aut illam regimen Gilbertus
vero statuit generaliter quia ut dicit sal
sedo in fleumate non subtiliat sed in
grossat et viscosum magis facit
quam in cottidiana vera prolongat
accessionem magis quam duplex ter
ciana multo magis cottidiana de
fleumate falso et ideo ambiguum
signum est de perplexitate afflictio
nis et hec coniunctio est inter
egros nec auctoritas soluit hec
Gilbertus idem dicit vrina infra vel
sub infra in substancia mediocris termi
nis in superficie attendens ad spissi
tudinem cottidianam ex fleumate
falso putrefacto signat cum labijs
sinthomatibus scilicet cum salsedine oris
dolore capitis cum siti fastidio et
abhominacione cum grauitate laborum
et tocius corporis et in paroxismo cot
tidiano maiori incipiente accidit
cum principio frigoris vel nullo et quasi
rigor et si materia putruerit in spiritua
libus vel intra stomacho disponit vri
nam ut iam dictum est et facit spu
mam apposita et aliquando est cum
hac disposicione inferius tenuis
et superius spissa Et materia huius
sed in dieta digestiuo et medicina

purgante plurimo sz fieri sicut in
f. de flemate dulci nisi quod ibi adsicci
tatem aliqualem declinabitur propter
humiditatem sanguinis et flematis hic
declinari potest ad aliqualem humiditatem
plus quam ibi propter siccitatem
colere et siccitatem complexionis febris
In lactuca viol et portulaca et
humor humida et frigida in maiori quan
titate ponuntur et dieta humidior
constat quia sz colera sanguine
m mutat et sanguis corruptus
flema infrigidat et propter hoc medi
cinima ibi posita contra tam an
tecedentem sunt que coleram alterat
et expellunt tum hic in mediatum
coleram infrigidat flema et sz sunt acu
tum fortiori et ideo frigida et humidi
ora hic competunt

Varianus f. sinochus inpollata
vera fit de melia naturali putre
facta quod vasa est enim melia naturalis
que generatur cum sanguine presiliunt
infirmitatis ... quod residet in
sanguine est melia naturalis que voca
-tur sanguinis abalijs que frigide et sicce
complexionis est et licet contrariis
qualitatibus repugnat putrefactioni quia
frigida et sicca ponitur tamen quia actua
liter est fluida et liquida cum coar
tatur calescit et humectatur propter vapo
res ... sz hoc est morose quia
multum requiratur tempore ante quam
putrefactio in eo compleatur propter resi
stenciam magnam quam sz contrariis
sua qualitatibus et ista est causa secundum
... quare sunt vel quare
runt xlviij hore antequam pu
trefiat quia non compleatur eius
putrefactio quoniam sz in ea vincuntur
sue qualitates qua putrefactioni resiste
bant Sz alia causa est quod ita inpo
llat per xlviij horas quia cum
hoc quod est resistens putrefactioni
... et siccitate etiam ... sua
gressione est tarde motus et quia
materia est pauca in corpore et pro
fundis et tarde ad locum putre
dinis et omnia ista simul faciunt
quod tanta est in ista f. inpollatio
nota in alphabeto meo de causa ma
ioris vel minoris inpollationis et
complexion laboc vel ... in
febribus inpollatis ... F Signa
quartane que sunt ... et in quartu
diem affligit primo perdit appetitum
post venit ... pungit rigor
post frigus ... post ... frigus
et accedit sudor ... ...
constrictioni et dolor in profundo
membrorum ac si ossa vellet frangi
et maxime circa spinam dorsi quia
frigus profundat se ut medullam
ossium infrigidat ... ... tre
mor et post calor non fortis cum
... ... non
nisi forsan in augmento vel statu
et infrigidatur totum corpus ut pigricia
ad sit et grauitas sit totius corporis
et proprie coxarum et cruum et fa
cies pallescit et tumescit quandoque
et quandoque pedes tumescunt et est
cum dispositione ad ydropisim et
proprie si cum hac f. splen tume
stat vel si ... apostematur et quandoque
vigilie et timores et suspicio
nes ad sunt et proprie ...
et ... ... et ... digitorum

et labiorum et primum signum huius febris
est pulsus tardus rarus debilis
primus et occultus in principio accessionis
sed calore crescente velocitatur et ma-
gnificatur et est hic pulsus longe
tardior et rarior quam in cottidia-
na quia resoluti vapores a materia
melancolica non penetrant. eo penetra-
ndo ardor magis debilitat eius motum
quam vapores flegmatici et sunt
tardiores resolucionis et ex eadem
causa est quod in hac febre est frigus for-
tius quam in cottidiana ita ut vi-
deantur ossa spondilium et medullam
spinalem Et dicit Gilbertus quod qui
cognoscit pulsum hominis sani non
oportet querere aliud signum ad cognoscendam
febrem quartanam quam per pulsum et
incipit paroxismus ab hora nona
meridie et durat usque ad mediam
noctem i. durat per xij horas cum fri-
gore intenso quasi frangitiuo ossium
et tremore et post cum longo
calore. hic est per xij horas sic durat
tota accessio xxiiij hore et calor
est cum pauco sudore quia materia
febris non vaporosa sed sicca de urina
in quartana non habetur certum et infallibile
iudicium sicut habetur in regulis generalibus
vnde dico de urina in quartana vera quod
colorator est post diem accessionis
et aliis diebus est remissior et si
tenuitas urine sine signis digestionis
cum bono regimine et multimis
debite medicinis diu permansit
egritudo erit longa Et nota
quod urina numquam in quartana veniens

secundum cursum potest significare solucionem
febris eo quod materia febris expellitur cum
urina ex bonitate nature ducantis super mor-
bum et hoc fit dupliciter quia ali-
quando fit in fine febris quartane et
digesta materia et quod urina est cum
multo sedimine nigro et aliquando in
quando est pars in corpore urine et
tunc est maior prenuntiatio melius
quam cum solum sedimentum est nigrum propter
nisi pauca erit et materia melior que
fit facit. sed dico si urina est te-
nuis et alba vel citrina et postea tincta
in diebus quietis geminando et ad medio-
critatem tendens signum est super di-
gestionem materie eo quod signat quod calor
est confortatus et egit in materiam et dissol-
uit eam et aliquid de humoribus et
hoc vult Gilbertus et ypocras in epidimia.
Et liliator dicit in digestione quar-
tane suspecte sunt semper decepti quia
quartanarij qui utuntur cibo modico
et bene dormiunt habent urinam bene co-
loratam et ypostasim bonam et videtur
quod sit corona morbi et non est sed
contra Et sic sunt in corona quod
pacientes sed acutam in principio habent
urinam rubeam spissam cum ypostasi
competenti quam multi de phisicis iudicant
in bonum terminatiuum et ego iudicaui
urinam deceptoriam et morbum esse
fore longum quia materia sunt
et multi sunt forte et sic sunt quia
plures curses habent inpostas et post
cessationem febris multis temporibus habent ad-
quam plenas sunt sana et fortes
Cum materia febris est in stomacho ubi est dolor
et propter tempus paroxismi et stomacho
nia si est in intestinis ergo est

sit est in epate urina tendit ad spis-
situdinem et obscuritatem si est in
spiritualibus apparebit multa appetit et
supersitiens bibere et sitis non facile
mitigatur oppositum si est in splene
quod est dicitur splenis vel per se sit
si est in renibus ibi est dolor Cu-
ratio eius est tam dieta et medi-
cina secundum autem ablationem et an-
alia dieta est imponenda et alia
contra destructionem secundum postquam causa
antecedens est amota ut dicit Gilbertus
in regimine. sed ergo dieta primo dige-
stibilis subtilis et declinans ad
caliditatem et humiditatem et bonum et
equalem sanguinem generans sicut
est pulli galline perdices fasia-
ni aves parve campestres et similia in
quarum decoctione sunt herbe calide
ut petrosilinum feniculus salvia
melissa cum borragine et potest condi-
ri zinzibere et croco Item caro minuta
porci masculi et aves qualibus
et castrati iuvenes et eduli et
vituli et de capolo et tertio die quia
caro est sicca sit cocta cum humec-
tantibus et carnes porcelline sali-
te et assate secundum Gilbertum et
capo ~~cap~~ eis non utor propter visco-
sitatem suam et quia viscosum
sanguinem generat vel assata que
danda sunt secundum cocta et masticata
bit cibus simplex et in die bis comedat
scilicet mane et sero in die quiete et
si debilitas exhibit cibum qui qualitate
vel quantitate eum gravet non teneat
et in uno prandio non comedat nisi
duo fercula nisi propter defectum appe-
titus oportet plura offerre fercula
ut aliquid accipiat Sed contra
sit autem nunc comedere et vitare

omnem repletionem et propter nocturnam
et vitet cibaria melica ut carnes
bovinas leporinas et similes carnes
indomitas et aves in aquis de-
gentes et pisces siccos vel similes in-
duratos et omnes species carnes
preter fendulos et caput singulis
pisces et alia et porros nisi ad
revocandum appetitum et tunc
sunt conditi cum brodio recentium car-
nium vel melius in lacte recentium amig-
dalino omne genus ciparum et cau-
lis vitet nisi cum brodio multo
hec Gilbertus concedit tamen utitur Gilbertus
lardum recentem circa tamen vi-
nea et pinguedo alba clara
ad vinaceam mediocrem temperans
potus sit vinum album vel dulce
vel clarum vel acerbum aromaticum
et clarum et conditum cum speciebus et herbis
melancoliam destruentibus et confortantibus
nam et brodium carnium et gundaci
bona generant et si vinum noluit
esse cervisia bona defecata fortis
vel ad fortitudinem tendens bibat
cum cibo quia calefacit humectat
et iuvat ad digestionem vitet viscosa
opilativa ut sunt dactilli ficus
fructum frumentum coctum et nebulan-
dum panes azimus vel farina tri-
tici et omnem cibum factum de farina
tritici preter panem bene coctum et
fermentatum aliqualiter et sepe sali-
tum In primo autem utiliter datur aurea
ierarum accessionis minus et aloe
quem cum succo vel vino de-
coctionis camedreos vel cum succo urti-
ce vel fumi terre ipsius vel epithimi provo-
cat enim appetitum et destruit me-
lancoliam Gilbertus dicit de inten-
mutatibus in quartana est ut in

vadente accessione ponat^r paciens in
vrine et inungat^r dorsum eius cum
unguento marciato agrippa et alco lau
rino mixtis cum eufurbio vel elleboro
artificialiter frigore cessante ponat^r ad
lectum et melius cum in loco ponat^r
in qua sint herbe decocte cale ut
ros marinus camedreos thimus came
piteos marubium nepita origanum
calamentum ad provocandum sudorem et su
denti fortiter et sitienti det^r ministratum
aloe quod cal^r cum decoccione herbarum si
co vel vino decocte carum vel det^r
tysana cum eisdem sicut vel decoc
tione predictorum ut dicit Gilbertus
curavit quendam longo tempore quar
tanarium absque omni purgatione
istud est compendiale et non generale
in principio quartane sed post aliquas
purgationes possunt competere in cor
pori procedat^r ergo sic ante paroxismum ci
bet^r paciens per iii vel iiii vel v horas
in quantitate parva leni et digestibili cibo
et mediocriter subtili ut antequam veniat
paroxismus natura confortata sit fortior in
repellendo et expellendo materiam morbi
et calefiant extremitates corporis ponen
do eas in vino calido vel aqua calida
decoctionis herbarum calidarum sicut prius dictarum
vel cacolla et cetera ut dicit capitulo decocti
diana vero quod ut dicit in regulis in
cottidiana et perfunde desuper vitro
calide calefacto confert et multo magis
si ubi frigus vel frigiditas est in et
post spina dorsi inungi cum unguentis
predictis ad mitigacionem frigoris mitiga
dum et cum in loco calido ponat^r pa
ciens et bene cooperiat^r sed cum olla ut
confert^r cum herbis calidis predictis non po
nat^r ad provocandum sudorem quod in principio
morbi materia sicut non est digesta vel
disposita tali evacuatione et non cibet^r

in paroxismo nec bibat et perfunde ag
frigum puta si dicit^r in capitulo de cottidiana ca
vea et sed paroxismo sic vult dormi
re dormiat sed in principio nullo modo post
per ii vel iii horas det^r sibi cibus le
vis subtilis ut ante accessionem
dictum est quia sicut ante paroxismum
oportet cum cibari ut natura fortius agat
in materiam morbi et cum leni cibo et
pauco ut digerat^r cito et leni labore
sic post laborem paroxismi confortationem
indiget oportet cum cibari scilicet cum leni cibo
et pauco propter laborem predictum quia
natura plurimum fatigat^r et debilitat^r
detur ergo sibi de brodio gallie cum
mica panis vel cum succo pullorum
ubi petrosilium sit coctum et bibat
vinum album non forte sed bene medioc^r
clarum boni saporis et odoris in
paroxismo die quietis sumat
de more ut sed debeat mutari et
diazzeos dyanthos dyasemi
cum ceteris et mixtis et sequat^r
usus sirupi mei apitini cum melle
in antidotis meo et in cum aqua
decoctionis salvie ysopo camedreos
vel camepiteos sed sirupi opila
tiones aperit et grossam materiam
subtiliare et membra spiritualia et
vitalia confortare post terciam horam
tercianam cibet^r cum carnibus parvarum
avium vel pullorum cum quibus cocti
sint petrosilinum radix feni et
melissa et ozimum et condiant^r
cum zinzibere galanga cedoaria car
vi et croco et bibat vinum al
bum odoriferum purum et si est mul
tum forte lymphat^r cum aqua
mellis cocta et si propter appeti
tum confortandum et portandum

oportet dare assata sint prius ante
quam sic assentur ut non minus desic-
centur vel multo sale aspergantur vel
sit pullus gallinaceus coctus assatus et cum
vino conspersus vel aqua et sale si
sic delectet de die non dormiat post
terciam horam vespertinam iterum cibet et
in crastino ut alium cibum habeat ter-
tia secundum modum supradictum utatur
ut vero sit levius digestionis et boni
sanguinis generativus adiectione et humi-
ditate declinans de vino illorum que
hic superius dicta sunt de dieta Et cum
vadit dormitum sumat de claratorum
mixtura sive syrup coctionem et ordi-
naciones faciat secunda die quarti Sed ut iam
dictum est in die paroxismi dietetur et
arceatur et in diebus interpollatis usque
ad iiii^am accessionem inclusive et considera-
tur materia morbi similiter ad resolu-
cionem et expulsionem vel non si taliter
evenerit procedendum est cum eodem sy-
rupo et quod indigestior ponatur illiq
partibus scilicet salvia ypericon etc et addatur
medio iusquiami et calamenti acetum
squilliticum in parte competenti et
visis signis digestionis que sunt ac-
cessionis anticipacio urine coloracio
et spissitudo accessio fortior et
prolixior et typi cessacio prius typus
quartane est homophilo ut dicitur in
regulis et ego dicam remocio
frigoris et melioritas caloris et
sudoris augmentacio et similitas p-
gat cum apozimate tali Recipe
seminis epitimi camedreos ypericon
calamenti ana ʒ ß florum borag-
inis cuscute ysopi ana ʒ ii
fiat decoctio et in ʒ ii colature

eius mixte dyasene ʒ ii pulveris
corticis mirabolanorum indorum citrinorum et
stet in nocte sub uno divo et
in die quartane mane iterum colet
post fricationem sufficientem mirabolanorum
et detur colata istud est securum
et leve vel secundum Gilbertinum si
sint multum delicati et abhorreant
sint apozimata fiat talis syrupus
Recipe radicis feniculi petrosilli et rafai-
tini epitimi camedreos camepi-
teos seminis polipodii ana bulliant
simul in aceto fortissimo et cum cola-
tura et zucaro fiat syrupus et detur
omni die cum calida aqua superponendo
pondus ypericon et calamentum si
sint ut predictum est apozima-
te tertio die secundum Rogerium habeat
de herbis talis ut de origano cala-
mento pulegio satureia politrico
ypericon camedreos et similia sumen-
tur et commixti cum stuffa confortatur
tyriace ʒ ii cum vino decoctionis
camedreos vel genciane et sep-
ti die si corpus est pletoricum fiat
flebotomia Gilbertus vero dicit quod flebotomia
competit in quartana nisi sangui-
nis affuerit multitudo vel nisi propter adu-
stionem vel quod aliquis humor corruptus
sanguinem inficit et corrumpat vel
propter constrictionem fumositatis et post
medicinam solutivam fiat flebotomia
ut educat sanguis melancolicus vena
media interius ne reddat sanguinem
horribilem et ceteros corrumpat unde
bene fit flebotomia post medicinam et
post stuffam et opiata datum se-
cundi die vel in fine liniacionibus
detrahitur sanguis de sophena sum-
mi pedis vel de salvatella dextra

mang et scdm Rogeriu si flora p9
purgacoem et opiata datim fieri
no possz ponat ventosa sup re
nes vel in scapul et si s. no solu
pt itm perdi p9fortatia et digr
stiua et euacuatia fortora Sua
ta igit bona dieta dt d- hac mix
tua om mane oz syropi mci
dyasene dyanthos dyacalamtu
an pt i mixte et scrinat vsq
syropi f. talis R syropi mci api
tuu cu melle q septimu rauido
tat meo et syrop seu acetell
squilliti an lb B fiat decocco d.
rebg pmis dicte hic sup addit
calamti et ridie p/i infusui et
decoccois colate hic y colata
et ipa cu syropo apitmo et sy
ropo squilitico misceat et sil he
ant sup igne bulicoem leue et
dposito hic sit p9mixto et buli
to abigne Sua in mudo vase p
dies viij p9 modu dco vtat
patiens om die p9 eleuacoem
dey mane ad quatuy vi cole
arium mel salue cla et i hoc die
quiete et in die p axoism p iij
horas ante leue cibacoy ut
pmis dem Et in pio pexism
pucart vant cu syropo acetoso
et aqua tepida et hoc si apteg
sit ad vincendu dictu e in regu
lis d-voitu qui no sunt apti
ad voitu e fiat hic ut p9 a
dr ut in ca d- cottidiana vea
dem e pmis et si facilit vomit
utile est quia d-ma antec
te aliquid euomat pcipue si
ma est in sto. i pte supiori et
allenat stom dsupstuit si

liquor et paroxismu allenat et
aliquy credidit ut plis doctoris
gcoidit sentuie Et no in regul.
d-vomitu hec q in s-buibg mit
pollat an a dicy hora l ac
cessiois gsert vomitg et Almas
li x ca d- s- cottidiana hec vald.
et ego dico si in qrtana vra ess
in dsto stoi hmidu fleuty flu
di et paciens sicalit voe gsueuit
in pio morbi ymo in so poxiso
vel in pmo poxisuo by sicet voi
tg tm syropo acetoso et aqua
cala decoccois ysopi no ppt mam
qrtane euacuadam cu ipa in
tali tpe apta no sit euacuacoi
ppt eius grossitie et vistositam
Bz ppt hoc ut fleute tali euacua
to melig dieta dlicata gsert et
medicina digestiua pnpcipue
opat in mam morbi quat
so ad mam morbi que grossa
est cruda et gpacta no gpetit
voitg nisi p9 qua ma est sbti
liata q nisi d dieb sici pt
et quato magis ma morbi
est subtiliata et apta gpulsi
oni et pcipue si ma est in sto
tanto magis gpetit voitu fa
cilit puore et si videbit q sy
rop et eleuacoem ma by dige
rit et pvamitu sit euacuaco
utilis et si no appart matia
ssulta euacuada tunc no oz
dar medicinam laxatiuam S
danda est ante horam accessi
onis gpiata gsimiles reliqas
Et si opet h possimus pillas
dar in qua die quiet d
nocte et sicut leues vel fortes

secundum quod materia est pauca vel multa
grossior vel minus grossa et valet
pillule que quartana scripte in meo anti
dotario que fiunt de ysopi croci
pigonum etc. Et possunt dari i vel ij
vel iiij secundum quod necessitas requirit
Et nota quod qui datur opiata ante
accessionem tunc illa die non prohiberet
vomitus et qui reputatur utilis facere
vomitum in principio accessionis tunc
non detur opiata Si vero cum talibus
et tali modo potest curari paciens
non cogatur natura ad sustinendum
fortiora Si vero possunt haberi in re
gulis non moriatur accessio nisi
accessio est passio optima ut ergo
cum solutis fortioribus sepius non
desiccet Ego vero cum bono regimine
et cum paucis confortativis et de opi
latis sine ulla purgacione plures
vidi curatos in meo tempore delicato pa
ciente quartana scilicet in hyeme
operatus sum et facilius et brevius
sunt curati secundum materiam fuit multa secundum
alios scilicet curatos sunt ubi multum
fuit de materia secundum in tempore non bene et
causa est quia primodum tale
naturam confortat et in omni
accessione mundificat scilicet depre
matur et finaliter durat morbo
et vidi plures cum multiplicibus me
dicinarum solutivarum et opiatarum
et aliis remediis multo plus de
ficere quam proficere Et quidam dimissis
omnibus aliis sequuntur opus modum
que nunc posui et curati sunt
quia dedi in tempore longo certe novi
experientia bona infusiones aque
calide et balnea aque dulcis
calide post mundificaciones aliquas
et particulares multum proficisse quartana
li calor non corrodente sed delectabi
li et quartanali et possunt et quartanatum
rone singulis erat minus et dolor
intrinsicus et aliquis incombat ex toto
et ita tota disposicio corporis conve
data fuit et quia in hac febre
multi multa et diversa dant me
dicamina aliquas habet ponam ut
secundum opinionem in scriptum cum eis
operari possit utilius convenit dimittere
quod valet contra quartanam que materiam
grossam dividit et digerit et aperit
venas splenis et epatis et non
desiccat et meliam (?) sinunt perticu
lariter et que imperceptibiliter educit
per medium seu apium petrosilli bru
sci sparagi calamenti camedreos
vel camepiteos origani am
bulant habet in ij partibus aque
et tercia pro aceti forte cura sim
addantur habet cupparis epitimum se
ne et cuscuta et colatur addatur
mel et fiat oximel sil bulicado, istud
datur post usum aliquorum istorum e
lectuariorum in die quotiens utilius
dyazzros dyagalanga dyantos
dyasperme dyacurum cum dyapeni
dion dyamos dyacalamentum
dyacreon piperion leticia gal
leticia alfonsi dyacamerom
dyarodon melius et similia sed ad
utatur quomodo debent dari calida multum
et minus calida certum de sui
boragis suci sem ne lxv pts
in galosilatis melissi calamenti
camedreos cum post liquiris
marat(?) sicadoz utriusque cum

an pte s decoquat herbe et liqr zes
et in fine decoctionis apponat cinsin
te epiti sine an pte colatur ap
ponant succi pirdei et cu hijs et
zuccaro fiat syrop util in hijs qui
debilis virtutis sunt et qui syrop
no habent supplet vel absorvent
fiat eis clarētū sic R macoran
rorismari vel flor borragis
mellisse calamēti an I anthos sine
malat cinsinte epiti an ʒ iiij
garioff macis galange spica nardi
marit carui an ʒ ij ʒʒ ʒ ʒ v cra
moi ʒ iiij gtudan ~~xij~~ lhec et cu
melle despumati ʒ xij misceant
et dicta olla vini odorifri depurf
tis apponat et sup igne lentu
in patella ponat et cu hnt ij
vel iij bulicoincs hinc abigne de
ponat et coopiat coopitorio lig
neo et sic infrigi pmitte pq
infriacim ponat ut necesse e
ad faciedu clarētū et effundat itm
dicta olla vini vel plus sedm qd
medicq sibi madat fortis vel
debiles clarētū Istud em ualtu
gfortat in cibo i in prio pradij
et pua quatr faciedo in eo offa
de pane leui porosi et prandu hau
stu bibe Galiet bn pt nac sin
loco syrop in die qnct z labors
et z denocte qn vadit dormitu
in die qnct et hoc in qrtana
vea de qua hic tractat Angnes
antiquus optus dicit qd tala
metu si longo vsu fiat curat
qrtanā et silit camedreos et
ypico quida hijs vel aliqua istar
herbar utunt bibendo vinu
decoctionis eius cottidie quida

utunt et in pulue cu qrtana
cottidiana cottidie et bibunt
vinu desup Alij dant ante ac
cessione mirram pulnizatam
cu suco rute et dant pro ʒ ~~iij~~
~~et qrta uice~~ I et ante septem
accessione dant ʒ ij et tcia
vice ʒ iij et qrta vice ʒ iiij et
dixit bona uirtute qd sepe ad
qrtaz cohibicom sic curat qrta
na Ite R arystol ro mudat
indicū et pulnizat aniſ j et da
cu vio decoctois genciane ante
accessioz et ante septem accessi
one da sic anif ij et tcia vice
iij anif et iiij vice iiij Alij tap
sum barbastum gterunt cu vino
vel cinsia et dant colatam
qndam ante accessione et fa
ciūt parietem cni fortit ut cale
fiat et pq statī ad locu ponit
et coopiat pannis ut sudet et
sco hor ec bonu qn ma est
digesta et pcedit aliqua pur
gacoin ita qd aliqn pa sup ore
aliqn in 2a vel 3a Et alij dant
vinu decoctionis agrimonie omi
die ieiunam et dicunt qd qrta
nam curat Alij dant vinu decoc
tonis cortice mcior gallica
mis i pellicule que adherent
nucleis et longo usu curat
Et Rogerius dicit qd si ista po
tio det tepida in horis an acces
sione vz R arystol rotunde bettonice
lauri centaure mcior gencian
castorie pt I coquat herr in
vino albo et det colatura
Et dicit alfonsus et hec amgno
cylogino vel pipinula mea

antiqua quod quartana non ... curari
cum dulcibus et delicatis sed cum ama
ris et acribus saporis horribilis et
propter hoc rustici curantur grossi
et rustici cum paucis amaris quod
divites et delicati cum multis electu
ariis et syropis dulcibus et in practi
ca curie hec quod unum decoctionis
plantaginis bibitum curavit quartanam
que per annum perturbabat et dicit Al
fonsus quod fuit quartana notha Febris
quartana vera duplex est que fit de
melancolia naturali in duobus locis putre
facta est contra vasa et separatur a
plici quartana per diuturniore et ma
iori afflictione et per hoc quod ipsa
duobus diebus affligit in horis
medie et tertia die interpollat
et curatur sicut quartana simplex aliquo
tamen curatur et dimittit hec Gilbertus
et credit quod tamen per ... dies affligit
quartana et uno die interpollat
a est potissimus unus duobus diebus
affligentibus et per tria per 1 die quiescens
aut erit in paroxismi secundum diu
turnitudinem dierum et contraria reputo
curationem curabilem propter nimiam afflic
tionem et brevem interpollationem cuius
tempore natura possit nutriri et medi
cinis digestivis uti

Febris quartana notha
fit de melancolia innaturali et hoc
generatur uno quatuor modorum quia
aut generatur per adustionem colere aut
per adustionem sanguinis aut per adu
stionem sanguinis aut per adustionem
ipsius melancolie naturalis Et dicit
Gilbertus quod si quartana notha
per urinam cognosci non potest quia
secundum dispositionem urine non
cognoscimus dispositionem humorum
adustorum et causa istius est quia melancolia
in naturalis est humor cuius substantia aquo
sum resolvitur et siccatur et propter hoc
non resolvitur alba aquosa sup
fluitas que est urina quare in
palea signa quia per urinam investi
garet quod sit melancolia que est materia
quartane nothe contra sed contra adu
stione colere vel alterius Et dicit
Gilbertus quod hoc cognoscitur ex unius
partis / quod hoc cognoscitur / partibus
et accidentibus consuetudine generati
bus ut quod si corpus contineat fuit ha
bitudinis et complexionis calide et sicce
et in etate iuvenili et in regione
calida et prius passus fuit tertiana
deinde succedit quartana Signum
est quod illa quartana est de melancolia in
naturali generata per adustionem colere
Si vero patiens quartana
notha fuit senex et complexionis
frigide et humide habitudinis pinguis
in regione frigida et humida et
prius passus est cottidiana flegmatica
cognoscitur quod hec quartana est
de melancolia innaturali generata per adu
stionem flegmatis Si vero quis fuit
mediocriter carnosus calidus et hu
midus cum plenitudine venarum tempore
vernali cum dulcibus ... sopno
benedicta multa passus fuit febre
sanguinea ut synocha et postea
quartana cognoscitur quod de melancolia
est innaturali que generata est ex adu
stione sanguinis vera de typo
a differentia sunt nec habes in
speciebus quartana nothe quia in
quartana colerica est horripilacio

et frigus in carne et cute verus mox deinde succedit calefactio super fluva i. fortis validum Sed quibus fuerit sine et sicce complexionis habitudinis actuate et in regione sicca tempore autumpnali passus fuit quartana vam deinde transiret in quartanam notham signum est quod haec quartana notha est cum ne vel adustione melancolie naturalis Et vult Gilbertus quod est melancolia naturalis et potest aduri tunc aduritur fit melancolia innaturalis et potest aduri con ebulitione sui ipsius sive adustione sua per calliditatem colere vel fleumatis et tunc est melancolia innaturalis erit materia quartane ipsa est melancolica sed quia admittitur cocalitati alterius humoris dicitur quartana sanguinea colerica vel fleumatica non quia sit quartana notha fit cum sanguine colera vel fleumate sed cum melancolia sua in naturali per calliditatem sanguinis colere vel fleumatis cum typo … sunt … habes tres species quartane nothe quia in quartana notha est … et frigus in carne et cute verus mox deinde succedit calefactio super fluva i. validum fortis et in quartana de fleumate falso … minus frigus quam in cotidiana fleumatica et calefactio maior In sanguinea quartana … compi… quam in colerica … quartana notha dicta melancolica non fit commixtione colere naturalis et melancolie naturalis et humor … et … est … incipiat despirationem et extensionem et putrefactionem quia ut dicit … de febribus nichil putrescit nisi possit constringi et dilatari Et quia … est evidens in … de tali febre …

esset febris quartana cotali commixtione humorum vero et medicatione tales febris non numerantur medici ut dicit Gilbertus Sed fit quartana notha secundum eundem Gilbertum cum commixtione colere naturalis corrupte … sua et melancolie naturalis vult dicere cocalitate colere in naturalis humor melancolicus aduritur et efficitur melancolia innaturalis i. adusta vero tunc de secundum eundem … et … et purgationes et opiatas secundum compositionem materie Sed Alfonsus dicit melancolicus humor potest aduri propter admixtionem colere vel propter adustionem suam caliditate sanguinis colere vel fleumatis et hoc duplici modo tunc melancolia naturalis conbulitione sui calefit et aduritur efficitur melancolia innaturalis quod si … sit adusta potest subtilis febris et acuta sicut acetum vel … super terram bullit sicut acetum super … et … fingunt illud propter horribilitatem sui saporis et odoris hic humor est velocis putrefactionis et membra dissipat sicut gladius et de tali humore vel melancolia innaturali non fit febris quartana notha et tunc dicitur sicut … de colera … vel prassina patet hic in regulis Si vero melancolia naturalis fuit spissior febre tunc aduritur adustio quanto … est maior malicie et maioris acetositatis et minus ebullit … super terram et de ea fit quartana notha que dicitur melancolica de qua dicta sunt hic signa et cura eius est secundum eundem Alfonsum in digestivo plus respiciendo adustione

et febris distrasiam qua mam me
lancoliam et in purgacione secundum
eandem formam et in dieta sicut
et sic de aliis dicunt et multi alii
dicunt ut Rogerius almansor liliator
et alii non ponunt similes quartane
nothe nisi de sanguinea colica vel
fleumatica sed de febre de flemate sanguinis
adusto vel flemate salso vel co
lera adusta et sic hec precedam quar
tane quia de istis sit occupacio medico
rum et curacio secundum Rogerium quod nullam
vel paucam dicunt in quartanis no
this curandis posuit unum vel potius modum
curandi eas et breviter ut patet in
suo libro Sed ego aliqualiter distin
cte de predictis tribus quartanis nothis
ponam et primo de febre sanguinea quar
tana notha sanguinea secundum Gilbertum
fit ex sanguine adusto propter febrem san
guineam precedentem ut est synocha
quam sua multitudine exundans in sple
ne deprimi non potuit et cuius
fumus eum fuit actualis caloris
quo quasi comburebatur et putrefiebat
aliquo modo medium sanguinis cuius
colericus per calorem et advenientem
agentem in ipsum aduritur et humor
melancolicus naturalis qui fex sanguinis
dicitur ex adustione sanguinis ad
miscetur et efficitur melancolia innaturalis
et signa quartane ex tali [illegible] adusto quar
tane sunt quod urina eius est
rufa vel subrufa et spissa et
quasi cum lividitate quadam vel
nigredine precipue in superficie et
frigus est parvum aut nullum et ca
lor est maior ita naturaliter
horum [illegible] et motus febris est secundum
motum humoris inficientis febris [illegible]
est innaturalis melancolia et ad est in

flacio sinistri ypocondrii cum gravitate
et dolor maior post cibum splenis
dicitur gravitas capitis et precipue
post anteriorem scilicet frontis et venit precipue
verno tempore et est ceteris periculosior
et minus cito infirmus sanatur secundum Gil
bertum quod est contra dominum damay
qui dicit prius habetur in singulis quar
tana notha sanguinea velocius
incipit curacionem Et dicit Alfonsus
si post processit acuta febris de sanguine
ut synocha et successit quartana
verum est dictum Gilberti quod quartana
sanguinea est ceteris quartanis
nothis periculosior et raro cito
eger sanatur quia post continuam
fatigatus febre acuta natura nimis mi
nus debilitatur et male in contra
dicionem longa fiat quia in quartana
vel utique est debilis in principio morbi
cronici non est sine periculo cito et
modo ad sanitatem pervenit Si non
sit precedenti febris sanguinea sanguis
aliquando aduritur et caliditate sue
adustionis fex eius id est melancolia
naturalis per adustionem efficitur in
naturalis et cito fiat quartana
et ipsa est quartana notha et in
cipit facilius curacionem quam quar
tana colica quia non est inca
cata adustio melancolie sicut in
quartana colica et facilius curatur
quam fleumatica quartana quia fa
cilior resolucio et consumpcio ma
terie inficientis est in ea quam in
quartana fleumatica et sic ubique
dunay vesicatur quod quartana
sanguinea velocius incipit curacionem
vel super posita signa quem fiet

ci Et cura' eius e ut dicta imponat'
debita et in diebus quietis comedat
pullos gallinarum et carnes parva
rum et perdices et borraginem vel
et ordeatum et amicatas et lac amig
dal et bibat vinum vel limpha
tum et quod in die accessionis non
comedat si fieri potest et panem
valde et subtile et vel manu
cordat et vinum illo die non bi
bat ut in primis fiat flebotomia de
epatica vel salvatella sinistra et
pauca et saepe fiat gutta sanguinis
propter grossitiem eius et sit medicus
cautus in subtiliatione levi ut
nutriat aqua tepida et in hac
sit propria cura eius detentio san
guinis in augmento morbi in prin
accessionis dicit Gilbertus fiat mi
nutione digerat' ma' in estate
et vere cum syrupo acetoso vel oxi
zacara cum tala In autumpno
vel hyeme cum oximelle et syrup
acetoso et aqua decoctionis semi
epati custute et radicibus et
diureticis sed pauca sint diuretica
tala in cuius colata resolutis
cassiafistula ℥ ij et manne ℥ i et
apposito zucaro detur cum syrupo viol
dicit Gilbertus Ego pono ℥ ß cass
et ℥ ij manne et ... vidi quod
patiens dicit tua' sanguinea acuta
colica nisi solum in flebotomia quia
quod melia adiuvat per sanguinem et
fiat in naturalis melia hoc non
sit quia quod nisi colera ... ad
mit sanguinem ... in quar
tana nostra colica ... in
distare sanguine per evacuationem

coleram admixtam sanguinem et cum
hoc evacuatur melia' infectam
sed etiam sit hic in quartana sa
guinea et ideo quod de modum
evacuandi Rogerii licet modus Gil
berti sit in maiori compassione
periculum Et dicit Gilbertus quod quia
cum sanguis corrumpitur et putrefit
subtile eius convertitur in coleram ni
et terrestre convertitur in meliam innatu
rale ideo in evacuatione colere nigre
aduste et humorum adustorum et propter
hoc ego dico quod cum sanguis vel
calide vel sint flos et ideo et
et in perdigestione vel competit
diureticis syrup et apozima dicitur secundum
alia Contra meliam detur aliqua
pro oxi vel pura quasi pro ij partes
sed tamen cum adustio humorum
cum decoctione tali Recipe scariole portu
lace capilli veneris scolopendrie epite
borragi flores viol ana ℥ ß iij semen
frigidorum maiorum mundatorum et minorum
radicis feni vidi apii ana ℥ ij
florum borragis ℥ i fiat decoctio di
gesta ma' et hoc per septimanam
accessionis quia ante ut dicit in
regula non datur purgatio per ... in
die quietis sed in ... et alinas
et diversis licet vel tamen quod in
die paroxismi detur fieri ... in
disputatione non me intromitto Recipe
iij partes catartici imperialis et
quasi pro sit yerapigra et yeralogo
dion et sit totum ℥ ij vel fiat
purgatio cum tali apozimate Recipe
seminum mundatarum viol florum scolo
pendrie ana ℥ ß iij seminum frigidorum
maiorum mundatorum florum borragis
epithimi ana ℥ ij prunorum nigrorum
damascenorum vj decoquitur et colatur

addat² cassiefistule vindate tamarindi
mane an. ʒ ij. aliqui dant an ʒ iiij
et det² mane et no q plies et paula
tim post purgat et primo lenit et
post parum fortius et post, si oportet ad fortius
fortius et ideo ego primo colatum de
cassiefistule etc et post addo colato² in
fusio tamar. mirabol. citrin et indorum
sed minus de indis et ultimo cum catar
ticis imperialibus et yerapigra vel yeralo
godion Et dicit Gilbertus q post
purgat cum oxi lapatino vel cum
dyapenidio vel cum electuario de succo
rosarum vel cum trif. sarracenica Et non
placet dyapenidion vel cum electuario
de succo rosarum/ oxi lapatino cum aliquo
q respicit meliam ut decoctio de
semine epithimi florum viol et borragis
et post dat² electuarium cum succo rosarum
et cum hoc q colam in purgant
humores adustos et evacuant et
hoc facit triferam sarracenicam post et cum
decoctione tali tercia die post purga
tionem secundum Gilbertum fiat stuffa
de foliis salicis vitis rosarum et appo
nat² quarta pars de herbis calidis
ut sunt politricia saturea origa
num serpillum vel calamentum et huiusmodi
et convenit a stuffa essiccatur² iiij
partes tyriace maioris vel decoctione
polipodii scariole et ypericon
et no q in hac febre non habet locum
flebotomia secundum Gilbertum ratione
sanguinis sed ratione melancolie et cum dicitur
ratione consimili reliquas humorum ad
ustorum et frigiditatis minuere purgatione
vel debilitas septimi die preclari
bus convenientibus fiat ptisana de spica
vel saluatelle sinistre manus et
si sit non salvatur² febre secundum Gilbertum
utitur² opiata ante accessionem
convenit a balneo et in balneo ut
iiij et iiij sudet quousque tamen²
secundum singulis diebus accipiat mane
et secundum adequationem ʒ j vel ʒ iij de
hac mixta² Rx dyapenidion vel lax
ativi partes in dulcissime partes j nucis
et sequatur² usque istius syropi Rx
radicis feniculi apii brusci capilli ve
neris cetrach epithimi an. ʒ j florum
borragis an. basilicon viol an.
ʒ ß sperce cappari ysopi liquiricie
epithimi sandal an ʒ ij zuccarum q
sufficit ad faciendum cum decoctione
predictorum syrop secundum q singulis mensi
bus post purgat simul et stuffa
et opiata ut post purgationem
et minutionem facta die post opiatam
superius et fiunt si ad hoc preclaris
quiescant et omnia fiant mo
derate Quartana notha colica
convenit in naturalibus que adustae
et in naturalibus per adustionem colere cuius
signa sunt q heupilaco et
frigus in ea est brevis mora et
calor succedit supplimus et
sudor et sitis intensior quam
in veris quartanis notis et
urina magis tincta et contin
tinuis aliquam ex coniunctione cum
dicitur ad aliqualem spissitudinem
et est sicut in aliis quartanis
nothis remissior in fine acces
sionis et in die septimi intensior
de cuius causa disputat diffuse Gil
bertus capitulo quartane colica sed
colere
q
\ opiate

causa brutaty ipam hic dimitto
hoc dico q in die afflictionis e vi
na citrina vel subcitrina et tenuis
et in dieb9 sequentib9 est coloratior
ut sit rubea vel subrubea vel
tincta hoc est rufa Et tunc istis
in multis in multis quartane
sanguine de qua hic sup iam dixi
nisi q dicta in hac admixtione
humorum tendat qua ibi et inve
dictum sicut quia siccitas dispositio
colerico et melius hoc requirit in
sanguine enim e humiditas cum
sua habundans sicut hic non oz
tenuis vel in sanguine subtrahe
sicut ibi et pmodica cala dixi
dictum est et cib9 ponere hic q in
sanguinea Et non hic sebris vel
phlegma in fine estate vel i autump
vel in regione cala et calida et frig
q' p9 tercianam admixtione vel ter
cianam nocham corcalis et siccitis
gnerante in pdicti colera factam
admiscet Quartana nocha ex
falso flegmate ut sit flegma falsum
cum admisceri sua calore admiscet me
lancolia naturale de qua quartana no
tha dicta ex flegmate falso non c
flegma falsum ut ma hmg k k
quia padiscioz flegmate falsi ad
misce melia nalis q adusta et
in nalis sta est sta est ma hg
k k quin modo loquendo demonstrat hec
febris ab humore infirmitate et signa
hmg k demonstrativa st sp m Bib
tum urina in dieb9 quartanis appa
ret discolorata et in die paroxismi
sb pallida p9 paroxism9 citrina et
pm tenuis ma incipiete dige
inspissare quoque ab ipso pncipio sit sp9

magnus et caliditas pura ma miti
piente moni sit exacerbatione magis
habundancia 2 flegmatis adest et sal
sus sapor in ore et dolor capitis
et cura eius est ut dicta imposita
put in quartana sanguinea dictum
est cum syrup acetoso et aqua de
coctionis seu et apii et borag
et scariole digerat et hoc usque
ad quartam accessionem p9 quartam
vo' accessionem ut digestiuus e
fortius ut sit oxizacara et syrup
acetoso cum hac decoctione R capill
veneris cetat rost porri borag ndi
q seu an q 1 thimi epitimi cuscute
fructus cucumbitis cucumeris melo
num et citrulloz an 3 ii fiat decoc
to digesta ma purget cum apozi
mate tali R fin tre q 1 seme poli
podij nasi epitimi an 3 ii flos
borag rubarb corticis mirabol
citrinoz indoz et kebul an 3 i
decoq hic in stro capitulo exceptis
mirabol que infundant in q fine
to et stabat totu subdius p nocte
et demane coler p9 stratonem mi
rabol et colatur addat zucar vel
cassiaf et det in die quietis de
isto sedum vires patientis p9 purga
tionem fiat tco die stuffa put in
k quartana sanguinea dictum est nisi
q hic by gpetit simul tre cum
alijs et lapatum acutum coquitur
a stuffa offeit in pteb rubeo
cistate et quarta ptr decyaca et
si pt non solum k ut pdictum
digestiuus et deut dyalodon al
bis pteb treb et quarta p dyask
ne corticidie et purget ut sit in me
st et pt purgari cum ista mixtura

dyasene catartici imperial et bened
an pt 1 ministrantur et fiat mix
tura p̄dus viij et tunc d̄r clera
9 y ul iij s̄cdm̄ annis patient̄ cu
seio caprino Roris bibe pt cu aq̄ d̄
coccionis boraginis et rostri por
cini

s̄cdm̄ Gilbertum duplex c̄taria
notha fit ex duabus materijs
ul ex vna materia in diuersis locis extra
vasa putrefacta et in vno die affligit
bis ul affligit p ij dies sept̄ et
non in certis hor̄ ut c̄tane notthe
simplices s̄z t̄n s̄cdm̄ eundem Gilbertum
duplex c̄tana notha eu simus sum
plicibus recipit curacionem

Quartana c̄tinua fit ex melan
colia putrefacta interius et fit
aliquis ppt̄ opilacionem int̄ ep̄ et
splenem cu eny in epa sanguine
generata cu alijs tribus humoribus natura
humorem melancolicum emittit mittit eu
ad splenem est eny ibi suum ppiū
receptaculum s̄z si vene int̄ ep̄ et
splenem opilate sunt dans humor
melancolicus tunc non pt ad splenem
s̄z currit cu sanguine ad venas p
ptorum corpus et tunc si natura est for
tis eu superfluum sit sibi et onero
sus expellit eu remocius quo
potest ita ut aliquis expellit eu
extra venas ad carnem et quoque
natura expellit talem humorem meli
cum extra venas et concludit
in aliquo membro seu in pr
carnia et generat apud quod dicat
cancer et in superficie corporis et
adcutem et fit ex tali expulsione
yctericia nigra et quoque mutum

superfluum ad sui mundi ficacionem

expulsione iam dictam facit pt et
pt non expulsus remanet in venis
et non regendi causa quia super
fluus est ei et odiosus et non habens
respiracionem c̄culcat et putrefit
cuius putrefaccionis fumus cor im
petit et inflamat ipsum et fit c̄
c̄tana c̄ti et di c̄tana c̄ non
dicitur sine paroxismi c̄ d̄ ȩo in quo
die et di c̄tra ppt̄ magnam c̄tinue
ebulicione et inflamacionem et quedi
s̄ tamen acuta est omne illud
ex quo generat et multiplicatur melico
humor superfluus ut sunt cibi
melici ut caro bouina castor vetus
legumina et quoque alia c̄tana
generant ut tempus etas c̄plexio
regio sr et similia Signa
vero huius s̄ sunt inquo affligi
di c̄tinua inflamacionem febrili
s̄z c̄gito in c̄tro die facit p
oxismum et incipit paroxismus in
hora meli et durat in magno
labore p xxiiij horas et licet
c̄tinue fit inflamacio non tamen
tanta est inflamacio in ea nec
ita vehemens sicut in ceteris fe
bribus c̄tinuis s̄z maior et
magis c̄sumptiuus quadrantpol
latus ut habet in regul generalibus
et ppt̄ hoc in superficie cuius
manu apposita apparet liuida vid
ul nigra vnde fit liuiditas in cibus ut
in regul habet nec est in paroxi
simus rigor nec frigus s̄z instans
vigiliarum et faciei et labiorum
color quasi liuidus liquor apparet

et siccitas ventris constipacio pulsus
est debilis parvus tardus et obscu
rus et in comparacione ad pulsum ali
arum febrium continuarum et hoc est propter
inflamacionem minorem que in aliis
continuis quia non est intensa sicut in
aliis tanta necessitas attrahendi aerem
et propter hoc pulsus non est tam aptus
ad velocitatem sicut in aliis continuis
sit tamen fortior in valitudine calor
que fiat in principio paroxismi urina
est et in principio remissa vel citrina colo
racior Et dicit Gilbertus quod ista quartana
continua vere curatur ut continua vera
quartana addito aceto et rasano et dicit
Gilbertus quod aliqui cum omnem medica
cionem in principio faciunt Florianus quod
non laudat nisi in carnoso et ple
no et ceterarum particularibus convenientibus
dicta igitur ordinata procul in cottidi
ana dictum est cum insistentibus propter
se et subtiliantibus propter inciciam nale
que est materia morbi et causa an
tecedens Detur primo confortativum dya
rodon albis rosata et nonnulli
et per iii dies post tercium diem detur siru
pus acetosus vel oxizacara ut
sirop talis Recipe feniculi petrosili
scolopendrie ceterach politrici addya
ntos thimi epitimi seminum florum bo
raginis cuscute in semina fra
maroa et semine feniculi et apii et
deliris in proporcione et quantitate put
ta recipit fiat decoctio et colate
addatur zucarum quod sufficit fiat
sirupus et detur mane et sero cum
aqua calida precedente usu dyarodon

albis et rosati nonnulli digesta
materia quod cognoscitur per urine spissi
tudinem et intensionem et calo
ris intensione et exacerbacionis
maioracione et fortitudine et aug
mentum sincop purgetur sit tamen
una pars decoctionis dicti sirupi po
nantur corticis mirabolanorum indorum
3 iii vel iiii contusis et per ii vel iii bulli
ant et post vase cooperto stet quo
usque infrigidetur et post infrigidatum sinit
stet sine cooperimento sub divo
per noctem deinde mane mittatur manu
fricentur corticis cum decoctione et
tamen coletur et tepide detur mane co
me Et si cum istis non solvitur fi
atur sirupus cum usu eleuariorum
dictorum et detur tale apozima ad
evacuacionem materie morbi Recipe po
lipodii seminum thimi epitimi lap
pasuli(?) centaurie minoris herba
decoquantur in aqua decoctionis
primorum damatur et vel et in
colata ponatur 3 iii mirabolanorum
indorum et fiat sicut iam dictum
est et detur mane aliqui dant
catarticum imperiale aliqui oxi
lapatium sed non dant nisi cum
coctionum addetur quod respicit maliciam
nature alfonsus vero dat decoc
cionem predicti sirupi cum siropo a
cetoso et dat dyarodon albis
partes et dyasene partem i mixtas
per electuario et purgat cum catar
tico imperiali et catholico ana
partem i mixtis et michi placet modus
ille sed apozimata predicta bona
sunt et post purgacionem propter de
bilitatem virtutis datur sorbicium
cum iure gallune et salvie ardi

¶ ptcra f(?)

vel amene vel gecrat[2] pulli vel gal
line cum ossibus et suo iure decoc-
colatura et non sit utendum opiata
nec balneo vel stuffa quamvis proficit
somnifere[2] prout sit[2] in regulis contra
dolorem capitis et asperitate et sicci-
tatem et ~~[illegible]~~ constipacionem ven-
tris stat sicut in continua cotti-
diana et terciana contra. Et suppo-
sitoria contra constipacionem sunt bo-
et aliquando clisteria in quibus secundum
Gilbertum debent poni que purgant
melancoliam et dicit quod possit clistizari
cum butira et aqua salsa ego
aut suco in colatura aque decoc-
cionis malve bismalve et radicis
feniculi violarie ut resolvatur[2] catho-
lico ℥ 1/2 et aliquando catholico ℥ vi
et butire ℥ ii dimittatur vero dicit quod
dispono tempus si non est multum diu-
turna quartana vera inpollata nec
causa curacionis eius accanor
curacionis eius inpollatur et
diversitas hec est in paucis ut si
calefactiva in contra plus sunt
declinacio ad equalitatem sine temperamento
quod inpollata et admixtionem sunt
plus declinacio et quod ibi oportet si abhorren-
cia quia contra adhibet et quod peioria
est quia magis noticia quam in inpollata
quartana simpla vera est in termino compressa
et quod liquida de causis et indiciis sunt
caveret[2] hec dimittatur. Et nota quod hic pau-
ca pono de quartanis nothis quoniam
ca brevitatis causa et tangit in re-
gulis et sit sufficiant ut dimittatur
in quarto verutat Galieni dicit se
non vidisse in vita sua sextinam
febrem vel septenam et sit vel nec
quintana vel quartana tamen ypo. vi-
ficavit finem in curacionem septene
et novene et firmo ypocratis quod locutus
est in capitulo harum febrium est quod septena
est plura et non est mortifica et nona
est longior ea et non est mortifica
et dicit quod quintana est deterior harum fe-
brium quia fit ante tysim et post ipsam
tysim assimiles petita quod longe fi-
unt plures puncti ad inflamandum membra
principalia et ad ethicam et mechi re-
tulit Gilbertus quidam se vidisse nonam
et nos quintanam multociens vidimus sed
dimittatur in quarto Gilbertus dicit quod si quinta-
na sextana septena et maiores sunt
inpollacionibus quam quartana si et quam
testantur se vidisse ancepces febrem
de anno in annum alii de septemus in septe-
num et post ea Gilbertus quomodo fit quintana
et quomodo fit sextana septena et novena
et diffuse tractat quia non possit si de
octano in octavum diem hec ille et
ego non multum vidi aliquem istorum
morborum amedicus curatum sed legi in
libro de morbis puerorum quod antipater
phisicus Sindonius quod anno die quo
natus fuit febricitabat tamen adveni-
na etate prima usque die natalis sui
illa febris continuata est. Et curacio harum
approximat curacionem quartane scienti-
ce et indiget hec cura propterea ie-
iunio et subtiliacione regiminis et
cibi et sompno digerente et indiget
ingrossacione regiminibus ut non destruatur[2]
virtus et sunt hec duo contraria et quod
si ille non faciunt lesionem virtu-
tibus faciunt ergo uti ieiunio ubi
noceret et tu dic manifeste et sit
cibus subtilians grossum et velocis
inmutacionis et maxime confert hic vo-
mitus cum ellitoro et semine raffani
et raffano et sic accipitur et temporis
et post evacuacionem datur tyriaca et

sudore provocare cum medicinis et
balneo secto hec dicantur in quarto
Febris composite dicuntur que fiunt
a diversis humoribus simul putrefactis
et tales sunt epiale et febres 22
quibus dictum est et sunt tales epi-
alia lipparia et emitriteus et febres
erratice. Epialia est cum una pars flegmatis
vitrei in venis putrescit et inde ca-
lor sive calor febrilis intus 2.
venas resolvitur pars flegmatis vitrei et
diffunditur super membra sensibilia quare corpus
exterius frigescit. Et lipparia econtra
facit interiora frigescere et calefacit
exteriora hec sentit liberator. Gilber-
tus vero dicit quod doctores diversas
habent opiniones de materia epialie et
lipparie et recitat multa et respon-
dendo tandem capitulo concludit quod sit composita
ex flegmate et melancolia grossa. Rogerius
vero dicit quod epialia sit de flegmate
et melancolia grossa putrefacta intus
in stomacho quia ipsa est interpolata. Cum
enim melancolia grossa putrescit in stomacho
ab ipso resolvitur quidam fumus qui
dissipat cor et sit febris que calor
intus est et calefacit patientem
et pars illius pervenit ad exteriora et ibi
per fumum illum dissolvitur flegma vitreum
subcutaneum et non calescit exterius
dissolutione exteriora infrigidantur. Fit
autem ex colera subcutanea putre-
facta et cum putrescit aliqua fumus
resolvitur qui dissipat cor et facit
febrem et in ipsa dissipatione cordis
diffunditur fumus ad exteriora et ipsa
pars nervorum calefiunt pars autem
venis fit et ibi admissa .i. e-
ad stomachum et intestina et dissolvit
flegma vitreum quod ibi reperit exterius

dissolutione et diffusione interiora
infrigidantur. Patet igitur ex dictis quod x
melancolia vel colera vel flegma vitreum
intrant compositionem harum febrium. Sed me-
lancolia vel colera est humor qui pu-
trescit et causat febrem. Flegma vero est materia
que calore febrili dissolvitur non
tamen putrescit sed ex eius dissolutione
sive sit in stomacho sive in cute semper
causat frigus ita quod frigus semper est
a flegmate vitreo dissoluto et calor
febrilis est ex melancolia putrefacta vel
ex colera putrefacta et ista putrefactio
est aliquando in stomacho quando ibi est melancolicus humor
et tunc est epialia et putrefacta colera
est subcutanea tunc est lipparia et epi-
alia affligit diversis diebus diversitatem materie
in quibusdam dicunt quod epialia est composita
ex flegmate ut Constantinus dicit quod fit
ex flegmate putrefacto quod facit interiora
calefacere et flegmate non putrefacto quod
facit exteriora frigescere et talis febris
insistat de die in diem ut cotidiana
cotidie affligit. Alii dicunt quod
melancolia putrefacta facit hanc febrem
et illi dicunt quod hec febris affligit de
quarto in quartum diem. Alii dicunt quod
colera putrefacta facit hanc febrem et
hii dicunt quod hec febris affligit de tertio
in tertium diem et secundum modum tempus affli-
gendi cognosci potest humor putrefactus
faciens febrem et secundum hec erunt digestiva
et purgationes et similiter et opiate
diverse respicientes materiam febris. Sed hec preparaz
tionibus prout sit de melancolia vel colera putre-
facta et materia epialis est ut melancolia
digeratur cum oximelle squillitico vel alio
sirupo simili vel decoctione in quo sunt
illa que respiciunt digestionem humoris melancolici
et purgetur cum melagogo et cum yera
picra albus et tria die fiat stuffa

de herbis calidis et cum menta menta
stro calamento origano unta folijs lau
ri et silia exomuti aspersa affricat
equal mixta medicati et annex allio
vel thyate cum vino decoctionis palme et
rute postquam aut desiccato bis fuit
inungat ita stomachum et super spinam dor
si et renes et collum et brachia
crura et tibie cum hoc unguento Recipe succi
feni petrosili absinthij abrotani bal
samite agrimonie ubere ana partes .i.
decoquantur hec in oleo communi vel oleo nucis
usque ad consumptionem succi si autem fit
non solvitur potata fit datur potata opiata
ter vel quater ante accessionem cum
inceperint ostitationes et alites et post
que ostenderit digestionem purgatio sufficiat
fa et opiata ut predictum est et electuaria
sunt post ante syropum et quandoque sine
syropo scilicet dyanthos dyacalamentum dya
cene et alia que in quartana vera dicta
sunt et fiant scarificationes in tybijs
et ventose in spatulis et super renes
et sit dieta ut in quartana interpolata
vera vel cottidiana / ypparia vera que
fit ut dictum est ex colera subcutanea
putrefacta et flegmate vitreo non putre
facto sed vitreo et aliqui dicunt ex
melancolia resoluta que in dissolutione
passibile calore non calescit nec
flegma videmus quod calore solis glacies
dissolvitur sed non calescit ita in yp
paria ex calore febrili colera subcutanea
nec putrefacta et febrem faciente dis
solvitur in stomacho et intestinis flegma vi
treum vel melancolia grossa quod ut
prius dictum est ex colera calescunt
et inflammantur interiora et cum dicit non
omnia que cor super calescit fumus
humoris putrefacti sed stomachus et intestina
que sunt membra spiritualia frigescunt
/ ypparia inflammatione solet detrimentum
tum diem post algores et ostitationes
venit scilicet rigor deinde frigus deinde
calor et in medio caloris superveniunt
frigus intollerabile in interioribus ex dis
solutione et diffusione flegmatis vitrei
in stomacho et intestinis ut dictum est Et cum
ypparia diversa est a cura epialie quia
hic apparitio non datur digestivum nec
purgatio ex que digestivum vel flegmatis
vitreum in stomacho et intestinis conting
sed incipitur cum alterantibus colericam ob
cum que est causa febris Primum post alterationem
sit stufa ante accessionem de herb
bis et primum calidis ad aperiendum poros
ut materia alterata melius possit
penetrari ut cum folijs salicis vigl
solatri plantaginis tormentille et primum de
feniculo et de absinthio et bis fiant
post corpus cum herbis et cum ponatur
lo ut sudet et post sudorem cor. et bis
desiccatis ungatur corpus cum hoc unguento
excepto stomacho pectore et ventre Recipe succi
morelle aceti ana partes .i. olei partes
ij decoquantur usque ad succi et aceti
consumptionem et addita cera alba que
sufficit fiat unguentum et istud fiat
ter vel quater donec solvatur febris
et fiant scarificationes in ante
rioribus et posterioribus tibiarum et
apponantur ventose super scapulas
et renes Cum autem febrilis calor ces
saverit et necessario fiat in stomacho et intesti
nis scilicet melancolia vel flegma vitreum
remanens et si frigus iam non fecit
colicam vel yliacam tamen possit
digeratur cum oximelle vel alio quod
humorem talem respicit et purgetur
cum yerapigra vel yeralogodion et tamen
die fiat balneum et exeunti a balneo

offerantur amice allius et puer i(d est) hec
se(cundum) cont(inue) attenuatum talem remedia frat
sici pur in terciana et causone hec
quia hec curari cum sunt continue
et talibus intus hec Gilbertus et ti(bi)
dic non procedunt ipse s(ecundum) p(rius) dictis emitteus
est s(cilicet) composita ex duobus humoribus
quorum unus putrescit in vasis et alter
extra vasa et dicit alleus emit
teus d(icitu)r q(uasi) medium terci(ane) i(d est) terciane co(mposite)
quiscumque sit aliquis humor sanguis febre
semper colera et alius humor putre
factus intus et extra vasa tres
species eius sunt s(cilicet) minor media
et maior semitertius minor est qui
fit ex cotidiana flegmatica continua
et ex terciana interpolata unde hic
est compositio febrium non enim materie
componuntur vnde unus fit in uno loco
et alius in alio loco medius emitteus
est qui colera putrescit intus et fleu(ma)
extra unde hic est compositio ex terciana ~~conti~~
continua et cotidiana flegmatica inter
pollata maior autem emitteus fit
colera naturali putrefacta intus et co
lera combusta extra unde hic est compositio
ex quartana continua et terciana interpolla
ta s(ed) illud non vult Gilbertus qui dicit
hanc s(ed) ex compositam ex duabus mate
riis est tam ipse quam multi alii
discordant in assignando in species
eius nam galenus platearius
Johannes de sancto paulo et ferrarius po
nunt unum modum de hiis tribus spe
ciebus alii autem habent alium modum
ponendi has species sicut Gilbertus de
opinionibus diversorum dissentit tamen ad po
nendum tamen causas dicit idem Gil
bertus ad nominandam terciam speciem s(cilicet) ma
iorem emitteum yllo(?) interpollatam
quia soli sed relinquit medium et
minorem et minor non sit magna diffi

cultate curantur nam potius ea di
vina quam humana manus curabi
tur ipse determinatione causam inlocata et
difficile scribit que sibi et aliis compi
re volentibus quo possibile erit cu
rari de humano Gilbertus ponit
se creaturas febres compositas ex humoribus
et diversis de adustis et de non adustis
quorum de diversis simul putrefactis quorum
de diversis successive putrefactis et hoc
quod nec collatio computatur sic ut dicit
Gilbertus simul putrescunt colera melancolia
et fleuma tunc paciuntur tertianam in eadem
die ut in hora colere movetur colera
et tunc paciuntur typum colere terciane
et in hora melancolie movetur melancolia et
tunc paciuntur typum quartane et in
hora flegmatis movetur fleuma et tunc
paciuntur typum quartane cotidiane
aliquis in diversis diebus diversimode affli
git secundum motum humorum ut contin
git per aliquos dies modum cotidiane
aliquos per alios dies per modum terciane
vel quartane aliquando redit ad modum cotti
diane et sic dicitur erratice quia sal
tum faciunt de modo uno afflictionis
ad modum alium et aliquando in uno gradu
modo magis interpollat aliquando minus
et non affligit et non incipit affli
gere nec durat certis horis vel dicitur
erratice quia irregulariter affligunt
vel anticipando vel sub incipiendo
ut si hodie arripiunt mane cras in
tertia post cras in nona et sic post
in alia et in alia hora quousque
redeunt incipiunt mane et iterum
incipiunt et sic ulterius quousque quar
tatur in quartana unde ypocras dicit
in libro pronosticorum preter tria de febribus
inordinate vagantibus quartane
fiunt si maior circa autumpnum

hoc accidit sit autem quod humores in
calefactione suppositiva febrium erraticarum
adurunt et cōvertunt in meliam et
sicut in parte vel quod melius cōsu
possitudinis adductis calefactionibus
humores vary victus et administra
tionem partes in mutat et cōvert
in frugam naturam quod cessant sic va
gantes cum materia earum in parte cō
sumpta sit et quod remanet in me
lancolia cōversa fit et sic sola febris
quartana cum materia praecalefactarum sup
plua febrium erraticarum non sunt
victa nec cōsumpta Et non quod secundum
diversationem febris que appellantur
erratice de se non sunt erratice quia
quelibet sequitur motum sue ma
terie nobis aut videtur eas er
rare propter diversitatem suorum paroxismorum
Admodum in planetarum dicit Alfonsus
quod licet planete dicuntur stelle errati
ce aut planos quod est error et
non dicuntur erratice quia in suo errat
motu quia singulus quisque planeta per
hoc quod cum firmamento movetur non
cum ipso et in utroque motu non
errat sed certa mensuram et non cōplet
motum cursus sui Sed in cōparatione
ad stellas fixas hominibus vulgari
bus errare videtur propter diversitatem
motuum suorum cum unus tardius mo
veatur et alius velocius et aliquando
videntur cōiungi quidam planete simul
et aliquando separari et alius plus ab
alio separatur et alius minus Unde
quod de hoc est ergo dico quod aliquando co
gnoscere has febres et perinde diffi
cultas dicit enim glosa quedam
antiqua autentica et habetur in
meo Almansore libro 10 capitulo de febribus

temporis Cognoscere febres cōpositas
est est valde difficile excepto eo
qui febrium simplicium cognitionem
valde cōvenit discernere et per cō
tam deductionem difficultates cognoscere
et curationes febrium cōpositarum Et
sic discernere modum cognitionis fe
brium et earum diversitatem et que illas
sciant consistunt in urinis et que cō
mittuntur de urinas et cognoscere materie
putrede sic et quantum materia cō uno
quoque humore et ubi putrefacta materia
est non est impossibilis Et quis
aut acuti sunt ingenii et val
de usitatus in hac re sic estimationem
in hac re veniet quod vitari periculum
quod scire de hiis de hoc patet
quod signa de dicte significant qualis
est materia vel quot humores sunt
in sic erratica paroxismos suos et
quantum de unoquoque humore
peccante vel ubi non habent et
hic propter diversitatem humorum et accidit
eam cursu sine certo ordine appa
rere unum si aliquis patitur in
hora tertiana typum tertiane et in
hora nona patitur typum quartane
et in hora flegmatis patitur typum
cottidiane estimare posset medicus
quod materia peccans in hac sic esset
colera et melia et flegma et habet dari
digestivum cuilibet dictorum humorum
et purgationem evacuantem unumquemque
cum illa dictorum trium humorum et sic
procedit Rogerius in tractando hanc
sic sed si sic in mutat istum ordinem
affligendi et permiscet paroxismos
et accidentia eveniunt multa difficile sit

coniuncte cum euacuatione et p[ro]p[ter] dif
ficile erit curare coniugali dicit p[ro]
q[uod] cognita co[m]positione ma[teri]a[rum] p[er] p[ri]mum
o[mn]i[u]m matie pone[re] sicam p[ro]p[ter]
indigestio et plus contra melancoliam
quam contra alios humores et in
purgationibus fluit licet meli[us] eua
cuates hu[mo]res co[m]plexio[n]e humorem p[ro]
tantum q[uod] plus ibi erit contra
melancoliam in speciali pono hic cura[m]
Rogerii que breuius est et expres
sa satis ordinata et licet in qua
libet febre erratica non debeat applicari
digerat[ur] ma[teri]a cum equali mixta
dyanthos dyasene rosate nouelle
mane et sero et sequat[ur] usus de
equali mixta oximel squill
diuretici oximel sepullis et ma[teri]a
digesta purget[ur] cum equali mixta
catartici imperial et yerapigra et
yeralogodion et tertia die fiat stuf
fa cum herbis calidis decoctis astuf
fa offerat[ur] equalis mixtura inter
troscisate camere allec et triacre
vel medatum cum vino et aqua decoc
tionis endiuie et ypiron tertia die
coc[ti]o decocti pluribus gentibus
particularibus fiat flebotomia de cepha[li]ca et si
non fiat flebotomia aperiat[ur] vena sophena
vel saluatella sinistre manus et
vo[mi]t[us] si non soluat[ur] febris tunc ter
nel accipiat ante accessionem qui vin
que incipiunt hore et confectiones
et alitacos de iuice det[ur] opiata cum
decoctione sua ut iam dictum est et si
sic non fiat det[ur] mixta cum pyra eleuatio
cum isto syropo [et] scolopendrie en
diuie capillorum veneris ana m[anipulum] i p[ro]p[ter] colo
ram radicis feniculi radicis petrosilini balsa

mite pulegii ana m[anipulum] s[emis] p[ro]p[ter] florum ypi
con fumiterie capilli politrici ana
p[ro]p[ter] terrae m[anipulum] i p[ro]p[ter] melanc[oliam] qua[s]
fiunt[ur] et decoquant[ur] in aqua
colate et in colata et zucaro
fiat syrop et det[ur] cocto quatu
testa om[n]i capit cum tribus partibus
aque tepide et omnia hec de
gene[re] suppo[nit] Gilbertus dicta sit
carnibus pullorum gallinarum et
perdicum auium campestrium et silue
strium et galliarum et perdicum
et lac amigdalarum mis[tum] tritica
uena et tritico et bibat vinum le
tus calidum vel limphatum hec
Gilbertus

Febris pestile[n]
cialis generat[ur] secundum Albuma
sorem ex aeris corruptione et eius
signa sunt quia calor febris est
lentus cum tangit[ur] corpus apparet
febris et acuitas eius in[terius] s[cilicet] i[n] oculis
et profundis partibus corporis et mag
calitas et acuitas et acuitas
magni nocumenti et p[ro]p[ter] hec cum
sunt mala colliquantia et pati
unt[ur] sitim magnam et estua
tionem et difficultatem anhelitus et
anhelitus est spissus et fetens et
fluit vrina egro et sudor mea
fetet et solet in ea voitus aere fe
tens et processu eius fetentibus
soluta p[er] eadem i[d est] quia ma[teri]a co[m]mixta malarum
qualitatum et q[ui] hec supp[ort]auit
eis similia et moriunt[ur] Et d[icit]
q[uod] hec febris sunt lente tepide s[ecundu]m
Eliseo et Theoptorie hic Albumasor
et Alfonsus dicunt q[uod] hec febris est con
tinua et non interpollata et diu

dinare no potit qui ut curet ut
q nil fiat et hoc ppt malicia
matie pessie venenose / et ubi or
dicit q ob fe pesti les sunt ma
le curacionis et cum terribilibus et
fraudulentis accidentibus ad quas
X pri consequerent / variole et morbili et
egritudines venenose et ut plurimum
deludunt medicos quia virina videtur
bona ypostasi rata secundum ypostasis tales
non est consimilis morbi secundum declara
tibi / non enim natura audet invadere
maiam morbi propter eius maliciam
et in corporatis eius ad bonum tur
bavit moris hec ille / Alfonsus
X si qualiter dicit abyporis quod acutorum
morbo ut omnino iter pronosticaciones
sunt de morte ut plurimum iter Et
contra ista Recipe lib. secundum ut aer recti
ficet Et si egritudo est sanguinea
preclaris gentibus fiat flebotomia Si
ma est colica purget cum digesta
sta et ista si est de aliis humoribus
fiat digestio et evacuacio secundum quod oportet Et
fiat talis syrupus Recipe suci borrag. su
ci bb. buglosse suci mellisse su
ci pomorum dulcium suci acetose su
ci endivie suci scariole ana lib. ß
ros. florum nenufaris ana ʒ iij sanda
li rubei et albi ana ʒ ij camfore ʒ
j aceti de vino albo ʒ iij conficiantur
cum aqua ros. optime et cum lib. j zu
cari et fiat syrupus et sunt quatuor
v. et clarificet iterum utitur isto
electuario Recipe specierum ros. et sanda
li dyagre specierum ana ʒ iij foliorum
seu pomorum auri xx margaritarum
iacinctorum ossis de corde cervi preparatorum
ana ʒ j misceantur Si omnia
misceantur fiant fricaciones fortes
in extremitatibus incipiendo ab anteriori

parte hoc est sub ascellis et in coxis
procedendo ad extrema sanguinem ma
nuum et pedum trahendo per istas
exteriora et si esset debilitas appe
titus confortet cum aromatibus hec libator
Almasor aut nec floriam nec p
gacionem ponit sed ponit curam hanc
scilicet in rectificacione aeris et in exhi
bicione ciborum et in mutando in
cibo z si no appareant et quod egri
di sunt pacientes in omnibus sed
in c.o de ethica dicat corpore quas
balneum non sunt mittendi nec
in potu lac recens nec aqua
calam sumere debent / Alfonsus
dicit si fe pestilencialis est
curabilis curatur cum rectificacione
aeris cum cibo delicato et medici
nis frigidis appositis z flebotomia et oportet pur
gacionem Si sanguinis signa multa
appareant fiat flebotomia decepica et
stati post emissionem sanguinis
ut demum emitti debet ij ut iij
coclearia de vino granatorum vel
de oxizacara coclear. j cum ij cocle
ariis aque buglosse borrag.
et et imponatur eger in loco apto
aeris in domo scilicet ubi aer non sit
obtusus nec male qualitatis et
quod non sit turbidus fetens corruptus
nec calidus nec nimium humidus sed
declinet ad siccitatem et sit frigidus
Si aut aer circumstans sit calidus
et minus purus corrigatur aer
in domo et rectificetur sic sit domus
mundata ab omni sorde et malo
odore et lectus sit paratus de stramentis
aveneis recentibus et super stramina
non ponatur lectus de plumis quia

nimis calefacit. Oz marcidum de
bombace seu ponatur et linthiamina
madefacta lota et circa lectum sint fron-
des salicis folia vitis et rose spar-
se et pavimentum domus frequenter mun-
datum bene aspergatur cum aqua rosacea
et aqua nenufaris quod si habet non
habeatur aspergatur cum aqua communi frigida
et aceto forti. Rectificato aere de
cibo notandum quod multi sunt qui se
laborantes quam comedere noluerunt
et mortui sunt quidam autem com-
pulsi sunt comedere et evaserunt
ergo hoc sed cibus eorum sit facilis dige-
stionis ad frigiditatem tendentis ut sunt
ordeum avena lac acetosum de quo
butirum est extractum poma damasce-
na malagranata acetosa malagra-
~~mitia~~ marasca berberis et succus
amorum arborum et citri acetosi et
succus granatorum acetosorum et ber-
beris et herbe acetose et prunorum
et marianorum et filia horum quod
si predicti fructus vel succus eorum haberi
non possint condiantur cibi cum aceto
et bibat acetum cum multa aqua
frigida mixtum vel cervisiam ordea-
ceam multum debilem non humulatam
vel prussitum decoctum lenem vel serum
acetosum et utatur electuariis ex
mixtis vel aliquo eorum secundum op-
portunitatem eorum habitam zuccarum rosarum
zuccarum violarum dyaborraginatum dya-
citoniatum triasandali dyadragag di-
ffo oxizacarum tabulata et quin-
que de syrupis quere syrup rosarum syrup
violarum syrup acetosi oxizacarum
syrup nenufaris et syrup fructuum de suc-
cis predictorum fructuum florum et succo
boraginis buglosse et zuccarum et pe-
poni in electuariis confortativum sunt

ut sunt margarite saphiri smarag-
di coralli et boli armeni si fluxum
ventris habeant et si adest facultas
et oportunitas epithemen regioni cordis
et opiis cum epithima et de speciebus cordia-
libus et ego appono epithima quod est
in antidotario meo et non solum super
cor et quod pono sed super stomachum
et super frontem et super venas pulsa-
tiles precipue manuum et succo odoriferorum de
cordialia camfora aliis addita et
parum de aceto. Et nota quod si apparuerint
multa mala signa appareant et non
mitigentur per bonum regimen et confor-
tantur medicus consulat ut anime con-
sulatur et in posito bono regimine
et rectificatione aeris modo predicto prono-
sticat periculum et recedat.

Ut vero esse possit fidelis medicus
utilis et famosus scrutat fa-
miliarem humanam corpore conservare
et curare morbos curabiles et
incurabiles notare et pronosticare
recte et ut ad hec non sim contra-
tus in pictura premat. Dimitto
inquam quas hic in fine quarti libri
opusculi mei quod michi competit
noviciam frequenter inspiciat ut scriptum
oportet. Sunt enim dimitticiones quinque
scilicet intentiones consideratores previsiones
operationes compleviones compressio-
nes et malorum actuum correctiones.
Intentio medici debet esse recta. Con-
sideratio sollicita. Previsio discreta.
operationis completione compressio
certa et malorum actuum correctio
strenua. Intentio non est recta quando
quis tendit medici fallacie vel
ignorancie. Consideratio non est sollici-
ta que preposita est vel diminuta. Previ-
sio non est discreta si medicus attendit

opando vel sola prosternat fabula
do exemplorum operacionis expressio
vel impressio dubium ducit videmini
et nocet egro in corpore et medico
in hoc incorrigendo mala accru
presumptuosus medicus et pusillanimus
sraliter in suo ope non habet vna
vel prima intencio medici esse debet
vt sana corpora conservet preservet ad
suas naturales operaciones libere pagi
das de qua intencione habetur in primo
libro opusculi mei quod intitulatur pre
tit noiam vbi prorum librorum de con
nacione seu de regimine sanitatis
breuiter edocetur. Intencio 2a medici
esse debet corpora dissipata et debilita
ta sine humorum vicio cum alteratis
et confortatis ad temperamentum redu
cere sic et membra dissipata per inni
ficionem et resolucionem ex calo excel
te cata / alterans et confortans cum
rebus contrarie qualitatis ut cum frigidis stip
ticis et pre cum illis que ad membra
dissipata proprietate habent et apparent
et si sola caliditas est ledens sola
frigiditas alterat et confortat et sic e
contrario ledente siccitate vel humiditate quod
prebs contrarie qualitatis sit reductio
ad temperamentum. Si vero sint plures pre
qualitates ledentes plures sunt
medicine contrarie qualitatis ad reductionem
bonam secundam. Et si lesio in
corpore humano contingat ex passi
onibus anime aliis passionibus anime
predictis ledentibus contrarie reducatur
ut contra solliciti confortentur contra tristiciam
leticiam et contra tristiciam gau
dium prebeatur et cum hoc confert 2a vero
tria dare ad adorandum et sumendum
que suos melius expellant et
consumat putrei necnon corrigit
et requirit. Intencio tercia esse debet
ut corpora lesa per humorum superfluitatem
tatem vel corporis malam qualitatem
ad sanitatem reducere et sic medicus
sanguinem superfluum per flebotomiam et
ventosas euacuant et alios
humores si superflue habundant et
ledunt per medicinam euacuare
secundum aptitudinem materie et loci
per que est humorum cum medicis
educendis malas vero qualitates
humorum cum medicinis debitis
concoctionibus reprimimus et possi
mus reprimere et licet contrariis mixta
preceptum et remissa digesta me
dicina et cauda quelibet aliqui
tum propter malam qualitatem humorum
ut in colica passima et con
gnosa sunt digestiuo euacuatiua
cum humorum qualitatem malam ti
memus quia ante quam talis
humor digeratur moritur paciens
et in colica defluente vitreo
non expectando digestionem eius
cum clisteri cum educimus ne per
intensum dolorem antequam
ipsum digeri possit interficeret
pacientem vbi non sine periculo
digestionem materie expectamus pos
simus magnam normam alteramus
et digerimus et post digestionem per
medicinam ipsam educimus / di
co autem omnes modos purgandi
humores normos non hic lo
cum sed in meo alphabeto ple
nius continetur. Intencio quarta me
dici esse debet ut aliquis per viam
graciam educendi materia nocens

diuti no pt ut ypam ad alm locu
ubi gsim uel gsalai possit diuta
uel si fieri no pt qm ma in apa
sit infixa ut a mebro nobili
diuitat et ad locum carnosiuy
et apati aptu trahat. Vn in sebribus acutis cu ma fuosa pata
est capit impete et timeo de alie
natione diuitiuy simt illiuy
a cape et ad gona attrao pfor
tes fricatones et ligaturas ad
iuncturas et brachiorum et pfrica
tones fortes et ligaturas tibiarum
coxarum ut aptibus supioribus ma
labus diuitat et ad potrumita
tes attrahat. Quintum quintu
vanito intedimus nam et mebris
que retine no pnt retinenda q
fortae et fortificare ut retine
valeant ut in fluxu vetris et
cy et vrine et emoroydarum et in
fluxu sanguis narium et vomitu
et catarro et reumate qm ista
pueniunt pdebilitate virtutis mebrorum
gtetine in predictis gfortamus me
bra debilitata et virtutes corpo
rum cibis et potibus et medici
nis sedm q calitas uel fritas
est adiucta Si vo cu debilitate
virtutis gtentiue sint humor p
cans causans fluxu et gpul
sione talem time ex amputae
illam cam fluxus purgando
et educendo illu humore cu me
dicina laxatiua que post reci
gnd bone gstoms debiliquat
Sic riubars datur purgat cole
ram rii que ca est fluxus ventris
aliqn 2 prima domastena et
co rii purgat et post gstrigunt

mirabol in tali opatoe sunt
efficaces quia purgant humo
res et post gstrigunt et in tali
casu accit q fregit accit duos
fluxu stringere pfluxu quia
ma humoris que fluxu ventris
causat educta pmedicinam que
mentem que post debiliquit re
stringit gstrictonis refugit seu
deinde cessat fluxus sola causa
et eo sz fluxu in pte illa re
stricto danda sunt gfortata
styptica ut sity gteutina gforta
et sedat fluxus totalr et na
retineat que retinenda psunt
Sexto intedimus dolorem au
ferre seu mitigare q fit mois
pluribus et diuis uno fit cu in
aliquo mebro no nobili ut i
manu pede uel maxilla pustu
la mala venenosa uel cancer
antiquus et piculosus dolor
cans potuit et timet de infe
cone et piculo maioi time cy
rurgici sil dolore et morbu
auferunt deiy mebrum in quo
dolor et morbus e amputandy
Et deuo tali uel abscindere
doloris adme q no ptinet op
ret fieri uel fieri mebro tuiay
talem laycus cu hoc facere uel
est in queveris nequ culpa Alio
mo sedat dolor uel aufert
pmedicinam stupefitinam sup
tam uel aplicatam super
locum et hoc no fit nisi in necte
magna ut cum quibus passibil

valde et timorosus medicus dat opium ma
ius malum vitando datur potus stu
pefaciens et sensum auferens ut incisio
fiat eo non resistente et post hoc no
cumenta que eveniunt cerebro vel aliis
membris corporatione tali cum aliquibus ap
tivis et confortivis et aceto appro
tato ut melius penetrent remo
ventur. Sic quidam quendam equum
stupefecit quod videbatur mortuus et
emit eum pinguedine et cute et
venditore recedente emptor cum spon
gia intincta in calido aceto decoctis
aromaticorum calidorum apertivorum ad nares
equi pluries applicata equum exci
tavit et sanum retinuit et sic mi
tigant vel auferunt dolorem in
ipse dicitur quia ipse aufert vel o
stupefacit sensum in quo dolor perci
pitur. Sed tamen in magna necessitate
ne vita dolore consumatur talia na
rcotica et stupefactiva ministrentur
ad tollendum dolorem. Alio modo mitigamus
vel virtus tollimus dolorem cum causam
doloris amputamus ut in magno
dolore capitis vel oculorum ex sanguine
nimis habundante ad tollendum dolorem
sanguinem minuimus et aufertur dolor
potius quam sedatur et dolorem in
passione colica ex flegmate auferimus
potius quam sedamus cum clisteri educen
tem eiusdem humorem qui dolorem causat
et per istum modum potius morbum
curamus quam dolorem sedamus licet
sic dolor auferatur. Alio modo sedamus
dolorem cum membrum dolet ex mala quali
tate calida vel frigida vel sicca sine
humoris vicio apponendo vel applicando
alterius contrarie qualitatis ut si caput

dolet sola caliditate apponimus infrigidancia
caput ut oleum rosarum cum aceto vel
aqua rosarum vel sandali vel nenufaris
vel violarum et cum stomachus sola frigiditate pa
titur damus calidum electuarium ad sumen
dum ut dyaciminon dyagalanga
dyacalamenti vel dyamenta et exterius
ungimus stomachum cum oleo laurino
nardino marciaton et huiusmodi per istum
modum similiter dolorem auferimus vel miti
gamus primo et post sedamus et au
ferimus postea totaliter et distemperancia
stomachi curamus. Alio modo sedamus vel curamus
dolorem qui causatur ex divisione
et diffusione materie ledentis ut patet
hic supra in nutricione quarta. Alio modo
et ipse sedamus vel mitigamus dolorem
in membro aliquo prudentes tempera
tas subtiliatas et suaviter resolu
tivas ut sunt camomilla mellilotum
et semen lini et oleum camomille
et oleum aneti. Hec sunt anodina
medicamenta id est doloris mitigancia
medicina generis et subtilis sunt temperati
caloris naturalis membri in quo est dolor
et demulcet membrum digerit materiam
que dolorem causat et subtiliter sine
sensibili calore digerit materiam
resolvit suaviter sine attractione et
rarefacit et poros cutis aperit et
facit egredi [illegible] fumum et vaporem id est
quod dolorem causabat et sic dolorem mi
tigat et aliquem paulatim miti
gando totum dolorem sedat et vero
antonomatice talis medicina doloris
dicitur doloris mitigativa quia ma
gis agit ad doloris mitigacionem
quam ad curam morbi primo fre
quenter morbo manente per talem

medicinam dolor intensus mitigat et non intensus simpliciter sedat ut in dolore colicalium et in dolore iunctuarum sine passione artetica et in dolore aurium compatiente et in pluribus aliis / Septimo intendimus ad removendum difformitatem in aliqua parte corporis humani et pulchritudinem inducendum sicut cum color faciei possit partem medicinam emendari et vingues turpes plane fieri et medicari denigratum in eis vel fissuras et sicut est de dentibus difformitates vel corrosis vel fedi coloris et sic de aliis de quibus habetur in quinto libro Almansoris

In medicando consideraciones quedam sunt notande que utiles sunt practicanti quas sub quadam brevitate hic pono Cum vero vis amplius consideraciones vel plures assumere videat in tractatu liberatoris de ingeniis curandi vel in dictis Galieni in tegni tertio Primo consideratur complexio pacientis qualis sit naturalis et consideratur complexio totius corporis per signa ubi quando si corpus est macilentum naturaliter et pilosum ita quod non solum in capite mento et inguine subascellis ut omnia corpora veniunt pilosa sed etiam in pectore et brachiis et coxa et tybiis pili veniant copiose indicat complexio corporis colica quia colera que est calida et sicca generat in toto corpore naturaliter ideo reddit corpus calidum et siccum ad simile sim

Si vero est lenis et promptus ad motum localem velox cum loquela et manibus magis attestatur super complexione colicam et ideo quando sic sibi promptus et intellectu apprehendimus talia signa in corpore convenit indicantia ipsum et colicam et eodem modo istud indicamus de aliis contra de sanguineo per signa sibi apropriata et de flegmatico per sua signa et de melancolico per sua signa. Et notandum est quod non solum considerandum est de complexione corporis manifesta per colorem dominium vel alterius humoris in toto corpore quia quandoque complexio totius corporis non est manifesta sed dubia et occulta Secundo considerandum est de complexione membrorum et principue principalium quia quandoque complexio cerebri contraria opponitur complexioni cordis et complexio ple de buto sua contra opponitur complexioni cordis ut habetur in tegni parte de signis ideo considera complexionem Tertio consideratio multorum et propter hoc et propter malas preparaciones in materia sua que ignorantur a nobis et propter multitudinem composicionis in homine quam est multum composita sunt varie multe et proprietates in homine et maliciae nobis occulte de istis vide in sexto parte colliget et aliis libris ponitur quod impossibile non est quod sint duo homines similes eiusdem complexionis ita et sibi consimiles et unus eorum est sanus ossibus adsimilante virtute naturalem in alio vero in eodem

regule composite mali quia habent [illegible] ires qui morte inducunt simpliciter aut meliorum sive vite naturalem. Et causa huius est quia in eius complexione est mala proportio fixa quia causa est ut hec malitia in eo quod curatur quamvis hanc proportionem ignoremus. Et causa huius ignorantie est quia in naturis tot sunt proportiones sive quas possumus cognoscere nequimus et hoc accidit propter proportionum infinitate sicut in naturali philosophia est declaratum quod cuilibet materie secundum actum propria fixa sunt accidentibus id est preter actum que manant a forma, et hec actu in materia sunt tot multitudines varietatis que in naturis individuorum reperiuntur quemadmodum actu propria forme sunt tot multitudines varietatum que in moralitatibus individuorum inveniuntur quibus in sensibilibus individuorum quorum ad nos constat notitia hec dictionis et per hanc supra proportionem complexionis hominum consideratam secundum gradus lapsus et modus reducendi et agnoscitur an quibus an facilis sit morbus. Secundo consideratur virtus infirmi scilicet an sit fortis debilis vel defecta cum forti virtute operatur medicus securius cum debili cum timore. Sed quando virtus est defecta medicus quidem prognosticare potest medicari vero non expedit quia sive mandat confortare sive alterare sive digerere sive expellere sive consumere sive mitigare virtute defecta maxime facit secundum quod habetur in tegni Galieni parte de causis ubi dicit omnium corporum natura quidam

operatio est medicus vero minister. Et ut dicitur ibidem per naturam virtutem corporis regitivam intelligere quam conservat sanitatem et sanat egritudinem et regulat deperditum et restaurat. Si vero virtus est debilis agendum est ut confortetur ne deficiat unde propter virtutem conservandam et confortandam in febribus acutis datur aliquando cito cibus approximante morbo aliquando in statu. Et est sciendum quod aliquando virtus debilis est propter inanitionem sive evacuationem sicut [illegible] sive [illegible] nutrimenti sive corporis vacuatione unde tunc non est abstinentia imponenda propter morbum sed cibus dandus est ut virtus confortetur. Aliquando virtus debilis est propter malas qualitates ipsam repellentes et reprimende sunt ille qualitates et amovende pro posse et semper confortativa virtutis danda sunt, si pro posse tamen sit debilis virtus ut in doloribus intensis tunc mitigandi sunt dolores et virtus cibo et potu confortanda sed non tempore intensi doloris vel quando [illegible] et quod faciles digestiones sit. Si vero virtus debilis sit propter repletionem non est in principio cibandus nisi tenui dieta quia in hoc multi medici sunt decepti cum videntes patientem debilem propter quod aliqua estimant virtutem ex debilitatem propter [illegible] cum tamen sit repletione et cibant cum vino pullorum et pullo gruso et addunt repletionem repletioni

et eger cito suffocatur sicut accidit aliquibus in trop[illegible]izantibus [illegible] medicos quia considerant quod virtus est debilis et quod deficit sed ignorant quod talis debilitas [illegible] est complexione quo aut multitudo [illegible] deficit vide in alphabeto meo ubi virtus deficit / et quia sicut considerandum est de virtute [illegible] corporis fortitudine et debilitate vel defectu in generali sic et particulariter considerandum est de virtutibus animalibus spiritualibus et naturalibus et de virtute membrorum tam principalium quam aliorum membrorum nobilium ut sunt pulmo stomachus dyafragma et aliorum humorum. Tercio considerandum morbus qualis sit et que est eius materia et in quo membro est morbus et que sunt accidentia que morbum sequi solent qualis sit an sit [illegible] qualitas mala vel cum humorum vicio et an sit morbus acutus vel non acutus continuus vel interpollatus longus vel brevis periculosus vel salubris et an morbus sit simplex vel compositus et an sit conplexioni etati et tempori [illegible] vel contrarius est fortior est lapsus [illegible] cum leditur membrum [illegible] a [illegible] accidente vel calidum a calido quam a suo contrario et levius reformatur et difficilius calidum [illegible] imprimatur et durat in membro frigido quam in membro calido et difficilius reducitur ad sanitatem in materia et consideretur an sit sanguis vel

colera vel fleuma vel melancolia vel composita [illegible] quibusdam vel [illegible] vel consideretur in quo membro est morbus et si morbus [illegible] dat sic adiuncta membra ut sic considerandum est in quo membro sit materia morbi id est si an in stomacho vel capite et si materia est in spiritualibus morbus [illegible] an sit in pectore vel pulmone vel materia dolorem capitis [illegible] an sit in vertice capitis vel stomacho et sic de similibus. Hys consideratis aut de morbo an sit conveniens complexioni etati et tempori vel contrarius utilis est valde ad cognoscendum gradum lapsus et gradum reductionis. Consideratio vero de accidentibus morbi ad hoc utilis est ut primo sciat et prohibeat malum accidens evenire vel saltem sit minus et tolerabilius veniat et cum veniat et cum venit quo potest vel mitigari vel tolli sic in accidentibus sic prohibemus possibile ne veniat [illegible] et cum venit agimus [illegible] frenesim fortius quam contra [illegible] quia frenesis est magis periculosa et sitim vigilias et constipationem si possumus prohibemus et si non possumus prohibere mitigamus vel si possumus tollimus. Certa consideratio est de regimine et hec est duplex quia consideratio una est de regimine in qua infirmus debet et medicus consilio uti oportet quia patiens [illegible] sic in regione multum calida oportet

uti plus sit in dieta et medicina quod si infirmantur in regione frigida et plus regio frigida admittit diminutionem quam regio calida quia minus resolvit et minus virtutem digestivam dissolvit Alio modo regio in qua infirmus situatus est patiens aer et dispositio est naturalis vel non naturalis vel naturalis effectus quia secundum naturalem eius aerem et regionem oportet addere vel plus Et propter defectum istius consideracionis errant multi medici dando laxativam medicinam fortem in regione non calida sicut in frigida vel debilem in regione calida Et pacienti in regione calida sit acuta minus dandum est ei de laxativis quam illi qui venit ei in regione sua frigida quam habet virtutem fortiorem et humores magis grossos purgandos Quinta consideracio est de consuetudine et tempore et sunt quinque consideranda de consuetudine hominis infirmati primo considerandum est cum prius sanus consuevit sumere medicinas et fortiores fortiores pro conservacione sanitatis et cum alias fuerat infirmus et infirmitatis tempore consuevit uti medicinis et fortioribus vel non quia in consuetis ad hoc facilius et securius hec fiunt in primo tali quod non consuevit vero in non consuevit ad hoc oportet ut cum cautela magna agatur in medicando 2o consideratur quo cibo et potu consuevit uti sanus et quo uti solet quo infirmabatur et secundum hoc oportet dietare eum et si consueta non sunt pro infirmitate licita corrigatur eorum malicia vel temperetur et consuetudini in parte satisfiat Tercio considerandum consuetudo infirmi utrum sui officii cum fuerat sanus cum sit faber vel alia arte laboriosa consuetus

que membra dura facit vel exercicio forti et frequenti militari in quibus solent carnes et membra esse duriora et fortiora delicatis et talibus oportet medicinas fortiores dare et minimum grossiores Quarta consideracio de consuetudine ergo si habet/ si infirmus fuit delicate semper nutritus et ... que solent membra debilia et fragilia ad ... recipiendas parata et secundum hoc oportet cautius et minimo procedere ne natura per aliquam gravia sive consuetudini ledatur in medicando Quinta consideracio est de consuetudine infirmi ut videatur qualibus moribus consuevit sanus utrum si benignus prudens benivolus letus videris fuit et honestus secundum hoc in medicinis oportet ministrare Si vero fuit superbus iniquus iracundus tristis ... luxuriosus et malicosus fuit et secundum hoc oportet inspirare medicinas sibi convenientes ad reprimendum vel corrigendum malos mores vel saltem accidencia mala ... in consuetudine consuetudini hoc est non fortiter et violenter corrigendum eos ad contra consuetudinem sed paulatim et amicabiliter De consideracione temporis notandum est nobis et ... medicis quod in calido tempore aliter medicetur quam frigido quia in calido tempore et si fuerit morbus oportet dare calida illa dantur que sunt minus calida vel minori gradu vel cum frigidis aliquibus temperata in frigido autem tempore si propter morbum sunt frigida danda dantur debiliora vel in minori gradu vel cum calidis quibusdam temperata ... in dieta in frigido tempore plura calida cibaria et condimenta conceduntur in tempore calido frigida plura etc.

Primo pnidat an morbus
sit curabilis an non et si no
est curabilis aut morbus acutus
qui cito interficit et ibi non est medi
co opus medicandi sed in morte pro
sticandi et cum honore recedere Si
morbus e cronicus pt medicus apt
rationabiles hones consule ut mor
bi malicia minoret et vita egri
plongetur / 2o pnidat an eger cura
bilis habeat facultatem ad necessaria habe
da que ad curam eius ptinet vel
non Si pauper est et insufficiens
ad hec medicus complete secundum arte
mederi non pt pt tm aliquantum sibi
consule ut secundum facultatem et possi
bilitatem suam habeat regimen et ali
quas medicinas levius preci que
ne in aliquo subveniunt morbum de
bilitando et naturam aliquantum consolando
vitam plongat et dolores abm
unt et dies minuunt Sic in pau
peribus adusta natura licet plurimis
patiantur infirmi qua si necessaria
complete haberent finaliter quinque licet
raro qualescumque / Tercio pnidat
medicus si infirmus sit obediens
quia si inobediens constat me
dicus secundum artem in medicando non
pt procedere cum honore Unde melius
est ut si fieri pt desinat quam si fieri
non pt propter psone potentiam tunc
plures prouocaret malum quam inobe
diencia eius prouenit et licencia rece
dendi petat abeundo / infirmi eo
quod propter inobedienciam eius eger non
pt proficere ut deberet et sepe dicunt
quod semper interficit qui precepta me
dici non custodit / Quarto pnidendum
est ut minister circa infirmum agat
pena secundum precepto medici vel
aliquo eius mandato contemnit
Unde utile esset quod duos haberet sco
lares medicus artis medicine quorum
unus esset cum infirmo pmeridi
diem et alius palliam medie
tatem diei et sic de nocte ut
semper unus presens esset ut quique
deberent fieri in cibo parando vel
dando rite fieret et urine vngi
lando et sudore tenendo et alia
huiusmodi tenerentur Fit enim quod omnes frequenter
cum in absencia medici ministri
infirmo que prohibita sunt a
medico concedunt et que iussa
sunt dant renovant et non
concedunt et hoc faciunt ad
complacenciam infirmi et accidunt
infirma mutaciones male et
accidentia periculosa et dicunt mini
stri et cetera quod inculpabiles sint circa infirmi
mum nisi quod medicus ordinat
et deludit et sic medicus et
frequenter moritur eger in medicando /
Unde in tali casu cum videt me
dicus egrum et ministros mendaces
et fallaces melius esset curam
deserere quam tenere / Quinto pnide
dum e antequam medicine ministret
ut medicine fiant fideliter prout
medicus ordinavit ne infirmo
quod per quo ipso insufficiente ponat
et ne res que utuntur longa ve
tustate amiserunt vel aliud in
fecte ponat et ut sicut decoc
tiones electuaria syropi epithima
vel empla sine errore propter quod
solent incurri aliqui famosi

puratis et qui iste ponunt admi
dicinam ordinatam s3 quia tercio
si sunt adhuc plures medici
sohi[?] in scriptis tradunt appotecari
is que facit dicunt pessimo et
qualit desstrue vel diminute vel
inordinate sunt periculi hii igitur

Et modo medendi dicit in
uno alphabeto licet a pli
ximis hic aut loquor de expi
mentali operacione quam exem
plari voco quia exemplo uni
operacionis solent homines q. vna
experimentali operari in aliis Oz
ante peritum medicum illas tales
operaciones particulares vel exemplo
nes Etiam si Galienus Rasi vel
alii auctores instituerint in
suis operacionibus acceptant nisi
considerata complexione infirmi quod
enim quia aliter operacio pateret
esse fallax vnde Damascenus et
amphorismus suis dicit credere
experimento sine racione fallax est
insuper experimentalis operacio pro
loquendo non est secura nisi septem
obseruentur cetera causam Oz quod me
dicina sit nuda quod morbus
sit simplex quod medicina non va
leat ad contraria et tercio et
sit simplex quarto quod medicina
sit in gradu conuenienti super di
stanciam morbi quinto quod at
tendat accio finalis medicine
6o quod sepe probetur septimo quod p
betur et experimentetur in corpore huma
no quia si in alio corpore experta est

in hoc fallax est de hiis septem condicio
nibus explanacio dicitur in alphabeto
uno ibi licet et ibi experimentum dicit
quia Auicenna tercio primi sen 3a doctrina
quod experimentum in hoc dicit vincit ro
nem quod malus cibus usitatus est me
lior bono cibo non usitato Et libro de
in tractatu suo de vrinis quod ma
gis est credendum experimento quam racione v
nico experimento contradicit et dicit sic
prius inpossibile dicere quod regiones
in vrina desseruiunt regionibus cor
et hic sedum rationem et intellectum s3
postquam sciuit sic esse vicium per experimen
tum et deducit pulcra ubi de regi
onibus vrine tractat quod experiencia
in venit vnum quod regiones vrina
sunt secundum diuisam in .x. regionibus
corporis et concludit sic experimentum
igitur si non deficit vincit racionem
et ego dico cum Damasceno quod cre
dere experimento sine racione fallax est
hec est credere medicinali operacioni
sine sine cognicione virtutis et comple
xionis et consuetudinis patientis sine
cognicione cause morbi et virtutis
medicine quod cognicio per racionem est
fallax est et operacio casualis vel
tumultuaria Et dico cum Auicenna quod v
racio dictat quod cibo deterior melior
utenti dicitur esse melior et cum ex
perimento probetur quod cibus deterior me
lius prouenit utenti aliquo quam cibus
ille qui in se melior est non consue
tus et sic videtur quod experimentum
vincit racionem id non est de cibo
vnica quam iste peyor dicitur melius
prouenit Oz racio vincit experimentum

utent quare cibo delectior' mi' s' prod'
melius utenti quia videlicet consue
tudine que e altera c natura delectat'
utens in cibo consueto et ideo na'
ipm delectabit' in se amplecti' et
retinet et melius digerit et ideo sibi
melius prod'. Cibus vero melior
in se non usitatus abutente non acci
pit' cum delectatione sicut cibus consue
tus nec ita bene operat' in ipm di
gerendo et ideo sibi non ita bene p
rod' ut cibus consuetus in isto concor
dat ro cum experimento et experimentu
cum rone que ro accipit' expte
utentis et non expte sibi vel qli
tatum cibi et in hoc tamen non con
duntur experimento ppt' rom sed prius
expte sit medici quia ita cibus de
lectior melius prod' et post investiga
verunt qua rone hoc esse possit
et invenerunt quod esset ppt' delectatoz
quam habet utens in cibo consueto et
sic ppt' experimentum rom et causam theo
assignaverunt. Et sic Albinator et alii
post experientiam de quatuor regionibus
in urinis assignaverunt causas de fini
ne quatuor regionibus corporis
investigatoe perfecta diligenti. De ci
bo bono in se vel potu quod aliquis
na'r abhorret ut quidam caseum non
comedunt quidam vinum non bibunt
clarum e et per experimentum notum quod na'
generat' tali cibo vel potu sed quod
generat' ei nulla e ro ducta et sic
e de medicina cui na' patientis gene
rat' cuius generatas per experimentum scit'
et hic vincit experimentum ronem
quia experimento creditur cui nulla
ro nota resiste' pt et ideo experim
tales operationes pnt in experim
tis Galieni et Rasi inveniunt'
in quibus secundum ronem nec tam
egritudinis sunt que inctes et
tamen non proficiunt quia non consuevit
talibus et quia na' patientis gra'
toti medicine vel alicuius eius
pti et ppt hoc solebam reducendo
sanos et egros et 2 in me
dicando consuetudine corpis et indigenciam
ne' corpis ad cibum aliquem vel potum
vel ad aliquam medicinam inve
stigare et nullum nutrimentum vel
medicinam quod corpus na' abhorruit
ministrare. vidi invenire aliquas p
sonas que nullam medicinam
nisi cum indignatione na' sumere
potuerunt ubi amisu fuat vel
acerbare. Quasdam personas
scivi que nichil dulci generatas
acceperunt et cognita indignatione
ne' ad aliquod cibale vel medi
cinale tale ordinavi talem
comportationem medicine cum generavit
in qua nichil eius horribile ha
bebat'. Aliquando notavit' operationes
experimentales vel experimenta q
dam administrationes medicinarum
comportarum ad egritudines certas
quibus aliquando plus et plures
utiliter usi sunt sicut sunt experim'ta
Galieni et experimenta Rasi et
per istum modum inveni efficaciam
magnam et certam in quibus
dam operationibus de quibus aliquando
in practica mea usuali sine

in hoc libro 3o opusculi mei quod
inscribitur novam dico hoc
bonum est sapientia bona et in
agregato meo sive in libro 2o opu
sculi predicti dico sunt in sive opere
auctoris alicuius ut Saptum (?) ...
vel alium aliquem et aliquis pono
loco auctoris hoc vocabulum sa
pientia

acciden

Sunt hec in causone et ter
tiana et aliis acutis egri
tudinibus accidentia quedam sic mala quod
sunt et operat medicum plus
et citius contra accidentia remedia per
inde quam curam morbi procurare
Et aliquis sunt dolores ita fortes
in egro cum morbo quod dolor virtu
tem prosternit quam materia morbi
digeritur ut patet in colica et artetica
et dolore oculorum et humor ideo in
unoquoque morbo ad quem consequuntur
accidentia mala aut accidentia sunt prave
malicie et dure mala ut sunt
ariditas lingue et sitis et consti
pacio ventris in febribus non acutis
aut sunt magne malicie ut in
febribus acutis pustulacio lingue
excoriacio (?) trachee arterie difficul
tas anhelitus et dure mala val
de Item accidentia quedam sunt maxime
malicie ut in febre acuta sincopis
sudor dyaforeticus cardiacus et for
tis corrosio intestinorum in colica vel
yliaca et hec sunt pessima accidentia
in acutibus prave malicie corrigen
da sunt accidentia Et prius agrediend
um ad curandum morbum cum accidentibus

In acutibus autem magne malicie
fortius agitur contra accidentia sed
tamen propter curam morbi cum accidentibus
non est dimittenda In acutibus
principalis et maxime malicie que ne
gligenda prima (?) et post ponenda
est curacio morbi et intendendum
est quod tollat ita accidentium vel
remissione accidentis ut cum
dictum est de frenesi et colica et
sic intelligendo de forti dolore
aurium dentium et oculorum in
forti dolore artetico et in fluxu
sanguinis narium sinthomoma
tico et sudore dyaforetico et
sincopi et aliis sinthomaticibus
vehementis periculi de hiis hec in
causone et in terciana et in Ro
gerio in sive de fluxu ventris
sinthomatico post medicinam
laxativam datam Et dicit Ro
gerius quod hoc sinthoma est
peius et ultimum et propter hoc fluxus
eveniat quia humores fuerunt dis
positi ad exitum propter digestionem corporis
complete fiunt et prompti nec
ad eos expellendum et propter virtu
tem expulsivam fortem cum hiis
concurrentibus et si nulla medicina
laxativa detur ante expellitur
humor digestus in quantitate magna
et si vie sive canales sunt am
ple facilius fluunt et humores
expelluntur et si humor succedit
acutus humori digesto est fluxus
corrodens et forsan corrodens

intestina et de isto medicus non
pt si ptanc' unde iste ignorat si
si antequam fluxus veniat detur
medicina laxativa erit fluxus
suethono[?] accidens aut quia
medicina data fuit minus vel
ta vel fortis aut propter fluxibilitatem
humorum colericorum vel propter humorum
flenticorum resolucionem vel propter
malam qualitatem humoris medici
Remedium statim ligentur sub
ascellis brachio vel circa pedes
ut magis fortiter et provocetur som
nus et si non potest dormire provocetur
sudor sic intret balneum et fri
fricatione corporis statim vocat
sil. ibi sudor non provocatur fiat
sicut in parva practica dicitur si
fluxus sit non stringet ponantur
ventose sub ypocondriis et inter
spatulas et in renibus et si hoc
non sufficiat detur ad bibendum de
decocto gummi arabici dragaganti rosarum
et mastic Item secundum diversos detur
tyara cum decoctione mastic et
bonum est et si os empletur [?]
et latrain cum arnaglossa virga
pastoris et similibus dicitur post compositionem
autem [?] per secundum [?] intrat
trat balneum aque tepide ut vis
medicine evaporet sed non sit ibi
diu ne super calefiat et omnia ligentur
fortiter ut vapores ad omnia diminuantur
et utatur vino antiquo galline
vel turdis et tu dic perdices in quo
sit pulvis dragaganti et gummi arabici
istud confortat et constringit et conglu
tinat Item cum eodem vino po-

farina tritici ut pultes spisse fi
ant et potest poni in eis pulvis
de constrictivis et parum de balo stre
ut dicitur in aggregato contra ca
stanee si in aqua coquatur et aqua
bibatur fluxum retinet cum medicina
laxativa recepta provenientem Ego
de cotogno [?] testam [?] sive planaz
in aqua pluviali et do eam si
plicem post aliquem levem constrictivum
et confortativum ut est tasandali vel
zucare rosarum et circa dat ad bibendum
aquam rosarum in aqua galoffe [?]
cocti ut dicitur in meo aggregato
capitulo de galoffis [?] [illegible] quibus [?]
nica vel medicina laxativa
fluxum faciens sed habet in ville [?] viis
sto [?] vel intestinorum et mastix
confirmat fluxum qui fit cum me-
dicina in aggregato meo habetur

Hoc opus Ego Thomas dei
et sedis apostolice gratia Sarep
tensis ordinis predicatorum in
civitate Wratislaviensi incepi
compilare anno domini Mo ccco lx
et anno etatis mee lxiiio post-
quam prius quam in aliis mundi
partibus practicaveram in dicta Civi
tate xxiiii annis practicavi
et deo cooperante in eadem mansi [?]
inceptum opus complevi deo
sit laus et gloria in secula
seculorum amen

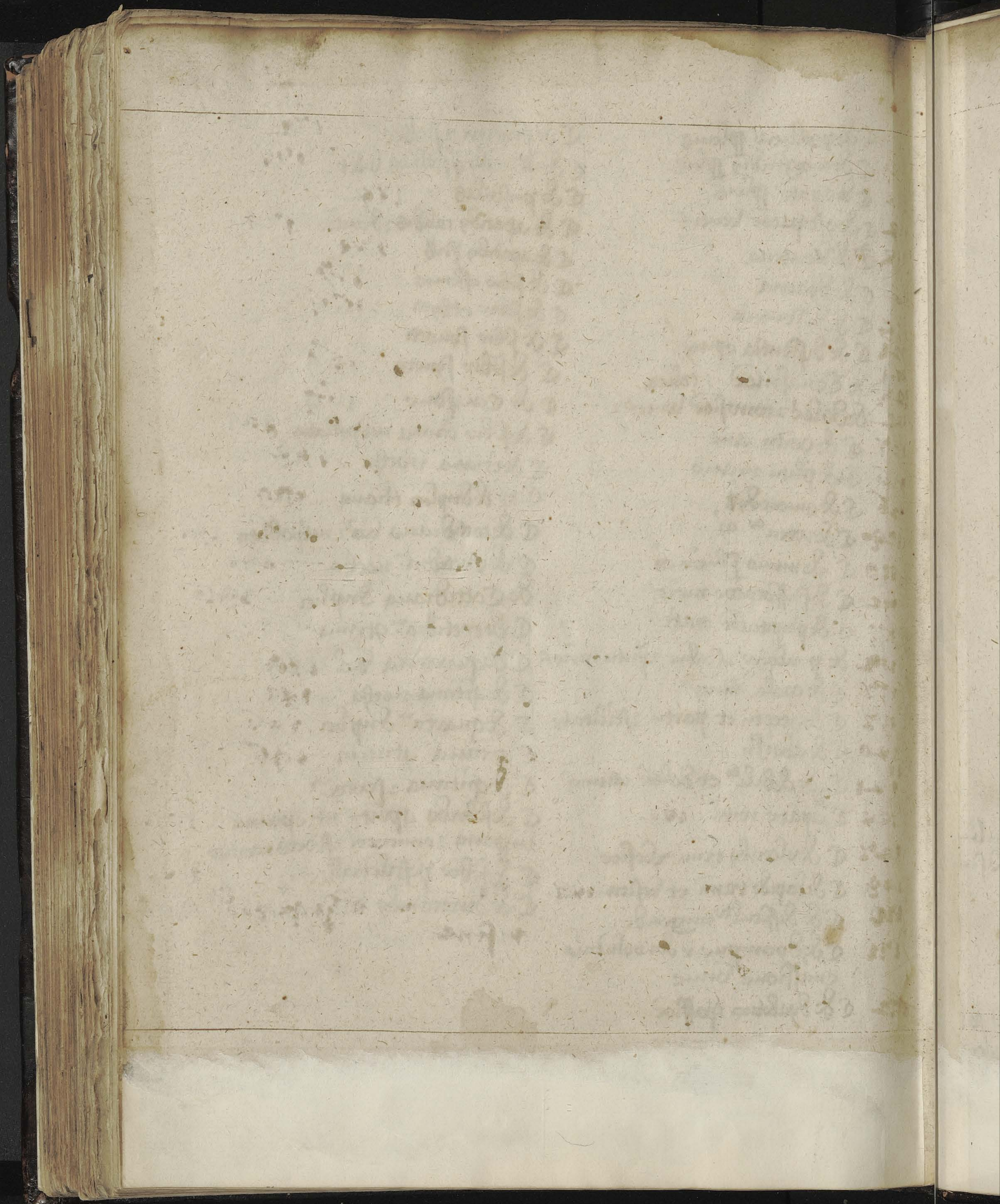
Finitus liber per manus Johannis anno
domini anno Mo cccco sexto [illegible]

Rc d. Cypris februm

Rc

Rc

Rc



Item pro constipacione ventris et omni ventositate per umbi[licum]
tamen in corpore compelle agarici et alia salutis et [illegible]
mitte salutis [illegible] [illegible] et [illegible]

Item pro [illegible] per decoctione [illegible]

Pro gibbositate pueri unguentum Item indiget ventris solutivis
particularis Item diget unguentis mollificatiuis Item [illegible]
tamen in illis mollificatiuis et confouendo [illegible]
confortantibus ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dorsi
[illegible]

II.

